ČTENÍ Z PÍSMA SVATÉHO

STARÝ ZÁKON

Poznamenej si, kdes přestal čisti!

Proč znova a znova čteme Písmo svaté?

Aby v nás oživla víra, jako v učednících emauských. Svatý Lukáš ve svém evangeliu vypravuje o učednících, kteří v neděli, kdy vstal Pán Ježíš z mrtvých, šli do Emaus. Nechtěli věřit, že Ukřižovaný Ježíš vstal z mrtvých. On sám se k nim přidal na cestě, ale oni ho nepoznali. Naříkali si: „My jsme se nadáli, že On to jest, jenž má vykoupit lid israelský. A nyní ke všemu tomu jest dnes třetí den od té doby, co ho ukřižovali."

Tu on pravil k nim: „Ó blahoví a váhaví srdcem k věření všemu tomu, co mluvili proroci! Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?"

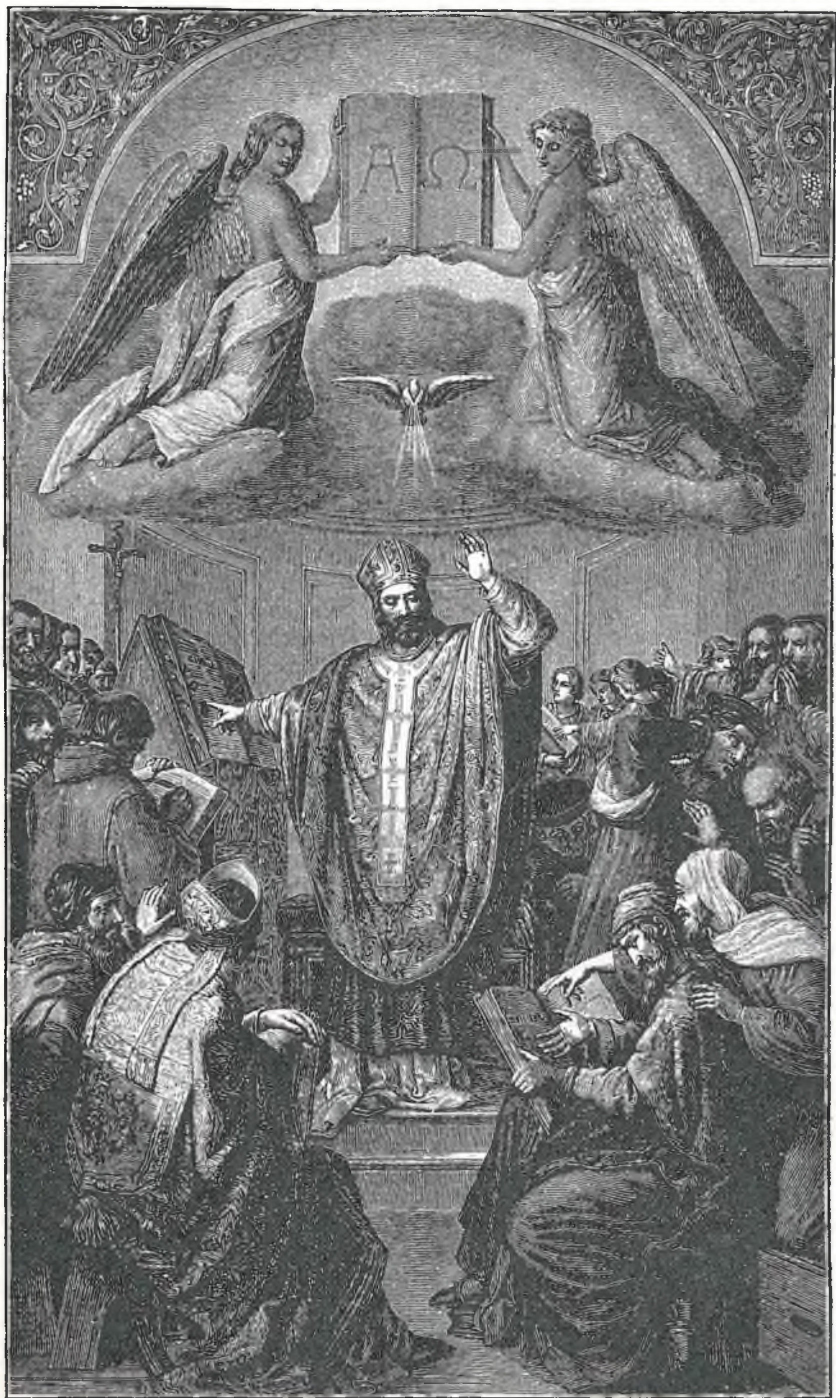
A počav od Mojžíše a všech proroků vykládal jim všecka Písma, která byla o něm. Když pak při lámání chleba dal se jim poznati, řekli si vespolek: „Zdali nehořelo v nás srdce naše, když mluvil k nám na cestě a vykládal nám Písma?" Luk. 24.

Modlitba k Duchu svatému.

Přijdi Duchu svatý, naplň srdce svých věrných, a zapal v nich oheň lásky své.

Modleme se: Bože, který jsi srdce věřících osvícením Ducha svatého poučiti ráčil, dej nám, abychom v témž Duchu svatém pravé moudrosti došli a z jeho útěchy se vždy radovali. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého po všecky věky věkův. Amen. Otče náš, Zdrávas.

TEXTY PÍSMA SV. STARÉHO ZÁKONA
S ÚVAHAMI A VÝKLADEM

Svatý Augustin vyvrací bludy správným výkladem Písma svatého.

ČTENÍ
Z PÍSMA SVATÉHO

STARÝ ZÁKON

Úryvky Písma sv. podle překladu Dr. Jana Hejčla.

1 9 3 9

„VŠE PRO KATOLICKOU AKCI“

Imprimatur Nr. 14. 936
Olomucii, die 30. 8. 1930 . . . . Dr. Carolus Šulák, V. g.
Praeses a. e. Consistorii.

Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu svatému,
jakož byla na počátku,
nyní i vždycky
až na věky věkův.

NEŽ ZAČNEŠ ČÍSTI.

Jak Bůh mluví k člověku.

Bylo to roku 386. po narození Kristově. V italském městě Miláně zastával místo učitele řečnictví mladý, nadaný a vynikající řečník Augustin. — Sám vypravuje následující událost ze svého života v jedné z nejznámějších knih světa, nadepsané „Vyznání“.

Bylo by se mohlo zdáti, že mladý a nadějný Augustin jest šťasten a spokojen. Zastával vynikající úřad, těšil se úctě jako znamenitý řečník, měl celou řadu bohatých a vznešených přátel a krátce měl všecko, čeho si jen člověk na tomto světě se stanoviska světského přáti může.

Ale nebylo tomu tak. Augustin se velice trápil sám nad sebou. Odřekl se již, vyslechnuv několik kázání biskupa milánského Ambrože, pověrečných bludů manichejských. Umínil si vyplniti vroucí přání své svaté matky Moniky a státi se opravdovým křesťanem.

Než to poslední nebylo tak snadné. Augustin stál před největší překážkou a obtíží svého úplného obrácení: měl se vzdáti svého dřívějšího pohansky hříšného, rozmařilého a nemravného života. Vypravuje ve zmíněné knize, že si již tenkráte takřka zoufal sám nad sebou, neboť zdálo se mu nemožným opustiti náruživostí a vášní plný život a státi se dobrým křesťanem.

Plakal sám nad sebou. Vzpomínal na křesťanské jinochy a panny, kmety, stařeny, matky a otce, kteří dovedli se odřeknouti pohodlného pohanství, kteří jsouce v podobném postavení a na rozcestí jako on, dovedli v sobě přemoci hlas náruživostí a vášní a stali se horlivými a opravdovými služebníky Božími. Vzpomínal slov své milované matky: „Co mohli ti a jiní, proč ty ne, Augustine?“

Tehdy klesá na kolena pod širým nebem v zahradě, obrací své uslzené oči k nebi a úpěnlivě volá: „Dokud, Bože, budeš se hněvati na mne? — Nevzpomínej mých starých nepravostí! — Jak dlouho ještě? Jak dlouho? Zítra a opět zítra? Proč ne nyní? Proč nemá v tuto hodinu býti konec mé hanbě?“

V tom slyší ze sousedního domu hlas zpívajícího chlapce neb dívky, a zpěv vyznívá mu ve slova: „Vezmi a čti, vezmi a čti!“ Augustin je zaražen. Mluví k němu Bůh těmito slovy? Vnitřní

hlas nenechává ho ani okamžik v pochybnosti, co má vzíti a čísti. Jde k svému příteli Alypiovi, u něhož už častěji nahlížel do Písma svatého, zvláště do listů sv. Pavla.

Otevřel knihu a zrak jeho padl na slova, jež psal sv. Pavel Římanům a jež Duch sv. zřejmě adresuje jemu: „Ne v hodováni a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblecte se v Pána Ježíše Krista, a nemějte péči o tělo tak, aby povstávaly chtíče." Řím. 13, 13. 14.

Augustin zavřel knihu, více nebylo třeba. Milost Boží promluvila slovy Písma svatého k rozumu i k srdci Augustinovu a dokonala jeho obrácení. Augustin stává se celým křesťanem, stává se knězem, biskupem, slavným učitelem církevním, neodolatelným potíratelem bludů a zároveň velikým světcem, jenž jest chloubou Církve katolické a ozdobou nebeského dvora.

Zjevení Boží a jeho neomylná hlasatelka: Církev katolická.

Co jest Písmo svaté, které několika řádky mělo tak mohutný vliv na svatého Augustina? Písmo svaté jest část Zjevení Božího. Druhá část Zjevení je Ústní Podání, obsažené zvláště ve spisech svatých otců, to jest církevních spisovatelů a učenců, a ve výrocích a prohlášeních římských papežů a církevních sněmů.

Zjevení Boží jak v Písmě svatém tak v Ústním Podání jest učebnicí toho, co máme věřit a co máme činit, abychom se Bohu líbili a k němu do života věčného vejíti si zasloužili.

Zjevení Boží dle toho jest také zákoníkem Božím, to jest sbírkou Božích zákonů a přikázání.

Učebnice i zákoník vyžadují učitele a vykladatele zákona, neboť rozum lidský je tak slabý a nechápavý, že i jasné pravdy a zřetelná přikázání si v mnohých případech nesprávně a bludně vykládá. K tomu uvažme, že mnohé pravdy Zjevení Božího jsou nesnadné k okamžitému pochopení a že rozum lidský bývá často zakalen předsudky, vášněmi. Proto Ježíš Kristus, Syn Boží a náš Vykupitel, dal světu neomylnou učitelku svatých pravd a neomylnou hlasatelku a vykladatelku svatých zákonů a přikázání ve Zjevení obsažených — Církev katolickou, kterou před devatenácti sty roky, jedině sobě vyhraženým Božským právem a Božskou mocí založil na základech apoštolů. Učinil tak obzvláště slovy pronešenými k prvnímu papeži římskému, apoštolu, svatému Petrovi: „Ty jsi Petr, to jest skála, na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi." Mat. 16, 18. 19.

Tato slova Ježíše Krista zdobí velebnou a mohutnou kopuli velechrámu svatého Petra, nad hrobem téhož apoštola v Římě. Odtud od hrobu svatého Petra, z úst nástupců Petrových, pa-

pežů římských, už devatenáct století vychází neomylný výklad zjevených pravd. Mezi nesčetnými bludnými, lidmi založenými náboženskými společnostmi, uprostřed rozbouřeného moře měnivých a Církvi častokráte nanejvýš nepřátelských nauk a názorů stojí Církev katolická skutečně jako nepohnutá a nepřemožitelná skála a mohutný proud světla Pravdy Boží rozlévá se z ní jako ze spasného majáku ku všem národům po celém světě.

Církev katolická jest neomylná ve výkladu zjevených pravd. Neomylnost Církve jest nezbytnou podmínkou jejího trvání a její jednoty a jest ovšem také přední známkou jejího Božského původu a Božského všesvětového poslání. Za dar neomylnosti prosil Ježíš Kristus při poslední večeři: „A já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha Pravdy. Jeho svět nemůže přijmouti, poněvadž ho nevidí ani ho nezná, vy však jej znáte, neboť ve vás zůstává a ve vás bude." Jan 14, 16. 17.

Podobně k neomylnému výkladu zjevených pravd zplnomocňují apoštoly a jejich nástupce v Církvi katolické slova téhož původce veškeré pravdy, Ježíše Krista, něco dále pronešená: „Toto mluvil jsem vám u vás zůstávaje. Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám." Jan 14, 25.

Podstatná část Zjevení Božího: Písmo svaté.

Tedy jedině Církev katolická, Ježíšem Kristem ustanovená a zplnomocněná učitelka národů, autoritativně, to jest plnoprávně, pravdivě a závazně vykládá a k věření i zachovávání předkládá pravdy Písma svatého. Jedině Církev zná pravou cenu Písma svatého. Ona jediná proti tisícerým bludařům chránila po všecka staletí jeho neporušenost. Jediná Církev katolická je svědkem i zárukou Božského původu knih Písma sv.

Učí nás ve svém katechismu: „Písmo svaté jest sbírka knih, které vnukáním Ducha svatého sepsány byly od svatopisců Starého a Nového Zákona." Papež Lev XIII. v okružním listě „Providentissimus" zřetelně praví: „Nadpřirozenou silou sám Duch svatý svatopisce tak ku psaní vybídl a pohnul, tak jim při psaní pomáhal, že všecko, ale též jen to, co sám přikázal, správně svatopisci myslí pojali, věrně sepsati chtěli a vhodným způsobem s neomylnou pravdivostí vyjádřili, — sice by nebyl sám původcem celého Písma".

Písmo svaté jest tedy skutečně kniha knih, neboť vlastním jejím původcem jest Bůh. Jest knihou Boží Moudrosti, která nám má naznačovati cestu k věčné spáse. V jejím světle ztrácí se jako bezcenné bludičky knihy moudrosti tohoto světa.

Přetřásá se často a od různých lidí otázka: „Může býti skutečný a nepřekonatelný rozpor mezi Písmem a tak zvanou „vědou?"

Především třeba důrazně podotknouti, že lidská věda se ustavičně mění. Co dnes v tom neb onom oboru vědění učitel svým žákům jako pravdu „vědeckou“ dokazuje, zítra a snad jeho vlastní žáci vyvrací jako omyl a dokazují „pravdu“ novou, svoji. To jest vážným důkazem, že rozum lidský neproniká k podstatě věcí příliš hluboko, a důvodem k opatrnosti před „vědeckým“ názorem a tvrzením.

Jinak mezi správným výkladem kteréhokoliv místa Písma svatého a mezi jistým a správným výsledkem vědeckého badání nemůže býti rozporu, neboť původce Písma svatého i původce lidského rozumu a přírodních zákonů, o nichž věda badá, jest týž Bůh. Při srovnávání s Písmem svatým nemohou tedy míti cenu vědecké — doměnky — ať už dějepisné, zeměpisné, přírodopisné a p. Při takovém srovnávání nemá ovšem také cenu libovolný, osobní a soukromý výklad toho neb onoho místa v Písmě svatém, jak si jej ti neb oni lidé v tom neb onom století činili. Takový výklad nemůže a nesmí býti brán jako neomylný a neměnitelný výklad Církve.

Bohužel věda a to zvláště věda přírodopisná, hloubajíc o podstatě věcí, skládá se povětšině z domněnek. Proto Církev výklad Písma svatého, pokud se toto dotýká mimochodem vědy světské, neváže na to neb ono „vědecké“ mínění. Písmo svaté ve svých slovech a výrazích dotýkajících se obzvláště přírodovědy je lidově prosté a nečiní překážky ani sebeučenějším názorům, pokud ovšem tyto neodporují přímo zjeveným pravdám. Jsou ovšem případy, kdy „věda“ určitých lidí staví se výslovně proti pravdám obsaženým v Písmě svatém. Vzpomeňme jen „vědeckého“ učení, že člověk se vyvinul ze zvířete a že nemá nesmrtelné duše. Proti tomu stojí Bohem zjevená pravda Písma svatého, že člověk byl stvořen k obrazu Božímu a že mu Bůh vdechl nesmrtelnou duši a p.

Nebylo dosud ani jediného případu, že by správný výklad slova neb věty Písma svatého odporoval jistým poznatkům vědeckým. Jenom ze zaujatosti proti zjevenému náboženství našli si a najdou si určití lidé vždy nějaké záminky k neoprávněným útokům. Opakuje se vůči Církvi katolické totéž, co činili fariseové a učení zákoníci vůči Ježíši Kristu: pásli po každém jeho slově s tím úmyslem, aby jej polapili aspoň ve slově, když ne ve skutku, aby mohli žalovat a lid od Něho odvracet. Překrucovali za tím účelem jeho slova a neštítili se lži a podvodu. I dnes zastánci falešné vědy, která jména „věda“ nezasluhuje, do omrzení opakují vůči Písmu svatému stále tytéž výtky, které už dávno byly vyvráceny, výtky, které spočívají buď na neznalosti Písma svatého a jeho správného výkladu nebo na úmyslné a cílevědomé neupřímnosti.

Důkazem, že není rozporu mezi Zjevením Božím a vážnou vědou je nepřehledná řada učenců všech vědeckých oborů, jimž věda byla tím, čím býti má: povzbuzením k největší zbož=

Pius XII.
262 nástupce svatého Petra.

Velechrám sv. Petra v Římě.
Jest postaven nad hrobem svatého Petra, na pahorku vatikánském, kde r. 67 po narození Krista Pána za vlády císaře Nerona byl svatý Petr ukřižován.

nosti a pokoře vůči Stvořiteli: Descartes, Koperník, Kepler, Tycho de Brahe, Galileo, Newton, Secchi, Heis, Zenger, Ampér, Faraday, Clausius, Röntgen, Barande, Reinke, Linné, Pasteur a jiní.

Písmo svaté, máme-li zřetel k podstatným náboženským v něm obsaženým pravdám, jest nám zachováno neporušeno. Nepodstatné chyby způsobené bývalým opisováním dají se z velké části opraviti srovnáváním nejstarších zachovaných opisů.

Do rukou svých věřících klade Církev Písmo svaté s náležitým výkladem a poučením. Jenom tak může četba Písma svatého přinésti žádoucí užitek. Nekatolická vydání Biblí jsou tištěna s nesčetnými chybami, nemají výkladu a stávají se tak prameny nesčetných bludů.

Katolický křesťan maje na paměti dobrotivou Prozřetelnost Boží, která pečuje o pravdivé poučení lidstva o věcech nadpřirozených, nenechá se mýliti, když nevěra a blud prohlašují knihy Písma svatého za dílo lidí a pronášejí nejpošetilejší názory o něm.

Písmo svaté Starého Zákona.

Písmo svaté Starého Zákona skládá se ze čtyřiceti šesti knih, napsaných postupně v různých dobách od různých spisovatelů. Obsahuje zjevení Boží od stvoření světa až do příchodu Vykupitele Ježíše Krista.

Co Bůh mluvil ve Starém Zákoně k lidem, jak řídil osudy národa vyvoleného skrze patriarchy a proroky, to všecko mělo býti přípravou na příchod Vykupitele a na jím přinesený, dokonalý Zákon Nový.

Pozornou četbou Starého Zákona budeme moci poznati jeho stíny a jeho nedostatky. Lidstvo starozákonní nebylo lepšího schopno, musilo býti teprve ponenáhlu a častokráte trpkými zkušenostmi k lepšímu a k dokonalejšímu vychováváno. Bolestně ukazovaly se teď lidstvu následky hříchu dědičného. Jak veliký ba nepoměrný rozdíl je mezi Starým a Novým Zákonem, poznáváme zvláště na nejpřednějším náboženském úkonu lidstva: na oběti. V Zákoně Starém obětují se obětní zvířata: berani, telata, krev kozlů a jalovic. V Novém Zákoně obětuje se při Oběti Nejsvětější Syn Boží sám. Starý Zákon byl prvním nejdelším a nejsmutnějším Adventem lidstva, byl temnou nocí, kterou ozařovaly jen předobrazy a předpovědi příštího Vykupitele.

Hledíme-li ovšem na Starý Zákon jako na knihu Zjevení Božího, nemůžeme nechati bez povšimnutí drahocenných perel příkladů a naučení, v něm obsažených, jež jsou vzácným darem Ducha svatého lidstvu.

Jak čísti.

Příklady ze života spravedlivců jako byli: Abel, Noe, Abraham, Mojžíš, David, střídají se s ukázkami lidské zloby vůči Bohu a bližnímu. Obojí pak mohutně působí na čtenáře, jenž nejenom čte, ale také uvažuje, rozjímá, činí předsevzetí pro svůj život a modlí se. Sv. František Sáleský dává příklad a návod k četbě Písma sv.: „Krásný příklad zůstavil nám císař Karel Veliký, který vždy kleče, s odkrytou hlavou a s hlubokou uctivostí v Písmě svatém čítával, říkávaje při tom: Teď Bůh se mnou mluví! A rovněž tak musíme i my slovo Boží přijímati s hlubokou pokorou a s velikou úctou, buď že je slyšíme, buď že je čteme, máli nám ovšem býti ku prospěchu." — Bedlivého povšimnutí zasluhují slova sv. Jeronýma: „Božské Písmo nechť jest vždy v rukou, nechť stále mysl o něm přemítá. Nesmíš však se domnívati, že stačí, abys přikázání Boží měl v paměti a v jednání na ně zapomínal, nýbrž proto se s nimi seznamuj, abys konal, čemu jsi se v nich naučil. Neboť ne posluchači, ale činitelé zákona ospravedlněni budou."

Milý čtenáři! Tato kniha chce Ti býti věrným zrdcadlem, v němž jasně a zřetelně poznáš, jaký nemáš a jaký máš býti. Bůh sám podává Ti toto zrcadlo. Církev svými vysvětlivkami, úvahami a rozjímáními Ti je přidržuje, abys se správně do něho díval. Nepřestávej Ducha svatého prositi o milost k varování se zlého a ku konání všeho dobrého. Apoštol národů, svatý Pavel povzbuzuje Tě, abys horlivě čítal v Písmě svatém, vřelými slovy: „Všecko, cokoli bylo napsáno, k našemu poučení bylo napsáno, abychom trpělivostí a útěchou Písma měli naději. Neboť Písmo, od Boha vdechnuté, jest užitečné k učení, ku kárání, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk Boží byl dokonalý, způsobilý ke každému skutku dobrému." 2. Tim. 3, 16. 17.

Kéž na všech pozorných a zbožných čtenářích této knihy vyplní se vroucí přání téhož apoštola: „Bůh pak, dárce trpělivosti a útěchy, dej vám jednostejně smýšleti vespolek podle Ježíše Krista, abyste jednomyslně jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce Pána našeho Ježíše Krista." Řím. 15, 5. 6.

Písmo svaté Starého zákona skládá se z 21 knih dějepisných, 7 naučných a 18 prorockých. Knihy dějepisné jsou: 5 knih Mojžíšových; knihy: Josue, Soudcův a Ruth; 4 knihy královské; 2 knihy Paralipomenon; knihy: Esdrášova, Nehemiášova, Tobiášova, Judith a Esther; 2 knihy Machabejské. — Knihy naučné jsou: Kniha o Jobovi, kniha žalmů, kniha přísloví, Kazatel, píseň Šalomounova, kniha moudrosti a kniha Sirachova. — Knihy prorocké: knihy velikých proroků: Isaiáše, Jeremiáše s Baruchem, (Pláč Jeremiášův) Ezechiela a Daniela; a knihy malých proroků: Oseáše, Joela, Amosa, Abdiáše, Jonáše, Micheáše, Nahuma, Hababuka, Sofoniáše, Aggea, Zachariáše, Malachiáše.

I.

OD STVOŘENÍ SVĚTA AŽ DO POVOLÁNÍ ABRAHAMA ZA PRAOTCE VYVOLENÉHO NÁRODA

(Od roku neznámého až do r. 2137 před narozením Ježíše Krista.)

PŘED PRVOTNÍM HŘÍCHEM.

SLAVNÉ DNY STVOŘITELSKÉ PRÁCE BOŽÍ. — POSVĚCENÝ DEN ODPOČINKU.

Vznik světa — Stav prvotné hmoty — Stvoření světla, oblohy, oddělení pevniny od moře a stvoření rostlinstva, stvoření nebeských těles, vodní zvířeny a ptactva, ostatního živočišstva — Posvěcení sedmého dne.

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země však byla pustá a prázdná, tma byla nad hlubinou a duch Boží vznášel se nad vodami.

Tu řekl Bůh: Budiž světlo! I stalo se světlo. A viděl Bůh světlo, že jest dobré. A oddělil světlo ode tmy. Nazval pak světlo dnem a tmu nocí. A nastal večer a jitro, den prvý.

Pak řekl Bůh: Budiž obloha uprostřed vod a děl vody od vod! Učinil tedy Bůh oblohu a oddělil vody, které byly pod oblohou, od těch, které byly nad oblohou. I stalo se tak. Nazval pak Bůh oblohu nebem. A nastal večer a jitro, den druhý.

Potom řekl Bůh: Shromaždětež se vody, které jsou pod nebem, na jedno místo a ukaž se souš! I stalo se tak. Nazval pak Bůh souš zemí a shromážděné vody nazval mořem. A viděl Bůh, že jest to dobré. Pak řekl: Ať zplodí země zelené a semenonosné rostliny, jakož i stromy, které nosí na zemi dle svých druhů ovoce, ve kterém jest jejich símě! I stalo se tak.

Vydala tedy země zelené a semenonosné rostliny dle jejich druhů, jakož i ovocné stromy, z nichž každý přináší símě dle svého druhu.

A viděl Bůh, že jest to dobré. A nastal večer a jitro, den třetí.

Poté řekl Bůh: Buďte světelná tělesa na nebeské obloze, dělte den a noc, buďte znameními, (označujte) časy, dny a roky, a sviťte na nebeské obloze osvěcujíce zemi! I stalo se tak. Učinil tedy Bůh dvě veliká světelná tělesa: těleso větší, by panovalo dni a těleso menší, by panovalo noci, a hvězdy. A umístil je na nebeské obloze, by svítila nad zemí, panovala nade dnem i nocí, a oddělovala světlo ode tmy. A viděl Bůh, že jest to dobré. A nastal večer a jitro, den čtvrtý.

Na to řekl Bůh: Vyvoďtež vody živá zvířata, která se pohybují, létavci pak nad zemí pod nebeskou oblohou lítejtež!

Stvořil tedy Bůh veliká zvířata vodní a různé živočichy schopné pohybu, které vydaly vody v jejich druzích, jakož i všeliké

druhy létavců. A viděl Bůh, že jest to dobré. I požehnal jim řka: Rosťte, množte se a naplňte mořské vody, také ptáci ať se rozmnožují na zemi! A nastal večer a jitro, den pátý.

Bůh pak zase řekl: Vydejž země živočišstvo v jeho druzích, totiž zvířata krotká, drobnou zvířenu a různé druhy zvířat divokých! I stalo se tak. Učinil tedy Bůh divoká zvířata v jejich druzích, krotká zvířata, jakož i všecku drobnou zvířenu v jejich druzích. A viděl Bůh, že jest to dobré. Načež řekl: Učiňme člověka.... A nastal večer a jitro den šestý.

Tak dokonána byla nebesa, země a všecka jejich okrasa.

Dokončil tedy Bůh dne sedmého své dílo, které byl konal, a odpočinul dne sedmého ode vší práce, kterou byl činil. Požehnal pak dni sedmému a posvětil jej, poněvadž dne toho byl ustal ode všeho svého díla, o kterém při tvoření pracoval.

I. Mojž. 1, 1.—25. 2, 1.—3.

•

Několik věcných vysvětlení a poznámek.

„Na počátku" znamená: tenkrát, kdy svět začal býti, kdy kromě Boha ještě ničeho nebylo.

„Stvořil" to jest, Bůh všemohoucností svou nebe i zemi z ničeho učinil, jak Písmo sv. na jiném místě praví ústy hrdinné matky Machabejské: „Prosím tě, synu, abys pohleděl na nebe, na zemi a na všecky věci, které v nich jsou a poznal, že z ničeho je učinil Bůh." 2. Mach. 7, 28.

„Nebem" na tomto místě míní Písmo sv. ne snad oblohu nad námi, jak jest tomu o několik řádků dále, nýbrž myslí tím místo pro anděly a vyvolené Boží a naznačuje pouze tímto jediným slovem stvoření nebeských duchů: andělů. Zřetelnější zpráva o stvoření andělů podává se nám až na dalších stránkách Písma sv.

Stvoření andělů a zkouška jejich věrnosti.

Sv. Pavel v listě ke Kolosským I, 16. píše: „Neboť v něm (Bohu) bylo stvořeno všecko na nebi i na zemi, viditelné i neviditelné, buďže jsou to Trůnové neb Panstva neb Knížectva neb Mocnosti, všecko jest stvořeno skrze něho a pro něho."

Jak patrno ze slov apoštolových jsou mezi anděly různé stupně. Andělů stvořil Bůh nesmírné množství, aby mu sloužili a lidi opatrovali. Jako později lidem tak i blaženým duchům nebeským uložil Bůh zkoušku jejich svobodné vůle, zda se přikloní k dobrému — poslušnosti, nebo ku zlému — k neposlušnosti vůči svému Stvořiteli. Jak dopadla tato zkouška? Sv. Petr píše (2—2, 4.): „Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž strhnuv je do pekla, vydal vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu."

Sv. Augustin píše: „Kdykoliv něco dobrého činíme, radují se z toho andělé, a rmoutí se zlí duchové. Kdykoliv od dobrého odstupujeme, duchům zlým radost působíme a anděly radosti zbavujeme."

Andělé dobří jsou po Bohu a Rodičce Boží naši nejlepší přátelé. Proto zvláště své milé anděly strážné vřele uctívejme modlitbou a pečlivě si všímejme jejich vnuknutí, aby bylo pravdou, co se modlíváme: „Anděle Boží, strážce můj . . . na tvá vnuknutí pozor dávám . . . “

Písmo svaté neříká, a věda neví.

Kolik let již uplynulo od stvoření světa, Písmo sv. nenaznačuje. Člověk, jsa nadán od Boha rozumem, pokouší se vědeckým badáním to zjistiti. Dosud však nezjistil nic určitého, nýbrž vyslovil jen různé domněnky o tom. Uplynuly tisíce nebo miliony let od prvního slova Božího? Nevíme a od vědy lidské se asi nikdy nedovíme.

Hlavní otázka pro náboženství není „kdy“ a „jak“, nýbrž „kdo?“

Písmo sv. nepopisuje podrobně vznik jednotlivých věcí. Líčí zhruba a stručně: vznik ducha a hmoty slovy „ . . . stvořil Bůh nebe a zemi.“ Vznik světla a se světlem souvisejícího tepla, elektřiny, přitažlivosti a jiných sil přírodních vylíčen jest prostě slovy: „Budiž světlo!“

Uzpůsobování naší zeměkoule k životu vysokou vrstvou vzduchu popisuje se slovy: „Budiž obloha!“

O stvoření vody se zvláště nemluví, neboť voda jest součástí hmoty. V širokých liniích kreslí Písmo sv. několik obrázků, jak moc a dobrota Boží upravovaly svět pro obydlí člověka.

V třetím dni naznačuje se oddělení moře od souše a vznik rostlinstva. Ve čtvrtém dni práce Boží vystupuje na slovo Boží slunce z mraků par, objevují se měsíc a hvězdy.

V pátém dni vznikají vodní živočišstvo a ptactvo (hmyz), v šestém dni ostatní živočišstvo čtyřnohé. V šestém dni ukazuje se podrobnější obraz stvoření člověka.

Účelem celé této zprávy o stvoření světa jest ukázati čtenáři prostému i učenému povšechný plán stavby všehomíra a odkázati na podpis Stavitele na samém okraji onoho plánu ve slovech: „Na počátku stvořil Bůh.“

Boží dílna. — Jak si svými dohady doplňujeme stručnou zprávu Písma svatého o stvoření světa.

Celý vesmír jest tedy dílnou Boží, jest jakousi ustavičnou výstavou nejkrásnějších, podivuhodných věcí, samých to zázraků a divů Božské Moudrosti a Moci.

Okem ozbrojeným dalekohledem a drobnohledem plni úžasu pozorujeme, zkoumáme a uvažujeme. Hledíme očima, které jsme si nevytvořili, přemýšlíme rozumem, který jsme si nedali.

Nechápeme mnohých a mnohých věcí. Mnohého musíme se jen domýšlet, nemáme možnosti, abychom si o tom neb onom učinili správný obraz, odpovídající skutečnosti.

První zázrak Boží ve vesmíru je hmota, z níž jsou vytvořena všecka tělesa světového prostoru. Co je hmota, jak mnoho jí jest,

kam až sahá ve světovém prostoru, jakým způsobem Bůh hmotu stvořil a z ní slunce, naši zemi a nesčíslné miliony ostatních zdánlivě nepatrných, ve skutečnosti ohromných těles nebeských vytvořil, — to všecko nevíme a v pozemském životě se nikdy určitě nedovíme. Můžeme se jen domýšlet.

Hvězdáři se domnívají: Všecka hmota, která je ve vesmíru, Bohem jsouc stvořena, vypadala původně jako ohromné, nesmírné chuchvalce mlhovin. Na rozkaz Boží hmotné částečky těchto mlhovin počaly se pohybovati, víříti, otáčeti se kolem středu, smršťovaly se, zahřívaly se, ocitly se konečně v neměřitelném žáru. Vznikl žár, oheň, světlo, teplo. Boží všemohoucnost, po lidsku řečeno, zpracovávala hmotu, dávala jí vlastnosti a síly, jichž bude člověk potřebovati, jež budou buditi jeho podiv, a které budou ustavičnými svědky svého Tvůrce.

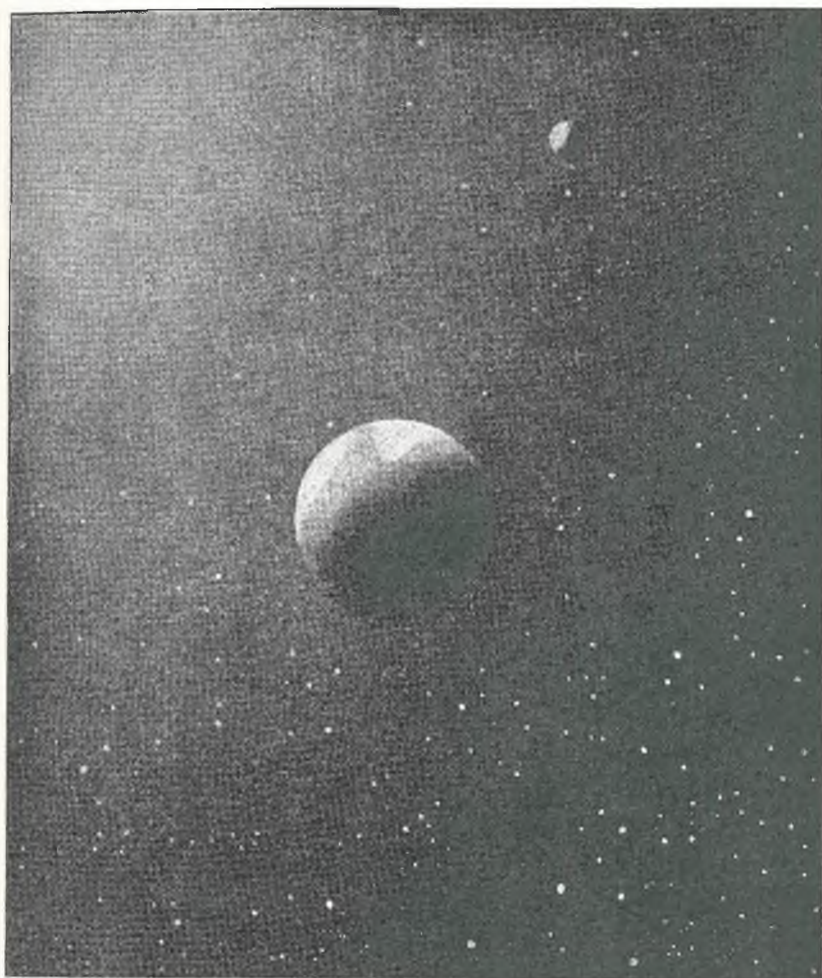
Od závratně se otáčející hmoty odtrhly se žhavé pásy, svinuly se v koule velikosti sice ohromné, ale přece nepatrné u porovnání s ústředním tělesem. Tato nová samostatná tělesa na rozkaz Boží otáčela se dvojím pohybem: kolem vlastní osy a obíhavým pohybem kolem ústřední hmoty. Tak vznikla naše země jakožto oběžnice kolem slunce. Od žhavé hmoty naší zeměkoule oddělil se značný kus, jenž vytvořil měsíc. Ten provází zemi na pouti kolem slunce.

Žhavá země byla neschopna přijati zatím jakýkoliv život. Jako v ohromném kotlu všecky látky, z nichž se země skládá, vřely, všecka voda, která nyní vyplňuje moře, jezera, řeky, prameny, byla proměněna v nesmírné a neproniknutelné množství par a zahalovala zemi tak, že žádný paprsek světla planoucího slunce nemohl jimi proniknouti. Ale řízením Prozřetelnosti Boží ochlazovala se naše země dále. Kolem celého povrchu zeměkoule dal Bůh vytvořiti se ovzduší (oblohu) do výše více než tři sta tisíc metrů. Ovzduší bylo stále ještě plné mraků, které se sice ještě netrhaly, ale přece už jako závojem propouštěly sluneční světlo. Závratně mocný povel Boží shromáždil vody na zemi do připravených hlubin a ukázala se souš.

Tehdy na rozkaz Boží vyrůstají rostliny. Jak velikým a obdivuhodným zázrakem je každá rostlinka sama o sobě. A kolik zelených i jinak zbarvených rostlinných stvolů, kolik nejrozmanitějších květů všech barev zdobí celou zemi. Dá se to vyjádřiti číslem? Rostlinopisci počítají na 400.000 různých druhů rostlin. Květy a plody rostlin mají skýtati radost a užitek lidským jejich uživatelům. Při všem svém díle má Tvůrce člověka na mysli.

Konečně roztrhly se mraky a ponejprv zazářilo na zemi a její první rostlinstvo slunce v plné své kráse a oslnivém jasu. Zakrývalo se sice ještě velmi často a na dlouhou dobu novými mraky, ale vítězilo a zvítězilo. Chladnoucí země přestávala vyháněti do ovzduší spousty par.

Vody přestaly býti vřelými, ovzduší začalo býti volné pro živoucí tvory. Bůh oživil tehdy vody vodními živočichy a

Země a měsíc vznášející se ve vesmíru.

Naše zeměkoule plní přesně rozkaz svého Stvořitele: otáčí se za 24 hodiny kolem své osy, během 365 dní vykonává dráhu kolem slunce, jsouc doprovázena měsícem. Slunce, jehož záře je vlevo naznačena, jest více než milionkrát větší než země, jest od ní vzdáleno 150 milionů kilometrů. Na dráze kolem slunce v prostoru světovém pohybuje se zemská koule rychlostí 30 kilometrů za vteřinu. — Kromě země a slunce jsou ve světovém prostoru miliony ohromných těles, jímž říkáme hvězdy. Všecko se pohybuje, otáčí, víří nesmírnou rychlostí a přece úžasně přesně: na vteřinu, na milimetr. To jest vesmír, dílo nekonečné Moci a Moudrosti Boží.

vzduch létavci všeho druhu. Přírodopis zatím dnes zná na 11.000 druhů ryb, 30.000 druhů měkkýšů. Ve vzduchu žije na 10.000 druhů ptáků. Lezoucího a létajícího hmyzu se čítá 220.000 druhů. Zde třeba poznamenati, že názvy: ryba, pták, mají zvláště na

dalších stránkách Písma svatého jiný význam než v našem přírodopise. Rybou se nazývá všecko, co má vzhled ryby, ptákem vše, co má podobu ptáka.

Země na rozkaz Boží vydává zvířata. Počítá se jich v přírodovědě i s vyhynulými 3000 druhů jen ssavců. K tomu třeba

přičísti několik tisíc druhů jiných obratlovců-zvířat. Jaká to velkolepá a bezpočetná sbírka výtvorů Božích. Těžko říci, co je krásnější a podivuhodnější, zda-li to, co je nahoře, nebo to, co je dole, zda-li to, co je veliké, neb to, co je malé, nepatrné až neviditelně. Do tohoto tak dokonale vypraveného království postavil Bůh krále-člověka, aby všech stvořených věcí používal ku svému časnému i věčnému užitku.

To jest oněch šest dní Boží práce, úžasné a neměřitelné pro nás. Bůh nepoužíval ani měr, ani vah, ani hodin při svém nesmírném díle. Ani dni, o nichž mluví Písmo svaté nejsou měrou času jako u nás lidí, jsou dny plánů a záměrů Božích, jejichž délky jest nám těžko se domýšleti. „Ano, tisíc let je před Tvým zrakem jako včerejší den, který prchl, jako doba noční hlídky.“ Žalm 89, 4. V sedmém dni Bůh „odpočinul“, to jest přestal tvořiti nové věci. Onen sedmý den Boží trvá stále a trvati bude do konce světa, nic nového už Bůh nestvoří, nýbrž jen zachovává a řídí, co stvořil. A to se děje neméně podivuhodným a velkolepým způsobem jako samo stvoření.

Je možno si představit celý onen úžasný děj stvoření a přítomné řízení a spravování světa bez Stvořitele, bez jeho nekonečné Moudrosti a cílevědomé Moci?

* * *

Největší stavba a nejstručnější plán.

Každé dílo má svého mistra. Svého mistra má roztlučený štěrk na cestě a svého mistra má i stavba všehomíra.

Každé dílo jest zhotoveno podle určitého plánu, který pojal a naznačil budovatel. Stavitel nechává uložiti plán budovy, kterou postavil, k případnému nahlédnutí a poučení, kdo, kdy a jak onu budovu stavěl.

Na počátku Písma svatého svatopisec Mojžíš, Bohem osvícen, podává lidstvu také jakýsi plán stavby všehomíra, stvořeného neskonalou moudrostí a všemohoucností nejvyššího Stavitele-Boha. Jest to plán jen povšechný, ale přece takový, že stačí, aby rozumný tvor nahlížeje do něho, našel v něm poučení, jak vznikl svět. Podrobný plán stvoření světa jest uložen v mysli Boží a není člověku přístupen.

Stavitel rozvrhuje svou práci na několik částí. Napřed zjedná se stavební materiál, pak klade základy, vyhání zdi, opatřuje střechu, upravuje zevně, upravuje uvnitř, a konečně přivádí obyvatele, pro něhož budovu postavil, aby v ní přebýval.

Bůh svrchovaný a všemohoucí mohl v jediném okamžiku stvořiti celý vesmír. Ale z Písma sv. poznáváme, že také Bůh tvořil svět postupně, ne najednou. Proč asi? Není nesnadno to pochopiti z celého pořádku, jaký z vůle Boží světem vládne.

Nic nevzniká najednou, všecko náležitým a spořádaným postupem. Tak ustanovil Bůh již na počátku a proto také vznik světa nebyl náhlý, nýbrž postupný.

Proč dělí svatopisec stvořitelskou Boží práci na dni.

Mojžíš Bohem veden, za zvláštním účelem rozdělil celou dobu, kdy svět na rozkaz Boží se tvořil, na sedm částí, které nazývá „dny".

Dny stvoření nepovažujeme za dny shodné s dny našimi. Považujeme je za neurčité doby, u nichž začátek a konec naznačuje se obdobně jako u našich dnů slovy „večer" a „jitro".

Proč svatopisec nám neznámé a neurčitě dlouho trvající doby nazývá „dny?"

Chce z návodu Božího člověčenstvu vštípiti již na první stránce Písma sv. do paměti vůli Boží o šesti dnech práce a sedmém dni odpočinku. Proto dobu stvoření rozdělil na šest dílů, v přeneseném smyslu šest dnů práce Boží, a sedmý den nazval dnem odpočinku Božího, ne že by to byly skutečné dny, ne že by Bůh skutečně pracoval a odpočívati musil, nýbrž proto, aby člověk měl jakési podobenství mezi činností Boží a svou, a tak hluboko si v paměti udržel přikázání o svěcení dne sedmého, svátečního.

* * *

Stavitele nevidím, ale jeho dílo mi mluví o něm.

Boha poznáváme z přírody, ze svědomí svého a z Písma svatého. Ten, jemuž ani to troje nestačí k poznání Boha, podobá se člověku, který hledí do slunce a říká, že je nevidí. Příroda je jako kniha, v níž jest psáno o neskonalé moudrosti a moci Boží. Výstižně jest poznamenáno v knize o Jobovi: (12, 7.—12.).

„Zeptej se jen zvířat a naučí tě, ptáků nebeských i oznámí ti. K zemi mluv a odpověď dá tobě, vypravovat budou ti ryby mořské. Kdo je mezi námi, jenž by nevěděl, že to vše učinila ruka Páně, v jehož moci je život každého zvířete a duch kteréhokoliv lidského těla?" Sv. Jeronym velmi pěkně praví: „Jako z obrazu nebo jiného díla uměleckého poznáváme ruku umělcovu, tak v každém tvoru poznati můžeme Tvůrce." Sv. Basil napsal: „Nepotřebuješ jiné knihy. Rozhlédni se po světě. Ten jest veliká kniha, v níž Boha poznati a o jeho dílech čísti můžeš, byť bys byl sebe prostší." Sv. Antonín, poustevník, říkával: „Má kniha jest veškerá příroda. Z té mohu se naučiti více než ze všech knih světa. Denně čtu v této knize o všemohoucnosti, moudrosti a dobrotě Boží."

Věřím v Boha Otce všemohoucího.

Ze stvořeného světa poznáváme: moc Boží. Člověk svou mocí nedovede učiniti ani nepatrné trávy, ani nejmenšího zrnečka. Člověk může a dovede jen používati toho, co již v přírodě jest: hmoty, různých sil, života rostlin, živých tvorů atd.

Na nicotu člověka a zároveň na všemohoucnost Boží ukazuje zase kniha o Jobovi: (38, 4—11.).

„Kde jsi byl, když základy kladl jsem zemi? pověz mi, jestliže máš rozum! Víš-li, kdo rozměry jí ustanovil, aneb kdo roztáhl měřičský provazec na ni?

Na čem jsou upevněny základy její, aneb kdo položil úhelný její kámen, když všecky jitřní hvězdy se radovaly, a když plesali všichni synové Boží? (andělé). Rci, kdo zavřel jakoby dveřmi moře, v době, kdy vytrysklo, z lůna takořka vyšlo, když jsem kladl mu oblak za oděv jeho, a je mrákotou jako plénkami ovíjel? Vylámal jsem jemu hranice mé, položil jsem závory a brány, a děl jsem: „Až potud a ne dále smíš jíti, a zde budeš tříštit bujné své vlny.“

V knize Moudrosti čteme: „Ty jsi, Bože, spořádal všecky věci podle míry, počtu a váhy. Veliké věci totiž činiti možno ti vždycky, a moci ramene tvého, kdo odolá? Nebo jako prášek na váze tak jest před tebou vesmír.“ Moudr. 11, 22.

Víra ve všemohoucnost Boží jest člověku nejvydatnějším pramenem útěchy a posily v těžkých okolnostech života. Kdybychom všecko pozbyli a kdyby všichni přátelé nás opustili, máme ještě Toho, k němuž se modlíme: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země“ a kterého vzýváme dobře vědouce, že všecko nám může dáti: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“

Spravedlivému člověku jest víra ve všemohoucnost Boží útěchou. Hříšníkovi však vědomí o nekonečné moci Boží působí strach, jejž nazýváme nepokojným svědomím. Není zajisté něčím nepatrným a malicherným zpěčovati se plnění přikázání Božích.

Naslouchejme tedy bedlivě hlasu svého svědomí. Praví-li nám, že máme příčinu Boha se báti, bez meškání onu příčinu vyhledejme, ten nebo onen těžký hřích, odstraňme jej opravdovou lítostí a skroušenou sv. zpovědí s duše a pak budeme se jen těšiti z všemohoucnosti Boží. Z přírody poznáváme také nekonečnou moudrost Boží.

O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží!

Ti, kteří si zvolili za své životní povolání zkoumati zjevy a zákony přírodní, žasnou nad důmyslem a moudrostí, s jakou jest všecko ve světě a v celém vesmíru uspořádáno od prášku hmoty neboli atomu až k těm nesmírně velikým nebeským tě-

lesům, zvaným hvězdy, od nepatrné rostlinky, travičky, až do těch nejpodivuhodnějších a nejkrásnějších květů, od nepatrného, pouhým okem neviditelného tvorečka, žijícího v počtu desetitisíců v jediné kapce vodní, až do člověka, jehož tělo i duše jsou na zemi nejkrásnějším dílem Božím.

Žalm 103, 24: „Jak jsou četná díla tvá, Hospodine! Všecky věci učinil jsi moudře, plná jest země tvorstva tvého." Jak nepatrná a slabá jest lidská moudrost oproti moudrosti Boží, která všemu nejlépe rozumí a která všecko řídí a vede k dobrému.

Sv. Pavel napsal Římanům: (Řím. 11, 33.) „O hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho!" Bezpečně se můžeme spolehnouti na Boha, že co činí, vždycky dobře činí, i tenkráte, když nás navštíví křížem a bolestí. Bůh raní, aby zase zhojil, béře, aby zase dal a to mnohem více než-li vzal, ukáže-li člověk odevzdanost do jeho nejmoudřejší vůle. (Job.)

Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Z přírody poznáváme, jak jest Bůh k člověku dobrotivý. Všecka krása tohoto světa jest stvořena pro člověka. Kdyby nebylo bývalo hříchu, svět byl by rájem nevýslovné krásy a život na něm ustavičnou, nepřerušenou blažeností.

Otcovská dobrota Boží nepřestala se však starati o člověka ani po hříchu. Upozorňuje nás na to Ježíš Kristus: „Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Není-li život více než-li pokrm, a tělo více než-li oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je. Nejste-li vy dražší než-li ono? A kdo z vás může staraje se přidati k délce věku svého loket jeden? A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte lilie polní, kterak rostou, nepracují, aniž předou. Pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl tak oděn jako jedno z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes jest a zítra do pece vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní? Nepečujte tedy úzkostlivě, říkajíce: co budeme jísti, aneb, co budeme píti aneb, čím se budeme odívati. Neboť toho všeho pohané hledají, ví zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete. Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno."

Mat. 6, 25.—33.

„Bože, chválíme Tebe."

Nepřestávejme každodenně Bohu na kolenou děkovati za nesčetná dobrodiní, která jsme již od Něho pro tělo i pro duši obdrželi a neustávejme Ho prositi za dobrodiní další.

STVOŘENÍ PRVNÍCH LIDÍ.

Stvoření Adama — Zákon práce — Stvoření Evy — Požehnání — Ustanovení manželství.

Načež řekl Bůh: Učiňme člověka k obrazu a k podobě naší, ať panuje nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad krotkými zvířaty, nad celou zemí i nade vší drobnou zvířenou, která se pohybuje po zemi. Utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl ve tvář jeho dech života. Tak stal se člověk živoucí duší. Byl pak štípil Hospodin Bůh na počátku rozkošný ráj, a do toho postavil člověka, jehož byl utvořil. Vyvedl totiž Hospodin Bůh ze země všeliké stromoví, oku krásné a na chuť příjemné; také strom života uprostřed ráje, jakož i strom poznání dobrého i zlého. Vycházela pak z místa rozkoše řeka, aby zavlažovala ráj, načež se dělila ve čtyři ramena.

Pojal tedy Hospodin Bůh člověka a postavil ho v rozkošném ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho.

A přikázal mu řka: S každého stromu rajského smíš jísti, avšak se stromu poznání dobrého a zlého, ať nejíš! Neboť kterýkoliv den s něho budeš jísti, smrtí zemřeš.

Stvořiv tedy z hlíny všecky pozemské živočichy a všecky nebeské ptáky, Hospodin Bůh přivedl je k Adamovi, by viděl, jak by je nazval. Jméno pak každého živočicha mělo býti takové, jaké mu Adam dá. Pomocnice však sobě podobné Adam nenalezl.

Hospodin Bůh řekl: Není dobře člověku býti samotným. Učiňme mu pomocnici podobnou jemu. Seslal tedy Hospodin Bůh na Adama tvrdý spánek. Když usnul, vyňal mu jedno žebro, a místo jeho vyplnil masem. Ze žebra pak, které byl vyňal z Adama, Hospodin Bůh učinil ženu a přivedl ji k Adamovi.

Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. Požehnal jim též Bůh, řka: Rosťte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji, a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem a nade všemi živočichy, kteří se po zemi pohybují. Bůh také řekl: Hle, dávám vám semenonosné rostliny, cokoliv jich na zemi jest, a všecky stromy, které chovají v sobě semena svých druhů, abyste je měli k potravě; dávám je též všem zvířatům na zemi, všemu nebeskému ptactvu a všemu drobnému zvířectvu, které se na zemi pohybuje a v němž jest živá duše, aby měla potravu. I stalo se tak. A viděl Bůh všecko, co byl učinil, a bylo to velmi dobré.

Adam pak řekl: To jest konečně kost z mých kostí a tělo z mého těla. Proto opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním. Nazval pak Adam jméno ženy své Eva, (to jest česky „Matka živých"), poněvadž se stala matkou všech. Moj. 1, 26. 2, 3,

*

Jsi pánem v přírodě, ale nikoli pánem svrchovaným.

Toto místo Písma sv. ukazuje, pro koho stvořil Bůh svět. Veškerá krása světa určena jest pro člověka, jenž jediný z celé přírody jest obdařen od Boha rozumem a svobodnou vůlí, aby dovedl vládnouti nad přírodou, ale zároveň, aby poznal, že sám má býti poddán Bohu.

Je člověk z rodu zvířat? Kde vzal rozum, svědomí a řeč?

Bohužel, lidé sice dovedou dosti dobře vládnouti nad přírodou, ale při tom mnozí nechtějí býti poddáni Bohu. Aby se před svým svědomím omluvili, říkají, že Boha nevidí, že tedy Boha žádného asi není, že člověk není stvořen k obrazu Božímu, že nemá nesmrtelné duše, nýbrž že patří do ostatní přírody jako zcela rovnocenný, to jest, že není více nežli lepší živočich a že samoděk, ne stvořením, ale jen působením sil přírodních vyvinul se z hmoty, která prý jest od věčnosti a bez Boha vyvíjí a pořádá se sama. Tento názor na svět a na člověka se jmenuje materialismus (hmotařství) nebo atheismus (nevěra). Co všecko člověk věří, aby nemusil věřit v Boha!: Hmota bez rozumu dala člověku rozum? — Hmota bez citu dala člověku svědomí? — Hmota, která nemá schopnosti mysliti, dala člověku řeč, aby jí své myšlenky vyjadřoval?

Příroda je Bůh?

Jiní chtějíce se vyhnouti svrchovanosti osobního Boha Stvořitele tvrdí, že hmotný svět jest bohem. Člověk pak, poněvadž jest součástkou hmotného světa, jest částí přírodního boha, ba jest prý sám bohem. Dle toho mají pohané zcela pravdu, když jako božstvo uctívají kameny, stromy, slunce a hvězdy, zvířata i lidi.

Písmo sv. v knize Moudrosti 13, věnuje materialismu i pantheismu takový posudek:

„Byliť blázni všichni lidé od přirozenosti, v nichžto nebylo známosti Boha, kteří z viditelných dokonalostí nemohli poznati toho, který jest, aniž pozorujíce díla, nalezli umělce, ale buďto oheň, nebo vítr, nebo tekutý vzduch, neb okruh hvězd, neb obrovskou vodu, nebo slunce a měsíc měli za bohy, kteří spravují svět. Jestliže libujíce si v kráse jejich, měli je za bohy, měli věděti, že mnohem lepší jest Pán jejich. Neboť první původce krásy všecky ty věci stvořil. Jestliže pak se divili jejich síle a působení, měli z nich vyrozuměti, oč silnější jest jejich tvůrce. Neboť z velikosti a krásy tvorů lze závěrem stvořitele jejich poznati. — Těm nelze odpustiti, neboť jestliže mohli tolik poznati, že uměli svět prozkoumati, jak to, že jeho Pána dříve nenalezli?“

Jsem stvořen k obrazu Božímu.

„Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je.“ Takovou odpověď dává Duch sv. v Písmě sv. na otázku: Odkud je člověk? Z rukou Božích vyšel člověk podle duše i podle těla. Tělo člověka stvořil Bůh z hlíny, to jest z týchže látek, které obsahuje země: z vody, z vápna, železa, fosforu, síry atd. Po této stránce podobá se tělo lidské tělům ostatních živočichů. Ovšem i zde vzpřímená postava, úprava mozku, ruce, ústa a hrdlo, vydávající článko=vanou řeč, odlišují člověka naprosto od ostatních živočichů.

Duše lidská podobá se Stvořiteli samému, neboť jako On jest i lidská duše nesmrtelný duch, má rozum a svobodnou vůli.

Tělo křesťanovo má býti chrámem Ducha svatého.

O těle lidském byly napsány nesčetné spisy lékařské a přírodovědecké, které vyznívají všecky v mohutný obdiv nad důmyslnou stavbu lidského těla.

Mnohé jsou předpisy, jak se má člověk starati o své tělo, aby bylo krásné a zdravé. Zdraví jest vzácným darem Božím. Máme za něj každodenně Pánu Bohu děkovati, zdraví si vážiti a chrániti se všeho, čím bychom si zdraví svévolně a zbytečně poškozovali. Nejdůležitější předpis o opatrování těla je obsažen v prvním listě sv. Pavla ke Korintským 3, 16.: „Nevíte, že jste chrámem Božím, a že Duch Boží přebývá ve vás?“ To znamená jinými slovy: „Chraňte se všeho, co znesvěcuje a poskvrňuje Duchem sv. posvěcený chrám těla vašeho, jak to činí zvláště hříchy nestřídmosti a nečistoty. Chraňte se bedlivě těchto hříchů, neboť nejenom duši nýbrž i tělo činí ošklivým a nezdravým!“

Věřím v těla vzkříšení.

Život těla jest nyní omezen na velmi krátkou dobu. Jednou však podle vzoru zmrtvýchvstalého Ježíše Krista bude i tělo účastno věčného života duše. „Vím, že můj Vykupitel živ jest, a že v poslední den ze země vstanu, zase budu oblečen svou koží, a v svém těle uzřím Boha svého. Naděje tato je v nitru mém uložena.“ Tak s Jobem těšíme se i my. Job. 19, 25.

Jak si kdo ustele, tak si lehne.

Duše, jsouc obdařena svobodnou vůlí od Stvořitele, řídí život těla. Pokud jest duše v těle, musí se rozhodnouti, chce-li svému Stvořiteli věnovati celou a opravdovou svoji lásku. Musí ovšem také podati důkaz, že Boha skutečně miluje. Důkaz ten podává, když v Boha věří a zachovává Boží přikázání. Ve Starém zákoně v knize Sirachovcově čteme: „Bůh na počátku stvořil člověka, a zanechal ho v moci rozhodnout se. K tomu dal mu

nařízení a příkazy své. Chceš-li, můžeš příkazy jeho zachovávati, a na věky, jak mu libo, věrným zůstat, i zachovají tebe. Předložil tobě vodu i oheň, k čemu chceš, vztáhni svou ruku. Před člověkem jest život i smrt, dobré i zlé, co se zalíbí mu, bude mu dáno." Sir. 15, 14.—18. Totéž praví i Pán Ježíš v Zákoně Novém: „Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mě miluje. Kdo mě nemiluje, slov mých nezachovává." Jan 14, 21. 24.

Kdo může pracovat a nepracuje, ať nejí!

V ráji byl dán člověku zákon práce. Čteme: „Postavil Bůh člověka v ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho." Když byl pro hřích člověk z ráje na vždy vyhnán, práce stala se mu těžkým a namáhavým životním údělem. Proto my, i když milujeme práci svého povolání, přece dobře cítíme kříž obtíží s prací spojených. Tento kříž ulehčuje nám radost z práce, posvěcované každodenní modlitbou, z práce trpělivé, svědomité a poctivé. Taková práce jest povinností každého člověka, pokud ovšem jest práce schopen. Sv. Pavel napsal Thesalonickým (2.—3, 10.): „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí. Slyšíme totiž, že někteří žijí mezi vámi nepořádně, nic nedělajíce, nýbrž všetečně si počínajíce. Takovým přikazujeme a napomínáme v Pánu Ježíši Kristu, aby pokojně pracujíce, jedli chléb svůj." Všetečným počínáním myslí apoštol práci netrpělivou, nestálou a nedbalou, která se stává konečně úplnou leniviostí a nečinností.

Několik vět o práci.

Práce bez modlitby není důstojná člověka. Tak pracují zvířata.

Kdo pracuje nejvíce? — Bůh. — On vykonal nesmírnou práci, že všecko stvořil, na čem a čím my pracujeme. — On vykonává stále největší část veškeré práce: rolníkovi zalévá půdu, z každého jednotlivého semene tvoří bylinu s plody. — Hmotě, na níž pracuje dělník, dává Bůh zákon, aby se poddala jeho svalům a jeho rozumu.

Práce duševní, rozumová, nebývá lehčí práce tělesné. Více vysiluje. Je zodpovědnější. Na př.: dělník snese osm hodin denní práce bez úhony na zdraví. Osm hodin učitelské práce ve škole jest nemožná věc. Ani nejzdravější učitel, kněz, profesor, by toho nesnesl.

Každé povolání má svoje světlé i stinné stránky, má svoje příjemnosti i nepříjemnosti, své užitky i škodlivé účinky. Všichni, kteří pracují svědomitě v jakémkoliv povolání zasluhují uznání a vážnosti.

Ježíš Kristus učí nás svým příkladem vážiti si práce rukou a svalů i práce rozumu a slova. On konal obojí. Byl dělníkem tesařským i učitelem lidstva.

Dnes jako kdykoliv jindy naznačují poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem slova Ježíše Krista: „Hoden jest dělník

mzdy své." To znamená: „Máš-li dělníka a on ti poctivě a svědomitě pracuje, jsi povinen dáti mu takovou mzdu, aby i se svou rodinou slušně mohl býti živ." Zadržování nebo ujímání zasloužené mzdy dělníkům jest hříchem do nebe volajícím.

Jedním z nejdůležitějších úkolů vychovatelů zvláště tedy rodičů jest, aby od dětského věku vedli dítky k svědomité práci podle pravidla: „Modli se a pracuj!"

Nač je den sváteční?

Po svědomité práci je člověku nezbytně třeba náležitého odpočinku. Síly lidské nejsou nevyčerpatelné. Struna, která se příliš napíná, praskne.

Dobrotivý Bůh a Stvořitel náš ví dobře, seč jsou naše síly. Učinil noc, aby po denní namahavé práci mohl si člověk oddechnouti a síly sebrati. Než ani noční odpočinek nestačí. Lékařská věda ujišťuje, že lidské tělo jest tak zařízeno, že po šesti dnech vytrvalé denní práce síly tělesné jsou vyčerpány. Sedmý den musí si tudíž člověk popřáti úplného odpočinku od práce, nechce-li své zdraví podrýti a zničiti.

Pán Bůh to věděl dříve, než to lékaři zjistili, neboť jest tvůrcem našeho těla. Proto od počátku určil Bůh sedmý den jakožto den odpočinku od tělesné práce. Nejenom to. Když člověk odpočívá od práce tělesné, nemá zahálet a býti úplně nečinným, nýbrž má pracovati zase pro svou duši. I to Pán Bůh přísně přikázal. „Požehnal pak Bůh dni sedmému a posvětil jej" četli jsme na první stránce Písma svatého. Od počátku bylo lidem známo přikázání, později Mojžíšem na desky Desatera zapsané: „Pomni, abys den sváteční světil."

Sváteční den světíme, když jdeme na služby Boží. Při službách Božích zvláště uvědomuje si člověk, že je jiným tvorem než zvíře, s kterým na poli na př. pracoval, že má ještě další a vyšší cíl před sebou, než je pozemské živobytí. Posvátné místo samo, slovo Boží, modlitba, zpěv, Mše sv., všecko to povznáší křesťana z prachu země k nebeskému Otci a k nebeské vlasti. Posílen, osvěžen a potěšen vrací se pak zbožný křesťan ku svým starostem a pracím jsa bohatší o požehnání Boží, plynoucí z nábožného svěcení dne svátečního. Požehnal Bůh dni sedmému.

Znesvěcování dne svátečního zbytečnou prací, zanedbáváním služeb Božích, opilstvím, rozpustilými zábavami a jinými hříchy zbavuje člověka požehnání Božího a milosti Boží. V rodinách, kde nedává se Bohu, co jemu patří, usídlí se hřích, nespokojenost, rozervanost i časné ztráty. Už sama nevděčnost vůči nejvyššímu Pánu a Dobrodinci našemu, jest tak nepěkná a zahanbující, že ani celá věčnost nebude stačit, aby se za ni člověk styděti mohl. Ze 168 hodin jen asi 2 hodiny žádá Bůh pro sebe, ostatní čas nám ponechává k práci pro sebe, k odpočinku a zábavě.

Nechtějme nikdy okrádati Pána Boha o to málo, co jemu od nás náleží.

Nelze si představiti větší bezcitnosti, než když zaměstnavatel tak využitkovává svých dělníků, že jim ani nepřeje svátečního odpočinku. Vyhrožuje jim propuštěním nebo je láká zvýšenou mzdou v neděli a ve svátek. Neřekne však svým dělníkům a nevypočítá jim, oč je připravil na zdraví a na duši. Sám zaměstnavatel má volný čas, má pohodlí, zábavu, dělníci jsou mu otroky. Zde platí slova Pána Ježíše: „Běda tomu skrze koho pohoršení pochází."

Nezapomínejme nikdy, že jsme dítkami Božími. Dítky pospíchají k otci, neutíkají před ním. Jako dítky k svému otci, tak přicházejme do svého milého chrámu, abychom jednou umírajíce měli nejkrásnější vzpomínky na ony chvíle.

Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!

Slova, která pronáší Adam vnuknutím Božím k Evě: „Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním" — jsou základem svátostného nerozlučitelného manželství. Výrok Adamův přejímá v Novém Zákoně Ježíš Kristus a dodává pouze jasně a určitě: „Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!" Mar. 10, 9.

Rozluku manželskou trpěl Bůh starozákonním Židům „pro tvrdost srdce jejich." V Zákoně Novém není však pro manželskou rozluku místa. Církev může jedině dovoliti v nejkrajnějším případě — rozchod manželů od sebe. Manželé, kteří byli platně oddáni, nemohou uzavříti nový sňatek, pokud jeden z nich nezemře. Jestliže tak přece činí a uzavírají za života manžela druhého nový sňatek na úřadě, jest takový sňatek před Církví a tedy i před Bohem neplatný a jest těžkým zločinem nejen proti přikázání Božímu, ale i proti společnosti lidské, která rozlukami nadmíru trpí. Rozluku provází naprostá mravní zkáza. Dítky z rozloučených manželství špatným příkladem rodičů a zanedbáváním výchovy upadají v mravní zkázu a šíří ji také nezadržitelně kol sebe. Mnohdy se sňatky uzavírají (v zemích, kde rozluka manželská se státním zákonem dovoluje), s úmyslem dáti se po čase rozloučit. Na rodinné a manželské povinnosti se při tom ovšem nemyslí. Tak prohlásila taková „jednoroční" paní, která si přišla na farní úřad pro odavkový list k rozlukovému jednání: „Já jsem se vdávala s tím úmyslem, že se nechám rozvést." Je možné, aby taková žena myslila na vážné a těžké rodinné povinnosti?

Ježíš Kristus nepochybně věděl, že leckteré manželství bude z rozmanitých, nejčastěji zaviněných příčin, nešťastné. Přece však manželství učinil nerozlučitelným. Věděl, kdyby v některém případě rozluku připustil, že by si ošemetnost lidská dovedla takový případ přivodit, jen aby žádoucí rozluky dosáhla. Svatost

manželství a pořádek rodinného života byly by tím nenapravitelně a nezadržitelně po celém světě a u všech lidí porušeny.

V nešťastném manželství vzácnou oporou a posilou jest nábožná trpělivost. V nejhorším případě zbývá jediná pomoc: rozchod manželů od sebe bez nároků ovšem na nový sňatek. Těžkosti, viny a zásluhy ve všech podobných případech bude souditi Bůh.

Jedno tělo, jeden rozum, jedna vůle.

Má-li býti manželství šťastné, jest k tomu třeba Božího požehnání, ale také společného přičinění obou manželů.

Požehnání Boží se získává bezúhonným životem před manželstvím, hodným přijetím svatých svátostí, věrností ve službě Boží. Na manželech samých pak záleží, aby byli podle příkazu Božího dokonale svorní. Jako v jednom těle je jeden rozum a jedna vůle, tak mají i křesťanští manželé co možná stejně smýšleti a stejně chtíti ve všech věcech a zvláště ovšem ve výchově dítek. „Neste břemena jeden druhého a tak naplníte zákon Kristův" píše sv. Pavel Galatským a jeho slova hodí se dobře křesťanským manželům.

PRVOTNÍ HŘÍCH A ROZMNOŽENÍ HŘÍCHŮ AŽ DO POTOPY SVĚTA.

HŘÍCH PRVNÍCH LIDÍ.

První postní přikázání — Pokušení — Pád do hříchu — Stud.

Přikázal Bůh Adamovi řka: S každého rajského stromu smíš jísti, avšak se stromu poznání dobrého a zlého ať nejíš! Neboť kterýkoliv den s něho budeš jísti, smrtí zemřeš!

Had byl lstivější, než všecka polní zvířata, která byl Hospodin Bůh učinil. Podobu hada vzal na sebe jeden z andělů od Boha zavržených.

Ten řekl ženě: Proč vám zakázal Bůh jísti se všech rajských stromů?

Žena mu odpověděla: Z ovoce stromů, které jsou v ráji, jísti smíme, z ovoce stromu však, který jest uprostřed ráje zakázal nám Bůh jísti, ano i dotýkati se ho, abychom snad nezemřeli.

Tu pravil had k ženě: Nikoliv! Nikterak nezemřete! Ví totiž Bůh, že toho dne, kterého z něho požijete, otevrou se oči vaše a budete jako bohové, poznávajíce dobré i zlé.

Tu zdálo se ženě, že jest strom ten k požívání velmi dobrý, oku krásný a zraku lahodný. Vzala tedy z jeho ovoce a jedla. Dala též svému muži, a ten jedl také.

I otevřely se oběma oči. Poznavše, že jsou nazí, sešili fíkové listy a urobili si zástěry. 1. Moj. 3,

Nalezneme někdy místo blaženého pobytu prvních lidí?

Kde byl ráj, to jest nadmíru úrodná a bohatá krajina, jež byla od Boha určena za pobyt prvním lidem? Nevíme, a nebudeme asi nikdy věděti, neboť na povrchu zemském od doby, kdy žili naši prarodiče, udály se mnohé a veliké změny. Kraje, kdysi krásné a úrodné, proměnily se v poušť, jiné zaplaveny byly mořem a zase jiné vynořily se nad mořský povrch a jsou obývány od lidí.

Potřeboval Bůh člověka?

Proč stvořil Bůh člověka? Potřeboval ho snad? Prostý rozum již nám praví, že jest to nemyslitelno. Týž rozum osvícený zjevením Božím chápe, že stvoření člověka jest jedním z nevyzpytatelných úradků Božích.

Jen tolik víme, že nevystihlá moudrost Boží a dobrota Boží spolupůsobily při stvoření člověka. S ostatními tvory měl tedy člověk oslavovati svého Tvůrce a jemu měl také vděčně a poslušně býti poddán. Píše sv. Irenej: „Na počátku stvořil Bůh Adama, ne že by člověka potřeboval, ale aby měl, komu by svá dobrodiní prokazoval."

Bohatství našich prarodičů.

Prarodiče naši měli za co býti Bohu vděčni. Byli stvořeni k obrazu Božímu, byli dobří a šťastní, nepodléhali smrti, vynikali velikými vědomostmi, převyšujícími daleko poznání dnešních lidí, jejich přání a žádosti byly nakloněny jen k dobrému a ušlechtilému, práce, kterou jim Bůh uložil, byla jim snadná a příjemná, a nad to všecko žili již zde na světě ve zvláštním důvěrném poměru s Bohem a měli jednou bez trapné smrti přejíti do života věčného v nebi. Všecky tyto dary byly určeny nejenom pro ně, nýbrž i pro jejich potomky. Pln podivu volá sv. Augustin za celé lidstvo: „Nebyl jsem a stvořil jsi mne, Pane. Ničím jsem byl a z ničeho něčím učinils mne. A jakým něčím! Ne krůpějí vody, ne ohněm, ne ptákem, ne rybou, ne hadem, neb některým z nerozumných zvířat.... Bezmála andělům rovného jsi mne učinil. Neboť spolu s nimi přijal jsem rozum od Tebe, abych znáti mohl Tebe."

Chceš-li něčeho vynikajícího dosáhnouti, musíš se podrobiti zkoušce.

Bůh ve svých tajemných úradcích určil lidem zkoušku vděčnosti a poslušnosti. Strom poznání dobrého a zlého měl býti prostým nástrojem této zkoušky. Vstoupilo v platnost nejsnadnější postní přikázání, jak kdy lidem bylo dáno: „S každého

stromu rajského smíš jísti, avšak se stromu poznání dobrého a zlého ať nejíš!“

Adam a Eva neobstáli v této zkoušce. Přičinil se o to duch, pro pýchu od Boha zavržený. V tu chvíli, kdy zpronevěřili se rozkazu Božímu, ztratili všecky nadpřirozené a mimořádné dary, Bohem jim udělené, ztratili je pro sebe i pro své potomstvo. A co bylo nejhoršího, přestali býti dítkami a přáteli Božími a stali se přivrženci zavržených andělů. Sv. Bernard píše o zkoušce prvních lidí: „Mezi živými tvory jest pouze člověku možno hřešiti, protože má přednost svobodné vůle. Byla mu dána, ne aby hřešil, nýbrž aby tím slavnějším se stal, když by nehřešil, maje možnost hřešiti. Co opravdu mohlo býti pro něho slavnějšího, než kdyby se bylo mohlo o něm říci, co praví Písmo: „Učinil divné věci v životě svém.“ Které a jaké? „Mohl zákon přestoupiti a nepřestoupil i zlé činiti a neučinil. Tuto čest měl člověk, pokud byl prost hříchu, ztratil ji však dopustiv se hříchu. Nebyla to vina dárcova, nýbrž vina zneužívajícího, který totiž té moci použil k hřešení, která mu byla dána k oslavení.“

Odkud mají původ hříchy a zločiny mezi lidmi?

Dnes zlý duch také mluvívá k člověku, ale v jiné podobě než mluvil k prarodičům v ráji. Dnes používá prostřednictví špatného člověka, špatné knihy a p. Tehdy však jiných rozumných tvorů nebylo a proto použil zlý duch s dopuštěním Božím podoby lstivého a úkladného hada, aby klamem a lží svedl Evu a Adama k neposlušnosti. Jen podobu hada dovolil mu Bůh na sebe vzíti, aby už podoba pokoušejícího lidem byla výstrahou. Cosi hadího, úkladného a lživého je v každém člověku, který bližního ku hříchu svádí.

Že duch zlý jest ustavičně činný a neumdlévá, jen aby co nejvíce lidí od Boha odvrátil a je tak o věčnou blaženost připravil, nemůžeme za našich časů nepozorovati. Co zlého jenom působí špatné knihy a noviny, spolky! Největšího úspěchu dosahuje zlý duch, když se mu podaří ujistiti toho nebo onoho člověka: „Není pekla, není zlého ducha, není se třeba bát hříchu.“

Jinak způsob, jímž zlý duch lidí k zlému svádí jest v podstatě tentýž jako kdysi v ráji. Především se skrývá. Nechce, aby se o něm vědělo a mluvilo. Jeho hlas nesmí býti poznán, jako hlas původce všech hříchů a zločinů: „Neboj se, není pekla...“

Jak to dělá dále?

V ráji snažil se v Evě podvrátiti důvěru ve spravedlnost Boží. „Bůh jedná nespravedlivě a nelaskavě, když vám to zakazuje. Nepřeje vám asi velikého užitku, jejž byste měli, kdybyste...“ To jest smysl řeči pokušitelovy.

Pak obratně budí v Evě pýchu a s pýchou i neposlušnost a vzpouru proti Bohu: „Nebojte se, nic se vám nestane, nezemřete, Bůh vám naplano hrozil, není žádných trestů, právě naopak, otevrou se tělesné i duchovní oči vaše tak, že se budete rovnati Bohu.“

Podobně i nám při každém pokušení snaží se ďábel dokázati, že Bůh jednal nespravedlivě a nelaskavě, když nám zakázal lháti, krásti, nemravnosti se dopouštěti a p. Když je otřesena důvěra a láska k Bohu, budí pýchu: „Neposlechni, dělej podle své chuti, nic se ti nestane!“

Jako jiskra ohně, není-li zavčas uhašena, působí požár a zkázu, tak i řeč pokušitelova přivádí ku hříchu, neuhasí-li člověk oheň pokušení ihned s počátku.

Ježíš Kristus přikazuje: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“

Bdíti znamená pokušení předcházeti. Tenkráte, kdy máme pokoj od pokušení, máme častěji vzbuzovat dětinnou důvěru ve spravedlnost a dobrotu Boží, která dobře ví, proč to neb ono nám zakazuje nebo přikazuje.

Když se pokušení ozve, vzývejme nejsvětější jména: „Ježíš, Maria,“ srdečně a pokorně se modleme, a připomeňme si následky hříchů: tresty Boží na zemi, v očistci, a nedej Bůh ve věčném zavržení!

Sv. František Sáleský názorně radí: „Hned jak nějaké pokušení zpozoruješ, čiň co by děti učinily, kdyby spatřily na poli vlka nebo medvěda. Hned by běžely do náruče rodičům, nebo aspoň o pomoc by volaly. Tak i ty ihned k Bohu běž a volej, žádaje o milosrdenství a laskavou pomoc. Tomu totiž nás sám náš milý Pán učil slovy: „Modlete se, abyste nevešli v pokušení.“

NASLEDKY NEPOSLUŠNOSTI.

Neposlušní před soudem Božím — Přiznání — Rozsudek nad zlým duchem — Přislíbení Vykupitele — Rozsudek nad Evou a Adamem; časné tresty — Vyhnání z ráje a podrobení smrti.

Když pak zaslechli kroky Hospodina Boha, procházejícího se za podvečerního vánku v ráji, Adam i žena jeho skryli se před tváří Hospodina Boha v rajském stromoví.

Tu zavolal Hospodin Bůh Adama a řekl jemu: Kde jsi? On odpověděl: Když jsem uslyšel kroky tvé v ráji, bál jsem se, poněvadž jsem nahý. Proto jsem se skryl. Řekl mu Bůh: Že jsi nahý, poznal jsi jen tím, že jsi jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti zakázal.

I pravil Adam: Žena, kterou jsi mi dal za družku, dala mi s toho stromu, a tak jsem jedl. Řekl tedy Hospodin Bůh ženě:

Proč jsi tak učinila? Odpověděla: Had mě obelstil a tak jsem jedla. Tu pravil Hospodin Bůh k hadu: Poněvadž jsi toto učinil, jsi zlořečený mezi všemi zvířaty a mezi zvířenou polní. Po hrudi budeš se plaziti a prach se země jísti budeš po všechny dny svého života. Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím. Ona rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě. K ženě pravil: Rozmnožím tvé útrapy při těhotenství, s bolestí budeš roditi děti. Pod mocí muže budeš, on bude nad tebou panovati.

K Adamovi pak pravil: Poněvadž jsi poslechl hlasu své ženy a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti byl zakázal, pro tento tvůj čin zlořečená budiž země, s námahou budeš se z ní živiti po všecky dny svého života. Trní a hloží bude ti ploditi, ačkoli polní zeliny budou ti potravou. V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš. A učinil Hospodin Bůh Adamovi a jeho ženě z kůže sukně, oděl je a pravil: Hle, Adam stal se jako jeden z nás, poznávaje dobré i zlé. Nyní jen, aby snad nevztáhl ruky své, nebral také se stromu života, nejedl s něho a nežil tak věčně. I vykázal ho Hospodin Bůh z rozkošného ráje, aby vzdělával zemi, ze které byl vzat. Vyhnal tedy Adama, a postavil před rozkošným rájem cheruby, jakož i plamenný a blýskný meč, by hlídali cestu ke stromu života. 1. Moj, 3,

Kam uteku před Bohem?

Adam a Eva po hříchu puzeni studem a bázní se skryli. Jaká to byla úžasná pošetilost ukrývat se před všudypřítomným a vševidoucím Bohem! To byl účinek hříchu: zatemnění dříve jasného a bystrého rozumu prvních lidí. Ukázalo se jak ošemetná byla slova pokušitelova: Otevrou se oči vaše . . . , což mělo znamenat: Zdokonalí se váš rozum a vaše poznání.

„Pamatuj na všudypřítomnost Boží“ jest jednou z hlavních zásad křesťanské spravedlnosti. O všudypřítomnosti Boží mluví žalm 138: „Pane, zpytuješ a znáš mě, ty víš, sedám-li či vstávám, rozumíš mým myšlenkám z dálky. Se všech stran mne obkličuješ, a svou ruku na mne kladeš. Předivné je to, mně k nepochopení, vysoké příliš, mně nedostižné. — Kam mohu zajít před tvým duchem, nebo kam utéci před tvou tváří? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jestli si do pekel lehnu, hle, tys tu. — Vezmu-li si křídla zory a spustím se v dálných končinách moře, i tam bude ruka tvá mně v patách, a tvá pravice uchopí mne. Řeknu-li: „Tma mě přikryje jistě, budiž nocí vůkol mne světlo“: ani tma ti nebude tmavá a noc jak den ti bude světlá, a co je ti temno, je mu světlo.“ Sv. Pavel totéž připomíná pohanům v Athénách: „Bůh není daleko od jednoho každého z nás, neboť v něm žijeme a se hýbáme i trváme.“ Sk. 17, 27. 28.

Stud jest ochrana od Boha zvláště před nečistými hříchy.

„Bál jsem se, poněvadž jsem nahý," tato slova Adamova jsou svědectvím, jak po hříchu začínají se v prvních lidech ukazovati kořeny zlé žádostivosti, které dříve neznali. Proti strašlivému „jedu" zlé žádostivosti vložil dobrotivý Bůh do duše lidské „protijed": stud. Studem puzeni přikrývají Adam a Eva svou nahotu zástěrami zhotovenými z nejbližšího velkolistého keře.

Stud dal tedy Bůh člověku na ochranu proti hříchům. Kdo stud ztratí, je vydán na pospas hříchům. Proto napsal sv. Cyprián: „Stydlivost jest slávou těla, ozdobou mravů, pramenem čistoty, mírem domácnosti. Stydlivost nás Pánu doporučuje, s Kristem spojuje, všecky bouře nedovolených žádostí z údů vyhání, a pokoj v naše tělo uvádí. Jsouc sama krása, oblažuje všecky, v nichž přebývá."

První zpověď na světě.

Bůh se dostavil k soudu, vyslechl vinníky a těm nezbylo než se kajícně vyznati. S přiznáním byla spojena lítost nad hříchem, prosba za odpuštění a slib polepšení. Přiznání nebylo dokonalé, jsouc spojeno s výmluvami. Přece však dobrotivý Bůh

mnohem více než přísné spravedlnosti dává průchod svému ne-skončenému milosrdenství.

Zadostiučinění dá místo lidí Syn Boží.

Přislibuje, že pro nedostatečnost a neschopnost lidí sám se postará o zadostiučinění za osudný hřích. Pošle lidem Vykupitele, narozeného z ženy. Největší nepřátelství bude mezi zlým duchem a onou vyvolenou Ženou. Ona jediná nebude peklu žádným hříchem, ani dědičným, poddána.*) Bude požehnaná mezi ženami, bude plná milosti Boží a svým Synem rozdrtí moc nepřítele pokolení lidského.

U Boha není malichernosti.

Mohl by se někdo tázati: Proč Bůh tak „malichernému provinění" přikládal tak veliký význam a proč tak daleko dal zasáhnouti následkům prvotního hříchu, že Adam a Eva musili zaň pykati přísnými časnými tresty, že všichni lidé musili jako smutné dědictví přejati hřích prarodičů i s jeho následky, proč sám Syn Boží musil se člověkem státi, tolik trpěti a potupně umříti, aby bylo dáno za hřích zadostiučinění a aby zase nebeský ráj byl lidstvu otevřen?

Nám především nepřísluší rozhodovati, jakým způsobem měl Bůh vyzkoušeti lásku a poslušnost prvních lidí. Jestliže na nepatrném kousku obyčejného ovoce vyzkoušel Bůh hlavní ctnosti svobodného člověka: lásku a věrnost, pokoru a poslušnost, jest to jen důkazem Boží moudrosti.

V této věci i naše moudrost stačí k pochopení. Jestliže naši prarodiče zneužili své svobodné vůle k přestoupení přikázání tak snadného, jehož předmět byl opravdu „malicherný", nelze pochybovati, že tím spíše by byli přestoupili přikázání těžší, které by bylo přirozeně vyžadovalo většího sebezapření. Dítě, které neposlouchá rodičů v malých věcech, neuposlechne ani ve velkých a důležitých.

Smutné dědictví.

Nejenom majetek přechází dědictvím od rodičů na dítky, nýbrž také dluhy. To jest řád od počátku mezi lidmi Bohem stanovený. Proto i my jsme musili po svých prarodičích přejati jako dědictví „dluh", hřích prvotní, i jeho následky: utrpení a smrt.

Kdyby byl Bůh jednal jenom podle své spravedlnosti, pak pro člověka podobně jako pro zavržené anděly bylo by bývalo všecko ztraceno: láska Boží i věčná blaženost.

---

*) Svátek Neposkvrněného Početí P. Marie 8. prosince.

Ó šťastná vino!

Než Prozřetelnost Boží použila hříchu Adama a Evy, aby zjevila svoje nekonečné a nepochopitelné milosrdenství. Proto Církev na Bílou sobotu slovy sv. Augustina vděčně zpívá: „Ó šťastná vino, která takového jsi nám zasloužila Vykupitele!"

Když věda mlčí, mluví náboženství.

Odkud má původ utrpení? Tuto otázku klade si každý člověk. Věda ani filosofie nedá člověku vysvětlení. Jedině zjevené náboženství poukazem na hřích prarodičů a na následky onoho hříchu vysvětlení podává: Pramenem utrpení jest hřích. Že tomu tak skutečně jest, potvrzuje nám i dnešní zkušenost, že žádný hřích nedá člověku spokojenosti a štěstí, ale právě naopak, činí jej nešťastným a nespokojeným, uvalujeť na něho bázeň před Božími tresty.

Nezapomínej!

Z toho všeho vidíme, že hřích jest největším zlem. Jest na jedné straně nesmírnou urážkou Otce nebeského a svrchovaného Pána našeho, a na druhé straně jest hřích největším neštěstím člověka, protože ho zbavuje lásky Boží. Hrůza ošklivosti každého dobrovolného a vědomého hříchu rovná se hrůze bolestí umírajícího Spasitele. Hřích jako urážka Dobroty a Moci Boží jest hrůzyplná propast, která odděluje tvora od Tvůrce. Ani celá věčnost nestačila by, abychom dostatečně usmířili i nejmenší dobrovolný hřích.

Slibujeme!

Budeme z celého srdce a z celé duše vděčni nejlaskavějšímu Spasiteli, že svým nejhlubším ponížením a svým bolestným utrpením a smrtí zjednal nám odpuštění a zničení hříchů, hříchu dědičného na křtu svatém a osobních našich hříchů ve svátosti pokání. Jako největšího neštěstí, budeme se varovati hříchu, jenž působí výčitky svědomí a nešťastný život časný i věčný.

BRATROVRAŽDA.

Kain a Abel — Bratr závidí bratru — Kain od Boha napomenut — Zločin Kainův — Trest Boží.

První synové Adama a Evy se jmenovali Kain a Abel. Abel byl pastýřem bravu, Kain pak oráčem. Po mnohých dnech Kain přinesl Hospodinovi oběti z polní úrody. Také Abel obětoval a to nejtučnější části prvorozenců svého stáda. I shlédl Hospodin na Abela a na jeho dary, na Kaina však a na jeho dary neshlédl. Kain se tak rozhněval, že mu až hlava sklesla.

I pravil mu Hospodin: Proč se hněváš a proč klopíš hlavu? Budeš-li dobře činiti, zdaž se ti nedostane odměny, pak-li zle, nebude hřích hned ve dveřích? Nepoddávej se hříšné žádosti, spíše ji ovládni! Kain však řekl k Abelovi, svému bratru: Vyjděme si! A když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Abelovi a zabil jej.

Tu pravil Hospodin Kainovi: Kde je tvůj bratr Abel? On odpověděl: Nevím. Jsem já strážcem svého bratra?

I řekl mu Bůh: Co jsi to učinil? Hlas krve bratra tvého ze země volá ke mně. Buď tedy nyní zlořečený na zemi, která otevřela ústa, aby pila z tvé ruky krev tvého bratra! Když ji budeš vzdělávati, nebude ti dávati úrody. Budiž tulákem a poběhlíkem na zemi!

Tu pravil Kain k Hospodinu: Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění. Hle, vyháníš mě dnes ze země, skrývati se budu před tebou a budu tulákem a poběhlíkem na zemi. Teď každý, kdo mě nalezne, zabije mne. Hospodin však mu pravil: Nikoliv, nestane se tak! Každý, kdo zabije Kaina, bude potrestán sedmeronásobně.

Učinil pak Hospodin Kainovi znamení, aby ho nikdo, kdo by ho nalezl, nezabil. Kain vzdáliv se od Hospodina, sídlil v krajině na východ od Edenu, sem tam se potuluje.

Bůh dal Adamovi a Evě jiného syna, kterého Eva nazvala Set, řkouc: Nahradil mi Bůh jiným potomkem Abela, jehož zavraždil Kain. 1. Moj. 4, 1.—16. 25. 26.

Ovoce prvotního hříchu.

Nedovídáme se z Písma sv., kolik dítek měli Adam a Eva, když se Kain dopustil bratrovraždy. Kain a Abel měli zajisté více bratří a sester. Tito sourozenci vstupovali mezi sebou v manželství, poněvadž tehdy nebylo možno jinak. Z těchto rodin vzešli vnukové Adama a Evy a tak lidí na světě přibývalo. A tehdy se stala první vražda, jeden z největších hříchů, jichž se může člověk dopustiti. Hřích dědičný nesl ovoce.

Važme si milosti Boží!

Po hříchu prvotním zeslabená a ku zlému náchylná svobodná vůle lidská jest ustavičně vystavena pokušením ku hříchu. Chce-li člověk pokušením odolati a vytrvati až do konce života v dobrém, musí spoléhati více než na sebe na pomoc, čili milost Boží. Milosti Boží pro zásluhy Ježíše Krista dostává se všem lidem, pokud ji ovšem přijímají a s ní spolupůsobí. Vytrvalosti v dobrém musíme si vyprošovati modlitbou.

. . . . . abychom vytrvali v dobrém.

Tak činil Abel. Odtud si vysvětlíme, že zůstal ctnostným a že se Bohu líbil, kdežto Kain nikoliv.

. . . . a uchránili se zatvrzelosti ve hříchu.

Bratrovražda nebyla prvním hříchem Kainovým. K velikému zármutku svých rodičů, kteří činili upřímné pokání za svůj hřích, Kain se dopouštěl stále častějších a větších hříchů, zanedbával opravdovou vnitřní modlitbu a měl za to, že pouze vnějším úkonem obětním učiní zadost povinnostem vůči Bohu.

Od počátku lidstva je oběť povinným projevem úcty k Bohu.

Adam a Eva a podobně i jejich dítky, tedy také Kain a Abel přinášeli Bohu oběti. Vybrali nejlepší částky ze svého majetku,

Kain z úrody polní, Abel ze stád dobytka, a to na oltáři Bohu obětovali. Záslužné bylo, že se užitku z obětované věci zřekli a jakoby ji Bohu darovali, ohněm ji na oltáři zničili.

Bůh sám oznámil již prvním lidem, že si kromě modlitby i tohoto způsobu úcty přeje a žádá.

Obětí si měl člověk připomínati, že za všecko, co má, jest díky zavázán nejvyššímu Pánu a dobrotivému dárci všeho dobrého, Bohu.

Obětí spojenou s nábožnou modlitbou měl si vyprošovati dalšího požehnání Božího.

Zabitá oběť, na př. beránek, měla člověku zjednati, byla-li ovšem spojena s upřímnou lítostí, odpuštění spáchaných hříchů. Člověk sám vlastně zasluhoval za své hříchy smrti nejenom časné, nýbrž i věčné. Bůh však ve své dobrotivosti a milosrdenství chtěl se spokojiti zatím smrtí obětovaného beránka, než se na usmíření Boží spravedlnosti vydá v oběť nejsvětější Beránek, Syn Boží.

Naše katolická oběť.

Takových obětí my již neznáme a nepotřebujeme. Sv. Augustin píše: „Takových obětí již neobětuje Bohu lid Boží, co nastala ta jediná oběť, jejíž nástinem byly všecky ony oběti." A na jiném místě týž učitel církevní naznačuje podstatu novozákonní oběti: „Ježíš Kristus jest knězem, sám se podávaje za oběť, sám jsa podanou obětí". Sv. František Saleský píše o ceně této oběti: „Nejsvětější mešní oběť jest vpravdě srdcem křesťanského náboženství, duší našich pobožností, nevýslovným Božím tajemstvím, nejhlubším základem Boží lásky. Jí se On sám s námi životně spojuje a nás nejpodstatnější milostí svou a nejvzácnějším požehnáním obdařuje." Sv. Alfons naznačuje účel novozákonní oběti: „Mše sv. jest ustanovena, abychom jí Boha ctili, jemu děkovali, za své hříchy dostiučinění přinášeli a touto svatou obětí potřebných nám milostí dosahovali."

Starozákonní lidé měli od Boha příkaz přinášeti oběti. Nedivíme se, že tentýž příkaz máme i my, tím více, že máme nepřirovnatelně vznešenější oběť Mše sv. „V neděli a zasvěcené svátky celou Mši svatou nábožně slyšeti" žádá druhé přikázání církevní.

Má-li oběť, Bohu přinesená, zjednati člověku Boží požehnání, musí býti provázena vnitřní zbožností.

Než to není ještě všecko: býti na Mši sv. Musíme se sami sebe tázati, jak na ní býváme přítomni. A tu právě vypravování o oběti Kainově a Abelově dává nám velice důležité poučení.

Kainova oběť, protože nebyla spojena s vnitřní opravdovou zbožností, ba naopak byla provázena hněvem a záštím vůči bratrovi, Bohu se nelíbila. Kain to poznal ze ztráty Božího požehnání na svém majetku. Jest to patrno ze slov Hospodinových ku Kainovi: „Budeš-li dobře činiti, zdaž se ti nedostane odměny?"

Co by nám byla platná Mše sv., kdybychom se při ní srdečně nemodlili? Kam by se podělo požehnání Boží, kdybychom přicházeli na Mši sv. se závistí, s hněvem? Příklad Kainův odstrašuje, příklad Abelův povzbuzuje: „Čiň podobně!"

Kam vede neposlušnost k Bohu a k rodičům?

Kaina zmocnila se nezkrotná závist a prudký hněv vůči Bohem i rodiči milovanému Abelovi. Bůh sám napomněl Kaina. Rodiče na místě Božím zajisté jej též kárali. Kain napomenutí nedbal a zatvrzoval se stále více ve hříchu.

Závist jeho nejsouc včas opanována a potlačena rostla jako požár. Proměnila se konečně v největší nenávist. Otupené a ohlušované svědomí probudilo se až po hříchu.

Bůh nazývá hřích Kainův hříchem do nebe volajícím. Vyměřuje zločinci trest. Nepokojné svědomí učinilo z Kaina tuláka a poběhlíka, neboť obraz zkrváceného nevinného bratra stále se mu stavěl před oči.

Koruna hříchů: zoufalství.

„Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění!" Těmi zoufalými slovy vrhá se Kain do věčné záhuby, neboť nechce doufati v milosrdenství Boží. A přece dal Bůh již tehdy lidem věděti, že odpustí každý hřích, jenom když ho hříšník bude litovati, poprosí za odpuštění a slíbí, že se polepší.

Na Kainovi máme výstražný příklad, jak se máme chrániti závisti, hněvu a těch hříchů, které z nich pocházejí. Zatvrzelá neupřímnost Kainova vůči Bohu jest jakýmsi obrazem svatokrádežné zpovědi.

Co se stalo s duší Abelovou.

Duše Abelova první vstoupila na místo, které nazýváme předpeklím. Tam měla s ostatními pozdějšími spravedlivci Starého Zákona pokojně a bez bolesti, ale přece v touze a nedočkavosti čekati, až přijde Vykupitel.

Předobraz.

Abel jest krásným předobrazem Ježíše Krista, usmrceného od těch, které za bratry a přátele přijati chtěl.

VŠEOBECNÁ ZKAŽENOST LIDÍ.

Hřích Kainův byl nakažlivý — Úmysl Boží — Spravedlivý Noe — Popis záchranné archy — Bůh ještě shovívá.

Špatný příklad Kainův a přirozená náklonnost ku hříchu způsobily zkázu mezi lidmi. Bůh vida, že jest zloba lidská na zemi veliká, a že veškero smýšlení jejich stále tíhne k zlému, želel, že učinil na zemi člověka.

Tu pravil Bůh: Nenechám tyto lidi žíti, žijí příliš podle těla, nýbrž povolím jim sto dvacet let, a pak vyhladím člověka.

Noe však nalezl milost před Hospodinem.

Toto jsou osudy Noemovy: Noe byl muž spravedlivý a bezúhonný mezi svými vrstevníky. Měl tři syny: Sema, Cháma a Jafeta. Svět se před Hospodinem kazil a naplňoval zločiny. Když tedy viděl Bůh, že svět je zkažený, všichni lidé totiž na zemi byli porušili své mravy — řekl Noemovi: Ustanovil jsem konec všem bytostem, které mají tělo lidské. Naplnili zemi zločiny, proto je zničím i se zemí. Vystav si archu z tesaného

dříví, udělej v ní příhrady, vysmol ji uvnitř i zevně. Zbuduj ji takto: Tři sta loktů budiž délka archy, padesát loktů šířka a třicet loktů její výška. Světlík v ní učiň — jeden loket budiž jeho výška — kolem dokola nahoře. V boku umísti dvéře. Rozděl archu na přízemí, prvé a druhé patro.

Hle, já uvedu vody potopy na zemi, abych zahubil každé tělo, ve kterém jest dech života pod nebem. Všecko, co jest na zemi bude zničeno. S tebou však uzavru smlouvu. Vejdeš do archy, ty a s tebou tvoji synové, tvá žena a ženy tvých synů.

A ze všech živočichů jakéhokoliv těla uvedeš do archy po dvou, samce a samice, aby se zachovali s tebou na živu. Ze všech živočichů čistých vezmi po sedmi, ze zvířat pak nečistých po dvou. Z různých druhů ptactva, z různých druhů dobytka, z různých druhů drobné pozemské zvířeny, ze všech po dvou vejdou s tebou, aby nevyhynuli. Nabereš s sebou též různých potravin, jichž se obyčejně požívá, a nahromadíš jich u sebe, bys měl potravu jak ty, tak i ona zvířata. Noe učinil všecko, co mu Bůh byl přikázal. 1. Moj. 6, 7,

*

Zátopa hříchů a špatných příkladů.

Z hříchu Kainova, z jeho mravní zkaženosti, z jeho špatného příkladu a z přirozené náklonnosti k hříchu povstala hotová záplava hříchů a zločinů mezi lidmi. Jak veliké byly nepravosti tehdejších lidí, dává nám tušiti trest, který jim vždy shovívající, dobrotivý a milosrdný Bůh vyměřil: „Hle, já uvedu vody potopy na zemi.“

Věk lidský v počátcích lidstva byl velmi dlouhý a dovedeme tudíž pochopiti, jak hříšní dlouho žijící potomci Kainovi neblaze působili na své mladší spolubližní.

Potomci Kainovi nebyli lepší než Kain.

Zkažené potomstvo Kainovo dokazovalo už tenkrát správnost pravidla, že jablko obyčejně nepadá daleko od stromu, jinými slovy: jací jsou rodiče, takové bývají obyčejně i dítky. Jako jiná pravidla není ani toto bez výjimky. Výjimka však jenom potvrzuje obvyklý a pravidelný řád. Není tedy radno, aby rodiče spoléhali, že oni právě budou tou vyjímkou a že i když sami nebudou v každém ohledu řádnými a hodnými křesťany, že přece vychovají si hodné dítky. Tato lákavá, ale falešná domněnka svádí mnohé rodiče. Tatáž domněnka jest však nadmíru nebezpečným sázením do loterie, ze které nelze čekat než hrozné zklamání. Poznají pozdě takoví lehkovážní rodičové, že při vší snaze, při vší přísnosti, výchova se jim přece nepovedla, že dítky nejsou o nic lepší než oni sami, ne-li horší. Nelze se tomu divit, neboť jest dán od Boha přírodě i člověku zákon, vyjádřený slovy Ježíše Krista: „Zda-li sbírají s trní hrozny aneb s bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý nese ovoce dobré,

špatný strom ovoce špatné přináší. Nemůže strom dobrý nésti ovoce špatné, ani strom špatný přinášeti ovoce dobré."

Mat. 7, 17. 18.

Potomci Abelovi zkazili se ve společnosti Kainovců.

Než jest ještě jedna složka výchovy dítek, která leckdy značně mění výsledky výchovné práce rodičů. Složkou tou jest společnost druhých, do níž dítko malé ještě nebo dospívající přichází. Špatná společnost kazí dobré mravy i nejlépe vychovaných

dítek. Mnozí rodičové jako tenkráte tak i dnes nedbají přísně o to, do jaké společnosti jejich syn nebo dcera dochází, anebo jsou slabí, aby jim ve vyhledávání špatné společnosti zabránili. Nebrání jim v předčasných známostech, nebrání jim v navštěvování zábav bez náležitého dohledu, nebrání jim v nočních toulkách a připravují tak nejenom svým dětem, ale i celému dalšímu potomstvu neblahý osud Kainovců: mravní zkázu.

Žádná nemoc není tak nakažlivá jako hřích.

Hřích jest konečně nejen pro mladé lidi, ale pro každého člověka velice nakažlivý. Svatý Jan Zlatoústý napsal o tom: „Tak jest tomu na světě, že kdykoliv dobrý spojuje se ze zlým, nebývá zlý polepšen dobrým, nýbrž dobrý bývá pokažen zlým. Jest to zajisté následek hříchu dědičného, že člověk velmi snad-

no s dráhy ctnostného života zbloudí, avšak velmi těžce s cesty hříchu na dráhu ctnostného života se obrací." K tomu přidejme, že ani člověk v mravním životě utvrzený nesmí spoléhati na svou dosavadní ctnost, neboť „šediny nechrání před pošetilostí."

Jaký jsi?

Říká se: Pověz mi s kým se stýkáš a já ti povím, jaký jsi. Bude jenom v náš prospěch, budeme-li sebe a svou rodinu chrániti špatných přátel, to jest lidí pochybných názorů a mravů, lidí nábožensky lhostejných, i kdyby snad jinak byli zajímavými společníky. Poněvadž spolky, knihy a noviny chtějí taktéž býti přáteli člověka, a skutečně vykonávají na nás veliký vliv, nezbývá nám než i zde ve volbě a výběru býti velice opatrnými. Vyplatí se mnohonásobně v každém ohledu, vyhledáváme-li a udržujeme-li přátelství jen s lidmi vzornými. Jen tak upevníme se ve všem dobrém a nepodlehneme moderní náboženské lhostejnosti a mravní zkaženosti. Vzácnou radu dává kniha Sirachovcova: „Měj mnoho těch, s nimiž v přátelství žiješ, ale důvěrníka měj z tisíce jediného. Získáváš-li si přítele, zjednej si ho na zkoušku, a ne lehce věnuj mu důvěru." Sir. 6, 6.

Pamatuj na poslední věci a na věky nezhřešíš.

Noe se jistě snažil dobrým, ale i důtklivým a varovným slovem, aby své vrstevníky přiměl k polepšení a pokání. Upozorňoval je na hrozící tresty Boží. Stavba archy trvala velmi dlouho. Měla býti hříšným lidem viditelnou poslední výstrahou. Než shovívavost Boží a napomenutí Noemova neměly mezi lidmi žádoucího účinku. Až do poslední chvíle před potopou setrvali tito lidé zatvrzele ve svých hříších. Tuto trestuhodnou zatvrzelost uvádí jako výstražný příklad Pán Ježíš a vyzývá jím k bdělosti: „Jako bylo za dnů Noemových, tak bude i při příchodě Syna člověka.

Jako totiž za oněch dnů před potopou jedli a pili (nestřídmě), ženili a vdávali se (nedovoleně a hříšně) až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a nezvěděli, až přišla potopa a zachvátila všecky, tak bude i při příchodě Syna člověka."

Mat. 24, 37.

Nemusíme při těchto slovech Ježíše Krista mysliti jen na poslední soud. I smrt a první soud bývají často nenadálými. Nebudeme tedy zatvrzelými k napomenutím, jež se nám dává na kázání a ve svaté zpovědi, ale bez meškání uděláme s Pánem Bohem pořádek.

POTOPA SVĚTA A NOVÝ VZRŮST HŘÍŠNOSTI.

POTOPA.

Vstup do archy — Hospodin zavřel archu — Účinky vodních spoust — Vody zatopovaly zemi 150 dní — Vysýchání země — Noe opouští archu — Díkůvzdání Noemovo — Přislíbení Boží — Úmluva Boží s pokolením lidským.

Když uplynulo 120 let, vstoupil Noe a s ním jeho synové, manželka a manželky jeho synů pro vody potopní do archy. Také ze zvířat, z ptáků a ze všeho, co se na zemi hýbe, po dvou, samec a samice, vstoupilo s Noemem do archy, jak mu byl Hospodin přikázal. I zavřel Hospodin Noema z venku.

Bylo Noemovi šest set let, když se vody potopy rozlily po zemi. Tehdy provalily se všecky prameny veliké hlubiny, otvory nebeské se otevřely a na zemi snesl se déšť, jenž trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Vody se rozmnožily a pozvedly archu od země do výše.

Rozlily se totiž vody velice a zaplavily všecko na povrchu země. Archa však se vznášela nad vodami. O patnáct loktů byla voda výše než hory, které pokrývala. Tu zahynulo všeliké tělo, které se na zemi hýbalo. Jediný Noe zůstal a ti, kdož byli s ním v arše. Zatopovaly pak vody zemi sto a padesát dní.

I rozpomenuv se Bůh na Noema, přivedl na zemi vítr, tak že vody počaly opadávati. Archa zastavila se na horách Armenských.

Když objevila se temena hor, Noe otevřev světlík archy, vypustil krkavce, který se již nevrátil. Po něm vypustil holubici, aby zvěděl, zda již vody s povrchu země zmizely. Ta nenalézajíc, kde by mohla nohou stanouti, vrátila se k němu do archy. Na to počkav ještě sedm dní, vypustil opět holubici z archy. K večeru přiletěla, nesouc v ústech olivovou ratolest s rozzelenalým listím. Poznal tedy Noe, že vody se země zmizely. Nicméně počkal ještě sedm dní, načež vypustil holubici, která se již nevrátila. Noe odstraniv střechu archy rozhlédl se a viděl, že jest povrch země suchý. Tu promluvil Hospodin k Noemovi: Vyjdi z archy, ty a s tebou tvá žena, synové a jejich ženy!

Vyšel tedy Noe a s ním jeho synové, žena, jakož i ženy jeho synů. Také vyšli z archy všichni živočichové.

Noe pak vzdělal Hospodinu oltář a přinesl na tomto oltáři zápalné oběti. Hospodinu líbila se oběť Noemova i řekl: Budoucně nebudu více pro lidi zemi zlořečiti, neboť cit i smýšlení lidského srdce kloní se od mládí ke zlému. Proto nezničím již budoucně všech živoucích bytostí, jako jsem právě učinil. Pokud bude země trvati, nepřestane se střídati setba a žeň, studeno a vedro, léto a zima, noc a den.

A Bůh pokračoval: Toto bude znamení úmluvy, kterou uzavírám s vámi pro všecka budoucí pokolení. Svoji duhu v oblacích ustanovuji, by byla znamením smlouvy uzavřené mezi mnou

a zemí. Když zahalím nebe mračny a objeví se v nich má duha, tu rozpomenu se své úmluvy, učiněné s vámi a s každou duší, která oživuje tělo. Nebude vícekráte vod potopy, která by vyhladila každého živočicha.

Žehnaje pak Hospodin Noemovi a synům jeho pravil: Rosťte, množte se a naplňte zemi! 1. Moj. 8, 9,

KLETBA A POŽEHNÁNÍ NOEMOVO.

Vinice a víno — Nehoda Noemova — Hrubost Chámova — Zlořečení a požehnání.

Synové Noemovi, kteří vyšli z archy, byli Sem, Chám a Jafet. Od nich rozšířilo se veškeré lidstvo po vší zemi.

Oráč Noe jal se vzdělávati půdu. Štípil též vinici. Když napil se vína, neznaje ještě jeho účinků, opil se a ležel obnažen pod stanem. Uviděv Chám, že otec jest obnažen, pověděl to s posměchem svým dvěma bratřím venku. Ale Sem a Jafet kráčejíce pozpátku přikryli otce.

Noe probrav se z vína a zvěděv, co mu byl učinil nejmladší syn, zlořečil mu. Požehnal pak Semovi a Jafetovi řka: Požehnán buď Hospodin Bůh Semův, Budiž Kanaan jeho sluhou! Rozšiřiž Bůh Jafeta, a bydliž Jafet pod Semovými stany. Budiž Kanaan jeho sluhou!

Žil pak Noe po potopě tři sta padesát let. 1. Moj. 9,

*

Kam sahala potopa?

K dalším úvahám o potopě třeba předeslati otázku: Zaplavila potopa v době Noemově celou zeměkouli? Písmo svaté s hlediska Noemova mluví o „všem na povrchu země“ a o „všelikém těle“. Na první pohled by se mohlo zdáti, že jest těmito slovy míněn celý svět. Není tomu tak. Zvláště první kapitoly Písma svatého jsou psány slohem hodně lidovým, to jest prostonárodním, v němž „vše“, „všeliké“, neznamená skutečně všecko, nýbrž znamená všecko jen s určitého hlediska, v určité krajině, mezi určitými lidmi.

Tak se vyjadřujeme často i my, mluvíme-li lidově bez nároků na vědeckou přesnost. Říkáme: celé nebe je zataženo, kdekdo je nemocný a pod. Není těmi slovy míněno skutečně celé nebe, podobně jako v dalším nejsou míněni skutečně všichni lidé, nýbrž jen nebe v našem okolí a lidé kolem nás. Vypravování o potopě zaznamenal stručně svatopisec Mojžíš podle starobylého ústního nebo písemného podání. Toto podání svým původem bylo od Noema. Noe, když vštěpoval svým potomkům popis potopy, neměl před sebou a neukazoval jim rozsah potopy na mapě celého světa. Netušil, že se svět skládá z několika

velikých zemědílů. On znal jen širou krajinu svého okolí. Pán Bůh měl — jak zřejmo z vypravování — zřetel jen k okolí Noemovu, k jeho vrstevníkům, kteří obklopovali Noemovu rodinu. Četli jsme: „Noe byl muž spravedlivý a bezúhonný mezi svými vrstevníky. Chodil s Bohem — měl tři syny, Sema, Chama a Jafeta — avšak svět se před Hospodinem kazil a naplňoval zločiny. Když tedy viděl Bůh, že svět je zkažený — všichni

lidé totiž na zemi byli porušili své mravy — řekl Noemovi: Ustanovil jsem konec všem bytostem, které mají tělo. Naplnili zemi zločiny, proto je zničím i se zemí.“ Bůh nazývá světem, co Noe za svět považoval: zemi a lidi v nejširším Noemově okolí. To jest ten „zkažený svět“, to byli ti „všichni lidé na zemi“ a tam má býti učiněn konec „všem bytostem, které mají tělo.“ Na „zemi“, kde žil Noe a jeho vrstevníci nutno omeziti další vypravování o záchraně „všech živočichů“, kteří žili a sloužili lidem k užitku v oněch končinách, rovněž tak i líčení účinků potopy, kdy zahynulo „všeliké tělo“.

Bůh je shovívavý, ale všeho do času.

Podle řádu spravedlnosti Boží, každý hřích má za následek trest Boží, Bůh však je nanejvýš shovívavý a čeká dlouho na

polepšení hříšníkovo a nabízí mu pomoc k polepšení, dává mu milost pomáhající. Teprve tehdy, až všecky mírné prostředky k obrácení hříšníka jsou vyčerpány, začíná Bůh trestati přísně a těžce.

Mnohý a mnohý hříšník se klame a domnívá se, když trest Boží nestihl ho hned po hříchu, že už vůbec jej nepostihne. Kniha Sirachovcova před takovým omylem varuje: „Neříkej: Hřešil jsem, a co přihodilo se mi za to? Jeť Nejvyšší shovívavý odplatitel. Pro hřích odpuštěný nebývej bez bázně a nehromaď hřích na hřích. A neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých. Neboť jako milosrdenství i hněv náhle přichází od něho. Neprodlévej obrátit se k Pánu, aniž odkládej s tím den ode dne. Neboť náhle přijde hněv jeho a v čas trestu zahladí tě.“ Sir. 5, 4.—9.

Spravedliví jsou pod ochranou Boží.

Naopak praví Písmo svaté na jiném místě v žalmu 36, 28.: „Hospodin miluje spravedlivé, neopouští svých svatých, vždycky je chrání.“

Co teď?

Náhle a neočekávaně přišla záhuba na Noemovy vrstevníky. Duše všech těchto lidí byly obtíženy mnohými a těžkými hříchy: pýchou, lakomstvím, nemravností, závistí, nestřídmostí, hněvem, leností, nevěrou v Boha a p. Smrt nečekali a proto se na ni také nepřipravovali. Teprve když začal zkázonosný příval, pochopili, že přichází na ně neodvratná smrt.

Když dříve Noe těmto lidem kázal o ošklivosti a nebezpečí hříchů, o potřebě pokání a polepšení, nechtěli mu rozumět a připomínky smrti a soudu Božího přijímali s posměchem. Teď bylo jinak. Kalné spousty vod nesly s sebou zoufalou bázeň před smrtí. Otupělá svědomí se probudila a hlásila příchod spravedlivého soudu Božího. Bylo pozdě. Tolik času bylo promarněno hříchy. . . . Konečně „rozlily se vody a zaplavily všecko na povrchu země. Tu zahynulo všeliké tělo.“

A přece ještě byla možná záchrana.

Zahynula těla vrstevníků Noemových, zahynuly i duše? Nelze pochybovat, mnoho, snad většina duší hříšných lidí byla pro věčnost ztracena. A co ostatní? Můžeme právem se domnívati, že přece někteří z lehkomyslných hříšníků nalezli záchranu, když ne těla, alespoň duše. Byli to ti, kteří za dnů života aspoň někdy a poněkud zamyslili se nad varovnými slovy Noemovými. Zapamatovali si, co jim Noe říkával, že Bůh odpustí každému hříšníku všecky i největší hříchy, jen když uzná svoji nevděčnost vůči dobrotivému svému Tvůrci, a když vzbudí srdečnou lítost nad svými hříchy. „Bože náš, co jsme to udělali,

že jsme tě tak zatvrzele uráželi, Tebe, který jsi nám dával všecko dobré, kéž bychom tě byli milovali nade všecko, smiluj se nad námi, ty jsi tak milosrdný, odpusť nám naši velikou nevděčnost." Taková a podobná volání umírajících nesla se k nebi — a našla nebe otevřené. Bůh odpustil lkajícím nad hříchy. Duše přijaté na milost musily si ovšem odpykat časné tresty v očistci.

Stává se tak často.

I dnes mnohý hříšník odkládá s pokáním. Nenadále zastihne ho smrt. Je duše jeho ztracena? Nemusí býti, dovede-li s pomocí milosti Boží použíti posledních okamžiků, jež mu zbývají, k opravdové a srdečné lítosti nad hříchy, dovede-li v poslední chvíli svého života vroucně a opravdově říci: „Pane Ježíši, hřešil jsem proti Tobě, jak je mi teď líto, že jsem Tě zarmucoval a urážel svými hříchy — odpustils lotrovi na kříži, odpusť i mně — pro lásku Nejsvětějšího Srdce svého —, miluji Tě nade všecko na světě. Maria, útočiště hříšníků přimluv se za mne!" Kdyby snad ani to nebylo možno, aspoň když umírající vloží svoji lítost a lásku do vzývání nejsvětějších jmen: Ježíš a Maria

Stále buď připraven na smrt!

Je nesmírně důležité, abychom se učili vzbuzovat dokonalou lítost nad hříchy a vroucí lásku k Bohu každodenně. Než se na noc uložíme k spánku, z celého srdce litujme svých hříchů toho dne spáchaných i všech hříchů z celého života. Učiňme to způsobem co nejdokonalejším, právě tak, jako kdybychom tuto noc měli umříti. Svatý František Saleský radí k takové opatrnosti, když píše: „Přijde den, kdy tvá duše opustí tělo. Ale kdy? V létě, či v zimě? Z nenadání, či s předchozím upozorněním? V nemoci, či bez ní? Budeš,li se moci zpovídati, či nebude ti to možno? V přítomnosti kněze, či bez něho? — Ach, nic jistého o tom věděti nemůžeme. To jenom jistě víme, že umřeme, a to snad mnohem dříve než se nadějeme. O smrti, jak zasluhuješ úvahy. Svatý Augustin píše: „Nemůže špatně umříti, kdo byl dobře živ. O to se přičiňuj, aby tvůj život byl dobrý, a ať cokoliv se stane, co tě z tohoto života vyvede, dojdeš odpočinutí, dosáhneš blaženosti, o kterou se už nikdy nebudeš musit bát a která nemá konce. Tehdy naučíš se dobře umříti, jestliže se naučíš býti dobře živ."

Činíme tak i my?

Noe nezapomněl ze srdce poděkovati Pánu Bohu za své podivné zachránění. Pln vděčnosti obětoval Hospodinu a při oběti se modlil. Do svých modliteb zahrnul i budoucí lidstvo.

Jak vzácná, milá a mocná byla modlitba spravedlivého Noema před Bohem! Pro jeho smírnou oběť a modlitbu slíbil Bůh, že potopu již nikdy na svět nedopustí.

Nezapomínejme Otci nebeskému děkovati. Ustavičně přijímáme dobrodiní od Boha pro tělo i pro duši. I kříže, které k našemu duchovnímu prospěchu Pán Bůh na nás dopouští, jsou vzácným darem Božím. Děkujme tedy jemu srdečně a za všecko, doma i při Mši sv., ráno a večer, před jídlem a po jídle, před prací a po práci. Naše děkovná modlitba bude nejjistějším prostředkem zachovati si i pro budoucnost požehnání Boží.

Dvojí archa.

Archa Noemova byla předobrazem Církve katolické. Vedly do ní jedny dvéře. Do Církve se vchází křtem svatým. Byla zřízena na výslovný rozkaz Boží archa i Církev. Jako archa i Církev nalézá se pod zvláštní ochranou Boží, aby ani v největší bouři neztroskotala.

Jeden z mnoha příkladů Písma sv.

Neuctivost Chámova k otci jest jedním z četných dokladů Písma svatého k čtvrtému Božímu přikázání. I dobrým rodičům se přihodí, že některé jejich dítě se stane nezdárným, což zvláště bývá, upadne-li do špatné společnosti. Chám naučil se neuctivosti a hrubosti k rodičům od lidí před potopou.

Ne zlořečení, ale modlitba.

Noe zlořečil Chámovi, požehnal však Semovi a Jafetovi. Křesťanský otec a matka mají se bedlivě chrániti, aby nikdy svým, byť i nehodným dětem nezlořečili, neproklínali je a nezatracovali, ale spíše se za ně modlili. Trestům Božím takové děti stejně neujdou. Modlitba rodičů může je však alespoň zachrániti před věčným zavržením.

Kniha Sirachovcova (3, 8.) volá k dětem: „Kdo se bojí Hospodina, ctí rodiče. — Skutkem i slovem a se vší trpělivostí cti svého otce, aby se sneslo na tebe požehnání od něho. Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy.“

ZMATENÍ JAZYKŮ A ROZDĚLENÍ LIDSTVA NA NÁRODY.

Město s pyšnou věží. — Zmatení a rozptýlení.

Byli pak lidé jednoho jazyka a téže řeči. Přicházejíce od východu, nalezli v zemi Senaar rovinu a usadili se na ní.

A řekli si: Pojďme, nadělejme cihel a palme je v ohni. — Místo kamene užívali totiž cihel a místo malty asfaltu. — A pokračovali: Nuže, vystavme si město s věží a vrch její nechť sahá k nebi. Proslavme tak své jméno, než se rozptýlíme do všech krajin!

Tu sestoupil Hospodin, aby viděl město a věž, kterou stavěli synové Adamovi, a pravil: Hle, jsou jedním národem, a všichni mají jeden jazyk. Počali pracovati a neupustí od svých záměrů, dokud jich neprovedou. Nuže, sestupme a zmaťme jim tam jazyk, by nerozuměl jeden řeči druhého.

A tak rozptýlil je Hospodin s toho místa, když přestali stavěti město. Poněvadž tam byl jazyk všeho lidstva zmaten, nazváno bylo jméno jeho Babel. Odtud tedy rozptýlil je Hos= podin po všech krajinách. 1. Moj. 11,

Starobylé trosky.

Dle podání nalézala se věž Babylonská dvanáct kilometrů od Hilly, starého města babylonského. Nalézá se tu nesmírná spou= sta neladných zřícenin, jež skládají se z cihel ohněm částečně struskovatělých, které při zřícení utvořily pahrbky. Zříceniny nazývají se Birs=Nimrud, to jest věž Nimrodova. Možno ji spatřiti daleko na druhém břehu Eufratu, jde=li se z Kasr=Isden= deriehu, na půl cestě z Bagdadu do Babylona. Cestovatelé líčí mocný dojem, který budí pohled na tuto nesmírnou zříceninu.

Vypravování cestovatelovo.

Badatel Rich vypravuje: „Navštívil jsem Birs=Nimrud za okolnosti, která byla zcela přiměřena velkoleposti dojmu, jejž stavba ta působí. Bylotť jitro z počátku bouřlivé a hrozilo nám silným lijavcem. Avšak když jsme se přibližovali k cíli své cesty,

rozdělila se nakupená mračna a dovolila nám patřiti na Birs, panující nad rovinou jako vrch korunovaný věží s návrším rozkládajícím se u jeho úpatí.... Birs zjevil se pojednou zrakům našim v příhodné vzdálenosti, uprostřed choulících se skupin černých a hustých mračen, zastíněný na několika místech oním druhem mračen, jichžto změť činí dojem vznešenosti, mezi tím, co blesky, předchůdcové bouře, osvěcovaly dálnou pouť a ukazovaly nesmírnou rozsáhlost i smutnou pustotu krajiny, kde zvedaly se tyto starobylé zříceniny.

Rozsah zříceniny.

Birs, tak jak nyní jest, má čtyřicet šest metrů výšky. Objem jeho v rovině základny, nehledíc k nerovnostem, obnáší sedm set deset metrů. Jihozápadní svah jest příkrý. Vystoupiti naň lze se strany východní úvozem, který znenáhla stoupá. Tato část stavby jest z pálených cihel. Zdá se nám z počátku, že to jest hromada beztvárné země, avšak ohledání sebepovrchnější poučí nás v okamžiku, že máme před sebou dílo rukou lidských. „Pojďte." řekli lidé v rovině Senaarské — „nadělejme cihel a palme je v ohni." — Místo kamene užívali totiž cihel a místo malty asfaltu. Pláň babylonská jest naplavenina, kámen tu zcela chybí. Proto první obyvatelé těchto krajin a později hrdí vítězové, kteří zbudovali v těchto končinách největší a nejskvělejší město starého světa, mohli užíti ku svým stavbám toliko hlíny.

Vhodný památník.

Dne 16. února 1865 postavil neohrožený misionář, karmelitán P. Maria Josef a Jesu nad nejvyšším bodem zdiva, jakožto odznak míru sochu blahoslavené Panny, aby Matka Boží vládla nad touto zemí, která byla svědkem vzpoury synů Evy.

Stavební rekord.

Už v oné pradávné době zatoužili lidé pochlubiti se okázalým způsobem svým uměním a dovedností. „Vystavme si město s věží a vrch její nechť sahá k nebi. Proslavme tak své jméno." Chtěli snad tito lidé založiti mocnou, nerozbornou říši s nebetyčným chrámem, v němž by uctívali své modly. Ale Bůh je rozptýlil. Zázračným způsobem učinil, že se vývoj vznikajících nářečí uspíšil, řeč jedněch stala se druhým nesrozumitelnou, nastala mezi nimi nesvornost. Nedokončili stavby a rozešli se.

Když lidé ctí místo Boha sebe.

Bůh nemiluje domýšlivosti a pýchy. Pyšný člověk staví místo Boha sebe, uctívá sebe, svůj rozum, své nadání a schopnosti. Zapomíná, že to všecko, čím vyniká, je vzácným darem Božím,

za nějž má Bohu pokorně děkovat. Chlubí se i dnes tak mnohý člověk „vědou a pokrokem“, jakožto náhražkou náboženství. Než právě tenkrát, když člověk v pošetilé pýše a domýšlivosti tak daleko zachází, že svoje schopnosti a síly připisuje sobě a ne Bohu, zasahuje do podniků lidských Bůh sám a v niveč uvádí lidskou pýchu. Člověk má pak příležitost přesvědčiti se,

že bez Božího požehnání marné lidské namáhání. (Pokrok technických věd a světová válka se svými ničivými prostředky jsou toho dokladem).

Boží požehnání.

Máme příklad na práci rolníkově. Stačí snad jenom prášky a hnojiva, aby rolník sklidil úrodu? Zajisté nikoliv. Je třeba deště, je třeba slunce, a to není v moci člověkově. Zde panuje Bůh. I když dobrotivý Bůh slunci svému velí vycházeti na dobré i zlé a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé, přece

jest naší povinností pokorně a srdečně se modliti, aby Pán Bůh milostivě nechal vyrůsti, co jsme zaseli, a aby úrodu zachoval.

Blahobyt národů — v Bohu.

Čím se působí a udržuje blahobyt národů? Snad množstvím zákonů a dobrými bezpečnostními opatřeními? Snad vysokou vzdělaností a pokrokem věd a umění? Máme nesčetné příklady v dějinách lidstva, že ani zákony sebe lepší, ani bezpečnostní opatření nejdůkladnější, ani vědění, nečiní národy šťastnými a bezpečnými. Národ, který chce býti šťasten a chce si zajistiti dobrou budoucnost, musí více spoléhati na ochranu Boží než na svá opatření. Ochrany Boží dostává se ovšem jen národům, v nichž zakotvena jest hluboko víra v Boha a život podle této víry.

Povinnost lásky k vlasti a národu.

Lidstvo z vůle Boží se rozdělilo na národy mluvící různými jazyky. Lidé téhož jazyka, obývající určitou zemi tvoří národ. Zemi, v níž bydlí, nazývají vlastí. Jazyk i vlast jsou každému přiřčeny Bohem samým. Máme je považovati za Boží dary. Vzácné dary se nemění za nic. Nelze tedy ani jazyk a národnost libovolně měniti za jiný jazyk a za jinou národnost. Byla by to hrubá nevděčnost k dárci, Pánu Bohu a byla by to nevděčnost k rodičům a předkům našim vůbec, kteří nám tyto dary dochovali. Milovati svůj národ, svoji vlast jest naší mravní povinností.

Vzory lásky k národu a vlasti z Písma svatého.

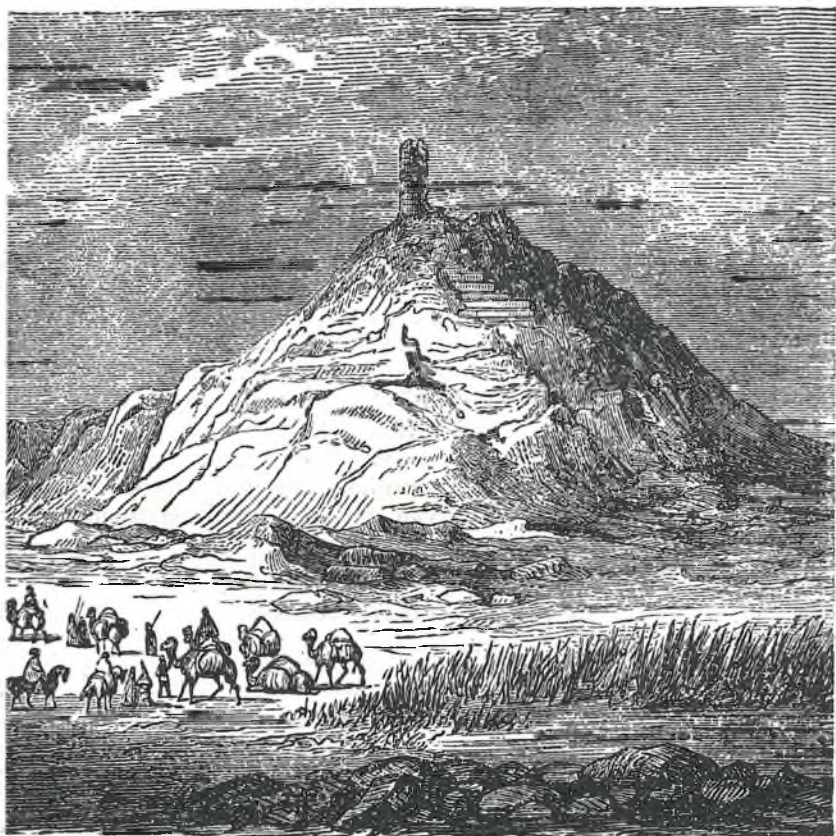
Svatý Ambrož uvádí jako příklad lásky k národu Mojžíše: „Mojžíš nebál se těžkých bojů pro svůj národ, nelekl se zbraní nejmocnějšího krále, nechvěl se před barbarskou a nelidskou ukrutností, ale pohrdl svou záchranou, aby vydobyl národu svobody". — Svatý Kliment Římský připomíná: „Blahoslavená Judit, když bylo obleženo její město, vyžádala si na představených, aby směla jíti do nepřátelského tábora. Takto se vydala v nebezpečí z lásky k vlasti a k národu svému a Bůh dal Holoferna v ruce ženy." Svatý Ambrož překrásně poučuje, že máme svůj národ milovat, i když nám tento snad křivdí: „Viz lásku Pána a Spasitele. Neopouští zemi judskou, není ani hněvem popuzen, ani nešlechetností uražen, ani křivdou dotčen. Není pamětliv křivdy, ale je pamětliv milosrdenství, ať vyučováním, ať zlých duchů vymítáním, ať uzdravováním, srdce nevěrného lidu utišuje a ukojuje."

Všeho moc škodí.

Je-li ovšem v některém národě příliš vyvinut a vypěstován národnostní cit, stává se tento cit národním sobectvím, dává podnět k násilí na jiných menších a slabších národech a bývá

příčinou nesvornosti a válek mezi národy. To jest proti vůli Ježíše Krista, jemuž záleželo na blahu všech národů a jenž proto přikázal své Církvi: .... „učte všecky národy... učte je zachovávati všecko, co jsem přikázal vám.“ Při poslední večeři položil Pán Ježíš největší důraz na slova: „Toto jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás.“

Jan 15, 12.

Skutečně nebetyčná stavba — Církve.

Je nebo může býti nějaké pojítko mezi národy, které by dovedlo všecky národy světa v jednu rodinu spojiti a sjednotiti? Pán Ježíš se o takové pojítko postaral, když pro všecky národy založil jednu Církev, aby hlásala jeho svaté a nezměnitelné učení. Jest výslovným přáním Ježíše Krista, aby byl uznáván jeden Bůh, jedna víra, jedna Církev ode všech národů. Čteme v evangeliu svatého Jana: Řekl jim Ježíš: „Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. (Pohany). I ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou, a bude jeden ovčinec a jeden

pastýř.“ Jan 10, 16. Co se nepodařilo lidem v rovině Senaar, zbudovati mohutnou věž a chrám a shromážditi kolem všecko lidstvo, to se podařilo Ježíši Kristu. On zbudoval na nerozborné skále chrám svojí Církve a otevřel dokořán brány její všem národům. Nesčíslné miliony duší lidských ve všech staletích vešly a stále vcházejí branou křtu svatého do Církve, aby snáze a jistěji nalezly cestu do nebeské vlasti. Tam pak skutečně bude „jeden ovčinec a jeden Pastýř.“

Důležitost jedné mezinárodní církevní řeči.

Lidé v rovině Senaar neudrželi si společnou řeč a to bylo hlavní příčinou, že se rozešli. Církev Ježíše Krista zachovala si jednu společnou řeč, kterou apoštolé kázali: řeč latinskou. Touto řečí Církev zvláště při Oběti Mše svaté jednotně a stejně se modlí, koná posvátné obřady. Tak zřejmě dokazuje celému světu, že jest po celém světě jednotná. Dokazuje však užíváním jazyka latinského, že jest také apoštolská, neboť tímto starobylým jazykem, dnes již jinak neužívaným, mluvili její apoštolští budovatelé. Katolický křesťan, ať kdekoliv přijde do katolického chrámu, všude se cítí doma, neboť všude slyší a poznává mateřskou řeč Církve, Matky národů. Jinak v soukromých modlitbách a zpěvích může každý národ plně využíti všech krás svého, Bohem darovaného jazyka. Za církevní a bohoslužebný jazyk uznala katolická církev i starobylý jazyk řecký a vyjímečně na některých místech jazyk staroslověnský a některé jiné jazyky.

Odkud se lidstvo rozešlo.

Za kolébku lidstva pokládá se poříčí řek Eufratu a Tigridu v Asii. Z této rozsáhlé a kdysi nadmíru úrodné krajiny rozcházelo se lidstvo dál a dále.

Zapomenuté a znetvořené Boží zjevení.

Bohužel, že vzpomínka na počáteční zjevení Boží a s ní i víra v jednoho Boha během staletí a tisíciletí mizela v lidstvu víc a více, až konečně nezbylo pohanským národům než několik mlhavých, pověrami a bájemi opředených zkazek o vzniku světa, o původu lidí, o potopě a p. Jenom stěží nalézáme v oněch starověkých bájích o rozmanitých bozích a bohyních jakousi stopu původního neporušeného zjevení Božího, jak je obsaženo v Písmě svatém.

Starobabylonská báseň, zvaná podle počátečních slov „Enuma eliš,“ vypravuje o stvoření světa takto: Bůh podzemního vodstva Apsu a bohyně moře Tiamat, zplodili řadu bohů. Bohyně Tiamat vzepřela se nebeským bohům, ozbrojila bohy, kteří jí přáli, vytvořila obrovské obludy, by jí v nastávající válce po-

máhaly. Nebeští bohové báli se utkati se s Tiamatou. Konečně Marduk, bůh jarního slunce se nabídl k boji, ale s podmínkou, že dostane prvenství mezi ostatními bohy. V nastalém boji Tiamatu usmrtil a rozpůlil. Z jedné poloviny utvořil nebesa, ze druhé zemi. — Na tomto příkladě dobře vidíme, jak staro=babylonští pohané k nepoznání znetvořili jasný a nadmíru ve=lebný začátek zjevené zprávy o stvoření světa: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi."

Jeden národ opatrovníkem Božího zjevení.

Nezadržitelně vzdalovalo se lidstvo působením zkažené při=rozenosti od jediného pravého Boha a jeho přikázání k modlář=ství, pověře, nevěře a hříchu.

Proto vyvolil si Bůh jeden jinak malý národ, aby alespoň v něm se uchovalo neporušené zjevení Boží a v něm obsažená přislíbení Boží o Vykupiteli. Praotcem tohoto národa stal se jedinému Bohu věrný patriarcha Abraham, původním jménem Abram. Vypravováním o Abrahamovi začíná druhá epocha starozákonních dějin. Počátek její datujeme rokem 2137 před Kristem Pánem.

II.

OD POVOLÁNÍ ABRAHAMOVA AŽ DO NAROZENÍ JEŽÍŠE KRISTA.

PŘÍPRAVA NA PŘIJETÍ ZÁKONA BOŽÍHO.

ABRAM POVOLÁN OD HOSPODINA DO ZEMĚ KANAAN.

Povolání a zaslíbení — Abram vydává se na cestu s Lotem — Zjevení Boží — Bohatství Abramovo — Svár pastýřů Abramových a Lotových — Mírumilovnost Abramova.

Mezi mnoha bezbožnými žil v zemi chaldejské muž, jménem Abram, který Boha nadevšecko miloval a přikázání jeho věrně zachovával.

Řekl Hospodin Abramovi: Vyjdi ze své země, příbuzenstva i domu svého otce a pojď do země, kterou ti ukáži. Učiním z tebe veliký národ, požehnám ti, zvelebím tvé jméno a budeš požehnaným. Žehnati budu těm, kdož tobě budou žehnati, zlořečiti však budu těm, kdož zlořečiti budou tobě, a v tobě požehnaná budou všecka pokolení lidstva.

Dle rozkazu Hospodinova Abram vyšel a Lot, syn bratra jeho, šel s ním.

Sedmdesát pět let bylo Abramovi, když vycházel z Haranu. Vzal Sarai, svou manželku, Lota, syna bratrova, všecek majetek, jehož nabyli, i služebnictvo, které získali v Haranu, načež vyšli do země Kanaan.

Když tam přibyli, prošel Abram zemi až k místu Sichem, až k Slavnému Údolí. — Kanaanejští sídlili tehdy v zemi. — Tu zjevil se Abramovi Hospodin a pravil mu: Tuto zemi dám tvému potomstvu. On pak vystavěl tam oltář Hospodinu.

Abram byl velice bohat, maje množství zlata a stříbra. Také však Lot, jenž byl s Abramem, měl stáda ovcí, skotu a hojnost stanů, že jich nemohla země pojmouti, by mohli spolu sídliti. Byl tedy majetek jejich veliký a nemohli společně bydliti.

Proto též vznikl svár mezi pastýři stád Abramových a Lotových. Řekl tedy Abram Lotovi: Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou, mezi pastýři mými a tvými, vždyť jsme příbuzni! Hle, celá země jest ti volná. Odluč se, prosím, ode mne! Půjdeš-li na levo, já si podržím pravou stranu, vybéřeš-li si ty stranu pravou, půjdu já na levo.

Tu Lot pozvednuv očí, viděl, že celá krajina Jordánská jest kolkolem zavlažována až po Segor. — Tehdy ještě nebyl Hospo-

din vyvrátil Sodomy a Gomorrhy. — Tuto krajinu okolo Jordánu si Lot zvolil a uchýlil se na východ. — Tak oddělili se tito příbuzní od sebe.

Kdežto Abram sídlil v zemi Kanaan, Lot obýval v městech v okolí Jordánu a přebýval i v Sodomě. 1. Moj. 12, 13,

Bůh vyznamenává ty, kteří ho nadevšecko milují.

Abraham (původním jménem Abram) jest jedním z předků Ježíše Krista se zřetelem k jeho tělesné přirozenosti, vzaté z Marie Panny.

Abraham stal se vyvolencem Božím pro svoji pevnou víru, nezlomnou důvěru v Boha a vroucí lásku k němu.

Ve svém původním sídle ve své domovině nalézal se Abraham uprostřed hříšného pohanstva. Se všech stran útočila na něho pokušení, aby se také on stal nevěrným jedinému pravému Bohu a aby raději sloužil pohodlným a hříšným životem pohanským modlám. Než víra Abrahamova byla pevná jako skála. Jsa na slovo poslušen příkazů Božích, neváhal ani okamžik opustiti domovinu, hříšné příbuzenstvo a krajany a odejíti do vzdálené země.

Odkřesťaněné lidstvo prý si připraví ráj na zemi.

I my dnes žijeme mezi odkřesťaněnými krajany, tedy vlastně také mezi pohany. Jak se osvědčí naše víra? V Boha nevěřit a nedbati přikázání Božích a církevních je ovšem velice pohodlné. Píše se a mluví se o tom, že jedině rozumné je „ponechati nebe vrabcům a zaříditi si nebe a ráj už na zemi". A právě odpad od víry a náboženství prý člověku dá „volnost" v myšlení, jednání a učiní ho šťastným na zemi.

Proč však v „ráji nevěry" je tolik sebevražd, vražd, nepoctivostí a nemravností, hříchů to, které vrhají temný stín na společnost lidskou a rozvracejí rodiny, obce, státy?

Prozatím činí člověka spokojeným a šťastným jenom křesťanská a katolická víra.

Jak šťastným činí naproti tomu člověka víra! Učí ho znáti vůli Boží. Vnáší pořádek do života jednotlivce, rodiny, obce, národa. Víra učí člověka znáti pravou cenu všech věcí. Víra nám dává útěchu v životních křížích a připravuje nás k šťastné smrti.

Nedejme si vzíti víru, drahocenný poklad svého života, a nedejme se podle příkladu Abrahamova nikdy a ničím odvrátiti od plnění vůle Boží!

„Ať není sváru mezi mnou a tebou."

Jak vzácný příklad nám dává Abraham slovy pronešenými k Lotovi! „Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou!" Není lépe takovými a podobnými slovy zavčas odstraniti příčiny hněvu, než dopřáti místa nesváru v rodině, v příbuzenstvu, v sousedstvu, v přátelstvu?

Svatý Tomáš Vil. píše o rodinné svornosti: „Když muž, manželka, děti i domácí v pokoji žijí, jest jejich příbytek skromným rájem. Kde však mezi nimi panuje nesvornost, tam lze právem mluviti o velikém pekle."

ABRAM A KRÁL MELCHISEDECH.

Abram v Hebronu — Válečná výprava čtyř králů proti Sodomě a Gomorrze — Lot odveden do zajetí — Vítězná pomoc Abrahamova — Melchisedech.

Abram usadil se v údolí Mambre, kteréž jest v Hebronu. Tam vzdělal Hospodinu oltář.

Toho času napadli Sodomu a Gomorrhu čtyři králové a pobravše všecek majetek Sodomských a Gomorrhských, jmenovitě všecky potraviny, odtáhli a vzali též Lota, syna bratra Abramova, jenž v Sodomě sídlil, a jeho majetek.

Tu, hle, jeden, jenž byl unikl, zvěstoval to Abramovi, jenž sídlil v údolí Mambre. Když Abram uslyšel, že Lot, jeho příbuzný, je zajat, shromáždil tři sta osmnácte svých ozbrojenců a hnal se až k Danu.

Rozděliv své spojence, přepadl nepřátele v noci. Porazil je a pronásledoval až do Hoby, jež leží na sever od Damašku. A přivedl zpět všecek majetek i Lota, bratrovce svého s jeho majetkem.

Když se vracel z vítězné bitvy, Melchisedech, král Salemu, podal v obět chléb a víno, byl totiž knězem nejvyššího Boha, — požehnal mu a pravil: Požehnán budiž Abram od Boha nejvyššího, jenž stvořil nebe i zemi, a požehnán buď Bůh nejvyšší, jehož ochranným působením dostali se nepřátelé do tvé moci. A dal mu Abram ze všeho desátek. 1. Moj. 14,

*

Milovati bližního jako sebe samého.

Bez lásky k Bohu nelze míti ani obětavé lásky k bližnímu. Abraham Boha miloval nadevšecko, a proto miloval i bližního, ujímal se ho a pomáhal mu, když pomoci potřeboval.

Dnes panuje namnoze mezi lidmi bezcitné sobectví. „Jenom když já mám, jen když mně nic neschází, nedostatek a bolest bližního se mne nedotýká, starám se o sebe, po druhých mně

ničeho není." Kdybychom si takové zásady osvojili, nesměli bychom se domnívati, že Pána Boha milujeme, neboť: „Rekne-li někdo „Miluji Boha" a nenávidí-li bratra svého, jest lhář, neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí?" I. Jan 4, 20.

Lásky však k Bohu kdybych neměl . . . .

Naopak ale jsou zase lidé, kteří tvrdí, že třeba prokazovati lásku bližnímu z pouhé lidskosti (humanity), bez ohledu na Boha a jeho přikázání, jichž si nevšímají. Má takováto láska k bližnímu, vyplývající z pouhého přirozeného soucitu, cenu a zásluhu u Boha?

Sv. Pavel v prvním listě ke Korinským (13, 3.) nám odpovídá na tuto otázku velice zřetelně: „Kdybych rozdal na pokrmy chudým veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však (k Bohu), kdybych neměl, nic by mi to neprospělo."

Předobraz Mše sv.

Král Melchisedech, jenž obětuje v oběť díků Bohu chléb a víno, je předobrazem Ježíše Krista, ustanovujícího oběť svého nejsvětějšího Těla a Krve pod způsobami chleba a vína.

BŮH UZAVÍRÁ S ABRAMEM SMLOUVU.

Abram věří Hospodinu, jenž mu slibuje potomka — Slavná úmluva — Změna jména — Připomínka úmluvy — Obřízka.

Po těchto událostech mluvil Hospodin ve vidění k Abramovi řka: „Neboj se, Abrame, já jsem ochráncem tvým a odměna tvoje bude velmi veliká."

I řekl Abram: „Pane Bože, co mi dáš? — Já umru bez dětí a syn správce mého domu bude mým dědicem."

Tu ihned pravil k němu Hospodin: „Nebude on tvým dědicem, nýbrž syn tvůj, kterého ti dám. Vzhlédni k nebi a spočítej hvězdy, můžeš-li. Tak četným bude tvé potomstvo."

Abram Bohu uvěřil a bylo mu to přičteno ke spravedlnosti.

Když byl Abram počal devadesátý devátý rok, zjevil se mu Hospodin a pravil: „Já jsem Bůh všemohoucí. Choď přede mnou a buď dokonalý! Uzavru svou smlouvu mezi mnou a tebou a rozmnožím tě velice velmi." Tu se Abram hluboce až k zemi uklonil.

A Bůh mu řekl: „Já jsem to, jenž s tebou má úmluvu, že budeš otcem četných národů. Nebude již tvé jméno zníti Abram, nýbrž slouti budeš Abraham, poněvadž otcem mnohých národů jsem tě ustanovil. Ustanovuji smlouvu mezi mnou

a tebou a mezi pokoleními tvého potomstva, že budu dle věčné smlouvy Bohem tvým a Bohem tvého potomstva, které přijde po tobě. A dám tobě a potomstvu tvému zemi, ve které jsi hostem, celou zemi Kanaan ve věčný majetek a budu jejich Bohem.“

A dále pravil Bůh Abrahamovi: „Také ty však šetřiti budeš mé úmluvy a rody potomstva tvého, které po tobě vzejde. Toto jest závazek plynoucí ze smlouvy uzavřené mezi mnou a vámi a mezi potomstvem tvým, jež po tobě vzejde, závazek to,

který budete zachovávati: „Obřezán budiž každý z vás, kdo jest mužského rodu. Osmidenní nemluvně budiž mezi vámi obřezáno. Obřezán budiž každý otrok domorodý i za peníze koupený, třeba není z vaší krve. Bude pak úmluva má na těle vašem úmluvou věčnou.“

Řekl Bůh ještě Abrahamovi: „Smlouvu svou uzavru se synem tvým Isákem, jejž ti porodí Sára, manželka tvá, za rok o těchto dobách. 1. Moj. 15, 17,

*

S veškerou důvěrou.

Abraham celým svým životem ukazoval, že veškeru svou důvěru skládá v Boha. Bůh pak, který nemůže a nechce připustiti, aby důvěra tvora v něho byla zklamána, slibuje Abra-

hamovi, že bude ochráncem jeho a že právě za onu důvěru dostane se mu odměny velmi veliké.

Pán Bůh není dnes jiný než býval za časů Abrahamových. Také dnes žádá od svých rozumných tvorů pevnou důvěru ve svoji otcovskou péči o jejich časné i věčné blaho. Ježíš Kristus řekl: „Nepečujte úzkostlivě, říkajíce: Co budeme jísti... Ví zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete."

Svatý Bernard napsal: „Doufající v Boha nebudou zajisté opuštěni. Praví se v Písmě: Pán pomáhá spravedlivým a vysvobozuje je od hříšných, spasí je. Proč? — Slyš, co následuje: — — protože doufali v něho." Žalm 36, 40.

Obřízka a svátost křtu.

Obřízka (zářez do těla) na těle všech příslušníků národa israelského měla býti ustavičnou připomínkou smlouvy uzavřené mezi Bohem a zástupcem národa israelského — Abrahamem.

Podobně nám svátost křtu sv. jest stálou připomínkou smlouvy s Bohem uzavřené. Vzpomínejme častěji na povinnosti, které jsme na sebe vzali přijetím křtu sv. Ústy kmotrů slíbili jsme tenkráte, že se budeme odříkati satana, i všech skutků jeho, i vší pýchy jeho. Budeme-li věrni tomuto svému slibu, také Ježíš Kristus splní, k čemu se své strany se zavázal: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen." Mar. 16, 16.

Ovšem svátost křtu svojí cenou nepoměrně převyšuje starozákonní obřízku. Obřízka byla jenom připomínkou zaslíbení Božích, kdežto svátost křtu jest již vyplněním přislíbení, v ráji prarodičům daného. Svátost křtu, zbavující člověka hříchu dědičného a ozdobující duši drahocennou milostí posvěcující, jest ovocem vykoupení našeho.

HOSPODIN NÁVŠTĚVOU U ABRAHAMA.

Hospodin hostem Abrahamovým — Opětný slib, že Sára bude míti syna — Předpověď o pádu Sodomy — Abraham prosbami snaží se zánik Sodomy odvrátiti.

Hospodin ukázal se Abrahamovi, když tento za největšího denního žáru seděl u vchodu do stanu v údolí Mambre.

Když totiž Abraham pozvedl očí, uviděl tři muže státi nedaleko sebe. Uzřev je běžel jim vstříc od vchodu svého stanu, a pokloniv se až k zemi řekl: „Pane, nalezl-li jsem milost ve tvých očích, nepomíjej svého služebníka, ale — přinesu vody — dejte si umýti nohy a odpočiňte pod stromem. Předložím skývu chleba, abyste se posilnili. Potom půjdete — vždyť proto jste se uchýlili k svému služebníku."

Oni řekli: „Učiň dle svých slov. Abraham pospíšiv do stanu k Sáře pravil: „Rychle směs tři míry jemné mouky a nadělej

podpopelných chlebů. Sám pak běžel ke stádu, vzal z něho mladé, velmi pěkné tele a dal je služebníkovi, který je rychle připravil. Po té vzal máslo, mléko a tele, jež byl uchystal, a předložil jim to. Sám pak stál vedle nich pod stromem.

Když byli pojedli, řekli Abrahamovi: „Kde jest tvá manželka Sára? Když odpověděl: „Hle, ve stanu," pravil mu: „Navrá=tím se k tobě touto dobou, a Sára tvá manželka bude míti syna."

Když pak oni mužové odtud se zvedli, zaměřili k Sodomě. Abraham kráčel s nimi, doprovázel jich. I pravil Hospodin: „Zdaž budu moci tajiti před Abrahamem, co hodlám učiniti, když přece vzroste v národ veliký, velice mohutný, a když jím mají požehnáni býti všichni národové země? Vím, že přikáže svým synům i svému potomstvu, by ostříhali cest mých a jednali dle práva a spravedlnosti, abych pro Abrahama vyplnil všecko, co jsem mu slíbil."

Pokračoval Hospodin před Abrahamem: Křik o Sodomitech a Gomorrhitech se rozmnožil a hříchy jejich nabyly veliké tíže. Sestoupím, abych viděl, zdali skutky jejich opravdu jsou pří=činou křiku, který ke mně přišel. Kráčeli směrem k Sodomě.

Abraham však stále ještě stál před Hospodinem. A přistoupiv k němu pravil: Zdali zahubíš spravedlivého s bezbožným? Bu=de=li ve městě padesáte spravedlivých, zahynou společně a ne=ušetříš místa toho pro padesát spravedlivých, bude=li jich tolik v něm? Budiž daleko tebe, abys tak jednaje usmrtil spravedli=vého s bezbožným, aby spravedlivý byl na roveň postaven s bezbožným. To není tvé jednání. Ty, který soudíš celou zemi, nebudeš přece takto vykonávati soud."

I řekl mu Hospodin: „Najdu=li v Sodomě mezi obyvatelstvem padesáte spravedlivých, odpustím pro ně celému městu."

Tu jal se Abraham opět mluviti řka: „Poněvadž jsem již jednou začal, budu mluviti dále k svému Pánu, ačkoliv jsem prach a popel. Což, bude=li spravedlivých padesáte bez pěti? Zničíš proto, že jen čtyřicet pět spravedlivých bude, celé město?"

„Nezničím, naleznu=li jich tam čtyřicet pět."

A opět pravil Abraham k Hospodinu: „Co učiníš, bude=li jich nalezeno čtyřicet?"

„Nebudu pro těch čtyřicet trestati."

„Nehněvej se, prosím, Pane, budu=li dále mluviti. Což bude=li jich tam nalezeno třicet?"

„Neučiním tak, naleznu=li jich tam třicet."

„Poněvadž jsem jednou začal, budu mluviti dále k svému Pánu. Což bude=li jich tam nalezeno dvacet?"

„Nebudu usmrcovati pro těch dvacet."

„Prosím — nehněvej se, Hospodine, budu=li ještě jednou mluviti. Což, bude=li jich tam nalezeno deset?"

„Nebudu vyhlazovati pro deset."

I odešel Hospodin, když byl domluvil s Abrahamem, ten pak vrátil se domů. 1. Moj. 18,

*

Host do domu, Bůh do domu.

Abraham je vzorem spravedlivého člověka, vzorem lásky k Bohu a srdečné lásky k bližnímu.

Netušil Abraham, když zval k občerstvení tři cizince, že jeden z těchto příchozích jest Hospodin sám a dva průvodci jeho, že jsou andělé. Tím větší byla zásluha Abrahamova, že nevěděl s počátku, koho hostí. Na Abrahamovi osvědčila se slova Ježíše Krista: „Co jste učinili jednomu z mých nejmenších, to jest nejpotřebnějších, Mně jste učinili." Mat. 25, 40. Abraham nečekal až zaprášení, hladoví a žízniví pocestní k němu přijdou a začnou ho prosit, ale on je zrovna vyhlížel, běžel jim vstříc a srdečně je prosil, aby ho nepomíjeli. Sám pečoval o nejlepší obsluhu.

Jestliže ukazoval Abraham uctivost a lásku cizincům, pokud nevěděl, kdo jsou, což teprve, když se dověděl, komu pohostinství prokázal. Úcta mění se v bezmeznou oddanost. Pěkně to ukazují slova Abrahamova: „Budu mluviti dále k svému Pánu, ačkoliv jsem prach a popel."

Důvěrná prosba Abrahamova za hříšníky má nám býti vzorem.

Jak velikou má Abraham lásku k bližnímu a při tom, jak má zároveň dětinnou a vroucí důvěru v Pána Boha, vidíme a poznáváme z jeho prosby za hříšné Sodomity. Jak mocná je u Boha modlitba spravedlivého za hříšníky! Byl by Hospodin odpustil hříšným městům na přímluvu Abrahamovu, kdyby se bylo v nich našlo aspoň ještě deset spravedlivých, ale ani tolik jich nebylo. I dnes nejpřísnější, ale spravedlivé tresty Boží od hříšného světa odvrací přímluva Ježíše Krista při oběti Mše sv. a zároveň modlitby těch zbožných a spravedlivých křesťanů, kteří spolu s Ježíšem Kristem za hříšníky prosí.

ZKÁZA SODOMY A GOMORRHY.

Mravní zvrhlost v Sodomě — Andělé oznamují zánik Sodomy Lotovi — Zánik Sodomy a Gomorrhy — Žena Lotova solným sloupem.

Dva andělé přišli do Sodomy podvečer, právě když Lot seděl v bráně města. Uzřev je, šel jim vstříc a poklonil se hluboce k zemi, řka: „Prosím, uchylte se do domu svého služebníka a zůstaňte tam. Umyjte si nohy a zítra budete moci jíti svou cestou." Oni pravili: „Nikoliv — zůstaneme na ulici." Tu je naléhavě nutil, aby se k němu uchýlili. Když konečně do jeho domu vstoupili, vystrojil hody a napekl kvašených chlebů. I jedli.

Dříve však než šli spat, mužové města oblehli dům, chtějíce dopustiti se zlého na hostech. Doráželi na Lota s velikou silou, takže by byli bezmála vylomili dvéře. Tu však andělé vystrčili

ruce a vtáhnuvše Lota k sobě, zavřeli dveře. Ty pak, kteří byli venku od nejmladšího do nejstaršího ranili slepotou, že nemohli najíti dveří.

A řekli Lotovi: „Máš tu někoho ze svých? Zetě nebo syny, nebo dcery, všecky své příslušníky vyveď z tohoto města! Neboť zahladíme toto místo, poněvadž se rozmohl křik o nich před Hospodinem, který nás poslal, abychom je zahubili." Vyšel tedy Lot a mluvil ke svým zeťům, kteří hodlali za man-

želky vzíti jeho dcery, řka: „Vstaňte, vyjděte z tohoto místa, nebo Hospodin toto město zničí." Zdálo se jim však, že mluví žertem.

Když nastalo jitro, nutili ho andělé, řkouce: „Vstaň, vezmi ženu svou a dvě dcery, abys také nezahynul pro zločiny města." Když on váhal, chopivše ho za ruku, i ženu jeho i dvě dcery jeho, vyvedli ho a postavili za město a tam mluvili k němu řkouce: „Zachraň svůj život! Neohlédej se za sebe a nikde v okolí se nezastavuj, ale na horách hledej spásy, abys také nezahynul." Tu jim pravil Lot: „Prosím, Pane můj, poněvadž prokázal jsi mi skutečně veliké milosrdenství, zachovav mi život, prokaž mi ještě tu milost — tuhle nedaleko jest město, do toho mohl bych utéci." I řekl mu anděl: „Hle, také v tom přijímám

tvé prosby, takže nevyvrátím města, za něž jsi se přimlouval. Pospěš a zachraň se tam, neboť nebudu moci ničeho činiti, dokud tam nevkročíš." Nazváno jest jméno města toho Segor. Slunce vzešlo nad zemí, když Lot vešel do Segoru.

Hospodin tedy deštil na Sodomu a Gomorrhu síru a oheň s nebe a zničil města ta a celou okolní krajinu, všecky obyvatele těch měst a všecko, co se na zemi zelenalo.

Žena jeho, která se ohlédla za sebe, obrácena byla v solný sloup. Abraham odebral se za jitra na místo, na kterém byl před tím stál před Hospodinem. Pohleděv na Sodomu, Gomorrhu a na celé území té krajiny, uzřel dým vystupující ze země jako kouř z pece.

Lot pak odebral se ze Segoru do hor a zůstal tam.

1. Moj. 19.

*

Jak se to stalo.

Ku zkáze Sodomy a Gomorrhy použil Bůh do jisté míry přírody. Dle povahy kraje kolem Mrtvého moře, kde kdysi stávala hříšná města, možno souditi, že tam mnoho asfaltových studnic vydávalo hořlavé výpary. Pramenů petrolejových bylo rovněž hojně. Bleskem nebo jiným způsobem na rozkaz Boží tyto hořlavé látky se vzňaly, vypukl obrovský požár a zachvátil celou krajinu. Snad byla tato ohnivá pohroma provázena i zemětřesením a poklesem půdy.

Žena Lotova byla zachvácena plamenem, který obsahoval solné výpary, a stala se tak spálenou struskou, obalenou solnou vrstvou.

Neber na lehkou váhu!

Zkáza Sodomy a Gomorrhy je dokladem ze života pro šesté přikázání Boží: Nesesmilníš! Písmo sv. naznačuje, že hříchy nemravnosti to byly, které obyvatele těchto měst přivedly k tak hroznému konci. Hříchy nemravnosti snižují tak důstojnost člověka, stvořeného k obrazu Božímu, poškozují do té míry společnost lidskou a jsou Bohu tak odporné, že ustanovil nejtěžší tresty za tyto hříchy. Nepřeháněl slavný mravoučitel církevní sv. Alfons, když varoval před těmito hříchy slovy: „Ti, kteří jsou ve věčném zavržení, jsou tam většinou pro hříchy proti šestému Božímu přikázání." Ne oheň časný, ale oheň věčný hrozil by nám, kdybychom v myšlenkách, slovech, pohledech a skutcích byli nedbalí přikázání šestého. Nehleďme v té věci na špatný příklad druhých. Víme, co Bůh žádá, a jedině Boží vůle nechť jest nám směrodatná.

Co s dobrovolnými myšlenkami a žádostmi?

Všimněme sobě Lotovy ženy! Proč vlastně anděl zakázal ohlížeti se? Ohlížeti se jest toužiti nazpět po něčem, co musím

opustiti. Žena Lotova zatesknila po hříšných městech a proto se ohlédla. Za hříšnou žádost stihl ji okamžitý trest Boží.

Žádosti hříšné jsou počátkem hříchu. Proto je Bůh právě tak zakazuje jako hříšné skutky samy. Nečisté žádosti jsou těžkými hříchy, když si je člověk zcela dobrovolně připouští a v nich zalíbení má.

Zbraně.

V prudkých a nebezpečných pokušeních proti sv. čistotě nejlepší ochranu a pomoc nám poskytuje modlitba, živá vzpomínka na Pána Ježíše a Pannu Marii.

Velice účinná je myšlenka na smrt a na soud Boží. Časté sv. přijímání ničí tyto hříchy jako oheň suchou plevel.

„Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou", prohlásil Ježíš Kristus.

Duch svatý v knize Sirachovcově 23, 26—28 upozorňuje: „Kdo si myslí: „Nikdo nevidí mne, koho bych se měl ostýchati? Nejvyšší na mé hříchy nebude pamatovat." — neví, že všecko vidí oko Jeho, neví, že oči Páně tisíckrát jasnější jsou nežli slunce, na všecky cesty lidské že patří, že vidí do nejtajnějších záhybů."

Navštívil pak Hospodin Sáru, jak byl slíbil, a vyplnil, co byl pravil. Počala tedy a porodila ve svém stáří syna v čas, který jí byl Bůh předpověděl.

Abraham nazval jméno syna svého, jehož mu byla Sára porodila Isák. Osmého dne ho obřezal dle Hospodinova rozkazu. Tu pravila Sára: „Radostný úsměv mi způsobil Bůh."

Když pak viděla Sára, že syn Egypťanky Agary s Isákem, jejím synem, si hraje, pravila Abrahamovi: „Vyvrz tuto děvku i jejího syna, neboť nesmí býti dědicem syn děvky se synem mým Isákem."

Abraham to přijal těžce se zřetelem na svého syna ze služebné Agary, Ismaela. Bůh mu však pravil: „Nepovažuj to se zřetelem na syna svého a k vůli služebné své za věc krutou. Ve všem, co ti Sára praví, poslechni hlasu jejího. Neboť dle Isáka bude se nazývati tvé potomstvo. Avšak i ze syna otrokyně učiním veliký národ, poněvadž je tvým potomkem."

Vstal tedy Abraham ráno, vzal chléb a měch vody, vložil to na rámě Agařino, dal jí chlapce Ismaela a propustil ji.

Ona pak, když odešla, bloudila na poušti Bersabe. Když byla voda z měchu vyčerpána, uložila chlapce pod jedním ze stromů, které tam byly, vzdálila se a posadila se stranou opodál, co by mohl z luku dostřeliti. Pravila: „Nemohu viděti, kterak chlapec umírá." Tak naproti sedíc, hlasitě plakala.

Tu vyslyšel Bůh hlas chlapcův a anděl Boží zavolal s nebe na Agaru, řka: „Co je ti Agaro? Neboj se! Vyslyšelť Bůh hlas pacholete s místa, na němž jest. Vstaň, vezmi chlapce a drž ho za ruku, neboť učiním z něho veliký národ."

I otevřel jí Bůh oči, že uzřela studnici vody. I šla, naplnila měch a dala chlapci píti. Bůh byl s ním. On pak rostl, přebýval na poušti a stal se z něho mladistvý lučištník. Přebýval pak na poušti Faran a matka jeho vzala mu manželku z Egypta.

1. Moj. 21,

*

Vlastní a nevlastní dítě.

Dokud neměla Sára vlastního syna, milovala i ona Ismaela, narozeného Abrahamovi ze služebné Agary. Když však i ona sama obdržela syna, všecku lásku věnovala teď jenom svému dítěti Isákovi. Ismaelovi začala záviděti lásku Abrahamovu a bála se o dědictví pro Isáka.

St. Zákon trpěl Israelitům, aby měli více žen, trpěl i rozluku manželskou, což obojí dokonalý Zákon Nový naprosto vylučuje. Byla-li manželkou otrokyně, dítky její neměly práva na dědictví, nýbrž právo to náleželo popředně synu, narozenému z manželky svobodné, neotrokyně.

Obětavá láska mateřská.

Láska mateřská jest matce vrozena. Než i tato jinak veliká a záslužná láska matčina má svoje meze, které nemá překročiti. Láska mateřská nesmí dítě rozmazlovati a nesmí matku činiti k chybám vlastního dítěte slepou a k druhým nespravedlivou.

Rozmazlování v rodině Abrahamově nebylo. Sára dobře a pečlivě vychovávala Isáka pod dohledem Abrahamovým. Nepovolovali Isákovi nic, co by mu dříve nebo později mohlo býti na škodu. Běda rodičům, kteří ve všem povolují a ustupují

dětem, dokonce i ve věcech nebezpečných, nedovolených i hříšných. Běda rodině, kde otec a matka proti sobě navzájem povolují, poroučejí a zakazují. Dítky ztratí úctu k otci i matce a nebudou třeba poslouchati ani jednoho ani druhého. Proto příkazy i zákazy v rodině nechť jsou svorné. Jenom tak docílí se žádoucího výsledku.

Láska mateřská může také býti nespravedlivá a zaslepená a to několikerým způsobem. Na příklad: matka vidí na vlastních dětech jen dobré vlastnosti a přednosti, chyb nevidí a také nehledá. Ve všem připisuje vinu jen druhým, vlastním dětem nikdy ne, nebo snad jen něco, „aby se neřeklo". Bývají v rodinách nevlastní matky a nevlastní dítky. Vší chvály a úcty

v takové rodině zasluhuje matka, která má oči otevřené zrovna tak na chyby svých vlastních dítek jako na dobré vlastnosti dítek nevlastních.

Stává se dosti často, že vdovec béře si po smrti první manželky, manželku druhou, hlavně také za tím účelem, aby mu pomohla vychovati dítky z prvního manželství.

Šlechetná žena nečiní rozdílu mezi vlastními a nevlastními dětmi a všem se stejně věnuje, třebaže přirozený vřelejší cit lásky jest na straně vlastních dítek.

Snaží se však, aby žádným způsobem nedala toho znáti a je opravdovou matkou a dobrou vychovatelkou jak vlastním tak i nevlastním dětem. Dbá toho, aby majetek byl spravedlivě rozdělen.

Takové počínání nevlastní matky je vzácným projevem obětavé křesťanské lásky. Taková matka má připravenu v nebi skvělou odměnu.

Po této stránce Sára nám nemůže býti příkladem, neboť ještě 2000 let ji dělilo od doby, kdy Ježíšem Kristem bylo dáno přikázání lásky křesťanské.

OBĚTOVÁNÍ ISÁKA.

Velkodušná poslušnost Abrahamova — Odměna.

Po těchto událostech Bůh zkoušeje Abrahama pravil mu: „Abrahame, Abrahame!" On odpověděl: „Tu jsem."

„Vezmi jednorozeného svého syna Isáka, jejž miluješ," pravil mu Bůh, „jdi do země „Vidění" a tam ho obětuj v zápalnou oběť na jedné hoře, kterou ti ukáži."

Abraham tedy ještě za tmy vstav osedlal osla a vzal s sebou dva služebníky i syna Isáka. Když naštípal k zápalné oběti dříví, vydal se k místu, které mu Bůh určil.

Třetího dne pozvednuv oči a uzřev z daleka to místo, pravil svým služebníkům: „Počkejte s oslem tuto. Já pak a chlapec tento si pospíšíme, až vykonáme pobožnost, vrátíme se k vám."

Vzav tedy dříví k zápalné oběti, vložil je na syna Isáka. Sám nesl v rukou oheň a nůž. Když pak oba spolu kráčeli, řekl Isák svému otci: „Otče můj!" On odpověděl: „Co chceš synu?"

„Hle," pravil Isák, „oheň a dříví. Kde jest však dobytče pro zápalnou oběť?"

Tu pravil Abraham: „Bůh si opatří zvíře pro zápalnou oběť, synu můj."

Šli tedy spolu a přišli na místo, které mu byl Bůh ukázal. Tam vzdělal oltář, svrchu narovnal dříví, a když byl Isáka, svého syna, svázal, položil ho na oltář na hranici dříví.

Vztáhl pak ruku a uchopil nůž, aby svého syna v oběť usmrtil. Tu hle, anděl Hospodinův volal s nebe, řka: „Abrahame, Abrahame!"

On odpověděl: „Tu jsem."

I řekl mu anděl: „Nevztahuj své ruky na chlapce a nic mu nečiň, neboť nyní poznávám, že se Boha bojíš, poněvadž jsi k vůli němu nešetřil ani jednorozeného syna svého."

Abraham pozvednuv očí, uzřel za sebou berana vězícího za rohy v trní. Toho vzal a přinesl v oběť zápalnou místo syna. Nazval pak jméno místa toho: „Hospodin se stará." Odtud se říká až do dneška: Na hoře se Hospodin postará.

Volal pak anděl Hospodinův s nebe na Abrahama podruhé, řka: „Přisahám sám při sobě," praví Hospodin, „poněvadž jsi toto učinil a nešetřil jsi k vůli mně jednorozeného syna svého, budu ti žehnati a rozmnožím tvé potomstvo jako nebeské hvězdy a jako písek, který jest na mořském břehu. Tvoje potomstvo bude vládnouti branami svých nepřátel. A v tvém potomstvu budou požehnáni všichni národové země, poněvadž jsi poslechl mého hlasu."

Potom se Abraham vrátil k služebníkům svým, odešel s nimi do Bersabe a tam přebýval. 1. Moj. 22,

*

Jak a proč Bůh člověka zkouší?

Jako zlato se zkouší a zároveň čistí ohněm, tak Bůh zkouší a zároveň čistí a zdokonaluje lásku svých věrných bolestí a utrpením všeho druhu.

Pán Bůh podrobuje člověka takovým zkouškám ne k vůli sobě, neboť jest vševědoucí a ví tedy už předem, co člověk dovede z lásky k němu, ale činí tak k vůli člověku samotnému, aby se jednou mohl těšiti z toho, co pro Boha v životě vykonal, z toho, co s odevzdaností do vůle Boží snesl a vytrpěl. Pak dopouští Bůh zkoušky na spravedlivé také k vůli ostatním lidem, aby si vzali příklad z pokory, oddanosti a trpělivosti jeho miláčků.

Sv. František Sáleský napsal: „Abraham byl již věkem sešlý. Neměl leč jediného syna, syna sličného, moudrého, ctnostného, milování hodného. A přece vystupuje na horu, vystupuje tam ničeho nenamítaje, bez reptání, bez pochybování. Ba on sám jest hotov svou vlastní rukou syna obětovati. — A ty, křesťane, jsi kolikráte tak málo odhodlán, ne syna svého, ne dceru svou, ne jmění své, nýbrž třeba jen něco nepatrného obětovati, abys potřebnému z lásky k Bohu přispěl. Nejsi ochoten v oběť Bohu přinésti ani jednu hodinku pohodlné nedbalosti ve službě Boží, ani jedinou hříšnou svoji náklonnost!“

Nejvzácnější sbírka.

Tento příklad Písma sv. volá k nám: „Sbírejte zásluhy poslušnosti, trpělivosti, odevzdanosti do vůle Boží, dokud máte čas, pokud jste živi, abyste si jednou nenaříkali, že jste život promarnili a pro věčnost ničeho si nenahospodařili.“

Vyhýbavá odpověď.

Abraham neselhal, když na otázku synovu odpověděl vyhýbavě. Vyhýbavě někomu odpověděti jest dovoleno, když se jedná o odpověď, která by někoho nepotřebně velice zarmoutila, hněv a pohoršení snad způsobila, nebo svěřené tajemství nedovoleně prozradila.

Významný předobraz.

Isák byl krásným předobrazem Ježíše Krista: Narození jeho bylo napřed zvěstováno, byl jediným, nejvýš milovaným synem otce svého, sám nesl si dřevo, na němž měl býti obětován, podrobil se poslušně vůli svého milého otce a byl od smrti osvobozen. (Ježíš Kristus vstal z mrtvých).

ABRAHAM OPATŘIL SYNU SVÉMU MANŽELKU.

Smrt Sáry — Eliezer námluvčím — Jeho cesta a příchod do Haranu — Jednání s Labanem — Rebeka ubírá se do Palestiny — Isák setkává se s Rebekou — Jejich manželství.

Sára byla živa stodvacet sedm roků. Zemřela v Hebroně, zemi Kanaan. Když oplakal Abraham manželku svou, koupil za čtyři sta lotů stříbra od Efrona, syna Seorova, pole, na němž byla dvojitá jeskyně a pochoval zde manželku svou.

Nedlouho po smrti Sáry, manželky své, pravil Abraham k Eliezerovi, staršímu služebníku svého domu, kterýž byl ustanoven nad veškerým jeho majetkem: Přisahej mně, že nevezmeš manželky pro syna mého z dcer Kananejských, mezi nimiž přebývám, ale že půjdeš do mé vlasti a k mému příbuzenstvu a odtud, že vezmeš manželku mému synu Isákovi. Služebník odpověděl: Nebude-li chtíti žena jíti se mnou do této země, přeješ si, abych uvedl syna tvého zpět do země, ze které jsi vyšel? Abraham pravil: Chraň Bůh, abys kdy nazpět uvedl tam syna mého! Hospodin, Bůh nebe, který mě vzal z domu otce mého a ze země, v níž jsem se zrodil, ten, jenžto ke mně mluvil a přisahal mi řka: „Potomstvu tvému dám tuto zemi“ ten pošle před tebe svého anděla, abys odtamtud dostal manželku pro mého syna. Odepře-li však žena jíti s tebou, nebudeš přísahou vázán, jen syna mého tam nevoď zpět.“ Přisahal tedy služebník Abrahamovi, svému pánu.

Pak vzal deset velbloudů ze stáda svého pána a odešel. Nesa s sebou ze všech jeho vzácných věcí vydal se na cestu a přišel do Mesopotamie k městu Náchorovu.

Večer, v dobu, kdy obyčejné ženy chodí pro vodu, nechav velbloudy před městem u studnice vody odpočívati, pravil: Hospodine, Bože pána mého Abrahama, vyjdi mi, prosím dnes vstříc a prokaž milost pánu mému Abrahamovi. Hle, stojím u studny vody, a dcery obyvatelů tohoto města budou choditi pro vodu. Dívka tedy, které řeknu: „Nachyl svého džbánu, abych se mohl napíti“, a která řekne: „Pij, a velbloudy tvé také napojím,“ ta bude tou, kterou jsi určil pro svého služebníka Isáka. Z toho poznám, že jsi učinil milosrdenství s mým pánem.

Ještě nedomluvil, a hle, vycházela Rebeka, dcera Batuela, syna Nachora, bratra Abrahamova, majíc na rameni džbán. Byla to dívka velmi spanilá. Sestoupila do studně, nabrala do džbánu a vracela se.

Tu vyšel služebník rychle proti ní řka: Dej mi ze svého džbánu trochu se napíti. Ona odpovídajíc: „Pij, pane můj,“ rychle složila džbán na loket a podala mu píti. Když se napil, dodala: I velbloudům tvým navážím vody, až se všichni napojí. A vylivši džbán do koryta běžela zase do studně pro vodu, navážila a dala všem velbloudům. On díval se mlčky na ni, aby zvěděl, dal-li mu Hospodin šťastnou cestu.

Potom, když se velbloudi napili, vyňal zlaté náušnice, dva loty těžké, a tolikéž náramků, těžkých deset lotů, a pravil k ní: Čí jsi dcera? Pověz mi, je-li u vás místa, bych tam mohl zůstati? Odpověděla: Jsem dcera Batuela, syna Nachorova. A pokračovala řkouc: Také slámy a píce jest u nás hojnost a místo prostranné k zůstávání.

Tu sklonil se muž ten a klaněl se Hospodinu řka: Požehnán budiž Hospodin, Bůh pána mého Abrahama, kterýž neodepřel milosrdenství ani věrnosti své pánu mému, nýbrž pravou cestou mě přivedl do domu bratra mého pána. Dívka pak běžela a oznámila v domě své matky všecko, co byla slyšela.

Rebeka měla bratra jménem Labana. Ten vydal se spěšně na cestu k onomu člověku u studny. Viděl totiž náušnice a náramky v rukou své sestry, a slyšel všecko, co vypravovala. Přišed k Eliezerovi, který stál u velbloudů nedaleko od studně vody, pravil mu: Pojď, požehnaný Hospodinův, proč stojíš venku? Připravil jsem ti příbytek a místo pro velbloudy. A uvedl ho do domu, odsedlal velbloudy a dal jim slámy a píce, jakož i vody, by si umyli nohy on i mužové, kteří s ním přišli. Když mu pak předložili chleba, řekl: Nevezmu do úst, dokud nevyřídím, co mi uloženo.

Laban mu odpověděl: Mluv!

Služebník vypravoval o velikém bohatství, jež Bůh dal jeho pánu Abrahamovi, o přísaze, kterouž se mu zavázal, o modlitbě, kterou vysílal k Hospodinu u studnice, i o všem, co se stalo mezi ním a Rebekou. Pak pokračoval: Proto řekněte mi, chcete-li se zachovati laskavě a věrně k mému pánu, myslíte-li však jináč, i to mi řekněte, abych se dal v pravo nebo v levo.

Tu odpověděl Laban a Batuel: Od Hospodina vyšla tato věc, nemůžeme ti nic jiného říci, leč co jemu se líbí. Hle, Rebeka jest před tebou, vezmi ji a jdi, budiž manželkou tvého pána, jakož mluvil Hospodin.

Když to služebník Abrahamův uslyšel, padnuv na zemi klaněl se Hospodinu. Vyňav pak stříbrné a zlaté předměty, jakož i šaty, dal je Rebece darem. Také jejím bratřím a matce odevzdal dary. A začavše hody jedli a pili pospolu.

Ráno pak služebník vstav pravil: Propusťte mne, ať jdu ke svému pánu. I odpověděli její bratři i matka. Ať zůstane dívka aspoň deset dní u nás, a potom ať jde! On však řekl: Nezdržujte mne, neboť Hospodin dal mi šťastnou cestu, propusťte mne, ať jdu ke svému pánu. I pravili: Zavolejme dívku a zeptejme se, jak ona myslí. Když zavolaná přišla, tázali se: Chceš jíti s tímto člověkem? Ona řekla: Půjdu. Propustili ji tedy, přejíce štěstí své sestře.

Potom Rebeka a její služebné na velbloudech jely s mužem tím, an rychle se vracel k svému pánu.

Téhož času kráčel Isák po cestě, která vede ke studni, jež sluje studně Živého a Vidoucího, přebýval totiž v zemi jižní.

Byl pak vyšel, když se již den schýlil, aby v polích se oddal svým myšlenkám. Když pozvedl oči, uzřel zdaleka přijížděti velbloudy. Také Rebeka spatřila Isáka, i sesedla s velblouda a řekla služebníku: Kdo je ten člověk, který jde po pláni proti nám? I řekl jí: To jest můj pán. Tu ona vzavši rychle závoj zastřela se.

Na to služebník vše vypravoval Isákovi, jak byl pořídil. Isák pak uvedl ji do stanu Sáry své matky, a pojal ji za manželku. Rebeka tak se mu líbila, že se mu zmírnila bolest, jež ho zatím stihla matčinou smrtí. 1. Moj. 24,

*

Budoucnost milovaného dítka.

Z přečteného příběhu poznáváme velikou prozíravost Abrahamovu vzhledem k budoucnosti milovaného syna.

Má-li si Isák zachovati tu živou víru a bezmeznou oddanost a lásku k Bohu, kterou mu dobrým slovem i příkladem vštípil otec, musí nezbytně míti dobrou družku životem, musí míti zbožnou a bohabojnou manželku. Tak uvažoval Abraham.

Kde však takovou ženu pro syna najíti? U Kananejských, u nichž Abraham dosud bydlel, bylo dosti žen urozených bohatých a krásných. Tyto přednosti neměly však ceny u Abrahama, neboť tyto bohaté a krásné ženy byly pohanky.

Abrahamovi záleželo především na tom, aby víra byla zachována, aby cnost nebyla ztracena, a ne, aby majetek byl rozmnožen.

Proto rozhodl Abraham, že syn musí obdržeti manželku ze zachovalé a zbožné rodiny Tareovců, svých příbuzných, třeba hodně odtud vzdálených. Svěřuje úspěch tohoto poslání Bohu a posílá svého starého a zkušeného služebníka do daleké země ku svým příbuzným, aby odtud přivedl Isákovi hodnou a nábožnou manželku.

Plán Abrahamův s pomocí Boží úplně se zdařil.

Sňatky s pohany.

Ve Starém Zákoně bylo vůbec zapovězeno Israelitům vstupovati ve sňatky s pohany. „Dcer svých", — praví Hospodin, nedávej synům pohanů, ani neber jejich dcer synům svým, nebo svedou syny tvé, by nechodili za mnou, ale raději sloužili bohům cizím. 5. Moj. 7,

I dnes žijeme mezi pohany, kteří nemají víry a tudíž ani křesťanských ctností. Mají snad bohatství, krásu, úřad, občanskou uhlazenost, ale to všecko nestačí ku štěstí a spokojenosti ani zde na zemi a dokonce ne k dosažení štěstí věčného. A — „Co platno člověku, pravil Ježíš Kristus, kdyby celý svět získal, a na duši zkázu utrpěl."

Za víru a zbožnost v rodině není náhrady.

Co se tím získá, když si vezme dcera pána, ale při tom člověka nábožensky lhostejného? Snad si myslí: Napravím ho. Zatím však, jelikož člověk jest nakloněn více ke zlému než k dobrému, muž svým vlivem připraví manželku o víru. Dítky jsou vychovány beznábožensky. Až tyto dítky dorostou a založí svoje rodiny, ty již budou náboženství úplně odcizeny a tak to půjde dále. V čem naleznou štěstí a spokojenost, kde naleznou sílu v křížích a utrpeních životních, kterak si zabezpečí život věčný? Nejde jenom o jednu rodinu, nýbrž o celou snad nepřehlednou řadu rodin, které z toho porušeného kořene vzejdou. A to všecko proto, že rodiče neměli té prozíravosti, jakou měl Abraham, když vybíral synu svému manželku. Co nejdůtklivěji třeba varovati před nezřízenou touhou po majetku a titulech, kterýmžto i v mnohých křesťanských rodinách se dává přednost před křesťanským charakterem.

Poroučet nelze.

Naskýtá se nám ale ještě jiná otázka: Mají rodiče vůbec právo vybírati dceři, synovi, manžela, manželku?

Ve Starém Zákoně měli rodiče rozhodující vliv v této věci. Dnes mají dítky právo samy rozhodnouti. Rodiče mají jen

možnost raditi dospělému synovi nebo dceři. Mají-li rodiče dítky dobře vychované a jsou-li sami dosti prozíraví, zkušení a moudří, pak rada jejich potká se s dobrým výsledkem.

Věrný služebník má odměnu u Boha.

Eliezer jest příkladem věrného a spolehlivého služebníka. Jako by byl Eliezer znal návod, který dává služebným sv. Pavel: „Služebníci, poslouchejte ve všem pánů tělesných, sloužíce ne na oko, jako ti, kteří se chtějí zalíbiti lidem, nýbrž v prostnosti srdce, bojíce se Boha. Cokoli činíte, konejte ze srdce jako Pánu a ne lidem, vědouce, že od Pána obdržíte v odplatu dědictví života věčného." Kol. 3, 22.

ESAU A JAKOB.

Povahopis Esaua a Jakoba — Poměr k rodičům — Esau prodal prvorozenství.

Po smrti Abrahamově narodili se Isákovi a Rebece dvojčata prvorozený Esau a Jakob.

Když dorostli, stal se z Esaua zkušený lovec a člověk divoký. Jakob však, člověk tichý, přebýval ve stanech.

Isák miloval více Esaua, poněvadž rád jídal, co mu ulovil. Rebeka však milovala více Jakoba.

Když jednou se vrátil Esau z pole jsa zemdlen, měl Jakob uvařený pokrm. Esau řekl: Dej mi toho ryšavého vaření, jsem náramně zemdlen. Jakob mu pravil: Prodej mi své prvorozenství. On odpověděl: Hle, umírám, co mi platno právo prvorozenství?

Jakob řekl: Odpřisáhni mi to tedy. Esau mu přisahal a tak prodal své prvorozenství. Vzav pak chléb a pokrm čočkový jedl a pil, načež odešel, nedbaje, že prodal práva prvorozenská.

1. Moj. 25,

Co prodal Esau za čočovici?

Právě vylíčená a zdánlivě nepatrná událost měla dalekosáhlé následky. Dlouhá léta to trvalo, než zažehnány a napraveny byly důsledky lehkomyslnosti Esauovy a nebratrské vypočítavosti Jakobovy.

Esau lehkomyslně z nedostatku sebepřemáhání za čočovici prodal, co se v těch dobách vysoce cenilo: právo nejstaršího neboli právo prvorozenství.

V rodině Isákově s právem prvorozenství, s právem největšího podílu na dědictví, bylo nadto ještě spojeno přislíbení Vykupitele, jenž měl vyjíti z rodiny toho, jemuž se dostalo prvorozenského požehnání.

Esau svým lehkomyslným počínáním ukázal, že onoho velikého vyznamenání není hoden. Píše sv. Pavel v listě k Židům:

„Přihlížejte k tomu, aby nikdo se nepřipravoval o milost Boží, aby nějaký kořen hořkosti vzrůstaje nepřekážel a mnozí skrze něj se neposkvrnili, aby nikdo nebyl smilníkem neb poskvrněncem, jako Esau, jenž za jedno jídlo prodal své prvorozenství. Neboť vězte, že byl odmítnut také potom, když požehnání zděditi chtěl, neboť nenalezl místa ke změně smýšlení, ač si jí žádal s pláčem." Žid. 12, 15—17.

Vypočítavost.

Jakobovi naopak zase velice záleželo na tom, aby na něm a na jeho rodině spočinulo největší požehnání otce Isáka, aby z jeho rodiny vyšel jedenkráte slíbený Vykupitel. Ovšem jednání Jakobovo a později také jednání matky jeho nemůžeme schvalovati. Vypočítavě využívá slabosti a lehkomyslnosti bratrovy, aby sobě pomohl. Za to pak z dopuštění Božího bylo mu mnoho strádati a trpěti.

Jenom jeden život máš.

Divíme se Esauovi, nelíbí se nám vypočítavost Jakobova? Podívejme se kolem sebe, zda-li od té doby jsou lidé moudřejší.
Nám katolickým křesťanům dostalo se nadmíru vzácného práva dědiců království nebeského. „Budete-li zachovávati přikázání má, zůstanete v lásce mé. Jan 15, 10. A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já." Jan 14, 3. Tato památná slova Ježíše Krista poukazují na drahocenné právo naše jako dědiců nebeské slávy. Než mnohý křesťan pro zatvrzelost v některém smrtelném hříchu — jako Esau — za mísu bezcenné čočovice prodává to nejvzácnější: blažený život věčný.

Darmo dávejte.

Vypočítavosti, jaké se dopustil Jakob, také se chraňme. Není zásluhy v tom, když bližnímu něco za něco dáváme, nýbrž zásluha dobrého skutku nám zůstane, když darmo dáváme bez naděje, že nám to bližní oplatí. Nejlépe jest počítati na oplátku u Pána Boha, podle slov Pána Ježíše: „Dejte a bude vám dáno."

ISÁK TĚŠÍ SE POŽEHNÁNÍ BOŽÍMU.

Obnova přislíbení Vykupitele — Isák předmětem závisti — Studnice.

Když po neúrodě, která nastala ve dnech Abrahamových, začal opět v zemi hlad, odešel Isák k Abimelechovi, králi Filišťanů, do Gerar. Tam ukázal se mu Hospodin a řekl: Nesestupuj do Egypta, ale zůstaň v zemi, kterou ti povím. Procházej ji, já budu s tebou, a budu ti žehnati, neboť tobě a potomstvu tvému dám všecky tyto krajiny, bych vyplnil přísahu, jížto jsem se zavázal Abrahamovi, otci tvému. Rozmnožím po-

tomstvo tvé jako hvězdy nebeské, a požehnání budou v tvém potomstvu všichni národové země, poněvadž poslouchal Abraham hlasu mého, ostříhal rozkazův a přikázání mých a zachovával předpisy a zákony mé.

Zůstal tedy Isák v Gerarách. V zemi té pak zasel, a klidil toho roku stonásobně. Žehnal mu totiž Hospodin. Bohatl člověk ten, prospíval víc a více a rostl, až se stal velmi velikým. Měl brav i skot a čeládky veliké množství.

Proto záviděli mu Filištinští. Všecky studnice, které byli vykopali služebníci jeho otce Abrahama, tehdy zasypali, vyplnivše je hlinou. Král Abimelech sám řekl Isákovi: Odejdi od nás, neboť stal jsi se mnohem mocnějším než jsme my.

Odešel tedy, aby se odebral do údolí Gerarského, a usadil se tam. Kopajíce v údolí našli živou pramenitou vodu. Než i tam počali pastýři gerarští hádati se s pastýři Isákovými řkouce: Naše jest tato voda. Proto nazval jméno studnice dle toho, co se bylo přihodilo „Hádka".

Potom kopali jinou studni. Také o tu se hádali, proto ji nazval „Nepřátelství".

Odebral se potom na místo nazvané Bersabe. Tam se mu ukázal Hospodin téže noci a pravil: Já jsem Bůh Abrahama,

tvého otce, neboj se, neboť já jsem s tebou, budu ti žehnati a rozmnožím tvé potomstvo pro mého služebníka Abrahama. Vzdělal tam tedy oltář a vzýval jméno Hospodinovo, načež vztýčil stan a dal služebníkům rozkaz, by kopali studnu.

Služebníci přišli a oznámili mu o studni, kterou vykopali, řkouce: Nalezli jsme vodu. Proto nazvali ji „Hojnost" to jest Bersabe. 1. Moj. 26.

*

Abys nezapomněl.

Pozorujeme, jak Pán Bůh často opakuje svá přislíbení. Proč? Člověk je velice zapomětlivý tvor. Potřebuje ustavičně povzbuzování a opakování přislíbení Božích, aby vytrval v dobrém.

Pochopíme, jak velice si škodí, a jak se vydává ve veliké nebezpečí, kdo zanedbává poslouchání slova Božího v den sváteční. Slovo Boží — kázání není nic jiného, než ustavičná připomínka vůle Boží a přislíbení Božích. Nepřichází-li křesťan po delší dobu na kázání, zapomene i na nejzákladnější pravdy náboženské, zapomene a nemyslí na to, že má Boha nad sebou, zapomene i, že musí jednou umříti, a pak ovšem je živ, jako by Boha nebylo a jakoby nikdy umříti neměl. Naopak. nespokojme se právě jenom kázáním, vezměme do rukou častěji náboženskou knihu, časopis, zajděme si na náboženskou přednášku, abychom v sobě oživili vzpomínku na slavná přislíbení Boží.

Vykládejte svým dětem o Pánu Bohu!

Rodiče svým dětem mají často vykládati o Bohu, o věčnosti a zvláště o nebi, podle slov sv. Pavla: „Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří ho milují." I. Kor. 2, 9.

Studnice v Palestině.

Veliká stáda Isákova vyžadovala vedle pastvy též dostatek vody. Ta však nenacházela se na pastvinách Palestiny nikterak v hojné míře.

Pro uvarování se nedostatku vody kopali pastýři studnice, jejichž úzký otvor velmi pečlivě zakrývali, aby jiný pastýř studně vypátrati a z ní vodu bráti nemohl.

Studnice byly dvojího druhu: jedny v bezvodých krajinách s vodou nachytanou za zimních dešťů a druhé cennější s vodou pramenitou neboli živou. Porozumíme teď, že studnice znamenaly život pro lidi i pro dobytek. Zkaziti studnici byl projev hrubého nepřátelství, býti pánem studnice znamenalo býti bohatým.

Pozor! Jed!

Závist je jedním z kořenů všeho zlého na světě. Co trpkostí působí si lidé navzájem ze závisti. Hněvy, nepřátelství, krádeže, vraždy, války, toť ovoce závisti.

Závisti má se křesťan varovati jako zhoubného jedu. V potlačování závisti musí se člověk cvičiti jako ve všem dobrém. Cvičiti se musí s návodem a povzbuzením rodičů od malička. Přijde-li nám závistivá myšlenka, potlačujme ji hned tím, že vzbudíme myšlenky a city právě opačné: „Přeji svému bližnímu to nejlepší, přeji mu zvláště věčné spásy, Bože dobrý, požehnej mu!" Tak vykonáme zároveň dobrý a velice záslužný skutek lásky k bližnímu. Takové počínání jest důstojné křesťana a zjednává mu už zde na světě milost a požehnání Boží.

ISÁK DÁVÁ POŽEHNÁNÍ JAKOBOVI.

Jakob uchvátil lstí požehnání příslušící prvorozenému — Esau se vrátil z lovu — Dvojí zklamání — Požehnání Esauovo — Rebeka snaží se zachrániti Jakoba před pomstou Esauovou — Také Isák posílá Jakoba do Haranu — Jakob u Labana.

Když Isák zestárnul, zakalil se mu zrak, že neviděl. Povolav jednou Esaua, svého prvorozeného syna, pravil mu: Synu! On odpověděl: Tu jsem. Řekl mu otec: Vidíš, že jsem zestárnul a nevím dne své smrti. Vezmi zbraň, toulec a lučiště, a jdi něco ulovit, udělej mi z toho pokrm, jaký víš, že rád, a přines jej, ať pojím. Požehnám ti, dříve než umru.

Když to uslyšela Rebeka a Esau odešel do polí, aby splnil rozkaz otcův, řekla svému synu Jakobovi: Slyšela jsem otce tvého, když mluvil s Esauem, bratrem tvým a pravil mu: „Přines mi z tvého lovu a nadělej pokrmů, bych pojedl a pak ti před Hospodinem požehnám, dříve než umru."

„Nyní tedy, synu, jednej dle mé rady. Jdi k stádu a přines mi dvě z nejlepších kůzlat, ať nadělám z nich tvému otci pokrmů, které on rád. Když mu je přineseš a on pojí, ať ti požehná, dříve než zemře."

On jí však odpověděl: Víš, že Esau, můj bratr, jest člověk chlupatý, a já hladký. Jestli mě otec ohmatá a pozná, bojím se, aby se nedomníval, že jsem si z něho chtěl tropiti posměch, a abych neuvalil na sebe zlořečení místo požehnání.

Matka mu řekla: Na mně buď to zlořečení, synu, jen poslechni mé rady, jdi a přines, co jsem řekla.

Odešel tedy, přinesl a dal to matce, kteráž připravila pokrmy tak, jak věděla, že otec jeho rád. Potom oblékla mu nejlepší šaty Esauovi, které měla doma, kozelčími kožkami obložila mu ruce, zakryla holou část hrdla, dala mu pokrm a odevzdala chleby, které byla upekla.

Když to přinesl otci, pravil: Otče! On odpověděl: Slyším. Kdo jsi synu můj? I řekl Jakob: Já jsem tvůj prvorozenec Esau,

učinil jsem po tvém rozkazu. Vstaň, a pojez z mého lovu, aby mi tvá duše požehnala. Tu pravil opět Isák synu svému: Jak jsi mohl tak brzy něco uloviti, synu můj? Odpověděl: Byla to vůle Boží, že se mi tak brzy naskytlo, co jsem chtěl.

I pravil Isák: Přistup sem, ať se tě dotknu, synu, a zkusím, jsi-li ty syn můj Esau. Přistoupil tedy k otci. Isák ohmatav ho pravil: Hlas jest sice Jakobův, ale ruce — jsou Esauovi. A nepoznal ho, poněvadž chlupaté ruce způsobily, že se podobal staršímu.

Chtěje mu tedy požehnati pravil: Jsi ty můj syn Esau? On odpověděl: Jsem. Tu pravil Isák: Podej mi pokrm ze svého lovu, synu, aby ti požehnala má duše. Když Isák z podaného jedl, podal mu Jakob také vína.

Když se Isák napil, pravil: Přistup ke mně a dej mi políbení — synu. Přistoupil a políbil ho. Tu jakmile ucítil vůni jeho roucha žehnaje mu pravil:

Ano, vůně mého syna
jest jak vůně bohaté nivy,
které Hospodin požehnává

Dávej ti Bůh z nebeské rosy
jakož i z tučnosti země
nadbytek obilí a vína.

Ať ti slouží národové,
kmenové ať se tobě klaní

Bratří svých buď pánem,
synové matky tvé ať se ti koří!

Zlořečen buď, kdo ti zlořečí,
požehnán však, kdo ti žehná.

Sotvaže Isák dokončil řeč a Jakob vyšel ven, přišel Esau a přinesl vařené pokrmy z lovu otci řka: Vstaň, otče můj, a jez z lovu syna svého, aby mi požehnala tvá duše. Isák mu řekl: Kdo pak jsi ty? Odpověděl: Jsem tvůj prvorozený syn Esau.

Tu se Isák lekl, hrozně zděsil a nevýslovně se dive pravil: Kdo jest tedy ten, který před chvíli ulovil zvěř, přinesl mi ji a jedl jsem ze všeho, dříve než jsi ty přišel? Požehnal jsem mu a zůstane požehnaným.

Uslyšev Esau řeči otcovy zařval velikým křikem a zděsen jsa pravil: Požehnej také mně, otče!

Isák pravil: Tvůj bratr lstivě přišel a vzal tvoje požehnání.

Esau doložil: Právem bylo nazváno jméno jeho Jakob, to jest lstivý, neboť, hle, podruhé mě obelstil. Nejprve mi odňal prvo-

rozenská práva a nyní zase uchvátil mé požehnání. Opět pak pravil otci: Zachoval jsi také mně požehnání?

Isák odpověděl: Tvým pánem jsem ho ustanovil a všecky bratry jeho jsem podrobil jeho službě. Obilím a vínem jsem ho trvale opatřil, co tedy tobě, synu, po tom všem mohl bych ještě učiniti?

Otče — pravil Esau — máš toliko jedno požehnání? Prosím, bys požehnal též mně. Když pak hlasitě vzlykal, tu Isák byl dojat a pravil mu:

V tuku země a v rose nebes shora
  bude tvé požehnání.

Živ budeš od meče,
  avšak sloužiti budeš svému bratru.

Přijde však čas, kdy jeho jho
  setřeš a svrhneš se své šíje.

Měl tedy Esau Jakoba stále v nenávisti pro požehnání, které mu byl otec udělil, a pravil si: Až pominou dny smutku za mého otce, pak zabiju Jakoba svého bratra.

Rebeka, když jí to bylo oznámeno, dala zavolati Jakoba, svého syna, a pravila mu: Hle, bratr tvůj Esau hrozí, že tě zabije.

Proto, synu můj, poslechni nyní mého hlasu, vstaň a utec k Labanovi, mému bratru, do Haran. Zůstávej u něho nějaký čas, až se utiší hněv tvého bratra, až přestane jeho zlost a zapomene, co

jsi mu učinil. Potom pro tě pošlu a dám tě odtamtud přivésti sem. Proč bych jednoho dne měla býti zbavena obou synů?

Pak řekla Rebeka k Isákovi: Vezme-li si Jakob ženu z národa této země, pak nechci ani živa býti.

Zavolal tedy Isák Jakoba, požehnal mu a přikázal mu řka: Neber si manželky z kmene Kananejských, nýbrž vydej se na cestu a jdi do Syrské Mesopotanie, do domu Batuela, otce matky tvé, a přiveď si odtud manželku, jednu z dcer, Labana, tvého ujce. Bůh pak všemohoucí ti žehnej, uděl ti vzrostu a rozmnož tě v zástupy národů. Dej požehnání Abrahamova tobě i potomstvu tvému po tobě, by se ti dostalo v majetek země, ve které jsi hostem a kterou slíbil tvému dědu.

Když ho tak Isák propustil, vydal se Jakob na cestu.

1. Moj. 27,

*

Důležitá starost.

Isák než odejde se světa, stará se aby dal svým dětem požehnání a aby rozdělil jim majetek.

Také v rodinách křesťanských je krásným zvykem, že otec a matka loučíce se se životem, dávají svým dětem požehnání, vyprošujíce jim ochrany Boží. Požehnání rodičů vyplní se ovšem jen na hodných dětech, které své rodiče, pokud živi byli, ctily a milovaly.

Hospodář, otec rodiny, je povinen zavčas učiniti pro všecky případy poslední vůli, to jest písemné a ověřené rozdělení majetku. Neuspořádání odkazů bývá příčinou velikých různic, soudních pří a doživotní nenávisti mezi pozůstalými, při čemž se na nebožtíka obyčejně špatně vzpomíná.

Kdo rozděluje majetek nemá zapomenouti na sebe, to jest na svoji duši, a uložiti si něco, aby při Mši sv. vícekráte bylo na něho vzpomínáno, neboť pozůstalí rádi zapomínají.

Jen s vzájemným vědomím a souhlasem.

Všimněme si dobře, čeho se tím dosáhne, počíná-li si jeden z manželů způsobem Rebečiným. Jak neblaze mohlo toto podvádění manžela a otce skončiti. Jak málo chybilo a bylo by došlo k vraždě.

Všecko, co se v rodině podniká, má se díti se vzájemným vědomím a souhlasem. Dělá-li manželka něco bez vědomí mužova, vyhovuje na př. zbytečným a marnivým přáním dítek, podstrkuje jim peníze, zatajuje jejich chyby a provinění a pod., končivá takové počínání někdy špatně a někdy velmi špatně. Jest dosti příkladů, že celá rodina byla rozvrácena a dítky pro časný i věčný život ztraceny.

ÚTĚK JAKOBŮV A PŘÍCHOD DO HARANU.

Jakobovo vidění na cestě do Haranu — Vznik jména Betel — Jakobův slib — Jakob u studny setkal se s Rachelou — Shledání s ujcem — Smlouva s ním — Svatební hody — Jakob oklamán — Jedenáct synů Jakobových a jedna dcera — Bohatství Jakobovo.

Vyšed tedy Jakob z Bersabe ubíral se do Haranu. Když přišel na jedno místo a chtěl na něm po západu slunce přenocovati, vzal jeden z kamenů, které tam ležely, položil si jej pod hlavu a spal na tom místě.

Tu viděl ve snách žebřík stojící na zemi, jehož vrch se dotýkal nebes. Andělé Boží vystupovali a sestupovali po něm. Hospodin pak stál nad žebříkem a pravil mu: Já jsem Hospodin, Bůh otce tvého Abrahama a Bůh Isákův. Zemi, na které spíš, dám tobě i potomstvu tvému. Bude pak potomstvo tvé jako prach země, rozložíš se na západ i na východ, na sever i na jih. Požehnána budou v tobě a v potomstvu tvém všecka pokolení země. Budu strážcem tvým, ať jdeš kam jdeš, a přivedu tě zase do této země. Neopustím tě, dokud nevyplním vše, co jsem slíbil.

Když Jakob ze spánku procitl, pravil: V pravdě Hospodin jest na tomto místě a já jsem nevěděl.

Pln úžasu pokračoval: Jak úctyhodné jest toto místo! Není tu nic jiného, než dům Boží a brána nebeská. Ráno pak vstav vzal kámen, který byl měl pod hlavou, vztýčil jej na památku a polil na vrchu olejem.

A nazval jméno města, které dříve slulo Luza, Betel.

Učinil také slib řka: Bude-li Bůh se mnou, bude-li mne chrániti na cestě, kterou se beru, dá-li mi chléb, bych měl co jísti, a roucho, bych se měl čím odívati, a vrátím-li se šťastně do domu otce svého, pak Hospodin bude mým Bohem a kámen tento, který jsem vztyčil na památku, bude slouti Dům Boží. — A ze všeho, co mi dáš, budu ti obětovati desátky. —

Kráčeje pak dále Jakob přišel do východní země.

Tam uzřel na poli studnici a tři stáda ovec u ní, neboť z ní býval dobytek napájen. Otvor její byl zavřen velikým kamenem. Byl pak obyčej, že teprv, když se sešly všecky ovce, odvalovali kámen, a když se stáda napojila, opět jej kladli na otvor studnice.

Tu pravil Jakob pastýřům: Bratři, odkud jste? Odpověděli: Z Haranu. Jakob se jich otázal: Znáte Labana, syna Nachorova? Řekli: Známe. „Má se dobře?" Oni zase: „Dobře, hle, jeho dcera Rachel přichází se svým stádem."

I řekl Jakob: Ještě se den nenachýlil a není ještě čas, hnáti stáda do ohrad. Napojte tedy nejprv ovce a pak žeňte je zase na pastvu.

Oni odpověděli: Nemůžeme, dokud se všecka stáda nesešla a dokud neodvalíme kamene od otvoru studnice, bychom stáda napojili.

Mezi tím co mluvili — hle — Rachel se přibližovala s ovcemi svého otce — pásla totiž stádo ona. Když ji Jakob uzřel, věda, že jest jeho sestřenicí a ovce, že jsou majetkem jeho ujce Labana, odvalil kámen, kterým byla studna uzavřena, napojil stádo, políbil ji, hlasitě plakal a oznámil jí, že jest příbuzným jejího otce, totiž synem Rebečiným. Ona pak rychle to oznámila svému otci.

Ten, když uslyšel, že přišel Jakob, syn jeho sestry, běžel mu vstříc, objal ho, líbal a vedl domů. Uslyšev o příčinách cesty pravil: „Tys, kost má a maso mé."

Když uplynul měsíc, pravil mu: Budeš mi snad proto, že jsi mým příbuzným, sloužiti zadarmo? Řekni mi, jakou mzdu žádáš? — Měl pak dvě dcery. Jméno starší bylo Lia, mladší pak slula Rachel. Lia byla krhavých očí, Rachel však krásných lící a ztepilé postavy. Tuto Jakob miloval. — I řekl: Budu ti sloužiti za Rachel, tvou mladší dceru, sedm roků. Laban odpověděl: Bude lépe, dám-li ji tobě, než jinému muži. Zůstaň u mne!

Sloužil tedy Jakob za Rachel sedm let, ale zdálo se mu to jako něco málo dní. Tak velice ji miloval.

Načež řekl Labanovi: Dej mi mou ženu, nadešel čas svatby.

Laban sezvav veliké množství přátel vystrojil svadbu. Oklamal však Laban Jakoba a místo Rachel přivedl mu Liu, zastřenou závojem svatebním. Když Jakob poznal, že byl oklamán, řekl Labanovi: Proč jsi mne oklamal? Laban odpověděl: V našem kraji není obyčej vdávati napřed mladší, ale dám ti Rachel za službu, kterou konati mi budeš jiných sedm roků. Jakob svolil a pojal za manželku Rachel. 1. Moj. 28, 30,

Trest.

Těžko vypověděti, co zkusil Jakob na útěku před Esauem.

Nemůžeme to považovati než za časný trest Boží za klam, kterého se Jakob dopustil vůči svému bratru i otci. Jistě nejedenkrát vzbuzoval lítost nad svým činem, Bůh mu odpustil a vzal jej pod svou ochranu.

Posvátné místo.

Památným stalo se místo, kde Hospodin ve snu mluvil k Jakobovi s vrcholku žebříku, spojujícího nebe a zemi. Po stupních žebříku viděl Jakob vystupovati a sestupovati anděly. Noční zjevení takovou posvátnou bázní naplnilo Jakoba, že označil ono místo kamenem a jaksi je posvětil modle se: „V pravdě Hospodin jest na tomto místě a já jsem nevěděl. Jak úctyhodné jest

toto místo! Není tu nic jiného než dům Boží a brána nebeská." Mnohem spíše můžeme tak mluviti my o svých posvátných místech: katolických chrámech. To jsou opravdové domy Boží, kde andělé ve dne v noci klaní se Ježíši Kristu v Nejsvětější Svátosti Oltářní. Jak úctyhodná jsou místa ta! Chraňme se jakýmkoliv způsobem je zneuctívati!

Kdo klame, bude oklamán!

Čím kdo hřeší, tím i trestán bývá. Všímejme si života! Jakob oklamal a teď je sám oklamán. Domluvil se s Labanem, že sedm let bude sloužiti za Rachel. Laban nedodržel úmluvy. Po sedmi letech úskočně pod závojem dal Jakobovi Liu, starší dceru svou. Když Jakob lpěl na Rachel, nutil jej, aby mu sloužil ještě jednou sedm let. A zajisté služba u velkostatkáře Labana nebyla lehká.

KONEC POBYTU V HARANU A NÁVRAT JAKOBŮV.

Jakob u Labana velice zbohatnul. Uslyšel pak jednou Jakob slova synů Labanových, kteří pravili: Jakob pobral všecko, co bylo našeho otce, a zbohatnuv z jeho majetku stal se slavným. Pozoroval též že tvář Labanova k němu není, jak bývala. Proto tedy, hlavně však proto, že mu Hospodin pravil: „Navrať se, do země otců svých a k příbuzenstvu svému, — já budu s tebou" — poslal pro Ráchel a Liu, dal je zavolati na pole, kde pásl stáda, a řekl jim: Vidím, že výraz tváře vašeho otce ke mně není takový, jaký býval. Avšak Bůh otce mého byl se mnou. Víte samy, že jsem všemi silami svými sloužil otci vašemu. Ale otec váš mne oklamal a desekráte změnil mou mzdu. Bůh však nedopustil, by mi uškodil.

Pravil mi anděl Boží ve snu, — tak pokračoval Jakob: — Jakobe! A já jsem odpověděl: „Tu jsem." On pravil: „Já jsem Bůh Betelu, kde jsi pomazal památník a kde jsi mi učinil slib. Nyní tedy vstaň, vyjdi z této země a navrať se do země, kde jsi se zrodil."

Tu odpověděly Rachel a Lia: Zbývá nám ještě nějaký podíl neb dědictví v domě otce našeho? Zdaž s námi nezacházel jako s cizinkami? Prodal nás a co za nás utržil, projedl. Avšak Bůh vzal majetek otce našeho a dal jej nám a našim synům. Protož všecko, co Bůh ti káže, učiň!

Jakob tedy vstal a vysadiv děti i ženy na velbloudy, dal se na zpáteční cestu. Vzal též svůj majetek, totiž stáda a všecko, čeho v Mesopotamii nabyl, a ubíral se k Isákovi, svému otci do země Kanaan.

Jakob nechtěl svému tchánu vyjeviti, že utíká. Když však odešel se vším, co mu po právu příslušelo, když se přeplavil přes Řeku a zaměřil směrem k pohoří Galaadu, tu bylo Laba-

novi oznámeno dne třetího, že Jakob utíká. Laban vzav své bratry honil ho sedm dní, až ho dohonil na pohoří Galaadu. Viděl však ve snu Boha, jenž mu pravil: Střez se říci něco příkrého Jakobovi!

Jakob byl již postavil stany na pohoří, když ho tu Laban se svými bratry dohonil a na témž pohoří Galaadu stany postavil.

I řekl Jakobovi: Proč jsi to učinil? Proč jsi bez mého vědomí odvedl mé dcery jako zajaté ve válce? Proč jsi chtěl bez mého vědomí utéci? Proč jsi mi to neoznámil, bych tě mohl vyprovodit s veselím a s písněmi, s bubny a s loutnami? Nedovolil jsi mi políbit vnuků mých a vnuček. Jednal jsi nemoudře. Nyní sice mohla by má ruka zlým ti to splatiti, ale Bůh otce vašeho mi včera pravil: Střez se říci Jakobovi něco příkrého!

Jakob odpověděl: Bez tvého vědomí jsem odešel, poněvadž jsem se obával, abys mi násilně neodňal tvých dcer. — Dvacet let byl jsem u tebe. Ve dne v noci vedrem i mrazem jsem se trápil a spánek se vzdaloval mých očí. Tak jsem ti dvacet let sloužil v domě tvém, čtrnáct let za tvé dcery a šest let za tvá stáda. Desetkrát jsi mi změnil mzdu. Kdyby byl se mnou nebyl Bůh otce mého Abrahama, byl bys mne snad nyní propustil nahého. Bůh však shlédl na mé utrpení a na námahy rukou mých a proto tě včera varoval.

Učinili tedy spolu smlouvu přátelskou. Laban pak v noci políbiv své syny a dcery, požehnal jim a navrátil se domů.

1. Moj. 31.

*

Nestejné rozdělení.

Bůh nestejně rozděluje na světě pozemské statky. Činí tak podle své nevystihlé moudrosti. Nám lidem je nesnadno říci v jednotlivých případech, proč právě tak a nejinak Bůh určité lidi velikými statky poděluje a jiným jich zase odpírá.

Bohatství štěstím?

Jsou, byli a budou lidé, kteří dovedou dobře používati bohatství k záslužným skutkům a kteří dovedou současně svody a lákadla bohatství s pomocí Boží přemáhati. V takovém případě bohatství je opravdu štěstím a požehnáním pro majitele. Tak tomu bylo u Jakoba. Nesmíme zapomenout poznamenati, že hojnost vezdejších statků byla též odměnou Jakobovi za jeho zbožnost, přičinlivost, spravedlnost a poctivost.

Bohatství nazvati štěstím a požehnáním lze ve skutečnosti jenom velice zřídka. Potvrzuje to Ježíš Kristus, když pronáší památná slova: „Snáze jest velbloudu projíti Uchem jehelním, než boháči vejíti do království nebeského.“ Uchem jehelním na-

zývala se úzká a nízká brána v Jerusalémě, kterou opravdu bylo velbloudu nesnadno vejíti. Bohatství poskytuje příležitost k mnoha hříchům, a činí člověka v pohodlném blahobytu bezstarostným o věčnou spásu.

Chudoba ozdobou svatých.

Spíše než bohatství bývá pro člověka štěstím a požehnáním chudoba. Chudobou ovšem nemyslíme žebrotu, úplný nedostatek jakéhokoliv majetku. Oproti boháči jest chudobný i ten, kdo má sice majetek, ale takový pouze, že z něho může sice býti živ,

ale nadbytku nemá. Takový majetkový stav měli bychom vlastně považovati za nejlepší. Jsou zde ovšem starosti, namahavá práce, z dopuštění Božího pak i leckterý kříž, ale právě to všecko nutí zrovna člověka, by nehledal odpočinku a blaha zde na zemi, nýbrž až u Boha ve vlasti nebeské. Sv. František Sáleský ve svém vzácném spisku „Bohumila" (3 č.) píše: „Náš milý Kristus Pán, Panna Maria, svatí apoštolé a takřka všichni svatí byli chudí, a byť by byli mohli zbohatnouti, nechtěli. Kolik vzácných předních osob, neohlížejících se ve svém předsevzetí na mnohé překážky, opustilo světské bohatství, a chudobu sobě v klášteřích a nemocnicích oblíbilo. Příklady máme na sv. Alexiovi, sv. Pavlu, poustevníkovi, sv. Paulínovi, sv. Anděle a mnohých jiných."

V rodině Labanově vidíme nepěkný zjev: závist a různice. Na štěstí Jakob, jsa si vědom své poctivosti, snažil se zachovati mír a pokoj. Aby se vyhnul nenávistným výstupům, potají odešel maje ostatně od Boha rozkaz vrátiti se domů.

Domácnost, kde panují závist, hněvy a hádky, právem lze nazvati peklem. K rodinnému štěstí jest nevyhnutelně třeba přejícnosti, trpělivosti a vzájemné spravedlnosti. Staří výměnkáři mají žíti pro sebe, a mladí hospodáři také pro sebe. Nikdy není dobré, je-li více rodin pohromadě. Vznikají sváry. Aby se sváry co možná předešly, je nadmíru důležité, aby před svatbou majetkové věci a peněžní záležitosti se přesně, spravedlivě a černé na bílém uspořádaly. Výměnkáři mají si své požadavky dobře zajistit a nikdy nespoléhat na „hodné dítky." Jinak dochází k bolestnému a trpkému zklamání, když v domě představí se bledá závist a její společníci hněvy, sváry a horší ještě věci.

SETKÁNÍ JAKOBOVO S ESAUEM A SHLEDÁNÍ S OTCEM.

Jakobovo poselství k Esauovi — Obavy a modlitba — Jakob chce získati bratra bohatými dary — Zápas s andělem — Neočekávané přijetí Esauovo — Rozchod — Jakob u otce — Isákova smrt a pohřeb.

Jakob ubíral se cestou, kterou byl nastoupil. Tu se s ním potkali Boží andělé. Když je spatřil, pravil: Jest to tábor Boží. A pojmenoval ono místo Mahanaim, to jest „Tábor Boží".

Poslal posly před sebou k bratru svému Esauovi do země Seir, do krajiny Edom a přikázal jim řka: Takto mluvte pánu mému Esauovi: Toto vzkazuje ti tvůj bratr Jakob: „Byl jsem hostem u Labana až do dneška. Mám hovězí dobytek, osly, ovce, otroky i otrokyně, nyní pak posílám poselství ku pánu mému, abych našel milost před ním."

Když se poslové navrátili k Jakobovi, pravili: Přišli jsme k tvému bratru Esauovi, a hle, on pospíchá proti tobě se čtyřmi sty muži.

Jakob se bál velmi a rozdělil svůj lid, jakož i stáda, ovce, hovězí dobytek a velbloudy na dvě skupiny řka: Přijde-li Esau k jedné skupině a pobije ji, bude zachráněna druhá skupina a zbude. Pak pravil: Bože otce mého Abrahama a Bože otce mého Isáka, Hospodine, který jsi mi řekl: „Navrať se do své země a na místo, kde jsi se zrodil, budu ti dobře činiti," — nejsem hoden všech tvých slitování a věrnosti tvé, kterou jsi projevil svému služebníku. S holí přešel jsem tento Jordán, a nyní se dvěma zástupy se vracím. Vytrhni mne z ruky mého bratra Esaua, neboť se ho velmi bojím, aby snad nepřišel a neusmrtil matku se syny. Tys mi slíbil, že mi budeš dobře činiti a že rozmnožíš mé potomstvo jako mořský písek, jehož množství nelze sečísti.

Když pak tam oné noci přespal, oddělil od svého majetku dary pro svého bratra Esaua: Dvě stě koz, dvacet kozlů, dvě stě ovcí, dvacet beranů, třicet velbloudic s mláďaty, čtyřicet krav, dvacet býků, dvacet oslic a deset jejich mláďat.

Stáda ta poslal se svými služebníky, každé stádo zvlášť, a řekl jim: Jděte přede mnou a budiž mezera mezi každým stádem.

Prvnímu nařídil řka: Potká-li se s tebou můj bratr Esau a zeptá-li se tě: „Či jsi," nebo: „Kam jdeš," nebo: „Čí jsou tyto

věci, za nimiž jdeš?" — odpovíš: Služebníka tvého Jakoba. Posílá dary pánu svému Esauovi, sám jde též za námi.

Podobně přikázal i druhému i třetímu a všem, kteří šli za stády, řka jim: Týmiž slovy mluvte k Esauovi, když se s ním setkáte. A dodejte: Také Jakob, tvůj služebník, jde za námi touto cestou.

Pravil si totiž: Uchlácholím ho dary, které půjdou napřed, pak teprv chci ho viděti, snad mi bude milostiv. Šly tedy dary před ním, on sám pak zůstal té noci ve stanech.

Když časně ráno vstal, vzal obě své manželky a tolikéž služebných s jedenácti syny a přebrodil se přes Jabok. Přepraviv pak všecky své věci zůstal sám.

A hle jakýs muž (anděl) zápasil s ním až do svítání. Když viděl, že ho nezmůže, dotkl se mu šlachy ve stehně a hned ochr-

nula. A řekl mu: Pusť mne, neboť již vystupují červánky. Jakob však odpověděl: Nepustím tě, leč dáš-li mi požehnání.

Řekl tedy (anděl): Jak se jmenuješ? Odpověděl: Jakob. On však řekl: Nebudeš se již jmenovati Jakob, nýbrž Israel, to jest, „bojovník Boží", neboť byl jsi zdatným proti Bohu, oč více budeš lidi přemáhati?!

Tu se ho Jakob otázal: Pověz mi, jak se jmenuješ? Odpověděl: Proč se ptáš? A požehnal mu na témže místě.

Jakob pak nazval to místo Fanuel, to jest „Tvář Boží" řka: Ačkoliv jsem viděl Boha tváří v tvář, přece jsem zůstal živ.

Když se odebral z Fanuelu, ihned vyšlo slunce. A dopadal na nohu.

Proto synové Israelovi podnes nejedí šlachy, která byla ve stehnu Jakobově umrtvena, že se (anděl) dotkl šlachy jeho stehna, a ochrnula.

Pozvednuv pak Jakob oči uzřel přicházeti Esaua a s ním čtyři sta mužů. Tu rozdělil syny Liiny, Racheliny a obou služebných. Do předu postavil obě služebné a jejich syny, za nimi Liu a její syny, na konec Rachel s Josefem.

Sám kráčel napřed a sedmkrát se poklonil schýliv se k zemi, až se bratr přiblížil.

Tu běžel Esau bratru vstříc a objal ho. Tiskna jeho šíji a líbaje ho plakal.

Když pak pozvedl oči a uzřel ženy a jejich děti, pravil: Kdo jsou tyto? Jsou tvoje?

Odpověděl: Jsou to dítky, které dal Bůh mně, tvému služebníku. A přiblíživše se služebné i synové jejich poklonily se. Také Lia přistoupila se svými dětmi a poklonily se, na konec uklonili se Josef a Rachel.

Esau se tázal: „Co jsou ony zástupy, které jsem potkával?"

Odpověděl: Abych nalezl milost před mým pánem.

On však řekl: Mám sám velmi mnoho, bratře, nech si své.

Tu pravil Jakob: Ne tak, prosím, nýbrž, nalezl-li jsem před očima tvýma milost, přijmi dárek ten z mých rukou; neboť když jsem zočil tvoji tvář, bylo mi jako bych viděl tvář Boží. Buď mi milostiv a přijmi požehnání, které jsem ti přinesl a kterým mne obdařil Bůh, dárce všeho.

Jen po toliké pobídce přijal to bratr řka: Pojďme, budu ti společníkem po cestě.

Jakob se vymlouval: Víš, pane můj, já mám útlé děti, březí ovce a stelné krávy s sebou. Budu-li příliš spěchati, zmohou se a pohynou mi jednoho dne všecka stáda. Nechť pán můj jde před svým služebníkem, já zvolna půjdu za ním po jeho stopě, jak uvidím, že mé děti stačí — až přijdu k pánu mému do Seiru.

Esau odpověděl: Prosím tě, by několik mých lidí tě cestou provázelo. Řekl: Není třeba, toho jediného jen potřebuji, bych nalezl milost před tvým obličejem, pane můj.

Obrátil se tedy toho dne Esau a bral se cestou, kterou byl přišel do Seiru.

Jakob pak přišel do Sokotu, vystavěl si tam příbytek, postavil stany a nazval místo to Sokot, to jest „Stany".

Bůh pak pravil k Jakobovi: Vstaň a odebeř se do Betelu a přebývej tam, učiň též oltář Bohu, jenž se ti zjevil, když jsi utíkal před bratrem Esauem.

Jakob tedy svolav všecek dům pravil: Odvrzte cizí bohy, které u sebe máte, očisťte se a převlečte se. Vzhůru, pojďme do Betelu, bychom tam učinili oltář Bohu, který mne vyslyšel v den mého soužení a byl mi společníkem na cestě.

Dali mu tedy všecky cizí bohy (modly), které měli i naušnice, které měli na svých uších, a on je zakopal pod terebintem, nedaleko Sichemu.

Kudy šli, strach Bohem seslaný padal na všecka okolní města, takže se neodvážili odcházejících pronásledovati. Tak přišel Jakob do Luzy — která jest v zemi Kanaan a má příjmení Betel — on i všecek jeho lid. Vzdělav tam oltář nazval místo to „Dům Boží" neboť tu zjevil se mu Bůh, když před svým bratrem utíkal!

Na cestě umřela Rachel a byla pochována na cestě vedoucí k Efratě, to jest k Betlému. Nad jejím hrobem vztyčil Jakob pomník.

Jakob přišel k svému otci Isákovi do Mambre, do města Arbe, to jest do Hebronu, kdež požíval pohostinství Abraham a Isák. Všech dnů Isákových bylo jedno sto osmdesáte let. Věkem jsa sešlý zemřel a přiřazen byl k svému lidu, jsa již stařec vysokého věku. Synové jeho Esau a Jakob ho pochovali.

1. Moj. 32,—35,

*

Důvěřuj!

V těžkých a nebezpečných okolnostech vzpomíná každý na Pána Boha, i takový, který dříve ho znáti nechtěl. U Jakoba tomu tak není. Od své maličkosti navykl si Jakob svěřovati se s veškerou důvěrou pod ochranu Boží. Důvěra Jakobova opravdu nebyla zklamána.

Podobně nebude zklamána také důvěra naše, jestliže Pána Boha nehledáme teprve potom až ho potřebujeme, nýbrž pamatujeme a myslíme na něho vždycky a všude. Píše sv. Bernard: „Ty, Pane, jsi má naděje! Kdykoliv bude mi něco činiti, opustiti, trpěti nebo žádati, ty, Pane, budeš povždy mým útočištěm!" Sv. Řehoř o téže věci poznamenává:"

„Marně se v naději na Boha spoléhá, kdo se Boha ve svých skutcích báti odmítá."

Význam Jakobova zápasu s andělem?

Zápas Jakobův s andělem byl prostředkem od Boha, aby si Jakob zachoval důvěru, že ho bude Bůh síliti i v každém jiném boji. Proto Jakob vítězí v zápase s andělem. Aby však nezpyšněl a pamatoval, že i jeho síly jsou omezeny, byl zápasícím andělem raněn. Můžeme se domnívati, že to byl strážný anděl Esaův. Vyhraný zápas povzbudil Jakoba v důvěře, že také u bratra zvítězí a jeho srdce a odpuštění si dobude. A vskutku!

Jak je krásné a záslužné odpouštěti.

Jak krásné je odpouštěti křivdy! Jak to srdečné odpuštění povznáší v našich očích jinak drsného Esaua! Jak velikou zásluhu zjednal si Esau u Boha, když pevnou vůlí přemohl v sobě hněv a palčivou touhu po pomstě. Místo aby se mstil, podává ruku k smíření, bratra svého objímá a líbá. Krásný a dojemný obraz staví nám Duch sv. před oči slovy: „Tu běžel Esau bratru vstříc a objal ho. Tiskna jeho šíji a líbaje ho plakal."

Chtěli bychom jednati v podobných případech ve svém životě jinak? Chtěli bychom i v kruhu příbuzenském a sousedském vypovídati jeden druhému válku? Chtěli bychom nesmiřitelnou

nenávistí otravovati život sobě i jiným a tak zároveň připravovati se o odpuštění Boží? Jakou měrou jiným měříme, takovou bude i nám naměřeno. Tak neodvolatelně prohlásil Pán Ježíš. (Mat. 7, 2.) Na jiném místě Evangelia upozorňuje nás: „Přinášíš-li dar svůj k oltáři a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smiř se s bratrem svým a potom přijda, obětuj dar svůj." Mat. 5, 23—25.

„Jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský hříchy vaše, pak-li neodpustíte lidem ani Otec váš ne-

odpustí vám hříchů vašich." Mat. 6, 14. Sv. Augustin činí z uvedených slov Ježíše Krista závěr a píše: „Smiř se s protivníkem svým, neboť konec tvého života jest ti neznámý. Kdybych s hněvem umřel, přijde soudce, právní sluha a žalář. Ukážeš-li však dobrou vůli k smíru se svým odpůrcem, nalezneš Otce místo soudce, anděla místo žalářníka, a nebe místo žaláře."

Miláčkové, milujte se vespolek.

Stařičký otec Isák zakusil mnoho zármutku pro hněv svých synů. Aspoň když na konci svého života mohl je oba smířené přitisknouti na srdce. Jak bolestné a smutné je stáří rodičů, když vidí mezi svými dětmi nenávist a sváry. Běda dětem, které

poslední chvíle svých rodičů tímto a podobným způsobem ztrpčují. Otec i matka nemají jistě na smrtelném lůžku pro své dítky vřelejšího přání než slova sv. Jana Ev.: „Miláčkové, milujte se vespolek."

JOSEF OD BRATŘÍ PRODÁN.

Josef oznámí otci hřích bratří — Odměna — Josefův první sen — Druhý sen — Bratři chtějí Josefa usmrtiti — Josef prodán — Bolest otcova.

Jakob přebýval v zemi Kanaanu, kde požíval pohostinství jeho otec. Měl dvanáct synů: Rubena, Simeona, Levi, Judu, Isachara, Zabulona, Dana, Neftali, Gada, Asera, Josefa a Benjamina.

Josef, syn Jakobův, když mu bylo šestnácte let, — byl tedy ještě chlapcem — pásal stáda s bratřími. Jednou obžaloval bratry své u otce z velmi zlého hříchu.

Israel miloval Josefa nade všecky své syny, poněvadž ho zplodil ve stáří. I dal mu udělati pestrobarevnou suknici. Bratři jeho vidouce, že otec raději ho má než všecky ostatní, pojali k němu nenávist, že nemohli k němu ani laskavého slova promluviti.

Jednou měl Josef sen a vyprávěl jej svým bratřím. To bylo příčinou ještě větší nenávisti.

Pravil jim: Slyšte sen, který jsem měl. Zdálo se mi, že jsme vázali snopy na poli. Můj snop povstal a stál, vaše pak snopy stály kolem dokola a klaněly se mu.

Bratři jeho odpověděli: Budeš snad naším králem, či budeme poddáni tvé vládě? Tento sen a řeči závist a zášť ještě více roznítili.

Měl ještě jiný sen. Vypravoval jej bratřím takto: Zdálo se mi ve snu, kterak slunce, měsíc a jedenácte hvězd se mi klaní. Když to otci a bratřím vypravoval, domlouval mu otec řka: Co znamená tento sen, který jsi měl? Budu snad já, matka tvá a bratři tvoji až k zemi před tebou se skláněti?

Záviděli mu tedy jeho bratři, otec však mlčky o věci přemýšlel.

Když jednou bratři jeho, pasouce otcova stáda, zdržovali se v Sichemu, pravil Josefovi Israel: Bratři tvoji pasou ovce v Sichemu. Pojď, pošlu tě k nim. Když on odpověděl: „Tu jsem," pravil mu: Jdi a viz, mají-li se bratři tvoji i stáda ve všem dobře, a oznam mi, co se děje.

Jsa vyslán z údolí Hebronského, přišel do Sichemu. Muž jeden, který ho potkal, když bloudil po polích, tázal se ho, co hledá.

On odpověděl: Bratry své hledám, pověz mi, kde pasou stáda.

I pravil mu muž ten: Odešli z tohoto místa, slyšel jsem však, že pravili: „Pojďme do Dotainu." Šel tedy Josef za svými bratry a našel je v Dotainu.

Když ho z daleka uzřeli, dříve než k nim došel, zamýšleli ho zabíti. Mluvili mezi sebou: Hle, snář přichází, pojďme, usmrťme

ho a hoďme do staré cisterny, a pak řekněme: „Divoká šelma ho pohltila." Pak se ukáže, co mu prospějí jeho sny.

Uslyšev to Ruben umínil si vysvoboditi ho z rukou jejich řka: Nezabíjejte ho a neprolévejte krve, ale hoďte ho do této cisterny která jest na poušti. Zachovejte tak ruce své čisté. To pravil, poněvadž ho chtěl vysvoboditi z jejich rukou a vrátiti otci.

Hned tedy, jakmile přišel k bratřím, svlékli ho z pestrobarevné sukně, dlouhé až po paty, a spustili ho do staré cisterny, která neměla vody.

Posadivše se pak, aby pojedli, uzřeli ismaelské kočovníky, kteří přicházeli z Galaadu, a jejich velbloudy, nesoucí vonidla, kadidlo a ladanum do Egypta. I pravil Juda svým bratřím: Co nám prospěje, usmrtíme-li svého bratra a zatajíme-li jeho vraždu? Raději ho prodejme Ismaelitům, tak aspoň neposkvrníme si rukou, jeť on přece bratr náš a krev naše. Bratři s jeho řečí souhlasili.

Když tedy madiánští kupci šli tamtudy, vytáhli ho z cisterny a prodali Ismaelitům za dvacet stříbrných. Ti ho vedli do Egypta.

Když se Ruben navrátil k cisterně a nenalezl tam chlapce, roztrhl roucho své a jda k bratřím, pravil: Chlapce nevidět a já — kam půjdu?

Oni pak vzali jeho suknici, smočili ji v krvi zabitého kozelce a poslali ji otci se vzkazem: To jsme nalezli, pohleď, není-li to suknice tvého syna. Otec ji poznal a řekl: Suknice mého syna to jest, zvíře velmi zlé ho roztrhalo, šelma Josefa pohltila. A roztrhnuv roucho, oblékl se v žíni a dlouho pak oplakával svého syna.

Když se shromáždily všecky děti jeho, aby zmírnily otcovu bolest, nechtěl se dáti potěšiti, nýbrž řekl: Bolestí sestoupím k synu svému do hrobu. A plakal bez ustání. 1. Moj. 37,

*

Veliká vychovatelská chyba.

Vypravování Písma sv. o Josefovi, jest mistrným dílem vypravěčského umění. Již z počátečního vypravování pozorujeme, že Josef ze všech synů Jakobových jest nejlépe vychován. Jak to?

Tu budeme musit učinit Jakobovi výtku, že věnoval se cele výchově jen jednoho syna, a výchovu ostatních zanedbával. Ponechával ostatní dítky své v rukou služebných a když poněkud odrostly, ponechával je sobě samým. Teprve dobře vychovaný, ctnostný Josef upozornil otce, že s bratřími není všecko v pořádku, že se mezi nimi zahnízdily hříchy, zvláště velmi zlý hřích nemravnosti. Teď teprve otec začal napravovati svou vychovatelskou chybu a snažil se uchopiti otěže kázně pevně do svých rukou. Ovšem již sotva by to bylo co platno, kdyby Prozřetelnost Boží nebyla učinila z Josefa nástroj k polepšení nehodných bratří.

Jakob měl mnoho dítek, ale byl by je všecky dobře vychoval vhodným slovem a svým dobrým příkladem, kdyby si tu práci

s nimi byl dal. Že tak neučinil velmi se mu vymstilo. V tom, co přišlo neblahého na rodinu Jakobovu, můžeme viděti časný trest Boží.

Přiměřená odměna.

Výchova stojí rodiče mnoho starostí a mnoho práce. Praví však sv. Jan Zlatoústý: „Veliká jest to zásluha svěřené nám od Boha dítky dle jeho přikázání vychovávati a je hned od útlého věku jeho službě věnovati. Kdož k takové výchově základy kladou, obdrží nejkrásnější odměnu, kteří toho zanedbávají mají připraveny nejtěžší tresty." Šťastni jsou rodiče, jimž mohou jejich dítky dáti vysvědčení, jak je sv. Teresie svým rodičům dává: „Měla jsem velmi ctnostné a nábožné rodiče. Otec můj rád čítával dobré knihy. Takových knih měl ve svém domě zásobu, aby děti si navykly podobnému čtení. Toto, jakož i péče naší matky, abychom se náležitě modlily, bylo — zdá se mi — mně v šestém až sedmém roce první pohnutkou k dobrému. Mnoho k tomu též přispívalo, když jsem na svých rodičích pozorovala, že jinak než ctnostmi jejich přízně dosáhnouti nelze, neboť sami se stkvěli ctnostmi: Otec můj choval zvláštní náklonnost ku všem chudým. K nemocným a k služebným býval nadmíru dobrotivý a soucitný. Podobně měla i má matka mnoho ctností. V těžkých nemocech plynul její život. Kdybych si chtěla stěžovati na rodiče, nenašla bych žádné příčiny, neboť jsem na nich nepozorovala leč dobré a ustavičnou péči, abych v dobrém prospívala."

Právě proto, že výchova dítek je namahavá, — moderní rodiče — nechtějí míti dítek a používají všech možných prostředků, aby více než jedno nebo dvě dítky neměli. Nedbají ani těžkých hříchů v této věci a hromadí tak na sebe tresty Boží. Zapomínají na slova Ježíše Krista: „Kdo přijme jedno dítko takové pro jméno mé, mě přijímá." Kolik dobře vychovaných dítek rodiče odevzdají Pánu Bohu, tolikrát on rozmnoží jejich radost v nebi.

Že špatní služební k dobré výchově dítek nepřispějí, nýbrž naopak tuto dobrou výchovu ohrožují, jest známo a pochopitelno.

Kdy můžeme a kdy nesmíme prozrazovati chyby bližního.

Josef si všimnul osudného hříchu svých bratří a žaloval na ně otci. Kdy my si máme všímati hříchů a chyb svých bližních a kdy a komu je máme sdělovati? Všímati si cizích chyb máme jen tehdy, když je naděje, že včasným upozorněním a napomenutím nebo požalováním příslušnému představenému mohlo by se docíliti polepšení chybujícího nebo zamezení nějakého zla, na př. krádeže a p. Jinak na cizí chyby není radno a není ani dovoleno mysliti, chyby ty vyjevovati, zvětšovati, vymýšleti. I skutečné chyby bližního nesmí se nenáležitým osobám a bez potřeby sdělovati, jinak se hřeší pomluvou a nactiutrháním. Pomluvačům a posuzovatelům praví Pán Ježíš: „Pokrytče, vyvrz nejprve

trám z oka svého, a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku z oka bratra svého. Mat. 7, 5. Slova ta zakládají se na staré zkušenosti, že pomluvači nebývají lepší než ti, které pomlouvají a čím více sami chybují, tím více po chybách jiných pasou, aby na své zapoměli. Sv. Jeroným píše: „Jiné zlehčovati jest vlastností lidí bídných a svou chválu hledajících. Domnívají se, že tupením jiného sami chvály dojdou. Nemohouce se zalíbiti vlastní zá=sluhou, chtějí se zalíbiti přirovnáním se „zlými.“

Nebuď pověrčivý!

Ve starověku mnoho se věřilo snům. Byla to ovšem pověra. Tím není řečeno, že by Bůh ve zvláštních a výjimečných pří=padech nepoužíval snu, aby jím člověku něco důležitého oz=námil, neb předpověděl. Správný výklad tajemného snu mohl podati jen člověk Bohem osvícený jako byl Josef.

JOSEF U PUTIFARA.

Bůh chrání Josefa — Josef dochází veliké přízně Putifarovy — Josef odpírá neohroženě pokušení — jest křivě obžalován a uvězněn.

Josef tedy byl odveden do Egypta. Tam ho koupil od Ismael=ských, kteří ho přivedli, Putifar, dvořením faraonův, velitel osobní stráže, Egypťan.

Hospodin byl s ním, tak že všecko konal se zdarem. Pán, v jehož domě bydlil, věděl velmi dobře, že Hospodin jest s ním, že všecko cokoliv činí, jeho ruka řídí.

Nalezl tedy Josef milost před svým pánem, jenž učiniv ho svým služebníkem, ustanovil ho nade vším, takže spravoval nejen svěřený dům, nýbrž všecko, co mu bylo dáno na starost. Hospodin žehnal domu Egypťanovu pro Josefa a rozmnožoval všecek jeho majetek jak doma, tak na poli.

Pán jeho nestaral se o nic než o jídlo, jehož požíval. Po delší době Putifarova paní sváděla Josefa ke hříchu.

Josef pravil k ní: „Hle, pán můj všecky věci mi odevzdav, nestará se o to, co má doma. Kterak bych tedy mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému? Tu ona chopivši se spodního okraje jeho šatu, opakovala svou žádost. On však nechav plášť v její ruce utekl ven.

Když žena viděla roucho ve svých rukou a že jest pohaněna, svolala k sobě lidi svého domu a řekla: „Hle, manžel uvedl muže hebrejského, aby zlé činil. Chtěl zlé učiniti, když jsem však vzkřikla a on uslyšel můj hlas, pustil plášť, za který jsem ho držela a utekl ven.

Na důkaz pravdy podržela tedy plášť a ukázala jej manželu, když se vrátil domů, řkouc: „Služebník hebrejský, kterého jsi

přivedl, přišel ke mně chtěje mi ublížiti. Když slyšel, že křičím, nechal plášť, který jsem držela, a utekl ven."

Pán uslyšev to a důvěřuje příliš slovům manželčiným, nadmíru se rozhněval a dal Josefa vsaditi do žaláře, kde byli ve vazbě královi vězni. Tam byl zavřen. Hospodin však byl s Josefem a slitovav se nad ním, získal mu milost u správce žaláře. Ten mu dal do moci všecky vězně, kteří byli ve vězení chováni. Cokoli se tam dálo, podléhalo jeho nařízení. Všecko mu svěřiv sám o nic se nestaral, neboť Hospodin byl s Josefem a všecky jeho činy řídil. 1. Moj. 39,

*

Kořen ctností.

Josef osvědčil se jako velmi dobrý a věrný služebník. Pamatoval na všudypřítomnost Boží a proto se hříchu bál. „Bázeň Páně zapuzuje hřích, neboť kdo je bez bázně, nezdrží se hříchu. — Zbožnost chrání a spravedlivým činí srdce, potěšení a radost dává. Bojícímu se Pána dobře bude, v den skonu svého dojde požehnání." Sir. 1, 27, 18. 19.

Jenom kdo uteče, zvítězí.

Josef utekl před hříchem nečistoty, k němuž ho sváděla žena Putifarova. Vzácný a pevný charakter Josefův osvědčují jeho slova k zlotřilé ženě: „Kterak bych mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému?" Sv. Filip Nerejský potvrzuje správnost počínání Josefova, když píše o příležitostech ku hříchům nečistoty: „V tomto boji vítězí toliko bázlivci, totiž ti, kteří před pokušením utíkají, neboť kdo příležitost hledá, v ní i zahyne."

Raději umříti.

Zásluha Josefova, že pokušení ku hříchu odolal a Bohu i pánu svému zachoval věrnost, byla tím větší, že dobře věděl a mohl si na prstech vypočítati, že žena Putifarova se mu pomstí a že bude lživě obžalován a nevinně trestán. Josef byl však ochoten i největší trest nésti, jen když svědomí své neobtíží hříchem. Jak asi blažila statečného Josefa myšlenka, že zůstal Bohu věrným, že se nezpronevěřil svému pánu a že zachoval si drahocenný poklad svaté čistoty.

Co píší svatí o pokušeních.

Tomáš Kempenský dává nám důležité naučení: „Pokud jsme na světě živi, bez nepokojů a pokušení býti nemůžeme. Nikdo není tak svatý a dokonalý, aby pokušení někdy nemíval. Není stavu tak svatého, ani místa tak uzavřeného, kde by se pokušení a protivenství nenacházelo. Pokud živ jest, není člověk nikdy zcela bezpečen před pokušením. Sotva jedno pokušení nebo pro-

tivenství odchází, již druhé nastupuje. A tak vždycky budeme míti co trpěti." Sv. Jan Zlatoústý toto poučení doplňuje: „Jako oheň neškodí zlatu, podobně neškodí pokušení šlechetné a nábožné duši. Co se stane zlatu v ohni? Čistí se. Co přináší trapné pokušení tomu, kdo je přetrpěl? Trpělivost. Povznáší ho, činí horlivějším, duch jeho se více sebéře, a srdce jeho učí se panovati nad sebou."

Ovšem, praví zase bl. Tomáš Kempenský: „Bdíti musíme zvláště na počátku pokušení. Čím déle totiž s odporem váhá, tím

více den ode dne sám v sobě slábne, a tím silnějším stává se nad ním nepřítel." Jakých prostředků máme proti pokušením zvláště nečistým používati, radí sv. Cyprián: „Nikdy nedávejme z rukou náboženské knihy, nikdy nespouštějme Boha s mysli. Modleme se ustavičně. Aby nepřítel, kdykoliv se přiblíží a vejíti opováží, vždy srdce uzavřené a stráží opatřené shledal."

Dobrý a špatný příklad pánů.

Každý, kdo potřebuje služebných, rád by měl služebníky dobré, to jest poctivé, pracovité a mravné. Většina pánů, hospodářů a hospodyní zapomíná, že sami jsou povinni, aby služebného nebo služebnou k dobrému vedli dobrým slovem i příkladem. Poně-

vadž pak živá a opravdová nábožnost jsou základem všech ostatních ctností, jest třeba, aby především páni tyto základní ctnosti měli a jimi služebným dobrý příklad dávali. Sv. Řehoř o opačném jednání píše: „Vrchnosti zasluhují tolikrát smrti věčné, kolikrát špatný příklad dávají svým podřízeným."

JOSEF V ŽALÁŘI.

Nejvyšší královský číšník a pekař vsazeni do téhož žaláře, v němž byl Josef — Oba měli sen — Josef vykládá sen číšníkovi a pekaři — Sny se vyplnily — Číšník na Josefa zapomněl.

Po těchto událostech dva dvořenínové egyptského krále, číšník a pekař, provinili se proti svému pánu.

I rozhněval se na ně farao — jeden totiž byl nad číšníky a druhý nad pekaři — a vsadil je do žaláře velitele osobní stráže, v němž byl uvězněn též Josef.

Správce žaláře svěřil je Josefovi, kterýž je též obsluhoval.

Po nějaké době, co již byli držáni ve vazbě, měl každý z nich jedné noci sen, jehož význam byl každému přiměřený.

Když k nim ráno Josef přišel a uzřel je smutné, tázal se jich: „Proč je dnes tvář vaše smutnější, než obyčejně?"

Oni odpověděli: „Měli jsme sen a není, kdo by nám jej vyložil." Tu jim Josef řekl: „Vykládati přísluší Bohu. Povězte mi, co se vám zdálo."

První vypravoval nejvyšší číšník svůj sen: „Viděl jsem před sebou vinný kmen, který měl tři ratolesti. Znenáhla vyrůstaly pupence, pak květy, načež zrály hrozny. Číši faraonovu měl jsem v ruce, bral jsem tedy hrozny a lisoval jsem je do číše, kterou jsem držel a podával faraonovi."

Josef odpověděl: „Význam snu jest tento: Tři ratolesti znamenají ještě tři dny. Po nich rozpomene se farao tvých služeb a uvede tě do dřívějšího postavení, že mu zase budeš dle svého úřadu podávati číše, jak jsi činíval dříve. Vzpomeň si jen na mne, až se budeš míti dobře, a prokaž mi milost, že se přimluvíš za mne u faraona, aby mne vyvedl z tohoto žaláře. Jsem tajně uloupen ze země hebrejské a zde nevinně uvězněn."

Nejvyšší pekař vida, jak důmyslně sen vyložil, pravil: „Také já jsem měl sen. Tři koše mouky jsem měl na hlavě. V jednom koši, který byl nejvýše, nesl jsem všecky pekařské výrobky a ptáci z toho jedli."

Josef odpověděl: „Význam snu jest tento: Tři koše znamenají ještě tři dny. Po nich odejme ti farao hlavu, pověsí tě na kůl a ptáci budou trhati tvé maso."

Třetího dne na to byly faraonovy narozeniny. Při velikých hodech, které učinil svým služebníkům, vzpoměl si na nej-

vyššího číšníka a pekaře. Prvého uvedl zase na své místo, aby mu podával číše, druhého pak dal pověsiti na šibenici, tak že správnost vykladačova se potvrdila.

Avšak nejvyšší číšník, když se měl dobře, zapomněl na svého vykladače. 1. Moj. 40,

*

Dobré svědomí, veselá mysl.

Josef nevinně byl odsouzen k dlouholetému snad doživotnímu žaláři. Byla to těžká zkouška jeho důvěry v Boha. Ale utrpením vede Bůh člověka ku štěstí.

Mezi řádky Písma sv. můžeme vyčísti, že Josef zachoval si dobrou a jasnou mysl i v žaláři. Kdyby byl býval zoufalý a zasmušilý, nebyl by si ho oblíbil žalářník. Sotva by byl Josef chodil těšiti druhé vězně, kdyby sám útěchy potřeboval. Čistota svědomí a dětinná odevzdanost do vůle Boží byli Josefovi těšitelé.

Pramen největších zásluh.

Nespravedlnost, křivdy a kříže všeho druhu jsou dosud na světě a postihují i hodné a spravedlivé křesťany. Josefovi utrpení stalo se vzácnou školou života a pramenem velikých zásluh pro nebe.

Také nám utrpení chce býti školou, v níž se máme naučiti vzácnému umění měřiti všecko měřítkem vůle Boží a míti útrpnost s jinými trpícími. Také nám utrpení a kříže mají býti pramenem vzácných zásluh ve spojení s trpícím Ježíšem Kristem podle slov sv. Pavla: „Jestliže s Kristem trpíme, budeme s ním i kralovati.“ Tim. 2, 12.

„Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.“ Řím. 8, 18.

Příležitost k skutkům milosrdenství.

Když čteme o Josefovi v žaláři, vzpomeňme, že oknem biblického vypravování nahlížíme do vězení v druhém tisíciletí před Kristem. A jaký překvapující a dojemný obrázek vidíme? Sotva dnes v našich věznicích našli bychom něco podobného.

Josef, jsa povýšen na dohližitele, navštěvuje vězně, neštítí se jejich zločinů, ale laskavým slovem je poučuje, napomíná a těší. Ve vězení má Josef příležitost, aby konal skutky duchovního i tělesného milosrdenství. Napomíná hřešící, neumělé učí, pochybujícím dobře radí, zarmoucené těší, zatím co sám křivdu mu učiněnou trpělivě snáší a za všecky, kteří mu ublížili se modlí a ze srdce jim odpouští. Neopoměl jistě také Josef, pokud mu bylo možno, aby hladového nasytil, žíznivého napojil, nahého přioděl, nemocného navštívil, mrtvého pochoval a za něho se pomodlil.

Počítejme!

Kolik takových a podobných skutků lásky k bližnímu jsme vykonali my? Ježíš Kristus bude se nás na ně tázat při posledním soudu a pochválí a odmění nás za ně: „Lačněl jsem a dali jste mi jísti, žíznil jsem a dali jste mi píti, hostem jsem byl a přijali jste mne, nahý jsem byl a přioděli jste mne, nemocen jsem byl a navštívili jste mne, v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně. (Vykupování afrických otroků)." Tu odpovědí jemu spravedliví: Pane, kdy jsme ti to učinili? A Král odpovídaje řekne jim: „V pravdě pravím vám: Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili. Pojďte požehnání Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa!" (Mat. 25, 34 — 40.)

Návod k dobročinnosti od sv. Řehoře.

Chcete-li býti horliví v konání skutků milosrdenství, bude nám prospěšný návod k dobročinnosti od sv. Řehoře Vel.: „Aby křesťané v konání dobrého se nevynášeli, nechť slyší, co jest psáno: „Když učiníte všecko, co jest vám přikázáno, řekněte: Služebníci neužiteční jsme, co jsme byli povinni učiniti, učinili jsme." Luk. 17, 10. — Aby dobročinnost nebyla kažena zasmušilostí, ať slyší, co psáno: „Veselého dárce miluje Bůh." Kor. II. — 9, 7. — Aby snad z vykonalého skutku nevyhledávali pomíjející chvály, nechť slyší, co psáno:

„Ať neví levice tvá, co činí pravice tvá." Mat. 6, 3. — Aby za učiněný dobrý skutek nehledali odplaty, ať slyší: „Strojíš-li oběd neb večeři, nezvi přátel svých, ani bratrů svých, ani příbuzných svých, ani sousedů bohatých, aby snad také oni nepozvali zase tebe a nedostalo se ti odplaty. Ale když strojíš hostinu, povolávej chudých, zmrzačených, kulhavých a slepých, a budeš blažen, poněvadž nemají čím odplatiti tobě, neboť odplatí se ti při vzkříšení spravedlivých." Luk. 14, 12—14. Aby neposkytovali příliš pozdě, co má rychle uděleno býti, ať slyší: „Neříkej bližnímu: „Jdi a vrať se zase, zítra dám ti, můžeš-li dát ihned." Př. 3, 28. — Aby příliš skoupě nedávali, kde jest třeba dáti více, ať slyší: „Kdo skoupě rozsévá, skoupě i žíti bude." II. Kor. 9, 6. — Mají konečně napomenuti býti. . .: „Kdo pokrm neb oděv chudým udílí, při tom však duši a tělo své poskvrňuje hříchy, učinil zadost spravedlnosti, ale dopustil se hříchu, který zásluhu dobrého skutku ničí, neboť své věci daroval Bohu, sebe však ďáblu."

Vzácné kvítko.

Číšník zachoval se velice nevděčně k Josefovi. Výklad snu nebyl asi jediným dobrodiným, které Josef číšníkovi prokázal. Když konečně mohl a měl se odvděčit, zapoměl na Josefa. Nevděčnost k lidským dobrodincům a zvláště vůči dobrotivému

Bohu jest příliš častá mezi lidmi. Vděčnost jest naproti tomu kvítkem velice řídkým a vzácným. Jak my? Ukázali jsme a ukazujeme vděčnost rodičům, duchovním i světským představeným a vůbec svým dobrodincům? Když nemůžeme jinak, aspoň se srdečně za ně modleme.

JOSEFOVO POVÝŠENÍ.

První sen faraonův — Druhý jeho sen — Číšník vzpomněl si na Josefa — Josef povolán před faraona — Výklad snů — Povýšen za místokrále — Asenet — Sedmiletá úroda — Sedm let hladových — Egypt obilní komorou.

Po dvou letech měl farao sen. Zdálo se mu, že stojí u řeky. Z té vystoupilo sedm pěkných a velmi tučných krav a pásly se na zavlažených lučinách. Potom se vynořilo z řeky jiných sedm krav, ošklivých a vyhublých. Pásly se na samém břehu řeky na místech zelených, a pohltily ty, které byly neobyčejně pěkné a masité.

Farao procitnul a když opět usnul, měl druhý sen. Sedm plných a krásných klasů vyrostlo na jednom stéblu. Potom vyrostlo tolikéž klasů jiných, slaboučkých a žhoucím vedrem zkažených. Ty pohltily první klasy se vší jejich krásou.

Tu se farao ze spánku probudil, a když nastalo jitro, všecek ustrašen poslal pro všecky egyptské hadače a pro všecky mudrce. Povolav jich vypravoval jim sen, avšak nebylo nikoho, kdo by jej mohl vyložiti.

Tu teprve rozpomněl se nejvyšší číšník a řekl: „Připomínám svoje provinění. Král rozhněvav se na své služebníky, dal mne a nejvyššího pekaře vsaditi do žaláře velitele osobní stráže. Tam měl každý z nás jedné noci sen, který nám předpověděl budoucí věci. Byl tam hebrejský mládenec, služebník téhož velitele osobní stráže. Tomu jsme vypravovali sny a uslyšeli jsme, co nám později skutečnost potvrdila. Neboť já jsem byl zase uveden do svého úřadu a onen pověšen byl na kůl.“

Tu ihned na králův rozkaz vyvedli Josefa ze žaláře, ostříhali ho, převlékli a přivedli před krále.

Král mu pravil: „Měl jsem sny, a není nikoho, kdo by mi je vyložil. Slyšel jsem však, že ty velice důmyslně je umíš vykládati.“

Josef odpověděl: „Ne já, ale Bůh dá faraonovi příznivou odpověď.“

Vypravoval tedy farao, co se mu zdálo: Zdálo se mi, že jsem stál na břehu řeky. Tu vystoupilo z řeky sedm přepěkných a masitých krav a pasouce se na zavlažených lučinách škubaly zelenou trávu. A hle, po nich vystoupilo jiných sedm krav tak ošklivých a tak hubených, že jsem nikdy takových v Egyptě neviděl. Když tyto pohltily ony prvé a sežraly je, nic tím ne-

ztloustly, zůstaly ošklivé a hubené jako dříve. Tu jsem procitnul a opět spánkem byv přemožen měl jsem tento sen: Sedm plných a překrásných klasů vyrostlo na jednom stéblu. Po nich vyrostlo ze stébla jiných sedm klasů slabounkých a žhoucím větrem zkažených a ty pohltily první klasy i s krásou jejich. Vypravoval jsem tento sen hadačům, avšak není žádného, kdo by jej mohl vyložiti.

Josef odpověděl: „Sny královy jsou jednakého významu. Bůh ukázal faraonovi, co hodlá učiniti. Sedm pěkných krav a sedm plných klasů znamená sedm roků úrody; oboje má týž význam. Sedm pak krav suchých a hubených, které po nich vystoupily, a sedm klasů žhoucím větrem zničených znamená sedm roků budoucího hladu."

Tato léta, — pokračoval Josef, — budou po sobě následovati v tomto postupu. Hle, přijde sedm let veliké úrody po celém Egyptě. Po nich přijde sedm let jiných takové neúrody, že se zapomene na všecek předcházející nadbytek. Neboť hlad bude hubiti celou zemi a veliká úroda bude strávena velikým nedostatkem. Že se ti pak totéž dvakráte zdálo, to znamená, že jistě se stane, co Bůh praví, a že se to vyplní hodně brzy. Nyní postarejž se král o muže moudrého a přičinlivého a ustanoviž ho nad Egyptem. Ten ať ustanoví úředníky nad jednotlivými kraji a pátý díl plodin po sedm let úrody, která hned již nastane, ať ukládají do sýpek. A všecko obilí ať se skládá a chová po městech ve jménu faraonově. Tak se bude schraňovati na sedm let budoucího hladu, který zalehne na Egypt, a tak nebude země nedostatkem hubena.

Rada tato zalíbila se faraonovi a všem jeho služebníkům. I pravil jim: Bude nám možno nalézti muže plného ducha Božího, jako jest tento?

Pak řekl Josefovi: Poněvadž ti Bůh všecko ukázal, co jsi mluvil, bude mi možno někoho nalézti, kdo jest moudřejší než ty, nebo, kdo by se tobě aspoň vyrovnal? Ty budeš nad mým domem a rozkazu tvých úst všecek národ bude poslušen. Pouze královským trůnem tě budu převyšovati.

A opět pravil farao Josefovi: Hle, ustanovuji tě nad celým Egyptem. A vzav prsten s ruky své dal mu jej na ruku. Oblékl ho v kmentové roucho a kolem hrdla mu zavěsil zlatý řetěz. Pak mu kázal vystoupiti na svůj druhý vůz a dal hlasateli provolávati, aby všichni před ním sklaněli kolena a věděli, že jest ustanoven nad celým Egyptem.

Opět pak pravil král Josefovi: Já jsem farao, bez tvé vůle nikdo nesmí hnouti rukou ani nohou ve všem Egyptě. A změnil mu jméno nazval ho jazykem egyptským „Spasitelem světa".

Dal mu též za manželku Asenet, dceru Putifara, kněze heliopolského.

Vydal se tedy Josef do Egypta (třicet let mu bylo, když stál před králem faraonem) a obcházel všecky jeho kraje.

I nastala úroda sedmi let. Obilí bylo vázáno do snopů, sváženo do egypských sýpek, a všecek přebytek plodin byl po jednotlivých městech ukládán. Byla pak toliká hojnost obilí, že se rovnala písku moře a pro množství ani změřena býti nemohla.

Než nastal hlad, narodili se Josefovi dva synové. Prvorozeného pojmenoval Manasses, druhého nazval Efraim.

Když pominulo sedm let úrody v Egyptě, přicházelo sedm let neúrody, jak byl Josef předpověděl. V celém světě rozmohl se hlad, v celém Egyptě však bylo chleba. Když pak i Egypt začal lačněti, volal lid k faraonovi o pokrm. On jim odpověděl: „Jděte k Josefovi a cokoliv vám řekne, učiňte." Když pak hladu každodenně po vší zemi přibývalo, otevřel Josef všecky sýpky a prodával Egypťanům — neboť hlad tísnil též je. A přicházely všecky země do Egypta nakoupit obilí, aby tak kruté bídě bránily. 1. Moj. 41,

*

Když je nouze nejvyšší...

Doposud se životní osudy Josefovy zachmuřují víc a více. Zloba lidská: závist bratří a pomstychtivost ženy Putifarovy,

k tomu i zapomenutost a nevděčnost číšníkova přivedly Josefa tak daleko, že Josef byl opuštěn a zapomenut, že zůstal úplně bez pomoci jako vězeň a otrok. Nouze byla veliká, ale pomoc Boží byla blízko.

Bůh totiž i to nejhorší, co na světě jest: hříšné lidské úmysly, dovede obraceti v dobré, neboť on jest pánem a řiditelem lidských osudů. Hříšník chce ze závisti a hněvu spravedlivému uškoditi. Zatím Bůh právě to, čím mu chce uškoditi a čím ho chce zničiti, obrací ve prospěch pronásledovaného spravedlivce. Josef z vůle lidí měl býti otrokem a vězněm bez práva a bez majetku. Z vůle Boží stává se však vladařem nad majetkem a právy milionů lidí.

Nenávisti a závisti lidské podobně i my nikdy se báti nemusíme a nemáme. Když Bůh je s námi, kdo proti nám?

I vlasy na hlavě tvojí jsou všechny sečteny.

Všimněme si nehod a utrpení v životě Josefově. Říkává se: Neštěstí nechodí samo. Bývá tomu leckdy tak, že se nehod nahrne najednou více. Už se zdá, že toho člověk neunese. Život zdá se mu býti tak chmurný a smutný. Je sklíčen se všech stran a přál by si nejraději umříti. V takových těžkých životních okolnostech připadá nešťastnému, že Pán Bůh je od něho velice daleko, že snad už i zapomněl na svého ubohého tvora. Ve skutečnosti však právě tenkráte je Bůh člověku nejblíže. Najednou se vyjasní, sluníčko se usměje, klid a spokojenost se vrátí, člověk ani neví kam se ta mračna všecka rozběhla.

V takových těžkostech a trampotách důvěrnou odevzdaností do vůle Boží podle příkladu Josefova můžeme si získati největší zásluhy. Ježíš Kristus k odevzdanosti do vůle Boží nás povzbuzuje: „Zdaliž neprodávají pět vrabců za dva penízky, a ani jeden z nich není v zapomenutí před Bohem. Vždyť i vlasy na hlavě vaší jsou všecky sečteny. Nebojte se tedy, dražší jste nad mnoho vrabců.“ Luk. 12, 6. 7.

Kdo šetří, má za tři.

„Všecek přebytek plodin byl po jednotlivých městech ukládán.“ Tento řádek Písma sv. stručně nás poučuje o šetrnosti Josefově. Šetrnost a hospodárnost jsou také křesťanské ctnosti. Nesmí se ovšem zaměňovati s přemrštěnou šetrností, kterou nazýváme lakotou.

Šetrní mají býti rodiče. Rodiče mají k šetrnosti ne k lakotě vésti své dítky. Šetrnosti je třeba z ohledů na budoucnost, o níž nevíme jaká bude, z ohledů na zaopatření dítek a konečně i proto, abychom z našetřeného mohli častěji dobré skutky konati. Jestliže rodiče si „popřávají“ v hostincích, vinárnách, cukrárnách, jestliže mnoho peněz věnují na zbytečný přepych

v šatstvu, v úpravě domácnosti, pak nelze mluviti o šetrnosti, pak nelze se také diviti, že majetek se tenčí, dluhů přibývá a konce bývají povážlivé. V takových případech se obyčejně hledí ušetřit, co jinde se promarní, na mzdě služebných a na almužnách. Tak se ovšem požehnání Boží nerozmnoží, nýbrž naopak, a bez Božího požehnání marné lidské namáhání. Sv. Pavel klade rodičům a hospodářům na srdce: „Nestará-li se kdo o svoje a zvláště o domácí své, zapřel víru a jest horší než nevěřící.“ 1. Tim. 5.

Kdo málem plýtvá, mnoho vyhází bez potřeby. Kdo chce uděliti hojně v potřebě, musí šetřiti, aby nevydal bez potřeby.

PRVNÍ CESTA BRATŘÍ JOSEFOVÝCH DO EGYPTA.

Také Jakob posílá své syny do Egypta pro obilí — Josef setkává se s bratřími — Bratří uvězněni — osvobozeni a posláni pro Benjamina — Vypravují otci jak pořídili — Jakob se zdráhá Benjamina propustiti.

Také Jakob uslyšev, že se v Egyptě prodávají potraviny, pravil synům svým: Proč otálíte? Slyšel jsem, že se v Egyptě prodává obilí, jděte tam a kupte nám, čeho potřebujeme, bychom se mohli uživiti a nezahynuli hladem. Vydalo se tedy deset bratří Josefových na cestu dolů do Egypta, aby nakoupili obilí. Benjamina však zadržel otec doma, řka jeho bratřím: Aby se mu snad na cestě nestalo něco zlého.

Přišli tedy do Egypta s jinými, kteří tam přibyli, aby nakoupili. — V zemi Kanaan byl totiž hlad.

Josef byl v Egyptě vladařem a z jeho dovolení prodávalo se lidem obilí. Když mu bratři učinili poklonu, poznal je, ale velmi přísně jako cizince je oslovil, tázaje se jich: Odkud přicházíte: Odpověděli: Přicházíme z Kanaanu, bychom nakoupili životních potřeb.

Ačkoliv on bratry poznal, přece nebyl od nich poznán. Vzpomenuv si na sny, které kdysi měl, pravil jim: Vyzvědači jste, přišli jste, abyste viděli, kde má země nechráněná místa.

Oni řekli: Nikoliv, pane, služebníci tvoji přišli, by nakoupili potravin. Všichni jsme synové jednoho muže. S mírumilovností přicházíme a služebníci tvoji nezamýšlejí nic zlého.

On jim odpověděl: Jinak se má věc. Přišli jste vyhledati místa, kde země není chráněna.

Oni však pokračovali: „Dvanáct jest nás bratří, tvých služebníků, synů jednoho muže v Kanaanu. Nejmladší jest u otce, druhý není na živu.“

„Tak jest tomu, jak jsem pravil. Vyzvědači jste. A teď vás zkusím. Při zdraví faraonově! Neodejdete odtud, dokud nepřijde nejmladší váš bratr! Pošlete jednoho ze sebe pro něho, vy pak zůstanete ve vazbě, dokud se nedokáže, je-li pravda,

co jste pravili, či lež. Jinak, při zdraví faraonově, jste vyzvědači." Pak je dal na tři dny vsaditi do žaláře.

Třetího dne je kázal ze žaláře vyvésti a pravil: „Učiňte, co pravím a budete živi, neboť bojím se Boha. Jste-li mírumilovní, budiž jeden váš bratr držen v žaláři, vy pak jděte, doneste domů obilí, které jste koupili, a přiveďte ke mně nejmladšího bratra svého, bych mohl zkusiti vaše výpovědi a tak abyste nezemřeli."

Učinili, jak byl rozkázal.

Pravili si pak: Zaslouženě toto trpíme, neboť jsme se provinili proti svému bratru. Viděli jsme utrpení jeho duše, když nás prosil a nevyslyšeli jsme ho. Proto nás stihlo toto soužení.

Jeden z nich totiž Ruben pravil: Vždyť jsem vám pravil: „Neprohřešujte se proti jinochu." Ale vy jste mne neposlechli. Hle, nyní si vymáhá jeho krev na nás. — Netušili, že jim Josef rozumí, poněvadž s nimi mluvil skrze tlumočníka. —

Josef se poněkud odvrátil a plakal. A opět se vrátiv rozmlouval s nimi. Na to dal Simeona před nimi vzíti a svázati. Služebníkům pak nařídil, by jim naplnili pytle obilím, peníze však aby vložili každému z nich do jeho pytle a nad to, aby jim dali potravin na cestu. Oni tak učinili.

Bratři tedy vezouce obilí na svých oslech brali se odtud. Když jeden z nich na místě, kde přenocovali, rozvázal pytel, aby nakrmil soumara, uzřel na vrchu v pytli peníze. I řekl svým bratřím: Vrátili mi peníze, hle, jsou v pytli. V úžasu a zděšení pravili vespolek: Co nám to Bůh učinil?

Když přišli do Kanaanu k svému otci Jakobovi, vypravovali mu všecko, co se jim bylo přihodilo řkouce: Pán té země přísně s námi mluvil a považoval nás za vyzvědače. Odpověděli jsme mu: „Jsme pokojní lidé a nemáme žádných úskočných záměrů. Dvanáct jest nás bratrů zplozených od jednoho otce. Jednoho již není, nejmladší jest u našeho otce v Kanaanu." On nám řekl: „Zkusím, jste-li pokojní lidé, takto: Jednoho svého bratra zanechte u mne, naberte potravin pro své rodiny, odejděte a přiveďte mi svého nejmladšího bratra, bych se přesvědčil, že nejste vyzvědači, abyste nazpět mohli dostati toho z vězení a pak abyste měli volnost po libosti nakoupiti."

Když po těchto řečech vysypávali obilí, nalezl každý u vrchu pytle zavázané peníze. Když všichni stejně trnuli, pravil otec Jakob: připravíte mne o děti. Josefa již není, Simeon jest ve vězení a Benjamina chcete mi odvésti. Všechno toto neštěstí dodopadá na mne.

Odpověděl Ruben: Dva syny mé usmrť, nepřivedu-li ti ho zpět. Odevzdej mi ho do moci a já ti ho navrátím.

Jakob však pravil: Nepůjde syn můj s vámi dolů. Bratr jeho jest mrtev, tak že zůstal sám po Rachael, manželce mé. Kdyby ho stihlo nějaké neštěstí v zemi, do níž půjdete, přivedli byste zármutkem šediny mé do hrobu. 1. Moj. 42,

•

Trapné chvíle.

Pravili si pak: „Zaslouženě toto trpíme, neboť jsme se provinili proti svému bratru. Viděli jsme utrpení jeho duše, když nás prosil a nevyslyšeli jsme ho. Proto nás stihlo toto soužení.“ Tato slova doplňují dřívější vypravování, jak byl Josef vydán kupcům. Úpěnlivě prosil, zapřisahal bratry své, aby mu to nečinili, plakal, ale všecko marno. Bratří zůstali tvrdí a necitelní k bratrovu nářku.

Teď poznávají, že se na nich osvědčuje pravidlo Boží Prozřetelnosti: Čím kdo hřeší, tím i trestán bývá. Tvrdostí a necitelností hřešili a teď zakoušejí na sobě tvrdosti a necitelnosti pána nad Egyptem. Ovšem byla to tvrdost jenom strojená, ale pro bratry Josefovy byla rovna skutečné, neboť netušili, kdo se skrývá za majestátem místokrálovým.

Otec — Lékař.

Trest má býti lékem. To platí o trestech spravedlnosti lidské, a ještě více o trestech spravedlnosti Božské. Časnými tresty zde na světě chce Bůh člověka přivésti k vědomí hříchu, chce ho přiměti k lítosti nad hříchy a tak uvésti hříšníka na cestu spasení. Takový úmysl měl Bůh s Josefovými bratřími,

takový úmysl mívá i s námi. Poučení pro nás, že máme býti Bohu vděčni, i když nás trestá, neboť jedná jako laskavý Otec a Lékař, jenž za každou cenu pokouší se zachrániti milované dítě, když nelze jinak, tedy hořkým ale zdravým lékem časných trestů.

Chci, abys se hněval.

Souhlasíme s voláním sv. Bonaventury: „Pospěš, o Pane, pospěš a zraň služebníky své ranami svatými, abychom nebyli postiženi ranami smrtelnými." Překrásně upozorňuje nás sv. Bernard, že by bylo zle s námi, kdyby nás už Bůh trestati přestal: „Já ty, které miluji kárám a trestám." Zj. 3, 19. Jestliže by tě opustil Boží hněv, opustila by tě i láska Boží. Nebyl bys již lásky hoden, poněvadž nebyls za hodného považován, abys byl pokárán. Pozoruješ, že se Bůh nejvíce hněvá, když se „nehněvá"? „Smilujme se nad bezbožným," praví Bůh v proroctví Isaiášově, „netrestejme ho, a nenaučí se spravedlnosti." Já takového smilovánní nežádám. Chci, abys se na mne hněval, Otče milosrdný, avšak tím hněvem, jímž napravuješ zbloudilé, ne tím, jímž zapuzuješ zavržené."

Tak, teď vás mám!

Josef by nebyl člověkem, kdyby mu nebyla při spatření bratří bleskla hlavou myšlenka na pomstu. Pomstychtivost jest v přirozenosti lidské. Taková myšlenka však trvala jen okamžik, Josef svým citům dává jiný směr. Vítězí v něm velkodušná bratrská láska, která ochotně chce všecko odpustiti. Proto však Josef nevzdává se práva napřed vyzvěděti, pokud jsou bratři odpuštění hodni, zda-li totiž litují svého surového činu a jsou-li ochotni se polepšiti.

Hodné dítě nezapomíná nikdy na hodné rodiče.

A tu Josefa zmáhá pohnutí. Dává se do pláče tak, aby toho bratři nepozorovali. Zalétá totiž Josef v myšlenkách do otcovského domu. Vzpomíná krásných chvil po boku milého otce. Představuje si v duchu, jak nezměrně bolestně byl dotčen otec, když bratři se vrátili bez něho. Vidí v duchu šedivého, shrbeného stařečka, jenž ztratil, co nejdražšího měl, vidí jeho zapadlé vyplakané oči, které na něm kdysi spočívali s hrdostí a láskou. Jest ještě možno, aby otce spatřil než zármutkem a stářím zemře? Není divu, že takové myšlenky a rovněž i připomínka věrnosti a dobrotivosti Otce nebeského, jenž bděl nad jeho osudy a nedal mu zahynouti a přivedl ho k veliké slávě a moci, není divu, že toto všecko, co vířilo v duši Josefově, vehnalo mu do očí horké slzy.

Josef si sestavil důmyslný plán, jak se přesvědčiti, zda se bratři polepšili.

DRUHÁ CESTA BRATŘÍ JOSEFOVÝCH DO EGYPTA.

Jakob posílá opět své syny do Egypta — Propouští Benjamina — Bratři opět před Josefem — Hostina — Obvinění z krádeže — Juda se obětuje za Benjamina — Josef se dává poznati — Posílá pro otce — Synové Jakobovi přinášejí otci překvapující zprávy.

Zatím hlad všecku zemi tuze tísnil. Když došly potraviny, které byli z Egypta přinesli, pravil Jakob svým synům: Jděte zase a nakupte nám něco potravin. Juda odpověděl: Onen muž dokládaje se přísahou nám prohlásil toto: „Neuzříte mé tváře, nepřivedete-li s sebou svého nejmladšího bratra." Chceš-li ho tedy s námi poslati, půjdeme pospolu a nakoupíme, čeho jest ti třeba. Pak-li nechceš, nepůjdeme, neboť muž ten, jak jsme kolikráte již pravili, vyjádřil se k nám, řka: „Neuzříte mé tváře bez vašeho nejmladšího bratra."

Israel jim řekl: Jednali jste k mému neštěstí, když jste prozradili, že máte ještě jiného bratra.

Oni však se omlouvali: Ten člověk se nás tázal po pořádku na náš původ: zda-li jest otec živ, máme-li bratra, a my jsme mu odpovídali po pořádku dle toho, co vyzvídal. Mohli jsme věděti, že nám řekne: „Přiveďte s sebou svého bratra?"

Tu pravil Juda k svému otci: Pošli chlapce se mnou, abychom mohli jíti a zachovati život, bychom nezahynuli sami i děti naše. Já za chlapce ručím. Z ruky mé ho žádej. Nepřivedu-li ti ho zpět a neodevzdám ti ho zase, budu navždy vinen hříchem proti tobě spáchaným. Kdyby se bylo neodkládalo, byli bychom již podruhé se vrátili.

Pravil jim tedy Israel jejich otec: Musí-li tak býti, učiňte jak myslíte. Naberte do pytlů nejlepších plodin naší země a doneste muži tomu dary, něco kadidla, medu, balsámu, ladanu a něco z terebintů a mandloňů. Vezměte také dvojnásobnou částku peněz, také ty, které jste nalezli v pytlích, doneste zpět, snad že se stal omyl. Vezměte též svého bratra a jděte k muži tomu. Všemohoucí Bůh můj vám ho nakloň, aby poslal zpět s vámi bratra vašeho, jehož vězní i tohoto Benjamina. Já pak budu opuštěný, jako bezdětný.

Vzavše tedy ti muži dary, dvoje peníze a Benjamina, odebrali se dolů do Egypta. A přistoupili před Josefa.

Když je Josef uviděl a Benjamina s nimi, rozkázal správci svého domu: Uveď tyto muže do domu, dej zabíti dobytek a vystroj hody, neboť budou se mnou v poledne jísti. —Učinil, co mu bylo nařízeno, a uvedl muže do domu.

Tam trnouce si pravili: Pro peníze, které jsme poprvé ve svých pytlích zpět donesli, jsme sem zavedeni. Chce nás křivě obviniti z potupného činu a násilně do otroctví uvrhnouti nás i naše osly.

Proto hned ve dveřích přistoupivše ke správci domu, pravili: Prosíme, pane, abys nás vyslyšel. Již jedenkráte jsme sem přišli, abychom nakoupili potravin. Zaplatili jsme je, když jsme však přišli na místo, kde jsme nocovali, a otevřeli jsme své pytle, nalezli jsme na vrchu pytlů peníze. Nyní je zase v téže váze přinášíme zpět. — Kromě toho jsme však přinesli jiné peníze, bychom nakoupili, čeho potřebujeme. — Nevíme, kdo je položil do našich měšců.

On však odpověděl: Buď pokoj vám. Nebojte se. Bůh váš a Bůh otce vašeho dal ty poklady do vašich pytlů. Neboť peníze, které jste mi dali, jsem správně obdržel.

Na to k nim přivedl Simeona. Pak je uvedl do domu, přinesl vody, oni si umyli nohy, a dal obroku jejich oslům. Potom chystali dary, až Josef o polednách přijde. Slyšeliť, že tu budou jísti.

Když tedy Josef vstoupil do svého domu, podávali mu dary, držíce je ve svých rukách a hluboce se skláněli k zemi. On však milostivě na pozdrav pozdravem odpovídaje, tázal se jich: Jest starý váš otec, o němž jste mi vypravovali, zdráv? Žije ještě?

Oni odpověděli: Jest zdráv služebník tvůj, otec náš, a žije ještě. A sklonivše se, kořili se mu. Josef pak pozvednuv očí a vida svého plnorodého bratra Benjamina, pravil: Tohle jest váš nejmladší bratr, o kterém jste mi vypravovali? A dodal: Bůh, buď ti milostiv, synu!

A hned odešel. Bylť bratrem svým hluboce dojat, že se mu slzy draly do očí, a přišed do ložnice rozplakal se.

Zase však umyv si tvář, vyšel, přemohl se a pravil: Noste jídla. I byla nošena, ale pro Josefa zvláště, pro bratry zvláště, a pro Egypťany, kteří jedli s nimi také zvláště — neníť dovoleno Egypťanům jísti s Hebrey a za nečistou považují takovou hostinu — a seděli před ním, prvorozenec dle svého prvorozenství a nejmladší dle svého věku. A divili se velmi.

Bral pak každý díl, který od něho dostal. Největšího podílu se dostalo Benjaminovi, jenž obdržel pětkráte tolik, co ostatní. I pili s ním a jedli do syta.

ZKOUŠKA BRATRSKÉ LÁSKY K BENJAMINOVI.

Rozkázal pak Josef správci svého domu řka: Naplň pytle jejich obilím, co se do nich vejde, a peníze každého polož na vrch do pytle. Nejmladšímu pak vlož do pytle kromě peněz, které dal za obilí, ještě mou stříbrnou číši. I stalo se tak. Potom z jitra byli propuštěni i s osly.

Když byli již kousek cesty z města ušli, tu Josef, zavolav správce domu, pravil: Vzhůru, pusť se za těmi muži, a dohoně jich řekni: Proč jste splatili dobré zlým? Z číše, kterou jste

ukradli, pívává můj pán a z ní obyčejně hádá. To jste spáchali něco velmi zlého.

On učinil, jak mu bylo nařízeno. Dohoniv jich, řekl jim, jak měl.

Oni odpověděli: Proč mluví pán náš, jakoby byli služebníci tvoji tak velikého zločinu se dopustili? Peníze, které jsme nalezli v pytlích navrchu, přinesli jsme ti z Kanaanu zpět. Jak jest možno s tím srovnati, abychom z domu tvého pána byli ukradli

zlato nebo stříbro? U kteréhokoliv ze služebníků tvých nalezneš, co hledáš, ať umře a my budeme otroky našeho pána.

On jim řekl: Staň se, jak sami jste rozhodli. U kterého se věc nalezne, ten buď mým otrokem, vy však budete nevinni.

Složili tedy rychle pytle na zem a každý svůj pytel rozvázal. Správce domu je prohledával, začav pytlem nejstaršího a pokračoval až k nejmladšímu. V pytli Benjaminově číši našel. Tu oni roztrhli svá roucha a naloživše opět pytle na osly vrátili se do města.

Juda v čele svých bratří vstoupil k Josefovi, — ještě nebyl totiž z domu odešel — a všichni padli před ním na zem. Tu jim pravil: Proč jste tak učinili? Nevíte, že se mi v umění hádání nikdo nevyrovná?

Nato Juda: Co odpovíme pánu mému? Čím se můžeme poctivě omluviti? Bůh nalezl nepravost na tvých služebnících. Hle, všichni jsme otroky mého pána, my i ten u něhož byla číše nalezena.

Josef odpověděl: Budiž mne daleko, bych tak jednal. Kdo ukradl číši, ať jest mým otrokem, vy ostatní můžete volně odejíti k svému otci.

Juda přistoupiv blíže pravil odhodlaně: Prosím, pane můj, by směl tvůj služebník promluviti slovo k tvému sluchu, a nehněvej se na svého služebníka, neboť ty jsi po faraonovi mým pánem. Svého času jsi se tázal svých služebníků: „Máte otce nebo bratra?" a my jsme odpověděli tobě, pánu mému: „Máme stařičkého otce a mladistvého jinocha, který se narodil v jeho stáří. Plnorodý bratr jeho zemřel, tak že jest jediným synem své matky Ráchely, a otec ho něžně miluje."

Ty jsi pravil svým služebníkům: „Přiveďte ho ke mně, bych mohl svýma očima na něho popatřiti. Tu jsme se snažili přesvědčiti mého pána: „Chlapec nemůže svého otce opustiti, opustí-li ho, on zemře."

Ty jsi však pravil svým služebníkům: „Nepřijde-li nejmladší váš bratr s vámi, neuzříte více mé tváře." Když jsme tedy přišli nahoru k tvému služebníku, našemu otci, vypravovali jsme mu všecko, co mluvil můj pán. Když nám pak otec pravil: „Jděte zase tam a kupte nám trochu obilí", tu jsme mu řekli: „Nemůžeme jíti. Půjde-li s námi nejmladší náš bratr, půjdeme všichni společně, jinak bez něho neodvážíme se předstoupiti před tvář onoho muže."

Nato odpověděl: „Víte, že dva syny mi manželka má Ráchel porodila. Jeden vyšel, vy jste řekli: Šelma ho pohltila a dosud se neukázal. Vezmete-li i tohoto, a stane-li se mu co na cestě, přivedete mé šediny žalostí do hrobu."

Protož přijdu-li k tvému služebníku, našemu otci, bez chlapce — srdce jeho lpí totiž na něm — a uzří-li, že ho s námi není, tu zemře a služebníci tvoji uvedou jeho šediny bolestí do hrobu. Ať jsem raději já tvým otrokem, neboť já jsem se za něho zaručil a slíbil: „Nepřivedu-li ho zpět, budu stále vinen hříchem spáchaným proti svému otci. Zůstanu tedy já, tvůj služebník, místo chlapce v otroctví mého pána, a chlapec ať jde nahoru se svými bratry. Nemohuť se k otci svému vrátiti bez chlapce, nechci-li býti svědkem neštěstí, jaké stihne mého otce.

Josef nemohl se déle zdržeti před četnými přítomnými. Rozkázal tedy, ať všichni vyjdou, aby nikdo cizí nebyl při společném poznání. I dal se do hlasitého pláče, až ho slyšeli Egypťané i všecek dům faraonův. Pak pravil bratřím: Já jsem Josef. Ještě otec můj je živ?

Bratři velikou hrůzou ustrašeni jsouce, nemohli promluviti.

I pravil jim laskavě: Přistupte ke mně. Když přistoupili blíže, — řekl: Já jsem Josef, bratr váš, jehož jste prodali do Egypta. Nebojte se a neneste to příliš těžce, že jste mne prodali do těchto krajů, neboť na vaši záchranu poslal mne Bůh před vámi do Egypta. Dva roky jsou tomu, co počal hlad v zemi a ještě zbývá pět let, ve kterých nebude možno ani orati ani žíti. Proto mne Bůh předeslal sem, abyste byli na zemi zachráněni a abyste mohli nabýti potravin k živobytí. Ne vaším záměrem, nýbrž vůlí Boží byl jsem poslán sem. On mne učinil takřka otcem faraonovým, pánem všeho jeho domu a vladařem v celém Egyptě.

Josef pokračoval: Pospěšte k mému otci a rcete mu: Toto vzkazuje tvůj syn Josef: Bůh učinil mne pánem celého Egypta. Přijdi ke mně, neprodlévej. Budeš přebývati v zemi Gessen, blízko mne, ty, synové tvoji, synové synů tvých, ovce tvé, stáda tvá a všecko, co máš. Tam budu tě živiti, — zbývať ještě pět let hladových, — abys nezahynul, ty ani tvůj dům, aniž co z majetku tvého. Hle, oči vaše a oči bratra mého Benjamina vidí, že má ústa mluví k vám. Oznamte mému otci všecku mou slávu a vše, co jste v Egyptě viděli. Přiveďte ho rychle ke mně!

Nato objímaje bratra Benjamina vzal ho kolem krku a plakal. Ten plakal zase na hrdle onoho. Potom zlíbal Josef všecky své bratry a nad každým plakal. Pak teprve odvážili se s ním mluviti.

I vypravovalo se a od úst k ústům kolovalo u dvora královského: Přišli Josefovi bratři! Farao se radoval i všecek jeho dvůr. A řekl Josefovi, aby takto nařídil svým bratřím: Naložte na soumary, jděte do Kanaanu, vezměte odtud otce svého i své příbuzné a přijděte ke mně. Dám vám, co dobrého v Egyptě, že budete požívati nejlepších plodin země. Poruč také, ať vezmou vozy z Egypta a převezou své děti a ženy. Rekni: „Vezměte otce svého a pospěšte, byste hned zase tu byli. Nezanechte tam nic ze svého nářadí, neboť všecko bohatství Egypta bude vaším."

Synové Israelovi učinili, jak jim bylo nařízeno. Josef jim dal dle rozkazu faraonova vozy a potraviny na cestu. Každému dal též přinésti po dvojím rouchu. Benjaminovi však dal tři sta stříbrných s paterým nádherným rouchem.

Tolikéž peněz i šatů poslal svému otci a přidal deset oslů, kteří vezli dary ze všeho bohatství Egypta, a tolikéž oslic, které nesly obilí na cestu a potraviny pro otce. Tak své bratry propustil a když odcházeli, pravil jim: Nehněvejte se na cestě!

Bratři ubírajíce se z Egypta nahoru přišli do Kanaanu k svému otci Jakobovi a oznámili mu: Josef, tvůj syn jest živ, vládne nad celým Egyptem. Slyše to Jakob, jakoby se probral z tvr=

dého spánku, ale zcela jim nevěřil. Až mu vyložili vše po pořádku a uzřel vozy a vše, co byl Josef poslal, obživnul jeho duch a řekl: Stačí mi, že jest Josef, syn můj, ještě živ. Půjdu a uzřím ho, než umru. 1. Moj. 43—45,

*

Svědomí nedá pokoje.

Zármutek Jakobův nad ztraceným Josefem oživl, když na žádost svých synů měl propustiti z domu druhého svého miláčka Benjamina.

Palčivé výčitky svědomí zajisté se ozvaly v nitru synů Jakobových, když pozorovali bolest otcovu a jeho bázeň o Benjamina. Litovali teď jistotně svého bídného skutku, litovali své tehdejší bezdůvodné zlosti vůči bratrovi, ale napraviti to nemohli. Josefa najíti si netroufali a kromě toho musili na otce uvaliti nový zármutek, že mu i Benjamina odvedou.

Po účinku zlá rada.

Kolik přenáhlených a hrozných zločinů provedli již od doby Josefovy lidé na světě ze závisti, žárlivosti, nenávisti a hněvu.

Ovšem stává se, že hněv jest zdánlivě nebo i skutečně oddůvodněn, ale ani tehdy neopravňuje člověka, aby se dopouštěl přenáhlených skutků, které zasluhují jména zločiny. Pozdě jich pak zlostný člověk lituje, když už skutek odčiniti a napraviti nelze. Na příklad: Nerozumné malé dítě způsobí nějakou škodu v domácnosti: spálí neb roztrhá peníze, zapálí stavení a p. Otec nebo matka, kteří se nenaučili ovládat svůj hněv, v náhlém návalu zlosti udeří provinilé dítě a zmrzačí je nebo dokonce usmrtí. Zlost přichází člověku velice draho. Nebo: žárlivé podezřívání manželů a hněvy odtud pocházející, kolik už ty na světě zločinů a neštěstí způsobily. Hněv je vždy špatný rádce, ať už je oprávněný nebo ne, pak-li se v něm člověk neovládá. Může býti příčinou doživotní lítosti a neustávajících výčitek svědomí: „Proč jenom jsem se neopanoval, proč jsem si to raději napřed dobře nerozvážil, vždyť nebylo ani tak veliké příčiny k hněvu! Svatý Petr Damiánský podává pěkný názor o zlostném neovládaném hněvu: „Když voda pokojně a tiše stojí, můžeme v ní spatřiti svůj obraz. Obraz tento zmizí ihned, jak se voda pohne, neb zakalí. Podobně jest tomu i s lidským duchem. Jen když je klidný, může věc správně posouditi a viděti. Je-li však hněvem nebo jinou vášní pobouřen, nemůže ani správně souditi ani správně jednati. Nečiň tedy ničeho ve hněvu a pobouření!“ I v této věci jenom cvik dělá mistra.

Jenom to ne!

Nařčení z nepoctivosti bolestně se dotklo bratří Josefových. Úzkostlivá poctivost jest vzácnou ozdobou křesťana. Sklání se na velice nebezpečný svah, kdo se začíná dopouštěti prvních třeba malých nepoctivostí. Nepoctivost časem poroste jako všecky hříchy. Nikdy se tedy nemáme omlouvat: „Však je to maličkost.“ Kdo není Božímu přikázání věren v maličkostech, ten přestane býti věrným i ve věcech důležitých. Konečně víme, že mnoho malých nepoctivostí tvoří veliký hřích. Snad učiníme někdy někomu nechtě a nevědomky škodu. Jakmile škodu seznáme, ihned ji nahraďme, aby nezůstal na nás stín nepoctivosti.

Sv. Vincenc Ferrarský upozorňuje na následky nepoctivosti: „Získáš-li tisíc zlatých spravedlivě, ale nalézá-li se mezi nimi jeden jenom zlatý nabytý nespravedlivě, pohltí všecky i ty spravedlivě získané.“ Sv. Alfons z Liguori píše: „Krádež jest z nejnebezpečnějších hříchů. Ve všech jiných hříších může člověk dosíci odpuštění, když jich lítostivě vyzná, zde však musí zadostučiniti. Neboť nepoctivec, může-li nahraditi a neučiní tak, nemůže nijak dosáhnouti odpuštění, i kdyby všecky možné kající skutky konal.“

Vtip Josefova plánu.

Plán Josefův byl jednoduchý, ale velice důvtipný. Bratři mají ukázat, jak se zachovají vůči druhému otcovu miláčkovi Benjaminovi. Josef nastrojeným zvláštním způsobem poskytl jim pěknou příležitost, že se mohli i Benjamina zbavit, — jestliže se v závisti a hněvu nezměnili. Jestliže však se změnili a hněvivost odložili, ujmou se Benjamina a budou ho chránit.

Blahoslavení tiší.

Zkouška dopadla pro Josefovy bratry dobře. Ukázalo se, že z jejich srdcí již zmizely hněv a závist, že Benjamina milují a vlastními životy ho chtějí chránit. Josef se tedy dal bratřím poznati. Jak dojemné jest opět toto vypravování Písma sv. Mluví k nám: Jdi a čiň podobně! Všimněme si, že se na Josefovi doslova vyplnilo blahoslavenství Ježíše Krista: „Blahoslaveni tiší, neboť oni zemí vládnouti budou.“ V tichém a laskavém srdci svém připravil Josef bratřím odpuštění a smíření už mnohem dříve. I nám se dějí křivdy, i my máme právo přiměřeným a křesťana důstojným způsobem „došlápnouti“ na ty, kteří nám křivdu činí, vymáhati na nich dostiučinění ve věcech týkajících se cti a majetku, ale to všecko má se díti klidně, jen pokud je nezbytně třeba. Odpuštění pak máme míti připraveno ihned i tenkrát, kdy se nám nedostane zadostučinění. Nedali nám ho lidé, dá nám ho Pán Bůh. Blahoslaveni, z jichž úst a srdcí nevychází nikdy slovo: „Neodpustím,“ nýbrž vždy-

cky jen „Odpouštím". Lidská přirozenost se tomu vzpírá, chce se hněvat, chce se mstít, ale pevná křesťanská vůle vítězí a za to má od Boha slib, že bude vládnout nejen zemí, nýbrž i nebem. Církev ústy všech svých světců, mučedníků, učitelů a spisovatelů nemůže nám lépe raditi než: „Pokoj miluj, pokoj si oblibuj, pokoj se všemi měj a zachovej. Se všemi laskavě, přívětivě a smířlivě jednej!"

PŘÍCHOD A POBYT JAKOBŮV V EGYPTĚ.

Hospodin obnovuje v Bersabe Jakobovi dané sliby — Jakob se shledal s Josefem — Krajina Gessen odevzdána rodině Israelově — Jakob před králem.

Jakob tedy se vším, co měl, vydav se na cestu, přišel ke Studni přísahy. Tam přinesl oběti Bohu otce svého Isáka. V nočním vidění slyšel, kterak ho Bůh volá a praví mu: Jakobe, Jakobe! Když odpověděl: „Tu jsem," pravil mu Bůh: Já jsem Silný, Bůh otce tvého. Neboj se, vydej se dolů do Egypta, neboť učiním tam z tebe veliký národ. Já tam s tebou sestoupím a já odtamtud potomky tvé povedu, až se budou vraceti. A Josef ti zatlačí oči.

Pak se Jakob bral dále od Studně přísahy. Synové ho totiž vzali s dětmi a se ženami na vozy, které byl farao poslal na převezení starce a všeho, co v Kanaanu měl. Všech duší domu Jakobova, které přišly do Egypta, bylo sedmdesát.

Jakob poslal před sebou k Josefovi Judu, aby mu oznámil, že mu má vyjeti vstříc do Gessenu.

Když Juda přišel, dal Josef zapřáhnouti do svého vozu a jel tam otci naproti. Uzřev ho, padl mu kolem šíje a objímaje ho plakal.

Tu pravil otec k Josefovi: Nyní již rád zemru, poněvadž jsem viděl tvoji tvář a poněvadž tě živého zanechávám.

Josef však pravil k bratřím a k celému domu otcovu: Půjdu, oznámím věc faraonovi a řeknu mu: Moji bratři a dům mého otce, kteří byli v Kanaanu, přišli ke mně: Jsou to muži pastýři ovec a zabývají se chovem dobytka. Brav svůj a skot a veškeren svůj majetek přivedli s sebou. Když vás povolá a řekne: „Jaké jest vaše zaměstnání," odpovíte: „Pastýři jsme my, tvoji služebníci, od dětství až do dneška, my i naši otcové." To řeknete, abyste směli přebývati v Gessenu, neboť Egypťané se štítí všech ovčáků.

Josef tedy vstoupiv k faraonovi, oznamoval mu: Otec můj a bratři se svým bravem, skotem a vším majetkem přišli z Kanaanu a — hle — zastavili se v Gessenu.

Potom představil též pět mužů z bratří svých králi. Když se jich tázal: „Jakého jste zaměstnání?" odpověděli: My, tvoji služebníci, jsme pastýři ovec, my i naši otcové. Přicházíme,

bychom požívali pohostinství v zemi tvé, neboť není trávy pro stáda tvých služebníků, poněvadž velice tíží hlad Kanaan. Prosíme, abys dovolil nám, svým služebníkům, přebývati v Gessenu.

Tu pravil král Josefovi: Otec tvůj a bratři tvoji přišli k tobě. Egypt jest ti otevřen. Usaď je na nejlepším místě a dej jim krajinu Gessen. Víš-li, že jsou mezi nimi schopní muži, ustanov je dozorci nad mými stády.

Poté uvedl Josef svého otce před krále a představil mu ho. Když králi požehnal a byl od něho tázán: „Kolik jest ti let," odpověděl: „Dnů putování mého jest sto třicet let, — málo to dnů, ale zlých. Nedosahují dnů putování mých otců." Požehnav krále, vyšel ven.

Josef tedy dal otci a bratřím pozemky v majetek v nejlepším místě země, v Ramasses, jak byl farao rozkázal. A živil je i všecek dům svého otce, dávaje každému potraviny.

Žil tam Jakob ještě sedmnácte roků.

Když pozoroval, že se blíží den jeho smrti, povolal svého syna Josefa a pravil mu: Nalezl-li jsem milost v tvých očích, přisahej mi, prokaž mi ten skutek lásky a věrnosti, že mne nepochováš v Eygptě, nýbrž — abych odpočíval se svými otci, že mne odvezeš z této země a pohřbíš ve hrobce mých předků. Josef mu odpověděl: Já učiním, co jsi rozkázal. 1. Moj. 46,

*

Chudoba cti netratí!

Četli jsme, že Egypťané štítili se ovčáků. Otec však i bratři Josefovi byli ovčáky. Nebylo tedy velké naděje, že udělají zvláštní dojem na krále a na královské dvořany. A přece se Josef nestyděl za svého prostičkého otce, pastýře ovcí a představil ho králi. Jak krásná je taková láska a vděčnost synovská. Josef v lásce k rodičům stal se vzorem dětem všech věků.

Čest šedinám!

Jakob žehnal králi, to jest svolával na něj Boží požehnání. Král jeho požehnání uctivě přijal. Vidíme z toho, že i pohanští národové měli úctu k stáří. Křesťan nesmí se dát zahanbit od pohanů, věda, že úcta k starším lidem je Bohem přikázána ve čtvrtém Božím přikázání.

Jak pečuješ o staré rodiče?

Josef dal otci a bratřím pozemky v nejlepším kraji. A živil je i všecek dům svého otce. Snažil se Josef jak nejlépe dovedl, aby poslední roky otcova života co nejvíce zpříjemnil. Staričký Jakob nemohl si více přáti. Tak ho Bůh odměnil za to, že Josefa dobře vychoval, že sám ani v největších křížích, bole-

stech a nesnázích života neztratil důvěry v Boha, že nikdy nereptal proti řízení Božímu, ba právě naopak, když ztratil, co měl nejvzácnějšího, s tím větší vírou a láskou hledal útěchu v Bohu. Důvěra v Boha nikdy nezklame. Bůh ji odměňuje zřejmě již na tomto světě.

Jakobovi by leckterý starý otec nebo matka mohli záviděti. Život starých rodičů v mnohých případech nebývá vinou nevděčných dětí záviděníhodný. Co se natrápili a nastarali o své děti, aby z nich něco bylo, aby měly lepší a snadnější život než oni sami měli. Když konečně dítky k lepšímu povolání přišly, zapomínají častokrát na obětavou péči svých rodičů a nemají pro starého otce a matku nic než popudlivá a nelaskavá slova. Na dobře míněné rady rodičů, plynoucí z dlouholetých a trpkých zkušeností, odpovídají tvrdým posměškem a při každé příležitosti dávají rodičům cítit, že jsou na obtíž.

Ovšem se starými lidmi je třeba trpělivosti, ale tou jsou děti rodičům již z pouhé spravedlnosti povinni. Zůstanou i pak jim ještě daleko více dlužni za trpělivost, kterou rodiče od nejútlejšího věku měli s nimi. Trpělivost s dětinskými slabostmi aneb s nemocí rodičů vyžaduje sebevlády a sebepřemáhání, je podmíněna vřelou láskou, ale za to je přebohatým požehnáním pro domácnost a rodinu.

„Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi!"

Můžeme přisahat?

Dosti často setkáváme se ve Starém Zákoně s přísahou. Starozákonní lidé v důležitých případech přisahávali, k čemuž užívali určitých obřadností. Přisahati znamenalo tehdy i dnes bráti si Boha za svědka, k tomu co mluvím.

V malichernostech přisahati bylo by hrubou neúctou k Bohu a hříchem. Přisahati na lež nebo přísahy nedodržeti bylo považováno vždy u všech i pohanských národů za hanebný zločin křivopřísežnictví, jenž v zákoníku Božím i v zákonících lidských má místo mezi zločiny nejtěžšími. Josef praví otci prostě:

„Já učiním, co jsi rozkázal," a slova jeho zní jako přísaha, neboť Josef celou pravdymilovnou duší stojí za tím, co praví, a co slibuje. Tak také radí podle vzoru Ježíše Krista sv. Jeroným: „Lež a přísaha buďte neznámy tvému jazyku. Tak veliká budiž tvá láska k pravdě, aby jako přísaha platilo všecko, co řekneš." V tom smyslu pravil Spasitel učedníkům: „Já však pravím vám, abyste nepřisahali vůbec. Budiž řeč vaše: „Ano, ano, — ne, ne." „Co nad to jest, ze zlého jest."

V soukromých věcech, v denním styku s lidmi není vůbec dovoleno přisahat. V životě veřejném, tehdy když jde o veřejné zájmy a povinnosti je přísaha nutnou a povinnou. Z povinnosti přisahají svědkové na soudě, úředníci a vojáci, když

nastupují službu. Přísaha povinná je nutná, ale je vždycky závazná. Něco jiného je přísaha vynucená, která nemá platnosti a závaznosti. Lupič, na příklad, by přinutil přepadeného k přísaze, že ho neprozradí, pohrůžkou smrti. Nevěsta by byla přinucena násilím a vyhrůžkami jíti k oltáři. Přísaha i sňatek toho druhu jsou neplatny.

POSLEDNÍ POŽEHNÁNÍ JAKOBOVO A JEHO SMRT.

Po těchto událostech bylo Josefovi oznámeno, že jest jeho otec nemocen. Vzav tedy dva syny, Manasse a Efraima, vydal se na cestu. Když bylo starci řečeno: „Hle, syn tvůj Josef přichází k tobě," tu se vzpřímil a posadil na lůžku.

Když pak Josef k němu vstoupil, vypravoval mu o zaslíbeních, která mu Bůh učinil. Dva syny Josefovy přijal Jakob za své, to jest měli míti takové podíly jako jejich strýcové, bratři jejich otce, až jedenkráte potomci jejich vejdou do země zaslíbené.

Když Josef Efraima a Manasse k otci blíže přivedl, políbil a objal je Jakob a pravil k svému synu: Není mi odepřeno spatřiti tě, nad to ukázal mi Bůh tvé potomstvo. A požehnal synům Josefovým, řka: Bůh, před jehož tváří chodili otcové moji Abraham a Isák, Bůh, jenž byl mým pastýřem od mého mládí až do dneška, anděl, který mne vytrhl ze všeho zlého, žehnej těmto chlapcům, buďtež jmenováni jménem mým, jakož i jmény mých otců Abrahama a Isáka a vzrosťte v množství na zemi. A bude se říkati: Učiniž tobě Bůh jako Efraimovi a jako Manasovi!

Na to pravil k synu svému Josefovi: Hle, já umírám, avšak Bůh bude s vámi a přivede vás zase do země vašich otců.

Potom povolal Jakob svých synův a řekl jim: Shromážděte se, abych vám oznámil, co se bude díti s vámi v budoucích dnech.

Nejvzácnějšího požehnání kromě Josefa dostalo se Judovi. Z jeho rodu měl vzejíti Mesiáš. Řekl mu Jakob: Judo, tebe slavit budou tvoji bratři, ruka tvá bude spočívati na šíji tvých nepřátel, před tebou budou se skláněti synové tvého otce. Lvím mládětem jest Juda — za kořistí, synu můj, si vykračuješ. Odpočívaje ležíš jako lev a jako lvice, kdo tě smí drážditi?

Nebude odňato žezlo Judovi, aniž vládce z krve jeho pocházející, dokud nepřijde Ten, jenž má býti poslán, a jenž bude očekáváním národů.

A rozkázal synům řka: Pochovejte mne u mých otců ve dvojité jeskyni, která jest na poli Hetity Efrona proti Mambre v Kanaanu, kterou koupil s polem Abraham od Hetity Efrona

aby byla dědičnou hrobkou jeho. Tam ho pohřbili i Sáru, jeho manželku, tam pohřben jest Isák se svou manželkou Rebekou, tam leží též Lia.

Když skončil pořízení, jež oznámil synům, složil své nohy na lůžko a zemřel. A přiřazen byl k svému lidu.

Vida to Josef, padl na tvář otcovu pláče a líbaje ho.

A nařídil svým služebným lékařům, aby otce balsamovali. Zatím co tito konali rozkazy, uplynulo čtyřicet dní. Tak bylo totiž obyčejem při balsamování mrtvol. Egypt pak ho oplakával sedmdesáte dní.

Když uplynula doba smutku, pravil Josef dvořanům faraonovým: Nalezl-li jsem milost ve vašich očích, rcete s důrazem faraonovi, že mne otec zapřisáhl, řka: Hle, umírám a pochováš mne v mém vlastním hrobě, který jsem si v Kanaanu vykopal Hodlám tedy odebrati se nahoru a pohřbíti otce svého, načež se zase vrátím.

Farao mu pravil: Jdi a pohřbi otce svého, jak jsi přísahou vázán.

Když se vydal na cestu, šli s ním různí hodnostáři faraonova dvora, různí předáci Egypta, dům Josefův s jeho bratřími kromě dětí, které nechali v Gessenu. Měl též v průvodě svém vozy a jezdce, že jich byl nemalý zástup.

Když přišli k Humnu-Atadu za Jordánem, konali tam pohřební slavnost s velikými a pronikavými truchlozpěvy po celých sedm dní. Když to obyvatelé Kanaanu viděli, pravili: Koná se tam veliká pohřební slavnost egyptská. Proto bylo ono místo nazváno „Egyptský pohřeb.“

Synové Jakobovi učinili tedy, jak jim byl Jakob rozkázal. Přenesše ho do Kanaanu, pochovali ho ve dvojité jeskyni naproti Mambre. 1. Moj. 47—49,

*

Jakobova přepověď Vykupitele.

Umírající Jakob louče se se svými syny pronáší proroctví o původu Vykupitele a o době jeho příchodu: „Nebude odňato žezlo Judovi, dokud nepřijde Ten, jenž má býti poslán a jenž bude očekáváním národů.“ Tato prorocká slova Jakobova vysoko povznáší Judu a jeho potomstvo nad ostatní bratry.

Smysl proroctví jest: Potomstvo Judovo bude nejmocnější z dvanácti kmenů národa israelského. Žezlo pozemské vlády v israelském národě budou ponejvíce třímati příslušníci kmene Judova. Když konečně vypadne Judovcům z rukou žezlo světské vlády, z rodu Judova vzejde Ten, jenž spasí svět a jenž převezme žezlo vladařské pro vždy.

Juda skutečně vystupuje v dějinách vyvoleného národa podle tohoto proroctví. Při pochodu Israelitů pouští, jeví potomci Judovi neohroženost a sílu. Převaha jejich stoupá po zabrání Palestiny. Davidem nastoupil na trůn Judovec. Když říše se po

smrti Šalomounově rozdvojila, vláda Davidovců=Judovců v jižní říši trvala a kmen Judův zaujímal prvenství až do babylonského zajetí. Ze zajetí vrátili se Judovci v tak velkém počtu oproti ostatním kmenům, že představovali nejen jménem (Juda Žid), nýbrž i krví celý národ israelský. V různých útvarech politické závislosti udrželi si přece jakousi politickou samosprávu na judském území. Ostatní kmeny jednak s Judovci takřka splynuly, jednak byly rozptýleny. Vládnoucí osoby byly později jednak z kmene Levi (Machabejci), jednak to byli cizinci (Herodes).

Když moc a vláda pokolení Judova, to jest národa židovského hluboko poklesla a když cizinci Římané dosazovali židům vladaře, a tak „odňato bylo žezlo od Judy", tehdy z rodu Judovce=Davida narodil se očekávaný Vykupitel, jenž přejal vladařské žezlo nad duchovní říší všesvětové katolické Církve svojí.

JOSEFOVA SMRT.

Návrat do Egypta — Obavy bratří Josefových — Josef je upokojuje — Josef žádá, by svým časem byly přeneseny jeho kosti z ciziny do vlasti — Jeho smrt a pohřeb.

Po otcově pohřbu vrátil se Josef s bratřími a celým průvodem do Egypta.

Poněvadž byl otec mrtev, báli se bratři a rozmlouvali vespolek: Jen, aby snad nepomněl křivdy, kterou utrpěl, a neodplatil nám vše, čeho jsme se na něm dopustili!

I vzkázali mu: Tvůj otec než umřel, uložil nám, bychom ti jeho slovy řekli: „Prosím, zapomeň na zločin svých bratří, na hřích a na zlobu, které se proti tobě dopustili." Také my prosíme, abys služebníkům Boha svého otce nepravost tuto odpustil.

Josef slyše to zaplakal. Poté přišli bratři jeho sami k němu, poklonili se až k zemi a řekli: Budeme tvými nevolníky.

On jim odpověděl: Nebojte se! Můžeme odpírati vůli Boží? Vy jste sice měli se mnou zlé záměry, Bůh však to obrátil v dobré, aby mne povýšil — jak nyní vidíte — a zachránil četné národy. Nebojte se! Já budu živiti vás i děti vaše. A těšil je, laskavě a vlídně k nim mluvě.

Tak bydlil v Egyptě s celým domem otce svého a žil sto deset let. Po těchto událostech mluvil Josef ke svým bratřím: Po mé smrti Bůh vás navštíví a přivede vás z této země do země, kterou přísežně slíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. Na to zapřisáhl je řka: Až vás Bůh navštíví, vezměte kosti mé s sebou z tohoto místa.

I zemřel dokonav sto deset let svého života. Potom byl balsamován a uložen do rakve v Egyptě. 1. Moj. 50,

*

Jeden ze starozákonních světců.

Ušlechtilá osobnost Josefova jest nám Duchem svatým dána za vzor vzácné zbožnosti, poslušné a vděčné lásky k rodičům svaté čistoty, neohroženosti v pokušení, šlechetné lásky k bližnímu, trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží, smířlivosti, hospodárnosti, pokory atd.

Nejen po té stránce vyniká Josefova osobnost, nýbrž také tím, že zvláštním řízením Božím život Josefův stal se výstižným předobrazem života a osudů budoucího Vykupitele.

Josef stal se obětí závisti a nenávisti vlastních pokrevních bratří. Byl prodán za dvacet stříbrných. Stal se a byl také nazván „Spasitelem světa". Byl jako mrtev pro svého otce a najednou jakoby před svým otcem ve vší slávě vstal z mrtvých. To všecko jsou nápadné shody se životem Ježíše Krista. Svatým, spravedlivým a láskyplným životem si toho Josef plně zasloužil.

O JOBOVI.

JOBOVO BOHATSTVÍ A ZKÁZA.

Jobova zbožnost v době štěstí — Zkoušky v podobě velikých neštěstí — Jobova trpělivost.

Byl muž v zemi Hus, jménem Job. Muž ten byl upřímný a poctivý, bál se Boha a vystříhal se zlého.

Narodilo se mu sedm synů a tři dcery. Dobytka pak měl sedm tisíc ovec a tři tisíce velbloudů, dále pět set spřežení hovězího dobytka a pět set oslic. Také čeládky měl mnoho. Byl to muž velmi zámožný mezi všemi Východďany.

Synové jeho obyčejně strojívali hody po domech, každý ve svůj den. Zvávali po poslech také své tři sestry, aby jedly a pily s nimi. Když pak se vystřídaly dokola dny hodů, posílal pro ně Job, aby je posvětil. A vstávaje na úsvitě podával celopaly za každého. Říkával si totiž: „Kdyby snad byli zhřešili synové moji, snad že nežehnali v srdcích svých Bohu."

Tak činíval Job vždycky.

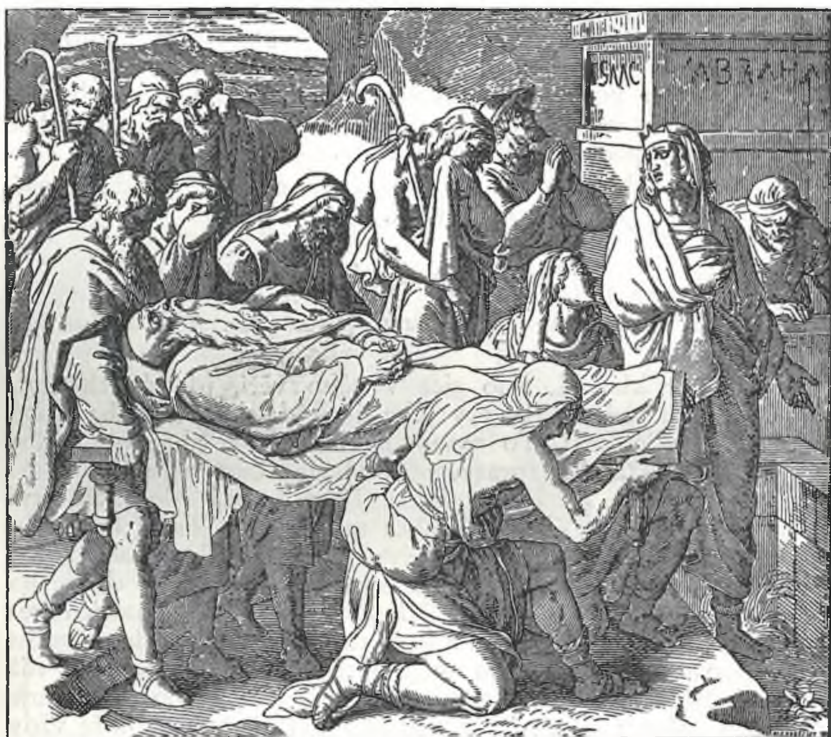
Jednoho dne, když přišli synové Boží (andělé), aby se postavili před Hospodina, byl mezi nimi také satan. Tomu řekl Hospodin: „Odkud jdeš?" On odpověděl: „Obcházel jsem zemi, prošel jsem ji kříž na kříž." Tu řekl mu Hospodin: „Viděl jsi služebníka mého Joba, že mu rovného na zemi není, člověka upřímného a poctivého, bohabojného, jenž se varuje zlého?"

Satan mu odpověděl: „Zdaliž darmo Job se bojí Boha? Neohradils ty jej i dům jeho, i vše, co mu patří, do kola kolem? Dílům rukou jeho požehnal jsi, a jeho majetek po zemi

se vzmáhá. Ale vztáhni maličko svou ruku, a všeho, co mu náleží se dotkni, nebude-li v tvář ti zlořečiti!“

Řekl tedy Hospodin satanovi: „Hle, všecky věci, které má v moci tvé jsou, toliko na něj nevztahuj své ruky!“

Jednoho pak dne, když synové a dcery Jobovy jedli a pili víno v domě bratra svého prvorozeného, přišel posel k Jobovi, a pravil: „Hovězí dobytek právě oral, oslice podle něho se pásly, i vpadli Sábští a zabrali všecko, také čeládku pobili mečem, jediný já utekl jsem, abych tobě oznámil to.“

Když on ještě mluvil, přišel druhý a řekl: „Oheň Boží spadl s nebe, udeřil, ovce i čeládku pohltil. Jediný já utekl jsem, abych tobě oznámil to.“

Když i ten ještě mluvil, přišel jiný a řekl: „Chaldové zšikovali tři tlupy, přepadše velbloudy zajali je, ano i čeládku pobili mečem, jediný já utekl jsem, abych tobě oznámil to.“

Ještě také ten mluvil a hle, jiný přišel a řekl: „Synové tvoji a dcery když jedli, když pili víno v domě bratra svého prvorozeného, náhle vichor od pouště zadul, opřel se do čtyř úhlů domu, a ten do smrti zasul tvé děti. Jediný já utekl jsem, abych tobě oznámil to.“

Tu se Job vzchopil, roztrhl roucho své, ostříhal hlavu svou, padl na zemi, klaněl se a řekl: „Nahý vyšel jsem z lůna matky (země), a zas nahý se tam vrátím. Hospodin dal a Hospodin vzal, jak se mu líbilo, tak se stalo, buď jménu Hospodinovu žehnáno!"

Ve všem tom nezhřešil Job rty svými, nic pošetilého proti Bohu nemluvil. Job. 1,

*

Drama o utrpení spravedlivých.

V knize o Jobovi řeší se krásným dramatickým způsobem záhada: Proč i spravedliví musí trpět? Odpověď nalézá se vlastně již na pokraji vypravování: Spravedliví trpí, aby se osvědčila jejich bohabojnost v palčivém ohni utrpení a aby tak jejich zásluhy pro nebe se rozmnožily.

Job byl v plném slova smyslu šťastným člověkem. Pro své ctnosti těšil se Božímu požehnání.

Buď upřímně zbožný!

Byl upřímný a poctivý. Neznal klamu ani vůči Bohu ani vůči lidem.

Boha chce klamati, kdo sice v něho věří, jde do chrámu, modlí se, ale srdce a skutky jeho jsou daleko od Boha a od nejsvětější vůle Boží. To ovšem není upřímná zbožnost a dokonce ne křesťanská spravedlnost. Ježíš Kristus řekl o tom: „Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane," vejde do království Božího, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského." Mat. 7, 21. Druhá polovice tohoto významného výroku Spasitelova, hodí se dobře na Joba. Nedivíme se, že Bůh žehnal Jobovi i na statcích vezdejších. Upřímná zbožnost a k ní nerozlučně se pojící přímost a poctivost v jednání jsou totiž nezbytnou základnou, na níž spočívá Boží požehnání a pravé štěstí. Sv. Alfons vystihuje podstatu Jobova štěstí: „Job vždycky byl šťasten, protože vždy měl Boha u sebe."

Čeho děti nejvíc potřebují?

Job jako moudrý a prozíravý otec věděl a nezapomínal, že dětem v rodině je třeba nejen hmotného zaopatření, ale že v první řadě potřebují vniterného posvěcení. Aby dětem nadpřirozeného posvěcení nechybělo, o to mají se starati rodiče.

Hostiny a zábavy, jichž si pravidelně dítky zámožných rodičů více dopřávají, jsou jim zároveň nebezpečnou příležitostí k hříchům. Aby těchto hříchů Job své dítky uvaroval, obracel jejich mysl často k Bohu. Vykládal jim častěji o Bohu a jeho vlastnostech: o jeho všudypřítomnosti, vševědoucnosti, dobro=

tě, svatosti, spravedlnosti, napomínal je k vděčnosti vůči Bohu a když zpozoroval nějaké pochybení, vzbuzoval s nimi lítost, pevné předsevzetí se polepšiti a usmiřoval je s Bohem kajícnou obětí. Sám častokrát za své děti přinášel oběti a za ně se modlíval. Od Joba se mohou křesťanští rodiče ledačemu přiučiti.

Dle toho mohli bychom se křesťanských našich rodičů tázati: Rodičové! Staráte se také o posvěcení svých dítek? Chráníte je před nebezpečnými příležitostmi k hříchu jako jsou: před-

časné a zbytečné taneční zábavy, špatná četba, špatní společníci, noční toulky? Dbáte na řádnou nábožnou modlitbu dítek ráno a večer, před jídlem a po jídle, dbáte na pěkné chování dítek v chrámu Páně, a co jest hlavní: modlíte se hodně za své dítky, obětujete za ně něco na př.: „práce a odříkání“?

Plevy a zlato.

Jak máme rozuměti návštěvě Satanově v nebi? Nikoliv doslova. Písmo sv. rádo používá takových znázornění a obrazů, aby vypravování bylo živější. Zlý duch nemá do nebe přístupu, Bůh nevede s ním žádný rozhovor, nedotazuje se ho na nic, neboť toho nepřipouští Boží důstojnost. Ale věc se má tak, jak ji onen znázorněný rozhovor naznačuje:

Zlý duch je ustavičně činný na celém světě, mezi všemi lidmi, těší se z hříchů, k nimž navádí a pociťuje závist, když pozoruje svatost. Chce škoditi, ale nemůže ze své vůle. Vypadá to asi tak, jak to líčí Písmo sv., jakoby se ďábel posmíval dokonalosti spravedlivých lidí, řka, že to nečiní zadarmo, ale za odměnu časných statků. A tu Bůh jako odpověď na výčitky ďáblovy dopouští zkoušky na spravedlivé v podobě časných nehod tak nápadně, že jsme si navykli říkat: „Koho Bůh miluje, toho křížem navštěvuje."

Sv. Augustin píše o těchto zkouškách: „Pleva v ohni hoří, zlato se čistí. Ona se obrací v popel, toto se vší nečistoty zbavuje. Svět jest ohništěm, zlatem jsou spravedliví, ohněm jest utrpení, umělcem jest Bůh. Co tedy chce umělec konám, kam mne postaví, snáším, přikazuje mi trpěti, umí čistiti." Sv. Jeroným podobně praví: „Když Bůh ty, které miluje, utrpením navštěvuje, i ty miluj Boží navštívení a když tě neštěstí s jeho dopuštěním potká neb nemoc, s velikou vděčností to všecko přijmi, neb v neštěstí, protivenství a nemoci se utvrzuje ctnost, totiž pokora."

VRCHOL UTRPENÍ.

Nemoc Jobova — Špatná rada manželky Jobovy — Přátelé — Job jest úplně opuštěn — Bůh kárá Jobovy přátele, chválí a odměňuje Joba.

Když opět jednoho dne přišli synové Boží, aby se postavili před Hospodina, přišel také zase satan mezi ně a postavil se před něj. I řekl Hospodin satanovi: „Odkud jdeš?"

On odpověděl: „Obcházel jsem zemi, prošel jsem ji kříž na kříž." Tu řekl Hospodin satanovi: „Viděl jsi služebníka mého Joba, že mu rovného na zemi není, člověka upřímného a poctivého, bohabojného, jenž se varuje zlého, kterak dosud nevinu zachovává? Ty jsi tedy nadarmo mne pohnul proti němu, bych dovolil jej trápit."

Satan mu odpověděl: „Kůži za kůži! Všecky statky dává člověk za sebe sama. Ale vztáhna svoji ruku, dotkni se jeho kostí a masa, a uzříš, že bude ve tvář ti zlořečit!"

Řekl tedy Hospodin satanovi: „Nuže, budiž ve tvé moci, avšak života jeho šetři!"

Vyšed tedy satan od Hospodina ranil Joba velmi zlými nežity od paty nohy až do temene hlavy jeho. On pak střepinou hnis ostruhoval sedě na smetišti. Tu mu řekla manželka jeho: „Ještě ty trváš ve své upřímnosti? Zlořeč Bohu a umři!"

On však ji pravil: „Jako jedna z šílených žen mluvíš! Dobré-li věci jsme brali z ruky Boží, proč bychom nechtěli přijímati zlých?"

Ve všem tom nezhřešil Job rty svými.

Když pak uslyšeli tři přátelé Jobovi o všem neštěstí, které přišlo na něj, přišel každý z místa svého, Elifaž Temaňan, Baldad Suhan a Sofar Naamatan. Bylit se snesli, že spolu přijdou, aby jej navštívili a potěšili.

Když byli pozdvihli zdaleka oči své a nepoznali ho, zkřikše plakali, roztrhli roucho své a sypali si prach na hlavu k nebi jej házejíce. A seděli s ním na zemi sedm dní a sedm nocí, žádný nepromluvil k němu slova, nebot viděli, že bolest je náramná.

* * *

Job: Ó kéž byl zhynul den, kdy jsem se zrodil. Den ten kéž by obrácen byl v temno, kéž se po něm netázal Bůh nahoře, kéž nikdy neosvítilo ho světlo! Ó by zastřela jej tma a stín smrti, kéž by mrákota na něm se usadila, a jej zahalilo ponuré šero! Noc tu vichor černý kéž uchvátil, nebyla počítána mezi dny roku, a v počet měsíců kéž by nebyla přišla!

Elifaz Temaňan: Počne-li mluvit kdo s tebou, snad těžko to poneseš, ale kdo může se zdržet, aby mlčel? Učil's, hle, mnohé a ruce skleslé jsi tužil, klopýtající zachytly pevně tvé řeči, kolena třesoucí se posilovals'. Teď však stihla tebe rána, i chabneš, dotekla se tebe, a — zaražen jsi. — Vzpomeň, prosím tě, který kdy nevinný zhynul, aneb kdy byli poctivci zahlazeni? Hlas jak tichého větříku jsem slyšel: „Zda může člověk před

Bohem spravedliv být, neb někdo z lidí před svým tvůrcem čist? Hle, ani sluhové jeho nejsou stálí, také na svých andělech nepravost najde! Čím víc ti, kteří v hliněných chatách sídlí, kteří mají základy v prachu země!

Job: Ó by můj hřích, kterým hněvu jsem zasloužil, zvážen byl, ale též bída, jíž trpím, ať dána je na váhu! Nad písek mořský ta těžší by ukázala se. Bojování je život člověka na zemi, jak dny nádeníka jsou dny jeho. Jako otrok, který po stínu prahne, a jak nádeník, jenž čeká konec práce, já také byl jsem podělen měsíci strádání, a nocí traplivých napočítáno mi. Hospodine, ušetři mne, nebo nic nejsou dny mé. Co je člověk, že si ho tak vážíš, a že pozornost takovou mu věnuješ? Navštěvuješ ho již na úsvitě, každou chvilku pak jej vyšetřuješ. Dlouho-li budeš odpírat mi úlevu, a mne necháš, co bych svou slinu polkl? Hle, již si do prachu země lehnu, a ráno, budeš-li hledat mne, nebude mne.

Baldad Suhan: Dokavad mluviti budeš takové věci? Všemohoucího, budeš-li prosit, čisté-li a upřímné tvé smýšlení, ihned bude Bůh všímati si tebe, oblaží tě zase dle tvého práva, že tvé bývalé štěstí bude malé proti blahu, které ti náramně vzroste.

Job: Ano, zajisté, já vím, že tak jest, že člověk jist není, rovná-li se s Bohem. Kdyby někdo chtěl s ním hádati se, nezodpoví jediné věci z tisíce. Nejvýš moudrý jest a obrovskou moc má. Řeknu Bohu: „Neodsuzuj mne, dej ať poznám proč mne tolik stíháš, ač víš hříšného nic, že jsem neučinil, a nikdo nemůže z ruky tvé vyprostit mne. Dovol mi tedy, bych maličko vylkal se z bolestí, prve než půjdu, odkud návratu není."

Sofar: Ty jsi řekl: „Čisté je, co mluvím, a čist jsem před obličejem tvým, Bože!" Avšak kéž by Bůh jen mluvil s tebou, a rty svoje otevřel proti tobě, aby ti ukázal tajemství moudrosti své, která zákonů má nesčetné množství! Poznal bys, mnohem méně že vymáhá na tobě, nežli zasluhuje nepravost tvá.

Job: Hle, přátelé moji otevřeli proti mně svá ústa, tupíce mne, bijí moje líce, na mých útrapách se pasou. Cit se mnou mějte přec, cit mějte, vy moji přátelé, neboť ruka Páně dotkla se mne. Proč mne jako Bůh pronásledujete, a mého masa nemůžete se nakousat? Ó by napsána má slova byla, kéž by vyryta byla na tabulku, železným rydlem na desku olověnou, nebo dlátem do skály vydlabána! Vím totiž, že můj Vykupitel živ jest, a že v poslední den ze země vstanu, zase budu oblečen svou koží, a v svém těle uzřím Boha svého. Patřiti budu na něho, já, týž, a ne jiný, mé oči uvidí ho, naděje tato je v nitru mém uložena.

Hospodin Bůh: Kdo to zatemňuje prozřetelnost nejapnými pomluvami? Přepaš jako bojovník svá bedra, budu se tebe tázat, odpověz mi! Kde jsi byl, když základy kladl jsem zemi?

Pověz mi, jestliže máš rozum! Víš-li, kdo rozměry jí ustanovil, aneb, kdo roztáhl měřičský provazec na ni? Na čem jsou upevněny základy její, aneb kdo položil úhelný její kámen, když všechny jitřní hvězdy se radovaly, a když plesali veškeří synové Boží? Rci, kdo zavřel jakoby dveřmi moře, v době, kdy vytrysklo, z lůna takořka vyšlo, když jsem kladl mu oblak za oděv jeho, a je mrákotou jako plénkami ovíjel? Vylámal

jsem jemu hranice mé, položil jsem závory a brány, a děl jsem: „Až potud a ne dále smíš jíti, a zde budeš tříštit bujné své vlny!“

Zda můžeš přitáhnouti svazky hvězd, aneb uvolniti pouta jejich? Zda jsou známy tobě zákony povětří, a zda ukládáš mu, by nad zemí vládlo? Zda můžeš na oblak zavolati, aby příval vod tě zalil? Zda-li vysíláš blesky, že jsou ihned, že ti řeknou: „Ejhle, tu jsme?“ Kdo vložil do útrob mraků moudrost, neb kdo dal zjevům ve vzduchu rozum? Čí moudrost mraky má spočítány, a měchy nebeské kdo vylévá, když půda ve slitinu ztvrdla, a když hruda splynula s hrudou?

Kdo pokrm krkavci připravuje, když jeho mláďata k Bohu křičí? Zda tvou moudrostí pernatí sokol, a svá křídla rozpíná k jihu? Zda k slovu tvému vznáší se orel, a klade na horách vysokých hnízdo?

Job: Přesvědčen jsem, že jsi všemohoucí, a že nemožno překazit žádný tvůj záměr. Prve dle doslechu toliko znal jsem tebe, ale nyní oko mé tě vidí. Protož kárám sebe samého, a činím pokání v prachu a popelu.

Když pak domluvil Hospodin slova tato k Jobovi, řekl Elifazovi Temaňanu: „Roznítil se hněv můj na tebe, a na dva přátele tvé, neboť nemluvili jste přede mnou správně, jako služebník můj Job. Protož vezměte si sedm býků a sedm beranů, jděte k služebníku mému Jobovi, a obětujte za sebe oběť. Job pak služebník můj, modliti se bude za vás. Toliko pro něho nebude vám přičítána pošetilost, že jste nemluvili ke mně správně, jako služebník můj Job.

Odešli tedy Elifaz Temaňan, Baldad Suhan a Sofar Naamaťan a učinili, jak byl mluvil k nim Hospodin, i přijal Hospodin oba milostivě.

Hospodin obrátil se také ku pokání Jobovu, když on modlil se za přátele své. A dal Hospodin Jobovi všeho, co byl měl, dvojnásobně.

I přišli k němu příbuzní jeho, jakož i veškeří bývalí známí, jedli s ním v domě jeho, projevovali mu svou soustrast, těšili ho nad veškerým neštěstím, které byl Hospodin na něho uvedl a dal mu každý po jedné ovci a jednom zlatém kroužku.

Dal Bůh Jobovi zase syny a dcery.

A byl Job potom živ sto čtyřicet let, i viděl syny sve a syny synů svých až do čtvrtého kolena. Umřel došed velikého stáří.

Job. 2,

*

Z boháče nemocný žebrák.

Na Joba přišla nejtěžší zkouška. Ztratil nejvzácnější z časných darů Božích — zdraví. Byl postižen nejošklivější, nakažlivou a pravidelně nevyléčitelnou nemocí — malomocenstvím.

Písmo sv. vypravuje, že na smetisku opuštěn seděl, mezi pozůstalé příbuzné pro nakažlivost malomocenství vkročiti nesměl, a střepinou, že hnis stíral s nemocného, hnijícího těla.

Hrozné pokušení.

„Zlořeč Bohu a umři"! tak se ozvalo hrozné pokušení ďáblovo z úst manželky Jobovy. „Když Bůh, jemuž jsi tak oddaně sloužil, se o tebe nestará a na tebe dopouští tak velikou pohromu jednu za druhou, zpřetrhej všecky svazky lásky a přátelství s Bohem a

abys se zbavil bolestí dlouhého utrpení, vezmi si sám život!" Tak mluvil ďábel prostřednictvím nešlechetné ženy k spravedlivému Jobovi.

Jako když divoký příboj rozbouřeného moře žene se na skálu a již se zdá, že ji strhne a pohltí, než tvrdá skála nezdolána a bez pohromy zůstává státi, tak i Jobova oddanost vůči Bohu zůstala nepohnuta. „Jako jedna z šílených žen mluvíš," tak přísnými a rozvážnými slovy odmítá Job pokušení k reptání proti Prozřetelnosti Boží a k sebevraždě.

Šílené ženy.

Písmo sv. ústy Jobovými zmiňuje se o šílených, bláznivých ženách. Co jsou to za ženy? Svět jich měl ve všech dobách dosti. Jsou to ženy, jimž nic není svato, ženy, teré ztratily takřka úplně smysl pro povinnosti vůči Bohu, vůči vlastnímu manželu, mají-li jakého, vůči vlastním dětem, mají-li jaké.

Bláznivé až šílené ženy v naší době rovněž jsou schopny každé špatnosti, nevěry vzhledem k Bohu, nevěrnosti manželské, vraždy, sebevraždy a p. Ne nadarmo Písmo sv. v knize Sirachovcově upozorňuje na špatnou ženu: „Malá jest každá zloba proti zlobě ženy, úděl hříšníkův připadniž na ni!" Sir. 25, 26.

Žena podle vzoru Marie Panny.

Naopak zase žena, jsouc již povahou svojí nadána od Boha jemným citem, je-li šlechetná, moudrá, Bohu oddaná, velice mnoho dobrého na světě vykonati může, jak víme z Písma sv. Starého i Nového Zákona, ze života nesčetných světic i z vlastního pozorování. Písmo sv. velebí takové ženy: „Zdatnou ženu kdo nalezne," to jest kdo najde snadno ženu dobrou v každém ohledu?, není ji snadno nalézti. — „Nad skvosty z daleka cenu má." To znamená: dobrá, nábožná, pracovitá, pečlivá, čistoty milovná žena má u Boha i u lidí cenu nade všecko bohatství, skvosty a poklady.

Křesťanská ženo, dívko, matko, nahlížej často do zrcadla života nejsvětější ženy Panny Marie a porovnávej, zdokonaluj podle toho vzoru život svůj, abys nikdy ani od lidí, ani od Boha nemusila býti nazvána — ženou šílenou.

Tenkrát se poznají upřímní přátelé.

Velmi dobře pročtěme si rozmluvu Joba s jeho přáteli.

Především posuďme jednání přátel Jobových. Přišli, aby Joba v útrapách potěšili. To samo o sobě by bylo zajisté pěkné a byl by to záslužný dobrý skutek.

Než přátelé teď v neštěstí ukázali Jobovi pravou svoji tvář. Zhrozili se ovšem nad velikostí utrpení svého přítele, zarazili se

když místo uprostřed blahobytu a bohatství nalézají Joba hnijícího a zapáchajícího uprostřed smetiště. Nemohli ani promluviti.

A když začali mluviti, ukázalo se, že nebyli dobrými přáteli, ale přáteli neupřímnými a falešnými. Místo srdečného soucitu a místo přátelské potěchy podávají Jobovi slova plná narážek, podstrkovaných výčitek, že Job je tajný hříšník, a že jeho neštěstí je trest za hříchy. Z jejich slov jakoby se ozývala tajená škodolibost to jest radost nad zkázou Jakobovou a nad domnělou ukázkou nespravedlnosti jeho.

Takového neupřímného přátelství se bedlivě chraňme. Nikdy nezáviďme, ale také a tím více nikdy nepřejme nikomu nic zlého, neboť jest to veliký hřích.

Poznáme snadno, jsme-li svým bližním dobrými přáteli, jestliže podle slov Ježíše Krista „radujme se s radujícími a pláčeme s plačícími."

Nářek není reptání.

Job naříká nad svým neštěstím, ale nereptá. I Ježíš Kristus na kříži si naříká, volaje „Žízním" „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil."

Vzdechnouti si, naříkati, plakati, to naprosto není nic nedovoleného. To jest jenom projev přirozeného citu, který se odstraniti nedá. Reptati proti Pánu Bohu jest ovšem něco docela jiného. Člověk reptající, ten Boha obviňuje z nespravedlnosti, z ukrutnosti, vyhrožuje Bohu a pronáší slova plná rouhání a nenávisti vůči Bohu.

Křivé podezřívání falešných přátel.

Elifaz dává Jobovi cítiti, že není s ním všecko v pořádku. Praví mu: „Vidíš, jinýms' pomáhal a sám sobě pomoci nemůžeš a chabneš. Sotva jsi nevinný, neboť není známo, že by poctivci hynuli. Myslili jsme, že jsi spravedlivý, bez chyby, a zatím i na tobě Bůh něco našel a teď tebe trestá."

Job se ospravedlňuje: „Nejsem si vědom velikých vin." Bojování je život člověka a slzavé údolí. To život lidský s sebou nese, Bůh poděluje nejen dobrými věcmi, ale i utrpením. Boha budu prositi pokorně za úlevu."

Sofar znova obviňuje Joba z tajných nepravostí. Menší prý jsou ještě tyto tresty, než jakých by hříchy Jobovy zasloužily.

Cit se mnou mějte, vy moji přátelé!

Job rozbolestněn nespravedlivými výčitkami volá k těm, kteří mu bývali přáteli: „Cit se mnou mějte přec, cit mějte, vy moji „přátelé", neboť ruka Páně dotkla se mne." Právě tak volají

k nám duše, jež jsme měli za přátele v pozemském životě z očistce: „Cit s námi mějte, vy přátelé naši, ač-li jste byli opravdovými přáteli, a pomozte nám, modlete se srdečně za nás.“

Živá víra a naděje posilou v utrpení.

Mocnou útěchou trpícího takřka již umírajícího Joba je, i když zemře bídnou smrtí, že jedenkráte bude zase k životu vzbuzen, že při vzkříšení těla dostane se mu za odměnu možnosti i zrakem tělesným na Boha patřiti.

Bůh dává vysvědčení.

Bůh sám konečně promlouvá k Jobovi a jeho přátelům, poukazuje na svoji moc a moudrost, která všecko vede a řídí ku blahu tvorů. Tedy — každý člověk může věděti a tušiti, že také on z péče a prozřetelnosti Boží není vyňat, a že do této péče Boží úplně má býti odevzdán.

Job klaní se pokorně Bohu a prosí za odpuštění, jestli snad i on některé nemístné slovo nářku pronesl.

Přátele Jobovy neminulo pokárání od Boha za to, že tak nesoucitně a neblíženský si počínali vůči trpiteli.

A dal Hospodin Jobovi všeho, co byl měl, dvojnásobně.

Jak učiniti utrpení záslužným.

Proč bylo utrpení Jobovo záslužné a proč bylo zde na světě i na věčnosti skvěle odměněno? Proto, že Job trpěl s vírou a nadějí v Boha a s láskou k němu. Kdyby byl Job trpěl a trpělivý snad i při tom byl, ale kdyby nebyl měl víry, naděje a lásky, nebylo by mu utrpení, nikterak záslužné u Boha. Bůh totiž žádá a má plné právo žádati, aby lidé všecko, co dobrého konají, konali z lásky k němu. Kdo má však na duši těžký hřích nebo více těžkých hříchů, ten nemá lásky k Bohu, naopak stal se nepřítelem Božím, a dobré skutky jeho nemají záslužnosti pro nebe. Tedy ani sebe větší trpělivost, která je jinak tak velice záslužná, nebyla by nám záslužná, kdybychom duši měli obtíženu těžkým hříchem. Sv. Pavel výslovně podotýká: „Kdybych tělo své vydal k spálení, ale kdybych lásky neměl, nic by mi to neprospělo.“ 1. Kor. 13, 3.

Ohromný kapitál.

Toto mají míti na paměti nemocní, kteří trpí. Nesmírně mnoho dobrého pro sebe i pro druhé mohou vykonati, když své utrpení na ten neb onen úmysl Bohu obětují a spojí se zásluhami utrpení Ježíše Krista. Proto již na počátku své nemoci, ať je kratší nebo delší, dobře udělají, když si vykonají svatou zpověď (třeba i z celého života) a při sv. přijímání odevzdají se

cele do vůle Boží. V tu chvíli stávají se majetníky velikého duchovního bohatství, které buďto pro sebe, pro duše v očistci nebo pro potřebné bližní, na př. hříšníky, v nebi ukládati mohou. Podobně můžeme učiniti i v jakémkoliv jiném utrpení.

DÁNÍ ZÁKONA BOŽÍHO NÁRODU ISRAELSKÉMU SKRZE MOJŽÍŠE.

(R. 1492—1452 př. Kr.)

UTISKOVÁNÍ ISRAELITŮ V EGYPTĚ A NAROZENÍ MOJŽÍŠOVO.

Nový král utlačuje Israelity těžkou prací — Dává rozkaz, aby každý novorozený Israelita byl utopen — Mojžíš zachráněn.

Josef, všichni jeho bratři i celé ono pokolení zemřeli, synové Israelovi však rostli a množili se, jakoby rostli ze země, a rozmohli se tak velice, že jich byla plná země.

Zatím povstal nový král nad Egyptem, který Josefa neznal. Ten pravil svému lidu: Hle, národ synů Israelových jest četný a silnější než my. Nuže, opatrně jej potlačujme, aby se příliš nerozmnožil a kdyby vypukla válka proti nám, aby se snad nepřidal k našim nepřátelům, nepřemohl nás a nevyšel ze země.

Ustanovil tedy nad nimi robotní dozorce, aby je utiskovali těžkými pracemi. Stavěli pak pro faraona zásobovací města Pitom a Ramesses. Čím více je však utiskovali, tím více se rozmnožovali a rostli.

I nenáviděli Egypťané synů Israelových, utiskovali je, posmívali se jim a ztrpčovali jim život těžkým zpracováním hlíny a výrobou cihel, jakož i různými robotami, kterými byli přetěžováni na poli.

Tu dal král egyptský hebrejským porodním pomocnicím, z nichž jedna slula Sefora a druhá Fua, rozkaz: Když budete pomáhati ženám hebrejským, chlapce při porodu usmrťte, dívku však zachovejte!

Pomocnice se však bály Boha a nečinily dle rozkazu krále egyptského, nýbrž nechávaly chlapce na živu. Král je k sobě povolal a pravil jim: Co to činíte, že necháváte chlapce na živu?

Ony odpověděly: Ženy hebrejské nejsou jako egyptské, neboť ony samy umějí si pomoci dříve než k nim přijdeme.

Bůh tedy dobře činil pomocnicím. Lid pak rostl a velice zmohutněl. Poněvadž se pomocnice Boha bály, dal jim četné potomstvo.

Tu rozkázal farao všemu lidu svému řka: Každého chlapce, který se narodí, vrzte do řeky, každou dívku však nechte na živu!

Po těchto událostech muž jeden z rodu Levi šel a pojal manželku ze svého kmene. Ta porodila syna. Vidouc, že jest krásný, skrývala ho po tři měsíce.

Když ho již nemohla déle skrývati, vzala ošitku ze sítí, vymazala ji klím a smolou, vložila do ní nemluvně a položila je do rákosí u břehu řeky. Jeho sestra se postavila podál a pozorovala, co se bude díti. Tu hle, dcera faraonova sestupovala, aby se v řece koupala. Její průvodkyně kráčely podél řečiště.

Když uzřela ošitku v rákosí, poslala pro ni jednu ze svých služebnic. Když ji přinesla, otevřela ji a uzřevši v ní chlapečka an pláče, byla jata soustrastí s ním a pravila: To jest jedno z dětí hebrejských.

Tu jí pravila sestra chlapcova: „Přeješ si bych šla a zavolala hebrejskou ženu, která by mohla dítko odchovati?“ Odpověděla: Jdi. Dívka šla a zavolala svou matku.

Dcera faraonova jí pravila: Vezmi tohoto chlapečka a živ mi jej. Já ti dám tvou mzdu. Vzala tedy žena pachole a živila je. Když dorostlo, odevzdala je dceři faraonově. Ta přijala je

za syna a dala mu jméno Mojžíš (to jest z vody vytažený) říkouc: „Vždyť jsem ho vytáhla z vody.“ 2. Moj. 1, 2,

*

Nejslavnější muž Starého Zákona.

Vypravováním o Mojžíšovi začíná v starozákonních dějinách nový důležitý oddíl, v němž se dovíme, jak Bůh skrze Mojžíše dal židovskému národu svá přikázání a bohoslužebný řád. Časově spadá začátek tohoto oddílu do roku 1400. před narozením Kristovým.

Čtenáři Písma sv. vystupuje před zrakem vznešená postava osvoboditele a vůdce národa israelského, Mojžíše. Mezi vynikajícími muži světových dějin právě Mojžíš zaujímá jedno z nejpřednějších míst, jsa nejen vůdcem národa, ale také od Boha vyvoleným pronokem a svotopiscem.

Od Mojžíše totiž pochází pět knih Starého Zákona. Co jsme dosud četli, je z jeho péra.

Mojžíš dějepiscem.

Řízením Božím dostalo se Mojžíšovi na dvoře faraonově důkladného vzdělání ve všech oborech tehdejšího vědění. S pomocí Ducha sv. vypsal Mojžíš stručně dějiny světa, lidstva a národa israelského až do posledních let svého života. Jako prameny, z nichž čerpal své vypravování ze starších dob, posloužily mu zápisy a tradiční vypravování předků. Poněvadž psal pod ustavičným vedením a působením Ducha sv. dávají nám spisy jeho záruku, že obsahují pravdu nejen po stránce dějepisné, ale také po stránce náboženské.

Kolo dějin.

Osudy národů jsou v rukou Boží Prozřetelnosti. Bůh jest to, který dopřává národům slávy, moci všestranného rozkvětu a blahobytu. Takřka 400 let byli potomci Israele-Jakoba v zemi egyptské. Za tu dobu dosáhl israelský národ takového rozkvětu, že vzbuzoval závist národa a králů egyptských. Neznámo kolikátý už to byl král, který se rozhodl za každou cenu zeslabiti nebezpečně zmohutnělý národ israelský.

A zase řízením Božím upadl národ israelský po dobách blahobytu a svobody do krutého otroctví. Lid israelský konal otrocké těžké práce a při tom volal k Bohu o pomoc a vysvobození. Zdálo se, že volá marně. Vysvoboditel nepřicházel. Násilí krále Egyptského na lidu israelském dostoupilo vrcholu nařízením, že chlapci narození v národě israelském mají býti topeni.

Toto nařízení bylo zločinem na Israelitech, jsouc v přímém odporu s přirozeným zákonem nepsaným, ale od Boha všem lidem vštípeným: „Nezabiješ!“ Kolo dějin přitisklo Israelity tvrdě k zemi.

Vraždění dítek jindy a dnes.

Vraždění dítek bylo často se vyskytujícím hříchem a zločinem pohanských národů.

I v této věci ukazuje se však, že novodobé pohanství v ničem nezůstává pozadu za pohanstvím starověkým, ba naopak, že je

ještě předčí. Vraždí se dítky narozené a ještě častěji dítky nenarozené každoročně ne ve stech a tisících, ale jak statistika zjišťuje v desetitisících až statisících jen v naší zemi.

Tak ovšem národ sám sebe zabíjí a k vyhynutí se připravuje. Běda rodičům, kteří takovýmto zločinem stávají se vinnými!

Porodní pomocnice se však bály Boha a proto nenapomáhaly zločinnému úmyslu faraonovu. Bůh za to dobře činil, to jest žehnal pomocnicím.

Také dcera faraonova projevuje něhyplný soucit s nalezeným dítětem a ujímá se ho. Jako by znala slova Ježíše Krista: „Co jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili.“

Záchrana dítek.

Dítě jest drahocenným pokladem Bohem samým rodičům svěřeným. Od té chvíle, kdy se rodičům dítko narodilo, nemají důležitějšího úkolu než, aby je přivedli na cestu vedoucí k věčnému životu, to jest, aby položili pevný základ křesťanské výchovy do duše dítěte. Jak? — Dobrým slovem a dobrým příkladem, podle starého a osvědčeného přísloví: „Slova hýbou, příklady táhnou."

Na dobrý příklad rodičů nebude moci dítě zapomenout, ať přijde do jakýchkoliv okolností životních a ten nezapomenutelný dobrý příklad bude dítě nutiti, aby bylo věrno otcovským a mateřským napomenutím.

Jako dcera faraonova zachránila dítě Mojžíše, před záhubou časnou, tak dobří rodičové zachraňují pečlivou křesťanskou výchovou své dítě od záhuby věčné.

MOJŽÍŠ OD BOHA POVOLÁN.

Mojžíš upadl v nemilost faraonovu — Útěk jeho do země Madian — Zjevení Hospodinovo v ohnivém keři — Poslání Mojžíšovo a Aronovo.

Toho času, když Mojžíš vyspěl, přišel ke svým bratřím israelským a viděl jejich útrapy. Viděl Egypťana, kterak tepe jednoho Israelitu jeho to bratra — rodáka. Tu ohlédnuv se Mojžíš na všecky strany a vida, že tu nikoho není, usmrtil Egypťana a ukryl jej v písku.

Druhého dne vyšed, uzřel dva Hebreje — Israelity, ani se mezi sebou vadí. I řekl tomu, který činil křivdu: Proč tepeš svého bližního? On odpověděl: Kdo tě ustanovil nad námi knížetem a soudcem? Chceš mne usmrtit, jako jsi včera usmrtil Egypťana? I lekl se Mojžíš a pravil: „Jak se ta věc prozradila?"

Také farao uslyšel o té věci a usiloval o smrt Mojžíšovu.

Tu prchl před faraonem a usadil se v zemi Madian u jedné studny. Madiánský kněz měl sedm dcer. Ty přišly vážit vody. Naplnivše koryta, chtěly napájeti stáda svého otce. Přišli však pastýři a odehnali je. Tu Mojžíš povstal, ujal se dívek a napojil jejich ovce. Když se navrátily k Raguelovi, svému otci, pravil jim: Proč přicházíte dříve než jindy? Odpověděly: Jakýs Egypťan vysvobodil nás z moci pastýřů, nad to i vodu s námi vážil a napojil ovce. On se tázal: Kde jest? Proč jste člověka toho tam nechaly? Zavolejte ho, aby něco pojedl.

Mojžíš přisahal, že u něho zůstane. Obdržel též Seforu, jeho dceru, za manželku. Ta mu porodila syna, kteréhož nazval Gersaam řka: Stal jsem se vyhnancem v cizí zemi. Později porodila druhého, kterého nazval Eliezer. „Vždyť" — pravil

— „Bůh mého otce, můj to pomocník, vysvobodil mne z moci faraonovy.“

Po dlouhé době král egyptský zemřel.

Synové Israelovi vzdychali a pro těžké práce křičeli. Křik jejich vystoupil od prací k Bohu. Uslyšel jejich lkání a rozpomněl se úmluvy, kterou byl učinil s Abrahamem, Isákem a Jakobem. Hospodin shlédl na syny Israelovy, neboť věděl o nich.

Mojžíš pásal ovce Jetra—Raguela, tchána svého, kněze madiánského. Když jednou zahnal stádo hlouběji do pouště, přišel k Boží hoře Horebu. Tam se mu zjevil Hospodin v plameni ohně, šlehajícího z keře. A viděl, že keř hoří a neshořuje. Hospodin však vida, že jde, aby ohledal zjev, volal na něho z keře řka: Mojžíši, Mojžíši! On odpověděl: Tu jsem. Hospodin pravil: Nepřibližuj se sem, zuj obuv s nohou svých, neboť místo, na němž stojíš, jest půda svatá. A pokračoval: Já jsem Bůh otce tvého, Bůh Abrahamův, Bůh Isákův a Bůh Jakobův. Mojžíš zakryl svoji tvář, neboť neosmělil se na Boha pohlédnouti.

Hospodin mu pravil: Viděl jsem utrpení lidu mého v Egyptě a slyšel jsem jeho křik pro krutost dozorců nad pracemi. Ano znám jeho bolest. Sestoupil jsem, abych ho vysvobodil z moci Egypťanův a vyvedl z té země do země krásné a prostranné, do země, která teče mlékem a medem, do sídel Kananejských, Hetejských, Amorrhejských, Ferezejských, Hevejských a Jebusejských. Ano křik synů Israelových přišel ke mně a viděl jsem jejich útrapy, kterými je Egypťané utlačují. Pojď tedy, pošlu tě k faraonovi, abys vyvedl můj lid, syny Israelovy z Egypta.

Mojžíš pravil k Bohu: Kdo jsem já, bych šel k faraonovi a vyvedl syny Israelovy z Egypta? Bůh mu řekl: Já budu s tebou a znamením, že jsem tě poslal, bude ti toto: Až vyvedeš lid můj z Egypta, budeš Bohu na této hoře obětovati.

I pravil Mojžíš k Bohu: Hle já půjdu k synům Israelovým a řeknu jim: Bůh otců vašich posílá mne k vám. Budou-li se mne tázati: „Jaké jest jeho jméno?“ co jim odpovím?

Bůh řekl Mojžíšovi: Já jsem, který jsem. Toto řekneš synům Israelovým: Ten, který jest, posílá mne k vám. Oni poslechnou hlasu tvého.

A dále mluvil Hospodin k Mojžíšovi: Pak vejdeš ty a starší Israelovi k egyptskému králi a řekneš mu: Hospodin Bůh Hebreův, nás volá. Vykonáme cestu tří dnů na poušť, abychom obětovali Hospodinu, našemu Bohu. Vím však, že vás král egyptský nepropustí, byste mohli jíti, leč silnou rukou jsa donucen. Vztáhnu proto svoji ruku a bíti budu Egypt rozmanitými svými zázraky, které budu činiti mezi nimi. Potom vás propustí. A získám u Egypťanů přízeň tomuto lidu, takže nevyjdete prázdni, až budete vycházeti, nýbrž každá žena vyžádá si od své sousedky a spolubydlící zlaté a stříbrné šperky, jakož i šaty, kteréž oblečete svým synům a dcerám a tak jaksi oloupíte Egypt.

Mojžíš odpověděl: Neuvěří mi a neuposlechnou mého hlasu, nýbrž řeknou: Neukázal se ti Hospodin.

Řekl mu tedy Bůh: Co jest to, co držíš v ruce? Odpověděl: Hůl:

I řekl Hospodin: Hoď ji na zemi.

Když ji hodil, stal se z ní had, tak, že se dal Mojžíš na útěk.

Tu řekl Hospodin: Vztáhni ruku svou a chop se jeho ohonu.

Vztáhl tedy ruku, chopil se ho a stala se z něho hůl.

„Aby věřili“ — pravil — „že se ti ukázal Hospodin, Bůh jejich otců, Abrahamův, Bůh Isákův a Bůh Jakobův.“

A zase pravil Hospodin: Vlož svou ruku za ňadra. Když ji pak za ňadra vložil a vyňal, byla malomocná jako sníh. Tu pravil: Vlož zase ruku svou za ňadra. Když ji vložil a zase vyňal, byla podobna ostatnímu tělu.

„Jestliže ti neuvěří“ — pravil — „a neuposlechnou-li hlasu prvního zázraku, uvěří hlasu zázraku druhého.“

„Jestliže však neuvěří ani těmto dvěma znamením a neuposlechnou-li hlasu tvého, naber vody z řeky a vylej ji na suchou zemi a všecka voda, kterou z řeky vezmeš, promění se v krev.“

Mojžíš namítl: Prosím, Hospodine, od jakživa jsem nebyl výmluvný, i od té doby, co mluvíš k svému služebníku, jest můj jazyk velmi neohebný a těžkopádný.

Tu mu pravil Hospodin: Kdo stvořil ústa člověka? Nebo kdo učinil němého a hluchého, vidoucího a slepého? Zdaž ne já? Jdi tedy a já budu v tvých ústech a budu tě poučovati, co ti bude mluviti.

On však řekl: Prosím, Hospodine, pošli si kohokoliv chceš.

Hospodin se na Mojžíše rozhněval a pravil: Vím, že Aron, tvůj bratr, Levita, jest výmluvný, hle, on vyjde ti vstříc a srdečně se bude radovati, až tě uzří. Mluv k němu a vkládej má slova do jeho úst. Já budu v ústech tvých i v ústech jeho a ukáži vám, co dlužno činiti. On bude mluviti k lidu na místě tvém a bude tvým jazykem. Ty však budeš mu zástupcem Božím.

Vezmi také do ruky tuto hůl, kterou budeš činiti zázraky.

2. Moj. 2,—4,

*

Násilí z přenáhlenosti.

Četli jsme, jak Mojžíš silnou rukou ujal se svého krajana a v rozhořčenosti a při tom i přenáhlení zabil nemilosrdného Egypťana.

Shledáváme z tohoto skutku, že Mojžíš je mužem přísné spravedlnosti, jemuž protivila se z duše každá křivda na bližním páchaná.

Mojžíš miluje vášnivě svůj národ a své rodáky. Volí raději vyhnanství a ztrátu pohodlného života, než by nečinně přihlížel na sužování svých rodáků.

Ale Mojžíš má i své slabosti. Jednou z nich jest unáhlenost.

Kdy jenom smí se použíti zraňující nebo smrtící zbraně.

Chceme-li býti spravedlivými ku všem, chceme-li potlačovati každou nespravedlnost, přece nikdy nesmí jíti náš cit spravedlnosti tak daleko, abychom na někoho sáhli násilnou rukou vyjma případ sebeobrany proti nespravedlivému útočníkovi a vyjma případy veřejného práva a pořádku, obrany země, k čemuž patří i povinnosti vojenské.

Vyjma tedy případ, kdy člověk se brání proti útočníkovi, jenž ohrožuje jeho život, vyjma případ, kdy soudce zákonitě k tomu ustanovený pronáší rozsudek nad hrubým provinilcem a odsuzuje ho k smrti, vyjma případ, kdy vojákovi se přikazuje,

aby se zbraní v ruce bránil svoji vlast, není nikdy a nikomu za žádných okolností dovoleno, aby člověka zraňoval nebo usmrcoval bera na sebe úlohu nepovolaného soudce.

Mojžíše v této věci snad jedině tím omluviti můžeme, že v těch dobách nebylo možno dovolati se žádného práva a spravedlnosti.

Děje-li se nám křivda, obyčejně máme možnost spravedlnosti se dovolávati. Chraňme se proto co nejbedlivěji unáhlenosti, která by nás snadno mohla svésti k politování hodnému skutku a snad i k činu, jenž se považuje za zločin.

Láska k národu se projevuje příkladem ctnostného života.

Lásku k národu a k rodákům projevujeme nejlépe, když každému přejeme a dáváme všecko dobré a zvláště, když dáváme všem dobrý příklad cnostného života, neboť tím nejvíce jim prospíváme.

Oběť svého povolání.

Mojžíšovi dostává se povolání od Boha za osvoboditele a vůdce národa israelského. Povolání toto Mojžíše vyznamenává, ale zároveň vzkládá na něho těžkou oběť. Mojžíš to cítí a proto se povolání Božímu dosti vzpírá. Konečně však přece podjímá se Bohem mu uloženého díla: býti nástrojem Prozřetelnosti Boží při osvobození národa israelského.

Důležité povolání Mojžíšovo vyžadovalo velikého sebeobětování od Mojžíše samého. Za to však Mojžíš těšil se bezprostřední a zvláštní ochraně a pomoci Boží.

Každé slušné povolání a zaměstnání, které lidé si volí a k němuž i od Boha pobádáni jsou, vyžaduje jistého sebeobětování pro blaho a dobro našich bližních. Čím vyšší a významnější úřad, tím větší obyčejně bývá také povinnost a zodpovědnost. Blaze člověku, jenž vážně s plným vědomím zodpovědnosti béře na sebe ten neb onen stav a povolání.

Mluvme často s Bohem o svém povolání.

Vezměme si na příklad stav manželský. Jakým osudným a trestuhodným omylem by bylo bráti vstup do stavu manželského na lehkou váhu. Právě tento stav, Bohem samým pro většinu lidí určený, vyžaduje vážného rozmyslu, přípravy řádným a bezúhonným životem, aby člověk pak mohl se dovolávati ochrany a pomoci Boží k dobrému a cílevědomému vedení rodiny. Jenom lehkomyslný člověk vstupuje do stavu manželského bez pevného předsevzetí, že vezme na sebe všecky oběti, které vyžaduje na člověku život rodinný. V tom všem veliký ba největší význam má rozmluva s Bohem, to jest modlitba. Nejenom Mojžíš, ale také my máme každodenně mluviti s Bohem o svém povolání jak v rodině, tak i jinak v životě.

Věrnost v povolání.

Povolání v životě má člověk a zvláště křesťan zastávati co nejsvědomitěji. Nezáleží na práci, kterou koná, ale záleží všecko na tom, jak ji koná. Poslední mzdu za práci v životním povolání bude člověku vyplácet Pán Bůh. Zásluha a odměna nebude připočítána podle knoflíků, ale podle svědomitosti a věrnosti v povolání byť sebe nižším.

Výhybkář na dráze.

Výhybkář na dráze má svoji zodpovědnost, svoji zodpovědnost má poslanec ve sněmovně, kdež byl od lidu poslán, aby rozhodoval o zákonech ve státě.

Špatným postavením výhybky může nesvědomitý výhybkář zaviniti smrt mnoha lidí při povstalé srážce vlaků.

Poslanec ve sněmovně.

Špatným rozhodováním o zákonech, přivolováním a připouštěním anebo přímým navrhováním zákonů, protináboženských a náboženský život občanů ve státě poškozujících, nesvědomitý poslanec vydává v šanc celý národ. Neboť jenom dobrý život podle přikázání Božích jednotlivých občanů ve státě je nejlepší základnou, na níž stojí blaho a bezpečnost státu a národa. Z toho je zřejmo, že čím vyšší úřad člověk zastává, tím více je třeba, aby myslil na svou zodpovědnost nejen před lidmi, ale zvláště před Bohem, čili jinými slovy je třeba, aby byl člověkem věřícím a zbožným.

Více takových vůdců lidu.

Mojžíš takovým byl a právě zbožnosti Mojžíšově měl národ israelský co děkovati, že v různých pohromách a nebezpečích zaviněných i nezaviněných na cestě do země zaslíbené nezahynul.

MOJŽÍŠŮV NÁVRAT DO EGYPTA.

Mojžíš se vrací s dovolením Jetrovým do Egypta — Setkává se s Áronem — Oba jsou přijati od lidu israelského — Farao zamítá žádost Mojžíšovu — Roboty přitužily — Israelité svádí vinu toho na Mojžíše.

I vzdálil se Mojžíš, vrátil se k Jetrovi, svému tchánu a pravil mu: Půjdu a navrátím se k svým bratřím do Egypta, abych viděl, jsou-li ještě živi. Jetro mu řekl: Jdi v pokoji.

Tu vzal Mojžíš svou ženu a své syny, posadil je na osla a vracel se do Egypta nesa v ruce hůl Boží.

Hospodin řekl také Áronovi: Jdi vstříc Mojžíšovi na poušť. Přišel mu tedy vstříc na horu Boží a políbil jej. Mojžíš vy-

pravoval Áronovi všecka slova Hospodinova, kterými ho byl poslal, a zázraky, které mu byl uložil.

Potom šli spolu a shromáždili všecky starší synů Israelových. Áron mluvil všecka slova, které byl pronesl Hospodin k Mojžíšovi. Mojžíš činil zázraky před lidem a lid uvěřil. Když uslyšel, že Hospodin navštívil syny Israelovy a že shlédl na jejich útrapy, hluboce se klaněl.

Poté vešli Mojžíš a Áron k faraonovi a pravili: Toto praví Hospodin Bůh Israelův: Propusť můj lid, aby mi na poušti obětoval. On však odpověděl: Kdo jest Hospodin, abych musil poslechnouti jeho hlasu a propustiti Israele? Hospodina neznám a Israele nepropustím.

Tu řekli: Bůh Hebreů nám uložil, bychom vykonali cestu tří dnů do pouště a obětovali Hospodinu, Bohu našemu, sice by nás stihl mor nebo meč.

Král egyptský jim řekl: Proč, Mojžíši a Árone, odvádíte lid od jeho prací? Jděte za svými břemeny!

Potom farao pravil: Lidu toho jest v zemi velmi mnoho. Vidíte, že ta chátra vzrostla. Čím více vzroste, popřejete-li jim odpočinku od prací.

Rozkázal tedy toho dne dozorcům nad pracemi a dohlédačům lidu, řka: Budoucně nebudete dávati lidu slámy k výrobě cihel jako dosud, ale ať jdou sami a nasbírají si ji. Týž počet cihel, který dosud vyráběli, jim uložíte a ničeho neslevíte. Nemají co dělati a proto volají: „Pojďme a obětujme Bohu našemu. Ať jsou zatíženi pracemi a nechť je vykonávají, aby se nemohli zaměstnávati lživými řečmi.

Vyšedše tedy dozorcové nad pracemi a dohlédači, pravili lidu: Takto nařizuje farao: Nebudu vám dávati slámy. Jděte sami a sbírejte, kde budete moci něco nalézti, a nic nebude z vaší práce sleveno.

Tu se lid rozběhl po celém Egyptě, aby sbíral slámu.

Dozorci nad pracemi naléhali, řkouce: Vykonávejte každodenně celý svůj úkol, jako jste dosud činívali, když se vám dávala sláma. Dozorci faraonovi bili též ty, kteří byli ustanoveni nad pracemi synů Israelových, říkajíce: Proč jste včera a dnes nevyrobili plného počtu cihel jako dosud?

Dohlédači ustanovení nad pracemi synů Israelových přišli a volali k faraonovi: Proč tak jednáš proti svým služebníkům? Sláma se nám nedává, avšak tolikéž cihel se ukládá. Hle, my, služebníci tvoji, jsme mrskáni. Nespravedlivě se vystupuje proti tvému lidu.

On pravil: Nemáte co dělati, zahálíte a proto říkáte: „Pojďme a obětujme Hospodinu!“ Jděte tedy a pracujte! Sláma se vám dávati nebude, budete však odváděti obvyklý počet cihel.

Dohlédači israelští viděli, že jsou v tísni, poněvadž se jim přikazovalo: „Nic nebude sleveno z denního počtu cihel."

Když se tedy setkali s Mojžíšem a Áronem, kteří čekali, aby se s nimi setkali, až vyjdou od faraona, pravili k nim: Hospodin to viz a suď, že jste nás uvrhli v nemilost u faraona a jeho úředníkův, a že jste vtiskli mu do rukou meč, aby nás usmrtil.

Tu se Mojžíš opět obrátil k Hospodinu a pravil: Hospodine, proč necháváš tento lid tolik trpěti? Proč jsi mne poslal? Od té doby, co jsem vešel k faraonovi, bych mluvil tvým jménem, utiskuje tvůj lid ještě více a ty se ho neujímáš.

Hospodin řekl Mojžíšovi: Nyní uvidíš, co učiním faraonovi, neboť vlivem silné ruky je propustí a pod vlivem ruky mocné je ze země i vyžene. 2. Moj 4,

*

„Hospodina neznám."

Farao vzepřel se rozkazu Božímu. Považoval jméno Boží „Hospodin" za jméno jednoho z pohanských bohů, lépe řečeno model, jakých v samém Egyptě bylo více než dosti. Farao neuznával za vhodné vyžádati si bližšího poučení o Bohu Israelitů. Kdyby tak byl učinil, byl by se dověděl od Mojžíše a Árona, že Bůh, jehož rozkaz mu vyřizovali, není pouhá dřevěná, kamenná, zlatá nebo stříbrná modla, že to není nějaké posvátné zvíře, jaká ctili Egypťané, že to není ani některé z těles nebeských, jež rovněž pohané za bohy považovali, nýbrž že jest to skutečný jediný živý Bůh, jehož vůli je nebezpečno se vzpírati.

Jak pošetile vypadá farao, když se pyšně staví proti rozkazu Božímu slovy: „Kdo jest Hospodin, abych musil poslechnouti jeho hlasu —" a hned aniž by počkal na poučení dodává: „Hospodina neznám a Israele nepropustím."

„My máme své bohy."

Farao je jeden z mnoha stejně pošetilých a nevědomých pohanů.

Po hříchu dědičném zatemnil se rozum člověka a vůle jeho naklonila se ke zlému. Lidstvo z převážné části neuchovalo si víru v jednoho osobního a nejvýš dokonalého Boha, nýbrž oddalo se pohanství, to jest uctívání věcí stvořených místo Stvořitele.

S falešnou pověrečnou vírou v modly a vybájené pohádkové bytosti nevzrostla ovšem mravnost. Právě naopak mravnost záležející v plnění přikázání pravého Boha upadala stále více. Vzdělanosti sice přibývalo, ale vzhledem k mravní stránce pro scházející vliv pravého náboženství nastal v pohanstvu úžasný úpadek.

Konečně ti nejvzdělanější pohanští starověcí národové: Egypťané, Babyloňané, Asyrové, Peršané, Řekové a Římané dospěli tak daleko, že takřka již nic nebylo jim svatého, zosobněným nesčetným vybájeným bohům svým připisovali vlastnosti a činy hříšné: opilství, nemravnost, pomoc při krádežích, a skutečně je také vzývali, když těchto a jiných nepravostí k jejich poctě se dopouštěli. Tam přivedla lidstvo ztráta pravého náboženství.

Není víra jako víra.

Jedině v národě israelském mimořádným působením Prozřetelnosti Boží udržovala se víra v jednoho Boha. Z tohoto národa měla v největším úpadku lidstva vzejíti spása příchodem Vykupitele a nejlepšího učitele národů, Ježíše Krista.

Mnohý moderní člověk také „nezná Hospodina".

I za dnešní doby jsou mnozí, kteří svým jednáním, svým životem a také slovem mluveným i tištěným prohlašují: Neznáme Hospodina.

Jsou to jednotlivci, jsou to strany, spolky ba celé velké skupiny lidí, kteří píší na své odznaky a prapory tato slova: Neznáme Hospodina.

Socialismus, komunismus, pokrokářství, volnomyšlenkářství.

Jsou to socialisté a komunisté, kteří podle svých zakladatelů a učitele Marxa, Bebela a j. praví: Nebe ponechejme vrabcům a připravme si ráj na zemi!

Jiní liberalisté, pokrokoví a volní myslitelé tvrdí: Náboženství jest věcí úplně soukromou, nemá co dělat ve veřejném životě a nesmí ani do něho býti připuštěno. Proto ať jest ze všech veřejných míst, zvláště ze škol odstraněno.

Co jiného jsou tyto a podobné hlasy než posměšná slova faraonova: Neznáme Hospodina.

Úpadek nábožnosti jest úpadkem lidské společnosti.

Úpadek víry v dnešní zpohanštělé společnosti lidské, netečnost a nepřátelství k jedinému pravému náboženství Ježíše Krista v Církvi katolické, to všecko nezůstává bez účinku na mravy lidské společnosti.

Co jest to zločinnost? Vzepření se oproti nejdůležitějším přikázáním Božím. Jak dochází k zločinům? Když si člověk učiní zásadou životní: Hospodina neznám a četníka se nebojím.

Za naší doby nastává podobný úpadek mravní jako v pohanských státech před Kristem Pánem.

Vzdělanost zločinnosti nebrání, nýbrž ji činí „rafinovanou".

Vzdělanost, která měla býti náhražkou náboženství, ta zločinnosti nebrání, ba naopak ji podporuje a k rafinovanosti vede. Nejvzdělanější státy světa: Amerika a Francie jsou zločiny přeplněny.

Nevěra a z ní povstávající odkřesťanění národů trestá se samo. Trestá se nepořádky, zločiny a krvavými válkami v samých střediscích vzdělanosti.

Pozor na štít „Neznáme Hospodina".

Varujme se, chraňme své dítky spolků, přednášek, divadel, kin, časopisů a knih, z nichž se ozývá ono pohanské zlovolné a při tom nadmíru pošetilé: Neznáme Hospodina.

ZÁZRAKY A RÁNY EGYPTSKÉ.

Zázrak na důkaz Mojžíšova božského poslání, hůl — had, — První pohroma: z vody krev, — žáby, — komáři, — mouchy, — dobytčí pád, — vředy, — krupobití, — kobylky, — temnoty, — předpověď desáté rány.

Hospodin pravil k Mojžíšovi a Áronovi: Když vám řekne farao: „Ukažte zázračná znamení," řekneš Áronovi: „Vezmi hůl svou a hoď ji před Faraonem na zemi" — a obrátí se v hada.

Vešli tedy Mojžíš a Áron k faraonovi a učinili, jak Hospodin přikázal. Áron hodil hůl svou před faraonem a jeho služebníky na zemi, a stal se z ní had. Farao však povolal mudrce a čaroděje, a ti učinili podobně egyptským zaklínáním a nějakými tajnými prostředky. Každý z nich vrhl svou hůl na zemi, a stali se z nich hadi. Hůl Áronova však pohltila hole jejich. I zatvrdilo se srdce faraonovo a neposlechl jich, jak byl Hospodin předpověděl.

Hospodin pravil Mojžíšovi: Srdce faraonovo jest zatvrzelé, nechce lidu propustiti. Jdi ráno k němu. Hle, vyjde k vodě. Postavíš se naproti němu na břehu řeky, vezmeš do ruky hůl, která byla obrácena v hada, a řekneš mu: Hospodin, Bůh Hebreův, poslal mne k tobě se vzkazem: „Propusť můj lid ať mi na poušti obětuje!" Ty jsi však dosud nechtěl uposlechnouti. Toto tedy praví Hospodin: Po tom poznáš, že jsem já Hospodin: Hle, udeřím holí, kterou mám v ruce, do vody řeky, a obrátí se v krev. Ryby, které jsou v řece zahynou, vody budou zapáchati a Egypťanům, pijícím z řeky vodu, bude zle.

Potom pravil Hospodin k Mojžíšovi: Rci Áronovi: Vezmi svou hůl a vztáhni ruku nad vody egyptské, nad jejich řeky,

průplavy, nad kaluže, tedy nad všecky vodní plochy, aby se obrátili v krev a krev budiž v celém Egyptě jak v dřevěných, tak i v kamenných žlabech.

Mojžíš a Áron učinili dle rozkazu Hospodinova. Áron zvedl hůl a udeřil jí před faraonem a před jeho služebnictvem do vody řeky a ona se obrátila v krev.

Ryby, které byly v řece pošly, a řeka zapáchala, takže Egypťané nemohli píti z řeky. Byla pak krev po všem Egyptě. Čarodějové egyptští však učinili podobně svým zaklínáním. Proto se srdce faraonovo zatvrdilo a neposlechl jich — jak to byl Hospodin předpověděl.

Obrátil se farao a vrátiv se do svého domu, nevěnoval věci ani tentokráte valné pozornosti. Všichni Egypťané pak kopali kolem řeky hledajíce pitné vody, neboť z řeky vody píti nemohli.

Když uplynulo celých sedm dní od té doby, co Bůh ranou stihl řeku, pravil Hospodin Mojžíšovi: Jdi k faraonovi a rci mu: Toto praví Hospodin: Propusť lid můj, ať mi obětuje. Nebudeš-li však chtíti jej propustiti, hle, já budu bíti všecky tvé končiny žabami. Řeka bude chrliti žáby, které vystoupí a vniknou do tvého domu, do tvé ložnice, na tvé lůžko, do domu tvých služebníků, do tvého lidu, do tvých krbů, a do tvých spižíren. Ano, na tebe, na tvůj lid a na všecky tvé služebníky vrhnou se žáby.

Poté pravil Hospodin Mojžíšovi: Rci Áronovi: Vztáhni svou ruku nad řeky, nad průplavy a nad kaluže, a uveď na Egypt žáby. Vztáhl tedy Áron ruku nad Egptské vody. I vystoupily žáby a pokryly Egypt. Učinili však i čarodějové svým zaklínáním podobně a uvedli žáby na Egypt.

Tu povolal farao Mojžíše a Árona a pravil jim: Proste Hospodina, aby odňal žáby ode mne a mého lidu, a propustím lid, aby obětoval Hospodinu.

Mojžíš pravil faraonovi: Urči mi, pro kdy mám vyprositi tobě, tvým služebníkům a tvému lidu, aby byly žáby zapuzeny od tebe, od tvého domu, od tvých služebníků i od tvého lidu tak, aby zůstaly jen v řece. On odpověděl: Pro zítřek.

Tu pravil Mojžíš: Učiním podle tvého slova, abys přesvědčil se, že není nikdo jako Hospodin Bůh náš.

Hospodin učinil dle prosby Mojžíšovy. I pošly žáby v domech, v nádvořích a v polích. Snesli je pak na obrovské hromady. Země byla plna puchu.

Farao však vida, že nastala úleva, zatvrdil své srdce a neuposlechl jich — jak to byl Hospodin předpověděl.

I pravil Hospodin Mojžíšovi: Mluv k Áronovi: Vztáhni svou hůl a udeř do prachu země, ať se stanou z něho komáři po celém Egyptě. I učinili tak.

Áron vztáhl ruku, ve které držel hůl, udeřil do prachu země a objevili se komáři na lidech i na zvířatech. Všecek prach země po celém Egyptě byl obrácen v komáry.

Čarodějové se snažili učiniti podobně svým zaklínáním, vyvoditi totiž komáry, nebyli však s to. Tu pravili čarodějové faraonovi: Prst Boží jest toto. Srdce faraonovo se však zatvrdilo, tak že jich neuposlechl — jak to byl Hospodin předpověděl.

Potom pravil Hospodin Mojžíšovi: Vstaň na úsvitě, předstup před faraona — půjde totiž k vodě — a rci mu: Toto praví Hospodin:

Propusť lid můj, aby mi obětoval. Jestliže ho však nepropustíš, hle, já pošlu na tebe, na tvé služebníky, na tvůj lid i na tvé domy veliké roje much a budou domy Egypťanů i půda, na které budou státi plny velikého množství much. Zemi Gessen však, v níž jest můj lid, učiním zázrak, že tam mouchy nebudou, abys se přesvědčil, že jsem já Hospodin uprostřed země. Učiním rozdíl mezi lidem mým a lidem tvým. Zítra se stane toto zázračné znamení.

Hospodin také tak učinil. Přišly velmi obtížné mouchy do domů faraona a jeho úředníkův, i do celého Egypta, takže byla země od těchto much zpustošena. Tu dal farao zavolati Mojžíše a Árona a pravil jim: Jděte a obětujte svému Bohu v této zemi.

Mojžíš však pravil: Nemůže se tak státi, neboť budeme přinášeti Hospodinu, Bohu našemu, oběti, které jsou v očích Egypťanův ohavnostmi. Jestliže usmrtíme před Egypťany to, co oni ctí, uházejí nás kamením. Vykonáme cestu tří dnů na poušť a tam budeme obětovati Hospodinu, Bohu našemu, jak nám přikázal.

I řekl farao: Já vás propustím, byste mohli obětovati Hospodinu, Bohu svému na poušti. Dále však neodcházejte. Modlete se za mne.

Tu pravil Mojžíš: Až od tebe odejdu, budu se modliti k Hospodinu, a zítra odejdou mouchy od faraona, od jeho úředníkův i od jeho lidu. Avšak ať nás zase nezklameš tím, že lidu nepropustíš, by Hospodinu obětoval.

Vyšel tedy Mojžíš od faraona a modlil se k Hospodinu. On pak učinil dle jeho prosby a vzdálil mouchy od faraona, od jeho úředníkův, i od jeho lidu, že nezůstala ani jedna.

Avšak srdce faraonovo se zatvrdilo, tak že ani tentokráte lidu nepropustil.

Tu řekl Hospodin Mojžíšovi: Jdi k faraonovi a mluv k němu: Toto praví Hospodin, Bůh Hebreův: Propusť lid můj, aby mi obětoval. Jestliže se ještě zdráháš a zdržuješ jej, hle, ruka má spočine na tvém poli. Tvé koně totiž, osly, velbloudy, býky i ovce zastihne velmi krutý mor. A učiní Hospodin zázračný

rozdíl mezi majetkem Israelitův a mezi vlastnictvím Egypťanů, tak že nezahyne naprosto nic z toho, co patří synům Israelovým. Hospodin ustanovil též čas řka: Zítra učiní Hospodin tu věc v zemi.

Následujícího dne tedy Hospodin tu věc učinil. Všecek dobytek Egypťanů pošel, z dobytka Israelitů však nezahynulo zcela nic. I poslal farao posly, by tu věc vyšetřili, a skutečně z majetku Israelitů nic nezahynulo. Srdce faraonovo se však zatvrdilo, tak že lidu nepropustil.

Tu pravil Hospodin k Mojžíšovi a Áronovi: Vezměte plné hrsti popela z pece a Mojžíš ať jej sype před faraonem k nebi, a nechť se rozšíří v jemný prach po celém Egyptě, a na zvířatech i na lidech vzniknou po celém Egyptě vředy a naduřelé boule. Nabrali tedy popela z pece, předstoupili před faraona a Mojžíš sypal jej k nebi. Tu vznikly vředy a naduřelé boule na lidech i na zvířatech. Čarodějové nemohli ani před Mojžíšem státi pro vředy, neboť byli na nich právě tak, jako na všech Egypťanech.

Hospodin však nechal srdce faraonovo zatvrditi se, tak že jich neuposlechl, jak to byl Hospodin Mojžíšovi předpověděl.

I řekl Hospodin Mojžíšovi: Ráno vstaň, předstup před faraona a rci mu: Toto praví Hospodin, Bůh Hebreův: Propusť lid můj, aby mi obětoval. Neboť tentokráte pošlu všecky své rány na tvé srdce, na tvé úředníky i na tvůj lid, abys věděl, že není mně podobného na celé zemi. Nyní sice bych mohl vztáhnouti ruku a raniti morem tebe i lid tvůj a byl bys vyhlazen ze země. Zachovávám tě však proto, abych ukázal tobě svou moc a jméno mé aby bylo slaveno po vší zemi. Ještě zdržuješ můj lid a zdráháš se ho propustiti? Hle, zítra v touž hodinu deštiti budu velmi velikým krupobitím, jakého v Egyptě nebylo od té doby, co trvá, až do dneška. Proto již nyní dej shromážditi svůj dobytek a všecko co máš na poli. Neboť lidi i dobytek a všecko, co se bude nalézati venku a nebude s polí doma shromážděno, zasáhne krupobití a pomře. Kdo se z úředníků faraonových bál slova Hospodinova, postaral se o to, by jeho čeládka i dobytek se uchýlili domů. Kdo však nedbal slova Hospodinova, nechal své čeládky i dobytka na poli.

Potom pravil Hospodin k Mojžíšovi: Vztáhni ruku svou k nebi, aby sneslo se kropobití po celém Egyptě, na lidi i na zvířata i na všecko polní rostlinstvo v Egyptě.

Vztáhl tedy Mojžíš hůl k nebi a Hospodin seslal hromobití, krupobití a blesky dopadající na zemi. Tak dštil Hospodin krupobitím na Egypt.

Kroupy smíšené s ohněm zároveň padaly a byly tak veliké, jakých dříve nikdy nebylo viděti od té doby, co národ ten trvá. A potloukly kroupy v celém Egyptě všecko, co bylo na poli, od člověka až po zvíře. Také všecky polní rostliny kroupy

potloukly a zpřerážely všecko stromoví té krajiny. Toliko v zemi Gessen, kdež byli synové Israelovi, kroupy nepadaly.

Tu poslal farao pro Mojžíše a Árona a řekl jim: Zhřešil jsem i tentokráte. Hospodin jest spravedliv, já však a můj národ jsme bezbožní. Modlete se k Hospodinu, aby přestaly Boží hromy a krupobití. Pak vás propustím a nebude vám zde déle zůstati.

Mojžíš řekl: Až vyjdu z města, vztáhnu dlaně své k Hospodinu a přestanou hromy aniž bude krupobití, abys věděl, že země jest majetkem Hospodinovým. Vím však, že ani ty ani tvoji úředníci se ještě Hospodina Boha nebojíte.

Len a ječmen byl potlučen, poněvadž ječmen byl vymetaný a len již vyháněl paličky. Pšenice však a špalda nebyly potlučeny poněvadž jsou pozdější. Vyšel tedy Mojžíš od faraona z města, vztáhl ruce k Hospodinu a přestalo hromobití i krupobití a nekapal již déšť na zemi.

Farao však vida, že přestal déšť, krupobití a hromobití, hřešil zase, neboť srdce jeho i úředníků jeho se zatvrdilo, a to velice, tak že nepropustil synů Israelových — jak to byl Hospodin skrze Mojžíše předpověděl.

Tu pravil Hospodin k Mojžíšovi: Jdi k faraonovi.

Vešli tedy Mojžíš a Áron k faraonovi a řekli mu: Toto praví Hospodin, Bůh Hebreův: Jestliže odpíráš a nechceš-li lid můj propustiti, hle, já uvedu zítra do tvé říše kobylky. Ty zakryjí povrch země, tak že nic nebude viděti, pohltí, co zbylo po krupobití, zhlodají všecky stromy, které na poli pučí, a naplní domy tvé, tvých služebníků a všech Egypťanů v množství, jakého neviděli otcové a dědové tvoji od té doby, co se narodili, až do dneška. A obrátiv se odešel od faraona. Tu pravil Hospodin Mojžíšovi: Vztáhni svou ruku nad Egypt po kobylkách, aby naň přišly a strávily všecky rostliny, které zůstaly po krupobití.

Vztáhl tedy Mojžíš hůl nad Egypt, a Hospodin celý ten den i noc dal vanouti žhoucímu větru. Když pak nastalo jitro, žhoucí vítr přinesl kobylky. Přišly do celého Egypta a usadily se ve všech končinách jeho v nesčíslném množství, v jakém nikdy před tím nebyly a nikdy potom nebudou.

Přikryly všecek povrch země a všecko zničily. Zhltaly všecku zeleň a cokoliv bylo na stromech ovoce, které po krupobití zůstalo. A nezbylo docela nic zeleného v celém Egyptě ani na stromech ani na ostatním rostlinstvu. Proto dal farao spěšně zavolati Mojžíše a Árona a řekl jim: Zhřešil jsem proti Hospodinu, Bohu vašemu i proti vám. Nyní však — odpusťte mi hřích ještě tentokráte, a proste Hospodina, Boha vašeho, aby odňal ode mne tuto smrtící ránu.

Mojžíš tedy vyšed od faraona modlil se k Hospodinu. Ten dal vanouti velmi prudkému západnímu větru, který kobylky

zachvátil a vrhl je do Rudého moře, že nezůstalo ani jedné po všech končinách Egypta.

Srdce faraonovo však nechal Hospodin zatvrditi se, tak že nepropustil synů Israelových.

I pravil Hospodin k Mojžíšovi: Vztáhni ruku svou k nebi a tmy budou v Egyptě tak husté, že budou moci býti makány. Vztáhl tedy Mojžíš ruku k nebi a po všem Egyptě nastaly trojdenní hrozné tmy. Nikdo neviděl druhého a nehnul se s místa, na kterém byl. Kdekoli však sídlili synové Israelovi, bylo světlo.

Tu dal farao povolati Mojžíše a Árona a řekl jim: Jděte, obětujte Hospodinu, jen brav a skot váš ať tu zůstane. Děti vaše ať jdou s vámi! Mojžíš řekl: Musíš nám dáti též oběti a celopaly, abychom měli co obětovati Hospodinu, Bohu našemu. Všecka stáda půjdou s námi, ani kopyta z nich zde nezůstane.

I řekl farao Mojžíšovi: Vzdal se ode mne a varuj se zase předstoupiti před moji tvář. Kteréhokoliv dne se mi ukážeš, budeš synem smrti.

Mojžíš odpověděl: Staniž se, jak jsi pravil. Nepředstoupím před tebe. Poté řekl ještě Mojžíš faraonovi: Toto praví Hospodin: O půlnoci půjdu Egyptem, i pomře všecko prvorozené v Egyptě od prvorozence faraonova, který má zasednouti na jeho trůně, až do prvorozence otrokyně, která jest u žernovu. Bude pak veliký křik po všem Egyptě, jakého ani dříve nebylo, aniž kdy potom bude. U žádného ze synů Israelových však ani pes nehlesne, ani proti člověku, ani proti zvířeti, abyste věděli, jak zázračný rozdíl činí Hospodin mezi Egypťany a Israelity. Pak přijdou všichni tito služebníci tvoji ke mně a budou se mně klaněti řkouce: Vyjdi ty i všecek lid který jest ti podřízen. Potom vyjdeme. I odešel Mojžíš od faraona velmi jsa rozhněván. 2. Moj. 7,—11,

*

Účel Egyptských ran.

Účelem celé této řady ran bylo ukázati pohanskému Egyptu, že Bůh Israelitů nebo-li Hebreů jest skutečný, všemohoucí Bůh, proti němuž bohové egypští jsou bezmocné nevědomé modly. Ukázalo se, že celá příroda, v níž Egypťané různé bytosti uctívali jako bohy, a všecky síly v přírodě ihned se podrobují rozkazům Hospodinovým a tak uznávají ho svým pánem.

Země i vzduch, oheň i vody, vítr, blesky i kroupy podrobují se na slovo jeho vůli. I slunce u Egypťanů za boha považované, měsíc a hvězdy na rozkaz Hospodinův se zahalují, že nemohou vydávati svého světla. Tisíce rozmanitých živočichů na všemohoucí rozkaz se objevuje a mizí.

Že jest Hospodin pánem nad životem a smrtí ukázala zvláště rána poslední, o níž se vypravuje v dalším. Vůli Boží jest po-

droben i farao, jenž od svých poddaných byl považován za Boha. V ranách egyptských jeví se citelně i spravedlnost Boží. Hospodin ukazuje celému národu egyptskému, že se dopouštěl hrubého násilí a křivdy na národě israelském, který jim nikterak neublížil a kterému naopak byli povinni vděčností i vzhledem k přítomnosti, neboť Israelité byli pracovitými a tedy užitečnými členy státu.

Israelité jsouce bezprostředními svědky zázraků měli se utvrditi ve víře v jediného, pravého Boha, měli si zapamatovati, jak bezmocnými a nicotnými jsou modly pohanské.

Israelité měli však také býti tímto vynikajícím způsobem upozorněni, jak je Bůh vyznamenává mezi ostatními mnohem většími národy, jak o ně pečuje a je chrání a plní tak, co slíbil jejich otcům. Tak měla v Israelitech býti vzbuzena důvěra a oddanost k Bohu.

V čem se jevila zázračnost pohrom v Egyptě.

Pohromy, které Bůh dopouštěl na nepodajného faraona a jeho poddané, nebyly Egypťanům neznámy. Byly to ponejvíce úkazy přírodní v Egyptě také jindy se vyskytující, jimiž zázračně Bůh chtěl přinutiti Egypťany, aby uposlechli jeho vůle a jeho rozkazu.

Pohromy ty byly skutečně zázraky, to jest zjevy nadpřirozenými, způsobenými bezprostředním zasáhnutím moci Boží. Poznáváme to z pořádku a spádu pohrom za sebou, dále z toho, že pohromy jsou napřed předpověděny a nastávají v předem naznačený čas, že mohutnost a síla jejich jest daleko větší než za obyčejných okolností, že přestávají na pokyn Mojžíšův pod účinkem jeho modliteb a konečně, že území Israelitův je těchto pohrom úplně ušetřeno. Egypťané s faraonem ovšem s největší nechutí uznávají je za důkaz Božského poslání Mojžíšova.

Porovnání Egyptských ran s obyčejnými přírodními zjevy.

Je zajímavo si blíže všimnouti Egyptských ran a porovnati je s obyčejnými přírodními zjevy.

Do dneška vyskytují se v zemích, kde se zdržují hadi ve větším množství, kejklíři, kteří dovedou prováděti nejrozmanitější a nejpodivnější kousky se živými a jedovatými hady. Dovedou hady zvláštními doteky učiní naprosto nehybnými, podobnými kusu dřeva. Jest ovšem těžko říci, jakého druhu kejklířské dovednosti použili čarodějové egypští, aby napodobili proměnu hole Mojžíšovy.

Had z hole Mojžíšovy pohltil hady z holí čarodějů. Mělo se tak ukázati, že pouze Mojžíš učinil zázrak, že jenom na straně Mojžíšově byla moc Boží, kdežto na straně čarodějů jenom podvodné kejkle nebo snad výpomoc zlého ducha.

Hlavní řekou Egypta jest Nil. Řeka Nil, protože svými každoročními záplavami činí Egypt úrodným a bohatým, bývala od Egypťanů považována za božstvo. Každoročně při záplavě Nilu ku konci července i za dnešních časů dostává hořejší tok řeky barvu tmavě načervenalou. Toto krvavé zabarvení působí jeden z přítoků Nilu, kterýžto ve svých vodách vnáší do Nilu drobná nepatrná zvířátka, tak zvané nálevníky, a jisté rostliny, jež takovéto zabarvení vyvolávají. Byli bychom nakloněni říci, že to, co se stalo s vodou podle vypravování Písma sv., byl snad zjev úplně přirozený. A přece není tomu tak. Načervenalá voda v Nilu, jak se každoročně objevuje, jest úplně pitná, kdežto Písmo sv. praví, že voda v krev proměněná nedala se vůbec používati.

Že tato rána byla takřka bez účinku na Egypťany vysvětlíme si odtud, že jednak čarodějové dovedli jakýmsi způsobem zbarvení vody do krvava napodobiti a pak Egypťané jsouce zvyklí vídati každoročně červeně zbarvený Nil, nijak zvlášť se této barvy neulekli.

Žáby působily děsivěji. V Egyptě jest sice žab hojně i bez zvláštní takové pohromy a právě proto žáby od Egypťanů jsou velice nenáviděny. Staří Egypťané vymyslili si bohyni Higit, aby je před nimi chránila. Bohyně Higit měla žabí hlavu. Několik sošek se nám z té doby dochovalo. Rána zkrušila faraona a Egypťany. Prosili Mojžíše za pomoc, ale slibu daného nedodrželi.

Komáři vyskytují se v Egyptě ve velikém množství a jsou velikou nepříjemností této země. Jejich bodnutí působí palčivou bolest. Domorodci jsou nuceni chrániti se proti nim zvláště v noci hustými sítěmi.

Tehdy však zdálo se opravdu, že všecek prach země proměnil se v komáry.

Podobně působily dotěrné mouchy, kteréž taktéž i v mnohem menším množství patří k největším metlám Egypta.

Mor na dobytek bývá častým hostem v horkém, nakažlivým nemocem snadno přístupném, Egyptě. Zázračný ráz této rány jeví se v tom, že mor začíná přesně v tu chvíli, kdy Mojžíš ustanovil a že země Gessen a její obyvatel, Israelitů se ani nedotkl. Farao schválně poslal posly, aby se přesvědčili.

Vředy postihly také kouzelníky, aby byla zřejma jejich malomoc.

Krupobití velice poděsilo Egypťany, poněvadž je v této zemi a zvláště v takové míře zjevem skoro neznámým.

Co zůstalo ještě po krupobití, to zničily kobylky. Kobylky také dosud řádívají v oněch zemích. Jejich hejna letící vzduchem bývají dlouhá a široká několik kilometrů. Kde se tato hejna spustí, zničí všecko a znečistí celou krajinu páchnoucími výkaly. Krajina po nich stává se poušti.

Tmy vznikly rozvířením nesmírných spoust písku, jak do-dneška se stává v končinách severní Afriky působením větru zvaného „chamsin“. V takových temnotách ovšem nepomáhá žádné světlo. Až na 40 nebo 50 stupňů zahřátý písek vniká všude a ničí všecko.

Spravedlnost i milosrdenství.

Rány Egyptské jsou projevem spravedlnosti Boží, ale ještě více projevem dobroty a milosrdenství Božího nejenom vůči Israelitům, nýbrž i vůči stíhaným Egypťanům.

Řekli jsme již, že tak patrné zázraky, vykonané od Boha v jejich prospěch, měly Israelity povzbuditi a utvrditi ve víře v jednoho Boha a zavázati k vděčnosti k němu.

I pro Egypťany byly rány seslané spasitelné. Daly Egypťanům poznati pravého Boha a vládce světa. Samy tresty jsou s po-čátku mírné a teprve s nepodajností Egypťanů se stupňují až vyvrcholují ve smrti prvorozenců.

Jak se máme vyhnout trestům Božím?

Pro nás z toho plyne poučení, abychom Boha nenutili k nej-přísnějšímu zakročení proti sobě pro své hříchy a chyby. Vší-máme-li si dobře vlastního života, zpytujeme-li občas své svě-domí důkladněji, pozorujeme-li jak Prozřetelnost Boží zasa-huje do našeho života, poznáme a vycítíme dobře, je-li Bůh s námi spokojen, čili nic a co zvláště nerad na nás vidí. Neboť čím kdo hřeší, tím i trestán bývá.

Čím hřešíme?

Jest to u nás nedbalost v modlitbě a vůbec v pobožnostech? Bůh pak nedbá na naše potřeby a odpírá své pomoci a milosti.

Jest náš hlavní hřích tvrdost a neláska k bližnímu? Pak jest Bůh přísný k nám a rádi-li se hněváme a neradi odpouštíme, také on nepromine a neodpustí nám žádného trestu.

Jest náš hlavní hřích: nestřídmost, mlsnost a poživačnost? Skoro jistě mohli bychom o sobě říci, že nám Bůh připravuje trest v podobě tělesných nepříjemností, na př. bolestné nemoci.

Hřeší kdo nepoctivostí? Na svém majetku pocítí trestající ruku Boží. A tak podobně.

Buďme opatrni a moudří a hleďme předejíti tresty Boží va-rováním se hříchů nebo včasným polepšením.

Nevracejme se do starých kolejí!

Ještě v něčem jsou nám Egypťané a farao odstrašujícím pří-kladem. V tísni slibují a když Bůh poleví, upadají do staré zatvrzelosti.

Není tomu tak i u hříšníka? Dnes slibuje a předsevzetí činí a zítra snad už hřeší více než před tím.

Důtklivě zní slova sv. Petra: „Jestliže totiž křesťané unikše poskvrnám tohoto světa (svatou zpovědí) v poznání Pána našeho a Spasitele Ježíše Krista, dávají se těmito opět zaplésti a přemoci, staly se jim poslední věci horšími než byly první. Lépe zajisté bylo by jim, aby nebyli poznali cesty spravedlnosti, nežli, aby poznavše ji odvrátili se od svatého příkazu, který jim byl podán. 2. Petr 2, 20.

Proto věrně s pomocí milosti Boží snažme se dodržovati sliby a předsevzetí Bohu učiněná.

VELIKONOČNÍ BERÁNEK A VÝCHOD Z EGYPTA.

Příkaz Boží o prvním velikonočním beránku — a o každoročním slavení velikonoc a přesnic — Hrozná noc — Požívání beránka — Východ z Egypta.

Hospodin pravil též v Egyptě Mojžíšovi a Aronovi: Tento měsíc bude vám počátkem měsíců, bude prvním mezi měsíci roku. Mluvte k celému shromáždění synů Israelových a rcete jim: Desátého dne tohoto měsíce vezmi každý pro svou rodinu, pro svůj dům beránka. Je-li však počet rodiny menší, než kolik by stačilo snísti beránka, ať se přibere z nejbližšího sousedství tolik osob, kolik by stačilo ho snísti. Budiž pak beránek ten bez chyby, samec, roček. Dle téhož řádu smíte vzíti též kozelce. Budete ho chovati až do čtrnáctého dne tohoto měsíce, načež večer ho bude celé shromáždění synů Israelových obětovati. Ať vezmou z jeho krve a pomažou jí obě veřeje a horní podvoje domů, ve kterých ho budou požívati. Ať jedí noci té maso pečené na ohni a nekvašené chleby s polními saláty. Nesmíte jísti z něho nic syrového, ani ve vodě vařeného, nýbrž jen to, co jest na ohni upečeno. Také hlavu s nožkami a droby sníte. Kdyby něco zbylo, zničíte to ohněm. Budete pak jísti jej takto: Majíce bedra opásána, obuv na nohách a hole v rukou, budete jísti rychle, jeť fáse, to jest přejití Hospodinovo. Přejdu, totiž oné noci Egyptem a usmrtím všecko prvorozené od lidí, až do zvířat a nade všemi bohy egyptskými vykonám soud já, Hospodin. Krev beránkova bude na domech, v nichž budete, znamením daným ve váš prospěch. Když uzřím krev, přejdu vás a nebude mezi vámi řáditi zhoubná rána, když bíti budu Egypt. Den tento bude vám dnem památným, bude vám svátkem na věky ustanoveným, který slaviti budete (každoročně) ve všech svých pokoleních.

Tu povolal Mojžíš všech starších synů Israelových a řekl jim: Jděte, vezměte zvířata pro své rodiny a přineste oběť fáze. Omočte svazeček yzopu v krvi, která jest na prahu, a pomažte jí horní podvoje, jakož i obě veřeje. Žádný z vás nevycházej

ze dveří domu svého až do rána. Neboť Hospodin bude přecházeti a bíti Egypťany. Když však uzří krev na horním podvojí a na obou veřejích, přejde dveře domu a nedovolí zhoubci vejíti do domů vašich a škoditi. Až vejdete do země, kterou vám Hospodin dle slibu dá, budete zachovávati tyto posvátné obyčeje. Když se vás budou synové vaši tázati: „Jaká jest to bohoslužba?“ řeknete jim: Jest to oběť přejití pro Hospodina, který přešel domy synů Israelových v Egyptě, když bil Egypťany a ušetřil domů našich.

Tu se lid sklonil a klaněl se. Synové Israelovi šli a učinili, jak byl Hospodin Mojžíšovi a Aronovi přikázal. O půl noci pak pobil Hospodin všecko prvorozené v Egyptě od prvorozeneoe faraonova, jenž měl po něm seděti na trůně, až do prvorozence zajaté ženy, která byla v žaláři, jakož i všecka prvorozená zvířata.

Farao i všichni jeho úředníci a všichni Egypťané vstali v noci. A vzešel veliký křik v Egyptě, neboť nebylo domu, v němž by neležel mrtvý. Povolav pak farao Mojžíše a Arona ještě

v noci pravil: Vstaňte a vyjděte z mého národa, vy i synové Israelovi. Jděte, obětujte Hospodinu, jak pravíte. Vezměte brav svůj i skot, jak jste žádali, a odcházejíce mi požehnejte. Také Egypťané naléhali na lid, aby rychle vyšel ze země, řkouce: Všichni pomřeme. Vzal tedy lid právě zadělané těsto, ještě než bylo zkysalo, a zavázav je do plášťů vložil na ramena.

Jednajíce též dle rozkazu Mojžíšova synové Israelovi žádali od Egypťanů stříbrných a zlatých věcí a velice mnoho šatů. Hospodin získal u Egypťanů lidu přízeň, že se dali uprositi. Tak obrali Egypťany (a vzali náhradu za všecky své práce.) 2. Moj. 12, 13.

Tajemství velikonočního beránka.

Z uvedeného vypravování Písma sv. nejvíce zaujme naši pozornost Hospodinem přikázané každoroční slavení beránka velikonočního.

Jaký tajemný smysl měl míti obřad zabití beránka? Co znamenalo, že beránek měl býti v nejlepším věku a bez jakékoliv chyby a vady?

Mělo snad i krvavé znamení na příbytcích Israelů nějaký zvláštní vztah nejenom k současnému přejití Hospodinovu, nýbrž ještě k něčemu jinému?

Dnes, kdy máme před sebou v knize Písma sv. celé dějiny národa vyvoleného, z něhož podle Božích zaslíbení měl vyjíti Vykupitel, dnes, kdy v další části Písma sv. v Novém Zákoně máme podrobně popsán příchod téhož Vykupitele, není nám těžko pochopiti, jaký smysl mělo každoroční obětování beránka velikonočního, jaký znak v sobě ukrývalo pomazávání veřejí beránkovou krví.

Poslední obětovaný Beránek: Ježíš Kristus.

Bylo to 1500 let později od obětování prvního beránka, přesně v den Bohem ustanovený, když obyvatelé Jerusaléma a příchozí poutníci z celé země v rybníku Siloe dopoledne i popoledni umývali beránky určené k oběti a daleko ozýval se bekot těchto beránků, když najednou kolem hodiny třetí s hory Kalvarie ozývá se nezměrně bolestné: Dokonáno jest! Den obětování beránka velikonočního řízením Božím byl dnem obětování se Beránka Nejsvětějšího, Syna Božího, Ježíše Krista. Nyní rozumíme, proč měl býti předobraz jeho, beránek velikonoční, v nejlepším věku, proč měl býti bez poskvrny a chyby, proč mu neměly býti zlámány kosti.

Znamení kříže ve Starém Zákoně.

Pomazání krví dveří v příbytcích israelských, které se opakovalo rok co rok, takřka po 1500kráte, bylo též předobrazem.

Představme si, jak zněl a jak se plnil rozkaz Hospodinův: Nádoba s krví beránkovou měla státi na prahu, odtud Israelita namočenou rostlinou yzopem učinil tah vzhůru k hornímu tak zvanému podvojí dveří, tam zanechal krvavou stopu, pak učinil svazečkem yzopu tah napříč prvého od jedněch bočních veřejí ku druhým. Jaký obraz se tímto způsobem vytvořil? Zřetelný obraz krví naznačeného kříže, nástroje vykoupení.

Nyní každodenně na tisících oltářích.

Jest tedy beránek velikonoční nejkrásnějším předobrazem Beránka Božího, jenž se obětoval krvavě za nás na kříži a nekrvavě se obětuje již nejenom o svátcích velikonočních, ale každodenně na nespočetných oltářích po celém světě v ustavičné oběti Mše svaté.

Mše sv. jest nejenom připomínka, ale skutečná obnova oběti Pána Ježíše na kříži.

Israelitům velikonoční beránek připomínal osvobození z otroctví egyptského, nám Mše sv. nejenom připomíná, ale skutečně vždy znova tajemným a zázračným způsobem předvádí osvobození a vykoupení z otroctví hříchu a pekla.

Vděčnost zavazovala Israelity k přísné povinnosti o svátcích velikonočních obětovati beránka, nás vděčnost nezměrně větší zavazuje, abychom Mše sv. si vážili nade všecky poklady světa, abychom žádný den sváteční bez důležité příčiny ji nezanedbali, nábožně jí bývali vždycky přítomni a častěji, zvláště v čas velikonoční Beránka velikonočního ve sv. přijímání k sobě hodně přijali do duše zbavené všech poskvrn hříchů.

Jak tedy budeme bývat přítomni na Mši sv.?

Sv. Gaudenc píše o oběti Mše sv.: „Pán chtěl, aby Jeho předrahá krev vždy posvěcovala naši duši. Proto přikázal svým učeníkům, jež učinil prvními pastýři své Církve, aby tato Tajemství věčného života ustavičně slavili až do té chvíle, kdy On podruhé přijde na svět. Aby i pastýřové i všechen ostatní věřící lid měli denně před očima obraz utrpení Ježíše Krista, a aby památka na Spasitele našeho nezhynula v naší paměti, když se každodenně skrze jejich ruce obětuje na oltáři.“ Sv. Cyril Alexandrinský výmluvně naznačuje, co se děje na oltáři při Mši sv.: „Tajemství Mše sv. jest úžasné a to, co se v něm děje, jest divuplné. Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa, se tam duchovně usmrcuje. Otec se nad tím raduje a Syn se dobrovolně obětuje. Ne již rukama svých nepřátel, ale sám skrze sebe, aby dal na jevo synům lidským, že bolesti, jež pro jejich blaženost trpěl, dobrovolně trpěl.“

PŘECHOD ISRAELITŮ MOŘEM RUDÝM.

Směr cesty — Israelité vzali s sebou Josefovy kosti — Hospodin vede lid — Farao žene se za Israelem — V nouzi největší pomoc Boží nejbližší — Pochod přes moře — Záhuba Egypťanů.

Když tedy farao lid propustil, nevedl ho Bůh po cestě vedoucí do země Filišťanů, která jest blízká, nýbrž vedl jej pouští, oklikou, po cestě, která jde podél Rudého moře. Synové Israelovi, když vystoupili z Egypta byli ozbrojeni.

Mojžíš vzal též s sebou Josefovy kosti, poněvadž Josef byl zavázal syny Israelovy přísahou řka: Bůh vás navštíví, pak vyneste kosti mé odtud s sebou.

Vyšedše tedy ze Sokotu, postavili stany v Etamu na kraji pouště. Hospodin kráčel před nimi, aby jim ukazoval cestu za dne v sloupu oblakovém a v noci ve sloupu ohnivém, aby byl tak vůdcem ve dne i v noci. Nikdy se od lidu nevzdálil oblakový sloup ve dne, aniž sloup ohnivý v noci.

Hospodin pravil Mojžíšovi: Mluv k synům Israelovým, ať se obrátí a položí se táborem nad mořem. Pak řekne farao o synech Israelových. Jsou sevřeni v krajině, poušť je uzavírá. — A nechám srdce jeho se zatvrditi, takže vás bude honiti. Pak ukáži na faraonovi a na všem jeho vojsku svoji slávu a Egypťané zvědí, že jsem já Hospodin.

I učinili tak.

Když bylo králi egyptskému zvěstováno, že lid uprchl, obrátilo se srdce faraona a jeho úředníků proti lidu a řekli: Co nám to napadlo, že jsme propustili Israele, aby nám nemusili již sloužiti?

Dal tedy zapřáhnouti do svého vozu a všecek lid svůj vzal s sebou. A vzal šest set vybraných vozů a jiné vozy, co jich v Egyptě bylo, jakož i výkvět všeho vojska.

Když pak se Egypťané hnali po stopách odtáhnuvších, dohonili je v táboře nad mořem. Všichni jezdci i vozy faraonovy a všecko vojsko přibylo do Fihahirotu proti Bélsefonu.

Když se farao blížil, synové Israelovi pozdvihše oči, uzřeli Egypťany za sebou. I báli se velmi, volali k Hospodinu a řekli Mojžíšovi: Snad nebylo hrobů v Egyptě, proto jsi nás vyvedl, bychom zemřeli na poušti? Co ti to napadlo, že jsi nás z Egypta vyvedl? Není to tak, jak jsme ti v Egyptě pravili říkouce: „Nech nás být, budeme robotovati Egypťanům dále, jeť mnohem lépe robotovati, než na poušti zahynouti."

Tu pravil Mojžíš lidu: Nebojte se, vytrvejte a uvidíte veliké skutky Hospodinovy, které dnes učiní, neboť Egypťanů, které nyní vidíte, na věky již neuzříte. Hospodin bude bojovati za vás, vy se budete jen dívati.

A Hospodin pravil Mojžíšovi: Co ke mně voláš? Rci synům Israelovým, ať vykročí! Ty pak zvedni svou hůl, vztáhni ruku

na moře a rozděl je, aby šli synové Israelovi prostředkem moře po suchu.

Tu se pozvedl anděl Boží, který kráčel v čele israelských zástupův, a odebral se za ně. S ním posunul se z předu do zadu oblakový sloup a postavil se mezi vojska egyptská a israelská. Byl pak oblak ten na jedné straně temný, na druhé však osvěcoval noc. Když pak vztáhl Mojžíš ruku nad moře, tu je Hospodin prudkým a žhoucím větrem celou noc vanoucím rozehnal a vysušil a voda se rozdělila. Synové Israelovi kráčeli pak prostředkem vysušeného moře, neboť voda stála jako zeď po jejich pravici i levici.

Egypťané, kteří je pronásledovali, všichni koně faraonovi, vozy jeho i jezdci pustili se za nimi doprotřed moře.

Když nadešla doba ranní hlídky, tu hle, Hospodin ze sloupu ohně a z oblaku pohleděl na vojska Egypťanův a tak je zničil. Zpřevracel kola vozů, tak že se hluboko vozy bořily. Pravili tedy Egypťané: Utecme před Israelem, neboť Hospodin bojuje za ně proti nám.

I řekl Hospodin Mojžíšovi: Vztáhni svou ruku na moře, ať se vrátí vody na Egypťany, na vozy i na jezdce jejich. Když tedy vztáhl Mojžíš ruku proti moři, vrátilo se časně z rána na své původní místo. Když pak Egypťané prchali, vody jim zastoupily cestu. Tak je Hospodin zatopil vlnami.

Vrátily se tedy vody a přikryly vozy i jezdce všeho vojska faraonova, kteří za Israelity byli vkročili do moře. Ani jeden z nich nezůstal. Tak vysvobodil Hospodin toho dne Israele z moci Egypťanů.

A viděli mrtvé Egypťany na břehu mořském a mohutnou ruku, kterou byl Hospodin proti nim zasáhl. I bál se lid Hospodina a věřil Hospodinu i Mojžíšovi, jeho služebníku.

PÍSEŇ MOJŽÍŠOVA NA PODĚKOVÁNÍ HOSPODINU.

Tehdy zpíval Mojžíš a synové Israelovi Hospodinu tuto píseň:

Zpívejme Hospodinu, neboť slavně ukázal, že jest veliký, — koně i jezdce uvrhl do moře.

Silou mou — a písní mou — jest Hospodin, — a tak stal se mojí spásou.

On jest mým Bohem, proto ho budu slavit, — jest Bohem mého otce, proto ho budu vynášet.

Hospodin jest jako bojovník, — „Všemohoucí" jest jméno jeho.

Vozy faraonovy a vojsko jeho uvrhl do moře, — výkvět jeho velmožův utopil se v Rudém moři.

Vlny je přikryly, — padli do hlubin jak kámen.

Kdo se ti mezi mocnými vyrovná, Hospodine? — kdo se vyrovná tobě, proslavený svatostí?

Velikost ramene tvého zachvátiž knížata strachem a hrůzou, — ať ztuhnou jako kámen,

dokud nepřejde tvůj lid, Hospodine, — dokud nepřejde tento lid tvůj, který se stal tvým!

Uvedeš jej a zasadíš na horách svého trvalého majetku, — v tvém pevném sídle, kterés sobě učinil, Hospodine,

v svatyni své, Hospodine, kterou upevnily tvé ruce. — Hospodin bude kralovati na věky a vždycky.

2. Moj. 14, 15,

K spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti:

Plným právem musíme nazvati počínání faraonovo zatvrzelostí ve zlém. Víra naše nazývá takový hřích hříchem proti Duchu sv., jestliže kdo ku všemu spasitelnému napomínání i vůči trestům Božím zůstává necitelným a nenapravitelným. V takovém případě přestává konečně Bůh býti shovívavým a přikvačivší záhubu musí si zatvrzelec přičísti sám. Bůh chtěl

odpustiti, chtěl hříšníka přivésti k pokání a polepšení mírnými tresty, ale hříšník o odpuštění nestál, za ně neprosil a polepšiti se nechtěl. Takové případy nacházíme dnes mezi lidmi a tak bylo tomu i s faraonem.

Náznaky a předobrazy do Nového Zákona.

Otroctví Israelitů u Egypťanů jest jakýmsi obrazem otroctví hříchu. Přechod Mořem Rudým je obrazem křtu sv., jímž se otroctví hříchu dědičného ruší a člověk nastupuje cestu do zaslíbené země nebeské vlasti. Cesta tato je dosti obtížná, spojená s různými obtížemi, překážkami a nebezpečími, z nichž šťastně lze vyváznouti jenom opatrným a věrným spolupůsobením s pomoci a milosti Boží.

Světlo a temno našeho svatostánku.

Hospodin naznačoval Israelitům svoji přítomnost mezi nimi a tedy také svoji ochranu oblakovým sloupem tmavým ve dne a světlým v noci. Poznáváme, jak Bůh se chce nám lidem přiblížiti co nejvíce, abychom viděli a cítili jeho Otcovskou lásku a péči o nás. Mezi námi přebývá Bůh a Spasitel náš ve svatostánku. Také zde jest světlo i temno. Světlo toho, jenž o sobě řekl: Já jsem světlo světa, o němž sv. Jan Evangelista napsal: V něm byl Život, a ten Život byl světlem lidí. Ale také má svatostánek svoje temno, neproniknutelnou tajuplnou přítomnost Boha-člověka v oblačné bílé podobě chleba. To proto, abychom si zjednali zásluhu víry podle slov Ježíše Krista apoštolu Tomášovi: Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili. Až v „zemi zaslíbené“ bude nám možno neskonalé Kráse a Velebnosti Boží patřiti tváří v tvář.

Nejstarší chvalozpěv.

Píseň, kterou Mojžíš spolu s lidem velebil Hospodina za jeho veliké skutky, jest nejstarším chvalozpěvem nám známým vůbec. Tato píseň ukazuje nám, že člověk ve všech dobách, rád projevoval nadšené city zbožnosti nejenom hlasitým slovem, ale i krásnou a lahodnou změnou hlasu v různých tónech. Do dneška ponechala si Církev žalmové zpěvy, které taktéž jsou původu židovského. Ty ovšem byly složeny v době pozdější.

Užitek nábožných písní.

Nábožnou písní povznáší člověk duši k Bohu. Krásným zvykem zbožných lidí bývalo a snad dosud jest zpívati nábožné písně při práci. Poněvadž takový zpěv jest modlitbou, spojuje se takto modlitba s prací, práce se posvěcuje, stává se zásluž-

nou pro nebe, pracující křesťan písní odhání od sebe hříšné myšlenky a při tom všem práci si činí jaksi lehčí a příjemnější. Vezměme si k srdci slova sv. Pavla v listě k Effeským: Bratři! Naplňujte se Duchem svatým, mluvíce k sobě vespolek v žalmech a chvalozpěvech a v písních duchovních, zpívajíce a hrajíce ve svém srdci Pánu, děkujíce vždycky za všecko ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. Ef. 5, 18.

ZÁZRAKY NA POUŠTI.

Péče Hospodinova o pokrm a nápoj pro Israelity — Křepelky a mana — Voda prýští ze skály — Modlitba Mojžíšova v boji s Amalekity.

Mojžíš kázal Israelitům vytrhnouti od Rudého moře. Táhli pak na poušť Sur. Tři dni brali se pouští, nenalezli však vody. Přišli do Mary, ale nemohli píti vody marské, že byla hořká. Lid reptal proti Mojžíšovi řka: Co budeme píti?

Mojžíš však volal k Hospodinu, kterýž mu ukázal jakés dřevo. Když je vložil do vody sesládla.

Vytrhnuvši z Elimu, všecko množství synů Israelových táhlo na poušť Sin, která jest mezi Elimem a Sinajem, patnáctého dne druhého měsíce po východu z Egypta. Tu na poušti reptala všecka obec synův Israelových proti Mojžíšovi a Aronovi.

Synové Israelovi jim pravili: Kéž bychom byli zemřeli rukou Hospodinovou v Egyptě, když jsme sedávali nad hrnci masa a jídali chleba do sytosti. Proč jste nás vyvedli na tuto poušť, abyste umořili všecko množství hladem?

Tu pravil Hospodin k Mojžíšovi: Hle, já vám budu dštíti s nebe chléb. Ať vychází lid a sbírá, co stačí na každý den. Chci jej zkoušeti, zda bude jednati dle zákona mého či ne. Dne pak šestého ať uschovají, co přinesli domů. Budiž toho dvakráte tolik, co každodenně sbírati budou.

I řekl Mojžíš a Aron ku všem synům Israelovým: Večer poznáte, že Hospodin vás vyvedl z Egypta, a ráno uzříte slávu jeho. Slyšel totiž reptání vaše proti němu. Neboť což my jsme, že byste byli proti nám reptali?

A Mojžíš dodal: Večer dá vám Hospodin jísti maso, ráno pak chleba do syta, neboť slyšel vaše reptání, kterým jste reptali proti němu. Neboť což my jsme? Vaše reptání není proti nám, nýbrž proti Hospodinu.

Když to oznámil Aron celé obci synův Israelových, a oni hleděli k poušti, tu hle, v oblaku ukázala se sláva Hospodinova.

Večer tedy přiletěly křepelky a pokryly tábor. Ráno pak se rozkládala rosná mlha kolem tábora. Ta když padla na zem, ukázalo se na poušti cosi drobného, jakoby ve hmoždíři tlučeného, podobného jíní na zemi.

Když to uzřeli synové Israelovi, pravili vespolek: Man hu? — to znamená: Co jest to? Nevěděli totiž, co to jest. Tu jim Mojžíš pravil: To je ten chléb, který vám Hospodin dal k jídlu.

Mojžíš jim řekl: Ať z toho nikdo nenechává nic na ráno. Oni však neposlechli, a někteří z nich si toho nechali až do rána, ale počalo se to rozlézati červy a zapáchati. Mojžíš se na ně rozhněval. Tak sbírali ráno jeden každý jen tolik, co mohlo stačiti k jídlu. Když se slunce rozehřálo, rozpouštělo se to.

Dne šestého pak nasbírali pokrmu dvojnásobně, to jest dvě míry na každou osobu, neboť pravil Mojžíš: Po šest dní sbírejte, dne však sedmého jest sobota Hospodinova, proto nebude lze nic nalézti. Někteří však, když přišel sedmý den, vyšli sbírat, ale ničeho nenalezli.

I pravil Hospodin k Mojžíšovi: Jak dlouho ještě budete se zdráhati zachovávati přikázání má a zákon můj?

Nazval pak dům Israelův ten pokrm mannou. Byla jako bílé símě koriandrové a měla chuť bílého pečiva s medem.

Mojžíš řekl: Toto přikazuje Hospodin: Naplň tím pokrmem jednu míru a budiž uchována budoucím pokolením, aby znali, jaký chléb jsem vám na poušti dával jísti, když jste byli vy= vedeni z Egypta. Dle rozkazu daného Hospodinem Mojžíšovi, položil Aron míru s mannou ve stánku, aby se tam uchovávala.

Jedli pak synové Israelovi mannu čtyřicet roků, až přišli do obytné země.

Potom táhla celá pospolitost synů Israelových z pouště Sin, tábořící na jednotlivých místech dle rozkazu Hospodinova, na= čež položili se táborem v Rafidim. Tam nebylo pitné vody pro lid.

Lid počal na Mojžíše doléhati a pravil: Dej nám vody k pití! Mojžíš odpověděl: Co proti mně máte? Proč pokoušíte Ho= spodina?

Mojžíš volal k Hospodinu: Co si počnu s tímto lidem? Bez= mála mě bude kamenovati.

Hospodin řekl Mojžíšovi: Jdi před lid, přiveď s sebou ně= kolik ze starších Israelových, do ruky vezmi hůl, kterou jsi udeřil do řeky, a tak jdi. — Hle, já budu státi před tebou tam na skále na Horebu. Udeříš do skály a z ní vyjde voda, aby lid mohl píti.

Mojžíš tak učinil před staršími Israelovými.

Nazval pak místo ono „Pokušení", poněvadž tu synové Israe= lovi pokoušeli Hospodina řkouce: Jest Hospodin mezi námi nebo ne? Po té přišli Amalekité a jali se bojovati proti synům Israelovým v Rafidim. Mojžíš pravil Josuovi: Vyber muže, vytáhni a bojuj proti Amalekitům. Já se pak zítra postavím na vrchol hory s holí Boží v ruce.

Josue učinil, jak byl Mojžíš nařídil, a bojoval s Amalekity. Mojžíš, Aron a Hur vystoupili na vrch hory. Pokud Mojžíš měl ruce pozvednuty, vítězil Israel, kdykoliv však poněkud ruce spustil, vítězili Amalekité. Poněvadž se ruce Mojžíšovi otěžo= žovaly, vzali kámen podložili mu jej, a on se naň posadil. Aron a Hur drželi mu pak ruce s obou stran. Tím se stalo, že ruce neklesly až do západu slunce. Tak Josue zahnal Amalekity a jeho lid ostřím meče. Poté řekl Hospodin k Mojžíšovi: Zapiš to na památku do knihy. * 2. Moj. 15, — 17,

Hořkost se mění v sladkost.

Hořkost vody mění se v sladkost když Mojžíš ponořuje do vody dřevo na rozkaz Boží. Je v tom nějaké poučení pro nás?

Hříchem prarodičů našich stal se svět slzavým údolím. Život každého člověka jest více méně studnicí hořkostí. I to, co svět považuje za radost a štěstí, má v sobě trpký zárodek pomíjejíc= nosti a nestálosti. Takovéto nepravé světské rozkoše a radosti

jsou vlastně trápením, neboť člověk nemůže je než jenom na několik krátkých okamžiků nazvati svými. Mimo to život lidský přináší s sebou skutečné bolesti, které byvají někdy nadmíru hořké a trpké.

A jest to právě dřevo a to dřevo „kříže", které nám může i tu největší bolest na světě změniti v sladkost. Vzpomínka na slova Ježíše Krista, jenž k nám volá se svého kříže na Kalvarii:

Kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj na sebe každodenně — dovede nám ulehčiti a osladiti i veliké trápení. V hodinu smrti, která zvláště jest pro člověka obávaným pramenem hořkosti, co více sladkou útěchu poskytuje umírajícímu, než pohled na dřevo „kříže". Vzpomínka, že na dřevě kříže bylo nám zjednáno odpuštění hříchů, jest umírajícímu hojivým balsámem, kterému se nevyrovná žádný pozemský lék.

Když něčeho od Boha potřebuji, nereptám, nýbrž prosím.

Nemůžeme pochopiti, jak Israelité mohli tak brzy zapomenouti na dobrodiní Boží jim tak zázračným způsobem právě prokázané, a jak mohli reptati, když přece musili věděti, že v potřebách nová dobrodiní lze si od Boha vyprositi modlitbou a to modlitbou pokornou a vytrvalou.

Počínají si Israelité jako rozmazlené nedůtklivé dítě, které není zvyklé prosit, nýbrž jenom projevovat nespokojenost a to způsobem neomaleným a opovážlivým. Nemají vody, touží po hrncích masa v Egyptě, nemají chleba a opět se nedostává vody. Jak by to bylo bývalo pěkné, kdyby s živou vírou, pevnou důvěrou a srdečnou láskou byli se obrátili k Hospo=dinu a vyprošovali si od něho, čeho jim bylo zapotřebí.

Než nebylo mnoho těch, kteří se sjednocovali s Mojžíšem v modlitbě. Shovívavý Bůh zatím ještě netrestá vzpurný lid, tak jak zasloužil. Naopak poskytuje Israelitům i masa i chleba a to nejenom na jeden den, nýbrž po celou dobu, pokud budou putovati po poušti.

Kdo umí prosit, umí i děkovat.

Jak my? Jsme pamětlivi nesčetných dobrodiní Božích, jichž se nám v životě dostalo? Jsme pamětlivi toho, že od Boha máme život, rozum, zdraví, pokrm, že on dal nám křesťanské rodiče a poskytl nám nesčetné milosti, abychom dosáhli po=sledního cíle svého?

Když se nám něčeho nedostává, navykli jsme si pokorně a vy=trvale Pána Boha prosit a nikdy nereptat proti jeho řízení a dopuštění? „Proste a bude vám dáno" — prohlásil Syn Boží.

Dvojí chléb.

Manna byla chlebem Israelitů. Bez manny byli by Israelité pomřeli na poušti. Manna zachraňovala Israelitům časný život a byla předobrazem „svátostného chleba", který nám zachraňuje život věčný. Ježíš Kristus porovnává obojí chléb: „Já jsem chléb života. Otcové vaši jedli na poušti mannu, a zemřeli. To jest chléb s nebe sestupující, aby, jí=li kdo z něho, nezemřel. Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude=li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest, které dám za život světa." Jan 6, 49—52.

Voda vzácným darem Božím.

Důležitým darem Božím jest voda. Jak zle jest bez vody, poznává člověk, až mu jí pochybí. Na rozkaz Boží i tvrdá skála musí vydati vodu. Všemohoucí Pán přikazuje a živly přírodní musí poslechnouti. Maně vzpomínáme při tomto zázraku slov Božích při stvoření světa: Shromáždětež se vody.— Kdo spatřil už jedenkráte nesmírné spousty vod, které nazýváme moře, musí zvláště při prvním pohledu býti dojat a hluboce dotčen myšlen=kou na nesmírnou moc Boží, která všem těmto nesmírným spoustám vládne. Vzpomínáme slov z knihy Job: Rci, kdo zavřel jakoby dveřmi moře, v době, kdy vytrysklo, z lůna ta=

kořka vyšlo, když jsem kladl mu oblak za oděv jeho, a je mrákotou jako plénkami ovíjel? Vylámal jsem mu hranice mé, položil jsem závory a brány, a děl jsem: „Až potud a ne dále smíš jíti, a zde budeš tříštiti bujné své vlny."

Voda má zvláště dvojí účel, aby sloužila rostlinám, zvířatům i lidem jako nápoj a aby byla zvláště člověku prostředkem očistným.

Když Syn Boží žíznil.

„Udeříš do skály a z ní vyjde voda, aby lid mohl píti," tak pravil Hospodin Mojžíšovi. Jak otcovsky dobrotivě pečuje Bůh o nevděčný lid. To bylo u skály Horebu. Za 1500 let potom stáli potomci téhož nevděčného lidu ve velkém počtu shromážděni u jiné skály, jménem Kalvaria. S vrcholku této skály na Velký Pátek bylo možno zaslechnouti tiché, ale tak dojemně bolestné volání „Žízním." Zdaž podali aspoň doušek vody Synu toho, jenž tolikráte prameny ze skal na poušti napájel žíznivý lid?

Církev svatá dává odpověď na tuto otázku v obřadech na Velký Pátek. Při odhalování kříže zpívají nebo modlí se slova

vložená do úst Kristu Pánu: Ó lide můj, co učinil jsem tobě, čím zarmoutil jsem tebe, nuž, rci mi nyní. Já jsem napájel tě ze skály vodou spásy, a tys mým rtům podal ocet a žluč hořkou.

Význam kropení svěcenou vodou.

Voda jest nám dána, abychom jí udržovali čistotu těla i předmětů, kterých používáme. Kdykoliv vody k tomu účelu používáme, máme si vzpomenout, že Bůh miluje čistotu i těla, ale zvláště duše. Proto Církev katolická u všech dveří svých chrámů má kropenky se svěcenou vodou, aby nám připoměla, že nejenom tělo má býti svátečně čisté při vstupu do chrámu, ale také a to na prvém místě duše. „Srdce čisté stvoř ve mně, Bože!" tak máme si povzdechnout, když se svěcenou vodou žehnáme.

Vodou a Duchem svatým znovozrozuje se křesťanské dítko pro věčný život. Voda jest jedním z nesčetných darů Božích. Buďme toho pamětlivi, darů Božích si všímejme, važme si jich a buďme dobrotivému Otci nebeskému za ně vděčni.

Když se ochabuje v modlitbě.

Proti Amalekitům lid bojoval a Mojžíš se modlil. Aby pak lid Israelský si zapamatoval, že vítězství nad nepřáteli není jen v síle a ve zbrani, Bůh dopouštěl, že kdykoliv Mojžíš ochaboval v modlitbě, Israelité podléhali a když v modlitbě se vzpružil, vítězili. Pamatujme si, že vítězství v překážkách a v boji proti nepřátelům viditelným i neviditelným jest dílo ne našich sil pouze, nýbrž i modlitby a milosti Boží. Tak jest to Prozřetelností Boží zařízeno i v Církvi. Jedni bojují, to jsou věřící, a druzí kněží, řeholníci a řeholnice se modlí. Zle by bylo s Církví, kdyby nebylo těchto modliteb, které přemáhají brány pekelné a Církvi, to jest věřícím v ní, vyprošují stálosti, vytrvalosti a vítězství.

Mojžíš na přímý rozkaz Boží zapisuje všecko, co významného a důležitého se stalo, na paměť budoucímu lidstvu. Jsou to vlastní slova Mojžíšova, která nám doposud líčí osudy národa Israelského.

BŮH DÁVÁ DESATERO PŘIKÁZÁNÍ NA HOŘE SINAJ.

Národ israelský bude zvláštním majetkem Božím — Mojžíš ohlašuje to lidu — Příprava na zjevení Boží — Bůh mluví a dává svá přikázání.

Třetího měsíce po vyjití z Egypta synové Israelovi přišli na poušť Sinajskou, a položili se na témže místě táborem. Israel postavil stany naproti hoře.

Mojžíš pak vystoupil k Bohu. Hospodin volal na něho s hory řka: Toto řekneš domu Jakobovu a zvěstuješ synům

Israelovým: Sami jste viděli, co jsem učinil Egypťanům, kterak jsem vás nesl na křídlech orličích a kterak jsem vás k sobě přivedl. Budete-li tedy poslušni hlasu mého a budete-li zachovávati úmluvu moji, budete mi zvláštním majetkem mezi všemi národy, — mně totiž patří celá země. — Vy budete mi kněžským královstvím a národem svatým. To jsou slova, která proneseš k synům Israelovým.

Mojžíš přišed svolal starší lidu a předložil jim všecky řeči, jak byl Hospodin uložil. Všecek lid odpověděl jednomyslně: Všecko, co Hospodin mluvil, budeme činiti.

Když pak donesl Mojžíš slova lidu Hospodinovi, pravil mu Hospodin: Již brzy přijdu k tobě v hustém mraku, aby slyšel lid, kterak k tobě mluvím, a věřil ti na věky.

Zvěstoval tedy Mojžíš slova lidu Hospodinovi. Hospodin mu pravil: Jdi k lidu a ulož jim, by dnes a zítra se posvěcovali. Ať vyperou roucha svá a nechť se připraví na třetí den. Neboť třetího dne sestoupí Hospodin přede vším lidem na horu Sinaj. Vymez kolkolem lidu hranice a rci jim: Neopovažujte se vstoupiti na horu nebo dotknouti se jejího úpatí! Každý, kdo se dotkne hory, smrtí zemře! Když zazní roh, tu nechť lid vstoupí na horu.

Mojžíš sestoupiv s hory k lidu kázal mu posvětiti se. Když vyprali roucha svá, řekl jim: Buďte připraveni na třetí den!

Když už nastal třetí den a zasvitlo jitro, tu, hle, ozvaly se hromy a kmitaly se blesky, velmi hustý mrak počal zakrývati horu, zvuk pak rohu víc a více zazníval, tak že lid, který byl v táboře, bázní se chvěl. Tu je Mojžíš vyvedl z tábora Bohu vstříc, a oni se postavili u paty hory.

Celá hora Sinaj byla zahalena kouřem, poněvadž byl Hospodin na ni v ohni sestoupil. Kouř ten vystupoval z něho, jako z pece. Celá hora budila hrůzu. A zvuku rohu znenáhla přibývalo a táhl se dál a dále. Mojžíš mluvil a Bůh mu odpovídal.

Hospodin pak mluvil všecka slova tato: Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, který tě vyvedl z Egypta, z místa otroctví. Nebudeš míti jiných bohů, kromě mne. Neučiníš si sochy ani jakéhokoliv obrazu něčeho, co jest shora na nebi nebo dole na zemi, nebo těch věcí, které jsou ve vodách pod zemí. Nebudeš se jim klaněti, aniž jich ctíti. Jáť jsem Hospodin, Bůh tvůj silný a řevnivý, jenž do třetího a čtvrtého kolena stíhá syny za nepravosti těch otců, kteří mne nenávidí, avšak milosrdenství prokazuje do tisíců kolen těch, kteří mne milují a zachovávají přikázání má! Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého nadarmo, neboť nenechá Hospodin bez trestu toho, kdo bude bráti jméno Hospodina, Boha svého, nadarmo!

Pomni, abys den sobotní světil. Šest dní budeš pracovati a konati všecky práce své, sedmého dne však jest sobota Hospodina, Boha tvého. Nebudeš toho dne konati žádné práce, ty,

syn tvůj, dcera tvá, služebník tvůj, služebná tvá, zvířata tvá, ani cizinec, který jest ve branách tvých. Neboť šest dnů Hospodin činil nebe, zemi, moře a všecko, což jest na nich, sedmého však dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den sobotní a posvětil jej!

Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na půdě, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj!

Nezabiješ!

Nezcizoložíš!

Nepokradeš!

Nevydáš proti bližnímu svému křivého svědectví!

Nepožádáš domu bližního svého!

Aniž požádáš jeho manželky, služebníka, služebné, býka, osla, ničeho, cožkoliv jest jeho!

Když všecek lid pozoroval rachot hromu, kmitání blesků, zvuk rohu a kouřící horu, byl přestrašen, zachvácen hrůzou, jal se vzdalovati a pravil Mojžíšovi: Mluv ty s námi, a budeme poslouchati. Nechť nemluví s námi Hospodin, abychom snad nezemřeli. Mojžíš pravil k lidu: Nebojte se, neboť Hospodin přišel, aby vás zkoušel, abyste se ho báli a nehřešili. Lid tedy stanul opodál. Mojžíš však přistoupil ku mraku, v němž byl Bůh, aby vyslechl a poznamenal ještě různá nařízení Boží.

Když tedy Mojžíš přišel a vypravoval lidu všecka slova Hospodinova i zákony jeho, odpověděl všecek lid jedním hlasem: Každé slovo Hospodinovo, které mluvil, vykonáme.

Pak napsal Mojžíš všecky řeči Hospodinovy a ráno vstav, vzdělal na úpatí oltář a vztýčil dvanácte pomníků dle dvanácti kmenův Israelových. Na to dal rozkaz jinochům ze synů Israelových, i obětovali zápalné oběti a podali Hospodinu býčky v obět pokojnou. Tu vzal Mojžíš polovici krve a vlil ji do obětních číší. Zbývající pak část vylil na oltář.

I vzav knihu úmluvy četl ji poslouchajícímu lidu, kterýž pravil: Všecko, co mluvil Hospodin, budeme činiti a budeme poslušnými. A nabrav krve kropil jí lid a pravil: Toto jest krev úmluvy, kterou s vámi učinil Hospodin na základě všech těchto řečí. 2. Moj. 19, 20,

Nenapsaný zákon Boží.

Hned tenkráte, když stvořil Bůh člověka, vložil mu do duše svoji vůli a svoje přikázání. Strážcem těchto přikázání vložených a zapsaných do duší všech lidí, co jich už na světě bylo a bude, jest svědomí člověka.

Všecko to, co slyšel lid israelský od samého Hospodina s hory Sinaj, bylo jen zopakováním a zevrubným vyjádřením toho, co napovídalo, v hlavních rysech stejně hlásalo a k čemu pobádalo svědomí každého Israelity, a nejenom Israelity, ale

i každého pohana. Tento původní zákon Boží v duši každého člověka rukou Boží napsaný nazývá se zákon přirozený.

Z tohoto přirozeného zákona ví i pohan, jenž nezná zjeveného a napsaného Desatera, že musí Boha ctíti, že má ctíti zástupce Boží na zemi rodiče a představené, ví, že nedovoleno a hříšno je bližnímu ubližovat nebo jej dokonce vraždit, ví, že nemravnosti jsou božstvem zapovězeny a trestány, ví konečně, že je hříšno lháti a cizí majetek si přisvojovati. To ovšem jest zákon jen povšechný, ale přece už takový, že klade na člověka zodpovědnost za jeho jednání, i když je dosud pohanem a podrobnějších Bohem zjevených přikázání nezná.

Zákon Boží psaný.

Vyvolenému národu oznámil Bůh svoji vůli co nejpodrobněji. Kromě zde uvedených dostal totiž Mojžíš ještě velikou řadu ustanovení a vysvětlovacích nařízení k jednotlivým přikázáním.

Vezmeme-li na vážky zodpovědnost, kterou má za plnění přikázání Božích pohan, jenž zná jen zákon přirozený do svědomí napsaný, a starozákonní Israelita nebo novozákonní křesťan, kteří kromě svědomí znají vůli Boží podrobně ze zjevení Božího, pochopíme snadno, že ti poslední mají nepoměrně větší zodpovědnost za plnění vůle Boží. To jest, jinak, mírněji bude souzen pohan a jinak, přísněji křesťan.

Bůh nejlépe ví.

Bůh dal právě taková a nejiná přikázání, protože ve své jedinečné moudrosti nejlépe věděl, co člověku a lidem jako celku prospívá a co škodí. Co jest škodlivé, třeba jinak by se to člověku líbilo a příjemné zdálo, zapověděl Bůh a zase naopak, co jinak by člověk za jakousi obtíž považovati mohl, to přikázal, protože je to dobré.

Jednoho Boha ctíti.

V prvním přikázání poručil Bůh prokazovati Božskou poctu jenom sobě a zakázal přísně za bohy ctíti jakékoliv stvořené věci. Nezbytnou podmínkou spásy jest podle prvního přikázání Boha ctíti, to jest v něho věřit, v něho doufat a jej milovat. Israelité později kolikráte se prohřešili proti tomuto přikázání.

V úctě míti Boží jméno.

V druhém přikázání přikazuje Bůh v úctě míti své nejsvětější jméno a zapovídá přísně jakýmkoliv způsobem je zneuctívati: Bráti jméno Boží nadarmo, klnouti, lživě nebo bez potřeby přisahati, neplniti Bohu učiněné sliby.

Sváteční den.

V třetím přikázání klade Bůh svým rozumným tvorům na srdce, jak mají světiti den sváteční: nekonati těžké služebné práce a světiti jej, to jest věnovati se na chvíli službám Božím a modlitbě. Svěcením dne svátečního získává si člověk Boží požehnání, které do toho dne Bůh vložil.

Ctíti zástupce Boží.

Čtvrté přikázání dává Bůh s přislíbením: „Abys dlouho živ byl," — V tomto přikázání obsaženy jsou nejenom povinnosti dětí a podřízených k rodičům, k představeným a ku starším lidem, nýbrž také povinnosti rodičů a představených k těm, kteří jsou jim poddáni. Jedněm Bůh přikazuje úctu, lásku a poslušnost, druhým péči o časné i věčné blaho svěřenců.

Tři úsečné rozkazy: o zdraví, o svaté čistotě, o majetku.

Pak vyslovuje Bůh tři přikázání velmi krátce a úsečně, jakoby tou krátkostí a úsečností chtěl naznačiti velikou důležitost těchto přikázání.

„Nezabiješ!" to jest: Nesmíš ani sobě ani bližnímu na těle nebo na duši škoditi! Vzácným darem Božím jsou každému člověku život a zdraví tělesné. Nikdo nemá práva buďto sebe nebo druhého těchto darů zbavovati. Kdo tak přece činí a ze zoufalství život si béře a dopouští se sebevraždy, učinil-li to při zdravém rozumu, připravuje se tímto hrozným hříchem o věčnou spásu. Podobně těžce se proviňuje, když si jakýmkoliv způsobem na př. hněvivostí, nestřídmostí, nemravností a j. na zdraví velikou škodu způsobuje. Totéž ovšem tím více platí vzhledem k bližnímu. Než ani duši bližního nesmíme škodit nebo ji dokonce vraždit. Vraždí duši bližního, kdo ho svádí ke hříchu a dává mu pohoršení. O pohoršení velice výstražně mluví v Novém Zákoně Ježíš Kristus: „Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází." Kdo by však pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské." Mat. 18, 6.

Slovem „Nesesmilníš" — zakazuje Bůh nečisté myšlenky, žádosti, pohledy, řeči a skutky a zakazuje také všecko, co k těmto hříchům svádí; čísti nemravné knihy, dívati se na nemravné obrazy, zdržovati se ve společnosti lehkomyslných a nemravných lidí a poslouchati jejich nečisté řeči. Neposlechne-li člověk a dobrovolně myslí, mluví, poslouchá, dívá se anebo činí něco nepočestného, vždycky dopouští se těžkého hříchu. Sv. Alfons, slavný mravoučitel církevní, měl za to, že do věčného zavržení upadá nejvíce lidí pro hříchy proti šestému přikázání.

K šestému přikázání podle obsahu náleží Bohem ještě zvláště vytknuté: „Nepožádáš manželky bližního svého!"

Sedmým přikázáním chrání Bůh majetek člověka. Chce-li viník dosáhnouti odpuštění jakékoliv nepoctivostí, musí nejenom z hříchu se vyzpovídati, ale také příslušnou náhradu dáti, nemůže-li hned, alespoň po částkách.

Pravdu mluvit!

Osmé přikázání by mohlo zníti: „Nevydáš proti bližnímu svému lživého svědectví," nebo krátce — „Neselžeš!"

Aniž požádáš!

Také o majetku bližního ještě ve zvláštním přikázání prohlašuje Bůh: „Nepožádáš!"

Zpytování svědomí a křesťanská opatrnost.

Desatero modlíváme se ráno a večer a pokaždé, když se ho modlíme, máme si vykonati zpytování svědomí, vzbuditi srdečnou lítost, když jsme proti některému přikázání pochybyli a vzbuditi pevné předsevzetí, že chybu napravíme. Jenom tímto způsobem naučíme se křesťanské opatrnosti před hříchem a utvrdíme se v křesťanské spravedlnosti.

Jak milé a lásky hodné jest dítě, které ve všem i v každé maličkosti na slovo poslušno jest svých rodičů, které nebojí se ničeho více, než aby milého otce a matku nezarmoutilo a dokonce nerozhněvalo. Takovými milými a milování hodnými dětmi, dbalými přikázání Božích, nechť jsme také my vůči Otci nebeskému. „Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane" vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mnozí řeknou mi v poslední den: Pane, Pane, zda-li jsme ve jménu tvém neprorokovali, a ve jménu tvém zlých duchů nevymítali a ve jménu tvém mnoho zázraků nečinili? A tehdy ohlásím jim: Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, pachatelé nepravosti." Mat. 7, 21.—23. Tak o zachovávání přikázání mluvil Ježíš Kristus v kázání na hoře.

HANEBNÉ PORUŠENÍ ÚMLUVY S BOHEM.

Zlaté tele — Modlitba Mojžíšova za hřešící lid — Svatý hněv Mojžíšův — Mojžíš ničí zlaté tele a trestá viníky — vystupuje s novými deskami na horu — vrací se s hory se zářící tváří.

Vida lid, že Mojžíš dlouho s hory nesestupuje, shrnul se kolem Arona a pravil: Nuže, udělej nám bohy, kteří by šli před námi. Nevímeť, co se přihodilo Mojžíšovi, tomu muži, jenž nás vyvedl z Egypta.

Aron jim pravil: Vezměte zlaté náušnice s uší žen, synův a dcer vašich a přineste je ke mně.

Lid učinil, co byl rozkázal, a snesl náušnice k Aronovi. Ten je vzal, slil, — jak činívá litec —, a ulil z nich tele.

I řekli: To jsou bohové tvoji, Israeli, kteří tě vyvedli z Egypta. Když to Aron viděl, vzdělal před ním oltář a dal hlasatelům provolávati: Zítra jest slavnost Hospodinova.

Ráno tedy vstali a přinášeli oběti zápalné a pokojné, pak lid sedl, aby jedl a pil, a vstal, aby se bavil.

Hospodin pravil k Mojžíšovi: Jdi, sestup, lid tvůj, který jsi vyvedl z Egypta, hřeší. Brzy sešli s cesty, kterou jsi jim ukázal, udělali si lité tele, klaněli se mu, přinášeli mu oběti a pravili: To jsou tvoji bohové, Israeli, kteří tě vyvedli z Egypta!

Hospodin mluvil dále k Mojžíšovi: Pozoruji, že tento lid má tvrdou šíji. Nech mne, ať vzplane hněv můj proti nim, ať je zahladím a z tebe učiním veliký národ!

Mojžíš však prosil Hospodina, Boha svého: Proč by měl, Hospodine vzplanouti hněv tvůj proti lidu tvému, který jsi velikou mocí a silnou rukou vyvedl z Egypta? Prosím, ať nemohou Egypťané říci: „Chytře je vyvedl, aby je na horách pobil a vyhladil ze země. Utiš se hněv tvůj a buď milosrdným k nepravosti lidu svého. Rozpomeň se na služebníky své Abrahama, Isáka a Israele, jimž si přisahal při sobě samém: ‚Rozmnožím potomstvo vaše jako hvězdy nebeské, a všecku tuto zemi, o které jsem mluvil, dám potomstvu vašemu v majetek na vždy.“ I usmířil se Hospodin a neučinil zla, kterým byl lidu svému hrozil.

Mojžíš, vraceje se s hory, nesl v ruce dvě desky zákona, popsané po obou stranách, udělané od Boha. Také písmo vydlabané na deskách bylo dílem Božím.

Josue, slyše hluk křičícího lidu, řekl Mojžíšovi: Válečný pokřik je v táboře slyšeti: On odpověděl: Není to křik vybízejících k boji, ani křik strhujících k útěku. Zvuky zpěvu slyším.

Když se přiblížil k táboru a uzřel tele a tance, velmi se rozhněval, desky odhodil, a tak je na úpatí hory rozbil.

Uchopiv tele, jež byli urobili, spálil je a rozetřel na prach, vsypal jej do vody a dal z toho píti synům Israelovým.

Aronovi pak řekl: Co ti učinil tento lid, že jsi naň uvalil tak veliký hřích?

On mu odpověděl: Nehněvej se, pane můj, však znáš tento lid, jak nakloněn jest ke zlému. Řekli mi: „Udělej nám bohy, kteří by šli před námi, neboť nevíme, co se přihodilo tomu Mojžíšovi, jenž nás vyvedl z Egypta.“

Já jsem jim pravil: „Kdo z vás má zlato?“ Přinesli a dali mi je, já jsem je hodil do ohně, a udělalo se toto tele.

Vida tedy Mojžíš, že jest lid obnažen — Aron byl příčinou, že se lid pro onu potupnou hanebnost obnažil — přistoupil ku

vchodu do tábora a pravil: Kdo jest Hospodinův, připoj se ke mně!

Když se k němu shromáždili všichni Levité, řekl jim: Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Ať opáše každý svá bedra mečem! Jděte prostředkem tábora od vchodu ke vchodu a zpět, a každý nechť usmrcuje své bratry, přátele a bližní!

Levité učinili dle rozkazu Mojžíšova. I padlo jich toho dne na dvacet tři tisíce. Potom pravil Mojžíš: Dnes jste zasvětili ruce své Hospodinovi na svých synech i bratřích, aby se vám dostalo požehnání.

Druhého dne pravil Mojžíš lidu: Zhřešili jste převelikým hříchem. Vystoupím k Hospodinu, budu-li ho moci jakým způsobem uprositi za váš zločin.

Navrátiv se tedy k Hospodinu, řekl: Prosím, zhřešil lid tento hříchem převelikým, udělav si zlaté bohy. Buď jim tuto vinu odpusť, nebo — neučiníš-li toho — vymaž mne ze své knihy, kterou jsi napsal.

Hospodin mu odpověděl: Kdo proti mně zhřešil, toho vymažu ze své knihy. Ty však jdi a veď lid tento, kam jsem ti řekl. Anděl můj půjde před tebou. Já však v den odplaty potrestám též tento hřích jejich. * 2. Moj. 32—33,

Neschopný představený.

Aron byl sice bratrem Mojžíšovým, ale podle toho, co nám Písmo sv. právě povědělo o veliké slabosti Aronově, poznáváme, jak veliký byl rozdíl mezi oběma bratřími.

Aron v tak nebezpečných okolnostech, jak jsme četli, ukázal svoji nestatečnou a hříšně bojácnou povahu. U porovnání s neohrožeností a přísnou rázností Mojžíšovou připadá nám Aron jako slabé a pošetilé dítě.

Dnes tak a zítra už jinak.

Israelité, jako vůbec Výchoďané, měli ohnivou, vznětlivou, ale také rychle vychládající a zapomínavou povahu. Několik dní tomu bylo, slyšeli důrazná slova Hospodinova: Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, — nebudeš míti jiných bohů, — neučiníš si sochy, ani jakéhokoliv obrazu něčeho, co jest shora na nebi — a hle, Israelský lid pln bázně a oddanosti slibuje: Každé slovo Hospodinovo, které mluvil, vykonáme.

A takové bylo vyplnění toho slibu, že hrnou se za Aronem a nutí ho: Udělej nám bohy, kteří by šli před námi!

Nakažlivé modlářství.

Hospodin věda, jak náchylni jsou Israelité podle vzoru okolních pohanských národů za boha považovati nějakou věc rukou lidskou zhotovenou, zakázal co nejpřísněji zhotovovati a uctívati nějaké sochy. Israelitům však v nepřítomnosti přísného Mojžíše zachtělo se míti boha, jak vídávali v Egyptě, boha v podobě posvátného egyptského býka, boha, který ničeho nebude namítat, když nestřídmostí a nemravnými tanci ho budou oslavovat, jak se to dělávalo v Egyptě.

Aron se ulekl tohoto modlářského nápadu, ale neměl odvahy postaviti se na odpor. Měl za to, že snad žádost o zlaté šperky Israelity odradí od modlářství, ale přepočítal se. Israelité mimo nadání horlivě snášeli zlato na tak špatnou věc.

Obětavost na nepravém místě.

Není toho israelitismu, to jest té nepravé obětavosti pro hříšnou věc, také dnes dosti mezi lidmi? Kolik peněz se věnuje na špatné časopisy, knihy, divadla, kina, na zábavy, jež jsou jenom příležitostí ku hříchu. Tak těžko a nerad mnohý dává anebo snad vůbec nedá na účely dobré.

A pak ta bázeň a nemístné ohledy, když jde o to udělati svoji povinnost vůči Bohu. Nesluší se báti se lidí, ale sluší se a jest třeba báti se Boha.

Nelze dvěma pánům sloužiti.

Zlaté tele Israelitů snad by se nám mohlo zdáti směšným. Ale nahlédneme-li do života mnohých lidí i dnes, přesvědčíme se, že mnoho lidí klaní se jako Bohu — zlatému teleti — peněz, bohatství a pozemského blahobytu a na pravého Boha při tom zapomínají.

„Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti, neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati aneb jednoho se přidrží a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu sloužiti a mamoně." Mat. 6, 24. To jsou zřetelná slova Ježíše Krista.

Po napomenutí trest.

Dvacet tři tisíce modlářských Israelitů padlo pod meči věrných Levitů. Ukazovalo se totiž stále zřejměji, že vůči Israelitům nepomohou nic slova napomínání a výstrah a že musí nastoupiti nejpřísnějšími tresty. Jak jest tomu s naším polepšením, neodkládáme s polepšením po každé svaté zpovědi? Nečeká již také na nás přísný trest Boží zrovna přede dveřmi?

Modlitba za národ.

Mojžíš celým srdcem miluje svůj národ, třeba hříšný, a úpěnlivě se za něj modlí. I my máme z vůle Boží národ svůj milovati, třeba tento národ v mnohých jednotlivcích chyboval a proti Bohu a proti Církvi jednal.

Modlitba spravedlivého křesťana může mnoho zlého napraviti, mnohého hříšníka obrátiti a v budoucnosti mnohý trest odvrátiti.

MOJŽÍŠ PODRUHÉ VYSTOUPIL S DESKAMI NA HORU SINAJ.

Hospodin pravil Mojžíšovi: „Vyteš si dvě kamenné desky, podobné prvním, a já napíšu na ně slova, která byla na deskách, jež jsi rozbil. Buď připraven ráno hned vystoupiti na horu Sinaj, postavíš se na temeni hory přede mne."

Vytesal tedy dvě kamenné desky, jaké byly ony prvé. V noci vstav vystoupil na horu Sinaj, — jak mu byl Hospodin přikázal — nesa s sebou desky ty.

Když pak Hospodin v oblaku se snesl, postavil se Mojžíš k němu a vzýval jméno Hospodinovo: A když šel Hospodin vedle Mojžíše, pravil tento: „Vládce, Hospodine, Bože! Milosrdný a dobrotivý, shovívavý, k slitování velmi náchylný a věrný! Ty prokazuješ milosrdenství tisícům, snímáš nepravost, zločiny a hříchy. U tebe však není nikdo sám ze sebe nevinným

a ty tresceš nepravosti otců na synech a vnucích, až do třetího a čtvrtého kolena."

Hospodin odpověděl: „Učiním úmluvu před očima všech a budu činiti znamení, jakých nikdy nebylo na zemi viděti v žádném národě, by viděl lid tento, mezi kterým jsi, že hrozné věci, které učiním, jsou dílem Hospodinovým."

Pravil Hospodin dále Mojžíšovi: „Řekni jim: Národe Israelský! Zachovávej všecko, co ti dnes přikazuji. Já sám vypudím před tebou Amorrhejské, Kanannejské, Hetejské, Ferezejské, Hevejské a Jebusejské. Varuj se vcházeti někdy s obyvateli země té v přátelství, které by ti bylo ke zkáze. Spíše poboř jejich oltáře, roztříšti modly a vysekej háje. Neklaněj se bohům cizím. Neber také synům svým manželek z jejich dcer, sice svedou i syny tvé." A dále ještě mluvil Hospodin a řekl Mojžíšovi: „Napiš si tato slova!"

Byl tam tedy Mojžíš s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí, chleba nejedl, vody nepil, a napsal na desky deset slov úmluvy.

Když pak Mojžíš sestupoval s hory Sinaj maje v rukou dvě desky zákona, nevěděl, že září mu tvář z rozmluvy s Hospodinem.

Aron a synové Israelovi vidouce, že Mojžíšovi září tvář, báli se blíže k němu přistoupiti. Teprve, když Mojžíš na ně volal, vrátili se Aron i knížata obce, a on s nimi rozmlouval. Potom přišli k němu také všichni synové Israelovi i přikázal jim všecko, co byl slyšel od Hospodina na hoře Sinaji.

2. Moj. 34.

Hněv Boží a Boží milosrdenství.

Hospodin nekáral Mojžíše, že ve hněvu rozbil první desky Zákona, neboť hněv Mojžíšův byl spravedlivý a svatý. Nevyplýval totiž jeho hněv z uražené sebelásky, nýbrž z rozhořčení nad velikou urážkou Bohu způsobenou.

Mojžíš vzývá Hospodina nejkrásnějšími jmény, která všecka připomínají neobsáhlé milosrdenství Boží.

Ukázalo se již po kolikráte, že takovéto dovolávání se milosrdenství Božího má pokaždé nejlepší účinek, že působí vyslyšení a odpuštění.

Jako tenkráte podobně i dnes jest dovolávání se milosrdenství Božího nejkrásnější a nejpůsobivější modlitbou. Božské srdce Páně jest drahocenným symbolem nekonečného Božího milosrdenství. I největší hříšník, podle prohlášení samého Ježíše Krista sv. Markétě, smí bezpečně zaklepati na Nejsvětější Srdce a bude mu otevřeno.

Tvář Mojžíšova plná nebeského světla úžasem a bázní naplňovala celé jeho okolí. Kolem hlav svatých maluje se také ta-

ková svatozář. V celém zjevu spravedlivého, Boha milujícího a s Bohem ve zbožných modlitbách často prodlévajícího křesťana je vždy patrný jakýsi odlesk nebeského světla.

PŘÍPRAVY K ZAŘÍZENÍ BOHOSLUŽBY.

Lid vyzván, aby přinesl příspěvky na zbudování svatyně — Umělcům a řemeslníkům uloženo zhotoviti předměty potřebné — Lid přináší dary.

Promlouval Mojžíš k veškeré obci synův Israelových: „Hospodin přikazuje toto: Oddělte ze svého majetku dary pro Hospodina. Každý rád a s myslí ochotnou, ať je obětuje Hospodinu: zlato, stříbro, měď, modrý a červený purpur, dvakrát barvený šarlat, kment, tkaniny z kozí srsti, skopové kůže na červeno zbarvené, modravé kůže, setimové dříví, olej na udržování světel a na výrobu masti, vonné kadidlo, kameny onyxové a jiné drahokamy na ozdobu kněžského náramenníku a náprsníku.

Kdo z vás něco umí, ať přijde a pracuje, co Hospodin přikázal.“ Veškerá obec přinášela s myslí velmi ochotnou a zbožnou dary Hospodinu ke zřízení stánku zákona. Čehokoliv bylo třeba k bohoslužbě a na posvátná roucha muži i ženy darovali: náramky, náušnice, prsteny a sponky.

Také však dovedné ženy daly, co byly napředly: modrý a červený purpur, šarlat, kment, a spředenou kozí srst. Darovaly vše ochotně.

Knížata pak darovala onyxové a jiné drahé kameny pro náramenník, a náprsník, vonidla a olej k nalévání do lamp na výrobu masti a k přípravě vonného kuřidla.

Všichni muži i ženy s myslí zbožnou přinesli dary, aby byly vykonány práce, které byl Hospodin ústy Mojžíšovými přikázal. Všichni synové Israelovi obětovali Hospodinu dobrovolné dary.

Všichni dovední mužové, jimž dal Hospodin důmysl, by uměli znalecky zhotoviti, čeho třeba k bohoslužbě, jali se pracovati. Zatím co oni pracovali, přinášel lid každý den ráno nové dary. To přimělo umělce, že šli k Mojžíšovi a řekli: „Lid obětuje více, než je potřeba.“ Dal tedy Mojžíš hlasatelem provolati: „Ani muž ani žena neobětuj nic více na zbudování svatyně.“ Tak ustali přinášeti dary, ježto přinesených věcí bylo dosti, ba víc než dosti. 2. Moj. 35 — 36.

Spolehlivá záložna.

„Každý rád a s myslí ochotnou ať obětuje Hospodinu zlato, stříbro“ přikázal Hospodin a Israelité skutečné snažili se dokázati, že také pro Hospodina dovedou něco obětovati ze svého majetku a z prací rukou svých. Byla to jakási „oféra“ ve prospěch Božího stánku.

V našich katolických chrámech konávají se sbírky, zvané oféry, na nejrozmanitější dobré a svrchovaně potřebné účely.

Ježíš Kristus ve sv. Evangeliu vyznamenal velikou chválou chudobnou ženu, kterou vševidoucím zrakem shlédl, jak dávala haléř to jest nepatrný peníz oféry v chrámě jerusalémském. Ten jinak nepatrný obnos byl celým jejím jměním a dala ho ráda a ochotně. A tak za haléř zakoupila si ona chudobná žena jedno z nejpřednějších míst v království nebeském.

Chceme si uložit peníze na vysoký úrok? Úrok nejvyšší ze všech bank a záložen na světě vyplácí Bůh.

Obětujme něco na potřeby chrámové, přispějme na potřeby sv. Otce, poskytněme nějaký dárek pro missie, pro dobročinné katolické ústavy nebo ve prospěch neštěstím postižených bližních a můžeme býti jisti, že jsme nepromarnili část svého majetku, nýbrž že jsme si ho uložili na stoprocentní úrok u Pána Boha. Jen „každý rád a s myslí ochotnou ať obětuje," co může.

ZŘÍZENÍ SOUČÁSTEK SVATYNĚ.

Strop a krytí — Dřevěné stěny s podstavci — Opony — Slitovnice a cherubové — Stůl na předkladné chleby — Svícen — Oltář kadidlový — Oltář na zápalné oběti — Umyvadlo — Nádvoří — Svatostánek — Posvěcení — Boží přítomnost v oblaku nad svatostánkem.

Všichni tedy lidé moudré mysli, utkali umělecky deset pestrých pokrývek z přesoukaného kmentu, z modrého a červeného purpuru a ze šarlatu dvakrát barveného. Každá z nich byla dvacet osm loktů dlouhá a čtyři lokte široká. Všecky pokrývky byly jedné míry. Pět pokrývek spojil umělec Beseleel v jedno a druhých pět rovněž scelil.

Udělali též jedenáct pokrývek z kozí srsti, jakožto stanovou střechu nad příbytkem. Každá pokrývka byla třicet loket dlouhá a čtyři lokte široká. Pět z nich spojil v jeden celek a druhých šest v druhý celek.

Podobně učinil jednu pokrývku ze skopových koží do ruda zbarvených a na tu jinou pokrývku z koží modravých.

Udělal dále ze setimového dřeva stojaté desky na zbudování příbytku. Každá deska byla deset loket dlouhá a půldruha lokte široká. Na každé desce bylo dvoje vydrážení, by se jedna s druhou vázala.

Oponu ke vchodu do stánku zhotovil z modrého a červeného purpuru, ze šarlatu a z přesoukaného kmentu s výšivkami. Udělal pět sloupů s hlavicemi, které povlékl zlatem a ulil k nim patky z mědi.

Dále udělal Beseleel ze setimového dřeva archu půl třetího lokte dlouhou, půl druhého lokte širokou a rovněž půldruhého

lokte vysokou, a obložil ji čistým zlatem uvnitř i zevně. Do ní Mojžíš vložil Zákon, nádobku manny a prut Aronův.

Z čistého zlata učinil půl třetího lokte dlouhou a půl druha lokte šišrokou slitovnici, to jest místo, se kterého Bůh dával od⸗povědi. Dva cheruby vytepané ze zlata, umístil po obou stranách slitovnice, rozpjatými křídly zakrývali cherubové slitovnici, hle⸗díce na ni i na sebe.

Ze dříví setimového zhotovil stůl dva lokte dlouhý, loket ši⸗roký a půl druha lokte vysoký. Obložil jej čistým zlatem, kol⸗kolem udělal mu zlatý rámec. To byl stůl pro dvanáct před⸗kladných chlebů.

Z čistého zlata vytepal svícen. Z jeho dříku vycházely pruty s květy, totiž s kalichy a liliemi, tři pruty po jedné a tři po druhé straně. Z čistého zlata urobil také sedm lamp, příslušné štipce a nádoby na hašení oharkův. Hřivnu zlata vážil svícen se vším činem.

Ze setimového dřeva urobil kadidlový oltář.

Ze dřeva setimového zbudoval také oltář na zápalné oběti. Obložil jej měděnými plechy.

Konečně zbudoval i nádvoří.

I mluvil Hospodin k Mojžíšovi takto: Prvního dne prvního měsíce postav stánek zákona, umísti v něm archu, zavěs před ni oponu, zanes do stánku stůl a polož naň, co je zákonem pře⸗depsáno.

Před archou zákona ať stojí svícen se svými lampami a zlatý oltář, na němž se pálí kuřidlo. Ve vchodu do stánku zavěs oponu, a před ni postav oltář na zápalné oběti. Umyvadlo, na⸗plněné vodou, stůj mezi oltářem a stánkem.

Nádvoří ohraď plachtami a vchod do něho oponou.

Vezma olejovou masť, potři stánek s jeho příslušenstvím, aby to bylo posvěceno: oltář na zápalné oběti se vším jeho zaříze⸗ním, umyvadlo s podstavcem, všecko posvěť olejovou mastí, aby to bylo svatosvaté.

Když to bylo všecko dokončeno, oblak přikryl stánek zá⸗kona a velebnost Hospodinova jej naplnila. Ježto oblak všecko zahaloval a velebnost Boží zářila, nemohl Mojžíš do stánku zje⸗vení vejíti, tak oblak všecko zahalil.

Kdykoliv pak oblak stánek opustil, dali se synové Israelovi na pochod ve svých zástupech, vznášel⸗li se klidně nad stánkem, neodcházeli s onoho místa. Ve dne totiž vznášel se nad stánkem oblak Hospodinův, v noci však oheň. Všichni kmenové Israe⸗lovi to viděli na všech místech, kde se zastavili. 2. Moj. 36.—38,

*

Svatyně starozákonní a novozákonní.

Svatyně, kterou zřídil Mojžíš na rozkaz Hospodinův, byla nástinem naší svatyně novozákonní.

V této i v oné chtěl Bůh zvláštním způsobem býti přítomen. Ve svatyni starozákonní zahalovala se zraku lidskému nepřístupná bytost Boží podobou oblaku, ve svatyních našich bytost Boha a člověka zahaluje se podobou svátostného chleba.

Ve svatyni novozákonní nespokojuje se svátostný Bůh svojí zvláštní přítomností mezi svým lidem, ale on jako Bůh a člověk spojuje se ve sv. přijímání nejdokonalejším způsobem s těmi, kteří jsou vděčně pamětlivi jeho láskyplných slov: Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.

V zlatem vykládané arše úmluvy byly uloženy desky s Desaterem přikázání. Archa úmluvy byla postavena na nejpřednějším místě ve svatyni.

V našich svatyních podává se věřícím co nejpodrobněji Ježíšem Kristem doplněný Zákon Boží ne mrtvou literou, ale živým slovem.

Zlatý svícen osvětloval svatyni mojžíšskou a světlo s jeho sedmi ramen vycházející bylo obrazem vyššího osvícení sedmerem darů Ducha sv. plynoucího do duší věřících křesťanů.

Stůl předkladných chlebů, připravených od kněží z nejjemnější mouky, byl obrazem novozákonního oltáře, stále připraveného, aby kněží s něho pro sebe brali i druhým dávali Chléb života.

Oltář pro krvavé oběti předobrazoval, že na budoucích oltářích bude přinášena oběť, která bude obnovováním krvavé oběti Vykupitele na kříži.

Kadidlový oltář naznačoval, jak s budoucích oltářů budou k Otci nebeskému vznášeti se nejvzácnější přímluvy obětujícího se Ježíše Krista, Syna Božího.

Umyvadlo mezi oltářem a stánkem na první pohled připomíná kropenky našich chrámů, ale nejen kropenky, nýbrž i skutečná umyvadla pro duše totiž zpovědnice.

Čeho tedy byla svatyně starozákonní nástinem a předobrazem, toho jest náš chrám křesťanský vyplněním: nejdokonalejším způsobem přibližuje nás a spojuje nás s Bohem.

ARON POSVĚCEN NA VELEKNĚZE A JEHO SYNOVÉ NA KNĚZE.

Slavnostní příprava — Odívání v posvátná roucha a pomazání — Oběti — Pokračování ve slavnosti po sedm dní — Aron a jeho synové po prvé vykonávají svůj kněžský úřad.

Hospodin mluvil k Mojžíši takto:

„Vezmi Arona, jeho syny, jejich roucha, olejovou mast, býčka v oběť za hřích, dva berany a koš s přesnými chleby, a shromáždi všecku obec u vchodu do svatostánku."

Mojžíš učinil, jak byl Hospodin přikázal. Shromáždiv všecku obec před vchodem do svatostánku pravil: „Toto mi přikázal Hospodin vykonati."

A hned kázal Aronovi a synům jeho přistoupiti a umýti se. Pak oblékl velekněze Arona ve lněnou řízu, opásal ho pásem, oděl ho v kněžský kabátec z modrého purpuru a položil naň náramenik, který stáhl tkanicí a přivázal k náprsníku, v němž bylo Učení a Pravda. Veleknězskou čepicí mu pokryl hlavu, a na ni nad čelem postavil posvěcený zlatý plech, jak mu byl Hospodin přikázal.

Pak vzal olejovou mast pomazal jí stánek se vším příslušenstvím. Chtěje posvětiti oltář pokropil jej sedmkrát, pomazal jej se vším, co k němu přísluší, rovněž i umyvadlo s jeho podstavcem posvětil olejovou mastí. Pak lil ji Aronovi na hlavu, pomazal ho a tím posvětil.

Kázal též jeho synům přistoupiti, oblékl je ve lněné řízy, opásal pásy a vstavil jim čepice, jak byl Hospodin přikázal.

Pak přivedl býčka k oběti za hřích, berana určeného k oběti celopalné a druhého berana určeného k svěcení kněží.

Po obětech vzav Mojžíš mast a krev, která byla na oltáři, pokropil Arona a roucha jeho, syny jeho i roucha jejich. Když je tak v rouše jejich posvětil, přikázal jim: „Vařte maso před vchodem do stánku a jezte je tam. Jezte též chleby svěcení, které leží v koši, jak mi Hospodin přikázal. Cokoli však z masa a z chleba zbude, ať stráví oheň.

Po sedm dní se nevzdálíte od vchodu do svatostánku, až do dne, kterého se ukončí doba vašeho svěcení, neboť sedm dní potrvá svěcení vaše, jako se stalo dnes, tak budiž obětní obřad vykonáván. Ve dne v noci zůstanete ve stánku zachovávajíce rozkazy Hospodinovy, abyste nezemřeli, nebo tak jest mi uloženo.“

* * *

Když nastal osmý den, Mojžíš povolav Arona, syny jeho a starší israelské, řekl Aronovi: „Vezmi ze stáda býčka k oběti za hřích a berana k celopalu, oba bez vady, a obětuj je před Hospodinem. A řekni synům Israelovým: Vezměte kozla k oběti za hřích, býčka a beránka, ročky bez vady k celopalu, býka a berana k obětem pokojným, zabijte je před Hospodinem a přidejte při obětování každého z nich jemnou mouku zadělanou olejem, nebo dnes ukáže se vám Hospodin.

Přivedli tedy všecko, jak byl Mojžíš poručil, ku vchodu do stánku.

Když se tam všecka obec shromáždila, řekl Mojžíš: „Toto vám přikazuje Hospodin, učiňte tak a ukáže se vám velebnost jeho.“

Aronovi pak řekl: „Přistup k oltáři a podej obět za hřích svůj, obětuj svůj celopal a modli se za sebe i za lid. Potom usmrť žertvu (oběť) lidu a modli se zaň, jak byl přikázal Hospodin.“

Aron ihned přistoupiv k oltáři, usmrtil býčka v oběť za svůj hřích. Synové jeho mu podali krev z něho. On omočiv v ní prst potřel rohy oltáře a ostatek vylil na jeho spodek.

Tuk a ledviny, jaterní bránici, které patří k oběti za hřích, spálil na oltáři, jak byl Hospodin Mojžíšovi přikázal. Maso však a kůži jeho zničil ohněm za táborem.

Pak usmrtil žertvu určenou k celopalu. Synové jeho mu podali její krev a on ji vylil kolem oltáře. Podali mu též žertvu samu na kusy rozsekanou, hlavu i jednotlivé údy, a on to vše spálil na oltáři ohněm, vyprav dříve ve vodě droby a nohy.

Poté přinášeje oběť za hřích lidu usmrtil kozla.

Očistiv oltář obětoval celopal. K oběti této přidal oběti nekrvavé, které jsou k ní obyčejně přidávány, a spálil to na oltáři kromě obvyklé oběti ranní.

V oběť pokojnou za lid usmrtil pak býka a berana, krev, kterou mu jeho synové podali, vylil na oltář kolem dokola. Tuk býkův, ocas beranův, ledviny s přiléhajícím tukem a jaterní bránici vložili na hrudí.

Když byl tuk na oltáři do ohně položen, oddělil Aron jejich hrudi a pravá plece, pozvedl je dle rozkazu Mojžíšova před Hospodinem, a vztáhnuv ruce k lidu dal mu požehnání. Tak dokonav oběti za hřích, celopaly a oběti pokojné, sestoupil dolů.

Mojžíš a Aron vešli pak do stánku zjevení a vyšedše, dali požehnání lidu. Tu se ukázala velebnost Hospodinova všemu lidu. Hle, oheň vyšel od Hospodina a strávil celopal i tučné části, které byly na oltáři. Když to zástupové viděli, chválili Hospodina padajíce na tváře. 3. Moj. 8,

Oběť a klanění Pánu Bohu.

Jednou z nejdůležitějších částí mojžíšského zákona bylo ustanovení o obětech. Bylo řečeno už dříve, že Bůh od počátku od lidí oběti žádal. Bůh dává člověku všecko dobré. Jest slušno a spravedlivo, aby také člověk z lásky nějaký dar Pánu Bohu dával, to jest aby svému nejvyššímu Pánu něco obětoval ze svého majetku a aby tak dával na jevo dětinnou vděčnost vůči svrchovanému a nejdobrotivějšímu Dárci všeho dobrého. Přinesenou obětí vzdával tedy člověk Pánu Bohu největší úctu, jaká pouze jemu, nejvyššímu Pánu nebe i země, přísluší. Jinými slovy: přinášením obětí se obětující Bohu klaněli, a stávali se tak podobnými andělům, kteří radostně a vděčně bez ustání se v nebi svému milovanému Tvůrci klaní.

Je zřejmo, že oběť byla tím cennější, čím nábožnější byla ochota, s kterou ji obětující přinášel a čím vzácnější byl obětovaný dar.

Mojžíšské předpisy: co se může obětovat.

Před Mojžíšem nebylo přesných pravidel, jak se oběti mají konati. V patriarchálních dobách zachovávaly se rodové zvyky a předpisy o obětech. Mojžíšský zákon určoval způsob obětí,

okolnosti, podmínky a dobu jejich přesně a dopodrobna. Především rozeznávaly se oběti krvavé a nekrvavé.

Už jméno obětí krvavých naznačuje, že při nich tekla krev, krev obětovaných zvířat. Mojžíšský zákon určoval, která zvířata se mají obětovat. Ze zvířat byl přípustný dobytek hovězí, kozí a ovčí. Ostatní zvířata byla z obětí vyloučena. Z ptáků směly být obětovány jen hrdličky a holoubátka. Ptačí oběti byly jen přídavky k jiným obětem. Jinak je přinášeli lidé chudobní. Při obětech krvavých žádalo se jisté stáří. Obětní zvíře, kromě ptáků, nesmělo býti mladší 8 dní a starší tří roků. Obyčejně obětováni — býci tříletí, kozy a ovce roční. Obětované dobytče musilo býti bez tělesné vady.

Krvavé oběti: celopaly.

Krvavé oběti byly trojího druhu: celopaly, oběti pokojné, oběti smírné. K celopalům přinášeli se býci a beránci. Krev jejich vylévala se kolem oltáře. Oběť kromě kůže spálila se celá na oltáři pro zápalné oběti. Celopaly obětovaly se Bohu jako projev úcty k jeho moci a jako projev lásky za jeho dobrotu. Celé se spalovaly, aby se naznačovalo, jako celé zvíře proměnilo se ve vzhůru stoupající kouř, podobně celý člověk se všemi svými věcmi oddává se a obětuje se vůli Boží. Celopal už před mojžíšským zákonem obětoval Noe, později Abraham a j. Podle zákona obětovali celopal: kněží denně ráno i večer, i ve dny sváteční za celý národ, nedělky po svém očištění, ti kteří se uzdravili od malomocenství, Nazireové po ukončení slibu, obec porušila-li nevědomky sobotu. I pohané mohli přinášeti celopaly prostřednictvím israelských kněží.

Oběti smírné.

Za hřích a zpronevěru přinášely se oběti zvané smírné. Z těchto obětí dostávalo se určitých částí kněžstvu, ničeho však tomu, jenž oběť přinášel. Oběti smírné zjednávaly obětujícímu zevnější ospravedlnění před zákonem a starozákonní církví.

Oběti pokojné.

Pokojné oběti konaly se na poděkování Pánu Bohu, jako prosby v různých potřebách, ze slibu. Při obětech pokojných dostalo se, kromě částí Bohu na oltáři spálených a kromě podílu příslušného kněžstvu, dílů také obětujícímu. Ten pak vystrojil menší nebo větší hostinu, jíž se účastnili členové rodiny, příbuzní, někdy i Levité, vdovy, sirotci, otroci. Tak s láskou k Bohu měla se projevovati i účinná láska k bližnímu.

Oběti vesměs z domácího užitku.

Jako krvavé oběti braly se z domácího užitkového zvířectva, podobně i nekrvavé oběti byly brány z domácích plodin. Dálo

se tak nejenom na poděkování Bohu za jeho nesčetné přirozené dary, ale naznačovalo se zároveň, že obětující má přinášeti Pánu Bohu duchovní užitky dobrého života a dobrých skutků. Nekrvavé obětní dary byly na příklad: posvátné chleby, nové klasy, kadidlo, mouka, víno, olej a p. Sůl se přidávala ku každé oběti.

Obřady krvavých obětí.

Obřady krvavých obětí byly v hlavních rysech tyto: Kdo chtěl přinésti oběť, se očistil a umyl. Obětní zvíře přivedl pak do nádvoří a postavil před zápalný oltář. Tam položil ruce na oběť a vyslovil při tom úmysl, na jaký oběť chce přinésti. Služebník svatyně oběť usmrtil. Kněz lil zachycenou krev na oltář, kropil krví k oponě velesvatyně, k slitovnici a na podlahu před archou úmluvy. Pak byla oběť spálena. Ve strávení oběti ohněm spatřoval Israelita odevzdání svého daru Pánu Bohu.

Účel a cena starozákonních obětí.

Takto upravené oběti zachovávaly a oživovaly ve vyvoleném národě vědomí viny před Bohem, potřebu očisty od hříchů, nezbytnost zadostiučinění za hříchy, myšlenku, že místo provinilého člověka usmrcuje se nevinná oběť. Všecky oběti povzbuzovaly k víře, důvěře a lásce k Pánu Bohu. Žádná starozákonní oběť neměla však ani zdaleka té síly a toho účinku, aby dala skutečné zadostiučinění za hřích Adama a Evy a za všecky ostatní hříchy světa. Na těchto obětech nemohlo se Pánu Bohu líbiti nic více, i když se konaly na rozkaz Boží, než pokorná, skroušená a zbožná mysl obětujícího. Dary obětní samy o sobě neměly pochopitelně u Pána a Stvořitele všech věcí naprosto žádné ceny. Ani nejvzácnější obětovaný dar nemohl shladiti nejmenšího hříchu. Jakési prozatímní ospravedlnění poskytovaly starozákonní oběti jen vzhledem k budoucí vykupitelské oběti Ježíše Krista.

Předobrazy.

Oběti zákona mojžíšského měly účel předobrazný, naznačujíce příští krvavé obětování Vykupitele na kříži a nekrvavé opakování této oběti při Mši sv. O rozdílu mezi předobrazem a skutečností mluví svatý Pavel v listě k Židům: 9, 1.—14. „Měla sice i starozákonní úmluva příkazy bohoslužebné a svatyni pozemskou. Byl totiž zřízen stánek přední, ve kterém byly svícen a stůl a předkládané chleby: ten slove svatyně. A za druhou oponou byl stánek zvaný velesvatyně, který obsahoval zlatou kadidelnici a archu úmluvy, obloženou odevšad zlatem. V té byla zlatá nádoba s mannou a hůl Aronova a desky zákona. Nad ní pak byli cherubové slávy, zastiňujíce slitovnici. O těch věcech mluviti nyní dopodrobna není na místě. Ale

když věci takto jsou upraveny, do předního stánku vcházejí sice kněží vždycky, když konají úkony bohoslužebné, do druhého však vchází jedině velekněz (předobraz Ježíše Krista) jednou v roce, a to ne bez krve, kterou obětuje za hříchy své i za hříchy lidu.

Tím Duch svatý naznačuje, že ještě není zjevna cesta do velesvatyně, pokud trvá stánek přední, neboť ten jest obrazem doby předvykupitelské, podle něhož se obětují dary a oběti, které nemohou ve svědomí zdokonaliti toho, kdo koná bohoslužbu, jsouce toliko přičiněny k pokrmům a nápojům a rozličným umýváním jako příkazy tělesné až do doby nápravy. Kristus však vystoupiv jako velekněz budoucích statků, skrze větší a dokonalejší stánek, ne rukama udělaný, to jest ne z tohoto tvorstva, ani skrze krev kozlů a telat, nýbrž skrze vlastní krev vešel jednou pro vždy do velesvatyně, zjednav vykoupení věčné."

Krev Kristova.

„Neboť jestli krev kozlů a býků a pokropení popelem z jalovice posvěcuje poskvrněné k čistotě tělesné, to jest zákonité, čím spíše krev Kristova, jenž skrze Ducha věčného sama sebe obětoval jako oběť bezúhonnou Bohu, očistí svědomí naše od mrtvých skutků, abychom sloužili Bohu živému."

Co máme ve Mši svaté.

Apoštol Pavel poukazuje těmito slovy na nedokonalost a předobraznost starozákonních obětí. Jádro jeho slov jest přirovnání: Ježíš Kristus vešel také skrze svatyni, stánek přední, ale větší a dokonalejší, totiž skrze nadhvězdné nebe, do velesvatyně, a to nikoli pozemské, nýbrž do nebeské. A vešel tam jednou pro vždy, nikoli skrze krev cizí jako starozákonní velekněží, nýbrž skrze krev vlastní. Tak lidstvu zasloužil odpuštění hříchů, zjednal věčné vykoupení všem, kteří si je přivlastní v Církvi svaté, berouce účast na nekrvavé nejsvětější oběti Mše svaté. Z této oběti, podstatně totožné s obětí krvavou na kříži, pramení milost odpuštění hříchů a posvěcení člověka ve svátosti pokání. Všecka nadpřirozená pomoc, všecky milosti a dary, jichž se zvláště svatými svátostmi dostává katolickým křesťanům a mimořádně i ostatním lidem, plynou z novozákonní Oběti Ježíše Krista. Jak nekonečně jsme šťastni, že této tak vzácné Oběti můžeme býti účastni, i když jsme nemajetni a chudobni, můžeme jí býti účastni takřka na každém místě a každý den. V naší přítomnosti při sloužení Mše svaté odehrává se nejvznešenější divadlo, nad něž nemá země ani nebe vzácnějšího: Sám Ježíš Kristus obětuje se za nás Otci nebeskému nekrvavým způsobem pod způsobami chleba a vína. Nezapomínejme, že jediná Mše svatá má větší cenu než všecky poklady, všecko bohatství a všecka sláva světa.

SVATOST KNĚŽSTVÍ UKÁZÁNA TRESTEM, KTERÝ STIHL DVA SYNY ARONOVY.

Nedodržení posvátných předpisů daných Hospodinem — Trest — Levité zasvěceni službě Boží.

Nadab a Abiu, synové Aronovi, vzavše kadidelnice vložili do nich oheň a naň kadidlo, avšak přinesli před Hospodina k oběti jiný oheň, než jim byl od Hospodina přikázán.

I vyšel oheň od Hospodina a usmrtil je. Tak zemřeli před Hospodinem. Tu řekl Mojžíš Aronovi: Toto pravil Hospodin: Na těch, kdož se ke mně blíží, ukazuji svou svatost a před očima všeho lidu dokazuji svou velebnost. Aron slyše to mlčel.

Mojžíš pak povolav Misaela a Elisafana, syny Oziela, jenž byl Aronovým strýcem, řekl jim: Jděte, vezměte své bratry s posvátného místa a vyneste je z tábora.

Přišli tedy hned, vzali je, jak leželi, oblečené ve lněné řízy, a vyvrhli je ven, jak jim bylo nařízeno.

Tu pravil Mojžíš Aronovi a jeho synům Eleazarovi a Itamarovi: Hlav svých neodkrývejte a rouch svých neroztrhujte (na znamení smutku nad usmrcenými), abyste snad nezemřeli a aby hněv nestihl veškeré obce. Bratři a všecek dům Israelův nechť oplakává oheň, který Hospodin roznítil. Vy však nevycházejte ze vchodu do stánku, sice zemřete, neboť olej svatého pomazání lpí na vás.

Oni učinili všecko dle rozkazu Mojžíšova.

I vykonávali kněžský úřad pod Aronem, svým otcem, Eleazar a Itamar. I mluvil Hospodin k Mojžíšovi.

Přiveď kmen Levi, potomky syna Jakobova Leviho, a postav je před Arona, kněze, aby mu přisluhovali. Nechať dozírají a starají se o vše, co patří k bohoslužbě veškeré obce israelské před stánkem zjevení, a nechať opatrují nářadí stánku a konají u něho službu. A odevzdáš Levity darem Aronovi a jeho synům, jimž darováni budou od synův Israelových. — Arona pak a syny jeho ustanovíš, by konali službu kněžskou. — Nepovolaný, jenž by se přiblížil, by konal posvátnou službu, zemře. (Nm. 3, 6.—10.)

(Tak dostalo se Levitům slíbeného požehnání od Hospodina, že při modloslužbě zlatému teleti zůstali Hospodinu věrni a potrestali nevěrné). * 3. Moj. 10,

Úřad a osoba kněze.

Všude, kde lidé vyznávají nějaké náboženství, mají také kněze, kteří náboženské úkony vykonávají.

Starozákonní židovské kněžství bylo zřízeno a ustanoveno od Boha samého. Když příchodem Vykupitele Ježíše Krista Zákon starý ustoupil Zákonu novému, týmž Ježíšem Kristem bylo

také kněžství starozákonní odstraněno a nahraženo kněžstvím novozákonním.

Jako celý Starý Zákon byl přípravou a nástinem Zákona nového, bylo i kněžství Starého Zákona jen nedokonalým obrazem dokonalého a nejvýš svatého kněžství zřízeného Ježíšem Kristem. Kdykoliv se pojednává o kněžství Starého nebo Nového Zákona, jest třeba dobře rozeznávati mezi osobou knězovou a mezi jeho kněžským úřadem.

Úřad byl a zůstal vždycky posvátným i když snad osoba úřad tento zastávající neplnila náležitě své povinnosti a stala se tak toho úřadu nehodnou. Zneuctíti nějak kněze bylo už ve Starém Zákoně jedním z největších zločinů a podléhalo nejpřísnějším trestům. Tresty Boží uvalil na sebe ovšem a to v nejpřísnější podobě kněz, který se úřadu svému zpronevěřil.

NĚKTERÉ PŘÍKAZY HOSPODINOVY.

Svátky mimo Velikonoce — Různá sociální zařízení — a trestní ustanovení — Zákon o vrácení prodané nebo zabavené půdy a venkovského statku v jubilejním (padesátém) roce.

Hospodin mluvil k Mojžíšovi: Rci synům Israelovým toto: Až vejdete do země, kterou já vám dám, a budete sklízeti obilí, přinesete prvotiny své žně, snopy s klasy, knězi. Ten toho dne po sobotě pozdvihne snopek před Hospodinem, aby vám získal zálibu, a tak jej zasvětí. Chleba, pražmy a tluče z obilí, nesmíte jísti až do dne, kterého přinesete z něho Bohu svému oběť.

Ode dne po sobotě, kdy jste obětovali snop prvotin, budete počítati sedm plných týdnův, až do dne po uplynulém sedmém týdnu, to jest padesát dní. Tehdy přinesete Hospodinu novou oběť ze všech příbytků svých, totiž dva chleby prvotin ze dvou desetin jemné kvašené mouky, ty upečete Hospodinu v prvotiny. (Svátek Letnic).

Když pak budete žíti obilí ve své zemi, nebudete je síci u samé země, a zbylých klasů nebudete sbírati, nýbrž ponecháte je chudým a cizincům.

Sedmého měsíce, prvního dne toho měsíce budete míti svátek s odpočinkem, památný den s troubením. Bude slouti svatým.

Desátého dne tohoto sedmého měsíce bude veleslavný den smíření s Hospodinem. Bude slouti svatým. Dne toho budete se postiti a obětovati Hospodinu zápalnou oběť. (Svátek Smíření.)

Od patnáctého dne tohoto sedmého měsíce budou po sedm dní svátky stánků ke cti Hospodinově. Vezměte si tehdy ovoce nejkrásnějšího stromu, palmové ratolesti, větvičky hustolistých stromův a vrby od potoka, a veselte se před Hospodinem, Bo-

hem svým. Každý, kdo je z rodu Israelova, bude zůstávati pod stany, aby věděli potomci vaši, že jsem ubytoval syny Israelovy pod stany, když jsem je vyvedl z Egypta. Já jsem Hospodin, Bůh váš. (Svátek Stánků).

* * *

Hospodin mluvil dále k Mojžíšovi: Toto jsou právní ustanovení, která jim předložíš:

Koupíš-li otroka původu hebrejského, bude ti sloužiti šest let, sedmého bude darmo propuštěn na svobodu.

Kdo usmrtí člověka v úmyslu zavražditi jej, smrtí ať zemře.

Kdo zasadí ránu otci svému neb matce, smrtí ať zemře. Kdo by proklínal otce svého neb matku, smrtí ať zemře.

Kdo zbije otroka svého nebo otrokyni holí tak, že mu zemře pod rukama, dopouští se zločinu. Udeří-li někdo svého otroka nebo otrokyni do oka a učiní-li je tak jednookými, propustí je za oko, které jim vyrazil, na svobodu. Rovněž propustí svého otroka neb otrokyni, jestliže jim vyrazil zub.

Ukradne-li kdo hovězí dobytče neb ovci a zabije-li je neb prodá, pět kusů hovězího dobytka za jeden kus nahradí a čtyři ovce za jednu ovci. Nemá-li zloděj, čím by krádež nahradil, budiž sám prodán.

Učiní-li kdo škodu na poli neb na vinici, nebo nechá-li své dobytče pásti na cizím, nahradí dle odhadu škody tím, co má nejlepšího na poli neb na vinici.

Čarodějů nenecháš na živu.

Kdo přináší oběti bohům, a ne jedinému Hospodinovi, budiž usmrcen.

Cizince nebudeš zarmucovati aniž utiskovati, byliť jste i vy cizinci v Egyptě.

Vdově a sirotku nebudeš křivditi. Ublížíte-li jim, budou volati ke mně a já budu slyšeti křik jejich.

Půjčíš-li peněz někomu z mého lidu, chuďasovi, který s tebou bydlí, nebudeš na něho nastupovati jako vydřiduch, aniž ho vymáháním úroků budeš utiskovati. Vezmeš-li od svého bližního do zástavy svrchní roucho, vrátíš mu je před západem slunce.

O soudcích Božích nebudeš zle mluviti a vládci svého národa nebudeš zlořečiti.

Potkáš-li býka nebo osla, který se tvému odpůrci zaběhl, přiveď mu jej. Shledáš-li, že osel tvého nenávistníka pod břemenem klesl, nepomineš ho, ale pomůžeš mu ho pozvednouti.

Nebudeš přijímati darů, poněvadž i moudré lidi zaslepují a převracejí věc spravedlivou.

Po šest let budeš svou půdu osívati a kliditi její úrodu. Sedmého však roku necháš ji ležeti ladem a odpočinouti si, aby

jí užívali chudí tvého lidu, a cokoliv zbude, ať stráví polní zvířata. Taktéž učiníš se svou vinicí i olivovnou.

Neměj ve svém sáčku dvojího závaží, většího a menšího, měj závaží celé a pravé, bys dlouho živ byl v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. Neboť Hospodin, Bůh tvůj, má v ošklivosti toho, který takové věci činí, a má odpor k jakékoli nespravedlnosti.

* * *

Hospodin pravil:

Israeli, počítej si sedm týdnů roků, to jest sedmkrát sedm, tedy celkem čtyřicet devět let. Potom sedmého měsíce, desátého dne toho měsíce, v době smíření budeš troubiti na roh po celé zemi své.

Světiti budeš padesátý rok tím, že prohlásíš jej za rok svobody pro všecky obyvatele země své. Bude to rok jubilejní.

Tu dosáhne každý opět svého majetku a vrátí se každý k rodu, z něhož pochází.

Půda tedy nesmí se prodati na věčné časy, neboť má jest a vy jste příchozí a nájemníci. Roku padesátého vrátí se každý prodaný (a zabavený) pozemek bývalému pánu a vlastníkovi.

Bude-li zabaveno stavení na vsi, bude vráceno původnímu pánu v milostivém létě. 3. Moj. 23, 24, 25.

*

Starozákonní svátky.

K řádu bohoslužebnému patří také ustanovení Boží o starozákonních svátcích.

O svátcích velikonočních neboli slavnosti přesnic, kdy měl se usmrcovati a požívati beránek velikonoční s přesnými, to jest nekvašenými chleby na památku vyjití z Egypta — bylo napsáno již dříve.

Svátky letnic měly se konati na poděkování Pánu Bohu za úrodu polní. Tyto svátky připadaly na 50. den po Velikonoci. Nazývaly se ještě jiným názvem „slavnost týdnů“ nebo „slavnost žní.“

Pátého dne před svátkem stánků měli podle nařízení Božího Israelité slaviti „den smíření.“ V tento den byl ustanoven přísný půst. Israelité měli si vštípiti hluboko do paměti, — dle smyslu obětních obřadů — že nejsvětější Bůh má v ošklivosti každou nečistotu mravní, a že jest majestát jeho zákonů nedotknutelný, že však Židé a celé lidské pokolení přece proti Bohu se provinili, a že zasloužili trestu, jemuž neujdou leč pokáním a polepšením života.

Slavnost stánků měla býti každoroční připomínkou putování po poušti a bydlení ve stanech po východu z Egypta. Zároveň byla to děkovná pobožnost za sklizeň plodů a vinobraní.

Nejkrásnější vztah k našim křesťanským svátkům měly svátky velikonoční, jak již dříve bylo vyloženo.

Právní ustanovení.

Právní a trestní ustanovení měla doplňovat Desatero. Zde jsou uvedena jen některá. Jest v nich patrný duch přísné spravedlnosti starozákonní.

Jest zajímavo porovnávati právní ustanovení jiných pohanských starověkých národů s ustanoveními národa israelského. Národ israelský byl ve výhodě oproti druhým národům čerpaje svá ustanovení právní nejen ze zákona přirozeného, vštípeného od Boha všem lidem, ale nad to ještě ze zjevení Božího na hoře Sinaji.

Z let 1900 před Kristem nalezen byl šťastným objevem badatelů o starověkých dějinách „zákonník" babylonského krále Chammurapiho.

Na tomto zákoníku jest patrno jak veliký vliv na tvoření zákonů u národů pohanských měl zákon přirozený všem lidem a národům od Boha do svědomí vštípený. Leckterá ustanovení v uvedeném zákoníku mají jakousi podobnost se zákony národa israelského.

Naproti tomu jsou však zde i veliké rozdíly. Zákoník israelský je hluboce náboženský, vyznává přísné jednobožství, klade důraz také na vnitřní úmysly a žádosti, přikazuje lásku k bližnímu, čehož není v zákoníku babylonském.

Vzácná opatření.

Každý sedmý rok měl Israelitům, až budou v zemi zaslíbené, býti rokem tak zvaným „sobotním".

Jako sedmý den v týdnu byl dnem odpočinku, podobně i sedmý rok měl býti rokem odpočinku od vzdělávání rolí a pěstování stromů a vinic. Co se bez přičinění rukou lidských zrodilo, mělo býti majetkem obecným.

Ustanovení roku sobotního směřovalo k zamezení lakoty, přílišné touhy po majetku a zištného sobectví. Toto ustanovení mělo povzbuzovati k lásce a přejícnosti vůči chudým a cizincům. Zásoba plodin z let předchozích bránila vzniku jakéhokoliv nedostku.

V roce sobotním nebylo dovoleno Židům od souvěrců vymáhati dluhy.

Po každém sedmém roce sobotním slavíval se padesátý rok, zvaný rok jubilejní. V tomto roce pole i domy v předešlých letech prodané vracely se původnímu majiteli, vyjma domy v městech a domy věnované Levitům.

Ustanovení jubilejního roku měla za účel udržovati majetkovou rovnoměrnost, aby veškeren lid israelský mohl se těšiti ze slušného podílu v zemi zaslíbené.

Zmínky zasluhuje též, že židovští otroci v sedmém roce svého otroctví a pak v roce jubilejním bez náhrady bývali propuštěni.

Ukázka do daleké budoucnosti.

Rok jubilejní byl jakýmsi obrazem našich jubilejních neb milostivých let, která se slaví každého čtvrt století, a jsou pramenem zvláštních duchovních milostí, jež dobrotivý Bůh prostřednictvím církve katolické světu uděluje.

PUTOVÁNÍ OD SINAJE DO KADESU.

Archa úmluvy v čele Israelitů — Reptání a trest — Žádostivá touha po mase — Mojžíš se cítí sláb ku správě celého národa — a dostává 70členný sbor starších na pomoc — Křepelky a trest.

Táhli tedy od hory Hospodinovy cestou tří dnů. Hospodinova archa úmluvy šla před nimi, starajíc se po tři dny o místo, kde by se mohli položiti táborem. Byl tedy nad nimi oblak Hospodinův za dne, když se vydávali na pochod. Když se archa zvedala, říkal Mojžíš:

Povstaň, Hospodine, — ať rozptýlí se tvoji nepřátelé, — ať prchají, kdož tě nenávidí, před tebou!

Když se ukládala, říkával:

Usaď se zase, Hospodine, — mezi četnými zástupy Israelovými!

Mezi tím lid počal reptati proti Hospodinu stýskaje si na svízele. Když to Hospodin uslyšel, rozhněval se. Oheň Hospodinův vyšlehl proti nim a pohltil zadní část tábora.

Lid volal k Mojžíšovi, Mojžíš modlil se k Hospodinu a oheň uhasl. I nazváno bylo to místo „Požářiště“, protože vzplanul proti nim požár Hospodinův.

Sebranka lidu však, která s nimi stoupala, vzplanula choutkami, seděla naříkajíc, a když se k ní přidali též ostatní Israelité, pravila: Kdo nám dá masa k jídlu? Rozpomínáme se na ryby, které jsme v Egyptě zdarma jídali, na mysl nám přicházejí okurky, melouny, por, cibule a česnek. Duše naše je vyprahlá, nic jiného nevidí oči naše než mannu.

Tu hněv Hospodinův velmi vzplanul. Ale i Mojžíšovi zdála se věc nesnesitelnou i řekl Hospodinovi: Proč jsi ztrápil svého služebníka, proč nenalézám milosti před tebou? A proč jsi vložil břímě všeho tohoto lidu na mne? Odkud mám vzíti masa pro tak veliké množství? S pláčem na mne dorážejí: „Dej nám, masa, ať pojíme.“ Nemohu sám unésti všeho tohoto lidu, jeť

na mne těžký. Uznáš-li za dobré jinak, prosím tě, usmrť mne, aby mi dále nebylo hleděti na takovou bídu. Tak naleznu milost v očích tvých.

Hospodin pravil Mojžíšovi: Shromáždi mi sedmdesát mužů ze starších israelských, přiveď je ku vchodu do stánku úmluvy a rozkaž jim, aby tam s tebou stáli. Já pak sestoupím, budu s tebou mluviti a vezmu z ducha tvého a dám jim, by nesli s tebou břímě lidu, abys nebyl obtížen ty sám.

Rci také lidu: Posvěťte se, zítra budete jísti maso. Slyšelť jsem vás říkati: „Kdo nám dá masa k jídlu? Dobře nám bylo v Egyptě. Dá vám Hospodin masa, abyste jedli ne jeden den, nýbrž celý měsíc, až vám poleze nosem a zošklivíse, a to proto, že jste zavrhli Hospodina, který jest uprostřed vás, a že jste před ním plakali říkajíce: „Proč jsme z Egypta vyšli?"

Mojžíš pravil: Šest set tisíc pěších má tento lid a ty pravíš: „Budu jim dávati jísti masa po celý měsíc." Bude snad možno zbíti tolik ovec a býků, že by jim stačilo k jídlu? Či lze shromážditi všecky ryby mořské, aby je nasytily?

Hospodin mu odpověděl: Není ruka Hospodinova dosti mocná? Již nyní uzříš, zdali má řeč stane se skutkem.

Přišel tedy Mojžíš a vypravoval lidu slova Hospodinova, shromáždil sedmdesát mužů ze starších israelských a kázal jim postaviti se okolo stánku. Hospodin pak v oblaku sestoupil, vzal z ducha, který byl v Mojžíšovi, a dal těm sedmdesáti mužům. Když duch ten na nich spočinul, byli zachváceni duchem proroctví, jenž nerušeně v nich působil.

Dva muži, z nichž jeden slul Eldad a druhý Medad, byli zůstali ve stanech. Také na ně duch ten se snesl, ač nevyšli ke stánku. Patřiliť k oněm sepsaným. Když se tedy ukázalo, že jsou — ač ve stanech — uchváceni duchem proroctví, běžel kterýsi chlapec a oznámil to Mojžíšovi řka: Eldad a Medad jeví prorockého ducha ve stanech.

Josue, syn Nunův, služebník Mojžíšův, vyvolený z mnohých, ihned pravil: Pane můj, Mojžíši, zabraň jim to! On však řekl: Proč na mne žárlíš? Kéž by byl všechen lid duchem prorockým zachvácen a kéž by jim dal Hospodin svého ducha!

I vrátil se Mojžíš a starší israelští do stanu.

Vyšel pak od Hospodina vítr, uchvátil za mořem křepelky, přinesl je a spustil na tábor a na celé jeho okolí ve vzdálenosti cesty jednoho dne. Látaly ve vzduchu dva lokte vysoko nad zemí. Byl tedy všecek lid celý ten den a celou noc i druhý den na nohou, chytal křepelky a sušil je kolem tábora. Kdo málo chytal měl deset korů.

Ještě bylo maso v jejich zubech, ještě nebyl pokrm ten stráven, když tu — hle — vzplanul hněv Hospodinův na lid a stihl je velmi velikou ranou, že mnozí pomřeli.

Místo to nazváno bylo „Hroby choutek“, nebo tam pohřbili z lidu ty, kteří se nechali unésti (nestřídmými) choutkami. * 4. Moj. 10, 11,

Střídmost a půst.

Znova a znova prohřešoval se lid israelský rouhavým reptáním proti Hospodinu. Když opět jednou opovážlivě si naříkali, že nemají masa, jehož mívali hojnost v Egyptě, a když pohrdání projevovali vůči manně, kterou jich Bůh živil, dostalo se jim sice, čeho si žádali, měli masa hojnost, ale nestřídmé požívání masitých pokrmů stalo se jim zároveň trestem. Z dopuštění Božího nastaly mezi nimi smrtelné nemoci a mnohé sklátily v hrob. I v dnešní době hřeší mnozí lidé nestřídmostí a zvláště nestřídmostí v požívání masitých pokrmů.

Církev už od nejstarších časů hleděla své věřící nabádati k střídmosti a proto ustanovila půsty od masa. Časté požívání masa škodí lidskému zdraví a působí vážné a často nevyléčitelné poruchy tělesného organismu. V této věci lékařská věda je stejného názoru.

Půsty od masa v ustanovené dny v Církvi katolické mají ovšem ještě vyšší účel než chrániti lidské zdraví.

Páteční půst připomíná katolickému křesťanu, že Syn Boží z lásky k lidem odřekl se radosti a slávy nebeské a přišel na svět trpět a právě v pátek trpěl nejvíce. Jest na nás, abychom ukázali, zda také dovedeme si z lásky k ukřižovanému Spasiteli něčeho odepříti. A tím „něčím“ je právě kousek masa. Kdo ani to nedovede, ukazuje dostatečně, že žádné lásky k Pánu Ježíši nemá a dopouští se (těžkého) hříchu.

OBHLÍDKA ZASLÍBENÉ ZEMĚ.

Dvanáct vyzvědačů — Děsivé zprávy — Reptání lidu — Josue a Kaleb konejší lid — Hrozba Boží — Mojžíšova modlitba — Hospodinova odpověď.

Vyšed z Haserotu lid tábořil na poušti Faran.

Tam pravil Hospodin Mojžíšovi: Pošli muže, aby ohledali zemi Kanaan, kterou chystám se dáti synům Israelovým, po jednom z předních každého kmene.

Mojžíš učinil, co byl Hospodin rozkázal, a vyslal z pouště Faran dvanáct knížat, mezi nimiž byl Josue, syn Nunův.

Poslal je tedy Mojžíš, aby vyšetřili zemi Kanaan, řka jim: Stoupejte jižní stranou. Až se dostanete do hor, ohledejte zemi, jaká jest, i lid, který v ní sídlí, je-li silný či slabý, je-li ho mnoho či málo, je-li země dobrá či špatná, jaká jsou města, zda hrazená či beze zdi, je-li půda tučná či neplodná, je-li lesnatá či beze stromů. Buďte statečné mysli a přineste nám z plodin země té.

Bylo to v dobu, kdy lze již jísti ranné hrozny.

Šli tedy a vyšetřili zemi od pouště Sin až do Rohob, jež jest na cestě do Ematu.

Stoupali jihem a přišli do Hebronu.

Když přišli až k Hroznovému potoku, uřezali ratolest s hroznem a dva muži nesli ji na tyči. Nesli také něco granátových jablek a fíkův onoho místa. Bylo pak nazváno Hroznový potok, protože synové Israelovi odtud nesli hrozen.

Po čtyřiceti dnech, schodivše všecku krajinu, vyzvědači té země zase vrátili se, a přišli k Mojžíšovi, k Aronovi a k veškeré obci synův Israelových na poušť Faran, to jest do Kadesu.

Vypravujíce ukazovali jim a všemu množství, plody té země. Vypravovali: Přišli jsme do země, do které jsi nás poslal. V pravdě teče mlékem a medem, jak viděti z těchto plodův. Má však obyvatele velmi silné a města převeliká a hrazená.

Mezitím Kaleb krotil reptání lidu, které proti Mojžíšovi vznikalo, a pravil: Pojďme a zaberme zemi tu, neboť můžeme se jí zmocniti.

Ale jiní, kteří byli s ním, říkali: Nikoliv, nemůžeme táhnouti na tento lid, protože je silnější než my. A pomlouvali u synův Israelových zemi, kterou byli prohledali, řkouce: Země, kterou jsme propátrali, zžírá své obyvatele. Lid, který jsme viděli, je

vysoké postavy. Viděli jsme tam jakés obludy z plemene Enakova, z rodu obřího. Proti nim zdáli jsme se jako kobylky.

Té noci všecek lid dal se tedy do hlasitého pláče a všichni Israelité reptali proti Mojžíšovi a Aronovi, říkajíce: Kéž bychom byli zemřeli v Egyptě, nebo zhynuli na této veliké poušti! Kéž by nás byl nezavedl Hospodin do té země, bychom nepadli mečem a ženy a děti naše by nebyly odvedeny do zajetí! Zdaž není lépe vrátiti se do Egypta? A říkali druh druhu: Ustanovme si vůdce a vraťme se do Egypta!

Uslyševše to Mojžíš a Aron padli přede vší obcí israelskou na tvář až k zemi.

Josue však, syn Nunův, a Kaleb, syn Jefonův, kteří se byli zúčastnili prohlídky země, roztrhli svá roucha a pravili veškeré obci synův Israelových: Země, kterou jsme obešli, jest velmi dobrá. Bude-li nám Hospodin milostiv, uvede nás do ní a dá nám zemi, která teče mlékem a medem. Nepozdvihujte se proti Hospodinu! A nebojte se lidu té země, neboť jako chléb, tak je můžeme sníst. Všecka pomoc je opustila, s námi však je Hospodin, nebojte se!

Když všecko množství křičelo a chtělo je uházeti kamením, ukázala se všem synům Israelovým nad stánkem úmluvy velebnost Hospodinova. A Hospodin pravil Mojžíšovi: Jak dlouho ještě bude mne tento lid tupiti? Jak dlouho bude mi odpírati víru přese všecka znamení, která jsem před nimi učinil? Stihnu je tedy morem a zahladím, tebe pak učiním knížetem nad národem větším a silnějším, než je tento.

Mojžíš pravil Hospodinu: Odpusť, prosím, Hospodine, hřích tohoto lidu dle velikosti milosrdenství svého, jako jsi odpouštěl od vyjití z Egypta až sem.

Hospodin odpověděl: Odpouštím na tvou prosbu. Avšak rci synům Israelovým: Jako že jsem živ — dí Hospodin — dle vašich řečí, které jsem slyšel, vám učiním. Na této poušti budou ležeti vaše mrtvoly. Všichni, kteří jste sečteni od dvaceti let a výše, kteří jste proti mně reptali, nevejdete do země, nad kterou jsem zvedl svou ruku, že vás v ní usadím — kromě Kaleba, syna Jefonova, a Josua, syna Nunova. Avšak dítky vaše, o kterých jste řekli, že se stanou kořistí nepřátel, tam uvedu, aby viděli zemi, která se vám nelíbila. Vaše mrtvoly budou ležeti na poušti. Vaši synové budou se na poušti potulovati a pykati za vaši nevěrnost čtyřicet let — dokud nebudou mrtvoly všech otců na poušti ležeti — dle počtu čtyřiceti dnů, v nichžto jste zemi vyšetřili. Rok za den bude se počítati.

Všichni tedy muži, které byl Mojžíš poslal vyšetřiti zemi a kteří vrátivše se popudili všecek lid k reptání proti němu, pomlouvajíce zemi, že je zlá, zemřeli, byvše stiženi ranou před Hospodinem. Josue však, syn Nunův, a Kaleb, syn Jefonův, ze všech, kteří byli vyšli prozkoumat zemi, zůstali živi.

Když pak Mojžíš všecka tato slova všem Israelitům oznamoval, lid se velmi rmoutil. 4. Moj. 13, 15,

VZPOURA U ME-MERIBA A POCHYBNOST MOJŽÍŠOVA.

Když se lidu nedostávalo vody, shlukli se proti Mojžíšovi a Aronovi, bouřili se a pravili: Kéž bychom byli zahynuli před Hospodinem se svými bratry! Proč jste vyvedli obec Hospodinovu na poušť, bychom tu i se svými stády pomřeli? Proč jste nás vyvedli z Egypta a přivedli na toto zlé místo, kde nelze síti, které neplodí fíků, nemá vinic, ani granátových jablek, ba ani pitné vody?

Mojžíš a Aron nechavše lid, vešli do stánku úmluvy, padli na tvář až k zemi a volali k Hospodinu: Hospodine, Bože, uslyš křik tohoto lidu a otevři jim poklad svůj, studnici vody živé, aby, když se napijí přestali reptati.

Tu se nad nimi ukázala velebnost Hospodinova a Hospodin pravil Mojžíšovi: Vezmi hůl, shromáždi lid, ty i bratr tvůj Aron, mluvte ke skále před nimi a ona vydá vody. Když tak vyvedeš ze skály vodu, bude píti všecko množství i dobytek jeho. Mojžíš dle rozkazu Hospodinova vzal hůl, jež byla před tváří Hospodinovou, shromáždil lid před skálu a pravil jim: Slyšte, buřiči a nevěrci: Budeme moci vyvésti vám vodu z této skály?

Když pak Mojžíš pozdvihl ruku a udeřil dvakrát holí do skály, vyšla veliká hojnost vody, že pili lid i dobytek.

Mojžíšovi však a Aronovi Hospodin pravil: Že jste mi nevěřili, a tak mne před syny Israelovými neoslavili, neuvedete těchto zástupů do země, kterou jim dám.

To jsou „Vody odporu," kde odpírali synové Israelovi Hospodinu a kde na nich ukázal svou svatost. 4. Moj. 20,

*

I malé poklesky třeba odpykati tresty.

Israelity stihl konečně zasloužený trest: pomřou na poušti a teprve jejich dítky vejdou do země zaslíbené.

I spravedlivý Mojžíš je postižen tímto trestem. Maličko jenom se provinil projeviv pochybnost, zda buřičským Israelitům dostane se vody ze skály. Byl to nepatrný poklesek, než i ten musí si Mojžíš odpykati časným trestem, že nevejde do zaslíbené země a zemře na jejich hranicích.

Pomysli na to, než se dopustíš hříchu.

Toto vypravování nechť uvede nám na paměť nesčetné naše hříchy, z nichž mnohé byly ne nepatrné, nýbrž smrtelné. I když po svaté zpovědi odpustil nám Bůh hříchy a věčné tresty za ně, neodpustil nám všecky tresty časné. Ty si Bůh ponechává a

těmi nás trestá buď zde na zemi nebo po smrti v očistci. Různá neštěstí, bolestné nemoci, bída a nedostatek, neočekávaná smrt a pod. bývají často jenom časnými tresty za odpuštěné hříchy.

Bojme se hříchu i malého, vědomého a dobrovolného, a nehromaďme na sebe tresty Boží.

Milosrdenství Boží ti přichází vstříc.

Získávejme si „odpustky," jimiž nám Milosrdenství Boží nabízí i odpuštění časných trestů, když vykonáme předepsané podmínky. Hlavní podmínky získání úplných nebo částečných odpustků jsou: očistiti duši sv. zpovědí od těžkých hříchů a vykonati předepsaný dobrý skutek, obyčejně odpustkovou modlitbu. Za to Bůh podle svého milostivého uznání a podle našeho přičinění odpustí nám všecky nebo alespoň část časných trestů, které na nás měly přijíti.

Jest tak snadné získati odpustky.

V modlitebních knihách bývají uvedeny odpustkové modlitby. Odpustky nadány jsou takřka všecky nejčastěji užívané a pronášené modlitby a nábožné pozdravy.

Poznámka, že získáme tolik a tolik dní nebo let odpustků znamená, že se nám odpouští tolik časných trestů, kolik bychom si odpykali přísným pokáním na př. postem a pod. za uvedený počet dní nebo let. Nezbytnou podmínkou k získání odpustků jest nemíti na duši těžkého hříchu. Po svatém přijímání můžeme pokaždé získati odpustky všech časných trestů, jestliže se pomodlíme na úmysl svatého Otce.

MĚDĚNÝ HAD.

Smrt Aronova — Reptání lidu pro obtíže cesty — Jedovatí hadové — Měděný had.

Když pak vytrhli Israelité z Kadesu, přitáhli k hoře Hór, která je na pomezí Edomska.

Tam pravil Hospodin Mojžíšovi: Aron se odebere ke svým zemřelým soukmenovcům, neboť nevejde do země, kterou jsem dal synům Israelovým, ježto nevěřil mým ústům u „Vod odporu." Vezmi Arona a s ním jeho syna a zaveď je na horu Hór. Svlékni otce z jeho veleknězského roucha a oblec v ně Eleazara, syna jeho. Aron totiž bude přiřazen ke svým předkům a zemře tam.

Mojžíš učinil dle rozkazu Hospodinova. Před očima vší obce vstoupili na horu Hór, a když svlékl s Arona roucho jeho, oblékl v ně Eleazara, jeho syna.

Když pak Aron na vrchu hory zemřel, sestoupil s Eleazarem dolů. Všecka obec vidouc, že Aron zemřel, oplakávala ho třicet dní po všech rodinách.

S hory Hór šli cestou, která vede k Rudému moři, aby obešli Edomsko. Tam začaly lid mrzeti obtíže cesty, i mluvil proti Bohu a Mojžíšovi: Proč jsi nás vyvedl z Egypta, bychom na poušti zemřeli? Není chleba, není vody, již se nám hnusí tento ničemný pokrm.

Za to poslal Hospodin na lid hady, jichžto uštknutí pálilo jako oheň.

Když hadi štípali, že mnoho lidí pomřelo, přišli k Mojžíšovi a řekli: Zhřešili jsme, že jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě, modli se, by odňal od nás hady!

Mojžíš se tedy za lid modlil, a Hospodin mu pravil: Udělej měděného hada a vztyč jej na žerdi, kdo jsa uštknut naň pohlédne, zůstane živ.

Učinil tedy Mojžíš měděného hada a vztyčil jej na žerdi. Když naň uštknutí pohlédli, uzdravili se. 4. Moj. 21,

*

Látka k překrásnému a hlubokému rozjímání.

Měděný had byl významným předobrazem příštího Vykupitele. Sám Ježíš Kristus na tento svůj předobraz poukázal Nikodemovi: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí býti povýšen Syn člověka."

Hady uštknutí Israelité představovali celé lidstvo duchovně — uštknuté — hadem v ráji, otrávené jedem hříchu a neschopné samo si pomoci.

V podobě hříšníka — Spasitel světa.

Israelité měli se uzdraviti pohledem na vysoko vztyčenou podobu hada, zhotoveného Mojžíšem z čisté mědi.

Lidstvo mělo o tisíc a pět set let později čerpati duchovní uzdravení z vysoko vztyčeného kříže, na němž v podobě největšího hříšníka, pněl nejsvětější a nejčistší Syn Boží.

V palčivém ohni bolesti.

Jak zhotovil Mojžíš z mědi podobu hada? Pomocí těžkého kladiva v plamenech palčivého ohně.

Totéž děje se na Kalvarii o patnáct set let později. I tam slyšeti rány kladiv a jako onen měděný prut v ohni tak v palčivých bolestech svíjí se nejsvětější tělo Spasitelovo.

Kříž.

Kůl, na němž byl vztyčen měděný had, měl podobu kříže, skládaje se z jednoho svislého dřeva a z druhého kratšího, napříč přes první upevněného.

„Když uštknutí na měděného hada pohlédli, uzdravovali se."

Pohled na kříž jest nejvzácnějším lékem duše křesťanské. Ve všech bojích, křížích a nejrůznějších utrpeních jediný zbožný a důvěryplný pohled na kříž stačí, aby křesťan nabyl vzácného pokoje, trpělivosti a síly pro svou duši.

Neprojděme nikdy kolem kříže, abychom si neučinili v duchu kratičké rozjímání o lásce Syna Božího k nám hříšným lidem.

Uctivě a nábožně žehnejme se tímto přesvatým znamením naší spásy, které už ve Starém Zákoně bylo předobrazeno a které naposled na tomto světě ukáže se před posledním soudem.

„A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi, i budou kvíleti tehdy všecka pokolení země a uzří Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí a slávou velikou." Mat. 24, 30.

PROROCTVÍ BALAAMOVO.

Balak, král moabský, zve věštce Balaama, aby zlořečil Israelitům — Balaam po prvé odmítá — po druhé přijímá, ale vyhražuje si, že bude mluviti jen to, co Bůh v jeho ústa vloží — Propověď Balaamova.

Israelité táhli dále a položili se táborem na Moabských pláních, proti kterým za Jordanem leží Jericho.

Balak byl toho času králem v Moabsku.

Poslal tedy posly k Balaamovi, synu Beorovu, věštci, který sídlil nad řekou země synův Ammonových, by ho zavolali a řekli: Hle, z Egypta vyšel lid, který přikryl povrch země a usadil se proti mně. Přijď tedy a proklej tento lid, jeť silnější než já. Snad budu pak moci poraziti jej a vyhnati ze své země. Vímť, že požehnaný jest, komu žehnáš, a zlořečený, komu zlořečíš.

Šli tedy starší moabští a madiánští nesouce mzdu za věštbu.

Když přišli k Balaamovi a vyřizovali mu všecka slova Balakova, odpověděl: Zůstaňte tu na noc, odpovím vám dle toho, co mi řekne Hospodin.

Když tedy u Balaama zůstali, přišel Bůh a pravil mu: Co chtějí tito muži u tebe? Balaam odpověděl.

Bůh řekl Balaamovi: Nechoď s nimi a lidu toho neproklínej, neboť jest požehnaný.

Balaam tedy ráno vstav, pravil knížatům: Jděte domů, neboť Hospodin mi zapověděl jíti s vámi.

Knížata se tedy vrátila a řekla Balakovi: Balaam nechtěl jíti s námi. Balak poslal opět mnohem více a vznešenějších poslů, než byl poslal poprvé. Když přišli k Balaamovi, pravili: Toto praví Balak, syn Seforův. Nemeškej, přijíti ke mně. Hodlám tě uctíti a dám ti, cokoli budeš chtíti. Přijď a proklej tento lid.

Balaam odpověděl: I kdyby mi dal Balak všecko stříbro a zlato, co ho má ve svém domě, nebudu moci změniti slova Hospodinova, Boha mého, bych mluvil více nebo méně. Prosím, zůstaňte zde i tuto noc, bych mohl zvěděti, co mi opět odpoví Hospodin.

Přišel tedy v noci Bůh k Balaamovi a řekl mu: Přišli tito lidé tě povolati? Vstaň a jdi s nimi, ale čiň jen, co ti přikáži.

Ráno Balaam vstav osedlal svou oslici a jel s nimi.

Anděl Hospodinův postavil se na cestě proti Balaamovi, který seděl na oslici a měl dva chlapce s sebou. Oslice vidouc, že anděl stojí v cestě s taseným mečem, uhnula s cesty a šla polem. Když ji Balaam bil, aby ji uvedl na cestu, postavil se anděl do soutěsky mezi dvěma zídkami, jimiž byly ohrazeny vinice.

Oslice vidouc ho přitiskla se ke zdi a přitřela jezdci nohu. Ten však ji bil opět.

Anděl ustoupil pak do jiné úžiny, kde nebylo možná ani vpravo ani vlevo vyhnouti, a postavil se zase v cestu.

Když oslice viděla anděla tu státi, padla jezdci pod nohama. Ten rozhněvav se bil ji prudčeji holí do boků.

Tu otevřel Hospodin oslici ústa, že promluvila: Co jsem ti udělala? Proč mne biješ, hle, již po třetí?

Balaam odpověděl: Protože jsi zasloužila, neboť si sobě posměch učinila ze mne, kéž bych měl meč, bych tě zabil! Oslice řekla: Zdaž nejsem tvým soumarem, na kterém jsi do dneška jezdíval? Pověz, kdy jsem ti něco podobného učinila? On řekl: Nikdy!

Tu Hospodin náhle otevřel Balaamovi oči, že uzřel anděla stojícího na cestě s vytaseným mečem. I poklonil se mu schýliv se až k zemi.

Anděl mu řekl: Proč již po třetí biješ oslici svou? Já přicházím, bych se ti postavil na odpor, neboť převrácena je tvá cesta a mně odporná. Kdyby byla oslice nesešla s cesty a nevyhnula, když jsem se postavil proti ní, byl bych tě usmrtil, ona však byla by zůstala živa. Balaam řekl: Zhřešil jsem nevěda, že ty stojíš proti mně. Nyní tedy, nelíbí-li se ti, bych šel, vrátím se zase. Anděl pravil: Jdi s nimi, ale střez se mluviti cos jiného, než ti přikáži.

Balaam tedy šel s knížaty.

Když to Balak uslyšel, vyšel mu vstříc do moabského města, které je v nejzazších končinách Arnonu, a pravil mu: Poslal jsem posly, by tě povolali. Proč jsi hned nepřišel ke mně? Snad proto, že bych nemohl tvůj příchod odměniti?

On mu odpověděl: Hle, tu jsem, avšak nebudu mluviti nic jiného, než co Bůh vloží v má ústa.

Potom jeli spolu a přijeli do města, jež bylo v nejzazších končinách jeho království.

Balak dal poraziti býky a ovce, a poslal z nich dary Balaamovi a knížatům, kteří byli s ním.

Ráno pak zavedl jej na výšiny Baalaovy, odkudž viděl zadní voje národa israelského. Tu pronesl Balaam propověď svoji:

Kterak budu zlořečiti, — komu nezlořečí Bůh, — proč bych měl já proklínati, — koho neproklíná Hospodin? —

Tu pravil Balak Balaamovi: Co to činíš? Abys mým nepřátelům zlořečil, jsem tě povolal, a ty naopak jim žehnáš. On mu odpověděl: Zdaž mohu činiti něco jiného, než mi káže Hospodin?

Balak tedy pravil: Pojď se mnou na jiné místo, odkud bys část Israele viděl — celého bys viděti nemohl — odtud ho proklej. Když ho zavedl na vyvýšené místo na vrchu horstva Fasgy, Balaam pronesl propověď svoji řka:

Uloženo mi, bych žehnal, — požehnání zabránit nemohu. — Není modly v Jakobovi, — sochy v Israeli neviděti. — Hospodin jeho Bůh je s ním. —

Tu pravil Balak Balaamovi: Nezlořeč mu, ani nežehnej. On však pravil: Neřekl jsem ti, že učiním vše, cokoliv mi Hospodin přikáže?

Tu se na něho snesl duch Boží a on jal se pronášeti propověď svoji:

Jak jsou krásné stany tvé, Jakobe, — a tvé příbytky, Israeli! — Jako údolí plná hájů, — jako podél řek svlažované zahrady, — jako stany, jež postavil Hospodin, — jako cedry blízko vody. — Kdo ti bude žehnat, bude sám též požehnán, — a kdo ti bude klnout, mezi kleté bude zařazen.

Balak rozhněval se na Balaama, spráskl ruce a pravil: Abys proklel nepřátele moje, jsem tě povolal, ty však jsi jim již třikrát požehnal. Vrať se domů! Hodlal jsem tě slavně poctíti, Hospodin však tě chystané pocty zbavil.

Balaam odpověděl Balakovi: Vždyť jsem pravil tvým poslům, které jsi ke mně poslal: „I kdyby mi dal Balak všecko stříbro a zlato, co ho má ve svém domě, nebudu moci přestoupiti rozkazu Hospodinova, Boha svého, bych pronesl něco dobrého neb zlého ze srdce svého, ale všecko, co mi poví Hospodin, budu mluviti.

I pronesl opět propověď řka:

Vidím jej, ale ne nyní, — patřím naň, avšak ne z blízka. — Vychází hvězda z Jakoba, — povstává žezlo z Israele. —

Když domluvil, potom se Balaam zvedl a vrátil se domů. Také Balak navrátil se cestou, kterou byl přišel.

4. Moj. 22,—24,

ZÁKON O PROROCÍCH.

Zákaz rozmanitých pohanských pověr: hadačství, vykládání snů, vyvolávání mrtvých — Předpověď příchodu nejlepšího proroka Ježíše Krista — Lžiproroci — Až vejdeš do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, varuj se napodobovati ohavnosti oněch národů.

Mojžíš svolav všecky Israelity řekl jim:

Nebudiž mezi vámi nikoho, kdo by kázal synu svému nebo dceři procházeti ohněm, aby se očistili, kdo by se tázal hadačů, kdo by zkoumal sny, pozoroval znamení, nebudiž mezi vámi kouzelníka, zaklinače, nikoho, kdo by se radil duchů nebo věštců, kdo by se vyptával mrtvých na pravdu.

Nebo všecky tyto věci má Hospodin v ošklivosti a pro tyto zločiny zahladí je při tvém příchodu.

Buď dokonale a bez úhony oddán Hospodinu, Bohu svému.

Tito národové, jejichžto zemi zabereš, poslouchají čarodějův a hadačů, ty však jsi od Hospodina, Boha svého, opatřen jinak.

Proroka z tvého národa, z tvých bratří, jako mne, vzbudí ti Hospodin, Bůh tvůj, — toho budeš poslouchati — jak jsi žádal

Hospodina, Boha svého, na Horebu, když byla obec shromážděna, pravě: „Ať již neslyším hlasu Hospodina, Boha mého, a ohně toho převelikého nechať již neuhlídám, bych nezemřel." —

I řekl mi Hospodin: „Dobře ve všem mluvili. Proroka jim vzbudím ze středu bratří jejich, podobného tobě. Slova má vložím do úst jeho a bude jim oznamovati vše, co mu přikáži. Kdo by nechtěl slyšeti slov jeho, která bude mluviti ve jménu mém, toho já sám potrestám."

„Prorok však, který by se dal svésti opovážlivostí a chtěl by ve jménu mém mluviti věci, kterých jsem já mu neuložil, by je oznámil, nebo mluvil-li by ve jménu bohů cizích, budiž utracen." Myslíš-li si: „Kterak mohu poznati slova, kterých Hospodin nemluvil?" budiž ti toto znamením: Nevyplní-li se, co prorok ten ve jménu Hospodinově předpověděl, to Hospodin nemluvil, ale prorok ve své opovážlivosti si to smyslil. Proto nebudeš se ho báti. 5. Moj. 18,

*

Nikdy nenechává Bůh lidstvo bez proroků.

Proroci ve Starém Zákoně byli Bohem povolaní mužové, kteří měli důležitý úkol býti učiteli a rádci národa israelského. Bůh sám mluvíval k prorokům a ti pak sdělovali zjevení Boží lidu.

Nikdy ani v dobách nejhorších nenechával Bůh vyvoleného národa bez proroků. Bylo však také Israelitům proroků nanejvýš třeba. Sousední národové pohanští měli totiž svoje kouzelníky, hadače a věštce, kteří vábili Israelity.

Zle by bylo bývalo s Israelity, kdyby nebylo bývalo proroků, kteří je udržovali svými napomínáními a předpověďmi v pravém náboženství a v důvěře v přislíbeného Vykupitele.

Jak poznati falešného proroka.

Časem vyskytovali se „falešní" proroci, kteří nejsouce Bohem povoláni, vydávali se za hlasatele vůle Hospodinovy. Způsob, jak je rozeznati od pravých proroků, ustanovil Bůh: „Nevyplní-li se, co prorok ten ve jménu Hospodinově předpověděl, to Hospodin nemluvil, ale prorok ve své opovážlivosti si to smyslil."

I pohanští věštci byli hlasateli zjevení Božího.

Na pohanském věštci Balaamovi, máme příklad, jak i tento Bohem jsa osvícen, stává se na chvíli prorokem, a nezlořečí jak byl povolán, ale žehná národu Israelskému, ba předpovídá na konec jeho největší slávu, až z něj vzejde světu Vykupitel: „Vidím jej, ale ne nyní, patřím naň, avšak ne z blízka. Vychází hvězda z Jakoba, povstává žezlo z Israele."

Chtěl bys někomu zlořečit?

Balaam měl vyslovit zlořečení. Bůh mu to zakázal. Tím více nám křesťanům jest zakázáno někomu potichu nebo nahlas zlořečit. Zlořečení jinak padá na hlavu toho, kdo je pronáší.

Nade všecky proroky bude Syn Boží.

Opětnou předpovědí Vykupitele jsou slova Hospodinova v zákoně o prorocích: „Proroka, jim vzbudím ze středu bratří jejich — podobného tobě. Slova má vložím do úst jeho a bude jim oznamovati vše, co mu přikáži. Kdo by nechtěl slyšeti slov jeho, která bude mluviti, ve jménu mém, toho já sám potrestám."

Dle těchto slov Hospodinových vzejde z národa israelského „prorok proroků," jenž bude pod zvláštní ochranou a péčí Boží, jehož slova budou slovy Božími a jenž ve mnohém bude se podobati Mojžíšovi. Že skutečně osudy Ježíše Krista i jeho nejsvětější osoba v lecčems se podobaly Mojžíšovi, dočteme se v další závěrečné úvaze o Mojžíšovi.

K ČEMU NAPOMÍNAL MOJŽÍŠ NÁROD ISRAELSKÝ PŘED SVOU SMRTÍ.

Všecka přikázání Boží dlužno zachovávati — Zvláště pak jest přísnou povinností vzdávati čest jedinému Hospodinu a vystříhati se modloslužby.

Mojžíš mluvil:

„Nyní tedy, Israeli, poslouchej přikázání a práv, kterým já tě učím, abys plně je byl živ a vejda do země zabral ji, zemi to, kterou Hospodin, Bůh otců vašich, vám dá.

Ke slovu, které k vám mluvím, nic nepřidávejte a nic z něho neubírejte. Ostříhejte příkazů Hospodina, Boha vašeho, která já vám dávám.

Oči vaše viděly vše, co učinil Hospodin proti modloslužebníkům. Vy však, kteří přidržujete se Hospodina, Boha vašeho, živi jste všichni až do dneška.

Víte, že jsem učil vás přikázáním a právům, jak mi Hospodin, Bůh můj, velel, abyste je tak činili v zemi, kterou zaberete.

Zachovávejte tedy a skutky je plňte. Nebo to je vaše moudrost a rozum před očima národů, kteří slyšíce všecka ta přikázání, řeknou: Hle, toť lid moudrý a rozumný, národ veliký.

Není jiného národa tak velikého, jehož bohové byli by mu tak blízko, jako je blízko Bůh náš všem prosbám našim. Nebo, který jiný národ je tak slavný, aby měl takové posvátné obyčeje, spravedlivé právo a takové všechny zákony, jaké kladu vám dnes před oči?

Opatruj tedy pečlivě sebe sama a duše své. Nezapomínej věcí, které viděly oči tvé, a nechať nevymizí z tvého srdce po všecky dny života tvého. Poučuj o nich syny i vnuky své.

Nezapomínej toho dne, kdy jsi stál před Hospodinem, Bohem svým na Horebu.

Hospodin mluvil k vám z ohně. Zvuk jeho slov jste slyšeli, avšak podoby jeho naprosto jste neviděli. I prohlásil vám svou úmluvu, kterou vám uložil plniti totiž deset vět, které napsal ve dvě kamenné desky.

Ostříhejte tedy pečlivě svých duší. Toho dne, kdy k vám mluvil Hospodin na Horebě z ohně, neviděli jste žádné podoby, abyste dajíce se oklamati neudělali si vyřezávané sochy, obrazu mužského nebo ženského pohlaví, obrazu některého pozemského zvířete, nebo ptáků, létajících pod nebem, nebo drobné zvířeny, která se po zemi pohybuje, nebo ryb, které žijí ve vodě, pod zemí, abys zdvihna oči k nebi a vida slunce, měsíc a všecky nebeské hvězdy, nedal snad unésti se klamem k jejich bohopoctě a nectil tak věci, které stvořil Hospodin, Bůh tvůj, ke službě všem národům, kteří jsou pod nebem.

Vás však Hospodin vzal a vyvedl z egyptských železných hutí, aby měl národ, jenž by byl dědičným jeho majetkem, jak tomu dnes skutečně jest.

Hospodin se hněval pro vás na mne a přisahal, že Jordanu nepřejdu a nevejdu do převýborné země, kterou dá vám. Hle, umru na této půdě a Jordanu nepřejdu. Vy jej přejdete a ovládnete tu výtečnou zemi. Hleď, ať nikdy nezapomeneš úmluvy Hospodina, Boha svého, kterou učinil s tebou, a neuděláš si vyřezané sochy čehokoliv, co Hospodin činiti zapověděl. Neboť Hospodin, Bůh tvůj, jest oheň sžírající, Bůh řevnivý.

Budete-li činiti, co jest zlé před Hospodinem. Bohem vaším, že ho popudíte ke hněvu, vyzývám dnes za svědky nebe i zemi, že brzy vyhynete ze země, kterou zaberete přejdouce Jordán, nebudete v ní dlouho sídliti, nýbrž Hospodin vás zahladí a rozptýlí mezi všecky národy a zbude vás málo mezi národy, mezi které vás Hospodin zavede.

Tam bude vám sloužiti bohům, kteří jsou uděláni lidskou rukou, dřevu a kameni, bohům, kteří nevidí, neslyší.

A když tam budeš vyhledávati Hospodina, Boha svého, najdeš jej, jen budeš-li jej hledati celým srdcem a vší zkroušeností duše své. Když tě stihne vše, co je předpověděno, posléze navrátíš se k Hospodinu, Bohu svému, a budeš poslušen jeho hlasu. Neboť Hospodin, Bůh tvůj, je Bůh milosrdný, neopustí tebe, nevyhladí tě úplně a nezapomene smlouvy s otci tvými, kterou potvrdil přísahou.

Ptej se starých dob, které byly před tebou ode dne, kdy Bůh stvořil člověka na zemi, ptej se od konce až do konce nebe, stalo-li se kdy co takového, nebo bylo-li kdy slýcháno, aby

slyšel národ mluviti Boha hlasem z ohně, jako jsi ty slyšel a zůstal jsi živ.

Ptej se zdali učinil to jiný bůh, aby přišel a vyvolil si národ ze středu národů zkouškami, znameními, zázraky, bojem, silnou rukou, vztaženým ramenem a hroznými výjevy, jak to všecko učinil pro vás v Egyptě Hospodin, Bůh váš, před očima tvýma, bys poznal, že on Hospodin jest Bůh a nikdo jiný kromě něho.

Za to, že miloval tvé otce a vyvolil si jejich potomstvo, za to, že tě vyvedl kráčeje před tebou, ve své veliké moci z Egypta, aby zahladil při tvém příchodu národy převeliké a silnější než jsi ty, tebe pak aby uvedl do jejich země a dal ti ji v majetek, jak dnes vidíš.

Uznej tedy dnes a upřímně považ, že on, Hospodin, jest Bůh na nebi nahoře i na zemi dole, a že není jiného. Ostříhej jeho přikázání a ustanovení, kteráž já ti ukládám, aby bylo dobře tobě i synům tvým po tobě, a dlouhou dobu abys zůstal v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj.

Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořečení, požehnání, budete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, která vám dnes ukládám, zlořečení, nebudete-li poslouchati přikázání, Hospodina, Boha svého, ale sejdete-li s cesty, kterou já vám nyní ukazuji, a budete-li choditi za bohy cizími, jichž neznáte."

5. Moj. 4, 11,

*

Na čem vám nejvíce záleží, novodobí vladaři a státníci?

Jak velice Mojžíšovi záleželo na tom, aby se Bohu dostalo náležité cti a chvály od jeho rodáků, jak toužebně si přál Mojžíš, aby jeho rodáci dosáhli časného i věčného blaha, poznati můžeme z posledních slov Mojžíšových, prodchnutých skrz na skrz horoucí láskou k Bohu a k národu.

Kdybychom shledali řeči nejslavnějších a nejmoudřejších panovníků, státníků a vůdců lidu, sotva našli bychom řeči tak důtklivé, řeči tak proniknuté vyšší nadpřirozenou pravdivostí a při tom řeči tak pokorné vzhledem k vlastní osobě, jako byla poslední řeč Mojžíšova krátce před jeho smrtí.

Jak velebně úchvatná a nebesky moudrá jsou slova: „Zachovávejte tedy přikázání Boží a skutky je plňte. Nebo to je vaše moudrost a rozum před očima národů, kteří slyšíce všecka ta přikázání, řeknou: Hle, toť lid moudrý a rozumný, národ veliký."

V těchto slovech Bohem osvíceného Mojžíše skrývá se nadmíru cenné poučení pro všecky, kteří vedou a řídí státy a národy: Chcete lid vésti k vzdělanosti, velikosti, slávě a blahobytu? Není jiného prostředku dosáhnouti toho, než učiti a vésti týž lid k věrnému plnění vůle Boží. V tom je moudrost a rozum, v tom záleží pravá a nejvyšší vzdělanost.

Manifest Mojžíšův národům.

Národům křesťanským pak zvláště platí Mojžíšova slova: „Není jiného (lidu), jehož bohové byli by mu tak blízko, jako je blízko Bůh náš všem prosbám našim. Nebo, který jiný národ je tak slavný, aby měl takové posvátné obyčeje, spravedlivé

právo a takové všechny zákony — a doplniti můžeme — jako nám křesťanům dal nejsvětější zákonodárce Ježíš Kristus.“

Važme si vznešené a láskyplné přítomnosti svého Boha a Spasitele v Nejsvětější Svátosti oltářní a z celého srdce, z celé duše, ze vší síly a ze vší mysli své milujme ten svatý zákon, který nám Církev svatá, na místě Božím ohlašuje a předkládá.

POSLEDNÍ VĚCI MOJŽÍŠOVY.

Josue ustanoven vůdcem národa israelského — Pamětní píseň — Poslední požehnání kmenům israelským — Mojžíšova smrt, pohřeb a chvála.

Hospodin řekl Mojžíšovi: Hle, dny smrti tvé jsou blízko. Povolej Josue a dostavte se do stánku zjevení, abych ho zplnomocnil. Šli tedy Mojžíš a Josue a vešli do stánku zjevení. I ukázal se tam Hospodin v oblakovém sloupě, který se postavil ve vchodu do stánku.

I zmocnil Hospodin Josue, syna Nunova, a řekl: „Buď zmužilý a statečný, nebo ty uvedeš syny Israelovy do země, kterou jsem jim zaslíbil, a já budu s tebou.

Nyní tedy napište si tuto píseň a učte jí syny Israelovy, by ji nazpamět uměli a ústy zpívali, aby mi byla píseň tato svědectvím mezi syny Israelovými.

Neboť uvedu je do země oplývající mlékem a medem, kterou jsem přísežně slíbil otcům jejich. Až pak budou jísti, nasytí se a ztuční, odvrátí se k bohům cizím a budou jim sloužiti, mnou pohrdnou a zruší úmluvu mou. Až jich stihne mnoho pohrom a útrap, bude jako svědek vypovídati proti němu tato píseň, které nevyhladí žádné zapomenutí z úst potomstva jejich."

Zde jsou některá slova písně Mojžíšovy:

„Slyšte nebesa, co mluvím, — naslouchej země slovům úst mých! — Kéž se lije jak déšť má nauka, — nechať kanou jak rosa má slova, — jako příval do zeleně, — a jako lijavec na travinu! — Chciť hlásat jméno Hospodinovo!

Boží díla jsou dokonalá, — jsouť všechny jeho cesty právo. — Bůh je věrný beze všeho klamu, — spravedlivý jest a poctivý. Prohřešili se proti němu, — nečistí jsou, a ne jeho synové, — plémě zkažené a zvrhlé. — Tak se odplácíš Hospodinu, — národe pošetilý a nemoudrý? —

Obětovali běsům a ne Bohu, — Bohům, kterých nezkusili, — novým, kteří nedávno přišli. —

Myslil jsem (praví Hospodin): „Budiž veta po nich! — Vyhladím z lidí jejich památku." — Však odložil jsem to, by mne nepřítel nedráždil, — by snad odpůrci jejich se nepyšnili. — By neřekli: „Naše mocná ruka — to vše učinila, ne však Hospodin."

Hospodin práv svého lidu se ujme, — smiluje se nad svými sluhy, — když spatří, že ruka je vysílena — Vizte, že já jsem sám jediný, mimo mne, že jiný Bůh není. — Já život beru a já jej dávám, — já raním a já uzdravuji, — a nikdo nemůže z ruky mé vyprostit.

Chvalte, národové, lid jeho, neb pomstí krev svých služebníků, — odplatí jejich nepřátelům, — a usmíří zemi svého lidu."

Potom požehnal Mojžíš syny Israelovy před svou smrtí.

Hospodin pravil Mojžíšovi: „Vystup na toto pohoří Abarim (to jest Přechodů), na horu Nebo, která je v Moabsku naproti Jerichu, a pohleď na zemi Kanaan, kterou já dám v majetek synům Israelovým, a na té hoře zemři."

Když tedy vystoupil Mojžíš z Moabských stepí na horu Nebo, ukázal mu Hospodin všecku zemi zaslíbenou.

I umřel tam Mojžíš, služebník Hospodinův, a pochovali ho v údolí, v Moabsku proti Fogoru. Nikdo z lidí nezná však jeho hrobu do dneška.

Sto dvacet let bylo Mojžíšovi, když umřel. Zrak se mu nekalil, aniž zuby se mu hýbaly.

Synové Israelovi ho oplakávali na Moabských stepích třicet dní, až uplynuly dny pláče a nářku pro Mojžíše.

Potom již nežil v Israeli prorok jako Mojžíš, jehož znal Hospodin tváří v tvář, hledíme-li ke všem znamením a zázrakům, které mu kázal činiti v Egyptě faraonovi, všem jeho služebníkům a veškeré jeho zemi, a hledíme-li k veškeré obrovské moci a velikým divům, které činil Mojžíš přede všemi Israelity.
5. Moj. 31, 32, 34,

Prorok, jehož znal Hospodin tváří v tvář.

Bůh sám ohlašuje Mojžíšovi, že se přiblížil den jeho smrti: Hle, dny smrti tvé jsou blízko. Josue jest od Boha ustanoven nástupcem Mojžíšovým. Na paměť příštím pokolením zanechává Mojžíš na přímý rozkaz Hospodinův vzácnou píseň.

V písni Mojžíšově výstižnými slovy zachyceny jsou dějinné osudy národa vyvoleného: mocné skutky dobrotivosti Boží vůči národu israelskému, nesčetné projevy nevěrnosti téhož národa vůči Bohu a znova a znova se ukazující milosrdenství Boží.

„Potom již nežil v Israeli prorok jako Mojžíš, jehož znal Hospodin tváří v tvář.“ Vskutku byl Mojžíš nejvýznačnějším prostředníkem mezi Bohem a lidmi. Žádný starozákonní prorok nemohl se rovnati Mojžíšovi jak co do svatosti, tak také co do velikosti díla, jež vykonal.

Kromě toho jest život Mojžíšův takřka zrcadlem života a působení příštího Vykupitele.

Kolébkou jest Mojžíšovi vetchá ošitka. Ježíš Kristus odpočívá v chudých jeslích. Při vstupu Mojžíšově na svět vraždí farao dítky, podobně činí Herodes po narození Pána Ježíše.

Milující matka zachraňuje Mojžíše, Panna Maria zachraňuje Božské dítě útěkem do Egypta, který byl též místem pobytu Mojžíšova.

Mojžíš jest Bohem poslán, aby svůj lid vysvobodil z otroctví egyptského, Ježíš Kristus jest Otcem světu poslán, aby jej vysvobodil z poddanství ďáblova.

Mojžíš 40 let žije ve skrytosti u Jetra, Pán Ježíš vede skrytý život po 30 let v Nazaretě.

40 dní postí se a modlí Mojžíš než podá přikázání Boží lidu, 40 dní taktéž modlí se a postí Syn Boží než začíná vykonávati svůj učitelský úřad.

Podivné zázraky činí Mojžíš a podobně i Ježíš Kristus.

Mojžíš káže obětovati beránka velikonočního, Pán Ježíš stává se sám obětním Beránkem a přikazuje opakování své oběti: To čiňte na mou památku.

Mojžíš na potvrzení úmluvy mezi Bohem a lidmi nechává téci krev obětních zvířat, Syn Boží na potvrzení Nové Úmluvy nechává téci do poslední krůpěje nejsvětější krev vlastní.

Jak naříká si kolikráte Mojžíš nad zpronevěřilým národem, ale v zápětí už prosí o smilování pro něj. Jeho věrný protějšek, Ježíš Kristus, pláče na hoře Olivetské: Jerusaléme, Jerusaléme — a na hoře Kalvarii modlí se: Otče odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Mojžíš jest nám vzorem nepřemožitelné lásky a věrnosti k Bohu a příkladem trpělivosti, nezištnosti a obětavosti ve službách lidu a národa.

DOBA BEZ JEDNOTNÉ A TRVALÉ VLÁDY V NÁRODĚ ISRAELSKÉM. (1451—1071.)

OSUDY VYZVĚDAČŮ, KTERÉ POSLAL JOSUE DO JERICHA.

Po smrti Mojžíšově Josue vůdcem národa israelského — Vyslání vyzvědačů — Rahab — Prozrazeni, ale zachráněni — Slíbená odměna — Návrat a zprávy vyzvědačů.

Po smrti Mojžíše, služebníka Hospodinova, mluvil Hospodin k Josuovi, synu Nunovu, sluhovi Mojžíšovu:

„Mojžíš, služebník můj, jest mrtev. Zdvihni se, přejdi tento Jordán, ty a s tebou všecek lid, a jdi do země, kterou já dám synům Israelovým.

Hle, přikazuji ti, buď silný a pevný. Neboj se a nelekej se, nebo s tebou je Hospodin, Bůh tvůj, ve všem, oč budeš usilovati."

I rozkázal Josue knížatům lidu: Procházejte táborem a rozkažte lidu toto: „Připravte si pokrmy, nebo po třech dnech přejdete Jordan a vejdete do země, kterou Hospodin, Bůh váš vám dá, byste ji zabrali."

Josue vyslal pak tajně ze Setimu dva muže, vyzvědače a řekl jim: Jděte a ohledejte zemi i město Jericho.

I šli a přišli do domu ženy, jménem Rahab a uložili se u ní.

Bylo pak oznámeno králi Jericha: „Hle, několik synův Israelových vešlo sem v noci, by ohledali zemi."

Tu vzkázal král Jericha Rahabě: „Vyveď muže, kteří k tobě přišli a vstoupili do domu tvého, nebo jsou to vyzvědači a přišli ohledat všecku zemi."

Žena však muže vzala, skryla je a pak řekla: „Přiznávám se, že přišli ke mně, ale nevěděla jsem odkud jsou. Když měla

býti za tmy brána již zavřena, vyšli také oni, nevím, však, kam odešli. Běžte rychle za nimi, neboť můžete je dohoniti."

Vyvedla pak ty muže na střechu domu svého a přikryla je lněnými stonky, které tam byly.

Ti tedy, kteří byli vysláni, hnali se za nimi cestou, která vede ku brodu Jordanu. Jakmile vyšli, byla brána hned zavřena.

Ti, kteří se skrývali, ještě neusnuli, když tu, hle, žena přišla k nim nahoru a pravila: „Vím, že dal vám Hospodin tuto zemi, nebo zachvátil nás strach před vámi a všecko domácí obyvatelstvo zmalomyslnělo. Slyšeli jsme, že vysušil Hospodin vody Rudého moře, když jste do něho vstoupili vycházejíce z Egypta. To slyšíce, polekali jsme se, srdce naše ochablo a když jste přišli, nezůstal v nás duch. Nebo Hospodin, Bůh váš, ten je Bůh nahoře na nebi a dole na zemi.

Nyní tedy přisahejte mi při Hospodinu, že jako já jsem milosrdenství prokázala vám, tak i vy prokážete je domu otce mého. Dejte mi spolehlivé znamení, že ušetříte mého otce, matky, bratří, sester a všeho, co jim přísluší, že ušetříte našich životů."

Oni jí odpověděli: „Život náš budiž místo vás utracen, — jen jestli nás nezradíš — až nám dá Hospodin tuto zemi, naložíme s tebou milosrdně a věrně."

Pak je spustila oknem po provaze — dům její opíral se totiž o městskou zeď — a pravila jim: „Do hor jděte, by snad nepotkali se s vámi, až se budou vraceti, tam se skrývejte tři dny, dokud se nevrátí. Pak vám bude lze jíti svou cestou.

Oni jí řekli: „Nebudeme vázáni přísahou touto, kterou jsi nás zapřisáhla, neuvážeš-li, až vejdeme do země, tento červený provazec na znamení v okně, kterým jsi nás spustila, a neshromáždíš-li svého otce, matky, bratří a veškerého příbuzenství do domu svého. Kdo ze dveří domu tvého vyjde, toho krev bude na jeho hlavě a my budeme bez viny. Ale krev všech, kdož budou s tebou v domě, padne na hlavu naši, dotkne-li se jich kdo. Budeš-li nás však chtíti zradit a tuto věc vyjevit, budeme prosti přísahy, kterou jsi nás zavázala."

Ona odpověděla: „Jak jste pravili, tak budiž!"

A když je propustila, zavěsila v okně červený provazec.

Šli tedy, přišli do hor a zůstali tam tři dny, až se navrátili jejich pronásledovatelé. — Ti totiž hledali je po všech cestách, avšak nenalezli jich.

Když tedy tito vešli do města, vyzvědači dali se na zpáteční cestu, sestoupili s hor, přešli Jordan, přišli k Josuovi, vypravovali mu vše, co se jim bylo přihodilo, a řekli: Ano Hospodin dal všecku tuto zemi do rukou našich a všichni její obyvatelé jsou strachem poraženi. Jos. 2,

Neznámý spisovatel.

Všecko, co jsme až k smrti Mojžíšově četli, sepsal vlastní rukou Mojžíš.

Co na dalších stranách budeme čísti, bylo napsáno jiným, jménem neznámým, starozákonním spisovatelem. Nepochybno jest, že spisovatel své vypravování o dobytí zaslíbené země čerpal ve veliké míře ze zápisků dobyvatele samého Josua.

Prozatímní vykopávky.

Podle vykopávek, které v naší době badatelé učinili na místě, kde stávalo staré Jericho, můžeme si učiniti pěkný obrázek, jak takové staré město vypadalo.

Staré Jericho bylo vystavěno v podobě zaokrouhleného obdélníku, táhnoucího se od severu směrem jihozápadním. Vnější zeď, která město v udaných rozměrech obepínala, byla mistrovské dílo stavitelské, postavena jsouc ponejvíce z kamene.

Ve vzdálenosti 30 m od vnější zdi byla nalezena při vykopávkách ještě zeď vnitřní, postavená z kamenů a sušených cihel, která neměla ovšem takové pevnosti jako zeď vnější. A tato zeď pochází z doby Josuovy, po ní spustila Rahab vyzvědače.

Starozákonní Magdalena.

Rahab byla dříve hříšnicí. Když však uslyšela o divech, které Bůh učinil v národě Israelském, uvěřila v pravého Boha, napravila svůj život a dosáhla milosrdenství Božího. Ba dostalo se jí tak veliké milosti Boží a vyznamenání, podle dalšího vypravování, že pojavši za manžela Judovce Salmona, byla tak zařazena do rodiny budoucího Vykupitele. Judovec Salmon jest u sv. Matouše jmenován mezi předky Ježíše Krista podle těla.

Poznáváme z toho, že milosrdný Bůh nejenom odpouští hříšníkům, nýbrž, když vidí jejich opravdovou lítost a dobrou vůli zcela se polepšiti, vede je k nejvyšším vrcholkům spravedlnosti a dokonalosti, zahrnuje je takřka bohatstvím svých milostí a vzácných vyznamenání.

O tom právě mluví prorok Isaiáš: „Čistě se umyjte! Odstraňte zlé své smýšlení, abych neviděl ho, přestaňte jednati zvrhle, učte se činiti dobře: hledejte spravedlnost, přispějte potlačenému, ku právu pomozte sirotku, zastaňte se vdovy! A pak, byť byly vaše hříchy jak šarlat, jak sníh budou zbíleny, byť byly červené jak červec, jak vlna zbělejí.“ Is. I, 16.—18.

Majíce před očima vzory svatých kajícníků Starého i Nového Zákona, přičiňme se, abychom dosáhli toho, čeho dosáhli oni: Dokonalého polepšení života a vzácných odměn Božích.

PŘECHOD ISRAELITŮ PŘES JORDAN.

Na břehu Jordanu — Josue nařizuje, aby se lid na zítřek posvětil — Přechod Jordanu — Památník z dvanácti kamenů.

Josue tedy v noci vstal a hnul táborem. Vyšedše ze Setim přišli k Jordanu, on a všichni synové Israelovi, a zůstali tam.

Po třech dnech tedy procházeli hlasatelé táborem a provolávali: „Až uvidíte archu úmluvy Hospodina, Boha svého, a kněze z rodu levitského, kteří ji ponesou, zdvihněte se také vy a jděte za nimi — budiž však mezi vámi a archou mezera dvou tisíc loket — byste ji mohli z dálky viděti a věděli, kterou cestou je vám jíti, nebo jste dosud po ní nešli. Chraňte se však přiblížiti se k arše."

Josue pak řekl lidu: „Posvěťte se, nebo zítra bude činiti Hospodin mezi vámi divy."

I pravil kněžím: „Vezměte archu úmluvy a jděte před lidem."

Plníce, co bylo rozkázáno, vzali ji a šli před nimi.

I řekl Hospodin Josuovi: „Dnes začnu tě vyvyšovati přede vším Israelem, aby věděli, že jako jsem byl s Mojžíšem, jsem i s tebou. Přikaž kněžím, kteří ponesou archu úmluvy, a rci jim: Až vstoupíte na okraj vody Jordanu, zastavte se v ní."

Josue řekl synům Israelovým: „Přistupte sem a slyšte slovo Hospodina, Boha svého."

A opět pravil: „Po tom poznáte, že Hospodin, Bůh živý je mezi vámi, a že rozpráší před vámi Kannanejského, Hetejského, Hevejského, Ferezejského, Gegesejského, Jebusejského a Amorrhejského. Hle, archa úmluvy Pána veškeré země půjde Jordanem před vámi."

„Vezměte si dvanáct mužů z kmenů Israelových, po jednom z každého kmene.

Až kněží, kteří ponesou archu Hospodina, Boha veškeré země, vloží chodidla nohou svých do vod Jordanu, vody, které jsou dole, sběhnou a zmizejí, které pak přicházejí shora, zastaví se v jednu spoustu."

Také lid vyšel ze svých stanů, by přešel Jordan. Kněží, kteří nesli archu úmluvy, šli tedy před ním. Když pak vešli do Jordanu, a když nohy jejich na kraji vody se omočily — Jordan břehy svého koryta v době žní byl zatopil — zastavily se vody sestupující na místě jednom, naduly se takořka v horu, a bylo je viděti v dálce od města, které sluje Adom, až k místu Sartan. Vody pak, které byly níže, stekly do moře pouště — nyní sluje Mrtvé — až úplně zmizely.

Lid tedy přecházel proti Jerichu. Kněží, kteří nesli Hospodinovu archu úmluvy, stáli opásáni jsouce na suché půdě v Jordanu a všecek lid přecházel suchým řečištěm.

Když přešli, pravil Hospodin Josuovi: Vyber dvanáct mužů, po jednom z každého kmene, a přikaž jim, by vzali z řečiště

Jordanu, kde stály nohy kněží, dvanáct hodně tvrdých kamenů, a ty položte na tábořiště, kde rozbijte této noci stany.

Povolal tedy Josue dvanáct mužů, které byl vybral ze synů Israelových, po jednom z každého kmene, a řekl jim: „Jděte před archou Hospodina, Boha svého, do Jordanu a vyneste odtamtud každý po jednom kameni na ramenou, podle počtů synů Israelových, aby byly památným znamením mezi vámi.

Když budou v budoucnosti synové vaši tázati se vás: „Co znamenají tyto kameny?“, odpovíte jim: „Zmizely vody Jordanu před Hospodinovou archou úmluvy, když šla přes něj. Proto položeny jsou kameny tyto na památku synům Israelovým na věčné časy.“

Synové Israelovi učinili, jak jim Josue přikázal, a vynesli z řečiště Jordanu dvanáct kamenů, jak mu byl Hospodin přikázal, podle počtu synů Israelových, až na místo, kde rozbili stany, a tam je položili.

Také jiných dvanáct kamenů položil Josue v řečišti jordanském, kde stáli kněží nesoucí archu úmluvy, a jsou tam podnes.

Kněží tedy, kteří nesli archu, stáli v Jordanu, dokud nebylo vyplněno všecko, co byl přikázal Hospodin Josuovi, aby oznámil lidu.

Lid rychle přešel. Když všichni přešli, přešla také archa Hospodinova. Kněží šli před lidem. Také Rubenovci, Gadovci a polovice kmene Manassova šla ve zbrani před syny Israelovými, jak jim byl přikázal Mojžíš. Čtyřicet tisíc bojovníků táhlo v zástupech a četách po rovných polích města Jericha. Toho dne zvelebil Hospodin Josue přede vším Israelem, že se ho báli, jako se báli Mojžíše, dokud byl živ.

A řekl mu: „Přikaž kněžím, kteří nesou archu úmluvy, by vystoupili z Jordanu." On jim tedy přikázal: „Vystupte z Jordanu." Když vystoupili, nesouce Hospodinovu archu úmluvy, a počali jíti po suché zemi, vrátily se vody do svého řečiště a tekly jako prve tékávaly.

Lid vystoupil z Jordanu desátého dne měsíce prvého.

A rozbili stany v Galgale na východ města Jericha.

Také dvanáct kamenů, které byli vzali z řečiště Jordanu, položil Josue v Galgale a řekl synům Israelovým: „Když v budoucnosti tázati se budou synové vaši otců svých řkouce: „Co znamenají kameny tyto?" poučíte je řkouce: „Suchým řečištěm přešel Israel tento Jordán, když Hospodin, Bůh váš, vysušil jeho vody před zrakem vaším, až jste přešli, jako byl učinil prve v moři Rudém, které vysušil, dokud jsme nepřešli, by poznali všichni národové země velmocnou ruku Hospodinovu, byste se báli i vy Hospodina, Boha svého každý čas."

Když uslyšeli všichni králové amorrhejští, kteří sídleli za Jordanem na západě, a všichni králové kananejští, kteří drželi místa blízká Velikému moři, že vysušil Hospodin proudy Jordanu před syny Israelovými, až přešli, zdrceno bylo jejich srdce a nezůstala v nich mysl. Tak se strachovali před příchodem synův Israelových.

Synové Israelovi, zůstavše v Galgale, slavili velikonoce čtrnáctého dne měsíce, pod večer, na polích jerišských, a druhého dne jedli z plodin země přesné chleby a pražmu toho roku. Když jedli z plodin země, přestala manna a synové Israelovi nepožívali již toho pokrmu, nýbrž jídali z plodin země Kanaan.

Jos. 3, 4,

*

Bůh učí!

Israelité jsou stále ve škole Boží. Bůh podivnými, zázračnými skutky učí je a vychovává v úctě a lásce k sobě.

„Chraňte se přiblížiti se k arše!" Ustavičná zvláštní přítomnost Boží posvěcuje archu tak, že kromě služebníků Božích nikdo nesmí se archy dotknouti, ba ani se k ní přiblížiti. Tak Israelité učí se pokoře a hluboké úctě k Bohu.

Podobným divem jako při přechodu Rudého moře převedl Bůh i nyní Israelity přes rozvodněný Jordan.

Israelité měli jako kdysi jejich otcové na své oči shlédnouti a dobře si zapamatovati, jak pečlivě a dobrotivě se Bůh o ně stará. Jako pečlivá matka vede dítě, dává pozor na každý jeho krok a je-li třeba, béře je do náručí, nejinak i Bůh staral se o vyvolený národ, když odstraňoval všecky překážky, jež se mu stavěly v cestu při pouti do země zaslíbené.

Bůh volá!

Hluboké úcty vyžaduje od nás naše „novozákonní archa— svatostánek“ — kde podstatným způsobem přítomen jest vtělený Bůh. Než k nám už nevolá: „Nepřibližujte se!“ nýbrž právě naopak: „Pojďte ke mně všichni!“ Ovšem předpokládá svátostný Bůh, že přicházíme s největší úctou.

Dobrotivě odstraňuje Pán Bůh překážky na cestě našeho spasení. My máme jenom poslušně se nechat vésti milostí Boží a s ní věrně spolupůsobiti.

PÁD JERICHA.

Jericho zavřelo brány před Israelem — Rozkaz Hospodinův — Podivné dobytí města — Rahaba jest podle slibu zachráněna od všeobecné zkázy.

Jericho bylo pevně zavřeno ze strachu před syny Israelovými, a nikdo se neodvážil vyjíti ani vejíti.

I řekl Hospodin Josuovi: „Hle, dávám v ruce tvé Jericho, krále jeho a všecky bojovníky. Obejděte město, všichni válečníci, jednou za den. Čiňte tak šest dní. Sedmého pak dne ať vezmou kněží sedm rohů, jichž užívají v milostivém létě, a jdou před archou úmluvy. Obejděte sedmkrát město a kněží ať troubí na rohy. Když pak zazní zvuk rohu táhlejší, avšak poněkud trhaný, když zazvučí vám v uších, ať vzkřikne všecek lid velikým křikem. Zdi města do základů se sesují a každý do něho vnikne na místě, proti němuž bude státi.“

Svolal tedy Josue kněze a pravil jim: „Vezměte archu úmluvy, a sedm jiných kněží, ať vezme sedm rohů milostivého léta a nechať jdou před archou Hospodinovou.“

Když Josue domluvil, sedm kněží začalo troubiti na sedm rohů před Hospodinovou archou úmluvy. Všecko ozbrojené vojsko táhlo napřed, ostatní lid zůstal za archou. Všecko zvukem rohů zvučelo.

Obešla tedy archa Hospodinova město jednou toho dne, a navrátivši se do tábora, zůstala tam. Tak činili šest dní.

Dne sedmého pak na úsvitě vstavše, obešli město, jak bylo uloženo, sedmkrát. Když při sedmém zátočí troubili kněží na

rohy, pravil Josue všemu Israeli: „Křičte, dalť vám Hospodin město. Budiž však toto město v klatbě. Všecko, co v něm je, buď Hospodinovo. Jedině Rahab ať zůstane živa se všemi, kteří jsou s ní v domě, nebo skryla posly, které jsme poslali. Vy tedy střezte se dotknouti něčeho z toho, co je zakázáno, a přestoupiti zákon, by se všecek tábor Israelův neocitl ve hříchu a v neštěstí. Cokoli pak bude ze zlata, stříbra a nářadí měděného i železného, Hospodinu budiž zasvěceno a uloženo mezi jeho poklady."

Když tedy všecek lid křičel, rohy zvučely, když v uších zástupů hlas a zvuk zazněl, zdi se hned sesuly a každý vnikl do města místem, které bylo proti němu. Tak zmocnili se města.

I pobili všecko, co v něm bylo. Město však a všecko, co v něm bylo, spálili kromě zlata, stříbra a měděného i železného nářadí, což zasvětili pokladu Hospodinovu.

Jen Rahabě, domu otce jejího a všem příslušníkům, daroval Josue život za to, že skryla posly, které byl poslal, by prozkoumali Jericho.

Byl tedy Hospodin s Josuem a jméno jeho bylo rozhlášeno po veškeré zemi. Jos. 6,

*

Řízením Hospodinovým se to stalo.

Jericho bylo sice pevné, ale přece nebylo tak silné, aby ho Israelité nemohli dobýti sami bez zakročení Božího. Proč tedy nenechává Bůh bojovníky israelské, aby si obvyklým bojem Jericha vydobyli?

Bůh slíbil Israelitům zemi kannanejskou jako dar. Proto bez jejich válečného přičinění odevzdává jim pevnost Jericho jako klíč do země. Israelský národ musí vidět a pro budoucnost zachovati v paměti, že skutečně Bůh jim tuto zemi dal.

Národům původně v zemi zaslíbené usazeným Bůh tuto zemi béře. Má to býti trestem pro ony národy za nestvůrné a nelidské jejich pověry a hříchy. Obětovali totiž nezřídka svým modlám i lidské oběti a dopouštěli se nejhorších nemravností.

Hradby Jericha se sesuly. Zda se to stalo působením nějaké síly přirozené na příklad zemětřesením, o tom Písmo sv. nijak se nezmiňuje. Ovšem i v tom případě nepřestal by to býti zázrak, neboť stalo se to v napřed již naznačené chvíli.

ISRAEL ZVÍTĚZIL NAD KRÁLEM JERUSALEMSKÝM A NAD JEHO ČTYŘMI SPOJENCI.

Dobytí města Haje a přátelství s obyvateli Gabaonu — Spolčení králové táhnou proti Josuovi — Vítězný boj — Svit sluneční se zázračně prodlužuje nad bitevním polem — Poražení králové zajati a usmrceni.

Josue slavně dobyl města Haje. Obyvatel města Gabaona ušetřil a uzavřel s nimi přátelskou smlouvu. Ustanovil, by byli ve službě všeho lidu a Hospodinova oltáře.

Když to uslyšel Adonisedek, král jerusalemský, že totiž Josue vzal Haj, že jej vyvrátil — neboť jako byl učinil Jerichu a jeho králi, tak učinil Haji a jeho králi — že přeběhli Gabaonští k Israeli, a jsou s nimi spolčeni, velmi se bál. Byloť Gabaon město veliké, jako jedno z měst královských, větší než město Haj, a všichni jeho bojovníci byli velmi statní.

Vzkázal tedy Adonisedek, král jerusalemský, Ohamovi, králi hebronskému, Faramovi, králi jerimotskému, Jafiovi, králi lachiskému a Dabirovi, králi eglonskému: „Přitáhněte ke mně nahoru a přispějte mi na pomoc, bychom dobyli Gabaonu, ježto přeběhl k Josuovi a k synům Israelovým.“ Shromáždilo se tedy pět králů amorrhejských, král jerusalemský, král hebronský, král jerimotský, král lachiský a král eglonský, táhli společně se svými vojsky nahoru, položili se táborem kolem Gabaonu a začali ho dobývati.

Tu vzkázali obyvatelé obleženého města Gabaonu Josuovi, který tehdy dlel v táboře u Galgaly: „Nevzdaluj svých rukou od pomoci svým služebníkům, přitáhni rychle nahoru a vysvoboď nás. Přispěj nám na pomoc, neboť spolčili se proti nám všichni králové Amorrhejských, kteří sídlí na horách.“

I vytáhl Josue z Galgaly nahoru a všecek válečný lid, muži velmi zdatní, s ním.

A Hospodin řekl Josuovi: „Neboj se jich, neboť dal jsem je ve tvé ruce. Nikdo z nich nebude ti moci odolati."

Tu Josue táhnuv celou noc z Galgaly, náhle je přepadl. I uvedl je Hospodin před Israelem do zmatku — tak že je potřel velikou porážkou v Gabaonsku, pronásledoval po cestě stoupající k Bethoronu a bil je až do Azeky a Makedy.

Když tak před syny Israelovými utíkali a byli tam, kde se sestupuje z Bethoronu, Hospodin poslal na ně veliké kameny s nebe až po Azeku. I zemřelo jich mnohem více kamením krupobití, než jich pobili mečem synové Israelovi.

Tehdy, toho dne, kdy vydal Hospodin Amorrhejské na smrt před syny Israelovými, mluvil Josue k Hospodinovi a pravil Josue před nimi: „Slunce nad Gabaonem se nehýbej, ani ty měsíci nad údolím Ajalon!"

Tu zastavilo se slunce i měsíc, až vykonal lid odvetu na nepřátelích. Nebyl prve ani potom takový dlouhý den, by poslechl Hospodin hlasu člověkova. Bojoval totiž za Israele.

Oněch pět králů však prchlo a skrylo se v jeskyni města Makedy.

Když bylo Josuovi oznámeno, že bylo nalezeno pět králů skrytých v jeskyni města Makedy, přikázal svým spolubojovníkům: Přivalte veliké kameny k ústí jeskyně a osaďte ji muži ostražitými, kteří nechať uzavřených ostříhají. Vy pak nestůjte, ale pronásledujte nepřátele, všechny zadní z prchajících bijte a nedopusťte jim, aby vešli do hradeb svých měst, neboť Hospodin Bůh dal je v ruce vaše.

Když tedy poraženi byli nepřátelé velikou porážkou, když byli takořka vyhlazeni a zničeni, a když ti, kterým se podařilo před Israelem prchnouti, uchýlili se do měst hrazených, navrátilo se všecko vojsko k Josuovi do Makedy, do tábora, ve zdraví a v plném počtu; a nikdo se neodvážil proti synům Israelovým ani ceknouti.

Josue pak vydal rozkaz: „Otevřte vchod do jeskyně a vyveďte ke mně pět králů, kteří se v ní skrývají." Služebníci učinili, jak jim bylo rozkázáno a vyvedli k němu pět králů z jeskyně, krále jerusalémského, krále hebronského, krále jerimotského, krále lachiského a krále eglonského.

Když byli k němu vyvedeni, svolal všecko mužstvo israelské a pravil knížatům vojska, která s ním byla: „Jděte a vkládejte nohy na hrdla těchto králů." Když šli a na hrdla podrobených nohama šlapali, opět jim pravil: „Nebojte se a nestrachujte se, vzmužte se a buďte silni, neboť tak učiní Hospodin všem nepřátelům vašim, proti kterým bojujete."

Potom Josue na ně udeřil, popravil a pověsil je na pěti kmenech a viseli až do večera. Když slunce zapadlo, rozkázal svým

spolubojovníkům, by je složili ze šibenic. I složili je, naházeli je do jeskyně, ve které se byli skrývali, a nakladli na ústí její obrovských kamenů. Jos. 10,

*

Bůh pomáhá novými zázraky.

Po pádu Jericha Israelitům nastal urputný boj s dalšími obyvateli země. Bůh nepřestává jim v tomto boji podivně pomáhati. Padající kameny s nebe nebyly nic jiného než padající velké kusy ledu. V našem případě ovšem řízením Božím dostalo se tímto způsobem vydatné pomoci vojskům israelským.

Jsou mnohé věci, kterých si nedovedeme vysvětlit.

Jakým přírodním zjevem vyložiti by se mělo zastavení slunce, zda zvláštním lomem paprsků zapadajícího slunce, nebo nějakou velikou září, která se podobala záři sluneční, nedovedeme říci. Jestliže Písmo sv. mluví o zastavení slunce, ačkoliv víme, že slunce se nepohybuje, nýbrž otáčí se ke slunci a od slunce naše

zeměkoule, nemluví nesprávně, nýbrž mluví tak jak se mluví — lidově. Ani ten nejučenější hvězdář za našich časů nemluví jinak: slunce vychází, slunce zapadá, slunce vystoupilo nad obzor, slunce sklání se k západu, — a přece nic takového slunce nečiní, nýbrž pohyb všecek vykonává naše zeměkoule otáčejíc se kolem své osy. Může tedy i Písmu sv. a v něm Josuovi býti dovoleno říci: „Slunce nad Gabaonem se nehýbej!"

V přírodě zjevuje se člověku tak mnoho tajuplného a v četných případech lidskému rozumu takřka nevyzpytatelného, že by bylo nanejvýš pošetilé říci: poněvadž nevím jak se to stalo, nevěřím.

Ježíš Kristus a „učenost" některých lidí.

Ne nadarmo řekl apoštolům Ježíš Kristus: „Mějte víru v Boha. V pravdě pravím vám: Kdo řekne této hoře: „Zdvihni se a vrz se do moře", a nebude pochybovati ve svém srdci, nýbrž věřiti, že se mu stane, co praví, stane se mu." Mat. 17, 19.

Nevěra v boji proti zázrakům Písma sv. ráda se odvolává na přesnost a nezměnitelnost přírodních zákonů. Tatáž nevěra počíná si při tom tak pošetile domýšlivě, jako malé dítě, které si myslí, že všecko zná a všemu rozumí. Mluví a píše tak, jakoby člověk sám dal přírodě přesné a nezměnitelné zákony — a ne Bůh.

A právě ti, kteří se honosí, že všecko svým rozumem proniknou, právě ti obyčejně v rozpacích stojí nad počátkem veškerého lidského vědění: „Bůh jest původcem a Pánem všehomíra!" Výstražně nevěrcům a pochybovačům praví kniha Moudrosti (13, 8. 9.): „. . . těm nelze odpustiti, neboť jestliže mohli tolik poznati, že uměli svět prozkoumati, jak to, že jeho Pána dříve nenalezli?"

Myslíme tedy, že „učenost" tohoto světa může dovoliti Pánu Bohu, aby ve svých věcech činil, co se mu líbí, i když je to něco, pro co ještě troška lidského poznání nemá vysvětlení.

ROZDĚLENÍ ZEMĚ A SMRT JOSUOVA.

Dobytí země — Dělba Předjordání — Úděl Judovců — Sliby Hospodinovy se splnily — Josue napomíná Israelity — Josue umírá.

Tak dobyl Josue veškeré země.

Když Josue pokročil věkem, když zestárl, řekl mu Hospodin: „Zestaral ses, pokročils věkem, zbývá velmi mnoho země a není dosud losem rozdělena. Budiž tato země dědičným údělem Israelovým, jak jsem ti přikázal! Rozděl tedy nyní zemi v majetek devíti kmenům a polovině kmene Manassova."

Eleazar, kněz a Josue učinili, jak jim Hospodin přikázal a losem rozdělil všecku krajinu před Jordanem devíti kmenům a polovici kmene, neboť Rubenovcům, Gadovcům a polovici kmene Manassova dán byl již prve za Jordanem úděl.

Synové Judovi přistoupili k Josuovi v Galgale a Kaleb, syn Jefonův, Kenezovec mu pravil:

„Víš, co mluvil Hospodin k Mojžíšovi, muži Božímu, o mně a o tobě v Kades. Čtyřicet let mi bylo, když mě poslal Mojžíš, služebník Hospodinův, z Kades, bych vyšetřil zemi. I zvěstoval jsem mu, co jsem pokládal za pravdu. Moji bratři však, kteří byli vyšli se mnou, uvedli v rozpaky mysli lidu, ale já přece jsem šel za Hospodinem, Bohem svým. Toho dne přisahal Mojžíš: „Země, po které kráčela noha tvá, bude dědičným podílem tvým i synů tvých na věčné časy, že jsi šel za Hospodinem, Bohem mým. Dej mi tedy tuto hornatinu, kterou mi Hospodin slíbil, jaks to také slyšel, a na které jsou Enakové, jakož i města hrazená. Snad bude Hospodin se mnou, že je budu moci vyhladiti, jak mi slíbil."

Josue mu požehnal a dal mu Hebron v dědičný podíl.

Jen Levité nedostali žádného území mezi svými bratry. Za to však synové Josefovi byli rozděleni ve dva kmeny, Manassův a Efraimův. Levité nedostali tedy jiného údělu v zemi než města na byt a jejich okolí na výživu dobytka a stád svých.

Dal tedy Hospodin Bůh Israelovi všecku zemi, o které byl otcům jejich přisahal, že jim ji dá. I zabrali ji a usadili se v ní. A dal jim pokoj ode všech okolních národů. Žádný z nepřátel neodvážil se jim odpírati, ale všichni dáni jim byli do moci. Ani jediné slovo, které jim slíbil splniti, nebylo zmařeno, ale skutkem bylo vyplněno každé.

Když uplynulo mnoho času od té doby, co dal Hospodin Israelovi pokoj, podrobiv mu všecky okolní národy, když Josue byl již velmi stár, svolal Josue veškerého Israele, knížata, vůdce a hlasatele, a řekl jim:

„Hle já dnes nastupuji cestu všeho světa: smrti. Uznejte tedy celou duší, že ze všech slov, která slíbil vám Hospodin vyplniti, jediné nevyšlo na prázdno. Jako však splnil skutkem, co slíbil, a jako všecko se zdarem potkalo, tak přivede na vás všecko zlo, kterým vám hrozil, dokud vás nevypudí a nevyhladí z této výborné země, kterou vám dal, přestoupíte-li úmluvu Hospodina, Boha svého, kterou s vámi učinil, budete-li sloužiti bohům cizím a klaněti se jim. Brzy a náhle povstane proti vám hněv Hospodinův a vyhlazeni budete ze země této výborné, kterou vám dal."

Tu lid odpověděl: „Buď daleko nás, bychom opustili Hospodina, sloužíce bohům cizím! Hospodin je Bůh náš. Ten vyvedl nás a otce naše z robotárny egyptské. Učinil před očima našima veliká znamení, střežil nás celou cestu, kterou jsme šli

a mezi všemi národy, kterými jsme táhli. Vypudil všecky ná-rody, i Amorrhejské, sídlící v zemi, do které jsme vešli. Bu-deme tedy sloužiti Hospodinu, neboť on je Bůh náš."

Učinil tedy Josue toho dne smlouvu, předložil lidu v Si-chemu přikázání a právo, a zapsal všecka ta slova do knihy zákona Hospodinova.

Vzal také obrovský kámen, postavil jej pod dubem, který byl ve svatyni Hospodinově, a řekl všemu lidu: „Hle kámen tento bude vám svědčiti, že slyšel všecka slova Hospodinova, která k vám mluvil (skrze mne), byste snad později nechtěli zapírati a lháti Hospodinu, Bohu svému."

Po těch událostech umřel Josue, syn Nunův, služebník Ho-spodinův, jsa ve stu a deseti letech. I pochovali ho v půdě jeho dědičného podílu v Tamnat-sare, které leží v horách efraim-ských, na sever hory Gaas.

Také kosti Josefovy, které byli přinesli synové Israelovi z Egypta, pohřbili v Sichemu, v dílu pole, které byl koupil Jakob od synů Hemora, otce Sichemova.

Jos. 14, 15, 21, 23, 24,

*

Pozor na „vůdce lidu!"

Bohu věrný a hrdinný vůdce národa israelského, Josue, do-končil dílo, které Mojžíš započal. Přivedl národ k cíli, Bohem mu určenému, do země zaslíbené.

I dnes nabízejí se různí a různí vůdcové lidu tomu nebo onomu národu. Jsou to filosofové, spisovatelé, politikové a státníci, z nichž každý ví o nějaké té „zaslíbené zemi." Rozmysleme si dobře, než volíme vůdce. Je Bohu a Církvi věrný? Je poslušen nejvyššího vůdce našeho Ježíše Krista a chce nás k němu při-vésti? Ne-li, i kdyby nejkrásnější „ráj" sliboval, nedbejme ho, nečtěme jeho knihy, jeho noviny, nestavme se vůbec za něho, neboť takový nepřivede nás k cíli, Bohem určenému, nýbrž uvede nás na špatnou cestu a snad i k nejšpatnějšímu konci, k věčné záhubě.

Nebuď dychtivý majetku!

Dělení majetku mezi větší počet majetníků, dědiců, i obda-rovaných bývá obyčejně provázeno závistí a nespokojeností. Josue vynaložil všecko, aby závist a nespokojenost jednotlivých kmenů předešel a ukrotil.

Svého spravedlivého práva můžeme a máme hájiti všemi křesťanu dovolenými prostředky. Nesmíme však zapomenout, že právo a spravedlnost na světě není nikdy dokonalé, křivdy se dějí a díti budou, někdy ze zlé vůle, jindy pod tlakem růz-ných okolností, křesťan však nikdy nemá nechati vzklíčiti ve svém srdci závist a nenávist, neboť jsou hříchy nanejvýš oškli-

vé a křesťana naprosto nedůstojné. Oč lepší je získati si vzácnou zásluhou v nebi podle slov Ježíše Krista: „Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.“ Mat. 5, 10.

Odměna pokojné trpělivosti.

Kalebovi, za to, že nedal se svésti k reptání proti Prozřetelnosti Boží při vstupu do země zaslíbené, dostalo se i odměny časné. Zdržujme se reptání proti řízení Božímu a dostane se i nám požehnání Božího svým časem už zde na zemi.

Nezapomínej na učiněná předsevzetí!

Vzácná jsou poslední slova Josuova. Přečtěme si jich ještě jednou a vztahujme je na sebe. Bůh i nám slíbil všecko dobré, ovšem nebudeme-li sloužiti „bohům cizím“, bohu pýchy, bohu lakoty, bohu smilstva, bohu nestřídmosti, bohu lenosti atd.

Jako lid israelský, kolikráte podobně i my jsme již Bohu slibovali věrnost a polepšení, dobrá předsevzetí činili — a přece vždy znova do svých chyb a hříchů upadali. Je nám třeba větší pamětlivosti z lásky k Pánu Bohu.

Naše pamětní pomníky jsou sv. kříže. Máme jich plno kolem sebe. Máme je ve svých domácnostech, máme je na návsích a náměstích, máme je u silnic a cest, na hřbitovech. Se všech těch míst mluví k nám tyto pomníky Lásky Boží: Nezapo- mínej!

SOUDCOVÉ.

Když umřel Josue a vymřelo pokolení, které ho znalo, po- vstali jiní, kteří neznali Hospodina ani skutků, které byl učinil Israeli. I činili synové Israelovi, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým, sloužíce pohanským bohům, Baalům. Opustili Hospodina, Boha otců svých, který je vyvedl z Egypta, chodili za bohy cizími, za bohy národů, kteří sídlili kolem nich, kla- něli se jim a tak popudili Hospodina ke hněvu.

Hospodin se tedy rozhněval na Israelity a dal je v ruce lu- pičů, kteří je zajímali a prodávali nepřátelům sídlícím kolko- lem. A nemohli odolati protivníkům svým, ale ať šli kam šli, byla ruka Hospodinova na nich, jak byl mluvil a přisahal jim. I byli náramně sklíčeni.

Tu vzbuzoval Hospodin soudce, kteří by je vysvobodili z rukou plenitelův, avšak ani těch nechtěli poslouchati. Brzy opustili cestu, kterou chodili otcové jejich. Slyšeli sice přiká- zání Hospodinova, činili však vše jim na odpor.

Když tak Hospodin soudce vzbuzoval, býval nakloněn, pokud žili, k milosrdenství, vyslýchal nářek utiskovaných a vysvobo- zoval je od ran škůdců.

Když však ten onen soudce zemřel, vraceli se zase a činili věci mnohem horší nežli činívali otcové jejich, chodíce za bohy cizími, sloužíce jim a klanějíce se jim. Nenechali svých vý- myslův a cesty zarputilosti, po které si navykli choditi.

I vzplál hněv Hospodinův na Israele a pravil: Protože národ tento ruší smlouvu mou, kterou jsem učinil s otci jejich, a že nechce poslouchati hlasu mého, ani já nevyhladím národů, které zanechal Josue, když umíral, abych jimi zkoušel Israele.

Sdc. 2,

*

Vladaři, na které národ neplatil.

Soudcové byli Bohem povolaní osvoboditelé národa israel- ského z útisku národů, kteří zůstali v nejbližším jejich okolí.

Splnilo se totiž, co předpověděl Mojžíš. Lid israelský opustil Hospodina a byl také od něho opuštěn a vydán na pospas lou- pežným okolním pohanským kmenům.

Israelité sami byli rozděleni na kmeny, které samy o sobě byly slabé, aby mohly odolati nepřátelským nájezdům.

Pěkní sousedé!

Modloslužba Kananejských byla velice nakažlivá pro Israelity. Uctívali Kananejci zvláště modlu Béla-Molocha a bohyně Astarty. Rozžhavovali sochu Molochovu v podobě býka a do rozžhavené tlamy nebo na rozpálené pracky kladli malé dítky. Aby nebylo slyšeti hrozného křiku umírajících dítek, pohanští žreci troubili a bili na bubny.

Ještě více lákal Israelity nemravný kult bohyně Astarty.

Tresty Boží v podobě útoků Madiánských a jiných nepřátel vzpamatovaly na nějaký čas Israelity. Volali k Hospodinu a on jim vzbuzoval statečné vůdce jako byl Gedeon, Samson, Heli a j. Jenomže polepšení Israelitů netrvalo dlouho. Sotva umřel soudce, který je dovedl jakž takž udržeti ve věrnosti pravému Bohu, vraceli se znova k předešlým nepravostem.

Poučení: ve věrnosti Bohu a ve vzájemné lásce a svornosti občanů je síla národa.

Na soudcích máme pěknou ukázku, jak jediný člověk dovede s pomocí Boží přivésti k polepšení množství svých bližních.

I odkřesťaněná dnešní společnost obětuje Molochům a Astartám.

Pohanské hříchy ohrožují svojí nákazou národy křesťanské. Kolik lidí z dnešní společnosti věnuje svůj život modloslužbě mamonu, náboženství kapitálu, náboženství půdy, kolik rodičů v moderní společnosti obětuje své dítky Molochu náboženské lhostejnosti, nevěry a bludu, Astartě nemravnosti! Množí se hříchy, množí se zločiny!

Co dovede jeden člověk Boha milující.

Uprostřed hříšného světa najednou zjevuje se Bohem povolaný světec nebo světice, kteří svým překrásným příkladem nejčastěji už za svého života, a ještě více po smrti, po celá staletí povzbuzují, vzpamatovávají a věčné záhubě vytrhují ne tisíce, ale statisíce křesťanů.

Kolik jenom křesťanů našlo podivuhodného povzbuzení v životě sv. Terezie od Ježíška, vzoru to dětinné nevinnosti a prostoty, skálopevné víry a důvěry v Boha, trpělivosti v utrpení. Bylo jí potřebí dnešnímu hříšnému světu, aby jako anděl spásy sešikovala kolem sebe miliony svých ctitelů a přivedla je do slávy nebeské.

DEBORA A BARAK.

Israelité porobeni Jabinem Kanaanským — V nouzi volají k Hospodinu — Barak bojuje a vítězí — Smrt Sisarova.

Po smrti soudce Aoda, synové Israelovi opět činili, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým, i vydal je Hospodin v ruce Jabina, krále kananejského, který kraloval v Asoru a měl vůdce svého vojska, jménem Sisaru. Ten bydlil v pohanském Harosetu. Tu volali synové Israelovi k Hospodinu. Měltť on devět set vozů s kosami a dvacet let je náramně utlačoval.

Byla pak Debora, prorokyně, manželka Lapidotova, která soudila lid toho času.

Sedávala pod palmou, která byla dle jména jejího pojmenována, mezi Ramou a Betelem na horách efraimských. Synové Israelovi přicházeli k ní ke všelikým soudům.

Ta vzkázala pro Baraka, syna Abinoemova z Kedes-Neftali, a řekla mu: „Hospodin, Bůh Israelův, ti přikazuje: „Jdi a veď vojsko na horu Tabor. Vezmi s sebou deset tisíc bojovníků z Neftaliovců a Zabulonovců. Já pak přivedu k tobě, k potoku Kison Sisaru, vůdce vojska Jabinova, vozy jeho i všecko mužstvo jeho a dám je v ruku tvou."

Barak jí pravil: „Půjdeš-li se mnou, půjdu. Nebudeš-li chtíti jíti se mnou, nepůjdu."

Ona mu řekla: „Půjdu sice s tebou, ale vítězství nebude tentokráte přičteno tobě, neboť Sisara bude vydán v ruce ženy."

Potom Debora vstala a šla do Kedes s Barakem, který svolav Zabulonův a Neftaliho kmen, vytáhl s desíti tisíci bojovníků, maje Deboru ve svém průvodu.

Když bylo oznámeno Sisarovi, že vytáhl Barak, syn Abinoemův, na horu Tabor, shromáždil devět set okosených vozův a veškero vojsko z pohanského Harosetu k řece Kisonu.

Tu řekla Debora Barakovi: „Vstaň, tentoť je den, kdy vydal Hospodin Sisaru, do tvých rukou. Hle, on sám je tvým vůdcem." Sestoupil tedy Barak s hory Tabor a deset tisíc bojovníků s ním.

I přestrašil Hospodin Sisaru, všechny jeho vozy a veškero vojsko, když vidělo ostří meče Barakova, tak že Sisara seskočiv s vozu, pěšky utíkal, že Barak pronásledoval prchající vozy a vojsko až k pohanskému Harosetu, a že padlo veškero množství nepřátel až do jednoho.

Utíkající Sisara přišel do stanu Jahely, manželky Habera Kinejského, byl totiž mír mezi Jabinem, králem Asoru, a mezi domem Habera Kinejského.

Jahel vyšedši Sisarovi vstříc, řekla mu: „Vejdi ke mně, pane můj, vejdi, neboj se!" Vešel tedy do jejího stanu, a když ho přikryla pokrývkou, řekl jí: „Dej mi, prosím, krapet vody, neboť velmi žízním."

Ona otevřela měch mléka, dala mu píti a přikryla ho. I řekl jí Sisara: „Stůj před vchodem do stanu, a přišel-li by kdo a ptal se tě: „Je tu někdo?“ odpověz: „Nikdo tu není.“

Pak vzala Jahel, manželka Haberova, kolík od stanu, vzala také i kladivo, nepozorovaně a tiše vešla, položila mu kolík na spánek, tloukla naň kladivem, a zarazila jej skrze mozek až do země. Tak on spánek se smrtí sloučiv, zahynul, skonal.

Tu hle, přicházel Barak, ženoucí se za Sisarou. Jahel vyšla mu vstříc a pravila: „Pojď a ukážu ti muže, kterého hledáš.“ Když k ní vešel, uzřel Sisaru, jak leží mrtev a kolík vězí mu ve spánku.

Tak snížil Bůh toho dne Jabina, krále kananejského, před syny Israelovými, kteří pak rostli co den a silnou rukou tiskli Jabina, krále kananejského, dokud ho nezničili.

Měla pak země pokoj čtyřicet let. Sdc. 4, 5,

*

Povýšenost ženy ve zjeveném náboženství.

Byla pak Debora, prorokyně, která soudila lid toho času.

Náboženství zjevené Starého a tím více Nového Zákona má ženu v úctě a vážnosti, proto neodpírá Bohem povolané ženě, ani té hodnosti, která pravidelně muži bývá zastávána, neodpírá jí úřadu vladařského.

Mají tedy ženy co děkovati zjevenému náboženství, že v pohanské nízkosti a otroctví byly povzneseny k důstojnosti, která jim dovoluje zastávati ve veřejném životě nejvyšší úřady.

Vzpomeňme jen, jak v hrozném ponížení byly a jsou ještě ženy u národů pohanských. Vzpomeňme na ženy čínské nebo turecké. Misionáři nejlépe dovedli vylíčiti smutný život těchto domácích otrokyň, které ve veřejném životě neměly žádného práva, a jejichž doživotním údělem byla libovůle mužova.

Víte, co je to „emancipace“?

Ovšem povýšenost ženy podle zjeveného náboženství je v úplném rozporu s tak zvanou emancipací žen, podle níž má žena býti sproštěna břemen a povinností které jsou údělem ženy. Ve špatném smyslu emancipované ženy nechtějí nésti rodinných starostí. Emancipovaná žena nechce slyšeti o křesťanské trpělivosti se slabostmi a chybami manželovými, nechce se obtěžovat s dětmi, nedovede přinášeti oběti, ona chce plným douškem užívati života pozemského, neboť nemá víry v život věčný. Taková emancipace není svobodou, ale největším neštěstím ženy, neučiní ženu šťastnou a v hloubi duše spokojenou, nýbrž činí z ní bytost rozervanou, nespokojenou a všeho i zločinu schopnou.

Ne tak Debora. Ta hleděla si nejprve života rodinného a v druhé řadě teprve, poněvadž měla k tomu zvláštní schopnosti od Boha, zastávala úřad soudcovský v lidu.

Krutá válka jindy a nyní.

Po obsazení země vedou Israelité již jen války obranné. Zdálo by se snad, že počínají si krutě vůči nepříteli. Než nesmíme zapomnět, že účelem války i obranné jest co nejvíce zeslabiti nepřítele a učiniti ho na dlouhý čas neschopným nového výboje. Pohanští nepřátelé národa israelského byli nepřátelé nesmiřitelní. Zásady pohanské a lupičský život činil je neschopnými jakéhokoliv poctivého a trvalého míru. Toho si Israelité dobře byli vědomi.

Když pak porovnáme tehdejší neúprosnou válku s válkou dnešních odkřesťaněných národů, jak jsme toho byli svědky, když uvážíme, že v tehdejších bitvách bojovalo se mečem, kopím a šípem, a dnes se bojuje strašlivými šrapnely, granáty, otravnými plyny, kteréžto věci jenom k válečným účelům byly vynalezeny a působí nejen smrt nýbrž strašlivou kolikráte smrt nebo doživotní hrůzná zmrzačení, když na to všecko myslíme, musíme největší díl válečné ukrutnosti připsati nynějšímu odkřesťaněnému lidstvu a ne tehdejším lidem.

GEDEON.

Gedeon od Hospodina povolán — Přípravy k boji — Bitva s Madianskými.

Když však činili synové Israelovi, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým, vydal je do rukou Madianských na sedm let. A byli od nich velmi utlačováni. I dělali si v horách skrýše a jeskyně jakož i velmi pevná místa na obranu.

Když totiž Israel zasel, přicházel Madian, Amalek a jiní východní národové, postavili u nich stany, jak se co zelenalo, všecko pustošili až ke Gaze, a nenechali v Israeli dokonce nic, čeho třeba k živobytí, ani ovcí, ani hovězího dobytka, ani oslů.

Přicházeliť se všemi svými stády a stany a nesčíslné množství lidí i velbloudů jako kobylky všecko naplnilo. Čehokoli se dotkli zpustošili.

Když byl tak Israel před Madianem velmi snížen, volal k Hospodinu žádaje pomoci proti Madianským. I poslal k nim muže proroka, který řekl: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Já jsem učinil, že jste vyšli z Egypta, a vyvedl jsem vás z robotárny, osvobodil jsem vás z ruky Egypťanův a všech nepřátel, kteří vás týrali, vypudil jsem je, když jste přišli, a dal jsem vám zemi jejich. A řekl jsem: „Já jsem Hospodin, Bůh váš, nebojte se bohů Amorrhejských, v jejichžto zemi sídlíte." Nechtěli jste však slyšeti hlasu mého."

Tu přišel anděl Hospodinův a sedl pod dubem, který byl v Efře, a náležel Joasovi, otci rodu Ezri.

Když pak Gedeon, jeho syn, mlátil a čistil obilí na lisu, aby se nedostalo do rukou Madianských, zjevil se mu anděl Hospodinův a pravil: „Hospodin s tebou, velesilný muži!"

I řekl mu Gedeon: „Prosím, pane můj, je-li Hospodin s námi, proč nás toto všecko stihlo, kde jsou jeho divy, o nichž vypravovali otcové naši říkajíce: „Z Egypta nás vyvedl Hospodin?" Nyní však nás Hospodin opustil a vydal do rukou Madianským."

Hospodin na něho pohlédl a řekl: „Jdi v této síle své a vysvobodíš Israele z ruky Madianských. Věz, že tě posílám."

On odpověděl: „Prosím, pane můj, čím vysvobodím Israele? Hle, můj rod je poslední v Manassovi a já jsem nejmenší v domě otce svého."

Hospodin mu řekl: „Já budu s tebou, že porazíš Madianské jako jediného muže."

On pravil: „Našel-li jsem milost před tebou, dej mi znamení, že jsi Ty, který mluvíš ke mně. A neodcházej odtud, dokud se k tobě nenavrátím, dokud nepřinesu oběti a nepodám ti jí."

Anděl odpověděl: „Jáť posečkám, až se navrátíš."

Vešel tedy Gedeon, uvařil kůzle, nadělal nekvašených chlebů z měřice mouky, položil maso do koše, polévku z masa nalil do mísy, zanesl vše pod dub a obětoval mu to.

Anděl Hospodinův mu řekl: „Vezmi maso a nekvašené chleby, polož to na onu skálu a vylej na to polévku.“ Když tak učinil, vztáhl anděl Hospodinův konec hole, kterou v ruce držel, a dotekl se masa i nekvašených chlebů. I vystoupil oheň ze skály té a strávil maso i nekvašené chleby. Anděl Hospodinův pak mu zmizel s očí.

Gedeon poznav, že to byl anděl Hospodinův, řekl: „Běda mi, Hospodine, Bože můj, že jsem viděl anděla Hospodinova „tváři v tvář!“ I řekl mu Hospodin: „Pokoj s tebou, neboj se, nezemřeš!“

Postavil tam tedy Gedeon oltář Hospodinu a nazval jej: „Pokoj Hospodinův.“

Když byl ještě v Efře, která patří rodu Ezri, v oné noci řekl mu Hospodin: „Vezmi býka otce svého, zboř oltář Baalův, který patří otci tvému a háj, který je kolem oltáře posekej. Pak postav oltář Hospodinu, Bohu svému, na vrcholu oné skály, na kterou jsi prve položil obět, vezmi onoho býka a obětuj zápalnou obět na hranici dříví, kterého nasekáš z háje.“

Vzav tedy Gedeon deset mužů ze svých služebníkův, učinil, jak mu byl Hospodin přikázal. Boje se však domácích — otce svého a lidí onoho města, nechtěl to učiniti za dne, ale vykonal vše v noci.

Když ráno mužové toho města vstali, a spatřili zbořený oltář Baalův, posekaný háj a onoho býka ležeti na oltáři, který byl právě postaven, říkal druh druhu: „Kdo to učinil?“

A když hledali původce toho činu, bylo řečeno: „Gedeon, syn Joasův, to učinil.“ I řekli Joasovi: „Vyveď syna svého sem, ať umře, nebo zbořil oltář Baalův a posekal háj.“

On jim odpověděl: „Jste vy mstiteli Baalovými, že chcete za něho bojovati? Kdo je nepřítelem jeho, ať zemře dříve, než nadejde zítřejší den. Je-li Bohem, ať se pomstí na tom, kdo podkopal jeho oltář!“ Od toho dne slul Gedeon Jerobaalem, protože řekl Joas „Ať se pomstí Baal na tom, kdo podkopal jeho oltář!“

Všecek tedy Madian, Amalek a východní národové se shromáždili, a přešedše Jordan položili se táborem v údolí Jezrael.

Gedeon, kterého pojal duch Hospodinův, zatroubiv svolal dům Abiezerův, aby šel za ním. A vyslal posly ke všem Manassovcům, kteří se k němu také přidali. Jiné posly poslal k Aserovi, Zabulonovi a Neftalimu. I ti mu vyšli vstříc.

Tu řekl Gedeon Bohu: „Hodláš-li vysvoboditi Israele mou rukou, jak jsi řekl, položím toto vlněné rouno na humno. Bude-li rosa pouze na rouně a na veškeré zemi sucho, poznám, že osvobodíš Israele mou rukou, jak jsi řekl. I stalo se tak. V noci vstav vyždímal z rouna plnou mísu rosy.

Opět pak pravil Bohu: „Nechať se nevznítí hněv tvůj na mně, učiním-li ještě jednu zkoušku, žádaje si znamení na rouně.

Prosím, ať je pouze rouno suché a všecka země rosou ať mokvá." Té noci učinil Bůh, jak žádal. Toliko rouno bylo suché, na veškeré zemi však byla rosa.

Jerobaal tedy, to jest Gedeon, vstal v noci a přišel s veškerým lidem ku prameni, který sluje Harad. Tábor pak madianský byl v údolí na sever od Vysokého pahorku. Tu řekl Hospodin Gedeonovi: „Je příliš mnoho lidu s tebou a nebude vydán Madian do jeho rukou, aby se nemohl chlubiti Israel proti mně a neříkal: „Svou silou jsem se osvobodil." Mluv k lidu a provolej, ať všichni slyší: „Kdo je lekavý a bázlivý, ať se vrátí."

Odešly tedy s pohoří Galaad a navrátily se z lidu dvacet dva tisíce mužův a toliko deset tisíc jich zůstalo.

I řekl Hospodin Gedeonovi: „Ještě je toho lidu mnoho. Zaveď je k vodě. Tam je budu zkoušeti a o kom ti řeknu, by s tebou šel, ten ať jde, komu jíti zabráním, ať se navrátí!" Když pak lid k vodě sestupoval, řekl Hospodin Gedeonovi: „Ty, kteří budou vodu chlemtati jazykem, jako psi, odděl zvlášť. Kteří však budou píti na sehnutých kolenech, ať jsou na straně druhé."

Bylo pak těch, kteří chlemtali vodu přikládajíce ruku k ústům, tři sta mužů, všecek ostatní lid pil na sehnutých kolenech. I řekl Hospodin Gedeonovi: „Třemi sty mužů, kteří chlemtali vodu, vysvobodím vás, a vydám Madiana do tvé ruky. Všecek pak ostatní lid ať se vrátí domů."

Když tedy vzali pro tolik lidí potravy a rohů, poručil všemu ostatnímu množství, by se vrátilo do svých stanův a sám se třemi sty mužů vydal se do boje. Tábor Madianův byl dole v údolí.

Oné noci řekl mu Hospodin: „Vstaň a sestup do tábora, neb dávám je do tvé ruky. Bojíš-li se však sám jíti, ať sestoupí s tebou Fara, služebník tvůj. Až uslyšíš, co mluví, posilní se tvé ruce a bezpečněji sestoupíš k ležení nepřátelskému."

Sestoupil tedy on a Fara, jeho služebník, na kraj ležení, kde byla ozbrojená hlídka.

Madian, Amalek a všichni východní národové leželi rozptýleni v údolí jako množství kobylek. Také velbloudů bylo bez počtu, jako písku, který leží na břehu mořském.

Když Gedeon přišel, vypravoval jeden svému druhu sen a takto líčil, co se mu zdálo: „Měl jsem sen, i zdálo se mi, jak ječný podpopelný chléb se valí a svaluje se na ležení madianské. Když se přivalil do stanu, vrazil do něho, podvrátil jej a srovnal úplně se zemí."

Ten, jemuž to pravil, odpověděl: „Není to nic jiného, než meč Gedeona, syna Joasova, muže israelského. Dalť Hospodin do jeho ruky Madiana a všecek jeho tábor." Když uslyšel Gedeon sen a jeho výklad, poklonil se a navrátiv se do ležení Israelova, řekl: „Vstaňte, dalť Hospodin do našich rukou tábor Madianův."

A rozdělil tři sta mužů na tři oddíly, dal jim do rukou rohy, prázdné džbány a do těch džbánů pochodně, a řekl jim: „Co uvidíte mne činiti, to učiňte. Vejdu na kraj ležení a co budu činiti, čiňte po mně. Až zavzní roh v ruce mé, trubte také vy okolo stanův a vzkřikněte: „Hospodinu a Gedeonovi!"

I vešel Gedeon a tři sta mužů, kteří byli s ním, na pokraj ležení, když začínala půlnoční hlídka a když byly stráže postaveny, a začali troubiti na rohy a rozbíjeti džbán o džbán.

Když tak na třech místech kolem tábora zatroubili a džbány rozbili, drželi v levicích pochodně, v pravici zvučící rohy a volali: „Meč Hospodinův a Gedeonův." A každý zůstal státi na svém místě na obvodu nepřátelského tábora. Tak bylo všecko ležení uvedeno ve zmatek a Madiané křičíce a bědujíce utíkali. Nicméně však oněch tři sta mužů nepřestávalo troubiti na rohy a Hospodin obrátil po celém táboře meč druha proti druhu, že se navzájem vraždili. Utíkali pak až do Bettsetty a na pomezí Abelmehuly za Tebbat.

Mužstvo israelské z Neftali, Asera a ze všeho Manasse sešlo se a pronásledovalo Madiana.

Patnáct tisíc mužů zůstalo, ze všech zástupů východních národů, když bylo sto dvacet tisíc bojovníků, tasících meč, zabito.

Tu řekli všichni mužové israelští Gedeonovi: „Panuj nad námi ty a syn tvůj a syn tvého syna, neboť jsi nás vysvobodil z ruky Madianských."

On jim řekl: „Nebudu panovati nad vámi já, aniž bude panovati nad vámi syn můj, ale bude panovati nad vámi Hospodin." I zemřel Gedeon, syn Joasův, ve velkém stáří.

* Sdc. 6,—9,

Zvěstovatelé vůle Boží.

K spravedlivým a hrdinným mužům Starého Zákona řadí se statečný, ale prostý a nezištný Gedeon.

Jako Abrahamovi a jiným spravedlivcům starozákonním, zjevuje Bůh svoji vůli o povolání Gedeonově prostřednictvím anděla. Anděl jest svým původem slovo řecké a znamená podobně jako původní slovo hebrejské: posel Boží.

Duchům nebeským zajisté velikou radost působí, používá-li jich Pán Bůh jako prostředníků mezi sebou a lidmi. Andělé dobří jsou po Bohu našimi nejlepšími přáteli.

Každý člověk má Bohem určeného anděla strážného, jakožto pomocníka a průvodce životem, ale zároveň též posla Božího a zvěstovatele vůle Boží. Budme všímaví k andělským vnuknutím! Jenom tak zachováme si vznešené přátelství duchů andělských a nezbloudíme na cestě k věčnému cíli.

Roucho Gedeonovo v hodinkách Mariánských.

Církev sv. přirovnává v Mariánských hodinkách k rounu Gedeonovu nejblahoslavenější Pannu a rosou s nebe zpodobňuje Syna Božího v ní počatého: „Když jsi se nevýslovným způsobem narodil z Panny, tu se vyplnila Písma, jako bohatá rosa na rouno jsi sestoupil, abys lidstvo spasil. Chválíme tě, Bože náš."

Hluboká pokora na vrcholu slávy.

Gedeon na vrcholu slávy, když jest mu nabízena svrchovaná panovnická moc nad Israelem, rozhodně odmítá ji přijati. Zásluhy o vítězství nepřipisuje sobě, nýbrž Hospodinu. Proto praví: „Nebudu panovati nad vámi já, aniž bude panovati nad vámi syn můj, ale bude panovati nad vámi Hospodin." Vidíme, jak s velikou statečností u Gedeona pojí se zbožné a pokorné vědomí, že ne člověk, nýbrž Prozřetelnost Boží rozhoduje o zdaru a úspěchu toho neb onoho podnikání. Ať nás provází zdar, nebo pronásleduje neúspěch, mějme vždy zřetel k vyššímu řízení všech věcí Prozřetelností Božskou.

JEFTŮV SLIB.

Hříchy a soužení Israelitů — První životní osudy Jeftovy — Jefte vojevůdcem proti Ammonitům — Bohu učiněný slib Jeftův — Obětování vlastní dcery.

Synové Israelovi staré hříchy novými rozmnožujíce, činili, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým: sloužili modlám Baalů, Astart, bohům Syrie, Sidonu, Moabska, Ammonitův a Filišťanův. Opustili Hospodina, přestali ho ctíti. Hospodin se na ně rozhněval a vydal je do rukou Filišťanův a synův Ammonových. A byli souženi a velmi utiskování osmnáct let. I volali k Hospodinu řkouce: „Zhřešili jsme proti tobě."

Hospodin jim pravil: „Když jste volali ke mně, zda jsem vás nevysvobodil z ruky nepřátel? Přece však jste mne opustili a ctili bohy cizí. Proto vás již neosvobodím. Jděte a vzývejte bohy, které jste si vyvolili, ať oni vás vysvobodí v době tísně."

Tu řekli synové Israelovi Hospodinu: „Zhřešili jsme, odplať nám ty dle libosti, toliko nyní nás zachraň!" To pravivše vyházeli ze svého území všecky modly bohů cizích a začali sloužiti Hospodinu Bohu.

I slitoval se Hospodin nad jejich bídou.

Synové Ammonovi shromáždivše se rozbili stany v Galaadu.

Toho času žil Jefte Galaadský, muž velmi silný a bojovný.

Když Ammonité na Israele prudce dotírali, šli starší z Galaadu, aby si odvedli na pomoc Jefte. Pravili mu: „Pojď, buď knížetem naším a bojuj proti synům Ammonovým."

Tu přibyl na Jefte duch Hospodinův.

Chodil po Galaadu a Manassovi, přišel i do Masfy galaadské a odtud táhl proti synům Ammonovým.

A učinil slib Hospodinu řka: „Dáš-li syny Ammonovi do rukou mých, kdokoli první vejde ze dveří domu mého a se potká se mnou, až se budu navraceti v pokoji — toho budu obětovati Hospodinovi v celopal."

Přitáhl tedy Jefte na syny Ammonovy, aby proti nim bojoval. Hospodin je dal do rukou jeho. I porazil je na hlavu. Tak byli synové Ammonovi pokořeni syny Israelovými.

Když se Jefte vracel do Masfy, do svého domu, přišla mu jednorozená dcera jeho vstříc s bubínky a tanci. Jiných totiž dětí neměl.

Spatřiv ji, roztrhl roucha svá a pravil: „Běda mně, dcero má, způsobila jsi mně zklamání, a i ty se klameš! Neboť otevřel jsem ústa svá k Hospodinu slibem o tvém obětování a jiného učiniti nebudu moci."

Ona mu odpověděla: „Otče můj, otevřel-lis ústa svá k Hospodinu, učiň mi, co jsi slíbil, když ti je popřáno, potrestati tvého nepřítele a zvítěziti nad ním."

A dále pravila otci: „Jen to mi uděl, zač prosím: Dovol mi, bych směla dva měsíce choditi po horách a oplakávati s družkami své panenství."

On jí odpověděl: „Jdi!" a propustil ji na dva měsíce.

Odešla tedy se svými družkami a oplakávala své panenství na horách. Když pak přešly dva měsíce, vrátila se k otci svému, a ten jí učinil, jak byl slíbil.

Odtud rozšířil se obyčej v Israeli a zachovává se zvyk, že rok co rok scházívají se dcery israelské a oplakávají dceru Jefte, Galaaďana, čtyři dni. Sdc. 10,—12,

Dobře uvaž, než učiníš Bohu slib!

Jeftův slib, jímž se zavázal obětovati Hospodinu v oběť zápalnou toho, s nímž se před svým domem nejprve setká při návratu z boje, zdál by se snad na první pohled záslužný.

Ovšem — velkodušnosti a vděčnosti vůči Hospodinu nemůžeme Jeftovi upírati, zrovna tak, jako jsme nemohli upírati velkodušnosti Abrahamovi, když chtěl ochotně obětovati Pánu Bohu svého jediného a vroucně milovaného syna.

Musíme však Jeftovi vytknouti velikou chybu, které se dopustil, když činil Bohu svůj slavnostní slib. Co se Pánu Bohu slíbí, musí se vyplnit, ale musí to být něco bohumilého, nikoliv něco nedovoleného a hříšného.

Jak dělá Pánu Bohu slib křesťan.

Slib zní asi takto: Bože, z vděčnosti za vyslyšenou prosbu nebo z jiného důvodu slibuji ti, na př.: že si uložím půst, kromě pátku, ještě každou středu a sobotu, že budu choditi jednou za měsíc k svaté zpovědi a svatému přijímání, že vykonám pouť, že daruji chudým určitý obnos. . . , že zachovám doživotně svatou čistotu neporušenou, že nevstoupím do stavu manželského, abych tím více mohl sloužiti Bohu, že vstoupím jako řeholník, řeholnice do kláštera, stanu se knězem a p. Kdybych to neučinil, ať mám za to hřích. Předmětem slibu nikdy nesmí býti něco nedovoleného a hříšného, neboť pak slib stal by se těžkou urážkou Boží. Než slib učiníme, musíme tedy velice dobře uvážiti: budeme-li moci slib řádně vykonati a není-li snad v našem slibu obsaženo něco, co by čelilo proti některému Božímu přikázání. A to právě Jefte neučinil a přivedl sebe i svou dceru do osudného bludu.

Neznalost zákona Božího příčinou osudného bludu.

Jeftovi přišla první vstříc jeho dcera. Měl tedy podle slibu obětovati její život? Obětovati Bohu lidské životy bylo Božími přikázaními přísně zapovězeno. Tak hříšně činili jenom pohané. Jefte měl považovati v tomto případě slib za neplatný a mohl jej nahraditi slibem jiné oběti dovolené. Že se Jefte přece považoval za povinna splniti doslova svůj unáhlený slib, vysvětlíme si z nedostatku náboženského vzdělání, z neznalosti Božího zákona.

Z neznalosti zákona pomáhá omluviti Jefteho, bouřlivá, ustavičnými válečnými nepokoji vyplněná tehdejší doba, která nedopřávala Israelitům seznámiti se dokonale s Mojžíšskými zákony. Jefte měl za to, že jedná správně. Jednal podle bludného svědomí. Můžeme se domnívati, že nešťastný jeho skutek vyvážila u Boha jeho obětavá věrnost v plnění slibu a vděčná horlivost ve službě Boží.

„Pozor na podmínky dobrého slibu!", volá k nám vypravování Písma svatého.

Slib dobře učiněný a dobře vykonaný můžeme považovati za nejzáslužnější projev lásky a vděčnosti k Pánu Bohu. Svatý Augustin píše: „Čiňte a plňte sliby Pánu, jenž Bůh váš jest!" Ž. 75, 12. O čem člověk ví, že jest to dovoleno, o čem seznává, že mu to poslouží k lepšímu životu, to nechť rád slíbí a rychle plní. Neboť každému, kdo Bohu činí sliby, a co slíbil plní, Bůh za odměnu udělí království nebeské, jak přislíbiti ráčil."

Rozdíl mezi obyčejným předsevzetím a slibem.

Není-li si člověk jist splněním slibu, spokojí se raději jen předsevzetím: „Budu-li moci, učiním to neb ono ku cti a slávě Boží, ale nezavazuji se pod hříchem."

Nemíníme-li se spokojiti pouhým předsevzetím a chceme-li skutečně ve vážných okolnostech životních učiniti Pánu Bohu slib, prosme Ducha svatého za pomoc, abychom slib svůj zrale uvážili a věrně vyplnili. Nezapomínejme, že slib zavazuje nás pak i tenkráte, kdyby se dostavily překážky v plnění slibu: pokušení, různé nepříjemnosti a p. Jsou-li překážky těžšího rázu, svěřme se zpovědníkovi a požádejme ho o radu. Jedině zpovědník je oprávněn případně změniti slib.

Nejzáslužnější sliby.

Nejtěžší, ale také nejzáslužnější jsou sliby: zachování ustavičné nebo vdovské svaté čistoty. Podobně i sliby o vstupu do kněžského nebo řeholního stavu stávají se povinností toho, kdo je učinil. K této věci poznamenává sám Kristus Pán: „Jsou panicové, kteří sami oddali se panictví pro království nebeské. Kdo může chápati, chápej!" Mat. 19, 12. Zmíněné sliby jsou jak patrno známkou zvláštního vyvolení Božího k vyšší dokonalosti a tedy i k vzácné odměně v nebi.

Zproštění od slibu, záměna.

Kdo by se zavázal některým z právě uvedených slibů, později však chtěl by přece vstoupiti do stavu manželského, musí bezpodmínečně svěřiti se svému duchovnímu správci a požádati jej, aby zprostředkoval u diecesního biskupa zproštění od tohoto slibu a záměnu za slib jiný. Zatajení slibu by mělo za následek svatokrádežné přijetí svatých svátostí.

Co praví svatí učitelé církevní.

Svatý Isidor důtklivě upozorňuje na vážnost slibu, Bohu učiněného: „Mnoho budeš vinen před Pánem Bohem, jestliže toho, co jsi jemu slíbil, nevyplníš. Ti se Bohu nelíbí, kteří svých slibů nevyplňují. Lépe jest nic nepřipovídati a ničeho neslibovati, nežli potom slibu nevyhověti." Svatý Augustin povzbuzuje: „Nermuť se proto, žes učinil slib. Spíše se raduj, že ti již není volno, co ti dříve ku škodě volno bylo. Neohroženě přistup a slovo naplň skutkem. On sám tě bude podporovati, jenž si přeje tvých slibů. Šťastná jest nutnost, která nás pohání k lepšímu."

Samsom jest od narození až do své smrti Bohu zavázán slibem odříkání se opojných nápojů a určitých pokrmů — V dospělém věku žádá si za manželku Filišťanku — Vítězství nad lvem — Samsonova vtipná hádanka při svatební hostině — Samsonova pomsta — Vydán Filištinským pobíjí je oslí čelistí — Samson v Gaze — Dalilou oklamán — Poslední čin Samsonův.

Byl jeden muž ze Saray, ze kmene Dan, jménem Manue, který měl manželku bezdětnou. Té zjevil se anděl Hospodinův a řekl jí: „Jsi bez dětí, ale počneš a porodíš syna, jehož hlavy břitva se nedotkne — budeť Božím nazirejským od svého dětství — a ten počne vysvobozovati Israele z rukou Filišťanů."

Porodila tedy syna a dala mu jméno Samson. Chlapec rostl a Hospodin mu žehnal.

Když ve věku dospělém sestoupil Samson do Tamnaty v kraji Filišťanů, spatřil tam ženu z dcer filištínských. I vrátil se a oznámil otci svému a mateři: „Viděl jsem ženu v Tamnatě z dcer filištínských, tu, prosím, vezměte mi za manželku." Otec a matka mu však řekli: „Což není ženy mezi dcerami bratří tvých a ve všem národě mém, že chceš pojmouti manželku z Filišťanů, z těch neobřezanců?" I řekl Samson otci: „Tuto mi vezmi, neb se zalíbila mým očím."

Rodiče jeho nevěděli, že se to stalo působením Hospodinovým, že hledal Samson příležitosti proti Filišťanům. Toho času totiž Filišťané panovali nad Israelem.

Sestupoval tedy Samson s otcem a matkou do Tamnaty. Když přišli k vinicím města, ukázal se mladý lev, zuřivě řvoucí a běžel proti Samsonovi. I přikvačil duch Hospodinův na Samsona, že lva rozsápal, roztrhav jej na kusy jako kůzle, ačkoli neměl dokonce ničeho v ruce.

Otci ani matce nechtěl toho oznámiti.

Pak sestoupil a mluvil se ženou, která se líbila očím jeho. Když po několika dnech opět tudy šel, aby ji pojal, odbočil s cesty, aby se podíval na mrtvého lva, a hle roj včel byl v ústech lvových a plást medu. Vybrav jej rukou jedl cestou a přišed k otci a matce, dal jim kus, a oni jedli také. Nechtěl jim však oznámiti, že vybral med z těla lvova.

Samson učinil hody v domě nevěstině. Tak totiž ženiši činívali. Když jej občané toho místa viděli, dali mu třicet mládenců, by byli s ním. Samson jim pravil: „Dám vám hádanku, jestli mi ji rozluštíte v sedmi dnech hodů, dám vám třicet plátěnek a tolikéž říz. Nebudete-li moci mi ji rozluštiti, dáte vy mně třicet plátěnek a tolikéž říz."

Když mu odpověděli: „Dej nám hádanku, ať ji slyšíme!" — pravil jim:

„Z požírajícího vyšel pokrm a ze silného vyšla sladkost.“

Po tři dny nemohli tu hádanku rozluštiti. Když pak nadešel den sedmý, řekli ženě Samsonově: „Lichoť muži svému, a přemluv ho, by ti oznámil, co ta hádanka znamená. Nebudeš-li chtíti to učiniti, spálíme tebe i dům otce tvého. Či proto jste nás pozvali na svatbu, abyste nás oloupili?“

Ronila tedy u Samsona slzy a naříkala řkouc: „Zanevřel jsi na mne a nemiluješ mne, proto mi nechceš vyložiti hádanku, kterou jsi dal synům národa mého.“ Ale on odpověděl: „Otci svému ani matce nechtěl jsem to pověděti, a tobě to mám oznámiti?“

Sedm hodových dní u něho plakala. Konečně sedmého dne, když se mu stala obtížnou, vyložil jí hádanku. Ona ji hned oznámila svým lidem. A ti řekli mu sedmého dne před západem slunce:

„Co je sladšího nad med a co silnějšího nade lva?“

On jim pravil: „Kdybyste nebyli to zvěděli od mé ženy, nebyli byste uhodli mé hádanky.“ Když pak na něho přikvačil duch Hospodinův, sestoupil do Askalonu, pobil tam třicet mužů, vzal jejich šaty, dal je těm, kteří rozluštili jeho hádanku, a náramně rozezlen odešel do domu otcovského.

Jeho žena pojala pak za manžela jednoho z jeho přátel, který mu byl na svatbě.

Po nedlouhé době, když nastávaly dny pšeničných žní, přišel Samson chtěje navštíviti manželku svou, a přinesl jí kozelce. Když však chtěl vejíti jako obyčejně do její jizby, zabránil mu otec její řka: „Domníval jsem se, že jsi na ni zanevřel, a proto jsem ji dal tvému příteli. Ale má sestru, která je mladší a krásnější, než ona, budiž ti manželkou místo ní." Samson mu odpověděl: „Ode dneška nebudu míti viny v činech proti Filišťanům. Budu vám totiž činiti zlé."

I šel, schytal tři sta lišek (šakalů), připojil ohony jedněch ke druhým a přivázal mezi ně pochodně. A zápáliv je, lišky pustil, aby běhaly sem tam. Ony pak běžely hned do obilí Filišťanů. Když chytilo, shořely plodiny již snesené i co ještě stálo v klasu, ano i vinice a olivovny strávil oheň. Když se Filišťané tázali: „Kdo to učinil?", bylo jim řečeno: „Samson, zeť Tamnaťanův, že mu vzal manželku a dal ji druhému, — to učinil."

Tu vyšli Filišťané a spálili ženu i s otcem jejím.

Samson jim pravil: Ačkoli jste toto učinili, přece ještě pomstím se na vás, a pak teprv dám si pokoj." I zbil je hroznou ranou, že hrůzou lýtka na stehna kladli.

A sestoupiv bydlil v jeskyni skály Etam. Vystoupili tedy Filišťané do území Judova a položili se na místě, které bylo později nazváno Lechi to jest — Čelist. — Tam se vojsko jejich rozložilo. Když se jich příslušníci kmene Judova tázali: „Proč jste vytáhli proti nám?", odpověděli jim: „Přišli jsme, abychom svázali Samsona a oplatili mu, co nám učinil."

Tu sestoupili tři tisíce mužů z Judy k jeskyni skály Etam a řekli Samsonovi: „Nevíš, že Filišťané panují nad námi? Proč jsi to učinil?"

On jim řekl: „Jak učinili oni mně, tak jsem já učinil jim."

„Přišli jsme — pravili — bychom tě svázali a vydali do rukou Filišťanů." „Přisahejte — pravil jim Samson — a slibte mi, že mne nezabijete."

„Nezabijeme tě — řekli — ale svázaného tě vydáme."

I svázali ho dvěma novými provazy, a vzali jej ze skály Etam. Když pak přišel k místu „Čelisti", a když Filišťané přišli mu s křikem v ústrety, přikvačil na něho duch Hospodinův, a jako bývá koudel dýmem ohně strávena, tak se rozpadla a rozvázala pouta, kterými byl svázán. A nalezнuv čelist, to jest osličí dáseň, která tu ležela, vzal ji, pobil jí tisíc mužův a řekl: „Čelistí oslí jsem je pomlátil, čelistí oslátka pobil jsem tisíc mužů."

Když slova ta dozpíval, vyhodil čelist z ruky, a nazval ono místo „Ramat-lechi", což se vykládá: „Zdvihnutí čelisti."

A že velmi žíznil, volal k Hospodinu: „Tys dal do ruky služebníka svého tuto převelikou spásu a vítězství. Hle, umru žízní a padnu do rukou neobřezancův." Otevřel tedy Hospodin tře-

novní zub (dutinu ve skále toho místa) „Čelisti", a vyšla z něho voda. On pak napiv se jí občerstvil se a nabyl zase síly. Proto nazývá se ono místo „Pramen vzývajícího z Čelisti" až do dneška.

Soudil Israele ve dnech Filišťanů dvacet let.

Odešel také do Gazy, a spatřiv tam prostopášnou ženu, vešel k ní. Když to uslyšeli Filišťané, když se u nich rozneslo, že vešel Samson do města, obklíčili ho, a postavivše strážné v bráně města, celou noc tam číhali, aby jej zabili, až bude ráno vycházeti.

Samson spal až do půlnoci. Potom vstal, uchopil obě vrata brány s jejich veřejemi i se závorou, vložil si je na ramena a odnesl na vrchol hory, která hledí k Hebronu.

Potom zamiloval si ženu, která bydlila v údolí Sorek a slula Dalila.

I přišla k ní knížata filištínská a řekla: „Oklam ho a vyzvěď na něm, v čem má takovou sílu, a kterak bychom mohli přemoci ho, svázati a potrápiti. Učiníš-li to, dáme ti každý po tisíci a stu stříbrných."

Mluvila tedy Dalila k Samsonovi: „Rci mi, prosím, v čem je tvá převeliká síla a čím bys mohl býti svázán, že bys nemohl se vytrhnouti?"

Samson jí odpověděl: „Budu-li svázán sedmi šlachovými provazy, ještě nevyschlými, ještě vlhkými, budu slabý jako jiní lidé.“ Přinesla jí tedy filištínská knížata sedm provazů, jak byla řekla, a ona ho jimi svázala.

Číhali pak u ní tajně lidé, očekávajíce v komůrce, jak věc skončí.

I zkřikla na něho: „Filišťané na tebe, Samsone!“ On pak přetrhal vazby, jako by přetrhal nit stočenou z koudelových odpadků, když se přiblíží k ohni. A nepoznali, v čem jest jeho síla.

Tu mu řekla Dalila: „Hle, oklamal jsi mne, lhal jsi. Pověz mi aspoň nyní, čím bys měl býti svázán.“ On ji odpověděl: „Budu-li svázán novými provazy, s kterými nebylo dosud pracováno, budu sláb a jiným lidem podoben.“ Dalila ho jimi zase svázala a zkřikla: „Filišťané na tebe, Samsone!“ — V komůrce byly připraveny zálohy. — On však roztrhal vazby jako nitky příze.

Dalila mu opět domlouvala: „Dokavad budeš mne klamati a lháti? Pověz, čím bys měl býti svázán!“ Samson jí odvětil: „Vetkáš-li sedm vrkočů mé hlavy do osnovy, navážeš-li je na kolík, a ten zarazíš do země, budu sláb.“ Dalila tak učinila a řekla mu: „Filišťané na tebe, Samsone!“ On však povstal ze spánku a vytáhl kolík s vlasy i s tkanivem.

Dalila mu pravila: „Jak můžeš říci, že mne miluješ, když přece srdce tvé není se mnou? Třikrát jsi mne obelhal a nechtěl jsi říci, v čem je tvá převeliká síla.“ Když se mu pak stala obtížnou, když mnoho dní na něho doléhala, nedávajíc mu času k odpočinku, zeslábla mysl jeho a zemdlela až k smrti. Tehdy odkryl pravdu té věci řka jí: „Nikdy nedotkly se nůžky hlavy mé, neboť jsem nazirejský, to jest Bohu zasvěcený, od lůna mateře své. Bude-li mi hlava ostříhána, odejde ode mne má síla, zeslábnu a budu jako jiní lidé.

Ona vidouc, že jí vyjevil celé srdce své, poslala ke knížatům filištínským a vzkázala: „Přijďte ještě jednou, neboť nyní mi otevřel srdce své. Přišli tedy, vzavše peníze, které byli slíbili. Pak si ho uspala na svých kolenou, položila si hlavu jeho do klína, zavolala střihače a ten mu ustřihl sedm copů. I počala se ho zbavovati a od sebe odstrkovati. A hned od něho odešla síla. I řekla: „Filišťané na tebe, Samsone!“

On probudiv se ze spánku, pravil si v duchu: „Vyváznu, jako jsem prve učinil a setřesu je.“ Nevěděl totiž, že Hospodin od něho odstoupil.

Filišťané se ho chopili, hned mu vyloupali oči, odvedli ho řetězy svázaného do Gazy, zavřeli do žaláře a kázali mu točiti mlýnkem.

Brzy však počaly mu vlasy znova růsti.

Knížata filištínská sešla se, by podala oběti velkolepé bohu svému Dagonovi, a hodovala. Pravilať: „Bůh náš, Dagon, vydal našeho nepřítele Samsona do rukou našich.“

Také lid, vida to, chválil boha svého a totéž mluvil: „Bůh náš vydal do rukou našich protivníka našeho, který ničil zemi naši, zabil přemnoho lidí našich."

Rozveseleni jsouce hody, když se již najedli, poručili, by zavolán byl Samson, aby před nimi hrál. Byl tedy ze žaláře přiveden a hrál před nimi.

Postaven jsa mezi dva sloupy, řekl chlapci, který ho vodil: „Pusť mne, abychl se dotkl sloupů, na který celý dům spočívá, bych se oně opřel a maličko si odpočinul."

Dům byl plný mužů a žen, bylať tam všecka knížata filištínská, a kolem tří tisícův obojího pohlaví, se střechy a s pavlače se dívajících, jak Samson hraje.

Ale on vzýval Hospodina, řka: „Hospodine, Bože! Vzpomeň na mne a navrať mi nyní bývalou sílu, Bože můj, bych se pomstil na svých nepřátelích, bych vzal pomstu jednu za ztrátu dvou očí." I chopil se obou sloupů, na nichž dům spočíval, a drže jeden z nich pravicí, druhý pak levicí, pravil: „Ať umru s Filišťany!" Pak zatřásl silně sloupy, že dům spadl na všechna knížata a na ostatní shromáždění, které tam bylo. Tak jich zabil, umíraje, mnohem více, než jich usmrtil prve, dokud byl živ. Bratři jeho a veškeré příbuzenstvo sestoupili, vzali tělo jeho a pochovali je mezi Saraou a Estaolem, v hrobě otce jeho Manue. Sdc. 13,—16,

*

Ze zeměpisu:

Saraa, kdež se byl narodil Samson, jest nyní vesnice mající přes 300 obyvatel. Jméno jest jen nepatrně pozměněné na Sar'ah. Leží na západ od Jerusaléma nedaleko železniční trati vedoucí z Jaffy do Jerusaléma.

Z přírodopisu.

Hebrejské slovo šu'al znamená sice lišku, také však šakala, jemuž zde dlužno dáti přednost, jak patrno z toho, že šakalů dosud je v tamějších krajinách hojnost a že se dají snáze chytiti nežli lišky. Liška a šakal jsou si tak podobni, že prostonárodní mluva jich ani příliš nerozlišuje a často je nazývá tímtéž slovem. Liška palestinská žije jen v párech, šakal ve smečkách. Liška si vyhrabe skryté doupě, šakal se spokojí s jakýmkoliv úkrytem i hotovým: jeskyní, roklí a podobně. Samson schytal asi tři sta šakalů postupně a postupně je také posílal do polí, podle toho kolik se mu jich podařilo polapiti.

Přísné sliby nazireátu.

Samson byl od rodičů svých Bohu zaslíben nazireátem. V Mojžíšově knize Numeri byl tento předpis o nazireátu:

„Učiní-li muž nebo žena slib nazireátu, chtějíce se tak Hospodinu zasvětiti, ať se zdrží vína a všeho, co může opojiti. Nebudou píti octa z vína, ani z jakéhokoliv jiného nápoje, ani šťávy z hroznů vylisované. Čerstvých ani sušených hroznů nebudou jísti po všechny dny, ve které jsou Hospodinu slibem zasvěceni. Po všecku dobu jeho ustranění břitva nepřejde po jeho hlavě, dokud neuplyne den, do kterého se Hospodinu zasvětil. Nm. 6, 2.—5.

Jak patrno byl slib nazireátu slibem odříkání a to nikoliv nepatrného, když povážíme, jak mocná je touha po víně a šťávě z hroznů v horkých krajinách palestinských při známém nedostatku čerstvé vody. Nestříhané dlouhé vlasy byly zevnějším a zákonem předepsaným odznakem nazirejského slibu.

V důsledku tohoto velikého a Samsonem dodržovaného slibu a vzhledem k tomu, že zvláště kmen Judův potřeboval záštity oproti Filištinským, dostalo se Samsonovi od Boha mimořádné síly, kterou sám jediný dovedl Filištínským nahánět strachu a hrůzy a nemilosrdně je potírat.

Síla v odříkání.

Pro nás život Samsonův obsahuje leccos poučného. Vidíme, že za oběť a odříkání dává Bůh člověku zvláštní a vzácné dary. Tyto dary béře si Bůh zpět, když člověk se jich stává nehodným. (Samson nedovolenými styky s pohankami.)

Dagon.

Byl to pohanský bůh polní úrody. Filišťané přijali tohoto boha od Kanaanů, kteří si ho přinesli z původních sídel. Dagon byl znám také v Babylonii. V nalezeném archivu babylonského města Nippuru byly objeveny a rozluštěny na tabulkách klínovým písmem zapsané zpěvy ku cti boha Dagona. Podobné zpěvy asi zpívali Filišťané, když slavili svátek Dagonův, jak je o něm na příslušném místě vypravování zmínka. (Dr. Hejčl.)

Manželská rozluka snadno a rychle.

Ve vypravování nemůžeme přehlédnouti, jak snadná byla manželská rozluka u pohanských Filištanů. Dnes je Filišťanka manželkou Samsonovou, zítra už manželkou jiného. Rozluku následovala úplná zkáza celé rodiny. Nejinak v mnohých případech stává se za našich časů. Rozluka manželská a nový sňatek má přinésti do rodinného života nápravu a zatím často přinese úplný rozvrat. Jak chtějí rozloučení manželé najíti štěstí, když se odřekli Boha a zrušili pohanským způsobem

manželskou přísahu před Bohem učiněnou? Křesťanští manželé buďte sobě věrni, přisahali jste, nepřipodobňujte se pohanům!

Čím kdo zachází . . .

„Čím kdo zachází, od toho zahyne —". Toto přísloví splnilo se na Samsonovi. Hříšné styky s pohankami způsobily konečně jeho pád.

Obraz života národa israelského.

Vypravování o Samsonovi mělo velikou důležitost pro israelský národ. Mělo jim býti názorným poučením, že právě tak, jako Bohu sice zasvěcený, zvláštní silou a mocí od Boha obdařený, ale při tom k pohanským nemravům nakloněný, Samson, upadl ve zkázu a záhubu, podobně i národ israelský, Bohem vyvolený a zvláštním způsobem Bohu zasvěcený, dotud bude moci počítati na silnou pomoc od Hospodina, dokud se bude chrániti pohanských nemravů, jinak že právě jako Samson klesne v potupnou porobu těchže pohanů, s nimiž se přátelil.

Jak se dostala Rut, pocházející z Moabska, do rodiny vystěhovalce israelského, Elimelecha — Smrt Elimelecha a jeho ženatých synů — Noemi, manželka Elimelechova, provázena snachou Rut navrací se do Betlema, svého domova — Přijetí od příbuzného Booza.

Za dnů, kdy soudcové vládli, nastal v zemi hlad. Tu vyšel člověk z Betlema Judského, aby pobyl jako host v Maobsku s manželkou a se dvěma syny. Sám slul Elimelech, jeho žena Noemi, jeden ze dvou synů Mahalon a druhý Chelion. Přišedše do Maobska zůstali tam.

I zemřel Elimelech, manžel Noemin, a ona zůstala se syny. I vzali si za manželky Moabky, z nichžto jedna slula Orfa, druhá pak Rut. Zůstali tam deset let. Oba pak umřeli, Mahalon totiž i Chelion, a tak zůstala žena zbavená dvou dětí a manžela.

I vstala, aby se navrátila s oběma svými snachami z Moabska do vlasti, slyšelať, že Hospodin shlédl na lid svůj a dal mu chleba.

Vyšla tedy z místa, kde jako host bydlila, s oběma snachami.

Když byla již na cestě vracejíc se do Judska, pravila jim: „Jděte každá do domu matky své. Hospodin buď vám milostiv, jako jste byly vy mrtvým i mně! Dej vám dojíti spokojenosti v domech mužů, kterých se vám dostane!“ A políbila je.

Ony však počaly hlasitě plakati a říkati: „S tebou půjdeme k lidu tvému!“

Noemi jim odpověděla: „Navraťte se, dcery mé! Proč byste se mnou šly? Ne tak, prosím dcery mé! Neboť vaše tíseň ještě více mne trápí, že vystoupila ruka Hospodinova proti mně.“

Tu zase počaly hlasitě plakati. Orfa políbila tchyni a vrátila se. Rut však se tchyně přidržela. I řekla jí Noemi: „Hle, tvá švagrová vrátila se k lidu svému a k bohům svým. Jdi s ní!“

Rut odpověděla: „Nenuť mne, bych tě opustila, bych odešla, neboť kamkoli půjdeš ty, půjdu já, a kde dlíti budeš ty, dlíti budu také já. Lid tvůj lid můj, a Bůh tvůj Bůh můj. Která země tě přijme, až budeš umírati, v té zemru a tam dojdu hrobu. Ať mne Hospodin trestá a zase trestá, odloučí-li mne od tebe něco jiného než toliko smrt!“

Vidouc tedy Noemi, že je Rut nezvratně odhodlána jíti s ní, přestala jí odporovati a domlouvati, aby se vrátila k svým.

Šly tedy spolu a přišly do Betlema. Když vešly do města, roznesla se všady rychle o tom zvěst, a ženy pravily: „Je to ona Noemi?“ Ona jim však řekla: „Nenazývejte mne Noemi, to jest Sličnou, ale raději nazývejte mne Mara, to jest Hořkou, nebo hořkostí mne velmi naplnil Všemohoucí. Vyšla jsem plna, a prázdnou mne zpět přivádí Hospodin. Proč tedy nazýváte mne Noemi, když mne Hospodin ponížil a Všemohoucí sklíčil?

Přišla tedy Noemi s Rut do Betlema, když počali žíti ječmeny.

I řekla Rut ke své tchyni: „Poroučíš-li, půjdu na pole a budu sbírati klasy, které ujdou rukám ženců, kdekoli naleznu milost hospodáře, ke mně laskavého." Ona ji odpověděla: „Jdi, dcero má."

Šla tedy a sbírala klasy za ženci. I přihodilo se, že pole toho pán byl z příbuzenstva Elimelechova, jménem Booz.

A hle, Booz přišel z Betlema a řekl žencům: „Hospodin buď s vámi!" Oni mu odpověděli: „Požehnej ti Hospodin!"

Pak řekl Booz služebníkovi, který byl nad ženci: „Čí je tato dívka?" Ten mu odpověděl: „Je to Moabka, která přišla s Noemi z Moabska, a prosila, by směla sbírati zbylé klasy chodíc za ženci. Od rána až do nynějška trvajíc na poli ni na okamžik domů se nevrátila."

Tu řekl Booz k Rut: „Slyš, dcero! Nechoď na jiné pole sbírati, neodcházej s tohoto místa, ale připoj se k mým služebným, a kde budou žíti, choď za nimi! Neboť rozkázal jsem služebníkům svým, aby ti nikdo nečinil obtíží. Ano i bude-li se ti chtíti píti, jdi k nádobám a napij se vody, kterou i služebníci moji pijí."

Rut padla na tvář a poklonivši se k zemi řekla mu: „Odkud mi to, že jsem nalezla milost před očima tvýma, že ráčíš se znáti ke mně, cizince?"

On jí odpověděl: „Všecko mi bylo oznámeno, co jsi učinila tchyni své po smrti muže svého: žes opustila rodiče své i zemi, ve které jsi se narodila, a přišlas k lidu, kteréhos prve neznala. Odplatiž ti Hospodin skutek tvůj, plné mzdy dostaň se ti od Hospodina, Boha Israelova, k němuž jsi přišla a pod jehožto křídla jsi se utekla!"

Ona řekla: „Nalezla jsem milost před očima tvýma, můj pane! neboť mne těšíš a mluvíš k srdci služebnice své, ač nejsem rovna jedné z tvých služebných."

I pravil jí Booz: „Když bude čas k jídlu, přijď sem pojez chleba a omoč skývu v octě."

Posadila se tedy vedle ženců, on jí nahrnul pražmy, i jedla, nasytila se a ještě jí zbylo. Pak vstala, aby sbírala dle obyčeje klasy.

A Booz přikázal služebníkům svým: „I kdyby chtěla s vámi žíti, nebraňte jí. Odhoďte také úmyslně něco z vašich snopkův a nechte je ležeti, ať bez zahanbení sbírá, ať jí nikdo nedomlouvá, když bude sbírati!"

Sbírala tedy na poli až do večera, a co sebrala vytloukla prutem, vymlátila a tak dostala ječmene asi tolik, co má efa, to jest tři mírky. S nimi vrátila se do města a ukázala je tchyni své. K tomu vyňala a dala jí zbytky svého jídla, kterým se byla nasytila. I pravila jí tchyně: „Kde jsi sbírala dnes, kdes pracovala? Buď požehnán ten, který se slitoval nad tebou!"

Oznámila jí tedy, u koho pracovala a pověděla jméno muže, že sluje Booz. Noemi jí odvětila: „Požehnán buď od Hospodina, že touž milost, kterou učinil živým, zachoval i mrtvým."

A opět pravila Noemi: „Je náš příbuzný ten člověk." Rut dodala: „Také to mi přikázal, abych tak dlouho připojovala se k jeho žencům, dokud nebude všecko obilí požato." Tu jí tchyně radila: „Bude velmi dobře, dcero má, choditi na žeň s jeho služebnými, aby na cizím poli někdo ti neubližoval."

Přidružila se tedy k Boozovým služebným a chodila s nimi tak dlouho na žeň, dokud ječmene a pšenice do stohů neskli-dili. Rut. 1, 2,

*

Vystěhovalci.

Elimelech vystěhoval se ze své vlasti judské do sousední země moabské, ležící východně od Mrtvého moře. Neodstěhoval se z neodůvodněné nespokojenosti, nýbrž jsa donucen těžkými okolnostmi, jež nastaly ve vlasti vypuknutím nedostatku a hladu. Nedostatek ten nebyl způsoben neúrodou, nýbrž ustavičnými vpády nepřátel. Maje péči o svoji rodinu s těžkým srdcem opustil Elimelech domov a příbuzné v Betlémě, našel si zaměstnání a živobytí v Moabsku, ale nepřestal toužiti, aby se mohl opět vrátiti do vlasti. Jemu toho již, ani jeho synům dopřáno nebylo. Za to však manželka jeho Noemi s jednou

snachou jménem Rut vrátila se neprodleně do Betléma, když manžel i dva synové její zemřeli.

I za našich časů chodí lidé za lepším živobytím do ciziny. Snad jsou to také těžké okolnosti životní, které člověka z vlasti pudí do cizí země. Ale snad je to pouze neodůvodněná nespokojenost s poměry ve vlasti, která maluje nespokojenci kouzelné obrazy o poměrech životních v cizině. V obojím případě jest nutno uvážit: v cizině najíti „štěstí" je asi právě tak nesnadné jako vyhráti v loterii. Vyhraji? Nevyhraji? V obojím případě sázím všecek svůj majetek ba i život svůj a celé rodiny na něco, co jest velice nejisté. A pak: domovina jest něco tak vzácného a drahého, že je nutno dobře si všecko rozvážit než ji opustíme. I kdyby nám cizina dala zámožnost a snad i bohatství, to všecko nikdy nám domov nenahradí. Velikou životní moudrost prozrazuje přísloví: „Kde se kdo zrodí, tam se i hodí."

Vyšší láska.

Rut ovšem nejedná nesprávně, když k vůli své tchyni opouští svoji moabskou vlast. V tomto případě naopak počíná si Rut obětavě a hrdinsky, když lásku k domovu obětuje lásce vyšší, lásce k opuštěné Noemi.

Vůbec představuje nám Písmo svaté v Rutě bytost tak něžnou a šlechetnou, že z plna srdce ji přejeme odměny, které se jí dostalo, jak budeme čísti, zde na zemi, a nepřekvapuje nás, když v rodokmenu Ježíše Krista nalézáme také její jméno.

Nechť jest to pro nás povzbuzením, abychom v příbuzenstvu navzájem se milovali, jeden druhému šlechetně a obětavě pomáhali a opuštěných se ujímali.

RUT STÁVÁ SE MANŽELKOU BOOZOVOU.

Booz pojal úmysl učiniti Rut svou manželkou... Řekl jí, když přišla k němu podle rozkazu Noemina: „Požehnána jsi od Hospodina, dcero, tys první lásku poslednější láskou překonala, neboť nenadbíhalas jinochům chudým ani bohatým. Neboj se tedy, učiním tebe manželkou svou, neboť ví všecek lid, který bydlí ve branách mého města, že jsi žena ctnostná. Jsem příbuzný, ale je jiný bližší příbuzný nežli já. Odpočiň si zde této noci. Ráno bude-li on chtíti právem příbuzenství si tě podržeti, dobře. Nebude-li chtíti, vezmu si tě já beze všech okolků, živ je Hospodin, že tak učiním!"

Ráno vstoupil tedy Booz do brány města a posadil se tam. A když viděl jíti kolem příbuzného, o kterém prve byla řeč, řekl mu, zavolav ho jeho jménem: „Uchyl se maličko, a poseď tu!"

Když se uchýlil a posadil, Booz vzav deset mužů ze starších města, řekl jim: „Posaďte se tu!"

Když sedli, mluvil k příbuznému: „Noemi, která se vrátila z Moabska, má prodané pole, podíl to bratra našeho Elimelecha. Chtěl jsem, abys to slyšel, abych ti to pověděl, přede všemi tu sedícími, před staršími lidu mého. Chceš-li ho nabýti právem příbuznosti, vykup a měj si je. Pak-li se ti nelíbí, oznam mi to, ať vím, co činiti, neboť není žádný příbuzný kromě tebe, který jsi první, a mne, který jsem druhý."

I odpověděl: „Já to pole vykoupím."

Tu mu Booz řekl: „Nabudeš-li pole toho z ruky ženiny, budeš povinen vzíti si také Moabku Rut, vdovu po mrtvém, abys vzbudil jméno příbuzného na dědictví jeho."

On odpověděl: „Vzdávám se práva švagrovského, neb nesmím uškoditi potomstvu rodiny své. Ty užij práva mého. Vyznávám, že ho rád budu postrádati."

Byl pak za starodávna v Israeli ten obyčej mezi příbuznými, postupoval-li kdy druh druhu svého práva, aby bylo postoupení potvrzeno, že sezul člověk obuv svou a dal ji bližnímu svému. Tak dosvědčovali v Israeli, že právo postupují.

Řekl tedy Booz příbuznému svému: „Sezuj obuv svou!" Když ji hned s nohou sezul, pravil Booz starším a všemu lidu: „Svědky jste vy dnes, že nabývám od Noemi všeho, co bylo Elimelechovo, Chelionovo a Mahalonovo, a že beru si za manželku Moabku Rut, vdovu po Mahalonovi, abych vzbudil mrtvému jméno na jeho dědictví, aby nebylo jméno jeho vyhlazeno z čeledi, z bratří a z lidu jeho. Vy, pravím, jste svědky toho!"

Všecek lid, který byl v bráně, i starší odpověděli: „Ano, jsme svědky toho. Učiniž Hospodin tuto ženu, která vchází do domu tvého, jako Rachael a jako Liu, které zbudovaly rod Israelův, by byla příkladem ctnosti v Efratě a měla slavné jméno v Betlémě. Dům tvůj buď jako dům Faresa — jejž Tamar zrodila Judovi — potomstvem, jež ti dá Hospodin z této ženušky.

Vzal si tedy Booz Rut, pojal ji za manželku.

I dal jí Hospodin, že počala a porodila syna.

Tu pravily ženy Noemi: „Požehnán buď Hospodin, jenž nedopustil, aby scházel dědic rodu tvého, ale jmenováno bude jméno jeho v Israeli. Budeš míti, kdo tě bude těšit a ve stáří živit, neboť narodil se ze snachy tvé, jež tě miluje, a je ti mnohem lepší, než kdybys měla sedm synů."

Noemi vzavši chlapce, položila si jej na klín, a byla mu pěstounkou i chůvou.

Sousedky pak radujíce se s ní a řkouce: „Narodil se vnuk Noemi", nazvaly ho jménem Obed. Je to otec Isaje, otce Davidova. Rut. 3, 4,

Šlechetný příbuzný.

Zákon Mojžíšský předpisoval, že blízký příbuzný byl povinen pojmouti za manželku vdovu po zemřelém příbuzném. Tohoto ustanovení šetrně dovolávala se Noemi pro svou snachu Rut na Boozovi. Booz byl na druhém místě v řadě příbuzných, kteří měli zmíněnou povinnost vůči vdově po Elimelechovu synu Mahalonovi. Noemi už se přesvědčila, že onen přednější příbuzný, o němž se vypravuje, nebude moci a nebude ani chtíti splniti předpis zákona a proto posílá Rut

zrovna k Boozovi. Obě ženy měly právě příležitost přesvědčiti se o šlechetnosti Boozově a počítají s ní. Booz jejich důvěru nezklamal. Přesně podle zákonitého zvyku před svědky nechal Booz bližšího příbuzného vzdáti se nároků na sňatek s Rut.

Šťastné manželství.

Booz béře pak všecky povinnosti na sebe. Pojímá Rut za manželku a vykupuje pole Elimelechem zastavené.

Požehnání Boží spočinulo na obou šlechetných a mravně bezúhonných manželech. Rodinného štěstí, jak se dočítáme, byla také plně účastna rozšafná babička Noemi. Jak krásné a sladké ovoce přinesla obětavá láska Rut!

Šťastni chtějí býti všichni novomanželé. Také dostávají v den sňatku blahopřání ku štěstí v dalším životě. Než tato blaho-

přání nemají žádného vlivu na skutečné štěstí, jež záleží ve vlastním přičinění, provázeném Božím požehnáním.

Požehnání Boží má svoje nezbytné podmínky. Duch sv. tyto podmínky velice zřetelně naznačuje na příkladě Rut a Booza. První podmínkou Božího požehnání v rodinném životě jest opravdová láska k Bohu a k bližnímu. Z této dvojí lásky vzkvétá ne smyslná, ne ziskuchtivá, ale ušlechtilá, čistá a nezištná láska snoubenců a manželů. Druhá podmínka s prvou úzce souvisí. Jest to mravní bezúhonnost a pečlivě opatrovaná sv. čistota před sňatkem. Jenom touto bezúhonností mohou se snoubenci uvarovati mnohého a trpkého zbytečného trápení v budoucím životě, jež v opačném případě přichází v nejrozmanitější podobě do života rodinného jako časný trest za hříchy nečistoty.

Jako dvě krásné hvězdy nechť září křesťanským jinochům a dívkám cestou životem šlechetní manželé Rut a Booz.

SAMUEL U HELIHO.

Elkana a Anna — Annin zármutek a slib — Narození Samuelovo — Samuel u Heliho — Zlí synové Heliho — Heli syny napomíná, ale netrestá — Hospodin bude trestati Heliho a vyvolí si později kněze z jiné rodiny.

Byl jeden muž z Ramanů — v území Benjaminovců — z hor efraimských, a jméno jeho Elkana..., manželka jeho se jmenovala Anna.

Anna neměla dítek.

I chodíval muž ten ze svého města v ustanovené dny, aby se klaněl a obětoval Hospodinu v Silo.

Když Anna jednou plakala a nic nejedla, řekl jí Elkana, muž její: „Anno, proč pláčeš? a proč nejíš? a proč trápí se srdce tvé? Zda nejsem já ti lepší, nežli deset synů." — Plakala totiž Anna často proto, že neměla dítek. — Stalo se, že v ustanovený den šli do Sila.

Když se v Silo najedli a napili, Anna vstala, an Heli, kněz, seděl na křesle před veřejemi chrámu Hospodinova, — a jsouc hořké mysli, modlila se k Hospodinu velmi plačíc. Učinila také slib: „Hospodine zástupů, shlédneš-li milostivě na trápení služebnice své, rozpomeneš-li se na mne, nezapomeneš-li na služebnici svou a dáš-li jí chlapečka, dám jej Hospodinu na všecky dny života jeho, a břitva nepřejde mu po hlavě, na znamení, že jest zasvěcen Hospodinu."

Když se dlouho před Hospodinem modlila, pozoroval Heli ústa její. Anna totiž mluvila v srdci svém, toliko rty se jí hýbaly, hlasu však dokonce nebylo slyšeti. Domníval se tedy Heli, že je opilá, a řekl jí: „Dlouho-li budeš opilá? Prober se maličko z vína, kterým čišíš!

Anna odpověděla: „Nikoli, pane můj, ale žena velmi nešťastná jsem já. Vína ni čeho jiného, co může opojiti, jsem nepila, ale vylévala jsem srdce své před obličejem Hospodinovým. Nehleď na služebnici svou jako na ničemnici, nebo z přílišné bolesti a žalosti své mluvila jsem dosud."

Tu jí pravil Heli: „Jdi v pokoji, a Bůh Israelův dej ti, zač jsi ho prosila!"

Ona řekla: „Kéž nalezne služebnice tvá milost před očima tvýma!"

Poté šla žena svou cestou, jedla a líce její nebyly již tak zasmušilé.

Ráno vstali, poklonili se před Hospodinem a vrátili se. Přišli domů do Ramy.

Hospodin se rozpomněl na Annu. Po čase porodila syna a dala mu jméno Samuel.

Když bylo chlapci tři léta, vedla jej Anna se třemi býčky, se třemi mírkami mouky, jakož i se džbánem vína, a přivedla jej k domu Hospodinovu v Silo. — Chlapec byl ještě děcko. — Když obětovali, přivedli chlapečka k Helimu, a Anna řekla: „Prosím, pane můj, já jsem ta žena, která jsem stála zde před tebou a modlila se k Hospodinu. Za tohoto chlapce modlila jsem se, a dal mi Hospodin, zač jsem ho prosila. Proto také

já ho dávám Hospodinu. Na všecky dny života svého budiž darován Hospodinu!"

I klaněli se tam Hospodinu, Anna pak vroucně se modlila.

Elkana s Annou odešli domů, do Ramy. Chlapec pak sloužil před obličejem Hospodinovým, pod Helim, knězem.

Byli pak tam dva synové Heliovi, Ofni a Finees, kněží Hospodinovi.

Synové Heliovi však byli pekelníci, kteří nedbali Hospodina, ani práva kněžského vzhledem k lidu. Ale přinášel-li kdo oběť, když se vařilo maso, přicházel služebník knězův (Ofni a Fineesa) s vidličkou trojzubou v ruce, i strkal ji do kotlíku, do pánve, do hrnce nebo do kotle, a vše, co vidličkou vyzdvihl, brával kněz sobě. Tak činívali všem Israelitům, kteří přicházeli do Silo. Ba i prve nežli zapalovali tuk, přicházel služebník kněžský a říkal obětujícímu: „Dej mi masa, ať upeku knězi, neboť nepřijmu od tebe masa vařeného, ale syrového." Když mu obětující říkal: „Ať je podle obyčeje spálen nejprve tuk dnes. Potom si vezmi, jak mnoho si přeješ," odpovídal mu: „Nikoli, ale nyní dáš, sice vezmu mocí." Byl tedy hřích těch služebníků převeliký před Hospodinem, neboť odtrhovali lidi od oběti Hospodinovy.

Samuel však konal službu před obličejem Hospodinovým. Chlapec byl opásán lněným efodem (škapulířem), a matka dělávala mu malý kabátec, který přinášela v určitých dnech, kdy chodila se svým mužem na sváteční oběť.

A požehnal Heli Elkanovi a manželce jeho, která porodila ještě tři syny a dvě dcery.

Mladičký Samuel rostl tak u Hospodina, Heli však velmi zestárl. Když slyšel Heli všecky věci, které činili synové jeho všemu Israeli, — také že smilstva se dopouštěli — řekl jim: „Proč činíte takové věci, věci nejhorší, o kterých slyším ode všeho lidu? Nečiňte toho, synové moji, není to dobrá pověst, kterou slýchám, že uvádíte do hříchu lid Hospodinův. Zhřeší-li člověk proti člověkovi, může mu býti Bůh milostiv. Zhřeší-li však člověk proti Hospodinu, kdo se bude za něho přimlouvati?"

Ale neuposlechli hlasu otcova, neboť Hospodin chtěl jim vzíti život.

Chlapec Samuel však prospíval a rostl, a líbil se jak Hospodinu, tak lidem.

I přišel muž Boží k Helimu a řekl mu: „Toto praví Hospodin: „Zda jsem patrně nezjevil se domu otce tvého, když byli v Egyptě otroky domu faraonova? A vyvolil jsem praotce tvého Arona ze všech kmenův israelských sobě za kněze, by vystupoval k oltáři mému, by zapaloval mi kadidlo a nosil efod přede mnou, to jest, aby měl právo tázati se mne. Dal jsem také domu otce tvého všecky oběti synův Israelových.

Proč jste pokopali oběti mé a dary mé, které jsem přikázal obětovati ve chrámu? A proč více ctíš syny své nežli mne, že jíte prvotiny každé oběti Israele, lidu mého?“

Řekl prorok dále: „Proto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Ano, řekl jsem, že dům tvůj a dům otce tvého přisluhovati bude před obličejem mým na věčné časy. Nyní však — praví Hospodin — nikoliv, dokonce ne! Ale kdo slaví mne, toho oslavím, kdo však mnou pohrdá, tím bude pohrdáno. Hle, přichází den, kdy utnu rámě tvé i rámě domu otce tvého... A vzbudím si kněze věrného, který bude dle srdce mého a vůle mé činiti. Tomu zbuduji pevný dům, a choditi bude přede mnou, jakožto pomazaný můj po všecky dny.“

1. Král. 1, 2,

*

Bezdětnost — největší neštěstí.

Z četby Starého Zákona poznáváme, že bezdětnost u žen starozákonních byla považována za největší neštěstí, ba za ztrátu milosti Boží a za Boží trest. Není nesnadno pochopiti proč. Vedle přirozené touhy po dítěti, v každé ženě národa vyvoleného ozývala se vřelá tužba býti matkou Vykupitele nebo alespoň býti v řadě jeho předků. Bezdětná žena byla z této naděje vyloučena.

Matčin slib.

Proto Anna, zbožná manželka Elkanova, úpěnlivě volá k nebesům o darování syna a činí slib, že ho zasvětí službě Boží u Archy úmluvy v Silo.

Takováto prosba a volání kolikráte už nesly se k nebi i z úst matek novozákonních, křesťanských. „Zaslibuji ti, Bože, své dítě a dám je do Tvých služeb ve stavu kněžském nebo řeholním,“ tak a podobně už mnohá matka slibovala Pánu Bohu. V životě svatých častěji čteme o podivuhodném účinku takovýchto zaslíbení.

Než také zde byly a jsou výjimky. Rodiče dítě zaslíbili, ale dítě na slib rodičů nechtělo anebo snad ani nemohlo míti ohled, nemajíc povolání od Boha. Nutiti v takovém případě dítě, aby přece splnilo slib rodičů, by bylo nejen nerozumné, ale také nebezpečné a hříšné, neboť by to bylo vlastně protivení se vůli Boží. Koho Bůh volá ku stavu duchovnímu nebo řeholnímu, toho si také přitáhne a dá mu potřebné schopnosti a milosti. Známkou povolání jest chuť a touha státi se knězem nebo řeholníkem. Mnohá matka už splakala nad dítětem, kterého k něčemu takovému přinutila.

Může matka dítě Bohu zaslibovat, ale musí v zaslíbení dodati: „Bude-li to tvá vůle, Pane Bože.“

V této věci ochota Annina shodla se s vůlí Boží.

Kdo šetří metly, nenávidí syna svého.

Tehdy byl veleknězem u Archy úmluvy, starozákonního to svatostánku, Heli, z rodu Aronova syna, Itamara. Druhou větví kněžského rodu Aronova byli Eleazarovci, potomci jiného syna Aronova, Eleazara. Heli zastával zároveň úřad vladaře, soudce.

Synové Heliho, Ofni a Finees, byli zcela nepodobni svému zbožnému otci. Jsouce sami kněžími, působili výtržnosti a pohoršení, když nedovoleně, hříšně, ba svatokrádežně zasahovali do obětí, jež lid Hospodinu přinášel. Z obětovaných darů měli ovšem dostati zákonem určený díl, ale oni brali víc a dříve než měli. K tomu ještě dopouštěli se hříchů smilstva.

Kterak to, že zbožný Heli má tak nezdárné syny? Ne nadarmo předkládá Duch sv. rodičům tento poučný výstražný příklad.

Heli napomínal své syny a to slovy vybranými, laskavými a moudrými: „Proč činíte takové věci, věci nejhorší, o kterých slyším ode všeho lidu? Nečiňte toho, synové moji, není to dobrá pověst, kterou slýchám, že uvádíte do hříchu lid Hospodinův. Zhřeší-li člověk proti člověkovi, může mu býti Bůh milostiv. Zhřeší-li však člověk proti Hospodinu, kdo se bude za něho přimlouvati?“

Než praví se dále: „Ale neuposlechli hlasu otcova, neboť Hospodin chtěl jim vzíti život.“

Vzácné umění.

Velikým úkolem, ale zároveň vzácným uměním rodičů a vychovatelů jest dobře vychovávati Bohem jim svěřené dítky. Než jak a kdy?

Jen mírností, dobrotou a shovívavostí? Má se snad počkati s opravdovou výchovou až rozum dítěte se začne všestranně rozvíjet a potom snad „dobrá vychovanost“ se dostaví sama sebou?

Prvním předpokladem pro dobrou výchovu dítek jest vnitřní mravní ušlechtilost a zachovalost rodičů a jejich dobrý zevnější příklad.

Dobrota bez mazlení.

Dále není pochyby o tom, že dobrota a laskavost musí také býti vlastnostmi vychovatelů.

Jsou dětské povahy, u nichž k dobré výchově není takřka více potřeba než dobrého slova. Jsou však povahy dětské, jež je třeba vychovávati rozumnou přísností. Podstatnou částí umění vychovatelského jest umět rozeznat, jakým způsobem bude lze míti největší vliv na dítě. Nejčastěji dobrota i přísnost se doplňují a podle potřeby střídají.

Laskavost k dítěti nesmí se zvrhnout v mazlení se s nimi, nesmí se zvrhnout ve shovívost ke všem jeho chybám a ve vyhovování všem jeho nápadům a choutkám. Jinak se dítě nevychovává, ale kazí a špatné jeho vlastnosti se den ode dne množí. Běda pak rodičům, neboť rozmazlenec umíněný, vzdorovitý a neposlušný bude jim metlou a neštěstím.

Trestání bez zlosti.

Velice důležitou složkou domácí výchovy je rozumná kázeň, to jest přísnost.

Křesťanská kázeň v rodině nesmí býti jen povrchní a chvilková, jen v přítomnosti rodičů. Je-li taková a nemohou-li rodiče spolehnouti na to, že poslušnost jejich dítek plyne nejen ze strachu před trestem, ale také z hlubokého přesvědčení vnitřního, sotva jich taková poslušnost jejich dítek bude těšiti. Ona vyšší všeobecná, stálá a ochotná poslušnost musí se opříti o autoritu Boží.

Co mají rodiče činiti, když dítě ukáže se neposlušným?, když se nějak provinní? Není třeba hned při prvním provinění trestat. Po prvé může se otec, matka, spokojiti krátkým, ale důtklivým napomenutím. Dítě se má upozornit na vůli Boží, na další následky podobných provinění, má se mu před oči postavit hluboký zármutek rodičů nad jeho zlým činem.

Ukáže-li se však, že dítě zůstalo k napomenutí nevšímavým ať už ze zapomětlivosti nebo tím hůře ze svévole, má nastoupiti citelný trest. Snad ten trest bude rodičům protivnější a nepříjemnější než trestanému dítěti, ale je nutný.

Trest má býti hořkým, ale prospěšným lékem pro duši dítěte. Jak mnohou duši dětskou zahubil právě nedostatek tohoto blahodárného léku: včasného a řádného potrestání.

Protože's netrestal, budeš potrestán.

Budeme v následujícím čísti, co vzkazuje Bůh ústy Samuelovými Helimu: „Oznamuji mu, že jsem odsoudil dům jeho na věky pro tu nepravost, že věděl, jak nešlechetně činí synové jeho, a netrestal jich."

Heli tím právě velice pochybil, že spokojoval se jenom napomenutím a od malička chyby a hříchy svých synů promíjel a jich netrestal. Až svévolní synové dospěli, pak už bylo nadobro pozdě, už byli nenapravitelní. Otče, matko, nepočínáš si podobně nerozumně jako Heli? Chceš skliditi podobné ovoce na svých dětech jako Heli? Nemysli si, že tvoje děti takové nebudou. Heli také si nemyslil, že synové jeho budou záhubou celé rodiny.

Zavčas! Zkušené přísloví praví: „Ohýbej mne mamko, dokud jsem já Janko, až já budu Jano, neohneš mě mámo!"

Jak trestati.

Trestání dítek musí míti také svoje určité vlastnosti: musí býti rozvážné, a musí dítě z něho poznat, že plyne z otcovské a mateřské lásky. Trestání musí býti podle zásluhy, ne u jednoho dítěte přísnější, u druhého snad milejšího mírnější. Dítky jsou pro očividnou nespravedlivost citlivé a zatvrzují se.

Nic není škodlivějšího a nebezpečnějšího než trestání v ná=valu hněvu a zlosti, kolikrát třeba zbytečné a neodůvodněné. Počkati musíme až první prudký hněv přejde, vyšetřit dobře a pak teprve trestat! Mnoho vražd a zmrzačení dítek má na svědomí nepříčetná hněvivost otců nebo matek.

Z řečeného vyplývá pravidlo: Otče a matko, chraňte se ne=místné shovívavosti vůči chybám vašich dítek. Trestejte zavčas, dokud je dítě podajné, trestejte rozumně a rozvážně, a nebudete si míti co vyčítat a nebudete se musit obávat od Boha výtky, které se dostalo Helimu.

Poměr rodičů k učitelům, kteří dítky nekazí, ale vychovávají.

Samuel byl ve škole u Heliho. Dnes všeobecně svěřují rodiče své dítky škole, aby tam doplnilo se vychování dítek a aby ve škole nabyly dítky žádoucího vzdělání.

Učitel zastává ve škole místo rodičů a má se od dítek těšiti podobné úctě jako rodiče sami. Rodiče mají tedy povzbuzovati dítky k co největší úctě k učiteli.

Běda rodičům, kteří činí opak a popuzují dítky proti uči=telům. Takoví rodiče jednají sami proti sobě, neboť výchovná práce v takové škole je nanejvýš znesnadněna ba dokonce znemožněna.

Když učitel se stává nebezpečím pro křesťanskou výchovu.

Ku zdárné výchově dítek jest třeba co největší součinnosti školy s rodinou. Tu zase ohrožuje křesťanskou výchovu rodin=nou škola, ještě lépe učitel, který svým smýšlením, zásadami a naukami jest víře křesťanské a Církvi katolické nepřátelský. V takovém případě mají rodiče velice obtížný úkol odvraceti škodlivý vliv školy od svých dítek. Nezbývá v takovém případě nic jiného než upozorniti dítě na protináboženské a protikato=lické smýšlení učitelovo, a vyzvati je, aby špatná naučení v tomto ohledu od učitele nepřijímalo.

Pečlivý otec vezme si také školní učebnice, prohlédne je, nahlíží do školních poznámek, a když zjistí, že se tam uráží katolické náboženství, upozorní na to dítě a neohroženě na pří=slušných místech žádá nápravu.

Chlapec Samuel tedy přisluhoval Hospodinu pod Helim. Hospodin zřídka mluvil a zjevoval se toho času a vidění nebývalo časté.

Jednoho dne spal Heli na obvyklém místě. Oči se mu kalily, že nemohl viděti, lampa Boží nebyla ještě zhašena. Samuel spal v Hospodinově chrámě, kde byla Boží archa.

I zavolal Hospodin: „Samueli!" On odpověděl: „Tu jsem." Pak běžel k Helimu a řekl: „Tu jsem, neboť jsi volal na mne."

Ten však odvětil: „Nevolal jsem, jdi zase a spi."

Odešel tedy a spal. Hospodin zavolal podruhé: „Samueli!" Samuel vstal, šel k Helimu a řekl: „Tu jsem, neboť jsi volal na mne."

On však odvětil: „Nevolal jsem tě, synu můj, jdi zase a spi." — Samuel totiž ještě neznal zjevení Hospodinova, a řeč Hospodinova mu nebyla dosud zjevena.

Hospodin však opět zavolal: „Samueli!" po třetí. Vstal tedy šel k Helimu a řekl: „Tu jsem, neboť jsi volal na mne."

I porozuměl Heli, že Hospodin volal na chlapce, a řekl Samuelovi: „Jdi a spi a bude-li na tebe ještě volati, rci: „Mluv,

Hospodine, nebo slyší služebník tvůj." Odešel tedy Samuel a lehl si na své místo.

Tu přišel Hospodin, zastavil se, a volal jako prve: „Samueli, Samueli!" I řekl Samuel: „Mluv, Hospodine, nebo slyší služebník tvůj."

Řekl tedy Hospodin Samuelovi: „Hle, já učiním věc v Israeli, že každému kdo o ní uslyší, zníti bude v obou uších. Toho dne vykonám proti Helimu vše, co jsem mluvil o domu jeho, od počátku až do konce. Oznamuji mu totiž, že jsem odsoudil dům jeho na věky pro tu nepravost, že věděl, jak nešlechetně činí synové jeho, a netrestal jich."

Samuel pak spal až do rána, kdy otevřel dvéře domu Hospodinova. Ostýchal se však oznámiti Helimu vidění.

I povolal Heli Samuele a řekl: „Co je to, co ti Hospodin řekl? Prosím tě, netaj toho přede mnou. Bůh tě trestej, a zase trestej, zatajíš-li přede mnou něco ze všech slov, která byla ti řečena."

Oznámil mu tedy Samuel všecky ty řeči a netajil jich před ním. On pak odpověděl: „Je to Hospodin. Co dobrého je před očima jeho, nechať učiní."

Samuel pak rostl a Hospodin byl s ním. Žádné ze všech slov jeho nepadlo na zemi. A poznal všecek Israel od Danu až po Bersabee, že Samuel je pravý prorok Hospodinův.

Hospodin zjeviv se Samuelovi v Silo, ukazoval se tam i dále a mluvil. Samuel pak mluvil řeči Hospodinovy ke všemu Israelovi. 1. Král. 3,

*

Úkol proroků.

Zázraky a proroctví byly od nejstarších časů znaky a prostředky, kterými Bůh ověřoval svaté a vyvolené muže jakožto prostředníky mezi sebou a lidmi.

Úkolem proroků bylo:

důrazně hlásati a vykládati národu vyvolenému věroučné i mravoučné pravdy Bohem zjevené,

varovati před tresty Božími a připomínati Boží přislíbení o Vykupitelovi,

smiřovati provinilce s Bohem,

opatrovati bohoslužbu starozákonní a vykořeňovati pohanské pověry a zlořády čas od času v ní zahnízdilé,

bdíti, jak dále budeme čísti, nad vladaři a veřejnými úředníky, aby řádně zastávali své povinnosti vůči Bohu i poddaným,

tím vším připravovati svůj národ na příchod Vykupitele.

Takovým prorokem, prostředníkem mezi Hospodinem a národem israelským, stal se již v mladém věku svém zbožný Samuel.

Než Israelité si vyžádali krále, byl Samuel také politickým správcem země, to jest byl soudcem a sice už posledním.

Samuel v každém ohledu vzorně, svědomitě a nezištně zastával svůj mnohonásobný a nanejvýš obtížný úřad. Těšil se ve svém národě veliké a zasloužené úctě.

Náboženství nad politiku.

Papouškuje se za našich časů a opisuje se často fráse: „Náboženství nepatří do politiky." Mají-li tato slova rozumný smysl, nad tím si málokdo hlavu láme.

Písmo sv. má jinou zásadu: „Náboženství nad politiku." To znamená: „Zájmy opravdu náboženské nesmějí ustupovati zájmům pouze světským a politickým." Ve Starém Zákoně měli o to dbáti hlavně proroci. V naší době v Zákoně Novém ustanovil k tomu Ježíš Kristus Církev katolickou.

Jsou mnohé velmi důležité věci, o nichž má svá ustanovení zákon Božský to jest náboženství, a o nichž svá ustanovení činí i zákon světský to jest vláda politická. Na příklad: veřejná úcta Boží, školní výchova mládeže, zákony o manželství a rodině a j. Platí-li v tom kterém státě zásada „Náboženství nad politiku" nebo jak jinými slovy přikázal Ježíš Kristus: „Dávejte, co je císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu", nepřipustí takový stát do svého zákoníka nic, co by odporovalo veřejné úctě Boží na př. znesvěcování dne svátečního, zabírání kostelů, klášterů a církevního jmění. Takový stát nejenom nebrání, ale naopak všemožně podporuje náboženskou výchovu ve všech svých školách, a nedovolí, aby křesťanské manželství a rodina byly rozvraceny a ničeny manželskou rozlukou, vražděním beztrestným nenarozených dítek a p.

Jestliže však politické zákonodárství je ochotno a náchylno k jednání proti zákonům Božím a církevním, pak nezbývá nic jiného, než aby katoličtí křesťané sami vystoupili na obranu svých náboženských zájmů v politickém zákonodárství. To jest: katolíci v tom kterém státě musí především dbáti, aby do sněmoven, kde se zákony dělají, byli jimi zvoleni jen katolíci tělem i duší. A v tomto případě říditi se podle potměšilé fráze: Náboženství nepatří do politiky — by bylo právě tolik, jako býti lhostejným ku svému náboženství a zapírati je.

Dějiny světa jsou dějinami Církve.

Právě tak jako ve Starém Zákoně proroci ustavičně obhlíželi politické obzory, není-li na nich nějakého mraku, nebezpečného zjeveného náboženství, i dnes Církev katolická má v Římě politické zástupce států. Prostřednictvím těchto zástupců pečuje, aby pokud jen možno katolíkům v různých státech dostalo se plných práv náboženských v rámci politických zákonů

a když se děje někde katolíkům křivda, stará se, aby tato křivda byla odčiněna. Kdo by i zde chtěl uplatňovati větu: Náboženství nepatří do politiky, — chtěl by vlastně Církvi přáti, aby zmizela ze světa. Neboť „politika" to jest svět a jeho děje a s těmi měla, má a bude míti Církev katolická vždycky co činiti podle slov Ježíše Krista: „Jestli mě pronásledovali, i vás budou pronásledovati, jestli mé slovo zachovali, i vaše budou zachovávati." Jan 15, 20.

ZKÁZA DOMU HELIOVA. SAMUEL OSVOBODITELEM ISRAELE.

Archa úmluvy v táboře israelském — Israelité poraženi a Archa úmluvy ukořistěna Filišťany — Ofni a Finees padli — Heli umírá — Návrat Archy úmluvy k Israelitům — Pokání Israelitů — Vítězství — Samuel soudcem.

Za oněch dnů sešli se Filišťané, aby bojovali. Také Israel vytáhl do boje proti Filišťanům. Israelité položili se táborem u „Kamene pomoci", Filišťané pak přitáhli k Afeku a sešikovali se proti Israelovi. Když došlo k bitvě, Israel dal se na útěk před Filišťany a bylo jich zabito v té bitvě na různo po polích asi čtyři tisíce mužův.

Když se vrátil lid do stanů, řekli starší Israelovi: „Proč porazil nás dnes Hospodin před Filišťany? Přinesme si sem ze Silo Hospodinovu archu úmluvy. Ať přijde mezi nás, aby nás vysvobodil z moci nepřátel našich."

Poslal tedy lid do Silo, a vzali odtud archu úmluvy, Hospodina zástupů, sedícího na cherubech. Byli pak s Boží archou oba synové Heliovi, Ofni a Finees. Když přišla Hospodinova archa úmluvy do tábora, dal se všecek lid do velikého křiku, až duněla země.

Filišťané, uslyševše křičící hlasy, tázali se: „Jaké jsou to hlasy velikého křiku v hebrejském vojsku?" Když pak zvěděli, že přišla archa Hospodinova do tábora, báli se Filišťané, říkajíce: „Přišel Bůh do tábora." A vzdychali řkouce: „Běda nám! Nebo nebylo takového jásotu dosud. Běda nám! Kdo nás vysvobodí z ruky těchto bohů vznešených? Toť jsou bohové, kteří zbili Egypt všelikou ranou. Buďte silni, buďte muži, Filišťané, abyste nesloužili Hebreům, jako sloužili oni vám! Vzmužte se a bojujte!"

Bojovali tedy Filišťané, a Israelité byli poraženi. Porážka byla převeliká. Z Israele padlo třicet tisíc pěších, též archa Boží byla vzata a také oba synové Heliovi, Ofni a Finees, zahynuli.

Jeden Benjaminovec, který utekl z bitvy, přišel téhož dne do Silo s roztrženým rouchem a s hlavou prachem posypanou. Když přišel, seděl Heli na křesle, hledě proti cestě. Bálť se srdce jeho o Boží archu. Když tedy muž ten přišel a zvěstoval to městu, kvílilo všecko město.

Když Heli slyšel zvuky křiku a ptal se: „Jaký je to bouřlivý křik?, onen muž rychle přišel a zvěstoval mu to. Bylo pak Helimu devadesát osm let. Oči se mu zakalily, že nemohl viděti. Když tedy onen muž Helimu řekl: „Já přicházím z boje, já jsem dnes utekl z bitvy," tázal se ho: „Co se stalo, synu můj?"

Posel odpověděl: „Utekl Israel před Filišťany, pohroma veliká stihla lid, také oba tvoji synové, Ofni a Finees, jsou mrtvi, ano i Boží archa je vzata."

Jakmile se zmínil o Boží arše, spadl Heli s křesla naznak u brány, zlomil vaz a tak umřel. Bylť muž starý, vysokého věku. Soudil Israele čtyřicet let.

Filišťané vzali archu Boží a odnesli ji od „Kamene pomoci" do Azotu. Vnesli ji do chrámu Dagonova, a postavili ji podle Dagona.

Když Azotští druhého dne ráno vstali, hle, Dagon ležel obličejem na zemi před archou Hospodinovou. I vzali Dagona a postavili ho zase na jeho místo. Druhého dne ráno vstavše nalezli opět Dagona, an leží obličejem na zemi před archou Hospodinovou. Hlava pak Dagonova a obě ruce jeho byly uraženy na prahu. Z Dagona zůstal jen trup na svém místě.

Ruka Hospodinova velmi zatížila Azotské. Stihl je pohromou, ranil Azot i s okolím nemocí. Vesnice i pole té krajiny hemžily se vylíhnuvšími se myšmi a veliká úmrtnost způsobila ve městě zmatek. Muži Azotští, vidouce tu ránu, řekli: „Ať nezůstane archa Boha Israelova u nás, nebo tvrdě doléhá ruka jeho na nás i na Dagona, boha našeho."

Poslali archu Boží do Akkaronu. Když tam archa Boží přišla, vzkřikli Akkaronští: „Přinesli k nám v průvodu archu Boha Israelova, by pobil nás i lid náš." Poslali tedy a shromáždili všecka knížata filištínská, a ti řekli: „Propusťte archu Boha Israelova, ať se vrátí na své místo, by neusmrtila nás i s naším lidem." Strach smrti totiž byl ve všech městech.

Archa Hospodinova byla v zemi Filišťanů sedm měsíců. I povolali Filišťané kněze a hadače, řkouce: „Co učiníme s archou Hospodinovou?"

Oni odpověděli: „Proč byste zatvrzovali srdce svá jako Egypťané a farao? Když byl raněn, teprve pak propustil je, že mohli odejíti. Nyní tedy vezměte dřevo a udělejte jeden nový vůz, pak vezměte dvě otelené krávy, na které jho nebylo vloženo, zapřáhněte je do vozu a telata jejich zavřete doma. Pak vezměte archu Hospodinovu, vložte ji na ten vůz, a propusťte archu, ať odjede. A pozorujte! Půjde-li cestou ke svému území, k Betsamesu, Hospodin učinil nám tu pohromu převelikou. Ne-li poznáme, že ne ruka Hospodinova dotkla se nás, ale náhodou to přišlo."

Učinili tedy tak. I šly krávy přímo cestou, která vede do Betsamesu. Řičíce kráčely toliko po té cestě a neuchylovaly se ni na pravo ni na levo.

Knížata filištínská šla za nimi až ke hranicím Betsamesu. Betsamesané žali právě pšenici v údolí. Když pozdvihli oči a uzřeli archu, zaradovali se, že ji vidí. Vůz přijel na pole Betsamesana Josue a zastavil se tam. A byl tam veliký kámen. I sesekali dříví vozu a krávy vložili na ně v celopal Hospodinu. Pět knížat filištinských, kteří to viděli, vrátilo se do Akkaronu téhož dne.

I pobil Hospodin z mužů betsameských, že viděli archu Hospodinovu, pobil z nich sedmdesát mužův, kteří se neradovali z archy. I kvílel lid, že ho stihl Hospodin tou velikou ranou. Tu řekli muži betsamešti: „Kdo obstojí před obličejem Hospodina, svatého Boha tohoto? A ke komu odebéře se od nás?"

I poslali posly k obyvatelům Kariatjearimu, řkouce: „Filišťané přivezli zpět archu Hospodinovu, přijďte a přeneste si ji k sobě."

Přišli tedy muži kariatjearimští, odvedli archu Hospodinovu a vnesli ji do domu Abinadaba na pahorku, Eleazara pak, syna jeho, ustanovili, by opatroval archu Hospodinovu.

Ode dne, kdy zůstala archa Hospodinova v Kariatjarimu, uběhlo mnoho dní — byl totiž rok dvacátý po smrti Heliho — a všecek dům Israelův měl pokoj, chodě za Hospodinem. Když byl totiž Samuel říkal všemu domu Israelovu: „Chcete-li vrátiti se celým srdcem svým k Hospodinu, dejte výhost cizím bohům, baalům a astartám, a přilněte srdcem svým k Hospodinovi, byste sloužili jemu jedinému. Pak vytrhne vás z ruky Filišťanů."

Synové Israelovi vyhošťovali baaly a astarty a sloužili jedině Hospodinovi.

Řekl pak Samuel: „Shromážděte všecek Israel v Masfě, ať se modlím za vás k Hospodinu!" Sešli se tedy v Masfě, vážili vodu, lili ji před obličej Hospodinův, postili se ten den a říkali tam: „Zhřešili jsme Hospodinu." A soudil Samuel syny Israelovy v Masfě.

Když Filišťané uslyšeli, že jsou shromážděni synové Israelovi v Masfě, táhla knížata filištínská na Israele. Uslyševše to synové Israelovi, měli strach před Filišťany a řekli Samuelovi: „Nepřestávej volati za nás k Hospodinu, Bohu našemu, by nás vysvobodil z ruky Filišťanů!"

Vzal tedy Samuel beránka ještě neodstaveného, obětoval ho v celopal Hospodinu, volal k Hospodinu za Israele, a Hospodin ho vyslyšel. Když totiž Filišťané vešli v boj s Israelem, Samuel právě obětoval celopal. Hospodin pak hřímal ten den velikým hromobitím na Filišťany, že způsobil v nich zmatek a že padali před Israelem.

Muži israelští vytáhše z Masfy honili Filišťany a bili je až na místo, které bylo pod Becharem. Samuel pak vzal kámen, postavil jej mezi Masfu a Sen, nazval to místo „Kámen pomoci" a řekl: „Až sem nám pomáhal Hospodin." Tak byli Filišťané pokořeni, že nepřišli vícekrát do území israelského, a tak spočívala ruka Hospodinova na Filišťanech po všecky dny Samuelovy. Města, která byli Filišťané odtrhli od Israele, byla Israelovi vrácena, od Akkaronu až po Get. Též okolí jejich vysvobodil Israel z ruky Filišťanů. Také byl pokoj mezi Israelem a Amorrhejskými.

Samuel soudil Israele po všecky dny života svého. Každý rok obcházel Betel, Galgalu a Masfu soudě Israele v těch místech. Pak vracíval se do Ramy, neboť tam byl dům jeho a tam soudil Israele. Vystavěl tam též oltář Hospodinu.

1. Král. 4,—7,

Pán Bůh je dobrý, až je zle.

Israelité, aby si zajistili vítězství, přinesli na bojiště Archu úmluvy. Měli za to, že Hospodin jim pomůže v boji, jak jindy jim pomáhal.

A přece byli poraženi. Drahocenná Archa úmluvy byla od nepřátel vzata. Neboť Israelité zapomněli, že jenom tenkráte Bůh za ně bojoval, když mu byli věrni a když se chránili pohanských pověr a hříchů. V tomto případě tonuli v hříších a pověrách. Tak, co jim mělo býti spásou, stalo se jim záhubou.

Podobně děje se i za našich časů. Vlažný křesťan nedbá o splnění svých povinností vůči Bohu, zanedbává sváteční služby Boží, zanedbává denní modlitby, snad i sv. zpověď, přikázání Boží přestupuje často a lehkovážně. Najednou přijde pohroma, hrozí mu nebezpečí, a tento křesťan vzpomene si zase jednou na Pána Boha a prosí o pomoc.

Marně by prosil, jestliže napřed nevzbudí lítost nad svými hříchy a je-li mu to možno, nesmaže je s duše svátostí pokání.

Bůh je s námi, zvítězíme.

V Novém Zákoně zárukou vítězství a spásy věčné je nám Svatostánek a v něm se nalézající svátostný Ježíš Kristus. Než kdo s hříchem a tedy svatokrádežně by si šel pro Ježíše Krista v Nejsvětější Svátosti, nenašel by spásu, nýbrž záhubu.

Z příkladů se máme učiti.

Na Heliho přišel předpověděný mu časný trest. Heli byl na něj připraven a pokorně byl ochoten jej přijati z ruky Boží. Za zbožnost a spravedlnost jistě dostalo se mu odplaty na věčnosti. Zde na zemi musil však kalich největší trpkosti a hořkosti pro nezdárné děti a pro všecko ostatní, co jimi bylo způsobeno, vypíti až do dna. Nešťastné osudy Heliho a jeho synů zaznamenané v Písmě svatém byly a jsou mnohým rodičům včasnou výstrahou a záchranou.

ISRAELITÉ ŽÁDAJÍ KRÁLE.

Když Samuel zestárl, ustanovil syny své za soudce nad Israelem. Jméno syna jeho prvorozeného bylo Joel a jméno druhého Abiáš. Soudili v Bersabee. Synové jeho nechodili však po cestách jeho, ale náchylni jsouce k lakotě, brali dary a převraceli spravedlnost.

Shromáždili se tedy všichni starší Israelovi, přišli k Samuelovi do Ramy a řekli mu: „Hle, ty jsi již stařec, a synové tvoji nechodí po cestách tvých. Ustanov nám krále, aby soudil nás, jako všichni národové mají."

Očím Samuelovým nelíbila se ta věc, že řekli: „Dej nám krále, aby soudil nás!" Když pak se modlil Samuel k Hospodinu, řekl Hospodin Samuelovi: „Uposlechni hlasu lidu ve všem, co mluví k tobě, neboť ne tebe zavrhli, ale mne, bych nekraloval nad nimi. Podle všech skutků svých, které činili ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta až do dneška — jako opustili mne a sloužili bohům cizím, tak činí také tobě. Nyní tedy poslechni hlasu jejich, ale dej jim veřejně výstrahu a upozorni je na právo krále, který kralovati bude nad nimi."

Mluvil tedy Samuel všecka slova Hospodinova k lidu, který byl žádal od něho krále, a řekl: „Toto bude právo krále, který kralovati bude nad vámi: Bráti bude syny vaše a stavěti je ke svým vozům. Udělá si z nich jezdce a předběhače vozů svých. Ustanoví si z nich tisícníky a setníky, oráče rolí svých, žence obilí, jakož i kováře zbroje a vozů svých. Z vašich dcer nadělá si voňavkářek, kuchařek a pekařek. Nejlepší pole vaše, vinice a olivovny pobere a dá služebníkům svým. Z obilí vašeho a z úrody vinic bude vybírati desátky, aby měl co dáti dvořanům a služebníkům svým. Nevolníky vaše a nevolnice, nejlepší býčky a osly odejme a pošle na svou práci. Také ze stád vašich bude bráti desátek a vy budete jeho nevolníky. Ten den pak, kdy budete volati k Bohu pro krále vašeho, kterého jste si vyvolili, ten den nevyslyší vás Hospodin, ježto jste si žádali krále.

Lid však nechtěl poslouchati řečí Samuelových, ale řekl: „Nikoliv!, ale král bude nad námi! Budeme také my jako všichni národové, souditi bude nás král náš, vycházeti bude před námi a povede nám války naše."

Samuel vyslechl všecka slova lidu a pověděl je tajně v modlitbě Hospodinovi. Hospodin pak řekl Samuelovi: „Uposlechni hlasu jejich a ustanov nad nimi krále!" 1. Král. 8,

„Synové tvoji nechodí po cestách tvých."

„Synové tvoji nechodí po cestách tvých," říkali Israelité Samuelovi. Slova to byla vysvědčením pro Samuela, že spravedlivě žil a jednal, zároveň však byla tato slova nápadným pokazem na to, že život a jednání jeho synů již není podle vzoru otcova. Čím to? Či snad také Samuel špatně syny své vychovával a dával jim vůli jako Heli?

Zajisté nikoliv, neboť by ani Samuel v takovém případě neušel přísnému pokárání a trestu Božímu.

Nebyli ovšem synové Samuelovi tak špatni jako synové Heliho. Než přece měli chyby značné: byli náchylni k lakotě, brali úplatky a tak převraceli spravedlnost. Kde se tomu naučili? Doma jistě ne, ale ve škole špatně volených přátel.

Vrchol dobré výchovy.

Znova Písmo sv. upozorňuje mezi řádky rodiče: dbejte na výběr společníků u svých dítek, snažte se naučiti své dítky, aby měly v ošklivosti chyby špatných soudruhů, aby je ve zlém nenapodobovaly a dovedly si zachovati samostatnost v úsudku i v jednání, jinými slovy, aby se neopičily po druhých v nectnostech, chybách a hříších, i kdyby snad tím nevyhovovaly současně modě.

„Je to v modě" čili „Když to dělají druzí, nesmíme zůstat za nimi."

Moda totiž, a nemusíme míti na zřeteli jen snad modu v šatech, nýbrž vůbec způsob života — ta se přizpůsobuje lidem, jejich lehkomyslnosti, jejich vášním a hříchům. V oné době stalo se modou neohlížet se na nějakou tu menší nepoctivost, úplatek, podvod, jen když se tím způsobem dosáhne zisku a majetku. Taková moda, přes všecko úsilí Samuelovo vykořeniti ji, opanovala v jeho době a také synové Samuelovi se jí poddali, a brali úplatky a převraceli spravedlnost.

Moda klebou rodin.

V naší době nese také moda s sebou nebáti se ani malé ani velké lži, nebáti se nejhanebnější, zcela vylhané pomluvy, ať v řeči, ať v tisku, nebáti se nemravnosti a nečistoty v myšlení, v mluvení, ve skutcích. Toho druhu moda stala se mnohým lidem pohanskou modlou, náhradou jediného pravého Boha, příkazy mody zachovávají mnozí místo a proti přikázáním Božím.

Dovede=li moda učiniti jednotlivce a společnost lidskou šťast=nými, o tom asi ani rodičové — moderní — nemohou býti v pochybnostech. A přece poddávají se mnohé a mnohé rodiny nebezpečným pohanským vlivům mody, místo aby si zachovaly o svrchu zmíněných druzích mody svůj samostatný, opravdu křesťanský odmítavý úsudek.

Na příklad:

Jistá dáma, dříve šička, ctitelka mody, na výtku, že nemá ve své domácnosti ani kříže, ani náboženského obrazu, od=pověděla: „Když ono to není moderní."

V jiném případě rodiče rozmýšlejí se, nemají=li synovi do=volit uzavříti sňatek na úřadě. Proč? Sňatek v chrámu Páně není totiž moderní.

Šat pro dívku nebo i pro starší dámu je střižen a šit tak, že to uráží křesťanský cit mravnosti. Bůh a Církev to za=kazují. Co na tom, když moda si to přeje, musí to býti.

Nemůžete zároveň Bohu sloužit i modě.

Z takových a podobných případů snadno můžeme zjistiti, že zkrátka není moderním, co Bohu se líbí, co Bůh a na místě Božím Církev přikazují, a proto se to ani nečiní, za to však činí se, jak už poznamenáno, co královna=moda předpisuje i když je to zřejmě proti Božím a církevním přikázáním.

Které vládě podá se křesťanská rodina? Vládě světa a mody, nebo vládě Boha a jeho Církve?

Církvi katolické mohl by Ježíš Kristus říci o mnohých zmo=dernisovaných rodinách: „Ne tebe zavrhli, ale mne, bych ne=kraloval nad nimi."

Rodičové křesťanští dbejte, aby to dobré, co jste s námahou a úsilím velikým v dětech svých vypěstovali a vychovali, ne=přišlo na zmar nakažlivým vlivem hlasatelů mody, to jest fa=lešných moderních názorů a zásad! Tu platí slova sv. Pavla: „Kdybych ještě se zaliboval lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým." Gal. I, 10.

OD POČÁTKU KRÁLOVSTVÍ AŽ DO JEHO ROZDVOJENÍ. (1071—933.)

SAUL ZA KRÁLE POVOLÁN.

Saul hledá zaběhlé oslice svému otci — Setkání Saulovo se Samuelem — Rozkaz Hospodinův pomazati Saula za krále — Saul u Samuela — Samuel vzdává se úřadu soudcovského a veřejně prohlašuje Saula králem.

Byl velmožný muž z Benjamina, jménem Kis. Ten měl syna vzácné krásy, jménem Saula. Nebylo muže ze synův Israelových krásnějšího nad něho. Od ramene vzhůru převyšoval veškeren lid.

Kisovi, otci Saulovu, ztratily se kdysi oslice. I řekl Kis Saulovi, synu svému: „Vezmi s sebou jednoho ze služebníků, vstaň, jdi a hledej oslice."

Prošli tedy pohoří Efraim a území Salisa, nic však nenalezli. Prošli také území Salim, ale ani tam jich nebylo. Prošli též území Jemini a nic nenašli. Když pak přišli do krajiny Suf, řekl Saul služebníkovi, který byl s ním: „Pojď, vrátíme se, aby snad otec můj nestaraje se již o oslice, neměl starostí o nás!"

Ten mu řekl: „Hle, muž Boží je v tomto městě, muž znamenitý. Vše, co praví, jistě přichází. Nyní tedy pojďme tam, snad nám něco oznámí o účelu naší cesty, za kterým jsme přišli."

Saul řekl služebníku svému: „Nuže, půjdeme co však přineseme muži Božímu? Chleba se nedostává v pytlících našich a daru nemáme, bychom jej dali muži Božímu. Co jiného máme?"

Služebník opět odpovídaje Saulovi pravil: „Hle, mám ve své moci čtvrt lotu stříbra, dejme je člověku Božímu, by nám oznámil něco o naší cestě!" — Za starodávna říkával v Israeli každý, kdo šel se poradit s Bohem: „Pojďte, jděme k vidci!" Ten totiž, kdo nyní sluje prorok, za starodávna slul videc. —

Saul pravil služebníku svému: „Velmi dobrá je řeč tvá, pojď, jděme!"

Šli tedy do města, ve kterém byl muž Boží. Když vystupovali na návrší města, potkali dívky, vycházející vážit vodu. I tázali se jich: „Je zde videc?" Ty jim odvětily: „Je zde, hle, před tebou, pospěš nyní, neboť dnes přišel do města, ježto lid podává dnes oběť na výšině. Vejdouce do města hned ho naleznete, prve než vystoupí na výšinu k jídlu. Nebude totiž lid jísti, dokud on nepřijde, neboť on požehnává oběti a potom jedí, kdo jsou pozváni. Nyní tedy stoupejte, neboť teď ho naleznete."

Stoupali tedy k městu. Když přišli do města, ukázal se Samuel, an kráčí proti nim, aby vystoupil na výšinu.

Jeden den před příchodem Saulovým zjevil se Hospodin tajně Samuelovi a pravil: „Zítra, právě v tu hodinu, která nyní je, pošlu k tobě muže z území Benjaminova, a pomažeš ho za vůdce nad mým lidem israelským. Ten vysvobodí lid můj z ruky Filišťanů, neboť shlédl jsem na lid svůj, ježto křik jejich přišel ke mně.“

Když pohleděl Samuel na Saula, Hospodin mu řekl: „Hle, muž, o kterém jsem ti pravil: „Ten panovati bude nad lidem mým.“ I přistoupil Saul k Samuelovi ve bráně, a řekl: „Ukaž mi, prosím, kde je dům vidcův.“

Samuel Saulovi odvětil: „Já jsem videc. Vystup přede mnou na výšinu, abyste jedli se mnou dnes. Ráno tě propustím. Také vše, co máš v srdci ti oznámím. O oslice pak, které se ti před včerejškem ztratily, nestarej se, neboť jsou nalezeny. Ostatně, čí je vše, co je nejlepší v Israeli? Zda ne tvé a všeho domu domu otce tvého?“

Saul odpovídaje řekl: „Zda nejsem já Benjaminovec, z nejmenšího kmene Israelova? A čeleď má, zda není poslední mezi všemi čeleďmi kmene Benjaminova? Proč jsi tedy ke mně mluvil tato slova?“

Pojav pak Samuel Saula i služebníka jeho, uvedl je do jídelny, a dal jim místo nejpřednější mezi pozvanými, kterých bylo asi třicet mužův. A přikázal Samuel kuchaři: „Přines díl, který jsem ti dal a přikázal, bys jej zvlášť u sebe uložil.“ Přinesl tedy kuchař plece a položil je před Saula. I řekl Samuel: „Hle, co zůstalo! Polož si to před sebe a jez! Neboť zúmyslně bylo to uschováno tobě, když povolal jsem lid.“ Jedl tedy Saul se Samuelem ten den.

Potom sestoupili s výšiny a přišli do města. I rozmlouval Samuel se Saulem na střeše, dal mu na střeše ustlati a on tam spal. Když ráno vstali, když již svítalo, zavolal Samuel Saula na střeše, řka: „Vstaň, abych tě doprovodil!“

Saul tedy vstal, oba pak vyšli, totiž on a Samuel. Když na konci města sestupovali, řekl Samuel Saulovi: „Rci, služebníku, by šel před námi, aby nás předběhl. Ty však se pozastav maličko, bych ti oznámil slovo Hospodinovo.“

Pak vzal Samuel nádobku oleje, vylil mu jej na hlavu, políbil ho a řekl: „Hle, pomazal tě Hospodin za knížete nad svým dědičným majetkem. Ty vysvobodíš lid z rukou nepřátel, kteří jsou kolem něho.“

Když pak se obrátil Saul, aby odešel od Samuele, změnil mu Bůh srdce v jiné.

Pak Samuel svolal lid k Hospodinu do Masfy, a řekl synům Israelovým: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Já jsem vyvedl Israele z Egypta a vytrhl jsem vás z ruky Egypťanův i z ruky všech králů, kteří sužovali vás. Vy však dnes zavrhli jste Boha svého, který samojediný vyprostil vás ze všech běd

a úzkostí vašich, a řekli jste: „Nikoliv, ale krále ustanov nám! Nyní tedy předstupujte před Hospodina po svých kmenech a čeledích.“

Když pak na rozkaz Samuelův přistoupily všecky kmeny Israelovy, padl los na kmen Benjaminův. Poté kázal přistoupiti kmeni Benjaminovu a čeledím jeho, i padl los na čeleď Metri a došlo až na Saula, syna Kisova.

Hledali ho tedy, ale nenalezli. Potom tázali se Hospodina, přijde-li tam. I odpověděl Hospodin: „Hle, skrývá se doma.“

Běželi tedy a vzali ho odtud, a když stanul mezi lidem, převyšoval všecek lid od ramene vzhůru. I řekl Samuel všemu lidu: „Hle, vidíte, koho vyvolil Hospodin. Není mu rovného ve všem lidu!“

A všecek lid vzkřikl: „Ať žije král!“

Ohlásil pak Samuel lidu právo královské, napsal je do knihy a tu položil před Hospodina.

Samuel pak pravil všemu Israelovi: „Hle, poslechl jsem hlasu vašeho ve všem, co jste mi řekli a ustanovil jsem nad vámi krále. Nyní tedy král bude před vámi choditi. Já pak jsem zestárl a zešedivěl, a synové moji jsou mezi vámi. Žil jsem před vámi od mládí svého až do tohoto dne. Hle, tu jsem. Mluvte o mně před Hospodinem a před pomazaným jeho, vzal-li jsem komu býka nebo osla, znásilnil-li jsem koho, vzal-li jsem úplatek z ruky někoho, já se toho dnes vzdám a nahradím vám.“

I řekli: „Neučinil jsi nám násilí, aniž jsi nás utiskl, aniž jsi co vzal z něčí ruky.“

„Svědkem je Hospodin proti vám“ — pravil Samuel — „a svědkem je pomazaný jeho dnes, že jste nenalezli v ruce mé ničeho.“

I řekli: „Je svědkem.“

Pravil Samuel: „— Nyní tedy, tu je král váš, kterého jste si vyvolili a žádali. Hle, dal vám Hospodin krále. Budete-li báti se Hospodina, sloužiti mu, poslouchati hlasu jeho, a nebudete-li se protiviti ústům Hospodinovým, budete žíti i vy, i král, který kraluje nad vámi. Pak-li nebudete poslouchati hlasu Hospodinova, ale protiviti se budete jeho řečem, dolehne ruka Hospodinova na vás jako na otce vaše. — Daleko budiž mne ten hřích proti Hospodinu, bych přestal modliti se za vás! Ale i učiti vás budu cestě dobré a správné. Bojte se tedy Hospodina a služte mu upřímně a celým srdcem svým, neboť viděli jste veliké věci, které vám učinil. Budete-li však i dále činiti zle, zahynete vy a král s vámi.“ * 1. Král. 9, 10, 12,

Monarchie (vynálezem) pohanských národů.

Že Israelité tak úsilovně žádali sobě krále, nelíbilo se Bohu a nelíbilo se tedy ani Samuelovi.

Zatoužili totiž Israelité jako v jiných věcech tak i v této věci podobati se sousedním pohanským národům. Můžeme tušiti v té jejich nápadné snaze o krále kus pohanského modlářství. Králům totiž u tehdejších národů pohanských prokazovala se pocta božská. Králové byli považováni za bohy. A víme dobře z vypravování dosavadního, jak snadno se podávali Israelité nakažlivému modlářství svých sousedů. Zde bylo tedy veliké nebezpečí, aby národ israelský pro službu a úctu prokazovanou králi nezapomínal na službu a úctu povinnou Bohu, jakožto Králi nejvyššímu.

Mimo to, pokud národ israelský spravovali soudcové, byli tito povoláni od případu k případu Bohem. Byli to lidé zvláště Bohem vyvolení, Bohu věrní a spravedliví.

Kdežto až království se stane dědičným, budou zase ovšem králové míti svou moc od Boha, ale nebude už výběru. Po dobrém králi budou následovati králové nešlechetní, mezi syny královskými povedou se krvavé a nenávistné boje o trůn, a na to všecko bude doplácet národ svou krví a svým majetkem.

Pozorujeme, že Písmo sv. a tedy Bůh sám nikterak nedoporučuje tak zvanou monarchii, to jest dědičnou jedinovládu, ba právě naopak zřetelně naznačuje stíny a nevýhody takovéto vlády.

I republikánské parlamenty se dovedou vzepřít Božímu zákonu.

Tím ovšem není řečeno, že by snad parlamentní vláda, složená ze zástupců lidu, byla bez chyby a beze stínu. Nejen králové a císařové zprotivili se leckdy v dějinách Bohu, zjevenému náboženství a Církvi katolické, nýbrž činili tak i vlády parlamentní, vlády republikánské, činily tak i dočasně volení jejich presidenti. Příklady na to máme v dějinách francouzské republiky a v událostech odehrávajících se poslední dobou v Mexiku. Každé vlády lze zneužíti ku zlému. Než přes to všecko každá zákonitá vláda má svoji moc od Boha, to jest Prozřetelnost Boží nepouští otěže svrchované vlády nad národy z rukou a používá i špatných počinů vlád k dobrému.

Tento výklad nesmí ovšem svésti věřící katolické voliče v parlamentních státech k mínění, že svým hlasovacím lístkem nemohou udělat nic proti vůli Boží. Parlament dělá zákony. Když věřící katolík dává hlas člověku nábožensky lhostejnému nebo protikatolicky smýšlejícímu, stává se spoluvinným na všech zákonech čelících proti Bohu a proti Církvi.

Každá zákonitá vláda je od Boha.

Poučení jak na občanskou vrchnost pohlížeti máme, dává nám sv. Pavel v listě k Římanům 13, 1—7.: „Každý buď poddán

mocnostem vyšším, neboť není mocnosti leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou. Proto, kdo se protiví mocnosti, zřízení Božímu se protiví, ti pak, kteří se protiví, odsouzení sobě zjednají. Neboť vrchnosti nejsou postrachem činu dobrému, nýbrž zlému. A chceš se nebáti mocnosti? Čiň dobré a budeš míti chválu z ní. Neboť jest služebníkem Božím, tobě k dobrému. Činíš-li však zlé, boj se, neboť ne nadarmo nosí meč. Jest zajisté služebníkem Božím, mstitelem k vylití hněvu na toho, kdo páše zlé. Proto jest potřebí, abyste byli poddáni nejen pro hněv, nýbrž i pro svědomí. Vždyť proto také daně dáváte. Neboť jsou služebníky Božími, právě tím se zabývajíce. Dávejte tedy všem, čím jste povinni. Komu daň patří, tomu daň dávejte, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu čest, tomu čest."

Sv. Pavel klade věřícím na srdce, aby byli poslušni světské vrchnosti, jakožto zřízení Božího, a to nejen proto, aby nebyli trestáni, nýbrž i z toho důvodu, aby své svědomí neobtížili hříchem.

Vladařská moc nemůže býti dána od lidu.

Odznakem moci vladařovy je meč. Má právo trestati neposlušné zákonů i nejvyšším trestem smrti. Moc tu má — ne od lidu, jak se někdy říkává — nýbrž od Boha, jenž jediný soudcovskou moc a právo dává těm, kteří jsou zákonitými panovníky. Nesmí nás mýliti, že si lid v některých státech vladaře sám volí. Volba za presidenta a dání soudcovské moci a práva zvolenému jsou dvě věci od sebe úplně rozdílné. Moc a právo může dáti jenom ten, kdo je sám v plné míře má, a to není lid, neboť ten sám vladařské a soudcovské moci podléhá. Jest tedy dárcem a udělovatelem panovnické moci, ať už králi, nebo císaři, nebo presidentovi, jen nejvyšší Panovník nade všemi králi, císaři a presidenty, Bůh.

Z toho podle slov sv. Pavla vyplývá, že spravedlivé zákony státní zavazují poddané ve svědomí. Zákony nespravedlivé, čelící proti přikázáním Božím a církevním, nemají platnosti ani závaznosti, ba právě naopak uposlechnouti takového zákona bylo by zločinem. (Na př.: odpadnouti od Církve, zanedbávati služby B.). Katoličtí poddaní mají se proti nespravedlivým zákonům brániti vším možným způsobem, pokud tento způsob není násilným a krvavým. Nejlépe ovšem jest nespravedlivé zákony předcházet volením jen dobrých a uvědomělých katolíků do sněmoven.

Zločiny vlád a států.

I tehdy, když vláda v tom nebo onom státě nejedná podle vůle Boží, ba naopak jedná zřejmě proti vůli Boží, nepřestává

býti vládou zákonitou a tedy i zřízením Božím zavazujícím k poddanosti. Neboť Bůh řídí všecko tak, že i to nejednání podle vůle Boží, je pojato do plánu Prozřetelnosti Boží, a Bůh vyvodí z nespravedlivého a špatného jednání vlády dobrý výsledek, který odpovídá vůli Boží a který ovšem nespravedlivý vladař nechtěl a nečekal.

Pilát.

I Pilát, nespravedlivě odsuzující Ježíše Krista, má svoji vladařskou moc od Boha. Zneužívá ji ovšem k nespravedlivému rozsudku a tím se dopouští těžkého zločinu a propadá soudu Božímu. Z nespravedlnosti Pilátovy vyvozuje však Bůh peklem nečekaný účinek: vykoupení lidstva zjednané utrpením a smrtí nespravedlivě odsouzeného Ježíše Krista.

Že skutečně měl Pilát vladařskou moc od Boha, dosvědčuje nám úryvek evangelia sv. Jana 19, 10, 11.: — I řekl Pilát Ježíšovi: „Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc tebe propustiti a mám moc tebe ukřižovati?“ Ježíš mu odpověděl: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry—.“

Pronásledování katolíků v Mexiku.

Jiný příklad: V některém státě vláda pronásleduje Církev katolickou, zabírá kostely a kláštery, vězní a popravuje věřící, kteří chtějí plniti své povinnosti vůči Bohu. Tak dálo se v prvních dobách křesťanských a k takovému pronásledování dochází takřka v každém století v některé zemi. Ve století našem propůjčila se k tomu vláda amerického státu Mexika. Od roku 1926 na sta kněží, řeholníků a na tisíce věřících bylo ze země vyhnáno, uvězněno a popraveno. Bůh to dopustil, a dopuštění jeho má nejvzácnější účel: rozmnožiti řady světců a mučedníků v nebi, obrátiti nesčetné duše z náboženské lhostejnosti k opravdové a záslužné horlivosti a celému světu dáti vzor a příklad lásky k Bohu.

Z krutosti a násilí vlády mexické vyvozuje Prozřetelnost Boží nevěreckou vládou i peklem jistě nečekaný výsledek: rozkvět katolického náboženství a spásu nesčetných duší, které by jinak pro věčnost byly ztraceny.

Tak daleko zavedla nás úvaha o povolání Saula za krále. Tímto i dalším vypravováním naznačuje nám Písmo svaté, že Bůh má svoje cesty a dráhy, po nichž vodí národy i jejich panovníky a to tak, že vždycky dosahuje svých nejsvětějších úmyslů. V nejhlubší pokoře klanějme se Králi králů! Budeme-li Jemu věrnými poddanými, nebude se nám nedostávati poslušnosti a oddanosti také vůči vladaři pozemskému.

SAUL ZAVRŽEN OD HOSPODINA.

Rozkaz Hospodinův — Saulova neposlušnost — Samuel vyřizuje Saulovi vzkaz Hospodinův.

Po čase Samuel řekl Saulovi: „Mne poslal Hospodin, bych pomazal tebe za krále nad Israelem, lidem jeho. Nyní tedy slyš hlas Hospodinův! Toto praví Hospodin zástupů: „Rozpomněl jsem se na vše, co učinil Amalekitský národ Israelovi, kterak mu zastoupil cestu, když vystupoval z Egypta. Nyní tedy jdi, pobij Amaleka a znič všecky věci jeho. Nešetři ho. Ať však tě nenapadne vzíti si něco z jeho majetku, ale pobij muže i ženy, děti i kojence, skot i brav, velbloudy i osly."

Svolal tedy Saul lid a sčetl jej jako beránky. — Když pak přišel Saul až k městům Amalekovým, položil zálohy v údolí, a řekl Kinejským: „Odejděte, odstupte a odlučte se od Amalečanů, bych snad nezahrnul vás s nimi, neboť vy učinili jste milosrdenství se všemi syny Israelovými, když vystupovali z Egypta."

Odstoupili tedy Kinejští od Amalečanů. I porazil Saul Amalečany od Hevily až k Suru, které je východně Egypta.

Agaga, krále amaleckého, jal živého. Všecek pak lid pobil ostřím meče. Ušetřil však Saul i lid Agaga i nejlepších stád ovcí a skotu, ušetřil rouch i beranův, a všeho, co bylo pěkného. Nechtěli toho pobíti, cokoli však bylo špatného a bez ceny, to ovšem zničili. Tu oslovil Hospodin Samuele a řekl: „Líto mi je, že jsem Saula ustanovil králem, neboť spustil se mne a slov mých skutkem nevyplnil."

Samuel se zarmoutil a volal k Hospodinu celou noc.

Když pak z rána Samuel vstal, aby šel záhy k Saulovi, bylo mu zvěstováno, že Saul šel do Karmelu a vystavěl si vítězný pomník, že však se obrátil a přešel dolů, do Galgaly. I přišel Samuel k Saulovi, an Saul obětoval Hospodinu celopal z prvotin kořisti, kterou byl přinesl od Amalečanů.

Když tedy přišel Samuel k Saulovi, řekl mu Saul: „Požehnán buď od Hospodina! Vyplnil jsem slovo Hospodinovo."

I ptal se Samuel: „Jaký však je to hlas bravu, který mi zní v uších, a skotu, který slyším?" Saul odvětil: „Od Amalečanů přihnali je, neboť zachoval lid lepší z ovec a skotu, aby obětovány byly Hospodinu, Bohu tvému, ostatní pak zbili jsme."

I řekl Samuel Saulovi: „Nech mne, a povím ti, co mluvil Hospodin ke mně v noci." Když mu řekl: „Mluv," pravil Samuel: „Ačkoli jsi byl maličký před očima svýma, zda jsi se nestal hlavou kmenův Israelových a zda Hospodin nepomazal tě za krále nad Israelem? A Hospodin poslal tě na cestu a řekl: „Jdi pobij amalecké hříšníky, bojuj proti nim, až je vyhladíš."

Proč jsi tedy neposlechl hlasu Hospodinova, ale obrátil jsi se ke kořisti a učinil jsi, co je zlé před očima Hospodinovýma?"

Saul se omlouval Samuelovi: „Vždyť přece jsem uposlechl hlasu Hospodinova, šel jsem po cestě, na kterou mne Hospodin poslal, přivedl jsem Agaga, krále amaleckého. Amalečany pak jsem pobil. Avšak lid vzal z kořisti ovce a býky, vybrané z toho, co bylo zbito, aby je obětoval Hospodinu, Bohu svému, v Galgale."

Samuel řekl: „Zda chce Hospodin celopalům a obětem, a ne spíš, by bylo dbáno hlasu Hospodinova? Lepšíť je zajisté poslušnost nežli oběti, poslechnout víc je, než v oběť dát beranů tuk. Nebo vzpírat se — je jako hadačství hřích, a nechtít podrobit se — jak zločin modlářství. Žes tedy zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl tebe Hospodin, bys nebyl králem."

I řekl Saul Samuelovi: „Zhřešil jsem, že jsem přestoupil příkaz Hospodinův a slova tvá. Bál jsem se lidu i poslechl jsem hlasu jeho. Ale nyní, prosím, zprosti mne hříchu mého a navrať se se mnou, bych se poklonil Hospodinu!"

Samuel však Saulovi odvětil: „Nevrátím se s tebou, neboť jsi zavrhl řeč Hospodinovu, a tebe zavrhl Hospodin, abys nebyl králem nad Israelem."

Když pak se obrátil Samuel, aby odešel, Saul chytil ho za kraj pláště, že se odtrhl. I řekl mu Sameul: „Odtrhl od tebe Hospodin dnes království israelské, a dal je rodáku tvému, který je lepší nežli ty."

Ale on řekl: „Zhřešil jsem, avšak nyní pocti mne před staršími lidu mého a před Israelem tím, že se navrátíš se mnou, abych se klaněl Hospodinu, Bohu tvému." Navrátiv se tedy Samuel, šel za Saulem, a Saul poklonil se Hospodinu.

Pak rozsekal Samuel Agaga, krále amaleckého, na kusy před Hospodinem v Galgale.

A neviděl již Samuel Saula až do dne smrti své. Přece však litoval Samuel Saula, ježto Hospodin želel toho, že ho ustanovil králem nad Israelem. 1. Král. 15,

*

Pýcha předchází pád.

Pozorujeme, že Saul ve svém královském důstojenství zpyšněl a pýcha jeho zašla tak daleko, že neuznával za nutné podrobiti se bez výhrady vůli Boží.

Samuel se vší přísností vytkl Saulovi jeho neposlušnost. Saul shledával všemožné omluvy, lépe řečeno výmluvy.

Ale nebylo to poprve, co Saul rozkazů Hospodinova neuposlechl přes všecka napomenutí Hospodinova prostřednictvím Samuelovým. Proto upadl Saul v nemilost Boží.

Jak často zvláště za našich časů mnohý člověk, který přišel k lepšímu postavení, k bohatství nebo k většímu vzdělání, staví se povýšeným nad celým světem, ba dokonce i nad Bohem samým. Úctu k Bohu modlitbou a sváteční bohoslužbou ne-

pokládá za bezpodmínečnou povinnost svoji, podobně i Boží a církevní přikázání nemají pro něho závaznosti.

Jak pošetilá a jak škodlivá je taková zatvrzelá neuctivost a neposlušnost vůči Bohu. Bídný tvor ve své domýšlivé nepatrnosti pozvedá se proti nekonečnému svému Tvůrci a neuznává jeho dobrodiní sobě prokázaná. Jak jinak to může skončiti než obrácením a polepšením nebo katastrofou!

Opravdová lítost plyne z lásky k Bohu.

Slova Saulova: „Zhřešil jsem“ nebyla upřímná. Byla vynucena těžkými okolnostmi, v nichž se Saul octl. A sliby i předsevzetí Saulova byla tak stará jako královská důstojnost Saulova. Proto nebral k nim Bůh zřetele.

Jak vypadá naše lítost nad hříchy, když přistupujeme ku svátosti pokání? Není to jen a pouze strach před Božími tresty, který nás vede k tomu, abychom ve svaté zpovědi řekli: „Zhřešil jsem.“ Přičiňujeme se, aby v naší lítosti bylo též trochu upřímné lásky k Ježíši Kristu?

Jak plníme svá dobrá předsevzetí? Jak plníme na příklad předsevzetí, že se chceme chrániti příležitosti ku hříchu: nebezpečné osoby, místa, věci? Cesta do věčného zavržení je dlážděna samými dobrými, ale nesplněnými předsevzetími.

Kdy nemají oběti a modlitby u Boha ceny.

Příslovečnými se stala slova Samuelova: „Lepšíť je zajisté poslušnost — nežli oběti —.“ Kdyby člověk nevím jaké oběti Bohu přinášel, při tom však k příkazům a zákazům Božím byl neposlušným, nemají jeho oběti žádné ceny.

K tomu třeba také míti dobře na paměti, že kdo těžkým hříchem stane se neposlušným jednoho přikázání Božího, stává se rušitelem celého zákona Božího ne pouze jednoho přikázání. Sv. Jakub 2, 10, praví: „Kdo by celý zákon zachoval, prohřešil by se však v jednom, provinil se proti všem.“

Naopak zase ochotná a radostná poslušnost z lásky k Bohu třeba i ve věci jinak nepatrné a malicherné má u Boha cenu převzácnou. Poslušností myslíme nejenom poddanost vůči přímým rozkazům Božím, nýbrž také vůči těm, kteří nám něco přikazují na místě Božím, jako to činí rodiče nebo představení. Zvednout špendlík ze země z poslušnosti pro Boha nebo jiný podobně zdánlivě nepatrný skutek stává se vzácným záslužným skutkem, kterým se dobývá nebe.

DAVID POMAZÁN NA KRÁLE A POVOLÁN K SAULOVI.

Řekl Hospodin Samuelovi: „Dokavad budeš ty litovati Saula, když přece já jsem ho zavrhl, aby nekraloval nad Israelem?

Naplň roh svůj olejem a pojď, ať pošlu tě k Isajovi, Betlemanu, neboť vyhledal jsem si mezi syny jeho krále."

Samuel se ptal: „Kterak půjdu? Vždyť uslyší to Saul a zabije mne."

Hospodin pravil: „Vezmi si s sebou tele ze skotu a rci: Abych obětoval Hospodinu, přicházím." K oběti pozvi Isaje, a já ti ukáži, co máš činiti. Pomažeš, koho ti ukáži."

Učinil tedy Samuel, jak mu řekl Hospodin, a přišel do Betlema. Starší města divili se, vyšli mu vstříc a řekli: „Je příchod tvůj pokojný?" On odvětil: „Pokojný. Abych obětoval Hospodinu přišel jsem. Posvěťte se, a pojďte se mnou, ať obětuji." Posvětil také Isaje i syny jeho a pozval je k oběti.

Když přišli, a když uviděl Eliaba, syna Isajova, řekl si: „Je tento před Hospodinem jeho pomazaným?" Hospodin však Samuelovi řekl: „Nehleď na tvář ani na vysokou jeho postavu, neboť jsem jej zamítl. Nesoudím já dle vzezření člověkova. Člověk totiž vidí zevnějšek, Hospodin však hledí k srdci."

I povolal Isaj Abinadaba, a přivedl ho před Samuele. Ten však řekl: „Ani toho nevyvolil Hospodin." Když tak přivedl Isaj sedm synů svých před Samuele, řekl Samuel Isajovi: „Těch nevyvolil Hospodin." A dále pravil Samuel Isajovi: „Jsou to již všichni synové tvoji?"

On odvětil: „Ještě zbývá nejmladší. Pase ovce."

I řekl Samuel Isajovi: „Pošli pro něj, ať ho přivedu! Neboť nesedneme k jídlu, dokud on sem nepřijde!“ Poslal tedy pro něho a přivedl ho. Byl pak nejmladší syn Isajův, David, ryšavý, pěkného vzezření a krásné postavy.

Tu řekl Hospodin: „Nuže, toho pomaž, neboť ten je to.“

Vzal tedy Samuel roh s olejem, a pomazal ho mezi bratry jeho. A obrácen byl duch Hospodinův na Davida od toho dne i potom. Samuel však vstav, odešel do Ramy.

Když pak duch Hospodinův od Saula odstoupil, lomcoval jím duch zlý. I řekli Saulovi služebníci jeho: „Hle, zlý duch od Boha tebou lomcuje. Nechať rozkáže pán náš, a služebníci tvoji, kteří jsou před tebou, budou hledati člověka, který umí hráti na harfu, aby, když tě napadne zlý duch z dopuštění Hospodinova, sám hrál, a tak se ti ulehčilo.“

Saul pravil služebníkům svým: „Opatřte mi tedy někoho, kdo umí dobře hráti, a přiveďte ho ke mně.“

Jeden ze služebníkův ujav se slova řekl: „Hle, viděl jsem syna Isaje, Betlemana, který umí hráti. Je velmi silný, muž bojovný, obratný v řeči, muž krásný, a Hospodin je s ním.“

Poslal tedy Saul posly k Isajovi se vzkazem: „Pošli ke mně Davida, syna svého, který pase.“ I vzal Isaj osla, naložil naň chlebů, džbán vína a jednoho kozelce, a poslal to po Davidovi, synu svém, Saulovi. Tak přišel David k Saulovi a sloužil mu. Ten si ho velmi zamiloval, že se stal oděncem jeho.

A vzkázal Saul Isajovi: „Ať mi David slouží, neboť nalezl milost před očima mýma!“

Kdykoli tedy zlý duch z dopuštění Hospodinova Saula napadl, brával David harfu a sám na ni hrával. I občerstvoval se Saul a nabýval úlevy, neb odstupoval od něho zlý duch.

1. Král. 16,

Naše úsudky o bližním a úsudek Boží.

Řekl Hospodin Samuelovi: „Nehleď na tvář ani na vysokou jeho postavu. Nesoudím já dle vzezření člověkova. Člověk totiž vidí zevnějšek, Hospodin však hledí k srdci.“

Je jisto, že naše úsudky o bližních nebývají správné a spravedlivé. Proč? Protože nedovedeme svým zrakem a svým pozorováním proniknouti do nitra a duše svého bližního. To dovede jedině Bůh a proto budeme jednou na posledním soudě velice překvapeni, až budeme porovnávati své soudy o lidech, s nimiž jsme se v životě setkávali, se soudy Božími.

Tam spatříme leckterého chudáka, žebráka, opovrženého mrzáčka, oslaveného tak, že daleko bude zastíněna sláva a lesk pozemského života knížat, králů a bohatých a slavných lidí. Praví o tom Duch sv. v knize Moudrosti 5: Tehdy stát budou spravedliví s velikou důvěrou proti těm, kteří kdysi sužovali

je, a kteří mařili námahy jejich. Vidouce to, budou zděšeni hroznou bázní, a budou hroziti se nenadálé spásy. Říkat budou si vespolek, kajíce se: „To jsou ti, kteří byli nám kdysi na posměch, a které tupit bylo naším zvykem. My nemoudří mněli jsme, že jejich život šílenství, a jejich konec, že jest bezectný. Aj, kterak připočtěni jsou k synům Božím, a mezi svatými jest úděl jejich." — Spravedliví na věky jsou živi, v Hospodinu jest odplata jejich, a péči o ně Nejvyšší má. Proto dostanou království nádhery a korunu krásy z ruky Páně."

Hospodin hledí k srdci. Nezapomínejme na to. Nevyvyšujeme sebe, nehleďme toužebným a závistivým okem za slávou a bohatstvím a mějme v úctě ponížené a opovržené.

Po hříchu je největším zlem smutek, pocházející z vnitřní rozervanosti.

Hrozby Samuelovy, ztráta ducha Božího, výčitky svědomí, nepokojné očekávání královského nástupce, učinily Saula podezřívavým, nedůvěřivým, závistivým, zlostným, náchylným k zádumčivosti a trudnomyslnosti, že neměl v ničem jasného úsudku, že ho všecko mrzelo, všecko urážело, i když mu někdo jen nevhod do cesty přišel. To už byla nemoc nejenom duše, ale i těla. Bůh dopustil zlému duchu, by toho stavu Saulova použil k pokoušení k nejtěžším hříchům.

Všimněme si, jak hříchy zaviňují vnitřní rozervanost, sklíčenost a smutek. Takový člověk hledá uklidnění a zapomenutí v zábavách a vyraženích, ale účinek těchto věcí bývá jen chvilkový. Vidíme to na Saulovi.

Pravého léku lze v naznačeném případě nalézti jedině v úplném smíření s Bohem. Dobře tuto pravdu vyzkoušel na sobě sv. Augustin. Proto napsal známá slova: „Nepokojné je srdce naše dokud nespočine v Tobě, Bože!"

Jako hřích přivádí člověka k vnitřní rozervanosti a sklíčenosti, tak zase naopak častý zármutek a sklíčenost, jimiž se člověk poddává, jsou s to uvésti člověka do hříchu.

Radost a veselí podle vzoru sv. Františka z Assisi.

Nepoddávejme se proto nikdy zoufalému, beznadějnému zármutku. Jako křesťané máme se kde potěšiti. Nejsvětější a nás milující Srdce Páně volá nás zarmoucené k sobě do chrámu a nabízí nám tam lék nejúčinnější Sebe samo ve sv. přijímání. I kratičká modlitba stačí kolikráte, aby nás vytrhla ze starostí a smutku. Sv. František Sáleský říkával: „Není většího zla po hříchu nad smutek." Je přísloví platící zvláště pro ty, kteří chtějí dosáhnouti vyšší dokonalosti v duchovním životě: „Smutný svatý je smutný svatý." Sv. František z Assisi, chudáček

a žebrák Boží ukazuje svým podivuhodným životem, že míra svatého odříkání a chudoby je mírou nadpřirozené nezměrné radosti a nezkaleného veselí.

DAVIDŮV ZÁPAS S GOLIÁŠEM.

Filišťané sebravše vojska svá k boji sešli se v judském Sochu, a položili se mezi Sochem a Azekou, v krajině Dommim. Saul pak a synové Israelovi shromáždivše se, přišli do Terebintového údolí a sešikovali se k bitvě proti Filišťanům.

Filišťané stáli na návrší s oné strany, a Israel stál na návrší s této strany a mezi nimi bylo to údolí.

I vyšel z tábora Filišťanů silák, jménem Goliáš z Getu, vysoký šest loket a píď. Přilbu měděnou měl na hlavě, a v pancíř šupinatý byl oblečen. Vážil pak ten jeho pancíř pět tisíc lotů mědi. Holeně měděné měl na hnátech, a štít měděný přikrýval mu ramena. Dřevo kopí jeho bylo jako vratidlo tkalcovské, a železo kopí toho mělo šest set lotů váhy. Oděnec jeho šel před ním.

Stoje volal na zástupy Israelovy a říkal jim: „Proč jste přišli hotovi k bitvě? Nejsem já Filišťan a vy nevolníci Saulovi? Vyberte ze sebe muže a nechať sejde dolů k souboji! Bude-li moci bojovati se mnou a porazí-li mne, budeme vašimi poddanými. Přemohu-li však a porazím-li já jeho, budete poddanými vy a budete nám sloužiti.“ A Filišťan dodal: „Já jsem dnes pohaněl vojska Israelova, řka: „Dejte mi muže, ať má se mnou souboj!“

Saul a všichni Israelité, slyšíce takové řeči Filišťanovy, trnuli a báli se náramně.

Tři nejstarší synové Isajovi odešli za Saulem na vojnu. Jména tří synů jeho, kteří odešli na vojnu: prvorozený Eliab, druhý Abinadab a třetí Samma.

Když tedy tři nejstarší šli za Saulem, odešel David, a navrátil se od Saula, aby pásl stádo otce svého v Betlemě.

Vycházel pak Filišťan ráno i večer, a stával tak po čtyřicet dní.

I řekl Isaj Davidovi, svému synu: „Vezmi bratrům svým efu pražmy a těchto deset chlebův, a běž do ležení ke svým bratřím. Těchto deset syrců doneseš tisícníkovi. Navštívíš bratry své, dobře-li se mají, a zvíš, ke kterým jsou přiřazeni.“

Vstal tedy David ráno, poručil stádo strážnému, a vzav ty věci odešel, jak mu byl přikázal Isaj. I přišel na místo Magala, mezi vojsko, které vycházelo do boje a křičelo k bitvě. Israelité totiž sešikovali se, ale i Filišťané naproti byli pohotově.

Nechav tedy David věci, které byl přinesl, na starost strážnému zavazadel, běžel k bojišti a tázal se, dobře-li je ve všem

jeho bratrům. Když ještě mluvil s nimi, ukázal se onen muž, Goliáš z Getu. Vystupoval z ležení Filišťanův a mluvil též slova. David je slyšel. Všichni Israelité, když uzřeli muže toho, utíkali před ním, velmi se ho bojíce.

I řekl kdosi z Israele: „Vidíte toho muže, který vychází? Aby haněl Israele, vyšel. Protož muže, který ho zabije, zbohatí král velikým bohatstvím, dceru svou mu dá, a dům otce jeho osvobodí od daně v Israeli."

David tázal se mužů, kteří stáli s ním: „Co bude dáno muži, který zabije tohoto Filišťana a tak odejme potupu od Israele? Neboť, kdo je tento neobřezaný Filišťan, že potupil vojska Boha živého?"

Lid mu pravil totéž, řka: „To bude dáno muži, který ho zabije."

Když uslyšel Eliab, nejstarší jeho bratr, že o tom mluví s jinými, rozhněval se na Davida a řekl: „Proč jsi přišel, a proč jsi nechal několik těch ovec v pustině? Znám já pýchu tvou a zlobu srdce tvého. Přišel jsi dívat se na bitvu!"

I řekl David: „Co jsem učinil? Zdaš to není pouhé slovo?" A uchýliv se maličko od něho k jinému, tázal se ho týmiž slovy. Lid pak mu odpověděl totéž, co prve. I mluvilo se

o slovech, která David pronesl, zvěstovali je Saulovi a přivedli ho k němu.

I řekl David Saulovi: „Ať nikdo neklesá na mysli pro něho! Já služebník tvůj, půjdu a budu bojovati proti tomu Filišťanu."

Saul řekl Davidovi: „Nemůžeš postaviti se proti Filišťanu tomu, abys bojoval s ním, neboť tys mládeneček, on však je válečník od svého mládí!"

David odvětil Saulovi: „Když pásal služebník tvůj stádo otce svého, a když přicházel lev nebo medvěd, a bral berana ze stáda, honil jsem se za nimi, bil jsem je, a vydíral jsem jim ho z hrdla. Když povstávali proti mně, bral jsem je za bradu, dávil a zabíjel jsem je. I lva i medvěda zabil jsem já, služebník tvůj, bude tedy i tomuto Filišťanu neobřezanému jako jednomu z nich. Nuže, půjdu a zbavím lid potupy, neboť kdo je tento neobřezaný Filišťan, že se odvážil zlořečiti vojsku Boha živého?"

A David dodal: „Hospodin, který vytrhl mne z moci lva a z moci medvěda, ten vysvobodí mne z rukou Filišťana tohoto."

Řekl tedy Saul Davidovi: „Jdi, a Hospodin buď s tebou!"

I oděl Saul Davida v roucha svá. Dal mu na hlavu měděnou přilbu a oblékl jej v pancíř. Jsa také opásán jeho mečem na jeho rouchu, počal David zkoušeti, může-li v odění choditi, nebyltě tomu zvyklý.

Pak řekl David Saulovi: „Nemohu tak choditi, neboť nejsem tomu zvyklý.

I složil to, vzal hůl svou, kterou vždycky míval v rukou, vybral si pět velmi hladkých kamenů z potoka, vložil je do pastýřské mošny, kterou měl s sebou, a s prakem v ruce šel na Filišťana.

Také Filišťan šel a blížil se víc a více proti Davidovi, a oděnec jeho před ním. Když Filišťan pohleděl, a uzřel Davida, pohrdal jím, neboť byl jinoch.

A tázal se Filišťan Davida: „Jsem já pes, že přicházíš na mne s holí?" Pak zlořečil Filišťan Davidovi bohy svými a pravil mu: „Pojď ke mně, a dám tvé maso ptákům nebeským a zvířatům pozemským."

David Filišťanovi odvětil: „Ty jdeš na mne s mečem, s kopím a se štítem. Já však přicházím na tebe ve jménu Hospodina zástupů, Boha vojsk Israelových, která jsi potupil. Dnes dá tebe Hospodin v ruku mou. Zabiji tě, vezmu ti hlavu a dám mrtvoly vojska filištínského dnes ještě ptákům nebeským a zvířatům pozemským. Tak pozná všecka země, že Bůh je v Israeli. Tak poznají všichni tuto shromáždění, že ne mečem, ani kopím vysvobozuje Hospodin. Jeho je totiž boj. A vydá vás v ruce naše."

Když tedy Filišťan sebou hnul, šel a blížil se proti Davidovi, pospíšil si David a běžel do boje s Filišťanem s protější strany. I sáhl rukou do mošny, vyňal jeden kámen, zatočil jím, vyhodil z praku a udeřil Filišťana do čela. Kámen uvázl mu v čele, a on padl tváří na zemi.

Tak přemohl David Filišťany prakem a kamenem. Udeřiv Filišťana, zabil jej. Ježto pak neměl David meč v ruce, běžel, postavil se nad Filišťana, vzal mu meč, vytáhnuv jej z pochvy jeho, zabil ho a sťal mu hlavu.

Filišťané vidouce, že jejich největší silák je mrtev, dali se na útěk. Mužstvo israelské — i judské — povstalo, vzkřiklo a honilo Filišťany, až přišlo do údolí, ano až ku branám Akkaronu. Ranění Filišťané leželi po cestě k Seraim, ano až ke Getu a k Akkaronu. Vrátivše se z té honby za Filišťany, synové Israelovi vpadli do stanů jejich.

David pak vzav hlavu Filišťanovu, přinesl ji do Jerusalema. Odění jeho však složil ve svém stanu.

Duše Jonatana, syna Saulova, přilnula od té doby k duši Davidově, a miloval ho Jonatan jako sebe sama.

Saul vzal jej toho dne a nedovolil mu, by se vrátil do domu otce svého.

David chodil, kamkoli ho Saul posílal, a ve všem moudře si počínal. I ustanovil ho Saul nad vojáky a líbil se velmi očím všeho lidu, zejména očím služebníků Saulových.

Když se David vracel, zabiv Filišťana ,vyšly ze všech měst israelských ženy, zpívajíce a tančíce, vstříc Saulovi králi, s jásotem, bubínky a cimbály. Ženy ty prozpěvovaly, hrajíce při tom: „Saul jich pobil tisíc, ale David deset tisíc!"

I rozhněval se Saul náramně, neboť nelíbila se ta věc očím jeho. A řekl: „Dali Davidovi deset tisíc, mně však dali toliko tisíc. Co mu ještě schází, nežli království?" Potom, od toho dne, nelibě hleděl na Davida. 1. Král. 17.

*

Souboj pýchy s pokorou.

Boj Davidův s Goliášem byl bojem pokory s pýchou, bojem důvěry v Boha a v pomoc Boží s důvěrou ve vlastní sílu. Četli jsme jak boj dopadl. Přemožena byla a hanebně padla pýcha a domýšlivá důvěra v lidskou sílu. Zvítězila Davidova pokorná důvěra v ochranu Boží, vyjádřená ve slovech, jež David před bojem pronesl ke Goliášovi: „Ty jdeš na mne s mečem, s kopím a se štítem. Já však přicházím na tebe ve jménu Hospodina zástupů, Boha vojsk Israelových, která jsi potupil. — Pozná všecka země, že Bůh je v Israeli. Tak poznají všichni tuto shromáždění, že ne mečem, ani kopím vysvobozuje Hospodin. Jeho je totiž boj."

Bůh se pyšným protiví.

„Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost." Přísl. 3, 34. Každá pýcha těmito slovy jest neodvratně určená k pádu. Dobře uděláme, když častěji nahlédneme do své duše, není-li v ní nějaký zárodek pýchy, která Boha uráží. „To já a moje koně," říkával jeden rolník o požehnání Božím na svém poli. A hle, byly to právě krásné koně téhož rolníka, které ho přejely a učinily konec jeho domýšlivosti i životu. Jiný hospodář a otec je bez míry pyšný na své krásné a statné děti. Jen jeho zásluhou jsou takové. Najednou, když dospívají tytéž dítky, stávají se otci a celé rodině neštěstím. Ukazuje se i zde, že bez Božího požehnání je marné lidské namáhání. Pyšný může býti horlivý křesťan právě na svoji horlivost a zbožnost. Snad právě tak o sobě smýšlí jako fariseus z evangelia: „Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, lupiči, nespravedliví, cizoložníci." Není nemožné, že právě tento pyšný zbožný odejde na věčnost, aniž by dosáhl ospravedlnění, jako onen fariseus.

Goliášské století a duchovní vítězství Církve katolické.

V našem století neobyčejně se rozmohlo Goliášství. S napětím všech sil vrhá se člověk do boje s přírodou, vítězí nad vodou, vítězí nad vzduchem, vítězí nad elektřinou, a je svými vítězstvími celý zpit a omámen. Jak ohromná je jeho věda, jak mohutná a složitá jeho technika, umění v nových a nových formách zkrášluje svět i život...

Goliášovi, modernímu člověku, vchází do cesty neohrožený David-Církev a praví mu důrazně: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se navrátíš," a „Co platné člověku, kdyby celý svět získal a na duši zkázu utrpěl?" A těmito slovy jako jednoduchým hladkým oblázkem poráží posmívaný David-Církev troufalé — Goliáše, moderních nevěr a pověr.

Rána do moudrého čela pyšného člověka.

Neboť, co z toho, že lidstvo vládne nesmírným počtem rozmanitých strojů, co z toho, že za účelem většího poznání a vědění potiskne se každodenně ohromné množství papíru, co z toho, když člověk nevládne nad svým vlastním životem, aspoň ne tak, aby jej libovolně zachovati a prodloužiti mohl. Než člověk také trpí a právě nyní v době tolika vymožeností trpí více než kdy jindy, v dobách, kdy nebylo takové techniky. A co dá člověku žádoucí potřebnou útěchu v nesčetných trampotách pozemského života? Co posílí člověka, aby pokojně a šťastně mohl umříti? Moderní vymoženosti? knižní a novinová věda? Tyto všecky neodbytné otázky jsou obsaženy ve slovech, která poprve pronesl Bůh k Adamovi a Evě v ráji,

a jimiž Církev na Popeleční středu do čela poráží pýchu a a schlubnost moderního Goliášství: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se navrátíš."

I hlava se utíná.

A jak nesmírně závažná jsou pro každého, tedy i pro dnešního ve vědách pokročilého člověka další uvedená slova Ježíše Krista: „Co platné člověku, kdyby celý svět získal a na duši zkázu utrpěl!" Těmito, do hloubi duše pronikajícími slovy, Církev, jako kdysi David, utíná hlavu moderní poživačnosti, která nezná míry a nebojí se nejtěžších hříchů. I ten, kdo tvrdí, že v Boha nevěří, i jiný, který od Církve katolické odpadl, a pravdu zaměnil za lákavý blud a také ten, kdo oddal se hříchu, kolikráte, když jsou sami mimo společnost sobě podobných, vzpomenou si na uvedená slova Ježíše Krista a Církve katolické a tenkráte cítí, že v těch slovech je obsažen rozsudek Boží také nad nimi, nezmění-li zavčas svůj život.

„Není člověk stvořen proto, aby pyšný byl," napomíná každého důtklivě kniha Sirachovcova 10, 22.

Od koho má Církev Davidovi sílu, a v kom my máme vzor?

Ne tedy pyšný a chlubivý pohan Goliáš bude nám v životě vzorem, nýbrž novozákonní David Ježíš Kristus, jenž v Evangeliu povzbuzuje nás k největší pokoře svým příkladem: „Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem a naleznete odpočinutí duším svým."

Mat. 11, 29.

Od koho má svět Goliášskou pýchu v otevřeném boji proti Církvi?

Pýcha Goliášova i pýcha světa mají společný pramen: pýchu padlých andělů. Ďábel jest to, který vytváří menší i větší Goliáše u novinářských stolů, v sekretariátech Církvi nepřátelských spolků a stran, v spisovatelských a vědeckých pracovnách a jinde. Úkolem jejich bylo a jest zdolati a na posměch vydati Církev Ježíše Krista. Že Církev nad těmito svými nepřáteli duchovně ustavičně vítězí, již jsme si ukázali. Než nejenom duchovně, nýbrž i viditelně a veřejně vítězí. Vítězí tím, že přes všecka nesčetná nepřátelství trvá, vzrůstá a rozkvétá. Podivuhodné jsou dějiny Církve. Nesčíslné útoky se všech stran, od panovníků, od bludařů, od pohoršení dávajících Jidášů, nehodných kněží, biskupů, ba dokonce i několika papežů, vetřevších se na stolec sv. Petra, nespočetná řada píšících a řečnících rouhačů, jimž nic není svatého — to všecko plní stránky církevních dějin. Všecko možné budete tam čísti, jenom jednoho se nedočtete, — že by Církev byla přemožena. Kdo potupně pa-

dal, hynul a lidstvu jen neštěstí a zkázu přinášel, byli nepřátelé Církve. Za nejtěžších pronásledování ve všech dobách, za největších zmatků náboženských a sociálních nepřestávala Církev vydávati světu překrásná světla svatých a světic Božích. Věčně mladistvá, krásná a nepřemožitelná jest Církev, tak jako byl David. To proto, že její Božský zakladatel Ježíš Kristus jí dal do vínku slova: „Na světě budete míti soužení, avšak důvěřujte, já jsem přemohl svět.“ Jan 16, 33.

ZLOBA SAULOVA VŮČI DAVIDOVI.

Zločinný pokus Saulův zabíti Davida — Nový pokus zbavíti se Davida — Jonatan, syn Saulův, přítelem a ochráncem Davidovým.

Druhého dne napadl duch zlý Saula, že zuřil ve svém domě. David pak hrál sám jako každého dne. A Saul míval v ruce kopí, i vyhodil je, zamýšleje přibodnouti Davida ke stěně. David však uhnul před ním.

I bál se Saul Davida, protože Hospodin byl s ním, kdežto jej opustil.

Zbyl se tedy Saul Davida, učiniv jej velitelem nad tisícem mužů. I vycházel a vcházel před lidem. Ať šel kam šel, David moudře si počínal, a Hospodin byl s ním. Saul vida, že je velmi moudrý, počal se ho vystříhati. Všecek Israel však i Juda miloval Davida, neboť on vcházel i vycházel před nimi.

I řekl Saul Davidovi: „Hle, nejstarší dceru svou Merobu — tu ti dám za manželku. Buď jen udatným mužem a veď boje Hospodinovy.“ Saul si totiž myslil: „Ať není má ruka na něm, ale ať je na něm ruka Filišťanů!“

David odpověděl Saulovi: „Kdo jsem já nebo co je život můj a rod otce mého v Israeli, abych se stal královým zetěm?“ Když však přišel čas, kdy měla býti dána Merob, dcera Saulova, Davidovi, byla dána za manželku Hadrielovi, Molofanu.

Milovala však Davida Michol, druhá dcera Saulova. Když to bylo zvěstováno Saulovi, líbilo se mu to, a Saul si pravil: „Dám mu ji, aby mu byla osidlem a ruka Filišťanů by byla na něm.“ Řekl tedy Saul Davidovi: „Po druhé staneš se zetěm mým dnes!“ A rozkázal Saul služebníkům svým: „Rcete Davidovi, až nebudu přítomen: „Hle, líbíš se králi a všichni služebníci jeho milují tě. Nuže, buď tedy zetěm královým!“

Když mluvili tajně služebníci Saulovi všecka ta slova Davidovi, řekl David: „Zdá se vám to maličkost, státi se zetěm královým? Jáť jsem člověk chudý a nepatrný!“

Služebníci to zvěstovali Saulovi řkouce: „To a to pravil David!“

Saul řekl: „Takto mluvte k Davidovi: „Nepotřebuje král snubného, než toliko sto mrtvých Filišťanův, aby byla vykonána

pomsta nad královými nepřáteli." — Saul totiž zamýšlel tak dáti Davida v ruce Filišťanů.

Když oznámili služebníci Davidovi slova Saulova, líbila se věc ta — býti zetěm královým — očím Davidovým. Po nemnohých dnech David vstal, odešel s muži, kteří pod ním byli, zbil z Filišťanů dvě stě mužů, a odpočítal je králi, aby byl zetěm jeho. Dal mu tedy Saul Michol, svou dceru, za manželku.

I viděl Saul a poznal, že Hospodin je s Davidem.

A Michol, dcera Saulova, milovala ho.

Počal tedy Saul více se báti Davida a stal se Saul nepřítelem Davidovým navždy.

Kdykoli vytáhla knížata filištínská, počínal si David od počátku jejich tažení moudřeji, nežli všichni služebníci Saulovi. Tak bylo jeho jméno velmi proslaveno.

Saul mluvil k Jonatanovi, synu svému, a ke všem služebníkům svým, že je žádoucno, by byl David zabit. Jonatan však, syn Saulův, velmi Davida miloval. Oznámil to tedy Jonatan Davidovi řka: „Saul, otec můj, usiluje tě zabíti, proto měj se, prosím, zítra na pozoru. Schovej se a zůstaň skryt! Já pak vyjdu a státi budu vedle otce svého v polích, kdekoli budeš. Já mluviti budu o tobě k otci svému, a cokoliv uhlídám, oznámím ti."

Mluvil tedy Jonatan o Davidovi dobré věci k Saulovi, otci svému, a řekl mu: „Nehřeš, králi, proti služebníku svému Davidovi, neboť neprohřešil se proti tobě, a činy jeho jsou ti velmi užitečny. Vydal život svůj v nebezpečenství, zabil Filišťana, a Hospodin dal skrze něho veliké vítězství všemu Israelovi. Viděl jsi to a radoval jsi se. Proč bys tedy hřešil proti krvi nevinné, že bys zabil Davida, který je bez úhony?"

Když to Saul uslyšel, dal se ukrotiti řečí Jonatanovou a přisáhl: „Jako živ je Hospodin, nebude zabit!" Povolal tedy Jonatan Davida k Saulovi a zvěstoval mu všecky ty věci. Pak uvedl Jonatan Davida k Saulovi, a byl před ním jako býval prve. 1. Král. 18, 19,

*

Opilý závistí.

Pozorujme, že Saul je ovládán zlým duchem závisti, kterou jiným slovem nazýváme žárlivost. Už na Kainovi měli jsme příklad ze života, k jak hrozným koncům může závist člověka přivésti. Podobný příklad máme na Saulovi.

Saul, sám jsa v nemilosti Boží, se závistivou zlobou pozoruje, jak David den ode dne vzrůstá v přízni Boží, jak požehnání Boží všude Davida provází.

Závist stoupá Saulovi do hlavy, mění se v slepý zuřivý hněv, který se vybíjí pokusem zavražditi Davida. Než David je pod ochranou Boží. Nové a nové pokusy Saulovy selhávají. Strážným andělem Davidovým je syn Saulův šlechetný Jonatan.

Radujte se s radujícími a plačte s plačícími!

Křesťan má po Bohu a sobě milovati svého bližního. Láska k bližnímu je nezbytnou podmínkou věčné spásy. Ježíš Kristus slovy Evangelia nejedenkráte klade nám na srdce: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své. To jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobnému jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních záleží celý zákon i proroci." Mat. 22, 36.—40.

Podle vůle Boží máme se radovat s radujícími a plakat s plačícími. Kdo lásky k bližnímu nemá, činí právě naopak, když se bližní raduje, on se rmoutí a když bližní se rmoutí, on se z toho jeho zármutku těší. Vševědoucí Bůh proniká do nejzazších hlubin duše. Jak ošklivá musí býti před jeho nejsvětější tváří duše, která tyto hříchy: závist a zlopřejícnost v sobě tají.

Žádáte a nemáte . . .

Sv. Jakub píše: „Odkud vznikají boje a půtky mezi vámi? Ne-li odtud, od vašich chtíčů, které bojují ve vašich údech?

Žádáte a nemáte, zabíjíte a závidíte a nemůžete dosíci, potýkáte se a bojujete, a nemáte, poněvadž neprosíte. Prosíte a nedostáváte, protože špatně prosíte, abyste to promarnili ve svých chtíčích." Jak. 4, I.—4.

Těmito slovy sv. Jakub, apoštol, vysvětluje vznik závisti.

Kořenem závisti je nemírná a bezohledná sebeláska a její rozmanité chtíče. „Žádáte a nemáte," neboť Bůh snahy sebelásky maří. „Zabíjíte se", totiž hněvem a závistí, neboť „Kdo se hněvá na bratra svého, vražedník jest." I. Jan 3 15.

„Nemůžete dosíci" škody bližního s vlastním prospěchem a proto se hněváte a přece „nemáte". Zášť a hněv vám k ničemu dobrému nepomůže. Neboť ne takovým způsobem, ale zbožnou a pokornou modlitbou si máme zjednávati, čeho je nám potřebí.

Vytrhnout kořen.

Dobrou kajícnou a častou sv. zpovědí snažme se vyrvati ze své duše veliký a nebezpečný hřích závisti i s kořeny.

Žárlivost. Jak si od ní pomoci.

U Saula můžeme mluviti o zvláštním druhu závisti, o tak zvané žárlivosti. Žárlivý člověk se ustavičně bojí o svoji přednost před druhými a stále je podezřívá z nejhorších úmyslů a skutků.

Žárlivec je člověk nanejvýš nešťastný. Nemá sám pokoje a znepokojuje, trápí a případně i ohrožuje své bližní. Jiné pomoci mu není, než aby svou nevraživost přemáhal a neodůvodněného podezřívání aby se pečlivě chránil. Sv. zpověď je také zde nejúčinnějším prostředkem, aby se předešlo osudným koncům, často i zločinům, vraždám a sebevraždám.

Nejčastěji vyskytuje se žárlivost mezi snoubenci a manžely. Laskavou domluvou má snoubenec nebo manžel odmítnouti od sebe neodůvodněné a nespravedlivé podezření a má se přičiniti, aby opravdovým křesťanským životem nesprávnost žárlivých domyslů dokázal.

JONATANOVO PŘÁTELSTVÍ S DAVIDEM.

Saul opět se pokusil Davida zabíti — Přátelství na život a na smrt — Jonatan zpravuje Davida o vražedných úmyslech svého otce.

Když nastala zase válka, David vytáhl, bojoval proti Filišťanům a způsobil jim velikou porážku, že utekli před ním. I pojal duch zlý od Hospodina Saula, an seděl v domě svém maje v ruce kopí, a David sám hrál na harfu. Saul pokusil se přibodnouti kopím Davida ke stěně. David však uhnul před Saulem, a tak kopí bez úrazu udeřilo do stěny a David spasil se útěkem té noci.

David utekl z Najotu, který jest u Ramy, a přišed, mluvil před Jonatanem: „Co jsem učinil? Jaká je nepravost má, jaký je hřích můj proti otci tvému, že mi ukládá o život?“

Ten mu řekl: „Odstup to od tebe, neumřeš! Nečiníť otec můj nic velikého ani malého, leč to prve oznámí mně. Zatají mi tedy toliko tuto věc otec můj? Nikoli, toho nebude!“

A přisáhl opět Davidovi, který pak pravil: „Ví jistě tvůj otec, že jsem nalezl milost před očima tvýma, i řekne si: „Ať neví o tom Jonatan, aby se snad nezarmoutil.“ Ba ano, jako že živ je Hospodin a jako že živa je duše tvá, mne a smrt dělí takořka jeden toliko krok!“

Jonatan řekl Davidovi: „Každé přání duše tvé, které vyslovíš učiním ti!“ Pravil tedy David Jonatanovi: „Hle, zítra jest nov měsíce a já dle obyčeje mám sednouti si podle krále k jídlu. Pusť mne tedy, ať se mohu skrývati na poli až do večera třetího dne. Rozhlédne=li se otec tvůj a bude=li se ptáti na mne, od=pověz mu: „Prosil mne David, aby směl rychle jíti do Betléma, města svého, neboť oběti slavné mají tam všichni z čeledi jeho.“ Řekne=li: „Dobře“, bude míti pokoj služebník tvůj. Rozlobí=li se však, věz, že se odhodlal k nejhoršímu. Prokaž tedy mi=losrdenství služebníku svému, neboť jsi dovolil, by služebník tvůj učinil s tebou smlouvu Hospodinovu. Je=li na mně jaká nepravost, zabij mne ty, a neuváděj mne k otci svému.“

„Odstup to od tebe!“ vece Jonatan. „Ba poznám=li jistě, že odhodlal se otec můj k nejhoršímu proti tobě, nemůže ani býti, abych ti toho neoznámil!“

I ujal se slova David, řka Jonatanovi: „Kdo mi to oznámí, odpoví=li ti snad otec tvůj něco tvrdého o mně?“

Jonatan řekl Davidovi: „Pojď, vyjděme ven na pole!“

Když oba vyšli na pole, pravil Jonatan Davidovi: „Hospo=dine, Bože Israelův! Poznám=li úmysl otce svého zítra nebo pozejtří, bude=li to co dobrého Davidovi, a hned=li nepošlu k tobě, abych ti to oznámil, trestej Hospodin Jonatana a opět ho trestej! Bude=li však trvati zlost otce mého proti tobě, zjevím ti to tajně, propustím tě, bys mohl v pokoji odejíti, a Hospodin buď s tebou, jako býval s otcem mým...“

A opět přisahal Jonatan Davidovi, že ho miluje, neboť jako sebe sama, tak jej miloval.

I řekl mu Jonatan: „Zítra je nov měsíce, budeš hledán, zejména budeš pohřešován na svém místě pozítří. Sestup tedy rychle a jdi na místo, kde jsi se onehdy skrýval, a seď u ska=liska, které sluje Ezel. Já pak vystřelím k němu do terče tři střely, jako bych se cvičil stříleti. Pošlu také služebníka a řeknu mu: „Jdi a přines mi střely!“ Řeknu=li služebníku: „Hle střely jsou před tebou, přines je,“ ty přijď ke mně, neboť budeš míti pokoj a nic zlého nebude — jako že živ jest Hospodin. Řeknu=li však služebníkovi: „Hle, střely jsou za tebou,“ jdi

v pokoji, nebo Hospodin tě posílá. O řečech pak, které jsme mluvili já a ty, buď Hospodin svědkem mezi mnou a tebou na věky!“

Skryl se tedy David na poli.

Když přišel nov měsíce, sedl král k jídlu. Král posadil se — dle obyčeje — na svou stolici, která byla u stěny. Jonatan si sedl naproti, Abner vedle Saula, a shledáno, že místo Davidovo je prázdné.

Saul však neříkal nic ten den.

Když přišel druhý den po novém měsíci, opět bylo viděti, že je místo Davidovo prázdné. I ptal se Saul Jonatana, syna svého: „Proč nepřišel syn Isajův ani včera ani dnes k jídlu?“

Jonatan odpověděl Saulovi: „Prosil mne snažně, by směl jíti do Betléma. Řekl: „Dovol mi, neboť oběť slavná je ve městě, jeden z mých bratří pozval mne. Nuže tedy, jestliže jsem nalezl milost před očima tvýma, půjdu spěšně a podívám se na své bratry.“ Proto nepřišel ke stolu královu.“

Saul se rozhněval na Jonatana a řekl mu: „Synu ženy, nadbíhající muži, zda nevím, že miluješ syna Isajova, k hanbě své i k hanbě lůna matky své? Neboť pokud bude syn Isajův na zemi žíti, nebudeš pevný ty, ani království tvé. Proto pošli pro něho hned teď, a přiveď mi jej, neboť je syn smrti.“

Jonatan odpovídaje Saulovi, svému otci, pravil: „Proč má umříti? Co učinil?“

I vzal Saul rychle kopí, aby ho probodl. Jonatan poznal, že jest otec odhodlán Davida zabíti. Vstal tedy Jonatan od stolu velmi se hněvaje, a nejedl druhý den nového měsíce, neboť rmoutil se pro Davida, že ho potupil otec jeho.

Ráno přišel Jonatan na pole, jak si to David přál, a s ním mladý služebník. I řekl svému služebníku: „Jdi a nos mi střely, které já vystřelím."

Když služebník běžel, vystřelil druhou střelu přes něj. Když pak služebník přicházel k místu střely, kterou byl Jonatan vystřelil, volal Jonatan za služebníkem: „Hle, tamto je střela, dále za tebou!"

A opět volal Jonatan za služebníkem: „Pospěš, rychle, nestůj!"

I sebral služebník Jonatanův střely, a přinesl je pánu svému. Oč běželo, dokonce však nevěděl, nebo toliko Jonatan a David o té věci věděli.

Pak dal Jonatan zbraň svou služebníkovi a řekl mu: „Jdi a dones to do města."

Když služebník odešel, vstal David s místa, které bylo na jihu, padl na tvář k zemi, poklonil se třikrát a políbivše se vespolek, plakali druh nad druhem, zejména David.

A řekl Jonatan Davidovi: „Jdi v pokoji! Cokoli jsme si oba přisahali ve jménu Hospodinově, řkouce: „Hospodin buď svědkem mezi mnou a tebou, i mezi potomstvem mým a potomstvem tvým až na věky platiž!" Poté David vstal a odešel, a Jonatan také vrátil se do města. 1. Král. 19, 20,

*

Přátelství čistých a šlechetných duší.

Jonatan a David jsou nám krásným vzorem opravdového a věrného přátelství.

V Jonatanovi a Davidovi sešly se dvě křišťálově čisté a šlechetné povahy. Zamysleme se nad tím, jak veliké obětavosti a nezištnosti si vyžadovalo přátelství s Davidem na Jonatanovi. Především Jonatan věděl, že David má býti nastávajícím králem v Israeli a že tedy je vlastně jeho sokem. Než Jonatan nezáviděl svému milovanému příteli, jeho pomazání na krále, naopak přál mu ho z celého srdce. Věděl, že je to vůle Boží, a poznal, že David pro svoji statečnost a šlechetnost je hoden trůnu královského.

Láska silnější než smrt.

Jonatan pro své přátelství s Davidem měl se co báti svého nehodného otce. I jemu hrozilo každou chvíli nebezpečí, že rozzuřený otec jej usmrtí. Musil vymýšleti všecko možné, aby Davida ochránil. Jonatanovi to nebylo zatěžko. Byl ochoten i život dáti za svého milého přítele.

David pak veškerou svojí láskou lpěl na Jonatanovi. Budeme čísti dále, jak bolestně David oplakával smrt Jonatanovu.

Přítele věrného nelze se dokoupiti.

Opravdové a nezištné přátelství je možné jenom mezi dvěma lidmi vskutku šlechetnými. Najdou-li se takoví dva lidé v přátelství, jsou si navzájem oporou a útěchou nenahraditelnou ve všech oklonostech života. A to je účelem přátelství. Znova ovšem třeba podotknouti, má-li nám býti přátelství bližního ku prospěchu, musí to býti člověk v každém přátelství bližního ku musí býti zbožný, rozvážný, poctivý, nezištný. Jinak nebylo by nám přátelství ku prospěchu, ale k největší škodě, podle přísloví: „Pověz mi, s kým se přátelíš a já ti povím, jaký jsi."

Se své strany musíme se snažit, abychom také byli přáteli podle vzoru Jonatanova, abychom příteli všeho dobrého přáli, z jeho radosti srdečně se také radovali, o zármutek s ním se dělili, obětavě ve všech potřebách mu pomáhali a v ničem, abychom příteli pohoršení nedávali.

Kéž by i na naše přátelství, tak jako na přátelství Jonatana s Davidem hodila se slova knihy Sirachovcovy: „Přítel věrný jest záštita mocná, a kdo ho nalezl, nalezl poklad. Přítele věrného nelze se dokoupiti, nelze dosti odvážiti zlata ni stříbra za dobrotu jeho. Přítel věrný jest koření života a nesmrtelnosti, a kteří se bojí Pána, naleznou ho. Kdo se bojí Boha, bude míti také přátelství dobré, neboť jaký sám, takový bude i přítel jeho." Sir. 6, 14.—17.

Přátelství s Bohem.

Nejkrásnějším a nejvzácnějším přátelstvím jest láskyplný svazek čisté zbožné duše s Bohem. Ve svatém přijímání setkává se duše se svým královským přítelem Ježíšem Kristem. Jak nesmírně blaží toto přátelství vyjádřené vroucími slovy umírající sv. Terezie od Ježíška: „Bože, miluji tě!"

SAUL PO DVAKRÁTE V RUKOU DAVIDOVÝCH.

Saul bez úspěchu pronásledoval Davida. David bydlil v bezpečných místech v Engaddi. Saulovi oznámili: „Hle, David je na poušti Engaddi."

Pojav tedy Saul tři tisíce mužů, vybraných ze všeho Israele, šel hledati Davida a mužů jeho (kteří v počtu několika set byli s Davidem) i na nejpříkřejších skalách, které toliko kamzíkům schůdny jsou.

I přišel Saul k ohradám ovčím, jež byly vedle cesty. A byla tam jeskyně, do které vešel Saul na potřebu. David pak a muži jeho skrývali se hlouběji v té jeskyni.

I řekli Davidovi služebníci jeho: „Aj, den, kdy praví ti Hospodin: „Já dám nepřítele tvého tobě, abys mu učinil, cokoli libo bude očím tvým."

Tu David vstal a uřezal tiše kraj pláště Saulova. Poté tlouklo srdce Davidovi, že odřezal kraj pláště Saulova. I řekl mužům svým: „Hospodin mne milostivě uchovej, bych učinil tu věc pánu mému, pomazanému Hospodinovu, že bych vztáhl ruku svou na něj! Jeť pomazaným Hospodinovým!" Těmi slovy obměkčil David muže své a nedopustil jim, by povstali proti Saulovi.

Když pak Saul z jeskyně vyšel a bral se svou cestou, vstal po něm i David, a vyšed z jeskyně volal za Saulem, řka: „Pane můj, králi!"

Když se Saul ohlédl, David sehnuv se tváří k zemi, poklonil se a řekl Saulovi: „Proč posloucháš řeči lidí, kteří praví: „David usiluje o tvé neštěstí?" Hle, dnes vidí oči tvé, že vydal tebe Hospodin v ruku mou v jeskyni a napadlo mne, bych tě zabil, ale odpustilo ti oko mé, neboť jsem si řekl: „Nevztáhnu ruky své na pána svého, poněvadž je pomazaným Hospodinovým." Ano, otče můj, viz a poznej kraj pláště svého v ruce mé! Když jsem řezal kraj pláště tvého, nechtěl jsem vztáhnouti ruku na tebe, z toho poznej a viz, že není ve mně zloby ani zrady. Nezhřešil jsem proti tobě, ty však ukládáš mi o život, abys mi jej odňal. Sudiž Hospodin mezi mnou a tebou, a Hospodin pomstiž mne na tobě. Ruka má však nedotkne se tebe! Jak se říká ve starém přísloví: „Z bezbožných vychází bezbožnost", tak také ruka má se tě nedotkne! Koho honíš, králi israelský? Koho honíš? Psí mrchu honíš a jednu blechu! Budiž Hospodin soudcem a rozsuď mezi mnou a tebou. Kéž shlédne a ujme se pře mé, kéž vysvobodí mne z ruky tvé!"

Když David tyto řeči k Saulovi domluvil, řekl Saul: „Není-liž to hlas tvůj, synu můj, Davide?" A Saul počal hlasitě plakati.

Poté řekl Davidovi: „Spravedlivější jsi ty nežli já, neboť ty odplacuješ se mi dobrým, já však zlým tobě jsem se odplacoval. Tys ukázal dnes, co dobrého jsi mi prokázal. Když mne dal Hospodin v ruku tvou, nezabil jsi mne. Nebo kdo, dopadna nepřítele svého, propustí ho v dobrém? Kéž ti Hospodin odplatí dobrým za to, co jsi mi dnes učinil! Nyní pak, ježto vím, že jistě budeš králem a že budeš pevně držeti království israelské, přisáhni mi při Hospodinu, že nevyplelníš potomstva mého po mně, že nevyhladíš jména mého z domu otce mého." I přisáhl David Saulovi.

Po té odešel Saul domů, David pak a muži jeho vystoupili na bezpečnější místa.

Znova pojal Saula hněv na Davida. Zifští přišli k Saulovi do Gabay, řkouce: „Hle, David skryl se na pahorku Hachile, který je proti poušti."

Vstal tedy Saul a táhl dolů na poušť Zif — a s ním tři tisíce mužů, vybraných z Israele — aby hledal Davida na poušti Zif.

I položil se Saul v Gabae-Hachile, která byla proti poušti u cesty, kdežto David zdržoval se na poušti. Vida pak, že půjde Saul za ním na poušť, poslal vyzvědače a vyzvěděl, že jistotně tam přijde. Poté David tajně vstal a přišel na místo, kde byl Saul.

Když si prohlédl místo, na kterém ležel Saul a Abner, syn Nerův, velitel jeho vojska, a když viděl Saula, an spí ve stanu a ostatní lid okolo něho, řekl David Achimelechovi, svému služebníkovi, a Abisajovi, bratru Joabovu: „Kdo sestoupí se mou k Saulovi do ležení?"

Abisaj pravil: „Já sestoupím s tebou!"

Když tedy přišli David a Abisaj k lidu v noci, nalezli Saula, an leží a spí ve stanu, maje kopí vetknuté v zemi u své hlavy, Abnera pak a lid, ani spí kolem něho.

I řekl Abisaj Davidovi: „Vydal Bůh dnes nepřítele tvého do rukou tvých, nyní tedy probodnu jej kopím až do země jedním rázem, že druhého nebude potřebí."

David však řekl Abisajovi: „Nezabíjej ho, neboť kdo, vztáhna ruku svou na pomazaného Hospodinova, bude nevinen?“ A dále pravil David: „Jakože živ je Hospodin! Zajisté jen Hospodin ho porazí, buď že přijde čas jeho, že zemře, nebo vytáhne do boje a zahyne. Chraniž mne Hospodin, abych vztáhl ruku svou na pomazaného Hospodinova. Ale vezmi nyní kopí, které má u hlavy a džbán vody a odejděme!“

Vzal tedy David kopí a džbán vody, kterou měl Saul u hlavy a odešli.

Nikdo jich neviděl, necítil, nikdo se neprobudil, ale všichni spali, nebo tvrdý spánek od Hospodina byl na ně přikvačil.

Když pak přešel David na protější stranu a stál na vrcholku hory daleko, že byla veliká vzdálenost mezi nimi, zvolal David na lid a na Abnera, syna Nerova, řka: „Což mi neodpovíš, Abnere?“

Abner odpověděl: „Kdo jsi ty, který křičíš a znepokojuješ krále?“

I řekl David Abnerovi: „Zda nejsi ty muž? A kdo jiný v Israeli je ti roven? Proč jsi tedy nestřehl pána svého, krále? Neboť vešel kdosi z lidu, aby zabil krále, pána tvého. Není to dobře, co jsi učinil! Jakože živ je Hospodin, vy hodni jste smrti, že jste nestřehli pána svého, pomazaného Hospodinova! Viz nyní, kde je kopí Saulovo a džbán vody, který měl u hlavy!“

Saul poznal hlas Davidův a řekl: „Není-liž to hlas tvůj, synu můj, Davide?“

David řekl: „Můj hlas je to, pane můj, králi!“ A dodal: pán můj pronásleduje služebníka svého? Co jsem učinil? Nebo co zlého lpí mi na rukou?, proto nyní poslyš, prosím, pane můj, králi, slova služebníka svého: „Pudí-li tě Hospodin proti mně, zavoniž mu oběť! Pudí-li však tě lidé, zlořečeni buďte před obličejem Hospodinovým, neboť mne vyhnali dnes, že nemohu sídliti v dědictví Hospodinově, a řekli: Jdi, služ bohům cizím! Nuže, nebudiž vylita krev má na zemi před Hospodinem, neboť vyšel král israelský, aby ukládal mi o život, jako bývá honěna koroptev na horách.“

I řekl Saul: „Zhřešil jsem! Navrať se, synu můj, Davide! Neboť dokonce nic zlého ti již neučiním, že jsi vážil si dnes života mého. Jeť zřejmo, že jsem pošetile si počínal a že jsem chyboval příliš.“

David ujav se slova, řekl: „Hle, kopí královo! Ať přijde někdo ze služebníků králových a vezme si je! Všaktě Hospodin odplatí každému dle jeho spravedlnosti a věrnosti. Dal totiž Hospodin dnes tebe v ruku mou, ale nechtěl jsem vztáhnouti ruky své na pomazaného Hospodinova. Jako jsem na výsost vážil si dnes života tvého, tak bude vážen život můj v očích Hospodinových a on vysvobodí mne ze vší úzkosti!“

Tu pravil Saul Davidovi: „Požehnán buď, synu můj, Da= vide! Zajisté, co konati budeš, dokonáš, a jistě to zmůžeš!"
Odešel pak David cestou svou a Saul vrátil se domů.

1. Král. 24, 26,

*

Nejvíce obdivuhodný, kdo vítězí nad sebou.

Obdivovali jdsme Davida v boji s Goliášem. Ještě více Da= vida musíme obdivovati v boji se sebou samým.

Víme sami podle sebe, jak mohutný bývá žár pomstychti= vosti, když se nám stane veliká křivda. Křivdy, které páchal Saul na Davidovi, byly do nebe volající. David přičiněním Saulovým stal se psancem, nesměl spatřiti svého domova, musil stále prchati s jednoho místa na druhé, zdržovati se na nejnehostinějších místech, zkrátka Saul počínal si vůči Davidovi jako vůči ně= jakému nebezpečnému zločinci a ne jako neohroženému za= chránci vlasti a při tom skromnému a nenáročnému služebníku.

A hle! Jako na zavolanou Saul neprozřetelně upadá do rukou Davidových. Stačilo jenom vztáhnout ozbrojenou ruku, tu, která zvítězila nad Goliášem a nesčetnými jinými nepřáteli, úhlavní nepřítel a ztrpčovatel života Davidova byl by býval od= straněn, a David takřka bez překážky mohl vzíti trůn, jenž mu konečně náležel.

Obdivujeme Davida! Jak velikého vítězství dobyl sám nad sebou, když přemohl v sobě palčivou touhu po pomstě a svému nesmiřitelnému nepříteli daroval po dvakráte velkomyslně život. „Napadlo mne, bych tě zabil...., ale řekl jsem si: „Ne= vztáhnu ruky své na pána svého, poněvadž je pomazaným Ho= spodinovým," tak přiznává a prohlašuje David. A toto vítězství ducha nad tělem a nad smysly zjednává Davidovi v našich očích větší zásluhy a slávy než všecka jeho ostatní vítězství.

Saul byl jednáním Davidovým nadmíru zahanben a sám vyznal v rozmluvě s Davidem: „Spravedlivější jsi ty nežli já, neboť ty odplacuješ se mi dobrým, já však zlým tobě jsem se odplacoval."

Mstíti se dovedou i nejbídnější lidé i zvířata.

Nejednou v životě míváme i my chuť a příležitost bližnímu se pomstíti za menší nebo větší křivdu nám učiněnou. Všecky smysly, představy a žádosti v nás pracují na plánu, jak nej= účinněji pomstu provésti. Poškodit bližního na majetku, vztáh= nouti na něj násilně ruku, odepříti mu služby a pomoci, až jí bude potřebovati? Bylo by to přece nedůstojnou slabostí náležitě se nepomstíti! Opravdu?

Nejbídnější a nejhorší lidé dovedou se znamenitě mstíti, okamžitá pomsta panuje i mezi zvířaty. Pomsta tedy nepomáhá zvýšiti důstojnost lidskou, ba právě naopak: pomsta člověka

zbavuje důstojnosti rozumného tvora a řadí jej mezi podrážděné tvory nerozumné.

Co blaží člověka?

Odpustiti, za zlé dobrým odplácet, a za nepřítele se pomodlit, to všecko jsou skutky, které jako převzácné drahokamy mají sloužiti k nejkrásnější ozdobě člověka vůbec a křesťana zvláště. Čím větší křivdu odpustíme, tím více nás to hřeje u srdce, tím více nás to blaží. Proč? Poněvadž v odpuštění stáváme se podobnými Bohu, který nám lidem nesmírné a nesčíslné křivdy ustavičně jest ochoten odpouštěti. Nezapomenutelná musí nám býti slova milého Spasitele: „Já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí, a pomlouvají vás, abyste byli podobni svému Otci, jenž jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. Neboť milujete-li ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? zdali nečiní toho i celníci (hříšníci)? A budete-li pozdravovati toliko své bratry, co více činíte? zda-li nečiní toho i pohané? Buďte tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest." Mat. 5, 44.—48.

Nejpůsobivější pomsta.

Chceme-li potrestati bližního, jenž nám ublížil, prokažme mu při nejbližší příležitosti něco dobrého. Tak ho zahanbíme, jako David zahanbil Saula, „shrneme žhavé uhlí na hlavu jeho" a on potichu nebo nahlas bude musiti přiznati: „Spravedlivější jsi ty nežli já, neboť ty odplacuješ se mi dobrým, já však zlým tobě jsem se odplacoval." Takové přiznání nám bude jistě větším zadostiučiněním než nevím jaká msta. Bůh bude s námi spokojen, dá nám do duše útěchu a radost z dobrého skutku a bude nás provázeti svým požehnáním.

Drž slovo!

Povšimněme si ještě, že Saul, ačkoliv je muž a král, neumí dodržeti daného slova ani Bohu ani lidem. Slova jeho a sliby v nich obsažené nemají vážnosti a ceny ani u Boha ani u lidí.

„Slovo dělá muže" je uznané přísloví a zároveň pravidlo pro křesťanské muže. Slíbíme něco Pánu Bohu? Kéž za nic na světě toho slibu neporušíme! Otec slíbí něco dětem, a chce-li si zachovati plnou úctu a vážnost u dítek, musí to splniti. Jinak naučí své dítky právě tak nevážiti slibů, jak sám to činí. Muž slíbí něco své manželce, a chce-li, aby manželka s onou vyšší úctou k němu hleděla, musí především přísně dodržovati všecka svoje slova.

LAKOTNÝ NABAL A JEHO ŠLECHETNÁ MANŽELKA, ABIGAIL.

Smrt a pohřeb Samuelův — Prosba Davidova k Nabalovi — Odpověď lakomcova — „Připaš každý meč svůj" — Abigail, manželka Nabalova usmiřuje Davida — Trest Boží na Nabala.

Samuel umřel. I shromáždil se všecek Israel, oplakávali ho a pochovali v jeho domě v Ramě.

David vstav, sestoupil na poušt Faran. Byl pak muž kterýs na poušti Maon, který měl statek v Karmelu. Člověk ten byl velmi bohat. Měl tři tisíce ovec a tisíc koz.

I přihodilo se, že bylo stříháno stádo jeho v Karmelu. Jméno muže toho bylo Nabal, a jméno manželky jeho Abigail. Byla to žena velmi rozšafná a sličná, ale muž její byl tvrdý, velmi zlý a zlomyslný. Byl z rodu Kalebova.

Když uslyšel David na poušti, že Nabal stříhá stádo své, poslal deset jinochův a řekl jim: „Jděte nahoru do Karmelu, jděte k Nabalovi, pozdravte ho pokojně mým jménem a rcete mu: „Pokoj tobě, pokoj domu tvému, pokoj všemu, co je tvé! Slyšel jsem, že pastýři tvoji, kteří byli s námi na poušti, stříhají. Nikdy jsme jim neublížili, aniž jim kdy co ze stáda scházelo po všecek čas, kdy byli s námi v Karmelu. Ptej se služebníků svých, povědí tobě. Nyní tedy nechať naleznou služebníci tvoji milost před očima tvýma, neboť v den dobrý přicházíme. Co budeš míti po ruce, dej služebníkům svým a synu svému Davidovi."

Když přišli služebníci Davidovi, pověděli Nabalovi všecka ta slova jménem Davidovým. Když přestali mluviti, ujal se slova Nabal a řekl služebníkům Davidovým: „Kdo je David? A kdo je syn Isajův? Dnes je mnoho služebníků, kteří utíkají od pánů svých. Mám vzíti chleby své, nápoj svůj a maso z dobytka, který jsem zbil, svým střihačům, a dáti lidem, o kterých nevím, odkud jsou?"

Dali se tedy služebníci Davidovi zase na cestu, vrátili se, přišli k Davidovi a oznámili mu doslova vše, co byl řekl. Tu řekl David služebníkům svým: „Připaš každý meč svůj!" I připásal si každý meč. Také David připásal si meč. Šlo pak za Davidem okolo čtyř set mužů. Dvě stě jich zůstalo u břemen.

Abigaile, manželce Nabalově, oznámil jeden ze služebníkův jejich řka: „Hle, David poslal posly z pouště, aby pozdravili pána našeho. On však je zle odbyl. Lidé ti velmi dobří nám byli a neubližovali nám, aniž kdy něco ztratilo se nám po všechen čas, kdy jsme obcovali s nimi na poušti. Byli nám hradbou ve dne v noci po všecky dny, v kterých pásli jsme u nich stáda. Protož uvažuj a přemýšlej, co máš udělati, neboť jistě neštěstí stihne muže tvého i dům tvůj. A on je ničemník, že s ním není řeči."

Vzala tedy Abigail dvě stě chlebů, dva měchy vína, pět k jídlu upravených beranů, pět měr pražmy, sto svazků sušených hroznův a dvě stě hrud sušených fíků, vložila to na osly a řekla služebníkům svým: „Jděte napřed, hle, já půjdu za vámi.“ Muži svému však, Nabalovi, toho neoznámila.

Když tedy vsedla na osla a sjížděla k úpatí hory, David a muži jeho sestupovali proti ní, a tak se s nimi potkala.

David pravil: „Jistě nadarmo jsem opatroval všecek majetek člověka toho na poušti, že se neztratilo nic ze všeho, co mu příslušelo, ježto odplatil se mi zlým za dobré. Trestej Bůh mne, zachovám-li do rána na živu ze všeho, co mu přísluší, močícího na stěnu!“

Když Abigail Davida spatřila, rychle sesedla s osla, padla před Davidem na tvář, poklonila se až k zemi, padla mu k nohám a řekla: „Na mně buď, pane můj, ta nepravost! Prosím, by směla mluviti služebnice tvá k sluchu tvému, slyš slova služebnice své! Neračiž, prosím, pane můj, králi všímati si toho ničemníka Nabala. Neboť dle jména svého blázen jest a bláznovství s ním chodí. Já však služebnice tvá, pane můj, neviděla jsem služebníků tvých, které jsi poslal. Nyní tedy, pane můj, jakože živ je Hospodin — a jakože živa je duše tvá — který ti zabránil, abys neprolil krve, a který ti zachoval čistou ruku — nyní tedy staniž se jako Nabalovi tvým nepřátelům, kteří hledají zlého pánu mému! Proto přijmi požehnání toto, které přinesla služebnice tvá tobě, pánu svému, a dej to služebníkům, kteří jdou za tebou, pánem mým! Promiň nepravost služebnice své, neboť jistě učiní Hospodin tobě, pánu mému, že bude dům tvůj trvalý. Vždyť boje Hospodinovy ty, pane můj, vedeš, a zlého nic nebude na tobě shledáno po všecky dny života tvého!...“

I řekl David Abigaile: „Požehnán buď Hospodin, Bůh Israelův, který tě poslal dnes mně v cestu, požehnána buď řeč tvá, a požehnána buď ty, která jsi zadržela mne dnes, abych nešel proliti krev a nepomstil se sám!...“

Přijav pak David z ruky její všecko, co mu přinesla, řekl jí: „Jdi pokojně domů, hle vyslyšel jsem hlas tvůj.“

Když přišla Abigail k Nabalovi, hle, byly hody v domě jeho jako hody královské, a srdce Nabalovo bylo veselé, neboť byl velmi napilý.

Proto neoznámila mu Abigail nic, ani zbla, až do rána.

Na úsvitě však, když Nabal z vína vystřízlivěl, oznámila mu to manželka jeho. Tu zmrtvělo v něm srdce a on takořka zkameněl. Když pak minulo deset dní, dorazil Hospodin Nabala, že zemřel.

David uslyšev to, že totiž Nabal je mrtev, řekl: „Požehnán buď, Hospodin, který odsoudil Nabala za to, že mne potupil, a který služebníka svého uchránil zlého ,a způsobil Hospodin, že zloba Nabalova vrátila se na hlavu jeho.“

Poté vzkázal David Abigaile, že si ji vezme za manželku. Přišli tedy služebníci Davidovi k Abigaile do Karmelu a řekli jí: „David posílá nás k tobě, že si tě chce vzíti za manželku.“

Ona vstala, poklonila se tváří k zemi, a řekla: „Hle, služebnice tvá budiž otrokyní, která bude umývati nohy služebníkům pána svého.“

Abigail pak rychle vstala, sedla na osla, pět dívek šlo pěšky s ní, jela za posly Davidovými a stala se jeho manželkou.

1. Král. 25,

*

Za dobré zlým.

Jméno Nabal znamená česky — blázen. A skutečně bylo cosi bláznivého v nadutosti a zpupnosti Nabalově.

Moudrý člověk jest vděčen každému, kdo mu co dobrého prokáže. Svoji vděčnost snaží se projeviti také zevnějšími skutky, aby si i na dále udržel přízeň toho, který mu dobře posloužil.

David se svou družinou prokázal Nabalovi neocenitelné služby staraje se o četná Nabalova stáda. Když pak se mužstvo Davidovo ocitlo v nedostatku, plným právem mohl žádati David od Nabala, aby ze své hojnosti jim v bídě se nalézajícím nějakými pokrmy vypomohl.

Četli jsme, jak neurvale a zpupně Nabal odmítl prosbu Davidovu a ještě posměch si činil z trpkého osudu vyhnance Davida. Roztrpčen a rozhněván praví tedy David: „Připaš každý meč svůj!“

Kousavost v řeči podněcuje k nebezpečnému hněvu.

Slova Nabalova obsahovala v sobě jedovatě kousavý výsměch. „Dnes je mnoho služebníků, kteří utíkají od pánů svých,“ vzkázal Nabal Davidovi. Jak bolestně dotkla se tato slova Davida, nad něhož nelze si představiti poddaného a služebníka věrnějšího, máme-li na zřeteli Davidův poměr ku králi Saulovi.

Kousavost v řeči jest vlastností nepěknou a nebezpečnou, neboť dovede i člověka dobrého a klidného vzrušiti k prudkému hněvu a k nepředloženému jednání. Je hodně lidí, kteří svojí pomlouvačnou kousavostí působí nesčetná pohoršení, a vyvolávají ve společnosti, v níž se octnou, samé různice a hněvy. Běda rodině, v níž jeden z manželů je kousavý a uštěpačný v řeči. Hněvy domácí nemají konce. V návalu tímto způsobem vyvolaného hněvu může dojíti i k nejhoršímu: k vraždě nebo sebevraždě. Proto učiňme si nezměnitelné předsevzetí: Nikdy a vůči nikomu nebudu kousavým v řeči!

Kdy je dovoleno ženě vládnout.

Je známo, že i dnes v mnohé rodině, co nerozvážný a pošetilý, nějaké vášni oddaný muž kazí, musí dobrá a moudrá žena napravovati. Jest to ovšem obrácený pořádek, neboť muž má státi v čele rodiny a slovem i příkladem má ji vésti k dobrému. Muži to jistě ku cti neposlouží.

Než stávají se případy, kdy žena odvolávajíc se na svoje velké věno a majíc pánovitou povahu, převede vládu v domě na svou stranu, i když muž je pořádný, pracovitý a rozvážný, při tom však vůči své manželce příliš podajný. Takový pořádek právem můžeme nazvati převráceným pořádkem. Nebývá to k dobrému. Taková manželka pohrdá svým manželem a tou pohrdání pojívají se těžké a nebezpečné hříchy: udržování nedovolených poměrů s druhými, plýtvání majetkem a pod. V tomto případě jest vláda ženy v domácnosti jen na veřejné pohoršení a ku zkáze dítek.

V domě Nabalově bylo na místě, že spravedlivá a rozumná Abigail chápala se činu, kde její manžel, nadutý, lakomý a opilství se oddávající, se svým rozumem a rozvahou nestačil.

Nemluv s nepříčetným!

Když přišla Abigail (od Davida) k Nabalovi, hle, byly hody v domě jeho jako hody královské, a srdce Nabalovo bylo ve-

selé, neboť byl velmi napilý. Proto neoznámila mu (Abigail) nic až do rána.

Nabal byl opilý, a proto zcela rozumně jednala Abigail, když s ním, pokud opilý byl, nemluvila.

Je-li už to neštěstí v rodině a muž přichází domů opilý, když manželka trpělivá a rozumná chrání se domluv a výčitek, pokud je muž v takovém stavu, jedná podle vzoru Abigail zcela správně. Nadávky, výčitky, dlouhé nekonečné řeči, působí pravý opak toho, čeho se chce dosáhnouti. Choditi za mužem do hostince a tam snad veřejně do nadávek a výčitek se dáti, to rozhodně není prostředek, kterým by se dal muž napraviti.

Jak si počínat vůči muži náchylnému k opilství.

Jsou zbožné a na nejvyšší míru trpělivé křesťanské ženy, které vlídnými a laskavými slovy, prostými výčitek, opilého manžela přivítají z hostince a tak zabraňují, aby nepříčetným hněvem a zuřivostí nezpůsobil ještě další neštěstí. Teprve až úplně vystřízliví, krátkými, laskavými, ovšem i důtklivými slovy snaží se jej pohnouti, aby se vystříhal příležitosti ku hříchu: hostinci. Pobyt doma hledí mu učiniti, co nejpříjemnější, aby jej hostinec přestal táhnouti. Aby toho dosáhla užije všech prostředků, které ji vlastní rozvaha doporučí: stará se o dobrou zajímavou četbu pro manžela, pozve hodné sousedy na návštěvu, nechá přinésti nějakou tu sklenici piva do domu a pod.

Na výsost taková manželka a matka potřebuje modlitby, aby ji byla posilou a útěchou. Má-li opravdu těžké postavení a neví si rady, poprosí o radu duchovního správce.

Po špatných vlastnostech pátrej před svatbou!

Nejlepší rada ovšem je, všimnouti si chyb a nebezpečných náklonností mužových včas, to jest před svatbou, nedělati si žádných pohádkových představ, že v manželském ráji přestanou všecky chyby a nedostatky. Nepřestanou, ale naopak teprve se ukáží a vzrostou, a stávají se těžkým a někdy velice těžkým křížem, který nutno do smrti nésti. Ovšem i zde platí pak slova Ježíše Krista: „Vezmi kříž svůj na sebe každodenně a následuj mne!“

SAUL U VYVOLAVAČKY DUCHŮ V ENDORU.

Filišťané začínají válku proti Israelitům — Úzkost Saulova — K duchařce — Vyvolávání ducha Samuelova — Smutná předpověď.

V těch dnech shromáždili Filišťané vojska svá, aby počali válku proti Israeli.

Samuel byl již mrtev. A Saul byl vyplenil čaroděje a hadače ze země. — Tak totiž přikázal Hospodin skrze Mojžíše: „Až

vejdeš, Israeli, do země, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, varuj se napodobovati ohavnosti oněch národů. Nebudiž mezi vámi nikoho, kdo by kázal synu svému nebo dceři procházeti ohněm, aby se očistili, kdo by se tázal hadačů, kdo by zkoumal sny, pozoroval znamení, nebudiž mezi vámi kouzelníka, zaklinače, nikoho, kdo by se radil duchů nebo věštců, kdo by se vyptával mrtvých na pravdu. Nebo všecky tyto věci má Hospodin v ošklivosti a pro tyto zločiny zahladí je při tvém příchodu. Buď dokonale a bez úhony oddán Hospodinu, Bohu svému. Tito národové, jejichžto zemi zabereš, poslouchají čarodějův a hadačů, ty však jsi od Hospodina, Boha svého, opatřen jinak." —

Filišťané tedy se shromáždili, přitáhli a položili se v Sunamu. Také Saul shromáždil všecky Israelity, a přišel do Gelboe.

Když viděl Saul tábor Filišťanův, ulekl se a srdce jeho náramně se poděsilo. I dotazoval se Hospodina, avšak neodpověděl mu ani sny, ani skrze kněze, ani skrze proroky.

Řekl tedy Saul služebníkům svým: „Vyhledejte mi ženu, která umí vyvolávati duchy. Půjdu k ní a tázati se budu skrze ni."

I řekli mu služebníci jeho: „Je žena, která umí vyvolávati duchy, v Endoru."

Změnil tedy podobu svou, přestrojil se, šel sám a dva muži s ním a přišli k ženě té v noci.

I řekl jí: „Věšti mi pomocí vyvolaného ducha a vyvolej mi mrtvého, kterého ti povím!"

Žena mu pravila: „Zajisté víš sám, co vše učinil Saul, kterak vyhladil čaroděje a hadače ze země. Proč tedy ukládáš mi o život?"

Tu přisáhl jí Saul při Hospodinovi, řka: „Jakože živ je Hospodin! Nic zlého se ti nestane pro tu věc!"

Tázala se ho tedy žena: „Koho ti mám vyvolati?"

On řekl: „Samuele mi vyvolej!"

Když pak uzřela žena Samuele, vzkřikla hlasem velikým a řekla Saulovi: „Proč jsi mne oklamal? Vždyť jsi ty Saul!"

Král jí pravil: „Neboj se! Co jsi viděla?"

I řekla žena Saulovi: „Cosi božského jsem viděla, ano vystupuje ze země."

Když se jí tázal: „Jaká je podoba jeho?" odpověděla: „Člověk, stařec vystupuje a jest oděn pláštěm."

I porozuměl Saul, že je to Samuel, padl tváří svou k zemi a poklonil se. A řekl Samuel Saulovi: „Proč mne znepokojuješ, že jsem byl vyvolán?"

Saul odpověděl: „Soužen jsem náramně, neboť Filišťané bojují proti mně a Bůh odstoupil ode mne. Nechtěl mi odpověděti ani skrze proroky, ani skrze sny. Proto povolal jsem tebe, bys mi oznámil, co mám dělati."

I řekl Samuel: „Co se mne ptáš, kdyžtě Hospodin odstoupil od tebe a přešel k soku tvému? Učinil totiž tobě Hospodin, jak mluvil skrze mne, vytrhl království tvé z ruky tvé a dal je rodáku tvému Davidovi. Že jsi neposlechl hlasu Hospodinova, a žes na Amalekovi neučinil zadost hroznému hněvu jeho, proto učinil ti dnes Hospodin, co trpíš, a vydá Hospodin s tebou také Israele v ruce Filišťanů. Zítra ty i synové tvoji budete se mnou. Ano i ležení israelské vydá Hospodin v ruce Filišťanů."

Saul padl ihned, jak dlouhý byl na zemi, neboť ulekl se slov Samuelových a byl vysílen, ježto nejedl celý ten den.

Přistoupila tedy žena ta k Saulovi — byltě velmi poděšen — a řekla mu: „Hle, poslechla služebnice hlasu tvého a vydala jsem život svůj v nebezpečenství. Poslechla jsem řečí tvých, které jsi mluvil ke mně, nyní tedy poslechni také ty hlasu služebnice své. Předložím ti skývu chleba, bys pojedl, tak se posilnil a mohl jíti cestou svou."

On však odepřel řka: „Nebudu jísti." I nutili ho služebníci jeho i žena ta, až konečně poslechl hlasu jejich, vstal se země a sedl si k rohožce. Žena ta měla doma vykrmené tele. To rychle zabila a vzavši mouky, zadělala ji, napekla přesných chlebův a předložila je Saulovi a služebníkům jeho. Když pojedli, vstali a odešli tu noc. 1. Král. 28,

Nebudiž mezi vámi nikoho, kdo by se radil duchů!

Nanovo začala válka. Filišťané v nebývalém počtu vytáhli proti Israelitům. Kdysi hrdina a obávaný král v neblahé předtuše úplně zmalomyslněl, když spatřil zástupy nepřátel.

Místo však, aby se snažil odprositi a usmířiti Hospodina za někdejší svou neposlušnost, dopouští se nové neposlušnosti a velikého provinění, když káže si vyhledati vyvolavačku duchů. Od ní chce vyvoláním ducha zemřelého Samuela seznati výsledek nastávajícího boje a svůj osud.

Jak hluboko klesl kdysi slavný a mocný Saul. Obrací se o pomoc k jedné z hadaček, jichž zhoubnou činnost kdysi s takovým úsilím se snažil potlačiti. Jedná proti výslovnému zákazu Hospodinovu, danému skrze Mojžíše: „Nebudiž mezi vámi nikoho, kdo by se tázal hadačů, — kdo by se radil duchů nebo věštců, kdo by se vyptával mrtvých na pravdu. Nebo všecky tyto věci má Hospodin v ošklivosti." Dt. V. Moj. 18, 9—14.

Staré i moderní pohanství zdrojem pověr.

Pohanští národové žili a žijí z pověrečného hadačství, zkoumání snů a různých znamení, z rozmanitých čárů a kouzel a konečně i z „vyvolávání duchů zemřelých lidí", což všecko v Zákoně Božím, platném zrovna tak dnes jako kdy jindy, označuje se jako nedůstojná pověra a jako těžký hřích.

Za našich vzdělaných dob, místo, aby pověra všeho druhu zmizela, jsouc Církví katolickou po celá staletí úsilovně potlačována, povstává, rodí se a rozšiřuje se jako nezničitelná plevel tatáž pohanská pověra v nejrůznějších podobách v odkřesťaněné společnosti lidské.

Statistika posledních let udává, že v Praze na př. je více než 300 kartařek, které hádají budoucnost z karet. Mají velice hojné návštěvy z nejlepších kruhů velkoměstské společnosti. Jak důležitou úlohu hraje v životních osudech mnohých lidí „nešťastné číslo 13", o tom by nás nejlépe poučilo číslování pokojů v hotelích, kde třináctka se nesmí ukázat. Rozbité zrcadlo určuje také u mnohých lidí jejich osudy. A titéž lidé, kteří to všecko a jiné věci věří, neumějí se snad ani pomodlit a honosivě prohlašují, že učení Církve katolické nevěří.

Pověra spiritismu dodavatelkou ústavů choromyslných.

A právě v naší době jest to vyvolávání duchů, tak zvaný spiritismus, který jest mnohým lidem celým náboženstvím, ačkoliv není ničím jiným nežli prastarou, zdraví duševnímu i tělesnému nebezpečnou, pohanskou pověrou.

V ústavech choromyslných je řada těch, kteří zešíleli z ustavičného duševního rozčilení a napětí při vyvolávání duchů ve spiritistických sedánkách.

Bůh vyvolávání duchů nadarmo nezakázal.

Než přece bylo by to tak pěkné a zábavné porozprávěti si a takovým Samuelem, Saulem, Davidem, Neronem, Husem, Žižkou, Napoleonem atd. Proč to Bůh a Církev zakazují?

Posuďme sami! Spiritista volá ducha zemřelé osoby. Malý stolek je nástrojem vyvolaného ducha a pomocí zvláště sestavené abecedy různým klepáním dává odpovědi na otázky.

Nebo jeden z účastníků usíná a jeho ruky neb úst používá duch a odpovědi zrovna píše nebo mluví.

Účastníci dávají otázky z minulosti, táží se na to, co se děje na jiném vzdáleném místě, neopomenou se otázati i na věci budoucí. Někdy duch sám, aniž by byl dotazován, udělá celou přednášku. Vyvolaní duchové dovedou zvednout těžký předmět, i spící medium pozvednout od země, ukazují se v jakési oblačné podobě.

Všecky tyto a podobné zjevy nejsou ničím novým, nýbrž vyskytují se ve všech dobách a u všech národů. Názorný příklad máme právě na kouzelnici Endorské.

O jaké duchy se jedná?

O jaké duchy jde? Jsou to skutečně duchové zemřelých, duše těch, jež spiritista volá? Kdybychom všecky případy vyvolávání duchů měli posuzovati podle události endorské, málem bychom přisvědčili.

Ale nesmíme zapomenouti, že v uvedeném případě jde o zjevení Samuelovo, které se stalo z přímého dopuštění Božího, ne ze zásahu hadačky. Bůh, aby oznámil Saulovi jeho konečný trest a aby bylo zřejmo, za co onen trest přichází, nechává se zjeviti Samuela. Pochybné místo, na němž se Saul nalézá, je samo svědkem proti Saulovi.

Že zjevení Samuelovo nestalo se vyvoláváním hadačky, je zřejmo z vypravování. Než se tato na rozkaz Saulův k vyvolávání odhodlala, neočekávaně spatřila podobu Samuelovu, a dvojím úlekem přestrašena „vzkřikla hlasem velikým". Naznačuje sama dvojí příčinu svého strachu: „Vždyť ty jsi Saul" a „Cosi božského jsem viděla, ano vystupuje ze země."

Co tedy v ostatních případech, kdy tato hadačka a spiritistka a po ní všichni ostatní spiritisté vyvolávali duchy, co máme o nich souditi? Zákaz Boží těchto věcí je nám dostatečným důkazem, že duše zemřelých lidí nemají nejmenší účasti na zjevech spiritismu!

Ne duše zemřelých, ale duchové bytosti.

Zdravý rozum sám nedovedl by také pochopiti, jak by Bůh mohl připustiti, aby se duše zemřelých stávaly komedianty v klepajících stolcích a aby odpovídaly dotěrně zvědavým vyvolavačům.

Spíše musíme mysliti na něco jiného. Napadne nám, zda-li rozmluva Evy s hadem v ráji nebyla vlastně první spiritistickou seancí? Ne mrtvý stolek, ale živý tvor, had, byl z dopuštění Božího nástrojem skutečné slyšitelné rozmluvy zlého ducha s Evou.

Není pochyby o tom, že zlý duch touží po tom, aby se člověku co nejvíce přiblížil. V člověku skrývají se neznámé dosud síly „podvědomí". Tyto síly působí pohyb stolků, působí také, že způsobilá osoba — medium — ve spiritistickém shromáždění usíná a mluví myšlenkami všech přítomných. To všecko samo o sobě bylo by přirozené a nikterak hříšné. Jenomže toto přirozené je vzácnou příležitostí zlému duchu zcela zřetelně a vnímatelně k lidem promluviti a své myšlenky jim nenápadně vpraviti. Tu ovšem nelze, aby se představil správným jménem. Skrývá se za to, zač se jedině skrývati může, totiž za jména různých zemřelých.

Něco jako posedlost zlým duchem za časů Kristových.

Nemusíme míti za to, že by každé slovo pronesené nebo napsané při spiritistických sedánkách pocházelo od zlého ducha. Toho mu také naprosto není třeba. Jemu stačí, když udává jen směr rozprav a sem tam dá podnět, který žene vodu na jeho mlýn. Záleží mu, jak lze naprosto přesně dokázati z hovorů a přednášek na spiritistických seancích, hlavně na dvou věcech: odstraniti z duší účastníků víru v Božství Ježíše Krista a přiměti ponenáhlu k odpadu od Církve katolické. Když dosáhne toho, má co chtěl, a ostatní jde samo sebou.

Záhadné a proto lákavé.

A v tom je účel a zároveň nebezpečí lákavého a záhadného a při tom tak starobylého a rozšířeného duchařství: odvrátiti lidstvo od pravé víry a úcty Boží a dáti mu za předmět víry a úcty „jakési duchy". Zatvrzelost spiritistů v jejich bludech a pověrách je velice příznačná a dokazuje, že nejde jenom o nevinnou hračku, ale, jak Bůh sám svými zákazy naznačil, o nebezpečný a zhoubný blud.

Věrouka spiritismu. Tresty církevní.

Sluší ještě poznamenati, a zasluhuje zvláštního povšimnutí, že spiritismus jako hlavní článek svého učení podle všeobecného

návodu „duchů“ hlásá, že není pekla v tom smyslu, jak Ježíš Kristus naznačil a jak jeho Církev před ním varuje.

Líčil na př. Ježíš Kristus poslední soud: „Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu posadí se na slavný trůn svůj a shromážděni budou před ním všichni národové... Tehdy král řekne těm, kteří budou na pravici jeho: „Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím při= praveným vám od ustanovení světa. Neboť lačněl jsem, a dali jste mi jísti... Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho.“ Mat. 25, 31, 41. — Každá snaha dokazovati, že pekla není, — proti jasným slovům Ježíše Krista, — jest věřícímu křesťanu totožná se snahou přesvědčiti lidi, že pekla a tudíž ani hříchu sebetěžšího se netřeba báti. A to jest ovšem „voda na pekelný mlýn“. Tak velmi dobře chápeme, kdo udává tón zdánlivě „nábožných“ a poučných spiritistických článků víry.

Církev katolická, přihlížejíc ku všem zkušenostem se spiri= tismem a přihlížejíc ovšem především k nejmoudřejší a nejsvě= tější vůli Boží, jedná jenom jako pečlivá matka, když pod trestem vyloučení z Církve a odepření křesťanského pohřbu za= kazuje svým věřícím účast na spiritistických shromážděních.

Katolický spiritismus.

Než Církev katolická má svůj dovolený ba dokonce velice záslužný a užitečný „spiritismus“, který nepřestává věřícím co nejvíce doporučovati a jemuž dala název „obcování svatých“. Chceme vejíti ve styk s dušemi našich zemřelých, s dušemi vynikajících a svatých lidí?

Nic není snadnějšího nad to. A nepotřebujeme k tomu žád= ných stolečků ani žádných medií, nýbrž jen povznesení mysli k Bohu v nábožné a srdečné modlitbě. Modlíme se za duše v očistci. Nábožná naše modlitba okamžitě působením Božím uvede nás v tajuplné spojení s dušemi, za které se modlíme. Ony poznají a pocítí, že se za ně právě my modlíme nebo mši sv. obětujeme. Bůh sám jim to dává poznati. V témže oka= mžiku vysílají už tytéž duše své prosby k Bohu za nás. Pán Bůh oboje prosby přijímá a rozděluje i duším v očistci i nám, kteří za ně orodujeme přiměřené milosti. V tom záleží naše ob= cování s dušemi v očistci.

Rádi bychom si promluvili s dušemi svatých, kteří se již těší světlu nebeskému? Tentýž prostředek: modlitba. Tentýž výsledek: orodování za nás u Boha. To jest naše obcování se svatými v nebi.

A tomuto „spiritismu“, obcování s dušemi v očistci a se svatými v nebi, věnujme se celým srdcem a celou duší.

Srážka Filišťanů s Israelity — Israelité poraženi prchají — Smrt Saulova — Potupa mrtvého těla Saulova — Podvodný voják, v domnění, že získá odměnu, lživě oznamuje, že zabil Saula — Trest — Bolestný nářek Davidův.

Všecka vojska Filišťanů shromáždila se v Afeku, Israel pak položil se u studnice, která byla v Jezraheli. Filišťané pak táhli do Jezrahele.

Filišťané začali bojovati proti Israelovi. Israelité dali se na útěk před Filišťany. Vraždění padali na pohoří Gelboe.

Filišťané byli také v patách Saulovi a synům jeho, a zabili Jonatana, Abinadaba a Melchisuu, syny Saulovy.

Všecka prudkost boje obrátila se proti Saulovi. Střelci ho dohonili a těžce poranili. I řekl Saul oděnci svému: „Vytas meč svůj a probodni mne, aby snad nepřišli tito neobřezanci, a mne potupně nezabili." Avšak oděnec jeho nechtěl. Byltě náramným strachem předěšen.

Chytil tedy Saul meč a nalehl na něj. Když to oděnec jeho viděl, že totiž je Saul mrtev, nalehl také sám na meč a zemřel s ním.

Umřel tedy Saul, tři synové jeho, oděnec jeho i všichni muži jeho toho dne společně.

Synové Israelovi, kteří byli za údolím a za Jordanem, vidouce, že mužstvo israelské dalo se na útěk a že Saul i synové jeho jsou mrtvi, opustili města svá a prchli. I přišli Filišťané a usadili se tam.

Druhého dne, když přišli Filišťané, by zloupili pobité, nalezli Saula a tři syny jeho, ani leží na pohoří Gelboe. I sťali hlavu Saulovi, svlékli s něho odění a poslali posly, by to rozhlásili po zemi Filišťanů do kola, ve chrámech jejich model i v lidu.

Odění jeho složili ve chrámě Astartině, tělo pak pověsili na zdi města Betsanu. Když to uslyšeli obyvatelé města Jabesu, které Saul kdysi osvobodil, co totiž učinili Filišťané Saulovi, vstali všichni jejich jonáci, šli celou noc, vzali tělo Saulovo i těla synů jeho se zdi Betsanu, přišli zase do Jabesu, a oplakávali je tam. Kosti pak jejich vzali, pochovali je v lese Jabes, a postili se sedm dní.

Po smrti Saulově, když se David vrátil z vítězného boje proti Amalečanům, třetího dne ukázal se člověk přicházející z tábora Saulova s rouchem roztrženým a s hlavou posypanou prachem. Když přišel k Davidovi, padl na tvář svou a poklonil se.

I tázal se ho David: „Odkud přicházíš?" On mu odpověděl: „Z tábora israelského utekl jsem." I řekl mu David: „Co se stalo? Pověz mi." On vypravoval: „Utekl lid z bitvy a mnoho z lidu padlo, zemřelo. Též Saul a Jonatan, syn jeho, zahynuli."

I tázal se David jinocha, který mu to oznamoval: „Kterak víš, že je mrtev Saul i Jonatan, syn jeho?“ I řekl jinoch, který mu to oznamoval: „Náhodou přišel jsem na pohoří Gelboe. Saul byl opřen o své kopí. Když se blížily k němu vozy a jezdci, ohlédl se, a vida mne, zavolal na mne. Když jsem mu odpověděl: „Tu jsem“, tázal se mne: „Kdo jsi ty?“ Odpověděl jsem mu: „Amalečan jsem já.“ I řekl mi: „Oboř se na mne a zabij mne, neboť úzkosti mne obkličují a ještě všecek život

jest ve mně.“ Obořiv se tedy na něho, zabil jsem ho, neboť jsem věděl, že nepřežije toho pádu. A vzal jsem čelenku, kterou měl na hlavě, jakož i náramek s ramene jeho, a přinesl jsem to tobě, pánu mému, sem.“

David i všichni muži, kteří s ním byli, chytivše roucha svá, roztrhli je a kvílili a plakali a postili se až do večera pro Saula, pro Jonatana, syna jeho, pro lid Hospodinův a pro dům Israelův, že padli mečem.

David pak tázal se jinocha, který mu to oznámil: „Odkud jsi ty?“ On odvětil: „Syn příchozího Amalečana, já jsem.“

I řekl mu David (mysle, že mluvil pravdu); „Proč jsi se nebál vztáhnouti ruku svou, abys zabil pomazaného Hospodi-

nova?" A zavolav David jednoho ze služebníků svých, přikázal mu: „Přistup a oboř se na něj." On ho udeřil, že zemřel. David pak mu pravil: „Krev tvá na hlavu tvou! Nebo tvá vlastní ústa svědčila proti tobě, když řekla: Já jsem zabil pomazaného Hospodinova."

Oplakával pak David tímto žalozpěvem Saula a Jonatana, syna jeho:

„Mysli, Israeli, na ty mrtvé, kteří padli na tvých výšinách! Slavní v horách tvých, Israeli, jsou zabiti! — Běda, kterak padli ti hrdinové!

Ó pohoří gelboeské! — rosa ani déšť na ně nepadej, — ani neměj polních prvin, — neb tam byl povržen štít reků!

Saul a Jonatan, ti milí a libí, — v žití ni ve smrti nebyli rozloučeni — byli rychlejší nežli jsou orlové, — byli udatnější nežli lvové!

Jonatan na tvých výšinách byl zabit! — Žalost mám nad tebou, bratře můj, Jonatane! — Tys měl půvabu mnoho, velmi mnoho, — tvoje láska byla mi nad lásku žen.

Jak matka miluje svého jedináčka, — tak jsem miloval já tebe! — Běda, kterak padli ti hrdinové! — A kterak ztraceny jsou válečné zbraně!" 1. Král. 29, 30, 31,
2. Král. 1,

*

Příčina neblahého osudu Saulova.

Po čtyřicetiletém panování smutně skončil Saul na horách Gelboe. Bojuje v prvních řadách padl i šlechetný a statečný druh Davidův, syn Saulův, Jonatan a dva jeho bratři.

Jak jsme mohli pozorovati v úryvcích ze života Saulova, byl život i panování Saulovo nešťastné. A příčinou životního neblahého osudu Saulova byla nepodajná vášeň ctižádosti a pýchy. Milost a požehnání Boží, které Saula s počátku provázelo, konečně jej úplně opustilo. A Saul se nepodal, nečinil pokání za své zločiny. Mezi jiným nechal i povražditi 85 kněží. Konečně jaký byl život rozervaný a nešťastný, taková byla i smrt. Skončil smrtí zoufalce a sebevraha.

Jak si zajistíme vytrvalost v dobrém.

Saul dobře začal, ale špatně skončil. A po Saulovi mnozí a mnozí dobře začali, ale špatně skončili. Scházela jim vytrvalost v dobrém až do konce. To je ovšem dar a milost Boží, které si nemůžeme zasloužiti, a kterou jedině si můžeme pokornými prosbami od Pána Boha vymodliti. Každý den měli bychom, vzbudivše napřed lítost nad svými poklesky, zvlášť vysloviti vroucí prosbu k Nejsvětějšímu Srdci Páně, abychom s Boží pomocí vytrvali v dobrém až do konce. Jest to vlastně

prosba za šťastnou hodinu smrti. Přímluva Rodičky Boží a sv. Josefa nás Milosrdnému Srdci Páně nejlépe doporučí.

Připomínejme si varovná slova Pána Ježíše: „A povstane mnoho proroků nepravých a svedou mnohé. A poněvadž se rozmnoží nepravost, ustydne láska mnohých, ale kdo setrvá až do konce, ten spasen bude.“ Mat. 24, 11.—14.

Co vede k zoufalství.

Sebevražda Saulova je dokladem, že je to úplná ztráta důvěry v Boha, která vede k takovému zoufalému a těžce hříšnému skutku. Kdežto: Kdo se Boha nespustí, toho Pán Bůh neopustí.

Je-li za našich časů tak úžasné množství sebevražd, nemůžeme to přičísti leč téže ztrátě důvěry v Boha. A příčinou této ztráty je, ne-li zrovna nevěra v Boha tedy alespoň úplná lhostejnost náboženská a s ní spojené těžké hříchy všeho druhu, zvláště však hříchy proti šestému a devátému Božímu přikázání, jimž se dává novinářská zástěra: z nešťastné lásky. Rovněž hříchy nepoctivosti nezřídka k zoufalství a sebevraždě přivádějí.

Bůh o nás ví.

Zbožný, spravedlivý křesťan nezapomíná, že v největší bídě, v největší opuštěnosti, v nejhorším pronásledování, v nejbolestnější nemoci, v jakémkoliv neštěstí Bůh o nás ví. Ví také, proč to nebo ono zlo na nás dopustil. A víme my, že je to vždycky k našemu když ne časnému tedy duchovnímu prospěchu. Zbožný křesťan trpí a zároveň se raduje, neboť právě svojí trpělivostí shromažďuje si nejvzácnější poklady pro život věčný, podle slov sv. Pavla: „Jestliže s Kristem Pánem trpíme, budeme s ním také oslaveni.“

Lež zabíjí.

Za nedlouho po smrti Saulově přišel k Davidovi jinak neznámý mladík, který, jak si můžeme domysleti z vypravování, byl asi svědkem smrti Saulovy.

Napadlo mu, že by mohl ze smrti krále Saula něco vyzískati. Věděl totiž dobře, jak nepřátelsky se choval Saul k Davidovi, a počítal, že dostane nějakou větší odměnu, řekne-li o sobě, že krále vlastní rukou dorazil. Byla to ovšem lež, neboť četli jsme, že Saul si způsobil smrt sám.

Lež stala se mladíkovi záhubou.

Lež vůbec má tu vlastnost, že vraždí a ničí, ponejvíce duše lidské.

Mnohý člověk lže sobě, to jest svému svědomí. Svědomí varuje před hříchem a kárá za hřích, ale hříšník se omlouvá.

Omluva není nic jiného než chytře vymyšlená lež, kterou člověk uklidňuje své svědomí před hříchem nebo po hříchu. „Jinak to nejde, za takovou urážku nemohu mu přece odpustit, ten nesmiřitelný hněv je mou povinností a mým právem, mou sebeobranou a kdo ví, čím ještě.“ — Je to pravda? Nikoliv, je to lež, a to lež, která jest schopna zabíti duši toho, jenž se hněvá.

Jindy zase jiný omlouvá své hříchy slovy: „Druzí to také dělají, to snad ani nebude hřích, když tolik lidí bez obav téhož se dopouští.“ Tak sobě namlouvá a lže svému svědomí, jakoby neznal přikázání Boží a jakoby nevěděl, že tato přikázání jsou pro všecky lidi a pro všecky časy nezměnitelná. Zase lež, která zabíjí duši.

Kdo si navykl lháti sobě a svému svědomí, ten lhává také Bohu a svým bližním.

Bohu lže, když říká, že v Boha věří, lže, když se dokládá, že v něho doufá a že ho miluje, při tom však přikázání Boží nezachovává. Víra, naděje a láska křesťanská bez skutků jsou trestuhodnou lží.

Kdo Bohu a sobě lže, obelhává i bližního. Pozdravuje bližního a lže, neboť nemyslí svůj pozdrav upřímně, vyslovuje bližnímu blahopřání nebo soucit a lže, neboť v duši si myslí docela jinak, vychvaluje něco bližnímu a ví, že to není dobré, ale právě naopak špatné a škodlivé a tak lže. Lže v řeči, v tisku, a vraždí duše svých bližních, ale vraždí také duši vlastní. Výstrahou nechť jsou každému slova Písma svatého. (Kn. přísl. 21, 6.): „Poklady kdo shromažďuje jazykem lživým, žene se zběsile za ničím v osidla smrti.“ Modleme se slovy žalmu (119, 2.): „Hospodine, zbav mne bezbožných rtů, jazyka úskočného.“

DAVID KRÁLEM. (1004—972 př. Kr.)

David v Hebroně za krále veřejně pomazán — Abner, velitel Saulův, ustanovuje Isboseta, syna Saulova, nad Israelem — Joab, velitel vojska Davidova, bez vědomí Davidova usmrtil Abnera — Také Isboset úkladně usmrcen — David trestá jeho vrahy a prokazuje dobrodiní chromému synu Jonatanovu, Mifibosetovi.

Potom tázal se David Hospodina, řka: „Mám jíti do některého města judského?“ Když mu Hospodin odpověděl: „Jdi, ptal se David: „Kam mám jíti?“ I odvětil mu: „Do Hebronu.“

Šel tedy tam David. . . . Také muže, kteří byli s ním, vedl s sebou David, každého s rodinou jeho, a usadili se v městech hebronských. Tu přišli Judovci a pomazali tam Davida by kraloval nad domem Judovým.

Avšak Abner, velitel vojska Saulova, vzal Isboseta, syna Saulova, vodil jej po ležení, a ustanovil ho králem nad Galaadem,

nad Gessuřany, nad Jezrahelem, nad Efraimem, nad Benjaminem, vůbec nade vším Israelem.

I vytáhl Abner a služebníci Isboseta, syna Saulova, z ležení do Gabaonu. Také Joab (velitel vojska Davidova) a služebníci Davidovi vytáhli a potkali se s nimi u rybníka gabaonského. Když se tak sešli, položili se proti sobě: tito s této strany rybníka, a oni s oné...

Tehdy povstal boj velmi tuhý. Abner a mužstvo Israelovo bylo obráceno na útěk od služebníků Davidových.

Bratr Joabův, Asael, byl velmi rychlý běžec, jako srnec, který se zdržuje v lesích. Asael hnal se za Abnerem a neuhnul se na pravo ani na levo, že by tak přestal Abnera pronásledovati. Abner tedy se ohlédl a řekl: „Jsi ty Asael?" On odvětil: „Jsem." Žádal tedy Abner Asaele: „Odejdi, nehoň mne, abych nebyl nucen připíchnouti tě k zemi, pak bych nesměl pozdvihnouti tváře své k Joabovi, bratru tvému."

Když však se Asael vzpíral poslechnouti, a nechtěl se vzdáliti, Abner obrátiv kopí, probodl ho, že zemřel na témž místě.

Boj mezi domem Saulovým a mezi domem Davidovým vlekl se dlouho. David čím dále tím více prospíval mocí, kdežto dům Saulův den ode dne upadal.

Poslal tedy Abner posly k Davidovi, by jménem jeho řekli: „Učiň se mnou přátelství, a bude ruka má s tebou, a převedu k tobě veškerého Israele!“

David odvětil: „Velmi dobře, já učiním s tebou přátelství.“

Když přišel Abner s dvaceti muži k Davidovi do Hebronu, učinil David Abnerovi a mužům jeho, kteří přišli s ním, hody. I řekl Abner Davidovi: „Vstanu, přivedu k tobě, pánu svému, králi, všecek národ israelský a vejdu s tebou ve smlouvu, bys kraloval nade všemi, jak žádá duše tvá.“

Když pak vyprovodil David Abnera, který v pokoji odešel, přišli hned nato služebníci Davidovi, jakož i Joab. Když tedy bylo oznámeno Joabovi a vypravováno: „Přišel Abner, syn Nerův, ke králi, ten ho propustil a on odešel v pokoji.“ Vešel Joab ke králi a řekl: „Co jsi to učinil? Hle, přišel Abner k tobě, proč jsi ho pustil, že odešel zase zpět? Neznáš Abnera, že proto přišel k tobě, aby vyzvěděl, jak vycházíváš a přicházíváš, aby poznal vše, co činíš?“

A vyšed Joab od Davida, poslal posly za Abnerem a dal ho přivésti od cisterny Sira. David však o tom nevěděl. Když tedy vrátil se Abner do Hebronu, zavedl ho Joab stranou, do brány, jakoby s ním chtěl v soukromí promluviti. Tam ho udeřil do břicha, že umřel, aby pomstil krev Asaele, bratra svého.

Řekl pak David Joabovi i všemu lidu, který byl s ním: „Roztrhněte roucha svá, oblecte srstěný (smuteční) šat a plačte nad mrtvolou Abnerovou.“

Také král David šel za marami. Když Abnera v Hebroně pochovali, dal se král David do hlasitého pláče nad hrobem Abnerovým. Také veškeren lid plakal.

Když uslyšel Isboset, syn Saulův, že padl Abner v Hebronu, klesly mu ruce, a všecken Israel byl zaražen.

I přišli synové Remmona, Beroťana, Rechab a Baana, a vešli za denního horka do domu Isboseta, který právě spal — o polednách — na svém lůžku. I udeřili ho, zabili, vzali hlavu jeho, přinesli hlavu Isbosetovu k Davidovi do Hebronu, a řekli králi: „Hle, hlava Isboseta, syna Saula, nepřítele tvého, který hledal smrti tvé. Dnes dal Hospodin pánu mému, králi, že pomstěn je na Saulovi a na jeho potomstvu!“

David pravil jim: Jakože živ je Hospodin, který vysvobodil duši mou z každé tísně! Jestliže jsem toho, který mi oznámil a řekl: „Mrtev je Saul, který se domníval, že mi přináší příznivou zvěst — jal a zabil v Sikelegu, ač jsem mu měl dáti odměnu za poselství, — čím více nyní, když lidé bezbožní zabili člověka nevinného, v domě jeho, na loži jeho, budu vymáhati krev jeho z ruky vaší a sprovodím vás se světa!“

Na rozkaz Davidův tedy služebníci jeho zabili je.

Byl pak z domu Saulova služebník jménem Siba. Toho povolal král k sobě a ptal se ho: „Jsi ty Siba?“ On odvětil: „Ano, jsem služebník tvůj.“

I řekl král: „Zbývá ještě někdo z domu Saulova, bych mu prokázal Boží milosrdenství?“

Siba pravil králi: „Ještě je syn Jonatanův, chromý na nohy.“

Jonatan měl syna chromého na nohy. Bylo mu totiž pět let, když přišla zpráva o Saulovi a Jonatanovi z Israele. I vzala jej chůva jeho a dala se s ním na útěk. Když však příliš pospíchala, aby unikla, upadl a okulhavěl. Jmenoval se Mifiboset.

Když se tázal David: „Kde jest?“ řekl Siba králi: „Hle, je v domě Machira, syna Ammielova, v Lodabaru.“ Poslal tedy král David a vzal jej z domu Machira syna Ammielova, z Lodabaru.

Když přišel Mifiboset k Davidovi, padl na tvář a poklonil se.

I řekl mu David: „Neboj se, nebo jistě prokáži ti milosrdenství pro Jonatana, otce tvého. Navrátím ti všecky pozemky, Saula, děda tvého, a ty budeš jísti za stolem mým vždycky.“

Mifiboset tedy jídal za jeho stolem, jako jeden z kraleviců.

Všichni kmenové Israelovi přišli k Davidovi do Hebronu, král učinil s nimi smlouvu v Hebronu před Hospodinem, a pomazali Davida za krále nad Israelem.

Vytáhl pak král a všichni muži, kteří byli s ním, k Jerusalemu, proti Jebusanům, praobyvatelům země té. I dobyl tvrze Sionu. Pak se usadil David v té tvrzi, nazval ji „Městem Davidovým“, a vybudoval je kolem dokola i dovnitř.

A čím dále tím více David prospíval a rostl, a Hospodin, Bůh zástupů, byl s ním. 2. Král. 2, 3, 4,

*

Osoby, o nichž se vypravuje.

Kdo chce dobře porozuměti přečtené kapitole o událostech po smrti Saulově, musí si povšimnout jmen osob, které v těchto událostech vystupují. Jest to především Abner, velitel vojska Saulova, v němž poznáváme statečného vojáka a ochránce Isboseta, syna Saulova. Ve své věrnosti vůči rodu Saulovu šel tak daleko, že mermomocí chtěl za krále prosaditi vlády neschopného Isboseta. Brzy však poznal, že David stal se králem z vůle Boží a chtěl proto i všecky své stoupence převésti k Davidovi.

Joab, velitel Davidova vojska, choval však osobní nepřátelství vůči Abnerovi za to, že Abner v bitvě zabil mu bratra Asaela. Joab použil příležitosti a Abnera úkladně z pomstychtivosti zabil. Isboset o něco později byl od odměnychtivých ničemných lidí rovněž usmrcen. David oplakal jak Abnera tak i Isboseta.

David dobrodincem Saulovy rodiny.

David toužil po tom, aby mohl něco dobrého učiniti někomu z rodiny Saulovy. Pomocí služebníka z domu Saulova podařilo se mu vypátrati, chromého syna Jonatanova, Mifiboseta. Co mohl nejlepšího mu učinil, přijal jej za člena své rodiny a odevzdal mu všecek osobní majetek jeho děda Saula.

Politické poměry.

Kdežto s počátku byl David uznáván za krále jenom od kmene Judova, dosáhl konečně uznání všeobecného i od kmenů severních, israelských. Všimněme si, že za časů Davidových už zřejmě se národ i země rozdělují na jižní Judsko a severní zemi israelskou. Judsko obsahovalo ve svém obyvatelstvu nejsilnější kmen Judův, jemuž byla od Hospodina přislíbena vláda nad vyvoleným národem. Z Judova kmene pocházel také David. Kromě Judova kmene, bydlil v Judsku kmen Simeonův a část kmene Benjaminova. V zemi israelské bydlili kmeny ostatní.

Pozdější hlavní město Judska, Jerusalém, na počátku vlády Davidovy bylo v rukách Jebusitů. David je dobyl, opevnil a zvelebil.

Pozor na malé dítky!

Do vypravování vložena je malá poznámka, jak Mifiboset ochroml. Tato poznámka stojí za povšimnutí a úvahu. Poděšená služka na útěku nedala pozor a Mifiboset upadl a těžce se zranil. Následkem poranění zůstal pak chromý.

Takové a podobné případy se dějí každodenně. Rodiče nebo služky nedají na dítky náležitě pozor a neštěstí je hotovo.

Pokud jenom trochu možno, nemají se malé dítky nikdy nechávati samy doma. Neboť i když se před nimi všecko schová, čím by mohly neštěstí způsobiti: ostré předměty, zápalky, střelná zbraň a p., přece ještě vždycky si dítě něco najde, čím si může zranění způsobiti.

Mladé nezkušené a lehkomyslné chůvy velmi často zaviňují těžké poranění, zmrzačení nebo i smrt dítek jim svěřených. Nechají dítě na slunci, následkem čehož dítě snadno může dostati sluneční úpal, upustí svého chráněnce z náručí nebo vyvrátí z kočárku, choulostivá páteř dětská se poraní navenek třeba neznatelně a dítě stává se hrbáčkem.

Za dnešní přejížďky nesčetných motocyklů a automobilů bylo by velikou neopatrností nechati dítě venku bez dohledu. Nestalo-li se doposud nic, není nijak zaručeno, že se veliké neštěstí nepřihodí dětem při naznačené neopatrnosti dnes nebo zítra. A pak je pozdě bíti se do hlavy a naříkat: Proč jenom jsem to dítě nechala bez dohledu!

Nespolehlivá služka může z dítěte učiniti nejenom tělesného mrzáčka, nýbrž také duševního. Ustavičným drážděním naučí dítě zlosti a hněvu, vypravováním o strašidlech nebo přímým strašením ohrožuje duševní i tělesné zdraví dítěte, slibováním rozmanitých věcí, jež dítě nikdy neobdrží, učí je lhavosti, naváděním ku krádeži vychovává je k nepoctivosti, zavádí je snad do všelijaké společnosti, kde se dítě ničemu dobrému nepřiučí, svádí je dokonce k nemravnosti atd.

Zodpovědnost za tělesné i duševní zdraví dítek padá nejvíce na matku. Křesťanská matka jsouc si této zodpovědnosti vědoma, nezanedbá žádného pravidla opatrnosti, aby své dítky všeho zlého uchránila. Zvláště nesvěří pečlivá a milující matka dítě nespolehlivým chůvám, které by je mohly tělesně i duševně zmrzačiti.

SLAVNÉ PŘENESENÍ ARCHY ÚMLUVY.

Přenášení archy úmluvy — David se raduje — Michol se mu posmívá — Chrám Hospodinu nebude stavěti David, nýbrž jeho syn — Ježíš Kristus postaví chrám Církve.

David shromáždil opět všecko vybrané mužstvo z Israele, třicet tisíc hlav. A David vstal a odešel s veškerým lidem, který u něho byl z mužstva Judova, aby přivedli archu Boží.

I vložili archu na vůz nový, a vezli ji z domu Abinadaba, který byl v Gabae. Oza pak a Ahio, synové Abinadabovi, řídili nový vůz ten. Když tedy vzali ji z domu Abinadaba, který v Gabae Boží archu opatroval, Ahio šel před archou. David pak i všecek Israel hráli před Hospodinem na všeliké dřevěné nástroje, na harfy, lyry, bubínky, chřestidla a cimbály.

Když přišli k humnu Nachonovu, vztáhl Oza ruku po arše Boží a zadržel ji, neboť býci házeli nohama a nachýlili ji. Tu rozhněval se Hospodin roztrpčeně na Ozu a porazil ho pro tu opovážlivost, že tam umřel u archy Boží.
David zarmoutil se, že zabil Hospodin Ozu, a místu tomu bylo dáno jméno „Zabití Ozy“ až do dneška.

Toho dne lekl se David Hospodina a řekl: „Jak by měla archa Hospodinova ke mně přijíti?“ Nechtěl tedy uvésti k sobě archu Hospodinovu do města Davidova, ale uhostil ji v domě Obededoma, Geťana. I pobyla archa Hospodinova v domě Obededoma, Geťana, tři měsíce a žehnal Hospodin Obededomovi i všemu domu jeho.

Když bylo králi Davidovi oznámeno, že Hospodin žehná pro archu Boží Obededomovi a všemu, co jeho jest, David šel a

přivedl s jásotem archu Boží z domu Obededomova do města Davidova.

Když ti, kteří nesli archu Hospodinovu, popošli šest kroků, obětoval býka a berana.

David poskakoval veškerou silou před Hospodinem, jsa opásán efodem lněným.

Tak vedl David a všecek dům Israelův archu zjevení s jásotem a troubením na rohy.

Když vešla archa Hospodinova do města Davidova, Michol, dcera Saulova, vyhlédajíc z okna, viděla krále Davida, an poskakuje a křepčí před Hospodinem. I pohrdla jím v srdci svém.

Uvedli tedy archu Hospodinovu, položili ji na její místo uprostřed stanu, který byl postavil pro ni David, a obětoval David před Hospodinem celopaly a oběti pokojné. Dokonav celopaly a pokojné oběti, požehnal lidu ve jménu Hospodina zástupův, a dal všemu množství israelskému, mužům i ženám, každému po jedné chlebové placce, po jedné hovězí pečeni a po koláči smaženém na oleji. Pak odešel všecek lid, každý do svého domova.

Když však vracel se David aby dal požehnání domu svému, Michol, dcera Saulova vyšedši vstříc Davidovi řekla: „Jak slavný byl dnes král israelský . . . !“ I řekl David Michole: „Před Hospodinem, který vyvolil mne raději než otce tvého a nežli veškeren dům jeho, a který mi přikázal, bych byl vládcem nad lidem Hospodinovým v Israeli, budu hráti a ponižovati se více nežli tentokrát.“

Když se usadil král v domě svém a Hospodin dal mu pokoj ode všech okolních nepřátel, řekl David proroku Natanovi: „Nevidíš, že já bydlím v domě cedrovém, kdežto archa Boží stojí pod plachtami?“ Natan řekl králi: „Nuže, učiň vše, co máš v srdci, neboť Hospodin je s tebou!“

Té noci, hle, Hospodin oslovil Natana řka: „Jdi a mluv služebníku mému Davidovi: Toto praví Hospodin: „Ty bys měl vystavěti mi dům, ve kterém bych přebýval? Až naplní se počet dnů tvých a zesneš s otci svými, vzbudím ti po tobě dorost, který vzejde z krve tvé, a potvrdím království jeho. Ten postaví dům jménu mému a já upevním trůn království jeho na věky. Já budu jemu otcem a on bude mi synem.“

David pak vešel, a sedě před Hospodinem pravil: „Kdo jsem já, Hospodine Bože, a co je dům můj, žes mne přivedl až sem? Nyní však, Hospodine Bože, ty jsi Bůh a slova tvá jsou pravdivá. Tys přislíbil služebníku svému ty dobré věci. Začni tedy žehnati domu služebníka svého, aby byl na věky před tebou. Neboť ty, Hospodine Bože, jsi promluvil, a pro požehnání tvé požehnán bude dům služebníka tvého na věky!“

2. Král. 6, 7,

Nejenom sloužiti veřejnosti, ale také sloužiti Bohu.

David stav. se králem měl před sebou obtížný úkol: sjednotiti celý národ, zabezpečiti jej proti nepřátelům a uspořádati a zvelebiti poměry vnitřní. Nejednou bylo třeba Davidovi sáhnouti po meči. Více než na meč spoléhal David na pomoc Hospodinovu jak ve věcech válečných tak i ve věcech domácích.

Když konečně byl v celé říši zjednán klid a pořádek, jest první starostí Davidovou pečovati o důstojnou bohoslužbu. David volá si na radu proroka Natana. Rád by postavil Hospodinu v Jerusalémě krásný chrám. Dosavadní stanové zařízení zdá se mu chudobné proti jeho vlastnímu paláci, který mu dal zbudovati z cedrového dřeva Hiram, král tyrský.

Ale ku podivu! Hospodin nepřeje si z jeho rukou domu Božího. Snad proto, že ruce Davidovy jsou zkrvavené nesčetnými boji a válkami. Davidův syn chrám postaví. A sem vkládá Hospodin proroctví o nejvznešenějším „synu" z rodu Davidova o Ježíši Kristu, jemuž Bůh sám bude pravým Otcem a jenž ujme se věčné vlády v království Božím.

David dobře chápal, že nejpřednější povinností člověka na tomto světě jest sloužiti Bohu. Neboť Bůh jest pánem a dárcem všeho, on jest začátkem a koncem života lidského. Nectíti

Boha vřele a opravdově jest totéž jako říci: „Já Boha nepotřebuji.“ A to by bylo více než pošetilé.

Já nepotřebuji obřadů, mám náboženství v srdci.

Říkává se však, že lze Boha uctívati tak zvanou vniternou úctou, která zůstává jen v duši a na venek se neprojevuje. Takováto úcta Boží prý nepotřebuje žádných bohoslužebných obřadů, žádných hlasitých a společných modliteb a jest prý jedině Boha důstojná.

Kdyby tomu tak mělo býti, musil by Pán Bůh člověka znovu stvořiti a dáti mu docela jinou přirozenost než nyní má. Neboť jest podstatnou vlastností lidské přirozenosti všecky vnitřní city projevovati na venek. Kolik je na světě lidí, kteří by dovedli v sobě trvale potlačiti city radosti, zármutku, vděčnosti, úcty, hněvu, tak, aby tyto city ponechali si jenom v duši a na venek je nijak neprojevovali?

Či snad jenom s tím nejvznešenějším citem nábožnosti by se měla učiniti výjimka? Ten by se měl dusiti v nitru člověka? Není pochyby o tom, že by se skutečně zadusil a vzal za své, jak vidíme v životě na mnohých lidech, kteří přestali Boha ctíti zevnějším a veřejným způsobem: modlitbou a návštěvou služeb Božích, že přestali Boha ctíti vůbec.

Co naděláš, když Bůh si zevnější úcty žádá.

A Bůh si zevnější úcty od svých tvorů bez výhrady žádá. Svědčí o tom všecka ustanovení o veřejných a společných modlitbách, obřadech a obětech jak ve Starém tak i v Novém Zákoně.

K čemu byl na rozkaz Boží zřízen starozákonní Svatostánek a později nádherný chrám, ne-li k tomu, aby byl Bůh veřejně a slavně ode všech uctíván? Nač byly ustanoveny sváteční dny sobot a svátků? ne-li za týmže účelem?

V Novém Zákoně Pán Ježíš povinnost zevnější a veřejné úcty Boží naznačuje jako samozřejmou. Dvanáctiletý Ježíš ve chrámě jerusalémském dává nám sebe za příklad: „Zdaliž jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest Otce mého?“ Luk. 2, 49. Jindy vyhání z chrámu hlučící prodavače se slovy: „Psáno jest: Dům můj jest dům modlitby, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou.“ Luk. 19, 46.

Zevnější zbožnost musí nezbytně býti spojena s vnitřní zbožností.

Ovšem právě tak jako si nemůžeme mysliti vniternou úctu vůči Bohu bez úcty zevnější, neměla by úcta jenom zevnější před Bohem žádné ceny, nebyla-li by spojena s opravdovou

a pozornou úctou vnitřní. Na to nás upozorňují důtklivá slova Pána Ježíše: „Bůh jest duch a ti, kteří se mu klaní, v duchu a v pravdě mají se mu klaněti." Jan 4, 25.

Úcta k Bohu nejpřednější povinností každého člověka.

Zasluhuje tedy David veškeré chvály i jako panovník i jako člověk za to, co učinil ku cti a slávě Boží.

Jako panovník obrátil velkolepou slavností pozornost celého národa ku stánku Božímu. Jako člověk projevil svou zbožnou a upřímnou radost z příchodu archy úmluvy do svého města veselým hraním a tancem před archou úmluvy. Posměch Micholy jej nezarazil: „Budu před Hospodinem hráti a ponižovati se více, nežli tentokrát."

Při bohoslužbách v našem katolickém chrámu Páně, při průvodech a procesích mimo chrám, máme i my příležitost ukázati modlitbou, zpěvem, pokleknutím, zda jsme slabodušnými a bojácnými, neupřímnými, nebo opravdovými a vřelými ctiteli Božími.

O obojích praví Ježíš Kristus: „Každého tedy, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích." Mat. 10, 32.

DAVID ZHŘEŠIL.

Hřích proti devátému Božímu přikázání — Úkladná smrt Uriášova — Vzkaz Hospodinův — Lítost Davidova a začátek časných trestů Božích.

Po roce, toho času, kdy králové vyjíždívají do boje, poslal David Joaba a s ním služebníky své, jakož i veškerého Israele. I zpustošili Ammonsko a oblehli Rabbu. David však zůstal v Jerusalémě.

Když se tyto věci dály, přihodilo se, že David vstal odpoledne s lože svého a procházel se po nástřeší královského domu. I uzřel s nástřeší svého ženu, ana se myje naproti, a byla to žena velmi hezká.

Poslal tedy král zeptati se, kdo je ta žena. Bylo mu oznámeno, že to je Bethsabee, dcera Eliamova, manželka Uriáše, Heťana, který byl ve vojsku s Joabem. I dopustil se David hříchu velmi těžkého.

David vzkázal Joabovi: „Pošli ke mně Uriáše, Heťana!"

I poslal Joab Uriáše k Davidovi. Když Uriáš k Davidovi přišel, tázal se David, dobře-li se má Joab i lid, a jak se vede válce. A řekl David Uriášovi: „Jdi domů." Když Uriáš vyšel z královského domu, byl za ním poslán pokrm královský. Avšak

Uriáš lehl si před bránu domu královského s jinými služebníky pána svého a nešel domů.

Když bylo Davidovi oznámeno: „Nešel Uriáš do domu svého," řekl David Uriášovi: „Nepřišel jsi s cesty? Proč jsi nešel do domu svého?"

Uriáš Davidovi odpověděl: „Archa Boží a Israel i Juda bydlí ve stanech, pán můj Joab i služebníci pána mého táboří v širém poli, a já bych měl vejíti do domu svého? Jakože jsi živ a jakože živa je duše tvá, neučiním věci té!"

Řekl tedy David Uriášovi: „Pobuď zde ještě dnes, a zítra tě propustím." . . . Napsal tedy David list Joabovi a poslal jej po Uriášovi. V tom listě napsal: „Postavte Uriáše v čelo boje, kde bude nejtužší zápas, a pak opusťte ho, aby padl a zahynul."

Joab tedy obléhaje město, postavil Uriáše na místo, kde věděl, že jsou velmi statní nepřátelé. I vypadli muži z města, bojovali proti Joabovi, padlo mnoho lidu, služebníků Davidových, a zahynul také Uriáš.

I poslal Joab oznámiti Davidovi všecky příhody bitvy.

Manželka Uriášova, uslyševši, že je mrtev Uriáš, její muž, oplakávala ho. Když pak pominula doba smutku, dal ji David uvésti do domu svého, vzal si ji za manželku, a ona mu porodila syna.

Hospodinovi však nelíbilo se, co učinil David.

Proto poslal Hospodin Natana, proroka, k Davidovi. Když k němu přišel, řekl Davidovi: „Dva muži byli v jednom městě: jeden bohatý a druhý chudý. Bohatec měl ovec a hovězího dobytka velmi mnoho. Chuďas však nic jiného neměl, kromě jedné ovce maličké, kterou byl koupil a vychoval. Ta odrostla u něho spolu s jeho dětmi. Ze skývy chleba jeho jídala, z číše jeho pívala, a v lůně jeho spávala. A tak byla mu jako dítě milá.

Když pak přišel kterýs pocestný k boháči, nechtěl on vzíti z ovcí svých ani z hovězího dobytka svého, aby udělal hody onomu pocestnému, který byl přišel k němu, ale vzal ovci chuďasovu a připravil pokrmy člověku, který byl přišel k němu."

David rozhněvav se náramně na člověka toho, pravil Natanovi: „Jakože živ je Hospodin! Syn smrti je muž, který to učinil. Ovci nahradí čtvernásobně, protože učinil tu věc a neměl milosrdenství!"

Natan však řekl Davidovi: „Ty jsi ten muž! Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Já pomazal jsem tebe za krále Israelem, a já vytrhl jsem tebe z ruky Saulovy. Proč tedy opovrhl jsi slovem Hospodinovým učiniv, co je zlé před obličejem mým? Uriáše zabil jsi mečem a manželku jeho jsi vzal sobě za manželku. Hle, já sešlu na tebe neštěstí z tvého vlastního domu!"

I řekl David Natanovi: „Zhřešil jsem Hospodinu!“
„Hospodin také promíjí hřích tvůj!“ — pravil Natan Davidovi. „Neumřeš. Že však jsi dal příčinu nepřátelům Hospodinovým, aby se rouhali, proto syn, který se ti narodil, smrtí zemře!“
Poté navrátil se Natan do domu svého.

Hospodin také ranil chlapce, kterého byla porodila manželka Uriášova Davidovi, že o něm pochybovali. I prosil David Hospodina, postil se tuze, a odebrav se v ústraní padl na zem.
Když pak přišli starší domu jeho a nutili ho, by vstal se země, nechtěl, aniž jedl s nimi.
Dne sedmého dítě zemřelo.
Služebníci Davidovi však báli se mu oznámiti, že je dítě mrtvo, nebo řekli: „Hle, když ještě živ byl chlapec, mluvili jsme mu, a neslyšel hlasu našeho. Díme-li: „Mrtev je chlapec!“, čím více bude se trápiti.“
Když pak David viděl, že služebníci jeho mezi sebou šeptají, porozuměl, že je chlapec mrtev a řekl služebníkům svým: „Je chlapec mrtev? Oni mu odpověděli: „Je mrtev!“
Tu vstal David se země, umyl se, pomazal, převlékl, vešel do domu Hospodinova a klaněl se. Když pak vrátil se domů, žádal, by mu předložili chléb, a jedl.

I řekli mu služebníci jeho: „Co jsi to učinil? Pro dítě, dokud ještě živo bylo, postil jsi se a plakal jsi, když pak dítě zemřelo, vstal jsi a jedl jsi!"

On řekl: „Pro dítě, dokud ještě živo bylo, postil jsem se a plakal, ježto jsem si řekl: „Kdo ví? Možná, že mi ho daruje Hospodin a že živ bude chlapec. Nyní však, kdyžtě zemřel, proč bych se postil? Zda budu moci zase jej vzkřísiti? Já spíše půjdu k němu, ale on nenavrátí se ke mně." 2. Král. 11,

*

Zahálka, matka všech nepravostí.

V pohodlné nečinnosti, které se na čas David oddal, byl počátek jeho velikého hříchu. „Zahálka je matka všech nepravostí." Kdyby byl David vytáhl s ostatními do boje, nemusilo se státi, co se stalo. A málem by se bylo stalo s Davidem, co se stalo se Saulem.

„Deváté Boží přikázání" nebo „Král a poddaný".

David hříšně žádá si manželky bližního svého a pak dopouští se úkladné vraždy. Nechce se nám ani věřiti, že je to týž David, který šetřil i svých úhlavních nepřátel. A zde ničí člověka, který nejenom že mu v ničem neublížil, nýbrž ještě strádá a trpí na bojišti pro svého krále, a když byl domů povolán, nechce ani nejmenšího pohodlí si dopřáti ve své domácnosti.

Jsou hříchy, které volají do nebe o nejpřísnější trest.

„Králi Davide, co se stalo s tebou kam se poděla tvoje spravedlnost a šlechetnost? O tobě praví prorok Natan: Byli dva muži v jednom městě. Bohatec... a chuďas, který nic jiného neměl, kromě jedné ovce maličké, a bohatec vzal ovci chuďasovu. Ty jsi ten nelítostný bohatec, jenž svého věrného služebníka připravil o to jediné a nejvzácnější, co měl, o milovanou manželku! Co tě, králi, přivedlo k tak velikému, do nebe volajícímu hříchu, žes téhož „chuďasa" o život připravil?"

Nejnebezpečnější slepota.

„Zaslepenost!" — tak by nám odpověděl David až vystřízlivěl a rozvážil si svůj čin. Skutečně byla to vášnivá zaslepenost, která svedla Davida k zločinu, zaslepenost, kterou působí první dobrovolný hříšný pohled, za ním dobrovolná nekrocená hříšná žádostivost a člověk ani neví jak, ocitá se najednou v poutech, kterých se nemůže zbaviti, ztrácí vládu nad sebou, nedovede pak již ani rozumně uvažovat a nevzpamatuje se snad, až se hříchu a zločinu dopustí.

Kdo stojíš, hleď, abys nepadl!

Kolika podobných hříchů býváme svědky i dnes a to nejenom u hříšníků a zločinců, nýbrž i u lidí, kteří se těšili dobrému jménu. Nikdy nikdo nemůže za sebe státi tak, aby mohl říci: „Tak hluboko nikdy neklesnu." Naopak každému platí výstraha Písma sv.: „Kdo stojíš, hleď, abys nepadl," neboť padnout můžeš také ty, i kdybys zatím byl sebe spravedlivější a světější; jenom hleď, abys nepadl!

První pomyšlení: Co z toho hříchu budu mít?

Co máme dělat v nebezpečných pokušeních zvláště tedy v pokušeních proti šestému a devátému přikázání? „Je to těžký hřích, Bůh mne vidí, zná moje myšlenky. — Bože, posilni mne! — Co bych z toho měl, kdybych se hříchu dopustil, nejhorší výčitky svědomí, hanbu před Bohem, před sebou i před lidmi, mnohonásobnou škodu v podobě časných a snad i věčných trestů Božích."

Potom modlitba!

Kdo se v pokušení opravdově modlí, kdo si za každou cenu hledí zachovat jasný rozum a rozvahu, ten v každém pokušení vítězí. Hřích a zločin nesnesou zdravého rozumu a nedovedou uspokojivě odpovědět na otázku: Co z toho budu míti?

Vylup oko své a vrz je od sebe!

K tomuto vypravování Starého Zákona hodí se slova Ježíše Krista z kázání na hoře: „Slyšeli jste, že řečeno jest starým: „Nezcizoložíš." Já však pravím vám, že každý kdo hledí hříšně na ženu, již zcizoložil s ní ve svém srdci. Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. A jestli pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla." Mat. 5, 27,—30,

Jak se dělá pokání za hříchy.

Jestliže máme na Davidovi příklad, a výstrahu, jak máme býti opatrni před pokušením a příležitostí ku hříchu, na tomtéž Davidovi můžeme se naučiti také upřímné kajícnosti.

Které hříchy a kolikrát?

Jedenkrát prohřešil se David a nepřestal oplakávati svůj hřích celý život. Jak lítostiplná byla slova Davidova: „Zhřešil jsem

Hospodinu," poznáváme dle toho, že ihned dostává se mu odpuštění. Jen časné tresty si Bůh vyhradil: „Hle, já sešlu na tebe neštěstí z tvého vlastního domu!"

Smiluj se nade mnou, Bože...

V řadě vzácných starozákonních modliteb, které nazýváme Žalmy, z nichž značnou část složil David, vyniká zvláště a nejčastěji se užívá dodnes v modlitbách církevních 50. žalm, zvaný „kající". Složil jej David po svém usmíření s Bohem.

V žalmu je vyslovena především vroucí prosba za odpuštění hříchu.

Prosba za milost Boží.

Smiluj se nade mnou, Bože, dle svého velkého milosrdenství, a dle množství svých slitování zahlaď nepravost mou.

Úplně omej mne od mé nepravosti, a od hříchu mého očisti mne.

Lítostivé a upřímné vyznání.

V dalších slovech vyznává David upřímně a zkroušeně svůj hřích:

— Nebo nepravost svou já poznávám, a hřích můj přede mou je vždycky.

Proti tobě samému jsem prohřešil se, a co zlé je před tebou, učinil jsem, abys byl shledán spravedliv ve svých řečech, a bys zvítězil, když souzen býváš.

Tajemství polepšení.

Připomíná si svoji křehkost. Nezapomíná, jak milá jest Bohu upřímnost. V upřímném vyznání jest tajemství odpuštění a polepšení:

— Nebo, hle, v nepravostech jsem se počal, a v hříších počala mne matka moje.

Nebo hle, upřímnost je ti milá, neznámou a skrytou svou moudrost oznámils mi.

Pokrop mne ysopem, abych očištěn byl — omej mne, abych byl nad sníh zbílen. —

Výsledek odpuštění hříchů jest radost.

David jest si dobře vědom, že jenom z odpuštění hříchu plyne do duše nezkalená radost a veselí:

— Sluchu mému radost a veselí dej, potom zaplesají kosti ponížené.

Odvrať obličej svůj od mých hříchů, a smaž všecky mé nepravosti. —

Jediná touha.

Naprosté polepšení jest nejvřelejší tužbou Davidovou. Ví, že k polepšení potřebuje milosti Boží a prosí za ni:

— Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v útrobách mých.

Nezamítej mne od své tváře, a svého svatého ducha mi neodnímej. —

Obrácení hříšníků.

Vzácný užitek dokonalého smíření s Bohem bude ochrana Boží. Polepšený hříšník, David, slibuje, že bude učiti hříšníky, jak se mají vrátiti do náruče Boží:

—Navrať mi radost z ochrany své, a duchem statečným posilni mne.

Učit budu hříšníky tvojím cestám, že se bezbožní vrátí k tobě.

Krásný život.

Znova těší se David myšlenkou, jak radostný a krásný bude další jeho život, když došel odpuštění: ustavičně bude Boha chváliti, zadostučinění bude Bohu dávati ne tak obětmi zápalnými, které samy o sobě nemají před Bohem ceny, ale hlavně obětí svého zkroušeného srdce:

— Zbav mne krevní viny, Bože, můj spásný Bože, — a můj jazyk s veselím bude slaviti tvou spravedlnost.

Pane, rty mé rač otevříti, a má ústa zvěstovat budou tvoji chválu.

Neboť, kdybys byl chtěl oběť, byl bych dal ji ovšem, ty však v zápalných obětech si nelibuješ.

Obětí Bohu milou duch je zkormoucený, srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdáš. —

Modlitba za národ.

Nakonec judští vyhnanci v době zajetí babylonského přidali vroucí prosbu:

— Dobrotivě nalož, Hospodine, pro svou milost se Sionem, aby byly zdi jerusalémské zase vystavěny.

Pak budeš přijímat řádné žertvy, oběti a celopaly, tehdáž klásti budou býčky na tvůj oltář. —

Blahoslavení lkající.

Svým opravdovým pokáním stal se David vzorem všem kajícníkům jak Starého Zákona tak i Zákona Nového. Nechť Davidova kající modlitba je také naší modlitbou, když chceme vykonati smíření s Bohem. Než přistoupíme ke zpovědnici, pomodleme se pozorně 50. žalm a porovnejme svoji lítost, upřímnost, předsevzetí a touhu po zadostiučinění s těmitéž city u Davida, jak jsou vyjádřeny v uvedeném žalmu.

Nechť také na nás jako na Davidovi splní se slova Pána Ježíše: „Blahoslavení lkající (nad hříchy), neboť oni potěšeni budou." Mat. 5, 5.

Chceš činiti pokání? Neodkládej!

Konečně povšimněme si, že David neodkládal s pokáním. Chtěli bychom odkládati my s upřímným pokáním, jestliže jsme se těžce proti Bohu provinili? Pamatujme si, že ne tak velikost a množství hříchu uvádí duše lidské do věčné záhuby jako lehkomyslné odkládání smíření s Bohem. Sv. Augustin pěkně o tom poznamenal: „Bůh dal nám bezpečný přístav pokání, abychom si pro hříchy své nezoufali, ale on také učinil nám neznámým den smrti, abychom hříchů svých nerozmnožovali a na milosrdenství jeho opovážlivě nespoléhali."

ABSALOM ZPŮSOBIL VZPOURU PROTI OTCI SVÉMU DAVIDOVI.

Přípravy ke vzpouře — Valná část Israelitů přidává se na stranu Absalomovu — David utíká před vzbouřeným synem — Achitofel, důvěrný přítel a rádce Davidův zrádcem — Etaj, cizinec staví se do řad Davidových — Chusajova lesť — Davidovo vítězství a Absalomova smrt — David oplakává synovu smrt.

Ve všem Israeli nebylo muže tak sličného a překrásného, jako Absalom, syn Davidův. Od paty nohy až do temene hlavy nebylo na něm poskvrny.

Absalom pořídil si vozy, koně a padesát mužův, aby běhali před ním.

Také časně vstával Absalom, stával u cesty ku bráně a každého, kdo maje při šel ke královu soudu, volával Absalom k sobě a říkával: „Ze kterého města jsi ty?" Když mu odpovídal: „Z toho onoho kmene israelského jsem já, služebník tvůj," říkával mu Absalom: „Tvá věc zdá se mi dobrá a spravedlivá, ale nikdo není od krále ustanoven, kdo by tě vyslyšel. „Kéž jsem ustanoven soudcem v zemi" — říkával Absalom — by ke mně chodili všichni, kdo mají při, bych je spravedlivě soudil!"

Ano, i když někdo k němu přistupoval, vztahoval ruku svou, chytal ho a líbal jej. A tak činíval každému Israelitovi, který přicházel k soudu, aby byl slyšán od krále. Tak záludně získával si srdce mužův israelských.

Po čtyřech letech řekl Absalom králi Davidovi: „Dovol, abych šel a splnil v Hebronu sliby své, které jsem učinil Hospodinu."

Král David mu pravil: „Jdi v pokoji!"

Vstal tedy a odešel do Hebronu. — Prve však poslal Absalom vyzvědače do všech kmenův Israelových a řekl: „Hned jak uslyšíte zvuk rohu, volejte: „Absalom stal se králem v Hebronu!"

S Absalomem šlo dvě stě mužů z Jerusaléma, kteří byvše pozváni dobrosrdečně šli, ani netušíce, proč byli pozváni. Pozval také Absalom Achitofela, Gilana, rádce Davidova, z města jeho Gila, když podával oběti, i rozmohlo se spiknutí, a lidu sbíhajícího se k Absalomovi přibývalo.

I přišel posel k Davidovi a řekl: „Všecek Israel celým srdcem jde za Absalomem!"

David řekl služebníkům svým, kteří byli s ním v Jerusalemě: „Vstaňte, utecme! Neboť jinak nebudeme moci ujíti

Absalomovi. Rychle vyjděte, aby snad přijda nezastihl nás, neuvalil na nás zkázy, a nepohubil města ostřím meče!“

Služebníci mu řekli: „Vše, cokoli přikáže pán náš, král, rádi učiníme my, služebníci tvoji!“

Vyšel tedy král s celým domem svým pěšky. Zastavil se daleko od domu. Všichni služebníci jeho šli vedle něho. Také zástupy Kereťanů a Feleťanů, kdežto všichni Geťané, šest set mužů, kteří byli za ním pěšky přišli z Getu, šli před králem.

I řekl král Etajovi, vůdci Geťanů: „Proč jdeš s námi? Vrať se a zůstaň u Absaloma, neboť cizinec jsi vyšlý z domova. Včera jsi přišel a dnes měl bys nucen býti jíti s námi? Vždyť jdu na zdařbůh! Vrať se a odveď s sebou nazpět bratry své! Hospodin pak prokaž ti milost a věrnost, že jsi také ty mně prokázal milost a věrnost!“

Etaj však odpověděl králi: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ je pán můj, král! Ať jsi kde jsi, pane můj, králi, ať k smrti nebo k životu, bude tam také služebník tvůj!“

I řekl David Etajovi: „Nuže pojď!“ Šel tedy Etaj a všichni muži, kteří s ním byli, s ostatním množstvím. Všichni plakali velmi hlasitě.

Když všecek lid přešel, přešel také král potok Kedron, a všecek lid táhl po cestě, která vede k poušti.

Přišel i kněz Sadok a všichni Levité s ním, nesouce Boží archu úmluvy. Tu řekl král Sadokovi: „Zanes archu Boží zase do města! Naleznu-li milost před očima Hospodinovýma, přivede mne zase, ukáže mi ji, i stánek svůj. Pak-li mi řekne: „Nelíbíš se mi,“ aj, tu jsem, nechať učiní, co dobrého je před ním.“ Donesli tedy Sadok a Abiatar archu Boží zase do Jerusalema a zůstali tam.

David pak vystupoval na horu Olivetskou, cestou ustavičně pláče, bos a s hlavou zahalenou. Také veškeren lid, který byl s ním, stoupal se zahalenou hlavou a s pláčem.

Když bylo Davidovi oznámeno, že i Achitofel, (rádce jeho) spikl se s Absalomem, řekl David: „Prosím, Hospodine, zhať radu Achitofelovu.“

Když přišel David až do Bahurim, tu hle, vycházel odtud muž z rodu, ke kterému patřil dům Saulův, jménem Semej, syn Gerův. Cestou ustavičně zlořečil a házel kamením na Davida, jakož i na všecky služebníky krále Davida, ačkoli veškeren lid a všichni válečníci šli po pravé i levé straně vedle krále.

Semej zlořeče králi pravil toto: „Kliď se, kliď se, muži krve a pekelníku! Odplatil ti Hospodin za všecku krev domu Saulova. Neboť vetřel ses do království místo něho. Nyní tedy dal Hospodin království do rukou Absaloma, syna tvého. Hle, nyní tísní tě nehody tvé, že jsi muž krve!“

Tu pravil Abisaj, (pobočník) králi: „Proč zlořečí tato psí mrcha pánu mému, králi? Půjdu a setnu mu hlavu!“

Král však řekl: „Nestarejte se o mne tolik! Nechte ho, ať zlořečí, neboť Hospodin přikázal mu, aby Davidovi zlořečil. Kdo smí se tázati, proč tak učinil?“

A řekl král Abisajovi a všem služebníkům svým: „Hle, syn můj, který vzešel z krve mé, hledá bezživostí mého, čím více tedy tento Benjaminovec? Nechte ho, ať zlořečí, jak Hospodin rozkázal! Hospodin snad popatří na soužení mé, a odplatí mi Hospodin dobrým za toto dnešní zlořečení!“

Šel tedy David a družina jeho cestou s ním. Semej pak jda po hřbetě hory na protější straně, zlořečil, házel kamení proti Davidovi a sypal hlínu. Tak přibyl král i veškeren lid s ním na místo odpočinku.

Absalom tedy a veškeren lid jeho vešli do Jerusaléma. Též Achitofel byl s ním.

Tu pravil Absalom Achitofelovi: „Poraďte se, co máme či- niti!“ Byla pak rada Achitofelova, kterou dával toho času, jako kdyby se kdo s Bohem byl radil. Tak byla všeliká rada Achitofelova ceněna, i když byl s Davidem, i když byl s Ab- salomem.

Achitofel řekl Absalomovi: „Vyberu si dvanáct tisíc mužů, vstanu, poženu se za Davidem této noci, udeřím naň — jeť unaven a zemdlen — porazím ho, až pak uteče všechen lid, který s ním je, zabiji opuštěného krále. Pak přivedu zpět vše- chen lid k tobě, jako se vracívá člověk jeden, neboť jen jed- noho muže ty hledáš, a veškeren lid bude spokojen.“

Řeč jeho líbila se Absalomovi i všem starším Israelovým.

Absalom však řekl: „Zavolejte také Chusaje Arčana, (— jenž tajně zůstal věren Davidovi a měl raditi a vyzvídati v jeho prospěch), a slyšme, co řekne též on!“

Když Chusaj přišel k Absalomovi, řekl mu Absalom: „To a to mluvil Achitofel. Máme to učiniti, čili nic? Jakou dáváš radu?“

Chusaj Absalomovi odpověděl: „Není to dobrá rada, kterou dal Achitofel tentokrát! Ty víš — mluvil dále Chusaj —, že otec tvůj a muži, kteří jsou s ním, jsou jonáci a roztrpčené mysli, jako když rozlítí se v lese medvědice, které pobrali mladé. Otec tvůj je také zkušený válečník, nebude tedy s lidem le- niti. Snad skrývá se nyní v roklích nebo na některém místě, které se mu zalíbilo. Padne-li někdo hned na počátku, řekne každý, kdo o tom uslyší: „Poražen je lid, který se přidal k Absa- lomovi!“ Pak oslábne strachem každý, i nejsilnější, jehožto srdce je jako lví. Víť veškeren lid israelský, že jest udatný otec tvůj a jonáci všichni, kdo s ním jsou. Ale toto se mi zdá býti dobrá rada: Nechať se shromáždí k tobě veškeren Israel od Danu až do Bersabee, jako písek mořský bez počtu, a ty budeš prostřed nich. Tak naň udeříme, ať bude nalezen kde- koliv, přikryjeme jej jako rosa padající na zemi a nenecháme

ani jednoho z mužů, kteří jsou s ním. Vejde-li do některého města, obvleče veškeren Israel to město provazy a strhneme je do potoka, že nebude ani kaménka z něho lze najíti!"

Tak Hospodinovým řízením zmařena byla dobrá rada Achitofelova, aby uvedl Hospodin na Absaloma pohromu.

Řekl pak Chusaj kněžím Sadokovi a Abiatarovi: „Tak a tak radil Achitofel Absalomovi a starším Israelovým, ale já takto a takto jsem radil. Nyní tedy pošlete rychle, vzkažte Davidovi a rcete: „Nezůstávej této noci na stepích pouště, ale bez odkladu přejdi Jordan, aby snad nebyl pohlcen i všecek lid, který s ním jest."

Jonatan, syn kněze Sadoka, stál pak s Achimaasem, synem Abiatarovým, u studnice Rogel. I šla tam děvečka a pověděla jim to. Oni pak šli, by donesli poselství králi Davidovi. — Nesměli totiž ukázati se, nesměli vejíti do města.

Přece však viděl je kterýsi služebník a oznámil to Absalomovi.

Oni však rychle odešli a vešli do domu jednoho muže v Bahurim, který měl studnici na dvoře svém. Do té se spustili a žena vzala přikrývku, zastřela jí otvor studnice, jakoby sušila ječnou tluč, a tak se věc utajila.

Když pak přišli služebníci Absalomovi do domu k ženě a tázali se: „Kde jest Achimaas a Jonatan?", odpověděla jim žena ta: „Přešli spěšně, okusivše maličko vody." Ti tedy je hledali, a když nic nenalezli, vrátili se do Jerusaléma.

Když odešli, vystoupili onino ze studně, šli a podali zprávu králi Davidovi řkouce: „Vstaňte a přepravte se rychle přes řeku, nebo tak a tak radil proti vám Achitofel!"

Vstal tedy David i veškeren lid, který s ním byl, a přepravili se přes Jordan. Prve nežli se rozednilo, nezůstal ani jeden, kdo by se byl nepřepravil přes řeku.

Achitofel vida, že se nestalo dle jeho rady, osedlal osla svého, a sebrav se odjel domů, do města svého, učinil pořízení o domě svém, oběsil se, umřel a pochován byl do hrobu otce svého.

Když byl již David v ležení, Absalom přepravil se přes Jordan, on a všichni muži Israelovi s ním. Ustanovil pak Absalom Amasu nad vojskem místo Joaba, který byl s Davidem.

David tedy přehlédnuv lid svůj, ustanovil nad ním tisícníky a setníky, třetinu dal pod moc Joabovi, třetinu v moc Abisaje, bratra Joabova, a třetinu do moci Etajovi, který byl z Getu.

A pravil král lidu: „Potáhnu také já s vámi! Lid však odpověděl: „Nikoli, nepotáhneš! Neboť utečeme-li, nebude jim na nás příliš záležeti, ano, i kdyby padla polovice z nás, nebudou toho velmi vážiti, ježto ty jediný za deset tisíců jsi počítán. Proto lépe jest, abys byl v městě, nám na pomoc."

Král jim odvětil: „Co se vám za dobré vidí, to učiním." Postavil se tedy král u brány a lid vycházel po svých četách, po stech a tisících.

Joabovi pak, Abisajovi a Etajovi, přikázal král: „Zachovejte mi syna Absaloma!" Veškeren lid slyšel, když přikazoval král všechněm velitelům o Absalomovi.

Tak vytáhl lid do pole proti Israelovi, a došlo k bitvě v lese Efraim. Tam poražen byl lid israelský od vojska Davidova a

padlo ho velmi mnoho toho dne — dvacet tisíc. Bitva rozšířila se tam po veškeré krajině a bylo mnohem více lidí, které les pohubil, nežli těch, které meč zahladil toho dne.

Přihodilo se pak, že se dostal Absalom ke služebníkům Davidovým sedě na mezku. Když přijel s ním mezek pod hustý, veliký dub, uvázl za vlasy v dubě, a zůstal viseti mezi nebem a zemí, kdežto mezek, na kterém byl seděl, ušel.

Vida to kdos, oznámil to Joabovi řka: „Viděl jsem Absaloma, an visí na dubě.

I řekl Joab muži, který mu to oznámil: „Jestliže jsi ho viděl, proč jsi ho nepřibodl k zemi? A já bych ti byl dal deset lotů stříbra a jeden pás!"

Ten však Joabovi odpověděl: „Nikoliv, i kdybys odvážil do rukou mých tisíc lotů stříbra, nevztáhl bych ruky své na syna

králova. Neboť jsme slyšeli, kterak přikazoval král tobě, Abisajovi a Etajovi řka: „Šetřte mi syna Absaloma!“ Ale i kdybych to udělal hrdla se odváživ, dokonce nebylo by to mohlo zůstati tajno krále, a ty sám stál bys proti mně.“

I řekl Joab: „Ne jak ty si myslíš, ale udeřím na něho před tebou!“ Vzal tedy do ruky tři střely a vrazil je Absalomovi do srdce. A ježto vise na dubě, ještě se kýval, běželo deset mladých oděnců Joabových, a bili do něho, až ho dorazili.

Poté dal Joab zatroubiti a zastavil lid, aby nepronásledovali utíkajícího Israele, chtěje šetřiti lidí. — Absaloma však vzali, hodili ho v lese do veliké jámy a snesli na něho velmi velikou hromadu kamení.

Řekl Joab Chusimu: „Jdi a zvěstuj králi, cos viděl!“ Chusi poklonil se Joabovi a běžel.

Tu Achimas, syn Sadokův, opět řekl Joabovi: „Proč bych nemohl také já běžeti za Chusim?“ Joab se ho tázal: „Proč chceš běžeti, synu můj? Nepřineseš dobrého poselství!“

On odvětil: „A co, poběhnu-li přece?“ I řekl mu: „Běž!“ Běžel tedy Achimaas cestou bližší a tak předběhl Chusiho.

David seděl zatím mezi oběma branami. Strážný pak, který byl na vrchu brány nade zdí, pozdvihnuv oči uzřel člověka, an běží sám. I vzkřikl a oznámil to králi. Král řekl: „Je-li sám jediný, dobré poselství má v ústech!“ Když on rychle blíž a blíže běžel, uzřel strážný druhého člověka, jak běží, i zvolal shora řka: „Ukazuje se mi druhý člověk, an běží sám.“

Král pravil: „I ten je posel dobrý.“

Když pravil strážný: „Zdá se mi, že běh prvního je běh Achimaasa, syna Sadokova,“ řekl král: „Dobrý muž to, a s dobrým poselstvím jde.“

Achimaas pak provolával králi: „Ať žije král!“ A pokloniv se králi, padl před ním tváří k zemi řka: „Požehnán buď Hospodin, Bůh tvůj, že sevřel lidi, kteří pozdvihli rukou svých proti pánu mému, králi.“ Král se tázal: „Má se blaženě ten jinoch Absalom?“ Achimaas řekl: „Pozoroval jsem veliký shon, ó králi, když Joab, tvůj služebník, posílal mne, služebníka tvého. Jiného nevím.“

„Pojď sem a stůj tuto“ — pravil mu král. Když on přistoupil blíže a stál — ukázal se Chusi. Přišed řekl: „Dobrou novinu nesu, pane můj, králi. Nebo vysvobodil tě dle práva Hospodin dnes z ruky všech, kteří povstali proti tobě.“

I tázal se král Chusiho: „Má se blaze jinoch Absalom?“ Chusi mu odpověděl: „Staniž se jako tomu jinochovi nepřátelům pána mého, krále, a všem, kdož povstávají proti němu se zlými úmysly!“

Král zarmoutiv se vystoupil do horní jizby a plakal. Cestou mluvil takto: „Synu můj, Absalome, Absalome, synu můj!

Kéž bych mohl zemříti místo tebe, Absalome, synu můj, synu můj, Absalome!" * 2. Král. 15,—18,

Ctižádost jaká má a jaká nemá býti.

Ctižádost jest přirozeným pudem člověka. Je-li ctižádost držena v příslušných mezích, není ničím špatným naopak jest člověku vzpruhou ku všemu dobrému. K dokonalosti i v ohledu mravním dospívá člověk jenom pod neutuchajícím vlivem a působením zušlechtěné ctižádosti. Svatost duše jest nejkrásnějším ovocem nejušlechtilejší ctižádosti.

Ctižádost může se zvrhnouti v hřích tenkráte, když člověk zatouží po cti sobě nepřiměřené a nepříslušné, když k dosažení této cti užívá nedovolených a hříšných prostředků, a když konečně hledá jen čest a slávu u lidí a nedbá o čest zbožného a záslužného života u Boha.

Ctižádost, která jde přes mrtvoly druhých.

Na Absalomovi máme příklad zaslepené hříšné ctižádosti. Absalom má jedinou myšlenku: státi se králem a státi se jím co nejdříve. Prostředky k cíli mají býti: lstivé a neupřímné převádění lidí na svou stranu, vzpoura proti právoplátnému králi a vlastnímu otci a konečně i násilná smrt královského otce. Absalom přímo se šlape po přikázáních Božích, jenom aby vyhověl své nezřízené ctižádosti.

Kolik ctižádostivců honí se i dnes za výnosnými úřady a tituly. Nehledí k svým schopnostem, neměří a neváží svoji rozvážnost a prozíravost, poctivost a spravedlnost, pracovitost a svědomitost. Nevybírají se prostředky. Nenávistná pomluva — lež, křivé svědectví a jiné hříchy pomáhají odstraňovat bližního s cesty k dosažení a udržení vyššího čestného postavení nad druhými. Čestné postavení a úřad stávají se pak pramenem nepoctivého zisku. Časem ovšem právo a spravedlnost přichází k platnosti a dochází k pádu nespravedlivého ctižádostivce.

Co praví o hříšné ctižádosti Duch svatý?

Vzácnou radu dává nám Duch sv. v knize Sirachovcově: (3. 19.)

„Synu, v tichosti skutky své konej, a více než pro lidskou slávu milován budeš. Čím jsi větší, tím více ponižuj se ve všech věcech, i nalezneš před Bohem milost. Jest veliká moc Boha samého, a od ponížených ctěn bývá.

Věcí nad sebe vysokých nehledej, a nad sebe silnějších nezkoumej, ale co přikázal ti Bůh, o tom přemýšlej ustavičně! — Mnohé také svedla domýšlivost jejich, a marnosti zaujala srdce jejich.

Společnosti zpupných není léku, jeť hřích v nich zakořeněn."

Proč páni se mají dobře a já se musím plahočit?

Na Davidovi máme se poučiti o důležité životní pravdě, že i vznešení, slavní a bohatí lidé mají své trampoty. Ačkoliv David těšil se ochraně Boží a požehnání Božímu, přece nebyl ušetřen těžkých a bolestných křížů.

Není tedy utrpení přisouzeno jen chudým a nízkým lidem. Zatím co mnohý chudý člověk závidí bohatým a maluje si častokráte v duchu, jak by to bylo pěkné, kdyby byl tím nebo oním boháčem, snad právě ten boháč, jehož má na mysli, vyslovil v duchu kolikráte přání, že by mu bylo lépe v nejchudší chaloupce, ale ve zdraví a spokojenosti bez tíživých starostí plynoucích z velikého jmění. Velkým pánům hrozí mnoho nebezpečí!

Nesnadno je boháči vejíti do království nebeského!

Konečně nechť chudý, ale spravedlivý a Bohu věrný člověk si uvědomí, že bohatým lidem se sice lépe a blahobytněji žije, ale těžko se jim umírá, těžko se jim loučí s tím, co měli. Kdežto chudý člověk, který v potu tváře musil si vydobývati každou skývu chleba, odchází s tohoto světa daleko lehčeji, žádná marná a pomíjející věc jej nepoutá k tomuto světu.

Proto: „Nezáviď cti a bohatství hříšníkovi, vždyť nevíš, jaký bude někdy jeho převrat.“ Sir. 9, 16.

„Lépe jest chuďasu zdravému a silnému, než-li boháči mdlému a trápenému neduhem. Zdraví duše ve svaté spravedlnosti jest lepší než všecko zlato a stříbro.“ Sir. 30, 14.

Zhlížíš se často a se zálibou v zrcadle?

Ve všem Israeli nebylo muže tak sličného a překrásného, jako Absalom —. Na jiném místě Písmo sv. činí poznámku o krásných vlasech Absalomových, na nichž si tento zvláště zakládal. Z dopuštění Božího a takřka na výstrahu druhým právě to, co bylo Absalomovi největší pýchou a chloubou, stalo se mu příčinou záhuby.

Krásný obličej, úprava vlasů, úprava šatstva, líbivost zevnějšku jest i za našich časů mnohým ženám i mužům nejpřednější starostí. Hříšná přemrštěnost jest při tom zjevem zcela obyčejným.

Co se sluší.

Člověk má se ovšem starati o slušný zevnějšek, zvláště o čistotu těla a šatu. Při tom nemá však zapomínati ani žena ani muž, že se má strojiti podle stavu svého. Jest tedy na příklad velice pošetilé a prozrazuje to trestuhodnou marnivost, když

služebné chudobné děvče chce se strojiti podle vzoru své zámožné paní. Dívka z vesnice marnivě a pošetile se chce kolikráte rovnati slečnám z města a zapomíná, že se touto zbytečnou a hříšnou marnivostí stává rozumným lidem směšnou, že sebe a své rodiče připravuje o peníze, které se mohly ušetřit a použíti daleko užitečněji.

Veřejné pohoršení.

V ohledu mravním neslušně upravený šat stává se veřejným pohoršením, o němž platí slova Ježíše Krista: „Běda světu pro pohoršení! Neboť jest nutno, aby přicházela pohoršení, (lidé jsou zlí) ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“ Mat. 18, 7.

Nejlépe každého doporučuje jednoduchost.

Ze všeho nejlépe odporučuje každého člověka jednoduchý, čistý a slušný šat. I v této věci radí nám Duch sv.: Sir. II. „Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro jeho podobu. Malá mezi létavci je včelka, ale vrchol sladkosti má výrobek její. — Oděvem nechlub se nikdy, aniž v den cti své se vynášej. — Mnoho ubohých zasedlo na trůn, (v nebi) a na koho nikdo si nevzpomněl, nesl korunu. (Svatí). Mnozí vznešení stali se velmi opovrženými, a slavní vydáni byli do rukou jiných.

Ve stáří žebráci.

Poslední slova platí také o těch, kteří v mládí kdejaký groš vydávali na zbytečnou parádu a ve stáří snad jsou odkázáni na milosrdenství jiných, namajíce ani to nejpotřebnější.

Nevěř tomu, kdo tě příliš a nápadně hladí!

Absalom tvářil se jako nejlepší přítel a zastánce lidu, zatím co ve skutečnosti usiloval pouze o svůj zájem a prospěch.

Právě tak si počínal Absalom jak to dnes činí četní „zastánci“ lidu, vůdcové stran a redaktoři novin.

Absalom lidem lichotil: „Tvá věc zdá se mi dobrá a spravedlivá.“ Už těmito slovy, jistě neupřímnými, sobě lidi získal. Snad jen málokdo prohlédl jeho falšnou laskavost.

Podobně i dnes. Většina lidí neuvažuje a sedne na lep sladkých lichotivých slov „řečníků“ a redaktorů, aniž by si v duchu řekli: „Co pak ten člověk asi chce, že mě tak podezřele hladí? Nechce snad po mých zádech se vyšplhati k něčemu výhodnému a dobrému pro sebe?“

Zásadou rozumného člověka jest: „Nevěřím nikomu, kdo mne vychvaluje a mi lichotí, neboť jistě chce ze mne těžit ve svůj prospěch!“

Kéž jsem ustanoven soudcem v zemi!

Absalom dalšími slovy popuzoval lidi proti králi: „Ale nikdo není nad krále ustanoven, kdo by tě vyslyšel."

Nebylo to pravda. David se staral všemožně o blaho lidu, hleděl, aby každému dostalo se práva a stíhal křivdy. Člověk však je takový, že v roztrpčenosti nad skutečným nebo domnělým bezprávím, jde za každým, kdo mu třeba zas neupřímně a nesvědomitě slibuje, že mu k plnému právu jistě dopomůže, jenom když... !

„Kéž jsem ustanoven soudcem v zemi!" „Když naše strana bude vládnout, když já budu státi v popředí, dostanete všecko, co jenom si budete přát," tak a podobně podle vzoru Absalomova lákají se stoupenci i dnes.

Mnoho slibů, málo skutků!

Rozumný a střízlivý člověk má na štědrost ve slibech jedinou odpověď: „Mnoho slibů, málo skutků!" Popuzování proti představeným světským nebo duchovním jest vždy neklamnou známkou, že nejede o nic dobrého, začíná-li se těžkým hříchem proti čtvrtému přikázání Božímu, jakým podobné popuzování také skutečně jest.

Kdo má úctu k otci, bude dlouho žíti.

Absalomův hřích jest tím větší, že představený — král jest zároveň jeho otec. Hřích Absalomův jest veřejným pohoršením a špatným příkladem pro druhé. Proto v zápětí a přísně Bůh Absaloma trestá a dává tak výstrahu vzpurným dětem a odbojným poddaným před podobnými činy.

„Skutkem i slovem a ve vší trpělivosti cti svého otce, aby se sneslo na tebe požehnání od něho. — Kdo ctí otce, bude míti z dětí radost a kdykoliv se bude modlit, vyslyšen bude. Kdo má úctu k otci, bude dlouho žíti, a kdo poslouchá otce, občerství matku. — Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy." Sir. 3, 9, 6, II.

David a Ježíš Kristus.

Když čteme jak král David v zuboženém stavu přechází potok Kedron, jak s pláčem a bos vystupuje na horu Olivetskou, jak poznává zradu svého důvěrníka Achitofela, nemůžeme nepoznat v Davidovi předobraz budoucího Krále Ježíše Krista, jenž o 900 let později začíná na těchže místech své utrpení, jsa zrazen apoštolem Jidášem.

I posměch a nadávky Semejovy vůči dobrému a spravedlivému králi Davidovi jsou malým obrázkem toho, co se mělo v budoucnosti díti na Kalvarii v míře nepoměrně větší. Píše

o tom evangelista sv. Lukáš: „I stál tu lid, dívaje se. Ale také náčelníci posmívali se mu (Ukřižovanému) s nimi.“ Luk. 23, 35.

David trpělivě a odevzdaně do vůle Boží snáší Semejův posměch a odpouští mu: „Nechte ho, ať zlořečí… !“ „Ježíš pak řekl: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ Luk. 23, 34.

Absalom, vyvolený a milovaný a přece nevděčný a vzpurný syn Davidův je obrazem, Bohem vyvoleného a milovaného a přece tak nevděčného a vzpurného, národa israelského v době Ježíše Krista. Jestliže Absalom byl odchován na srdci otce svého Davida, byl i národ israelský vychován na Srdci Božím. Jako Absalom pokusil se o život připraviti svého milujícího, ale nemilovaného otce, podobně pokusil se i národ židovský s Jerusalemem v čele zabíti svého milujícího, ale nemilovaného Vykupitele. David plakal nad Absalomem, postiženým spravedlivým trestem Božím: „Synu můj, Absalome, Absalome, synu můj.“ Ježíš Kristus plakal nad Jerusalemem a národem židovským, jenž v nedaleké budoucnosti měl býti spravedlivě trestán: „Jerusaleme, Jerusaleme,… kolikrát jsem chtěl shromážditi dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!“ … Mat. 23, 37.

ŠALOMOUN POMAZÁN NA KRÁLE. SMRT DAVIDOVA.

Vítězný návrat Davidův do Jerusalema — Zlolajce Semej přichází mezi prvními krále uvítati a odprositi — Šalomoun na krále pomazán — Stařec David napomíná Šalomouna, — děkuje Hospodinu, — mluví o stavbě chrámu a raduje se.

Nyní zase všichni poddali se Davidovi. Když se král vracel a přišel až k Jordanu, byl všecek lid judský již v Galgale, aby vyšel vstříc králi a převedl jej přes Jordan.

Když již král Jordan přešel, Semej padl před ním a prosil ho: „Nepočítej mi, pane můj, nepravosti, a nevzpomínej, že tě tupil služebník tvůj toho dne, kdy jsi vyšel, pane můj, králi, z Jerusalema. Nedbej toho, králi! Neboť já, služebník tvůj, uznávám hřích svůj. A proto dnes přišel jsem první ze všeho domu Josefova, abych vyšel vstříc pánu svému, králi.“

Abisaj, ujav se slova, pravil: „Což nebude zabit Semej proto, že zlořečil pomazanému Hospodinovu?“

I řekl David: „Nestarejte se tolik o mne! Proč chcete býti mi dnes satanem? Dnes by měl býti zabit někdo v Israeli? Což nevím, že já dnes stal jsem se králem nad Israelem?“

A Semejovi král řekl: „Neumřeš!“ Také mu na to přisáhl…

Král David pak zestaral se, maje velmi mnoho dní věku svého. Tehdy řekl: „Zavolejte mi kněze Sadoka, Natana proroka a Banajáše, syna Jojadova.“ Když oni vešli před krále, řekl jim: „Vezměte s sebou služebníky pána svého, posaďte

Šalomouna, syna mého, na mezka mého, a doveďte ho ke Gihonu. Tam ať ho pomaže kněz Sadok a Natan prorok za krále nad Israelem, a dejte troubiti na roh, a provolávati: „Ať žije král Šalomoun!“ Jděte pak za ním nahoru, ať přijde a sedne si na můj trůn! On kralovati bude místo mne. Nebo jej ustanovuji, by byl vládcem nad Israelem i nad Judou.“

Tu odpověděl Banajáš, syn Jojadův, králi: „Tak se staň! Tak nechať dí také Hospodin, Bůh pána mého krále! Jako byl Hospodin s pánem mým králem, tak budiž i se Šalomounem, a povznes trůn jeho výše nežli trůn pána mého, krále Davida.“

Šli tedy dolů Sadok kněz, Natan prorok, Banajáš a posadili na mezka krále Davida Šalomouna, a přivedli ho ke Gihonu. A kněz Sadok vzav roh oleje ze stánku, pomazal Šalomouna. I troubili na roh a veškeren lid provolal: „Ať žije král Šalomoun!“ Pak stoupalo všecko množství za ním, a lid pískal na píšťaly a jásal radostí tak velice, že zněla země od křiku jejich. . .

Když se přiblížil den smrti Davidovy, přikázal Šalomounovi, synu svému, toto: Já vydám se na cestu všeho světa. Buď statečným mužem! Zachovávej příkazy Hospodina, Boha svého, chodě po cestách jeho a ostříhaje ustanovení jeho, příkazů, práv i výroků, jako psáno je v zákoně Mojžíšově, abys úspěšně činil vše, co podnikneš a kamkoli se obrátíš, aby splnil Hospodin řeči své, které mluvil o mně, řka: „Budou-li si všímati synové tvoji cest svých a choditi přede mnou věrně celým srdcem svým a veškerou duší svou, nebude zbaven tvůj člověk trůnu Israelova.“

David pronesl k Hospodinovi slova této písně: „Hospodin je skála má i pevnost. — On je také vysvoboditel můj. — Bůh je má síla, doufat budu v něho. — Štít můj je, jakož i roh záchrany mé. — Vyvýšení mé a útočiště, spasitel můj, kterýs mne násilí zbavil. — Chvály hodného vzýval jsem Hospodina. — a tak nepřátel svých byl jsem zproštěn.

Obklíčily mne totiž hrůzy smrti — přívaly onoho světa mne poděsily. — Provazy pekel mne dokola zatahovaly, — náhle mne překvapila tenata smrti. — V soužení svém vzýval jsem Hospodina, — Boha svého jsem se dovolával. — On vyslyšel z paláce svého hlas můj, — naříkání mé došlo jeho sluchu.

Zachránils mne, když se lid můj vzbouřil. — Střehl jsi mne, bych byl hlavou národů. — Živ buď Hospodin a požehnán Bůh můj. — Vynášen buď silný Bůh mé spásy! — Proto tě slavím, Pane, mezi národy — a jménu tvému prozpěvuji píseň.“

Pak David svolal všecky přední Israelovy, knížata kmenů, velitele sborů, kteří králi sloužili, tisícníky a setníky, správce královských statků a jmění, své syny s komorníky a s junáky, všecky nejzdatnější muže ve vojště, do Jerusalema.

Král se zdvihl a stoje pravil: „Slyšte mne, bratři moji, a lide můj! Myslil jsem, že vystavím dům, ve kterém by odpočívala archa úmluvy a podnož nohou Boha našeho. I připravil jsem všecky věci na stavbu. Ale Bůh mi řekl: „Nesmíš stavěti domu jménu mému, protože jsi muž bojovný a krev jsi proléval. Šalomoun, syn tvůj, vystaví dům můj a síně mé, neboť vyvolil jsem si ho za syna a já budu jemu otcem. A upevním králov= ství jeho na věky, bude=li vytrvale činiti příkazy mé a práva." — Šalomouna, syna mého jediného vyvolil Bůh, ještě chlapce mladičkého. Dílo však toto je veliké, nebo ne člověku při= pravován je příbytek, ale Bohu. Já sice dle veškeré své mož= nosti připravil jsem potřeby na dům Boha svého: zlato na zlaté nářadí, stříbro na stříbrné, měď na měděné, všelikého vzácného kamene i mramoru bílého přehojně. A chce=li kdo (ještě) dobrovolně přinésti oběť, ať naplní ruku svou dnes a obětuje Hospodinu, cokoli chce."

I veselil se lid, když dary dobrovolně odevzdával, nebo ce= lým srdcem obětovali je Hospodinu. Také však David král radoval se radostí velikou.

A dobrořečil David Hospodinu před veškerou obcí, řka: „Požehnán buď, Hospodine, Bože Israele, otce našeho, od věků na věky! Tvá je, Hospodine, velebnost i moc, i sláva, i vítězství, a tobě přísluší chvála, nebo všecko, co je na nebi a na zemi, tvé jest. Tvé, Hospodine, je království, a tys nade všemi knížaty. Tvé je bohatství a tvá je sláva. Ty panuješ nade vším, v ruce tvé je síla i moc. V ruce tvé je velikost i pano= vání nade všemi věcmi. Nyní tedy, Bože náš, děkujeme tobě a chválíme tvé slavné jméno. Kdo jsem já a co je lid můj, že jsme mohli toto všecko tobě dobrovolně darovati? Tvé je všecko a co jsme z ruky tvé obdrželi, tobě jsme dali. Vím, Bože můj, že zkoušíš srdce a miluješ upřímnost, protož i já v upřímnosti srdce svého vesele obětoval jsem toto všecko. A viděl jsem s velikou radostí, že i lid tvůj, který se zde shle= dal, obětuje tobě dary. Hospodine, Bože Abrahama, Isáka a Israele, otců našich, zachovej na věky tuto ochotu srdce jejich a ke tvé cti ať vždycky směřuje smýšlení to. Také Šalomou= novi, synu mému, dej srdce dokonalé, by šetřil tvých příkazů, zákonů tvých i ustanovení tvých, aby vykonal vše a vystavěl dům, na který jsem potřeby připravil."

Usnul tedy David s otci svými a pochován byl v městě Davidově. Dnů, v nichžto kraloval David nad Israelem je čtyřicet let. V Hebronu kraloval sedm let a v Jerusalemě třicet tři léta.

I dosedl Šalomoun na trůn Hospodinův za krále místo Da= vida, otce svého.

2. Král. 19,
3. Král. 1, 2,
1. Par. 28, 29,

*

Málo bylo takových panovníků.

Nejenom v dějinách národa israelského, ale i dějinách lidstva vůbec zaujímá král David místo jednoho z nejznamenitějších panovníků. Nebyly to snad jen vynikající vojenské a státnické vlastnosti, které učinily Davida slavným, nýbrž byly to především jeho krásné mravní ctnosti.

U Davida naučíme se opravdové zbožnosti.

Jak vroucí, opravdová a hluboká byla Davidova zbožnost! Ve všech nejtěžších okolnostech svého pestrého života ani na okamžik takřka nepřestává upírati zrak svůj k nebi. V době nespravedlivého pronásledování Saulova, v čas války, v době nebezpečné vzpoury Absalomovy, když pokání činí i když požívá vnitřního i zevního pokoje a štěstí, modlívá se David slovy své překrásné písně: „Hospodin je skála má i pevnost. — On je vysvoboditel můj. — Bůh je má síla, doufat budu v něho. — Obklíčily mne totiž hrůzy smrti — přívaly onoho světa mne poděsily. — Provazy pekel mne dokola zatahovaly. — V soužením svém vzýval jsem Hospodina. — On vyslyšel z paláce svého hlas můj — naříkání mé došlo jeho sluchu. 2. Král. 22, 2—7,

Chceme-li míti užitek ze svých modliteb.

Nemůžeme si nic lepšího přáti než, aby naše modlitby byly tak opravdové, vroucí, pokorné, do vůle Boží odevzdané, dětinné důvěrné a vytrvalé, jako byly modlitby Davidovy. Pak účinek a užitek našeho každodenního modlení bude tentýž. Upozorňuje nás kniha Sirachovcova 2, 11—13: „Popatřte, synové, na dávná pokolení a vizte: Kdo doufá v Pána a byl zklamán? Nebo kdo setrval v bohabojnosti a byl opuštěn? Anebo kdo ho vzýval, a on pohrdl jím? Neboť dobrotivý a milosrdný jest Bůh, a odpouští hříchy a obráncem v den tísně jest každému, kdo ho hledá v pravdě."

Vlastnosti, které sluší každému.

David byl panovníkem laskavým a spravedlivým. Každému i poslednímu poddanému svému dopřál sluchu, když si stěžoval neb o něco prosil. Křivdy a bezpráví na druhých učiněná přísně trestal, vlastní sobě učiněná bezpráví trpělivě snášel a velkomyslně odpouštěl. Byl dobročinným k lidem a obětavým pro čest a slávu Boží. Všecko bohatství, co za svého života nashromáždil, věnoval na stavbu a výzdobu chrámu. Provinění své uznal a činil za ně po celý život tuhé pokání.

Dobře se vedlo národu israelskému za vlády Davidovy, neboť: „Panovník moudrý má kázeň ve svém lidu, a vláda rozumného je spořádaná." Sir. 10, 1.

David, skladatel nejkrásnějších náboženských písní.

David získal si nepomíjející slávu nejen jako znamenitý panovník, ale také jako původce překrásných modliteb, zvaných žalmy. Nejsou ovšem všecky žalmy uložené v knize Písma sv. od Davida. Byly skládány i později podle vzoru žalmů Davidových k různým náboženským potřebám. Ale dobrá polovice žalmů, ze 150 počtem, pochází od Davida. Některé z Davidových žalmů mají ráz prorocký. Předpovídají Božství Vykupitele, jeho život, utrpení, smrt a oslavení.

Devět set let před Kristem Pánem prohlašuje David jeho Božství a věčné kralování po pravici Boha Otce.

V žalmu 2. vkládá David budoucímu Vykupiteli do úst slova, svědčící o jeho Božském odvěčném původu z Boha Otce: „Já přec jsem králem od něho (od Boha) učiněn — na Sionu, jeho svaté hoře! Hlásám výrok Hospodinův: Pravilť ke mně: „Syn můj jsi ty, já dnes (od věčnosti) zplodil jsem tě. Požádej, a dám ti národy v majetek, a v tvé vlastnictví končiny země.“ Slova „Syn můj jsi ty...“ pronáší Bůh Otec k Bohu Synu, když tento ku spáse lidstva vzal na sebe tělo lidské. A jest tedy Syn Boží a Vykupitel světa, Ježíš Kristus od Boha Otce ustanoven jako Bůh a spolu člověk svrchovaným Pánem a Soudcem nebe i země. To prohlašuje výslovně 109. žalm Davidův: „Řekl Hospodin (Bůh Otec) mému Pánu (Ježíši Kristu): „Zasedej po mé pravici, dokud nedám nepřátele za podnož tvým nohám.“

Farisejové nechtějí věřit, že Ježíš Kristus je Synem Božím.

Slov 109. žalmu používá sám Ježíš Kristus, aby ukázal fariseům, že už David věděl a předpověděl o Vykupiteli, že bude Synem Božím. Vypravuje sv. Matouš 22, 41—46:

„Když pak fariseové byli pohromadě, otázal se jich Ježíš, řka: „Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn?“ Řkou jemu: „Davidův.“ I řekl jim: „Kterak tedy David nazývá jej v Duchu (svatém) Pánem pravě: „Řekl Hospodin mému Pánu: Zasedej po mé pravici, dokud nedám nepřátele za podnož tvým nohám. — Nazýváli ho tedy David Pánem svým, kterak jest synem jeho?“ A nikdo nemohl mu odpověděti ani slova, aniž kdo již osmělil se od toho dne otázati se ho.“

Z výroku Davidova pochopili, ale neuvěřili.

Dalšího vysvětlování a dokazování nebylo třeba. Fariesové pochopili, že David, od Boha osvícen, Vykupitele, potomka to svého rodu, přece pln úcty nazývá Pánem. Proč? Ví od Boha,

že onen slavný jeho potomek jenom podle těla bude Davidovcem, jinak že bude Synem Božím. Proto jej ovšem nemůže nazvati než Pánem svým. Z tohoto příkladu vidíme, že se fariseové příliš nestarali o to, aby pochopili správně starozákonní proroctví o Vykupiteli.

Jak viděl David utrpení a smrt Pána Ježíše.

V žalmu 21. předpovídá David okolnosti utrpení a smrti Vykupitele. Splnění předpovědi je tak přesné, že umírající Ježíš Kristus volá a modlí se slovy uvedeného žalmu, jenž začíná: „Bože, Bože můj, proč jsi opustil mne? — Já pak spíše červ jsem nežli člověk, — pohanění lidí a povrhel chátry. Všichni, kteří mne vidí, smějí se mi, šklebí ústa a potřásají hlavou: „Doufal v Hospodina, ať jej vytrhne, ať ho vysvobodí, vždyť má v něm zálibu.“

. . . zbodli ruce mé i nohy moje. — Mohou sčítat všecky moje kosti, — mohou kochati se pohledem na mne. — Rozdělují sobě roucha moje, — o můj oděv metají si los.“

Když čteme tato slova žalmu, zdá se nám, jakoby David líčil z bezprostředního pohledu třetí hodinu Velkého pátku na Kalvarii. A přece popisoval David to, co se mělo státi až za devět století.

Nejenom budoucí utrpení, ale i radost a slávu zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Vykupitele David ve svých žalmech živě popisuje:

Zmrtvýchvstání Ježíše Krista předpověděno Davidem.

V žalmu 15. dává Vykupiteli promlouvati: „. . . nenecháš duše mé v podsvětí, — a svému svatému nedopustíš, — aby zakusil porušení. — Dáš mi poznati cesty k životu, — radostí před tváří svou mne naplníš.“ Duše Ježíše Krista sestoupila do podsvětí to jest do předpeklí, otevřela duším nebe, ale v brzku na to již třetího dne se spojila opět s tělem, takže tělo nepostihlo porušení hniloby. Apoštol Petr v kázání k Židům na den seslání Ducha svatého poukazuje na tento žalm a praví: „David hledě do budoucnosti, pověděl to o vzkříšení Kristově, že totiž nebyl ponechán v podsvětí ani tělo jeho nezakusilo porušení. Toho Ježíše vzkřísil Bůh. My všickni jsme toho svědky.“

Nanebevstoupení Páně v 23. žalmu Davidově.

Žalmu 23. užívá Církev často ve svých bohoslužbách. Zvláště vyniká tento žalm na svátek Nanebevstoupení Páně, kdy zní jako jásavý zpěv andělů při příchodu Vykupitele ku branám nebeským: „Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se brány věčné, by mohl vejít král slávy!“ — Kdo je ten král slávy? — „Hospodin silný a mocný, Hospodin mocný v boji.“

„Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se brány věčné, by mohl vejít král slávy.“ — Kdo je ten král slávy? — „Hospo-din Bůh zástupů, on je ten král slávy.“

Vzácná modlitební kniha.

Právem můžeme nazvati Knihu žalmů nejkrásnější modlitební knihou. Vlastním původcem žalmů jest totiž Duch sv. Nedi-víme se tudíž, že Církev odevzdala žalmy svým kněžím, ře-holníkům a řeholnicím, aby slovy Ducha sv. tlumočili Bohu city zbožnosti, lásky k Bohu, vděčnosti, odevzdanosti do vůle Boží, kajícnosti, touhy po svatém a dokonalém životě, důvěry v pomoc Boží atd. (Žaltář vyšel jako samostatná modlitební kniha v Cyrillo-Metodějské knihtiskárně V. Kotrby v Praze.)

Nechť je nám David vzorem zbožnosti v modlitbě i spravedl-nosti v životě.

ŠALOMOUN VYPROŠUJE SI OD BOHA MOUDROST.

Modlitba Šalomounova — Dostává se mu od Hospodina daru moudrosti, ale i bohatství a slávy — Moudrý rozsudek.

I ukázal se Hospodin Šalomounovi ve snách v noci a řekl: „Žádej, co chceš, abych ti dal.“

Šalomoun pravil: „Ty jsi učinil se služebníkem svým, Davi-dem, otcem mým, milosrdenství veliké, ježto chodil před obli-čejem tvým věrně, spravedlivě, a se srdcem upřímně s tebou smýšlejícím. Zachoval jsi mu milosrdenství své veliké, a dal jsi mu syna, který sedí na trůně, jak dnes skutečně jest. Nyní tedy, Hospodine, Bože, tys učinil, že kraluje služebník tvůj místo Davida, otce mého! Já však jsem malý chlapec, který neví si rady. Je pak služebník tvůj prostřed lidu, který jsi vyvolil, lidu nesčíslného, který nemůže počítán ani sečten býti, co ho jest. Dej tedy služebníku svému mysl bystrou, by lid tvůj souditi mohl a rozeznávati mezi zlým a dobrým. Nebo kdo bude moci souditi lid tento, lid tento tvůj mnohý?

Hospodinu se líbila ta řeč, že Šalomoun žádal za takovou věc, a Hospodin řekl Šalomounovi: „Žes prosil za věc tu a ne-žádal o dlouhý věk, ani o bohatství, ani o životy nepřátel svých, ale žes prosil za moudrost, abys rozhodoval dle prá-va: hle, činím ti dle slov tvých a dávám ti srdce moudré a rozumné, tak že žádného před tebou rovného tobě nebylo, aniž po tobě bude. Ale i to, zač jsi neprosil, dávám ti, totiž bohatství a slávu, že žádného nebylo tobě rovného mezi králi po všecky předešlé dny. Budeš-li pak choditi po cestách mých, ostříhaje ustanovení a příkazů mých, jako chodil otec tvůj, prodloužím dny tvé.“

Když procitl Šalomoun, poznal, že to byl sen.

I šel do Jerusalema, postavil se před Hospodinovu archu úmluvy, obětoval celopaly, jakož i oběti pokojné, a učinil veliké hody všem služebníkům svým.

Kdysi (potom) přišly dvě ženy ke králi, předstoupili před něho a jedna z nich pravila: „Prosím, pane můj, já a žena tato bydlily jsme v jednom domě. I narodil se mi u ní v pokojíku syn. Třetího pak dne potom narodil se též jí syn. Byly jsme spolu a nikdo jiný nebyl s námi v domě kromě nás dvou. I zemřel syn ženy této v noci, neboť spíc, zalehla ho. A vstavši tiše o půl noci vzala syna mého od boku mého, služebnice tvé, když jsem já spala, a položila jej k sobě, syna pak svého, který byl mrtev, položila ke mně. Když jsem ráno vstala, bych dala mléka synu svému, ukázalo se, že je mrtev. Když jsem však na něho pozorněji pohleděla za jasného dne, poznala jsem, že to není můj, kterého jsem porodila."

Druhá žena jí však odporovala: „Není tak, jak pravíš, ale syn tvůj umřel a můj živ jest."

Ona zase řekla: „Lžeš, můj syn je ten živý a syn tvůj ten mrtvý." A tak se hádaly před králem.

Tu pravil král: Tato praví: „Syn můj živ jest a syn tvůj umřel." A tato odpovídá: „Ne tak, ale tvůj umřel, můj však živ jest." Kázal tedy král: „Přineste mi meč!"

Když pak přinesli meč před krále, řekl: „Rozdělte dítě živé na dvě, a dejte polovici jedné a polovici druhé."

Tu žena, jejížto syn byl ten živý, řekla králi — hnulo se totiž srdce její nad synem jejím—: „Prosím, pane, dejte jí dítě živé a nezabíjejte ho."

Druhá však pravila: „Ať není ani mé ani tvé, ale budiž rozděleno!"

Král ujav se slova, řekl: „Dejte této dítě živé, a nebuď zabito, neboť tato je matka jeho."

I uslyšel veškeren Israel soud, který vynesl král, a bál se krále, ježto viděli, že moudrost Boží je v něm, by vykonával právo. 3. Král. 3,

*

Dva druhy moudrosti.

Dobře začal Šalomoun svoji vládu modlitbou o moudrost. Nejednalo se snad Šalomounovi o moudrost, která umí dobře počítat, která umí poznávat dráhy hvězd, která prozkoumává přírodu, nejednalo se mu o moudrost, která dovede dělat znamenité tahy diplomatické vůči okolním státům a jejich vladařům.

Šalomoun měl na zřeteli onu vyšší moudrost, která člověka vede k nadpřirozenému cíli po cestě Božích přikázání. Pro panovníka taková moudrost má nesmírný význam, protože pa-

novník nejen sebe, nýbrž i všecky poddané má vésti k časnému i věčnému blahu.

„Dle zručnosti umělců bývají jejich díla chválena, a kníže lidu, podle toho, jak moudře mluví.“ — Panovník moudrý má kázeň ve svém lidu, a vláda rozumného je spořádaná. Jaký je panovník, takoví jsou i úředníci jeho, a jaký je správce města, takoví jsou i obyvatelé jeho.“ Sir. 9, 24, 10, I. 2.

Každému člověku mělo by především záležeti na tom, aby si také získal onu nadpřirozenou, Bohem danou, moudrost, která určuje člověku cíl i cesty života. Tu ovšem třeba býti pamětliv: „Všeliká moudrost od Pána jest, a jest u něho na věčné časy.“ Sir. I., I.

Nadpřirozená moudrost záleží v dětinné lásce k Bohu.

Moudrost nadpřirozená nemá žádného pravidelného a nutného pojítka s tak zvanou světskou vzdělaností a učeností. Jako totiž jsou lidé v životních zásadách a v jednání svém velice moudří, při tom však celkem prostí a neučení, podobně vyskytují se velmi mnozí lidé, kteří vynikají světskou učeností, ale nadpřirozená životní moudrost jim schází. „Studnice moudrosti je slovo Boha na výsostech, a její cesty jsou přikázání věčná.“

Sir. I. 5. Jinými slovy lze říci: „Nemá-li člověk víry v Boha a ve slovo Boží, nemá-li lásky k Bohu a oddanosti k jeho přikázáním, nemůžeme ho nazvati moudrým, i kdyby byl sebevzdělanějším a sebevtipnějším. „Jednoho jest nejvíce potřebí" řekl sám Ježíš Kristus. Snadno se domyslíme, čeho je tak nezbytně třeba. Jest to láska k Bohu. Boha milovati dovede i malé dítě. Proto Pán Ježíš dává v evangeliu přednost dítěti před mudrci tohoto světa: „Velebím tebe, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci (pravou moudrost) před mudrci a opatrnými a zjevil jsi je maličkým." Luk. 10, 21,

Rodiče, hospodáři, zaměstnavatelé, představení . . . !

Líbí se nám Šalomounova modlitba a moudrost. Prosíváme také my Ducha svatého za dar pravé moudrosti, to jest dětinné lásky k Bohu? Nezapomínejme, že Pán Ježíš výslovně prohlásil: „Vpravdě pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského." Mat. 18, 3. „Ctihodná moudrost jest milovat Boha." Sir. I., 14.

Písmo sv., náboženská kniha, kázání, napomenutí při sv. zpovědi, vnuknutí při sv. přijímání, to všecko jsou vydatné a nevysychající prameny lásky k Bohu a tedy i prameny nejvzácnější životní moudrosti k vedení sebe i těch, kteří jsou nám Bohem svěřeni.

STAVBA CHRÁMU A JEHO POSVĚCENÍ.

Domluva s králem tyrským — Rozměry chrámu — Chrámové nářadí — Přenešení archy úmluvy ze Sionu na pahorek Moria — Oběti — Velebnost Hospodinova naplnila chrám — Modlitba Šalomounova — Přislíbení Boží.

Šalomoun vzkázal Hiramovi, králi tyrskému: „Jako jsi učinil s Davidem, otcem mým, že jsi mu poslal dřevo cedrové, aby stavěl si dům, ve kterém i bydlil, tak učiň se mnou. Chci totiž stavěti dům jménu Hospodina, Boha svého a zasvětit jej k tomu, by tam bylo Hospodinu obětováno. Proto pošli mně umělce, který umí dělati na zlatě, na stříbře, na mědi, na železe, který by uměl vyřezávati vypukliny. Ale pošli mi také dřeva cedrového, cypřišového a jedlového z Libanu. Nebo dům, který chci stavěti, má býti velmi veliký a nádherný."

Král tyrský odpověděl listem, který poslal Šalomounovi: „Že miluje Hospodin lid svůj, proto dal, abys ty kraloval nad ním. Posílám ti tedy muže důmyslného a velmi dovedného Hirama, mistra svého. My pak nasekáme dřeva z Libanu, cokoli ho budeš potřebovati a připlavíme je ve vorech po moři do Joppe. Ty pak odtud dáš je dopraviti do Jerusaléma."

Šalomoun počal stavěti dům Hospodinův v Jerusalémě na hoře Moria. Počal stavěti druhého měsíce léta čtvrtého králov=ství svého.

Základy, které položil Šalomoun, aby stavěl dům Boží, jsou tyto: Délka: Šedesát loket dle staré míry. Šíře pak: dvacet loket. Předsíň v průčelí: dvacet loket. Výška: sto dvacet loket. A pozlatil vnitřek zlatem nejčistším.

Také dal udělati Šalomoun všecko nářadí do domu Božího: zlatý oltář, stoly, svícny s příslušnými lampami, aby svítily před odpovědištěm dle řádu, ze zlata nejčistšího, napodobené květy na nich, lampy a štipce ze zlata. Dále: schránky na kadidlo, ka=didelnice, misky a moždířky ze zlata nejčistšího. Dvéře chrá=mové vnitřní, to jest do velesvatyně ozdobil vypuklinami, dveře chrámové pak vnější udělal zlaté.

Tak dokonány byly všecky práce, které dal udělati Šalomoun v domě Hospodinově.

Poté shromáždil Šalomoun starší Israelovy, všecka knížata kmenů a hlavy rodů synů Israelových do Jerusalema, aby převedli Hospodinovu archu úmluvy z města Davidova — to jest ze Sionu.

Když tedy přišli všichni starší Israelovi, vzali levité archu a přenesli ji nahoru se vším, co příslušelo ke stánku. Král pak Šalomoun a všecka obec israelská, všichni, kteří se byli sešli před archou, obětovali beranů a býků beze všeho počtu. Když tedy všichni počali Hospodina chváliti slovy: „Chvalte Hospodina, nebo dobrý jest, nebo na věky trvá milosrdenství jeho:“ naplněn byl dům Božím oblakem, že nemohli kněží státi a službu konati pro mrak. Naplnila totiž velebnost Hospodinova dům Boží.

A postaviv se Šalomoun před oltářem Hospodinovým, před veškerou obcí Israelovou pozdvihl ruce k nebi a řekl: „Hospodine, Bože Israelův! Není Boha na nebi ani na zemi podobného tobě, který zachováváš úmluvu a milost služebníkům svým, kteří chodí před tebou celým srdcem svým. Zdali tedy možno věřit, že bydlí Bůh s lidmi na zemi? Jestliže nebe a nebesa nebes nemohou obsáhnouti tebe, čím méně dům tento, který jsem vystavěl! Avšak toliko k tomu jest udělán, abys shlédl na modlitbu služebníka svého a na prosbu jeho, Hospodine, Bože můj, a slyšel prosby, které vysílá služebník tvůj před tebou, abys měl otevřeny oči své na dům tento ve dne v noci, na místo, o kterém jsi slíbil, že tu vzýváno bude jméno tvé, a modlitbu abys vyslyšel, kterou modlí se služebník tvůj na něm, abys vyslyšel prosby služebníka svého i lidu svého israelského. Kdokoli modliti se bude na místě tomto, vyslyš ho z příbytku svého, to jest s nebe, a milostiv buď! — Nyní pak vstaň a jdi Hospodine Bože, na místo klidu, ty i archa tvoje mocná. Kněží tvoji, Hospodine Bože, ať se oblekou v roucho blaha, a tvoji svatí nechať radují se ze štěstí. Hospodine Bože, nezamítej svého pomazaného, pamatuj milostí, Davidu, sluhovi svému daných!“

Když dokonal Šalomoun modlitby tyto, oheň sestoupil s nebe a strávil celopaly i jiné oběti, a velebnost Hospodinova naplnila dům. Když všichni synové Israelovi viděli, že sestupuje oheň a velebnost Hospodinova na dům, padše tváří k zemi na podlahu dlážděnou kamenem, klaněli se a chválili Hospodina, že je dobrý, že na věky trvá milosrdenství jeho.

Když byl dokonal Šalomoun dům Hospodinův, ukázal se mu Hospodin v noci a řekl: „Slyšel jsem modlitbu tvou a vyvolil jsem si toto místo za dům oběti. Zavru-li nebe, že nebude pršeti, pošlu-li kobylky a přikáži, by pohubily zemi, nebo pošlu-li mor na lid svůj, avšak lid můj, který sluje dle jména mého, obrátí se, bude se modliti ke mně, hledati tváře mé, a kajícně-li se odvrátí od svých zlých cest, také já vyslyším je

s nebe, milostiv budu hříchům jejich a dám zdraví zemi jejich. Oči mé budou otevřeny, a uši mé pozorovati modlitbu toho, kdo bude modliti se na tomto místě. — Odvrátíte-li se však, opustíce práva má a příkazy, které jsem vydal vám, vyplením vás ze země své, kterou jsem dal vám, a dům tento, který jsem posvětil jménu svému, zavrhnu od sebe a vydám jej v příkladnou výstrahu všem národům. Dům tento stane se příslovným všem kolemjdoucím. Žasnouce budou se tázati: „Proč tak učinil Hospodin zemi této a domu tomuto?“ A bude jim odpověděno: „Protože opustili Hospodina, Boha otců svých, který je vyvedl z Egypta, že se chytili bohů cizích, klaněli se jim a ctili je. Proto přišlo na ně všecko toto neštěstí.“

3. Král. 6,—8,
2. Par. 2,—7,

Bohu blíž!

Bůh chce, abychom ho nazývali Otcem. Jsme tedy dítkami Božími. Otec a dítky scházívají se pod jednou střechou. Proto už ve Starém Zákoně posvěcoval Bůh stánek a později chrám svojí zvláštní přítomností. Ve stánku i ve chrámě dával Otec nebeský zbožným dítkám svým poznati svoji dobrotu a sladkost, svoji moc a štědrost, svoje milosrdenství a svoji milostivost.

Ten účel mají chrámy, aby v nich lidé scházeli se se svým Bohem, aby mu tam zvláště projevili svoji pokornou úctu, vděčnost za dobrodiní denně přijímaná, aby takřka před tváří Boží skládali svoje prosby a prosili za odpuštění hříchů.

Chrámy stavěli a staví i pohané, kteří neznají Zjevení Božího a řídí se jenom hlasem svého svědomí. Z toho poznáváme, že jest to všeobecná a přirozená touha lidského srdce: přiblížiti se na posvátném místě bytosti Boží. Litujeme pohanů, že svých chrámů používají k úctě mrtvých a nevědomých model, k úctě nerozumných zvířat, jež za bohy považují, ale domníváme se, že přece jakousi třeba jen nepatrnou částku této úcty přijímá od nich jediný pravý Bůh.

Mnohem více hřeší proti úctě Boží ti, kteří v nepochopitelné a těžce hříšné zaslepenosti nehledají a tedy také nenalézají sladké přítomnosti Boží, ani v přírodě, ani ve své duši, ani ve chrámě. Že se touto tak zvanou nevěrou lépe řečeno nevšímavostí k Bohu připravují o spokojenost a pravé štěstí životní, to oni sami nejlépe vědí. A právě tenkráte rozloží se v duši temnota lhostejnosti k Bohu, když zaroste člověku cesta do kostela. „Pomni, člověče, abys den sváteční světil!“

Dokonalá náhrada za rajskou blaženost a za strom života.

Jestliže chrám Šalomounův naplňovala velebnost Boží, oč více velebnost Boží naplňuje chrám křesťanský, v němž jest

přítomen Bůh a Spasitel náš nejen jako Bůh, nýbrž i jako člověk v bělostném závoji svátostného Chleba. Nekonečná sláva Boha-člověka, dlícího na pravici Boha Otce, ale zároveň trůnícího ve Svatostánku katolických chrámů, činí z našich chrámů předsíň nebeskou a skvělou náhradu za ztracený ráj. Blaženost a nesmrtelnost měla býti údělem lidí v ráji. Strom života vyrůstal uprostřed ráje. Kdybychom mohli změřit a zvážit radosti lidské na světě, zjistili bychom, že jako výšiny nebes vynikají nade všecky vrcholky země, jako světlo slunce přezařuje nedostižně všecka umělá naše světla, jako moře přirovnáním maličkou činí každou vodní tůň, podobně radost čisté duše spojující se se svým Bohem a Spasitelem ve sv. přijímání nevýslovně převyšuje každou jinou radost na tomto světě, ba převyšuje i rajskou blaženost našich prarodičů. Nevíme a nechápeme dobře, jaký byl onen strom života v ráji. Máme však za něj nejplnější náhradu v životodárném svátostném Chlebě, jímž jest Ježíš Kristus, jak sám prohlásil: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest, které dám za život světa.“ Jan 6, 51.

Dům Lásky a Milosrdenství.

Šalomoun pln podivu nad zázrakem dobrotivosti Boží, která snižuje se k lidem, volá v modlitbě: „Zda-li možno věřit, že bydlí Bůh s lidmi na zemi? Jestliže nebe a nebesa nebes nemohou obsáhnouti tebe, čím méně dům tento, který jsem vystavěl!“ A přece to neuvěřitelné se děje a Bůh přebývá mezi lidmi, spokojuje se odměřeným místem v nádherném i chudobném chrámě a slibuje výslovně a důrazně: „Oči mé budou otevřeny, a uši mé pozorovati budou modlitbu toho, kdo bude modliti se na tomto místě. Zavru-li nebe, že nebude pršeti, pošlu-li kobylky a přikáži, by pohubily zemi, nebo pošlu-li mor na lid svůj, avšak lid můj, obrátí se, bude se modliti ke mně, hledati tváře mé, a kajícně-li se odvrátí od svých zlých cest, také já vyslyším je s nebe, milostiv budu hříchům jejich a dám zdraví zemi jejich.“

Jestliže chrám starozákonní měl býti nejen domem slávy Boží, nýbrž i místem milosrdenství Božího, mnohem více ještě jest místem neskonalého milosrdenství Božího chrám křesťanský. Tam i největší hříšník dosahuje okamžitého odpuštění Božího, když lítostivě ve sv. zpovědi složí své hříchy. Tam Ježíš Kristus sám prosí za nás a v náhradu za naše urážky vůči Bohu nabízí jako zadostučinění svoje utrpení a svoji smrt při oběti Mše sv.

Jsou to tedy nekonečná a nepochopitelná láska a milosrdenství Boží, kteréžto činí Boha takřka vězněm našich chrámů. Pochopíme, že nesmírné urážky lásky Boží se dopouští ten, kdo návštěvu chrámu Páně v neděli a ve svátek opomíjí z pouhé

nedbalosti nebo pohodlnosti. Netřeba ani podotýkati, jak bolestně uráží lásku Boží každá neuctivost na svatém místě.

Zapomínaný svátek.

Každý rok slaví Církev katolická třetí neděli v říjnu svátek Posvěcení chrámu. Činí tak, aby svým věřícím připomněla vznešenost a posvátnost domu Božího a aby v nich vzbudila živou a neutuchající touhu po svátostném Bohu. Takovou zbožnou vroucí tužbu krásně vyjadřuje žalm 41.

Modlitba živých i umírajících.

„Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po tobě, Bože. — Žízní duše má po Bohu silném, živém. — Kdy přijdu, abych se ukázal, před Boží tváří? — Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne v noci, — neboť mi den co den říkají: „Kde jest Bůh tvůj?“ — Na to vzpomínám a to si ze srdce vylévám, kterak jsem putovával na místo stánku — podivuhodného, Božího domu, s jásotem — s chvalozpěvy za slavnostních zvuků.“

Budeme-li vytrvale toužiti, abychom co nejčastěji byli hosty domu Božího zde na zemi, přijme nás dobrotivý Bůh jednou do věčně podivuhodného příbytku svého nebeského.

ŠALOMOUNOVA SLÁVA A BOHATSTVÍ A JEHO PÁD.

Vrchol slávy a štěstí Šalomounova — Královna ze Saby přišla se přesvědčit — Pohanské ženy odvádí Šalomouna od Boha — Bůh mluví k Šalomounovi — Plášť proroka Ahiáše.

Dům svůj, královský palác, stavěl Šalomoun třináct let, až jej úplně dokonal. Všecko bylo ze vzácného kamene, který dle pravidla a míry vnitř i zevně pilou řezán byl, od základův až do vrchu zdi, a venku až do velikého nádvoří. Základy byly ze vzácného kamene, z kamene velikého deset neb osm loket. Na nich byly kameny vzácné dle stejné míry tesané, jakož i dřevo cedrové. Veliké nádvoří bylo dokola obehnáno třemi řadami tesaného kamene a jednou vrstvou cedrových trámů.

Dále dal udělati král veliký trůn z kostí slonových a obložil jej zlatem nejčistším. Také všecky nádoby královského stolu byly zlaté. Lodi královské totiž chodívaly do Tarsise se služebníky Hiramovými jednou ve třech letech, a přinášely odtud zlato, stříbro, kosti slonové, opice a pávy.

Tak vyvýšen byl Šalomoun nade všecky krále země bohatstvím a slávou. Všichni králové země žádali viděti tvář Šalomounovu, by slyšeli moudrost, kterou byl dal Bůh do mysli jeho. A přinášeli mu darem nářadí stříbrné i zlaté, roucha, zbraně, koně a mezky každý rok.

Ba i královna ze Saby, když uslyšela, co se vypravovalo o Šalomounovi pro jméno Hospodinovo, přijela, by ho zkoušela hádankami.

Přijevši do Jerusaléma, s komonstvem velikým, s bohatstvím, s velbloudy nesoucími vonidla, zlata velmi mnoho, jakož i drahého kamení, přišla ke králi Šalomounovi a pověděla mu vše, co měla v srdci svém.

I poučil ji Šalomoun o všech otázkách, které mu předložila. Nic nebylo skrytého králi, nač by jí byl neodpověděl.

Královna ze Saby uzřevši všecku moudrost Šalomounovu, i dům, který byl vystavěl, pokrmy stolu jeho, sedadla dvořenínů, řady přisluhujících, roucha jejich, číšníky a celopaly, které obětoval v domě Hospodinově, byla bez sebe.

I řekla králi: „Pravda je, co jsem slyšela v zemi své o věcech tvých a o moudrosti tvé. Nevěřila jsem těm, kteří mi to vypravovali, až jsem sama přišla, viděla očima svýma a přesvědčila se, že mi nebyla řečena ani polovice. Jeť větší moudrost tvá a díla tvá nežli pověst, kterou jsem slyšela. Blahoslavení lidé tvoji a blahoslavení dvořané tvoji, kteří stojí před tebou usta-

vičně a slyší moudrost tvou. Požehnán budiž Hospodin, Bůh tvůj, kterému ses zalíbil, že posadil tebe na trůn israelský! Protože si zamiloval Hospodin Israele na věky, ustanovil tebe králem, abys vykonával právo a spravedlnost."

A dala králi sto dvacet hřiven zlata, vonidel velmi mnoho i kamení drahého, aniž bylo kdy jindy přivezeno vonidel tolik, kolik darovala královna ze Saby králi Šalomounovi.

Král Šalomoun dal za to královně ze Saby vše, co si přála a žádala od něho, mimo to, co jí byl dal darem královským dobrovolně. Poté dala se na cestu zpět a odjela domů se služebníky svými.

Král Šalomoun zamiloval si ku své zkáze mnoho cizinek kromě dcery faraonovy, kterou měl za manželku. A ty ženy zvrátily srdce jeho. Když tedy byl již stár, nakazilo se srdce jeho skrze ženy, že chodil za bohy cizími a že nebylo srdce jeho dokonale oddáno Hospodinu, Bohu jeho, jako srdce Davida, otce jeho.

Řekl tedy Hospodin Šalomounovi: „Ježto jsi tak hluboce klesl, žes nedbal úmluvy mé a příkazů mých, které jsem ti dal, jistě odtrhnu ti království, a dám je služebníku tvému. Avšak za dnů tvých neučiním toho pro Davida, otce tvého. Z ruky syna tvého vytrhnu je. Také neodejmu celého království jemu, ale kmen jeden dám synu tvému pro Davida, služebníka mého, a pro Jerusalém, který jsem si vyvolil."

Jednou, když vyšel Jeroboam, úředník nad robotami, z Jerusaléma, potkal ho Ahiáš, prorok, oděn jsa pláštěm novým. Byli toliko sami dva na poli. Tu vzav Ahiáš plášť svůj nový, který měl na sobě, roztrhal jej na dvanácte kusův, a řekl Jeroboamovi: „Vezmi si deset kusů, nebo toto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Hle, já vytrhnu království z ruky Šalomounovy, a dám tobě desatero kmenů. Jeden toliko kmen zůstane jemu, pro služebníka mého Davida a pro město Jerusalém, které jsem vyvolil ze všech kmenů Israelových. Neboť opustil mne, klaněl se modlám, a nechodil po cestách mých, aby byl činil spravedlnost přede mnou, příkazy a práva, jako David, otec jeho. Nevezmu však celé království z ruky jeho, ale ponechám ho vůdcem po všecky dny života jeho, synu pak jeho dám jeden kmen, aby zůstalo světlo Davidovi, služebníku mému, po všecky dny přede mnou v Jerusalémě, v městě, které jsem vyvolil, aby bylo jméno mé tam. Proto, poslechneš-li všeho, co ti přikáži, budeš-li choditi po cestách mých, a činiti, co pravého je přede mnou, budu s tebou."

Pro tu příčinu chtěl Šalomoun zabíti Jeroboama. On však vstal, utekl do Egypta k Sesakovi, králi egyptskému, a byl v Egyptě až do smrti Šalomounovy.

Když zesnul Šalomoun s otci svými, byl pochován v městě Davida, otce svého. A Roboam, syn jeho, stal se králem místo něho. 3. Král. 7, 10, 11,
2. Par. 9,

Vzácná slova sv. Bernarda.

Sv. Bernard píše: „Moudrým byl David, moudřejším Šalomoun, že však jim štěstí příliš přálo, znemoudřel jeden z části, druhý zcela. Snáze lze nalézti lidi, kteří v neštěstí zůstanou moudrými, než lidi, kteří ve štěstí rozum neztratí."

Jak a proč?

Na Šalomounovi máme příklad, že i největší moudrost, největší zbožnost a věrnost vůči Bohu, mohou vzíti za své. Jakým způsobem se to stává naznačuje kniha Sirchovcova 18: „Po svých žádostech nechoď, a od své vůle odvracuj se. Vyplníš-li duši své žádosti (zlé) její, učiní tebe radostí nepřátelům tvým." Hl. 19: „Víno a ženy k odpadu vedou moudré a do trestu přivádějí rozumné, a kdo se věsí na nevěstky, ničemní-

kem bude, hniloba a červi zmocní se ho, na velkou výstrahu bude povýšen, a vzata bude z počtu živých duše jeho."

I neuvěřitelné stává se skutkem.

Zdálo by se neuvěřitelným, že jest to tentýž člověk: Šalomoun, který vystavěl Hospodinu tak nádherný chrám, který tento chrám posvětil tak srdečnou modlitbou a Šalomoun, který se klaněl pohanským modlám svých žen. A přece jest tomu tak.

Co přivedlo Šalomouna k tak bezpříkladné zaslepenosti a k tak hlubokému pádu. Stopujme jeho počínání.

Výstraha před růzností náboženského vyznání v manželství!

Bůh zakázal Israelitům bráti si manželky z pohanské ciziny. Toto přikázání Šalomoun přestoupil. Pojal za manželku pohanku, dceru egyptského faraona. Považoval ono přikázání za nepatrné a pro sebe bezvýznamné. Přece nedá se on tak moudrý a zbožný panovník svésti od své ženy k egyptskému pohanství!

Brzy se ukázalo jak dalekosáhlý a neblahý účinek měl Šalomounův sňatek s Egypťankou. Ukázalo se, jak hluboce nahlížel Bůh do lidského srdce, když dával výše zmíněné přikázání. „Kdo se oženil, stará se o věci světské, kterak by se zalíbil ženě, a jest rozdělen." I. Kor. 7, 33. Tato slova sv. Pavla vyplnila se ve špatném smyslu na Šalomounovi. Miloval svou manželku, hleděl se jí zalíbiti, dovolil jí tedy i pohanskou modloslužbu, sám snad při ní býval přítomen a totéž dovoloval později i ostatním ženám, které z veliké části byly pohanky z různých okolních národů. Dokonce i chrámy postavil Šalomoun na přání svých žen pohanským modlám. A to byl konec a pád Šalomounův. Ztratil moudrost, ztratil i přízeň a milost Boží.

Od jednoho ke druhému.

Lehkovážné přestoupení Božího přikázání přivodilo zaslepenou smyslnou lásku k pohanským ženám, a tam byl počátek úplné mravní a náboženské lhostejnosti a nevázanosti moudrého Šalomouna. „Víno a ženy k odpadu vedou moudré, a do trestu přivádějí rozumné."

O tom, který pohoršení dává a o těch, kteří si pohoršení berou.

Jak názorný a poučný je život Šalomounův. Kolik dobrého a záslužného mohl vykonati Šalomoun, kdyby byl zůstal věren své prvotní horlivosti a lásce k Bohu! Tak však dal celému

národu jen veliké pohoršení, pohoršení tím větší, že byl panovníkem a to panovníkem vynikajících schopností a že jsa s počátku zbožným a spravedlivým nevytrval ve zbožnosti a spravedlnosti až do konce. Jistě strhl Šalomoun svým špatným příkladem nepřehlednou řadu svých poddaných za sebou. Lidé jsou totiž bohužel už většinou takoví, že neuvažují skutky, ale hledí k osobám, které ony špatné skutky činí a vyvozují z toho pro sebe nanejvýš nerozumně: „Když ten nebo onen to dělá, mohu to já dělati také.“ Před soudem Božím taková omluva nebude míti žádné platnosti, jestliže člověk věděl, co je a co není zlé. Přece však pohoršlivý příklad jest jedním z největších hříchů.

Tak jsem si to nepředstavoval.

Co zůstalo Šalomounovi ze všech požitků, kterých si v tak veliké míře dopřával? Jako pára a jako kouř z ohně pominulo všecko. Šalomoun sám nemohl jinak než uznati na konci svého života, že ze všech rozkoší života nezůstalo mu nic než bolestná a tíživá vzpomínka, že promarnil svůj život.

Křesťanský charakter.

Duch sv. v knize Sirachovcově 5, 2. 11—12. povzbuzuje nás ku křesťanské charakternosti: „Nenásleduj v síle své žádosti srdce svého, neklať se po všelikém větru a nechoď po každé cestě. Buď stálý na cestě Páně, a ve svém správném přesvědčení a vědomí, a provázej tě slovo pokoje a spravedlnosti.“ Zachováme-li se podle této rady, bude náš život moudrý, šťastný a požehnaný a jako takový bude nám útěchou ve smrti.

ROZDVOJENÍ KRÁLOVSTVÍ NA JUDSKÉ A ISRAELSKÉ. (933—586 př. Kr.)

BEZCITNOST KRÁLE ROBOAMA.

Roboam hrubě odbývá lid, který si stěžuje — Odpad deseti kmenů — Bůh zamezuje občanskou válku.

I přišel Roboam do Sichemu, nebo tam byl se shromáždil všecek Israel, aby ho ustanovil za krále.

Jeroboam však, syn Nabatův a úředník Šalomounův, který byl ještě v Egyptě, kam byl utekl před králem Šalomounem, uslyšev, že Šalomoun zemřel, vrátil se z Egypta.

Poslali tedy a povolali Jeroboama. I přišel Jeroboam a všecek lid israelský a pravili Roboamovi, synu Šalomounovu: „Otec tvůj přetěžké jho vložil na nás. Proto ty nyní zmírni

panování otce svého velmi tvrdé, a jho příliš těžké, které vložil na nás, a budeme sloužiti tobě."

On jim řekl: „Odejděte a třetího dne vraťte se ke mně."

Když lid odešel, radil se král Roboam se staršími, kteří stávali před Šalomounem, otcem jeho, když ještě živ byl, řka: „Kterak mi radíte, bych odpověděl lidu tomuto?"

Oni mu pravili: „Vyslyšíš-li dnes lid ten, budeš-li ochotný, povolíš-li jejich žádosti a promluvíš-li s nimi přívětivě, budou služebníky tvými po všecky dny."

On však nedbal rady starců, kterou mu dali, ale povolav jinochy, kteří s ním vychováni byli a nyní stáli před ním, řekl jim: „Co mi radíte, bych odpověděl lidu tomuto, který mi pravil: „Polehči nám jho, které vložil otec tvůj na nás?" I řekli mu jinoši, kteří vychováni byli s ním: „Takto promluv k lidu tomu, který pravil tobě: „Otec tvůj ztížil jho naše, ty tedy polehči nám," promluv takto k nim: „Malík můj tlustší je nežli páteř otce mého. Ano otec můj vložil na vás jho těžké, já však přidám na jho vaše. Otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati budu vás biči uzlovatými."

Přišel tedy Jeroboam a všecek lid k Roboamovi třetího dne, jak byl pravil král řka: „Vraťte se ke mně dne třetího."

I odpověděl král lidu tvrdě, nedbaje rady starších, kterou mu byli dali, a promluvil k nim dle rady jinochů řka: „Otec můj ztížil jho vaše, já však přidám ke jhu vašemu. Otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati budu vás biči uzlovatými."

Nepovolil tedy král lidu, nebo se byl od něho odvrátil Hospodin, aby splnil slovo své, které promluvil skrze Ahiáše, proroka, k Jereboamovi, synu Nabatovu.

Lid vida, že je král oslyšel, odpověděl mu řka: „Jaký úděl máme v Davidovi? Neb jaký podíl v synu Isajově? Kdo nás přinutí, abychom mu byli podrobeni? Vrať se do svého domova, Israeli! Nyní hleď si svého domu, Davide, nemáme s tebou nic společného!"

I rozešel se Israel domů.

Když uslyšel veškeren Israel, že se vrátil Jeroboam, poslali a povolali ho do shromáždění lidu, a ustanovili ho králem nad veškerým Israelem. A nikdo nepřidržel se domu Davidova kromě samého kmene Judova.

Když přišel Roboam do Jerusalema, hlavního města judského shromáždil veškeren dům judský a kmen Benjaminův, sto osmdesát tisíc vybraných bojovníků, by bojovali proti domu israelskému a zjednali zase království Roboamovi, synu Salomounovu.

Tu však oslovil Hospodin Semejáše, muže Božího, a řekl: „Promluv k Roboamovi, synu Šalomounovu, králi judskému a k veškerému domu Judovu i Benjaminovu i k ostatnímu lidu a rci: „Toto praví Hospodin: „Netáhněte, aniž bojujte proti bratřím svým, synům Israelovým. Vratiž se každý domů, nebo já jsem to učinil." Když uslyšeli řeč Hospodinovu, vrátili se s cesty, jak jim přikázal Hospodin. 3. Král. 12,

*

Pozdě bycha honit.

Během panování Saulova a zvláště pak během panování Šalomounova vzpomněli sobě nejedenkrát Israelité, co prohlásil jim Samuel, když si přáli míti krále „—jako všichni národové mají." Upozornil tehdy Samuel Israelity velice důtklivě: „Král bude bráti desátek a vy budete jeho nevolníky. Ten den pak, kdy budete volati k Bohu pro krále vašeho, kterého jste si vyvolili, ten den nevyslyší vás Hospodin, ježto jste si žádali krále."

„Otec můj ztížil jho vaše, já však přidám ke jhu vašemu. Otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati budu vás biči uzlovatými." Tato slova krále Roboama více než dostatečně potvrdila správnost Samuelovy výstrahy.

Představ si, že ty bys byl na místě toho neb onoho chudáka.

Tatáž slova však zároveň osvětlují nám povahu Roboamovu. Kdo se zrodil pánem neví, jak je to, býti utlačovaným otrokem.

Často setkáváme se u bohatých lidí s tvrdou a bezohlednou necitelností. Takoví lidé obyčejně nezkusili těžké práce, bídy a nedostatku chudých lidí. Nesnaží se také, aby se vmyslili do trudného postavení toho nebo onoho chudáka. Nenapadne jim ani, že by mohli a měli tam nebo onde bídu pomáhati zmírniti. Ba právě naopak. Jejich cílem a snahou je využíti chudáka k vlastnímu prospěchu a obohacení. Vlídná, laskavá a uznalá slova jsou mnohým těmto lidem zcela neznámá. Naopak slov tvrdých a hrubých nemají nikdy nedostatek. Jsou to právě tito necitelní „páni", kteří smýšlejí tak, jak nám výstižně líčí kniha Moudrosti 2, 10—11: „Znásilňujme chudého spravedlivce, nešetřme vdovy, aniž se ostýchejme šedin starce mnohého věku. Moc naše buď nám pravidlem spravedlnosti, neboť slabé jeví se neužitečným býti. — Takto smýšlejí násilníci, ale bloudí, neboť oslepila je zloba jejich. A neznají tajemství Božích, naděje na odměnu za spravedlnost nemají."

Pěkných slov se chudák nenají.

Někdy zahaluje se bezcitnost k bližnímu do pěkných slov. Pěknými slovy se chudák odbude, když něco potřebuje a prosí a žádá. Bezcitný člověk tohoto druhu dovede promlouvat a vybízet k milování bližního. Dovede velice dobře poukazovat na hříchy druhých lidí proti lásce k bližnímu. Při tom však sám, má-li skutkem osvědčiti svoji lásku a cit pro bližního, zůstává tvrdým a necitelným. Jest to tatáž necitelnost jako předešlá, jest však zahalena lží a přetvářkou. „Srdce tvrdé zle se míti bude na konec." Sir. 27.

K dobrému skutku přidávej laskavá slova!

„Synu, v almužně chudého nezklamávej, a očí svých neodvracej od chudého. Duši hladovou nezarmucuj a nepopouzej chudého v nouzi jeho. Neboť když bude ti zlořečiti v hořkosti duše, prosba jeho dojde vyslyšení. Nakloň k chudému své ucho bez nevole a dej, co povinen jsi, a odpověz mu na pozdrav laskavě! Oheň hořící uhašuje voda, a almužna zahlazuje hříchy. A Bůh patří na toho, kdo činí milosrdenství, pamětliv bývá ho budoucně, a v čas pádu svého dochází opory u Boha." Sir. 4,

„Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou." Mat. 5., 7.

Ke komu půjdu na radu?

Jsou vážné a důležité věci, v nichž nám dobře mohou poraditi jen lidé starší, zkušení a rozvážní. Mladí a k tomu lehkomyslní lidé se nehodí za rádce, neboť schází jim zkušenost a prozíravost. „Ať nemine tě, co vypravují starší, neb oni učili se od svých otců. Od nich totiž naučíš se rozumnosti, a dávat odpovědi, když bude třeba." Sir. 8, 11.

KRÁLOVÉ V ŘÍŠI ISRAELSKÉ. (932—721 př. Kr.)

JEROBOAM, KRÁL ISRAELSKÝ ZAVÁDÍ MODLOSLUŽBU.

Jeroboam upevňuje svoji vládu zaváděním modlářství — Jeroboam po- kárán od Boha — Jeroboamova zatvrzelost a smrt.

Jeroboam opevnil Sichem na horách efraimských, a bydlil tam. Odtud vyšed opevnil Fanuel.

Jeroboam si řekl: „Teď mohla by se vrátiti královská moc zase k domu Davidovu. Bude-li choditi lid tento do Jerusalema, by přinášel oběti v domě Hospodinově, srdce lidu tohoto obrátí se k pánu svému Roboamovi, králi judskému, mne zabijí a vrátí se zase k němu."

Protož uváživ tu věc, udělal dvě zlatá telata, a řekl jim: „Nechoďte již do Jerusalema! Hle, bohové tvoji, Israeli, kteří tebe vyvedli z Egypta!" A postavil jedno v Betelu a druhé v Danu.

Ta věc stala se podnětem ke hříchům, nebo lid chodíval klaněti se teleti až do Danu. Nadělal také svatyní na výšinách a kněží ze spodiny národa, kteří nebyli Levité.

I ustanovil svátek měsíce osmého, patnáctého dne toho měsíce, podobný slavnosti, která se slavívala v Judsku a vystoupiv obětoval na oltáři. Učinil tak v Betelu, aby obětoval telatům, která byl udělal.

Když vystoupil k oltáři, by pálil kadidlo, tu hle, muž Boží přišel z Judska slovem Hospodinovým do Betelu, an Jeroboam stál u oltáře a kladl kadidlo.

I vzkřikl proti oltáři slovem Hospodinovým, řka: „Oltáři, oltáři! Toto praví Hospodin: Hle, syn narodí se domu Davidovu, Josiáš jménem, a zabíjeti bude na tobě kněze výšin, kteří nyní na tobě kadidlo zapalují, a kosti lidské na tobě bude pálit."

Oznámil také toho dne znamení, řka: „Toto bude znamením, že mluvil Hospodin: „Hle, oltář se roztrhne, a rozsype se popel, který je na něm."

Když uslyšel král řeč člověka Božího, kterou promluvil proti oltáři v Betelu, vztáhl ruku svou od oltáře, řka: „Jměte ho!" Tu uschla mu ruka, kterou byl vztáhl proti němu, že nemohl již přitáhnouti ji k sobě. Též oltář se roztrhl, a rozsypal se popel s oltáře, na znamení, které byl předpověděl muž Boží slovem Hospodinovým.

I řekl král muži Božímu: „Pomodli se k Hospodinu, Bohu svému, a pros za mne, by byla zase uzdravena ruka má!"

I modlil se muž Boží k Hospodinu, a přitáhl král ruku zase k sobě, že byla jako prve.

Tu řekl král muži Božímu: „Pojď se mnou domů, bys pojedl, a dám ti dary."

Muž Boží králi odpověděl: „I kdybys mi dal polovici domu svého, nepůjdu s tebou, aniž budu jísti chleba, nebo píti vody na místě tomto. Tak totiž je mi přikázáno slovem Hospodina, který mi poručil: „Nesmíš jísti chleba, ani píti vody, aniž se vrátiti cestou, kterou jsi přišel.“

A tak odešel jinou cestou, a nevrátil se tou cestou, kterou byl přišel do Betelu.

....Jeroboam neodvrátil se od cesty své prašpatné...

Toho času roznemohl se Abiáš, syn Jerobamův. I řekl Jeroboam manželce své: „Vstaň, převlec se, by tě nepoznali, že jsi manželka Jeroboamova, a jdi do Sila, kde jest Ahiáš, prorok, který mi pravil, že mám kralovati nad lidem tímto. Vezmi s sebou deset chlebů, koláče a hrnec medu, a jdi k němu. Onť oznámí ti, co se stane chlapci tomu.“

Manželka Jeroboamova učinila, jak byl řekl. Vstavši, šla do Sila, a přišla do domu Ahiášova. On však nemohl ji viděti, nebo zakalily se mu oči stářím.

I řekl Hospodin Ahiášovi: „Hle, manželka Jeroboamova vchází, aby se zeptala tebe na syna svého, který je nemocen. Toto a toto jí povíš.“

Když tedy ona vcházela a činila se jinou, nežli byla, uslyšel Ahiáš šust nohou jejich, když vcházela do dveří a řekl: „Vejdi manželko Jeroboamova! Proč se jinou činíš, nežli jsi? Vždyť poslán jsem já k tobě s řečí tvrdou. Jdi a pověz Jeroboamovi: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Já jsem tě vyvýšil z lidu, a ustanovil jsem tě za vůdce nad lidem svým israelským. Odtrhl jsem království od domu Davidova, a dal jsem je tobě. Nebyl jsi však jako služebník můj David, který šetřil příkazů mých a lnul ke mně celým srdcem svým, čině, co se líbilo před obličejem mým, — ale páchal jsi zlo nade všecky, kteří byli před tebou, a učinil sis bohy cizí a lité, bys mne ke hněvu popudil, mne pak zavrhl jsi za sebe. Proto hle, já uvedu neštěstí na dům Jeroboamův.“ Ty vstaň a jdi domů. Právě, když vcházeti budeš do města, zemře chlapec. Ten jediný totiž z rodu Jeroboamova dostane se do hrobu, nebo nalezeno je na něm něco dobrého od Hospodina, Boha Israelova, v domě Jeroboamově. Ustanoví si pak Hospodin krále nad Israelem, a ten vyhladí dům Jeroboamův. A bíti bude Hospodin Bůh Israele, že bude jako třtina klátící se ve vodě. A vytrhne Israele z této země, dobré, kterou dal otcům jejich, a rozvěje je za Řeku, protože udělali si háje, by popouzeli Hospodina. Hospodin vydá Israele pro hříchy Jeroboama, který zhřešil i do hříchův uvedl Israele.“

Vstala tedy manželka Jeroboamova, odešla a přišla do města. Když vstupovala na práh domu, byl chlapec již mrtev.

Dnů, ve kterých kraloval Jeroboam, byla dvacet dvě léta. Králové, kteří vládli po něm Nadab, Baasa, Ela, Zambri, Amri činili rovněž, co bylo zlé, před Hospodinem. 3. Král. 12—14,

*

Nově náboženství snadno a rychle.

Dvě říše byly teď vedle sebe: judská a israelská. V říši judské vládl syn Šalomounův Roboam. V říši israelské vládl Jeroboam. Obě dvě říše spojovalo jedno náboženství a jedna bohoslužba, která se měla vykonávati v chrámě jerusalemském.

Jeroboam uvažoval: Budou-li moji poddaní choditi za bohoslužbou do judského Jerusalema, skloní se snad zase pod vládu krále judského. Toho nesmím připustiti, nemám-li pozbýti své politické moci. Udělám jim bohy v zemi israelské, ať k nim chodí.

Protož uváživ tu věc udělal dvě zlatá telata. A postavil jedno v Betelu a druhé v Danu. I ustanovil svátek měsíce osmého, patnáctého dne toho měsíce, podobný slavnosti, která se slavívala v Judsku.

Lákadlo na neprozíravé: svoboda svědomí.

Jeroboam z touhy po moci a slávě zakládá a lidu dává nové náboženství a novou bohoslužbu. Odtrhuje lid od pravé víry a učí jej věřiti jinak. Aby však nezbudil tímto náboženským převratem odporu, ponechává leccos z náboženství pravého. Ustanovuje podobný svátek jako se slavíval v Jerusalemě. Zařídil také oltáře a oběti. Nové náboženství učinil velice lehkým a pohodlným. Přikázání Bohem zjeveného náboženství rázem byla zapomenuta a zavládla svoboda svědomí. Svoboda ta nebyla ovšem ničím jiným než protržením hrází autority Boží. „Věřím, co chci, a dělám, co chci." — „Věřím třeba ve hmotu zlatého telete jako v boha a dělám třeba něco Zákonem nedovoleného. Od nikoho nenechám se omezovat." Tak a podobně smýšlel Jeroboam a velká část národa Israelského. Tak a podobně smýšlí mnozí, kteří pohrdli zjeveným náboženstvím v Církvi katolické a přidrželi se lidmi vymyšlených a založených věr a církví.

Co praví Ježíš Kristus zakladatelům falešných církví: Ariovi, Lutherovi, Zwinglimu, Kalvinovi, Farskému a Brodskému a tisícům jiných.

Velice těžce se prohřešil král Jeroboam, když tak lehkomyslně vyměnil víru pravou za víru bludnou. Bůh je pravda. Bůh lidem od počátku zjevoval nejpotřebnější části svojí Božské pravdy. Není větší urážky Boží než, když člověk svévolně pravdu Boží opouští bludem nebo nevěrou. Praví o tom v Novém Zákoně Ježíš Kristus: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky. Nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Vpravdě zajisté pravím vám: Dokavad nepomine nebe a země, nepomine jediné písmě neb jediná čárka ze zákona,

až se všecko stane. Kdo by tedy zrušil jeden z příkazů těchto nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším bude slouti v království nebeském." Mat. 5, 17—19. Chápeme podle těchto slov samého Syna Božího, jak hroznou zodpovědnost uvalují na sebe nesčíslní původci bludných nauk a falešných církví urputně čelících proti jediné všesvětové Církvi katolické.

Prameny bludů byly ve všech dobách ctižádost a smyslnost.

Ctižádost a slávychtivost svedly Jeroboama k odpadu od pravé víry. Od Jeroboama až po zakladatele nejnovějších církví (c. českomoravská u nás) byly to znova a zase jen ctižádost a smyslná touha po svobodě svědomí, jež vedly k odpadu od Církve katolické a k založení církví nových.

Mnoho nepřátel, mnoho cti.

Za šťastné můžeme považovati ty Israelity, kteří se nedali svésti k odpadu od pravého náboženství. Bylo jim jistě zakoušeti posměchu, nenávisti a pronásledování, ale to všechno jenom rozmnožovalo jejich zásluhy u Boha.

I Církev katolická jest posmívána, nenáviděna a pronásledována po celou dobu devatenácti století, co trvá. Nebylo století, aby v něm Církev v některé zemi nebyla krvavě potlačována. Kdo se posmívá, kdo nenávidí a pronásleduje Církev katolickou? Činí tak společně a svorně hlasatelé a vyznavači nevěry s hlasateli a vyznavači všech možných bludných náboženství. Proti Církvi bojují vždycky v jednom šiku, třebas jinak jsou názorů a smýšlení úplně rozdílného. Církev katolická pak jest vždycky sama v tomto boji. Jediným pomocníkem jejím a ochráncem jest Ježíš Kristus. On sám boj proti svoji Církvi předpověděl a zřetelně naznačil jedinost Církve a množství jejích nepřátel slovy, řečenými Petrovi: „Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám Církev svou (jednu), a brány pekelné (nepřátel mnoho) ji nepřemohou." Mat. 16, 18.

Společnost kolem Husových hranic živým důkazem jedinosti a pravosti Církve katolické.

Pěkný názor společného úsilí mířícího proti Církvi katolické máme u nás 6. července, kdy u planoucích hranic ve jménu původce husitských bludů Jana Husa schází se bezvěrecká Volná Myšlenka, bezvěrecký socialismus a komunismus s církví českomoravskou, českobratrskou, s církví kalvínskou, se sektami protestantskými, s anglikánskou Armádou spásy, aby ohlásili a projevili svoji společnou nenávist Církvi katolické. Tak ovšem stávají se živým důkazem jedinosti a tím i pravosti Církve katolické.

Za šťastny se můžeme považovati, že jako katolíci jsme nevěrou a bludem nenáviděni a posmíváni. Bude to jedenkráte velikou naší zásluhou a předností podle slov Pána Ježíše: „Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že mne nenáviděl prve nežli vás. Kdybyste byli ze světa, svět by miloval své vlastnictví. Poněvadž však ze světa nejste, nýbrž já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí.“ Jan 15, 18.

KRÁL ACHAB A PROROK ELIÁŠ.

Vláda Achabova — Eliáš předpověděl hlad — vzkřísil syna vdovy v Sareptě.

Achab, syn Amriův, stal se králem nad Israelem léta třicátého osmého Asy, krále judského. A kraloval Achab nad Israelem v Samaři dvacet dva roky.

Achab činil co bylo zlé před Hospodinem, nade všecky, kteří byli před ním. Nebylo mu dosti, že chodil ve hříších Jeroboama, syna Nabatova, ale ještě pojal za manželku Jezabelu, dceru Etbaala, krále sidonského. I šel, aby sloužil Baalovi a klaněl se mu. Postavil též oltář Baalovi ve svatyni Baalově, kterou byl vystavěl v Samaři, štípil háj a popouzel Achab činy svými dále Hospodina, Boha Israelova, nade všecky krále israelské, kteří byli před ním.

Tu řekl Eliáš, Tesban, z obyvatelů Galaadu, Achabovi: „Jakože živ je Hospodin, Bůh Israelův, před jehož obličejem stojím! Nebude za těchto let rosy ni deště, leč promluví-li ústa má.“

I oslovil jej Hospodin a řekl: „Odejdi odtud, jdi na východ a skrej se u potoka Karit, který je proti Jordanu. Tu z potoka pij a krkavcům jsem přikázal, aby tě tam živili.“

Odešed, učinil tedy dle slova Hospodinova. Odešel a usadil se při potoku Karit, který je proti Jordanu. Krkavci přinášeli mu chléb a maso ráno, jakož i chléb a maso večer, a z potoka pil.

Po čase však vyschl potok, nebo nebylo pršelo v té zemi. Oslovil ho tedy Hospodin a řekl: „Vstaň a jdi do Sarefty sidonské a pobuď tam, nebo jsem tam přikázal jedné vdově, by tě živila.“

Vstal tedy a odešel do Sarefty. Když přicházel ku bráně města, ukázala se mu jedna vdova, která sbírala dříví. I zavolav ji, řekl jí: „Dej mi trochu vody v nádobě, bych se napil.“

Když ona šla, by mu ji přinesla, volal za ní, řka: „Přines mi také, prosím, kousek chleba v ruce!“

Ona však odpověděla: „Jakože živ je Hospodin, Bůh tvůj! Nemám chleba, leč v nádobě mouky, co by mohl vzíti do hrsti,

a maličko oleje ve džbáně. Právě sbírám několik dřívek, pak půjdu a udělám to sobě a synu svému, bychom to snědli a poté zemřeli."

Eliáš jí pravil: „Neboj se! Jdi a učiň, jak jsi řekla. Avšak mně nejprve udělej z té mouky podpopelný chlebíček a přines mi jej. Sobě pak a synu svému uděláš potom. Nebo toto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Neubude mouky v té nádobě, aniž oleje ve džbáně ubude do dne, kdy dá Hospodin zase déšť na zemi."

Ona tedy šla a učinila dle slova Eliášova. I jedl on i ona, i dům její. Od toho dne v nádobě mouky neubývalo, aniž ve džbáně ubývalo oleje, dle slova Hospodinova, která byl promluvil skrze Eliáše.

Poté roznemohl se syn té hospodyně, a přitížilo se mu tolik, že již přestal dýchati.

Řekla tedy Eliášovi: „Co mně a tobě, muži Boží? Přišel jsi ke mně, by připomenuty byly nepravosti mé, a syna mého abys tak zabil?"

I pravil jí Eliáš: „Dej mi syna svého." A vzal ho z lůna jejího, vynesl jej do horní jizby, ve které bydlil, položil ho na lůžko své a volal k Hospodinu, řka: „Hospodine, Bože můj, také vdovu, která mne přece hostí, zarmoutil jsi, vzav život synu jejímu?"

Pak roztáhl se třikráte nad chlapcem, jak byl dlouhý, a volal k Hospodinu, řka: „Hospodine, Bože můj, prosím ať se navrátí život chlapce tohoto do jeho těla!"

Hospodin vyslyšel hlas Eliášův, vrátil se život chlapcův do něho, že ožil. I vzal Eliáš chlapce, snesl jej z horní jizby dolů do přízemku, dal jej matce jeho, a řekl: „Hle, živ je syn tvůj!“

„Nyní“ — pravila žena Eliášovi — „po tomto poznávám, že jsi ty muž Boží, a že slovo Hospodinovo v ústech tvých pravé je.“ 3. Král. 16, 17,

*

Nevděčný úkol starozákonních proroků a novozákonních kněží.

Nevděčný byl úkol proroků napomínati a kárati zatvrzelé hříšníky. Četli jsme, že Eliáš se ocitl v nebezpečí ztráty života, když přednesl Achabovi hrozbu Hospodinovu.

Podobný úkol jako měli proroci ve Starém Zákoně mají v Zákoně Novém katoličtí kněží. Mají stále lidem připomínat vůli Boží vhod nebo nevhod. Za to ovšem nesklízejí přízeň světa, nýbrž od mnohých lidí dostává se jim jenom nenávisti a potupy. Ale kněz nesmí se bát, nesmí se odmlčet a nesmí nechat nepřátelům Církve volné pole. Katolickému knězi musí býti za všech okolností směrodatná slova sv. Pavla z listu k Timoteovi: „Zapřisahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem, jenž bude souditi živé i mrtvé, skrze příchod jeho a království jeho, hlásej slovo, naléhej včas i nevčas, usvědčuj, přimlouvej, kárej, a to se vší trpělivostí a moudrostí učitelskou. Neboť bude čas, kdy lidé zdravého učení nesnesou, nýbrž nashromáždí si učitelů podle vlastních chtíčů, majíce šimrání v uších, a kdy od pravdy sluch svůj odvrátí a obrátí se k bájím. Ty však buď střízliv ve všem, snášej zlé, konej dílo evangelisty, naplň službu svou.“ 2. Tim. 4, 1—5.

Buďme vděční i za hořký lék.

Jsou i věřící křesťané, kteří se horší, když slovo knězovo dotkne se jich na citlivém místě. Zapomínají, že kněz má býti ve svém úřadě především lékařem duší. Léčení nemocných však se neobejde bez hořkých léků a bez říznutí operačním nožem. Vděčnost vůči knězi jest důkazem, že katolický křesťan jest dobře pamětliv slov Ježíše Krista k apoštolům a jejich nástupcům: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ Luk. 10, 16.

Není vdova jako vdova.

O vdově sareftské zmiňuje se Ježíš Kristus: „Vpravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo v lidu israelském za dnů Eliášových, když nebe se zavřelo po tři léta a šest měsíců, takže hlad veliký nastal po vší zemi, a k žádné z nich nebyl poslán Eliáš, leč do Sarefty Sidonské k ženě vdově.“ Luk. 4, 25. Proč asi? Vdova sareftská byla sice pohankou, ctila však jak dovedla

nejlépe Hospodina a ve veliké úctě měla jeho proroky. Byla vdovou počestnou a neměla jiné touhy a snahy nežli dbáti o svoji domácnost a uchrániti svoji rodinu před hladem. Jak při veliké své bídě důvěřovala v moc a v pomoc Boží, poznáváme z toho, že okamžitě uposlechla vyzvání Eliášova a podělila se s ním o zbytek jídla.

Vdova ze Sarefty je krásným vzorem vdovám křesťanským. Jakoby v duchu na ni pohlížel, píše sv. Pavel Timoteovi: „Vdovy měj v úctě, ty totiž, které jsou vskutku vdovami. — Ta, která jest skutečně vdovou a osamělou, složila svou naději v Boha a trvá na prosbách a modlitbách dnem i nocí. Ta však která žije v rozkoších, jest za živa mrtva. A toto přikazuji, aby byly bez úhony.“ I. Tim. 5, 3—7.

Ke slovům apoštolovým netřeba zajisté ničeho přidávati.

ELIÁŠOVA OBĚŤ.

Eliáš před Achabem — Eliášův boj a vítězství nad kněžími Baalovými — Sucho přestalo.

Po mnohých dnech oslovil Hospodin Eliáše — léta třetího — a řekl: „Jdi a ukaž se Achabovi, bych dal déšť na zemi!“ Šel tedy Eliáš, aby se ukázal Achabovi.

Byl pak hlad veliký v Samaři. I povolal Achab Abdiáše, vladaře domu svého. — Abdiáš ctil velmi Hospodina, nebo když zabíjela Jezabel proroky Hospodinovy, vzal on sto proroků a skryl je po padesáti v jeskyních, a živil je chlebem a vodou.

A řekl Achab Abdiášovi: „Jdi do země ke všem studním vod a do všech údolí, zdali bychom kde mohli nalézti trávy, a zachovati koně a mezky, by všecek dobytek nezahynul." I rozdělili si krajiny, by je zchodili. Achab šel jednou cestou sám, a Abdiáš druhou také sám.

Když byl tak Abdiáš na cestě, potkal se s ním Eliáš. Poznav ho, padl na tvář a řekl: „Jsi ty to, pane můj, Eliáš?" On mu odpověděl: „Jsem. Jdi a pověz pánu svému: „Je tu Eliáš."

Onen však řekl: „Čím jsem zhřešil, že vydáváš mne, služebníka svého, v moc Achabovu, aby mne zabil? Jakože živ je Hospodin, Bůh tvůj! Není národa ni království, kam by neposlal pán můj hledati tebe! A když odpověděli všichni: „Není ho tuto," požádal přísahy ode všech království a národů, že tě nelze nalézti. A ty nyní pravíš mi: „Jdi, a pověz pánu svému: „Eliáš je tu." Odejdu-li od tebe, duch Hospodinův mohl by tě zanésti kdož ví kam. A přijdu-li a oznámím-li to Achabovi, on pak tě nenalezne, zabije mne. Služebník tvůj ctí přece Hospodina od svého mládí. Nebylo zvěstováno tobě, pánu mému, co jsem učinil, když Jezabel zabíjela proroky Hospodinovy, že jsem skryl z proroků Hospodinových sto mužů, po padesáti jeskyních, a živil jsem je chlebem a vodou? A nyní ty pravíš: „Jdi a pověz pánu svému: „Je tu Eliáš," aby mne zabil?"

I řekl Eliáš: „Jakože živ je Hospodin zástupů, před jehož obličejem stojím! Dnes ukáži se jemu!"

Šel tedy Abdiáš vstříc Achabovi, a zvěstoval mu to. I šel Achab vstříc Eliášovi, a když jej uzřel, řekl: „Zda ty nejsi ten, který kormoutí Israele?"

On však řekl: „Já jsem nezkormoutil Israele, ale ty a dům otce tvého, kteří jste opustili příkazy Hospodinovy a šli jste za Baaly. Nyní však pošli a shromáždi ke mně na horu Karmel všechen lid israelský, jakož i čtyři sta padesát proroků Baalových, kteří jedí se stolu Jezabelina."

Poslal tedy Achab ke všem synům Israelovým, a shromáždil proroky ty na horu Karmel.

Eliáš pak přistoupiv ke všemu lidu, řekl: „Dokud kulhati budete na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, jděte za ním. Pak-li Baal, jděte za tímto."

Lid mu neodpověděl ani slova.

I řekl opět Eliáš k lidu: „Já jsem samojediný zbylý z proroků Hospodinových. Proroků však Baalových je čtyři sta

padesát mužů! Buďte nám dáni dva býci. Oni nechať vyberou si býka jednoho, ať ho rozsekají na kusy a vloží na dříví, ale ohně ať nepodkládají. Já pak připravím býka druhého, vložím na dříví, ohně však nepodložím. Vzývejte vy jména bohů vašich, a já vzývati budu jméno Hospodina mého. A bůh, který ukáže ohněm, že nás vyslyšel, ten budiž Bohem!"

Všecek lid ujav se slova, řekl: „Velmi dobrý to návrh!"

Řekl tedy Eliáš prorokům Baalovým: „Vyberte si býka jednoho a připravte ho nejprve vy, neboť je vás více, a vzývejte jména bohů vašich, ale ohně nepodkládejte."

I vzali býka, kterého jim dal, připravili ho a vzývali jméno Baalovo od jitra až do poledne, říkajíce: „Baale, vyslyš nás!" Ale nebylo slyšeti hlasu ni odpovědi. A skákali kolem oltáře, který byli udělali.

Když bylo již poledne, posmíval se jim Eliáš, řka: „Křičte hlasitěji, jeť bůh. Snad rozmlouvá s někým, nebo je v ložnici, nebo cestuje, nebo snad spí, a třeba ho vzbudit!"

Křičeli tedy náramným hlasem, řezali se dle obyčeje svého meči, a bodali se oštěpy, až byli všichni zakrváceni. Když pak bylo již po poledni a zatím co zuřili, přicházel čas, kdy bývá podávána oběť, když však nebylo slyšeti hlasu ani odpovědi, když tedy nikdo nevyslýchal těch prosebníků, řekl Eliáš všemu lidu: „Pojďte ke mně!“

Když lid k němu přistoupil, opravil oltář Hospodinův, který byl zbořen. Vzal totiž dvanácte kamenů dle počtu kmenů synů Jakoba, kterého oslovil kdysi Hospodin, řka: „Israel bude jméno tvé!“, vystavěl z těch kamenův oltář ve jménu Hospodinově, udělal strouhu kolem oltáře zšíři asi dvou brázd, narovnal dříví, rozsekal na kusy býka, vkladl je na dříví a pravil: „Naplňte čtyři džbány vodou a vlijte na celopal i na dříví!“ A dále pravil: „Učiňte totéž po druhé!“ Když to podruhé učinili, řekl: „Ještě po třetí totéž učiňte.“ Učinili tedy tak po třetí, že tekla voda kolem oltáře plnou strouhou.

Když pak byl čas, aby obětován byl celopal, přistoupiv Eliáš prorok, řekl: „Hospodine, Bože Abrahamův, Isákův a Israelův, ukaž dnes, že jsi ty Bůh Israelův, já pak že jsem služebník tvůj, a že jsem na rozkaz tvůj učinil všecky tyto věci. Vyslyš mne Hospodine, vyslyš mne, by poznal tento lid, že ty jsi Hospodin Bůh, a ty žes obrátil zase srdce jejich!“

I spadl oheň Hospodinův a spálil celopal i dříví i kamení, ano i prsť a vodu, která byla ve struze, strávil. Když to uzřel veškeren lid, padl na tvář a řekl: „Hospodin, ten je Bůh! Hospodin, ten je Bůh!“ Eliáš pak jim řekl: „Zjímejte proroky Baalovy, ať ani jeden z nich neuteče!“ Když je zjímali, kázal je Eliáš zavésti k potoku Kisonu a pobíti je tam.

Achabovi pak Eliáš řekl: „Vystup, jez a pij, nebo zvuk velikého deště je slyšeti. Vystoupil tedy Achab, aby pojedl a napil se, Eliáš pak vystoupil k vrchu Karmelu, skloniv se k zemi položil tvář svou mezi kolena, a řekl služebníku svému: „Vystup a pohleď proti moři.“ Když on vystoupil a pohleděl, řekl: „Nic není.“

Řekl mu tedy opět: „Jdi tam zpět, a to sedmkráte!“ Když pak šel po sedmé; hle, obláček malý jako šlépěje člověka, vystupoval z moře

I řekl: „Jdi a rci Achabovi: „Zapřež vůz svůj a jeď dolů, by tě nezastihl déšť!“

A sotva že se otočil, hle, nebesa se zatáhla mraky, ztrhl se vítr, a byl déšť veliký. Vystoupiv tedy Achab na vůz, jel do Jezraele. Na Eliáše pak snesla se ruka Hospodinova, že přepásav bedra, běžel před Achabem, až tam, kde se jde do Jezraele. 3. Král. 18,

*

Kdo je vinen?

„Zda ty nejsi ten, který kormoutí Israele?“ Těmito slovy uvítal Achab proroka Eliáše. Z jeho slov vyzníval veliký hněv.

Spatřoval v Eliášovi příčinu sucha a hladu, který tak zkrušil celou zemi. A přece nebyl Eliáš příčinou oné metly Boží, nýbrž byly to hříchy samého Achaba a celého národa israelského, které sucho a bídu jako trest od Boha přivodily.

Tak tomu bývá i dnes. Nerad spatřuje člověk příčinu nějakého zla v sobě. Hledá ji raději mimo sebe. Svaluje vinu na jiné.

Hospodář upadá v dluhy. Hospodářství neprospívá. Příčinu je lehko najíti. Hospodář je marnotratný, je živ nad svoje poměry. Utrácí v hostinci, karbaní, vyjíždí si do měst, kde ve vykřičených domech nechává lehkomyslně těžce vyzískané peníze a zdraví duše i těla.

To všecko, ty pravé příčiny úpadku hospodářství, nechce sám viděti. Nechce připočísti za žádnou cenu vinu svého neštěstí svým hříchům ať už těm jmenovaným nebo ještě jiným: hrubostí a nelásce k starým rodičům, ustavičným nesvárům a sousedům se sousedy a p.

Svaluje vinu na manželku, na služebné, na neštěstí i na Pána Boha. První krok k nápravě je uznání vlastní viny.

V jiném případě: manželům schází rodinné štěstí. Přestávají se míti rádi. Kde je příčina? Jistě v některém z nich anebo snad v obou manželech. Nejsou věrni svým povinnostem. Jeden chyby vyhledává a jich se nechrání a druhý chyb manželových nechce trpělivě snášeti. Jeden svádí vinu na druhého a sám svoji chybu nevidí. Zavčas nutno obrátit než domácnost promění se v peklo.

Rodiče přikrývají svoje dítky. Vždy dovedou vymluviti a omluviti sebe a své dítky. Tak ovšem spěje všecko jejich vychovávání k nejhoršímu.

Hora Karmel a Mariánská poutní místa.

Hora Karmel zůstala navždy památnou. Dnes ji Arabové jmenují horou sv. Eliáše. Na hoře Karmel je postaven světoznámý klášter. Na vrcholku hory v místech, kde podle podání vypravovaná událost se stala, stojí kaplička.

Eliáš kázal, by se Israelité shromáždili na této hoře, protože už dříve bývala považována za posvátnou. Tehdy ctitelé Baalovi ji považovali za svůj majetek. Ve stinných hájích konali tam svoji modloslužbu. Eliáš vyvolil takové místo, se kterého by mohl míti rozhled až nad moře.

Dříve než vykonal oběť Hospodinu, učinil Eliáš shromážděnému lidu důtklivé kázání. „Dokud kulhati budete na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, jděte za ním. Pak-li Baal, jděte za tímto." A lid potichu musil uznati svoje hříchy.

Všimněme si, jak neohroženě si počíná Eliáš. On jediný stojí proti ukrutnému králi, proti čtyř stům padesáti pohan-

ským kněžím a proti tisícihlavému shromáždění. Nebojí se. Kárající hlas hřmí do duše všech těchto lidí. Všichni cítí, že s Eliášem je Bůh. Po té stránce je Eliáš předobrazem sv. Jana Křtitele, Ježíše Krista samého, apoštolů, všech budoucích kazatelů a misionářů.

Posvátná hora Karmel je také jakýmsi předobrazem našich posvátných poutních míst. Ten mráček, který se objevil po dlouhé době na obloze, předzvěst to a počátek toužebně oče=kávané vláhy, úrody a Božího požehnání, pokládali církevní Otcové za předobraz Panny Marie. Když Ona objevila se v dějinách lidstva, počaly se plniti tisícileté tužby lidstva po Vykupiteli, který byl rosou a chlebem s nebe pro vyprahlé a hladovící lidstvo.

Totéž připomínají nám naše posvátné hory, poutní místa, zasvěcená ponejvíce Rodičce Boží. Vyprahlý, žíznivý a hladový přichází poutník. U nohou Matky nebeské vyprošuje si milost a požehnání jejího Nejsvětějšího Syna. Slovo Boží sytí pout=níkovu hladovou duši, odpuštění hříchů ukájí její žízeň. A pak Oheň s nebe při Oběti nejsvětější naplňuje duši poutníkovu vroucí láskou k Bohu a k nebeské Matce. Jako na Karmelu tak i na našich poutních místech nedostává se ani podivuhodných a zázračných vyslyšení zbožných proseb.

KONEC ACHABŮV.

Eliáš na útěku před Jezabelou — Povolání Elisea za proroka a nástupce Eliášova — Achab a Nabot — Jezabela dává Nabota ukamenovati, aby si mohla přivlastniti jeho vinici — Eliášovo proroctví proti Achabovi a Jezabele — Tažení Achaba, krále israelského a Josafata, krále judského proti Ramotu v Galaadě — Achab padl.

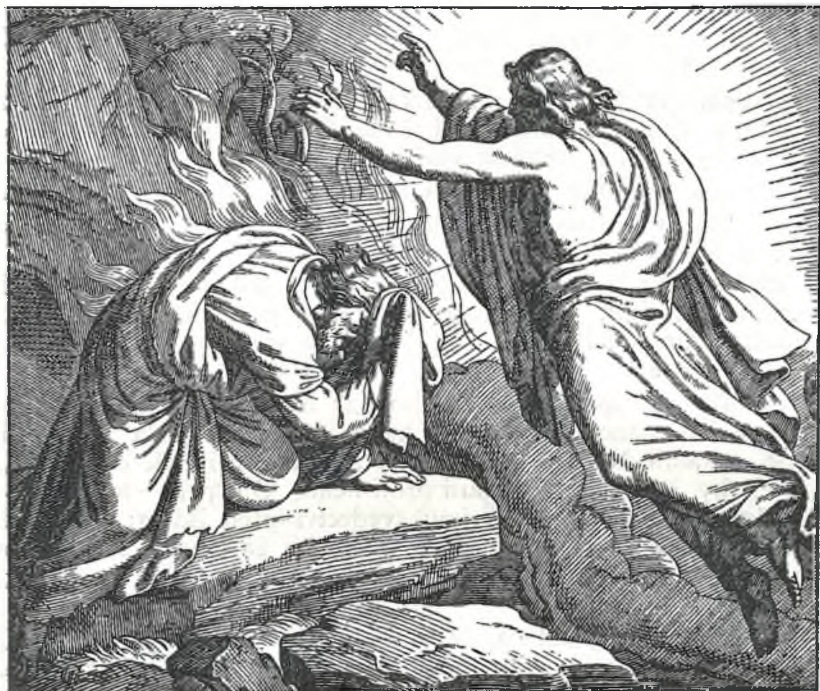
Achab oznámil Jezabele vše, co učinil Eliáš, také kterak pobil všecky proroky mečem. I poslala Jezabel posla k Eliášovi, řkouc: „Ať mne bohové trestají a opět trestají, nenaložím=li zítra v tuto hodinu s životem tvým, jako bylo naloženo s ži=votem jednoho z nich."

Lekl se tedy Eliáš, a vstav, odešel, kam jej oči vedly. I přišel do Bersaby v Judsku, a nechal tam služebníka svého. Šel pak pouští cestou jednoho dne, i přišel, posadil se pod jedním jalovcem, a žádal si, by zemřel, řka: „Dosti je mi, Hospodine, vezmi si život můj, nebo nejsem lepší než otcové moji."

I položil se a usnul ve stínu jalovce. Tu hle, anděl Hospo=dinův dotekl se ho a řekl mu: „Vstaň a pojez!" I pohleděl, a hle, u hlavy jeho podpopelný chléb a nádoba vody. Pojedl tedy, napil se a zas usnul. Anděl Hospodinův přišel však opět, po druhé, dotekl se ho a řekl mu: „Vstaň, pojez, nebo dlouhou

cestu máš ještě před sebou.“ Vstal tedy, pojedl a napil se, a šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k hoře Boží Horeb.

I řekl mu Hospodin: „Jdi a vrať se cestou svou po poušti do Damašku. A když tam přijdeš, pomažeš Hazaela za krále nad Syrií, Jehua pomažeš za krále nad Israelem, Elisea pak, syna Safatova, pomažeš za proroka místo sebe.

Když tedy odešel odtud Eliáš, nalezl Elisea, syna Safatova, an oře dvanácterým spřežením. Když přišel Eliáš k němu, hodil plášť svůj na něho. On hned zanechav býků, běžel za Eliášem a řekl: „Prosím, bych směl políbiti otce svého a matku svou, a pak půjdu za tebou.“ I řekl mu: „Jdi a vrať se, nebo vykonal jsem ti svou povinnost.“

Navrátiv se tedy od něho, vzal pár býků, zabil je, dřívím z pluhu uvařil maso býků, dal lidu, a jedli. A vstav, odešel, šel za Eliášem a sloužil mu.

Toho času měl Nabot jezraelský vinici, která byla v Jezraeli vedle samého paláce Achaba, krále samařského. I pravil Achab Nabotovi: „Dej mi vinici svou, ať si udělám zahradu na zeleninu, nebo je vedle samého domu mého. A dám ti za ni vinici lepší, nebo je-li ti to milejší, dám částku stříbra, zač stojí.“

Nabot mu odpověděl: „Milostiv buď mi Hospodin, abych dal dědictví otců svých tobě!“

I přišel Achab domů, hněvaje se a skřípaje zuby nad slovy, která byl pronesl k němu Nabot jezraelský, řka: „Nedám ti dědictví otců svých." A vrhl sebou na pohovku, odvrátil tvář svou ke stěně a nejedl.

Když k němu vešla Jezabela, manželka jeho, řekla mu: „Čím je to, že tak zasmušilý je duch tvůj? A proč nejíš?"

On jí odpověděl: „Mluvil jsem s Nabotem jezraelským a řekl jsem mu: „Dej mi vinici svou, za peníze, nebo — libo-li — dám ti za ni vinici lepší." On však odpověděl: „Nedám ti vinice své!"

I řekla mu Jezabela, manželka jeho: „Velikou vážnost máš a pěkně spravuješ království israelské! Vstaň, pojez a buď dobré mysli, já ti opatřím vinici Nabota jezraelského."

Napsala tedy list jménem Achabelovým, zapečetila jej prstenem jeho, a poslala k starším a předním, kteří byli v městě jeho a bydlili s Nabotem.

Obsah listu byl tento: „Vyhlaste půst, posaďte Nabota mezi předními z lidu, a postavte dva muže proti němu, ať křivě svědčí: „Zlořečil Bohu a králi!" Pak ho vyveďte a ukamenujte, ať tak umře."

Učinili tedy spoluměšťané jeho, jak byla rozkázala jim Jezabela, a jak psáno bylo v listě, který jim byla poslala. Vyhlásili půst, posadili Nabota mezi přední z lidu, a přivedše dva muže, pekelníky, kázali jim sednouti proti němu. Oni pak — totiž ti pekelníci — pronesli proti němu svědectví před lidem: „Zlořečil Nabot Bohu a králi." Pročež vyvedli ho za město, a kamenovali ho, až umřel. A vzkázali Jezabele: „Ukamenován je Nabot, je mrtev."

Když uslyšela Jezabela, že ukamenován je Nabot, že zemřel, řekla Achabovi: „Vstaň a zaber vinici Nabota jezraelského, který nechtěl ti povoliti a dáti ji za peníze, nebo již není živ Nabot, ale zemřel." To uslyšev Achab, že je totiž Nabot mrtev, vstal a šel do vinice Nabota jezraelského, aby ji zabral.

Tu oslovil Hospodin Eliáše a pravil: „Vstaň a jdi dolů vstříc Achabovi, králi israelskému, který sídlí v Samaři. Hle, sestoupil do vinice Nabotovy, by ji zabral. A promluv k němu takto: Toto praví Hospodin: „Zabil jsi a ujal ses již dědictví?" A potom dodej: „Toto praví Hospodin: Na tom místě, na kterém lízali psi krev Nabotovu, také tvou krev lízati budou!" Také však o Jezabele mluvil Hospodin, řka: „Psi žráti budou Jezabelu na půdě jezraelské".

I řekl Achab Eliášovi (poznávaje proč přichází): „Dopadl jsi mne, svého nepřítele?"

Eliáš odpověděl: „Ano, ježto ses zaprodal, abys činil, co je zlé před obličejem Hospodinovým." A řekl mu, co přikázal Hospodin.

Nebylo pak tři léta války mezi Syrií a Israelem. Léta však třetího přišel Josafat, král judský, dolů ke králi israelskému. Tu pravil král israelský Josafatovi: „Potáhneš se mnou na vojnu proti Ramotu v Galaadu, bychom jej vzali z moci krále syrského?“

Josafat odpověděl králi israelskému: „Jak já, jak ty, lid můj a lid tvůj jedno jsou, a jezdci moji jezdci tvoji jsou.“ A dále pravil Josafat králi israelskému: „Zeptej se, prosím tě, dnes, co tomu řekne Hospodin.“

Shromáždil tedy král israelský proroků okolo čtyř set mužův a řekl jim: „Mám táhnouti na vojnu proti Ramotu v Galaadě, či nechati tak?“ Oni odpověděli: „Táhni a dá jej Hospodin v ruku krále!“

Josafat však se tázal: „Není tu již žádného proroka Hospodinova, bychom se tázali skrze něho?“

Král israelský odvětil Josafatovi: „Ještě je muž jeden, skrze kterého můžeme se zeptati Hospodina, ale já ho nenávidím, ježto neprorokuje mi nic dobrého, ale jen zlé, — Micheáš, syn Jemlův.“

Josafat mu řekl: „Nemluv tak, králi!“

Povolal tedy král israelský komorníka jednoho a řekl mu: „Přiveď sem rychle Micheáše, syna Jemlova!“

Micheáš pak prorokoval králi Achabovi: „Viděl jsem veškeren lid israelský, an rozptýlen je po horách jako ovce, které nemají pastýře. I řekl Hospodin: „Nemají tito pána. Vrať se každý domů v pokoji.“ Řekl tedy král israelský Josafatovi: „Zda-li jsem neřekl, že mi neprorokuje nikdy nic dobrého, ale vždycky zlé?“

I přikázal král israelský: „Vezměte Micheáše, a nechať jest u Amona, starosty města, a u Joasa, syna Amalechova, a rcete jim: „Toto praví král: Dejte tohoto muže do žaláře, a živte ho chlebem utrpení a vodou úzkostí, dokud se šťastně nevrátím.“

Táhl tedy král israelský a Josafat, král judský, proti Ramotu v Galaadě.

„Vezmi zbroj“ — pravil král israelský Josafatovi — „a táhni do boje, oblečen jsa ve své roucho.“

Král israelský však se převlékl za obyčejného vojáka a tak šel do boje.

Král syrský pak přikázal svým velitelům vozů: „Nebojujte proti malému ani velkému, než proti samému králi israelskému.“ Když tedy uzřeli velitelé vozů Josafata, domnívali se, že by on byl král israelský, proto obořivše se naň, bojovali proti němu.

Josafat vzkřikl. I zpozorovali velitelé vozů, že on není král israelský, a nechali ho.

Tu natáhl muž jeden lučiště a na nejisto střelu vystřeliv náhodou ranil krále israelského mezi plícemi a žaludkem. Pro-

čež on řekl vozkovi svému: „Obrať a vyvez mne z vojska, nebo raněn jsem."

Avšak bylo třeba bojovati ten den a tak zůstal státi král israelský na svém voze proti Syrům, až večer umřel — krev z rány tekla do košatiny vozu.

Ještě před západem slunce volal hlasatel po veškerém vojště: „Vrať se každý do města svého a do země své."

Když tedy král byl mrtev, přinesli ho do Samaře a pochovali ho v Samaři. I myli vůz jeho v rybníku samařském, a psi lízali krev jeho, dle řeči Hospodinovy, kterou byl promluvil.

3. Král. 19—22.

Předobraz Eucharistie.

„Vstaň a pojez, nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou", pravil anděl Eliášovi. Eliáš vstal, pojedl a napil se, a šel v síle pokrmu toho, který mu anděl připravil, čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k hoře Boží Horeb.

Tento úryvek vypravování Písma sv. mimovolně obrací naše myšlenky k Nejsvětější Svátosti. Když jsme zemdleni na cestě životem, andělé kolem svatostánku shromáždění vybízejí nás: „Vstaň a pojez, nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou!" Jenom Chléb nebeský jest s to, aby nám dodal síly dostoupiti výšin nebe.

Zlato se pozná zkouškou ohněm.

Nedivme se Nabotovi, že nechtěl Achabovi postoupiti své vinice, zděděné po předcích. Byla to půda skropena potem dlouhé řady otců. Ten kousek zděděné půdy připomínal mu šťastné dny dětství. A konečně zákon Mojžíšův nepřipouštěl ani, aby se půda na vždy prodávala: „Půda nesmí se prodati na věčné časy, neboť má jest — praví Hospodin — a vy jste příchozí a moji nájemníci." Lv. 25, 23.

Ani slyšeti nechtěl Nabot o prodeji za jakoukoliv cenu. Zákon Mojžíšův byl zákonem Božím. Nabot měl za to, že více sluší báti se a poslouchati Boha než člověka. Odpovídá králi rozhodně a zamítavě.

Nabotovi se nikterak nepodobají mnozí křesťané za našich časů. Úzkostlivě se střeží, aby nepřestoupili světské zákony a zákony Boží přestupují ustavičně. Zanedbávají veřejnou modlitbu a veřejnou úctu Boží v neděli a ve svátek a pod. Proč? Ze strachu a bázně tak činí před známými a sousedy. Co by na to řekli, jak by o nich smýšleli milí kolegové, pokrokoví přátelé a známí? Snad by se jim potichu nebo nahlas vysmívali.

Horší věci čekali na Nabota: zloba a pomsta samého krále. Nabot se nezalekl. Nepohnutě držel se zákona Božího a svého dobrého práva i když jej kamenovali. Nabot zůstavil po sobě památku jako zbožný a při tom hrdinný spravedlivec.

Však na pány také jednou dojde.

Na královské manžely Achaba a Jezabelu lidská spravedlnost dokročiti nemohla. Jest to ovšem veliká pošetilost, jestliže si velcí páni myslí, že se mohou beztrestně dopouštěti bezpráví. Spravedlnost Boží jest na tyto věci velice přísná. Ukázalo se to na Achabovi i na Jezabel.

Král judský Josafat bílou vranou.

Ku jménu spojence Achabova, judského krále Josafata, třeba poznamenati, že byl výjimkou mezi tehdejšími králi. Byl zbožný, spravedlivý a moudrý. Josafatovu oddanost do vůle Boží dokazují jeho slova k zpohanštělému Achabovi: „Zeptej se, prosím tě dnes, co tomu řekne Hospodin," a „Není tu již žádného proroka Hospodinova, bychom se tázali skrze něho?"

Jak my? Tážeme se také Pána Boha, když něco důležitého podnikáme? Modlíme se srdečně k Duchu sv. o dar rady a síly? Zajisté, že se nedáme zahanbit od lidí Starého Zákona, kteří daleko neměli takový přístup k pramenům milosti Boží, jako máme my.

ELIÁŠ VZAT OD BOHA.

Ochoziáš, syn a nástupce Achabův — Onemocnělý Ochoziáš posílá tázati se Beelzebuba, bude-li žíti — Tři oddíly vojska jdou na Eliáše — Co řekl Eliáš králi — Poslední rozmluva Eliáše s Eliseem — Eliáš Bohem vzat.

Ochoziáš, syn Achabův, stal se králem nad Israelem v Samaři léta sedmnáctého Josafata, krále judského, a kraloval nad Israelem dvě léta. Činil, co bylo zlé před obličejem Hospodinovým, chodě po cestě otce svého i matky své. Sloužil také Baalovi a klaněl se mu, a tak popudil Hospodina, Boha Israelova, právě tak, jako činil otec jeho.

Ochoziáš spadl skrze mříži svého horního pokoje, který měl v Samaři, a rozstonal se. I poslal posly, řka jim: „Jděte, ptejte se Beelzebuba, boha akkaronského, budu-li moci ožíti z této nemoci své."

Anděl Hospodinův pravil však Eliášovi: „Vstaň, jdi vstříc poslům krále samařského a rci jim: „Zda není Boha v Israeli, že jdete dotazovat se Beelzebuba, boha akkaronského? Protož toto praví Hospodin: S lůžka, na které jsi se položil, nesejdeš, ale smrtí zemřeš!" I odešel Eliáš.

Když se vrátili poslové k Ochoziášovi, tázal se jich: „Proč jste se vrátili?" Oni mu odpověděli: „Muž jeden potkal se s námi, a řekl nám: „Jděte, vraťte se ke králi, který poslal vás, a rcete mu: „Toto praví Hospodin: Zda není Boha v Israeli, že posíláš tázati se Beelzebuba, boha akkaronského? Proto

s lůžka, na které jsi se položil, nesejdeš, ale smrtí zemřeš." On jim řekl: „Jaké podoby a postavy je muž ten, který se potkal s vámi a mluvil slova tato?" Oni řekli: „Muž v plášti ze srsti a pasem koženým přepásaný na bedrách." Tu on řekl: „Eliáš je to!"

I poslal k němu padesátníka, s padesáti muži, kteří byli pod ním. Ten tedy šel k Eliášovi, an seděl na vrchu hory, a řekl: „Člověče Boží, král rozkázal, abys sestoupil dolů."

Eliáš odpovídaje řekl padesátníkovi: „Jsem-li člověk Boží, nechať sestoupí oheň s nebes a pohltí tebe i tvých padesát!" I sestoupil oheň s nebes a pohltil jej i padesát mužů, kteří byli s ním. —

A opět poslal k němu král padesátníka jiného a padesát mužů s ním. Ten mu pravil: „Člověče Boží, toto praví král: „Sestup rychle dolů!"

Eliáš odpovídaje řekl: „Jsem-li já člověk Boží, nechať sestoupí oheň s nebes, a pohltí tebe i tvých padesát!" Sestoupil tedy oheň s nebes a pohltil jej i padesát jeho mužů.

Opět poslal padesátníka třetího a padesát mužů, kteří s ním byli. Ten přišed, sklonil kolena před Eliášem a prosil ho, řka: „Člověče Boží, nepohrdej životem mým, ani životy služebníků tvých, kteří se mnou jsou! Hle, sestoupil oheň s nebes a pohltil dva první padesátníky a padesát mužů, kteří byli s nimi. Ale nyní prosím, abys smiloval se nad životem mým."

I pravil anděl Hospodinův Eliášovi: „Sestup s ním, neboj se!" Tedy vstav, šel s ním ke králi a pravil mu: „Toto praví Hospodin: Že jsi poslal posly, by se tázali Beelzebuba, boha akkaronského, jakoby nebylo Boha v Israeli, kterého bys se mohl tázati, proto s lůžka, na které jsi se položil, nesejdeš, ale smrtí zemřeš!"

I zemřel dle řeči Hospodinovy, kterou promluvil Eliáš, a stal se králem Joram, bratr jeho, místo něho, nebo neměl syna.

Když chtěl Hospodin vyzdvihnouti Eliáše u vichru, šli Eliáš a Eliseus z Galgaly.

Řekl pak Eliáš Eliseovi po dvakráte na cestě: „Zůstaň tu, nebo Hospodin poslal mne až k Jordanu." On však řekl: „Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty! Nespustím se tebe!"

Šli tedy oba spolu, a padesát mužů ze synů prorockých šlo za nimi a postavili se proti nim zdaleka. Oni pak oba zastavili se u Jordanu. Tu vzal Eliáš plášť svůj, svinul jej, udeřil na vodu, a ta se rozdělila na dvě strany, že přešli oba po suchu.

Když přešli, řekl Eliáš Eliseovi: „Žádej, co chceš, ať učiním tobě, prve nežli vzat budu od tebe."

I řekl Eliseus: „Prosím, aby byl ve mně dvojnásobně duch tvůj!"

On odpověděl: „Nesnadné věci jsi požádal, avšak uzříš-li mne, když vzat budu od tebe, stane se ti, co jsi žádal. Pakli neuzříš, nestane se."

Když pak šli dále a jdouce rozmlouvali, aj, vůz ohnivý, a koně ohniví oddělili oba od sebe, a Eliáš vystoupil u vichru do nebe. Eliseus to viděl, i volal: „Otče můj, otče můj, voze Israelův a vozataji jeho!" Když pak ho již neviděl, uchopiv roucha svá, roztrhl je na dva kusy.

I zdvihl plášť Eliášův, který mu byl spadl, vrátil se, zastavil se na břehu jordanském, a pláštěm Eliášovým, který byl mu spadl, udeřil na vodu. Avšak nerozdělila se. A řekl: „Kde je Bůh Eliášův také nyní?" A udeřil na vodu. I rozdělila se sem a tam, že přešel Eliseus. Vidouce to naproti synové proročtí, řekli: „Spočinul duch Eliášův na Eliseovi." 4. Král. 1, 2,

*

Největší z největších.

Vyznamenání, kterého se od Boha dostalo Eliášovi, jest důkazem, že Eliáše jest pokládati za nejznamenitějšího starozákonního proroka po Mojžíšovi.

Nebyl ovšem Eliáš vzat do nebe, kde zatím jenom andělé patřili na tvář Boží, nýbrž vstoupil i s tělem svým na místo, kde spravedliví Starého Zákona očekávali vykoupení.

O Eliášovi jen Nový Zákon mluví 27krát. Zase jest to důkazem jak i Nový Zákon si proroka Eliáše váží. Evangelium vypravuje o proměnění Páně na hoře Tábor: „Ježíš pojal Petra, Jakuba a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou v soukromí a proměnil se před nimi. I zastkvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho stalo se bílé jako sníh. A hle, ukázal se jim Mojžíš a Eliáš rozmlouvajíce s ním. Mat. 17, 1—3. Připojíme-li k těmto dvěma mužům sv. Jana Křtitele, máme před sebou trojici velikých hvězd Starého Zákona, jimž bylo dopřáno od Boha zářiti světlem největší svatosti.

Souboj svatosti s hříšností.

Eliáš žil a působil v prostředí neobyčejně mravně zkaženém a pohanskou nevěrou a pověrou otráveném. Veškeré tehdejší zkaženosti a ničemnosti vévodila manželka Achabova, královna Jezabel. Čím větší hříšnost tím větší svátosti je zapotřebí, aby byla zjednána náprava. Snadno postřehneme v dějinách národa israelského a v dějinách lidstva vůbec, že protivy se setkávají, a že cesty jejich se křižují. Bídnost potkává a utkává se se svatostí. Prozřetelnost Boží o to pečuje a když nastane veliká temnota, posílá veliká světla.

Nejkrásnější čin jest: býti apoštolem své doby.

Eliáš byl apoštolem své doby. Byl služebníkem Božím poslušným až k smrti. Neznal pohodlí, nehledal odpočinku v tomto životě, nesl palčivé břímě dne i horka. Hlásal vůli Boží pronikajícím slovem a povzbuzujícím příkladem. Život Eliášův byl nepřetržitým sebeobětováním v chudobě, ve všemožném nedostatku, v pronásledování. Více než denním chlebem sílil a utěšoval se ve všech útrapách rozmluvou s Bohem.

Mluví a píše se v naší době často o „smírných obětech". K účinnému apoštolátu pro záchranu duší odporučuje se státi se „smírnou obětí."

Smírná oběť je duše milující, jež vidouc Krista na kříži, tak jest uchvácena jeho bolestí, že ho nemůže viděti trpěti samotného, a chce býti ukřižována s ním. Je to duše velkomyslná, která vědouc, že člověk má na svém těle vyplňovati to, co zůstává z útrap Kristových pro „jeho tělo, kterým jest Církev" — obětuje se s ním nebeskému Otci na smír za spásu duší. Je to duše, která lační po utrpení tak horlivě a s takovou láskou jako jiní po radostech a jejíž jedinou radostí je trpěti se Spasitelem a pro něho. Smírná oběť obětuje se každého jitra s věčnou Obětí na oltáři. Jako kadidlo stravované ohněm vy-

stupuje i její oběť jako líbezná vůně k nebesům a padá zpět na svět jako občerstvující rosa. Jen tyto duše vedou život vpravdě krásný a užitečný, napodobujíce dokonale život Spasitelův. A tento apoštolát kříže, jenž byl především apoštolátem Kristovým, jest jediný apoštolát, jediná síla, která udržuje a zachraňuje svět.

A jak uskutečniti takový život?

Především hledejme oběť odříkání a sebezapírání. Musíme se zříci každé radosti, každé touhy, každé myšlenky, jež by nebyla pro Boha. Musíme se v Boha zcela ponořiti.

Každého dne, pokud možno při Mši sv., obětujme se se svým Spasitelem, nejen všeobecně a neurčitě, nýbrž uvědomujíce si určitě všechny bolesti, nepříjemnosti a kříže, které nás toho dne čekají. Prosme Boha oddaně a směle: „Můj dobrotivý Spasiteli, prosím tě, dej mi trpěti!" Je to modlitba hrdinná, neboť Bůh vyslyší všechny, kteří o to opravdově prosí.

Dnešní svět jako soli potřebuje apoštolů jak byl Eliáš, potřebuje „smírných obětí". Jakého vyznamenání, jaké sladkosti, jaké radosti a slávy dostane se duším, které obětují svůj pozemský život, aby se staly co nejpodobnějšími Ukřižovanému a aby jiným zachránily život věčný.

POČÁTKY ČINNOSTI ELISEOVY.

Napravení vody — Potrestaná mládež — Pomoc vdově — Sunamka — Hořká zelenina — Rozmnožení chlebů.

Eliseus bydlil v Jerichu. Tu pravili obyvatelé města Eliseovi: „Hle, pobyt v městě tomto je výborný, jak, pane, sám vidíš. Ale vody jsou špatné a krajina je neplodná."

On řekl: „Přineste mi nádobu novou, a nasypte do ní soli." Když ji přinesli, vyšed ku prameni vod, vysypal do něho sůl a řekl: „Toto praví Hospodin: Uzdravil jsem vody tyto a nebude již smrti v nich ani neplodnosti."

A tak uzdraveny jsou vody ty, dle slova Eliseova, které byl promluvil.

Odtud pak odešel nahoru do Betelu. A když šel nahoru, cestou malí chlapci vyšedše z města, posmívali se mu, říkajíce: „Stoupej, lysý, stoupej, lysý." Eliseus se ohlédl, a když je viděl, zlořečil jim ve jménu Hospodinově. I vyšli dva medvědi z lesa a roztrhali z nich čtyřicet dva chlapce.

Kterási žena volala k Eliseovi, řkouc: „Služebník tvůj, muž můj umřel — ty víš, že služebník tvůj bál se Hospodina — a hle, věřitel přišel, aby si vzal oba syny mé za nevolníky."

Eliseus jí řekl: „Co chceš, abych ti učinil? Pověz mi, co máš v domě svém."

Ona odpověděla: „Nemá služebnice tvá nic v domě svém, nežli maličko oleje, aby se jím mazala."

„Jdi," pravil jí, „a vypůjč si ode všech sousedek svých nádob prázdných nemálo. Pak vejdi, zavři dveře po sobě i po synech svých, nalévej z něho do všech těch nádob, a když bude některá plná, odstav ji."

Šla tedy žena, zavřela dveře po sobě a po synech svých, oni podávali nádoby a ona nalévala. Když byly plné nádoby, řekla synu svému: „Podej mi ještě nádobu!" On však odpověděl: „Nemám." I zastavil se olej.

Tedy přišla ona a zvěstovala to člověku Božímu. A ten řekl: „Jdi, prodej olej, a zaplať věřiteli svému. Ty pak a synové tvoji živí buďte z ostatku."

Kteréhosi dne šel Eliseus Sunamem. Tam byla zámožná žena, která jej zadržela, by u ní pojedl. Kdykoli pak tudy chodíval, stavíval se u ní, a jídal tam. Ta řekla muži svému: „Seznávám, že svatý muž Boží je ten člověk, který často chodívá k nám. Udělejme mu tedy nahoře malý pokojík, a dejme mu do něho lůžko, stůl, stolici a svícen, aby tam mohl bydliti, když k nám přijde."

Jednoho dne tedy přišel, uchýlil se do pokojíka horního, a tam přenocoval. Řekl pak Giezimu, služebníku svému: „Zavolej tu Sunamku!"

I zavolal ji, a ona postavila se před něho.

A pravil služebníku svému: „Rci jí: Hle, pilně ve všem sloužila jsi nám. Co chceš, abych ti učinil? Potřebuješ něčeho, a chceš, bych promluvil o tom s králem nebo s velitelem vojska?“

Ona odpověděla: „Mezi svými lidmi bydlím.“

I tázal se skrze služebníka: „Co tedy chce, bych jí učinil?“

„Neptej se“ — vece Giezi — „nebo syna nemá, a muž její starý jest.“

Rozkázal tedy, by ji povolal. Ona jsouc povolána, zůstala státi přede dveřmi.

Eliseus jí řekl: „Za rok, tento čas, a právě v tuto hodinu, budeš-li živa, budeš míti v životě syna.“

Ona však odpověděla: „Nechtěj, prosím, pane můj, muži Boží, nechtěj klamati služebnici svou!“

I počala žena a porodila syna po roce v ten čas, jak byl řekl Eliseus. Když chlapec povyrostl, vyšel kteréhosi dne k otci svému, k žencům. I řekl otci svému: „Hlava mne bolí, bolí mne hlava.“

Otec pak řekl služebníku: „Vezmi a zaveď jej k matce jeho.“ Ten tedy ho vzal, zavedl k matce a ta měla jej na klíně až do poledne. Pak umřel. Tu ona šla nahoru, položila jej na lůžko člověka Božího, zavřela dveře, vyšla, zavolala muže svého a řekla: „Pošli se mnou, prosím, jednoho ze služebníkův a oslici, ať se dostanu rychle k muži Božímu a opět se navrátím!“

Když pak přišla k muži Božímu na horu Karmel, chopila se nohou jeho. Giezi přistoupil, aby ji odstrčil. Člověk Boží však řekl: „Nech ji, neboť v hořkosti je duše její, a Hospodin zatajil to přede mnou, neoznámiv mi toho.“

Ona mu pak řekla: „Zda jsem žádala syna od pána mého? Zda jsem ti neřekla: „Nešal mne?“

Tu pravil Eliseus Giezimu: „Přepaš bedra svá, vezmi hůl mou do ruky, a jdi. Potkáš-li koho, nepozdravuj ho a pozdraví-li tě kdo, neodpovídej mu. A polož hůl mou na tvář chlapcovu.“ Matka chlapcova však řekla: „Jakože živ je Hospodin a jakože živa je duše tvá! Nespustím se tě!“

Vstal tedy a šel za ní. Giezi je předešel, a položil hůl na tvář chlapcovu, ale nebylo hlasu ani citu pozorovati. Proto vrátil se jemu vstříc a oznámil mu, řka: „Nevstal chlapec.“

I vešel, zavřel dveře po sobě a po chlapci, a modlil se k Hospodinu. Pak si stoupl nahoru a zpolehl na dítě. Ústa svá položil na ústa jeho, oči své na oči jeho, ruce své na ruce jeho. Když se tak sklonil nad ním, zahřálo se tělo chlapcovo. Vrátiv se, prošel se po domě jednou sem a tam, šel zase nahoru a zpolehl se na něj. I zazíval chlapec sedmkrát, a otevřel oči.

Zavolal tedy Gieziho, řekl mu: „Zavolej Sunamku.“

Ta jsouc zavolána vešla k němu. Když pak jí řekl: „Vezmi syna svého!“, přišla, padla mu k nohám, poklonila se k zemi, vzala si syna a vyšla.

Eliseus přišel zase do Galgaly. Byl pak hlad v krajině té. Synové proročtí seděli před ním. I řekl jednomu ze služebníků svých: „Přistav hrnec veliký a uvař pokrm synům prorockým!“

I vyšel jeden na pole, by nasbíral zelin polních. Nalezl jakousi divokou révu, nasbíral z ní tykvic planých plný plášť, a vrátiv se skrájel je do hrnce na pokrm. Nebo nevěděl, co by to bylo.

Když však to nalili druhům, aby jedli, a když ti pokrmu okusili, vzkřikli: „Smrt je v hrnci, muži Boží!“ A nemohli jísti. Ale on řekl: „Přineste mouky!“

Když přinesli, nasypal do hrnce, a řekl: „Nalij těm lidem, ať jedí!“ A nebylo již žádné hořkosti v hrnci.

Muž pak nějaký přišel z Baal-Salisy nesa muži Božímu chleby z prvin, dvanáct chlebů ječných, a nové obilí v mošně. A Eliseus řekl: „Dej to lidu, ať jí!“

I odpověděl mu služebník jeho: „Co je to, bych to předložil stu mužů?“

On opět řekl: Dej lidu, ať jí, neboť toto praví Hospodin: „Jísti budou a ještě zbude!“ Předložil jim to tedy, i jedli a zbylo dle slova Hospodinova. 4. Král. 2,—4,

*

Jiný způsob, ale tentýž cíl.

Prorok Eliáš přísným slovem a přísným vystupováním snažil se Israelity odvraceti od modlářství a hříchů k pravému Bohu. Prorok Eliseus hledí působiti na lidi jiným způsobem. Činí s pomocí Boží hojné zázraky, jimiž prokazuje potřebným veliká dobrodiní. Tím je získává pro Boha. Který způsob je lepší nelze beze všeho rozhodnouti. Bylo to jistě řízením Božím, že napřed razil cestu přísný a drsný Eliáš a za ním teprve šel laskavý a vlídný Eliseus. I v přírodě to tak bývá. Po nesnesitelném dusnu přichází prudká bouře, která náležitě pročistí a osvěží vzduch a pak nechává blahodárně působiti vlahé paprsky sluneční.

Představený je pod přísnou ochranou Boží.

Konečně všimli jsme si, že i laskavý Eliseus dovedl býti přísným, když šlo nejenom o jeho osobu, ale o důstojnost úřadu prorockého, jehož byl hlavním představitelem.

V Betel — četli jsme — počala mládež Eliseovi láti a posmívati se mu nadávkou: „Stoupej lysý.“ Mládež činila tak asi z návodu dospělých, kteří sami asi nejedenkráte takto se osopovali na proroky k nim přicházející. Nadávka „lysý“ byla bezpochyby určena prorokům. Podobně jako za našich časů

užívá se nadávky „černý“ pro kněze. Smysl slov pokřikujících chlapců byl: „Táhni odtud, my tě zde nepotřebujeme.“ Nadávkou a hrubou nenávistí betelské mládeže byl dotčen nejen prorok, nýbrž i Bůh sám, který Elisea k oněm lidem poslal. Proto na výstrahu druhým následoval přísný trest, že medvědi vyšli z lesa a chlapce roztrhali.

Kratičké toto vypravování jest důrazným a varovným dokladem k čtvrtému Božímu přikázání. Bůh totiž v tomto přikázání přikazuje nejen úctu k rodičům, nýbrž také úctu k představeným a ku starším lidem vůbec. A Eliseus byl duchovním představeným národa israelského. I ve Starém Zákoně platila o duchovních představených slova Ježíše Krista věnovaná apoštolům a jejich nástupcům katolickým kněžím: „Kdo přijímá toho, koho-li pošlu, mne přijímá.“ Jan 13, 20.

Chybujícího představeného soudí Bůh, ale ne podřízený.

I když ten nebo onen představený má nějakou vadu a chybu, nemá práva podřízený jemu pomluvami, nadávkami a všemožným tupením a snižováním činiti výtky anebo vypovídati poslušnost. Jest zde totiž nejenom osoba, ale také úřad a ten jest posvátný a nedotknutelný vždy, ať jest osoba jej zastávající jakákoliv. K souzení a odsuzování svých služebníků má výhradní právo jenom Bůh. Tresty Boží na ty, kteří toho nedbají, jsou nadmíru přísné. Zkušenosti ze života jsou pro to přesvědčujícím důkazem.

ELISEUS UZDRAVIL SYRSKÉHO VOJEVŮDCE.

Naaman, velitel vojska krále syrského, byl muž mocný u pána svého a ctěný. Neboť skrze něho dal Hospodin vítězství Syrii. Byl to muž vlivný a bohatý, ale malomocný.

Ze Syrie byli vyšli lupiči a přivedli ze země israelské zajatou dívku malou, a ta dostala se do služby manželky Naamanovy. I řekla paní své: „Ó by byl pán můj u proroka, který je v Samaři! Jistě uzdravil by ho od malomocenství, které má.“

Tu šel Naaman k pánu svému a oznámil mu to, řka: „Takto a takto mluvila děvečka ze země israelské.“

Král syrský mu řekl: „Jdi, a já pošlu list ke králi israelskému.“

On tedy odešel, a vzav s sebou deset hřiven stříbra, šest tisíc zlaťákův a desateré roucho na převlek, přinesl list králi israelskému v tato slova: „Když obdržíš tento list, věz, že posílám k tobě Naamana, služebníka svého, bys ho uzdravil od malomocenství jeho.“

Když přečetl král israelský list, roztrhl roucha svá a řekl: „Zda jsem já Bohem, abych mohl život vzíti a dáti že tento

poslal ke mně, bych uzdravil člověka od malomocenství jeho? Pozorujte a vizte, že hledá příčin proti mně!"

Když to uslyšel Eliseus, muž Boží, že totiž král israelský roztrhl roucha svá, vzkázal mu: „Proč jsi roztrhl roucha svá? Ať přijde ke mně a zví, že je prorok v Israeli!"

Přišel tedy Naaman s koňmi a vozy, a zastavil se u dveří domu Eliseova. Eliseus poslal k němu posla a vzkázal: „Jdi, a umej se sedmkrát v Jordáně, i bude uzdraveno tělo tvé a budeš čist!"

Naaman se rozhněval, a bral se odtud, řka: „Domníval jsem se, že vyjde ke mně, že stoje vzývati bude jméno Hospodina, Boha svého, a že dotkna se rukou svou místa malomocenství, uzdraví mne. Zda nejsou lepší Abana a Farfar, řeky damašské, nad všecky vody israelské, abych se v nich zmyl a očištěn byl?" Obrátil se tedy a odcházel hněvaje se.

Přistoupili však k němu služebníci jeho a domlouvali mu: „Otče, i kdyby věc velikou byl přikázal ti prorok, jistě měl bys ji učiniti, čím více, když řekl: „Umej se a budeš čist!?"

Sestoupil tedy a umyl se v Jordaně sedmkrát dle řeči muže Božího. I bylo tělo jeho zase čisté jako tělo malého dítěte. A navrátiv se k muži Božímu se vším komonstvem svým, přišel, předstoupil před něho a řekl: „Vpravdě vím, že není jiného Boha na veškeré zemi, leč toliko v Israeli. Proto prosím, přijmi pozdrav od služebníka svého!"

On však odvětil: „Jakože živ je Hospodin, před kterým stojím! Nevezmu!"

Ačkoli pak ho nutil, nikoli nesvolil. I řekl Naaman: „Jak chceš, ale prosím, dovol mi služebníku svému, ať vezmu prsti, co dva mezci unesou, neboť nebude již obětovati služebník tvůj celopalu nebo jiné oběti bohům cizím, leda Hospodinu! Jedna věc přece však je, ve které prosiž Hospodina za služebníka svého: když vejde pán můj do chrámu Remmonova, aby se tam klaněl, a bude se podpírati na mou ruku, budu-li se skláněti v chrámě Remmonově, když on se klaněti bude na tomtéž místě, by odpustil Hospodin mně, služebníku tvému, v té věci."

On mu řekl: „Jdi v pokoji!" Odjel tedy od něho za nejkrásnějšího počasí země.

I řekl si Giezi, služebník muže Božího: „Šetřil pán můj tohoto Naamana syrského, že nevzal od něho, co byl přinesl. Jakože živ je Hospodin! Poběhnu za ním, abych dostal něco od něho."

Běžel tedy Giezi za Naamanem. Když ho viděl, an běží k němu, seskočil s vozu vstříc jemu a tázal se: „Je všecko dobře?"

On odpověděl: „Ano, avšak pán můj vzkazuje: Nyní přišli ke mně dva jinoši z pohoří Efraim, ze synů prorockých. Dej jim hřivnu stříbra a dvoje roucho na převlek!"

Naaman pravil: „Lépe, bys vzal dvě hřivny." I přinutil ho, a dav svázati dvě hřivny stříbra do dvou pytlů, také dvoje

roucho, vložil je na dva pacholky své, aby je nesli před ním. Když pak přišel, již večer, vzal to z rukou jejich, uschoval v domě, propustil muže, a ti odešli.

Sám pak všed, předstoupil před pána svého. Eliseus tázal se ho: „Odkud přicházíš, Giezi?"

On odpověděl: „Služebník tvůj nikde nebyl."

On však pravil: „Zda duch můj nebyl při tom, když obrátil se kdosi s vozu svého vstříc tobě? Nyní tedy vzal jsi stříbro a vzal jsi roucha, abys nakoupil zahrad olivových a vinic a ovec a hovězího dobytka a nevolníkův a nevolnic. Ale i malomocenství Naamanovo přichytiž se tebe i potomstva tvého na věky!" I vyšel od něho malomocný jako sníh.

4. Král. 5,

*

Mohla z toho být politická zápletka.

Malomocenství, kterým postižen byl Naaman, nebylo malomocenství v pravém slova smyslu, neboť jinak by byl býval Naaman úplně vyhoštěn z lidské společnosti. Byla to asi nějaká ošklivá, malomocenství podobná, ale nenakažlivá nemoc, která trápila Naamana.

Král syrský neuznal Elisea za hodna vlastnoručního listu, nýbrž posílá své doporučení králi israelskému ve formě přísného rozkazu. Král israelský byl listem nadobro přestrašen. Ačkoliv byly styky Samaře s Damaškem zevně dosti přátelské, byla mezi nimi nedůvěra, jaká bývala v dějinách odjakživa mezi takovými „sousedy". Návštěva syrského „generalissima" byla samařskému dvoru nápadná a podezřelá. Snadno v něm tušili vyzvědače.

Zázraky a nezištnost a pokora.

Eliseus dbal, aby každý, jemuž nějak pomohl, věděl, jakou mocí to učinil. Upozorňoval, že zázraky nečiní svojí mocí, nýbrž že je to všemohoucnost Hospodinova, která je působí. Naaman správně byl si toho vědom. Poznáváme to z jeho řeči: „Domníval jsem se, že vyjde ke mně, že stoje vzývati bude jméno Hospodina, Boha svého. . . ."

Eliseus jen toho si přál, aby zázraky, které se stávaly na jeho přímluvu u Boha, přispěly ku cti a slávě pravého Boha a ku spáse duší. Vlastní slávy a zisku naprosto nehledal a od nikoho nepřijímal. A právě tato naprostá nezištnost a pokora více ještě než zázraky, které konal, jsou důkazem, že byl světcem a vyslancem Božím.

Podobně ve všech dobách byla a bude pokora a nezištnost základním průkazem Božského poslání toho neb onoho člověka, jenž tvrdí o sobě, že jest od Boha poslán. Zázraky, proroctví a zjevení u těchto lidí, mají jenom tenkráte pečeť Božství a

vyšší nadpřirozené pravdivosti, když jsou světu sdělována ne pro chválu a časný zisk, nýbrž jenom a pouze ku cti a slávě Boží a ku spasení duší.

V životech všech světců Starého i Nového Zákona můžeme pozorovati tentýž zjev, že pýcha a ctižádost u lidí jsou jim naprosto cizí. Budeme míti příklady na apoštolech, jak rozhodně odmítali od sebe každou poctu pro zázraky, které konali a poukazovali na pravého původce svých skutků, na Ježíše Krista. Tak bylo i v životě těch, jež Církev za svaté uznala. Vzpomeňme jen vzácného příkladu pokory a nezištnosti blahoslavené Bernadety Lurdské. Jsouc od Boha vyznamenána jedinečným způsobem zjeveními Matky Boží, jsouc vyhledávána, ctěna a obdivována od lidí, zavírá oči i uši této cti a chvále a odchází do klášterní samoty. Ačkoliv žila v největší chudobě nepřijala po čas vyšetřování Lurdských zjevení, ani jako dar, haléře od nikoho. A právě veliká pokora a nezištnost Bernadetina byly církevním úřadům nejspolehlivějším vodítkem k uznání pravdivosti Bernadetiných zjevení.

Ziskuchtivec toho nedovede pochopit.

Jako pokora a nezištnost jsou řídkým zjevem mezi lidmi, je naproti tomu ziskuchtivost a hamižnost zjevem velmi obyčejným. Všecko se koná jenom pro zisk, chválu a slávu. Zcela podle vzoru služebníka Eliseova, který nedovedl pochopit, jak mohl jeho pán učinit tak vzácnou věc a nepřijat časné odměny, nedovedou ani dnes pochopiti mnozí lidé, jak může milosrdná sestra, milosrdný bratr, misionář nebo misijní sestra obětovati celý svůj život službě bližního bez jakýchkoliv nároků na časnou a hmotnou odměnu.

Jak odporná je Bohu hrabivá ziskuchtivost, která jenom přemýšlí, jak by přišla k nějakému zisku třeba i na úkor bližního, máme názorný a poučný příklad na trestu, jenž stihl Gieziho. Dříve nebo později každého hrabivce a lakomce stihne nějaký druh „malomocenství." „Ještě této noci povolám duši tvou, a čí bude, cos nashromáždil?" Tato slova z podobenství Pána Ježíše o „lakomém hospodáři" nechť jsou nám pobídkou, abychom nade všecko cenili statky věčné a abychom si tyto statky zajišťovali právě obětavou nezištností a šlechetnou štědrostí vůči svým bližním.

JEHU, KRÁL ISRAELSKÝ A JOAS, KRÁL JUDSKÝ.

Smrt Jezabely — Joas, král judský, pod dobrým vedením velekněze Jojada, dává opraviti chrám jerusalemský — Zločin Joasův a jeho trest.

Jehu, pobočník Achabův, byl na rozkaz Eliseův pomazán na krále a usmrtil Jorama, syna Achabova, krále israelského.

Ochoziáš, král judský, pak umřel jsa raněn na utěku před Jehuem.

Jehu přijel do Jezraele. Když Jezabela, manželka Achabova, uslyšela o příjezdu jeho, zmalovala oči své líčidlem, ozdobila si hlavu a vyhlédala z okna na Jehu, an vcházel branou, a řekla: „Má se dobře ten, který zabil pána svého?"

Jehu pozdvihl hlavu k oknu a řekl: „Která je tato?"

Když se k němu naklonili dva nebo tři komorníci, řekl jim: „Shoďte ji dolů!" I svrhli ji, že pokropena byla krví stěna, a koňská kopyta pošlapala ji.

A vešed Jehu, by pojedl a napil se, pravil: „Jděte, pohlédněte se po té zlořečené ženě a pochovejte ji, jeť přece dcera královská!"

Když přišli, by ji pochovali, nenalezli než lebku, nohy a konce rukou. Navrátivše se, oznámili mu to. I řekl Jehu: „Řeč Hospodinova je to, kterou pronesl skrze služebníka svého Eliáše řka: „Na poli jezraelském žráti budou psi tělo Jezabelino, a bude mrtvola Jezabelina jako mrva na povrchu země na

poli jezraelském, takže ti, kteří půjdou tudy, řeknou: „To-li je ta Jezabela?“

Léta sedmého panování Jehuova v Israeli v Judsku stal se králem Joas a kraloval čtyřicet let v Jerusalemě. Jméno matky jeho bylo Sebia z Bersaby. Joas činil, co pravé jest před Hospodinem, po všecky dny, pokud ho poučoval Jojada kněz, který Joasa nastolil a pomazal na krále.

Zlíbilo se Joasovi, by opravil dům Hospodinův. Shromáždil tedy kněze a levity, a řekl jim: „Vyjděte do měst judských a vybírejte ode všeho Israele peníze, aby opravován byl dům Boha vašeho rok co rok. A pospěšte si!“

Levité však nedbali. Povolal tedy král Jojadu velekněze a řekl mu: „Proč opomenul jsi přinutiti Levity, by snesli z Judska a Jerusalema peníze, které Mojžíš, služebník Hospodinův, uložil veškeré obci Israelově, aby je přinesla do stánku zjevení?“

Přikázal tedy král, i udělali bednu a postavili ji u brány domu Hospodinova vně. A bylo v Judsku i v Jerusalemě ohlášeno, by přinesl každý daň Hospodinu, kterou uložil Mojžíš, služebník Boží, veškerému Israelovi na poušti. I veselila se všecka knížata, i veškeren lid, a vcházejíce, snášeli do bedny Hospodinovy, až se naplnila. I sebrali peněz velmi mnoho. Ty vydával král a Jojada těm, kteří byli nad pracemi v domě Hospodinově, a ti najímali za ně kameníky a všeliké řemeslníky, by opravili dům Hospodinův, také kováře dělající ze železa a z mědi, by upevněno bylo, co počalo padati.

Dělníci pilně pracovali. Zazdili trhliny ve zdech, uvedli dům Boží do původního stavu a upevnili jej. Když pak dokonali všecky práce, přinesli před krále a Jojadu ostatek peněz. Z těch pořízeno bylo nářadí chrámové k bohoslužbě, k zápalným obětem. Také misek a jiných nádob zlatých a stříbrných. A tak podávány byly oběti zápalné v domě Hospodinově ustavičně po všecky dny Jojadovy.

Jojada zestárl došed velikého věku. Zemřel ve stu a třiceti letech. I pochovali ho v městě Davidově s králi, ježto učinil mnoho dobrého Israelovi i domu jeho.

Když umřel Jojada, přišla knížata judská a poklonila se králi, který dav se obměkčit holdem jejich, povolil jim. I opustili chrám Hospodina, Boha otců svých a sloužili hájům a sochám. Přišel tedy hněv Boží na lid judský a na Jerusalem pro ten hřích. A posílal k nim proroky, aby se navrátili k Hospodinu. Když však je kárali, nechtěli jich slyšeti.

Duch Boží pojal také Zachariáše, syna Jojady, kněze, i postavil se před lidem a řekl jim: „Toto praví Hospodin Bůh: Proč přestupujete přikázání Hospodinovo? Vždyť vám to neprospívá! Opustili jste Hospodina, aby opustil vás!“

I spikli se proti němu a ukamenovali ho z rozkazu králova v nádvoří domu Hospodinova. Král Joas nebyl pamětliv mi-

losrdenství, které mu byl prokázal Jojada, otec jeho, ale dal zabíti syna jeho. Když on umíral, řekl: „Nechať popatří na to Hospodin a stíhá to!“

Po roce vytáhlo proti němu vojsko syrské. Přitáhlo do Judska a k Jerusalému, pobilo všecka knížata lidu, a všecku kořist poslali králi do Damašku. Ačkoliv přitáhli v počtu velmi malém Syrští, Hospodin dal v ruce jejich nesčíslné množství, protože opustili Hospodina, Boha otců svých.

Také na Joasovi vykonali potupné soudy. Když pak odešli, nechavše ho ve velkých bolestech, povstali proti němu služebníci jeho, by pomstili krev Jojady kněze, a zabili jej na lůžku jeho. Tak zemřel. A pochovali ho v městě Davidově, ale ne v hrobce královské.

I zemřel také Eliseus a pochovali ho.

Toho roku přišli do země lupiči z Moabska. Když kteřísi pochovávajíce člověka uzřeli lupiče, uvrhli mrtvolu do hrobu Eliseova. Kteráž když se dotkla kostí Eliseových, ožil člověk a postavil se na nohy. 4. Král. 9, 10, 12, 13,
2. Par. 24,

*

Jaký život, taková smrt.

„Za každý hřích následuje trest. Čím větší byl hřích, tím těžší bude trest.“ Tyto zákony spravedlnosti Boží stále člověku připomíná svědomí.

I Jezabela měla svědomí. I ona nejen z hlasu svědomí, ale i ze slov a hrozeb proroka Eliáše mohla poznati velikost a trestuhodnost svých zločinů. A přece se nepozastavila nad svými hříchy, nečinila pokání a nezměnila svůj život, až přišel trest.

A přece Bůh všem lidem pomáhá.

Svědomí je nástrojem milosti Boží. Milost Boží je dvojí: pomáhající a posvěcující. Milostí pomáhající pomáhá Bůh člověku, aby konal, čeho je ke spasení třeba: je-li spravedlivým, aby spravedlivým zůstal a má-li hříchy, aby se polepšil.

Této zvláštní pomoci Boží bylo lidem naprosto třeba, neboť hříchem Adama a Evy rozum lidský tak se zatemnil a vůle do té míry se naklonila ku zlému, že lidé stali se zcela neschopnými, aby sami ze sebe vykonali něco ku své spáse. Potřebovali, aby je někdo držel a vedl k nebi, jako matka, která drží a vede dítě, které ze slabosti nedovede chodit. Ten „někdo“ mohl býti ovšem jedině Bůh.

Takové pomoci Boží si lidé nezasluhovali a také budoucně zasloužiti nemohli. U spravedlnosti Boží platí však přesně a nezměnitelně: „Něco za něco a nic za nic, za zásluhu milost a spásu, bez zásluh opak.“ A tu Láska a Milosrdenství Boží vzhledem na slabost a bezmocnost lidskou ustanovily, že Syn

Boží stane se člověkem a svým božsko-lidským utrpením a smrtí zjedná přirozenosti lidské nadpřirozené zásluhy, z nichž by lidstvu vytryskl spásný pramen milosti a z milosti pak život věčný.

Pro zásluhy Ježíše Krista pomáhá tedy Bůh všem lidem milostí pomáhající, aby spasení dosáhli. Osvěcujeť tato milost každého, aby poznal, co má činiti ku své spáse. Tatáž milost posiluje také vůli člověka, aby dobré konati začal, dále konal a v dobrém až do konce vytrval. Píše sv. Jan v evangeliu: „Bylo Světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět." Jan I., 9. To znamená: každému člověku dostává se tolik milosti (světla nebeského), aby mohl býti spasen, jestliže ovšem milosti použije.

Ovšem nikdo není nucen, aby si pomoci nechal a tak si získal milost posvěcující.

Bůh totiž nikoho nenutí, aby milost pomáhající přijal. Neklamnou známkou, že člověk milostí Boží nepohrdl, ale že skutečně ji přijal, jest upřímná lítost nad hříchy a kajícné vyznání. V tu chvíli dává Bůh duši svůj nejdrahocennější dar: milost posvěcující, která činí duši hodnou lásky Boží a věčné blaženosti v nebi. I o tom píše sv. Jan kousek dále: „Kolikoli však jej (s milostí pomáhající) přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími." Jan I., 12.

Milost posvěcující se ztrácí těžkým hříchem.

Boj s Bohem o vlastní duši.

Milostí pomáhající podává Bůh všem lidem svou dobrotivou otcovskou ruku, aby je do nebe uvedl. Než co dělají mnozí lidé? Máme příklad na Jezabele. Až do posledního okamžiku života vzpírala se tato žena milosti Boží. Bojovala takřka s Bohem o svoji duši. Bůh ji chtěl spasit, chtěl ji z hříchů vytrhnout. Milost Boží byla provázena velikými zázraky, které před očima celého Israele konal Eliáš. Každého Israelitu dobré vůle v oné pohnuté době musilo to pudit a táhnout k Bohu, který posílal takové proroky jako byl Eliáš a Eliseus.

Když člověk se zatvrzele vzpírá, vytrvale milosti Boží pohrdá a Bůh konečně vidí, že se duše nepoddá, přichází trest. Pochopíme, že nebylo pro Jezabelu nejhorším trestem, že její pyšné nalíčené tělo tak bídně zahynulo, ale že největším trestem pro ni byla smrt v nekajícnosti a v nemilosti Boží.

Smysl života.

Z vděčné lásky k Ježíši Kristu, jenž sebe obětoval, aby nás vykoupil a milost nám zasloužil, máme ze všech schopností a sil se snažit, abychom s milostí Boží věrně spolupůsobili. Ve

Zjevení sv. Jana Duch sv. důtklivě k tomu vybízí: „Já kárám a trestám ty, které miluji. Buď tedy horlivý a učiň pokání. Hle, stojím u dveří a tluku. Jestiže kdo uslyší hlas můj a dveře mi otevře, vejdu k němu a budu večeřeti s ním a on se mnou. Kdo zvítězí, tomu dám seděti s sebou na trůně mém, jakož i já jsem zvítězil a posadil jsem se s Otcem svým na trůně jeho.“ Zj. 3, 19.

S milostí Boží spolupůsobíme, když odhodlaně přemáháme pokušení, opatrně se vyhýbáme příležitostí ku hříchu, a naopak vyhledáváme a používáme příležitosti k dobrým skutkům. Když jsme přijetím svatých svátostí si získali milost posvěcující, hleďme si tento převzácný poklad v duši udržet a dále rozmnožovat. Státi se bohatým na duši, nashromážditi co nejvíce pokladů milosti posvěcující, to jest úkolem a smyslem našeho života.

Mučedník Starého Zákona.

Mučednickou smrt proroka Zachariáše vzpoměl Pán Ježíš, když vytýkal fariseům jejich nevěru, neupřímnost, faleš a zlobu vůči sobě: „Běda vám, fariseové a zákoníci, pokrytci, kteří vzděláváte hroby proroků a ozdobujete pomníky spravedlivých a říkáte: „Kdybychom byli žili za dnů našich otců, nebyli bychom stali se účastníky jejich v krvi proroků,“ a tak svědčíte proti sobě samým, že jste syny těch, kteří zabili proroky. I vy naplňte míru otců svých. — Proto já posílám k vám proroky a moudré a učitele, a z těch některé zabijete a ukřižujete a některé z nich budete bičovati ve svých synagogách a pronásledovati z města do města, aby přišla na vás veškerá krev spravedlivá, která byla vylita na zemi od krve spravedlivého Abela až do krve Zachariáše, syna Barachiášova (to jest Požehnaného Páně), kterého jste zabili mezi chrámem a oltářem.“ Mat. 23, 29.—35.

O PROROKU JONÁŠOVI.

Jonáš má jíti kázat pokání do Ninive — Chce tomu utéci — Zavinil bouři — Byl svržen do moře — Po tři dni nalézá se v břiše ryby — Nový rozkaz Hospodinův — Ninive činí pokání a dochází odpuštění — Jonáš pokárán od Boha.

Hospodin oslovil Jonáše, syna Amatiova, takto: „Vstaň a jdi do Ninive, města velikého, a kaž v něm, neboť vystoupila zloba jeho přede mne.“

Avšak Jonáš vstal, aby utekl do Tarsise daleko od Hospodina. Sestoupil do Joppe a našel loď, která měla odplouti do Tarsise. Zapravil příslušné jízdné a sestoupil do ní, aby se odebral s nimi do Tarsise, daleko od Hospodina.

Hospodin však spustil veliký vítr na moře, že nastala na moři veliká bouře a lodi hrozilo, že ztroskotá. Plavci se báli a volali,

každý k bohu svému a vmetali nářadí, které na lodi bylo, do moře, aby jim bylo ulehčeno.

Jonáš pak byl sestoupil dovnitř lodi, lehl si a tvrdě spal. I přistoupil k němu velitel lodi a řekl mu: „Co ty se podáváš spánku? Vstaň, vzývej Boha svého! Snad ten Bůh rozpomene se na nás, a nezahyneme."

I řekli si vespolek: „Nuže, vrzme losy, abychom zvěděli, čí vinou nás to neštěstí potkalo!"

Když metali losy, los padl na Jonáše. Tu mu řekli: „Pověz nám, pro koho toto neštěstí nás potkalo, jaké máš zaměstnání, odkud přicházíš, která země je tvůj domov, a kam jdeš a z kterého národa jsi ty?"

Odpověděl jim: „Hebrej jsem já a ctím Hospodina, Boha nebes, jenž učinil moře i pevninu."

Tu zděsili se ti muži bázní velikou a řekli mu: „Cos to učinil?" Věděli totiž ti muži, že utíká daleko od Hospodina, protože jim to byl potom oznámil.

A tázali se ho: „Jak máme s tebou naložiti, aby moře přestalo se bouřiti proti nám?" Moře totiž se vzdouvalo dál a dále.

Odpověděl jim: „Vezměte mě a uvrzte do moře, i přestane moře se bouřiti proti vám. Neboť já vím, že pro mne tato bouře veliká přišla na vás."

I veslovali ti muži, aby se vrátili k zemi, ale nemohli, neboť moře se vzdouvalo proti nim dál a dále. Tu volali k Hospodinu řkouce: „Ach Hospodine, kéž nezahyneme pro život tohoto muže, a kéž nám nepřičítáš nevinné krve. Neboť ty, Hospodine, jak jsi chtěl, učinil jsi!"

Vzali tedy Jonáše a uvrhli ho do moře. I přestalo moře bouřiti se. A ti muži zděsili se bázní velikou z Hospodina, obětovali mu oběti a učinili mu sliby.

Hospodin pak připravil rybu velikou, aby pohltila Jonáše. A byl Jonáš v břiše té ryby tři dny a tři noci. Tu se Jonáš modlil k Hospodinu, Bohu svému, z břicha ryby takto: „Volal jsem z tísně své k Hospodinu — i vyslyšel mne. — Z lůna podsvětí volal jsem, — a vyslyšel jsi hlas můj. — Uvrhl jsi mne do hlubiny, do srdce moře, — proud mne obklíčil. — Všecky tvé víry a vlny tvoje nade mnou přešly. — A já řekl jsem si: „Zavržen jsem — daleko od tvých očí. — Ale opět uzřím — chrám tvůj svatý!" — Obklíčily mne vody až k duši, — tůň mne obehnala —. Moře přikrylo mi hlavu — na úpatí hor. — Sestoupil jsem do země, jejížto závory — zavřely mne na věky, — ale vytáhl jsi z podsvětí můj život, — Hospodine, Bože můj! — Když vysílena byla ve mně má duše, — na Hospodina vzpoměl jsem si, — i došla k tobě modlitba má, — k tvému svatému chrámu. — Kteří ctí nicotné modly, — opouštějí zdroj tvé milosti! — Já však s hlasem chvály — obětovat

budu tobě. — Cokoliv jsem slíbil, splním. — Spása jest u Hospodina!"

I přikázal Hospodin rybě, a ta vyvrhla Jonáše na pevninu.

Hospodin oslovil Jonáše podruhé takto: „Vstaň, jdi do Ninive, města velikého, a kaž tam, co já ti ukládám." Vstal tedy Jonáš a odešel do Ninive, podle slova Hospodinova. Bylo pak Ninive město veliké, na tři denní pochody.

I počav Jonáš první denní pochod ve městě kázal takto: „Ještě čtyřicet dní a Ninive bude vyvráceno."

Ninivští však uvěřili v Boha, vyhlásili půst a oblékli se v žínice od největšího až do nejmenšího. Když totiž dostala se ta řeč ke králi ninivskému, vstal se svého trůnu, odhodil svůj háv, oblékl se v žínici a sedl si do popela.

Dal také provolati v Ninive toto: „Z rozkazu krále a knížat jeho budiž přikázáno: Lidé i dobytek, skot i brav ať ničeho ani neokusí. Ať se nepasou a vody ať nepijí! Oblečeni buďte žinicemi, volejtež k Hospodinu, co mají síly, a každý nechať obrátí se od cesty své zlé, od nepravosti, která lpí mu na rukou. Snad obrátí se Bůh a odpustí. Snad zanechá přísného hněvu svého a nezahyneme!"

Když viděl Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, smiloval se nad neštěstím, kterým byl jim hrozil a neučinil ho.

Ale Jonáše mrzelo to velmi, a rozhněval se. Modlil se k Hospodinu řka: „Ach Hospodine, zda-li to není to, co jsem si myslil, když jsem byl ještě doma? Proto rychle utíkal jsem do Tarsise. Neboť jsem věděl, že jsi ty Bůh milostivý, milosrdný, trpělivý a mnohého smilování, který máš slitování nad neštěstím. Nyní tedy, Hospodine, vezmi prosím život mně. Jeť mi lépe, abych umřel nežli žil!"

Hospodin odpověděl: „Hněváš se právem?"

Jonáš pak vyšel z města a usadil se proti východní straně města. Udělal si tu stánek a seděl pod ním ve stínu touže spatřiti, co se stane městu. I připravil Hospodin Bůh skočec, aby vzrostl nad hlavu Jonášovu, aby měl stín nad hlavou a chránil ho. Byltě obtížen vedrem.

Jonáš měl ze skočce velikou radost. Ale Bůh nastrojil druhého dne při východu jitra červa, který píchl do skočce, že uschl. Když pak vzešlo slunce, přivolal Hospodin vražedné, žhoucí povětří, a slunce pralo na hlavu Jonášovu, že mu bylo mdlo. I přál si, aby umřel řka: „Lépe jest mi umříti nežli živu býti!"

Tu se tázal Bůh Jonáše: „Právem-li se hněváš pro skočec?"

Odpověděl: „Právem se hněvám až k smrti!"

I řekl Hospodin: „Ty žalost máš nad skočcem, o němž jsi nepracoval, aniž jsi učinil, aby vzrostl, který za jednu noc se vypučel a jedné noci zahynul. A já bych neměl soucit míti s Ninivem, městem velikým, v němž jest více nežli sto dvacet tisíc lidských bytostí, jež nedovedou rozlišovati pravici od levice, a množství dobytka?" Jon. 1,—4,

*

Pěkný misionář!

Pozorujeme, že prorok Jonáš nebyl nijak nadšen úkolem misionáře mezi ninivetskými pohany. Proč asi? Nemusíme choditi daleko pro vysvětlení Jonášovy neochoty. Je obsaženo ve vypravování: „Když viděl Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, smiloval se nad neštěstím, kterým byl jim hrozil a neučinil ho. — Ale Jonáše mrzelo to velmi a rozhněval se. Modlil se k Hospodinu řka: „Ach, Hospodine, zdali to není to, co jsem si myslil, když jsem byl ještě doma? Proto rychle utíkal jsem do Tarsise. Neboť jsem věděl, že jsi ty Bůh milostivý . . ."

Spása jenom pro Židy!

Jonáš naprosto nepřál Ninivetským Hospodinova odpuštění. Ze srdce si přál, aby Ninive propadlo záhubě. Tento rys židovské povahy nám není neznámý. V Písmě sv. zvláště v Novém Zákoně setkáváme se s ním často. Židé vesměs byli zatvrzelí v myšlence: Spása je jen pro členy národa vyvoleného. Po

hané ať zahynou! A tato nepěkná vlastnost, jejíž pravé jméno jest sobectví, zůstala Židům doposud. Ačkoliv Židovstvo je dnes rozptýleno po celém světě, neztratilo přece svého národního sebevědomí. Ze všech sil snaží se Židé, aby ve svých rukách měli co největší bohatství, jehož pak využívají k potírání křesťanství. Mají ve svých rukou redakce světových novin a časopisů. Tak šíří názory protikřesťanské, které u lehkomyslných dnešních lidí nalézají vhodnou půdu. Hledí svými penězi ovládnout vědu, umění a vladařské trůny. Na všech důležitých místech v obchodu, v průmyslu mají své lidi. Když proti jejich bohatství povstalo nebezpečí socialismu a komunismu, jejichž přívrženci chtějí boháče odstranit a jejich majetek rozdělit, odvrátili od svého bohatství nebezpečí velice důmyslně. Stali se sami přivrženci a čelnými předáky a vůdci socialistickými a komunistickými. Kryjí tak svůj nesmírný majetek a mohou ještě dalšího majetku nabývat nejrůznějším způsobem, zvláště zabíráním církevního jmění. (Francie, Rusko, Mexiko.)

Jediná Církev katolická modlí se a pracuje pro spásu všech lidí.

Jak jinak počíná si Církev katolická! Jsouc od Ježíše Krista poslána na misie do celého světa, neodmítá žádného národa, přeje si a touží po spáse všech národů a všech lidí. I svého úhlavního nepřítele, národ židovský, ku spáse volá a za něj na Velký Pátek srdečně se modlí.

Jak se můžeš stát misionářem.

Ze všech sil se braňme, abychom tvrdou a nelítostnou sebeláskou, nenávistí vůči bližním, přáním zlého svým sousedům, známým, přátelům, nepřátelům, nepodobali se Jonášovi a Židům. Není nic krásnějšího ani na světě ani v nebi po lásce k Bohu než láska k bližním, apoštolsky obětavá horlivost o spásu duší. V čem záleží apoštolát záchrany duší?

Křesťan, který opravdu miluje Boha a pro Boha i svého bližního, modlí se denně co nejvroucněji za obrácení pohanů a hříšníků, obětuje na ten úmysl Mše svaté, svatá přijímání, dobré skutky, skutky sebezapírání, trpělivost v křížích, zvláště v bolestných nemocích. Takovým způsobem může se každý státi apoštolem a misionářem mezi pohany a hříšníky. Sv. Jakub k tomuto apoštolátu vybízí: „Bratři moji, jestliže by kdo mezi vámi zbloudil od pravdy a někdo by ho obrátil, věz, že kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.“ Jak. 5, 20. Zachraňovat duše znamená působiti velikou radost v nebi podle slov Ježíše Krista: „Pravím vám, že bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ Tato slova slyšeli fariseové

a zákoníci, kteří neustávali Pánu Ježíši vytýkat, že přijímá hříšníky. „I pověděl jim podobenství toto, řka: „Který člověk z vás, maje sto ovec a ztrativ jednu z nich, nenechá devadesáti devíti na poušti a nejde po té, která se ztratila, až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji s radostí na ramena svá a přijda domů svolá přátele a sousedy a řekne jim: „Radujte se se mnou, neboť jsem nalezl ovci, která se ztratila." Slova Pána Ježíše o jednom hříšníku a devadesáti devíti spravedlivých byla závěrem k tomuto podobenství a zároveň důkazem, jak snažně si od nás žádá, abychom s ním spolupracovali na záchraně hříšníků. Jaká jest to pro nás čest spolupracovati s Bohem na tak vznešeném díle: vytrhovat duše věčné záhubě a naplňovat jimi nebe, ničit plevel hříchu a pomáhat rozkvést krásným květům ctností. Velice nás Bůh miluje, když nám této možnosti dopřává, neboť není větší radosti, než radost z horlivé práce o spásu vlastní duše a spásu duší našich bližních a také není větší zásluhy a odměny.

A byl Jonáš v břiše té ryby tři dny a tři noci.

O proroku Jonášovi zmiňuje se Pán Ježíš jako o předobrazu svého odpočinku v hrobě a svého zmrtvýchvstání. Sv. Matouš vypravuje: „Tu oslovili Ježíše někteří ze zákoníků a fariseů řkouce: „Mistře, chceme od tebe viděti znamení (zázrak)." On pak odpověděl jim: „Pokolení zlé a cizoložné žádá znamení, a znamení nebude mu dáno, leč znamení proroka Jonáše. Jako totiž Jonáš byl v břiše velké ryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka v nitru země tři dni a tři noci. Muži ninivetští povstanou na soudě s pokolením tímto a odsoudí je, neboť učinili pokání na kázání Jonášovo, a hle, více než Jonáš jest zde." Mat. 12, 38—41.

Jaká to byla velká ryba, která pohltila Jonáše, nevíme. Velryba to nemohla býti, neboť ta nepohltí než drobné živočichy. Písmo sv. neudává jména. Myslí se obyčejně na žraloka, který dodnes ve Středozemním moři žije a má tak velké hrdlo, že může člověka pohodlně spolknouti. Má také zuby tak upravené, že mohou býti položeny nebo vztyčeny. Nemusil tedy býti Jonáš jimi značně zraněn. Dne 29. ledna 1909 byl nedaleko Catanie na Sicilii chycen obrovský žralok, v jehož břiše byly nalezeny tři lidské mrtvoly ošacené a ještě dokonale zachované. (Selbst.) Není ovšem vyloučeno, že to mohla býti jiná obrovská ryba, dnes již vyhynulá.

Příhoda Jonášova, i když se zakládá na přirozených podmínkách, jest přece zázrakem. Děje se na přímý zásah Boží a za určitým Bohem pojatým účelem.

„Tři dny a tři noci" jest lidové židovské rčení, které znamená totéž, jako když my řekneme „po tři dny", i když tyto dvacetičtyřhodinové lhůty nejsou úplné a dvanáctihodinný sluneční den nebo naopak zase noc schází. Tak jest ve výroku Pána Ježíše

započítána i zbývající část prvního a třetího dne, kdy v hrobě tělo jeho neleželo.

Lidové misie a exercicie.

Jonášovo kázání v Ninive podobá se našim lidovým misiím. Bůh posílá misionáře, aby i největším hříšníkům přinesli a nabídli v nejhojnější míře Boží milosrdenství, odpuštění a milost. Těm však, kteří zůstávají zatvrzelými i k tomuto volání Božímu, hrozí varovná slova Ježíše Krista k Židům pronešená: „Muži ninivetští povstanou na soudě s pokolením tímto a odsoudí je, neboť učinili pokání na kázání Jonášovo, a hle, více než Jonáš jest zde.“

Lidové misie jsou vzácnými duchovními hody pro účastníky. Slovo Boží otvírá jim oči, aby hluboko nahlédli do svého. nitra, důkladná sv. zpověď odstraňuje obtížnou nečistotu zastaralých hříchů z duše, sv. přijímání spojuje duši svatou a pokornou láskou s Bohem, odpustky dávají výhost časným trestům Božím. A to všecko činí duši šťastnou a pokojnou. Ještě mohutnější a trvalejší účinek mají tak zvané „exercicie“, duchovní cvičení, která se každoročně konají pro jednotlivé stavy v exercičních domech. (Velehrad).

ISRAELITÉ ODVEDENI DO ZAJETÍ ASSYRSKÉHO.

Oseáš, poslední král israelský — Salmanassar, král assyrský odvedl Israelity do medských měst — Příčiny zkázy říše israelské — Noví obyvatelé Samaře.

Léta dvanáctého Achaza, krále judského, stal se králem Oseáš v Samaři nad Israelem a kraloval devět let. Činil, co bylo zlé před Hospodinem, ale ne jako králové israelští, kteří byli před ním. Na toho vytáhl Salmanassar, král assyrský, i učinil se Oseáš služebníkem jeho, a odváděl mu poplatek.

Když pak srozuměl král assyrský, že Oseáš chtěje se vzbouřiti poslal posly k Suavovi, králi egyptskému, aby nemusil dávati poplatků králi assyrskému, jak měl každý rok obyčej, oblehl ho a svázaného dal jej do žaláře. Prošel veškerou zemi, přitáhl k Samaři a ležel u ní tři léta. Roku pak devátého kralování Oseášova vzal král assyrský Samař, přesadil Israele do Assyrie, a usadil je v Hale, u Haboru, řeky Gozanu, jakož i ve městech medských.

To se stalo proto, že hřešili synové Israelovi proti Hospodinu, Bohu svému, který je vyvedl z Egypta, z ruky Faraona, krále egyptského, a ctili bohy cizí. —

Chodili totiž dle obyčeje pohanů, které byl vyhladil Hospodin před obličejem synův Israelových, a dle králův israelských, ježto činili taktéž. Neboť uráželi synové Israelovi výmysly ne-

pravými Hospodina, Boha svého, a vystavěli si výšiny ve všech osadách svých od věže strážných až do města hrazeného.

Nadělali si model a hájů na každém vyvstávajícím pahorku a pod každým zeleným stromem. Zapalovali tam kadidlo na oltá- řích dle obyčeje pohanů, které byl vyhnal Hospodin před nimi, a činili věci nejhorší popouzejíce Hospodina.

Ctili nečistoty, o kterých přikázal jim Hospodin, aby ne- činili toho. A varoval přece Hospodin Israele a Judu všemi proroky a vidci, říkaje: Odvraťte se od cest svých zlých, a šetřte příkazů mých a ustanovení dle všech zákonů, které jsem dal otcům vašim, a jak jsem kázal vám skrze služebníky své, proroky."

Avšak neposlechli, ale zatvrdili šíji svou, že byla jako šíje otců jejich, kteří nechtěli poslouchati Hospodina, Boha svého. Zavrhli ustanovení jeho, smlouvu, kterou učinil s otci jejich, a výstrahy jeho, kterými je varoval, chodili za nicotami nicotně jednajíce, a následovali pohanů, kteří byli kolem nich, o kterých byl jim přikázal Hospodin, aby nečinili, jak oni. Opustili všecky příkazy Hospodina, Boha svého, udělali si dva lité býčky a háje, klaněli se všemu vojsku nebeskému, sloužili Baa- lovi, zasvěcovali syny své i dcery své ohněm, obírali se ha- dačstvím a věštbou, a zaprodávali se k činům, které byly zlé před Hospodinem, aby ho popouzeli. — Rozhněval se tedy Hospodin náramně na Israele, a zavrhl je od obličeje svého.

A tak zaveden byl Israel ze země své do Assyrie.

Přivedl pak král assyrský lidi z Babylona, z Kuty, z Avy, z Ematu, a ze Sefarvaimu, a usadil je ve městech samařských místo synů Israelových. Ti tedy zabrali Samařsko a usadili se v městech jeho. Když tam počali sídliti, nebáli se Hospodina, i poslal na ně Hospodin lvy, kteří je dávili.

Tu bylo oznámeno králi assyrskému a řečeno: „Národové ti, které jsi přesadil, a usadil ve městech samařských, neznají usta- novení Boha země té. Proto poslal na ně Hospodin lvy, a hle, hubí je, ježto nevědí, jak ctíti Boha země té."

Král assyrský tedy přikázal: „Doveďte tam jednoho z kněží, které jste tam odtud přivedli. Nechať jde, bydlí s nimi a učí je ustanovením Boha země té." I přišel jeden z kněží, kteří odvedeni byli do zajetí ze Samařska, usadil se v Betelu a učil je, kterak by ctíti měli Hospodina.

Ctili tedy ti národové Hospodina, ale mimo to i modlám svým sloužili. * 4. Král. 17,

Kdo byli Samaritáni?

Vypravováním o devatenáctém a posledním králi israelském, Oseášovi, končí dějiny samostatné říše israelské. Samostatnost této říše začala r. 932 za Jeroboama, který se vymanil z pod-

danství krutého, Roboama, krále judského. Oseáš, poslední král na trůně israelském, panoval od r. 732 až do roku 721. Tohoto roku král assyrský Sargon, nástupce Salmanassarův, odvedl obyvatelstvo říše israelské do zajetí. Na místo Israelitů poručil král přivésti do Samařska nové osadníky z Babylonie a z Assyrie. Ti se smísili se zbylým domorodým obyvatelstvem a tak vznikli „Samařané" čili „Samaritáni", které Judovci-Židé později tolik nenáviděli. Viděli v nich stále míšence s nečistými pohany. I náboženství Samaritánů byla směs pohanství se zjeveným náboženstvím: „Ctili tedy ti národové Hospodina, ale mimo to i modlám svým sloužili."

Všeho do času.

Přečtená právě kapitola Písma sv. zní jako konečný účet, který Bůh vystavil národu israelskému ze všech jeho činů. Účet ten nevyzněl ve prospěch Israelitů. Na jedné straně jest příjem velikých a nesčetných dobrodiní Božích, Božího milosrdenství a dlouhé shovívavosti, na druhé straně neustálá tvrdošíjná neposlušnost Božích přikázání a s ní spojený nejčernější nevděk vůči Bohu. „A varoval přece Hospodin Israele a Judu všemi proroky a vidci: Odvraťte se od cest svých zlých, a šetřte příkazů mých... Avšak neposlechli, ale zatvrdili šíji svou. Rozhněval se tedy Hospodin náramně na Israele, a zavrhl je od obličeje svého."

Boží účet.

I nám připravuje Pán Bůh účet ze všech našich skutků. Vyzní tento účet v náš prospěch? Najednou snad nám ho předloží anděl smrti, kdy se nenadáme. „Bděte tedy, neboť nevíte dne ani hodiny," napomíná důtklivě Ježíš Kristus, když začíná podobenství o svěřených hřivnách. „Neboť my všichni musíme se ukázati před soudnou stolicí Kristovou, aby každý obdržel to, co vykonal tělem, podle toho, co vykonal, buď dobré neb zlé," píše sv. Pavel v druhém listě ke Korintským. (5, 10,) Při všem svém počínání, snažme se co nejlépe hospodařiti se svěřenou hřivnou milostí Božích, abychom nedopadli jako ten nedbalý služebník z podobenství o hřivnách, jemuž konečně Pán musil říci „Služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější, tam bude pláč a skřípění zubů." Naším vřelým přáním bude dosáhnouti pochvaly věrných služebníků od svrchovaného Soudce: „Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohým ustanovením tebe, vejdi v radost Pána svého." Mat. 25, 23.

To bude asi nejlepší!

Svatý Augustin radí: „Abychom nemusili uslyšeti přísný a hrozný rozsudek věčného Soudce, dokud jest ještě čas, a do-

kud jest to s pomocí Boží v naší moci, zpytujme své svědomí, a shledáme-li, že některé viny a hlavní hříchy almužnami a modlitbami ještě neočistěné v nás vládnou, s přispěním Kristovým v přístav kajícnosti neváhejme vstoupiti. A poznáme-li, že za mnohé bouře hříšných vášní na lodičce duše naší buď bylo něco pýchou zlomeno, neb roztrženo lakomstvím, nebo nečistou rozmařilostí zkaženo, kvapme to uspořádati a dobrými skutky napraviti." Sněm Lateránský (IV.) radu sv. Augustina doplňuje: „Poněvadž, jak praví Apoštol, všichni budeme státi před soudnou stolicí Kristovou a za to, co jsme tělem činili, buďto dobré nebo zlé, vezmeme odplatu; jest potřebí, abychom svými skutky den posledního soudu předešli, smilování Boží sobě naklonili, a s ohledem na věčnost rozsívali zde na zemi, co s mnohonásobným užitkem máme kliditi v nebi. Neboť, kdo skoupě rozsívá, bude skoupě kliditi, a kdo rozsívá v požehnání, v požehnání bude kliditi život věčný."

Rozptýlení Israelitů k vzdělání pohanů.

Assyrské zajetí nemělo býti jen Israelitům trestem za hříchy a příležitostí k pokání a polepšení. Prozřetelnost Boží učinila tímto způsobem z Israelitů misionáře mezi východními pohany. Dosavadní modloslužebníci měli příležitost poznati a oceniti víru v jediného Boha, seznamovali se s Božími přikázáními a dovídali se o přislíbeném Vykupiteli. Tentýž důležitý úkol mělo později i zajetí babylonské. Budeme čísti, jak prorok Daniel na dvoře královském neohroženě vyznává víru v jediného neviditelného Boha a dokazuje nicotu a klamy modlářství. Jak hluboko a pevně zakotvilo zjevené náboženství mezi východními národy svědčí výmluvně příchod pohanských králů a mudrců k narozenému Vykupiteli. Věděli, že má přijíti, čekali na něho a toužili po něm. Odkud měli onu vědomost a touhu? Zajisté od Israelitů, kteří slovem i písmem poučovali je o Božím díle lidské spásy. Obeznámili je i s proroctvími o příštím Vykupiteli. Ostatní doplnila nadpřirozená pomoc Boží. Tak israelský národ chtě i nechtě, vědomě i nevědomky stával se nástrojem, jímž Bůh připravoval lidstvu spásu.

Kainovo znamení.

I dnes jest ještě národ Israelský živým důkazem pravdivosti Zjevení Božího. Po hrozné vraždě, jíž se dopustili na Vykupiteli, přestali býti vyvoleným národem a byli rozptýleni po celém světě, nemajíce chrámu a nemajíce obětí. Jako Abel byl krásným předobrazem Ježíše Krista, nevině a nespravedlivě nenáviděného a usmrceného, neméně i Kain stal se výstižným předobrazem Židovstva nenávidícího, vraždícího a světem bez naděje bloudícího.

CTNOSTI A ÚTRAPY TOBIÁŠE STARŠÍHO.

Tobiášova zbožnost — Jeho manželka a syn — Odvedeni do Ninive — Tobiáš půjčil peníze Gabelovi — Útěk a návrat Tobiášův — Skutky milosrdenství — Tobiáš oslepl — Jeho trpělivost a vzdechy.

Tobiáš z kmene a města Neftali, když byl za dnů Salmanassara, krále assyrského jat, přece ani v zajetí neopustil cesty pravdy, takže všecko, co mohl sehnati, každodenně rozdával bratřím ze svého kmene, kteří byli spolu s ním v zajetí.

Ačkoli byl nejmladší ze všech z kmene Neftaliova, přece nedopouštěl se žádných chlapeckých činů. Když totiž všichni chodili ke zlatým telatům, která byl dal učiniti Jeroboam, král israelský, on sám vyhýbal se společnosti všech těch a chodíval do Jerusalema, ke chrámu Hospodinovu a tam klaněl se Hospodinu, Bohu Israelovu. Věrně odváděl též všecky své prvotiny a desátky, takže každého třetího roku dával i všecky desátky cizincům a příchozím.

Ty a jim podobné věci zachovával dle Božího zákona jsa ještě malým chlapcem. Když dospěl v muže, vzal si za manželku Annu ze svého kmene a zplodil s ní syna, jemuž dal své jméno. Toho učil od dětství báti se Boha a vystříhati se všelikého hříchu.

Když tedy jsa jat přišel se svou manželkou, synem a veškerým svým kmenem do města Ninive, kdežto všichni požívali pohanských pokrmů, on se chránil, aby nikdy neposkvrnil se jejich pokrmy. A že pamatoval na Hospodina celou svou myslí, zjednal mu Bůh milost v očích krále Salmanassara, že mu dal svobodu jíti, kamkoli by chtěl a že měl volnost činiti, cokoliv si přál. Chodil tedy po všech, kteří byli v zajetí a dával jim spasitelná napomenutí.

Když tak přišel do Rages, města medského, maje u sebe z toho, čím byl poctěn od krále, deset hřiven stříbra, a když viděl mezi četnými svými rodáky Gabela, který byl z jeho kmene, že strádá, dal mu pod zápisem dotčenou váhu stříbra.

Za dlouho potom, když král Salmanassar zemřel a na místě něho kraloval jeho syn Sennacherib, který měl syny Israelovy v nenávisti, Tobiáš chodil každodenně po všech svých příbuzných a uděloval každému, pokud mohl ze svého majetku, lačné krmil, nahým dával oděv, umrlé pak a zabité pečlivě pochovával.

Také když se král Sennacherib navrátil z Judska, utíkaje před ranou, kterou stihl jeho okolí Bůh proto, že se rouhal, a když hněvaje se, pobíjel mnohé ze synů Israelových, pochovával Tobiáš jejich těla.

Když to bylo králi oznámeno, rozkázal ho popravit a pobral veškeren jeho majetek. Tobiáš však se synem a s manželkou dal se na útěk a všeho jsa zbaven mohl se skrývati, neboť mnozí ho milovali.

Po čtyřiceti pěti dnech zavraždili krále jeho synové, i vrátil se Tobiáš domů a veškeren jeho majetek byl mu vrácen.

Když později byly v domě Tobiášově na slavnost Hospodinovu přichystány hody, řekl svému synu: „Jdi a přiveď několik bohabojných z našeho kmene, ať hodují s námi." I odešel a když se navrátil, oznamoval mu, že jeden ze synů Israelových leží na ulici zabitý. Tobiáš vyskočil hned od stolu, nechal hodů a hladový šel k tělu. Vzal je a odnesl tajně do svého domu, aby je po západu slunce opatrně pochoval. Když mrtvolu ukryl, jedl chléb s žalostí a s třesením, rozpomínaje se na výrok, který pronesl Hospodin prorokem Amosem: „Vaše sváteční dny se obrátí v nářek a pláč." Když tedy slunce zapadlo, šel a pochoval ji.

Všichni jeho příbuzní károli ho, říkajíce: „Již bylo přikázáno, bys byl proto zabit. A ledva žes smrti ušel, již zase mrtvé pochováváš?" Ale Tobiáš více se boje Boha než krále, bral kradmo těla zabitých, ukrýval je ve svém domě a v polou noci je pohřbíval.

Jednoho dne jsa unaven pochováváním přišel domů, hodil sebou ke stěně a usnul. Zatím co spal, spadl s vlaštovčího hnízda teplý trus na jeho oči a oslepl.

Bůh dopustil na něho tuto zkoušku, aby dán byl potomkům příklad jeho trpělivosti jako svatého Joba. Neboť, poněvadž od své maličkosti vždycky se Boha bál a přikázání jeho ostříhal, neroztrpčil se proti Bohu, že ho rána slepoty stihla, ale vytrval neochvějně v bázni Boží, děkuje Bohu po všecky dny svého života. Jako pak blahoslavenému Jobovi posmívali se knížata, tak příbuzní a známí Tobiášovi, tropili si posměch z jeho života, říkajíce: „Kde je tvá odměna, pro kterou jsi dával almužny a pochovával mrtvé?" Ale Tobiáš jim domlouval: „Nemluvte tak, jsmeť synové svatých a očekáváme život, který dá Bůh těm, kteří své oddanosti k němu nezmění."

Anna, jeho manželka, chodila každodenně tkáti plátno a nosila domů výživu, kterou mohla prací svých rukou vydělati. Jednou dostala tak kozelce a přinesla jej domů. Její muž uslyšev jeho hlas, když bečel, pravil: „Hleďte, ať není snad kradený! Je-li, vraťte ho jeho pánům, neboť není nám dovoleno ničeho kradeného jísti, ba ani dotýkati se." Manželka mu na to ve hněvu řekla: „Jest na bíledni, že naděje tvá se rozplynula a ukázal se účinek tvých almužen." Těmi a podobnými řečmi činila mu výtky.

Tehdy zastenal Tobiáš a počal se modliti s pláčem: „Spravedlivý jsi, o Hospodine, všecky tvoje soudy jsou spravedlivé, všecky tvoje cesty jsou milosrdenství, pravdivost jsou, jakož i spravedlnost. Pane, rozpomeň se nyní na mne, nerač trestati mne za mé hříchy, ani vzpomínati na proviny moje nebo rodičů mých. Že jsme nebyli poslušni příkazů tvých, vydáni jsme na pospas, v zajetí, na smrt, na potupu, pohanu národům všem,

mezi, které jsi nás rozptýlil. — Pane, teď nastaly veliké tvé soudy, že jsme nečinili příkazů tvých, že jsme před tebou poctivě nechodili. — Teď tedy, Pane, čiň se mnou dle své vůle, rozkaž, ať v pokoji můj život vzat jest, jeť mi lépe umřít než být živu.“ Dob. 1,—3,

*

Důkladná a názorná škola rodinného života.

Písmo svaté a skrze ně Duch svatý dává nám nahlédnouti do pohnutých osudů rodiny Tobiášovy za tím účelem, abychom si povšimli, jak Prozřetelnost Boží bdí nad osudy každé rodiny a jaký neocenitelný význam v rodině má zbožnost, to jest živá víra, dětinná důvěra a vroucí láska k Bohu. Vypravování o rodině Tobiášově jest tedy i dnes převzácnou názornou školou rodinného života.

Dějinný rámec Tobiášových osudů.

Tobiáš se svou rodinou a s ostatními krajany byl odveden do zajetí do Ninive za krále assyrského Salmanassara-Sargona, který vládl od roku 721 až do roku 705. Tento král byl Tobiášovi nakloněn. Ustanovil jej jakýmsi úředníkem a poskytoval mu značné peněžité odměny. Nástupce Salmanassara-Sargona, Sennacherib pojal však takovou zášť vůči Israelitům, že je dával pobíjeti a zakázal přísně mrtvá těla zabitých pohřbívati. Tobiáše dokonce poručil chytiti a popraviti, protože tento nedbal krutého rozkazu násilníkova a mrtvé krajany pochovával. Po čtyřiceti pěti dnech od vydání rozsudku a zatykače na Tobiáše byl Sennacherib sám zavražděn. Tobiáš se z úkrytu svého vrátil do svého domu v Ninive.

Dávejte mladým lidem návod k moudré rozvážlivosti.

Už v jinošském věku Tobiáš vynikal moudrou rozvahou. Nedopouštěl se chlapeckých nebo jak my říkáme „klukovských“ činů. Právě v jinošském věku v době dospívání jest mladý člověk vystaven těžkým pokušením. Jsou to pokušení nejrůznějšího druhu. Popudy k pokušením, hříchům a špatným návykům dává přirozenost a různotvárná povaha toho neb onoho člověka, různé okolnosti životní na příklad nedostatečná nebo nesprávná výchova a konečně i společnost, v níž se mladý člověk častěji nalézá. Mladý člověk jest puzen a sváděn k zanedbávání modliteb a služeb Božích, k lenosti a lehkomyslnosti v nejvážnějších věcech, ku lži, nedodržování slova a předsevzetí k nepoctivosti a obzvláště k mravní nečistotě, k rozmařilému životu a všestranné nestřídmosti. Záchranu dotyčnému může poskytnouti jenom jeho vlastní moudrá a zbožná rozvaha. Takovou rozvahu vypěstovati jest úkolem vychovatelů i chovanců. Svatý Jan Zlatoústý opravdu zlatými slovy na to

upozorňuje: „Jestliže mládeži hned spočátku, hned v raném věku dáme nejlepší návod, nebude třeba později žádného namáhání, neboť návyk ctností přejde v zákon. Nedopouštějme tedy, aby svěřenci činili něco, co jest příjemné, ale škodlivé, nebuďme shovívaví jako k příliš mladým, zvláště pak je udržujme v studu a v střídmosti, neboť obliba požitků, jsouc nepřítelkyní každého věku, zvláště mladistvý věk pobuřuje."

Spisovatel knihy Přísloví vzpomíná svého otce jak ho napomínal: „Drž se pevně srdce tvé slov mých, dbej mých příkazů a živ budeš! Zjednej si moudrost, zjednej si opatrnost, nezapomínej na ně, aniž uchyluj se od slov úst mých! Neopouštěj moudrost, i bude tě chránit, měj ji v lásce, i zachová tě." Přís. 4, 3—6.

S rozvahou musí býti spojena odhodlaná zdrženlivost.

Tobiáš, veden svojí rozvahou a zdrženlivostí, sám jediný nechodil s modloslužebníky ke zlatým telatům, vyhýbal se společnosti všech těch a chodíval do vzdáleného Jerusalema, pokud byl ještě ve své vlasti, ke chrámu Hospodinovu a tam klaněl se Hospodinu. S rozumnou rozvahou musí u mladého člověka ustáliti se v návyk i odhodlaná zdrženlivost, která jest projevem pevné a silné vůle. Jednak tedy rozum navyká si o každé věci bedlivě uvažovat: je to dobré nebo zlé, líbí se to Bohu nebo to Bůh zakazuje, bude ten neb onen skutek zásluhou pro nebe nebo pro peklo? Hned potom vůle přikročuje k činu: Bohu se to líbí, udělám to. V jiném případě se vůle skutku zdrží: Bůh to zakazuje, neučiním toho.

Zdrženlivost jest: sebepřemáhání, sebezápor a umrtvování.

Zdrženlivost žádá častokrát odřeknouti se něčeho velmi příjemného a podrobiti se něčemu, co takové smyslné příjemnosti nemá. Mám poslechnout rodičů neb představených? Mám se chopiti té nebo oné práce? Mám v sobě přemoci hněv a udusiti výbuch zlosti? Odpustiti, odměniti se za zlé vlídným slovem a dobrým skutkem, pomodliti se za protivníka? Místo veselých, mnohořečných a lehkomyslných kamarádů mám raději voliti samotu? Nenásledovat jich, když svádí ku hříchu, když jdou za kostel místo do kostela? Mám utrácet peníze za mlsy, kouření, zbytečné a nákladné šaty, když tytéž peníze mohu věnovat na dobré a záslužné skutky? Mám vyhledávat a navštěvovat zábavy, které ohrožují čistotu duše? Mám se dáti ovládat smyslnými a nečistými žádostmi, které činí život člověka nešťastným zde i na věčnosti? Všecky ty otázky žádají od mladých lidí nejenom kladné neb záporné odpovědi, nýbrž i vytrvalých skutků. Jsou to samé skutky odříkání a sebepřemáhání, ale právě proto jsou to skutky hrdinské, šlechetné a bohumilé. Každý musí k něčemu lnout. Svatý Augustin píše: „Přilneme-li

k pozemským věcem, budeme jim náležeti, přilneme-li k věcem nebeským, budeme těm náležeti. Přilneme-li k Bohu, budeme míti podíl na jeho Božství." Svatý František Saleský o sebepřemáhání poznamenává: „Musíme si býti vědomi, že sebepřemáhati a sebezapírati není nic jiného než vzdáti se své vůle a obětovati ji Bohu. Neboť nemělo by zvláštní ceny, kdybychom své vůle se vzdávali, ale neměli při tom úmyslu sjednotiti se dokonale s vůlí Boží. Jakmile duše, která se zcela odevzdala do vůle Boží, zpozoruje v sobě nějakou zvláštní svoji vůli, ihned ji nechá odumříti a úplně zaniknouti ve vůli Boží. Hnutí vlastní vůle musí učiniti místo Boží vůli, jako světlo hvězd ztrácí se v záři slunce, když nastává den."

Dobré skutky v rodině.

Tobiáš s nasazením vlastního života prokazoval svým rodákům nesčetné dobré skutky. Uděloval každému, pokud mohl, ze svého majetku, lačné krmil, nahým dával oděv, umrlé pak a zabité pečlivě pochovával. Nedbal kárání svých příbuzných, kteří ho zdržovali v horlivém konání dobrého a říkali mu: „Ledva žes smrti ušel, již zase mrtvé pochováváš?"

Oddanost k Bohu, která se nemění.

A hle, uprostřed horlivých skutků lásky k Bohu a bližnímu Tobiáš oslepl. Nedovedeme si představit, jak bolestné a trpké byly mu posměšky příbuzných a známých: „Kde je tvá odměna, pro kterou jsi dával almužny a pochovával mrtvé?" Očekávali bychom, že bude Tobiáš na rozpacích, co na to říci. To bychom však neznali ještě dobře Tobiášovu zbožnost. Tobiáš odpovídá a odpovídá tak, že jeho slova jsou z nejkrásnějších v Písmě svatém: „Nemluvte tak, jsmeť synové svatých (patriarchů) a očekáváme život, který dá Bůh těm, kteří své oddanosti k němu nezmění." Kdykoliv dolehne na nás z dopuštění Božího nějaký kříž, najděme si toto místo ve vypravování o Tobiášovi, přečtěme si je a bude nám, jakoby jasný a teplý paprsek se dotkl našeho srdce a ulehčí se nám. Odpověď Tobiášova jest zároveň hlasem Ducha svatého ku všem, kteří si stýskají na svůj kříž.

Úzkostlivá starost, aby se do rodiny nevloudil hřích.

Anna, manželka Tobiášova, byla sice pracovitá a starostlivá o domácnost, byla i průměrně zbožná, poctivá, a p. Nedosahovala však daleko vzácné dokonalosti svého manžela, ba ani nechápala, jak svatého muže má. Jest to zřejmo z neurvalé výtky, kterou učinila Tobiášovi, když projevil úzkostlivou obavu, aby nepoctivost se nevloudila do jeho rodiny.

Rozjímavá modlitba v soužení.

Neopomeňme si dobře, slovo za slovem, přečísti dojemnou, hlubokou a důvěryplnou Tobiášovu modlitbu. Ozývá se v ní veliká bolest, ale i naprostá odevzdanost do vůle Boží. Můžeme porovnávati sebe s Tobiášem. Vhodně nám praví sv. František Saleský: „Hleďte, často přicházejí i na nás podobná neštěstí od spravedlnosti Boží, která jest milosrdenstvím zmírněna, abychom pokání, které nechceme dobrovolně za své hříchy činiti, jaksi přinuceni činili. Blaze tomu, který z toho užitek umí získávati a z nouze ctnost dovede dělati. Bůh ne každému prokazuje takovou milost a ne každému zjevuje svůj soud s tak mnohou dobrotou. Děkujte mu za to, že jeho prut tak otcovsky vás trestá. Jest to dobré pro vás, že jste trochu pokořeni, abyste uznali Boží řád, který jest pln spravedlnosti."

CESTA TOBIÁŠE MLADŠÍHO DO MEDIE.

Tobiáš otec myslí, že zemře a dává napomenutí svému synu — Ukládá mu jíti ke Gabelovi pro půjčené peníze — Za společníka nabízí se v podobě člověka anděl Rafael — Rozloučení a odchod — Příhoda s velkou rybou.

Protože tedy Tobiáš měl za to, že jeho modlitba, by směl zemříti, bude vyslyšena, povolal k sobě Tobiáše, syna svého a řekl mu: „Slyš, synu, slova mých úst a polož si je do srdce jako základní kameny. Až si vezme Bůh mou duši, pochovej mé tělo a měj v úctě svou matku po všecky dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla. Když pak i ona dokoná čas života svého, pochovej ji vedle mne.

Po všecky dny svého života měj na paměti Boha a varuj se, bys nikdy nesvolil ke hříchu a nezanedbal přikázání Hospodina našeho Boha. Ze svého majetku dávej almužnu a neodvracuj své tváře od žádného chuďasa, neboť pak neodvrátí se též od tebe tvář Hospodinova. Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho, budeš-li míti málo, hleď i z mála rád udělovati. Neboť tak si hromadíš dobrou odplatu pro den nouze. Vysvobozujeť almužna od všelikého hříchu i od smrti a nedopouští, by duše přišla do temnot. Almužna bude důvodem k velké naději před svrchovaným Bohem všem, kteří ji dávají.

Vystříhej se pilně, synu můj, všelikého smilstva. Nedopouštěj, by panovala v mysli tvé nebo v slovu tvém pýcha, neboť z ní vznikla všecka zkáza. Každému, kdo ti bude něco pracovati, vyplať ihned mzdu, ať mzda dělníkova se u tebe nikterak nezadržuje.

Čeho nechceš, by od jiného dálo se tobě, hleď, bys ty nikdy nečinil jinému. Jídej svůj chléb s lačnými a chudými, a přikrývej ze svého oděvu nahé. Poskytuj svého chleba i vína k pohřbu spravedlivého, ale nejez ho a nepij s hříšníky. Vyhledávej vždycky rady u moudrého. Dobrořeč Bohu každou chvíli upros ho, by řídil tvé cesty a všecky tvé záměry by došly u něho zdaru.

Oznamuji ti také synu, že jsem dal deset hřiven stříbra, když jsi byl ještě maličký, Gabelovi, v medském městě Rages, a jeho zápis mám u sebe. Protož pokus se dostati se k němu, bys od něho jmenovanou váhu stříbra si vzal a jemu navrátil jeho úpis. Neboj se, synu můj, žijeme sice chudě, dostane se nám však mnoho dobrého, budeme-li se báti Boha, vystříháme-li se všelikého hříchu a budeme-li činiti dobře."

Tu odpověděl Tobiáš svému otci: „Všecko, co jsi mi přikázal, učiním, otče. Jak bych měl však těch peněz pohledávati, nevím. On nezná mne a já neznám jeho. Jaké znamení mám mu dáti? Ale ani cesty, kudy se tam jde, nikterak neznám."

Tu mu otec jeho odvětil: „Vždyť mám jeho úpis u sebe. Jak mu jej ukážeš, ihned peníze vrátí. Ale teď jdi a vyhledej

si nějakého spolehlivého člověka, který by za přiměřenou mzdu šel s tebou, abys dostal peníze, dokud jsem ještě živ."

Když tedy Tobiáš vyšel, nalezl sličného mládence, an tu stojí opásaný a jakoby připravený vydati se na cestu. Nevěda, že je to anděl Boží, pozdravil ho a pravil: „Odkud tě máme, dobrý mládenče?"

On odpověděl: „Ze synů Israelových jsem."

Tobiáš se ho tázal: „Znáš cestu, která vede do Medie?"

On mu odpověděl: „Znám. Po všech cestách té krajiny často jsem chodil a býval jsem u našeho bratra Gabela, jenž bydlí v medském městě Rages, ležícím na horách ekbatanských."

Tobiáš mu řekl: „Očekávej mne tuto, prosím, až to povím svému otci."

Tu vešel Tobiáš k svému otci a vypravoval mu to všecko. Otec podiviv se tomu, prosil, by k němu ten jinoch přišel. Přišel tedy a pozdravil ho, řka: „Měj vždycky radost!"

Tobiáš řekl: „Jakou radost mohu míti, když sedím v temnotách a nevidím nebeského světla?"

Jinoch mu pravil: „Buď dobré mysli, již brzy budeš od Boha uzdraven."

Tobiáš mu tedy řekl: „Bude ti možno dovésti mého syna ke Gabelovi do medského města Rages? Až se vrátíš, dám ti příslušnou mzdu."

Anděl mu odpověděl: „Já ho povedu a zase k tobě přivedu."

„Prosím tě" — tázal se ho Tobiáš — „pověz mi z které jsi rodiny a z kterého kmene?" „Tážeš se" — vece anděl Rafael — „na rod najatého, na samého námezdníka, který má jíti s tvým synem? Abych ti však nepůsobil starostí — já jsem Azariáš, syn velkého Ananiáše."

Ze vznešeného rodu jsi ty" — odvětil Tobiáš — „ale prosím, nehněvej se, že jsem chtěl poznati tvůj rod." „Já" — dí anděl — „ve zdraví povedu tvého syna a ve zdraví ti ho zase přivedu."

„Šťastně jděte" — ujal se slova Tobiáš — „Bůh budiž na vaší cestě a jeho anděl jdiž s vámi."

Když připravili všecky věci, které bylo třeba vzíti na cestu, rozžehnal se Tobiáš se svým otcem i s matkou a oba vydali se společně na cestu. Když odešli, počala jeho matka plakati a říkati: „Oporu našeho stáří jsi vzal a odeslal od nás. Kéž by nikdy nebylo oněch peněz, pro které jsi ho poslal! Byli jsme spokojeni ve své chudobě, takže jsme ji považovali za bohatství, vidouce svého syna."

Tobiáš ji těšil: „Neplač, syn náš zdráv tam dorazí, zdráv se k nám zase vrátí a tvé oči jej opět uzří. Věřímť, že dobrý anděl Boží ho bude provázeti a dobře všecko spraví, co bude se s ním díti, tak že s radostí se k nám vrátí." Po těchto slovech přestala jeho matka plakati a umlkla.

Tobiáš tedy šel a za ním běžel pes. První noc zůstal u řeky Tigrida. Když vyšel umýt si nohy, tu hle, vyplavala veliká ryba, chtějíc ho pohltit. Tobiáš se jí lekl a zkřikl velkým hlasem: „Pane, dává se do mne.“

I řekl mu anděl: „Popadni ji za žábry a táhni ji k sobě.“ Když to učinil, vytáhl ji na sucho, a počala mrskat se mu před nohama.

Tu mu řekl anděl: „Vykuchej tu rybu a uschovej si srdce, žluč a játra, jsoutě to věcí k úspěšnému hojení velmi potřebné.“ Když to učinil, upekl její maso a vzali si je na cestu. Ostatek nasolili, aby jim to stačilo, dokud nepřijdou do medského města Rages. Tu tázal se Tobiáš anděla: „Prosím tě, bratře Azariáši, pověz mi, k jakému léčení budou tyto věci, které jsi mi rozkázal z ryby schovati?“

Anděl odpověděl: „Vložíš-li částečku jejího srdce na uhlí, ten dým zapudí jakékoliv plémě zlých duchů jak od muže tak od ženy, že se k nim již nepřiblíží. A žluč hodí se k pomazání očí, na kterých je bělmo. Učiní-li se tak, vyhojí se.“

Tob. 4—6,

*

Být připraven.

Tobiáš počítal s brzkou smrtí. Jistě jest lépe v jakékoliv nemoci nebo v nebezpečných okolnostech a v životě vůbec počítati s případnou smrtí než si mysliti: „Však já ještě neumru.“

Jak mnoho nemocných odešlo na věčnost nepřipravených, protože oni i jejich příbuzní a přátelé odháněli myšlenku na smrt. Smrt se však odehnati nenechala a mimo očekávání přišla. Jak hrozná je taková smrt pro nemocného, co výčitek a zármutku mají příbuzní zemřelého!

A přece příprava na případnou smrt ještě smrti nedělá. Naopak! Je-li nemocný zaopatřen svatými svátostmi, duši se velice uleví, neboť se zbavila mučivého břemene hříchů. Dostaví se do duše nemocného klid a pokoj. Nemocný je trpělivější, odevzdanější do vůle Boží. To všecko pak jsou vhodné podmínky také pro uzdravení tělesné. Lepší hrst jistoty než pytel naděje. Věčnost není něco, s čím by si mohl člověk lehkomyslně pohrávat.

Životní pojištění.

Podobně je dobře zjednati si jistotu i v nebezpečných okolnostech životních. Odcházíme, odjíždíme na delší cestu. Nemusíme očekávati nejhorší, ale můžeme na nejhorší býti připraveni. Vykonáme si svatou zpověď a tak se nejdůkladněji pojistíme na život. Ztratíme tím něco? Nikoliv, vždycky jenom získáváme a jsme při tom šťastni, spokojeni a bezpečni. Trpíme snad nějakou tělesnou vadou, která by mohla způsobiti náhlou smrt. Pojistíme se na život věčný častější sva-

tou zpovědí a každodenním zpytováním svědomí, spojeným s dokonalou lítostí. Pak není se čeho báti, neboť smrt ztrácí svoji hrůznost.

Kdo si může přáti smrti?

Tobiáš počítal se smrtí, protože se domníval, že Bůh vyslyší jeho prosbu o pokojnou smrt. Jest dovoleno smrti si přáti a o ni prositi?

Jistě není takové přání hříšné, když hlavním důvodem k němu jest vroucí touha po spatření Boha a po spojení s ním ve věčné blaženosti. Vedlejším důvodem může býti strastiplný život. Podmínkou bezhříšnosti takového přání jest dokonalá odevzdanost do vůle Boží. Tak si přáli smrti Job, David, sv. Pavel a j.

Svatého Františka Saleského se tázal kdosi, je-li dovoleno přáti si smrti, abychom Boha více neuráželi svým životem.

Ten odpověděl: „Jest vždycky nebezpečno přáti si smrti. Ti, kteří tak činí odvolávají se na Davida, na svatého Pavla a na některé jiné svaté, kteří takové přání vyslovili. Bylo by však opravdu domýšlivé chtíti mluviti jako tito svatí, aniž bychom měli jejich svatost. A věřiti, že jejich svatost máme, byla by neodpustitelná pošetilost. Co vlastně si žádá duše, která vyslovuje takové přání? Chce přijíti do nebe? Než aby tam přišla, nestačí nedopouštěti se hříchu, nýbrž musí také konati dobré a sice konati je tím způsobem, kterým Bohu se líbí a zač byla odměna přislíbena. — Či chce taková duše přijíti do očistce? Tu jsem jist, že by při prvním kroku do brány očistcové chtěla vzíti své přání nazpět a snažně by si přála, aby směla se navrátiti do pozemského života, by zde činila přísné pokání třeba sto let než jenom kratičký čas prodlíti v onom zžírajícím plameni, v onom hrůzyplném ohni.“

Výchovný program.

Naučení, která dával otec Tobiáš před domnělou smrtí svojí synovi, byla pouze krátkým zopakováním napomenutí, jež mu dával od nejútlejšího věku. Jsou pěkným programem výchovných snah každého otce a každé matky:

Cti svou matku... — Měj na paměti Boha... — Dávej almužnu... — Vystříhej se všelikého smilstva... — Nedopuštěj, by v mysli tvé panovala pýcha... — Ať mzda dělníkova se u tebe nikterak nezadržuje... — Čeho nechceš, by od jiného dálo se tobě, hleď, bys ty nikdy nečinil jinému... — Nejez a nepij s hříšníky. — Vyhledávej vždycky rady u moudrého. — Dobrořeč Bohu každou chvíli a pros ho, by řídil tvé cesty a všecky tvé záměry by došly u něho zdaru.

Svatý Cyprián poznamenává k tomuto místu: „Nuže buď tedy takovým otcem, jakým byl ve své domácnosti Tobiáš. Dávej svým dětem tak užitečné a spasitelné naučení, jaké on svému synu dával a odporučuj jim to, co on jim oněmi slovy odporučoval."

Chudobná rodina.

Vzácná a útěchyplná jsou slova, kterými Tobiáš povzbuzuje svoji rodinu: „Neboj se, synu můj, žijeme sice chudobně, dostane se nám však mnoho dobrého, budeme-li se báti Boha, vystříháme-li se všelikého hříchu a budeme-li činiti dobře." Podobně povzbuzuje k trpělivosti v chudobě sv. Pavel v druhém listě ke Korintským 8, 9: „Znáte tu milost Pána našeho Ježíše Krista, že totiž jsa bohat, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli chudobou jeho." Co je všechna chudoba proti chudobě Spasitelově? Kdyby nám patřil celý svět a kdybychom se ho zcela zřekli, co by to bylo proti tomu, když se Ježíš Kristus z lásky k nám zřekl nádhery, lesku a vznešenosti nebes a stal se chudičkým dítětem, v chudobě žil a v největší opuštěnosti a chudobě umřel.

Dlužní úpisy za časů Tobiášových.

Tobiáš měl od Gabela dlužní úpis. Úpis tento byl dle obyčeje v Assyrii všeobecně rozšířeného psán na hliněné tabulce písmem zvaným klínovým. Podobných dluhopisů zachovalo se ve vykopávkách assyrských veliké množství. Na příklad budiž zde uveden assyrský dlužní úpis z roku 684. před Kristem, tedy z doby za panování Sennacheribova: „6 min 10 šekelů stříbra, majetek to Šumu-ilániho byl odevzdán Belašáridovi. O svou čtvrtinu bude růsti. (25%) Před Si—zír—ibnim, před Nabu—achi—usurem, před Mesem... svědky. Dne 10. nisanu, když byl úředníkem státním Manzuarne." Tento assyrský úpis dlužní, který zajišťoval věřiteli 25% úroků lišil se od úpisu Gabelova, daného Tobiášovi, že v něm nebyla zmínka o úrocích, jež bráti od soukmenovců bylo Israelitům zakázáno. Když dlužník věřiteli jistinu splatil, dostával kvitanci psanou, rovněž na hliněné tabulce. Takových kvitancí bylo rovněž mnoho nalezeno v poříčí Eufratu a Tigridu.

Andělům svým přikázal o tobě.

Vzácného vyznamenání dostalo se celé rodině Tobiášově, když sám archanděl Rafael, nabízí se jí k službám. Jako Pán Ježíš zjevil se učedníkům na cestě do Emaus v podobě cizince, podobně představuje se i zde Rafael v lidské podobě poutníka. Chtěl-li však prozatím zatajiti svoji pravou podstatu, musil se označiti jako určitý člověk. Proto se nazývá synem

israelovým, nazývá se jménem Azariáš, syn Ananiášův. To byla asi skutečná osobnost, jejíž podobu na sebe Rafael vzal. Onen původní Azariáš chodíval po medských cestách a býval hostem u Gabela. Archanděl si přivlastňuje jeho činnost. Jména mají svůj zvláštní na anděla přiléhající význam. Israel znamená česky — Bojovník Boží — Azariáš přeloženo do češtiny Hospodin pomáhá, — Ananiáš — Hospodin je milostiv. —

Andělé v kruhu rodinném.

Andělé jsou nejlepší přátelé, ochránci a pomocníci každé rodiny, která si umí vážiti jejich ochrany a pomoci a také se jí dovolává ve všech rodinných záležitostech. Tobiáš vedl svoji rodinu k vroucí úctě andělů strážných. Jest to patrno z jeho odporučení: „Bůh budiž na vaší cestě a jeho anděl jdiž s vámi."

Tímtéž přátelským srdečným pozdravem, kterým Rafael pozdravil Tobiáše, pozdravují i nás naši andělé strážní: „Měj vždycky radost", „Buď dobré mysli, již brzy budeš od Boha uzdraven." Jejich pozdrav a přání mají dalekosáhlý účinek, jsou provázeny přímluvou u Boha. Svatý Augustin píše: „Andělé pomáhají nám, když pracujeme, ochraňují nás, když odpočíváme, napomínají, když bojujeme, korunují, když vítězíme. Spolu radují se, ale s radujícími se z Boha, spolutrpí s trpícími, ale trpícími pro Boha. Neboť veliká jest jejich láska, kterou nás milují." Svatý Bernard významně praví: „Věříme, že u modlících se jsou přítomni svatí Andělové, přednášejíce Bohu prosby a žádosti lidské. Tenkrát ovšem, když vidí pozdvihovati k modlitbě ruce čisté bez hněvu a beze sváru. Potvrzuje to Anděl, mluvě k Tobiášovi: „Když jsi s pláčem modlíval se a pochovával mrtvé, když jsi nechával svého jídla, ukrýval ve dne mrtvé ve svém domě a v noci je pochovával, já jsem přednášel modlitby tvé Hospodinu."

Bohatství rodiny.

Pozoruhodná jsou slova matky Tobiášovy: „Byli jsme spokojeni ve své chudobě, takže jsme ji považovali za bohatství, vidouce svého syna." Nad těmi slovy by se měli rodičové dobře zamysliti. Co jest jejich největším bohatstvím? Peníze, statky? Nikoliv, ale dobře vychované, hodné dítky. Čím se mají tedy nejvíce obírati, čemu všecky síly věnovati, za co nejvíce Boha prositi? Aby jejich dítky jim byly před Bohem bohatstvím a kdysi vstupenkou do nebe.

Ne samy od sebe.

Srdce, žluč a játra byly ochrannými a léčivými prostředky ne samy od sebe a v každém případě, nýbrž jenom v tomto případě pod ochranou andělovou. Bylo by pověrou a hříchem

přikládati nějaké věci stvořené moc nadpřirozenou, které jí Bůh nedal. Kouř ze srdce ryby sám o sobě nemá a nemůže míti nadpřirozeného vlivu na zlého ducha. Žluč nemá ani přirozeného a tím méně nadpřirozeného účinku, aby uzdravovala od slepoty. Zrovna tak jako bláto, které ze sliny a z prachu učinil Pán Ježíš, nemělo samo o sobě nejmenší moci, aby otevřelo oči slepému. Jedině zvláštním mimořádným zakročením všemohoucnosti Boží staly se tyto věci viditelným odznakem zázračné pomoci Boží.

Nezneužívejte věcí a zvláště posvátných věcí k pověře!

Každé věci na světě lze používati jen k tomu účelu a tomu účinku, k němuž jsou od Stvořitele ustanoveny a patřičnými vlastnostmi a účinky obdařeny. Léčivé byliny mají od Boha léčivou sílu a jest tedy na místě jich k léčení používati přiměřeně k různým nemocem. Nesmyslné a pověrečné by bylo používati rostlin k tajemným a zázračným účinkům, kterých míti nemohou, poněvadž jim je Bůh nedal. (Laskavec.) Těžce hříšné, protože pověrečné, by bylo používati svěcených předmětů na příklad svěcené vody, svěcené svíce a pod. k jinému účelu než ustanovila Církev. Svěcená voda a jiné posvěcené věci mají jenom ten účinek, který jim vyprosila Církev posvěcením: ochranu těla a duše, rozmnožení milosti posvěcující těm, kteří jich správně a nábožně používají a nemají těžkého hříchu.

TOBIÁŠ SI BÉŘE ZA MANŽELKU SÁRU, DCERU RAGUELOVU.

Výzva Rafaelova — Poučení — U Raguela — Námluvy — Moc zlého ducha spoutána — Modlitba novomanželů — Díky Bohu — Svatební veselí — Gabel vrátil peníze.

Tobiáš s andělem přišli do města Ekbatan.

Tobiáš se tázal anděla: „Kde chceš, abychom zůstali?“ Anděl odpověděl: „Je zde muž jménem Raguel, tvůj příbuzný soukmenovec. Ten má dceru jménem Sáru a kromě ní nemá žádného jiného, ani syna, ani dcery. Tobě se má dostati všecek jeho majetek, ale ty musíš si ji vzíti za manželku.“

Tobiáš namítal: „Slyším, že byla vdána za sedm mužů a že všichni zemřeli. Ano i to jsem slyšel, že je zabil zlý duch. Proto bojím se, by snad i mně tak se nestalo. Jsa jedináček svých rodičů, přivedl bych jejich stáří žalostí do hrobu.“

Tu ho anděl Rafael poučoval: „Slyš mne a povím ti, nad kterými má zlý duch moc. Nad těmi totiž, kteří vcházejí v manželství tak, že Boha od sebe a od své mysli odmítají, a své žádosti hoví jako kůň a mezek, kteří nemají rozumu. Nad

takovými má zlý duch moc. Ale ty když ji pojmeš, tři dny nečiň nic jiného, jen se s ní modli. A tu noc, když zapálíš rybí játra, bude zlý duch zapuzen."

Přibyli tedy k Raguelovi a ten je přijal s radostí. Pohleděv Raguel na Tobiáše pravil své manželce Anně: „Jak podoben je tento jinoch mému sestřenci!" To poznamenav tázal se jich: „Odkud jste, mládenci, bratři naši?"

Oni odpověděli: „Z kmene Neftali jsme z ninivských zajatců."

„Znáte Tobiáše, mého bratra?" tázal se jich Raguel.

„Známe" odpověděli.

Když pak o něm vypravoval mnoho dobrého, pravil anděl Raguelovi: „Tobiáš, na něhož se ptáš, jest otec tohoto."

Tu Raguel padl na jeho šiji, se slzami v oku ho políbil a pláče na jeho hrdle řekl: „Budiž požehnán, synu můj, neboť máš dobrého ano výtečného otce." Také Anna, jeho manželka, i Sára jejich dcera, plakaly.

Když porozmlouvali, kázal Raguel zabíti berana a připraviti hody. Když však je zval, by sedli za stůl k jídlu, prohlásil Tobiáš: „Já tu dnes nebudu jísti ani píti, dokud nesplníš mou prosbu a neslíbíš mi dáti svou dceru Sáru."

Raguel slyše ta slova ulekl se, neboť věděl, co se stalo oněm sedmi mužům, kteří k ní vešli a počal se obávati, aby snad i tomuto nestalo se taktéž. Když se kolísal a nedával žadateli žádné odpovědi, řekl mu anděl: „Neboj se dáti mu ji, neboť tomuto bojícímu se Boha přísluší tvá dcera. Proto ji nemohl nikdo jiný dostati."

„Nepochybuji," — pravil Raguel — „že připustil Bůh mé modlitby a slzy před svou tvář, a věřím, že proto přivedl vás ke mně, by tato dle zákona Mojžíšova se vdala do své přízně. Nyní tedy nepochybuj, že ti ji dám."

A ujav pravou ruku své dcery dal ji do pravice Tobiášovy řka: „Bůh Abrahámův, Bůh Isákův a Bůh Jakobův, budiž s vámi, spojiž vás a splniž na vás své požehnání!" Vzavše pak list sepsali manželskou smlouvu. Potom hodovali a dobrořečili Bohu.

Raguel povolav k sobě Annu, svou manželku, přikázal jí, by připravila jinou jizbu. Tam uvedla svou dceru Sáru, která plakala. I těšila ji: „Buď dobré mysli, dcero má. Pán nebes dej ti radost za to, že jsi trpěla bolest."

Když povečeřeli uvedli k ní jinocha. Tobiáš rozpomenuv se na slova andělova, vyňal ze svého váčku částku jater a vložil ji na živé uhlí. Tu Rafael chopil zlého ducha a upoutal jej na poušti horního Egypta.

Tobiáš pak napomenul pannu: „Sáro vstaň a modleme se k Bohu dnes. zítra, a pozítřku, neboť tyto tři noci dlužno nám spojovati se s Bohem. Jsmeť děti svatých, proto nesmíme se spojovati jako pohané, kteří Boha neznají."

Oba tedy vstali a společně úpěnlivě se modlili, by se jim dostalo zdraví. Tobiáš se modlil: „Hospodine, Bože našich otců, chvaltež tě nebesa i země, prameny, řeky i všichni tvoji tvorové, kteří v nich jsou. Tys učinil Adama z hlíny země a dals mu pomocnici Evu. A nyní, Hospodine, ty víš, že neberu si Sáru za manželku z žádosti, nýbrž jedině z lásky k potomstvu, by jim bylo velebeno tvé jméno na věky věkův." Sára pak se modlila: „Smiluj se nad námi, Hospodine, smiluj se nad námi a dej, bychom oba spolu ve zdraví zestárli!"

V době kuropění kázal Raguel povolati své služebníky a odešel s nimi kopati hrob. Řeklť: „Snad se stalo i jemu jako oněm sedmi mužům, kteří k ní vešli." Když hrob vykopali, Raguel navrátiv se k manželce své pravil jí: „Pošli jednu ze svých služebných podívat se, zda-li umřel, ať ho pochovám dříve než bude den."

Poslala tedy jednu svou služebnou. Ta všedši do jizby nalezla je živé. I vrátila se a oznámila dobrou novinu. Dobrořečili tedy Hospodinu, totiž Raguel a jeho manželka Anna řkouce: „Dobrořečíme ti, Hospodine, Bože Israelův, že se nestalo, jak jsme se domnívali. Neboť učinil jsi s námi dle svého milosrdenství a zapudil jsi od nás nepřítele, který nás pronásledoval. Smiloval ses nade dvěma jednorozenci. Dej Hospodine, ať ještě dokonaleji dobrořečí a přinášejí ti oběť chvály tvé za zdraví, by poznali všichni národové, že jsi ty samojediný Bůh nad celou zemí."

A hned kázal Raguel svým služebníkům zasypati hrob, který byli vykopali, dříve než nastane den. Své manželce pak řekl, by vystrojila hody a připravila všech potřebných pokrmů na cestu. Dal také zabíti dvě tučné krávy a čtyři berany a přistrojjiti hody všem svým sousedům a přátelům.

Tobiáše pak zavázal Raguel přísahou, že u něho pobude dva týdny, dal mu polovici ze všeho svého majetku a dal nepsati zápis, že druhá polovice, která zbude po jich smrti, dostane se ve vlastnictví Tobiášovi.

Tu Tobiáš povolal k sobě anděla, kterého považoval za člověka a pravil mu: „Bratře Azariáši, prosím tě, poslechni mé řeči. I kdybych ti dal sebe za nevolníka, nebudu hoden, abys mne opatroval. Přece však tě prosím, vezmi soumary a služebníky, jdi do medského města Rages ke Gabelovi, vrať mu jeho úpis, vezmi od něho peníze a popros ho, by přišel na mou svatbu. Víš zajisté sám, že můj otec počítá dny a budu-li prodlévati o jeden den déle, bude se rmoutit. Ty též vidíš, že mne Raguel zavázal přísahou a že této přísahy, kterou jsem mu zavázán, nemohu nedbati."

Rafael tedy vzav čtyři z Raguelových služebníků a dva velbloudy, šel do medského města Rages, vyhledal Gabela, vrátil mu jeho úpis a vzal od něho všecky peníze.

Vypravoval mu též o Tobiášovi, synu Tobiášovu, všecko, co se stalo, a přivedl ho na svatbu.

Když vešel do domu Raguelova, nalezl Tobiáše za stolem. Tobiáš rychle vyskočil. Oba se políbili a Gabel se slzami v očích dobrořečil Bohu řka: „Požehnej tě Bůh Israelův, neboť jsi syn výtečného muže, spravedlivého, bohabojného, jenž dává almužny. Buď též požehnána tvá manželka a vaši rodičové. Kéž uvidíte syny své a syny svých synů až do třetího a do čtvrtého kolena. Požehnáno budiž vaše potomstvo od Boha Israelova, jenž kraluje na věky věkův!"

Když řekli všichni „Amen", počali hodovati a také tu svatební hostinu slavili s bázní Boží. Tob. 6,—9,

*

Veliké štěstí jest najíti hodnou manželku.

Tobiášova cesta nejenom, že minula bez nehody, ale pomocí andělovou a tedy řízením Božím přivedla zbožného mladíka k velikému štěstí. Našel hodnou manželku v dceři svého příbuzného Raguela. O Saře plnou měrou platila slova knihy přísloví: „Zdatnou ženu kdo nalezne? Nad skvosty z daleka cenu má.“ Př. 30, 10.

Manželství jest Bohem ustanovenou svátostí.

Svazek manželský byl ustanoven od Boha, aby byl kořenem malé společnosti kterou nazýváme rodinou. Četli jsme v první knize Mojžíšově: „Stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. Požehnal jim též Bůh, řka: Rosťte, množte se, naplňte zemi.“ Adam přijal Bohem mu danou manželku památnými, významnými a Duchem svatým vnuknutými slovy: „To jest konečně kost z mých kostí a tělo z mého těla. Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním.“ Četli jsme už s počátku v úvaze o nerozlučitelnosti manželství, že Ježíš Kristus povýšil svazek manželský na svátost, která začíná u oltáře a končí smrtí jednoho z manželů: „Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ Mar. 10, 9. Svatý Augustin poukazuje na přítomnost Pána Ježíše na svatbě v Káni Galilejské a významně praví: „Proto ráčil Pán jsa pozván na svatbu přijíti, aby čistota manželská nabyla povzbuzení a aby svatost sňatku se ukázala.“

Vzájemná láska manželů jest pramenem rodinného blaha.

Ustanovením svátosti stavu manželského měl Bůh na zřeteli blaho a štěstí člověka. Pramenem tohoto blaha a štěstí má býti vzájemná trvalá láska manželů Bohem posvěcená a požehnaná. Svatý Pavel svátostné spojení křesťanských manželů považuje za výstižný obraz tajemného a láskyplného spojení Ježíše Krista s Církví. Píše v listě k Efeským: „Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval Církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji křtem svatým, aby sám sobě představil Církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná. Tak i mužové mají milovati své manželky jako tělo své. Kdo miluje svou manželku, sebe sama miluje. Nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého, nýbrž živí a chová je, jakož i Kristus živí a chová Církev svou, poněvadž jsme údy těla jeho. „Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své a budou dva tělem jedním.“

Tajemství toto jest veliké. Já však to pravím s ohledem na Krista a na Církev. Ale také vy milujte jeden každý manželku svou tak, jako sebe sama. Manželka pak boj se muže svého.“ Ef. 5., 25.—33.

Jak to vypadá ve šťastném manželství.

Slavný učitel církevní Tertullian nadšenými slovy velebí blaho spořadaného křesťanského manželství: „Kde naleznu slov, abych vypsal blaho manželství, k němuž svědectví dává Církev, jež zpečeťuje oběť Mše svaté, a utvrzuje požehnání, jež andělé ohlašují, a Otec nebeský platným činí.—Jaké to spojení dvou věřících, které poutá jedna naděje, tentýž slib, tentýž zákon, tatáž služba! Oba jsou spoluúdělníci. Tu není různice ani podle těla, ani podle duše. Oni jsou opravdu dva v jednom těle. Oni společně se modlí, společně se postí. Jeden poučuje, povzbuzuje a podporuje druhého. Spolu kráčí do chrámu, spolu přistupují ke stolu Páně, v utrpení a strastech stejnou útěchou se posilují. Žádný se s ničím před druhým neskrývá, žádný se druhého nestraní, žádný není druhému obtížný. Manželka smí bez bázně nemocným a chudým přispěti k pomoci, nepřekáží se jí v službě Boží, neomezuje se její horlivost, její nábožná cvičení se neruší. Tu není tajného ukrývání, když se některý znamená svatým křížem, tu není ostýchavého díkučinění. Oba spolu prozpěvují chválu Boží, a počínají si jako o závod, kdo z nich nejlépe Boha dovede velebiti. Když Kristus takové vidí a slyší, raduje se z nich, uděluje jim svého požehnání. V takové rodině jest Jeho chrám. Kde jest Jeho chrám, tam jest i On, a kde jest On, odtud prchá všecko zlé. To uvaž! Když to všecko uvážíš, nebude ti zatěžko varovati se špatných příkladů.“

Živý obraz svaté Rodiny.

Obraz chudobné, ale nejvýš šťastné svaté rodiny Nazaretské zdobívá zdi křesťanských domácností. Obraz na zdi je mrtvý. Celá rodina má býti živým a skutečným obrazem svaté rodiny v lásce, ve svornosti, v trpělivosti, ve svaté čistotě, ve zbožnosti, ve věčné nerozlučitelnosti. Svatý František Saleský činí pěkné přirovnání: „Když stolař dvě prkna spojí čistým klihem, tak pevně se jedno druhého drží, že je spíše jinde než v tom spojení rozštěpíš. Tak první účinek svátosti stavu manželského jest věčné spojení srdcí manželů. Ježíš Kristus spojil muže a ženu svou svatou krví, odkudž to spojení jest tak pevné, že se spíše má odděliti duše některého z nich od těla, než aby ono spojení bylo porušeno.“

Čeho je třeba k řádnému křesťanskému manželství.

Aby manželství bylo opravdu svátostným spojením křesťanského muže a křesťanské ženy, to jest, aby posvěcovalo oba

nejenom v okamžiku přijetí této svátosti, ale po celý život, k tomu jest třeba řádné přípravy. Celá příprava záleží v čistotném, zdrženlivém a zbožném životě před manželstvím. I zde platí slova Pána Ježíše: „Zdali sbírají s trní hrozny aneb s bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý nese ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší. Nemůže strom dobrý nésti ovoce špatné, ani strom špatný přinášeti ovoce dobré.“ Mat. 7, 16.

Tobiáš před sňatkem.

Uvažujme! Byl by vzal archanděl Rafael Tobiáše pod ochranu, kdyby život Tobiášův byl býval poskvrněn hříchy a zvláště hříchy nečistoty?

Tobiáš ví od anděla, nad kterými má zlý duch moc.

Byl by Bůh požehnal Tobiášovu sňatku, kdyby byl k manželskému sňatku přistoupil lehkovážně, s úmyslem obohatiti se statky zámožné nevěsty nebo kdyby si počínal jako ti, o nichž anděl výstražně pravil: „Slyš mne a povím ti, nad kterými má zlý duch moc. Nad těmi totiž, kteří vcházejí v manželství tak, že Boha od sebe a od své mysli odmítají a své žádosti hoví jako kůň a mezek, kteří nemají rozumu. Nad takovými má zlý duch moc.“

Jak ušlechtilá jsou slova Tobiášova, jak vyzařují vzácnou čistotu a střízlivost, když praví své manželce: „Jsme děti svatých, proto nesmíme se spojovati jako pohané, kteří Boha neznají.“ Aby se toho uvaroval, Tobiáš vroucně se modlí: „Hospodine, ty víš, že neberu si Sáru za manželku z žádosti, nýbrž jedině z lásky k potomstvu, by jím bylo velebeno tvé jméno na věky věkův.“ Sára pak se modlila: „Smiluj se nad námi Hospodine, smiluj se nad námi a dej, bychom oba spolu ve zdraví zestárli.“

Vděčná modlitba Sářiných rodičů.

Co činili rodiče snoubenců? Četli jsme zatím jen o rodičích nevěsty. Jestliže celý život dosavadní nepřestávali se modliti za časné i věčné blaho své milé dcery, i když byli nadmíru zarmouceni a zmateni smrtí všech dosavadních jejích nápadníků, tím více a tím vděčněji modlili se nyní, když splnilo se jejich nejvřelejší přání a Sára dostala šlechetného zbožného manžela. Jistě vlídně bylo od Boha přijato jejich díkučinění a prosba: „Dobrořečíme ti, Hospodine, Bože Israelův. Dej Hospodine, ať ještě dokonaleji dobrořečí a přinášejí ti oběť chvály tvé za své zdraví.“

Přiměřené svatební hody.

Raguel pak své manželce řekl, by vystrojila hody všem sousedům a přátelům. Z vypravování jest patrno, že Raguel byl zámožný. Byly tedy svatební hody přiměřeny jeho majetku, byly projevem jeho veliké radosti a současně byly i projevem jeho upřímné lásky k sousedům a přátelům.

Rozdělení a připsání majetku.

Raguel dal Tobiášovi polovici ze všeho svého majetku a dal napsati zápis, že druhá polovice, která zbude po jejich smrti, dostane se ve vlastnictví Tobiášovo. Počínání Raguelovo bylo jistě rozumné a správné. Dohodl se s Tobiášem už před svatbou, že část majetku dá své dceři hned jako věno a část si ponechá pro vlastní výživu. Písemným odkazem pak zajistil i tuto část majetku po své a manželčině smrti Tobiášovi.

Pravidla pro křesťanské snoubence a jejich rodiče.

Z toho co bylo v posledních odstavcích řečeno, můžeme vyvoditi důležitá pravidla pro křesťanské snoubence a jejich rodiče.

Včasné poučení dítek od rodičů.

Rodiče mají nechati svým dětem svobodu, aby si křesťansky vážně a důstojně volili manžela, manželku.

Mají včas upozorniti syna nebo dceru na mravní nebezpečí, které jim hrozí z předčasných a lehkovážných známostí a tajných styků, a mají vynaložiti všecku svoji autoritu, aby tomu zabránili. Přesvědčivě vyloží otec synovi, že má dívku, kterou si oblíbil, vyhledávati a navštěvovati v domě jejich rodičů a za jejich přítomnosti, že má svoji známost bráti opravdově, opravdu nábožně, a že se má chrániti i myšlenek a žádostí, které by zneuctívaly ho i jeho snoubenku. Tak si počínal pod vedením andělovým mladý Tobiáš.

Nutit nikoliv, ale radit ano.

Anděl, který znal výtečné vlastnosti dcery Raguelovy, zvláště její zbožnost a čistotu, odporučil ji Tobiášovi a upozornil při tom i na značný její majetek. Rodiče mají býti svým dětem anděly, mají právo ba povinnost raditi svým synům a dcerám a upozorniti je na mravní vlastnosti a do jisté míry i na majetkové poměry snoubence. Raditi ovšem neznamená nutiti.

Poslední přípravy před sňatkem.

Majetkové přípisy k vůli nepředvídaným možnostem mají se vykonati před svatbou. Má se to díti rozvážně a spravedlivě.

Křesťanští snoubenci mají se hodně modliti před sňatkem a do svaté zpovědi zahrnouti hlavní hříchy z celého života.

Zevnější výprava svatby.

Zevnější výprava svatby má býti přiměřená majetkovým poměrům. Nebylo by projevem rozvážnosti a skromnosti, kdyby se chudobní snoubenci chtěli rovnat bohatým a obětovali na zbytečnou a nevkusnou parádu ve vystrojování svatby sta a tisíce. Zámožní snoubenci mají zase při své svatbě příležitost, aby nejenom štědře a přátelsky pohostili účastníky, ale aby též pokud možno přispěli na dobré účely. Modlitba obdaro= vaných jistě rozmnoží jim Boží požehnání.

Poměr mezi mladými a starými.

Po svatbě mladí manželé jsou svými pány. Rodiče mají se varovat, aby jinak než dobrou radou nezasahovali do jejich zá= ležitostí. Mladí hospodáři mají čtvrtým přikázáním uloženou povinnost dbáti pečlivě o časné zaopatření svých starých ro= dičů. Tenkrát se nejlépe ukazuje, jak rodiče své milují a pokud tedy i Božího požehnání si zasluhují.

Poučení o právech a povinnostech manželských.

Je=li některý z manželů na rozpacích o manželských právech a povinnostech, najde nejlepší poučení u příležitosti svaté zpo= vědi.

Nikdy nemají manželé zapomenouti, že je Bůh vysoce vy= znamenává, když jim dává podíl na své stvořitelské moci. Jest= liže ve velké úctě třeba míti dílnu umělce sochaře, jenž v ní tvoří krásné sochy, oč více, nepřirovnatelně více, jest míti v po= svátné úctě manželské spojení, v němž tvoří se živá lidská bytost obdařená od Boha od prvního okamžiku svého bytí ne= smrtelnou duší. Stvoření duše jest ovšem jenom dílem Božím, stvoření těla dítěte děje se taktéž mocí Boží, ale lidem — man= želům jest dopřáno spolupůsobiti. Jak posvátné jsou úkony, které slouží k tak vznešenému účelu! Vzácná odměna bude v nebi připravena oněm manželům, kteří nenechají se ovládati živočišným pudem, ale vždy mají před očima svoji lidskou dů= stojnost a důstojnost spoludělníků Božích. Příkladem Tobiá= šovým vyslovuje Bůh velice jasně a zřetelně, čeho si od vě= řících křesťanských manželů přeje a žádá.

TOBIÁŠŮV NÁVRAT DO NINIVE.

Obavy rodičů o syna — Tobiáš loučí se s tchánem a tchyní — Tobiáš s Rafaelem jdou napřed — Radostné shledání — Slepý otec nabývá zraku — Příchod Sáry.

Když Tobiáš pro svatbu prodléval, měl otec jeho Tobiáš starost o něho a pravil: „Proč asi mešká můj syn a co ho tam zdržuje?“ Umřel snad Gabel a není nikoho, kdo by mu vrátil peníze?“ I počal se velmi rmoutit a s ním i manželka jeho Anna. Oba dali se do pláče, protože v ustanovený den nevrátil se k nim jejich syn.

Matka jeho plakala usedavým pláčem a říkala: „Běda, běda mně, synu můj! Proč jsme tě pustili na cestu, světlo svých očí, oporu svého stáří, potěchu svého života, naději svého potomstva? Majíce všecko v tobě jediném, neměli jsme tě od sebe pustit.“

Tobiáš jí však říkal: „Mlč a nermuť se, náš syn je zdráv. Muž, s kterým jsme ho poslali, je zcela spolehlivý.“

Ona však nemohla se žádným způsobem upokojiti, ale každodenně vybíhala, rozhlédala se kolem a obcházela všecky cesty, kterými se domnívala, že by mohl přijíti, aby, možno-li, zdaleka ho uzřela, až bude vraceti se.

* * *

Raguel však zdržoval svého zetě, řka: „Zůstaň zde a já pošlu k Tobiášovi, otci tvému posla, že se máš dobře.“

„Já vím“ — zdráhal se Tobiáš — „že otec můj a matka počítají nyní každý den a srdce jejich se trápí.“

Když pak Raguel mnohými řečmi Tobiáše prosil, ten však žádným způsobem nechtěl ho slyšet, odevzdal mu Sáru i polovici všeho svého majetku, totiž nevolníky, nevolnice, dobytek, velbloudy, krávy, a mnoho peněz, a zdravého a veselého ho propustil, řka: „Svatý anděl Hospodinův buď na vaší cestě a doveďiž vás ve zdraví a štěstí a kéž uvidí mé oči prve než umru, syny vaše!“

Rodičové vzavše svou dceru políbili ji a propustili, napomínajíce ji, by ctila svého tchána a tchyni, milovala muže, spravovala čeládku, opatrovala dům a sama aby se chovala bez úhony.

Když se vraceli, přišli jedenáctého dne do Charanu, jenž je na půl cestě do Ninive: „Bratře Tobiáši“ — pravil anděl — „víš, jaks opustil svého otce. Proto, libo-li, pojďme napřed a čeládka s tvou manželkou a s dobytkem ať jde volným krokem za námi.“

Když se mu zalíbil ten návrh, aby šli napřed, řekl Rafael Tobiášovi: „Vezmi s sebou rybí žluč, neboť bude jí třeba.“ Vzal tedy Tobiáš žluč a šli.

Anna sedávala každodenně u cesty na vrcholu hory, s které mohla daleko viděti. Když pak s téhož místa vyhlédala, zdali již jde, uzřela je zdaleka a hned poznala, že to jde její syn. I běžela a pověděla to svému muži, řkouc: „Hle, tvůj syn přichází."

Rafael pravil Tobiášovi: „Jakmile vejdeš do domu svého, hned pokloň se Hospodinu, svému Bohu, a poděkuj mu. Pak přistup k otci svému a polib ho. A hned pomaž mu oči touto žlučí, kterou s sebou neseš. Nebo věz, že brzy otevrou se oči tvého otce, i uzří nebeské světlo a bude se radovati, že tě vidí." Tu pes, který s nimi byl na cestě, je předběhl, přišel jakoby s poselstvím a ocasem vrtě dával na jevo svou radost. Slepý otec povstav, počal běžeti, že až klopýtal. I podal služebníkovi ruku a tak vyšel svému synu v ústrety.

Objav jej políbil ho i s manželkou svou a oba dali se radostí do pláče. Poklonivše se Bohu a vzdavše mu díky, posadili se. Tu vzal Tobiáš rybí žluč, pomazal oči svého otce a čekal asi půl hodiny. I počalo bělmo s očí jeho scházeti jako vaječná blána.

Tobiáš ji vzal, strhl s očí a hned nabyl zase zraku. I chválili Boha, on i manželka jeho a všichni, kteří ho znali.

Tobiáš pravil: „Velebím tě, Hospodine, Bože Israelův, že jsi mne potrestal a že jsi mne uzdravil. Hle, vidím Tobiáše, svého syna."

Po sedmi dnech přišla také Sára, žena jeho syna, i všecka čeleď zdráva, i dobytek, velbloudi a mnoho manželčiných peněz, jakož i peníze, které byl si vzal od Gabela.

I vypravoval svým rodičům o všech dobrodiních, které na něm Bůh učinil skrze člověka, jenž ho vedl. Přišli též Achior a Nabat, Tobiášovi bratrovci, rozradostněni k Tobiášovi a blahopřáli mu ke všemu štěstí, které mu Bůh prokázal. Sedm dní hodujíce všichni plesali velikou radostí.

Potom povolav si Tobiáš syna svého pravil mu: „Co můžeme dáti tomuto svatému muži, který šel s tebou?"

Tobiáš otci odpověděl: „Otče, jakou odměnu mu dáme? Co se může vyrovnati jeho dobrodiním? Vedl mne a zase ve zdraví přivedl, on vybral peníze od Gabela, on mi zjednal manželku, on zapudil od ní zlého ducha, jejím rodičům způsobil velikou radost, mne samého vysvobodil, že mne ryba nepohltila, také tobě zjednal zrak, bys viděl nebeské světlo, zkrátka zahrnuti jsme skrze něho vším štěstím. Co mu budeme moci dáti, by se to srovnávalo s jeho zásluhou? Ale prosím tě, otče můj, požádej ho, zdali by snad bylo mu libo vzíti si ze všeho, co bylo přineseno polovici?" Povolavše ho pak, otec a syn, vzali jej stranou a počali prositi, by ráčil polovici všeho, co přinesli, přijati za vděk.

Tu jim pravil tajně: „Dobrořečte Bohu nebeskému a přede vším, co žije, jej chvalte, neboť učinil s vámi dle svého milosrdenství. Tajemství královo ukrývati je dobře, ale Boží skutky zjevovati a velebiti je čestno. Modlitba s postem a almužnou jest lepší, nežli schovávati poklady zlata. Neboť almužna vysvobozuje od smrti, čistí hříchy a působí, že docházíme milosrdenství a věčného života. Ti však, kteří činí hřích a nepravost, jsou nepřátelé sebe samých. Proto zjevuji vám pravdu a nebudu skrývati před vámi tajemství: Když jsi s pláčem modlíval se a pochovával mrtvé, když jsi nechával svého jídla, ukrýval ve dne mrtvé ve svém domě a v noci je pochovával, já jsem přednášel modlitby tvé Hospodinu. A žes byl Bohu milý, bylo třeba, bys byl zkoušen. Nyní však poslal mne Hospodin, bych tě uzdravil a Sáru, manželku tvého syna, vysvobodil od zlého ducha. Jáť jsem anděl Rafael, jeden ze sedmi, kteří stojíme před Hospodinem."

Když to uslyšeli, zarazili se a třesouce se padli k zemi na tvář. I řekl jim anděl: „Pokoj vám, nebojte se! Neboť když jsem byl s vámi, bylo to vůlí Boží. Jemu dobrořečte a jemu zpívejte. Zdálo se, že jsem s vámi jedl a pil. Ale já požívám neviditelného pokrmu a nápoje, který nemůže být od lidí viděn. Nyní je však čas, bych vrátil se k tomu, který mne poslal, vy pak dobrořečte Bohu a vypravujte všecky jeho podivuhodné skutky."

Když to pověděl, zmizel jim před očima, že ho nemohli již viděti. Ležíce tři hodiny na tváři dobrořečili Bohu a vstavše vypravovali všecky podivuhodné skutky jeho.

Tob. 10, 11, 12,

*

V cizím světě.

Rozumíme veliké úzkosti Tobiášových rodičů o nepřítomného syna. Báli se, aby tělesné zdraví synovo neutrpělo škody, ale neméně chvěli se úzkostí, aby nezkažená duše jinochova ve špatné společnosti v cizím světě nebyla hříchy otrávena.

Obavy a úzkosti rodičů Tobiášových zakouší všichni řádní rodičové, když syna nebo dceru posílají do světa na studie, do služby, na vojnu a pod. Vždyť co práce a starostí stála svědomité rodiče výchova dítěte a ve světě mezi cizími lidmi jistě nejedno nebezpečí je ohrožuje.

Co dělat?

Tato nebezpečí bohužel nelze nikdy úplně odstranit. Jedině, co lze učiniti, jest nebezpečí omezit. K tomu přispívá především dobrá náboženská výchova: aby rodiče naučili své dítky zralé rozvážnosti a vážné zdrženlivosti. Syn jde na vojnu. Co mu poskytne oporu, aby uprostřed posměváčů a svůdců vytrval v dobrém? Dobrý náboženský základ z domu otcovského!

Zde plnou měrou platí slova Pána Ježíše o domě postaveném na skále: „I spadl příval a přišly řeky, a zavály větry a obořily se na ten dům, a nepadl, neboť byl založen na skále." Jinak jest s domem postaveným na písku náboženské chladnosti a lhostejnosti: „I spadl příval, a přišly řeky, a zavály větry a obořily se na ten dům. I padl a pád jeho byl veliký." Odcházíli syn nebo dcera na studie, do učení nebo do služby, jest nejpřednější povinností rodičů, aby se dobře přesvědčili, do jakých rukou své dítě svěřují. Co uklidňovalo otce Tobiáše, když kolikrát zalétal v duchu za synem? Byla to Tobiášova důvěra: „Muž, s kterým jsme ho poslali, je zcela spolehlivý." Jest také zcela spolehlivý bytný, mistr, hospodář, jimž si své dítě svěřil? Pozor? Nestačí jenom občanská uhlazenost, vlídnost a odborná dovednost, neníli pevného a opravdového náboženského, katolického přesvědčení. Bohužel, že nejednĕm rodičům mohl by Pán Ježíš říci, jako řekl Martě, sestře Lazarově: „Otče, matko, pečlivi jste a staráte se o mnohé věci pro své dítky, ale jednoho jest zapotřebí." Tím jedním nejpotřebnějším jest: nespustiti se Boha. Šťastní jsou rodičové, kterým se s pomocí Boží a výše naznačeným způsobem toho podaří docíliti, aby se jejich dítky po celý život Boha nespustily.

Zase několik pravidel Ducha sv.

Duch svatý ústy Raguele a jeho manželky dává křesťanským snoubencům důležitá pravidla: milovati se navzájem, ctíti tchána a tchyni, spravovati čeládku, opatrovati svůj dům, jeden každý chovati se bez úhony.

Vzájemné lásce budou se stavěti v cestu rozmanité překážky. Jenom Bohu oddaná a láskyplná trpělivost dovede tyto škodlivé překážky odstraňovati.

Tchán a tchyně jsou jednomu z manželů osoby cizí. Proto často musí zakoušeti trpkých příkoří od manželky svého syna nebo od manžela své dcery. Taková nezasloužená a bolestná příkoří volají k Bohu o trest. Trest jistě se dostaví podle pravidla: Čím kdo hřeší tím i trestán bývá.

Služební náleží k domácnosti. Představení domácnosti mají povinnost nejenom dáti služebným zaslouženou mzdu, nýbrž také dbáti o jejich pořádný život. Mají laskavě upozorňovati a napomenouti, jeli třeba i rozhodně a přísně zakročiti. Je jisto, že dobrý příklad hospodáře a hospodyně má na služebné veliký vliv.

Opatrovati dům není snadným úkolem. Paní domu, jíž ponejvíce jest tento úkol svěřen, musí míti oči všude, myšlenky při všem, nesmí zapomínat, musí do budoucnosti předvídat. Kniha Přísloví kreslí obraz starostlivé manželky a hospodyně: „Manžel na ni spoléhá, o zisk nemá nouze. Prospěch mu činí, ne škodu, v každý den života svého... Pracuje radostnou ru-

kou. Jest jak obchodní koráb, z dálky, jenž dováží chleba. Když ještě noc je, vstává, rozdává stravu své rodině, služebným svým jídlo. — Vliv a čest její roucho jest, s úsměvem v budoucno patří. Ústa svá otvírá v moudrosti, učení vlídné má na rtech. Pátrá, co v domě se děje, chleba bez práce nejí. Rostou jí děti a ctí ji, ve vážnosti roste i muž její a chválí ji. Klamavá, prchavá krása jest. Která se bojí Pána, té ženě přísluší chvála!" Př. 31.

Býti bez úhony neznamená nic jiného než chrániti se hříchu a vždy a ve všem míti na paměti vůli Boží. To jest ovšem povinností obou manželů.

Královo tajemství.

Slova Rafelova, jimiž se dal rodině Tobiášově poznati, jsou hodna posla Božího. Jsou překrásná a hluboká. Praví o nich sám Rafael, že jimi odhaluje tajemství Králova, tajemné skutky a řízení Boží: „Tajemství královo ukrývati je dobře, ale Boží skutky zjevovati a velebiti je čestno." Záměry pozemských králů zjevovati nesmí ten, jemuž byly tajně svěřeny, protože by mohlo jejich prozrazení býti králi osudné, na příklad prozrazení válečných plánů. Záměry Boží však lidem oznámiti není nebezpečno, protože jich žádný člověk nemůže zhatit, ba naopak jest užitečno, by je v určitých případech prohlédl, a pak tím více moudrost a dobrotu Boží velebil.

Dejme si říci!

„Modlitba s postem a s almužnou jest lepší, nežli schovávati poklady zlata," upozorňuje Duch svatý ústy Rafaelovými. Zásluhy těchto tří dobrých skutků jsou bohatstvím, které nám nikdo nemůže vzíti a které nám zůstane pro celou věčnost. Modlitbou, postem a almužnou získáváme si milosrdenství Boží. Ovšem dobrý skutek nezjednává sám člověku odpuštění hříchů. K odpuštění jest třeba svaté zpovědi všem lidem. Za dobré skutky získáváme si však mimořádnou milost Boží: vytrvalost v dobrém až do konce.

Znova a znova!

Z vzácných slov andělových, nechť neujde naší pozornosti povzbuzující výrok: „A žes byl Bohu milý, bylo třeba, bys byl zkoušen." Vidíme, že zase se osvědčilo přísloví: Koho Bůh miluje, toho křížem navštěvuje.

Čeho budeme požívati v nebi.

„Já požívám neviditelného pokrmu a nápoje, který nemůže být od lidi viděn," pravil na vysvětlenou Rafael. Neviditelný

ten pokrm a nápoj je Bůh, kterého požívají andělé, poznávajíce ho v jeho neskonalé kráse a velebnosti a milujíce ho v jeho nezměrné dobrotě a lásce. Téhož nebeského pokrmu a nápoje máme požívati také jednou my ve věčném životě a máme odtud čerpati nevýslovnou rozkoš a blaženost. Svaté přijímání jest nejlepší přípravou na onen život a na onen pokrm.

DODATEK K VYPRAVOVÁNÍ O TOBIÁŠOVI.

Tobiášův chvalozpěv — Tobiáš starší předpovídá před svou smrtí zkázu Ninive a slávu rodné země — napomíná svého syna, aby se z Ninive vystěhoval — Tobiáš syn po matčině smrti tak učinil.

Tobiáš starší otevřev ústa dobrořečil Hospodinu řka: „Veliký jsi, Hospodine na věky, po všecku věčnost trvá tvoje vláda. Neboť mrskáš ty a zase hojíš, do podsvětí svádíš a vyvádíš zpět, a tvé ruce nikdo uniknout nemůže. Slavte Pána, synové Israelovi, před očima národů jej chvalte, neboť právě proto rozptýlil vás mezi národy, kteří neznají ho, abyste mluvíce o jeho divech je učili, že není Bůh jiný všemocný kromě něho. On nás trestal pro naše nepravosti a on spasí nás pro své milosrdenství. Hleďte, co nám prokázati ráčil, oslavujte ho se strachem a s hrůzou, svými činy velebte věčného krále. Já budu slavit ho v zemi zajetí svého, neboť ukázal svou velebnost na hříšném lidu. Obraťte se tedy, kteří hřešíte, vykonávejte před Bohem spravedlnost. Věřte, že vám prokáže milosrdenství.Jáť, to jest duše má, raduje se z něho. Slavte Pána všichni, které si vyvolil, slavte dny veselé, vzdávejte mu díky. Jerusaleme, ty město Boží, Pán tě potrestá pro skutky tvých rukou. Oslavuj Pána dobrými svými činy, vzdávej chválu Bohu věčných věků, aby zase vystavěl svůj stánek v tobě, povolal zpět do tebe všecky zajatce, abys plesal po všecky věky věkův.

Velejasným světlem stkvíti se budeš, všecky končiny země se budou ti klanět. Národové zdaleka k tobě přijdou, s dary budou se klanět v tobě Pánu, půdu tvou za svatou budou považovat, budouť jméno velké v tobě vzývat. Zlořečeni budou, kdo tebou pohrdnou, zavrženi, kdož tě budou tupit. Požehnáni však tvoji stavitelé. Ty pak radost budeš míti ze svých synů, neboť všichni budou požehnáni, budou shromážděni u Hospodina. Blaze každému, kdo miluje tě, a kdo raduje se z pokoje tvého. Duše moje, dobrořeč Hospodinu, vysvobodíť město své Jerusalem za všech jeho soužení Hospodin Bůh náš. Budu šťasten, žít-li bude můj dorost, aby viděl slávu Jerusalema. Jerusalemské brány zbudovány budou ze safírů a ze smaragdů. Z drahokamů všecky zdi jeho vůkol. Všecky ulice jeho vydlážděny budou bělostným a čistým kamenem, a v jeho třídách bude zpěv: „Alleluja." Požehnán Hospodin, který vyvýšil jej, vládniž nad ním na věky věkův. Amen.

Tobiáš dokončil svůj chvalozpěv.

Od té doby, co nabyl Tobiáš zraku, byl ještě živ čtyřicet dvě léta, a viděl syny svých vnuků. Dovršiv sto dva roky byl uctivě v Ninive pohřben. Ztrativ totiž zrak v padesátém šestém roce, v šedesáti letech ho zase nabyl. Ostatek jeho života byl radostný a prospívaje v bázni Boží odešel v pokoji.

V hodinu smrti povolav k sobě svého syna Tobiáše a sedm jeho mladých synů, svých vnuků, pravil jim: „Zkáza Ninive se blíží. Neboť nemine se s účinkem slovo Hospodinovo. A naši bratři, kteří jsou ze země Israelovy odvedeni a rozptýleni, navrátí se do ní. Všecka jeho opuštěná země bude zase zalidněna. Dům Boží, který byl v ní spálen, bude zase vystavěn a všichni, kteří se bojí Boha, vrátí se tam. I pohané opustí své modly, přijdou do Jerusalema, a budou v něm bydliti. S radostí také všichni králové země budou se klaněti v něm králi Israelovu."

„Protož slyšte, synové moji, svého otce: Služte Hospodinu věrně, snažte se činiti, co se mu líbí. Přikažte také svým synům, by činili skutky spravedlivé, dávali almužnu, pamatovali na Boha a ustavičně upřímně a z celé své síly ho chválili. Nyní tedy, synové, slyšte mne! Nezůstávejte tu, ale jakmile pochováte svou matku vedle mne v jednom hrobě, hned vydejte se na cestu, byste se odtud dostali, neboť vidím, že nepravost města je zničí."

Po smrti své matky tedy odešel Tobiáš z Ninive se svou manželkou, se syny a vnuky i vrátil se k svému tchánu a tchyni. Zastal je ve zdraví a ve stáří velikém. Pečoval o ně a sám zavřel jim oči. Všecko dědictví domu Raguelova dostal on sám. Viděl syny svých synů do pátého kolena. Když dovršil v bázni Boží devadesát devět roků, v radosti pochovali ho. Všecka jeho přízeň a všecek jeho rod žil dále šťastně svatým životem, takže milí byli jak Bohu, tak lidem, to jest všem obyvatelům země. Tob. 13, 14,

*

Tobiáš, učitel svého lidu a prorok.

Chvalozpěv Tobiášův jest krásnou ukázkou starozákonního umění básnického. Jest vroucím projevem vděčnosti Tobiášovy vůči Hospodinu za prokázaná dobrodiní. V tomto chvalozpěvu jest však obsaženo i důtklivé vybídnutí lidu israelskému, aby se zamyslil nad svým osudem, aby uznal, že hřešil a že spravedlivě jest potrestán. Tobiáš upozorňuje Israelity, že mají ve svém vyhnanství mezi pohanskými národy vznešený úkol poučovati pohany, „že není Bůh jiný všemocný kromě Hospodina." Dále Tobiáš osvícen Duchem svatým líčí slávu Jerusalema, až zavítá do něho Vykupitel.

Jakoby viděl příchod Králů k narozenému Vykupiteli nadšenými slovy předpovídá: „Národové zdaleka k tobě přijdou

s dary budou se klanět v tobě Pánu.“ Jerusalem bude koléb- kou Církve. To naznačují slova: „Půdu tvou za svatou budou považovat. Zlořečeni budou, kdo tebou pohrdnou, zavrženi, kdo tě budou tupit. Blaze každému, kdo miluje tě, a kdo raduje se z pokoje tvého.“ Ku konci chvalozpěvu dokonce už snaží se vyobraziti krásu nebeského Jerusalema, v jehož třídách na věky bude zníti radostné „Alleluja“.

Připomínejme si často krásu nebe.

Nadšená píseň Tobiášova je nám krásným vzorem, jak se máme modlit, jak máme smýšlet o Prozřetelnosti Boží, která všeho i utrpení a trestů používá k našemu konečnému blahu, to jest k naší spáse. Každá naše modlitba a každé rozjímání mělo by končit vzpomínkou na krásu a blaženost věčného života v Bohu. Taková vzpomínka bude nás povzbuzovati k dobrému, chrániti před hříchem a posilovati v křížích. Obsažný podklad k úvaze o nevýslovné kráse nebeského Jerusalema, v němž na věky bude sídliti vzkříšená a oslavená Církev, podává nám svatý Jan apoštol na konci svého Zjevení: „A uviděl jsem nové nebe a novou zemi. Také jsem uviděl město svaté, Jerusalem nový. A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi, a oni budou jeho lidem, a on, Bůh, s nimi bude jejich Bohem. A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již, ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly. — Chrámu jsem v něm neviděl, neboť pán Bůh všemohoucí jest chrámem jeho, a Beránek. A to město nepotřebuje slunce ani měsíce, aby mu svítily, neboť velebnost Boží je osvítila, a svící jeho jest Beránek. I budou choditi národové ve světle jeho a králové země přinesou slávu a čest do něho. A brány jeho nebudou se zavírati za dne, neboť noci tam nebude. A nevejde do něho nic poskvrněného, ani kdo páše ohavnost a lež, leč jen ti, kteří jsou napsáni v Beránkově knize života.“ Zj. 21.

Ku konci dojímavého životopisu.

Tobiáš starší před svou smrtí předpověděl zkázu města Ninive. Čtyřicet let potom Babyloňané a jejich spojenci Medové a Skythové srovnali město se zemí. To se stalo roku 606. před Kristem.

Tehdy Tobiáš mladší už v Ninive nebyl. Podle vůle otcovy po smrti matčině odešel do Ekbatan v Medii k svému tchánu a tchyni. Zastal je ve zdraví a ve stáří velikém. Pečoval o ně a sám zavřel jim oči. Svatost života a Boží požehnání přeneslo se i na potomstvo Tobiášovo. Krásný a nezapomenutelný příklad spravedlivého života obou Tobiášů září do dneška všem lidem dobré vůle.

CO SE DÁLO V ŘÍŠI JUDSKÉ. (932—587 př. Kr.)

ISAIÁŠ POVOLÁN K ÚŘADU PROROCKÉMU.

Isaiáš vypravuje o svém povolání k prorockému úřadu — Úvodní napomenutí pobloudilého lidu — Oběti nutno Hospodinu přinášeti s čistým srdcem — Kdo prosí za odpuštění, odpuštění dosáhne — Slavný bude pahorek Jerusalemský, až přijde Vykupitel, — jenž narodí se z Panny — a bude Knížetem pokoje.

Toho roku, kdy zemřel v Judsku král Osiáš-Azariáš, viděl jsem Pána, an sedí na trůnu vysoko vyzdviženém. Cípy roucha jeho naplňovaly chrám. Serafové vznášeli se nad ním. Šest křídel měl každý. Dvěma zastíral si tvář, dvěma zastíral si nohy a dvěma létal. A volal jeden ke druhému:

„Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů, plná jest všecka země slávy jeho."

Chvěly pak se podvoje veřejí od hlasu volajícího a dům naplnil se dýmem. I řekl jsem: „Běda mně, neb veta jest po mně. Vždyť jsem člověk rtů poskvrněných, vždyť bydlím mezi lidem rtů poskvrněných, a krále, Hospodina zástupů, viděl jsem očima svýma!"

I přiletěl ke mně jeden ze serafů, mající v ruce ohnivý kamének, který kleštěmi byl vzal s oltáře, dotekl se jím úst mých a řekl:

„Ejhle, dotklo se toto rtů tvých, odňata jest nepravost tvá, a tvůj hřích jest očištěn."

I slyšel jsem hlas Páně, an praví: „Koho mám poslat, a kdo nám půjde?"

I řekl jsem: „Aj, já, pošli mne." Is. 6.

* * *

Isaiáš napomíná pobloudilý lid:

Slyšte nebesa, pozoruj země, neb Hospodin mluví:

„Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou. Zná býk hospodáře, i osel jesle svého pána, Israel však mne nezná, lid můj rozumu nemá. Běda národu hříšnému, lidu, jejž vina tíží, plemeni nešlechetnému, dětem pokaženým. Opustili Hospodina, Svatého Israelova tupí, obrátili se k němu zády. Kam ještě bít vás mám, kdyžtě hřešíte dále?"

„K čemu jest mi množství obětí vašich?" — praví Hospodin — „Syt jsem skopových žertev a tuku krmných hovad, krve telat a beranů a kozlů nechci. Když rozprostíráte své ruce, odvracím oči své od vás, a když rozmnožujete modlitby, nevyslýchám vás. Vždyť máte ruce své plné krve. Čistě se umyjte! Odstraňte zlé své smýšlení, abych neviděl ho. Přestaňte jednati zvrhle, učte se činiti dobře: hledejte spravedlnost, přispějte potlačenému, ku právu pomozte sirotku, zastaňte se vdovy! Mů-

žete přijít, byste mne kárali: — Hospodin praví — byť byly vaše hříchy jak šarlat, jak sníh budou zbíleny, byť byly červené jak červec, jak vlna zbělejí. Chutě-li budete poslouchat mne, dober světa budete požívat. Nebudete-li však chtíti a popudíte-li mne k hněvu, meč vás pohltí, neb ústa Hospodinova mluvila." Is. 1,

Co viděl Isaiáš, syn Amosův, o Judovi a Jerusalemu:

V posledních dnech zpevněna bude hora domu Hospodinova. Bude nejvyšším vrcholem horstev, vyvýšená nad pahorky. Proudit bude k ní každý národ, hrnout se mnoho kmenů, a řeknou: „Pojďte a vystupme na horu Páně, do domu Boha Jakobova!

Ať nás naučí svým cestám, a choditi budeme po jeho stezkách!" Vyjdeť se Siona nauka, a slovo Páně z Jerusalema. Porovnávat bude národy, rozsuzovat četné kmeny, že zkují v radlice své meče, a svá kopí v srpy ženců. Nezdvihne meče kmen proti kmeni, aniž cvičit se budou v boji. Nuže, dome Jakobův, pojďte, a choďme ve světle Hospodinově! Is. 2,

Proroctví o Dítěti, jež se narodí z Panny a jež bude knížetem pokoje: „Za dnů Achaza, krále judského, vytáhl Rasin, král syrský, a Pekach, král israelský, proti Jerusalemu do boje. I řekl Hospodin Isaiášovi: „Vyjdi vstříc Achazovi."

I mluvil Hospodin k Achazovi skrze Isaiáše a řekl: „Požádej si znamení od Hospodina, Boha svého, buď hluboko, v podzemí, nebo vysoko, na výsostech, že nepřátelé Jerusalema nezvítězí."

Achaz řekl: „Nebudu žádati, abych nepokoušel Hospodina.“ I řekl Isaiáš: „Slyšte tedy, členové domu Davidova! Jest vám málo roztrpčovati lidi, že i Boha mého roztrpčujete? Proto sám Hospodin dá vám znamení: „Aj, Panna počne a porodí Syna, zván bude jménem „Emanuel“, to jest „Bůh s námi“, máslo a med bude jísti, až dovede zavrci zlé a voliti dobré. Neboť prve než bude dítě umět zavrci zlé a voliti dobré, bude zpustošena země, jejížto dvou králů se hrozíš. Ale Hospodin přivede i na tebe, protože jsi neuvěřil slovu Hospodinovu, a na tvůj lid a na dům otce tvého dny, jakých nebylo od té doby, co se odštěpil Efraim od Judy, assyrským králem.“

Is. 7,

Potom pravil Isaiáš: „Kdysi v ponížení byla země Zabulon a Neftali, ale posléze bude ve vážnosti Přímoří, Pojordání, Galilea pohanů. Lid, který chodí ve tmě, vidí veliké světlo. Obyvatelům země, již zastiňuje smrt, těm vzchází světlo. Hospodine, rozmnožil jsi národ, zvýšil jsi radost, veselí se před tebou, jako bývá veselost ve žni, jako plesají vítězi, když se dělí o kořist. Neboť Dítě narodí se nám a Syn bude nám dán, vladařství na rameni bude míti, a nazýván bude: „Zázračný, Rádce, Bůh silný, Otec na budoucí věky, Kníže pokoje. Vladařství jeho vzroste a pokoji nebude konce. Na trůně Davidově a v království jeho vlásti bude, aby je utvrzoval a upevňoval právem a spravedlností od tohoto času až na věky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní. — Prut vzejde z pahýlu Jeseova, výhonek z kořene jeho vykvete, a spočine na něm duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a pobožnosti a naplní jej duch bázně Hospodinovy. Ne dle toho, co oku se zdá, bude soudit, aniž dle toho, co uslyší, bude trestat. Ale dle práva bude se ujímat chudých a spravedlivě mstíti utlačené.“ Is. 9, Is. 11,

*

Teď budeme sledovati osudy říše judské.

Po smrti Šalomounově rozštěpila se jeho říše na dvě části: říši israelskou a říši judskou. Doposud sledovali jsme ponejvíce osudy říše israelské (v severní části Palestiny). Tato trvala od nastoupení krále Jeroboama r. 932 před Kristem až do roku 721, kdy poslední král israelský Oseáš i velká část obyvatelstva byli odvedeni králem Sargonem do assyrského zajetí. Za 211 roků vystřídalo se na trůně israelském 19 králů. Jedním z nich byl král Achab, s nímž se utkal prorok Eliáš.

V dalším budeme sledovati osudy říše judské, kde kralovali v Jerusalemě potomci Davidovi. Tato říše udržela si déle samostatnost. Vystřídalo se v ní 20 králů od roku 932 až do roku 587, kdy poslední král judský Sedekjáš byl s lidem odveden do babylonského zajetí králem Nabuchodonosorem.

Isaiášův stručný životopis.

V říši judské působil Isaiáš, kníže mezi proroky. Narodil se asi roku 767. Otec Isaiášův slul Amos, kterého dlužno dobře lišiti od proroka Amosa. Rodina Isaiášova byla zámožná a vznešená. Isaiáš sám byl přirozeně neobyčejně nadaný a dle všeho také vyzbrojen všemi vědomostmi a dovednostmi, které patřily tehdy ku vzdělání syna ze vznešené rodiny. Bydlil v Jerusalemě.

K úřadu prorockému byl povolán roku 737, téhož roku, kdy zemřel judský král Azariáš-Osiáš. Působil za jeho nástupců: Joatama, Achaza, Ezechiáše. Dle židovského podání skonal za panování krále Manassa mučednickou smrtí, byv rozřezán dřevěnou pilou. Isaiáš byl veřejně činný asi 60 roků: od roku 737 asi do r. 680.

Isaiášovo dílo.

Isaiáš nazývá se evangelistou Starého Zákona. Obsažná kniha jeho proroctví líčí Vykupitele bezmála tak, jak to činili evangelisté. Jakožto dokonalý řečník umí Isaiáš tak mistrně buditi všecky city, prudké i něžné, že ze všech svatopisců snad jediný svatý Pavel, apoštol národů, může se s ním měřiti. Neboť ten, který největší ošklivostí proti neřestem rozněcuje duše, a hrozbami Božích soudů poráží hříšníky, týž změniv hlas zahýbá k milosrdenství a v slzy rozplývá duše, poražené a lkající, sladce hladí, mysli dodává bojícím se a zahání strach. Kam chce, čtenáře ohýbá, sladkostí svou je poutá a sobě získává, jestliže se zatvrzele nevzpírají.

Kdy se Isaiášovi nedostávalo slov.

Isaiáš stručně vypravuje o prorockém zjevení, jehož se mu dostalo v chrámě, neboť jistě chybilo mu obrazů a slov, aby vyjádřil, co viděl. Velebnost Boží nelze slovy lidskými vystihnouti. Nedokonalé znázornění má napomáhati lidské představivosti. Trůnem vysoko vyzdviženým naznačuje se neskonalá moc a sláva Boží. Isaiáš viděl Boha, jak sedí na svém slavném trůně. Sezením znázorňuje se soudcovský majestát Boží. Křídla serafů naznačují jejich úkol, jako poslů a služebníků Božích a zároveň mají vyvolati dojem nehmotnosti.

„Svatý, svatý, svatý jest Hospodin, Bůh zástupů, plná jest všecka země slávy jeho", jest začátek velebného hymnu, kterým kůry andělské oslavují svého dobrotivého Tvůrce. Troje „svatý" vztahuje se ku třem Božským Osobám.

Tajemnost a nepřístupnost bytosti Boží byla Isaiášovi připomenuta dýmem, který naplnil chrám. Anděl na rozkaz Boží přichází, aby ústa Isaiášova posvětil a uschopnil k vykonávání

kazatelského a prorockého úřadu. Isaiáš na rozdíl od Mojžíše, Jonáše, ochotně přijímá své poslání od Boha.

Výčitka, která platí i dnes mnohým.

Pronikavě a palčivě zněla Israelitům do svědomí slova Hospodinova Isaiášem pronesená: „Zná býk hospodáře, i osel jesle svého pána, Israel však mne nezná, lid můj rozumu nemá." Nevěrou, a modlářstvím a pohanskou znemravnělostí odplácel se lid israelský Bohu za nespočetná a ustavičná jeho dobrodiní. Tatáž výčitka měla by se rozlétnouti světem i dnes mezi mnohé vlažné a hříšné křesťany. Nejenom zvířata, ale celá nerozumná příroda podřizuje se na slovo svému dobrotivému Tvůrci, jenom člověk a k tomu křesťan má Boha, svého Stvořitele a Vykupitele „neznati", nemá míti „rozumu"? Je nevěra pokrokem a předností lidského rozumu? Prorok Isaiáš odpovídá: Nevěra snižuje člověka pod úroveň nerozumného zvířete. Jsou hříchy vymožeností lidské svobody? Může člověk hřešit a vůle Boží nedbat? Isaiáš varuje před tím: Kam ještě bít vás mám? Nehřeš, sám na sebe hříchy svými hotovíš hroznou metlu trestů Božích. Co z toho budeš míti? Spravedlnosti Boží neujdeš.

Když budu Pánu Bohu pilně obětovat.

„Dobře pravíš" — mohl říci Israelita Isaiášovi — „uznávám, že hřeším, půjdu tedy do chrámu, a usmířím Hospodina obětí. Když budu přinášeti oběti a když se budu modlit, snad Bůh přehlédne moje hříchy." Ne nepodobně smýšlí i mnohý křesťan. Uznává svoje hříchy, ale připomíná Pánu Bohu, že v něho věří a žádá ho, aby jeho modlitby, návštěvy chrámu, dobré skutky přijal jako zástěru a přikrývku hříchu, kterých se míní dále dopouštěti.

Napřed: Odstraňte zlé své smýšlení!

„K čemu jest mi množství obětí vašich? Když rozprostíráte své ruce, odvracím oči své od vás, a když rozmnožujete modlitby, nevyslýchám vás. Přestaňte jednati zvrhle, učte se činiti dobře. Odstraňte zlé své smýšlení. Pak — byť byly vaše hříchy jak šarlat, jak sníh budou zbíleny," volá Hospodin ústy Isaiášovými. Modlitba a oběti nestačí k odpuštění hříchů! Především jest třeba odstraniti z duše „zlé své smýšlení". Křesťan tak činí svátostí pokání. Rozpomíná se na své hříchy podle Božích a církevních přikázání. Z celé duše lituje všech těchto hříchů. Pevně si umíní, že s pomocí Boží bude se chrániti nejen hříchů, ale i příležitostí k nim. Kajícně se vyznává ze všech svých vědomých hříchů. Pokorně přijímá nepatrný trest za hříchy v uloženém pokání a rád si sám tento trest ještě modlitbou, půstem neb almužnou zvýší. Když těchto pět podmínek k odpuštění

hříchů svědomitě vyplní, možno o něm říci, že „změnil své zlé smýšlení“ a Pán Bůh vyplní svůj slib, už Isaiášem vyslovený, že zbílí i ty největší hříchy, i kdyby byly rudé a krvavé jako šarlat. Nikdy nemůžeme býti dosti vděčni Ježíši Kristu za milost odpuštění hříchů ve svaté zpovědi!

„Pokoj lidem dobré vůle.“

V dalším odstavci předpověděl Isaiáš slávu Jerusalema, z něhož vyjde nauka, jež bude slovem Páně. Tato nauka způsobí u lidí a národů, kteří ji přijmou a podle ní se budou řídit, podivuhodnou změnu dosavadního neurvalého a nenávistného způsobu vzájemných styků: že zkují v radlice své meče a svá kopí v srpy ženců. Těmito slovy předpovídá prorok, že hlavním působištěm slíbeného Vykupitele bude Jerusalem. Zcela jasně naznačuje, že obsahem nového učení, které světu přinese bude: pokoj vyplývající z lásky. Andělé zpívající nad chlévem betlémským: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle,“ připomínali světu, že nadešla chvíle, kterou předpověděl Isaiáš, že nadešla doba lásky a pokoje pro všecky lidi dobré vůle. Patříme mezi lidi dobré vůle? Je láska k Bohu a k bližnímu, a z ní vyplývající pokoj a mír obsahem našeho života? Tyto dvě otázky zasluhují velice důkladného sebezpytování.

Achazovo zdráhání příležitostí k slavnému proroctví.

Zajímavé jest, při jaké příležitosti předpověděl Isaiáš, že Dítě-Vykupitel narodí se z Panny. Krále Achaza, potomka Davidova na trůně judském, ohrožovalo válečné nebezpečí. Bůh plně sliby dané Davidovi, poslal Isaiáše k Achazovi, aby mu nabídl Boží pomoc. Na důkaz, že skutečně jest prorok Bohem poslán, měl si král Achaz vyžádati zázračné znamení jakéhokoliv druhu. Achaz pohrdl Boží nabídkou vymlouvaje se: „Nebudu žádati, abych nepokoušel Hospodina.“ Tato omluva byla by bývala správná tenkráte, kdyby někdo jiný než Bohem poslaný prorok jej vybídl, aby žádal od Boha nějaký zázrak. V tom případě bylo by takové přání dokonce hříšné. Tentokrát bylo hříchem opačné počínání Achazovo. Nechtěl od Boha nabízeného zázraku, a nepřál si zvláštní pomoci Boží. Proč? Aby pod dojmem zázračné pomoci Boží nebyl nucen zanechati dosavadního svého pohansky hříšného života.

Když se místo na Boha spoléhá na lidi.

Achaz svým odmítnutím pomoci Boží a celým svým vnitřním smýšlením dopustil se veliké urážky Boží. Ve své nejapnosti vůči Bohu zašel Achaz tak daleko, protože se domníval, že ve válečné tísni pomůže mu král assyrský. Přišel trest. Vypravuje

se o tom na jiném místě Písma svatého. Achaz byl náležitě zklamán. Král assyrský, v jehož pomoc doufal, přitáhl, ale ne aby Achazovi pomohl, nýbrž aby ho oloupil.

Ne Achazovi, nýbrž rodu Davidovu dá Bůh zázračné znamení, nad nímž bude žasnouti svět.

Když Achaz zamítl znamení pomoci Boží, Isaiáš pronesl památná slova: „Slyšte tedy, členové domu Davidova! Jest vám málo roztrpčovati lidi, že i Boha mého roztrpčujete? Proto sám Hospodin dá vám znamení: „Aj, Panna počne a porodí Syna, zván bude jménem Emanuel, to jest „Bůh s námi", máslo a med bude jísti, až dovede zavrci zlé a voliti dobré." Zamítne-li kdo pomoc od přítele-člověka, působí mu trpkost. Achaz působí trpkost Bohu. Achazovi nebude se Bůh vnucovat. Nedostane se mu tedy znamení pomoci Boží. Prorok z vnuknutí Božího od osoby Achazovy obrací se ve své řeči k rodu Davidovu. Rodu Davidovu bude dáno veliké a zázračné znamení, že nebude od nepřátel vyhlazen, ale že bude „trůn království jeho upevněn na věky". Tak Bůh Davidovi slíbil. Poněvadž už se nejedná o osobu Achazovu, nýbrž o dějinné osudy celého rodu Davidova, nebude dáno znamení ihned, nýbrž až svým časem.

Evangelista sv. Matouš se dovolává Isaiášova proroctví.

Svatý Matouš ve svém evangeliu upozorňuje, že se stalo skutkem znamení Isaiášem naznačené. Píše: „Hle, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou. Neboť co se v ní počalo, z Ducha svatého jest. Porodí pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš, to jest Spasitel, neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich. Toto pak všecko stalo se, aby se naplnilo, co bylo pověděno od Pána skrze proroka slovy: „Aj, Panna počne a porodí Syna a nazvou ho jménem Emanuel, to jest v překladě „S námi Bůh".

Emanuel a Nejsvětější Svátost Oltářní.

Jméno „Emanuel" jest zřídka užívaný, přece však velice významný název Vykupitele. Přeloženo do češtiny znamená „S námi Bůh". Nelze si mysliti vhodnějšího pojmenování Toho, jenž neváhal z lásky k nám lidem uzavříti se do podoby chleba a v této podobě svátostného chleba vcházeti do našich srdcí.

„Máslo a med jísti bude," znamená, že Dítě-Vykupitel prožije svůj dětský věk jako jiné dítky.

Achazovi se špatně povede.

V dalších slovech přechází už prorok opět k Achazovi. Mluví opět o dítěti a o dětském věku. Zde však už nevztahují se

jeho slova na Vykupitele. Dětský věk jest zde časovou mírou 4—5 let, po nichž budou zpustošeny země nepřátel Achazových a zároveň i nepřátel domu Davidova. Předpovídá i Achazovi těžké dny.

Co se čte z proroctví Isaiášova v hodinkách vánočních.

Území kmenů Zabulon a Neftali, nazývané Galilea, bylo hodně osazeno pohanskými přistěhovalci. Obyvatelstvo židovské z tohoto kraje mělo daleko do Jerusalema a snadno se odcizilo duchu zjeveného náboženství a načichlo pohanstvím. Proto byla Galilea považováno od pravověrných židů za zemi „pohanské tmy". Ale prorok vidí, co se stane v staleté budoucnosti: „Kdysi v ponížení byla, ale posléze bude ve vážnosti Galilea pohanů. Lid, který chodí ve tmě, vidí veliké světlo." Právě v této polopohanské zemi v nepatrném městečku Nazaretě a snad v nejchudobnějším domku tohoto města ztráví svůj mladý věk Vykupitel světa. On bude tím velikým podivuhodným světlem, jež zazáří ubohým pohanům v galilejském Nazaretě i v celém světě.

Předpovídá světu vánoční radost.

„Hospodine, rozmnožil jsi národ, zvýšil jsi radost, veselí se před tebou, jako bývá veselost ve žni, jako plesají vítězi, když se dělí o kořist". Z nepatrné země židovské, z poměrně nepatrného počtu obyvatel této země rozrostla se Církev Vykupitelem založená mezi všecky národy světa. Tím rozmnožila se i radost z vykoupení mezi miliony věřících. Radost z vykoupení jest podobna radosti rolníka sklízejícího bohatou úrodu, nebo radosti vítězů v boji, kterým se podařilo vzíti velikou kořist.

Když hlaholí vánoční zvony.

„Dítě narodí se nám a Syn bude nám dán, vladařství na rameni bude míti, a nazýván bude: Zázračný, Rádce, Bůh silný, Otec na budoucí věky, Kníže pokoje." Když Církev v jitřních hodinkách na slavnost Narození Páně dává hlasitě předčítati tato slova Isaiášova proroctví, rozechvívá a dojímá jimi kdekoho. Zní jako vánoční evangelium a přece byla pronešena prorokem více než 700 let před skutečným narozením Božského Dítka. V těchto podivuhodně lahodných slovech jest naznačen celý život Ježíše Krista. Bude činiti zázraky, bude raditi a pomáhati stísněným a hříšníkům, svým vzkříšením ukáže, že je Bohem silným, láska jeho bude láskou nejlaskavějšího Otce, jenom On bude dárcem věčného pokoje. — Jím bude trůn Davidův upevněn na věky. Jesse, otec Davidův, bude se radovati, že Vykupitel jest Květem na jeho kmeni. Květ tento bude se rozvíjeti v nekonečně jasném světle Ducha svatého.

VLÁDA ZBOŽNÉHO KRÁLE EZECHIÁŠE

Doba Ezechiášovy vlády — Otevřel a posvětil opuštěný chrám jerusalemský — Dal podávati oběti — Poručil slaviti Velikonoce — Vyklidil modly — Král assyrský Sennacherib vtrhl do Palestiny — Žádal nadarmo Ezechiáše, aby vydal Jerusalem — Isaiáš prostředníkem u Hospodina — Sennacherib nucen odtáhnouti a v Ninive zavražděn — Nemocný Ezechiáš uzdraven — Marnivost Ezechiášova — Jeho smrt.

Ezechiáš, syn krále Achaza, počal kralovati, když mu bylo dvacet pět let, a dvacet devět let kraloval v Jerusalemě. Jméno matky jeho: Abia, dcera Zachariášova.

Činil, co bylo libé před Hospodinem, dle všeho, co činil David, praotec jeho.

Ezechiáš otevřel prvního roku a měsíce vlády své dveře domu Hospodinova a opravil je. Povolal kněze a levity, shromáždil je na prostranství východním a řekl jim:

„Slyšte mne, levité, a posvěťte se. Vyčisťte dům Hospodina, Boha otců svých, vyneste všecku nečistotu ze svatyně! Zhřešiliť otcové naši, činili, co zlé je před Hospodinem, Bohem naším, opustivše ho. Odvrátili tvář svou od stánku Hospodinova a obrátili se k němu zády. Zavřeli dveře v předsíni, zhasili lampy, kadidla nepálili, zápalných obětí nepodávali ve svatyni Bohu Israelovu. Proto popuzen byl Hospodin ke hněvu na Judu i na Jerusalem, a vydal je na zděšení a na hrůzu a na posměch, jak sami vidíte očima svýma. Hle, otcové naši padli mečem, synové pak naši, dcery a manželky odvedeny jsou do zajetí pro ten hřích. Nyní tedy ustanovil jsem se na tom, že vejdeme ve smlouvu s Hospodinem, Bohem Israelovým, aby odvrátil od nás hrozný hněv svůj. Synové moji, nebuďte vlažni. Vás vyvolil Hospodin, abyste stáli před ním, sloužili mu, ctili jej a pálili mu kadidlo."

Povstali tedy levité, shromáždili bratry své, posvětili se a vešli dle rozkazu králova a příkazu Hospodinova, by vyčistili dům Boží.

Kněží všedše do chrámu Hospodinova, aby ho posvětili, vynesli všecku nečistotu, kterou vnitř nalezli do nádvoří domu Hospodinova. Levité pak vzali ji a vynesli ven ku potoku Kedron. Počali čistiti prvého dne měsíce prvého a dokonali dne šestnáctého téhož měsíce, co byli začali.

Vešedše pak ke králi Ezechiášovi řekli mu: „Posvětili jsme celý dům Hospodinův, oltář na zápalné oběti, nářadí jeho, stůl předkladných chlebů s veškerým náčiním jeho, i všecko nádobí chrámové, které byl poskvrnil Achaz král za své vlády, když převráceně činil. Hle, stojí všecky ty věci před oltářem Hospodinovým.

Rozkázal tedy Ezechiáš, aby podávali celopaly na oltáři. Když ty celopaly přinášeli, počali zpívati chvály Hospodinu, na trouby troubiti a hráti na rozličné nástroje, které dal poříditi David,

král israelský. Když byla oběť dokonána, sklonil se král i všichni, kteří byli s ním, a klaněli se. A přikázal Ezechiáš i knížata levitům, aby chválili Hospodina slovy Davidovými.

Poslal též Ezechiáš ke všemu lidu israelskému i judskému, a napsal listy kmeni Efraimovu a Manassovu, by přišli do domu Hospodinova do Jerusalema, a slavili velikonoce Hospodinu, Bohu Israelovu.

A uradiv se král, knížata a veškera obec jerusalemská, usnesli se na tom, že slaviti budou fase velikonoční měsíce druhého. Nemohli totiž toho učiniti v době příslušné, ježto nebylo s dostatek kněží posvěcených, a lid ještě se byl neshromáždil do Jerusalema.

Šli tedy poslové s listy z rozkazu krále a knížat jeho k veškerému Israelovi i Judovi ohlašujíce rozkaz králův: „Synové Israelovi, obraťte se k Hospodinu, Bohu Abrahamovu, Isákovu a Israelovu, a on obrátí se ke zbytkům, které unikly ruce krále assyrského. Nebuďte jako vaši otcové a bratři, kteří odpadli od Hospodina, Boha otců svých, že je vydal do záhuby, jak sami vidíte. Nezatvrzujte šíjí svých jako otcové vaši. Podejte ruku Hospodinu a pojďte ke svatyni jeho, kterou posvětil na věky. Služte Hospodinu, Bohu otců svých, i odvrátí se od vás hrozný hněv jeho. Neboť obrátíte-li se k Hospodinu, bratři vaši a synové dojdou milosrdenství u pánů svých, kteří je zavedli do zajetí a vrátí se do země této. Jeť dobrotivý a milostivý Hospodin, Bůh váš, a neodvrátí tvář svou od vás, obrátíte-li se k němu.“

Poslové tedy chodili rychle z města do města po Efraimsku a Manassovsku, až do Zabulonska, ale oni posmívali se jim a potupili je. Někteří však muži z Asseru, Manasse a Zabulona poslechli jejich výzvy a přišli do Jerusalema. V Judsku pak způsobila ruka Páně, že dal jim srdce jedno, by vykonali dle rozkazu krále a knížat slovo Hospodinovo.

Sešlo se tedy do Jerusalema lidu mnoho, by konali slavnost přesnic měsíce druhého. A povstavše zbořili oltáře, jež byly v Jerusalemě, zničili také vše, na čem bývalo kadidlo zapalováno modlám a vházeli to do potoka Kedron.

Čtrnáctého dne pak měsíce druhého zabíjeli velikonočního beránka. Kněží a levité, kteří se konečně posvětili, podávali zápalné oběti v domě Hospodinově.

Tak slavili synové Israelovi, kteří byli v Jerusalemě, svátky přesnic sedm dní s veselím velikým. Usnesla se pak všecka obec, že bude ještě jiných sedm dní slaviti, a učinili tak s velikou radostí. Radostí unášeno bylo všecko množství judské, kněží a levité, všecko množství, které bylo přišlo z Israele, i cizinci, kteří přišli ze země israelské nebo byli usedlí v Judsku. Tak stala se v Jerusalemě veliká slavnost, jaké nebylo ode dnů Šalomouna krále israelského, v městě tom. Když pak

vstali kněží a levité, a dali požehnání lidu, vyslyšen byl hlas jejich. Pronikla ta modlitba do svatého sídla nebeského.

Když byla slavnost řádně dokonána, vyšel všecek Israel, co-koli ho bylo do měst judských, ztroskotali modly, posekali háje, pobořili výšiny, a oltáře zničili netoliko po veškerém Judsku a Benjaminsku, nýbrž i v Efraimu a v Manasse, až je zcela vyplenili. Pak navrátili se všichni synové Israelovi na své statky a do měst svých.

Po těchto událostech a po této věrnosti, čtrnáctého léta krále Ezechiáše, přitáhl Sennacherib, král Assyrský, vtrhl do Judska, a obléhl města hrazená, chtěje jich zdobývati.

Když to viděl Ezechiáš, že totiž přitáhl Sennacherib a že všecka síla boje obrací se proti Jerusalemu, radil se s knížaty a junáky, mají-li být ucpány prameny studnic, které byly vně za městem.

Když s tím všichni souhlasili, shromáždil veliké množství, a ucpali všecky studnice i potok, který tekl prostřed země, řkouce: „Aby přijdouce králové assyrští, nenalezli hojnost vody!"

Opravil také pečlivě zeď, která byla pobořena, vystavěl věže na ní a zevnitř zeď druhou. Zopravoval Mello v městě Davi-dově, dal nadělati rozličné zbraně a štítů, ustanovil důstojníky nad bojovníky ve vojště, svolal všecky do ulice brány měst-ské a promluvil k nim srdečně takto:

„Zmužile si veďte a buďte silni. Nebojte se, nestrachujte se krále assyrského, ani všeho mnnožství, které je s ním. Neboť mnohem více je s námi nežli s ním. S ním totiž je rámě tělesné, s námi Hospodin, Bůh náš, který je naším pomocníkem a bo-juje za nás." Lid byl posilněn takovými slovy Ezechiáše, krále judského.

Poté poslal Sennacherib, král assyrský, služebníky své do Jerusalema — sám totiž s velikým vojskem oblehl Lachis — k Ezechiášovi a ke všemu lidu, který byl v městě a vzkázal: „Toto praví Sennacherib, král assyrský: V co doufáte, že se-díte obleženi v Jerusalemě? Zda neklame vás Ezechiáš, aby umořil vás hladem a žízní, pravě, že Hospodin, Bůh váš, vy-svobodí vás z ruky krále assyrského? Zda není to Ezechiáš, který zbořil výšiny jeho i oltáře a přikázal Judovi a Jerusa-lemským: „Před jedním oltářem klaněti se budete a na něm páliti kadidlo!" Nevíte ,co jsem učinil já i otcové moji všem národům zemí? Zda mohli bohové těch národů všech zemí vy-svoboditi zemi svou z ruky mé? Kdo je ze všech bohů národů, jež pohubili otcové moji, který mohl by vytrhnouti lid svůj z ruky mé, aby mohl také Bůh váš vytrhnouti vás z ruky této? Nedávejte se tedy od Ezechiáše klamati, daremným na-mlouváním sváděti, nevěřte mu! Kdyžtě nemohl žádný bůh všech národů a království vysvoboditi lidu svého z ruky mé

a z rukou otců mých, také ani Bůh váš nebude moci vás vytrhnouti z ruky mé.“

I listy psal Sennacherib Ezechiášovi, plné rouhání proti Hospodinu, Bohu Israelovu. Pravil proti němu: „Jako bohové národů jiných nemohli vysvoboditi lidu svého z ruky mé, tak ani Bůh Ezechiášův nebude moci vytrhnouti lidu svého z ruky této!“

A nad to hlasem velikým křičel, jazykem judským, na lid, který seděl na zdi jerusalemské, aby je poděsil a tak vzal město. Mluvil proti Bohu jerusalemskému jako proti bohům národů země, kteří jsou dílo rukou lidských.

Lid mlčel a nic mu neodpověděl, nebo tak jim byl král rozkázal, aby nic neodpovídal jemu.

I přišel k Ezechiášovi Eliakim, syn Helkiášův, správce domu, Sobna písař, a Joahe, syn Asafův, kancléř, majíce roucha roztržená, a oznámili mu ta slova.

Když to uslyšel Ezechiáš král, roztrhl roucha svá, a oděv se v žínici vešel do domu Hospodinova. Poslal také Eliakima, správce domu, Sobnu písaře a starší kněží, oblečené v žínici, ku proroku Isaiáši, synu Amosovu.

A ti řekli: „Toto praví Ezechiáš: „Den trápení, trestu a potupy je den tento. Snad všimne si Hospodin, Bůh tvůj, všech slov posla, jehož poslal král assyrský, pán jeho, by rouhal se Bohu živému, a potrestá ho za slova, která slyšel Hospodin, Bůh tvůj. Vykonej tedy modlitbu za ostatek lidu, který ještě zbývá.“

Když tedy přišli služebníci krále Ezechiáše k Isaiášovi, Isaiáš jim řekl: „Toto povíte pánu svému: Takto mluví Hospodin: „Neboj se těch řečí, které jsi slyšel, jimiž rouhali se mi služebníci krále assyrského. Hle, já mu dám ducha, že uslyše novinu vrátí se do země své, a porazím jej mečem v zemi jeho.“

Když pak uslyšel Sennacherib o Tarakovi, králi etiopském, že vytáhl proti němu a když se musil z Judska obrátiti do boje proti němu, poslal posly k Ezechiášovi, králi judskému, řka: „Toto rcete Ezechiášovi, králi judskému: Ať neošálí tě Bůh tvůj, v něhož doufáš, a neříkej: „Nebude dán Jerusalem do rukou krále assyrského!“ Nebo ty sám jsi slyšel, co učinili králové assyrští všem zemím, kterak je pohubili. Zda ty jediný budeš moci vyváznouti? Zda vysvobodili bohové národů všecky ty, jež pohubili otcové moji?“

Když tedy vzal Ezechiáš list z ruky poslův a přečetl jej, šel nahoru do domu Hospodinova, rozvinul jej před Hospodinem, a modlil se před obličejem jeho: „Hospodine, Bože Israelův, který sídlíš nad cheruby, ty jediný jsi Bůh všech králů země, tys učinil nebe i zemi. Nakloniž ucha svého a slyš! Otevři, Hospodine, oči své, a viz! Slyš všecka slova Sennacheribova, který poslal, aby zhaněl nám Boha živého. Tak jest, Hospo-

dine, zpustošili králové assyrští národy a všecky země jejich, a uvrhli bohy jejich do ohně — nebo nebyli to bohové, ale dílo rukou lidských ze dřeva a z kamene — a zahladili je. Nyní však, Hospodine, Bože náš, vysvoboď nás z ruky jeho, ať poznají všecka království země, že ty, Hospodine, jediný jsi Bůh!"

I vzkázal Isaiáš Ezechiášovi: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: „Zač modlil ses ke mně stran Sennacheriba, krále assyrského, vyslyšel jsem tě."

I stalo se té noci, že přišel anděl Hospodinův a porazil v ležení assyrském sto osmdesát pět tisíců. Když ráno vstali, viděli samé mrtvoly. Odtrhl tedy, odešel, vrátil se Sennacherib, král assyrský, a zůstal v Ninive. Když pak jednou klaněl se ve chrámě Nesrochově bohu svému, Adramelech a Sarasar, synové jeho, zabili ho mečem, a utekli do Armenie.

* * *

V těch dnech roznemohl se Ezechiáš až k smrti. I přišel k němu prorok Isaiáš a řekl mu: „Toto praví Hospodin Bůh: Pořiď o svém domě, nebo zemřeš a nebudeš živ." On však obrátil tvář svou ke stěně a modlil se k Hospodinu, řka: „Prosím, Hospodine, rozpomeň se přece, že jsem chodil před tebou věrně a se srdcem celým, a co je libé před tebou, že jsem činil!"

A plakal Ezechiáš pláčem velikým.

Prve nežli vyšel Isaiáš do půl dvora, oslovil jej Hospodin a řekl: „Vrať se a rci Ezechiášovi, vůdci lidu mého: Toto praví Hospodin, Bůh Davida, otce tvého: Slyšel jsem modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé. Hle, tedy uzdravím tě, třetího dne budeš moci jíti nahoru ke chrámu Hospodinovu. A přidám ke dnům tvým deset let. Z ruky krále assyrského také vysvobodím tebe i toto město, a chrániti budu toto město pro sebe a pro Davida, služebníka svého." I řekl Isaiáš: „Přineste hrudu fíků!" Když ji přinesli a položili na vřed jeho, byl uzdraven.

Prve však tázal se Ezechiáš Isaiáše: „Jaké bude znamení, že mne uzdraví Hospodin a že budu moci jíti třetího dne do chrámu Hospodinova?"

Isaiáš mu odpověděl: „Toto bude znamením od Hospodina, že učiní Hospodin věc, kterou řekl: Chceš, aby postoupil dále stín na slunečních hodinách o deset čárek, či by se vrátil nazpět o tolikéž stupňů?"

Ezechiáš pravil: „Snadno jest, aby stín vzrostl o deset čárek, proto nechci by se stalo toto. Ale chci, aby se vrátil nazpět o deset stupňů."

Volal tedy Isaiáš prorok k Hospodinu, i vrátil stín po čárkách, po kterých byl již sešel, na slunečných hodinách nazpět o deset stupňů.

Toho času poslal Berodach-Baladan, syn Baladanův, král ba-

bylonský, list a dary Ezechiášovi, neboť byl slyšel, že nemocen byl Ezechiáš. Ezechiáš radoval se, že přišli a ukázal jim klenotnici, zlato, stříbro, rozličná vonidla, také masti, i zbrojnici svou a vše, co bylo lze nalézti v pokladech jeho. Nebylo, čeho by jim nebyl ukázal Ezechiáš v domě svém a v celé říši své.

Tu však přišel Isaiáš prorok ke králi Ezechiášovi a řekl mu: Co pravili muži tito? A odkud přišli k tobě? Ezechiáš mu odpověděl: „Ze země daleké přišli ke mně z Babylona."

On tázal se dále: „Co viděli v domě tvém?"

Ezechiáš odvětil: „Vše, cokoli je v domě mém, viděli. Ničeho není v pokladech mých, čeho bych jim nebyl ukázal."

Řekl tedy Isaiáš Ezechiášovi: „Slyš řeč Hospodinovu: Hle, přijdou dny, kdy bude odneseno vše, co je v domě tvém, a co nachovali otcové tvoji až do tohoto dne, do Babylonu. A ze synů tvých, kteří vzejdou z tebe, které zplodíš, pobráni budou, a stanou se komorníky při dvoru krále babylonského."

I řekl Ezechiáš Isaiášovi: „Dobrá je řeč Hospodinova, kterou jsi pronesl. Budiž jen trvalý pokoj za mých dnů!"

4. Král. 18, 19, 20,
2. Par. 29—32,

*

Jeden z nejlepších králů.

Ezechiáš byl jedním z nejlepších judských králů. Panoval 29 let od roku 721 až do r. 693 Hlavní jeho zásluhy jsou vypočteny ve vypravování: Otevřel a posvětil zanedbaný chrám jerusalemský, poručil podávati Hospodinu oběti, slaviti Velikonoce a vykliditi modly. Tím velice povznesl a povzbudil náboženský život nejenom v Judsku nýbrž i v říši Israelské, kterou upomínal na společné náboženské středisko: chrám jerusalemský. O veliké a opravdové nábožnosti Ezechiášově svědčí písemný jeho rozkaz, který rozeslal do všech konců Palestiny. Nemohla zůstati bez povšimnutí srdečná jeho výzva: „Synové Israelovi, podejte ruku Hospodinu a pojďte ke svatyni jeho, kterou posvětil na věky. Služte Hospodinu, Bohu otců svých, i odvrátí se od vás hrozný hněv jeho."

Shoda, láska a důvěra.

Isaiáš byl nejlepším pomocníkem a rádcem Ezechiášovým. Nelze si představiti krásnější shody, lásky a důvěry než byly mezi Isaiášem, představitelem starozákonní církve a Ezechiášem, představitelem světské moci státní. Šťastný byl lid, který byl oběma poslušně poddán.

Věrnému svému služebníku Bůh ničeho neodepře.

Kdo Bohu věrně a oddaně celý život slouží, má právo, aby s plnou důvěrou dovolával se pomoci Boží ve všech věcech. Ezechiáš prosil za uzdravení a prodloužení života. Bůh ne-

odmítl prosbu spravedlivého krále. Ihned vrátil Isaiáše k prosebníkovi se vzkazem: „Toto praví Hospodin, Bůh Davida, otce tvého: Slyšel jsem modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé. Hle, tedy uzdravím tě, třetího dne budeš moci jíti nahoru ke chrámu Hospodinovu. A přidám ke dnům tvým deset let." Buďme pamětlivi: Věrnost za věrnost," Budeme-li věrně sloužit Bohu, není dobra, které by nám Bůh nedal. Jak krásný a radostný je život Bohu věrného spravedlivého křesťana. Při poslední večeři řekl Pán Ježíš apoštolům: „Zůstanete-li ve mně a slova má zůstanou-li ve vás, cokoli budete chtíti, proste, a stane se vám." Jan 15, 7.

Hleď, jaké mám poklady!

Z jakési nerozvážné marnivosti chlubil se král Ezechiáš poslům babylonského krále Berodacha-Baladana svými pozemskými statky. Isaiáš hned potom upozornil krále, že všecky tyto nashromážděné statky budou po čase ztraceny. Vezme si je král babylonský. Předpověď Isaiášova se splnila za 106 let, když roku 587 babylonský král Nabuchodonosor dobyl Jerusalema a všecky poklady jako kořist odvezl s sebou. Není nikdy radno zakládati si a chlubiti se pomíjejícími věcmi. Nejsme jejich pány. Dnes je máme a zítra je ztrácíme. Bůh nám chce ukázati, že tyto věci nemají pro věčnost žádné ceny, nepoužíváme-li jich vydatně k dobrým a záslužným skutkům. Důtklivě na to poukazuje opět Pán Ježíš: „Neskládejte sobě pokladů na zemi. kde je rez a mol kazí, a kde je zloději vykopávají a kradou. Ale skládejte sobě poklady v nebi." Mat. 6, 19.

NĚKTERÁ Z DALŠÍCH PROROCTVÍ ISAIÁŠOVÝCH. PROROCTVÍ MICHEÁŠOVO.

Vykupitelem bude Bůh sám.

Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdy se otevrou oči slepých, i uši hluchých odemknou se. Tehdy poskočí chromý jak jelen, a rozvázán bude jazyk němých. Is. 35, 4.

Proroctví o předchůdci Páně:

„Těšte, těšte můj národ." — praví Bůh váš. Mluvte k srdci Jerusalema, volejte k němu! Jeť skončena robota jeho, jeť odčiněn hřích jeho, vzaltě dvojnásob z ruky mé za všecky viny své."

Hlas volá: „Na poušti připravte cestu Pánu, srovnejte stezky našemu Bohu! Každé údolí zvýšeno budiž a každá hora i pahorek snížen! Co je kde křivého, srovnáno budiž, hrboly buďtež plochou cestou! Ať se ukáže velebnost Páně, každý, kdo tělo má, ať to vidí! Vždyť ústa Páně mluvila. Is. 40., 3.

Modlitba o Spasitele:

Rosu dejte nebesa s hůry, mraky deštěte spravedlivce! Otevři se země a vypuč Spasitele, a spolu vzejdi spravedlnost! Is. 45, 8.

Proroctví o umučení Spasitelově:

Kdo tomu uvěří, co bude od nás slyšet? A komu bude moc ramene Božího zjevena?

Vyšel totiž jako výhonek před Ním (Hospodinem), a jako kořen ze žíznivé země. Podoby neměl ani krásy, bychom Naň patřili, neměl vzhledu, bychom se kochali v Něm. Povržen byl a nejposlednějším z lidí, mužem bolesti, zkušeným v utrpení, před jakým lidé tvář si zastírají, tupen byl, že jsme si nic Ho nevážili.

Vpravdě bolesti naše tento vzal na sebe, ano, co my jsme trpět měli, On snášel. My pak jsme měli Ho za malomocného, zbitého od Boha a sklíčeného. Ale On byl raněn pro hříchy naše, roztlučen byl pro nepravosti naše. Tresty pro naši spásu na Něho dolehly, a Jeho jízvami jsme uzdraveni. My všichni jako ovce zbloudili jsme, každý na svou cestu uchýlil se, i složil Hospodin na Něj nepravost všech nás.

Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých. Jako ovce na porážku vedená, a jako beránek před tím, kdo ho stříhá, němý bývá, neotevřel úst svých. Z tísně, když odsouzen byl, smrt Ho vyrvala. A kdo z jeho pokolení uvážil, ze země žijících že vytržen byl, a bit, pro zločin lidu svého? Budou chtít Ho pohřbít s bezbožníky, avšak u bohatce pochován bude, protože nepravosti neučinil, aniž klam byl shledán v ústech jeho.

Pánu se zalíbilo zdeptat Jej utrpením, bude-li chtíti dáti ve smírnou oběť svůj život. I bude viděti potomstvo po dlouhé věky, úradek Hospodinův On konat bude. Z ovoce toho, co vytrpěl, bude se těšit, nasycen bude radostí z toho, co zkusil. Spravedlivý sluha můj ospravedlní mnohé, neboť On jejich hříchy na sebe vezme. Proto v úděl mu dávám zástupy, i bude mocné v kořist přidělovat. Za to, že vydal na smrt svou duši, že se nechal ke hříšníkům čítat, za to, že On hříchy mnohých nesl, a za ty, kteří se provinili, prosil. Is. 53,

* * *

Prorok Micheáš předpovídá, kde se Vykupitel narodí:

„Ale ty Betleme Efratský, maličký mezi rody Judovými — z tebe mi vyjde Ten, jenž má býti vladařem v Israeli, a jehož původy jsou od počátku, ode dnů věčnosti.“ Mich. 5, 2.

Z druhého dílu proroctví Isaiášových.

Nejdůležitější a nejkrásnější proroctví Isaiášova jsou obsažena v druhém díle jeho obsáhlé prorocké knihy. V tomto díle Isaiáš předpovídá, že v budoucnosti lid israelský, nalézající se v zajetí babylonském, propustí ze zajetí král Cyrus. Proroctví Isaiášovo se splnilo roku 538. před Kristem P., kdy perský král Cyrus podrobil si říši babylonskou a dovolil israelským zajatcům, aby se vrátili do své vlasti.

Zejména však — v druhém díle svých úchvatných proroctví Isaiáš překrásnými obrazy líčí utrpení, smrt, vzkříšení a oslavu budoucího Vykupitele.

V Novém Zákoně vzpomíná se slov Isaiášových.

Žádné jiné knihy Starého Zákona nedovolává se Ježíš Kristus, evangelisté a apoštolové tak často, jako právě knihy proroctví Isaiášových. V Novém Zákoně jest vzpomenuto Isaiášových slov devadesátkrát. Čtrnáctkrát jest Isaiáš výslovně jmenován.

Tažte se a já vám odpovím.

Stručnými, ale sytými a výstižnými slovy maluje Isaiáš budoucího Vykupitele tak, že plným právem ho jmenujeme Evangelistou Starého Zákona. Starozákonním lidem dává Isaiáš odpověď takřka na všecky otázky o příštím Vykupiteli. Na otázku: Kdo to bude? anděl? veliký prorok z lidí? — odpovídá jasně: „Bůh sám přijde a spasí vás." Jaké budou důkazy jeho Božství? Prorok oznamuje: „Tehdy se otevrou oči slepých, i uši hluchých odemknou se. Tehdy poskočí chromý jak jelen, a rozvázán bude jazyk němých." Nezůstává dlužen odpověď na nejdůležitější otázku: Jakým způsobem bude lidstvo spaseno? Slavně a velebně odpovídá kníže proroků: „Kdo tomu uvěří, co bude od nás slyšet?" Těmito slovy chce říci: „Vy, moji krajané, si představujete, že Vykupitel přijde mezi vás v nesmírné slávě, bohatství a moci. A zatím „mužem bolesti bude, zkušeným v utrpení." „V pravdě bolesti naše tento vzal na sebe, ano, co my jsme trpět měli, On snášel .... a jeho jízvami jsme uzdraveni." Kdo přinutí Vykupitele, aby se takto obětoval? — „Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých." Umře také a bude pohřben? — „Z tísně, když odsouzen byl, smrt Ho vyrvala." Touto stručnou odpovědí naznačuje Isaiáš, že Vykupitel neumře smrtí obyčejnou, nýbrž, že bude k smrti odsouzen. Odsouzení bude tak hanebné a potupné, že smrt Mu bude žádoucím vysvobozením z bolestné tísně. „Budou — pak — chtít Ho pohřbít s bezbožníky, avšak u bohatce pochován bude." Jaký užitek bude míti všecko toto ponížení, utrpení a smrt? — Spravedlivý sluha můj ospravedlní mnohé, neboť On jejich hříchy na sebe vezme," tak sděluje Hospodin světu ústy Isaiášovými.

Micheáš.

Současníkem Isaiášovým byl prorok Micheáš. Oproti měšťanu Isaiášovi byl Micheáš prostým venkovanem. Malá knížka jeho proroctví vyznamenává se známým proroctvím o rodišti Vykupitelově.

TREST A POKÁNÍ KRÁLE MANASSA.

Hříchy krále Manassa — Odveden do zajetí — Když činil pokání, byl vysvobozen — Opevňoval města a znovuzřídil bohoslužbu.

Když usnul Ezechiáš s otci svými, pochovali ho nad hroby synů Davidových. Učinili mu slavný pohřeb veškeří Judovci i všichni obyvatelé Jerusalema. A stal se králem Manasse, syn jeho, místo něho.

Dvanácte let bylo Manassovi, když počal kralovati, a padesát pět let kraloval v Jerusalemě.

Činil, co bylo zlé před Hospodinem dle ohavnosti národů, které vyhladil Hospodin před syny Israelovými. Opravil zase výšiny, které byl pobořil Ezechiáš, otec jeho, vystavěl oltáře Baalům, nadělal hájů, klaněl se všemu vojsku nebeskému (hvězdám) a ctil je.

Vystavěl dokonce oltáře v domě Hospodinově, o kterém byl řekl Hospodin: „V Jerusalemě bude jméno mé na věky." Vystavěl je všemu vojsku nebeskému, v obou nádvořích domu Hospodinova.

Dal provésti syny své ohněm v údolí Bennenom, zabýval se snářstvím, obíral se hadačstvím, oddával se čarodějství, a měl s sebou kouzelníky a zaklinače. Páchal mnoho, co je zlé před Hospodinem, aby ho popudil.

Postavil dále vyřezávanou sochu v domě Božím, o kterém byl Bůh mluvil k Davidovi a Šalomounovi, synu jeho: „V domě tomto v Jerusalemě, který jsem vyvolil ze všech kmenů israelských, umístím jméno své na věky, a nedopustím, aby se pohnula noha Israelova ze země, kterou jsem dal otcům jejich, budou-li jen pečlivě činiti, co jsem jim přikázal: veškeren zákon, ustanovení a právo dané Mojžíšem.

Tak Manasse svedl Judu i obyvatelstvo Jerusaléma, by činili horší věci nežli všichni národové, které byl vyplenil Hospodin před syny Israelovými.

Když mluvil Hospodin k němu a k lidu jeho, nechtěli toho dbáti. Proto přivedl na ně vůdce vojska krále assyrského. I jali Manassa, svázali jej řetězy a pouty a odvedli ho do Babylona.

Když byl tak v tísni, modlil se k Hospodinu, Bohu svému, a činil pokání veliké před Bohem otců svých. Modlil se k němu a prosil snažně:

„Pane všemohoucí, Bože otců našich, Abrahama, Isáka a Jakoba, jakož i potomstva jejich spravedlivého! Tvůrce nebe, země i vší krásy jejich, který jsi spoutal moře slovem rozkazu svého, který jsi zavřel tůň a zapečetil ji hrozným svým a velebným jménem! Ty Pane, kterého všecko se hrozí a před jeho mocí se třese, ježto nelze snésti velebnost tvé slávy, a nelze přetrpět hněv, kterým hříšníkům hrozíš! Také však nesmírné je milosrdenství slibů tvých, nebo ty, ó Pane, jsi nejvýš dobrotivý, shovívavý a velmi milosrdný, který lítost máš nad bídami lidskými!

Tys, Pane, podle množství dobroty své slíbil kajícnost a odpuštění hřešícím tobě, a dle množství svých slitování ustanovils pokání na spásu hříšných. Ty tedy, Pane, Bože spravedlivých, uložils pokání ne spravedlivým, Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, těm, kteří nehřešili proti Tobě, ale uložils káti se mně, který hříšník jsem. Neboť hřešil jsem více nežli je mořského písku, mnoho je mých nepravostí, Pane, mnoho je mých nepravostí, že nejsem hoden oči zdvihnouti a patřit na výsost nebe pro množství mých nepravostí. Sklíčen jsem množstvím železných okovů, že mi nelze pozdvihnouti hlavy své, a nemám oddechu, ježto jsem popudil hněv tvůj čině, co zlé je před tebou. Nečinil jsem vůle tvé, přikázání tvých jsem nedbal, stavěl jsem ohavy a dal jsem mnoho pohoršení.

Nyní tedy klekám na kolena srdce svého prose za milost, která od tebe přicházívá. Zhřešil jsem, Pane, zhřešil jsem, a své nepravosti uznávám. Proto prosím tě a žádám: Odpusť mi, Pane, odpusť, nenič mne spolu s nepravostmi mými, na věky hněvaje se neschovávej neštěstí na mne, aniž mne zatracuj do hlubin země! Nebo ty jsi Bůh, pravím, Bůh kajících, ukážeš také na mně všecku dobrotivost svou, ježto mne, ač nehodného, vysvobodíš dle velikého milosrdenství svého. Pak tě chválit budu vždycky, každý den života svého. Nebo tebe chválí všecky moci nebes, nebo tvá je sláva na věky věkův. Amen."

I vyslyšel Bůh modlitbu jeho, a uvedl jej zase do Jerusalema, do království jeho. I poznal Manasse, Hospodin, ten že je Bůh pravý.

Potom vystavěl zeď vně před městem Davidovým na západ od Gihonu v údolí, od vchodu do brány Rybné vůkol až k Ofelu, a vyhnal ji velmi vysoko. Ustanovil dále velitele vojska ve všech hrazených městech judských.

A vymetal bohy cizí, i modlu z domu Hospodinova. Též oltáře, které byl dal udělati na hoře domu Hospodinova a v Jerusalemě. Všecko vyházel za město. Opravil pak oltář Hospodinův přinášel na něm oběti, také pokojné a děkovné, a přikázal Judovi, by sloužil Hospodinu, Bohu svému.

Když usnul Manasse s otci svými, pochovali jej v domě jeho. 2. Par. 33,

Hřích, trest, pokání.

Syn Ezechiášův, král Manasse, je příkladem velikého hříšníka, kterého vzpamatují a na pravou cestu uvedou tresty Boží, takže činí pokání a napravuje pohoršení, které dal svým poddaným.

Svatý Vavřinec Justiniani píše: „Jako vosk, je-li dán na oheň, měkne, starou podobu pozbývá a novou podobu na sebe béře, rovněž tak lidské srdce obměkčuje se ohněm utrpení, člověk se předešlých nepravostí zhošťuje a proměňuje se v člověka nového." Těmito slovy jest vystižen život hříšného krále Manassa. Četli jsme: „Když byl Manasse v tísni, modlil se k Hospodinu, Bohu svému, a činil pokání veliké před Bohem otců svých." Znova poznáváme, že tresty Boží mají léčivý úkol. Hořký lék trestů uzdravuje nemocnou duši. Ovšem je třeba, aby hříšník tento lék z milosrdných rukou Božích uznale přijal. Král Manasse tak učinil. Uvědomil si svoje veliké a mnohé hříchy. Neomlouval a nezakrýval je ničím: „Hřešil jsem více nežli je mořského písku, mnoho je mých nepravostí, Pane, že nejsem hoden oči zdvihnout a patřit na výsost nebe."

Obrácení hříšníka začíná modlitbou a končí zadostučiněním.

Pokornou a lítostivou modlitbou vyprosil si Manasse síly k opravdovému pokání, ku kajícným skutkům a k polepšení života. Poněvadž pak jako nejvyšší představený ve stádě judském dal svým poddaným mnoho pohoršení, svedl je k odpadu od zjevného náboženství a naučil je klaněti se modlám, přičiňoval se po svém návratu ze zajetí, aby co nejvydatněji napravil dané pohoršení. „A vymetal bohy cizí, i modlu z domu Hospodinova. Též oltáře, které byl dal udělati na hoře domu Hospodinova . . . , všecko vyházel za město. Opraviv pak oltář Hospodinův přinášel na něm oběti, a přikázal Judovi, by sloužil Hospodinu." Pro toto veliké a opravdové pokání Bůh mu odpustil a odňal i své tresty od něho.

Odměna kajícníkových námah.

Svatý Bernard mluvě o kajícnosti poznamenává: „Kdo se v pravdě kaje, namáhavé kajícnosti se nehrozí, neboť přijímá mlčky a trpělivě cokoliv se mu v zadostiučinění za hříchy, které nenávidí, ukládá." Velkou námahu a obtíž pociťuje obyčejně hříšník na počátku svého obrácení. Milost Boží útočí, hřích se urputně brání. Tento prudký boj působí duši bolest. Ale jak sladká jest tato bolest, když se hříšník podá milosti Boží a nechá padnouti hřích. Pak přichází ovšem další námahy a boje. Má se udržet to, co bylo získáno. Za hříchy nutno dát dostiučinění: nahradit škodu bližnímu učiněnou, odvolat pomluvy vůči bližnímu, pohoršení dané špatným příkladem na-

pravit příkladem dobrým, opustit příležitosti ku hříchům a vyhledávat příležitosti k dobrým a záslužným skutkům. Šťastný hříšník, který rád a trpělivě všecky tyto a ostatní obtíže opravdové kajícnosti na sebe vezme a statečně nastoupí cestu nového života. Odměnou bude mu Bůh sám, nevýslovná sladkost odpuštění a lásky Boží.

OBLEŽENÍ MĚSTA BETULIE.

Holofernes, vůdce vojska assyrského s velikým vojskem vydává se na výpravu — Národové se mu vzdávají — Holofernes na pomezí Palestiny — Judovci se bojí, ale nepoddávají se — Obsadili průsmyky — Půst a modlitba — Zlost Holofernova na Achiora — Achiora přijímají obležení Betulané — Holofernes zbavil obležené vody — Zoufalství obležených — Poslední naděje.

Toho času Holofernes, vůdce vojska assyrského, na rozkaz krále assyrského svolal vévody a velitele moci assyrské a sčetl muže k boji, jak mu přikázal král, sto dvacet tisíc pěších vojínů a jízdních střelců dvanácte tisíc. Prve nežli se vydal na výpravu, kázal přivésti nesčíslné množství velbloudů s hojnými zásobami pro vojsko, jakož i stáda hovězího dobytka i ovec, jichžto nebylo počtu. Obilí z veškeré Syrie rozkázal připraviti na svou výpravu. Také zlata i stříbra z domu královského vzal velmi mnoho. I vytáhl, on i všecko vojsko, s jezdci a střelci. Ti přikryli povrch země jako kobylky.

Když překročil hranice Assyrie, přitáhl k velikým horám Ange, které jsou na levé straně Cilicie, i vstoupil do všech hradů jejich a dobyl všech pevností. Vyvrátil také město velmi slavné Meloti, a zloupil všecky syny Tarsisovy i syny Ismaelovy, kteří byli proti poušti a na jih země kellonské.

Pak přepravil se přes Eufrat a přitáhl do Mesopotamie, vyvrátil všecka vysoká města, která byla tam, od potoka Mambre, až jak se přichází k moři. Opanoval pomezí její, od Cilicie až ke hranicím Jafetu, které jsou na jihu. Odvedl všecky syny Madianovy, zloupil všecko bohatství jejich, a všecky, kteří se mu bránili, pobil mečem.

Potom sestoupil na roviny damašské v době žní, zapálil všecko obilí, všecky pak stromy a vinice kázal posekati. I padl strach před ním na všecko obyvatelstvo země.

I poslali posly své ze všech měst a krajin. Ti přišedše k Holofernovi řekli: „Přestaň hněv tvůj na nás! My i synové naši služebníci tvoji jsme. Přijď k nám jakožto pán pokojný a užívej poddanosti naší dle libosti!“ Tak veliký strach padl na ty krajiny, že ze všech měst obyvatelé nejpřednější a nejváženější spolu s lidem vycházeli mu vstříc, přijímali ho s věnci a světly, a tančili s bubny a píšťalami. Avšak, ačkoli tyto věci

činili, nemohli ukrutnost srdce jeho zmírniti. Neboť města jejich pobořil, a háje jejich posekal.

Tehdy slyšíce ty věci synové Israelovi, kteří bydlili v Judsku, báli se ho velmi. Strach a hrůza padla na mysl jejich, aby též neučinil Jerusalemu a chrámu Hospodinovu, jak učinil jiným městům a chrámům jejich.

I poslali po veškerém Samařsku vůkol, až do Jericha, a osadili všecky vrchy hor. Obehnali zdmi městečka svá, a nahromadili obilí, aby se připravili na boj.

Kněz Eliachim psal totiž všem, kteří sídlili proti Esdrelonu a ke všem, kterými byl možný průchod, aby osadili stráně hor, kterými bylo lze táhnouti k Jerusalemu, a stráž aby drželi tam, kde by mohl býti průsmyk mezi horami. Synové Israelovi učinili, jak jim poručil kněz Hospodinův Eliachim.

Volal také veškeren lid k Hospodinu s velikou snažností, a ponížili se posty a modlitbami, oni i ženy jejich. Kněží oblékli se v žínice, kázali dětem, aby padly na tvář naproti chrámu Hospodinovu. Též oltář Hospodinův přistřeli žínicí, a volali k Hospodinu, Bohu Israelovu, jednomyslně, aby nebyly dány děti jejich za kořist, manželky jejich na rozdělenou, města jejich ve zkázu, svatyně jejich aby nebyla znesvěcena, a v po=hanu aby nebyli dáni národům.

Když bylo Holofernovi, vůdci vojska assyrského, oznámeno, že se chystají synové Israelovi na odpor, a že cesty horské zavřeli, rozpálil se náramnou zuřivostí, povolal všecka knížata a pravil jim: „Povězte mi, kdo je tento národ, který sedí na horách? Která, jaká a jak veliká jsou města jejich? Která je moc jejich a jaké je množství jejich?! Kdo je králem vojska jejich? A proč tito proti všem, kteří bydlí na Východě, pohrdli námi, že nevyšli nám vstříc, aby nás přijali s pokojem?“

Tu Achior, vůdce všech synů Ammonových, odpověděl: „Ráčíš=li slyšeti, pane můj, povím pravdu před tebou o národu tomto, který sídlí na horách, a nevyjde slovo lživé z úst mých: Vyptej se, pane můj! Lpí=li která nepravost na nich před obli=čejem Boha jejich, vytáhněme proti nim, neboť jistě vydá je Bůh jejich tobě, i budou podmaněni pode jho moci tvé. Ne=lpí=li však urážka na lidu tomto před Bohem jeho, nebudeme moci odolati jim, ježto Bůh jejich bude brániti jich, a budeme na potupu veškeré zemi.“

Když domluvil Achior tu řeč, rozhněvali se všichni velmoži Holofernovi a chtěli ho zabíti. Holofernes náramně rozhněvaný řekl Achiorovi: „Ježto jsi nám prorokoval řka, že národ israel=ský chráněn bude od Boha svého, abych ti ukázal, že není boha kromě krále assyrského, až je všecky porazíme, jako člověka jednoho, tehdy také ty s nimi mečem Assyrských zabit budeš, a veškeren Israel s tebou jistojistě zahyne. Přesvědčíš se, že král assyrský jest pán veškeré země. Nuže, máš=li proroctví

své za pravé, ať neklesá ti hlava, a bledost, která je na tváři tvé, nechať zmizí, míníš-li, že tato slova má nemohou se naplniti. Abys však věděl, že spolu s nimi ty věci zakusíš, hle, od této hodiny budeš k národu jejich přidružen, abys i ty, až dle zásluhy mečem svým trestáni budou, došel pomsty!"

Potom rozkázal Holofernes služebníkům svým, aby jali Achiora, vedli jej do Betulie a vydali jej synům Israelovým. Vzali ho tedy služebníci Holofernovi a šli přes rovinu. Když přiblížili se k horám, vyšli proti nim prakovníci. Oni tedy zahnuvše za horu, přivázali Achiora ke stromu za ruce i za nohy, nechali ho tak svázaného provazy a vrátili se k pánu svému.

Synové Israelovi pak vyšedše z Betulie přišli k němu dolů, rozvázali ho, přivedli do Betulie, postavili jej prostřed lidu, a tázali se ho, co to je, že ho nechali svázaného Assyršti. — Tehdy byli v čele Oziáš, syn Michův z kmene Simeonova, a Charmi, který slul také Gotoniel.

Mezi staršími tedy, a přede všemi Achior vypravoval všecky věci, které mluvil byv tázán od Holoferna, kterak lid Holofernův chtěl ho pro ta slova zabíti, a kterak sám Holofernes rozhněvav se kázal jej z té příčiny vydati lidu israelskému, až přemůže syny Israelovy, aby pak i jej, Achiora, rozličnými mukami dal zahladiti proto, že řekl: „Bůh nebe jest ochránce jejich."

Když Achior všecky tyto věci vyložil, všecek lid padl na tvář, klaněli se Hospodinu a společným pláčem i kvílením jednomyslně vyslovovali prosby své před Hospodinem takto: „Hospodine, Bože nebes i země, viz pýchu jejich, shlédni na naše ponížení, všimni si tváře svatých svých! Ukaž, že neopustíš doufajících v tebe, a že ty, kteří doufají v sebe a svou mocí se chlubí, ponižuješ!"

Přestavše pak plakati a dokonavše modlitbu, kterou byl lid celý den konal, potěšili Achiora řkouce: „Bůh otců našich, jehož moc jsi ty hlásal, on způsobí ti ten obrat, že spíše ty uzříš jejich záhubu. Až pak Hospodin, Bůh náš, dá tu svobodu služebníkům svým, budiž i s tebou Bůh uprostřed nás, abys dle libosti své se všemi svými sídlil mezi námi."

Když byla schůze dokonána, přijal jej Oziáš do domu svého, učinil mu velikou večeři a pozval všecky starší. I občerstvili se spolu po postě. Potom však svolán byl všecek lid, i modlili se celou noc ve sboru prosíce za pomoc od Boha Israelova.

* * *

Druhého dne přikázal Holofernes vojsku svému, aby táhli proti Betulii. Bylo pak pěších bojovníků sto dvacet tisíc a jezdců dvanáct tisíc kromě ozbrojenců, které byl zjímal a přivedl z veškerého mladého mužstva krajin a měst. Ti všichni přistrojili se spolu k boji proti synům Israelovým, i přišli po

stráni hory až na vrch, který patří na Dotain, od místa, které sluje Belma, až do Chelmonu, který je proti Esdrelonu. Synové Israelovi uzřevše množství jejich, padli na zemi, sypali si popel na hlavy, a jednomyslně se modlili, by Bůh Israelův ukázal milosrdenství své s lidem svým. A ozbrojivše se osadili místa, která vedla k průsmyku mezi horami, a střehli je celý den i noc.

Tu Holofernes obcházeje vůkol shledal, že z pramene tekla voda po trubách do města, od jihu před městem, i kázal zpřetínati potrubí, po kterém přitékala voda.

Byly totiž studny nedaleko zdí, ze kterých kradmo vážili vodu, spíše — jak se zdálo — aby se ovlažili než napili.

Tu přistoupili synové Ammonovi a Moabovi k Holofernovi a řekli: „Synové Israelovi nespoléhají se na kopí nebo střely, ale hory brání jich a příkré pahorky je opevňují. Protož, abys bez boje mohl je přemoci, osaď strážemi studny, by nemohli vážiti vody z nich, a bez meče zmoříš je. Nebo jistě vysíleni jsouce vydají město své, o kterém se domnívají, že nelze ho dobýti, ježto leží na horách."

Ta slova líbila se Holofernovi i služebníkům jeho, i postavil vůkol ke každé studni po setnině mužů. Když je tak střehli celých dvacet dní, vyschly cisterny i nádržky vod všem obyvatelům betulským, a tak — ježto na míru dávána byla lidu voda každý den, — neměli ve městě čeho by se dosyta napili ani jeden den.

Tu shromáždili se k Oziášovi všichni muži, ženy, jinoši i děti, a všichni spolu jedním hlasem řekli: „Sudiž Bůh mezi námi a tebou, neboť uvedl jsi nás do neštěstí, nechtě mluviti pokojně s Assyrskými. Proto prodal nás Bůh v ruce jejich. Proto také není, kdo by pomohl, když padáme před očima jejich žízní a náramně hyneme. Nyní tedy svolejte všecky, kteří jsou ve městě, bychom dobrovolně vzdali se vojsku Holofernovu. Jeť lépe, abychom zajati, ale živi jsouce chválili Hospodina, než abychom zemřeli, a byli na pohanu všemu světu, kdybychom viděli manželky a děti své umírati před očima svýma. Zapřisaháme vás dnes nebem i zemí, i Bohem otců našich, který trestá nás dle hříchů našich, abyste již vydali město vojsku Holofernovu. Ať je tak mečem krátký konec náš, který příliš protahuje suchá žízeň!"

Když to pověděli, nastal pláč a nářek veliký v obci ode všech. A mnoho hodin jedním hlasem volali k Bohu: „Zhřešili jsme s otci svými, nespravedlivě jsme činili, a nepravost jsme páchali. Ty, ježto jsi milostivý, smiluj se nad námi, nebo svou metlou potrestej nepravosti naše, ale nevydávej vyznávajících tě lidu, který tě nezná, aby nemohlo se říci mezi národy: „Kde je Bůh jejich?"

Když se odmlčeli unaveni jsouce těmi křiky a tím pláčem zemdleni, povstal Oziáš slze a řekl: „Dobré mysli buďte, bratři.

Ještě pět těchto dní čekejme od Hospodina smilování. Možnoť, že přestane se hněvati a oslaví jméno své. Pak-li po pěti dnech nepřijde pomoc, učiníme, co jste mluvili.“ Jud. 2,—7,

*

Assyrský král Assurbanipal poslal vojevůdce Holoferna.

Událost obležení města Betulie od assyrského vůdce Holoferna stala se v sedmém století před Kristem Pánem za panování krále Manassa v Judsku. Assyrský král Assurbanipal, který panoval od roku 668. až do r. 626., byl na vrcholu vladařské moci. Konal veliké výpravy válečné proti všem okolním národům: proti národům Malé Asie, proti Egyptu, Arabii, Syrii a konečně i proti Judsku. V hlavním městě své říše, Ninive, zřídil Assurbanipal velikou knihovnu, kterou v troskách Ninive objevil anglický vědec George Smith. Na pálených destičkách této knihovny jsou zaznamenány nejrůznější zprávy: dějepisné, zeměpisné, diplomatické, obchodní. Tam popsány jsou také vítězné výpravy Assyrie proti okolním říším. O nezdařené výpravě proti Judsku ovšem se nepíše, a jen vzájemným srovnáním vypravování Písma svatého a tabulek Assurbanipalových docházíme k tomu domnění, že právě mocný Assurbanipal poslal proti Judsku svého vojevůdce Holoferna. Assurbanipal jest týž král, který v dřívějších bojích zajal a věznil krále judského Manassa, když se tento spolčil s jeho nepřáteli. Po čase ho milostivě propustil. Četli jsme v předešlé kapitole, jak král Manasse s celým národem se polepšil a vrátil se k úctě pravého Boha. Písmo svaté se nezmiňuje v tomto vypravování, byl-li už král Manasse v čas obležení Betulie ze zajetí doma. Ale možno tak souditi z projevů zbožnosti a skroušenosti israelského lidu a z veliké bázně a starosti o jerusalemský chrám. Král Manasse byl už tedy asi doma, ale ponechával politickou a vojenskou správu země svému zástupci knězi Eliachimovi v Jerusalemě.

Pod ochranou říše judské.

Po vyvrácení říše israelské a jejího hlavního města Samaře od předchůdce Assurbanipalova Sargona zbylí obyvatelé této země, kteří nebyli odvedeni do assyrského zajetí, uchýlili se pod ochranu judského krále.

Pohraniční tvrz.

Město a pevnost Betulie nalézalo se na cestě, jež vedla z pláně Esdrelonské do středu Zaslíbené země. Bylo tedy toto město klíčem do Samařska a pak dále do Judska, bylo ochranným štítem proti nepříteli táhnoucímu od severu. Tvrz Betulie stala se nárazníkem, u něhož se zastavilo ohromné vojsko Assurbanipalovo pod velením vojevůdce Holoferna. Dobytím Betulie měla se Assyrskému vůdci otevříti cesta na Jerusalem.

Starověký Napoleon.

Pýcha Holofernova neznala mezí. Domníval se již, že není nikoho na světě, kdo by jeho válečné moci mohl odporovati. Plna rouhavé pýchy jsou slova Holofernova k rozumnému vůdci Ammonitů: „Ježto jsi nám prorokoval řka, že národ israelský chráněn bude od Boha svého, abych ti ukázal, že není boha kromě krále assyrského . . .“ Bylo to poslední vzepjetí pýchy, které předcházelo smrtelný pád. Výstražný příklad všem mocným a pyšným tohoto světa!

Kdo není pyšný, ať to nečte!

Blahoslavený Dionysius Kartusiánský činí z výroků Písma svatého toto rozjímání o pýše, která se protiví Bohu: „Člověče, který se domníváš, že něco jsi a vzhůru vypínáš svou hlavu, který tak jsi živ a tak bezpečně, zpupně a marně se nadýmáš, jakobys nikdy neměl umříti a upadnouti do rukou Boha živého, slyš, co o tvé vznešenosti, či spíše o tvé nicotnosti mluví Duch svatý ústy praotce a proroka řka: „Člověk, který ze ženy se rodí, krátce žije, a sycen je mnohými bědami. Vzchází jako rostlina, a vadne, prchá jako stín a nemá stání.“ A tentýž praví: „Dny mé rychleji letí než tkadlec tkáň přestřihne, pomíjejí bez veškeré naděje.“ (Job.) Totéž vyznává zbožný král Ezechiáš: „Věk můj mi svinují, stěhují jak stan kočovný. Život jak tkadlec mám navíjet — řežou mi osnovu. Dnes v noci konec mi učiní.“ Is. 38. Z téže příčiny také Isaiáš, výkvět proroků, chtěje něco velikého a hlubokého pronésti, takto začal: „Hlas mi řekl: Volej! I řekl jsem: Co mám volati?“ A hned dodává Isaiáš, co je třeba volati, nač vždy pamatovati, co důrazně hlásati: „Vše, co má tělo, jest jako tráva a všecka sláva jeho jak polní květ. Usychá tráva a oprchá květ, když dech Hospodinův ovane jej.“ Is. 40. S tím se shoduje, co příbuzný Páně, svatý apoštol Jakub ve svém listě o boháčích praví: „Bohatec pomine jako květ trávy. Neboť slunce vzejde s žárem a usuší trávu, a květ její opadne a krása tvářnosti její zanikne. Tak i bohatý uvadne na svých cestách.“ Jak. 1., 10. Tentýž apoštol kárá ty, kteří spoléhají na dlouhý život a praví: „Jaký jest život váš! Parou jest, která na krátko se ukazuje a potom mizí.“ Jak. 4, 15. A poněvadž boháči rádi se vypínají a zpupnými stávají, týž apoštol doložil: „Nuže, boháči, zaplačte s kvílením nad bídami svými, které na vás přijdou. Bohatství vaše shnilo a roucha vaše prožrána jsou od molů. Zlato a stříbro vaše zrezavělo a rez jejich bude na svědectví proti vám a stráví jako oheň tělo vaše. Nahromadili jste si poklady ve dnech posledních. Hle, zadržená mzda dělníků. Hýřili jste na zemi a rozkošnili, vykrmili jste srdce své k dni zabití.“ Žalmista pak praví: „Viděl jsem bezbožníka velmi zpupného, rozkládal se jako libánský cedr. I šel jsem tudy, a hle, již nebylo ho, hledal jsem ho, a nenašel po něm stopy.“ Žalm 36., 35.

Vyznání víry pohanského důstojníka.

Achior, vůdce Ammonitů, spojenců Holofernových, pohrdl Holofernovou přízní a otevřeně a neohroženě vyznal svoji víru v Boha Israelitů. Dostalo se mu odměny od Boha již zde na světě. Na Achiorovi máme příklad, jak vždy za všech okolností a statečně máme se hlásiti k Pánu Bohu. Posměch a pronásledování zvyšuje neobyčejně zásluhu víry, naděje a lásky k Pánu Bohu. Svědčí o tom slova Pána Ježíše: „Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluviti všecko zlé proti vám lhouce. Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích." Mat. 5., 11.

JUDIT OSVOBODILA BETULII.

Vdova Judit — Juditina řeč ku starším — Modlitba — Juditina cesta z Betulie k Holofernovi — Judit od Holoferna milostivě přijata — Utíná mu hlavu — Návrat do Betulie — Útěk assyrského vojska — Jak byla záchrana slavena.

Oziášova slova uslyšela vdova Judit, dcera Merariho. Muž její byl Manasses, který zemřel v čas ječné žni. Dozíral totiž na ty, kteří vázali snopy na poli, i stihl ho na hlavě úpal, že zemřel v Betulii, městě svém, a byl tam pochován s otci svými.

Judit byla vdovou po něm již tři léta a šest měsíců. Nad svým domem udělala si soukromý pokojík, ve kterém se služebnými svými jsouc uzavřena bývala. Majíc žínici na bedrách svých, postila se každý den života svého krom sobot, nových měsíců a svátků domu Israelova. Byla velmi krásného vzezření a muž její zanechal jí veliké bohatství, mnoho čeládky, statky plné stád hovězího dobytka i ovec. Byla ode všech velmi vážena, ježto bála se velmi Hospodina. Nikdo neřekl o ní zlého slova.

Ta tedy, když uslyšela, že Oziáš slíbil, za pět dní, že město vydá, poslala k starším Chabrimu a Charmimu. Když k ní přišli, řekla jim: „Jaká je to řeč, ve které vyslovil Oziáš souhlas, že vydá město Assyrským, nepřijde-li vám do pěti dní pomoc? A kdo jste vy, že pokoušíte Hospodina? Není to řeč, která by mohla milosrdenství vzbuditi, ale která spíše je s to, by ke hněvu popudila a prchlivost roznítila. Vy jste uložili čas, kdy má se smilovati Hospodin, a jak se vám zachtělo, den jste ustanovili jemu. Ale že je trpělivý Hospodin, čiňme za to pokání a odpuštění jeho s pláčem žádejme. Neboť Bůh nenechá se unésti, by hrozil tak jako člověk, aniž rozpaluje se hněvem jako syn člověka. Proto ponižme se mu, a v duchu poníženém služme mu. Rcemež Hospodinu s pláčem, aby dle vůle své prokázal nám milosrdenství své, abychom, jako zkormouceno je srdce naše pro zpupnost jejich, tak také my se honosili ponížením svým. Neboť nenásledujeme hříchů otců svých, kteří

opustili Boha svého, a klaněli se Bohům cizím — pro ten hřích vydáni byli meči, za kořist a v pohanu svým nepřátelům — ale my jiného Boha neznáme kromě něho. Očekávejme pokorně, že nás potěší, a on pomstí krev naši na nepřátelích našich, kteří nás sužují, poníží všecky národy, kteří povstávají proti nám, a učiní je beze cti Hospodin, Bůh náš. A nyní, bratři, poněvadž vy jste starší v lidu Božím, a na vás závisí život jejich, výmluvností svou pozdvihněte srdce jejich, ať pamatují, že zkoušeni bývali otcové naši, aby se ukázala, zdali opravdu ctí Boha svého. Nechať pamatují na to, kterak otec náš Abraham zkoušen byl, a v mnohých svízelích se osvědčiv přítelem Božím se stal. Tak Isák, tak Jakob, tak Mojžíš, a všichni miláčci Boží mnohými svízeli prošli věrně. Ti však, kteří zkoušek nepřijali s bázní Páně, ale svou netrpělivost a reptavé výčitky své proti Hospodinu pronesli, vypleněni byli od zhoubce a od hadů zahynuli. Protož i my nemstěme se za ty věci, které trpíme, reptáním, ale mysleme, že tyto pokuty menší jsou nežli hříchy naše, a věřme, že metly Hospodinovy, jimiž nás jako služebníky tresce, přišly k nápravě a ne k naší záhubě."

I řekli jí Oziáš a starší: „Vecko, cos mluvila, je pravda, a není v řečech tvých co kárati. Nyní tedy modli se za nás, neboť žena svatá a bohabojná jsi."

Judit jim řekla: „Jak poznáváte, že z Boha je, co jsem mohla mluviti, tak také zkoušejte, z Boha-li je, co jsem umínila si učiniti, a modlete se, aby Bůh utvrdil můj záměr. Vy postavte se u brány tuto noc, já pak vyjdu ven se svou služebnou, a modlete se, aby dle vaší řeči v pěti dnech shlédl Hospodin na lid svůj israelský. Chci však, abyste vy nepátrali po skutku mém. Dokud vám nic neoznámím, nic jiného ať se neděje, nežli modlitba za mne k Hospodinu, Bohu našemu."

I řekl jí Oziáš, kníže judské: „Jdi v pokoji, a Pán budiž s tebou na pomstu nepřátel našich!" I obrátili se a odešli.

Když oni odešli, Judit vešla do modlitebny své, oblékla se v žínici, posypala si popelem hlavu, padla před Hospodina, a volala k Hospodinovi takto:

„Pomoz, prosím tebe, Hospodine, Bože můj, mně vdově! Pohleď nyní na stany Assyrských, jako jsi pohleděti ráčil kdysi na stany Egypťanů, kdy za služebníky tvými v odění běželi doufajíce ve vozy, v koně své a v množství bojovníků. Ty však pohleděl jsi na tábor jejich, a tmy je oslabily. Tůň mořská je chytila za nohy, a vody přikryly je. Tak budiž i těmto, Hospodine, kteří se spoléhají na množství své, na oštěpy, na štíty, na střely své a kopími se chlubí, nevědouce, že ty sám jsi Bůh náš, kterýs odjakživa války končil, a že „Hospodin" je jméno tvé. Vztáhni rámě své jako od pradávna, a poraz moc jejich mocí svou. Nechať padne moc jejich hněvem tvým, neboť slibují si, že poruší svatyni tvou, že poskvrní stánek jména tvého, a že srazí mečem svým roh oltáře tvého. Učiň, Hospodine, ať je vlastním jeho mečem sťata zpupnost jeho. Budiž chycen osidlem očí svých na mne. Dej mému srdci stálost, abych ho pokořila, a sílu, abych ho zničila. Neboť není v množství síla tvá, Hospodine, aniž je síla koňů moc tvá, a zpupní nelíbili se ti od počátku. Ale ponížených a ubohých vždycky se ti líbila modlitba. Bože nebes, Stvořiteli vod a Pane všeho stvoření, vyslyš mne bídnou, ana se modlí a v milosrdenství tvé silně doufá. Pomni, Hospodine, na smlouvu svou, dej slova do mých úst a posilni úmysl srdce mého, aby dům tvůj zůstal, jak jsi jej posvětil, a všichni národové nechať poznají, že ty jsi Bůh, a že není jiného kromě tebe."

Když přestala volati k Hospodinu, vstala z místa, na kterém ležela na zemi před Hospodinem. Povolala služebnou svou, sešla dolů do domu svého, odložila žínici, svlékla šaty vdovské — umyla se, pomazala se výbornou mastí myrhovou, rozčesala si vlasy, posadila si čepec na hlavu, oblékla si slavnostní roucho, vzala si střevíčky na nohy, vzala náramky a lilijky, náušnice a prsteny, zkrátka všemi ozdobami svými se okrášlila. Také Hospodin jí dodal stkvělosti, neboť všecka tato ozdoba byla ne z marnivosti, ale z ctnosti. Vložila pak na služebnou měch vína, džbán oleje, pražmy, fíkových hrud, chlebů, sýra a šla.

Když přišly ku bráně města, shledaly, že tam čekal Oziáš a starší města. Ti když ji viděli, žasli a divili se náramně kráse její. Avšak nic se jí nevyptávajíce pustili ji, ať jde, řkouce: „Bůh otců našich dej ti milost, a každý úmysl srdce tvého posilni svou mocí, aby mohl se chlubiti tebou Jerusalem, a jméno tvé by v počtu svatých a spravedlivých bylo!"

I řekli ti, kteří tu byli, všichni jedním hlasem: „Staň se tak, staň se!" Judit pak modlíc se k Hospodinu prošla branou, ona i služebná její.

* * *

Když sestupovala s hory, okolo svítání, potkali se s ní vyzvědači assyrští, i chytili ji a řekli: „Odkud přicházíš a kam jdeš?"

Ona odvětila: „Jsem Hebrejka. Ušla jsem od nich, ježto jsem předzvěděla, že dáni budou vám v plen, protože vámi pohrdli, a nechtěli dobrovolně poddati se, aby nalezli milosrdenství před vámi. Pro tu příčinu myslila jsem si a řekla: „Půjdu před vůdce Holoferna, abych mu vyjevila jejich tajemství a ukázala mu, kterou cestou mohl by se jich zmocniti tak, aby nepadl jediný muž z vojska jeho."

Když uslyšeli muži ti slova její, — zadívali se jí do tváře, i byl v očích jejich úžas, neboť velmi se divili kráse její, — řekli jí: „Zachovalas život svůj, žes pojala takovou myšlenku, přijíti dolů k našemu pánu. To tedy věz, že když staneš před obličejem jeho, dobře s tebou naloží a budeš velmi milá srdci jeho." I vedli ji ke stanu Holofernovu a ohlásili ji.

Když vešla před něho, hned byl jat Holofernes očima svýma. Také služebníci jeho mu řekli: „Kdo by pohrdal národem Hebreů, kteří mají tak krásné ženy, že věru stojí za to, bychom pro ně se bili!"

Judit však uzřevši Holoferna, an sedí na koberci pod nebesy, setkaném z purpuru, zlata, smaragdu, a drahých kamení, a pohleděvši na tvář jeho, poklonila se mu padši až k zemi. I pozdvihli ji služebníci Holofernovi na rozkaz pána svého.

Tu řekl jí Holofernes: „Dobré mysli buď, a nestrachuj se srdce tvé, neboť já nikdy neublížil člověku, který chtěl poddán býti assyrskému králi. Ani proti tvému národu, kdyby byl nepohrdl mnou, nebyl bych pozdvihl kopí svého. Nyní však pověz mi, proč ušlas od nich a proč se ti zalíbilo přijíti k nám?"

Judit mu řekla: „Přijmi slova služebnice své, neboť učiníš-li, jak ti praví služebnice tvá, dokoná to Hospodin s tebou. Neboť jakože živ je assyrský král, král země, a jakože živa je moc jeho, která je v tobě, abys potrestal všecky pobloudilé, ne toliko lidé skrze tebe poddávají se mu, ale i zvěř polní podrobuje se mu. — Není tajno, co mluvil Achior, aniž jest nepovědomo, cos mu kázal učiniti. Jeť známo, že Bůh náš tak je hříchy roz-

hněván, že vzkázal po svých prorocích lidu, že vydá jej pro hříchy jeho. Protože tedy vědí synové Israelovi, že rozhněvali Boha svého, mají strach před tebou. K tomu také stihl je hlad, a pro nedostatek vody možno již za mrtvé je pokládati. Dokonce se usnášejí, že budou porážeti dobytek svůj a píti krev jeho, což je zákonem zakázáno. A svaté části obilí, vína a oleje, Hospodinu, Bohu svému zasvěcené, kterýchžto přikázal Bůh nedotýkati se, ty zamýšlejí spotřebovati, chtějí stráviti, čeho neměli by se ani rukama dotýkati. Poněvadž tedy takové věci činí, je jisto, že vydáni budou v záhubu. To já služebnice tvá znajíc, utekla jsem od nich. Hospodin mne poslal, abych tyto věci oznámila tobě. Já totiž, služebnice tvá, Boha ctím, také nyní u tebe. Proto bude vycházeti služebnice tvá, modliti se budu k Bohu, a poví mi, kdy jim odplatí za hřích jejich. I přijdu a povím ti to. Až i po Jerusalemě budu tě voditi a dostaneš všecek národ israelský jak ovce, které nemají pastýře. Ani pes na tebe nezaštěkne. Ano ty věci pověděny jsou mi Prozřetelností Boží. Protože se rozhněval Bůh na ně, poslána jsem, abych ty věci zvěstovala tobě."

Všecka ta slova líbila se Holofernovi i služebníkům jeho, i divili se moudrosti její a pravil druh druhu: „Není na zemi žena takového vzezření, krásy a výmluvnosti."

Holofernes pak jí řekl: „Dobře učinil Bůh, který tě poslal před lidem, bys ty vydala jej v ruce naše. Splní-li mi to Bůh tvůj, co dobrého mi slibuješ, bude též i Bohem mým, a ty v domě krále assyrského veliká budeš, a jméno tvé vyslovováno bude po veškeré zemi."

Tu rozkázal jí, aby vešla, kde bylo složeno vzácné nářadí jeho, kázal jí tu zůstat, a ustanovil, co by jí mělo býti dáváno se stolu jeho.

Judit však mu odpověděla: „Nyní nesmím jísti z těch věcí, které mi kážeš dávati, aby mne hřích nestihl. Ale z těch věcí, které jsem s sebou přinesla, jísti budu."

Holofernes tázal se jí: „Dojde-li, cos přinesla s sebou, co ti učiníme?"

Judit odpověděla: „Jakože živa je duše tvá, pane můj! Nespotřebuje všech těchto věcí služebnice tvá, dokud nevykoná Bůh rukou mou to, co jsem si umínila."

I uvedli ji služebníci jeho do stanu, který jí byl vykázal. Když vcházela, prosila, by dána byla jí svoboda v noci a před světlem vycházeti ven k modlitbě, modliti se k Hospodinu.

I přikázal komorníkům svým, že dle libosti smí vycházeti a vcházeti tři dny, aby se modlila k Bohu svému.

Vycházela tedy v noci do údolí betulského a umývala se v prameni vody. Když vystupovala, modlívala se k Hospodinu,

Bohu Israelovu, aby jí upravil cestu k vysvobození lidu svého.
A vcházejíc čistá zůstávala ve stanu, až pojedla večer pokrmu svého.

* * *

Čtvrtý den učinil Holofernes večeři služebníkům svým. I Judit byla pozvána. Jedla však a pila jen to, co byla jí připravila služebná její.

Holofernes pak rozjařil se pro ni, a vypil vína velmi mnoho, tolik jako nikdy v životě nevypil.

Když se připozdilo, pospíšili si služebníci jeho na lůžka svá. Byli všichni zmoženi vínem. Holofernes pak ležel na loži přílišným opojením uspalý.

Judit byla řekla služebné své, by stála venku před ložnicí a byla pohotově.

Judit stojíc před ložem Holofernovým modlila se slzíc a rty mlčky pohybujíc. Pravila: „Posilni mne, Hospodine, Bože Israelův, a pohleď tuto hodinu na skutky rukou mých, abys dle slibu svého Jerusalem, své město, vyzdvihl, a já bych dokonala, co jsem si umínila, věříc, že může se to státi skrze tebe."

Když to řekla, přistoupila k sloupu, který byl v hlavách lůžka jeho a odvázala mečík jeho, který visel přivázaný na něm. Vytrhši jej z pochvy, vzala hlavu jeho za kštici, a řekla: „Po-

siluj mne, Hospodine, Bože, tuto hodinu!" A udeřivši dvakrát do jeho šíje sťala mu hlavu, a svalila tělo jeho bezhlavé s lože.

Po chvilce vyšla, dala hlavu Holofernovu služebné své a kázala, by ji vložila do pytlíka svého. I vyšly obě, jak obyčejně, jakoby k modlitbě, prošly ležením, a obšedše do kruhu údolí přišly ku bráně města.

Judit zavolala z daleka na strážné zdí: „Otevřte brány, nebo s námi je Bůh, který mocný skutek učinil v Israeli!"

Když uslyšelo mužstvo hlas její, svolalo starší města, i sběhli se k ní všichni, od nejmenšího do největšího, neboť se byli domnívali, že již nepřijde. Rozsvítivše světla obstoupili ji všichni, ona pak vystoupivši na vyvýšené místo pokynula, aby ticho bylo.

Když pak všichni mlčeli, řekla Judit: „Chvalte Hospodina, Boha našeho, jenž neopustil těch, kteří doufali v něho. Skrze mne služebnici svou, splnil milosrdenství své, které slíbil domu Israelovu. Zabil rukou mou nepřítele národa svého v této noci."

A vyňavše z pytlíka hlavu Holofernovu, ukázala jim ji řkouc: „Hle, hlava Holoferna, velitele vojska assyrského. Rukou ženy zabil jej Hospodin, Bůh náš. Jakože živ je Hospodin! Ostříhal mne anděl jeho, i když jsem šla odsud, i když jsem byla tam, i když jsem zase šla sem a nedopustil Hospodin, můj Bůh, abych poskvrněna byla já, služebnice jeho, ale bez poskvrny hříchu navrátil vám mne, která se raduji, On že zvítězil, já že jsem unikla, a vy že jste vysvobozeni. Chvalte jej všichni, neboť je dobrý, neboť na věky trvá milosrdenství jeho."

Tu všichni klaněli se Hospodinu a řekli jí: „Požehnal tebe Pán mocí svou, nebo skrze tebe na nic přivedl nepřátele naše."

Posléze řekl jí Oziáš, kníže lidu israelského: „Požehnánas ty dcero, od Hospodina, Boha nejvyššího nade všecky ženy na zemi! Požehnaný Hospodin, který stvořil nebe i zemi, který tě vedl k ranám do hlavy úhlavního nepřítele našeho! Nebo dnes jméno tvé tak zvelebil, že nevymizí chvála tebe z úst lidí, ale pamětlivi budou moci Hospodinovy na věky, žes pro ně, pro tíseň a svízele národa svého nešetřila života svého, ale přispělas na pomoc, aby nezahynul před obličejem Boha našeho!" A všecek lid dodal: „Staň se, staň se!"

Též Achior povolán byv přišel, i řekla mu Judit: „Bůh Israelův, kterémus ty svědectví vydal, že se pomstí nad nepřáteli svými, ten sťal hlavu všech nevěřících tuto noc rukou mou. Abys pak se přesvědčil, že tomu tak, hle hlava Holoferna, který v pohrdavé zpupnosti své povrhl Bohem Israelovým, a tobě záhubou hrozil řka: „Až bude zajat lid israelský, dám boky tvé mečem probodnouti."

Achior vida hlavu Holofernovu, sevřen byl hrůzou, že padl na zemi na tvář svou a trhal sebou. Když pak zase nabyv ducha, vzpamatoval se, padl jí k nohám, poklonil se jí a řekl: „Pože-

hnánas ty od Boha tvého v každém příbytku Jakobovu! Nebo v každém národě, který uslyší jméno tvé, zveleben bude Bůh Israelův pro tebe."

Řekla pak Judit všemu lidu: „Slyšte mne, bratři! Zavěste tu hlavu na zdech našich! Až pak vzejde slunce, vezmi každý zbraň svou, a vytáhněte s náporem, ne abyste sestoupili dolů, ale jako byste se chystali na útok. Tu hlídky budou musiti běžeti k veliteli svému, aby ho zbudili k bitvě. Když pak vůdcové jejich přiběhnou ke stanu Holofernovu, a naleznou ho bez hlavy svaleného do krve své, padne na ně hrůza. A když postřehnete, že utíkají, běžte za nimi bezpečně, neboť Hospodin rozdrtí je pod nohama vašima."

Tehdáš Achior, vida mocný skutek, který učinil Bůh Israelův, opustiv obřady pohanské uvěřil v Boha, a tak připojen byl k národu israelskému.

Tehdy hned jak se rozbřesklo, vyvěsili na zdi hlavu Holofernovu, každý muž vzal svou zbroj a vytáhli s velikým hřmotem a křikem. Když to uzřely hlídky, běžely ke stanu Holofernovu. Tu ti, kteří bývali ve stanu, přišli a před vchodem do ložnice šustili, aby ho vzbudili. Hřmot úmyslně dělali, aby Holofernes probuzen byl ne od budících, ale šustotem. Nikdo totiž nesměl na ložnici assyrského mocnáře zatlouci nebo dokonce otevřít ji a vejíti.

Když však přišli vůdcové jeho a tisícníci, zkrátka důstojníci vojska krále assyrského, řekli komorníkům: „Vejděte a zbuďte ho, nebo myši vylezly z děr svých a osmělují se nás vyzývati k boji!"

Tu komorník vešel do ložnice jeho, zastavil se před oponou a zatleskal rukama. Ale když nezpozoroval ani hnutí, že by tam někdo ležel, přistoupil blíže k oponě a pozdvihl ji. Uzřev tělo Holofernovo, ano leží na zemi bez hlavy zkálené v krvi své, zkřikl hlasem velikým a plačtivým, a roztrhl roucha svá. Všel také do stanu Juditina, ale když jí nenalezl, vyskočil ven k vojsku a řekl: „Jedna žena hebrejská učinila hanbu domu krále assyrského neboť hle, Holofernes leží na zemi, a hlava jeho není na něm."

Když to uslyšeli vůdcové moci assyrské, roztrhli všichni roucha svá. Nesnesitelný strach a hrůza padla na ně a zděšeny byly mysli jejich náramně. Křik neslýchaný strhl se v táboře jejich.

Když všecko vojsko uslyšelo, že jest Holofernes bez hlavy, pozbyli rozumu i rozvahy, a samým třeštěním a hrůzou jsouce zmítáni hledali pomoci v nohách, tak že nikdo nechtěl s druhem mluviti, ale sklopivše hlavu a nechavše všeho, rychle dali se na útěk před Hebreji, o kterých slyšeli, že ve zbroji táhnou na ně. Utíkali po cestách polních i po stezkách horských.

Synové Israelovi, vidouce, že prchají, pustili se za nimi. Sestoupili za nimi troubíce a křičíce. Protože Assyrští utíkali

po různu a o překot, synové však Israelovi hnali se v jednom šiku, zporáželi všecky, kterých mohli dohnati.

Oziáš rozeslal také posly po všech městech a krajinách Israelových. I poslala za nimi každá krajina a všeliké město vybranou mládež ve zbroji a honili je mečem, až přišli na konec území svého. Ostatní, kteří zůstali v Betulii, vpadli do ležení Assyrských a pobrali kořist, kterou byli zanechali prchající Assyrští. Zbohatli velmi.

Ti pak, kteří zvítězivše vrátili se do Betulie, přinesli s sebou všecek majetek jejich, že nebylo počtu dobytka, stád, a všelikého pohyblivého jmění jejich. Tak všichni od nejmenšího do největšího zbohatli z toho, co jim ukořistili.

Také Joakim, nejvyšší kněz přišel z Jerusalema do Betulie se všemi staršími svými, aby viděl Juditu. Když ona vyšla k němu, dobrořečili jí všichni jedním hlasem řkouce: „Tys sláva Jerusalema, tys radost Israelova, ty čest jsi lidu našeho, neb zmužile jsi jednala! Tvé srdce došlo posily, žes milovala čistotu. Proto též ruka Páně tě posilnila, a proto na věky budeš požehnána."

Po těch dnech vrátil se každý domů, také Judit. I byla vážena v Betulii a slynula velmi po veškeré zemi Israelově. Zůstala v domě muže svého, propustila nevolnici svou na svobodu, a když umřela, pochována byla s mužem svým v Betulii.

Slavnost vítězství tohoto počítána jest od Hebreů mezi dny svaté. Jud. 8,—16,

*

Jsou Juditiny ctnosti také mými ctnostmi?

Judit jest jedním z vzorů starozákonní dokonalosti. Vynikala vřelou zbožností, nezlomnou důvěrou v Boha, ničím neposkvrněnou vdovskou čistotou, sebezapíravým od světa odloučeným životem, rozvahou, sebeobětavou odvahou, láskou k národu.

Kdo více ještě než Judit zasloužil si takové chvály?

Křesťanský Zákon Nový má na dokonalost požadavky daleko vyšší, které vylučují úplně lstivý a násilný skutek, který — tehdy oprávněně — vykonala Judit. Musíme tedy dívati se na Judit očima starozákonních lidí. Pro ně byla Judit nejenom hrdinkou, nýbrž i světicí. Slova chvály lidu israelského o Juditě jsou tak nadšená a krásná, že jich Církev používá ve svých modlitbách k Panně Marii, k chválám jejích ctností: „Požehnánas ty, dcero, od Hospodina, Boha nejvyššího nade všecky ženy na zemi! Požehnaný Hospodin, který stvořil nebe i zemi, který tě vedl k ranám do hlavy úhlavního nepřítele našeho! Nebo dnes jméno tvé tak zvelebil, že nevymizí chvála tebe z úst lidí, ale pamětlivi budou moci Hospodinovy na věky,

žes pro ně, pro tíseň a svízele národa svého nešetřilas života svého, ale přispělas na pomoc, aby nezahynul před obličejem Boha našeho!“

Novozákonní Judit.

Šest set let později pronáší podobná slova nejvyššího uznání a chvály archanděl Gabriel k nejčistší a nejsvětější ženě, k nejblahoslavenější Panně Marii: „Požehnánas ty mezi ženami!“ Požehnána byla Judit, ale neporovnatelně více jest požehnaná Dívka Páně Maria. Neboť: Judit láskou k Pánu Bohu převýšila své rodáky, Panna Maria toutéž láskou převýšila všecky anděly. Judit na záchranu svého národa nasadila život. Maria za spásu veškerého lidstva obětovala nekonečně více: život nevýslovně milovaného Syna svého, s nímž spjat byl poutem nezměrné lásky a bolesti i život její. Judit uťala hlavu úhlavního nepřítele lidu israelského. Nejsvětější Panna svým Synem „rozdrtila hlavu“ úhlavního nepřítele všehho lidstva. Jméno Judit celý národ vyslovoval s největší úctou. Jméno Maria jest po jménu Ježíš nejvznešenějším a nejsladším jménem, jež vzývá celý křesťanský svět. Chvála Judit neměla vymizet z úst lidu. Chvála Panny Marie nevymizí ani z úst ani ze srdce Církve bojující, nebude míti konce v Církvi vítězné. Judit jednou přispěla na pomoc svému lidu, aby nezahynul před obličejem Božím, modlila a obětovala se Bohu za něj. Maria nepřestává pomáhati svému lidu, všem svým ctitelům, svou všemohoucí přímluvou u Boha ve všech potřebách těla i duše. Neustále obětuje za hříšníky na usmíření spravedlnosti Boží utrpení Synovo a utrpení své.

Nejkrásnější.

Krása Juditina oslepila i její nepřátele. Před nadpozemskou krásou Panny Marie sklání se i peklo ve svých viditelných zástupcích na zemi. I tito uznávají, že nebylo na světě ženy, jež by měla tak uchvacující vliv na jednotlivce, rodiny, národy. Nesčetné miliony duší byly prozářeny a povzbuzeny jejím nejčistším pannenstvím. Požehnané mateřství Matky Boží vtisklo křesťanským matkám korunu nebývalé úcty a vznešenosti. Neskonalé milosrdenství učinilo ji útočištěm nejbídnějších.

Tisíckrát pozdravujeme tebe.

Svatý Efrem nadšeně volá: „Dovol, Panno, aby sluha tvůj mohl tebe chváliti a tobě říci: Zdrávas Maria, Paní plná milosti. Zdrávas mezi ženami, nejblahoslavenější Panno. Zdráva buď nejjasnější hvězdo, z níž vyšel Kristus. Zdrávas, kteráž jsi podivuhodným způsobem porodila Krále všeho tvorstva. Buď zdráva, jež jsi pokoj, radost a spása světa. Zdráva buď, chválo patriarchů a ozdobo proroků. Zdráva buď, kráso mučedníků a koruno svatých. Zdráva buď, tichý přístave a zachránkyně zmítaných vlnami. Zdráva buď, útočiště a ochrano hříšníků. Zdrá-

va buď, naděje všech sparevdlivých, sklíčených nehodami. Zdráva buď, nejslavnější prostřednice světa. Zdráva buď, bráno nebes, klíči nebes a království Kristova!"

Matko přesvatá, chci se tobě podobati!

Svatý Bonaventura vřele vybízí, abychom se snažili získati si lásku novozákonní Judit, Panny Marie: „S obzvláštní láskou a pobožností uctívej vždycky blahoslavenou Královnu nebes, Rodičku Pána našeho. K ní se utíkej jako k nejjistější ochraně ve všech potřebách, nebezpečenstvích a souženích. Vzývej ji o pomoc a přispění! Za přímluvkyni si ji zvol! Jí s odevzdaností a s důvěrou poruč každou svoji záležitost, neb ona jest Matka milosrdenství! A k tomu přihlížej, abys jí každodenně nějakým zvláštním způsobem láskyplnou úctu prokazoval. (Svatým růžencem.) Aby pak tvá pobožnost mohla jí býti příjemnou a tvá úcta milou, napodobuj horlivě její čistotu a neporušenost na těle i na duši, zachovej se bez poskvrny, a pokorně i skromně jejích šlépějí následuj!"

Když Ty jsi s námi, kdo proti nám.

Výsledkem vytrvalé oddanosti a úcty k nejbahoslavenější Panně bude, co vyjadřuje svatý Jan Damašský slovy: „Ó svatá Matko Boží! Pevně doufám, že budu spasen, protože nezlomná důvěra v tebe jest mou zbraní. Ano i nepřátele své spásy odhodlaně budu pronásledovati, budu-li míti v rukou štít tvého přispění a všemohoucí tvé pomoci."

KRÁL JOSIÁŠ SNAŽIL SE O NÁPRAVU VEŘEJNÉHO ŽIVOTA.

Doba a způsob vlády krále Josiáše — Při opravě chrámu nalezen zapomenutý chrámový zákoník — Četba zákoníka, obavy královy pro jeho nezachovávání — Prorokyně krále těší, ale předpovídá tresty Boží — Smlouva národa s Hospodinem zase obnovena — Slaveny velikonoce — Modloslužba vykořeněna — Josiáš v bitvě padl.

Po Amonovi, synu Manassovu, stal se králem Josiáš, syn jeho. Osm let bylo Josiášovi, když počal kralovati a kraloval třicet jeden rok v Jerusalemě. Jméno matky jeho: Idida. Josiáš činil, co bylo libé před Hospodinem, a chodil po všech cestách Davida, otce svého, neuchyluje se na pravo ni na levo.

Léta osmnáctého krále Josiáše poslal král Safana, písaře domu Hospodinova, řka jemu: „Jdi k Helkiášovi, veleknězi, ať jsou shromážděny peníze, které byly přineseny do chrámu Hospodinova, které sebrali vrátní chrámu od lidu, a nechať je dají řemeslníkům stavitelé domu Hospodinova. Ti ať je rozdělí těm, kteří pracují v chrámě Hospodinově, opravujíce poruchy chrámu, totiž tesařům, kameníkům a zedníkům. Ať také na-

koupí dřeva a kamene z lomu na opravu chrámu Hospodinova. Nebudiž však od nich žádán počet ze stříbra, které přijímají, ale ať s ním nakládají dle své poctivosti."

Tu řekl Helkiáš, velekněz, Safanovi, písaři: „Knihu zákona nalezl jsem v domě Hospodinově." A dal Helkiáš závitek ten Safanovi, který jej také četl.

Přišel pak Safan, písař, ke králi a podával mu zprávu o tom co byl přikázal, řka: „Sebrali služebníci tvoji peníze, které shledány byly v domě Hospodinově, a dali je, by rozděleny byly řemeslníkům od představených nad pracemi chrámu Hospodinova."

Vypravoval také Safan, písař, králi, řka: „Knihu mi dal Helkiáš, kněz." Když ji pak četl Safan před králem, a když slyšel král slova Hospodinovy knihy zákona, do té doby ztracené a zapomenuté, roztrhl roucha svá.

A rozkázal Helkiášovi, knězi, Safanu, písaři, a Asajášovi, služebníku královskému, řka: „Jděte a poraďte se o mne a o lid, o veškerého Judu stran slov knihy této, která byla nalezena. Neboť veliký hněv Hospodinův rozpálil se na nás, že neposlouchali otcové naši slov knihy této, aby činili vše, co je v ní předepsáno."

Šli tedy ku prorokyni Holdě, která bydlila v Jerusalemě, ve druhém okresu. Když jí to pověděli, ona jim odpověděla: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Povězte muži, který vás poslal ke mně: Toto praví Hospodin: „Hle, já přivedu neštěstí na toto místo i na obyvatele jeho, vše, co řečeno je v zákoně, který četl král judský, protože opustili mne, a obětovali bohům cizím, popouzejíce mne všemi těmi díly rukou svých: rozpálí se hněv můj na toto místo, a nebude uhašen. Králi pak judskému, který poslal vás, abyste se tázali Hospodina, takto povíte: Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Proto, že jsi slyšel slova knihy — že uleklo se srdce tvé, žes ponížil se před Hospodinem, slyše řeči proti místu tomuto a obyvatelům jeho, že totiž hrůzou a kletbou budou, žes roztrhl roucho své a plakals přede mnou — také já uslyšel jsem tě," praví Hospodin. — „Proto připojím tě k otcům tvým a pochován budeš v hrobě svém v pokoji, aby neviděli oči tvé všeho neštěstí toho, kteréž uvedu na toto místo."

Když oznámili králi, co prorokyně pověděla, poslal, aby se shromáždili k němu všichni starší judští a jerusalemští. Pak šel král nahoru do chrámu Hospodinova, — všichni muži judští a všichni, kteří bydlili v Jerusalemě, kněží, proroci i veškeren lid od malého až do velikého šli s ním. I dal přečísti, aby všichni slyšeli, všecka slova knihy úmluvy, která nalezena byla v domě Hospodinově.

A stoje na výstupku učinil král úmluvu před Hospodinem, že budou choditi za Hospodinem, šetřiti příkazův, ustanovení a práv jeho celým srdcem a veškerou duší, aby tak splnili slova úmluvy, která napsána byla v oné knize. A všecek lid přistoupil k té smlouvě.

Přikázal král také všemu lidu toto: „Slavte velikonoce Hospodinu, Bohu svému, tak, jak psáno je v této knize úmluvy." Nebyly slaveny takové velikonoce (na zákonném místě) od času soudců, kteří soudili Israele, ani po všecky dny králův israelských i králů judských, jako osmnáctého léta krále Josiáše slaveny byly velikonoce Hospodinu v Jerusalemě.

I vyvolávače duchův a hadače, sošky model, nečistoty a ohavy, které byly v Judsku a v Jerusalemě, odstranil Josiáš, aby naplnil slova zákona, napsaná v knize, kterou nalezl Helkiáš, kněz, v chrámu Hospodinově.

Za dnů Josiášových táhl farao Nechao, král egyptský, proti králi assyrskému k řece Eufratu. I vytáhl Josiáš, král, vstříc jemu, avšak zabit byl u Magedda hned, jak se s ním utkal. I přivezli ho služebníci jeho mrtvého do Jerusalema a pochovali ho v hrobce jeho. 4. Král. 22, 23,

ZE ŽIVOTA PROROKA JEREMIÁŠE.

Jeremiáš Bohem povolán — Vytýká svým krajanům neohroženě jejich velikou nevděčnost k Bohu — Chrám není místem pro pokrytce — Jeremiáš vsazen do klády — Postaven před soud — Má být odsouzen k smrti, je však osvobozen — Radostné proroctví: po trestech přijde spása — Jerusalem dobyt a zpustošen od Chaldejů-Babyloňanů — Judovci odvedeni do babylonského zajetí — Jeremiáš obdržel svobodu — Jeho pláč nad Jerusalemem.

Jeremiáš vypravuje:

Hospodin mě oslovil a řekl: „Dříve než jsem tě utvořil v matčině lůně, znal jsem tebe, dříve nežli jsi vyšel z jejího života, posvětil jsem tě, a za proroka pro národy ustanovil jsem tě."

I řekl jsem: „Ach, Pane Bože, aj neumím mluvit, nebo dítě jsem já."

I řekl Hospodin ke mně: „Neříkej: „Dítě jsem já," neboť ke všemu, k čemu tě pošlu, půjdeš, a vše, cokoli tobě rozkáži, mluviti budeš. Nestrachuj se před nimi, neboť já jsem s tebou, abych tě vytrhl, dí Hospodin."

I vztáhl Hospodin svou ruku, dotekl se úst mých, a řekl Hospodin ke mně: „Ejhle, kladu slova má v ústa tvoje. Ejhle, ustanovuji dnes tebe nad národy a nad říšemi, abys vytrhával a strhával, abys ničil a bořil, abys stavěl a štípil." Jer. 1, 1.—10.

* * *

Hospodin mne oslovil a řekl: Jdi a křič do Jerusalema toto: „Slyšte slovo Hospodinovo, dome Jakobův, a všecky rody domu Israelova! Toto praví Hospodin: Jaké bezpráví našli při mně otcové vaši, že se vzdálili ode mne, že chodili za nicotami, a nicotnými se stali?

Neřekli: Kde jest Hospodin, který nás vyvedl z Egyptské země, který nás provedl skrze poušť, skrze zemi pustou, plnou roklí, skze zemi vyprahlou a temnou, skrze zemi, kterou nikdo nechodí, aniž kdo na ní bydlí.

A uvedl jsem vás do rajské země, abyste jedli ovoce a vzácnosti její, vy však všedše poskvrnili jste moji zemi, a z mého dědictví jste ohavu učinili.

Kněží neřekli: „Kde jest Hospodin?" Ti, kteří zákon v rukou mají, nedbali mne. Pastýři odstoupili ode mne, proroci prorokovali jménem Baalovým, a za modlami chodili.

Protož mám ještě s vámi soudně se vypořádat, — praví Hospodin — a s vašimi syny se příti. Jděte na břehy Keťanů a vizte, pošlete ku Kedařanům a pilně pozorujte! Vizte, stalo-li se tam co takového!

Zdali změnil který národ svoje bohy? — a ti přece nejsou bohové! — Ale můj národ změnil svou slávu — za modlu!

Užasni se nebe nad tím, a brány jeho zkormuťte se velmi, — praví Hospodin — neboť dvojí zlo spáchal můj národ: Mne opustili pramen vody živé, a kopali sobě cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody. Jer. 2,

Vraťte se zase, synové, praví Hospodin, neboť já jsem Pán váš: a vezmu vás, třebas po jednom z města, a po dvou z kmene, a uvedu vás na Sion. A dám vám pastýře podle srdce svého, i budou vás pásti rozumně a moudře.

Až pak se rozmnožíte a vzrostete v zemi, za dnů těch, praví Hospodin, nebudou již říkati: „Hospodinova archa úmluvy!" Nikoho nenapadne, aby vzpomínal na ni. Nebudou ji pohřešovati, nebudou ji znova zřizovati!

Tehdy budou nazývati Jerusalem (Církev) trůnem Hospodinovým. K němu shromáždí se všichni národové ve jménu Hospodinovu a nebudou choditi po nepravosti svého zkaženého srdce." Jer. 3,

* * *

Řeč, kterou promluvil Hospodin k Jeremiášovi:

Stůj ve bráně domu Hospodinova a kaž tam tato slova. Rci: Slyš slovo Hospodinovo, všecek Judo, vy, kteří vcházíte těmito dveřmi, byste se klaněli Hospodinu! Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Israelův: Polepšte své mravy a snahy, i budu bydleti s vámi na tomto místě. Nespoléhejte se na slova klamná, říkajíce: „Chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův je to!" Neboť polepšíte-li své mravy a snahy, budete-li uplatňovati spravedlnost ve vzájemných sporech, nebudete-li cizince, sirotka, vdovy utiskovati, ani krve nevinné vylévati na tomto místě, a nebudete-li za bohy cizími choditi na svou vlastní škodu, — bydliti budu s vámi na tomto místě v zemi, kterou jsem dal otcům vašim, od věků až na věky.

Aj, vy skládáte naději svou v řečech klamných, ze kterých nemáte užitku. Kradete, zabíjíte, cizoložíte křivě přisaháte, obětujete bohům, chodíte za bohy cizími, kterých neznáte, a pak přicházíte, předstupujete přede mne v tomto domě, který má jméno mé, a říkáte: „Jsme v bezpečí, abychom konali všecky tyto ohavnosti." Zdali tedy pokládáte za peleš lotrovskou dům tento, který má mé jméno? Také já, ejhle to vidím, dí Hospodin. Jděte na mé sídlo v Silo, kde přebývalo jméno mé s počátku, a vizte, co jsem učinil jemu pro zlobu lidu svého israelského! A nyní, ježto jste páchali všecky ty skutky, praví Hospodin, ježto, ačkoliv jsem ustavičně a důrazně k vám mluvil, jste neslyšeli, a ježto, přes to, že jsem na vás volal, jste neodpověděli: naložím s domem tímto, který má mé jméno, a do kterého vy skládáte naději svou, s místem, které jsem dal vám

a otcům vašim, jako jsem naložil se Silem. A zavrhnu vás od své tváře jako jsem zavrhl všecky vaše bratry, všecko plémě Efraimovo. Jer. 7,

*

Jeremiáš vsazen do klády. Postaven před soud.

Když uslyšel Fašur, kněz, který ustanoven byl dozorcem v domě Hospodinově, Jeremiáše, an prorokuje tyto řeči, Fašur dal zbíti Jeremiáše proroka a vsaditi jej do klády, která byla v hořejší bráně Benjaminově u domu Hospodinova. Na zejtří však, když se rozednilo, Fašur dal Jeremiáše z klády vyvésti.

I řekl mu Jeremiáš: Toto praví Hospodin:

„Aj, já vydám tě v strach, tebe i všecky přátele tvé. Padnou mečem nepřátel svých, a tvé oči to uzří. A veškeren lid judský vydám v ruce krále babylonského. Zavede je do Babylona, nebo mečem je pobije. A dám všecko jmění tohoto města, všecky výdělky jeho i všecky skvosty, i všecky poklady králů judských v ruce nepřátel jejich. A oni je rozchvátí, a poberou, a dovezou do Babylona. Ty pak, Fašure, i všichni obyvatelé domu tvého, půjdete do zajetí. Do Babylona půjdeš, tam umřeš, a tam pochován budeš, ty i všichni přátelé tvoji, kterým jsi prorokoval lež! Jer. 20,

Na počátku kralování Joakima, syna Josiášova, krále judského, oslovil Hospodin Jeremiáše takto: „Stůj, v nádvoří domu Hospodinova, a mluv ke všem městům judským, ze kterých přicházejí lidé, aby se klaněli v domě Hospodinově, všecky řeči, kteréž já přikázal jsem tobě, abys mluvil k nim. Neujímej ani slova. Snad poslechnou, a obrátí se každý od své cesty zlé, i upustím od zla, kterým hodlám je stihnouti pro zlobu snah jejich. Rci jim: Toto praví Hospodin: Neuposlechnete-li mne, abyste chodili v zákoně mém, který jsem dal vám, abyste poslouchali řeči služebníků mých proroků, které já k vám ustavičně úsilovně posílám, kterých však neposloucháte: naložím s tímto domem jako se Silem a toto město vydám na kletbu všem národům země.“

Kněží, proroci a všecek lid slyšeli Jeremiáše, an mluvil ta slova v domě Hospodinově. Když pak Jeremiáš domluvil vše, co byl přikázal mu Hospodin, aby řekl všemu lidu, jali jej kněží, proroci a veškeren lid, křičíce: „Ať umře, ať umře! Proč prorokoval ve jménu Hospodinově, řka: Jako Silo bude dům tento, a město zpustne, že nebude v něm obyvatele!“ A všecek lid shrnul se proti Jeremiášovi v domě Hospodinově.

Když to uslyšeli judští (soudní) činovníci, odebrali se z domu královského domova Hospodinova, a posadili se k soudu u dveří nové brány domu Hospodinova.

I pravili kněží a proroci k činovníkům a ke všemu lidu: „Tento muž zasluhuje, aby odsouzen byl na smrt, neboť prorokoval proti tomuto městu, jak jste slyšeli na své uši.“

Jeremiáš řekl všem činovníkům a všemu lidu: „Hospodin poslal mne, abych prorokoval proti domu tomuto a proti městu tomuto všecka slova, která jste slyšeli. Protož nyní napravte své mravy, své snahy, a poslouchejte hlasu Hospodina, Boha svého. I upustí Hospodin ode zla, kterým hrozil vám. Já pak — aj v rukou vašich jsem. Naložte se mnou, jak za dobré a za správné uznáváte. Vězte však a poznejte, že zabijete-li mne, krví nevinnou zatížíte sami sebe, toto město i obyvatelstvo jeho, neboť v pravdě poslal mne Hospodin k vám, abych mluvil v uši vaše všecka tato slova.“

I řekli činovníci a všecek lid kněžím a prorokům: „Tento muž nezasluhuje, aby byl odsouzen na smrt, poněvadž ve jménu Hospodina, Boha našeho, nám mluvil.‘

Povstali také někteří starší země a řekli ke všemu shromáždění lidu: Micheáš Morasťan byl prorokem za dnů Ezechiáše, krále judského, a pravil všemu judskému lidu: „Toto praví Hospodin zástupů: Sion jako pole orán bude, z Jerusalema hromada kamení bude, a z hory domu Hospodinova lesnatá výšina!“ Zda-li proto na smrt odsoudil ho Ezechiáš, král judský, a všecek Juda? Zdali nebáli se Hospodina a neprosili ho

za milost, i upustil Hospodin od zlého, kterým byl jim hrozil? My pak chtěli bychom dopustiti se velikého zla na svou škodu?"
Jer. 26,

* * *

Radostné proroctví: Po trestech přijde spása.

Toto praví Hospodin: Aj, já obrátím osud stanů Jakobových, nad příbytky jeho slituji se. I bude město vystaveno na své výšině, a chrám podle řádu svého založen bude. A vycházet bude z nich chvalozpěv a hlas jásajících. Rozmnožím je, a neubude jich. Oslavím je a nebudou neváženi. Synové Jakobovi budou jako na počátku, shromáždění jeho přede mnou setrvá, a navštívím všecky, kteří jej sužují. Vévoda jeho vzejde z něho, a kníže ze středu jeho vyveden bude. Dovolím, aby se přiblížil ke mně (jako kněz), i přistoupí ke mně. Neboť, kdo by odvážil se přiblížit se ke mně? dí Hospodin. A budete mým lidem, já pak budu vaším Bohem. Jer. 30,

Toto praví Hospodin: Hlas nářku, žalosti a pláče slyšeti jest na výšině. Rachel pláče nad svými syny, nechce se potěšit nad nimi, protože jich není. Avšak toto praví Hospodin: Ať přestane hlas tvůj plakat a tvé oči slzet!

Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Israelův: Budou zase říkati tato slova v zemi Judově a v městech jeho, až obrátím jejich osud.

„Požehnej tobě Hospodin, příbytku spravedlnosti, svatá horo!" A bydliti bude v ní Juda a všecka jeho města spolu, oráči a poháněči stáda. Neboť napájím duši unavenou, a každou duši lačnou nasycuji. Jer. 31,

Proroctví Jeremiášovo vyplněno: Jerusalem zpustošen, Judovci odvedeni do zajetí babylonského.

Po králi Jechoniášovi, synu Joakimovu, stal se králem Sedekjáš, syn Josiášův. — Nabuchodonosor, král babylonský ustanovil ho králem v Judsku, — ale neposlouchal on, ani služebníci jeho, ani lid slov Hospodinových, která mluvil skrze proroka Jeremiáše.

I vzkázal král Sedekjáš po Juchalovi, synu Selemiášovu, a po knězi Sofoniášovi, synu Maasiášovu, Jeremiáši proroku: „Modli se za nás k Hospodinu, našemu Bohu!"

Jeremiáš chodil svobodně mezi lidem.

Vojsko faraonovo vytáhlo tedy z Egypta na pomoc proti Chaldejským-Babyloňanům, kteří byli oblehli Jerusalem. Uslyševše o tom, odtrhli Chaldejští od Jerusalema proti vojsku Egypťanů.

Tu oslovil Hospodin proroka Jeremiáše a řekl: „Toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Takto rcete králi judskému, který vás poslal ke mně, abyste se otázali mne: Aj, vojsko faraonovo,

které vytáhlo vám na pomoc, vrátí se zase do své země, do Egypta. Vrátí se sem Chaldejští=Babyloňané, oblehnou toto město, dobudou ho a vypálí je ohněm." Jer. 37,

Tak se také stalo, jak oznámil Jeremiáš. Vojsko Chaldejských vrátilo se, porazivší vojsko egyptské, a oblehlo Jerusalem.

Bylo to léta devátého Sedekjáše, krále judského, měsíce desátého, když přišel Nabuchodonosor, král babylonský s veškerým svým vojskem k Jerusalemu, a oblehli jej. Jedenáctého pak léta Sedekjášova, měsíce čtvrtého, pátého dne tohoto měsíce, bylo město prolomeno.

I vtrhli tam všichni velitelé krále babylonského a obsadili prostřední bránu: Neregel, Sereser, Semegarnabu, Sarsachim, Rabsares, Rebmag a všichni ostatní důstojníci krále babylonského.

Když je uzřel Sedekjáš, král judský, a všechno mužstvo bojovníků, dali se na útěk. Vyšli v noci z města po cestě k zahradě královské skrze bránu, která byla mezi zdmi a dali se na cestu k pustině.

Vojsko Chaldejských hnalo se za nimi, dostihlo Sedekjáše na rovině jerišské pustiny a javše jej, přivedli ho k Nabuchodonosorovi, králi babylonskému do Rebly, která jest v zemi Emat, a ten vyřkl nad ním soud.

Král babylonský dal pobíti syny Sedekjášovy v Reble před očima jeho. Také všecky urozené Judovce dal pobíti král babylonský. Sedekjášovi pak dal oči vyloupati, svázati jej řetězy a vésti do Babylona.

Dům Hospodinův, dům královský, jakož i domy obecného lidu vypálili Chaldejští ohněm a hradby jerusalemské pobořili.

Ostatek lidu, který byl ve městě zůstal, i přeběhlíky, kteří byli k městu utekli, vůbec ostatní obecný lid, který byl zůstal, převedl Nabuzardan, velitel vojska, do Babylona.

Něco však lidu chudého, kteří dokonce nic neměli, zanechal Nabuzardan, velitel vojska, v zemi judské a dal jim vinice a cisterny v ten den.

O Jeremiášovi však Nabuchodonosor, král babylonský, přikázal Nabuzardanovi, velitel vojska toto: „Vezmi jej, věnuj mu všecku pozornost a nic zlého mu nečiň, ale jak bude chtíti, tak mu vyhov." Poslal tedy Nabuzardan pro Jeremiáše a dovolil mu, aby mohl volně se pohybovati mezi lidem. Jer. 39,

PLÁČ JEREMIÁŠE PROROKA.

Když byl Israel odveden do zajetí, a když byl Jerusalem zpuštěn, usedl prorok Jeremiáš pláče, a zalkal tímto žalozpěvem nad Jerusalemem, z hořké mysli vzdychaje a hořekuje řekl:

Ach, jak opuštěno sedí tu město, plné kdysi lidu. Jakoby ovdověla paní národů, kněžna nad zeměmi octla se v porobě!

Bolestně pláče celé noci, slzy kanou jí po lících. Není kdo by potěšil ji ze všech jejích milců. Všichni přátelé pohrdli jí, jsou z nich nepřátelé.

Útlak přiměl Judu, by se vystěhoval, poroba tuhá. Sídlí mezi pohany, aniž nalézá klidu. Všichni, kdož hnali se za ním, drží ho v úzkých.

Cesty k dceři Sionské truchlí, neb nikdo na slavnost nejde. Všecky brány její jsou pobořeny, kněžstvo její vzdychá, panny její špinavé jsou, ona sama jest hořkostí zdrcena.

Hlavou její stal se nepřítel, odpůrci její zbohatli, neboť Hospodin rozsudek vyřkl nad ní pro množství nepravostí jejích. Dítky její odehnal do zajetí mučitel před sebou.

Vystěhovala se z dcery Sionské všecka její krása. Knížata její jsou jako berani, kteří nenašli pastvy, odešli vysíleni před tím, jenž hnal je.

Nepřítel vztáhl svou ruku na všecky poklady její. Ano viděla, kterak pohané vcházejí do svatyně její, ti, jimžto jsi zakázal, Hospodine, vstoupiti do tvé obce.

Všecek lid její vzdychá, a hledá chleba. Dává všecky skvosty za pokrm, aby zachránil život. „Shlédni, Hospodine, a považ, kterak jsem opovržena!"

Ó vy všichni, kteří kolem jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má, neboť jak vinici obral mne Hospodin — tak byl vyhrožoval — v den svého horoucího hněvu.

— Spravedlivý jest Hospodin, neb jsem slovu jeho vzdorovala. Slyšte to, prosím, všichni národové, a vizte mou bolest! Pláč Jer. 1,

Proto zesmutnělo srdce naše, proto zkalil se nám zrak, pro horu Sion, že zpustla, že lišky po ní rejdí. Ty přece, Hospodine, na věky chtěl jsi tam zůstat, trůn tvůj měl tam být od rodu do rodu.

Proč bys zapomínal na věky na nás, proč bys opouštěl nás na dlouhé doby? Obrať nás, Hospodine, k sobě, ať se obrátíme, obnov nám bývalé časy. Plač Jer. 5, 17,

*

Po Isaiášovi Jeremiáš.

Padesát let po Isaiášovi povolal Bůh k úřadu prorockému v národě judském mezi proroky menšího významu slavného proroka Jeremiáše.

Jeremiáš působil jako prorok za panování zbožného Josiáše, nešlechetného Joakima a slabého Sedekjáše. Narodil se v Anatotu (dnes jest to malá arabská vesnička, hodinu cesty severovýchodně od Jerusalema, jméno její pozměněno na Anata) ze zámožné rodiny kněžské, kolem roku 651 před Kristem Pánem. Život Jeremiášův byl životem neohroženého hlasatele vůle Boží. I na Jeremiáše vztahují se slova svatého Pavla z listu k Židům: „Jiní proroci zakusili posměchy a bití, ano i okovy a žaláře, byli kamenováni..." Jako prorok Zachariáš byl i Jeremiáš ve velkém stáří v Egyptě ukamenován. Teprve po smrti dostalo se Jeremiášovi zasloužené slávy u lidu, který za živa ho pronásledoval. Splnily se všecky jeho předpovědi a byly uznány jeho šlechetné snahy a ryzí láska k národu.

Osudná chyba v životě národa i jednotlivce.

Osudnou chybou vyvoleného národa ve všech dobách i v době Jeremiášově bylo zatvrzelé přestupování napsaného zákona Božího i zaslepené protivení se vůli Boží, jak ji ohlašovali proroci. Četli jsme, jak se polekal zbožný král Josiáš, když porovnával příkazy a hrozby ztraceného a po delší době nalezeného zákona Mojžíšova se současným životem národa

židovského. Nevíme, proč tehdy král Josiáš nežádal o radu proroka Jeremiáše, nýbrž poslal dotaz, co se stane, k proroꞏkyni Holdě. Snad Jeremiáš nebyl tehdy v Jerusalemě přítomen. Hrozba Holdina shodovala se úplně s varovnými slovy Jeremiášovými, jimiž tento znova a znova ohlašoval budoucí tresty Boží.

Trpká Boží výčitka lidem.

Jak bolestně a trpce zněla z úst Jeremiášových výčitka Hospodinova k nevděčnému a zaslepenému národu: „Jaké bezpráví našli při mně otcové vaši, že se vzdálili ode mne.... Pohleďte na národy pohanské... Zdali změnil který národ svoje bohy? — a ti přece nejsou bohové! — Ale můj národ změnil svou slávu — za modlu! Mne opustil, pramen vody živé a kopali sobě cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody."

Takřka týmiž slovy volá ústy Církve katolické Ježíš Kristus k odkřesťaněným křesťanům: „Proč se vzdalujete ode mne, vy mnozí lhostejní a chladní křesťané... Co jsem více měl

pro vás učiniti, než že jsem sebe obětoval pro vaši věčnou spásu... Pohleďte na pohanské národy, jak jsou věrni svým mrtvým modlám, jak úzkostlivě jim prokazují pocty... Kdežto vy místo mně prokazujete úctu modlám, zanedbávajíce úctu ke mně, svému Stvořiteli a Vykupiteli, ctíte svůj rozum, nade všecko ceníte pomíjející statky a bohatství tohoto světa, vyhledáváte hříšné požitky. Chcete se jednou a to již pozdě přesvědčiti, že to všecko, co jste ve svém životě neprávem nejvýše cenili, byly jenom rozpukané cisterny, které nemohou míti v sobě vody „života věčného"?"

Všude plno „bohů" (hříchů) veřejně postavených i skrytých.

Prohlédněme důkladně všecky záhyby své duše, nenajdeme-li tam ukryté nějaké „svoje bohy", to jest oblíbené hříchy, kterým dáváme přednost před vůlí Boží. A jistě, že nějaké najdeme. Pak zavčas pryč s nimi, než nás zcela ovládnou! Pryč s bůžkem hříšné a nebezpečné smyslnosti, pryč s bohem pýchy a marnivosti, pryč s lakomstvím a závistí, s nestřídmostí, lenivostí ve službě Boží. Ústy proroka Jeremiáše mluví i k nám Duch svatý. Ze všech sil snažme se z duše odstraniti hříchy a místo nich pěstujme horlivě a vytrvale ctnosti.

Přemáhej hřích ctností!

Přijde pokušení nečisté. Přemozme je vroucí touhou po neposkvrněné a neporušené svaté čistotě v myšlenkách, ve slovech, ve skutcích, jak si toho od nás žádá Pán Ježíš, jeho Nejsvětější Matka, náš anděl strážný.

Pýchu přemáhejme myšlenkami, slovy a skutky pokornými a skromnými, lakomství a závist potírejme srdečnou štědrostí a přáním všeho nejlepšího od Pána Boha. Nestřídmost v kořeni zničíme, navykneme-li si sami dobrovolně ukládati si půst a újmu v jídle i v jiných věcech jinak dovolených, na příklad v zábavě. Lenost se dá přemoci jenom okamžitým vzbuzením chuti a horlivosti k tomu, co jsme si zvykli neradi konat. Bůžkové duše, hříchy, ohrožují naši věčnou spásu, svolávají na nás tresty Boží. Vypovězme jim ihned, bez váhání boj na život a na smrt! Chraňme se zaslepenosti a zatvrzelosti ve hříších, abychom nedopadli jako nepoddajní Židé, jimž Pán Ježíš musil říci: „Budete mě hledati a nenajdete a ve svém hříchu zemřete." Jan 8, 21.

Nebuďme fariseji!

Ještě jinou důležitou výtku jménem Hospodinovým činil Jeremiáš svým krajanům. Stál v bráně jerusalemského chrámu a volal: „Slyšte, vy, kteří vcházíte těmito dveřmi, byste se

klaněli Hospodinu! Aj, vy skládáte naději svou v řečech klamných, ze kterých nemáte užitku. Kradete, zabíjíte, cizoložíte, křivě přisaháte, obětujete Baalům, a pak přicházíte, předstupujete přede mne v tomto domě, který má mé jméno, a říkáte: „Jsme v bezpečí, abychom konali všecky tyto ohavnosti." Zdali tedy pokládáte za peleš lotrovskou dům tento, který má mé jméno?"

Tato slova připomínají nám slova podobné výtky, kterou šest set let později pronáší Ježíš Kristus, když vyhnal z chrámu kupce a penězoměnce, volaje: „Psáno jest: Dům můj domem modlitby slouti bude, vy však jste jej učinili pelеší lotrovskou." Mat. 21, 13.

V domě Božím jsi v domě modlitby.

Uznáme rádi, že přikrývati výše jmenované a jiné těžké hříchy pláštíkem nábožnosti a přicházeti s nimi do chrámu bez lítosti a nekajícně, znamená svolávati na sebe hněv Boží. Podobně, přijde-li křesťan do chrámu s plnou hlavou světských myšlenek a na Pána Boha si snad ani nevzpomene, neuctívá, ale zneuctívá Ježíše Krista na oltáři a zneuctívá dům Boží. Bohužel najdou se i takoví, kteří nejdou do kostela se modlit, ale jdou se tam ukázat a jdou se tam pobavit. Činí tak ovšem na účet své duše, která trpce jednou odpyká hrubou neuctivost k domu Božímu.

„Srdce čisté stvoř ve mně, Bože!"

Nikdy nezapomínejme, že si jdeme do chrámu pro Boží požehnání. Toho bychom však nedosáhli, kdybychom nedbali o čistotu srdce, a kdybychom se nechovali na místě svatém zbožně a uctivě. Svatý Nilus krátce, ale významně napsal: „Chrám Boží miluj, a vynasnaž se, abys ty sám byl příbytkem Božím."

Jeremiáš podoben Ježíši Kristu.

Za to, že Jeremiáš předpověděl zkázu Jerusalema a domu Božího, že neustával připomínati budoucí zajetí judských obyvatel, byl od kněží jerusalemských stíhán a trestán. Byl dokonce postaven před veřejný soud a kněží, lžiproroci a veškeren lid křičeli: „Ať umře, ať umře!" Kněží a lžiproroci prohlásili soudcům: „Tento muž zasluhuje, aby odsouzen byl na smrt, neboť prorokoval proti tomuto městu, jak jste slyšeli na své uši." Jeremiáš klidně se hájil: „... V pravdě poslal mne Hospodin k vám..." Z tohoto úryvku a vůbec z celého životopisu Jeremiášova snadno můžeme postřehnouti nápadnou podobnost s životem Ježíše Krista.

V pašijové dny velikonoční čti si Jeremiášův pláč!

Jako Ježíš Kristus i Jeremiáš plakal nad Jerusalemem, jehož zkázu předpověděl. Slov „Pláče Jeremiášova" používá Církev v pašijové dny před svátky velikonočními, aby v duších věřících vzbudila vřelé city opravdové kajícnosti. Rozdělené zpěvy Jeremiášovy končí pokaždé slovy: „Jerusaleme, Jerusaleme, vrať se k Pánu Bohu svému!" (Zpěvy tyto konají se jen ve větších chrámech, kde je více kněží.) Nejenom nevděčný národ israelský, nejenom Jerusalem se svými obyvateli odvrátil se od láskyplného Vykupitele. Také my svými četnými a snad i těžkými hříchy jsme tak učinili. Za nesčetné důkazy Boží lásky a dobroty odpláceli jsme se svému dobrotivému Vykupiteli jen nejčernějším nevděkem. Naši duši platí tedy také ono dojemné a naléhavě volání „Jerusaleme, Jerusaleme, vrať se k Pánu Bohu svému!" Návrat do náručí Božího lze vykonati jen upřímnou a lítostivou svatou zpovědí spojenou s pevným předsevzetím dokonalého polepšení.

Duše v zajetí a v okovech.

Je-li duše ve hříších, je jakoby v žaláři, v okovech, v zajetí daleko tvrdším a nebezpečnějším než bylo ono zajetí babylonské. „Nepřítel vztáhl svou ruku na všecky poklady duše." Není v ní lásky Boží, ztratila svatební roucho milosti posvěcující. Hlavou její stal se nepřítel (zlý duch), odpůrci její zbohatli, neboť Hospodin rozsudek vyřkl nad ní pro množství nepravostí jejích." — „Vystěhovala se z duše všecka její krása." Když pak uváží křesťanská duše hrůznou ošklivost a nebezpečí hříchu, není divu, že v hlubokém zármutku a lítosti nad vlastními hříchy a nad hříchy celého lidstva sjednotí se s ukřižovaným Spasitelem a jeho nevýslovně trpící Bolestnou Matkou a volá: „O vy všichni, kteří kolem jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má." Překrásná a dojemná tato slova vkládá Církev zvláště do úst Rodičky Boží, ana drží v náručí svého nekonečně milovaného Syna, zmučeného a usmrceného lidskou zlobou a nenávistí. Na této zlobě a nenávisti měla podíl i duše hřešícího křesťana. Je čeho litovat, je z čeho činiti pokání. Ve velikonočním pokání je také jedinečná, veliká a ničím nenahraditelná velikonoční radost.

Bůh ví, jak koho má trestati, aby se polepšil.

Bůh věděl, jak má potrestati vyvolený národ, aby se polepšil. V babylonském zajetí naučil se zatvrzelý národ vážiti si svého krásného a svatého náboženství. Mezi obyvatelstvem pohanským, u bran pohanských chrámů plných nesmyslných model oceňovali potomci Abrahamovi vznešenost víry v jediného Boha. Tam na březích babylonských řek naučili se milovati Jeru-

salem a jeho Sionskou svatyni. Po sedmdesáti letech vyhnanství přinesli si zajatci do vlasti píseň — žalm, který plně vyjadřoval jejich pevnou vůli: býti věrni jedinému Bohu, milovati zákon Boží a znovuzřízený chrám jerusalemský. V řadě žalmů jest to žalm 136 a zní takto:

U řek babylonských tu sedíce lkáme na Sion vzpomínajíce. — Na vrby prostřed země jsme zavěsili hudební nástroje svoje. — Neb nás tu žádali, kteří nás v zajetí drží, bychom jim zazpívali. — Kteří nás odvedli, děli: „Zazpívejte nám chvalozpěv z písní sionských!“ — Jak bychom mohli Hospodinovu píseň zpívat v cizí zemi!? — Zapomenu-li na tebe, Jerusaleme, ať mi uschne má pravice! — Nechať přilne jazyk můj k ponebí mému, nebudu-li tě pamětliv, — nebudu-li míti Jerusalem za vrchol radosti své!

OD ZAJETÍ BABYLONSKÉHO AŽ DO NÁVRATU Z VYHNANSTVÍ. (R. 587—538 př. Kr.)

PROROK DANIEL STAL SE DVOŘANEM BABYLONSKÉHO KRÁLE.

Kdy byl Daniel odveden do zajetí — Se svými druhy učil se řeči a písmu chaldskému — Aby neporušili židovského zákona, zdržují se pohanských pokrmů, spokojují se zeleninou a vodu — Odměna od Boha: dar neobyčejné moudrosti — Daniel zařazen se svými druhy mezi královské dvořeníny.

Léta třetího vlády Joakima, krále judského, přišel Nabuchodonosor, král babylonský, k Jerusalemu a oblehl jej. I vydal Pán v ruku jeho Joakima, krále judského a díl nádobí domu Božího. To odnesl do země Sennaar, do domu boha svého. Vnesl je do klenotnice boha svého.

I řekl král Asfenezovi, vrchnímu komorníkovi, aby vybral ze synů Israelových, z rodu královského nebo knížecího jinochy, na nichž by nebylo vady, sličné postavy, vnímavé pro všecku moudrost, schopné vzdělání, ukázněné, kteří by mohli konati službu v královském paláci. Řekl, aby je učil písmu a jazyku chaldejskému.

Král jim také vykázal stravu na každý den ze svých pokrmů a z vína, jenž on sám píval, aby tak chováni jsouce tři roky, potom službu konali před králem.

Byli pak mezi nimi z Judovců: Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. A vrchní komorník dal jim jména: Danielovi Baltasar, Ananiášovi Sidrach, Misaelovi Misach, Azariášovi Abdenago.

Ale Daniel si umínil, že se neposkvrní něčím se stolu králova, nebo něčím z vína (jež bývalo napřed obětováno bohům), i prosil vrchního komorníka, aby nebyl nucen poskvrniti se. Bůh dal Danielovi, že nalezl milost a soucit před vrchním komor-

níkem. I řekl vrchní komorník Danielovi: „Bojím se pána svého krále, který vykázal vám pokrm a nápoj. Uzří-li totiž tváře vaše hubenější než ostatních jinochů, souvěkých s vámi, uvalíte na mou hlavu soud králův."

Tu řekl Daniel služebníku, kterého byl ustanovil vrchní komorník nad Danielem, Ananiášem, Misaelem a Azariášem: „Zkus nás, prosím, služebníků svých po deset dní. Budiž nám dávána k jídlu zelenina a voda k pití. Ohledej pak tváře naše a tváře jinochů, kteří jídati budou pokrm královský, a jak uvidíš, nalož se služebníky svými."

I dal si říci v té věci a zkoušel jich po deset dní.

A po desíti dnech se ukázalo, že tváře jejich jsou lepší a tlustší nežli všech ostatních jinochů, kteří požívali pokrmu královského. Tedy služebník kázal odnášeti víno, jež měli píti a dával jim zeleniny.

A těm jinochům dal Bůh vědění a porozumění pro každé písmo a moudrost. Danielovi pak dal pochopení všech vidění a snů. Když pak se skončila lhůta, po které podle příkazu králova měli býti předvedeni, uvedl je vrchní komorník před Nabuchodonosora.

Král rozmlouval s nimi, a nenalezl mezi všemi takových, jako byl Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. I zůstali ve službě královë. A ve všem, co se týkalo moudrosti a rozumu, nač se jich král tázal, nalezl v nich desetkrát více než ve všech hadačích a zaklinačích, kteří byli v celé říši jeho. Dan. 1,

*

Prozřetelnost Boží posílá Daniela mezi pohany.

Už roku 605 př. Kr. P. za panování krále Joakima v Judsku odvedl následník trůnu babylonského, Nabuchodonosor, několik mladíků ze vznešených judských rodin jako rukojmí do zajetí. Mezi odvedenými mladíky byl také patnáctiletý Daniel. Poněvadž Daniel pocházel ze vznešené judské rodiny, a poněvadž byl neobyčejně ušlechtilého zevnějšku a vzácných schopností, přijal ho král babylonský mezi své dvořany.

Na královském dvoře nepřestával Daniel dávati při každé příležitosti na jevo mysl zbožnou, oddanou jedinému pravému Bohu a dbalou zákona Božího. Své druhy předcházel vždy nejlepším příkladem. Jeho podivuhodná moudrost získala mu mimořádnou přízeň babylonského krále. Prorok Ezechiel, který působil současně s Danielem mezi judskými zajatci v Babylonii, zahrnuje Daniela velikou chválou.

Obdivuhodné sebezapření.

Vstup Danielův ku královskému dvoru byl posvěcen vzácným skutkem. Daniel si totiž umínil, že ze všech sil se vynasnaží, aby nemusil jísti a píti královská jídla a nápoje. Podle israelského zákona měl se Israelita i výběrem jídla rozlišovati

od pohana. Nesměl na příklad požívati vepřového masa a j. Kromě toho pokrmy i nápoje se u pohanů zasvěcovaly modlám. Proto Daniel odhodlaně žádá, aby nemusil jísti s královské tabule.

A přece tato jídla jistě byla nadmíru chutně a lákavě připravena. Chápeme, že Danielovi bylo třeba silného sebezapření, aby odolal přirozenému živočišnému pudu po chutných, na pohled pěkných a vonných pokrmech a nápojích, kterých druzí labužnicky a dosyta si dopřávali. Duch Danielův, od malička vycvičený v sebepřemáhání, vládl pevně nad tělesnými žádostmi. Snažnou a vytrvalou prosbou vymohl si u královského úředníka, že mu bylo dovoleno spokojiti se zeleninou a vodou. Když mu to podmínečně bylo dovoleno, byl šťasten. Radostně a vděčně sytil se den co den prostou zeleninovou stravou a žízeň zaháněl vodou. Půst od masa a od vína Danielovi na zdraví neuškodil. Naopak upevnil jeho zdraví a zkrášlil jeho zevnějšek. K tomu nebylo ani třeba nadpřirozené zázračné pomoci Boží. Zelenina totiž, jak je známo, má přirozené výživné vlastnosti, které podporují tělesné zdraví. Přísně zachovávaným půstem nad to Daniel ukázal, že z poslušnosti k zákonu, diktované láskou a věrností k Bohu, není mu žádná oběť a žádné sebepřemáhání těžkým.

Půst a lékařská věda.

Není rozumné pohrdati postem, jenž jest projevem nadmíru důležité křesťanské ctnosti: střídmosti. Mnozí lidé v naši době bohužel střídmostí a tudíž i postem pohrdají. A přece věda lékařská od svého vzniku nepřestává hlásati a znova a znova lidem opakovati, že střídmost a tedy i půst jsou vynikající oporou tělesného zdraví.

Chceš-li si zachovati duševní i tělesnou svěžest, uskromňuj se v jídle. Když jsi v nejlepším jídle, přestaň. Nevybírej si jen zvláště chutné pokrmy: silně kořeněné, masité, sladké! Nejídej příliš často. Stačí třikrát denně. — Takové a podobné příkazy dává věda lékařská všem lidem dobré vůle, to jest těm, kteří chtějí skutečně pečovat o svoje zdraví.

Co přikazuje Církev o zdrženlivosti od masa a o újmě v jídle.

Jestliže tedy Církev katolická ukládá věřícím půst od masitých pokrmů nebo půst újmy v denním jídle, ukazuje tím cestu k zdravé střídmosti. Požadavky její nejsou nijak upřílišněné: „V památný den Umučení Páně v pátek nesmíš jísti masitých pokrmů, taktéž ani na Štědrý den, Popeleční středu, na Bílou sobotu dopoledne a sobotu před Svatodušními Svátky. — Mimo tohoto postu, jsi-li starší jedenadvaceti let, jsi povinen v ustanovené dny zachovávati půst újmy, to jest máš se spokojiti s jedním nasycením za den. Pracuješ-li však těžce, nebo

máš-li více než padesátdevět let, můžeš se v ony ostanovené dny vícekráte najísti." Katolický křesťan, který dobrovolně a s plným vědomím ruší povinný půst, dopouští se pokaždé těžkého hříchu.

Půst od masa a dispense od tohoto postu.

Zvláště významný je půst od masa. Proto půst od masa musí zachovávati všichni katoličtí křesťané od sedmiletého dítěte až po starce. Ani těžká práce neosvobozuje od tohoto postu. Výjimky jsou pouze tyto: Půst od masa přestává, připadne-li na postní den zasvěcený svátek. V nemoci platí: „Jez, co ti lékař poručí! Ve velikém nedostatku a bídě platí zásada: „Jez, co máš! Vojáci, četníci, služební, cestující, kteří postního jídla nedostanou, nedopouštějí se hříchu, jedí-li v postní den masité pokrmy. — V poslední době zmírnila Církev půsty od masa do té míry, že je dovoleno v pátek a ostatní postní dny používati k přípravě pokrmů sádla nebo tuku ze slanin. (V olom. arcidiecési ku přípravě pokrmů i škvarků.)

Sám si ještě postů přidej!

Kdo církevní posty zachovává, nejenom, že si zdraví nepoškodí, ale naopak zdraví svému velice prospívá. Dobře učiní, kdo posty povinné rozmnoží posty dobrovolnými.

Vzácný zisk duše z povinného i z dobrovolného postu.

Půst však má ještě mnohem vyšší účel než zdravotní. Má člověka učiti odříkání a má mu získávati vzácné zásluhy pro věčnost. Pán Ježíš svým dlouhým čtyřiceti denním postem upozorňuje důrazně, že „ne samým chlebem živ jest člověk". To znamená: nejen z požívání pokrmů má člověk užitek. Odpírá-li si křesťan masitých pokrmů v postní dny, nebo ujímá-li si v jídle v určité dny a činí-li to ochotně a rád, aby ukázal, že z lásky k Pánu Bohu dovede vládnouti nad svým tělem a nad svými smysly, získává své duši užitek neporovnatelně větší a nepomíjející. K dobrým skutkům modlitby a almužny patří nezbytně půst.

Slavný církevní učenec o postě.

Svatý Basil Veliký píše: „Co jest starobylé, jest ctihodné. Starobylost postu měj tedy v úctě. Jest totiž půst tak starobylý, že začal býti zároveň s člověkem, byv přikázán v ráji. První postní zákon obdržel Adam, aby nejedl se stromu poznání dobrého a zlého. Slova Boží: „Ať nejíš," jsou příkazem postu a zdrženlivosti. Kdyby se byla postila Eva, nebylo by bývalo třeba postu nám. Neboť zdraví nepotřebují léku, nýbrž

nemocní. Hříchem jsme upadli do nemoci, nechť se tedy vyléčíme pokáním. Avšak pokání bez postu je nemyslitelné." — „Postem dávej Bohu zadostučinění! Poněvadž jsme nezachovali postu, byli jsme vyhnáni z ráje. Posťme se tedy, abychom se tam opět navrátiti mohli. — Půst tvoří světce, silným síly přidává. — Půst poskytuje zákonodárcům moudrost, jest ochranou dobré duše a bezpečným společníkem těla. — Půst zahání pokušení, pěstuje zbožnost, jest ostražitým vůdcem ve bdění a prvním stavitelem střídmosti. — V boji půst zvyšuje statečnost a v pokoji učí tichosti. — Zkrátka řečeno, můžeš se přesvědčiti, kteříkoliv se stali svatými, že v postu měli návod k životu důstojnému Boha. — Půst nese naše prosby do nebe, stává se modlitbám křídly, kterými se vznášejí k Bohu."

Do boje s hrobařem lidstva: s nestřídmostí.

Jako křesťané nikdy nebudeme souhlasiti s těmi, kteří volají: „Pryč s postem!" Podle vzoru proroka Daniela, podle příkladu Ježíše Krista a všech starozákonních i novozákonních světců a podle smýšlení Církve katolické jsme přesvědčeni, že i k upevnění tělesného zdraví i k posvěcení duší jest třeba střídmosti a postu.

KRÁLŮV SEN.

Král nemohl si vzpomenouti, co se mu zdálo — Vykladači snů v úzkých — Král poručil je popraviti — Daniel prosí Boha o poučení — Sděluje králi, odkud věc ví — Vykládá sen a předpovídá důležité budoucí události — Král uznává Boha Danielova a povyšuje jej i jeho druhy na vysoké úřady.

Léta druhého vlády Nabuchodonosorovy měl Nabuchodonosor sen. I zděsil se duch jeho a po spánku dalším bylo veta.

Tu rozkázal král, by svoláni byli hadači, zaklinači, čarodějové a chaldové, aby oznámili králi, co se mu bylo zdálo. Přišli tedy a stáli před králem.

I řekl jim král: „Snil jsem sen, ale na mysli jsa omámen, nevím co se mně zdálo."

I odpověděli chaldové králi aramsky: „Králi, na věky živ buď! Pověz sen svým sluhům, a podáme ti výklad jeho!"

Tu král ujav slovo, řekl chaldům: „Toto ustanovuji pevně: nepovíte-li mi, co se mně zdálo, a nevyložíte-li mi toho, zahynete vy a domy vaše budou zabrány. Jestli mi však povíte, co se mně zdálo a vyložíte-li mi to, odměny a dary a mnoho cti dostanete ode mne. Protož sen a výklad mi povězte!"

Ujavše slovo, podruhé řekli: „Račiž král pověděti sen svým sluhům, i podáme výklad jeho."

Král ujav slovo řekl: „Jasně chápu, že chcete nabýti času, nevědouce, že jsem vydal ustanovení pevné. Pročež nepovíte=li mi toho snu, jeden jen úsudek budu míti o vás: výklad klamný a plný podvodu chcete si smysliti a přednésti mně, až vyprší něco času. Protož sen mi povězte, bych zvěděl, že jste také s to, abyste podali pravý jeho výklad."

Tu chaldové ujavše slovo před králem řekli: „Není=li člověka na zemi, který by požadavku tvému, králi mohl učiniti zadost. Ale také žádný král sebe větší a mocnější nedoptává se na takovou věc některého hadače nebo zaklínače nebo chalda. Neboť požadavek tvůj, králi, jest těžký, a nikoho nelze na= lézti, kdo by mu učinil zadost před králem, kromě bohů, kteří nesídlí mezi lidmi.

Král slyše to v prchlivosti a ve hněvu velikém přikázal, by zahynuli všichni mudrci babylonští. Když ortel vyšel, a mudrci měli býti již pobíjeni, hledali také Daniela a druhů jeho, aby popraveni byli.

Tu Daniel vyptával se na rozkaz a na rozsudek Ariocha, velitele královského vojska, který byl vyšel, aby zabíjel ba= bylonské mudrce. Ptal se toho královského zmocněnce, pro kterou příčinu tak ukrutný rozkaz od krále vyšel. Když pak tu věc Arioch Danielovi oznámil, odebral se Daniel ke králi s prosbou za čas, aby mohl králi podati výklad.

Všed pak do svého domu, oznámil věc druhům svým, Ana= niášovi, Misaelovi a Azariášovi, aby si vyprosili milosrdenství před Bohem nebes pro toto tajemství, a nezahynuli Daniel a druhové jeho s ostatními mudrci babylonskými. Tehdy zje= veno bylo Danielovi tajemství to nočním viděním. I dobrořečil Daniel Bohu nebes. Ujav slovo řekl:

„Buď jméno Páně požehnáno od věků až na věky! Neboť moudrost a síla jest jeho. On mění časy i věky, svrhuje krále a ustanovuje. Dává moudrost moudrým, a rozum rozumným. On zjevuje věci hluboké, to, co skryto jest, zná, co ve tmě jest, a světlo jest u něho. Tebe, Bože našich otců, velebím a chválím, žes moudrost a sílu mi udělil, žes mi nyní ukázal, zač jsme tě prosili, neboť záhadu královu rozřešil jsi nám."

Potom Daniel všed k Ariochovi, jejž byl král ustanovil, aby pobil babylonské mudrce, takto k němu mluvil: „Neza= hlazuj mudrců babylonských. Uveď mne před krále, a já podám králi výklad!"

Tu Arioch rychle uvedl Daniela ke králi a řekl mu: „Našel jsem jednoho z judských zajatců, jenž podá králi výklad."

Král ujav slovo řekl Danielovi, jehož jméno bylo v baby= lonském jazyku Baltasar: „Můžeš=li mi v pravdě pověděti sen, jejž jsem měl i výklad jeho?"

Daniel ujav před králem slovo, řekl: „Tajemství, na něž se král doptává, mudrci, zaklínači, hadači a věštci nemohou králi

nikterak vyložiti. Jest však Bůh na nebi, jenž odkrývá tajemství, a ten ukázal tobě, králi Nabuchodonosore, co přijíti má v posledních dobách.

„Co se ti zdálo, co viděla hlava tvá na lůžku, bylo toto: „Ty králi, počal jsi mysliti na svém lůžku, co se v budoucnosti stane, a ten, jenž odkrývá tajemství, ukázal tobě, co má přijíti. Také mně to tajemství odkryto bylo, ne však proto, že jest ve mně více moudrosti než ve všech ostatních živých, ale

proto, aby králi výklad podán byl, a myšlení mysli své, aby zvěděl. Tys, králi, viděl: Hle, cosi jako veliká socha. Socha ta veliká a postavy vysoké stála proti tobě, a vzezření její bylo hrozné. Hlava té sochy byla z nejlepšího zlata, prsa a ramena ze stříbra, břicho a bedra z mědi, stehna byla železná, nohy pak byly dílem železné a dílem hliněné. Hleděls tak na to, až se utrhl bez rukou lidských kámen s hory, udeřil sochu do nohou železných a hliněných a rozdrtil je. Tehdy roztříštěno bylo železo, hlína, měď, stříbro i zlato, a obrátilo se to jakoby v plevy letního humna, jež uchvacuje vítr a po nichž nezbývá ani stopy. Z kamene pak, který udeřil sochu, stala se veliká hora, a naplnil celou zemi. To byl ten sen.

Také význam jeho povíme před tebou, králi! Tys král králů, jemuž Bůh nebes dal království a zámožnost a moc a slávu,

v jehož ruku dal všecko, kde sídlí lidé, zvěř polní i ptactvo nebeské, a pod jehož panství všecky věci postavil — ty jsi hlava zlatá.

Po tobě pak povstane království jiné, menší tebe, stříbrné, poté království jiné, třetí, měděné, jež panovati bude nad celou zemí. A království čtvrté bude jako železo. Jako železo drobí a tříští všecky věci, tak ono rozdrobí a roztříští toto všecko.

Žes pak viděl nohy a prsty dílem z hrnčířské hlíny a dílem železné, to znamená, že to království rozdělené bude. Něco železné pevnosti bude míti, ježto jsi viděl, že smíšeno bylo železo s hlinou. A prsty nohou odpola železné a odpola hliněné znamenají, že království bude zpola silné a zpola křehké. Železo pak smíšené s blátem a s hlinou, jak jsi viděl, znamená, že budou sice slepena lidským přičiněním, nebudou však při sobě držeti, jako železo nemůže býti smíšeno s hlinou.

A za dnů těch králů zřídí Bůh nebes království, jež na věky nebude zničeno, a toho království jeho nedostane se jinému národu. Rozdrobí a dokonale zničí všecky ony říše, samo však státi bude na věky. Tak, jak jsi viděl, že s hory bez rukou utrhl se kámen, a rozdrtil hlínu, železo, měď, stříbro a zlato. Veliký Bůh ukázal králi, které věci příště přijdou. Pravdivý jest ten sen a spolehlivý jeho výklad."

Tu král padl na tvář, poklonil se Danielovi a přikázal, aby mu obětovali oběti a kadidlo. Daniel nechal vše obětovati Bohu Israelovu.

Ujav pak slovo král řekl Danielovi: „Opravdu, Bůh váš jest Bůh bohů a Pán králů, a zjevuje tajemství, když ty mohl jsi odkrýti tajemství toto."

Tehdy povýšil král Daniela na výsost, dary mnohé a veliké dal jemu, a ustanovil jej vladařem nad celou župou babylonskou, jakož i představeným všech mudrců babylonských.

Daniel vymohl také na králi, že odevzdal správu župy babylonské Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi. Daniel pak sám zůstal u dvora královského. Dan. 2,

*

Pohanské snářství.

Staří národové Babyloňané, Egypťané, Římané a j. se domnívali, že jim sny posílají bohové, chtějíce je poučiti o budoucích věcech. Víra tato ovšem byla veskrze pověrečná. Ti pohané, kteří si dávali sny vykládati od hadačů, stávali se oběťmi jejich klamů a podvodů, často velice důmyslných a pochopitelně dobře placených.

Králové obzvláště považovali své sny za velice významné nejen pro sebe, nýbrž i pro celou říši. Báli se trestů božích, kdyby nesplnili, co jim ve snu bylo uloženo. Proto měli na svém dvoře odborníky ve vykládání snů. Odtud si vysvětlíme úzkost krále babylonského, když ani on sám, ani vykladači nedovedli mu připomenouti zapomenutý sen.

Víra ve sny hříšnou pověrou.

Prozřetelnost Boží vyjímečně v tomto případě (jako kdysi za doby Josefa Egyptského králi egyptskému) představila Nabuchodonosorovi sen tajůplného významu, aby moudrým a přesvědčivým výkladem snu Daniel nabyl u krále vážnosti a vlivu. Takové sny poučného a prorockého obsahu byly a jsou zcela vyjímečné a řídké. Jinak sny nemají žádného vyššího smyslu a významu. Co se člověku zdá, bývá směs nejrozmanitějších dojmů, pocitů, představ, prožitých ve stavu bdělém. Po způsobu pohanských hadačů pokoušejí se i dnes pověrčiví lidé ze snů dělati úsudky o budoucích a neznámých věcech. Zatvrzelou pověrou stávají se takoví lidé směšnými, ale zároveň i vinnými nebezpečným hříchem, křesťana naprosto nedůstojným.

Sen Nabuchodonosorův byl daleko do budoucnosti sahající předpovědí.

Bůh, jenž Nabuchodonosorovi poslal sen, navázal na přirozené starosti královy, co bude s jeho říší. Tehdejší panovníci mívali veliké obavy o své trůny, neboť často spočívaly tyto trůny na hliněných nohách.

Celé jádro snu nalézá se v soše, představující člověka, kterou kámen rozdrtí. Socha člověka a její různorodé části znamenají říše, založené od lidí a stavící se nepřátelsky proti království Božímu na zemi. Kamenem, který se stal velikou horou a naplnil celou zemi, jest prorocky znázorněna Církev Ježíše Krista, která rozšíří se po celém světě a která nikomu nepopustí svoji duchovní moc. Nakonec v den posledního soudu Církev bude slaviti vítězství nade všemi říšemi a královstvími, dokonale zničí všecky ony říše, sama však státi bude na věky.

Jako onen kámen, podobně i Církev katolická byla bez rukou lidských uvedena na tento svět. Slova Ježíše Krista: „Kdo padne na ten kámen, rozrazí se, na koho však on padne, toho rozdrtí," platí v přeneseném smyslu také o nepřemožitelnosti jeho Církve, jejímž úhelným kamenem jest On sám.

Kdo s Církví bojuje, ten s ní i zvítězí.

Milujme slavnou Církev Ježíše Krista, k níž náležíme a o níž svatý Jan Zlatoústý píše: „Dokud ještě mladičká byla, nijak jí nemohlo býti ublíženo. Nyní pak, kdy nebe se dotýká, domníváš se, že by ji bylo možno přemoci? V době, kdy bylo v ní jedenáct apoštolů, nikdo ji nemohl přemoci. Několik lidí opanovalo celý svět. A nyní, kdy země i moře, veškerý povrch světa, všechny obytné krajiny, všechna města, všecky končiny země jsou osvíceny jejím náboženstvím, myslíš, že by Církev mohla býti přemožena? — Nikoliv. — Vždyť Kristus předpověděl: „Brány pekelné ji nepřemohou."

Spíše obloha může býti zvrácena, spíše může země pominouti, než aby Církev byla zničena.“

Podivná omluva.

Bohužel mnoho katolických křesťanů zneužívá víry v nepřemožitelnost Církve. Jsou to ti katoličtí křesťané, kteří vědomě pomáhají nepřátelům Církve katolické. Volí na příklad do zákonodárných sborů parlamentních nekatolíky nebo lidi nábožensky lhostejné. Odebírají nekatolický nebo výslovně protikatolický tisk. V tomto svém počínání omlouvají se slovy Pána Ježíše, že brány pekelné Církev nepřemohou. Zapomínají však, že pomáhajíce nepřátelům Církve stávají se sami „branami pekelnými“, nad nimiž bude Církev jednou slaviti Danielem předpověděné a Ježíšem Kristem přislíbené vítězství.

SUSANA PŘÍKLADEM ZBOŽNOSTI A NEDOTČENÉ MANŽELSKÉ VĚRNOSTI.

Když ďábel béře na sebe podobu lidí — Susana křivě obžalována — Její modlitba — Bůh ihned ji vyslyšel — Daniel se ujímá Susany — Susana osvobozena a žalobci odsouzeni.

V Babyloně bydlil muž jménem Joakim. Měl pak manželku jménem Susanu, velmi krásnou a bohabojnou. Její rodičové totiž, jsouce spravedliví, vychovali svou dceru podle zákona Mojžíšova.

Joakim byl velmi bohatý, a měl zahradu vedle svého domu. K němu scházívali se Judovci, ježto byl ze všech nejváženější.

Toho roku ustanoveni byli z lidu dva starší za soudce. — O těch mluvil Pán: „Vyšla nepravost z Babylonu od starších, soudců, kteří zdáli se spravovati lid.“

Ti chodívali do domu Joakimova, a přicházeli k nim všichni, kteří měli soudy. Když se lid vracíval domů o poledni, vcházela Susana a procházela se v zahradě muže svého.

Ti starší vídajíce ji každý den, když tam vcházela a procházela se, vzpláli nečistou žádostí. I převrátili smysl svůj, odvrátili oči své, by neviděli nebe, a nerozpomněli se na spravedlivé soudy Boží. Byli tedy oba raněni hříšnou láskou.

Jednou, když starší číhali na příhodný den, aby Susanu svedli ku hříchu nečistoty, vešla Susana jednu chvíli jak obyčejně, toliko se dvěma děvečkami, chtějíc se v zahradě okoupati, ježto bylo horko. Nikdo tam nebyl kromě dvou starších. Když děvečky vyšly, vstali oba starší a přemlouvali Susanu k nečistým hříchům: „Hle, dveře zahrady jsou zavřeny, žádný nás nevidí.“ Hrozili Susaně: „Nebudeš-li chtíti, udáme tě, že tu byl s tebou jinoch a budeš odsouzena k trestu smrti.

Susana vzdechla a řekla: „Stísněna jsem se všech stran, neboť učiním-li hřích, čeká mne smrt, pak-li neučiním, neujdu rukám vašim. Avšak lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně."

I vzkřikla hlasem velikým Susana, ale vzkřikli také starší proti ní. A jeden běžel ke dveřím zahrady a otevřel.

Služebníci domu, když uslyšeli křik v zahradě, vskočili tam zadními dveřmi, aby viděli, co je to. A když starší mluvili, tak jak byli hrozili, zastyděli se služebníci náramně, ježto nikdy nebyla pravena o Susaně věc taková.

Druhý den, když přišel lid k muži jejímu Joakimovi, přišli také ti dva starší, plní nešlechetných úmyslů proti Susaně, aby ji zabili.

A řekli před lidem: „Pošlete pro Susanu, dceru Helkiášovu, ženu Joakimovu!" I poslali hned pro ni, a ona přišla s rodiči, se syny i se všemi příbuznými svými.

Tedy ti nešlechetníci rozkázali, aby ji byl sňat závoj, neboť zákon přikazoval, aby žena podezřelá z manželské nevěry byla přivedena s holou hlavou. Byla totiž zahalena.

Příbuzní její a všichni, kteří ji znali, plakali. Povstavše pak oba starší mezi lidem, položili ruce své na hlavu její, neboť podle zákona svědkové kladli vinníkům ruce na hlavu.

Ona plačíc vzhlédla k nebi, neboť doufalo srdce její v Pána.

A starší řekli: „Když jsme se procházeli sami po zahradě, vešla tam tato se dvěma děvečkami, a zavřevši dveře zahrady, poslala děvečky domů. Tu přišel k ní jinoch, jenž se byl schoval, a přidružil se k ní. My pak, byvše v koutě zahrady a spatřivše tu nepravost, běželi jsme k nim. Zastihli jsme je v nečistém hříchu. Jeho sice nemohli jsme chytit, ježto byl silnější než my, a otevřev dveře vyskočil. Tuto však chytivše tázali jsme se, kdo je ten jinoch, ale nechtěla nám říci. Této věci svědkové jsme."

Obec jim uvěřila, jakožto starším a soudcům lidu, i odsoudili ji na smrt.

Susana zvolala hlasem velikým, řkouc: „Bože věčný, který znáš věci skryté, který všecko víš, prve nežli se stane, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně. Aj, umírám, nic neučinivši z toho, co tito zločinně smyslili si proti mně." I vyslyšel Pán hlas její.

Když vedena byla na smrt, vzbudil Pán svatého ducha mladšího jinocha, který slul Daniel. I zvolal hlasem velikým: „Čist jsem já od krve této ženy."

Všecek lid obrátiv se k němu tázal se: „Co to mluvíš?"

On pak stoje mezi nimi řekl: „Jak jste nerozvážní, synové Israelovi, že nevyšetřivše věc, aniž nabyvše přesvědčení, co pravda jest, odsoudili jste dceru Israelovu? Vraťte se k soudu, neboť křivě svědčili proti ní."

Tedy lid rychle se vrátil. A starší obce mu řekli: „Pojď, posaď se mezi nás a podej nám zprávu, neboť tobě dal Bůh čest, jaká přísluší stáří."

Daniel jim řekl: „Oddělte je, jednoho daleko od druhého, a budu je vyslýchati."

Když oddělen byl jeden od druhého, povolav prvého z nich řekl mu: „Zestárlý ve dnech zlých, nyní přicházejí tresty za hříchy tvé, které jsi prve páchal nespravedlivě soudě, nevinné odsuzuje a osvobozuje vinné, kdežto Pán dí: „Nevinného a toho, jenž je v právu, nezabiješ!" Nyní tedy, jestli jsi ji viděl pověz, pod kterým stromem jsi je viděl, že spolu mluví?"

On odpověděl: „Pod lentiškem."

I řekl Daniel: „Dobře jsi zalhal proti svému hrdlu, neboť hle — anděl Boží dostal rozkaz od Boha, i rozpůlí tě."

Odbyv toho a rozkázav přijíti druhému, řekl mu: „Plémě kanaanské, a ne judské, krása tě svedla a chlípnost převrátila ti srdce. Nyní tedy pověz, pod kterým stromem postihl jsi je, že spolu mluví?"

On řekl: „Pod svídou."

I řekl mu Daniel: „Dobřes i ty zalhal proti svému hrdlu, neboť čeká anděl Páně s mečem, aby tě rozřízl, aby zabil vás."

I vzkřiklo všecko shromáždění hlasem velikým, a velebilo Boha, jenž vysvobozuje doufající v něho. A povstali proti oběma starším. Usvědčilť je Daniel z úst jejich, že křivě svědčili a učinil jim, co zlého učiniti chtěli oni svému bližnímu. Aby učinili podle zákona Mojžíšova, zabili je.

Tak vysvobozena byla nevinná krev ten den.

Helkiáš pak i žena jeho chválili Boha pro svou dceru Susanu s Joakimem, mužem jejím, i se všemi příbuznými, že nebyla shledána na ni hanebná věc. Daniel pak pokládán byl od lidu za velikého od toho dne. Dan. 13,

*

Cti ty, kteří stojí na prahu věčnosti.

Mojžíš jménem Božím přikázal Israelitům: „Před hlavou zešedivělou povstaň, cti osobu starcovu a boj se Hospodina, Boha svého." 3. Moj. 19, 32. Kniha přísloví k tomu dodává: „Koruna důstojnosti šediny jsou. Cestou spravedlnosti lze jich dojít." Přís. 16, 31. Z těchto a mnoha jiných slov Písma svatého poznáváme, že Bůh si přeje a přísně přikazuje, abychom starým lidem prokazovali úctu a vážnost. Duch svatý v Písmě svatém má ovšem na zřeteli starce, kteří ve svém životě snažili se jíti cestou spravedlnosti, kteří Boha ctili, pracovali svědomitě ve svém povolání, trpělivě snášeli životní své kříže, a tak nabyli vzácných životních zkušeností. Takovým starým lidem skutečně šediny jsou korunou důstojnosti. Zasluhují od lidí mladších věkem uctivého pozdravu a laskavého slova, neboť jsou živým vzorem a dobrým příkladem a mohou poskytnouti nejednu dobrou radu. Jest ovšem v zájmu starých lidí samých, aby vytrvali v příkladné zbožnosti, spravedlnosti a počestnosti, protože stojí u brány smrti a na prahu věčnosti, a protože pohoršení jimi dané jest hanbou a skvrnou potomstva.

Smutný konec zaslepených starců.

Toho všeho nebyli pamětlivi dva israelští stařešinové, o nichž vypravuje Písmo svaté. Nechali se zaslepiti nečistou žádostivostí. Měli úmysl dopustiti se hříchu, na nějž ve Starém Zákoně byl uložen trest smrti podobně jako na vraždu. Zákoník Mojžíšův žádal: „Dopustí-li se kdo cizoložství, smrtí ať umře jako cizoložník a cizoložnice!" 3. Moj. 20, 10. Z jednoho zločinu klesli do zločinu druhého, že lživě svědčili a chtěli se dopustiti úkladné vraždy na bohabojné Susaně. Prorok Daniel stal se nástrojem Boží spravedlnosti, překazil jejich zločinné záměry a vydal je zasloužené záhubě.

Slova Ježíše Krista.

Křesťanští manželé před oltářem Pánu Bohu přisahali, že si budou věrni až do smrti. Porušení přísahy jest jedním z nej-

větších hříchů, jichž se může člověk dopustiti. Pán Ježíš v jednom svém kázání v Evangeliu volá: „Slyšeli jste, že řečeno jest ve Starém Zákoně: „Nezcizoložíš." Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu hříšně, již zcizoložil s ní ve svém srdci. Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla." — Mat. 5, 27.

V každou hodinu pamatuj na Pána!

Žák svatého Pavla a později učitel a spisovatel církevní Hermas oslovuje křesťanského manžela: „Přikazuji tobě, abys čistotu zachovával. Nechť nevstoupí v tvé srdce myšlenka na cizí manželství, neb myšlenka na nečistotu.

Z myšlenek povstává veliký hřích. Ty pak vždycky, v každou hodinu pamatuj na Pána a nezhřešíš. Neboť kdyby podobná myšlenka zlá dostoupila až srdce tvého, dopustil bys se velikého hříchu a šel bys po cestě smrti. Hleď tedy, abys se varoval takového myšlení. Kde v srdci spravedlivého člověka má míti své místo svatá čistota, tam nesmí míti místo nešlechetná myšlenka."

V OHNIVÉ PECI.

Postavení zlaté modly — Druhové Danielovi odpírají se jí klaněti — Vhozeni do pece — Anděl je chrání — Jinoši hlasitě vzdávají Bohu díky — Král uznává Boha Israelova.

Král Nabuchodonosor dal udělati zlatou sochu, šedesát loket vysokou a šest loket širokou, a kázal ji postaviti na rovině Dura v župě babylonské.

A Nabuchodonosor král poslal posly, by shromáždili satrapy, úředníky, soudce, vůdce, vladaře, správce, zkrátka všecky činovníky žup, aby se sešli k posvěcení sochy, již byl dal postaviti Nabuchodonosor král.

Tu se shromáždili satrapové, úředníci, soudcové, vladaři, velmoži, kteří v moci postaveni byli, zkrátka všichni činovníci žup, aby se súčastnili posvěcení sochy, již byl dal postaviti Nabuchodonosor král.

I postavili se před sochou. A hlasatel volal zvučným hlasem: „Vám, národům, kmenům a jazykům se ohlašuje: V tu chvíli, jak uslyšíte zvuk rohu, píšťaly, citary, sambuky, žaltáře, symfonie a jiných nástrojů hudebních, padnouce, klanějte se zlaté soše, kterou byl dal postaviti Nabuchodonosor král. A kdyby někdo nepadl a neklaněl se, v tu chvíli uvržen bude do peci, do hořícího ohně."

Proto hned jak uslyšeli všichni lidé zvuk rohu, píšťaly, citary, sambuky, žaltáře, symfonie a jiných nástrojů hudeb-

nich, všichni národové, kmenové a jazykové, padše klaněli se zlaté soše.

Sidrach, Misach, a Abdenago, druhové Danielovi, však se neklaněli.

Hned přistoupivše muži chaldejští žalovali na Judovce. Řekli Nabuchodonosorovi králi: „Králi, na věky buď živ! Ty, králi, vydals ustanovení, aby každý, kdo uslyší zvuk rohu, píšťaly, citary, sambuky, žaltáře, symfonie a jiných hudebních nástrojů, padl a klaněl se zlaté soše. A kdo by nepadl a neklaněl se, aby uvržen byl do peci, do hořícího ohně. Jsou však muži z Judska, jež jsi byl ustanovil nad správou župy Babylonské, Sidrach, Misach, a Abdenago. Ti mužové, králi, pohrdli tvým ustanovením. Bohů tvých nectí, a zlaté soše, již jsi byl dal postaviti, nechtějí se klaněti."

Tu Nabuchodonosor v prchlivosti a v hněvu rozkázal, aby přivedeni byli Sidrach, Misach a Abdenago. I byli hned přivedeni před krále.

Nabuchodonosor král ujav slovo řekl jim: „Opravdu-li Sidrachu, Misachu, a Abdenago, bohů mých nechcete ctíti a zlaté soše, již jsem dal postaviti, nechcete se klaněti? Nuže teď, jste-li ochotni, — v tu chvíli, jak uslyšíte zvuk rohu a jiných hudebních nástrojů, padnouce klanějte se soše, již jsem dal udělati. Nebudete-li však chtíti se klaněti, v tu chvíli uvrženi budete do peci, do hořícího ohně. A který jest ten Bůh, jenž by vás vytrhnouti mohl z ruky mé?"

Sidrach, Misach a Abdenago, ujavše slovo, řekli králi Nabuchodonosorovi: „Netřeba nám, abychom ti na to odpověděli. Neboť hle, Bůh náš, jejž ctíme, může vytrhnouti nás z peci, z hořícího ohně, a z rukou tvých, ó králi vysvoboditi. Avšak i kdyby to nebyla jeho vůle, známo buď králi, že bohů tvých ctíti a zlaté soše, již jsi dal postaviti, klaněti se nebudeme!"

Tu byl Nabuchodonosor plný prchlivosti — až se vzezření tváře jeho znetvořilo — proti Sidrachovi, Misachovi a Abdenagovi, i rozkázal, aby rozpálena byla pec sedmkrát více než obyčejně ji rozpalovali. Nejsilnějším pak mužům z vojska svého rozkázal, aby svážíce nohy jinochům uvrhli je do peci, do hořícího ohně.

I byli hned oni muži svázáni a se svými spodky, čepicemi, obuví, zkrátka se šaty uvrženi doprostřed peci.

Služebníci královi, kteří je byli tam uvrhli, nepřestávali podpalovati pec naftou, koudelí, smolou a chrastím, takže vyšlehoval plamen nad pec devětačtyřicet loket. Vyšlehl a spálil ty z Chaldů, jež zastihl podle peci.

Sestoupil totiž s Azariášem a s druhy jeho anděl Páně do peci, a vyrazil plamen ohně z peci, a učinil, že byl prostředek peci jako když vane vítr z rosy. Oheň naprosto se jich nedotekl, neučinil jim bolesti, aniž je obtěžoval.

Tehdy ti tři jako jedněmi ústy chválili, dobrořečili a oslavovali v peci Boha, řkouce:

Požehnaný jsi, Pane Bože otců našich, úctyhodný, slavný a nadevšecko vyvýšený jsi na věky. — Dobrořečte všecka díla Páně Pánu, chvalte a nadevšecko ho vyvyšujte na věky. — Dobrořeč lidstvo Pánu, chval a nadevšecko ho vyvyšuj na věky. — Dobrořeč Israel Pánu, chval a nadevšecko ho vyvyšuj na věky. — Dobrořečte kněží Pánu, chvalte a nadevšecko ho vyvyšujte na věky. — Dobrořečte služebníci Páně Pánu, chvalte a nadevšecko ho vyvyšujte na věky. — Dobrořečte duchové i duše spravedlivých Pánu, chvalte a nadevšecko ho vyvyšujte na věky. — Dobrořečte svatí a stísněného srdce Pánu, chvalte a nadevšecko ho vyvyšujte na věky. — Dobrořeč Ananiáši, Azariáši a Misaeli Pánu, chvalte a nade všecko ho vyvyšujte na věky. — Neboť z pekel vytrhl nás a vyprostil z moci smrti. — Vysvobodil nás z prostřed plamene žhoucího, z prostřed ohně vytrhl nás. — Chvalte Hospodina, neb je dobrý, neboť je na věky milosrdenství jeho. — Dobrořečte všichni nábožní Pánu, Bohu bohů, chvalte ho a děkujte mu, neboť po všecky věky trvá milosrdenství jeho."

Tu Nabuchodonosor král ustrnul, spěšně vstal a řekl svým dvořenínům: „Zdali jsme neuvrhli tři muže svázané doprostřed ohně?"

Ti odpovídajíce králi, řekli: „Ano, králi!"

Král chopiv slovo řekl: „Aj, já vidím čtyři muže rozvázané, ani se procházejí uprostřed ohně, a není žádné poruchy na nich. A tvářnost čtvrtého podobna jest synu božímu."

Tu přistoupil Nabuchodonosor ke dveřím peci, v níž hořel oheň, a řekl: „Sidrachu, Misachu a Abdenago, služebníci Boha nejvyššího, vyjděte a pojďte sem!"

I vyšel Sidrach, Misach a Abdenago z prostřed ohně. A shromáždivše se satrapové, úředníci, soudci a velmoži královští shledali, že žádné moci neměl oheň na těla jejich, že ani vlas hlavy jejich nebyl opálen, že spodky jejich nedoznaly škody, a že ani puchem ohně nenačichli.

Tu zkřikl Nabuchodonosor: „Požehnaný Bůh jejich, Bůh Sidracha, Misacha a Abdenaga, jenž poslal anděla svého a vytrhl služebníky své, kteří důvěřovali v něho! Slova králova nedbali a vydali svá těla, jen aby nemusili sloužiti a klaněti se žádnému bohu, kromě Bohu svému. Proto vydávám ustanovení, aby každý kteréhokoliv národa, kmene neb jazyka, kdokoliv by mluvil rouhavě proti Bohu, Sidrachovu, Misachovu a Abdenagovu, popraven byl a dům jeho rozbořen. Neboť není jiného Boha, který by mohl tak vysvoboditi."

Poté povýšil král Sidracha, Misacha a Abdenaga v župě Babylonské k předešlým úřadům. Dan. 3,

*

Víru nezapřeme!

Musíme obdivovati tři druhy Danielovi, jak neochvějně se postavili proti samému králi, když je nutil k modloslužbě. Pravil jim výhružně: „V tu chvíli, jak uslyšíte zvuk rohu, ... padnouce, klanějte se soše. Nebudete-li však chtíti se klaněti, v tu chvíli uvrženi budete do peci, do hořícího ohně." Bez váhání a beze strachu, svorně a jednomyslně králi odpověděli: „Netřeba nám ani, abychom ti na to odpověděli. Neboť hle, Bůh náš, jejž ctíme, může vytrhnouti nás z peci, z hořícího ohně, a z rukou tvých, ó králi, vysvoboditi. Avšak i kdyby to nebyla jeho vůle, známo buď králi, že bohů tvých ctíti a zlaté soše klaněti se nebudeme!"

Z těchto slov mladých dvořanů vyznívá pevná víra a nezlomná naděje v jediného pravého Boha. Věří a ani dost málo nepochybují, že všemohoucí Bůh je nad nimi. Věří, že jejich život jest v rukou Božích. Počínají si tak rozhodně a neohroženě jako pozdější mučedníci křesťanští, kteří čerpali sílu ze slov Pána Ježíše: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíti nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. — U vás však jsou sečteny i všecky vlasy na hlavě vaší. Nebojte se tedy. — Každého, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích." Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích." Mat. 10, 28, 33. „Nelekejte se .... Ani vlas s hlavy vaší nezahyne." Luk. 21, 18.

S vírou a důvěrou v Boha není se čeho báti.

Tento příklad ze storozákonních dějin pěkně nám ukazuje, jaký má člověk užitek z víry, naděje a lásky k Bohu: Nemusí se ničeho bát. Kdo má Pána Boha, má všecko. Učitel církevní Petr Ravenský píše: „Vše má člověk, který má sebe. Sebe má jedině ten, který má Boha. Boha však má, kdo v něho věří, a jej jako svého Stvořitele vyznává." Svatý Augustin připomíná nutnou potřebu víry: „Těm, kteří chtějí dosáhnouti pravé blaženosti, jest především třeba pravé víry, jak nás o tom poučuje apoštol Pavel, řka: Bez víry nelze líbiti se Bohu. — Jest tedy jisto, že nikdo pravé blaženosti nemůže dosáhnouti, leč by se líbil Bohu, a Bohu, že se nikdo líbiti nemůže, leč skrze víru."

Všimněme si, jaké vlastnosti musí míti naše víra.

Ovšem víra musí míti určité vlastnosti. Musíme věřiti katolicky. Musíme věřiti všecko bez výjimky, čemu Církev katolická učí. Tak to žádá Ježíš Kristus, když při nanebevstoupení praví apoštolům: „Učte je zachovávati všecko, co jsem přikázal vám." Mat, 28, 20. „Neuposlechne-li však kdo Církve, budiž tobě jako pohan a publikán." Mat. 18. Musíme věřiti pevně, to jest tak,

že ani dost málo nepochybujeme. Naše víra musí býti živá. Musíme totiž podle víry býti živi. O tom poznamenává svatý Jan Zlatoústý: „S učením pravé víry bedlivě střežte i svůj život. Neboť víra bez skutků (dobrých) jest mrtvá, a skutky bez víry rovněž jsou mrtvé. I kdybychom se drželi učení víry, nedbáme-li o ctnostný život, nic nám to neprospívá. Naopak, i kdybychom dbali o své mravy, ale pokulhávali v ustanoveních víry, nebudeme z toho míti užitku."

Nejenom všeobecná, pevná a živá, ale také stálá musí býti naše víra: v pronásledování, uprostřed lhostejnosti a nevěry, v utrpení.

Svatý Jan Zlatoústý na jiném místě píše a volá ku všem křesťanům: „Jen víru zachovej, toť poklad neocenitelný a bohatství nepomíjející!" Co však činiti, když přijdeme do podobných okolností jako Ananiáš, Azariáš a Misael? Co činit, když za vyznání víry hrozí posměch, nenávist mnohých, pronásledování, ztráta majetku, ba dokonce života? Tenkráte ukazuje se nejzáslužnější vlastnost víry: stálost. Trpěti pro víru jest trpěti pro Ježíše Krista a nad to není nic záslužnějšího. V evangeliu nejrůznějším způsobem dává Pán Ježíš na srozuměnou: „Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej." Mat. 10, 39. Stálost víry ohrožují lhostejnost a nevěra lidí kolem nás, našich známých, sousedů, přátel. Snad mají tito lidé vynikající občanské ctnosti. Vynikají poctivostí, svědomitostí, dobročinností, uhlazeností ve společenském vystupování. A přece nemají víry.

Na první pohled by se zdálo, že k dobrému a řádnému životu víry v Boha není třeba. Takové povrchní posuzování a usuzování zaráží a v horlivosti oslabuje i mnohého zbožného křesťana. I v tomto značném nebezpečí chraňme si stálost ve víře. Povzbuzení vždy najdeme ve slovech Pána Ježíše, jimiž žádá od lidí bezpodmínečně víru a s vírou ovšem i lásku k sobě: „Kdo však nevěří, již jest odsouzen, poněvadž nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího." Jan 3, 18. ;„Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávati bude, a Otec můj bude ho milovati . . . Kdo mě nemiluje, slov mých nezachovává." Jan 14, 23. — Vroucně prosme Boha o stálost ve víře v utrpení. V utrpení jest totiž víra spojená s pevnou důvěrou v Boha nejvydatnější útěchou a oporou. Proto také zlý duch ze všech sil pokouší se zbaviti člověka víry, aby pak snadno mohl jej vehnati v čas bolesti a těžkého utrpení v beznadějnost a zoufalství. Věřící křesťan naproti tomu z křížů a utrpení časných a pomíjejících získává si věčnou a nepomíjející odplatu. Šťastným člověkem lze tedy nazvati jenom toho, kdo může na konci svého života říci se svatým Pavlem: „Dobrý boj jsem bojoval, běh života jsem dokonal, víru jsem zachoval. Pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spra-

vedlivý soudce, ale nejen mně, nýbrž i všem těm, kteří milovali příchod jeho." 2. Tim. 4, 7, 8.

HODY KRÁLE BALTASARA.

Při hostině byly zneuctěny posvátné nádoby, odvezené z jerusalemského chrámu — Ruka píšící na stěně — Babylonští mudrci nedovedli vysvětliti tajemné její písmo — Byl přiveden Daniel — Ten pokáral královu zpupnost, přečetl písmo a vyložil je — Za to byl odměněn — Předpověď se splnila: Baltasar usmrcen a místo něho nastupuje Darius Méd, (Ugbaru), místokrál perského krále Cyra.

Šestého roku po smrti krále Nabuchodonosora vládl nad Babylonií král Baltasar. Kraloval sedmnáct let.

Baltazar učinil hody veliké tisíci svých velmožů a každý pil podle svého věku. Jsa již napilý rozkázal, aby přinesli zlaté a stříbrné nádoby, jež byl odnesl Nabuchodonosor, otec jeho, z bývalého chrámu jerusalemského, aby pili z nich král a velmoži jeho.

Tu přinesli zlaté a stříbrné nádoby, jež byl odnesl Nabuchodonosor z bývalého chrámu jerusalemského, a pili z nich král

a velmoži jeho. Pili víno a chválili bohy své, zlaté a stříbrné, měděné, železné, dřevěné a kamenné.

V tu chvíli ukázaly se prsty jako ruky člověka, píšícího naproti svícnu na povrchu stěny paláce královského. Když král viděl články píšící ruky, změnila se mu tvář, myšlenky jeho děsily ho, klouby kyčlí jeho se uvolňovaly a koleno bilo mu o koleno.

A zkřikl král silně, ať přivedou hadače, chaldy a věštce. Ujav slovo král, řekl mudrcům babylonským: „Kdokoli přečte toto písmo a podá mi výklad jeho, oděn bude purpurem a zlatý řetěz dostane na hrdlo a třetím bude v království mém."

Tehdy všedše všichni mudrci královští nemohli ani písma přečísti ani výkladu jeho podati králi. Proto král Baltasar velmi se poděsil, obličej jeho se změnil i velmoži jeho se děsili.

Tu královna matka pro tu věc, která se přihodila králi a velmožům jeho, vešla do hodovny a ujavši slovo řekla: „Králi na věky buď živ. Myšlenky tvé neděstež tebe a tvář tvá se neměň. Jest jeden muž v tvé říši, který má v sobě ducha svatých bohů, a za dnů otce tvého rozumnost a moudrost byly v něm shledány. Vždyť i král Nabuchodonosor, tvůj otec,*) knížetem hadačů, zaklinačů, chaldů a věštců jej ustanovil, „otec tvůj" — pravím — „ó králi, protože duch neobyčejný, rozumnost, moudrost, vykládání snů, zjevení tajných věcí a řešení věcí zavilých shledány byly v něm, to jest v Danielovi, jemuž král jméno dal Baltasar. Proto buď nyní Daniel zavolán a ten věc vyloží."

Když tedy byl Daniel uveden před krále, král ujav slovo, řekl mu: „Ty-li jsi Daniel, jeden z judských zajatců, jejž přivedl otec můj, král, z Judska? Slyšel jsem o tobě, že ducha bohů máš a že důvtip, rozumnost a moudrost neobyčejná byla shledána v tobě. Právě teď vešli přede mne moudří hadači, aby přečetli toto písmo a podali mi výklad jeho, ale nemohou mi pověděti, co to znamená. Já pak slyšel jsem o tobě, že umíš temné věci vykládati a zavilé řešiti. Proto, jsi-li nyní s to, abys písmo to přečetl a výklad jeho mi podal, purpurem oděn budeš, zlatý řetěz na hrdlo dostaneš a třetím vladařem v říši mé budeš."

Nato ujal slovo Daniel a řekl před králem:

„Dary svoje si nech, a odměny domu tvého jinému dej. To písmo však ti přečtu králi, a výklad jeho ti podám.

Ó králi! Bůh nejvyšší dal království a moc, čest a slávu Nabuchodonosorovi, tvému otci.

Když však se pozdvihlo jeho srdce a duch jeho zatvrdil se v pýše, sesazen byl s trůnu království svého a sláva jeho byla mu vzata . . .

*) Otcem nazývá se v Písmě sv. i kterýkoliv z předků.

Také ty, synu jeho, Baltasare, neponížil jsi srdce svého, ... ale proti Panovníku nebes pozdvihl ses, nádoby domu jeho přineseny byly před tebe, a ty i velmoži tvoji víno z nich jste pili.

A bohy stříbrné a zlaté, měděné, železné, dřevěné a kamenné, kteří nevidí ani neslyší, — velebil jsi, kdežto Boha, který má život tvůj v ruce i všechny cesty tvé, neoslavoval jsi.

Proto od Něho poslán byl článek ruky, jež napsala, co psáno jest. A toto jest písmo, jež napsáno bylo: Mane, Thekel, Fares. A význam těch slov jest tento:

Mane: Sčetl Bůh tvé království a učinil mu konec. Thekel: Zavěšen byl jsi na váhu, a byl jsi shledán lehký. Fares: Rozděleno bude království tvé a dáno Médům a Peršanům."

Tu z rozkazu králova oblečen byl Daniel v purpur, zlatý řetěz dali mu na hrdlo a prohlásili o něm, že je třetím vladařem v říši.

Téže noci zabit byl Baltasar, král chaldský, a Darius Médský, původním jménem Ugbaru nebo Gobriáš, místokrál perského krále Cyra, nastoupil vládu maje dva a šedesát roků. Dan. 5.

*

Dějepisné poznámky k vypravování.

Babylonský král Nabuchodonosor, na jehož dvoře trávili své zajetí Daniel a jeho přátelé, panoval od roku 605 až do r. 562. Ještě za života Nabuchodonosora nastoupil na trůn jeho syn Amel Marduk, jenž vlivem Danielovým dopřál více svobody uvězněnému králi judskému Joachinovi. Proti Amel Mardukovi se vzbouřil jeho svak Neriglissar, zmocnil se vlády a panoval od r. 559 až do r. 556. Po smrti Neriglissarově nastoupil na trůn nedospělý Labaši-Marduk. Po několika měsících byl ve spiknutí zabit. Jeden ze spiklenců jménem Nabonid stal se posledním králem babylonským. Matka Nabonidova byla dcerou krále Nabuchodonosora. Nabonid však ve skutečnosti nevládl. Byl politickou oposicí uvězněn. Místo něho vládl jeho syn, korunní princ, Baltasar. (556—539). Daniel, jak jsme právě četli, předpověděl konec Baltasarovy vlády a byl sám svědkem, jak se jeho předpověď splnila.

Dne 12. října 539 vtrhl do Babylona Ugbaru nebo Gobriáš vojevůdce mocného krále perského Cyra. Tento vojevůdce, kterého vypravování nazývá Dariem Médem, byl dříve místokrálem v médské provincii. Nyní se stal místokrálem v Babylonii.

Jak se jmenuje Baltasarův hřích.

Král Nabuchodonosor odcizil z chrámu jerusalemského posvátné nádoby. Zločin jeho dovršil král Baltasar, když poručil z těchto nádob při hostině píti. Zločiny tohoto druhu nazýváme

svatokrádežemi. Zasluhuje povšimnutí, jak přísný trest Boží stihl svatokrádce.

Měj v úctě, co je Bohu zasvěceno!

Bohudíky ještě jsou lidé, kteří mají v největší úctě všecko, co jest zasvěceno Pánu Bohu, ať už je to osoba: kněz, řeholník, řeholnice, ať je to místo: chrám, hřbitov, ať je to posvěcená věc: kříž, socha, obraz, všecky věci, které se nalézají v kostele neb na hřbitově. Všecko, co jest Bohu zasvěceno, stává se přímým majetkem Božím. Každý pak, kdo se nešetrně, hrubě a se špatným úmyslem majetku Božího dotýká, dopouští se svatokrádeže.

Dávejme náhradu Nejsvětějšímu Srdci Páně!

Bohužel jest za naší doby také mnoho lidí, jimž není nic svatého. Slovy i skutky tupí a pronásledují kněze a řeholníky, zneuctívají chrámy, hřbitovy, kácejí kříže, sochy svatých, vykrádají svatostánky. Těchto zločinných svatokrádeží je plný svět. Nepochybujeme, že Bůh vždycky dovede nalézti vinníka ať už svým dobrotivým milosrdenstvím nebo přísnou spravedlností. Jest záslužné modliti se za tyto zaslepené a nešťastné hříšníky a zároveň dávati Božskému Srdci Páně náhradu za ony veliké a nesčetné urážky vlastní vroucí láskou.

Krádež, která se nikdy nepodaří.

Vrcholem svatokrádežných skutků jest v Novém Zákoně pokus o krádež milosti Boží. Milost Boží chce krásti, kdo některou svátost přijímá nehodně: kdo vědomě a dobrovolně ze studu nebo ze zlé vůle zamlčuje těžký hřích ve svaté zpovědi, kdo s těžkým hříchem přistupuje k svatému přijímání, k biřmování, k svěcení kněžstva, k stavu manželskému. Tato svatokrádež zahubila Jidáše a po něm mnoho a mnoho duší. Bůh si svoji milost ukrásti nedá. Poznává a polapí svatokrádce ihned. Proto apoštol Pavel s velikým důrazem napomíná věřící v prvním listě ke Korintským (II, 23.—29.): „Já jsem přijal od Pána to, co jsem též podal vám, totiž že Pán Ježíš v té noci, ve které byl zrazen, „vzal chléb a učiniv díky, rozlámal jej a řekl: Toto jest tělo mé, které se za vás vydává, to čiňte na mou památku. Taktéž vzal i kalich po jídle a řekl: Tento kalich jest nová úmluva potvrzená mou krví. To čiňte, kolikrátkoliv jej píti budete, na mou památku. Proto, kdo bude jísti chléb tento aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiž však každý sám sebe (zpytuj své svědomí) a tak z toho chleba jez a z kalichu pij, neboť kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně.“

Běda!...

Svatý Jeroným píše: „Ty jsi chléb andělský,... Kdo není Tebou nasycen, ten rozmanitými hříchy a hříšnou slabostí jest nemocen... Kdo Tebe nehodně přijímá, k své zkáze a k svým mukám Tebe znova ukřižuje... Ty jsi ovšem již nesmrtelný a nemůžeš trpěti, nehodným přijímáním Tvá moc se nezmenší, ale tresty nehodných se zvětšují. Ach běda, milý Pane, co mám více o takových říci!"

Opakem svatokrádežného počínání jest upřímná svatá zpověď, časté a hodné svaté přijímání, pokorná a vřelá úcta k Bohu, k osobám, místům a věcem Bohu zasvěceným.

DANIEL UKAZUJE NICOTU POHANSKÝCH BOHŮ.

Podvodné tajemství babylonské modly prozrazeno Danielem — Daniel ztroskotal chrám i modlu — Potupný konec boha-hada — Daniel uvržen do jámy lví — Dostává se mu zázračným způsobem pokrmu — Vítězství Danielovo.

Cyrus, Peršan ujal se vlády nad královstvím babylonským.

Daniel byl králův spolustolovník a váženější nežli všichni přátelé jeho.

Babyloňané měli také modlu, jež slula Bél, to jest Pán. Každý den vynaložili na ni dvanácte měr běli, čtyřicet ovec a šest džbánů vína. Také král jej ctil a chodil každý den klaněti se jemu, kdežto Daniel klaněl se Bohu svému.

I tázal se ho král: „Proč se neklaníš Bélovi?"

On odpověděv řekl mu: „Protože nectím model, udělaných rukou, ale živého Boha, který stvořil nebe i zemi, a má moc nad každým tělem."

Král mu řekl: „Nezdá se tobě Bél býti bůh živý? Zda nevidíš, jak mnoho sní a vypije každý den?"

Daniel zasmáv se, řekl: „Nemyl se králi, neboť tento jest uvnitř hlína a zevnitř měď, aniž kdy co snědl.

Tu král rozhněvav se, povolal kněžstvo Bélovo a řekl jim: „Nepovíte-li mně, kdo je ten, jenž tyto náklady sjídá, zemřete. Dokážete-li však, že Bél ty věci sjídá, zemře Daniel, neboť rouhal se Bélovi."

Daniel řekl králi: „Staň se podle slova tvého." Bylo pak kněží Bélových sedmdesáte kromě žen a dětí. — Přišel tedy král s Danielem do chrámu Bélova.

I řekli Bélovi kněží: „Aj, my vyjdeme ven, a ty, králi, předlož jídlo a namíchej vína. Zavři pak dveře a zapečeť je prstenem svým! Až ráno vejdeš, neshledáš-li, že jest všecko snědeno od Béla, nechať smrtí zemřeme. Jinak ať zemře Daniel, který selhal proti nám!"

Nedbali toho, ježto byli udělali pod stolem skrytý vchod, kterým vždycky vcházeli a sžírali ty věci.

Když tedy vyšli a král nakladl před Béla jídla, Daniel přikázal svým služebníkům, i přinesli popela, a on potrousil jím celý chrám před králem. Vyšedše pak zavřeli dveře, a zapečetivše je prstenem královým, odešli. V noci pak podle obyčeje svého vešli kněží, ženy i děti jejich a snědli všecko i vypili. Při prvním úsvitu král vstal a Daniel s ním. Král se tázal: „Danieli, jsou pečeti celé?"

Daniel odpověděl: „Jsou celé, králi!"

A hned, jak otevřel dveře, král pohleděv na stůl zkřikl hlasem velikým: „Veliký jsi, Béle, a není u tebe žádné lsti!"

Daniel se zasmál, zadržel krále, aby tam nevcházel, a řekl: „Viz podlahu a všimni si, čí jsou tyto šlépěje!"

Král řekl: „Vidím šlépěje mužů, žen a dětí."

Tu král rozhněvav se, dal schytati kněze, ženy i děti jejich. I ukázali mu tajná dvířka, kterými chodívali a sjídali ty věci, jež byly na stole. Proto král dal je pobíti, Béla pak vydal Danielovi, kterýž jej i s chrámem jeho vyvrátil.

Byl tam také veliký drak — had, a Babyloňané jej zbožňovali. I řekl král Danielovi: „Hle, nyní nemůžeš říci, že tento není bůh živý, proto klaněj se jemu!"

„Pánu, Bohu svému se klaním" — pravil Daniel — neboť on jest Bůh živý, tento však není Bůh živý, jenž má moc nad každým životem. Ty pak, králi, dovol mi, a já zabiji draka bez meče i bez kyje!"

Král řekl: „Svoluji."

Vzal tedy Daniel smolu, tuk a chlupy, svařil to, nadělal šišek, a dal je draku do tlamy. Když se drak rozpukl, řekl: „Aj, ten, kterého jste zbožňovali!"

Když to Babyloňané uslyšeli, rozhněvali se náramně a srotivše se proti králi řekli: „Židem se stal král, Béla zničil, hada zabil a kněze povraždil." A přišedše ke králi řekli: „Vydej nám Daniela, jinak zabijeme tebe i dům tvůj!"

Tedy král vida, že se obořili na něj náramně, byl donucen, aby jim Daniela vydal, oni pak hodili jej do lví jámy, a byl tam šest dní. V jámě bylo sedm lvů, kterým dávali každý den dvě těla lidí odsouzených na smrt a dvě ovce. Ale tehdy nebylo jim dáno nic, aby sežrali Daniela.

Byl pak v Judsku Habakuk prorok. Ten uvařil pokrm, nadrobil chleba do okřínku, a šel na pole, aby to donesl žencům.

I řekl anděl Páně Habakukovi: „Zanes oběd, který máš, do Babylona Danielovi, jenž jest ve lví jámě!"

Habakuk namítl: „Pane, Babylona jsem neviděl a jámy neznám."

Ale anděl Páně uchopil ho na vrchu za hlavu, nesl ho za vlasy a postavil ho v Babyloně nad jamou prudkostí svého ducha.

I zvolal Habakuk: „Danieli, služebníče Boží, vezmi oběd, který posílá ti Bůh!"

Daniel řekl: „Rozpomněl ses na mně, Bože, a neopustil jsi milujících tebe!"

A vstav Daniel jedl, anděl Páně pak postavil Habakuka zase hned na jeho místo.

Dne sedmého přišel král, aby oplakával Daniela. Přišed k jámě, pohleděl do ní, a hle, Daniel seděl mezi lvy. Tu zvolal král hlasem velikým: „Veliký jsi, Pane, Bože Danielův!"

A dal jej vytáhnouti ze lví jámy. Ty pak, kteří ho chtěli zničiti dal král vmetati do jámy, a byli sežráni v okamžení před ním. Tehdy řekl král: „Bojte se všichni obyvatelé veškeré země Boha Danielova, neboť on je Spasitel, který činí znamení a divy na zemi. On vysvobodil Daniela ze lví jámy!"

Dan. 13, 14,

Ze starožitností Babylona a Assyrie.

Staří pohanští národové, rovněž tak jako mnozí dnešní pohané představovali si bohy vesměs jako zvířata nebo lidi, kteří

mají živočišné potřeby, zejména jídla a nápoje. Také král Cyrus takto věřil. V Uadi-Brisa na pohoří Libanu v Palestině byl nalezen starožitný nápis z doby babylonského krále Nabuchodonosora, v němž se král honosí: „O oběti, povinné Mardukovi-bohu ... pečoval jsem nad dřívější míru v největší hojnosti. Každý den dvě tučná, dorostlá, vykrmená zvířata, dobré vyrostlé dobytče hovězí, jehož podoba byla dokonalá, 44 vykrmených mladých ovec, 4 kohouty, 10 holubů ... 3 pletence česneku, násadu ryb sladkovodních ... bujnou zeleninu, datle, kaktusové fíky, učištěný ovocný med, jemné řídké pivo, máslo, sladkou smetanu, mléko, nejjemnější olej, mast, zlatohnědou pšenici, sesamové pivo, jiskřící víno, kázal jsem předložiti na stůl Marduka a Zarpanity."

Dvanáct perských měr bílé jemné mouky bylo podle naší míry 661 litrů. Džbán byl taktéž mírou — na tekutiny. Obsahoval více než 39 litrů. Šest džbánů bylo podle našeho 233 litrů.

Zbytky chrámu Marduk-Bélova byly nalezeny německými badateli v pahorku Amran-ibn Ali na jihu zřícenin Babylona. Severní průčelí chrámu mělo 79 m délky, průčelí západní 85 m. Kterak byl Marduk-Bél vyobrazen, možno si představiti podle vypukliny, nalezené 18. dubna 1900 v ssutinách uvedeného chrámu. U nohou Bélových leží had. Had byl od Babyloňanů považován za boha. Cyrus, ačkoliv byl Peršan, ctil také bohy babylonské, aby si zajistil přízeň bohů i národa.

Lvů bylo v Babylonii hojnost až do polovice předešlého století. Byli netoliko stříleni, loveni oštěpy a pod., ale i za živa chytáni a v klecích neb jamách chováni. Ve vykopávkách babylonských a assyrských byly nalezeny četné doklady o tom. V jednom nápise chlubí se na př. král Asurnasirpal: „Patnáct silných lvů jsem na horách v lesích chytil. Padesát lvíčat jsem vzal a usadil jsem je v Kalachu a v palácích své země."

Těžké a nebezpečné úkoly misionáře.

Ačkoliv Daniel během svého pestrého života v zajetí babylonském nepřestával zaujímati vynikající postavení u střídajících se panovníků, prožíval nejednou nebezpečná dobrodružství, která ho mohla státi život. Život Danielův podobá se v mnohém životu křesťanských misionářů. Slovem i příkladem ukazoval, jak krásná a rozumná jest víra v jediného Boha, jak krásný, rozumný a šťastný jest život člověka podle této víry. Daniel v ničem nepoddával se vlivům pohanským, naopak působil svým vlivem na pohany. Měl odvahu káceti pohanské modly.

Údělem křesťanských misionářů jest totéž. Misionáři jsou ti kněží, řeholníci a řeholnice, kteří nejdokonalejším způsobem vykonávají rozkaz Ježíše Krista: „Jdouce do celého světa učte všecky národy!" Opouštějí své rodiče, své bratry a sestry, aby

snad už v tomto životě je nespatřili. Vzdávají se majetku a pohodlného bezpečného života ve své vlasti mezi vzdělanými lidmi. Vydávají se v nebezpečí na souši i na moři, mezi nevzdělanými a často surovými pohany. Svatý kříž jest jejich zbraní, ale zároveň i jejich bohatstvím, jejich útěchou a odpočinkem. Takřka bez oddechu pracují modlitbou, kázáním i rukama pro záchranu duší. Snáší nesmírná vedra v krajinách tropických, úžasnou zimu v krajinách polárních. Nebojí se dravé zvěře, jedovatých hadů, nakažlivých nemocí.

V této věci můžeme závidět!

Chceme míti aspoň nějaký podíl na jejich závidění hodných zásluhách? Pomáhejme jim, jak je nám jenom možno, peněžitou podporou, odebírejme a čtěme jejich časopisy: Echo z Afriky, Černošek, Věstník díla šíření víry, Říše Boží.

O křesťanských misionářích platí, co praví svatý Jan Zlatoústý o apoštolech: „Kristus vyslal apoštoly, jako slunce vysílá své paprsky, jako oheň roztrušuje jiskry, jako růže vydává libou vůni, aby se v jejich ctnostech poznala Kristova moc, jako v paprscích se zjevuje slunce, jako v jiskrách se spatřuje oheň, jako se ve vůni poznává růže. Neboť kdo by nechválil Pána v jeho dokonalosti, když vidí, jak jsou dokonalí jeho učeníci."

DANIEL PŘEDPOVÍDÁ, KDY PŘIJDE MESIÁŠ A ŘÍŠE JEHO.

Daniel vyznává hříchy svého národa — Prosí za vysvobození — Zjevuje se mu archanděl Gabriel — Oznamuje, že za sedmdesát sedmiletí (týdnů) přijde Vykupitel a spasí svět svou smrtí.

Obrátil jsem tvář svou k Pánu Bohu svému modle se a pokorně prose v postech, v žínici a popelu. Modlil jsem se k Hospodinu, Bohu svému, a vyznávaje řekl jsem: „Prosím, Pane, Bože veliký a hrozný, šetřící smlouvy a prokazující milost těm, kteří tě milují a šetří příkazů tvých!

Zhřešili jsme, nepravost jsme činili, bezbožnost jsme páchali, odpadli jsme, uchýlili jsme se od tvých příkazů a od tvých ustanovení.

Neposlouchali jsme sluhů tvých, proroků, kteří mluvili tvým jménem králům našim, knížatům našim, otcům našim i všemu lidu země.

Tobě, Pane, sluší přiznati spravedlnost, nám pak přísluší hanbiti se v tváři, jako jsou dnes skutečně zahanbeni muži judští, obyvatelé jerusalemští a všecek Israel, ti, kteří blízko jsou i ti, kteří daleko jsou ve všech zemích, do kterých jsi je vyvrhl pro nepravosti jejich, jimiž hřešili proti tobě.

Hospodine, nám přísluší hanbiti se v tváři, králům našim, knížatům našim a otcům našim, kteří zhřešili. Ale u tebe, Pána Boha našeho, milosrdenství a slitování jest.

Neboť odpadli jsme od tebe a neposlechli jsme hlasu Hospodina, Boha našeho, bychom chodili v zákoně jeho, jejž dal nám srkze sluhy své, proroky. Všichni Israelité přestoupili tvůj zákon a uchýlili se, aby neslyšeli hlasu tvého.

I vylila se na nás kletba a zaklínání, jak jest psáno v knize Mojžíše, služebníka Božího, neboť jsme zhřešili proti němu.

Splnil své řeči, jimiž hrozil nám a knížatům našim, kteří nám panovali, že na nás uvede velikou pohromu, jaké nikdy nebylo pode vším nebem, jak se stalo v Jerusalemě. Jak psáno jest v zákoně Mojžíšově, všecko to zlé přišlo na nás.

A nesnažili jsme se uprosit tebe, Hospodine, náš Bože, abychom se byli navrátili od svých nepravostí a myslili na tvou věrnost. Pamatoval Hospodin na pohromu a uvedl ji na nás, jeť spravedlivý Hospodin, Bůh náš ve všech skutcích svých, jež učinil, neboť jsme neposlechli hlasu jeho. Dan. 9,

* * *

A nyní, Pane, Bože náš, který jsi vyvedl národ svůj z Egypta rukou silnou a učinil sobě jméno, jaké dnes ještě jest, hřešili jsme, nepravost jsme činili.

Pane, podle veškeré lásky tvé ke spravedlnosti odvrať se, prosím, přísný hněv tvůj od města tvého Jerusalema, od tvé svaté hory. Neboť pro hříchy naše a pro nepravosti otců našich Jerusalem a tvůj národ v pohaně jest u všech vůkol nás.

Nyní však vyslyš, Bože náš, modlitbu služebníka svého a prosby jeho. Vyjasni tvář svou nad svou svatyní, jež zpuštěna jest, pro sebe samého, Pána.

Nakloň, Bože můj, ucho své a slyš, otevři své oči a viz, že zpuštěni jsme my i město, jež má tvé jméno. Neboť prostíráme prosby své před tebou nedůvěřujíce ve spravedlivé skutky své, ale v milosrdenství tvá mnohá.

Slyš, Pane, usmiř se, Pane, viz a neprodleně čiň, neprodlévej pro sebe samého, Bože můj, mát' jméno tvé město i národ tvůj!" Dan. 9, 15,

* * *

Když jsem ještě mluvil a modlil se, vyznávaje hříchy své i hříchy lidu svého israelského, a prostíraje prosby své před obličejem Boha svého, pro svatou horu Boha svého, když jsem ještě mluvil na modlitbě:

aj — muž Gabriel, jejž jsem byl viděl v předchozím vidění, rychle přiletěv dotekl se mne v dobu večerní oběti, poučil mne, mluvě se mnou řekl:

„Danieli, nyní jsem vyšel, abych tě poučil, abys rozumněl. Na počátku proseb tvých vyšel výrok, a já jsem přišel, abych ti jej oznámil, neboť miláček jsi. Ty tedy pozoruj řeč, a rozumněj vidění! Sedmdesát týdnů je stanoveno tvému národu a svatému městu tvému, aby zamezena byla neřest, aby konec vzal hřích, a zahlazena byla nepravost, aby přivedena byla věčná spravedlnost, aby se splnilo vidění i proroctví, aby pomazán byl svatý svatých. Věz tedy a pozoruj:

Od vyjití výroku, aby zase vystavěn byl Jerusalem, až do pomazaného knížete, bude sedm týdnů a šedesát dva týdny, a zase vystavěna bude ulice a zdi za tísnivých časů. A po těch šedesáti dvou týdnech zabit bude pomazaný a nebude jeho lid, který ho zapře. A město i svatyni rozmete národ s knížetem, který přijde. Konec jeho, zkáza a po válce uložené zpuštění. Utvrdí pak smlouvu mnohým v jednom týdnu a v polovici toho týdne přestane obět krvavá i nekrvavá. Ve chrámě bude ohavnost zpuštění, a až do skonání a konce potrvá to zpuštění. Dan. 9, 20,

*

Úzkost a touha Danielova.

Jako kdysi Mojžíš vyznával Bohu hříchy svého národa a dovolával se horoucně milosrdenství Božího pro Israele, podobně činil i Daniel. Ze slov Danielových dýše hluboká úcta k Pánu Bohu, tolikerým nevděkem uraženému, ale zároveň i nezlomná důvěra, že národu vyvolenému se opět otevře náruč lásky Boží.

V Danielově modlitbě tají se úzkost, aby snad Bůh pro nehodnost národa israelského nezměnil a neodvolal svůj slib o příštím Vykupiteli. Ze srdce Danielova vznáší se k nebi nedočkává touha poznati čas, kdy Vykupitel na svět přijde. A opravdu, Bůh vyslyšel pokornou a vroucí prosbu Danielovu. Prostřednictvím archanděla Gabriela dostalo se Danielovi ujištění, že je miláčkem Božím, že v jeho národě už v dohledné době dojdou konečně splnění vidění a proroctví a bude pomazán Svatý svatých.

Smysl čísel.

Zajímavé jest časové udání naznačené archandělem: „Od vyjití výroku, aby zase vystavěn byl Jerusalem, až do Pomazaného Knížete, bude sedm týdnů a šedesát dva týdny." Výrok, aby zase byl Jerusalem vystavěn vyšel sedmého roku vlády krále Artaxerxa Dlouhorukého (podle aramských papyrů, nalezených v Assuaně) to jest roku 458. př. Kr. P. Ovšem i král Cyrus dovolil židům stavět r. 538, ale pouze chrám nikoliv hradby. Proroctví Danielovo však má na zřeteli královský výnos, kterým se Židům dovoluje stavěti celé město. Nutno tedy počítati od shora uvedeného výnosu krále Artaxerxa.

Týdnem jest v proroctví míněno sedmiletí. Takových sedmiletí do vykonání spásy Vykupitelem uplyne sedmdesát. Čili sedm týdnů a šedesát dva týdny uplynou a tenkrát v první polovici sedmdesátého týdne Vykupitel utvrdí svou smlouvu s lidmi, bude zabit a v polovici tohoto sedmdesátého sedmiletí přestane starozákonní obět krvavá i nekrvavá. Pak zkázou Jerusalema nastane v nepotřebném chrámě ohavnost zpuštění, která už potrvá až do konce.

Počítáme-li, jak naznačeno, a rok vyjití výroku 458 odečítáme od (69×7 let a pak ještě půl sedmiletí t. j. 4 roky, tedy celkem) 487 roků, dostaneme 30. rok našeho letopočtu, kdy podle vědy dějepisné Kristus Pán byl ukřižován, vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a seslal Ducha svatého.

Tehdy bude nahražen nástin světlem, předobraz skutečností.

Třicátým rokem našeho letopočtu přestal platiti dočasný zákon Mojžíšský a nabyl platnosti věčný zákon Ježíše Krista. Starozákonní oběti krvavé i nekrvavé naznačovaly užitky budoucí oběti novozákonní. Zvláště obětování beránka velikonočního bylo předobrazem, jak vykonána bude jednou oběť Nejsvětějšího Beránka za spásu lidstva. Všecky oběti a obřady Starého Zákona v uvedeném a Danielem předpověděném roce pozbyly svojí ceny. Stín nahražen byl světlem, předobrazy skutečností. Ve čtvrtek 6. dubna v třicátém roce našeho letopočtu a třiatřicátém roce života Pána Ježíše (rok narození Ježíše Krista byl dříve mylně posunut o tři roku do předu, patří však o tyto tři roky před náš letopočet) — stalo se, co vypravuje evangelista svatý Lukáš 22, 14: „A když přišla hodina, zaujal Ježíš místo za stolem a dvanáct apoštolů s ním. I řekl jim: „S toužebností jsem žádal tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl... A vzav chléb, učinil díky a rozlámav jej, dal jim řka: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává. To čiňte na mou památku.“ Taktéž vzal i kalich po jídle a řekl: „Tento kalich jest nová úmluva, potvrzená mou krví, která se za vás vylévá.“ Co se stalo v pátek 7. dubna, vypravuje týž evangelista v další kapitole 23, 44: „Bylo pak okolo šesti hodin, a tu stala se tma po celé zemi, až do devíti hodin. (Podle našeho počítání hodin od dvanácti hodin v poledne až do tří hodin odpoledne.) A zatmělo se slunce, a opona chrámová se roztrhla ve dvě půle. A Ježíš zvolav hlasem velikým řekl: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ A to pověděv vypustil duši. Setník pak uzřev, co se stalo, velebil Boha, řka: „Jistě člověk tento byl spravedlivý.“ A veškeren zástup těch, kteří byli spolupřítomni tomu divadlu a viděli, co se dělo, bil se v prsa a navracel se.“ V tyto nejdůležitější chvíle v dějinách lidstva vyplnilo se doslova proroctví Danielovo: V předpověděný čas zabit byl Kristus. Toto řecké jméno znamená česky „pomazaný“. Kristus utvrdil s lidstvem „svou krví“ novou smlouvu. Roztržená opo-

na chrámová v okamžiku smrti Pána Ježíše naznačovala zrušení starozákonních obětí i chrámu, to jest místa, kde se ony oběti přinášely. Proroctví Danielova o zpustošení chrámu jerusalemského dovolává se sám Ježíš Kristus, Mat. 24, 15: „Když tedy uzříte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od proroka Daniela, ana stojí na místě svatém, — kdo to čte rozumějž — tehda, kdo jsou v Judsku, utečte na hory." Předpověď se splnila krátce před zpustošením Jerusalema od Římanů, kdy židovští horlivci v chrámě způsobili krvavou řež, při níž bylo pobito na půl deváta tisíce lidí.

V čem má býti naše síla.

Od proroka Daniela naučme se, jak pevná a živá má býti naše víra v Boží moc, jak neochvějná má býti naše důvěra v dobrotu a milosrdenství Boží, jak má býti silná naše láska k Bohu, projevujíc se zvláště odříkáním pozemských věcí.

VZÁCNÁ SLOVA PROROKA EZECHIELA.

Přísná povinnost duchovního vůdce lidu — Nesvědomití pastýři — Budoucí dobrý Pastýř — Proroctví o vzkříšení.

Hospodin oslovil mne takto: „Synu člověkův! Za strážného ustanovil jsem tě domu Israelovu.

Uslyšíš-li z úst mých slovo, oznámíš jim je mým jménem. Řeknu-li já bezbožnému: Smrtí zemřeš!" a nebudeš-li ho varovati, nebudeš-li mu domlouvati, aby se odvrátil od své bezbožné cesty a živ byl: umře on, bezbožník, ve své nepravosti, ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu.

Budeš-li však ty varovati bezbožného, ale on se neodvrátí od své bezbožnosti, od své cesty bezbožné, on zajisté ve své nepravosti zemře, ty však jsi zachránil svou duši.

Taktéž odvrátí-li se spravedlivý od své spravedlnosti a bude-li činiti nepravost, a položím-li před něho, nač by narazil: onť zemře, protože's ho nevaroval, ve svém hříchu umře, a nebude pamatováno na skutky jeho spravedlivé, jež byl činil: ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu. Budeš-li však vystříhati spravedlivého, aby nehřešil spravedlivý, a on nebude hřešiti: jistě bude živ, protože's ho vystříhal a ty jsi zachránil svou duši." Ez. 3, 17,

* * *

Hospodin mne oslovil a řekl: Synu člověkův, prorokuj o pastýřích Israelových, prorokuj a rci pastýřům: Toto praví Bůh:

Běda pastýřům Israelovým, kteří pásli sami sebe. Zdali nemají býti pasena stáda od pastýřů? Mléko jste jídali, vlnou jste se odívali, co tučného bylo, zabíjeli jste — ale stáda mého jste

nepásli. Co mdlého bylo, neposilnili jste, co nemocného, nevyhojili jste, co zlámaného, neobvázali jste, co bylo rozptýleno, nepřivedli jste zpět, a co se bylo ztratilo, nehledali jste. Ale tvrdě panovali jste nad nimi a ukrutně. I rozprchly se ovce mé, že nebylo pastýře, a staly se potravou všeliké polní zvěři. Ano rozprchly se.

Bloudila má stáda po všech horách, po všech vyvýšených pahorcích, po celé ploše země se rozprchla má stáda, a nebylo, kdo by se o ně staral, nebylo pravím, kdo by se o ně staral.

Proto pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: Jakože já živ jsem, praví Pán Bůh: Protože se stala má stáda kořistí, ovce mé potravou všeliké polní zvěři, protože nebylo pastýře — neboť nestarali se pastýři moji o mé stádo, ale pásli pastýři sami sebe, a stád mých nepásli — proto vy, pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: Toto praví Pán Bůh: Aj, já sám přijdu na pastýře a budu vymáhati stádo své z ruky jejich, učiním konec s nimi, aby již nepásli stáda, aniž dále pásli pastýři sebe samé. Vytrhnu stádo své jim z jícnu, aby jim nebylo již za potravu.

Neboť toto praví Pán Bůh: Aj, já sám vyhledám své ovce a ujmu se jich. Jako se ujímá pastýř stáda svého, když jest uprostřed ovcí svých rozptýlených, tak ujmu se svých ovec a vysvobodím je se všech míst, kam v den oblaku a mrákoty rozptýleny byly.

Vyvedu je z národů, shromáždím je ze zemí, a uvedu je do země jejich, a pásti je budu na horách Israelových, při potocích i na všech obyvatelných místech země. Na pastvách nejlepších pásti je budu, na vysokých horách Israelových budou pastvy jejich, tam odpočívati budou na bylinách zelených. Na pastvinách tučných pásti se budou na horách Israelových.

Já sám pásti budu své ovce a já dám jim odpočívati, praví Pán Bůh. Co se bylo poztrácelo, shledám, co bylo rozptýleno, zase přivedu, co polámáno, obváži, co mdlého posilním, a co silného a tučného, opatrovati budu. Budu je pásti jak se sluší a patří.

Vy pak stáda má, toto praví Pán Bůh: Aj, já budu souditi mezi ovcí a ovcí, mezi skopci a kozly. Nebylo vám dosti spásti nejlepší pastvy? Ještě i zbytky pastvin svých pošlapali jste nohama, a když jste se napili čisté vody, ostatek nohama svýma zkalili jste. A ovce mé tím, co nohama vašima bylo pošlapáno, se pásly, a co nohy vaše zkalily, to pily. Proto vám praví Pán Bůh toto: Aj, já sám rozsoudím mezi bravem tučným a hubeným. Protože jste boky a plecemi odstrkovali a rohy svými trkali všecky mdlé ovce, až byly ven vytlačeny: vysvobodím stádo své, nebude již kořistí, ale souditi budu mezi ovcí a ovcí.

A ustanovím nad nimi Pastýře jednoho, jenž je bude pásti, služebníka svého Davida. Ten je bude pásti, ten bude pastýřem jejich. Já pak Hospodin budu Bohem jejich, a služebník můj David bude knížetem uprostřed nich. Já Hospodin mluvil jsem

to. A učiním s nimi smlouvu pokoje, zapudím dravou zvěř ze země, a ti, kteří sídlí na poušti, bezpečně spáti budou v lesích.

Učiním je kolem pahorku svého požehnáním a sesílati budu déšť v čas příhodný, hojné deště požehnání to budou. Stromoví na poli dá ovoce své, země vydá svou úrodu, a budou v zemi své bez bázně. I zvědí, že já jsem Hospodin, když rozdrtím řetězy jha jejich a vytrhnu je z ruky těch, kteří je ujarmili. A nebudou již za kořist národům, aniž zvěř země žráti je bude, ale bydliti budou bezpečně beze všeho strachu.

A vzbudím jim štípení slavné, nebude již ubývati jich hladem ze země, aniž bude jim dále snášeti pohanu národů, ale zvědí, že já Hospodin Bůh jejich jsem s nimi, a oni, dům Israelův, že jsou lid můj, praví Pán Bůh.

Vy pak jste má stáda, stáda pastvy mé, lidé, a já jsem Pán Bůh váš, praví Pán Bůh. Ez. 34.

* * *

Ruka Hospodinova spočinula na mně, Hospodin vyvedl mne v duchu a zastavil mne na rovině údolní, jež byla plná kostí. Obvedl mne okolo nich, bylo jich velmi mnoho na povrchu roviny údolní, a byly skrz na skrz suché. I řekl mně: „Synu člověkův, co myslíš, mohou tyto kosti býti zase živy?“
Řekl jsem: „Pane Bože, ty víš.“

Tu mi řekl: Prorokuj o těchto kostech a rci jim: „Kosti suché, slyšte slovo Hospodinovo! Toto praví Pán Bůh těmto kostem: „Aj, já vpustím do vás ducha, abyste ožily. A dám na vás zase šlachy, učiním, že zroste na vás maso, obtáhnu vás koží. Dám vám ducha, i budete živy a zvíte, že já jsem Hospodin.“

Prorokoval jsem tedy tak, jak mi byl rozkázal.

I nastal chrast, když jsem já prorokoval, a aj, pohyb. Kosti, připojily se ke kostem, každá ke svému kloubu. I hleděl jsem, a aj, šlachy a maso na nich vzešlo, na povrchu roztáhla se kůže, ale ducha ještě neměly.

Tu mi řekl: „Prorokuj k duchu, prorokuj, synu člověkův, a rci duchu: Toto praví Pán Bůh: „Ode čtyř větrů přijď, duchu, a věj na tyto zabité, ať oživnou!“

Když jsem prorokoval, jak mi byl rozkázal, všel do nich duch, ožili a postavili se na nohy — zástup velmi, náramně veliký.

Řekl mi pak: Synu člověkův, tyto kosti — toť všecek dům Israelův. Oni říkají: „Uschly kosti naše, zhynula naděje naše, veta jest po nás.“ Proto prorokuj a rci jim: Toto praví Pán Bůh: Aj, já otevru hroby vaše, vyvedu vás z hrobů vašich, lide můj, a uvedu vás do země Israelské. I zvíte, že já jsem Hospodin, až otevru hroby vaše, až vyvedu vás z hrobů vašich, lide můj, až dám ducha svého do vás, a živi budete, až vám

dám klidně sídliti ve vaší zemi. Tehdy zvíte, že já Hospodin jsem to mluvil a učinil, praví Hospodin Bůh. Ez. 37.

*

Život a působnost proroka Ezechiela.

Prorok Ezechiel narodil se asi roku 624 př. Kr. P. Byl o 30 roků mladší než Jeremiáš. Možná, že osobně znal proroka Daniela. Roku 598 byl odveden od Nabuchodonosora s králem Jechonjášem, s matkou jeho, jakož i s výkvětem národa do babylonského zajetí. Žil mezi svými souvěrci v Tel-Abibu, osadě babylonské asi 90 km jihovýchodně od Babylonu.

Zajatci judští hleděli s počátku na zajetí s lehkomyslnými, růžovými nadějemi, spoléhali na kouzelnou sílu jerusalemského chrámu a jeho obětí. Ezechiel zprvu podobně jako Jeremiáš snažil se v lidu vzbuditi vědomí veliké viny vůči Bohu.

Obrat v činnosti Ezechielově nastal pádem Jerusalema. Když se hrozby Ezechielovy a Jeremiášovy tak hrozným způsobem splnily, upadl lid z jedné krajnosti do druhé: do zoufalství. Ezechiel čelil beznadějnosti sliby, že Hospodin zase shromáždí a uvede lid svůj do Palestiny.

I nám to platí!

V první části uvedeného proroctví upozorňuje Pán Bůh Ezechiela, jaký bude míti úkol: bude duchovním vůdcem a strážným lidu israelského. Jako takový bude míti Ezechiel přísnou povinnost kárati chybující a uváděti je na dobrou cestu. Jenom tak zachrání prorok svou vlastní duši. Důležitá jest poznámka, Bohem učiněná, že dobré skutky spravedlivého člověka nemají nadpřirozené ceny, jestliže týž dopustí se těžkého hříchu. „Nebude pamatováno na skutky jeho spravedlivé." Nemůže také pro nás býti důtklivějšího vybídnutí, abychom úzkostlivě chránili svou spravedlnost, to jest milost posvěcující v duši. Jen tehdy, nemáme-li na duši těžkého hříchu, mají naše dobré skutky před Bohem cenu a jsou nám záslužny pro věčnost. V tom smyslu řekl také Pán Ježíš: „Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně." Jan 15., 4.

Pastýři jsou všichni představení.

Hlavní příčinou neštěstí Israelova byli jeho pastýři: králové, úředníci, velmoži, kněží a lžiproroci, kteří ve svých úřadech hledali svůj blahobyt a časný prospěch, svým poddaným dávali nejšpatnější příklad, anebo je přímo ku zlému nutili. Ti všichni zavinili, že lid jako ovce jest rozprášen v cizině. Bůh však ve své veliké lásce zlo zase obrátí v dobré, rozprchlé

stádo shromáždí a o všecky jeho potřeby se postará posláním Pastýře-Vykupitele, z rodu Davidova.

Dobrý Pastýř.

Jak bychom měli nevýslovně milovat Pastýře svých duší, Pána Ježíše, na jehož příchod se starozákonní lidé tak těšili. On nejplnějším právem mohl o sobě prohlásiti: „Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své. Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost." Jan 10., 11., 10.

Čím nás živí.

„Já sám pásti budu své ovce a já dám jim odpočívati, praví Pán Bůh. Co se bylo poztrácelo, shledám, co bylo rozptýleno, zase přivedu, co polámáno, obváži, co mdlého, posilním, a co silného a tučného, opatrovati budu." Dojemným a překrásným protějškem k těmto slovům proroctví Ezechielova jsou slova Pána Ježíše v evangeliu svatého Jana (6., 47.—52.): „Ježíš řekl Židům: Vpravdě, vpravdě, pravím vám: „Kdo věří ve mne, má život věčný. Já jsem chléb života. Otcové vaši jedli na poušti manu, a zemřeli. To jest chléb s nebe sestupující, aby jí-li kdo z něho, nezemřel. Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest za život světa." Tu hádali se Židé vespolek řkouce: „Kterak může tento dáti nám tělo své k jídlu?" Proto řekl jim Ježíš: „Vpravdě, vpravdě, pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední. Neboť tělo mé v pravdě jest pokrm a krev má vpravdě jest nápoj. 6., 53.—56. — Těmito radostnými a útěchyplnými slovy prohlásil Ježíš Kristus národu židovskému a celému lidstvu příchod přislíbeného Pastýře ve své osobě. Oznamuje užaslému světu, že On sám bude svému lidu pastýřem i pastvou. Svým nejčistším a nejsvětějším tělem bude krmiti ty, kteří v něho věří a jej milují. Jak podivuhodné to splnění slov Božích: „Já sám pásti budu své ovce... co mdlého, posilním, a co silného a tučného, opatrovati budu..... budu je pásti jak se sluší a patří." Na proroctví Ezechielovo upomíná nejedno místo Evangelia.

Je Mu líto ovcí nemajících pastýře.

Svatý Matouš vypravuje: „I obcházel Ježíš všecka města i všecky vesnice, uče v synagogách jejich a hlásaje evangelium o království Božím a uzdravuje všelikou nemoc i všeliký neduh. Uzřev pak zástupy, pojal lítost nad nimi, že byli zmořeni a povrženi jako ovce nemající pastýře. Tehdy pravil učedníkům svým: „Žeň sice jest mnohá, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou." Mat. 9., 35.—38.

Hledá ovci ztracenou. Nesčíslné miliony jich nalézá ve svátosti pokání.

Už jindy zmínili jsme se o podobenství Pána Ježíše o ztracené ovci u svatého Lukáše (15., 1.—7.): Přibližovali se pak k Ježíšovi celníci a hříšníci, aby ho slyšeli. A fariseové i zákoníci reptali řkouce: „Tento přijímá hříšníky a jí s nimi." I pověděl jim podobenství toto, řka: „Který člověk z vás, maje sto ovec a ztrativ jednu z nich, nenechá devadesáti devíti a nejde po té, která se ztratila, až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji s radostí na ramena svá a přijda domů svolá přátele a sousedy a řekne jim: „Radujte se se mnou, neboť jsem nalezl ovci, která se ztratila. Pravím vám, že tak bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují."

Dobrý Pastýř bude rozsuzovat.

Vy pak, stáda má, toto praví Pán Bůh: Aj, já budu souditi mezi ovcí a ovcí, mezi skopci a kozly. — Tato slova mají protějšek ve slovech Pána Ježíše o posledním soudu u svatého Matouše (25., 31.—34.): Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu posadí se na slavný trůn svůj a shromážděni budou před ním všichni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce po své pravici, kozly pak po levici. Tehdy král řekne těm, kteří budou na pravici jeho: „Pojďte požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa." Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho."

Zvláštní vidění a co v něm obsaženo.

Stát judský jest přirovnán v Ezechielově vidění k pohřebišti. Po zkáze chrámu, města Jerusalema, po ztrátě královské moci jakoby rozsety byly po Judsku a Babylonii suché lidské kosti bez života. Jest možno, aby Israel byl zase vzkříšen?

Zajetí bylo opravdu nejnebezpečnějším obdobím vyvoleného národa. Rána zasažená zdála se býti nezhojitelnou. Národní samostatnost byla ztracena, svaté město Jerusalem, pýcha národa israelského, bylo zbořeno, rod Davidův v zajetí, chrám hromadou trosek. Bůh Abrahamův, Isákův a Jakobův byl v očích lidí pokořen bohy, jež uctíval Nabuchodonosor, jeho nástupci a jejich chaldejští poddaní. Nádoby posvátné z chrámu staly se kořistí pohanů a byly zneuctěny při hodech k poctě bohů babylonských. Kterak může poklad zjeveného náboženství býti zachráněn? Kdo zůstane věren jedinému Bohu?

Pohled na vzkvétající Babylon naplňoval Israelity největší malomyslností. Pohádková, úžasná byla sláva a krása Babylona.

Babylon nebyl vlastně pouhým městem, nýbrž spíše rozsáhlou zemí. Ohromná vnější zeď uzavírala v sobě 513 km čtverečných, to jest plochu tak velkou jako jedna setina české země. Druhá městská zeď obklopovala plochu 290 km čtv., tedy mnohem větší plochu nežli zaujímá Londýn. Války a obchod nahromadily zde nesmírné bohatství a nádheru. Chrámy a sochy bohů třpytily se ve zlatě. Jak oslňující byly náboženské slavnosti babylonské, jak omamující pohanské požitky!

Jakým pokušením byl vydán vyvolený národ! Zda to, co mu bylo hlásáno o Bohu v jeho vlasti, skutečně jest pravda? Je jejich Bůh opravdu Bohem jediným? Vždyť bohové babylonští zdají se býti mocnějšími.

Zahyne a zanikne israelský národ v moři pohanstva? Eze=chiel ve zvláštním vidění podává svému národu útěšnou od=pověď. Hospodin svůj národ vzkřísí k novému nábožensko=mravnímu i státnímu životu.

Křisitelé mrtvých.

Křisitelé a zachránci vyvoleného lidu byli Bohem poslaní proroci. Jeremiáš třímá pochodeň pravé víry v Egyptě, Daniel v hlavním městě Babylonie, Ezechiel na venkově. Živé i psané slovo proroků působí onen podivný zázrak: vzkříšení suchých kostí. Lid israelský, třebas žije uprostřed svůdné nádhery a moci pohanské, opovrhuje pohanským modlářstvím, jeho stkvě=lými chrámy, a touží horoucně po zaslíbené zemi, a jejím ti=chém svatém koutku na Sioně v Jerusalemě, kde stával chrám. V dobré paměti chovali babylonští zajatci list, který jim pro=rok Jeremiáš poslal na rozkaz Boží, když odcházeli do zajetí.

Jeremiáš.

„Pro hříchy, kterými jste zhřešili proti Bohu, zavedeni budete do Babylona do zajetí od Nabuchodonosora, krále babylonské=ho. Vejdouce tedy do Babylona, budete tam mnoho let a dlouhé časy, až do sedmého kolena, (605—538.) po té však vyvedu vás tamodtud s pokojem. Nyní však uzříte v Babyloně bohy zlaté a stříbrné, i kamenné a dřevěné, nošené na ramenou, a přece naháněící strachu pohanům. Protož hleďte, ať nejste i vy po=dobni cizincům takovými činy, ať se nebojíte, a strachu ať ne=máte z nich. Až tedy uzříte dav ze zadu i z předu klaněti se, rcete si v duchu: „Tobě se sluší klaněti, Hospodine!“ Ano, tito bohové nemohou králům ani zlořečiti ani dobrořečiti. Ne=mohou národům ukázati znamení na nebi. Ano, jako stra=šák na tykvišti, jenž nic neuhlídá, takoví jsou bohové jejich dřevění, stříbrní a pozlacení. Jsou jako hloh v zahradě, na nějž každý pták si sedne. Také po purpuru a červci, které na nich moli kazí, poznáte, že to nejsou bohové. Také oni sami na=posledy sežráni červotočem a rzí a na hanbu budou v zemi.

Lépe jest člověku spravedlivému, jenž nemá model, neboť daleko bude od hanby.“ Bar. 6.

Ezechiel.

Jako kdysi na poušti s hory Sinaj tak mohutně a přesvědčivě zaznívala zajatcům z proroctví Ezechielových často se opakující a povzbuzující věta: „I zvíte, že já jsem Hospodin, až otevru hroby vaše, až vyvedu vás z hrobů vašich, lide můj... až dám ducha svého do vás, a živi budete, až vám dám klidně sídliti ve vaší zemi, tehdy zvíte, že já Hospodin jsem to mluvil a učinil, praví Hospodin Bůh.“

Daniel.

Skutky Danielovy v hlavním městě na dvoře panovnickém, jakmile se rozhlásily mezi zajatci, měly pokaždé pronikavý účinek: nabožnenské zvroucnění, posílení důvěry v pomoc a ochranu Boží, kajícnou trpělivost. S bezmeznou úctou pohlížel zajatý národ se všech konců země, k prorokovi, který jediný dovedl králi vyložiti významný sen, který svojí rozvahou zachránil nevinnou Susanu, s nesmírným jásotem přijal týž utlačený národ zprávu, že druhové Danielovi byli zázračným způsobem zachráněni z ohnivé pece, že Daniel vlastní neohroženou rukou zničil před očima královýma slavnou modlu Béla, způsobil záhubu podvodných kněží, potupně zahubil posvátného hada, a že zůstal bez pohromy uprostřed hladových lvů. Nadmíru hrdý byl israelský lid na svého slavného krajana a proroka Daniela, jehož rady vyhledávali panovníci. Týž lid byl si však také vědom, že jedině příkladná věrnost a vroucí oddanost Hospodinu učinila Daniela tím, čím byl. A proto snažili se horlivě následovati jeho příkladu.

Sladká útěcha z proroka Isaiáše.

Když bývalo zajatcům nejhůře, když nepřemožitelná tíseň a tesknota činily je malomyslnými, tenkráte hojivým balsámem byla jim slova proroka Isaiáše, jenž už před stopadesáti roky viděl, Bohem jsa osvícen, jejich porobu v budoucnosti, ale také určitě označil vysvoboditele. Můžeme si představit jak radostným a slavnostním způsobem byla v synagogách předčítána Isaiášova předpověď: Is. 44., 24.—28.

„Toto praví Hospodin, tvůj Vykupitel a tvůj Tvůrce od matčina lůna: Já jsem Hospodin, jenž činím všecko, roztahuji nebesa sám, utvrzuji zemi, a žádný se mnou.

Ten, který hatím znamení hadačů a věštce matu, ten, který mudrce zatlačuji, a jejich vědění obracím v bláznovství. Ten, který plním slovo svému služebníku, a úradek poslů svých vykonávám.

Ten, dí Jerusalemu: „Buď obydlen!“ a judským městům: „Vystavena buďte!“ „Trosky jejich vzdělám.“ Ten, který praví hlubině: „Buď prázdná!“ a „Tvé proudy vysuším!“

Ten, který Cyrovi řekne: „Pastýř můj jsi, a vše, cokoli chci, učiníš!“

Ten, který řekne Jerusalemu: „Vystavěn buď!“ a chrámu: „Založen buď!“ Is. 48., 20. Vyjděte z Babylona, utecte od Chaldejských, jásavým hlasem to ohlašujte, zvěstujte, rozneste to až do končin světa, rcete: „Vykoupil Hospodin služebníka svého Jakoba!“ Nežíznili na poušti, když je vedl, vodu ze skály vyvedl jim, roztrhl skálu i tekly vody.“

Budeme čísti v následujícím, jak se vyplnilo Isaiášovo proroctví.

Naše zásluha.

Po jakých klikatých a spletitých cestách vodí Boží Prozřetelnost národy i jednotlivce! Dosahuje, čeho dosáhnouti chce. Provinění stihá trest, zásluhu následuje odměna. To platí nejenom v životě každého z nás, ale i v životě národů. Nejvzácnějším uměním v životě národů i jednotlivců jest poddávati se ochotně a ve všem řízení Božímu, nevzpírati se mu a přispívati k němu s pomocí Boží svým nepatrným, ale přece platným a záslužným podílem. Podobně, jak to činili proroci, máme činiti i my: Boha nade všecko milovati, s láskou hřešící kárati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti, ubližujícím ochotně odpouštěti, křivdy trpělivě snášeti, za živé i za mrtvé se modliti.

NÁVRAT Z VYHNANSTVÍ. POD VLÁDOU CIZÍCH NÁRODŮ. OD R. 538 AŽ DO NAROZENÍ KRISTOVA.

NÁVRAT MENŠÍ ČÁSTI ZAJATCŮ.

Výnos Cyra, krále perského — Čtyřicet tisíc zajatců se vrací — Posvátné nádoby nesou s sebou — Počátky bohoslužby bez chrámu — Základy chrámu — Překážky.

Léta prvého Cyra, krále perského, — aby se naplnila řeč Hospodinova, kterou byl mluvil ústy Jeremiášovými, vnukl Hospodin Cyrovi, králi perskému, že dal provolati po všem království svém a také písemně vyhlásiti toto:

„Takto přikazuje Cyrus, král perský: Všecka království země dal mi Hospodin, Bůh nebes, a on přikázal mi, abych vystavěl mu dům v Jerusalemě, který je v Judsku. Kdo z vás jakkoli patří k jeho národu? S tím budiž Bůh jeho. Ať jde do Jerusalema, který je v Judsku, a staví dům Hospodina, Boha Israelova. Ten jest Bůh, který je v Jerusalemě. A všichni ostatní

na kterémkoliv místě, kdekoli sídlí — ať pomáhají navracejícímu se lidé jeho bydliště stříbrem, zlatem, zbožím i dobytkem, mimo to, co dobrovolně obětují chrámu Božímu, který je v Jerusalemě!“

Povstali tedy hlavy rodové z Judy a Benjamina, kněží a levité, — každý, komu to vnukl Bůh, — aby šli a stavěli chrám Hospodinův, který byl v Jerusalemě. A všichni, kteří bydlili kolem nich, pomáhali jim věcmi stříbrnými a zlatými, zbožím, dobytkem, jakož i všelijakým náčiním kromě toho, co byli dobrovolně obětovali na chrám Boží.

Také vydal Cyrus nádoby chrámu Hospodinova, které byl Nabuchodonosor z Jerusalema pobral a dal do chrámu boha svého.

Cyrus, král perský, vydal je skrze Mitridata, syna Gazabarova, a dal je odpočítati Sassabasarovi, knížeti judskému. Všech nádob zlatých a stříbrných bylo pět tisíc čtyři sta. Všecko to odnesl Sassabasar s těmi, kteří šli ze zajetí babylonského nahoru do Jerusalema.

Všeho množství vracejících se bylo úhrnem čtyřicet dva tisíce kromě nevolníků jejich a nevolnic.

Kněží, levité a někteří z lidu usadili se v Jerusalemě. Ostatní veškeren Israel usadil se v městech svých.

Když již nastával měsíc sedmý, — synové Israelovi byli ve svých městech — shromáždil se lid jako muž jeden do Jerusalema.

I vstav Josue, syn Josedekův s bratřími svými kněžími, jakož i Zorobabel, syn Salatielův, se svými bratry, vystavěli oltář Boha Israelova, by obětovali na něm oběti zápalné, jak psáno je v zákoně Mojžíše, muže Božího. Postavili pak oltář Boží na jeho bývalých základech, ač je odstrašovali lidé okolních krajin, a podávali na něm Hospodinu celopal ráno i večer.

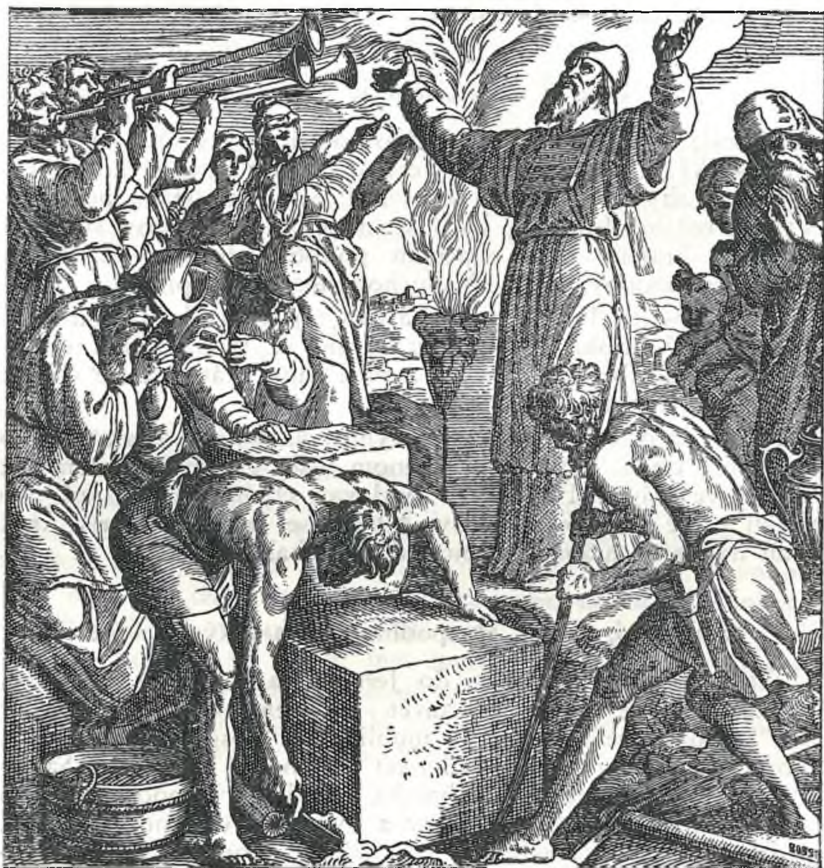
Konali také slavnost stánků, jak psáno jest. Ale chrám Boží ještě založen nebyl.

I dali peníze kameníkům a zedníkům, jakož i potravy, nápoje i oleje Sidoňanům a Tyřanům, aby snášeli dřevo cedrové z Libanu od moře joppského, jak rozkázal jim Cyrus, král perský.

Když tedy zakládali zedníci chrám Hospodinův, stáli kněží v rouše svém s troubami a levité s cymbály, aby chválili Boha dle Davida, krále israelského. A zpívali střídavě chválíce a slavíce Hospodina, že dobrý jest, a že na věky trvá milosrdenství jeho nad Israelem.

Také všecek lid jásal velmi hlučně chvále Hospodina, že založen jest chrám Hospodinův. Avšak mnozí z kněží a z levitů, jakož i hlavy rodů, totiž starší, kteří byli viděli chrám prvý, plakali velmi hlasitě, když zakládán byl chrám tento jejich před jejich očima, zatím co ostatní množství jásalo radostí velmi

hlasitě. Aniž mohl kdo rozeznati hlas jásotu radostného od hlasu plačícího lidu, neboť vesměs křičel lid velmi hlučně, že bylo slyšeti hlas jeho daleko.

Když uslyšeli nepřátelé Judovi a Benjaminovi, že zajatci stavějí chrám Hospodinu, Bohu Israelovu, přistoupivše k Zorobabelovi a ke hlavám rodovým, řekli jim: „Nechať smíme stavěti s vámi, nebo tak jako vy hledáme Boha vašeho. Hle, my přinášeli jsme oběti jemu ode dnů Asorhaddana, krále assyrského, který nás sem uvedl.

Avšak Zorobabel, Josue a ostatní hlavy rodů israelských odpověděli jim: „Není dovoleno, bychom stavěli vy a my společně dům Bohu našemu. Ale toliko my smíme stavěti Hospodinu, Bohu našemu, jak přikázal nám Cyrus, král perský.“

Unavoval tedy lid té krajiny ruce lidu judského a vytrhoval je ze stavby. Najímali také proti nim rádce, aby kazili úmysl

jejich všecku dobu Cyra, krále perského, až do kralování Daria, krále perského.

Tehdy přetrženo bylo dílo domu Páně v Jerusalemě, a nepracovali až do druhého roku kralování Daria, po šestnácti letech od položení základů chrámů. 1. Esdr. 1, 3, 4.

*

Kde je dobře, tam je moje vlast?

Nadešla doba proroky předpověděná. Roku 538. př. Kr. král perský, Cyrus v prvním roce své vlády dovolil židovským zajatcům, aby se vrátili do své vlasti. Slíbil jim státní podporu. Vyzval ostatní Israelity, kteří se nemínili vrátit, aby své vracející se krajany vším možným podporovali. Nařídil vydati chrámové nádoby, které Nabuchodonosor uloupil.

Ale ku podivu! Poměrně malá část zajatců vydala se na cestu do vlasti. V bohaté Babylonii začalo se totiž Židům dobře dařiti, mnozí zbohatli a proto neměli chuti vrátiti se do chudší a zpustošené země.

První starostí vrátivších se vyhnanců bylo postarati se o místo pro oběti. Zatím to byl jenom oltář. Postavili jej tam asi, kde dříve stával. Pak počali budovati chrám. Zpívali při započetí práce Davidovy žalmy. Mladší se radovali. Starší, kteří znali nádheru chrámu Šalamounova, plakali.

Samaritáni, ctitelé Hospodina i pohanských model.

Tehdy přišli k stavějícím do Jerusalema obyvatelé Samařska. Nabízeli se, že pomohou stavět. Zároveň ovšem žádali, aby pak v dohotoveném chrámě mohli také Hospodinu obětovat. Dostali však naprosto odmítavou odpověď. Proč asi? Samaritáni, to jest obyvatelé Samařska, věřili v Hospodina. Mimo to však uctívali ještě jiné bohy a bylo odůvodněné podezření, že by je nakonec chtěli ctíti ve chrámě. Toho naprosto nebylo možno připustit. Boží pravda a pohanská pověra nebo blud nemohou se nikdy snésti mezi sebou.

Náboženská „snášenlivost?“ Podle toho, co se tím myslí!

Církvi katolické se také vytýká, že prý není snášenlivá. Kdežto vyznavači různých nekatolických věr a církví snesou se klidně vedle sebe třeba i v jednom a témže chrámě, katoličtí křesťané raději svůj chrám opustí, než aby ho spoluužívali s nekatolíky. Netřeba se tomu diviti. Bludy se snadno snesou navzájem, pravě proto, že jsou bludy. Pravda a blud však nemají místa vedle sebe. To prohlásil jasně sám zakladatel Církve Ježíš Kristus: „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.“ Luk. 11., 23.

Svědomitý a řádný katolický křesťan chápe ze slov Pána Ježíše, že nikdy nesmí míti činnou účast ve věrouce, mravouce, bohoslužbě neb jakýchkoliv obřadech nekatolických. Činnou účastí dával by najevo svůj souhlas s bludy, špatný příklad druhým a veřejné pohoršení. Trpná účast na nekatolické bohoslužbě a obřadech jest v nutných případech dovolená a není pak projevem náboženským, nýbrž jen občanským. Příklady: pohřeb nekatolíka, svatba.

Ve veřejném společenském životě má katolický křesťan nezmenšenou povinnost lásky k bližnímu i nekatolíku, i k pohanovi. To překrásně znázornil nám Pán Ježíš svou rozmluvou se Samaritánkou u studnice Jakobovy a podobenstvím o milosrdném Samaritánovi.

Prokazujte jinověrcům všecko dobré, ale buďte opatrni, jak přikazuje Ježíš Kristus.

Na nakažlivost bludů upozorňuje svatý Augustin: „Před těmi, kteří stojí svou vírou daleko ode mne, snadno se uchráním. Ten mne tak lehce nesvede, jenž řekne: pojď a pokloň se modlám! Řekne-li však svůdce: jsem křesťan, ohrožuje mne zblízka. Tehdy musím se žalmistou prositi: „Pane, vysvoboď duši mou od těch, kteří se blíží ke mně, neboť v mnohých věcech byli se mnou." — My jsme přijali křest, ten mají bludaři společný se mnou, my čteme Evangelium, v tom se srovnáváme. My světíme Velikonoce. I v tom se podobáme, ale ne ve všem, ne v bludech. V mnohých věcech jsou se mnou bludaři stejné víry, v mnohých se různí. Ale pro to, třebas málo, ve kterém se různí ode mne, není jim platné nic to mnohé, co mají se mnou společné." Podobně svatý Cyprián píše: „Mezi věrou a zpronevěrou nemůže býti spolku. Kdo není s Kristem, kdo se Kristu protiví, kdo jeho jednotu a mír nenávidí, ten nemůže se s námi jednotiti." Tato a podobná slova učitelů církevních jsou jen obměnou slov Pána Ježíše: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví." Mat. 7., 15.

Kdykoliv však Církev a její apoštolové prokazují skutky milosrdné lásky k bližnímu, nevyhýbají se ani nejhorším protivníkům. Dokořán vždycky otevírala Církev i různým bludařům, bezvěrcům i pohanům své školy, nemocnice, chudobince. Nejvzácnější dobrý skutek ve prospěch jinověrců, bezvěrců a pohanů koná Církev tím, že se za ně nepřestává modliti. Obětujme na tento krásný úmysl denně nějakou modlitbu, nějaký záslužný skutek trpělivosti, sebezapření, zvláště svaté přijímání.

PROROK AGGEUS POVZBUZUJE K DALŠÍ STAVBĚ CHRÁMU. PROROK ZACHARIÁŠ.

Netečnost Židů k pokračování ve stavbě chrámu — Neúroda proto, že se nedostává Božího požehnání — Lid poslechl proroka a začal opět stavěti — Chrám nebude tak nádherný jako byl dříve, ale jeho sláva bude daleko větší — Proroctví Zachariášova.

Léta druhého Daria krále, měsíce šestého, prvého dne toho měsíce, dostalo se slova Hospodinova skrze Aggea, proroka, Zorobabelovi, synu Salatielovu, místodržiteli judskému a Josuovi, veleknězi:

Toto praví Hospodin, Bůh zástupů:

Tento lid praví: „Ještě není tu čas, aby stavěn byl dům Hospodinův!"

Promluvil tedy Hospodin skrze Aggea, proroka, takto: „Jest čas pro vás, abyste bydlili v domech, deskami pokládaných, kdežto dům tento jest pustý?"

A nyní toto dí Hospodin zástupů: „Pozorujte, co vás potkalo! Sili jste mnoho a sklidili málo. Jedli jste a nejste nasyceni. Pili jste a nejste napojeni. Přikryli jste se a nezahřáli jste se. A kdo si chtěl střádat mzdu, vkládal ji v pytlík děravý."

Toto praví Hospodin zástupů: „Pozorujte, co vás potkalo! Vstupte na horu, noste dříví a stavějte dům. I dojdu v tom záliby a slávy, praví Hospodin. Čekali jste mnoho, a hle, scvrklo se to v málo, a co jste zanesli domů, rozfoukal jsem. Proč to? táže se Hospodin zástupů. Proto, že dům můj pustý jest, a vy pospícháte každý do domu svého. Proto zavřelo se nad vámi nebe, aby nedalo rosy, proto zavřela se země, aby nedala plodu svého. A povolal jsem sucho na hory i doly, na pšenici, na víno, na olej, na vše, co vydává země, i na lidi i na dobytek, i na všecku práci rukou."

I slyšel Zorobabel, syn Salatievův a Josue, syn Josedekův, velekněz i všichni ostatní z lidu hlas Hospodina, Boha svého a slova Aggea, proroka, jak ho poslal Hospodin, Bůh jejich k nim, a bál se lid Hospodina.

Tu řekl Aggeaus, posel Hospodinův, poslaný od Hospodina, lidu toto: „Jáť s vámi jsem, praví Hospodin!"

I vzbudil Hospodin ducha Zorobabela, místodržitele judského a ducha Josue, velekněze, jakož i ducha ostatních ze všeho lidu, i šli a pracovali o domu Hospodina zástupů, Boha svého.

Sedmého měsíce, dvacátého prvního dne toho měsíce, promluvil Hospodin skrze Aggea, proroka, takto: Mluv k lidu a rci: Kdo zbyl mezi vámi, jenž viděl dům tento v první jeho slávě? A jak jej vidíte nyní? Zda není jakoby nebylo nic před očima vašima? Nyní však vzmuž se, Zorobabeli, praví Hospodin, vzmuž se Josue, veleknězi, vzmuž se všecek lide země, praví Hospodin

zástupů, a pracujte! — Neboť já s vámi jsem, praví Hospodin zástupů. — Máme smlouvu, kterou jsem umluvil s vámi, když jste vycházeli z Egyptské země a můj duch jest mezi vámi. Nebojte se! Neboť toto praví Hospodin zástupů: Ještě jednou brzy, otřesu já nebem i zemí, mořem i souší, otřesu všemi národy, i přijde Žádoucí všem národům, a naplní dům tento slávou, praví Hospodin zástupů. Mé jestiť stříbro a mé jest zlato, praví Hospodin zástupů. Větší bude sláva tohoto domu nového nežli byla prvního, praví Hospodin zástupů. A na místě tomto dám pokoj, praví Hospodin zástupů.

Agg. 1., 2.

* * *

Léta čtvrtého Daria, krále oslovil Hospodin Zachariáše: . . . 8., 14.—23. Toto praví Hospodin zástupů: „Jako jsem si usmyslil, že vás budu trápiti, když mě ke hněvu popudili otcové vaši — praví Hospodin — a neměl jsem smilování: tak naopak usmyslil jsem si v tyto dny, že dobře činiti budu domu judskému a Jerusalemu. Nebojte se! Tyto jsou však příkazy, které budete zachovávati: Mluvte pravdu, druh druhu, podle pravdy a spravedlnosti k pokoji suďte ve svých branách. Nikdo ať nemyslí nic zlého proti druhu ve svém srdci. A přísahy křivé nemilujte! Neboť to všecko mám v nenávisti, praví Hospodin."

Hospodin zástupů mě oslovil a řekl: . . . „Toto praví Hospodin zástupů: . . . I přijdou národové mnozí a kmenové silní, aby hledali Hospodina zástupů v Jerusalemě, a usmířili si Hospodina. Toto praví Hospodin zástupů: „Bude to za dnů, kdy se chytí deset mužů ze všech jazyků a národů, ano chytí se spodku muže židovského řkouce: Půjdeme s vámi, nebo jsme slyšeli, že Bůh s vámi jest."

(O slavném vjezdu Spasitele do Jerusalema.) — Zach. 9., 9.: Plesej velmi, dcero Sionská, vesel se, dcero Jerusalemská! Aj, tvůj Král ti přichází, Spravedlivý a Spasitel. Chudý jest on a sedí na oslici, na oslátku, osličím mláděti."

(O budoucím nevděku většiny národa k Vykupiteli, bude prodán za třicet stříbrných.) . . . Zach. 11., 4.—13.: Toto praví mi Hospodin Bůh můj: „Pas stádo na zabití, jehož kupci je zabíjejí bez milosrdenství a jehož prodavači říkají: „Požehnán buď Hospodin! Zbohatli jsme!" . . . . Pásl jsem tedy stádo . . . Duše má pojala odpor k nim, však také duši jejich zmrzel jsem se já. Řekl jsem: „Nebudu vás dále pásti! Co chce umřít, ať umře. Tu jsem jim řekl: „Uznáváte-li to za dobré, dejte mi mzdu mou, ne-li nechte toho!" I odvážili mně za mzdu třicet stříbrných. Tu mi Hospodin řekl: „Vrz to hrnčířovi, krásnou mzdu, kterou jsem cenĕn od nich!" Vzal jsem tedy třicet stříbrných a vrhl jsem je do domu Hospodinova hrnčířovi.

(Vykupitel bude umučen.) . . . Zach. 12., 10.: Slovo Hospodina, který roztahuje nebesa, zakládá zemi a tvoří duši člověka v něm: . . . A vyleji na dům Davidův a na obyvatelstvo jerusalemské ducha milosti a modliteb, i patřiti budou na mne, kterého zbodli a kvíliti budou nad ním jako se kvílívá nad jedináčkem.

(Až bude Vykupitel-Pastýř jat.) . . . Zach. 13., 7.: Ó meči, povstaň na Pastýře mého, a na Muže, jenž jest mým (Božím) společníkem. — Praví Hospodin zástupů —. Bij Pastýře a rozprchnou se ovce. A obrátím ruku svou k maličkým.

*

Pro sebe ano, pro Boha ne!

Překážky a obtíže, které povstaly při stavbě chrámu, způsobily, že se Židům stavba znechutila. Nechali chrám nedostavěný a vymlouvali se: „Ještě není tu čas, aby stavěn byl dům Hospodinův."

Prorok Aggeus vytkl svým krajanům, že sobě dovedli příbytky zbudovat a pohodlně si je upravit, kdežto dům Boží nechávají pustý. Tato nevděčnost k Hospodinu zbavila je Božího požehnání. Nedařilo se jim v ničem. „Kdo si chtěl střádat mzdu, vkládal ji v pytlík děravý."

Podobné sobecké počínání vůči dobrotivému Dárci všeho, co člověk má a užívá, není za naší doby neznámým zjevem. Není zbytečností a marnotratnictvím, jestliže lidé sobě budují nádherné paláce, opatřené nejvybranějším přepychem. Podle soudu světa není zbytečností a marnotratnictvím dopřáti si nejnákladnějších zábav a požitků. Není zbytečností a marnotratnictvím velké obnosy peněz prohráti v hazardních hrách, propíti je neb prokouřiti. Za zbytečnost a marnotratné vyhazování peněz považují mnozí každý příspěvek na to, co je ku cti a slávě Boží. Učinit odkaz ve prospěch obce, spolku, knihovny, divadla, je podle mínění světa příkladné jednání. Odkázat své jmění na postavení, opravu neb udržování domu Božího považuje se za politování hodnou marnotratnost. Jak neochotně mnohý křesťan sahá do kapsy, aby dosti málo obětoval na oféru, na nějaký náboženský účel. „Proto zavřelo se nebe nad vámi," mohl by i dnes říci prorok. Ne tak! Všecko nechť slouží především ku cti a slávě Boží! I naše práce, i náš majetek! Jsme-li my štědří k Pánu Bohu, bude Pán Bůh neporovnatelně štědřejší k nám.

Nebývalá sláva nového chrámu.

Nový chrám byl sice poměrně chudý k chrámu bývalému. Ale za to bude tento chrám naplněn nebývalou slávou, neboť do něho přijde Vykupitel. Stalo se. Do tohoto chrámu byl Rodičkou Boží Vykupitel přinesen jako dítě. Tam se modlil a kázal ve dvanácti letech. Tam i později tak často přicházíval.

Neporovnatelná sláva chrámu křesťanského.

Nebyl ovšem onen chrám tak slavný a vzácný jako jsou chrámy naše, kde týž Vykupitel ustavičně přebývá v Nejsvětější Svátosti. „A na místě tomto dává nám pokoj“ ve všech těžkostech a křížích životních.

Zachariáš líčí činnost apoštolů.

Prorok Zachariáš pěkně předpověděl, že apoštolové, muži to židovští, budou kázat národům. Mnozí, kteří je budou slyšet, plni nadšené víry budou volat: „Půjdeme s vámi ve víře, nebo jsme slyšeli, že Bůh s vámi jest.“

Předpovídá Květnou neděli.

Jak vyplnilo se další proroctví Zachariášovo, vypravuje svatý Matouš: (21., 5.—11.) Když se přiblížili k Jerusalemu a přišli k Betfage k hoře Olivetské, tehda Ježíš poslal dva učeníky řka jim: „Jděte do vesnice, která jest proti vám, a hned naleznete oslici přivázanou a oslátko s ní. Odvažte je a přiveďte ke mně. A řekne-li vám kdo co, rcete: „Pán je potřebuje, a hned je propustí.“ Toto pak stalo se, aby se naplnilo, co bylo pověděno skrze proroka slovy: „Povězte dceři Sionské: Hle, král tvůj béře se k tobě tichý, sedě na oslici a oslátku jhu podrobené.“ Odešedše pak učeníci a učinivše, jak jim přikázal Ježíš, přivedli oslici i oslátko a vložili na ně roucha svá. I posadil se na ně. Přemnohý pak zástup prostřel roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromův a prostírali na cestu, zástupové pak, kteří šli v předu i ti, kteří vzadu byli, volali řkouce: „Hosanna, Synu Davidovu! Požehnaný jenž se béře ve jménu Páně, hosanna na výsostech!“ — Zachariáš předpověděl příchod Vykupitele, jakožto knížete pokoje, který chtěje naznačiti svoji mírumilovnost, nevjede do města na koni, symbolu to nepokoje a války, nýbrž na oslátku, značícím mír a pokoj. Evangelista neuvádí výrok Zachariášův doslova, nýbrž jen podle smyslu, připojiv úryvek z Isaiáše: „Povězte dceři Sionské.“ Is. 62., 11.

Proroctví o poměru Ježíše Krista k fariseům.

V dalším proroctví dokazuje Zachariáš, že Bůh jednal nejvýš spravedlivě, když špatné pastýře a s nimi nehodný a nevděčný lid potrestal a potrestá. Ve vidění Zachariáš dostal od Hospodina rozkaz, aby pásl stádo lidu israelského, jak činívá dobrý a pečlivý pastýř. Bohužel, lid sám vydává se na pospas těm, kteří s ním dobře nemyslí a vedou jej k nevěrnosti vůči Bohu a ku hříchům. Jsou to především pyšní předáci a boháči židovští. Hmotně vyssávají a duševně kazí národ.

„Pásl jsem tedy stádo .... Duše má pojala odpor k nim, však také duši jejich zmrzel jsem se já.“ — Nejen Zachariáš, ale Bůh, nejvyšší Pastýř, sám za všecku svoji péči došel jen pohrdání a nevděku.

Všecka tato slova vztahují se nejen k poměrům současným. Prorocky, ale přesně a výstižně zobrazují poměry v době příchodu Vykupitelova. Tehdy také pyšní předáci a boháči židovští: fariseové, zákoníci a učitelé lidu budou z lidu týti, místo aby lid vedli k Bohu, budou jej od Boha odvádět. Tak povedou lid k duchovní smrti. Lid opravdu bude „stádem na zabití,“ jejž kupci-fariseové budou zabíjeti bez milosrdenství a říkati budou o sobě: „Zbohatli jsme z lidu.“

Ježíš Kristus jest ovšem hlavní osobou proroctví. On z vůle Otce svého pásl po tři roky stádo národa židovského, pojal odpor k fariseům, svým působením zmrzel se fariseům a svedenému lidu. Ježíš Kristus v různých obměnách varuje farisee i lid: Nebudu vás dále pásti. Svatý Jan vypravuje: „Poslali velekněží a fariseové služebníky, aby Ježíše jali. Ježíš tedy řekl jim: „Ještě krátký čas jsem s vámi, a odejdu k tomu, jenž mě poslal. Budete mě hledati a nenaleznete, a kde jsem já, tam vy nemůžete přijíti.“ Tu řekli Židé: „Kam tento hodlá jíti, že ho nenalezneme? Chce snad jíti v rozptýlení mezi pohany a učiti pohany? Jaká jest to řeč, kterou promluvil: „Budete mě hledati, a nenaleznete, a kde jsem já, tam vy nemůžete přijíti?“

Třicet stříbrných.

„I odvážili mně za mzdu třicet stříbrných.“ Také tato slova jsou vzata takřka z úst Pána Ježíše, když předvídá a předpovídá Jidášovu zradu.

Svatý Matouš vypravuje, jak velekněží židovští ocenili osobu a činnost Dobrého Pastýře a do jakých rukou vložili smluvenou cenu: „Tehdy jeden ze dvanácti, jménem Jidáš iškariotský, odešed k velekněžím řekl: „Co mi chcete dáti, a já vám ho zradím?“ I ustanovili mu dáti třicet stříbrných.“ Mat. 26., 14., 15. — Za tuto cenu prodávali se otroci. Třicet stříbrných, vložených do rukou apoštola-zrádce, byla cena Vykupitele, plného milosti a pravdy, třicet stříbrných byla mzda, kterou vyplácela nenávist, přijímala zrada a pečetila smrt.

Další osudy třiceti stříbrných.

Prorok také předpovídá, co se stane s oněmi třiceti stříbrnými: „Tu mi Hospodin řekl: „Vrz to hrnčířovi, krásnou mzdu, kterou jsem ceněn od nich!“ Vzal jsem tedy třicet stříbrných a vrhl jsem je do domu Hospodinova hrnčířovi.“ Ve svém prorockém vidění naznačuje Zachariáš svou osobou na rozkaz Boží to, co v budoucnosti měli učiniti velekněží a Jidáš.

Svatý Matouš líčí, jak se to stalo. „Tehda Jidáš, jenž Ježíše zradil, vida, že jest odsouzen, jat jsa lítostí, navracel třicet stříbrných velekněžím a starším řka: „Zhřešil jsem zradiv krev spravedlivou:“ Ale oni řekli: „Co nám do toho? Ty viz.“ I povrhl stříbrné ve chrámě a vzdálil se. A odešed osidlem se oběsil. Velekněží však vzavše stříbrné pravili: „Není dovoleno vložiti je do pokladny, neboť jest to mzda krve.“ A poradivše se koupili za ně pole hrnčířovo ku pohřbívání poutníků. Mat. 27., 3.—7. Zvláštní vztah k Vykupiteli má hrnčířovo pole u proroka Jeremiáše. Proto svatý Matouš odvolává se na proroka Jeremiáše: „Tehda se naplnilo, co bylo pověděno od proroka Jeremiáše: „A vzali třicet stříbrných, mzdu to muže odhadnutého, jehož odhadli synové israelští a dali je za pole hrnčířovo, jak mi ustanovil Pán.“ Mat. 9., 10. Evangelista uvádí proroctví Jeremiášovo-Zachariášovo volně, to jest spíše podle smyslu.

Pomněnky ze Zachariášových proroctví.

Také evangelista svatý Jan vzpomíná proroctví Zachariášova, aniž by ho jmenoval. Píše: „Jeden z vojínů bodl Ježíše v bok, a hned vyšla krev a voda. A ten, jenž to viděl, vydal svědectví o tom a pravdivé jest svědectví jeho, a on ví, že pravdivé věci mluví, abyste i vy uvěřili. Stalo se to zajisté aby se naplnilo Písmo: Kosti mu nezlomíte. A opět jiné Písmo dí: Budou patřiti na toho, v něhož bodli.“ Jan 19., 34., 37.

Pán Ježíš sám dovolává se Zachariášových slov, když jde s apoštoly do zahrady Getsemanské: „Vy všichni pohoršíte se nade mnou této noci, neboť psáno jest: „Bíti budu pastýře a rozprchnou se ovce stáda.“ Mat. 26., 31.

Prostředek k oživení víry.

Rys za rysem povstává před námi z předpovědí proroků obraz Vykupitele. I pro nás mají starozákonní proroctví veliký význam. Dokazují nám Božský původ Písma svatého a ovšem také Božství Ježíše Krista. Když pozorně čteme proroctví a srovnáváme s životem Ježíše Krista, děje se v nás něco podobného, jako se stalo učedníkům emauským. Nechtěli uvěřit, že Pán Ježíš vstal z mrtvých. On sám se k nim přidal po cestě, ale oni ho nepoznali. Naříkali si: „My jsme se nadáli, že on to jest, Ježíš Nazaretský, jenž má vykoupit lid israelský. A nyní ke všemu tomu jest dnes třetí den od té doby, co ho ukřižovali ....“ Tu on pravil k nim: „Ó bláhoví a váhaví srdcem k věření všemu tomu, co mluvili proroci! Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?“ A počav od Mojžíše a všech proroků vykládal jim všecka Písma, která byla o něm. Když pak při lámání chleba dal se jim poznati, řekli si vespolek: „Zdali nehořelo v nás srdce naše, když mluvil k nám na cestě a vykládal nám Písma?“ Luk. 24.

ESTER PERSKOU KRÁLOVNOU.

Asuerova=Xerxova hostina — Neposlušnost královny Vasti — Král ji zapudil a vydal výnos o neposlušnosti manželek — Královnou místo Vasti stala se Ester — Mardocheus odkryl spiknutí proti králi — Aman chtěl Židy v Persii vyhladit.

Za dnů krále Asuera=Xerxa, který kraloval od Indie až po Etiopii nad sto dvaceti sedmi krajinami, když seděl na trůnu království svého v Susách, hlavním městě říše své — třetího roku vlády své — dal strojiti u sebe veliké hody všem kní=žatům a služebníkům svým, vojevůdcům perským, slovutným Medům a vladařům nad krajinami, když byl ukazoval bohatství a slávu království svého a velikost i chloubu moci své dlou=hou dobu sto a osmdesáte dní.

Když pak minuly ty dny hodů, sezval veškeren lid, cokoli ho bylo v Susách, od největšího do nejmenšího a kázal sedm dní hody strojiti v nádvoří zahrady a háje, který královskou péčí a prací štípen byl.

Se všech stran zavěšeny byly čalouny barvy blankytné, z ba=vlny a modrého purpuru na lanech kmentových a červeně pur=purových, provlečených skrze kroužky ze slonové kosti, a upev=něných na sloupech mramorových.

Také pohovky zlaté a stříbrné rozestaveny byly po podlaze, dlážděné smaragdovým a bílým mramorem, roztodivnou pe=strou malbou zdobené.

Hosté pili ze zlatých číší a jídla na jiných a jiných nádobách byla nošena. Také víno, jak slušelo na velmožnost královskou, výborné a v hojnosti předkládáno bylo. Aniž byl, kdo by nutil píti nechtějících. Ale bylo, jak byl král zřídil, u každého stolu ustanoviv jednoho ze svých úředníků, by mohl každý bráti si, jak mu libo.

Také královna Vasti učinila hody ženám v paláci, kde král Asuerus sídlíval.

Sedmého pak dne, když byl král velmi rozjařen, když po přílišném pití byl rozpálen vínem, rozkázal sedmi komorníkům, kteří konali službu před ním, by přivedli Vasti královnu před krále, vstavíce na hlavu její korunu, aby ukázal všemu lidu i knížatům krásu její. Bylať velmi krásná.

Ona však odepřela a k rozkazu královskému, který po ko=mornících byl vzkázal, přijíti se vzepřela.

Proto rozhněvav se král a náramnou prchlivostí rozpálen jsa ptal se mudrců, kteří dle obyčeje královského vždycky při něm byli a s jejichžto radou činil všecky věci, ježto znali ustano=vení a staré zvyky — byli pak první a králi nejblíže Charsena, Setar, Admata, Tarsis, Mares, Marsana a Mamuchán, sedm vévod perských a medských, kteří vídali tvář královu a první po něm sedali — kterému rozsudku Vasti královna propadá,

ježto podle rozkazu rozkaz krále Asuera, který byl po komornicích vzkázal, učiniti nechtěla.

Tu odpověděl Mamuchan poslouchajícímu králi a knížatům: „Ne toliko na králi provinila se královna Vasti, ale i na všem lidu a knížatech, kteří jsou po všech krajinách krále Asuera. Neboť se donese čin královnin všem ženám i potupí muže své řkouce: „Král Asuerus rozkázal, aby královna Vasti přišla k němu, ona však nechtěla." Tím příkladem všecky manželky

knížat perských a medských málo si vážiti budou rozkazů mužů. Proto spravedlivý je králův hněv. Vidí-li se ti za dobré, nechať vyjde výnos od tebe a budiž zapsán dle zákona perského a medského, který nesmí býti přestoupen, aby Vasti dokonce již nevcházela ke králi, ale královskou důstojnost její aby dostala jiná, která je lepší než ona. A to budiž rozhlášeno po všech krajinách v království tvém širošírém, aby všecky ženy velikých i malých zachovaly úctu k mužům svým!

Ježto se líbila ta rada jeho králi i knížatům, učinil král dle rady Mamuchanovy. Rozeslal listy do všech krajin království svého, jak každý národ rozuměti nebo čísti uměl, psané rozličnými jazyky a písmem, že muži jsou páni a přední v domech svých, a to že po všech národech má býti rozhlášeno.

Po těchto událostech, když hněv krále Asuera schladl, vzpomněl si na Vasti, co byla učinila a co ji potkalo.

I řekli dvořané královi, služebníci jeho: „Buďtež hledány králi panny mladistvé a krásné. A která ze všech zalíbí se očím královským, ta budiž královnou místo Vasti!"

Líbila se ta řeč králi, i rozkázal, aby tak, jak mu poradili, se stalo.

Byl pak Žid ve městě Susách, jménem Mardocheus, syn Jaira, syna Semeje, syna Kisa, z kmene Benjaminova, který přestěhován byl z Jerusalema tehdy, kdy Jechoniáše, krále judského, Nabuchodonosor, král babylonský, byl přestěhoval. Ten byl pěstounem dcery bratra svého, Edissy, jiným jménem Ester zvané, která otce ni mateře neměla. Byla náramně krásná, sličného vzezření, i vzal si ji po smrti otce i matky její Mardocheus za dceru.

Když pak se rozhlásil králův rozkaz, a dle jeho vůle mnoho krásných pannen přivedeno bylo do Sus, dána mu byla též Ester mezi jinými děvami, aby chována byla v počtu žen.

Ta zalíbila se komorníkovi a nalezla milost před obličejem jeho. I přikázal služebníkovi, ať si pospíší s tím, čeho třeba k ženské kráse, ať jí dá přiměřenou stravu a sedm nejkrásnějších děv z domu královského. Ona pak nechtěla oznámiti mu národnosti své a původu svého, ježto jí byl přikázal Mardocheus, aby o tom dokonce mlčela. A Mardocheus procházel se každý den před nádvořím domu, ve kterém vybrané panny chovány byly, jsa starostliv, jak se má Ester, a chtěje věděti, co s ní bude.

Když tedy minul čas, nastal dle pořádku den, kdy Ester měla vjíti ke králi. Ta však nehleděla ženského vykrášlení, ale cokoli chtěl Egeus komorník a strážce panen, to jí dal k ozdobě. Neboť byla velmi krásná a pro neuvěřitelnou krásu všem, kteří ji viděli, byla milá a příjemná.

Tedy vedena byla ku králi Asuerovi měsíce desátého, který sluje tebet, sedmého roku vlády jeho. I zamiloval si ji král nade všecky ženy. Došla milosti a blahovůle před ním nade všecky ženy, že vstavil na hlavu její korunu královskou a učinil ji královnou místo Vasti.

Kázal také připraviti hody veliké všem knížatům a služebníkům svým, ke sňatku a k svatbě Esteřině, dal úlevu všem krajinám a rozdal dary, velmožnosti královské přiměřené.

* * *

Když Mardocheus býval u brány královské — Ester dosud neprozradila původu a národnosti své dle příkazu jeho. Cokoli totiž on jí přikazoval, zachovávala Ester, a tak všecko činila, jak činívala tehdy, když ji maličkou opatroval — tehdy tedy, když právě dlel Mardocheus u brány královské, rozhně-

vali se Bagatan a Tares, dva komorníci královští, kteří byli vrátnými, prvního prahu palácového strážci a chtěli povstati proti králi a zavražditi ho.

To však neušlo Mardocheovi. Ihned oznámil to královně Ester a ta králi jménem Mardochea, který tu věc na ni vznesl.

Vyšetřováním byla věc potvrzena i byli oba pověšeni na šibenici. A bylo to napsáno na listy pamětní a vloženo do letopisů před králem.

Potom král Asuerus povýšil Amana, syna Amadatiova, původu agažského. Vyzdvihl křeslo jeho nade všecka knížata, která měl.

Všichni služebníci královští, kteří byli u dveří palácových, klekali na kolena a klaněli se Amanovi. Nebo tak jim byl přikázal král.

Jediný Mardocheus neklekal na kolena, aniž se klaněl jemu. I tázali se ho služebníci královští, kteří vládli u dveří palácových: „Proč proti všem ostatním nezachováváš příkazu královského?“

Když to často říkali, on však jich neposlechl, oznámili to Amanovi, chtíce věděti, setrvá-li ve svém úmyslu. Byl jim totiž pověděl, že je Žid.

Aman uslyšev to, a v skutku shledav, že Mardocheus před ním neklekává na kolena a neklaní se mu, rozhněval se velmi a měl to za nic, aby toliko na Mardochea vztáhl ruce své. Byltě slyšel, že je z národa židovského, ale raději chtěl všechen židovský národ, který byl v království Asuerově, zahladit.

Měsíce prvého — který sluje nisan — léta dvanáctého kralování Asuerova vržen byl do osudí „fur“ — to jest hebrejsky „los“ — před Amanem, který den a který měsíc měl by povražděn býti národ židovský. I vyšel měsíc dvanáctý, který sluje adar.

Řekl pak Aman králi Asuerovi: „Je národ po všech krajinách království tvého, rozptýlený, a ode všech oddělený, který užívá nových zákonů a zvyků, k tomu i královskými příkazy pohrdaje. Víš dobře, že není užitečno tvé vládě, aby zpyšněl onen národ svobodou. Vidí-li se ti za dobré, rozkaž, ať zahyne, a já deset tisíc hřiven odvážím správcům pokladu tvého.“

Sňal tedy král pečetní prsten, kterého užíval, s ruky své, dal jej Amanovi, nepříteli Židů, a řekl mu: „Stříbro, které slibuješ, budiž tvé, s národem tím pak učiním dle libosti.“

Byli tedy povoláni písaři královští měsíce prvního, nisanu, třináctého dne téhož měsíce, a psáno bylo, jak Aman rozkázal, ke všem satrapům královým a vladařům krajin i rozličných národů, jak ten onen národ čísti nebo rozuměti mohl, dle rozličnosti jazyků, jménem krále Asuera.

Listy pečetěné prstenem jeho poslány byly po rychloposlech královských do všech krajin, aby pobili a vyhladili všecky

Židy, od pacholete až do starce, děti i ženy, jednoho dne, totiž třináctého dne měsíce dvanáctého, který sluje adar, a ma⸗jetek jejich, aby pobrali.

Tresť listů byla ta, by všecky krajiny věděly, a připravily se na jmenovaný den. Poslové, kteří byli posláni, pospíšili, by rozkaz králův splnili. Výnos králův ihned byl v Susách vyvěšen. Král pak a Aman slavili hody, kdežto Židé všichni, kteří byli ve městě plakali. Es. 1, 2, 3,

*

Vykopávky na místě, kde stávaly Susy.

Kniha Ester byla napsána v Persii. Má svůj zvláštní ráz. Všecky stránky jejího vypravování jsou naplněny narážkami na mravy a obyčeje královského dvora perského v tehdejší době. Spisovatel knihy Ester svými podrobnými popisy shoduje se s výzkumy učených badatelů naší doby, kteří vykopávkami odkryli světu místo, kde odehrávaly se události vylíčené v knize Ester.

Město Susy, jedno z nejstarších měst světa, leží na řece Choaspu, východním přítoku řeky Tigris, v nesmírné rovině. Bylo jedním z hlavních měst perských až do doby Alexandra Velikého. Ve dvanáctém století po Kristu Pánu úplně zaniklo. Místo, kde město stávalo, označovalo sotva znatelné zvlnění půdy. Stavby vnitřní pevnosti a královských paláců byly po⸗hřbeny pod třemi pahrbky rumu. V tomto pohřebišti někdejší královské slávy zvláště francouzští badatelé hledali a našli její zbytky.

Plocha, kterou zaujímal opevněný královský hrad, byla znač⸗ná. Měřila 123 hektary. Opevnění zaujímalo desetinu celé plo⸗chy. Paláce stály na východní straně. V těch král a jeho dvo⸗řané v zimě přebývali. V létě pro veliké vedro nebylo možno zde bydliti.

Trůnní síň byla ohromná sloupová místnost, jež zaujímala takřka hektar půdy. Sloupoví, schodiště, dvory a hradby zabí⸗raly území osmnáctkrát tak veliké. Kolem trůnního sálu roz⸗kládaly se zahrady. Ze zahrad vcházelo se na prostornou te⸗rasu. S terasy sestupovalo se po širokých schodech do zbroj⸗ného dvora. Od trůnního sálu byl úplně oddělen královský pří⸗bytek. K příbytku královu pojily se kancelářské místnosti, kasárny tělesné stráže a p. K tomuto paláci vystupovalo se po mohutném schodišti ze zbrojného dvora.

Dějepis.

Asuerus⸗Xerxes I. vládl od roku 485. před Kristem až do r. 465. Události, které se staly za Xerxovy vlády, jsou ze sta⸗rověkých dějin velmi dobře známy. Stařořečtí spisovatelé líčí nám jeho povahu i války, které vedl. Vše, co vypravují shoduje se dokonale s vypravováním Písma svatého: Xerxes dosedl na

trůn perský roku 485. Roku následujícího podmanil si Egypt. Ve třetím roce své vlády svolal si velmože své říše, aby jim vyložil své záměry proti Řecku. O tomto shromáždění vypravuje začátek knihy Ester. O účelu shromáždění ovšem Písmo svaté nemluví, neboť nemá na vojnách Xerxových žádného zájmu. Xerxes v boji proti Řekům byl poražen. Vrátil se v prosinci roku 479. do Sus a tehdy stala se Ester královnou.

Urážlivý pán.

Na Amanovi dává nám Písmo svaté názorný a odstrašující příklad, čeho je schopna uražená ctižádost a pýcha. Aman považoval sebe za jakési božstvo. To bývalo často osudným omylem starověkých panovníků a vladařů, že na vrcholu slávy a moci považovali sami sebe za bohy a dávali si prokazovati božskou poctu. Pýcha Amanova byla bezmezná. Mardocheus dobře usoudil, že úcta Peršanů k Amanovi zavání modlářstvím. Proto se Amanovi neklaněl. Uražená pýcha Amanova připravovala krvavou pomstu nejen Mardocheovi, nýbrž i celému židovskému obyvatelstvu v říši perské. Než i tentokrát osvědčila se slova Písma svatého: Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. (Jak. 4., 6.). Aman připravoval šibenici Mardocheovi a ocitl se na ní sám.

Častá příčina válek v dějinách národů a pravidelná příčina bludů v dějinách Církve.

Bezpočtukrát opakoval se od té doby případ Amanův v dějinách lidstva i v dějinách Církve katolické. Uražená pýcha nesčetných panovníků a vojevůdců to byla mnohdy, která působila spory a vyvolávala krvavé války. Celé národy krvácely a hynuly nejedenkrát pro pyšnou a neústupnou zvůli jednotlivce nebo několika lehkomyslníků, kteří zneužili svého vlivu a své moci ku své osobní slávě, zisku a p. Podobně i v církevních dějinách dočítáme se na nejedné stránce, jak počínali si zakladatelé různých náboženských sekt, když Církev nechtěla jim schváliti jejich bludy. Z uražené pýchy odpadávali od Církve a strhovali za sebou celé národy. Tak papežem Mikulášem I. sesazený patriarcha řecký Fotius dal první podnět k odpadu východních národů od Církve katolické roku 867. po Kristu Pánu. Uražený neposlušný mnich Luther strhl k odpadu od Církve katolické velkou část národů germánských V českých dějinách výstražným příkladem pyšné neposlušnosti vůči Církvi byl Jan Hus. Církev československá byla založena na pýše, to jest na vzdoru a neposlušnosti vůči matce Církvi svaté. Kdyby Církev byla dala souhlas ku všem těmto a jiným bludům, kdyby se byla takřka sklonila před vynalézavostí některých bludařů, byla by si získala jejich přízeň, ale byla by se stala nevěrnou Ježíši Kristu. Všem pyšným zakladatelům

nových náboženství platí slova svatého Bernarda: „Řekl Ježíš učedníkům: Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe. Luk. 10., 18. Proč se tedy vypínáš ty, hlíno a popeli? Jestliže Bůh pyšným andělům neodpustil, čím méně odpustí tobě, hnilobo a červe. Satan ničeho neučinil, ničeho nevykonal, toliko se oddal hrdé myšlence, a hned v okamžiku na vždy byl zavržen, poněvadž dle Evangelia „v pravdě nestál". (Jan 10., 44.)

Varuj se a cvič se!

Také v životě jednotlivců hrává uražená pýcha nebezpečnou roli. Uražená pýcha dovede opustiti i nejkrásnější ideály a úkoly pro pouhou touhu po pomstě. Ale tatáž dotčená pýcha dovede se dopustiti i nejhorších zločinů v neovládané zlosti a okamžitém hněvu. Jsou povahy lidské tak urážlivé, že nesnesou ani nejmenšího pokoření, a ihned uvažují, jak by se bezohledným způsobem pomstili. Snad si tak počíná manžel vůči manželce, manželka vůči manželovi, děti vůči rodičům. Takovou rodinu neblaží rodinné štěstí, vzájemná láska, v takové rodině panuje zášť jednoho vůči druhému. Vynikající učitel církevní Laktancius píše: „Všichni lidé nerozvážní a pošetilí, stane-li se jim křivda, jsouce pojati nerozumnou a slepou prchlivostí, hledí se pomstíti těm, kteří jim ublížili. Čím se tedy liší člověk moudrý a dobrý od zlých a nemoudrých? Jedině tím, že zachovává nepřemožitelnou trpělivost, jížto pošetilci nemají, že umí sám nad sebou vládnouti, hněv svůj zkrotiti a zastaviti, jejž oni, protože nemají síly, zkrotiti nedovedou."

Tentýž církevní spisovatel v jiné knize dává vzácné poučení o téže věci: „Spravedlivý člověk bedlivě se varuje, aby si vlastní vinou neučinil nepřítele. Je-li však někdo tak nešlechetný, že dobrému a spravedlivému člověku činí křivdu, pak nechť tento spravedlivý člověk onu křivdu trpělivě a shovívavě trpí a sám se nemstí, ale ponechá mstu soudu Božímu."

Přání Ježíše Krista.

Svatý Alfons z Liguori v souhlasu s Evangeliem povzbuzuje k trpělivosti v protivenstvích: „Právě v tom záleží křesťanská láska, abychom dobré přáli a prokazovali těm, kteří nás nenávidí a protivenství nám činí: (podle přání Pána Ježíše). „Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám." Mat. 5., 44. — Tento ti přeje zlého, ty ho za to miluj, onen ti způsobil škodu, ale ty mu prokazuj dobré. Takovým způsobem mstí se svatí. To je ona nebeská pomsta, ku které nás vybízí svatý Pavel. — Svatá Kateřina Sienská posluhovala v dlouhotrvající nemoci ženě, která ji chtěla připraviti o dobré jméno. — Svatý Ambrož postaral se o doživotní výživu vrahovi, který jej chtěl připraviti o život."

ESTER ZACHRÁNILA SVŮJ NÁROD.

Nářek Židů — Mardocheus poslal Ester ku králi — Vyhlášen půst — Modlitba Mardocheova — Modlitba Esteřina — Ester u krále — Byla milostivě přijata — Ester pozvala krále a Amana na hody — Aman chystá kůl, aby na něj Mardocheus byl pověšen — Mardocheus poctěn od krále za někdejší záchranu králova života — Aman pověšen, Mardocheus povýšen — Král dal ohlásiti, že se Židé mohou brániti proti svým nepřátelům.

Když to uslyšel Mardocheus, roztrhl roucha svá, oblékl se v žínici, posypal hlavu popelem a prostřed města na ulici hlasem velikým křičel, ukazuje hořkost mysli své. S tím kvílením šel až ke dveřím paláce. Nebylo totiž dovoleno oblečenému v žínici vjíti do králova dvoru.

Ve všech také krajinách, městech a místech, kamkoli ukrutný výrok králův přišel, byl veliký nářek u Židů, půst, kvílení a pláč. Mnozí žínice a popela místo lůžka užívali.

Služebné Esteřiny a komorníci přišedše oznámili jí to. Když to uslyšela, ulekla se velmi. I poslala roucho Mardocheovi, aby odejmouce žínici oblékli ho v ně. Ale on nechtěl ho vzíti.

Zavolavši tedy Atacha, komorníka, kterého jí byl dal král za služebníka, poručila mu, aby šel k Mardocheovi a zvěděl od něho, proč to činí. Atach vyšel k Mardocheovi, který stál na ulici města přede dveřmi paláce. Ten oznámil mu vše, co se přihodilo, kolik stříbra slíbil Aman dáti do pokladny královské za vyhlazení Židů. Dal mu též opis výnosu vydaného v Susách, aby jej ukázal královně a napomenul ji, by šla ke králi, a prosila ho za národ svůj.

Když se vrátil Atach a oznámil Esteře vše, co byl Mardocheus řekl, ona chopivši se slova poručila, by pověděl Mardocheovi: „Všichni služebníci královští a všecky krajiny, které jsou pod panstvím jeho, vědí, že muž nebo žena, který by vešel do vnitřního dvora králova nejsa volán, ihned, bez meškání má zabit býti, leč by král vztáhl k němu žezlo zlaté na znamení milosti, a tak směl živ býti. Kterak tedy budu moci přijíti ke králi já, která již třicet dní nejsem volána k němu?"

Uslyšev to Mardocheus vzkázal opět Esteře: „Nemysli si, že život svůj zachováš sama ze všech Židů, protože jsi v domě královském! Neboť budeš-li nyní mlčeti, jiným způsobem budou vysvobozeni Židé, avšak ty a dům otce tvého zahynete. Kdo ví, zdali jsi proto nepřišla k důstojnosti královské, abys byla pohotově k takovému času?"

Vzkázala tedy Ester Mardocheovi zase toto: „Jdi a shromáždi všecky Židy, které nalezneš v Susách, a modlete se za mne. Nejezte a nepijte tři dny a tři noci. Já podobně se služebnými svými budu se postit a pak vejdu ke králi, proti zákonu činíc, nejsouc povolána, a vydajíc se v nebezpečí smrti."

I prosil Mardocheus Hospodina pamětliv jsa všech skutků jeho takto: „Hospodine, Pane, králi všemohoucí! Jsoutě v moci tvé všecky věci a není, kdo by mohl odolati vůli tvé, ustanovíš-li, aby vysvobozen byl Israel. Tys učinil nebe i zemi a cokoli jest v oboru nebes. Pánem jsi všech věcí, aniž je, kdo by odolal velebnosti tvé. Všecky věci znáš a víš, že ne z pýchy, ani z potupy, ani z nějaké žádosti slávy učinil jsem to, že jsem se neklaněl pyšnému Amanovi — neboť rád bych pro záchranu Israele i šlépěje nohou jeho líbati hotov byl — ale bál jsem se, bych čest Bohu mému příslušnou nepřenesl na člověka, a žádnému bych se neklaněl než Bohu svému. Nyní tedy, Pane, králi, Bože Abrahamův, smiluj se nad lidem svým, neboť chtějí nás nepřátelé naši zahubit a dědičný tvůj majetek zahladit. Nepohrdej údělem svým, který sis vykoupil z Egypta. Vyslyš prosbu mou, milostiv buď losu, údělu svému, a obrať žalost naši v radost, abychom živi jsouce chválili jméno tvé, Hospodine. Nezavírej ústa těch, kteří tě chválí!“

Také všecek Israel srdcem týmž i modlitbou volal k Hospodinu, ježto jim jistá smrt nastávala.

Také královna Ester utekla se k Hospodinu bojíc se nebezpečí, které nastávalo. Odloživši roucha královská vzala šat pláči a kvílení přiměřený, místo mastí rozličných popelem a prachem posypala celou hlavu, tělo své zkrušila posty a všecka místa, na kterých mívala prve šperky k veselí svému, měla plná vytrhaných vlasů. A modlila se Hospodinu Bohu Israelovu takto:

„Pane můj, kterýžto jediný jsi král náš, pomoz mě osamělé, která nemá pomocníka žádného jiného kromě tebe! Nebezpečí je mi v patách. Slýchala jsem od otce svého, že ty, Hospodine, vyvolils Israele ze všech národů a otce naše ze všech předků jejich, abys je učinil dědičným majetkem svým na věčné časy, a splnil jsi jim své sliby.

Ale zhřešili jsme před tebou, a proto dals nás v ruce nepřátel našich. Ctili jsme totiž bohy jejich. Spravedlivý jsi, Hospodine! A nyní nemají na tom dosti, že nás přetěžkou porobou sužují, ale sílu rukou svých moci model připisujíce, chtějí změniti tvé sliby, zahladiti dědičný majetek tvůj, zavřít ústa těch, kteří tě chválí a uhasiti slávu chrámu i oltáře tvého, aby otevřeli ústa pohanům, chválili sílu model a velebili krále z masa na věky.

Nedávej, Hospodine, žezla svého těm, kteří nic nejsou, aby se nemohli smáti naší zkáze, ale obrať záměry jejich na ně, a zahlaď toho, jenž počal zuřiti na nás.

Rozpomeň se, Hospodine, ukaž se nám v době tísně naší a dej mi důvěru, Hospodine, králi bohů a jakékoli mocnosti! Dej řeč přiměřenou v ústa má před obličejem lva, a proměň srdce jeho, by nenávidělo nepřítele našeho, ať zahyne sám i ostatní stoupenci jeho! Nás pak vysvoboď rukou svou, a pomoz mně, nemající žádné jiné pomoci kromě tebe, Hospo-

dine, který všech věcí vědomost máš, a víš, že mně jest odporná sláva bezbožných, a že si ošklivím lože neobřezaných, kteréhokoliv cizince.

Ty víš, k čemu jsem donucena, víš, že v ošklivosti mám odznak nádhery a slávy své, který mívám na hlavě, kdy se musím ukázati, a že ho nenosím v dobách, kdy bývám sama. Víš, že jsem nejedla u stolu Amanova, že nelíbily se mi hody královy, a že jsem nepila vína z obětí mokrých.

Víš, že se nikdy neveselila služebnice tvá od té doby, kdy jsem přenesena byla sem, až do dneška, leč z tebe, Hospodine, Bože Abrahamův!

Bože mocný nade všecky, vyslyš hlas těch, kteří žádné jiné naděje nemají, vysvoboď nás z ruky nespravedlivých, a vytrhni mne z bázně mé!"

Dne pak třetího Ester oblékla se v roucho královské, šla a zastavila se ve dvoře domu královského, který byl vnitř, naproti domu královu, an seděl na trůnu svém, v zasedací dvoraně palácové proti vchodu do tohoto domu královského.

Vzala dvě služebnice. Na jednu z nich spolehla, jakoby pro změkčilost a velikou zchoulostivělost nemohla tělo své unésti, druhá pak služebnice šla za paní nesouc roucho, které po zemi se vleklo.

Sama pak majíc líce polité růžovou barvou, půvabnýma zářícíma očima zakrývala srdce smutné a velikou bázní sevřené. Prošedši po pořádku všecky dveře zastavila se před králem, kdež on seděl na trůnu svém královském. Oblečen byl v roucho královské, stkvěl se zlatem a drahým kamením, a byl hrozného vzezření.

Když pozdvihl obličej, a planoucíma očima pohněvanou mysl ukázal, královna padla, zbledla a opřela mdlou hlavu o služebnici.

Tu obrátil Bůh ducha králova v laskavost, že rychle a s obavou seskočil s trůnu a drže ji na loktech až okřála, těmito slovy jí lahodil: „Co je ti Ester? Já jsem bratr tvůj, neboj se! Neumřeš, neboť ne pro tebe, ale pro jiné všecky ten zákon ustanoven jest. Přistup tedy, a dotkni se žezla!"

A když ona mlčela, zdvihl zlaté žezlo, položil je na hrdlo její, políbil ji a řekl: „Proč ke mně nemluvíš?"

Ona pak odvětila: „Viděla jsem tě, pane, jako anděla Božího, i zarazilo se srdce mé bázní před slávou tvou. Neboť velikého podivu hoden jsi, pane, a tvář tvá plna je půvabu." Přistoupivši políbila konec žezla jeho.

I tázal se jí král: „Co si přeješ, Ester královno? Jaká je tvá žádost? I kdybys prosila za půl království, bude dáno tobě!"

Ona odpověděla: „Libo-li králi, prosím, abys přišel dnes ke mně, a Aman s tebou, na hody, které jsem připravila."

Tedy král ihned řekl: „Rychle zavolejte Amana, ať poslechne přání Esteřina!"

I přišel král s Amanem na hody, které jim byla královna připravila. Když se byl král napil hojně vína, řekl jí: „Co si přeješ, aby bylo ti dáno? Za kterou věc žádáš? I kdybys prosila za polovici mého království, obdržíš!"

Ester mu odvětila: „Toto je přání mé a prosba: „Nalezla-li jsem milost u krále, a je-li králi libo dáti mi, co žádám a mou prosbu splniti, nechať přijde král i Aman na hody, které jsem připravila jim, a zítra oznámím králi přání své."

* * *

I vyšel Aman ten den vesel jsa a radosten. Avšak uzřev Mardochea, an sedí přede dveřmi paláce, a ne toliko že nepovstal před ním, ale ani se nehnul s místa, na kterém seděl, rozhněval se velmi, ale činil, jako by se nehněval. Přišed pak domů svolal k sobě přátele své i manželku svou Zares, vypravoval jim o velikosti bohatství svého, o množství synů svých, kterak ho král vyvýšil v slávě nade všecka knížata a služebníky své, a potom řekl: „Královna Ester také žádného jiného nepozvala na hody s králem nežli mne. U ní také zítra s králem hodovati budu. Ačkoli však toto všecko mám, zdá se mi, jako bych nic neměl, dokud vidím Mardochea Žida seděti u dveří královských."

I odpověděla mu Zares, manželka jeho i jiní přátelé: „Rozkaž udělati šibenici vysokou na padesát loket, a ráno rci králi, aby pověšen byl na ni Mardocheus, i půjdeš vesele s králem na hody!"

Libila se mu ta rada, i rozkázal udělati vysokou šibenici.

Tu noc král ztrávil beze spánku, i kázal si přinésti knihy pamětné, letopisy prvnějších časů. Když je před ním četli, přišli na místo, kde psáno bylo, kterak Mardocheus oznámil úklady Bagatana a Taresa, komorníků, kteří chtěli usmrtit krále Asuera.

Král uslyšev to, řekl: „Jaké cti a odplaty dostalo se za tu věrnost Mardocheovi?"

Služebníci jeho a dvořané odpověděli mu: „Dokonce žádné odměny nedostal."

A hned tázal se král: „Kdo je na dvoře?" — Aman totiž byl vešel na vnitřní dvůr domu královského, chtěje vnuknouti králi, by rozkázal Mardochea pověsiti na šibenici, která mu byla připravena.

Služebníci odpověděli: „Aman stojí na dvoře." I řekl král: „Nechať vejde!"

Když vešel ptal se ho: „Co se má státi muži, kterého král chce uctíti?" Aman mysle si a maje za to, že žádného jiného nemíní uctíti král nežli jej, odpověděl: „Člověk, kterého král chce uctíti, budiž oblečen v roucho královo, posazen na koně, na kterém jezdí král, dostaň korunu královskou na hlavu, a první

z královských knížat, z vladařů, ať drží koně jeho, jde po ulici města a volá: „Tak je ctěn, koho král ctíti chce!"

I řekl mu král: „Rychle vezmi roucho i koně, a učiň jak jsi řekl, Mardocheovi Židu, který sedí přede dveřmi paláce. Hleď, ať nic z toho, co jsi mluvil, neopomeneš!"

Vzal tedy Aman roucho i koně, oblékl Mardochea a sedícího na koni po ulici města předcházel volaje: „Touto ctí jest omilostněn, koho král chce ctíti!"

Mardocheus vrátil se zase ke dveřím paláce, Aman pak rychle šel domů jsa smuten a maje hlavu zakrytou. A vypravoval Zarese, manželce své, jakož i přátelům vše, co se mu přihodilo. Mudrci, kterých se radíval, i manželka jeho mu odpověděli: „Je-li z rodu židovského Mardocheus, před kterým jsi počal padati, nebudeš moci jemu odolati, ale padneš před ním."

Když oni ještě mluvili, přišli královští komorníci a přinutili ho, by rychle šel na hody, které byla královna připravila.

* * *

Přišel tedy král i Aman, aby hodovali s královnou. Také tohoto druhého dne řekl jí král, když se byl vínem rozehřál: „Jaká je žádost tvá, Estero, aby ti byla splněna? Co si přeješ,

aby se stalo? I kdybys polovici království mého žádala, dostaneš ji!“

Ona mu odvětila: „Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, o králi, daruj mi život můj — za ten prosím — a národ můj — za ten žádám. Neboť prodáni jsme já i národ můj, abychom byli potřeni, pobiti, abychom zahynuli. O kéž jsme raději za otroky a otrokyně prodáni! Bylo by to zlo snesitelné, a lkajíc mlčela bych. Nyní však máme nepřítele, jehož ukrutnost dotýká se krále!“

Král Asuerus ujav se slova tázal se: „Kdo je to? A odkud má moc, aby směl se odvážit učiniti to?“

I řekla Ester: „Protivník a nepřítel náš je tento zloduch Aman!“

Ten uslyšev to hned se zděsil, snésti nemoha obličeje králova a královnina. Král pak rozhněvav se vstal a z hodovny vyšel na zahradu stromovím vysázenou.

Též Aman vstal, aby prosil Ester královnu za život svůj, nebo srozuměl, že je mu zlé od krále ustanoveno.

Ten pak vrátiv se ze zahrady stromovím vysázené a vešed do hodovny, nalezl Amana, an padl na pohovku, na které ležela Ester. I řekl: „Ještě násilí učiniti chce královně v přítomnosti mé, v domě mém?“

Ještě slovo to z úst králových nevyšlo, a již zakryli mu tvář. A Harbona, jeden z komorníků, kteří stáli ve službě královské, řekl: „Hle, šibenice, kterou připravil Aman Mardocheovi, který mluvil králi k dobrému, stojí v domě Amanově zvýši padesáti loket.“

I řekl mu král: „Pověste ho na ni!“

Pověšen byl tedy Aman na šibenici, kterou byl připravil Mardocheovi, a hněv králův se upokojil.

Toho dne dal král Asuerus Esteře královně dům Amana, nepřítele Židů, Mardocheus pak dostal se před krále. Vyznala mu totiž Ester, že jest její strýc. I vzal král prsten, který byl Amanovi zase vzíti rozkázal, a dal jej Mardocheovi. Ester pak ustanovila Mardochea nad domem svým.

Ester nemajíc na tom dosti padla k nohám královým, plakala, a mluvíc k němu prosila, aby rozkázal zmařiti zlobu Amana Agažského, a úklady jeho nejhorší, které byl smyslil proti Židům.

Když pak vztáhl k ní rukou zlaté žezlo, dle obyčeje, kterým bylo dáváno znamení milosti, ona vstala a stojíc řekla: „Líbo-li králi, nalezla-li jsem milost před očima jeho, a prosba má nevidí-li se mu nespravedlivá, prosím, aby novými listy byly napraveny staré listy Amana, úkladníka a nepřítele Židů, kterými po všech krajinách králových přikázal je vyhladiti. Nebo kterak budu moci snésti vraždu a vyhlazení národa svého?“

Král Asuerus odpověděl Esteře královně a Marchodeovi Židu: „Dům Amanův dal jsem Esteře a jej rozkázal jsem pověsiti na

šibenici, že se opovážil vztáhnouti ruku na Židy. Pište tedy Židům, jak je vám libo, jménem královským a opatřte listy pečetí prstenu mého. Jeť obyčej, že listy, které byly jménem královým posílány, a pečetí jeho prstenu opatřeny, žádný nesmí odvolati."

I povolali tajemníků a písařů královských — byl právě třetí měsíc, zvaný siban — dvacátého dne toho měsíce napsány byly listy, jak byl si přál Mardocheus, k Židům, satrapům, úředníkům a vladařům, kteří ustanoveni byli ve stu a dvaceti sedmi krajinách od Indie až do Etiopie, do každé krajiny, každému národu jejich jazykem i písmem, i Židům, jak mohli čísti a rozuměti.

Ty listy, které jménem královým byly posílány, opatřeny byly pečetí jeho prstenu a posílány po rychloposlech. Po všech krajinách jezdíce měli listy staré předejíti novými poselstvími.

Král jim přikázal, by dojeli k Židům po všech městech a jim v jedno se shromážditi rozkázali, aby hájili života svého, a všecky nepřátele své, aby pobili a zahladili, majetek pak jejich jakožto kořist, aby rozebrali.

Tresť listu toho byla: ve všech zemích a národech, kteří vládě Asuera byli poddáni, oznámiti, že Židé smějí se připraviti, by pomstili se nad nepřáteli svými.

Vyšli tedy rychloposlové s poselstvím, a výnos králův vyvěšen byl také v Susách.

Mardocheus pak, z paláce a od krále vycházeje, stkvěl se rouchem královským, totiž purpurově modrým a bílým, čelenku zlatou nesa na hlavě a oděn jsa pláštěm kmentovým, purpurově červeným. Židům se zdálo, že jim vzešlo nové světlo, radost, čest a veselí.

Ve všech národech, v městech i krajinách, kamkoli rozkaz králův došel, bylo neobyčejné veselí, hody a kvasy, dobrý den. Tak velmi, že mnozí z jiných národů a vyznání k jejich náboženství a posvátným obyčejům přistupovali. Velký totiž strach před Židy zachvátil všecky. — Od toho času ty dny nazvány jsou „furim", to jest „losů", protože fur, to jest los — vržen byl do osudí. Est. 4, 5, 6, 7,

*

Esteřin úspěch.

Úklady Amanovými ocitl se lid israelský ve velikém nebezpečí. Rozkaz králů perských býval neodvolatelný. A rozkaz ten už byl vydán. Co měla učiniti Ester, která jako Židovka také vlastně zákonu o záhubě všech Židů podléhala. Ester vnuknutím Božím pochopila, že nezbývá jí než uposlechnouti slov pěstouna Mardochea a zakročiti osobně u všemocného krále ve prospěch a na záchranu svého lidu. Pod trestem smrti nikdo nesměl se odvážiti nevolán ku králi. Ester však to přece učinila a přistoupila bezprostředně k trůnu královskému, aby

vyprosila milost nešťastnému lidu. A dosáhla skvělého úspěchu. Král béře Ester do náručí a praví jí památná slova: „Neboj se — Ester — neumřeš, neboť ne pro tebe, ale pro jiné všecky ten zákon ustanoven jest.... Co si přeješ, Ester krá= lovno? Jaká je tvá žádost? I kdybys prosila za půl království, bude dáno tobě!“ Tak pravil král jsa uchvácen nevídaným pů= vabem Esteřiným, jejím dojemným smutkem, a jsa přemožen Esteřinou pokorou oznamuje jí, že ona jediná jest vyňata ze zákona pro všecky platného. Dotknutí královského žezla na= značuje plnost milosti, které se Esteře dostalo z rukou svrcho= vaného krále. V jasu a světle královny Ester ztrácí zloduch Aman svoji velikou moc a vysvobozený lid se raduje a jásá, bez konce velebí dobrotu královny Ester, jejíž přímluva ukázala se tak mocnou.

Novozákonní Ester.

Královna Ester nejedním rysem svého života a své povahy připomíná nám Královnu všech svatých, Pannu Marii. Také Panna Maria byla zvláštním privilegiem Božím vzhledem k bu= doucím zásluhám Ježíše Krista vyňata ze všeobecně platného zákona hříchu dědičného. Také Jí na místě Božím prohlásil archanděl Gabriel: „Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha.“ Luk. 1., 30. Také Panna Maria podobně jako kdysi Ester byla vyvolena jediná ze všech žen za Matku Boží a Krá= lovnu nebe pro svoji nesmírnou duchovní krásu, jejíž zá= kladem byla plnost milosti Boží, nezměrná láska k Bohu, ne= vyrovnatelná láska k hříšnému trpícímu lidstvu, a nejhlubší po= kora.

Všemohoucnost v přímluvě.

Ester svojí přímluvou u krále dosáhla, čeho by nikdo jiný nebyl dosáhl. Tím více Panna Maria dosáhne splnění všech svých přímluv u Syna svého, jenž jest Králem skutečně svr= chovaným a všemohoucím. I k Ní v království nadzemském mluví Král králů: Co si přeješ, Maria královno, milá Matko moje? Jaká je Tvá žádost? Židé radostným svátkem oslavovali památku Esteřinu. Křesťanský svět nikdy nepřestane oslavo= vati památku nejpokornější služebnice Boží a nejmocnější pří= mluvkyně u Boha, Panny Marie.

Ó milostivá, ó přívětivá!

Důvěra ctitelů Mariánských ve splnění tak mnohých a rozma= nitých snažných proseb zaznívá každodenně z nesčetných písní a modliteb po celém světě. Jednou z těchto krásných a důvěry= plných modliteb k Panně Marii je modlitba svatého Bernarda, kterou tento světec si vyprosil od Rodičky Boží pomoc v nej= větší tísni svého života:

„Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků není slýcháno, bys koho byla opustila, kdo pod ochranu tvou se utíkal aneb o pomoc tě vzýval anebo za přímluvu tě žádal. Důvěrou touto jsa posílen, k tobě, Panno pannen a Matko, spěchám, k tobě přicházím a jako lkající hříšník stojím před tebou. Ó Matko Slova, slovy mými nepohrdej, nýbrž milostivě slyš a vyslyš. Amen."

NÁVRAT DALŠÍCH ZAJATCŮ S ESDRÁŠEM V ČELE.

Esdrášův původ dle jmen předků — Příchod do Jerusalema — Náprava manželského života mezi přistěhovalci.

Po těchto událostech, za kralování Artaxerxa, krále perského, Esdráš, syn Sarajáše, syna Azariáše, syna Helkiáše, syna Selluma, syna Sadoka, syna Achitoba, syna Amariáše, syna Azariáše, syna Marajota, syna Zarahiáše, syna Oziho, syna Bokkiho, syna Abisue, syna Fineesa, syna Eleazara, syna Arona, kněze prvního — tento Esdráš vyšel z Babylona. Byl to znalec písma, zběhlý v zákoně Mojžíšově, který dal Hospodin, Bůh Israelův. A dal mu král, ježto ruka Hospodinova Boha jeho byla s ním, vše za co žádal.

Vyšli s ním také někteří ze synů Israelových, i ze synů kněžských a levitských, ze zpěváků, z vrátných, i z chrámových nevolníků, do Jerusalema léta sedmého Artaxerxa krále.

A přišli do Jerusalema měsíce pátého téhož roku sedmého jmenovaného krále. Prvního dne totiž prvního měsíce počal cestu z Babylona a prvního dne měsíce pátého přišel do Jerusalema, ježto ruka Boha jeho dobrá byla nad ním. Měltě úmysl zpytovati zákon Hospodinův, plniti jej a učiti lid israelský právu a spravedlnosti.

Obětovali pak ti, kteří byli přišli ze zajetí, přistěhovalci, celopaly Bohu Israelovu, býčků dvanácte za veškeren lid israelský, beranů devadesát šest, beránků sedmdesát sedm, a kozlů za hřích dvanáct. To vše v celopal Hospodinu.

A odevzdali rozkazy královy královským satrapům a úředníkům za Řekou a ti podporovali lid i dům Boží.

Esdráš vypravuje: Když to bylo dokonáno, přistoupili ke mně přední řkouce: „Neoddělil se lid israelský, ani kněží a levité, od národů těchto krajin, od ohavností jejich, totiž Kanaanských, Hetejských, Ferezejských, Jebusejských, Ammonských, Moabských, Egyptských a Amorrhejských; nebo vzali sobě a synům svým manželky z dcer jejich a smísili plémě svaté s národy těchto krajin. Přední a představení měli dokonce první ruce v tom přestoupení.

Když jsem tu věc uslyšel, roztrhl jsem plášť a řízu svou, rval jsem si vlasy s hlavy i z brady, a seděl jsem truchle. I sešli

se ke mně všichni, kteří se báli slova Boha Israelova pro to přestoupení přišlých ze zajetí, já pak seděl jsem smuten až do večerní oběti.

V čas pak oběti večerní vstal jsem od mrtvení svého, roztrhl jsem opět plášť a řízu svou, klekl jsem na kolena, a rozprostřev ruce své k Hospodinu, Bohu svému, řekl jsem:

„Bože můj, hanbím a stydím se pozdvihnouti tváře své k tobě, nebo nepravosti naše přerostly hlavu naši a hříchy naše vzrostly až k nebi ode dnů otců našich. Též i my sami hřešili jsme těžce až do tohoto dne.... Vždyť opustili jsme zase příkazy tvé, které jsi dal skrze služebníky své proroky řka: „Země, do které jdete, byste ji zabrali, je země nečistá pro nečistotu národů těch krajin, pro ohavnosti těch, kteří ji naplnili kříž na kříž skvrnami svými. Nyní tedy dcer vašich nedávejte synům jejich, a dcer jejich neberte synům vašim. Štěstí pak oněch národů a blahobytu jejich nehledejte, abyste byli silni, požívali, co země dobrého dává, a dědici měli syny své na věčné časy.“ — Po všech těch věcech, které přišly na nás pro skutky naše velmi zlé a pro velikou vinu naši, když ty, Bože náš, zbavils nás nepravosti naší a vysvobodils nás, jak se věci dnes mají, nesmíme zpětit se a rušiti příkazy tvé, nesmíme manželstvím přiznit se s národy těmito ohavnými. Zda měl bys se hněvati na nás až do skonání, že bys nenechal nám, kdo by zbyl a zachoval nás? Hospodine, Bože Israelův, ty jsi spravedlivý, že jsme dnes zbytek zachráněných. Hle, před tebou jsme v provinění svém. Nebo nelze před tebou obstáti pro takovou věc.“

Bylo také provoláno v Judsku a v Jerusalemě ke všem přestěhovalcům, aby se shromáždili do Jerusalema.

* * *

I vstav Esdráš kněz řekl jim: „Vy jste přestoupili zákon vzavše si za manželky cizinky, a tak rozmnožili jste provinění lidu israelského. Protož nyní vyznejte se Hospodinu, Bohu otců svých, čiňte vůli jeho, a oddělte se od národů této země, zejména od žen cizinek.“

Tu odpověděla všecka obec volajíc hlasem velikým: „Dle slova tvého k nám, tak se staň! Že však je lidu mnoho, že je čas deště, že tedy nemůžeme venku státi, a že to není práce jednoho nebo dvou dní, ježto jsme velmi mnoho zhřešili v této věci: nechať jsou ustanoveni přední z veškeré obce, a kdokoli by v městech našich byli, kteří pojali za manželky cizinky, ať přijdou v uložený čas se staršími a soudci toho onoho města, až odvrátí se hněv Boha našeho od nás pro tento hřích.“

Esdráš kněz a hlavy rodů dle domů otcovských šli a zasedli prvního dne měsíce desátého, aby věc vyšetřili. A byli tím zaměstnáni, všemi muži, kteří byli pojali za ženy cizinky, až do prvního dne měsíce prvého. 1. Esdr. 7, 8, 9,

*

Záslužná činnost učeného kněze.

Po králi Xerxovi nastoupil na trůn v říši perské Artaxerxes I., zvaný Dlouhoruký, jenž vládl od roku 465. př. Kr. P. až do roku 424. V sedmém roce jeho vlády přišel do Jerusalema s částí zajatců kněz Esdreáš.

Výpočet nejčelnějších Esdrášových předků probíhá celým tisíciletím. Esdráš narodil se a vychován byl nejspíše v Babyloně, který byl hlavním sídlem judských zajatců. Tam se vzdělal v písmech, zvláště v zákoně Mojžíšově, tam pojal vřelou touhu, aby i zbývající vyhnanci israelští vrátili se do své vlasti a aby tam podle zákona byli živi.

Esdráš žil v době, kdy zajetí babylonské dosáhlo žádoucího výsledku a působením Bohem nadšených proroků způsobilo změnu nábožensko-mravního smýšlení Israelitů, odvrat od pohanských bohů a rozhodný sklon k životu podle zákona Mojžíšova.

Zase však vyvstávalo nové nábožensko-mravní nebezpečí pro vrátivší se Israelity. Israelité začali totiž vstupovat ve smíšené sňatky s pohany. To ovšem velice ohrožovalo ryzost víry v jediného Boha v israelských rodinách. Matka pohanka, vychovaná v modlářství a v pohanské mravouce, přijala sice na ve-

nek židovské náboženství svého manžela, ale dítky vychovávala v duchu pohanském. Tolikráte už byli Israelité od Boha trestáni, že se směšovali s pohany, naposled zajetím. Sotva se nad nimi Bůh smiloval a uvedl je do vlasti, hřešili zase tímtéž způsobem. Představení národa sami dávali pohoršení. Ráznému zakročení Esdrášovu podařilo se učiniti alespoň částečnou nápravu.

Písmo sv. vypočítává vinníky jménem: ze 113 vinníků patřili 4 rodině veleknězské, 12 rodům kněžským, 7 levitským, 1 zpěváckým, 3 vrátným a 86 rodům, kteří se byli vrátili se Zorobabelem do vlasti.

Vynikající Esdrášův spolupracovník.

Obrodná činnost Esdrášova (458.) byla doplněna Nehemiášem, který za dvanáct let a osm měsíců nato po prvé zavítal do Jerusalema (445.), aby pomohl opraviti nepřáteli pobořené jerusalemské hradby. Pak vrátil se Nehemiáš ke dvoru královskému do Sus. Krátce potom podruhé navštívil Jerusalem. I on s velikým důrazem a přísností zakročil proti smíšeným sňatkům mezi Israelity.

Jak hledí Církev katolická na sňatky s jinověrci.

Nejenom ve Starém Zákoně, ale také v Zákoně Novém mají smíšené sňatky velice neblahé účinky. Církev velice důtklivě varuje, aby věřící s jinověrci nebo s bezvěrci v manželství nevstupovali. Činí tak ne z nějaké nenávisti k jinověrcům, nýbrž z důvodů nábožensko-mravních. V manželství má panovati úplná shoda ve smýšlení a názorech. Jsou-li však manželé různého vyznání, schází shoda v nejdůležitější věci. Odtud nejčastěji vzniká nebezpečná náboženská lhostejnost. Dítkám ve smíšeném manželství nedostává se jednotné výchovy náboženské. Velmi často od Církve katolické takové dítky odpadávají nebo stávají se nábožensky vlažnými.

Církev katolická neodporučuje smíšených sňatků, ale přece na zvláštní žádost a za určitých podmínek manželství s jinověrcem připouští. Podmínky zní: snoubenec musí míti velmi vážné důvody osobní k takovému sňatku, musí si býti jist, že se nenechá svésti manželem k odpadu od víry katolické, oba snoubenci musí se písemně zavázati, že dítkám se dostane katolické výchovy.

Každý snoubenec, který chce uzavříti smíšený sňatek, měl by uvážiti dobře slova svatého Jana Zlatoústého: „Co je platné spojení pomíjejícího těla, nejste-li i duchem úzce spojeni? A co pomůže manželská příbuznost na tomto světě, budeme-li si v nebi neznámi?“

SKLÍČENÝM ISRAELITŮM PŘIŠEL NA POMOC NEHEMIÁŠ.

Nehemiášova bolest a modlitba za Jerusalem — Svrchovaná přízeň králova vůči Nehemiášovi — Úklady nepřátel — Potírání lakomství a lichvy mezi zámožnými Židy — Obnova města dokonána.

Slova Nehemiáše, syna Helchiášova:

Měsíce devátého, léta dvacátého, když jsem byl na hradě suském, přišel Hanani, jeden z bratří mých, on a muži z Judska. I zeptal jsem se jich na Židy, na zbytek, který zůstal ze zajatců, a na Jerusalem:

„Ty zbytky" — řekli mi — „které zůstaly ze zajatců, jsou tam v té krajině ve velké tísni a pohaně. I zeď jerusalemská je pobořena a brány vypáleny jsou ohněm."

Když jsem uslyšel ta slova, sedl jsem na zemi, plakal a kvílil jsem mnoho dní, postil a modlil jsem se před Bohem nebes. Řekl jsem: „Prosím, Hospodine, Bože nebes silný, veliký a hrozný, který zachováváš úmluvu a milosrdenství prokazuješ těm, kteří milují tě a šetří tvých příkazů! Kéž jsou uši tvé pozorné a oči tvé otevřené, abys slyšel modlitbu služebníka svého, kterou já modlím se před tebou nyní dnem i nocí, za syny Israelovy, služebníky tvé, a vyznávám hříchy synů Israelových, jimiž hřešili proti tobě, jimiž já i dům otce mého hřešili jsme. Marností nechali jsme se svésti a nedbali jsme příkazu tvého, ustanovení a soudů, které jsi přikázal Mojžíšovi, služebníku svému řka: „Přistoupíte-li, já rozptýlím vás mezi národy. Obrátíte-li se zase ke mně, a šetřiti budete příkazů mých, a plniti je, i kdybyste odvedeni byli na okraj nebe, odtud shromáždím vás, a přivedu zase na místo, které jsem vyvolil za příbytek jména svého." — Jsouť oni služebníci tvoji, a lid tvůj. Vysvobodil jsi je mocí svou velikou a rukou svou přesilnou. Prosím, Hospodine, by ucho tvé bylo pozorné na modlitbu služebníka tvého a na modlitbu služebníků tvých, kteří se zálibou ctí jméno tvé. Řiď služebníka svého dnes, a dej mu milost před mužem tímto."

Já totiž byl jsem číšníkem královským.

V měsíci prvém, léta dvacátého Artaxerxa krále, když bylo víno před ním, vzav víno podal jsem je králi. Zpozoroval pak, že jsem jaksi neduživý.

I řekl mi král: „Proč jest obličej tvůj smutný, když přece nevidím, že bys byl nemocen? Není to bez příčiny, ale něco, nevím co těžkého je v srdci tvém."

Tu lekl jsem se sice velice, náramně, ale přece řekl jsem králi: „Králi, buď živ na věky! Kterak nemá býti smutný můj obličej, kdyžtě město hrobů otců mých zpuštěno jest a brány jeho vypáleny jsou ohněm?"

I řekl mi zase král: „Čeho žádáš?"

Tu vzdechl jsem si k Bohu nebes a řekl jsem králi: „Líbí-li se to králi a líbí-li se ti služebník tvůj, rač poslati mne do Judska, do města hrobů otců mých a vystavím je.“

Tu řekl mi král i královna, která seděla vedle něho: „Dlouho-li budeš na cestě, a kdy se opět vrátíš?“

Když se líbilo to tedy králi, aby mne poslal, udal jsem mu čas. A prosil jsem krále: „Vidí-li se za dobré králi, račiž mi dáti listy k vladařům Zářečí, aby mi dovolili projíti, až bych přišel do Judska. Též i list k Asafovi, strážnému lesů královských, by mi dal dříví, abych mohl přikrýti brány hradu domu Božího, jakož i zdi městské a dům, do kterého vejdu.“

Král mi to dal, ježto dobrá ruka Boha mého byla se mnou.

Když jsem přišel k vladařům Zářečí, podal jsem jim listy královské.

Král poslal se mnou důstojníka a jezdce.

Když to uslyšel Sanabalat Horonský, a Tobiáš, otrok ammonský, zamrzeli se velmi, že přišel člověk, který by hledal štěstí synů Israelových.

Přišed pak do Jerusalema, pobyl jsem tam tři dni. I vstal jsem v noci já a několik mužů se mnou, avšak žádnému jsem neoznámil, co mi vnukl Bůh, bych činil v Jerusalemě. Aniž jsem měl soumara s sebou kromě toho, na kterém jsem jel. Vyjel jsem branou Údolní v noci ke studnici Dračí a ku bráně Hnojné a ohledával jsem zeď Jerusalema pobořenou a brány jeho zkažené ohněm.

Odtud jel jsem ku bráně Studničné, a k vodovodu Královskému. Ježto pak neměl soumar, na kterém jsem jel, místa, kudy by přešel, bral jsem se nahoru údolím v noci a ohledával jsem zeď, odkudž obrátiv se přijel jsem ku bráně Údolní a vrátil jsem se domů.

Představení města nic nevěděli, kam jsem odjel, nebo co jsem chtěl činiti. Ani Židům, ani kněžím, ani předním, ani představeným, ani jiným, kteří měli vykonati to dílo, až do té chvíle nic jsem neoznámil.

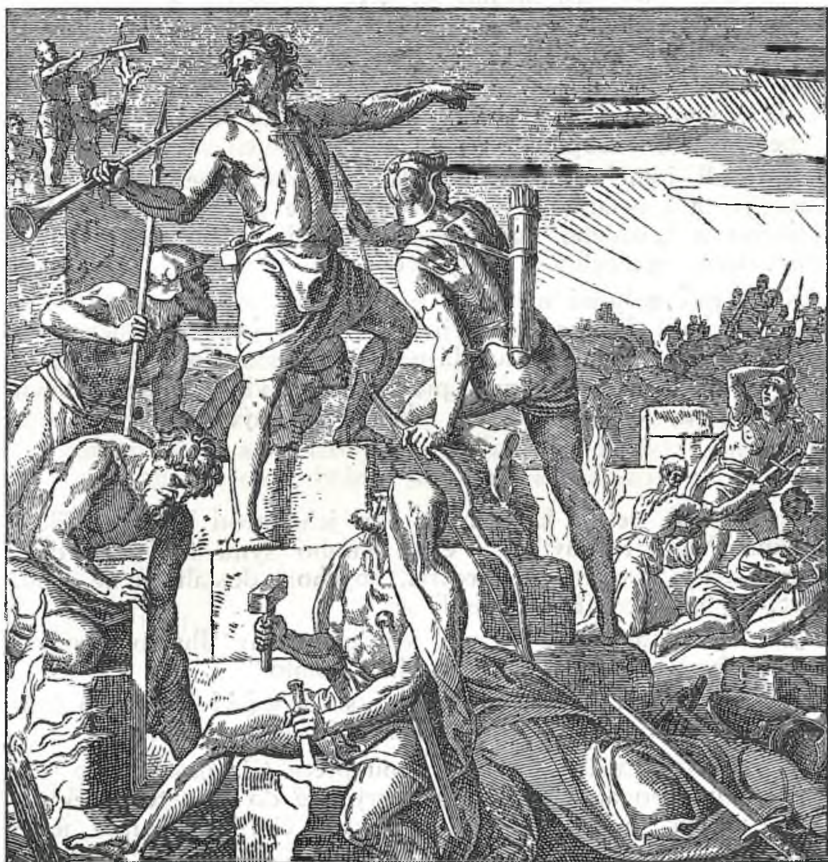
Tu teprve řekl jsem jim: „Vy znáte tíseň, ve které jsme, že Jerusalem je zpustošený, a brány jeho jsou ohněm zkaženy. Pojďtež a stavějme zdi jerusalemské, a nebuďme již v pohanění!“

Oznámil jsem jim pak, že ruka Boha mého dobrá je se mnou, i slova krále, která mi pravil, a řekl jsem: „Vstaňme a stavějme!“ I posilněny byly ruce jejich v dobrém.

Když to uslyšel Sanabalat Horonský, Tobiáš, otrok ammonský, a Gosem, Arab, posmívali se nám, tupili nás a řekli: „Co to děláte? Zda vy chcete proti králi se vzbouřiti?“

Odpovídaje jim řekl jsem: „Bůh nebes, tenť nám pomáhá, a my, služebníci jeho, vstaneme a budeme stavěti. Ale vy nemáte dílu, ani práva, ani památky v Jerusalemě.“

Když uslyšel Sanabalat, že stavíme zeď, rozhněval se velmi. A rozčilen jsa náramně posmíval se Judovcům: před bratřími svými a před vojskem Samařanů pravil: „Co to dělají ti mdlí Judovci? Zdali jich při tom nechají národové? Zdaliž obětovati budou, až dodělají to jednoho dne? Zda budou moci nadělati kamenů z hromad prachu a popela?“

Také Tobiáš, Ammoňan, stoje vedle něho, řekl: „Nechať jen stavějí, však přijde-li liška, přeskočí zeď jejich kamennou.“

Slyš, náš Bože, kterak námi pohrdají, obrátiž to pohanění na hlavu jejich, a dej je na potupu v zemi zajetí! Nerač přikrývati nepravosti jejich, a hřích jejich před tebou nebudiž shlazen, protože se posmívali stavějícím!

Avšak stavěli jsme zeď dále, a když jsme ji všecku scelili až do polovice, povzbuzena byla mysl lidu ku práci.

Sanabalat, Tobiáš, Arabové, Ammoňané a Azoťané, uslyševše, že jsou obemknuty novostavbou zdi jerusalemské, a že se

počaly trhliny zavírati, rozhněvali se velmi, a spikli se všichni, že potáhnou, budou bojovati proti Jerusalemu a strojiti úklady jemu. I modlili jsme se k Bohu svému, a postavili jsme strážné na zdi proti nim, ve dne v noci.

Avšak Judští řekli: Zemdlela síla nosičova, a je rumu příliš mnoho. Nebudeme tedy moci stavěti zeď dále.

Nepřátelé pak naši myslili si: „Ať nic nevědí a nepozorují, až vpadneme mezi ně, pobijeme je, a zarazíme to dílo!"

Když však přišli Judovci, kteří sídlili vedle nich, a podali nám desateré zprávy o tom ze všech míst, ze kterých byli přišli k nám, postavil jsem na prostoře za zdí vůkol lid v řadě s meči jejich, s kopími a lučišti.

Prohlédl jsem to, a vstav řekl jsem ke vznešeným, představeným a k ostatnímu lidu: „Nebojte se jich! Na Hospodina velikého a hrozného pamatujte, a bojujte za bratry své, za syny, dcery, manželky a domy své!"

Když pak uslyšeli nepřátelé naši, že jest nám to oznámeno, a když zhatil Bůh záměr jejich, navrátili jsme se všichni ke zdem, každý k dílu svému. Já pak, bratři moji, mladé mužstvo moje, i strážní, kteří mne provázeli, nesvláčeli jsme oděvu svého. Každý svlékl se toliko, když se měl mýti.

* * *

Stal se pak veliký křik lidu i žen jeho proti bratřím jejich, Židům. Někteří pravili: „Velmi mnoho synů našich a dcer dlužno nám zastaviti do otroctví, abychom dostali za ně obilí, abychom měli co jíst a uživili se."

Jiní zase pravili: „Pole svá, vinice i domy dlužno nám zastaviti, abychom dostali obilí v hladu tomto."

A jiní pravili: „Abychom mohli si vypůjčiti peněz na královské daně, musíme dáti pole svá i vinice do zástavy."

„Jako těla bratří našich, tak jsou přece těla naše, a hle, my musíme ujařmovati syny své i dcery své do otroctví. Některé z dcer našich jsou otrokyněmi, aniž máme čím je vykoupiti, ježto pole naše a vinice naše drží jiní."

I rozhněval jsem se velmi, když jsem slyšel křik jejich a slova taková, rozmyslil jsem si to a domlouvaje předním a představeným řekl jsem jim: „Lichvu tedy provozujete všichni na bratřích svých?!"

A svolav proti nim shromáždění veliké, řekl jsem jim: „My, jak víte, vykoupili jsme dle možnosti bratry své Židy, kteří byli prodáni pohanům. A vy tedy budete prodávati bratry své, abychom je zase kupovali?"

I mlčeli a nenalezli, co by odpověděli. Pravil jsem jim tedy: „Není to dobře, co děláte! Proč nechodíte v bázni Boha našeho, by přestali nás haněti pohané, nepřátelé naši? Také já, i bratři

moji, i služebníci moji, půjčili jsme mnohým peněz i obilí. Neupomínejme vůbec toho, odpusťme pohledávku, kterou nám dlužni jsou! Navraťte jim dnes pole, vinice, zahrady olivové, domy jejich. Ano i setiny obilí (%), vína a oleje, kterou od nich vybíráte, vzdejte se jí k vůli nim!“

I řekli: „Navrátíme a nic na nich pohledávati nebudeme. Tak učiníme, jak pravíš!“

Povolal jsem tedy kněze, a přísahou zavázal jsem je, že učiní, jak jsem řekl.

K tomu vytřásal jsem ňadra svá a řekl jsem: „Tak vytřes Bůh každého člověka, který by nesplnil slova tohoto, z domu jeho i z výdělku jeho. Tak buď vytřesen a prázden!“ I řeklo všecko množství: „Amen!“ A chválili Boha. Učinil také lid, jak bylo povědíno.

I doděléna byla zeď dvacátého pátého dne šestého měsíce, v padesáti dvou dnech. Když to uslyšeli všichni nepřátelé naši, báli se všichni národové, kteří byli vůkol nás. Sklesli na mysli vidouce, že od Boha způsobeno bylo dílo to.

Když byla dostavěna zeď, vstavil jsem vrata do bran a rozestavil jsem vrátné, nad Jerusalemem ustanovil jsem Hananiho, bratra svého a Hananiáše, velitele tvrze — ten totiž zdál se mi býti muž poctivý a bohabojný nad jiné — a řekl jsem jim: „Ať nebývají otvírány brány jerusalemské, dokud se slunce nerozehřeje!“

Zdi jerusalemské byly posvěceny. Při posvěcení zdi jerusalemské shledali levity ze všech míst jejich, aby je přivedli do Jerusalema, aby slavili posvěcení a den veselí s díky, zpěvy, s cimbály, harfami a citarami. 2. Esdr. 1., 2., 3., 4.

*

Muž Prozřetelnosti Boží.

Nehemiáš byl vysoce postaveným a velmi oblíbeným královským služebníkem. Byl to účinek Nehemiášovy modlitby, že král vybídl jej, aby vysvětlil příčinu svého velikého zármutku. Vlastenecká touha Nehemiášova dojala krále. Nejen, že poskytl Nehemiášovi dovolenou, ale dal mu také královské listy k vladařům Zářečí, poslal s ním eskortu důstojníků a jezdců a ustanovil Nehemiáše místodržitelem judské země. Nový místodržitel přišel v nejvyšší čas. Esdrášova blahodárná působnost byla zastavena. Okolní nepřátelé Židů snažili se úkladně a ze všech sil zkaziti slibně započaté dílo obnovy a opevnění Jerusalema. Vnitřní neuspořádané poměry podlamovaly svornost judských obyvatel. Zvláště rozbujela se lichva. Bohatší Židé vyssávali a utiskovali zadlužené chudáky. Odtud povstávala nenávist chudých vůči majetným. Nehemiáš s pomocí Boží podjal se statečně velikého díla obnovy Jerusalema a nápravy nepořádků. Obojí přes všecky překážky s největším zdarem provedl.

Tajemství jistého úspěchu.

Nehemiáš k velikému dílu obnovy vlasti vyzbrojil se modlitbou, postem a statečností. Povšimneme-li si dobře života světců Církve katolické, shledáme totéž. K dalekosáhlým svým podnikům, konaným ku cti a slávě Boží a k záchraně duší, vyzbrojovali se rovněž důvěryplnou vroucí modlitbou, postem nesčíslných obětí a odříkání a neohroženou statečností, která prýští ze slov Ježíše Krista: „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nezemře-li zrno pšeničné padši do země, zůstává samotno, zemře-li však, přináší mnoho užitku. Kdo miluje život svůj (tělesný pro sebe), ztratí jej, a kdo nenávidí život svůj (pohodlí a požitky pozemského života), k životu věčnému zachová jej." Jan 12., 24.

S Bohem začni každé dílo . . .

Nelze ani dosti zdůrazniti, jak jest důležité, abychom všecky své práce a podniky posvěcovali modlitbou. Modlitbou odevzdáváme své podnikání do rukou Božích a zjednáváme i sebemenšímu dílu svému nepomíjející zásluhu. Svatý Augustin napsal: „Mojžíš se modlil na hoře a Josue vítězil nad Amalechem. Modlitbou uzdravení dosáhl Ezechiáš a došel spásy těla i duše. Modlitbou stal se Šavel Pavlem, učitelem národů a kazatelem veškeré země. Hle, modlitbou jest Jeremiáš posilněn v žaláři, Daniel se raduje mezi lvy, tři mládenci jásají v peci, Job se utěšuje na smetišti, lotr nalézá ráj na kříži, Zuzana se ochraňuje proti starcům, Štěpán v přívalu kamení jest přijat do nebe. Modlitba jest podporou modlícímu, Bohu jest obětí, zlým duchům bičem."

Čemu Pán Bůh neodolá.

Jedině modlitbou můžeme si vyprositi daru statečného sebeobětování, abychom dovedli se odřeknouti z lásky k Pánu Bohu a bližnímu každého pohodlí, světských radostí a požitků, ne snad jen někdy ale pořád a vytrvale. Svatá Teresie Ježíškova dává návod k takovému umrtvování: „Mé umrtvování spočívalo v tom, že jsem se stavěla proti své vlastní vůli, že jsem se zdržovala námitek a omluv a že jsem prokazovala malé úsluhy ve svém okolí, aniž bych očekávala vděčnosti a uznání. Obětováním těchto maličkostí jsem se připravovala, abych se stala snoubenkou Pána Ježíše." — Sebeobětováním stáváme se miláčky Božími. Život křesťana, který se velkodušně obětuje pro čest a slávu Boží a pro spásu duší, bude korunován nesmírnou slávou věčnou.

Nehemiáš svojí obětavostí a snahou o spravedlnost mezi lidmi jest vzácným vzorem duchovním i světským představeným.

Jeden z největších hříchů.

Lichva, to jest zneužívání nouze bližního k vlastnímu obohacení, byla a jest považována za jeden z nejtemnějších stínů ve společnosti lidské. Zákon Mojžíšův přikazoval: „Půjčíš-li peněz někomu z mého lidu, chuďasovi, který s tebou bydlí, nebudeš na něho nastupovati jako vydřiduch, aniž ho vymáháním úroků budeš utiskovati. Vezmeš-li od svého bližního do zástavy svrchní roucho, vrátíš mu je před západem slunce. Jeť ono jediným rouchem, kterým přikrývá své tělo, nemaje jiného, v čem by spal. Bude-li ke mně volati, vyslyším ho, poněvadž jsem soucitný.“ 2. Moj. 22., 25. Prorok Ezechiel jinými slovy prohlašuje tutéž vůli Boží: „Ale každý, nebude-li na lichvu půjčovati a více bráti nežli půjčil, je spravedlivý, jistě živ bude, praví Pán Bůh.“ Ez. 18., 8. Tato ustanovení Starého Zákona určovala počínání Israelity vůči Israelitovi, nikoliv vůči pohanu. Kdežto Pán Ježíš v Evangeliu bez jakéhokoliv omezení praví: „Činíte-li dobře těm, kteří vám dobře činí, jaký máte vděk? Vždyť i hříšníci to činí. A půjčíte-li těm, od nichž se nadějete, že to zase dostanete, jaký máte vděk? (zásluhu). Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby dostali zase tolikéž. Ale půjčujte nic nazpět nečekajíce, a odplata vaše bude hojná a budete podobni Nejvyššímu, neboť on jest dobrotivý k nevděčným i zlým.“ Luk. 6., 33. 34. Církev dbajíc slov Ježíše Krista ve všech stoletích varovala před lichvou, jakožto přestoupením sedmého Božího přikázání. Doporučovala, ba dokonce přikazovala půjčky bezúročné. Přísnými tresty stíhala neposlušné. Tak na příklad roku 1179. sněm lateranský za papeže Alexandra III. nařizoval, „aby zjevní lichváři nebyli ani připouštěni k přijímání Nejsvětější Svátosti Oltářní, ani aby nebyli po křesťansku pochováváni, jestliže v tomto hříchu zemřeli.“ Pars I. cap. 25.

Zisk lichváře a zisk štědrého člověka.

Ačkoliv v posledních stoletích i světské zákonodárství má přísná opatření proti lichvě, při půjčování peněz nebo při prodeji potravin, přece se ještě stává, že se lichva potají provádí, když se naskytne příležitost. Takovou velikou příležitostí k lichvě potravinami byla světové válka. Mnozí nechávali se svésti k lichvaření, prodávali životní potřeby za přehnané ceny, zatím co nemajetní umírali podvýživou. Výstražně píše svatý Jan Zlatoústý: „Lichvářův zisk podobá se hadímu uštknutí. Neboť hadem uštknutý upadá do příjemného spánku a umírá v tomto příjemném spánku, poněvadž do těla vniklý jed se rozchází do všech údů. Rovněž tak, kdo nabyl zisku lichvou. Na nějaký čas takového zisku k příjemnostem používá, ale pak lichva jako jed rozejde se po všem jmění.“ Majetek tímto hříchem poskvrněný béře za své.

Bráti přiměřený, to jest zákonem dovolený úrok, není hří- chem. Ovšem kdo béře z půjčených peněz úroky, nemůže o sobě říci, že udělal dobrý a záslužný skutek. Zásluha a odměna šlechetného skutku lásky k bližnímu náleží těm, kteří podle možnosti řídí se slovy Pána Ježíše.

SLOVA POSLEDNÍHO PROROKA MALACHIAŠE.

Hříchy kněží i lidu israelského — Předpověď Nejsvětější Oběti — Před- pověď přípravné činnosti Jana Křtitele před Vykupitelem.

„Syn ctí otce svého a sluha pána svého. Jsem-li tedy já váš Otec, kde jest úcta má, a jsem-li já váš Pán, kde jest bázeň má?" praví Hospodin zástupů k vám, ó kněží, kteří pohrdáte jménem mým! Říkáte: „V čem jsme pohrdli tvým jménem?"

Obětujete na oltáři mém chléb poskvrněný a říkáte: „Čím jsme jej poskvrnili?" Tím, že prohlašujete stůl Hospodinův za opovržlivý! Když podáváte slepé dobytče v oběť, není to nic zlého? A když obětujete kulhavé a nedouživé, není to nic zlého?

Podej je svému místodržiteli, bude-li se jemu líbit, nebo prokáže-li ti svou přízeň, praví Hospodin zástupů.

A nyní uprošujte Boha, aby se smiloval nad vámi, — ru- kama vašima staň se tak — přijme-li snad na milost vás, praví Hospodin zástupů.

Ó, by někdo z vás zavřel dvéře chrámu, ó byste nezapalovali oltářní oheň nadarmo!"

Nemám zalíbení ve vás, — praví Hospodin zástupů — a oběti nepřijmu z ruky vaší.

Neboť od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy. Na každém místě bude obětováno, a podávána bude jménu mému Oběť čistá. Neboť veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin zástupů. Mal. 1,

* * *

Aj, já posílám posla svého, aby připravil cestu přede mnou.

Náhle pak přijde do chrámu svého Panovník, po kterém vy toužíte, a posel smlouvy, jejž vy chcete.

Aj přichází, praví Hospodin zástupů, kdo však snese den příchodu jeho, a kdož obstojí, až se objeví? Neť On jako tavící oheň, a jako lužidlo, kterým se bílí. Zasedna bude tavit a čištit stříbro, vyčistí syny Leviovy, protříbí je jako zlato a stříbro, by Pánu obětovali v spravedlnosti. I bude líbit se Pánu oběť Judy a Jerusalema, jako za dnů bývalých věků, za let sta- robylých. Mal. 3,

Konec proroctví.

Po návratu Nehemiášově ku dvoru perského krále, tedy po roku 433, působil mezi lidem israelským poslední prorok Malachiáš. Jeho proroctví o budoucím ustanovení „oběti čisté,“ která se bude Bohu podávati na každém místě a o předchůdci Vykupitele ukončují dlouhou řadu starozákonních předpovědí a předobrazů Vykupitele. Nebyla proroctví starozákonní zbytečná a marná? Mnohým z nich přece Israelité nemohli dobře porozuměti?

Starozákonní proroctví byla útěchou milionů duší.

Není pochyby, že skutečně četná proroctví zůstala národu židovskému skryta. Teprve až se vyplnilo, co v těchto předpovědích bylo prorokováno, vyjasnilo se mnohé, co před tím bylo záhadou nebo nepovšimnuto. Pán Ježíš nepřestával upozorňovati, jak vyplňují se na něm řeči proroků. Veliká řada proroctví však zřetelně mluvila o Vykupiteli, o jeho moci a slávě. A právě taková proroctví byla nejvíce oblíbena, nesla se od úst k ústům a naplňovala srdce věřících a zbožných Israelitů blahou nadějí. I národové pohanští doslechli o „Tom, jenž má přijíti“ a nechávali se strhnout radostnou vírou a nadějí Israelitů. A doba už nebyla daleká.

Ubohé oběti.

Krásná a výstižná jest Malachiášova předpověď oběti Mše svaté. Oběti starozákonní byly samy sebou nedokonalé. Podávaly se jimi Bohu jako dary jen věci stvořené. A právě proto, že obětní dary byly tak malicherné a nicotné, Boha takřka nedůstojné, žádal Bůh, aby všecko, co se mu obětuje, aspoň bylo bez vady a chyby, a aby obětující kněz i ten, jenž dar obětní přinesl, spolu v oběť přinášeli své pokorné, zbožné a čisté smýšlení. Pak oběť nabývala přece jakési ceny. Toho však tak často se u Israelitů nedostávalo. Proto ústy Malachiášovými volá Hospodin: „Ó, by někdo z vás zavřel dveře chrámu, ó, byste nezapalovali oltářní oheň nadarmo! Nemám zalíbení ve vás.“

Převzácný poklad Nového Zákona.

Bohem osvícen Malachiáš odhaluje clonu nedaleké budoucnosti, kdy od východu slunce až na západ bude Bohu prokazována pocta, ale jiného druhu než doposud. Nejenom v chrámě jerusalemském, nýbrž na každém místě po celém širém světě bude obětováno. Nebude to už poskvrněný chléb, nebude to slepé, kulhavé a neduživé dobytče, nýbrž bude Bohu podávána Oběť čistá. Církevní sněm Tridentský vzpomíná tohoto proroctví, když prohlašuje: Mše svatá jest ona čistá oběť,

která nemůže býti poskvrněna žádnou nehodností nebo zlobou obětujících, o které Hospodin předpověděl skrze Malachiáše, že bude na každém místě obětována jeho jménu, které veliké bude mezi národy.

Předchůdce Vykupitele.

Koho mínil Malachiáš slovy, vzatými z úst Božích: „Aj, já posílám posla svého, (řeckým slovem „anděla"), aby připravil cestu přede mnou," vysvětluje sám Ježíš Kristus, když mluvil k zástupům o Janovi: „Co jste vyšli na poušť viděti? Proroka-li? Zajisté, pravím vám, i více nežli proroka. Neboť tento jest to, o němž jest psáno: Hle, já posílám anděla svého před tváří tvou, který připraví cestu tvou před tebou. Vpravdě, pravím vám, nepovstal mezi zrozenci ženinými větší nad Jana Křtitele." Mat. 11., 9—11.

ŽIDÉ UTISKOVÁNI ANTIOCHEM IV., KRÁLEM SYRSKÝM. R. 175.—164.

STATEČNOST STARCE ELEAZARA.

Modlářský nátlak krále Antiocha — Šíření pohanských mravů a pohanské modloslužby — Stařičký zákonník Eleazar volí raději slavnou smrt než přestoupení zákona.

Král Antioch syrský napsal veškerému království svému, aby všichni splynuli v jeden národ, a každý by opustil zákon svůj. Všichni národové podrobili se slovu krále Antiocha. Také mnohým z Israele zalíbila se bohoslužba králova, i obětovali modlám a znesvěcovali sobotu.

Král poslal po poslech listy do Jerusalema a do všech měst judských, aby žili podle zákonů cizinců v zemi, aby jim bráněno bylo přinášeti celopaly, oběti a úlitby v chrámě Božím, aby jim bráněno bylo světiti soboty a svátky.

Kázal poskvrnit svatyni a lid svatý israelský. Dal nastavěti oltářů, chrámů a model, kázal obětovati vepřové maso i nečistá zvířata, nechati děti bez obřízky, kázal jim, aby poskvrňovali duše své všelikými věcmi nečistými a ohavnými, aby tak zapoměli na zákon a změnili všecky řády Boží.

Kdokoli by neučinil podle slova krále Antiocha, měl zemříti.

Co bylo řečeno, psal veškerému království svému a ustanovil dozorce, kteří by nutili, aby se to dálo.

Poslal král starce jednoho antiochijského, aby nutil Židy odpadnout od zákonů otcovských a Božích. Měl také znesvětit chrám jerusalemský a nazvati jej chrámem Joviše Olymp-

ského, chrám pak garazimský měl nazvati podle povahy tamních obyvatelů samařských chrámem Joviše Hostinného.

Velmi zlý a těžký byl všem sběh zločinů. Byltě chrám plný prostopášnosti, hodování pohanského. Do svatých nádvoří svévolně se vtíraly ženy. Vnášely tam neslušné věci. Také oltář byl plný nepřístojných obětí, jež zákon zapovídal. Ani dny sobotní nebylo možno zachovávati, ani sváteční dny otcovské slaviti, aniž komu vůbec se přiznati, že jest Žid. Ale vláčeni byli s hořkým násilím na den královských narozenin k obětem.

A když byl svátek pohanského boha Bakcha, bývali nuceni břečtanem se věnčiti a ke cti Bakchově v průvodech obcházeti.

Z popudu Ptolemea došel rozkaz do blízkých měst pohanských, aby také oni totéž činili proti Židům, aby konali oběti. Ty pak, kteří by nechtěli přestoupiti k obyčejům pohanským, aby usmrtili. Bylo proto viděti bědování.

Tak na příklad byly dvě ženy obžalovány, že své syny obřezaly. Ty, zavěsivše jim nemluvňata na prsa, když je byli veřejně po městě obvedli, shodili se zdi. Jiní, kteří se do nejbližších jeskyní byli sešli a skrytě den sobotní světili, když se to na ně

proneslo, byli upáleni, protože se ostýchali pro přísné svěcení soboty násilím sobě pomoci.

Prosím těch, kteří čísti budou tuto knihu, aby se nedali zastrašiti těmito odpornými příhodami, ale považili, že ty události nejsou na záhubu, ale na pokárání národa našeho. Neboť nedati hříšníkům dlouho vůle své provozovati, ale hned je trestati, jest znamení velikého dobrodiní Božího. Neboť ne jako na jiné národy čeká Pán shovívavě, aby je trestal, až přijde soudný den proto, že naplněna byla míra hříchů jejich, neusoudil tak i o nás, aby teprve potom trestal hříchy naše na nás, až by došly vrcholného množství. Proto nikdy milosrdenství svého nám neodnímá. Trestaje protivenstvím neopouští lidu svého. To však k napomenutí čtenářů krátce řečeno buď! Ale nyní dlužno nám vrátit se k vypravování.

Tedy Eleazar, jeden z předních zákonníků, muž, ač vysokého věku, pěkných lící, byl nucen, aby otevra ústa jedl vepřové maso, kterého podle zákona Mojžíšova žádný Žid jísti nesměl. On však vyvolil raději slavnou smrt nežli potupný život, přišel dobrovolně na popravu jsa si vědom toho, že dlužno vydati se na popravu a ji trpělivě snésti tomu, kdo si umínil, že nebude z lásky k životu jísti toho, co jest zakázáno.

Ti, kteří tu konali službu, nemístnou soustrastí pohnuti jsouce pro staré přátelství s mužem tím, pojavše jej v soukromí, prosili ho, aby si dal přinésti maso, které směl jísti, maso pak z oběti podle rozkazu králova ať jí na oko, aby tím činem ušel smrti. Pro staré přátelství s mužem tím tu vlídnost mu prokazovali.

On však počal uvažovati o vznešené důstojnosti stařeckého svého věku, o přirozené jasnosti šedin, o výborném životě od mládí, i odpověděl rychle podle svatého, od Boha daného zákona, že chce, aby ho poslali na onen svět.

„Neboť“ — pravil — „nesluší se na náš věk přetvářeti se, aby mnozí z jinochů domnívajíce se, že devadesátiletý Eleazar odpadl k pohanství, aby též oni pro mé pokrytectví a pro trochu vratkého života nedali se svésti, já pak bych tím nedošel potupné skvrny na svém stáří. Neboť i kdybych nyní ušel mukám lidským, neunikl bych přece ruce Všemohoucího ani živ ani mrtev. Proto zmužile z tohoto života vycházeje ukáži se hodna starého věku, jinochům pak zůstavím hrdinný příklad, podstoupím-li čestnou smrt s ochotnou myslí a statečně pro vzácné a svaté zákony.“

Když to pověděl, hned ho vlekli na popravu. Ti, kteří ho vedli, a nedlouho před tím soustrast s ním měli, rozhněvali se pro jeho řeči majíce za to, že byl z pýchy mluvil. On pak ranami dobíjen jsa vzdechl a řekl: „Hospodine, který máš svatou znalost všeho, ty víš jistě, že já, který jsem mohl smrti ujíti, tuhé bolesti na těle snáším, ale že to v duši z úcty k tobě trpím rád.“

Tak dokonal svůj život zůstaviv netoliko mládeži, ale i všemu národu, památku své smrti za příklad ctnosti a šlechetnosti.

2. Mach. 6,

*

Styky Židů s pohany.

Po smrti Esdrášově a Nehemiášově sbližovali se Židé s okolními pohanskými národy víc a více. Ztráceli ponenáhlu svoji náboženskou uzavřenost. Velice ochotně přijímali pohany z různých národů do židovské obce, nejprve jako kandidáty neboli proselyty, potom jako členy. Pravověřící Židé stávali se misionáři ve všech zemích a u všech národů starověkého světa.

Lidový jazyk.

V zajetí a po zajetí přestávali Židé mluviti původní svojí řečí hebrejskou. Konečně znali mluviti a čísti hebrejsky jenom lidé učení. Obyčejný nestudovaný lid mluvil řečí aramejskou, kterou se mluvilo u všech semitských národů. I písmo svaté musilo se lidu překládati do jazyka aramejského.

Noví podmanitelé.

Pokud byli Židé ve styku s národy semitskými: Assyřany, Babyloňany, Feničany, zachovávali si v ohledu náboženském dosti snadno převahu. Hůře bylo, když vlivy vzdělaného, ale jinak pohanského a modlářského národa řeckého, ovládly nejen východ, ale celý tehdy známý svět. R. 334—323 před Kristem Pánem vítězný král a vojevůdce makedonský Alexander Veliký podmanil si Egypt a celou přední Asii až k Indii. Roku 332. poddal se nepřemožitelnému Alexandrovi také Jerusalem a Judsko se stalo makedonskou provincií. Slavný Makedoňan zajistil Židům úplnou náboženskou svobodu.

Po smrti Alexandra Velikého roku 323. světová říše jeho byla rozdělena. Palestinu, to jest zemi židovskou, dostal jako úděl, vojenský velitel Alexandrův, Laomedon. Po tříleté vládě Laomedonově dostala se Palestina pod nadvládu egyptského krále Ptolemea I. od roku 323. až do 285. Král Ptolemeus pochopil, že Palestina je hradbou oproti ostatní Asii. Přitáhl k Jerusalemu, kde byl veleknězem Oniáš, použil sobotního klidu jerusalemských obyvatel a zmocnil se města. Odvedl na sto tisíc Židů do Egypta a tam zvláště v městě Alexandrii jim vykázal místo.

V Jerusalemě po Oniášovi stal se veleknězem jeho syn Šimon I., zvaný Spravedlivý. Ten rozšířil a zvětšil chrám a město, opevnil je, staral se o blaho lidu, pečoval o lesk bohoslužby, svojí zbožností a spravedlností dával nejlepší příklad.

Po Ptolemeovi I. nastoupil na egyptský trůn Ptolemeus II. 285—246, pak Ptolemeus III. 246—221. Za těchto vládců se Židům žijícím v Egyptě velmi dobře dařilo. Knihy Písma sva-

tého byly tehdy přeloženy do jazyka řeckého, neboť mnoho židovských kolonistů znalo jen tento, tehdy mezinárodní jazyk. Někteří Židé dostali se ke královskému dvoru, velmi mnozí sloužili v egyptském vojsku a těšili se královské přízni. Egyptští Židé měli své školy, modlitebny, ano podle vzoru jerusalemského i svou veleradu. Tak se stal Egypt Židům druhou vlastí.

Nástupcem Ptolemea III. na trůně egyptském stal se Ptolemeus IV. 221—204. Za jeho vlády dobyl Palestiny král syrský Antioch III. Veliký 222—187.

Nepřítel židovského náboženství.

Ani Antioch III. ani jeho nástupce Seleukus IV. nesáhli na náboženskou svobodu Židů v Palestině. To učinil teprve Antioch IV. 175—164. Tento přinesl do východních zemí náboženskou nesnášenlivost. Za jeho vlády bylo náboženství israelské zakázáno, posvátné knihy židovské byly páleny, kteří zůstali věrni svému náboženství, byli pronásledováni.

Pokrokoví páni a hrdinové z lidu.

Šlechta a kněží, kteří tvořili třídu tak zvaných saduceů, odvozujíce svůj původ od kněze Sadoka, rádce krále Šalomouna, většinou opustili náboženství otců. V chrámě jerusalemském byla postavena modla řeckého boha Zeva, jenž byl uctíván místo Hospodina. Obřízka, slavení židovských svátků, byla zakázána. Místo modlitbou a zpěvem žalmů bavili se mnozí v tělocvičnách a na závodištích řeckých. Zdálo se, že obyvatelé Judska se pořečtí nábožensky i národnostně. Vždyť saduceové, k nimž patřili boháči a vysoké kněžstvo, saduceové, kteří tvořili nejvyšší náboženský úřad, tak zvanou veleradu, z nichž býval brán a ustanovován velekněz, odpadli, zradili svou víru. Chudý lid židovský, z něhož Bůh také nejčastěji volal proroky, tento prostý lid z největší části se postavil na obranu víry. Příklad nezdolné věrnosti Bohu a jeho přikázáním podává nám Písmo svaté na devadesátiletém Eleazarovi, na sedmi bratřích makkabejských i jejich hrdinné matce.

Raději umříti než zapříti víru.

Stařičký Eleazar ukázal, jak se má víra slovem i skutkem vyznávati a jí nikdy za žádné sliby a na žádné hrozby nezapírati. Na rozkaz krále Antiocha měl se i Eleazar odřeknouti židovské víry a na znamení, že tak činí, měl jísti zákonem zakázané maso vepřové. Eleazar však vyvolil raději slavnou smrt než potupný život. Přišel dobrovolně na popravu. Tehdy jeho známí a přátelé prosili ho, aby si dal přinésti maso, které směl jísti, maso pak z pohanské oběti, aby jedl jen na oko, aby tím činem ušel

smrti. Eleazar odpověděl: „Nesluší se na náš věk přetvářeti se, aby mnozí z jinochů, domnívajíce se, že devadesátiletý Eleazar odpadl k pohanství, nedali se svésti.“

Eleazar mohl uprchnouti, aby ušel královskému rozkazu. V čas náboženského pronásledování má každý právo chrániti svůj život. V Novém Zákoně Pán Ježíš vyzýval k tomu své učeníky: „Když pak vás budou pronásledovati v městě tomto, utecte do jiného!“ Mat. 10., 23. Eleazar však mučednické smrti se nebál, jako by znal slova téhož Ježíše Krista něco dále pronešená: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíti nemohou. Každého tedy, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“

Taková přetvářka jest zapřením víry.

Co přátelé Eleazarovi radili, bylo naprosto nesprávné a nedovolené, neboť byla by to přetvářka, a při tom neméně pohoršlivé zapírání víry. Nelze tedy říci: Já si pravou víru podržím, ale na venek na oko budu souhlasiti se svým moderně pohanským okolím v boji proti Ježíši Kristu a jeho Církvi. Bylo by to zřejmé zapírání víry. Tento hřích vyskytuje se nejen v dobách bouřlivých, ale i v dobách klidných. Zapírá víru, kdo se za ni stydí, kdo se demonstrativně účastní nevěreckých a bludařských průvodů a sjezdů, nebo kdo takovým projevům okázale přisvědčuje. Zapírá víru tím více, kdo se stává členem spolku vyloženě Církvi katolické nepřátelského, kdo kupuje časopisy a noviny vydávané a řízené zřejmě proti Církvi. V této věci platí neodvolatelně slova Pána Ježíše: „Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.“ Mat. 12., 30.

Kdy mlčet a kdy mluvit?

Mlčet o své víře můžeme, když naše mlčení není víře nijak na úkor. Nepřikazuje se, aby kdo bez potřeby a bez užitku vystavoval na odiv svoje náboženské přesvědčení. Naopak ale jsme povinni podle přání Pána Ježíše vyznati víru, kdybychom svým mlčením vzbuzovali mínění, že víru zapíráme nebo se za ni stydíme, kdybychom svým mlčením dávali špatný příklad druhým.

Co máme říci, když se nás někdo přímo táže po víře? Táže-li se nás zákonitý úřad na příklad při sčítání lidu, před soudem a podobně, jsme povinni otevřeně hlásiti se ku svému náboženství. Na nemístný soukromý dotaz můžeme odpověděti vyhýbavě.

Tak soudila Církev vždycky.

Svatý Cyprián ve spise „O odpadlictví“ poznamenává výstižně: „Kristus Pán praví: Kdo by se styděl za mne a za slova má

v tomto pokolení cizoložném a hříšném, za toho bude se styděti také Syn člověka, když přijde v slávě Otce svého s anděly svatými. — Nuže tedy, může se domnívati, že je křesťanem, kdo se buď stydí nebo bojí své křesťanství vyznávati? Může býti s Kristem, kdo se hanbí neb obává ke Kristu přináležeti?“ (K slovům sv. Marka 8., 38.) Svatý Justin, mučedník, povzbuzuje k statečnému vyznávání víry pěkným porovnáním: „Slavný filosof Sokrates měl sice veliké množství učeníků, ale nikdo z nich nepoložil za pravdu učení svého mistra život svůj. Jinak však je tomu u křesťanů. Vyznavači Kristovi, a to nejen řemeslníci a prostý lid, nýbrž i filosofové a jiní vzácní mužové, dovedou hájiti až na smrt nebeské učení svého Mistra.“

MUČEDNICTVÍ SEDMI BRATŘÍ A JEJICH MATKY.

Také sedm bratří i s matkou popadených nuceno bylo od krále — biči a žilami mučeni byli — aby maso vepřové proti zákonu jedli.

Tu řekl jeden z nich jménem ostatních: „Co se tážeš a čeho se chceš od nás dověděti? Hotovi jsme raději zemříti nežli otcovské zákony Boží přestoupiti!“

Král rozhněvav se kázal pánve a hrnce měděné podpáliti. Když byly hned rozpáleny, rozkázal tomu, který jménem jich byl mluvil, jazyk vyřezati, kůži s hlavy stáhnouti a osekati konce rukou a nohou, ani se ostatní bratři s matkou jeho na to dívali. Když již dokonce k ničemu nebyl, dal rozpálit oheň a ještě dýchajícího na pánvi péci. Zatím co se dlouho na ní mučil, ostatní s matkou se vespolek napomínali, aby zmužile zemřeli těmito slovy: „Pán Bůh to vidí a jistě smiluje se nad námi, jak prohlásil Mojžíš v písni káravě: „Smilujte se nad služebníky svými.“

Když první tím způsobem byl umřel, přivedli na potupné muky druhého. Kůži s vlasy mu s hlavy sedřevše tázali se, bude-li jísti, prve nežli by po všem těle na každém údě mučen byl.

On odpověděl jazykem svých otců: „Neučiním toho!“ Protož i ten potom utrpěl muky jako první a již duši vypustit maje řekl: „Ty nešlechetníče, zabíjíš nás sice pro tento život, avšak král světa nás, pro zákony jeho mrtvé, k životu věčnému vzkřísí!“

Po tomto potupně mučili třetího. Když od něho žádali jazyk, hned jej vyplazil, ruce mužně vztáhl a neohroženě řekl: „S nebe tyto údy mám, ale pro zákon Boží nevážím si jich nyní, neb naději mám, že je od Boha zase dostanu.“ I podivil se král a jeho družina zmužilosti mládencově, že za nic nepokládal muky.

Když ten tak skonal, čtvrtého týmže způsobem mukami trápili. Blízek jsa smrti řekl: „Milo je těm, které lidé na smrt vydá-

vají, kojiti se nadějí, od Boha vzbuzenou, že zase od něho vzkří-šeni budou. Ty však nebudeš míti vzkříšení k životu!"

Pátý, když ho přivedli a trápili, pohleděl na něho a řekl: „Moc nad lidmi maje, ačkoli jsi smrtelný, činíš, co chceš. Avšak nedomnívej se, že jest národ náš od Boha opuštěn! Jen trpělivě počkej a uzříš velikou moc jeho, kterak tebe i potomstvo tvé trápiti bude!"

Po něm přivedli šestého a ten počínaje umírati řekl: „Nemyl se zbytečně! My totiž trpíme pro sebe toto, protože jsme zhřešili proti svému Bohu a věci budící hrůzu dějí se na nás. Ty však nemni, že ti to bez trestu projde, že ses pokusil proti Bohu bojovati!"

Nad obyčej — matka — podivu a slavné památky hodna jest. Ta totiž vidouc, ano sedmero synů jejích jednoho dne hyne, dobrou myslí to snášela pro naději, kterou měla v Boha. Plna jsouc moudrosti napomínala každého z nich zmužile jazykem otců a mysl ženskou povzbuzujíc myslí mužskou řekla jim: „Nevím, kterak jste se vzali v lůně mém. Nedarovala jsem vám také já ducha ni života, aniž jsem já spojila údy každého. Proto stvořitel světa, který způsobil, že člověk vznikl a který vymyslil vznik všech věcí, ducha i život vám zase

z milosrdenství vrátí, ježto vy nyní sami sebe nevážíte pro jeho zákon!“

Antioch maje za to, že je tupen a hlasem domlouvající ženy pohrdaje, nejmladšího, který ještě zbýval, napomínaje ne toliko slovy, ale i přísahou mu potvrzoval, odstoupí-li od zákona otců, že jej obohatí, šťastným učiní, že ho pokládati bude za přítele, a že mu dá vše, co si přeje.

Ale když se k tomu jinoch nikterak neměl, povolal král matku a přimlouval jí, aby byla jinochovi radou na jeho záchranu. Když ji byl mnohými slovy napomínal, připověděla, že bude synu svému přimlouvati. Nachýlivši se tedy k němu a posmívajíc se ukrutnému tyranu, jazykem otců řekla: „Synu můj, smiluj se nade mnou, která jsem tebe k tomuto věku přivedla. Prosím tě synu, abys pohleděl na nebe i na zemi a na všecky věci, které na nich jsou a poznal, že z ničeho Bůh učinil je i lidské pokolení. Neboj se toho kata, ale hoden jsa svých bratří přidruž se k nim a podstup smrt, abych tě v den onoho smilování zase s bratřími tvými přijala.“

Když ona ještě mluvila, řekl jinoch: „Na koho čekáte? Neposlechnuť rozkazu králova, ale příkazu zákona, který dán jest nám skrze Mojžíše. A ty, původce veškeré zloby proti Židům, neujdeš rukoum Božím. My totiž pro své hříchy tyto věci trpíme. Ačkoliv Pán Bůh náš, kárající a trestající nás, maličko se na nás hněvá, však zase udobří se na své sluhy. Ty však nešlechetníče a ze všech lidí nejhanebnější, nevypínej se zbytečně marnou nadějí a nerozpaluj se na sluhy jeho! Neboť ještě jsi nenašel soudu všemohoucího Boha, který všecko vidí. Moji bratři totiž maličko nyní potrpěvše došli slíbeného života věčného. Ale ty Božím soudem spravedlivé pokuty za svou zpupnost budeš trpěti. Já s bratřími svými duši i tělo vydávám pro zákony otců vzývaje Boha, by brzy milostiv byl národu našemu, ty abys přinucen byl skrze muky a trest vyznat, že on jediný jest Bůh, a na mně a na mých bratřích aby přestal Všemohoucího hněv, který spravedlivě stihl všecek rod náš.“

Tedy král rozpáliv se hněvem proti tomuto nade všecky ukrutněji zuřil těžce nesa, že se mu posmíval. I ten tedy čist jsa umřel doufaje všecek v Boha.

Nejposléze, po synech, konec vzala i matka. 2. Mach. 7,

*

Víra, naděje a láska k Bohu u starozákonních mučedníků.

Musíme se diviti, že ve Starém Zákoně vyskytují se mučedníci, kteří se stálostí víry k nerozeznání podobají mučedníkům křesťanským. Vždyť přece Eleazar a machabejští mučedníci neměli před sebou vzoru trpícího a obětujícího se Syna Božího. Jinak byla to ovšem tatáž láska k Pánu Bohu, která sílila jak mučedníky starozákonní tak mučedníky křesťanské. Víra ve spravedlivou odplatu na věčnosti, víra ve slavné vzkříšení umučených těl a ve

šťastné shledání v životě věčném povzbuzovala, jak jsme mohli pozorovati, Eleazara a makabejské bratry, aby pohrdali pozemskými, pomíjejícími statky i tělesným životem a aby toužili po radostech nepomíjejících. Hluboko vštípila machabejská matka svým sedmi synům do duše veliký odpor k jakékoliv nevěrnosti vůči Bohu a skálopevnou naději v život věčný. Výmluvně svědčí o tom jejich poslední slova: „Král světa nás, pro zákony jeho mrtvé, k životu věčnému vzkřísí." — „S nebe tyto údy mám, ale pro zákon Boží nevážím si jich nyní, neb naději mám, že je od Boha zase dostanu." — „Milo je těm, které lidé na smrt vydávají, kojiti se nadějí, od Boha vzbuzenou, že zase od něho vzkříšeni budou." — „Moji bratři maličko nyní potrpěvše došli slíbeného života věčného." Slova synů korunují slova zbožné matky: „Nevím, kterak jste se vzali v lůně mém. Nedarovala jsem vám také já ducha ni života, aniž jsem já spojila údy každého. Proto Stvořitel světa, který způsobil, že člověk vznikl a který vymyslil vznik všech věcí, ducha i život vám zase z milosrdenství vrátí, ježto vy nyní sami sebe nevážíte pro jeho zákon!" Duch svatý ústy téže matky připomíná filosofům a badatelům o vzniku světa: „Prosím tě, synu, abys pohleděl na nebe i na zemi a na všecky věci, které na nich jsou a poznal, že z ničeho Bůh učinil je i lidské pokolení."

Křesťanské mučednictví.

Svatý Augustin ve svém obsáhlém spise: „O městě Božím" vysvětluje podstatu záslužného mučednictví: „Praví mučedníci jsou ti, o nichž praví Pán: „Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost." Ne tedy, kteří pro nešlechetnost a pro bezbožné trhání jednoty křesťanské protivenství trpí, nýbrž kteří je trpí pro spravedlnost, ti jsou opravdoví mučedníci." — V jiném spise týž učitel církevní totéž ještě zřetelněji objasňuje: „Ne trest, ale příčina trestu činí mučedníky. Neboť kdyby tresty dělaly mučedníky . . . všecky řetězy by pak poutaly mučedníky, všichni by byli korunováni, kteří jsou katovým mečem popravováni. Budiž tedy vždycky rozeznávána příčina! Nikdo neříkej: „Poněvadž trpím, jsem spravedlivý," protože Ten, jenž první trpěl, položil důležitou podmínku: „Blahoslavení, kteří trpí pro spravedlnost." Neboť mnozí pro dobrou věc pronásledují, a někteří pro zlou věc bývají pronásledováni." „I u bludařů vychloubají se někteří jménem mučedníků, kteří pro viny a bludy své něco nepříjemného podstoupili, aby pláštíkem mučednictví okrášleni, tím snadněji mohli loupiti, neboť jsou vlci. Chcete-li však věděti, ku kterým mají býti zařaděni, slyšte dobrého pastýře apoštola Pavla. Praví: „Kdybych rozdal na pokrmy chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení . . .", to činí také oni. Ale povšimni si, co následuje: „Lásky však, kdybych neměl, nic by mi to neprospělo." I. Kor. 13., 3. Hle, dochází k utrpení, nastává i prolití krve, dává se

tělo k upálení, a přece to nic neprospívá, neboť nedostává se tu lásky. Přidej lásku, a všecko jest prospěšné, odstraň lásku, a vše ostatní k ničemu nebude užitečné." Láskou míní se stav duše, která má svatební šat posvěcující milosti. Bludařství jest jedním z největších hříchů. Kdo vymýšlí a zakládá, podporuje a šíří bludy proti učení Ježíše Krista, a jeho Církve, milost posvěcující ztrácí. I kdyby obětoval život za ony bludy, umírá za přesvědčení o „pravdivosti" svých výmyslů, ale nezískává si zásluhy mučednictví a svatosti. Světci-mučedníci obětovali své životy ve všech dobách za pravdu Ježíše Krista, hlásanou po devatenáct staletí Matkou lidstva, Církví katolickou. Neboť jenom Petrovi, pochovanému pod kupolí římského velechrámu, a jeho nástupcům řekl Pán Ježíš: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mě poslal." Luk. 10., 16. Jenom Petrovi, apoštolům a jejich nástupcům platí jiná slova Evangelia: „Neposlechne-li však někdo ani Církve, budiž tobě jako pohan a celník." Mat. 18, 17.

Silnější nežli smrt je láska.

Plamenná láska k Bohu mučedníků machabejských i všech mučedníků, kteří po nich umírali, a kteří dosud v každém století na některém konci světa umírají, povzbuzuje nás, abychom si také umínili Pána Boha nade všecko milovati. Svatý Alfons z Liguori upozorňuje křesťanský svět na svatou lásku mučedníků: „Co svatým mučedníkům dodávalo nejvíce síly a touhy po smrti, byla jejich ohnivá láska k Ježíši Kristu, ku Králi mučedníků, jak jej nazývá svatý Augustin, který z lásky k nám v opuštěnosti a v nejtrpčí bolesti podstoupil smrt. Praví svatý Pavel: „Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás v oběť, a to v oběť krvavou Bohu k vůni líbezné." Ef. 5., 2. — Tato láska působila, že s radostí se ubírali k smrti, a nejsouce spokojeni s mukami zakoušenými, prosili ještě mučitele o jejich rozmnožení, aby se mohli ukázati tím vděčnějšími za lásku Krista Pána, jenž za ně umříti ráčil."

Kdo všecky obtíže a utrpení života vlastního spojuje s utrpením Ježíše Krista, kdo oddaně a tiše nese svůj kříž za Pánem Ježíšem, a kdo při tom statečně snaží se odolávati pokušením k hříchu, bude se jistě jednou těšiti podobné slávě v nebi jako svatí mučedníci. Čím více utrpení, tím více slávy.

MATATIÁŠ ZAČÍNÁ ODPOR PROTI ANTIOCHOVI.

V těch dnech povstal Matatiáš, syn Jana, syna Simeonova, kněz z rodu jerusalemských Joarisbovců. Sídlil na hoře Modinu a měl patero synů: Jana, Šimona, Judu, který slul Machabejský, Eleazara a Jonatana. Ti viděli hanebnosti, které se dály v Judsku a v Jerusalemě za Antiocha, krále syrského

I řekl Matatiáš: Běda mně, že jsem se narodil, abych viděl zkázu lidu svého, jakož i zkázu svatého města, a tu seděl, ano jest vydáno v ruce nepřátel, a svatyně jest v rukou cizinců! Chrám jeho jako bezectný člověk, nádherné nářadí jeho odnesli jakožto kořist, zbití jsou starcové jeho po ulicích, a jinoši jeho padli mečem nepřátelským. Který národ nedělí se o království jeho a nebere si kořist z něho? Všecku jeho krásu mu vzali, svobodné kdysi, otrokem se stalo. Svatyně naše, ejhle, nádhera naše, jakož i lesk náš je zpustošený, pohané to znesvětili. K čemu tedy ještě mám žíti?

I roztrhl roucha svá Matatiáš a synové jeho, oblékli se v žínice a kvílili velice.

Tu přišli tam poslové krále Antiocha donutit obyvatele města Modinu, aby obětovali, kouřili kadidlem modlám a tak odpadli od zákona Božího.

Mnozí z lidu israelského přivolivše přistoupili k nim, ale Matatiáš a synové jeho pevně stáli.

Poslové Antiochovi ujavše slovo řekli Matatiášovi: „Jsi starostou, jsi slavný a veliký v tomto městě, jsi ozdoben syny a bratry. Proto přistup ty nejprve a vykonej rozkaz královský, jako jej vykonali všichni národové, Judovci a ti, kteří zůstali v Jerusalemě. I budeš ty a synové tvoji mezi přáteli královskými a budeš poctěn zlatem, stříbrem a mnohými dary!“

Matatiáš odpovídaje řekl velikým hlasem: „Ať si všichni národové poslouchají krále Antiocha, aby odpadli od bohoslužby podle zákona svých otců a podvolili se příkazům jeho, já, synové a bratři moji poslušni budeme zákona otců našich! Chraniž nás Bůh! Není nám užitečno opustiti zákon, ustanovený od Boha! Neposlechneme slov krále Antiocha, bychom obětovali, přestoupili příkaz našeho zákona, abychom šli cestou jinou!"

Když domluvil tato slova, přistoupil kterýsi Žid před očima všech, by obětoval modlám na oltáři v městě Modinu podle příkazu králova. Matatiáš vida to, rozhorlil se, zatřásly se útroby jeho, vzplál v něm hněv, jak zákon kázal, a přiskočiv, zabil jej nad oltářem. Ano i toho muže, kterého byl poslal král Antioch, který nutil obětovati, tehdy zabil, oltář zbořil a horlil pro zákon, jako byl učinil Finees Zamrimu, synu Salomovu.

Matatiáš vzkřikl v městě velikým hlasem: „Každý, kdo horlí pro zákon a chce býti věrný smlouvě, nechť vyjde za mnou!" I utekl on a synové jeho do hor, opustivše cokoli v městě měli.

Tehdy odebrali se mnozí, kteří dbali práva a spravedlnosti, na poušť. Usadili se tam oni, děti, ženy jejich i dobytek. Rozmohly se totiž proti nim zlé věci.

Když to bylo oznámeno královým lidem a vojsku, jež bylo v Jerusalemě, v městě Davidově, že totiž odešli muži někteří — kteří porušili králův příkaz — do skrýší na poušti, a že mnozí odešli za nimi, hned táhli na ně a chystali se do boje proti nim v den sobotní.

Řekli jim: „Ještě i nyní odpíráte? Vyjděte, učiňte podle slova krále Antiocha, a budete živi."

Ale oni řekli: „Nevyjdeme a neučiníme podle slova králova, bychom znesvěcovali sobotu!" Počali tedy rychle proti nim bojovati. Ale Židé neodpovídali jim, ani kamene nevrhli na ně, aniž také zahradili skrýše řkouce: „Zemřeme všichni ve své poctivosti a svědky budou nám nebe i země, že nespravedlivě zabijíte nás!" Zdvihli tedy boj proti nim v sobotu, i zemřeli oni, ženy, děti a dobytek jejich, asi tisíc lidí.

Matatiáš a přátelé jeho zvěděvše o tom kvílili nad nimi velmi, ale řekli si: „Učiníme-li všichni jako tito naši bratři učinili, a nebudeme-li bojovati proti pohanům o životy a zákony své, vyhladí nás velmi brzy se země. I ustanovil se ten den na tomto: „Ať přijde kdokoliv, aby bojoval proti nám v sobotu, bojovati budeme proti němu, ať nezemřeme všichni, jako zemřeli bratři naši v skrýších!"

Tehdy přidal se k nim sbor horlivců, udatní mužové z Israele, kteří všichni byli oddáni zákonu. Také všichni, kteří chtěli utéci zlým věcem, připojili se k nim a zesílili je.

Sebrali tedy vojsko a porazili hříšníky ve svém hněvu a muže nešlechetné ve svém rozhorlení, kdežto ostatní utekli k pohanům, aby vyvázli.

Matatiáš a přátelé jeho obcházeli a bořili oltáře, obřezávali děti neobřezané, kteréhokoli nalezli v území israelském, třebas i násilně, honili zpupníky a podařilo se dílo rukám jejich. Ujali se zákona proti pohanům, i proti králům, a nedopustili, by hříšníkovi narostly rohy.

Když se přiblížily Matatiášovi dny smrti, řekl svým synům: „Nyní rozmohla se zpupnost, týrání, čas rozvratu a veliký hněv. Protož nyní, synové, horlete pro zákon a dejte životy své za smlouvu svých otců. Pamatujte na skutky otců našich, které činili za své doby, i dojdete slávy veliké a jména věčného!"

Abraham zda nebyl shledán věrným v pokušení a zda nebylo mu to přičteno ke spravedlnosti?

Josef za doby své tísně šetřil zákona, i stal se pánem Egypta.

Finees, otec váš, horle horlivostí pro Boha, obdržel připověď kněžství věčného.

Josue splniv rozkaz Boží stal se vůdcem v Israeli.

Kaleb, vydav svědectví pravdě před shromážděním, obdržel úděl země.

David pro svou zbožnost dostal trůn královský na věky.

Eliáš, když horlil horlivostí pro zákon, vzat byl do nebe.

Ananiáš, Azariáš a Misael pro víru vysvobozeni byli z plamene.

Daniel pro svou poctivost vysvobozen byl ze lvích tlam.

Tak projděte v mysli rod od rodu. Žádný, kdo doufá v něho, neklesá. Nebojte se slov člověka hříšného. Jeť sláva jeho na kal a pro červy. Dnes se povyšuje a zítra ho nebude, neboť obrátí se v prach svůj a po jeho úmyslech bude veta. Vy tedy, synové, vzmužte se a buďte silni v zákoně, nebo tím budete slavni.

Hle, Šimon, bratr váš — vím, že jest muž rady, toho vždycky poslouchejte a on bude vám otcem. Juda Machabejský, silný hrdina od mládí, budiž vaším vojenským vůdcem a on ať vede boj národa! Vy pak přiveďte k sobě všecky činitele zákona a vykonejte pomstu, jaká přísluší národu vašemu. Oplaťte, co jest oplatiti pohanům a dbejte příkazů zákona!"

I požehnal jim a přiřazen byl k otcům svým. Pochován byl od svých synů v otcovské hrobce v Modinu a oplakával ho všecek národ israelský pláčem velikým. 1. Mach. 2,

*

Odpor proti tyranům.

Ukrutnostem Antiochovým postavil se konečně na odpor se zbraní v ruce prostý lid vedený chudým knězem Matatiášem z osady Modin ležící západně od Jerusalema. Povstání nastalo roku 167. před Kristem P. V čele povstání byl Matatiáš a jeho pět synů. Největšího úspěchu bylo dosaženo, až vedení boje převzal z rukou umírajícího otce hrdinný jeho syn, Juda, zvaný Machabejský, po něm pak jeho bratr Jonatan.

Rodina stejného smýšlení.

Rodina Matatiášova, právě tak jako rodina machabejské matky, mučednice, jsou krásnými vzory rodin skrz na skrz prodchnutých opravdovou a vroucí nábožností. Zde se právem může říci: Jaký strom, takové ovoce, jací rodiče, takové dítky. Tam matka, která Boha a jeho zákon nade všecko miluje, která ani okamžik neváhá přinésti Bohu v oběť životy svých dětí i život svůj a její dítky jsou téhož zbožného a trpělivého smýšlení se svou milovanou matkou. Zde otec, jenž z horlivosti pro zákon Boží dává se v boj s celou říší syrskou a jeho synové s nemenším nadšením, se stejnou důvěrou v pomoc Boží, vedou tento boj až k vítězství.

Prostředky dobré výchovy.

Tak by tomu mělo býti v každé křesťanské rodině: příkladní rodiče a vzorné dítky. Kromě nebe není nic krásnějšího než spořádaná a zbožná rodina, v níž dítky jsou věrnými obrázky svých hodných rodičů. Zdárná výchova má ovšem své podmínky. Jsou to zvláště: bezúhonný život rodičů před manželstvím, ustavičná modlitba za dítky, vytrvalé a trpělivé vedení dítek ku všemu dobrému, dobrý příklad rodičů, prodchnutý dokonalou láskou k Bohu a láskou k bližnímu, přísná domácí kázeň. Vzácnou pomůckou k dobré výchově jest co nejčastější svatá zpověď a svaté přijímání jak rodičů tak i dítek. Že četba náboženských knih a časopisů v rodině na výchově spolupůsobí, nikdo nebude pochybovat. Mnohé zbožné matky ukládají si různá odříkání a obětují je za blaho svých dítek. Takovým matkám a jejich dětem dostává se zvláštního Božího požehnání. Korunou všech těchto snah jest zasvěcení celé rodiny Božskému Srdci Páně.

Božské Srdce Páně v rodinách.

Rodiny, které se zasvěcují Božskému Srdci Páně, plní vroucí přání Pána Ježíše: aby svět poznal lásku Nejsvětějšího Srdce, aby se v rodinách nezapomínalo na slova, která pronesl k svaté Marketě: „To jest Srdce, kteréž vás tolik milovalo a dosud vřele miluje.

Slyšte, co chci dáti těm, kdož Srdce mé v pravdě ctíti budou!:
Dám jim všecky jejich stavu potřebné milosti.
Udělím pokoj svůj jejich rodinám.
Ve všech protivenstvích potěším je.
V životě a zvláště v poslední hodince budu jim bezpečným útočištěm.

Všecky podniky jejich hojným požehnáním provodím.

Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství.

Vlažné duše se stanou horlivými.

Horlivé duše rychle se povznesou k veliké dokonalosti.

I domům požehnám, kdež obraz Srdce mého bude vystaven a ctěn.

Veškeré pracovníky o spáse duší ozbrojím darem takovým, že zaryté hříšníky obrátí.

Jména těch, kdož uctění Srdce mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci mém a nikdy z něho nevymizí.

Všemohoucí láska má všem těm milost vytrvání v dobrém propůjčí, kteří nepřetržitě po devět prvých pátků v každém měsíci ke svatému přijímání přistoupí. Nezemrou v nemilosti, ani bez svatých svátostí. Srdce mé bude jim v poslední hodině jistým útočištěm."

V čem záleží zasvěcení rodiny Božskému Srdci Páně.

Každá křesťanská rodina měla by těchto převzácných slibů Pána Ježíše využitkovati co nejlépe. Za tím účelem v některý význačný svátek shromáždí se celá rodina před obrazem nebo sochou Božského Srdce Páně. Zásvětná pobožnost může sestávati z bolestného růžence, litanie k Božskému Srdci Pána Ježíše a zásvětné modlitby rodin. Před i po slavnosti může se zazpívati některá z četných krásných písní k Nejsvětějšímu Srdci.

Tím ovšem není vykonáno ještě všecko. Bez svaté zpovědi a svatého přijímání nedalo by se zasvěcení ani mysliti. Rovněž nebylo by si možno představit opravdové zasvěcení Srdci Pána Ježíše, kdyby členové rodiny neměli pevné vůle oškliviti si hřích a milovati ctnost. Celá rodina musí se snažit ze všech sil, aby nejkrásnějšími skutky dokázala svoji lásku k Ježíši Kristu. První pátek v měsíci jest nejlépe obnovovati slavnostně zasvěcení a jinak každodenně si je připomínati kratší společnou modlitbou.

Zásvětná modlitba.

Jednou z nejkrásnějších zásvětných modliteb rodin jest modlitba schválená Piem X. 19. května 1908:

Nejsvětější Srdce Ježíšovo, — tys projevilo svaté Markétě Marii přání — vládnouti nad rodinami křesťanskými. — My tedy dnes přicházíme, — abychom prohlásili — tvou neobmezenou vládu — nad rodinou naší. — Od nynějška — chceme žíti životem tvým — chceme v srdci svém — pěstovati ctnosti — za něž jsi přislíbilo pokoj — už v tomto životě, — chceme se bedlivě varovati ducha světského, — jejž ty zavrhuješ. — Vládni nad naším rozumem — prostotou naší víry, vládni nad naším srdcem — láskou bez výhrady, — kterou srdce naše — bude planouti pro tebe, — a jejíž plamen budeme živiti —

častým svatým přijímáním. — Božské Srdce, — předsedej našim schůzkám — žehnej našim podnikům — duchovním i časným, — zaplašuj naše starosti, — zmírňuj naše útrapy. — Kdyby tě však přece — někdo z nás zarmoutil, — připomeň mu, — ó Srdce Ježíšovo, — že jsi kajícímu hříšníkovi — dobrotivé a milosrdné. — Až pak uhodí — hodina rozloučení, — až přijde smrt — a naplní nás zármutkem, — podrobíme se tvým věčným úradkům, — jak odcházející, — tak i pozůstalí. — Budeme se těšiti myšlenkou, — že nastane den, — kdy celá rodina, — v nebi zase spojená, — bude moci na věky chváliti — tvou slávu — a tvá dobrodiní. — Kéž neposkvrněné Srdce Panny Marie — a slavný patriarcha svatý Josef — přednesou ti toto zasvěcení — a nám je připomínají — po všechny dny našeho života! — Budiž velebeno Srdce Ježíšovo, — Srdce našeho krále a Otce!

JUDA MACHABEJSKÝ. (167—161 př. Kr.)

Juda zvítězil nad Apolloniem — Porazil Serona — Vítězství Judovo nad veliteli syrského vojska: Gorgiášem a Lysiášem — Očištění jerusalemského chrámu a posvěcení oltáře — Smrt Antiochova — Oběť za mrtvé — U Římanů — Hrdinná smrt.

I povstal Juda, příjmím Machabejský, syn Matatiášův, místo něho. Pomáhali mu všichni bratři jeho a všichni, kteří se byli přidali k otci jeho. Vedli boj Israelův s radostí.

I sebral Apollonius pohany, to jest ze Samařska vojsko velmi četné, aby bojovali proti Israelovi. Avšak Juda, zvěděv to, vytáhl proti němu, porazil ho a zabil. Padlo raněných velmi mnoho, ostatní pak utekli. I vzal si z nich kořist. Také meč Apolloniův Juda ukořistil a bojoval jím všecky dny.

Seron, velitel vojska syrského, uslyšev, že Juda sebral tlupu, shromážděných věrných, řekl: „Učiním si jméno a proslavím se v království výpravou proti Judovi a vojsku jeho, kteří tupí slovo královo."

Připravil se tedy a táhl s vojskem bezbožníků, silných pomocníků, aby se pomstili na synech Israelových. Přiblížili se až k Bethoronu.

Juda vytáhl proti nim s hrstkou. Když viděli, že to vojsko táhne proti nim, řekli Judovi: „Kterak bude moci hrstka nás bojovati proti tak velikému a silnému množství, kdyžtě nad to my zemdleni jsme dnes hladem?"

Juda řekl: „Snadno jest Bohu dáti sevříti mnohé rukou nemnohých a není rozdílu u Boha nebes vysvoboditi mnohem nebo málem. Není totiž ve množství vojska vítězství boje, ale s nebe je síla. Oni táhnou proti nám s množstvím zpupnosti a bezbožnosti, aby pohubili nás, ženy naše, děti naše,

a aby zloupili nás. Ale my bojovati budeme za životy a zákony své. A Pán sám potře je před obličejem naším. Vy tedy nebojte se jich!“

Když domluvil, udeřil na ně náhle, i potřen byl Seron i vojsko jeho před obličejem jeho. A hnal ho cestou bethoronskou až na rovinu. Padlo z nich osm set mužů, ostatní pak utekli do země Filištínské.

I padl strach a bázeň z Judy a z bratří jeho na všecky sousední národy. Doneslo se také jméno jeho králi Antiochovi a o bojích Judových vypravovali všichni národové.

Když uslyšel král Antioch tyto události, popudil se hněvem, i poslal a sebral vojsko všeho království svého, vojsko velmi silné. Otevřev pokladnu svou, dal žold vojsku na celý rok a přikázal jim, aby hotovi byli ke všemu. A vida, že ubylo peněz z pokladů jeho a daně země že byly malé pro rozbroje a bídu, kterou způsobil v zemi, chtěje odníti práva odvěká — bál se, že leckdy nebude míti na vydání a na dary, jaké byl dával štědrou rukou a hojněji udílel nežli králové, kteří byli před ním. Jsa mysli velmi zdrcené, umínil si táhnouti do Persie, vybírati daně po krajích a nahromaditi mnoho peněz.

I zůstavil Lysiáše, muže znamenitého z rodu královského, aby spravoval věci královské od řeky Eufratu až po Egyptský potok, a vychovával Antiocha, syna jeho, dokud by se nevrátil.

Dal mu polovici vojska se slony a uložil mu vykonati vše, co si umínil, zejména v příčině obyvatelstva judského a jerusalemského — aby totiž poslal na ně vojsko, aby potřena a zahlazena byla moc israelská i to, co zbývalo z Jerusalema, aby vykořeněna byla památka jejich z toho místa. Uložil mu, aby osadil za obyvatele cizince ve všech končinách jejich, aby těm rozdělil losem zemi jejich.

Král pak vzav druhou polovici vojska vytáhl z Antiochie, města království svého, a přepraviv se přes Eufrat, táhl hořejšími krajinami.

Lysiáš vybral Ptolemea, syna Doryminova, Nikanora a Gorgiáše, muže mocného z přátel králových, a poslal s nimi čtyřicet tisíc mužů, jakož i sedm tisíc jezdců, aby táhli do Judska a pohubili je podle rozkazu králova.

Ti táhli s veškerou mocí svou a přišedše položili se táborem u Emaus na rovině. Kupci těch krajin, zaslechše, co se o nich vypravovalo, nabrali stříbra a zlata velmi mnoho, jakož i služebníků a přišli do ležení, aby kupovali syny Israelovy za otroky. K nim připojilo se také vojsko syrské a filištínské.

Juda a bratři jeho vidouce, že se rozmohlo neštěstí, že vojska se kladou táborem v končinách jejich a zvěděvše o slově královĕ, kterým přikázal záhubu lidu a dokonalou jeho zkázu, řekli si vespolek: „Vyzdvihněme ponížený lid svůj, bojujme za svůj národ a svatyni svou.“

I sešlo se shromáždění, aby hotovi byli k boji, aby se modlili a vyprosili si milosrdenství a slitování.

Jerusalem byl liduprázdný jako poušť, nebyl, kdo by vcházel nebo vycházel z dětí jeho, a svatyně byla pošlapána. Cizozemci byli v hradě, bylo tam sídlo pohanů. Vzata byla radost Jakobovi, umlkla tu píšťala i harfa.

Shromáždili se tedy, přišli do Masfy proti Jerusalemu — v Masfě totiž bývalo kdysi místo modlitby v Israeli — postili se ten den, oblékli se v žínice, popel sypali si na hlavu, roztrhli roucha svá, rozvinuli knihy zákona, po kterých slídili pohané, aby je pomalovali modlami svými, přinesli ozdoby kněžské, prvotiny a desátky, přivedli nazirejské, kteří vyplnili dny svých slibů a volali hlasem velikým k nebi: „Co máme činiti s těmito a kam je zavésti, když̌tě svatyně tvá jest pošlapána a poskvrněna, kněží tvoji v zármutku a ponížení, a hle, pohané proti nám se sešli, aby nás pohubili. Ty víš, co smýšlejí proti nám. Kterak bude možno nám obstáti proti nim, nepomůžeš-li nám ty, Bože?“ A zatroubili na polnice zvukem velikým.

Poté ustanovil Juda vůdce lidu, tisícníky, setníky, padesátníky a desátníky a řekl těm, kteří stavěli domy, právě se ženili nebo štěpovali vinice, jakož i bázlivcům, aby se vrátil každý domů podle zákona.

I hnuli se táborem a položili se k straně polední u Emaus. Tu řekl Juda: „Přepašte se, vzmužte se a buďte hotovi k jitru, abyste bojovali proti pohanům těmto, kteří se sešli proti nám, aby zahladili nás i svatyni naši. Neboť lépe jest nám umříti v boji nežli patřiti na neštěstí národa našeho a svatyně. Avšak, jak bude vůle na nebi, tak se staň!“

* * *

Gorgiáš vzal pět tisíc mužů a tisíc výborných jezdců, vytrhl s nimi z ležení v noci, aby přepadli tábor Židů a porazili je náhle. Mužstvo hradní posádky je vedlo.

Dověděv se o tom Juda vstal, on i junáci jeho, aby porazili sílu vojska královského, které bylo v Emausu. Ještě totiž bylo vojsko rozběhlé mimo tábor.

Když pak Gorgiáš přitáhl do ležení Judova v noci a žádného nenalezl, hledal jich po horách, mysle si: „Oni před námi utíkají!“

Jak se rozednilo, ukázal se Juda na rovině se třemi tisíci mužů toliko, kteří neměli ani odění ani mečů, jak si přáli. Když uzřeli pohanské vojsko, silně opevněné a vůkol něho jezdce, kteří byli vycvičeni v boji, řekl Juda mužům, kteří byli s ním: „Nebojte se množství jejich a útoků jejich se nestrachujte! Pomněte, kterak vysvobozeni byli otcové naši v moři Rudém, když je honil farao s vojskem velikým. Volejme nyní

k nebi a smiluje se nad námi Hospodin, rozpomene se na úmluvu s otci našimi, potře dnes toto vojsko před naším obličejem. I zvědí všichni národové, že jest, kdo by vysvobodil a zachránil Israele."

Když cizozemci zdvihli oči a uzřeli je, ani táhnou proti nim, vytáhli z ležení k boji. Tu ti, kteří byli s Judou, zatroubili na polnici. Když pak se utkali, pohané byli poraženi a utekli do roviny. Kteří zůstali pozadu, všichni padli mečem. Honili je až ke Geronu, až k rovinám idumejským, azotským a jamnijským. Padly jich asi tři tisíce.

Když se vrátil Juda a vojsko, jež táhlo za ním, řekl lidu: „Nebuďte dychtiví kořisti, neboť nastává ještě boj proti nám — Gorgiáš a vojsko jeho jest blízko nás na horách, — ale

stůjte nyní proti nepřátelům našim a bojujte proti nim. Poté bude vám lze bráti kořist bezpečně.

Když Juda ještě mluvil, hle, ukázal se oddíl nějaký vyhlédající s hory. Gorgiáš viděl, že se dali jeho lidé na útěk a že stany hoří. Dým totiž, který bylo viděti, ukazoval, co se stalo. Vidouce ty věci velmi se ulekli, a vidouce také Judu s vojskem na rovině hotovým k boji, utekli všichni do země Filišťanů.

Juda pak se vrátil, aby kořistil v táboře. I nabrali mnoho zlata, stříbra, purpuru modrého i mořského, zkrátka množství zboží.

Vracejíce se zpívali píseň a dobrořečili Bohu v nebi, že jest dobrý a že na věky trvá milosrdenství jeho.

Ten den došel Israel velikého vysvobození.

Všichni cizozemci, kteří vyvázli, přišli a oznámili Lysiášovi vše, co se přihodilo. Když to uslyšel, zděsil se a zmalomyslněl, že se nestalo v Israeli tak, jak on chtěl a co poručil král.

* * *

Druhého roku sebral Lysiáš šedesáte tisíc vybraných mužů a pět tisíc jezdců, aby bojovali proti nim. Když přitáhli do Judska a položili se v Bethoronu, Juda vytáhl proti nim s deseti tisíci mužů. Vida vojsko silné, modlili se takto: „Požehnán budiž, Spasiteli Israelův, který jsi odrazil útok mocného Goliáše rukou služebníka svého Davida a vydal jsi tábor cizozemců do rukou Jonaty, syna Saulova a zbrojnoše jeho. Sevři vojsko toto rukou lidu svého israelského, ať se zklamou ve vojsku svém i v jízdě. Zastraš je a zeslab smělost moci jejich, ať se pohnou porážkou svou. Poraz je mečem těch, kteří tě milují, aby tě chválili písněmi všichni, kteří poznali tvé jméno!"

Když pak svedli bitvu, padlo z vojska Lysiášova pět tisíc mužů. Lysiáš vida útěk svých a udatnost Židů, kteří hotovi jsou buď žíti anebo statečně umříti, odtáhl do Antiochie a sbíral bojovníky, aby jsouce rozmnoženi zase táhli do Judska.

Tehdy řekl Juda a bratři jeho: „Hle, potřeni jsou nepřátelé naši, pojďme nyní, vyčisťme svatyni a znova ji posvěťme."

I shromáždilo se všecko vojsko a vystoupili na horu Sion. Viděli svaté místo zpustlé, oltář znesvěcený, brány vypálené, v nádvoří proutí vyrostlé jako v lese nebo na horách a chrámové kobky pobořené. Tu roztrhli si roucha, kvíleli kvílením velikým, sypali si popel na hlavu, padli na tvář k zemi, zatroubili na polnice, kterými dávali obyčejně znamení a volali k nebi.

Tehdy zřídil Juda muže, aby bojovali proti těm, kteří byli na hradě, dokud by nevyčistili svatého místa.

Vybral také kněze bez úhony, mající zálibu v zákoně Božím. I vyčistili místo svaté, a vynesli kamení poskvrněné na místo

nečisté. Přemýšlejíce, jak naložiti s oltářem na zápalné oběti, který byl znesvěcen, připadli na dobrou radu zbořiti jej, aby snad nebyl jim na potupu, že jej pohané znesvětili. Zbořili jej tedy a složili kamení na chrámové hoře, na příhodném místě, dokud by nepřišel prorok a nedal poučení o něm.

Vzavše pak bezvadné kamení, podle zákona vystavěli oltář nový, takový, jaký byl prve. Vybudovali svatyni a místnosti chrámového vnitřku a s domem posvětili také nádvoří. Nadělali nových svatých nádob, vnesli do chrámu svícen, oltář kadidlový a stůl. Položili kadidlo na oltář, rozsvítili lampy, které byly na svícně, i bylo světlo v chrámě. Položivše pak na stůl chleby a zavěsivše opony, dokonali dílo, o kterém pracovali.

Dvacátého pátého dne měsíce devátého vstavše před jitrem, podali oběť podle zákona na novém oltáři na zápalné oběti, který byli udělali. Týž čas, týž den, kdy jej poskvrnili pohané, týž den obnoven byl se zpěvy, za zvuku citar, harf a cymbálů. Veškeren lid padl na tvář, klaněli se a dobrořečili k nebi tomu, který jim dal štěstí.

Osm dní slavili posvěcení oltáře podávajíce s veselím oběti zápalné, oběti pokojné a chvály. Průčelí chrámu ozdobili zlatými věnci a štítky, obnovili také brány i chrámové kobky a udělali k nim dveře. Velmi veliké bylo veselí lidu, že byla odvrácena potupa pohanů.

Juda, bratří jeho a všecka obec israelská ustanovili, aby slaven byl den posvěcení oltáře časy svými, rok co rok, osm dní ode dne dvacátého pátého měsíce devátého s veselím a radostí.

Toho času postavili také kolem hory Sionu vysoké zdi a pevné věže, aby někdy pohané přitáhnouce nepošlapali ji, jako učinili prve a položili tu posádku, aby ji střehli. K ochraně její ohradili také Betsur, aby měl národ pevnost proti zemi Edomské.

* * *

Král Antioch přecházel tedy hořejší krajiny. Když uslyšel, že jest město Elymais v Persii, slynoucí velikým bohatstvím stříbra a zlata, že jest v něm chrám velmi bohatý, a tam že jsou odění zlatá, pancíře a štíty, které tam byl zůstavil Alexander, syn Filipův, král macedonský, jenž byl nejprve kraloval v Řecku, přitáhl, aby dobyl města a zloupil je. Ale nemohl, ježto se o tom dověděli obyvatelé města, i povstali k boji a on utekl odtud. Odtáhl s velikým zármutkem, aby se vrátil do Babylona.

I přišel posel oznámiti mu v Perské zemi, že byla na útěk obrácena vojska, která byla v zemi judské, že Lysiáš v čele velikého vojska odtáhl, zahnán byl od Židů, kteří se zmohli zbrojí, zbožím a množstvím kořisti, nabraným z vojsk poražených, že zbořili ohavnost, kterou byl zřídil na oltáři v Je-

rusalemě, a že svatyni, jak byla prve, obehnali vysokými zdmi, jakož i Betsuru, jeho město.

Když uslyšel král ty řeči, lekl a pohnul se velice. Klesl na lože a upadl zármutkem v nemoc, že se mu nesplnilo, co si byl přál. A pobyl tu drahně dnů, neb se obnovoval v něm veliký zármutek. Když soudil, že umře, svolal všecky své přátele a řekl jim:

„Odstoupil spánek od mých očí, poklesl, padl jsem na mysli z úzkosti. Myslím si v duchu svém: V jak veliké soužení jsem přišel a v jaké záplavě zármutku jsem nyní, já, který jsem býval dobrotivý a milovaný, dokud jsem moc měl! Nyní však se rozpomínám na zlé věci, které jsem učinil v Jerusalemě, z něhož jsem pobral všecko nářadí zlaté a stříbrné, které v něm bylo a poslal jsem hubiti obyvatelstvo judské bez příčiny. Poznávám tedy, že proto stihly mě tyto zlé věci, a aj, hynu zármutkem velikým v zemi cizí."

I povolal Filipa, jednoho z přátel svých, a ustanovil ho nad celým královstvím svým. Dal jemu korunu, roucho své a prsten, aby vedl Antiocha, syna jeho, a vychoval za vladaře. A umřel tam král Antioch.

* * *

Za panování Antiocha Eupatora, syna bezbožného Antiocha stalo se mezi mnohými jinými událostmi:

Juda vytáhl proti Gorgiášovi, správci Edomska. Ten vytáhl se třemi tisíci pěších a čtyřmi sty jezdců. Když se srazili, něco málo Židů padlo. I vzýval Juda Pána, aby byl pomocníkem a vůdcem boje. I počal řečí otců s písněmi válečný křik a udeřiv na bojovníky Gorgiášovy, rozehnal je.

Poté Juda sebrav vojsko, přitáhl do města Odollam, a ježto přicházel sedmý den, očistivše se podle obyčeje na tom místě světili sobotu.

Druhého dne pak přišel Juda se svými, aby sebral těla padlých a položil je k rodičům do otcovských hrobů. Tu nalezli pod řízami zabitých z darů modlám, které v Jamnii byly, které zákon Židům zapovídá. I bylo všem zřejmo, že padli pro tu příčinu.

Proto všichni dobrořečili spravedlivý soud Pána, který z tajných věcí učinil zjevné. Poté obrátivše se k modlitbě prosili, aby na to provinění, které se stalo, zapomenuto bylo.

Šlechetný Juda pak napomínal lid, aby se uchovali hříchu, na své oči vidouce, co se stalo pro hříchy těch, kteří padli.

A učiniv sbírku, poslal dvanácté tisíc drachem stříbra do Jerusalema, aby podána byla oběť za hříchy mrtvých, dobře a zbožně smýšleje o vzkříšení, — kdyby totiž nebyl měl naděje, že padlí vstanou, bylo by se domnívati, že bylo zbytečno a neužitečno modliti se za mrtvé — a maje na zřeteli, že ti, kteří

zbožně zemřeli, mají výbornou odměnu složenou. Proto svatá a spasitelná jest myšlenka za mrtvé se modliti, aby hříchů zproštěni byli.

* * *

Juda uslyšel o slávě Římanů, že jsou mocní a silní, že povolují všem, co kdo od nich žádá, že se všemi, kteříkoli přistoupili k nim, vešli v přátelskou smlouvu, že jsou tedy mocní a silní. Slyšeli také o jejich válkách a o hrdinských činech, které byli učinili v bojích s Galaty, že se jich zmocnili a učinili si je poplatnými. Uslyšeli dále, jak veliké věci učinili ve Španělsku, že se zmocnili dolů na stříbro a na zlato, které tam jsou, že opanovali všecka místa svou moudrostí a vytrvalostí.

I vyvolil Juda Eupolema, syna Jana, syna Jakobova a Jasona, syna Eleazarova, a poslal je do Říma, aby s nimi vešli v přátelství a společenství.

Vydali se tedy do Říma, na cestu velmi dalekou a všedše do rady řekli: „Juda Machabejský, bratři jeho a národ židovský poslali nás k vám, abychom vešli s vámi ve spolek a v přátelství, abyste zapsali nás za spojence a přátele své.“ Ta řeč se jim zalíbila.

A dali jim zápis, který dali napsati na měděné desky a který poslali do Jerusalema, aby tam byl u nich na památku pokoje a spojenectví.

* * *

Juda porazil vojsko Nikanora, vojevůdce krále syrského, Demetria, nástupce krále Antiocha Eupatora. Nikanor byl v boji zabit.

Když uslyšel Demetrius, že padl Nikanor a vojsko jeho v bitvě, poslal podruhé Bakchida a Alcima do Judska a pravé křídlo svého vojska s nimi. I táhli cestou vedoucí do Galgaly dvacet tisíc mužů pěších a dva tisíce jízdných. Táhli do Beree.

Juda byl se položil s vojskem v Laise. Tři tisíce vybraných mužů bylo s ním. Ale vidouce sílu toho vojska, že jest jich mnoho, báli se velice, i vykradli se mnozí z ležení, že z nich nezůstalo než osm set mužů.

Juda tedy vida, že se rozběhlo vojsko jeho a že bitvě nelze se vyhnouti, byl zkormouceného srdce, neb neměl času, aby je shromáždil. Byl velmi znepokojen.

I řekl těm, kteří byli zůstali: „Vstaňme a pojďme na své nepřátele, budeme-li moci bojovati proti nim!“

Odvracovali ho však, řkouce: „Nebudeme moci, ale zachovejme životy své nyní. Poté vrátíme se s bratry svými a tehdy bojovati budeme proti nim. Jeť nás málo.“

Tu řekl Juda: „Odstup to ode mne, bych učinil tu věc, abychom utekli před nimi. Přišel-li čas náš, zemřeme zmužile pro bratry své a neuvoďte poskvrny na svou slávu!“

Postavili se tedy proti vojsku, když se hnulo z tábora. Jízda byla rozdělena na dvě strany. Prakovníci, střelci, přední bo- jovníci, všichni silní muži táhli před vojskem. Bakchides byl na pravém křídle nepřátelského vojska.

Bitevní šik blížil se se dvou stran, a troubili na polnice. Tu troubili také lidé Judovi. Země se třásla od hluku vojsk. Bitva byla vedena od rána až do večera.

Když Juda viděl, že silnější jest díl vojska Bakchidova na pravém křídle, sestoupili se kolem něho všichni lidé udatného srdce. I porazili pravé křídlo a honil je až k hoře Azotské. Ti, kteří byli na levém křídle, vidouce, že poraženo jest křídlo pravé, pustili se v patách za Judou a za těmi, kteří s ním byli. Bitva se rozmohla, i padlo mnoho z těchto i z oněch. Také Juda padl, ostatní utekli.

Jonatas pak a Šimon vzali Judu, bratra svého, a pochovali ho v hrobě otců svých v městě Modinu. Všecek lid israelský oplakával ho pláčem velikým. Kvílili mnoho dní, říkajíce: „Jaktě padl junák, zastánce lidu israelského!"

Po smrti Judově vedli vítězný boj proti nepřátelům Jonatan a Šimon, jeho bratří. Osvobodili národ israelský úplně.

1. Mach. 2,—9,

*

Závěr Starého Zákona.

Vypravováním o Judovi Machabejském a o jeho bratřích končí knihy Starého Zákona. Poslední událost zmíněná Písmem svatým Starého Zákona časově patří do roku 124. před Kri- stem Pánem. S dalšími dějinami židovského národa seznamuje nás zvláště vynikající spisovatel a dějepisec židovský Josef Flavius.

Docela tak jako za našich časů.

Po Judově smrti vedl osvobozovací boj nejmladší jeho bratr Jonatan. Judsko stalo se samostatným a Jonatan byl v něm svrchovaným knížetem a zároveň veleknězem. Za jeho vlády nabyla v Judsku veliké moci strana bohaté a nábožensky lho- stejné šlechty, tak zvaných saduceů. Saduceové, největší měrou přispívali k šíření „pokrokové" ovšem naprosto pohanské osvěty řecké. Mnozí z judské mládeže místo chrámu raději vyhledávali tělocvičny, kde scházeli se s mládeží pohanskou. Tyto styky velice poškozovaly náboženskou výchovu mládeže v zámožných judských rodinách. Ve vznešené společnosti židovské pod vli- vem saduceů přestávalo se věřit v nesmrtelnost duše, ve zmrtvýchvstání, v Boží prozřetelnost. Výsledek bezvěreckého vedení mládeže ukázal se v dalších generacích. Nemravnost a bezcitná tvrdost k bližnímu byly přiměřeným ovocem sadu- cejského beznáboženského pokrokářství. Později Pán Ježíš ne- jeden výstražný příklad bral ze života bohatých a pyšných sa- duceů.

Strana pokrytců.

Vedle saduceů byla v židovském národě v té době strana fariseů. Fariseové byli svým náboženským smýšlením v úplném odporu s liberálními saducei. Chránili se pohanského vlivu, nazývali se učiteli lidu, nechávali si od lidu prokazovati přehnanou úctu. Třídní jejich chybou bylo, že od lidí s nelítostnou přísností žádali plnění zákona do poslední litery. Zákon doplňovali svými, často zcela nesprávnými a nespravedlivými doplňky a podáními. Zachovávání zákona u fariseů samých bylo pouze zevnější, před lidmi. Jinak dopouštěli se nejtěžších hříchů: lichvy, utiskování vdov a sirotků, cizoložství, křivé přísahy a j. Tak bylo zvláště v době příchodu Ježíše Krista, jenž nejedenkráte přísnými a varovnými slovy vybízel farisee k polepšení: „Na stolici Mojžíšovu zasedli zákoníci a fariseové. Všecko tedy, co vám řeknou, zachovávejte a čiňte, ale podle skutků jejich nečiňte, neboť mluví, ale nečiní. — Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, neboť podobáte se hrobům obíleným, které zevně se jeví lidem úhlednými, uvnitř však jsou plny... všeliké nečistoty.“ Mat. 23, 27.

Další samostatní panovníci judští.

Po Jonatanovi 161—143 stal se knížetem i veleknězem bratr jeho Šimon 143—135. Za vlády Šimonovy strana saduceů neomezeně vládla, fariseové byli pronásledováni. K fariseům se tehdy přidali vykladači zákona, zákoníci. Šimon byl úkladně zavražděn nápadníkem knížecího trůnu Ptolemeem.

Starozákonní poustevníci.

V době politických zápasů mezi farisei a saducei někteří Židé nechtějíce se přidati ani k jedněm ani k druhým utvořili zvláštní náboženskou společnost. Nazývali se Esseni. Žili na stepi jižně a jihovýchodně od Hebronu. Zachovávali chudobu, zdrženlivost od masitých pokrmů, poslušnost k představeným, zdržovali se i manželství. Majetek měli společný.

Židé octli se v římské pasti.

Stranické boje se ještě přiostřily za vlády syna Šimonova, Jana Hyrkana 135. Po něm stal se knížetem Juda Aristobulus 105—104. Ten poprve od dob posledního judského krále Sedekiáše zase užíval titulu královského. V letech 104—78 vládl Aristobolův bratr Alexander Janneus. Dal popraviti na tisíce fariseů. Když Alexander zemřel, vládla jeho manželka Salome 78—69. Za ní smířily se strana saduceů a fariseů. Od té doby členové židovské velerady byli bráni z obou stran. Politické zápasy mezi farisei i saducei obnovovaly se znova a znova,

neboť jedni i druzí chtěli míti vladaře ze svého středu. Uchazeči o trůn obraceli se o pomoc zvláště k Římanům. Římané byli ovšem rádi, neboť mohli tak ponenáhlu zaváděti svoji svrchovanost. Roku 63. před Kristem P. vojevůdce římský Pompejus dobyl Jerusalema a ustanovil, syna Salome, Hyrkana II. veleknězem a poplatným knížetem. Pompejus dal strhnouti jerusalemské hradby. Aby zmenšili vliv Jerusalema, rozdělili Římané zemi na pět soudních okresů: Jerusalem, Jericho, Sepphoris, Amathus, Gadara. Vojevůdce a vlastně vladař římský Gajus Julius Cesar dal Židům náboženskou a občanskou svobodu. Ustanovil však správcem země již ne Žida nýbrž Idumejce, jménem Antipatra. Syn Antipatrův Herodes, zvaný Veliký, dostal roku 40. od římského senátu královský titul, zmocnil se roku 37. Jerusalema a stal se pod římskou svrchovaností králem židovským. V tomto roce došlo na slova patriarchy Jakoba, který předpověděl čas příchodu Vykupitelova památnými slovy: „Nebude odňato žezlo Judovi, ani vládce z krve jeho pocházející, dokud nepřijde Ten, jenž má býti poslán, a jenž bude očekáváním národů.“ Herodesem Velikým vypadlo vladařské žezlo z rukou potomků Judových. Národu židovskému v jeho vlastní zemi panoval cizinec.

Herodiáni.

Herodes zlatem i mečem upevňoval svou vládu a získával si stoupence a přátele. Úřad velekněžský neodvážil se sám vykonávati a ustanovoval jím některého sobě oddaného kněze. Opevnil chrám jerusalemský a založil severně od chrámu silnou pevnost, aby měl chrám stále ve své moci. Stoupenci Herodesovi utvořili stranu tak zvaných Herodiánů.

Publikáni.

Obyvatelé Judska, oddaní Římu, pronajímali si daně a cla od Římanů. Odváděli Římu určitý poplatek, ostatní ponechávali sobě a tak z odírání lidu bohatli. Nazývali se publikáni a byli nenáviděni z pochopitelných příčin ode všech.

„Toho času pak vyšel rozkaz od císaře Augusta, aby se vykonal soupis celé říše.“ Luk. 2, 1.

Takové byly poměry v zemi a v národě židovském za vlády Herodesa Velikého, kdy byla odňata berla od Judy a kdy Židům vládl cizinec. Sedmdesát týdnů Danielových chýlilo se ku konci. Již brzy měl býti navždy uzavřen Zákon Starý a měl nabýti věčné platnosti Zákon Nový, zákon nepochopitelné lásky Boží k hříšnému lidstvu. Již brzy měl se světu naroditi tak toužebně očekávaný Vykupitel. Celý takřka tehdy

známý svět byl sjednocen pod vládou světovládného Říma. Ponenáhlu uklidňovalo se řinčení válečných zbraní a nastávalo veliké slavnostní ticho. Blížila se chvíle, kdy měl podle úradků Božích spočinout na trůně chudých jeslí v paláci chudobného chléva Král všech králů, Syn Boží, Ježíš Kristus.

Pohlédněme nazpět!

Dočetli jsme Písmo svaté Starého Zákona. Prožívali jsme v duchu osudy starozákonního lidstva, zvláště vyvoleného národa židovského. A musíme uznati, že žádná kniha na světě, kromě Evangelií, nemůže se a nedovede se učiniti překrásnými příklady ze skutečného života a nespočetnými poučeními pro život tak nezapomenutelnou jako kniha Starého Zákona. Četba této knihy nepůsobí jen krásou obsahu a úžasnou myšlenkovou náplní dojem nejvzácnější knihy, nýbrž ještě něčím naprosto jiným. Podobně jako v knihách Nového Zákona i zde každá stránka ba každý řádek má na sobě takřka hmatelnou pečeť Božského Původce, který je diktoval. Čtenář má dojem jakoby Pán Bůh sám s ním rozmlouval. Při každém povzbuzení k dobrému a při každé výstraze před zlým cítí v sobě hlas svědomí, jež se ozývá, hlásí se ku svému Tvůrci a nutí člověka, aby následoval a vyhledával dobré a varoval se zlého. V této věci jest a vždycky zůstane Písmo svaté jak Starého a tím více Nového Zákona knihou všech knih.

Písmem svatým dává nám Prozřetelnost Boží aspoň poněkud nahlédnouti do svých plánů, podle nichž řídí svět a jeho obyvatele. Závratně všemohoucí, stvořitelské Slovo Boží zbudovalo vesmír, v nesmírných jeho prostorách učinilo naši zemi, okrášlilo ji co nejlépe a dalo život rozumnému tvoru, obdařenému zásluhy — schopnou svobodnou vůli. Dobrota Boží zahrnula první lidi nejvzácnějšími dary, z nichž nejcennějším byla sama otcovská láska Boží.

Kde byla svobodná vůle, tam musilo býti i přikázání. Kde ukázala se nadměrná otcovská láska Boží, tam musila se osvědčiti i oddaná dětinná láska lidí. Ne nadarmo byli stvořeni k podobě a obrazu Božímu. Čím mohli se Bohu více podobati než věrnou láskou?

Bohužel naši prarodiče zapřeli v sobě lásku k Pánu Bohu a poddali se svodům, pýchou padlého, anděla. A to byl okamžik, kdy otcovská láska Boží zastkvěla se v novém světle, ve světle nekonečného opravdu otcovského slitování a milosrdenství. Za oplakanou zpronevěru dostává se lidem mimo všecko nadání a očekávání slibu věčné a na nejvyšší míru vystupňované lásky Boží přislíbením Vykupitele, Syna Božího, jenž se narodí z jedné z budoucích dcer Eviných. „V tom se ukázala na nás láska Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, abychom byli živi skrze něho. V tom jest láska, ne, že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že On

prve miloval nás a poslal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše.“ I Jan 4, 9. 10. „Tak Bůh miloval, svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.“ Jan 3, 16.

Láska Boží dala znova lidem bezpodmínečný zákon, že chce býti milována. Hřích, to jest neposlušnost vůči Božím přikázáním, zůstal i nadále projevem nevděku a nelásky vůči Bohu.

Vypravování o Kainovi, jeho hříšných potomcích, o trestu potopy, dává nám poznati, že i ta největší láska se neobejde bez spravedlnosti. Spravedlnost nezměnitelně káže, je-li láskou vytrvale a zatvrzele pohrdáno, že nastoupiti musí trest. Vrcholným trestem jest, když rozumná bytost je navždy vyloučena z otcovské lásky Boží.

Divili jsme se tomu, že ani potopa nezničila hřích. Hřích stal se nevyléčitelnou nemocí lidské přirozenosti. Nebýti léku milosti Boží, to jest nadpřirozené pomoci Boží, ku konání dobrého a k přemáhání zlého, veškeré lidstvo bylo by neodvolatelně propadlo časné i věčné záhubě. Bůh stal se lékařem lidstva. Vzhledem k budoucím zásluhám Ježíše Krista dostávalo se každému milosti Boží. Nebylo potřebí než milost přijati, neodporovati jí, nechati si pomoci, nezavírat oči před spásným osvícením, spolupůsobit s nadpřirozenou posilou, varovat se hříchu, upřímně ho litovat, když už se stal. Ospravedlnění milosti Boží nebylo ovšem úplné. Neblahý hřích dědičný zůstával i v duších čistých a spravedlivých, jako byl Abel, jako nezhojená rána, kterou nemohlo zaceliti nic, leč budoucí bolestné a hluboké rány na těle Vykupitele. Duše spravedlivých jedna za druhou odcházely do bezbolestného, ale také bezradostného předpeklí a tam se těšily myšlenkou na příští radostnou a slavnou spásu.

Podivuhodným světcem Starého Zákona jest Abraham. Jeho vírou a láskou byla uchvácena i nebesa. Dostává se mu od Boha skvělého vyznamenání. Jest jmenován zakladatelem vyvoleného národa a praotcem samého Vykupitele. Isák, Jakub, Josef, trojice „nesmrtelných“ v dějinách starozákonních, byly první slibné výhonky z kmene Abrahamova. Zvláštní péče Boží bude věnována ratolesti a později mohutné větvi Judově. Na ní má vykvésti v čas Bohem určený Květ neskonalé krásy.

Tmavé a smutné bylo starozákonní nebe. Slunce spásy bylo ještě tak daleko svého východu. Než přece! Alespoň půlnoční slunce, které nemělo ovšem žádoucího jasu a žhavého tepla, vzešlo vyvolenému národu Mojžíšem. Vůdce a osvoboditel národa, ostražitý vládce, zákonodárce, soudce, prorok, spisovatel posvátných dějin, muž, světec, velikán, jehož „znal Hospodin tváří v tvář“, to byl Mojžíš. Mojžíš z rukou Božích vzal Zákon a odevzdal jej svému národu. Tím vtiskl témuž národu nesmazatelnou pečeť, která navždy rozlišila tento národ od národů ostatních. Mojžíš jedinečným způsobem podobal se svým životem Ježíši Kristu.

Tito a ostatní vynikající mužové v druhém tisíciletí před Kristem Pánem proslavili se věrnou láskou k Pánu Bohu. Mohli bychom je přirovnati k překrásným vrcholům velehor. Ale jak vypadala údolí? Jak vypadal lid? Bohužel, mezi dobrými vlastnostmi vyvoleného národa nenalézala se věrnost k Pánu Bohu a jeho nejsvětější vůli. Když čteme o stálých revolucích proti Mojžíšovi, tlumočníku Božímu, při putování do zaslíbené země, lehce bychom přijali myšlenku, že si Bůh vyvolil ten nejhorší národ, jehož věrolomnost byla opravdu nenapravitelná. Mělo-li by tomu tak býti, našli bychom jen ten důvod, že chtěl Bůh právě na nehodném lidu dáti vyniknouti své věrnosti, shovívavé lásce, vlídnému milosrdenství a ovšem i nutné spravedlnosti. Bylo by nesnadno jen zhruba spočítati, kolikrát Bůh odpustil provinilému národu a kolikráte odvolal své tresty. Právem mohli všichni zbožní vůdcové národa israelského s výčitkou volati k svému lidu ústy Isajášovými, slovy Hospodinovými: „Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou. Zná býk hospodáře, i osel jesle svého pána, Israel však mne nezná, lid můj rozumu nemá. — Kam ještě bít vás mám, kdyžtě hřešíte dále? Hlava všecka jest bolavá, srdce všecko choré.“ Is. 1, 4...

Než nejsme vševědoucí, neznáme povahy národů druhých, nemůžeme říci, že by který jiný národ byl býval lepší. A nepozorujme národy, všímejme si sebe samých! Nejsme my, nejsem já sám, hodně blízko národu israelskému? Jaké nesmírné škody nadělala israelskému národu jeho zatvrzelost a zpětilost ve hříších! Ty škody nelze vyjádřiti v žádných číslicích, neboť tyto škody sahají do věčnosti. Neklameme Pána Boha chvilkovou lítostí, jak to dělávali Israelité, abychom také my v příštím okamžiku po svaté zpovědi uráželi svého laskavého Vykupitele znova a snad více? Každý těžký hřích může se člověku státi nesmírnou škodou, nenapravitelnou škodou, kdyby s ním šel na věčnost.

Israelité chtěli míti krále, chtěli se podobati okolním pohanským národům. A skutečně podobali se jim, bohužel někdy až příliš. Příčinou, že celý národ ocital se na scestí, býval nejedenkrát královský jeho vůdce. Jenom nepatrný počet králů zapsal se zlatým písmem do pamětní knihy národa. A zvláště David! Prostý pastýř, znamenitý voják, konečně král, otec svého národa, obdivuhodný státník, básník a skladatel nevyrovnatelných písní — žalmů, toť životní dráha Davidova. A vrcholným bodem na této dráze není snad sláva krále a státníka. David svojí horoucí láskou k Bohu, osvědčenou zvláště hlubokou pokorou, skroušeným pokáním a potomním svatým životem, překonal i nejslavnější panovníky starověké a stal se hodným, aby z jeho rodiny vzešel světu Král, toužebně očekávaný, jenž by pod svojí vládou spojil nebe i zemi.

Nehodní králové a Bohu nevěrný lid přivodili na celý národ nutný rozvrat. Rozdvojení království a konečně smutný odvod

do zajetí jsou hlavní epochy onoho rozvratu. Ale Bůh neodvolal svá zaslíbení. Nepřestal se smilovávati nad svým národem. Posílá malomyslným zajatcům proroky. Jsou to mužové, před jejichž dílem stojíme i dnes v němém úžasu. Nezměrná byla duchovní bída zajatého lidu: sláva, pýcha národa židovského, jerusalemský chrám, stal se hromadou ssutin, sama Boží zaslíbení zdála se býti zrušena, když vyvolený národ stal se otrokem pohanů. Přidáme-li k tomu mravní úpadek a náboženskou lhostejnost zajatého lidu, máme obraz dokonalé zkázy. Nad Israelem zavírá se hrob. Ale ještě jsou zde proroci. S nadlidským úsilím přemáhají zkázu, burcují lid z náboženské lhostejnosti, budí v nich touhu po slíbeném Vykupiteli, napravují jejich mravy, vypočítávají jim roky, kdy se jim dostane vysvobození z rukou pohanů a obnovují tak celý národ ve víře, v naději a v lásce k Bohu. Jsou stíháni nevděkem, pronásledováni, kamenováni, ale vytrvají a vskutku stávají se křisiteli a zachránci k smrti odsouzeného lidu, sami jsouce k smrti odsuzováni. Celý zajatý národ přičiněním proroků stal se prorokem pohanům.

Vytrvalost v potírání zlého a v zasévání dobrého jest žádoucí i v našich dobách, podobajících se v mnohém náboženskému a mravnímu úpadku tehdejšímu. Máme proroky, svět nebyl nikdy bez proroků. Jsou to naši svatí, svatí církve katolické. Jako dítě v tlačenici a zmatku nepouští se své matky, nepustíme a nesmíme se pustiti my svých svatých a ve službě Boží, v trpělivosti, přehorlivých vůdců. Obeznáme-li se s jejich životem, najdeme-li s pomocí milosti Boží tajemství jejich svatých úspěchů, nepotřebujeme více. „Zachraňovati duše ve službách Ježíše Krista“ bylo nejkrásnějším heslem všech dob a jest jím do dneška. Nemůžeme dlouho váhati!

Nevděk národa israelského vůči Bohu neskončil se ve Starém Zákoně, ale vyvrcholil v Zákoně Novém, když zástupcové vyvoleného národa, tisíciletími očekávaného Vykupitele odsoudili k potupné smrti jako zločince. Ale Prozřetelnost Boží ani na okamžik nepouští nitky dobrých i zlých činů lidských ze svých všemohoucích rukou. Zlá vůle a zlý čin katanů Ježíše Krista, ne ovšem zásluhou těchto, ale zásluhou Boží Moudrosti a Lásky stal se činem vykoupení a spásy nejenom členů národa vyvoleného, nýbrž všech lidí dobré vůle. Plán Prozřetelnosti Boží, směřující ku spáse lidstva, v první své části byl splněn. Než o tom až v dalším dílu Písma svatého... Nikdy nezapomeneme, že nevděk k Pánu Bohu vždy byl a vždy bude lidstvu k záhubě. Vděčnost k Bohu naopak jest radostnou cestou ku spáse. Nikdo a nic žádným způsobem nedovede překaziti plánů Prozřetelnosti Boží. S námi nebo bez nás, ale vždycky, Moudrost a Moc Boží dosahují svých nejsvětějších úmyslů. Proto nemůžeme než modliti se co nejčastěji: Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku, nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

Z KNIHY ŽALMŮ.

Blaze spravedlivým, běda hříšníkům.

Žalm 1.

Blaze muži, který nikterak — podle rady bezbožných nechodí, — na cestu hříšníků nevstupuje, — ve sboru posměváčků nesedá, — ale v zákoně Páně má zálibu svou, — v zákoně jeho přemýšlí ve dne v noci. — Jako strom bývá, štípený — u tekoucích potoků, — jenž dává ovoce časem svým, — jehož list neuvadá. — Všecko, co podniká, daří se.

Nikoliv tak bezbožní, nikoliv tak, — ale jak pleva, již vítr se země svívá. — Protož bezbožní na soudu neobstojí, — ani hříšníci ve sboru spravedlivých. — Neboť Hospodin zná cestu spravedlivých, — kdežto cesta bezbožných záhubou končí.

Velebnost Boží zrcadlí se ve hvězdném nebi a v člověku, králi přírody.

Žalm 8.

Hospodine, Pane náš, — jak podivuhodné je tvé jméno — po veškeré zemi! — Jeť vysoko na nebi tvoje sláva. — Ze rtů nemluvňat a kojenců — vyvozuješ si mocnou chválu — na vzdory svým nepřátelům, — bys umlčel odpůrce, protivníky.

Hledím-li na nebesa tvoje, — jež jsou dílo tvojich prstů, — na měsíc, na hvězdy, které jsi upevnil, — co je člověk, že si ho všímáš, — nebo smrtelník, že o něj pečuješ?

Učinils rovna ho bezmála andělu, — slávou a ctí jsi ho korunoval. — Ustanovils ho nad díly rukou svých, — všecko jsi podřídil jeho nohám:

všecek brav a hovězí skot, — ano i zvířata polní, — nebeské ptactvo a ryby mořské, — cokoli prochází cestami moře.

Hospodine, Pane náš, — jak podivuhodné je tvé jméno, — po veškeré zemi!

Vzor spravedlivého, který smí s Bohem obcovati a čekat od něho ochranu.

Žalm 14.

„Pane, kdo smí být hostem ve tvém stánku, — aneb kdo přebývat na tvé svaté hoře?“

„Kdo žije bezvadně a koná spravedlnost: — Ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci, — s pomluvou na jazyku nepobíhá, — nečiní žádné křivdy bližnímu svému, — aniž hanu vznáší na své druhy, — zlomyslníka, kdo zavrhuje, — ale váží si ctitelů Hospodinových, — přísahy, kterou se bližnímu za-

vázal, neruší, — kdo svých peněz na lichvu nepůjčuje, — a proti nevinnému úplatků nebere.

Kdo takto jedná, nebude viklat se na věky!“

Štěstí žalmistovo z toho, že Bůh je nejvyšší dobro jeho.

Žalm 15.

Zachovej mne, Hospodine, — neboť v tebe důvěřuji.

Říkám Pánu: „Bůh můj jsi ty, — nemám dobra mimo tebe.“ — Svatým, kteří jsou v zemi jeho, — těm plní podivně všecka má přání. — Mnoho mají utrpení, — kteří se za bohy jinými honí. — Nebývám ve sboru jejich pro krev, — jména jejich ni neberu do úst.

Pán je můj dědičný podíl a kalich. — Tys ten, jenž úděl můj zachováváš. — Podíl mi připadl v rozkošném kraji. — Moje dědictví též mi se líbí. — Velebím Pána, jenž dal mi rozum, — k tomuť i v noci mne svědomí pudí. — Mám Pána stále na zřeteli, — maje ho po pravu, neviklám se. — I plesá srdce mé a jásá jazyk můj. — Odpočívá též tělo mé v pokoji. — Neboť nenecháš duše mé v podsvětí, — a svému svatému nedopustíš, — aby zakusil porušení. — Dáš mi poznati cesty k životu, — radostí před tváří svou mne naplníš, — jeť plno rozkoše v pravici tvé vždycky.

Velebnost Boží hlásá příroda i zjevení.

Žalm 18. I. část.

Nebesa vypravují slávu Boží, — a díla rukou jeho hlásá obloha. — Den dni výmluvně podává tu zprávu, — a noc noci dává to poučení.

Není to mluva, aniž jsou to řeči, — jejichžto hlasů bylo by možno neslyšet. — Po celé zemi rozléhá se zvuk jejich, — a až na kraj světa jejich slova, — tam, kde postavil slunci stánek jeho.

To jest jak ženich, jenž z ložnice vyšel, — plesá jak rek, když se do běhu dává, — na jednom konci nebes jest východ jeho, — běží do kola až dojde druhého konce, — a nic nemůže skrýti se před jeho žárem.

II.

Zákon Páně je dokonalý, — občerstvuje duše. — Zjevení Páně je spolehlivé, — moudrost skýtá dětem.

Ustanovení Páně jsou správná, — obveselují srdce. — Přikázání Páně jsou skvělá, — osvěcují oči.

Bohoslužba Páně je svatá, — potrvá na věky věkův. — Výroky Páně jsou jen právo, — všecky jsou spravedlivé.

Vzácnější jsou nežli zlato, — než množství drahokamů. — Ano, sladkost jejich je nad med, — který vytekl z plástu.

Také tvůj sluha poslouchá jich, — jeť za ně odměna velká. — Poklesky kdo může poznat? — Od těch, jichž nejsem si vědom, mne očisť!

Také zpupných ušetři svého sluhu, — nechať nade mnou nevládnou, — i budu bez úhony a prost — velikého hříchu.

Kéž se líbí slova úst mých — i smýšlení srdce mého — tobě vždycky, Hospodine, — pomoci má i spáso!

Prosba za prominutí hříchu a za vysvobození.

Žalm 24.

K tobě pozdvihuji mysl svoji, — Hospodine, Bože můj!

V tebe doufám, nedej, bych zahanben byl, — ať mi se neposmívají škůdcové moji!

Vždyť žádný, kdo v tebe doufá, nedojde hanby, — zahanben bude, kdo pošetile hřeší.

Cesty své, Hospodine, ukazuj mi, — po svých stezkách chodit vyučuj mne.

Voď mne ve své pravdě a poučuj mne, — neboť ty jsi Bůh, jenž pomáhá mi.

V tebe také doufám po celý den.

Vzpomeň, Pane, na svá slitování, — a na své milosti, že jsou od věčnosti.

Čím jsem se v mládí provinil, nevzpomínej. — Dle svého milosrdenství ty buď mne pamětliv, — pro dobrotivost, Hospodine.

Laskavý a upřímný Hospodin jest, — protož ukazuje zbloudilým cestu.

Vodí chuďasy ve spravedlnosti, — vyučuje ubohé svým cestám.

Veškery cesty Páně jsou milost a věrnost — těm, kteří smlouvy s ním a jeho příkazů dbají.

K vůli svému jménu, Hospodine, — odpusť mou vinu, neboť veliká jest.

Který člověk bojí se Hospodina, — toho poučí, kterou cestu má volit.

On sám hoví si ustavičně v štěstí, — a jeho potomstvo dědičně vládne zemí.

Přítelem jest Pán těm, kdo se ho bojí, — oznamuje jim svá zaslíbení.

Oči mé na Pána stále upřeny jsou, — neboť on vyprostí z léčky nohy moje.

Shlédni na mne a nade mnou se smiluj, — neboť opuštěn a zubožen jsem.

Velmi mnoho má úzkostí mé srdce, — z mojich utrpení vyprosti mne.
Popatř na mou bídu a na mou nesnáz, — a vše, čím jsem se provinil, mi promiň.
Pohleď, jak mnoho jest mých protivníků, — a jak nespravedlivě nevraží na mne.
Opatruj můj život a vysvoboď mne, ať nejsem zahanben, neb jsem v tebe doufal.
Dobří a spravedliví přilnuli ke mně, — protože jsem důvěru měl v tebe.
Vysvoboď, Bože, Israele — ze všech jeho tísní.

Uznej a vyznej své hříchy i budou ti odpuštěny.

Žalm 31.

Blaze, jimž odpuštěny jsou nepravosti, — a jimž prominuty jsou hříchy. — Blaze, komu Pán viny nepřičítá, — a v jehož duchu není klamu.
Že jsem se tajil, chřadly mi kosti, — neboť celý den jsem úpěl. — Tížilať mne ve dne v noci tvá ruka, — svíjel jsem se ve své bídě — jako trny pobodaný.
Vyznal jsem se ti ze svého provinění, — nepravost svou jsem ti nezakrýval. — Řekl jsem: Vyznám se Hospodinovi ze své nespravedlnosti.
Tys mi odpustil bezbožnost hříchu mého. — Proto modli se k tobě každý zbožný — za dob potřeby, ani v potopě — množství vod ho nezasáhne.
Tys má záštita před soužením, — jež mne se všech stran obklopuje, — radosti má, vysvoboď mne — od těch, kteří mne obkličují! — „Budu ti svítit na cestu, po níž máš kráčet, — upřeny budou na tebe oči mé.“
Nebuďte jako kůň neb jako mezek, — kteří rozumu postrádají, — jimž musíš uzdou a ohlavím čelisti sevřít, — sice nepřiběhnou k tobě.
Mnoho metel hříšníka stíhá, — kdo však v Hospodina doufá, — toho milostí zahrnuje. — Těšte se z Pána, plesejte, spravedlivci, — jásejte všichni upřímného srdce!

Štěstí bezbožného toliko zdánlivé, blaho spravedlivého blaho pravé. Žalm 36.

Nehorši se pro ty, již páchají zlo, — nežárli na ty, kteří nepravost činí. — Neboť jako tráva rychle zvadnou, — a jako zelená bylina brzy sklesnou.
Doufej v Hospodina a čiň dobré, — přebývej v zemi a poctivě živ se z ní. — Hledej svého potěšení v Hospodinu, — i dá tobě žádosti srdce tvého.

Poruč Hospodinovi svůj osud — doufej v něho a on všecko spraví, — učiní, že vzejde právo tvé jako slunce, — a tvá spravedlnost jak o poledni.

Tiše buď poddán Pánu a čekej na něho. — Nehorši se na toho, komu je dobře, — na člověka, jenž jedná nešlechetně.

Přestaň se hněvati a zanech zlosti, — nehorši se, toliko k zlému to vede. — Neboť zločinci budou vyhlazeni, — kdo však doufají v Pána, budou mít zemi.

Ještě jen maličko a hříšníka nebude. — Nadarmo budeš pídit se po jeho stopě, — ale tiší vládnouti budou zemí, — a budou kochati se v množství pokoje.

Hříšník sice smýšlí zlé proti zbožnému, — a skřípe na něho zuby svými, — avšak Hospodin jen se usmívá tomu, — neboť vidí, že se blíží den jeho.

Bezbožní tasí meč a luk napínají, — aby skláli chuďasa, ubohého, — aby pobili lidi poctivě žijící, — meč ten však vnikne jim do vlastního srdce, — a jejich lučiště bude polámáno.

Lepší je trocha, kterou má spravedlivec, — nežli veliké statky bezbožníků. — Budoutě ramena hříšníků zpřerážena, — kdežto spravedlivé Hospodin podpírá.

Hospodin pečuje o dny bezúhonných, — i bude dědictví jejich na věky trvat, — nebudou zahanbeni za dob zlých, — a za dnů hladu do syta budou jísti.

Toliko bezbožníci berou za své. — Odpůrci Páně hned jak vysoké cti dojdou, — hynou, pomíjejí jako dým.

Hříšník si vypůjčuje a nemůže platit, — poctivec štědrý však jest a přec má co dávat, — neb ti, jimž žehná Pán, budou vládnouti zemí, — ale kterým zlořečí, vezmou za své.

Hospodin dodává síly krokům člověka, — líbí-li se jemu cesta jeho. — Klopýtne-li, však se nenarazí, — ježto Hospodin za ruku ho drží.

Mlád jsem býval a došel jsem velkého stáří, — a nezřel jsem, aby byl opuštěn spravedlivý, — aby potomstvo jeho chodilo žebrat. — Den co den je dobročinný a půjčuje, — a jeho potomstvo bude požehnáním.

Vystříhej se zlého a čiň dobré, — a tak bydli v zemi na věky věkův, neboť Hospodin miluje spravedlivé, — neopouští svých svatých, vždycky je chrání.

Nespravedliví budou potrestáni, — potomstvo bezbožníků vezme za své, — spravedlivci však budou dědit zemi, — budou na věky v ní přebývati.

Ústa spravedlivcova mluví, co moudré jest, — a jeho jazyk pronáší, co správno. — Zákon Boha svého má v svém srdci, — proto se nepodvrtnou kroky jeho.

Číhá hříšník na spravedlivého, — usiluje o to, by zahubil jej, — ale Pán nevydá ho v ruce jeho, — nedá by odsouzen byl pohnán-li k soudu.

Doufej v Pána a dbej cesty jeho, — i vyvýší tě, že budeš vládnouti zemí, — dožiješ se záhuby bezbožníků.

Viděl jsem bezbožníka velmi zpupného, — rozkládal se jako libanský cedr. — I šel jsem tudy, a hle, již nebylo ho, — hledal jsem ho, a nenašel po něm stopy.
Šetři nevinnosti, hleď na poctivost, — neboť má budoucnost člověk milovný pokoje, — nespravedliví však vyhynou šmahem, — po budoucnosti bezbožníků je veta.
Spravedlivých však dochází pomoc od Pána, — on jest ochráncem jim za dob tísně. — Pán jim pomáhá a je vysvobozuje — od hříšných, spasí je, protože doufali v něho.

Modlitba těžce nemocného.

Žalm 87.

Hospodine Bože, můj Spasiteli, — ve dne v noci před tebou volám. — Kéž se dostane před tvář tvou modlitba moje. — Nakloň ucho svoje k úpění mému!
Neboť je nasycena bědami duše má, — a můj život blízko je smrti. — Počítají mne k těm, kteří do hrobu klesli, — jsem jako člověk vysílený.
Jako již mezi mrtvými opuštěn jsem, — mezi padlými, kteří ve hrobech spí, — na které již nepamatuješ, — ježto jsou od ruky tvé odloučeni.
Spustili mne do nejhlubší jámy, — do temnosti, do stínu smrti. — Těžce na mne doléhá prchlivost tvá, — všecky své proudy na mne jsi spustil.
Odvrátil jsi ode mne mé známé, — velmi si mne zošklivili, — sevřen jsem, že nemohu vyváznouti, — oči mé chřadnou utrpením.
Volám k tobě, Hospodine, denně, — k tobě rozprostírám ruce svoje. — Zda-li budeš na mrtvých zázraky činit, — či vstanou stíny, aby chválily tebe?
Bude kdo ve hrobě milost tvou vypravovat, — a tvou věrnost v místech zkázy? — Zda bude v temnotách viděti tvé divy, — tvou spravedlnost v zemi zapomenutí?
Já přece volám k tobě, Hospodine, — z jitra již přichází před tebe modlitba má. — Proč mou prosbu, Hospodine, zamítáš, — proč své líce ode mne odvracuješ?
Chudák já, jenž od mládí lopotím se, — snáším tvé hrůzy nevěda si rady. — Výbuchy tvého hněvu valí se přese mne, — a tvé hrůzy zdrcují mne.
Zaplavují mne jako vody den celý, — obkličují mne ustavičně. — Vzdálil's ode mne přítele i druha, — moje známé ode mne ubohého.

Chvalozpěv Boha tvůrce a správce světa.

Žalm 103.

Dobrořeč, má duše, Hospodinu! — Hospodine, můj Bože, tys nad míru veliký. — Ve slávu a velebnost jsi oděn, — svět-

lem se zahaluješ jako rouchem. — Rozprostíráš nebe jak oponu stanu, — stavíš nad vodami své zásobárny. — Činíš oblaky svým vozem, — na perutech větru se vznášíš, — posly svými činíš větry, — a svými sluhy žhoucí oheň.

Položil's zemi na základech jejích, — že se nepohne na věky věkův. — Moře ji přikrývalo jako roucho, — nad horami stály vody. — Jak jsi pohrozil jim, rozběhly se. — Rachot hromu tvého zaplašil je. — Hory se zdvihly a údolí sestoupila — na místo, jež vykázal's jim. — Mez jim jsi položil, které nesmějí překročit, — nesmějí se vrátit, by přikryly zemi.

Kážeš by prameny v údolích vyvěraly, — aby mezi horami vody tekly, — napájejí všelikou zvířenu polní, — prahne po nich divoký osel, kdy žízní. — U nich má své sídlo nebeské ptactvo, — v ratolestech šveholící. — Svlažuješ hory ze svých zásobáren, — plody tvé práce země se nasycuje. — Trávě dáváš růsti pro dobytek, — jakož i zelinám pro potřebu lidstva.

Vyvozuješ ze země chléb i víno: — víno by veselilo srdce lidí, olej, aby se jim leskl obličej jejich, — chléb pak, by srdce lidí posiloval. — Do syta píti mohou polní stromy, — i cedry libánské, jež pěstuje Bůh. — Tam si staví ptactvo hnízda svoje, — čáp mívá vysoko svůj domov. — Vysoké hory patří kozorožcům, — skály pak jsou útočištěm damanům.

Učinil měsíc, časy by odměřoval, — slunce ví, kdy dlužno mu zapadati. — Přivádíš tmu, i nastává doba noční, — v té se hýbají všecka zvířata lesní. — Mladé plémě lví řve po kořisti, — žádá na Bohu pokrmu sobě. — Vychází slunce, i sbírají se zase, a do svých doupat se ukládají. — Tu pak vychází člověk k dílu svému, — aby pracoval až do večera.

Jak jsou četná díla tvá, Hospodine! — Všecky věci učinil jsi moudře, — plná jest země tvorstva tvého. — Moře tu velké a širé na obě strany, — v něm se hemží počet nesčíslný — živočichů maličkých i velkých. — Tam se probíhají vodní obři, — leviatan v něm si hraje.

Toto všecko očekává tebe, — že jim dáš pokrmu v přiměřenou dobu. — Ty jim dáváš, a oni sbírají si. — Otvíráš ruku svou, a všecko plno je slasti. — Odvrátíš-li však tvář svou, lekají se, odnímáš-li dech jim, umírají, — a v prach svůj se navracují. — Vysíláš jim dech svůj, i tvoří se, — a takto obnovuješ tvářnost země.

Sláva Hospodinova trvá věčně, — Hospodin má ze skutků svých radost. — Pohlédne-li na zemi, zachvívá se, — dotkne-li se hory, kouří se z ní. — Zpívat budu Pánu celý svůj život, — chválit Boha svého pokud budu.

Kéž mu se líbí moje rozjímání, — já mám věru radost z Hospodina. — Ó by vyhynuli hříšníci se země, — ó by nebylo již bezbožníků! — Dobrořeč, má duše, Hospodinu!

Ne v lidi, ale v Boha důvěřujte!

Žalm 146.

Chval, má duše, Hospodina! — Chválit budu Pána po svůj život, — pět svému Bohu, dokud budu.

Nespoléhejte na vladaře, — na lidi, u nichž není spásy. — Vyjde-li dech jejich, vrací se v prach svůj. — V ten den hatí se všecky úmysly jejich. — Šťasten, komu Bůh Jakobův pomáhá, — jenž má naději v Pánu, svém Bohu, — který učinil nebe i zemi, — moře a všecko, co jest na nich, — který věrnost na věky zachovává, — zjednává právo utištěným, — a jenž dává pokrm lačným. — Hospodin vysvobozuje vězně, — Hospodin dává světlo slepým, — Hospodin snížené pozdvihuje, — Hospodin miluje spravedlivé, — Hospodin opatruje cizince, — vdovu a sirotka podporuje, — ale cesty hříšníků maří.

Hospodin kraluje na věky, — Bůh tvůj, Sione, od rodu do rodu.

Z KNIHY PŘÍSLOVÍ.

Základ životní moudrosti. 1, 7.

Báti se Hospodina počátek moudrosti jest, — Moudrostí a kázní blázni pohrdají.

Moudrost Boží nabízí se za průvodkyni životem. 8, 1—36.

Neslyšíš, kterak moudrost volá, — a opatrnost vydává hlas svůj?

Na nejvyšších místech u cesty, — kde se ulice sbíhají, — stojí, — u bran, které vedou z města, — u vchodu do vrat volá takto:

„K vám, ó mužové, hlasitě volám, — hlas můj jít chce k synům lidstva. — Nabuďte, nezkušení, rozumu, — a kdo jste pošetilí, zmoudřete. — Slyšte, neb věci veliké mluvím, — otvírám rty, by hlásaly správnost. — Pravdu mluví hrdlo moje, — a rty mé si oškliví vše, co zlé jest. — Poctivé jsou všecky řeči moje, — nic v nich křivého ni zkrouceného. — Správné jsou těm, kteří mají rozum, — a poctivé těm, kteří poznání došli. — Přijměte kázeň mou spíše nežli stříbro, — vědění raději než nejlepší zlato. — Jeť moudrost lepší nežli klenoty všecky, — žádný skvost se nemůže vyrovnat jí.

Já, moudrost, umím vždy poraditi, — účelnou rozvahu mám ve své moci. — Báti se Pána je v nenávisti zlé mít. — Hrdost, pýchu, cestu nepravosti, — a ústa obojaká mám v ošklivosti. — Mám v své moci všelikou radu a zdatnost, — má jest opatrnost, jakož i síla. — Já jsem ta, jíž králové patřičně kralují, — a zákonodárci vykonávají právo. — Já jsem ta, jíž knížata řádně panují, — a vladaři spravedlivě soudí. — Já těm, kteří mne milují, splácím láskou, — a kdo mne pilně hledá, nalézá mne.

U mne jest bohatství a sláva, — nádherná zámožnost a blahobyt. — Já jsem plod lepší než zlato a drahý kámen, — já jsem sklizeň nad nejlepší stříbro. — Cestami práva ubírám se, — prostředkem stezek spravedlnosti, — obohacujíc ty, kdož mne milují, — a jejich pokladnice naplňujíc.

Pán měl mne na počátku díla svého, — prve než byl co činil, od pradávna. — Od věčnosti ustanovena jsem, — od věků, prve nežli země byla. — Před mořem já jsem zrozena již byla, — prameny vod se ještě neprýštily, — hory ještě s obrovskou tíží svou nestály, — před pahorky já jsem zrozena byla. — Bůh ještě nebyl učinil zemi, řeky, — ani prvopočátky zemského kruhu. — Nebesa, když zakládal, byla jsem tam, — když dával zákon, by obloha hradila vody, — když vkládal sílu do mračen na výšinách, vydatnost pramenům vodním když odměřoval, — moři když do kruhu hranice vykazoval, — zákon když stanovil vodám, by nepřešly meze své, — a když odvažoval základy země: — s ním jsem byla všecko pořádajíc, — kochala jsem se rozkoší den každý, — hrála jsem si před ním ustavičně, — hrála jsem si na okruhu zemském, — rozkoš majíc v pokolení lidském.

Nyní tedy, děti, poslyšte mne! — Blahoslavení, kteří dbají cest mých! — Slyšte poučení a budete moudří, — nechtějte jím opovrhovati! — Blaze člověku, který poslouchá mne, — který u dveří mých každý den bdí, — pozor dává u veřejí bran mých. — Neboť mne kdo najde, nalezne život, — a dojde požehnání od Hospodina. — Kdežto, kdo se mnou mine, škodí sobě, — každý, kdo nenávidí mne, miluje smrt."

Zrcadlo duše v příslovích. Čti a pozoruj sebe:

10.

Syn moudrý činí radost otci svému, — pošetilý však zármutkem jest matce.

Neprospějí poklady bezbožně získané, — ale spravedlnost vytrhne je smrti.

Nenechá Hospodin lačněti spravedlivce, — a nedá bezbožným dojíti, po čem dychtí.

Na mizinu přivádí ruka líná, — ruka však přičinlivých obohacuje.

Kdo se spoléhá na lži, ten pase větry, — člověk takový létavé ptáky honí.

Kdo ve žni shromažďuje, jest syn moudrý, — ale kdo v létě chrápe, jest syn nectný.

Požehnání Páně je nad hlavou spravedlivce, — ale tvář bezbožných halí se v následky nepravosti.

Památce spravedlivého žehnáno bude, — ale jméno bezbožných shnije s nimi.

Kdo je moudré mysli, přijímá příkazy, — ale bláhový bit bývá rty svými.
Nenávist vzbuzuje spory a hádky, — všecky však chyby přikrývá láska.
Ve rtech moudrého nalézá se moudrost, — hůl však na hřbetě pošetilého.
Moudří umějí ukrýti, co vědí, — ústa však bláhová jsou — blízká hanba.
Výdělek spravedlivého přispívá k životu, — zisk však bez=božného k trestu.
Cestou k životu jde, kdo dbá kázně, — ale kdo domluvy zanedbává, bloudí.
Mnoho mluvení nebývá bez hříchu. — Proto, kdo zdržuje rty své, je rozumný.
Rty spravedlivého vyučují mnohé, — pošetilci však nerozu=mem hynou.
Žert je bláznu páchat nešlechetnost, — věc však závažná je to muži moudrému.
Čeho se bojí bezbožný, přijde na něj, — čeho si přejí zbožní, bude jim dáno.
Z toho, nač se těší zbožní, budou mít radost, — z naděje však bezbožných nebude nic.
Hradbou jest poctivci prozřetelnost Páně, — ale postrachem těm, kteří činí zlé.

11.

Váha falešná ohavnost jest Pánu, — ale závaží pravé jest záliba jeho.
Kde pýcha, tam také zahanbení, — ale kde pokora, tam moudrost.
Spravedlnost poctivcova rovná mu cestu, — ale pro bezbož=nost svoji padá bezbožný.
Žehnání zbožných vysoko staví město, — ale ústa bezbož=ných je boří.
Dobře činí sám sobě milosrdný, — ukrutný pak do svého masa řeže.
Kroužek zlatý ve chřípích svině — žena sličná, ale nemravná.
Duše štědrá dojde požehnání, — a kdo občerstvuje občer=stvení.

12.

Lépe jest nízkému, který sám sobě stačí, — než hrdopýškovi, jenž nemá chleba.
Koho těší u vína vysedávat, — zanechává ve svém bydlišti hanbu.
Blázen pokládá za přímou svou cestu, — ale kdo je moudrý, slyší rady.

Blázen ihned ukazuje hněv svůj, — ale kdo je chytrý, tají křivdu.
Rty, jež pravdu mluví, trvají věčně, — ale chvilku toliko jazyk lživý.

13.

Statek spěšně nahrabaný se scvrká. — Který však po špetkách se hromadí, roste.
Kdo šetří metly, nenávidí syna svého. — Ale kdo ho miluje, záhy jej kárá.

14.

Žena, která je moudrá, staví dům svůj, — nemoudrá vystavěný již sama boří.
V srdci, jež pamatuje, jak cítilo hořkost, — k radosti se nepřidruží pýcha.
Kdo svým bližním opovrhuje, hřeší, — ale kdo soucit má s chudým, blažen bude.
Život těla je srdce zdravé, — kostižer však náruživost.
Nuzáka kdo utiskuje, tupí jeho Tvůrce, — ale ctí jej, kdo se slitovává nad chuďasem.

15.

Srdce radostné vyjasňuje líce, — duše truchlí-li, sklíčená jest mysl.
Lépe mít málo a báti se Hospodina, — než mnoho pokladů — a ne spokojenost.
Láskou a věrností smývají se hříchy — a bázní Páně se vzdaluje každý zlého.

16.

Pohromu předcházívá pýcha, — a před pádem bývá duše zpupná.
Čistý med jsou slova přívětivá, — sladká duši a zdravá tělu.
Člověk zvrhlý vzbuzuje sváry, — a donášeč odráží si přátele.
Koruna důstojnosti šediny jsou, — cestou spravedlnosti lze jich dojít.
Lépe je být trpělivým nežli obrem, — lépe ovládati sebe než dobýti města.

17.

Více prospívá domluva u moudrého, — nežli sto ran u pošetilého.
Lépe potkat medvědici, jíž vzali mladé, — nežli blázna, který si zakládá na své hlouposti.
Každého času miluje pravý přítel, — zdali však bratrem je, v neštěstí se pozná.
Mysl veselá činí, že člověk kvete, — ale duch smutný vysušuje kosti.

18.

Smrt a život ve své moci má jazyk. — Kdo ho rád užívá, jíst bude ovoce jeho.

Kdo našel dobrou ženu, našel štěstí, — došel potěšení od Hospodina.

Ženu dobrou kdo vyhání, vyhání štěstí, — kdo však záletnou trpí, je blázen a bezbožník.

19.

Kde není rozvaha mysli, tam není blaho, — a kdo kvapem se rozbíhá, klopýtá.

Nerozumnost podráží člověku nohy, — ale proti Bohu vře jeho srdce.

Bohatství získává mnoho nových přátel, — chudého však i ti, které měl, se spouští.

Svědek falešný neujde trestu, — a kdo lživě mluví, zahyne.

Rozumnost muže po shovívavosti poznáš, — a čest jeho jest chyby promíjeti.

Bolest otcova — syn pošetilý. — A strop, jenž mokvá stále — svárlivá žena.

Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává, — a on jemu, co půjčeno, zase vrátí.

Otce kdo sužuje a vyhání matku, — hanebník a nešťastník jest.

20.

Mnoho lidí vynáší svou dobrou vůli, — ale člověka spolehlivého kdo najde?

Zbožný, jenž chodí ve své nevinnosti, — blahoslavené zůstaví po sobě syny.

Již dle toho, jak chová se chlapec, lze poznat, — bude-li čistý a správný jeho život.

Otci svému kdo zlořečí, nebo matce, — toho svíce v husté tmě shasne.

Hospodin řídí kroky člověkovy, — kdo z lidí může rozumět své cestě?

21.

Činiti milosrdně a spravedlivě — více se líbí Hospodinu než oběti.

Poklady kdo shromažďuje jazykem lživým, — žene se zběsile za ničím v osidla smrti.

Násilí bezbožníků vaz jim zlomí, — protože nechtěli činiti spravedlnosti.

Lépe míti příbytek na střeše v koutku, — nežli se ženou svárlivou dům celý.

Kdo své ucho zacpává ke křiku chuďasově, — sám také bude křičet a nedojde vyslyšení.

Kdo si libuje v hodování, schudne, — a kdo rád víno a vo=
ňavky, nezbohatne.
Lépe míti bydlo v kraji pouště, — nežli se mrzet se ženou
hašteřivou.
Není moudrosti, není opatrnosti, — není rady proti Ho=
spodinu.

22.

Lepší jest jméno dobré než bohatství velké, — a mít vážnost
lépe než stříbro a zlato.
Boháč a chuďas patří k sobě. — Toho i onoho učinil Ho=
spodin.
Odměna ponížené bázně Páně — jest bohatství (duchovní)
a sláva a život.
Je přísloví: S cesty, kterou dá se jinoch, — ani když ze=
stárne, se neuchýlí.
Kdo sije nepravost, nezdar bude žíti, — a hůl jeho zpup=
nosti vezme za své.
Člověka čistého srdce miluje Hospodin — a muži milostných
rtů je přítelem Král.
Bláznovství spjato je se srdcem pacholete, — ale metla kázně
vyžene je.

24.

Padne=li nepřítel tvůj, neraduj se, — klesne=li, ať neplesá
tvé srdce,
aby Pán vida to neměl nelibost nad tím, — a snad neobrátil
od něho hněv svůj.
Neříkej: „Jak učinil mně, tak učiním jemu, — odplatím se
každému podle skutku jeho."

25.

Co tvé oči uviděly, nepodávej ihned k soudu, — abys po=
tom napravit nemohl, kdybys přítele svého zhaněl.
Jablka zlatá na stříbrné půdě: — slova promluvená v pravý
čas.
Prsten zlatý, klenot z ryzího zlata, — výtka moudrého ochot=
nému uchu.
Mraky a vítr, ale žádný déšť z nich — hory doly sliboval,
ale nic nedal.
Našel jsi med? Jez tolik, co sneseš, — abys jsa přesycen
nezvrátil ho.
Jako mol rouchu a červ dřevu, — tak škodí smutek lid=
skému srdci.
Lační=li tvůj nepřítel, dej mu jísti, — a jestli žízní, dej mu
vody píti,
neb tím uhlí řeřavé shrneš mu na hlavu, — Hospodin pak
odplatí vše tobě.

Studna zkalená nohou a zkažený pramen — je spravedlivec, jenž klesá před bezbožným.

26.

Jako vrabec uletí a vlaštovka odletí, — tak i kletba bezdůvodná nikoho nestihne.

Psa, jenž jde svou cestou, za uši lapá, — kdo o spor cizí se pálí a do něj se plete.

Škodlivý blázen, který hází — šípy a oštěpy smrtonosné, je ten, kdo zákeřně příteli škodí, — a byv postižen dí: „To byl žert jen!“

Dojde-li dříví, uhasne oheň, — kde není klevetník, tichnou sváry.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá, — a kdo valí kámen, bude ním zavalen.

27.

Zítřkem se nechlub, — nevěda, co ten den zplodí.

Ať chválí tě jiní a ne ústa tvoje, — člověk cizí a ne rty tvoje.

Nemilosrdný vztek a výbuch hněvu — ale kdo zdolá nával žárlivosti?

Lepší zjevná domluva, — nežli tajná láska.

Lepší rány od toho, kdo tě miluje, — než lstivé polibky toho, kdo ti nepřeje.

Jako je ptáku vyhnanému z hnízda, — tak i muži, jemuž jest opustit domov.

Pekla, podsvětí jsou nenasytná. — Tak i oko lidské (hříšných pohledů) dost nikdy nemá.

28.

Zlí lidé nemají ponětí o tom, co je správné, — kteří však hledají Pána, rozumějí všemu.

Bohatství kdo hromadí úroky lichvářskými, — tomu, kdo štědrý jest k chudým, je shromažďuje.

Odvrací-li kdo uši, by neslyšel zákona (Božího), — toho i modlitba bude ohavností.

Kdo hříchy své tají, nebude mít štěstí, — kdo však je vyzná a nechá jich, milosrdenství dojde.

Muži věrnému bude velmi žehnáno, — ale kdo chvatně chce zbohatnout, neujde trestu.

Kdo kárá člověka, najde u něho potom víc vděku, — nežli ten, kdo lahodným jazykem ho klamal.

29.

Kdo se vzpouzí zatvrzele pokárání, — na toho náhle přijde zkáza neodvratně.

Když vládnou spravedliví, veselí se národ, — ale když vlády se domohou bezbožní, lká lid.

Člověk moudrý, domlouvá-li se s hlupcem, — hněvem ani smíchem nedojde slechu.

Blázen vybuchne s veškerou prudkostí svou, — moudrý odkládá a schovává na potom.

Metla a pokárání uděluje moudrost, — chlapec však ponechaný své vůli je na hanbu matce.

Když není proroků, lid pustne. — Kdo však dbá zákona, tomu blaze.

Člověk prchlivé povahy vzbuzuje sváry, — a kdo se snadno rozhněvá, snadno hřeší.

Kdo se bojí lidí, snadno padne, — ale kdo doufá v Pána, bezpečen bude.

Modlitba za tolik prostředků hmotných, aby člověk s nimi vyšel.

O dvě věci prosím tebe, Bože, — neodpírej mi jich, dokud neumru. — Falešná, lživá slova rač ode mne vzdálit, — žebroty ani bohatství nedávej mi, — uděl jen potřebných věcí k živobytí, — abych snad nadbytkem všeho nedal se svésti, — nezapřel tebe a neřekl: „Kdo jest Hospodin?“, — nebo abych nouzí jsa dohnán nekradl, — a nepotupil jména Boha svého. Přís. 30,

Zrcadlo ctnostné hospodyně.

Zdatnou ženu kdo nalezne? — Nad skvosty zdaleka cenu má. — Manžel na ni se spoléhá, — o zisk nemá nouze. — Prospěch mu činí, ne škodu, — v každý den života svého.

Pečuje o len a vlnu, — pracuje radostnou rukou. — Jest jak obchodní koráb, — z dálky, jenž dováží chleba. — Když ještě noc je, vstává, — rozdává stravu své rodině, — služebným svým jídlo.

Na pole myslí — a koupí je, — z výtěžku rukou svých vinaří. — Ovíjí, silou svá bedra, — uplatňuje své rámě. — Vidí, že sladký je zisk její, — nehasne v noci jí světlo.

Ruce své na kužel klade, — prsty pak třímají vřeteno. — Ruku svou otvírá nuznému, — dlaně své vztahuje k chuďasu. — Sněhu se pro svůj dům nebojí, — jeť všecek oblečen dvojmo.

Koberce hotoví sobě, — kment a purpur šat její. — Vážen je ve branách muž její, — když sedí s předními kraje. — Vyrábí, prodává plátno, — pásy dodává kupci.

Vliv a čest její roucho jest, — s úsměvem v budoucno patří. — Ústa svá otvírá v moudrosti, — učení vlídné má na rtech. — Pátrá, co v domě se děje, — chleba bez práce nejí.

Rostou jí děti a ctí ji, — roste i muž její a chválí ji: — „Mnoho žen vedlo si zdatně, — ty‘s je však předstihla všecky!“ — Klamavá, prchavá krása jest, — která se bojí Pána, — té ženě přísluší chvála! Přís. 30,

Z KNIHY KAZATEL.

Marnost lidských námah. — Pracné úsilí o vzdělanost zklame. — Požitky neuspokojí.

Čirá marnost — praví Kazatel — čirá marnost! Všecko jest marnost! — Co má člověk ze vší své lopoty, kterou lopotí se pod sluncem?

Já, Kazatel, byl jsem králem nad Israelem v Jerusalemě, a uložil jsem svému srdci zkoumat a vyšetřovat moudře všecko, co se děje pod sluncem: trapné to zaměstnání, jež dal Bůh lidem, aby se jím zabývali. Patřil jsem na vše, co pod sluncem se děje, a hle — vše marnost a trápení ducha.

Křivé nesnadno napřímiti, — a počet nedostatků jest bez konce.

Řekl jsem si ve svém duchu: „Ejhle, velmi jsem převýšil moudrostí všecky, kteří byli přede mnou v Jerusalemě." Poznalať mysl má moudrosti a vědy mnoho, a snažil jsem se ze srdce vědět, co jest moudrost a věda, a co jsou bludy a bláznovství. A shledal jsem, že i v tom je námaha a trápení ducha. Protože při mnohé moudrosti mnoho je starostí, a kdo množí vědění, množí také bolest.

Řekl jsem si ve svém duchu: „Nuže, budu oplývati rozkošemi, a požívati budu dobrých věcí."

A shledal jsem, že i to jest marnost. Smích mi bylo pokládati za blud a radosti říci: „Co se darmo klameš?"

Usmyslil jsem si odtrhnout od vína své tělo, abych se domohl moudrosti a vyhnul bláznovství, dokud bych nepoznal, co lidem prospívá, co by třeba bylo činiti pod sluncem ve dnech života jim vyměřených.

Vykonal jsem si veliká díla: vystavěl jsem sobě domy, pěstoval jsem vinohrady, vzdělal jsem si zahrady a sady, vysadil jsem je všelikým ovocným stromovím, nadělal jsem sobě rybníků, abych svlažoval háj stromů bujících, zjednal jsem si sluhů a služebnic, také domorodé čeládky mnoho jsem získal, a skotu a velikých stád bravu více nežli všichni, kteří byli přede mnou v Jerusalemě.

Nahromadil jsem si stříbra a zlata, jakož i pokladů od králův i krajin, opatřil jsem si pěvce a pěvkyně, i rozkoše lidské, číše a džbány, aby v nich podávali nalité víno. A převýšil jsem bohatstvím všecky, kteří byli přede mnou v Jerusalemě. A moudrost zůstala se mnou.

Čeho žádaly oči mé, nic jsem jim neodepřel, aniž jsem zbraňoval srdci svému, aby nepožívalo všeliké rozkoše, a nekochalo se v tom, co jsem byl připravil. To byla odplata moje — užívat práce své.

Když však jsem se ohlédl na všecka díla, která učinily ruce moje, na práce, při nichž nadarmo jsem se potil, uzřel jsem ve všem marnost a trápení ducha, a že nic trvale neprospívá pod sluncem. Kaz. 1, 2,

* * *

Sladké je světlo a libo jest očím viděti slunce. I kdyby člověk mnoho let živ byl, ať se raduje v nich všech a nechť pamatuje na dny temné, kterých bude mnoho, a když přijdou, usvědčena bude minulost z marností.

Vesel se tedy, jinochu, ve svém mládí, a raduj se srdce tvé ve dnech jinošství tvého, choď po cestách srdce svého a vedle toho, co vidí oči tvoje. Věz však, že pro to všecko tě přivede Bůh k soudu. Zaháněj mrzutost od srdce svého, a zapuzuj bolest od svého těla. Jeť mládí a rozkoš věc vratká.

Ale pamatuj na svého Tvůrce za dnů mládí svého, prve než přijdou dnové trápení, a přiblíží se léta, o nichž řekneš: „Nelíbí se mi, a prach se do země vrátí, jak býval, duch pak se vrátí k Bohu, jenž dal jej.

Čirá marnost — pravil Kazatel — a všecko jest marnost.

Konec rozpravy všichni slyšme: Boha se boj a příkazů jeho šetři, neboť to patří ku přirozenosti lidské. A vše, co se děje, přivede Bůh na soud, každou věc skrytou, buďže je dobrá nebo zlá. Kaz. 11, 12,

Z KNIHY MOUDROSTI.

Kdo chce dosáhnouti pravé moudrosti, tomu třeba vystříhati se hříchu, který moudrosti překáží a přináší smrt...

1.

Milujte spravedlnost, vy lidé, kteří vládnete zemí. — Přemýšlejte o Pánu v dobromyslnosti, — a v upřímnosti srdce hledejte ho! — Neboť nalezen bývá od těch, kteří nepokoušejí ho, — a ukazuje se těm, kteří jemu důvěřují.

Zvrhlé rozumy totiž odlučují od Boha, — a moc Boží vyzývaná zamítá nemoudré, — ježto do zlovolné duše nevejde moudrost, — aniž bydliti bude v těle, poddaném hříchům. — Svatý duch ukázněnosti totiž utíká před falší, — a vzdaluje se od myšlení, která jsou bez rozumu. — Zapuzuje ho přicházející nepravost.

...Duch Páně, naplňuje okruh zemský, — a ten, jenž udržuje vesmír, ví, o každém hlesu. — Protož kdo mluví nepravé věci, nemůže utajit se, — aniž ho mine trestající spravedlnost. — Bývajíť myšlenky hříšníkovy vyšetřovány, — a zpráva o tom, co mluví, přichází před Boha, — aby potrestány byly nepravosti jeho. — Neboť ucho jeho žárlivé poslouchá všecko — a ani reptavé zašeptání neujde mu.

Vystříhejte se tedy reptání, které nic neprospívá, — a nedopouštějte jazyku, aby se rouhal, — ježto řeč tajná neuniká trestu, — ale ústa lživá zabíjejí duši.

Nehorletež o smrt pobloudilým životem, — aniž uvozujte na sebe zahynutí skutky svých rukou. — Neboť Bůh neučinil

smrti na počátku, — aniž se veselí za zahynutí živých. — Neboť stvořil všecko, aby živo bylo, — a zdravé učinil všelikaké tvorstvo zemského kruhu před hříchem.

... Ale bezbožní rukama i řečmi smrt přivolávají, — majíce ji za přítelkyni, hynou — a smlouvu činí s ní, — ježto zasluhují, aby za úděl jí byli.

Jak pohlížejí na svět ti, kteří v Boha nevěří, jaké mají životní zásady.

2.

Mnozí — říkají si totiž mezi sebou zvrhle usuzujíce: — Krátký a teskný jest čas života našeho, — není léku, když člověk skonává, — a není známo, že se kdo z podsvětí vrátil. — Neboť náhodou jsme přišli na svět, — a potom budeme, jako bychom byli nikdy nebyli, — vždyť dým jest dech života v nozdrách našich, — a myšlenka jest jiskra v pohybu našeho srdce, — jak ta zhasne, popel bude tělo naše, — duše pak rozplyne se jako řídký vzduch, — život náš pomine jako stopa po oblaku, — rozprchne se jako mlha, — kterou rozeženou paprsky slunce — a potlačí horkost jeho. — Jméno naše přijde časem v zapomenutí — a nikdo nebude vzpomínati skutků našich. — Jeť zákmit stínu čas náš, — a nebude se opakovati náš skon, — protože je zpečetěný a nikdo se nevrací.

Nuže tedy, užívejme rozkoší, které skutečně jsou, — rychle užívejme tvorstva, dokud jsme svěží! — Naplňujme se drahým vínem a vonidly, — ať nemine nás žádný květ jara! — Věnčme se růžemi, prve nežli zvadnou, — nebuď louky, které by nepřešla bujnost naše! — Nikdo z nás nebuď bez účasti rozpustilostí naší, — všude zůstavme znamení veselosti! — Vždyť to jest úděl náš a toť náš los.

Odvěký boj proti těm, kteří v Boha věří a jej milují:

Znásilňujme chudého spravedlivce, — nešetřme vdovy, — aniž se ostýchejme šedin starce mnohého věku. — Moc naše buď nám pravidlem spravedlnosti, — neboť slabé jeví se neužitečným býti. — Obchvaťme spravedlivce, ježto jest na obtíž nám, — protiví se skutkům našim, — vytýká nám přestoupení zákona, — a rozhlašuje na nás hříchy proti výchově naší. — Udává, že má znalost Boha, — a synem Božím se nazývá. — Jest nám potupou názorů našich, — těžko nám na něj i hleděti, — neboť příčí se jiným život jeho, — a jinaké jsou cesty jeho. — Za odpadlé nás pokládá, — zdržuje se od cest našich jako od nečistot, — blahoslaví konec spravedlivých, — a chlubí se, že má za otce Boha.

Vizme tedy, jsou-li řeči jeho pravé, — a zkusme, co na něho přijde, — zvěďme, jaký bude jeho konec! — Neboť je-li spravedlivec, syn Boží, zastane se ho, — a vysvobodí ho z rukou protivníků. — Potupou a mučidly zkoušejme ho, —

abychom poznali tichost jeho — a zkusili statečnost jeho. — K smrti nejohavnější odsuďme ho. — Vždyť se dostane mu od Boha povšimnutí, jak byl mluvil.

* * *

Takto smýšlejí, ale bloudí, — neboť oslepila je zloba jejich, — A neznají tajemství Božích, — naděje na odměnu za spravedlnost nemají, — a cti duší bezúhonných necení. — Bůh totiž stvořil člověka k neporušitelnosti — a k obrazu podoby své učinil ho.

Přirovnání údělu spravedlivcova k údělu bezbožníkovu.

3.

Duše spravedlivých jsou v ruce Boží, — a mučidlo smrti nedotkne se jich. — Zdálo se nemoudrým, že je veta po nich, — za neštěstí měli odchod jejich, — a že se od nás odebrali, za zkázu, — ale oni v pokoji jsou.

Neboť i když podle mínění lidí trpěli muky, — všecka důvěra jejich tkvěla v nesmrtelnosti, — maličko trestáni byvše dojdou hojného blaha, — ježto Bůh zkusil je a shledal, že ho jsou hodni. — Jako zlato v ohni vyzkoušel je, — a jako celopalnou oběť je přijal. — Přijde pak doba, kdy dojdou povšimnutí.

Stkvíti se budou lidé spravedliví, — a jako jiskry po strnisku poběží. — Soudit budou lidstvo, ovládat národy, — a jejich králem bude Hospodin na věky. — Ti, kdož doufali v něho, porozumějí pravdě, — a věrní v lásce odpočinou v něm, — neboť milosti a pokoje dostane se vyvoleným jeho.

Ale bezbožní podle toho, jak smýšleli, trestáni budou, — ti, kteří podceňovali spravedlivce a od Pána odpadli, — neboť kdo zamítá moudrost a ukázněnost, nešťastný jest. — Jalová jest naděje jejich, — námaha jejich jest bez užitku, — a díla jejich jsou marná.

4.

... Spravedlivý však, byť i před časem smrtí zachvácený, v pokoji bude. — Neboť stáří ctihodné není dlouhověkost, — aniž počtem roků měřeno bývá, — ale šediny jsou člověkovi moudrost — a věk starý: život neposkvrněný.

Protože se zalíbil Bohu, mnohý spravedlivý, stal se miláčkem jeho, — a ježto živ byl mezi hříšníky, byl přenesen. — Vytržen byl z pozemského života, aby zloba nezměnila smýšlení jeho, — neb aby lest nesvedla duše jeho. — Neboť kouzlo nicotnosti zatemňuje to, co jest šlechetné, — a vír zlé žádostivosti převrací nevinnou mysl.

Došed v krátku vrcholu dokonalosti vyplnil časy mnohé. — Líbilať se Bohu duše jeho, — proto rychle jej vyvedl z prostředka nepravostí. — Lidé pak vidoucí to, avšak nerozumějící tomu, kteří nechtěli mysliti na to, — že se dostává milosti Boží a milosrdenství svatým jeho, — a že má na zřeteli své vyvolené — mrtvý spravedlivec odsuzuje ty živé bezbožníky, — a mladost rychle zdokonalená dlouhý život nespravedlivcův. — Vidí totiž konec moudrého, — a nechápají, co s ním zamýšlel Bůh, — a proč jej bezpečně umístil Pán.

5.

Tehdy stát budou spravedliví s velikou důvěrou — proti těm, kteří kdysi sužovali je, — a kteří mařili námahy jejich. — Vidouce to, budou zděšeni hroznou bázní, — a budou hroziti se nenadálé spásy. — Říkat budou si vespolek kajíce se, — z duše sklíčené budou hořekovat: — „To jsou ti, kteří byli nám kdysi na posměch, — a které tupit bylo naším zvykem.

My nemoudří mněli jsme, že jejich život je šílenství, — a jejich konec že jest bezectný. — Aj, kterak připočteni jsou k synům Božím, — a mezi svatými jest úděl jejich. — Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy, — světlo spravedlnosti nesvítilo nám, — slunce moudrosti nevzešlo nám. — Nasytili jsme se cest nepravostí a záhuby, — schodili jsme neschůdné pustiny, — ale cesty Páně nepoznali jsme.

Co nám prospěla pýcha, — aneb co nám pomohlo bohatství s chloubou? — Pominulo to všecko jako stín, — a jako prchavá pověst. — Jako loď, která přichází zdulou vodou, — jejížto stopy, když přejde, nelze nalézti, — ani stezky jejího kýlu mezi vlnami, — anebo jako pták, jenž letí vzduchem, — jehožto cesty nižádného znamení se nenalézá, — pták totiž lehký vzduch úderem rozpjatých perutí bitý, — a brázděný šelesticí silou, — pohybujících se křídel, prolétá, — a poté žádné znamení letu jeho v něm se nenalézá, — aneb jako když se vystřelí šíp do terče, — rozdělený vzduch ihned se zase sbíhá, — takže není znáti, kudy šel: — tak i my zrodivše se ihned jsme zanikli. — Nemohli jsme se vykázati žádným znamením ctnosti, — ve své špatnosti byli jsme uchváceni.“ — Tak mluvili v pekle ti, kteří zhřešili.

Naděje bezbožného je totiž jako prach, který vítr zachvacuje, — a jako tenoučká pěna, vichřicí rozptýlená. — Bývá rozváta jako dým od větru, — přechází jako památka na jednodenního hosta.

Spravedliví však na věky jsou živi, — v Hospodinu jest odplata jejich, — a péči o ně Nejvyšší má. — Proto dostanou království nádhery — a korunu krásy z ruky Páně, — ježto svou pravicí je bude chránit, — a svým svatým ramenem jich hájit.

Posudek o těch, kteří neuznávajíce Boha, bytost duchovou, mají jen Boha — hmotu.

13.

Bylit blázni všichni lidé od přirozenosti — v nichžto nebylo známosti Boha, — kteří z viditelných dokonalostí nemohli poznati toho, který jest, — aniž pozorujíce díla, nalezli Umělce, — ale buďto oheň, nebo vítr, nebo tekutý vzduch, — nebo kruh hvězd, nebo obrovskou vodu, — nebo slunce a měsíc měli za bohy, kteří spravují svět.

Jestliže libujíce si v jejich kráse, měli je za bohy, — měli věděti, že mnohem lepší jest Pán jejich. — Neboť první Původce krásy všecky ty věci stvořil. — Jestliže pak se divili jejich síle a působení, — měli z nich vyrozuměti, oč silnější jest jejich Tvůrce. — Neboť z velikosti a krásy tvorů — lze závěrem Stvořitele jejich poznati.

Avšak tyto dlužno méně kárati, — ježto ti bloudí snad jen proto, že Boha hledají a nalézti chtějí. — Obírajíce se totiž skutky jeho zkoumají ho, — ale dávají se pohledem svésti, — ježto věci, které vidí, jsou tak krásné.

Přece však ani těm nelze odpustiti. — Neboť jestliže mohli tolik poznati, — že uměli svět prozkoumati, — jak to, že jeho Pána dříve nenalezli?

Naděje věřících. — Pryč s neslušnými obrazy a sochami.

15.

Ty však, Bože náš, dobrotivý jsi a věrný, — shovívavý, který svět řídíš v milosrdenství. — Neboť i když hřešíme, jsme tvoji, znajíce moc tvou. — Nebudeme však hřešiti, ježto víme, že jsme majetek tvůj, — vždyť tebe znáti je svrchovaná spravedlnost, — a věděti o tvé moci jest kořen nesmrtelnosti.

Nás totiž neuvedl v blud svůdný vynález lidí, — ani neužitečná práce malířů, — socha pestrými barvami pomazaná, — na které když pošetilec pohlédne, budí v něm žádostivost, — i touží po bezduché kráse mrtvé sochy. — Milovníci zla a hodni takových nadějí — jsou ti, kteří je dělají, po nich touží a ctí je.

Z KNIHY SIRACHOVCOVY.

Moudrost je darem Božím.

1.

Všeliká moudrost od Pána jest, — a jest u něho na věčné časy. — Písek moří a krůpěje deště — a dny věků kdo může sečíst?

Vysokost nebe a širokost země — a hlubokost tůně kdo může změřit? — Moudrost Boží, jež předchází všecky věci, — kdo může vystihnouti?
Prve než vesmír je stvořena moudrost, — a rozum důmyslný od věků jest. — Studnice moudrosti je slovo Boha na výsostech, — a její cesty jsou přikázání věčná.
Kořen moudrosti komu byl odhalen, — a její úradky bystré kdo poznal? — Znalost moudrosti komu zjevena byla, komu oznámena, — a množství cest jejích kdo zvěděl?
Jeden jest moudrý, velmi hrozný, — nejvyšší Stvořitel všemocný a Král mocný, — sedící na trůnu svém a panující Pán. — On ji stvořil v Duchu svatém.
Viděl i zčetl i změřil ji, — a vylil ji na všecka svá díla, — na každé tělo dle svého daru, — dal ji těm, kteří milují ho. Dětinná bázeň Boží je první podmínkou dosažení moudrosti.
Bázeň Páně je sláva a chlouba, — a veselí a věnec plesání. — Bázeň Páně obveseluje srdce, — a dává veselí a radost a dlouhověkost.
Bojícímu se Pána dobře jest na konec, — v den svého skonu dojde požehnání. — Ctihodná moudrost jest milovat Boha. — Komu se ukáže, aby ji viděl, — ten ji miluje patře na ni — a divě se velikým činům jejím.
Bázeň Páně zapuzuje hřích, — neboť kdo je bez bázně, nezdrží se hříchu, — ježto vášnivost jeho bude mu zkázou. — Až do času bude se držeti trpělivý, — a potom dojde potěšení.
Synu, toužíš-li po moudrosti, dbej spravedlnosti, — a Hospodin udělí ji tobě. — Neboť moudrost a vzdělání jest bázeň Páně, — a jeho záliba jest věrnost a poslušnost. — Nebuď neposlušen bázně Páně, — a nepřistupuj k ní se srdcem obojakým.
Nebuď pokrytcem před lidmi, — a nechť neklesneš rty svými. — Pozor měj na ně, abys snad nepadl, — a neutržil sobě hanbu, — aby neodhalil Bůh tajnosti tvé, — a uprostřed obce aby nesrazil tě, — proto žes neupřímně přistoupil k Pánu, — se srdcem plným lsti a podvodu.

Buď dokonale oddán Bohu v každé zkoušce!

2.

Synu, chceš-li vstoupiti do služby Boží, — stůj v spravedlnosti a bázni, — buď připraven, že budeš zkoušen. — Stlač své srdce a buď statečný, — nachyl své ucho, přijmi rozumná slova, — a neukvapuj se v čas dopuštění. — Strp, co Bůh ti ukládá, lpi na Bohu a vytrvej, — bys vzrostl na konci života.
Cokoli na tebe dolehne, přijmi, a v bolesti buď statečný, — a v tísni své měj trpělivost. — Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, — lidé pak milí Bohu ve výhni tísně. — Důvěřuj Bohu, i zastane se tebe, — napřími svou cestu, a doufej v něho. — Zachovej si bázeň jeho zestarej se v ní.

Kteří se bojíte Pána, čekejte až se smiluje, — a neuchylujte se od něho, abyste nepadli. — Kteří se bojíte Pána, důvěřujte jemu, — a nevezme za své odměna vaše. — Kteří se bojíte Pána, doufejte v lepší časy, — v radost věčnou a milosrdenství. — Kteří se bojíte Pána, milujte ho, — i budou osvícena srdce vaše.

Popatřte, synové, na dávná pokolení a vizte: — Kdo doufal v Pána a byl zklamán? — Nebo kdo setrval v bohabojnosti a byl opuštěn? — Anebo kdo ho vzýval, a on pohrdl jím? — Neboť dobrotivý a milosrdný jest Bůh, — a odpouští hříchy a obráncem v den tísně jest — každému, kdo ho hledá v pravdě.

Běda dvojakému srdcem a rtům nešlechetným a rukám chabým, — a hříšníkovi, který chodí po dvou cestách! — Běda chabému srdci, že nedoufá v Boha, — a proto nedojde ochrany jeho! — Běda těm, kteří ztratili trpělivost, — a kteří opustivše cesty přímé, zašli na cesty zlé! — Neboť co budou činit, až dohlížet počne Pán?

Kteří se bojí Pána, nebudou neposlušni slova jeho, — a kteří milují ho, zachovají cestu jeho. — Kteří se bojí Pána, vyhledávají zálibu jeho, — a kteří milují ho, budou plni zákona jeho. — Kteří se bojí Pána, připravují svá srdce, — a před jeho tváří se ponižují:

Kteří se bojí Pána, šetří příkazů jeho, — a trpělivost mít budou, až na ně shlédne. — Říkají: upadneme raději do rukou Páně, — ne však do rukou lidí, — neboť jaká jest velikost jeho, — takové jest i milosrdenství jeho.

Čtvrté Boží přikázání.

3.

Synové moudrosti — toť společnost spravedlivců, — a jejich rod — toť poslušnost a milování.

A.

Na právo otcovo mějte pozor, synové, — a dle něho čiňte, byste spásy došli. — Neboť Bůh dal otci úctu synů — a právo matčino ustanovil dětem.

Kdo ctí otce, dosti činí za hříchy, — a zdrží se jich — a na modlitbě vyslyšen bude. — Jako člověk, jenž poklady hromadí — ten je, kdo má úctu ku své matce.

Kdo ctí otce, bude míti z dětí radost, — a kdykoli se bude modlit, vyslyšen bude. — Kdo má úctu k otci, bude dlouho žíti, — a kdo poslouchá otce, občerství matku.

Kdo se bojí Hospodina, ctí rodiče, — a jako pánům slouží těm, kteří zplodili ho. — Skutkem i slovem a ve vší trpělivosti

cti otce svého, — aby se sneslo na tebe požehnání od něho, — a jeho požehnání na konec zůstalo.

Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, — ale kletba matčina z kořene vyvrací základy.

B.

Nechlub se pohanou otce svého. — Neníť na tvou chloubu otcova pohana. — Jeť sláva člověkova čest jeho otce, — a hanba synova jest otec beze cti.

Synu, zastaň se ve stáří otce svého, — a nezarmuť ho za celý život jeho. — Zeslábne-li mu rozum, měj slitování, — a nepohrdej jím ve své síle, — neboť milosrdenství s otcem nebude v zapomenutí, — a za hříchy matčiny odplaceno bude tobě dobrým, — a tobě, bohumilému, bude stavěn dům tvůj, — a v den tísně bude pamatováno na tebe, — a jako na slunci jíní rozplynou se hříchy tvé.

Jako zlopověstník jest, kdo opouští otce, — a jest od Boha prokletý, kdo ku hněvu popouzí matku.

Buď pokorný!

Synu, v tichosti skutky své konej, — a více než pro lidskou slávu milován budeš. — Čím jsi větší, tím více ponižuj se ve všech věcech, — i nalezneš před Bohem milost. — Jeť veliká moc Boha samého, — a od ponížených ctěn bývá.

Věcí nad sebe vysokých nehledej, — a nad sebe silnějších nezkoumej! — Ale co přikázal ti Bůh, o tom přemýšlej ustavičně, — a při mnohých skutcích jeho nebývej všetečný. — Vždyť nepotřebuješ vidět očima věcí skrytých.

Zbytečných věcí nezpytuj příliš, — jeť mnoho ti ukázáno co nad rozum lidský jest. — Mnohé také svedla domýšlivost jejich, — a marností zaujala mysl jejich.

Srdce tvrdé zle se míti bude na konec, — neboť kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. — Srdce, jež kráčí po dvou cestách, nebude míti štěstí, — a člověka srdce zlého stihne na nich úraz. — Srdce tvrdé zatěžuje sebe bolestmi, — a hříšník hromadí hřích na hřích.

Společnosti zpupných není léku, — jeť hřích v nich zakořeněn, aniž jsou si vědomi toho. — Srdce moudrého poznáno bývá v moudrosti, — a ucho dobré slýchá s veškerou touhou moudrost.

Srdce moudré a rozumné zdržuje se hříchů, — a ve skutcích spravedlnosti pokračuje.

Dobročinnost vůči chudým.

3.

Oheň hořící uhašuje voda, — a almužna zahlazuje hříchy. — A Bůh patří na toho, kdo činí milosrdenství, — pamětliv bývá ho budoucně, — a v čas pádu svého dochází opory.

4.

Synu, v almužnách chudého nezklamávej, — a očí svých neodvracej od chudého. — Duši hladovou nezarmucuj, — a nepopouzej chudého v nouzi jeho.

Srdce roztrpčeného nedráždi, — a neprodlévej dáti nuznému. — Prosby souženého nezamítej, — a neodvracej tváře své od nuzného. — Od chuďasa neodvracej očí svých pro hněv, — a nedopouštěj, by hledající tě za zády proklínali. — Neboť když bude ti zlořečiti v hořkosti duše, — prosba jeho dojde vyslyšení. — Vyslyší ho ten, který ho stvořil.

K lidu obecnému měj se přívětivě, — před starším ponižuj se, — a před mocným skláněj svou hlavu. — Nakloň k chudému své ucho — bez nevole a dej, co povinen jsi — a odpověz mu na pozdrav laskavě.

Vysvoboď utiskovaného z ruky zpupníkovy, — a nebudiž ti zatěžko soudit spravedlivě. — Buď k sirotkům milosrdný jak otec — a za manžela buď jejich matce: — i budeš jak poslušný syn Nejvyššího, — a smiluje se nad tebou více než matka.

Nebáti se a nestyděti, když se jedná o pravdu a spravedlnost.

Synu, měj pozor na čas, a vystříhej se zlého. — Pro svou duši nestyď se mluviti pravdu. — Je totiž stud nepravý, který uvádí do hříchu, — a je stud správný, který uvádí v slávu a milost.

Nebuď stranický na škodu své duše, — a lží neubližuj sobě. — Nestyď se bližního svého, když padl, — nezadržuj slova, můžeš-li co zachrániti, — a neskrývej se s moudrostí svou, jde-li o její krásu. — Neboť po řeči poznána bývá moudrost, — a rozum umění a vzdělání po slovu rozumného, — pevnost pak po skutcích spravedlnosti.

Neodporuj slovům pravdy jakkoliv, — a za lež své neukázněnosti styď se. — Nestyď se vyznati své hříchy, — a nepoddávej se nikomu, kde jde o hřích. — Nestavěj se na odpor mocnému, — aniž usiluj proti proudu řeky. — Za spravedlnost bojuj pro svou duši. — Až do smrti zasazuj se o spravedlnost, — a Bůh bude bojovat za tebe proti tvým nepřátelům.

Varuj se!

4.

Nebuď kvapný jazykem svým, — a líný a mdlý v pracech svých.

Nebývej jako lev v svém domě, — na zkázu svých domácích utiskuje poddané.

Nebuď ruka tvá vztažena k braní, — a k dání skrčená.

Nespoléhej se na jmění nespravedlivé, a neříkej: „Mám z čeho živu býti." — Neboť nic to neprospěje v čas odvety a dopuštění.

Nenásleduj v síle své žádosti srdce svého, — a neříkej: „Jak jsem zmocněl!" — nebo: „Kdo mi může poroučet, co mám činiti?!" — Bůh totiž jistojistě trestat bude.

Neříkej: „Hřešil jsem, a co smutného přihodilo se mi za to?" — Jeť Nejvyšší shovívavý odplatitel. — Pro hřích odpuštěný nebývej bez bázně, — a nehromaď hřích na hřích.

A neříkej: „Smilování Páně veliké jest, — smiluj se nad množstvím hříchů mých." — Neboť jako milosrdenství, i hněv náhle přichází od něho, — ale na bezbožnících spočine hněv jeho — a v čas trestu zahladí tě.

Neklať se po všelikém větru, — a nechoď po každé cestě. — Buď stálý na cestě Páně, a ve svém správném přesvědčení a vědomí, — provázej tě slovo pokoje a spravedlnosti.

Buď ochotný poslouchati slovo, abys rozuměl, — a s rozvahou dávej odpověď pravou. — Rozumíš-li věci, odpověz bližnímu, nerozumíš-li však, měj ruku na svých ústech, — abys nebyl polapen ve slovu neukázněném a zahanben. — Jeť čest a chvála v řeči rozumného, — ale jazyk nemoudrého bývá jeho zkázou.

Ať nejsi nazýván ramenářem, — a za jazyk ať nejsi polapen a zahanben! — Neboť zloději kyne hanba a pokuta, — člověku dvojakého jazyka potupa nejhorší, — ramenáři pak nenávist a zášť i pohanění.

6.

Spravedliv buď v malém i ve velkém stejně, — a nebudiž z přítele nepřítelem bližnímu. — Neboť nečest a pohana bude údělem zlého, — tak i každého hříšníka závistivého a obojakého jazyka.

Nedávej se unášeti vášní své duše jako býkem, — aby snad nebyla zničena síla tvá šílenstvím, — aby listí tvé nesnědla a ovoce tvé nezkazila, — abys nezůstal jako suchý strom na poušti. — Neboť duše nešlechetná zahubí toho, kdo ji má, — na posměch nepřátelům vydává ho, — a v úděl bezbožníků přivádí ho.

O pravém a nepravém příteli.

Slovo sladké rozmnožuje přátele a ukrocuje nepřátele, — a laskavý jazyk dobrého člověka působí mnoho dobra.

Měj mnoho těch, s nimiž přátelství žiješ, — ale důvěrníka měj z tisíce jediného.

Získáváš-li si přítele, zjednej si ho na zkoušku, — a ne lehce věnuj mu důvěru.

Bývá totiž přítelem mnohý podle času svého, — ale nesetrvá v dnech soužení. — Bývá dále přítel, jenž zvrhá se v nepřítele,

— a bývá přítel, jenž nenávist a svár na potupu vyjevuje. — Bývá také přítel spolustolovník, — ale nesetrvá v den soužení. — Přítel, setrvá-li stálý, budiž ti spoluroven, — a s domácími tvými důvěrně nechať jedná.

Přítel věrný jest záštita mocná, — a kdo ho nalezl, nalezl poklad. — Přítele věrného nelze se dokoupiti, — nelze dosti odvážiti zlata ni stříbra za věrnost jeho. — Přítel věrný jest koření života a nesmrtelnosti, — a kteří se bojí Pána, naleznou ho. — Kdo se bojí Boha, bude mít také přátelství dobré, — neboť jaký sám, takový bude i přítel jeho.

Jak chovati se k lidem, kteří mají zvláštní nárok na naši lásku.

7.

Celým srdcem svým cti otce svého, — a na bolesti matky své nezapomínej, — pomni, že jen skrze ně jsi se narodil, — a kterak možno ti dobře činiti jim, jako činili oni tobě?

Z celé duše své boj se Pána, — a jeho kněze měj za osoby posvátné. — Ze vší síly miluj Tvůrce svého, — a služebníků jeho neopouštěj. — Cti Boha z celé duše své a ke kněžím uctivě se měj.

Neodcházej od ženy rozumné a dobré, — které se ti dostalo v bázni Páně, — neboť půvab ctnosti její nad zlato jest.

Máš-li syny, ukázňuj je, a ohýbej je z mládí jejich.

Máš-li dcery, opatruj tělo jejich, — a neukazuj příliš veselé tváře jim. — Vdej dceru a veliký skutek uděláš, — člověku rozumnému dej ji.

Nedávej přítele za peníze, — aniž bratrem přemilým pro zlato pohrdej.

Neubližuj služebníkovi, který věrně pracuje, — aniž dělníkovi, který je ti z duše oddán. — Služebník rozumný budiž ti milý jako tvá duše, — neodjímej mu svobody, aniž opouštěj ho v nouzi.

Také k chudému vztahuj svou ruku, — aby dokonalé bylo tvé smíření a požehnání.

Neopomíjej plačících potěšovati, — a s kvílícími kvil.

Nelenuj navštíviti nemocného, — neboť pro to budeš více milován.

Milosrdně dávej každému živému, — a neodpírej ni mrtvému milosrdenství.

Ve všech svých skutcích pamatuj na poslední své věci, — a na věky nezhřešíš.

8.

Jak jednati s lidmi?

Nevaď se s člověkem mluvkou, — a nepřikládej dříví na oheň jeho.

Nepohrdej člověkem, odvracejícím se od hříchu, — aniž čiň mu výtky. — Pomni, že všichni lidé jsme hodni trestu.

Nepohrdej člověkem v jeho stáří, — neboť stárneme také my.

Neraduj se ze smrti nepřítele svého, — věda, že všichni umřeme, — a nechceme býti na radost jiným.

S prchlivým nezačínej půtky, — a je-li odvážný, nechoď s ním do samoty, — neboť jako nic je mu krev, — a kde není pomocníka, porazí tě.

S blázny se raď, — neboť nemohou milovati, — než co jim se líbí.

Před cizincem nečiň nic tajného, — vždyť nevíš, co se v něm zrodí.

Ne každému člověku srdce své zjevuj, — aby se ti snad zle neodměnil, — a nepohaněl tebe.

9.

Nevšímej si ženy chtivé, — abys neupadl snad v osidla její. Se zpěvačkou mnoho se neobírej aniž ji poslouchej, — abys nezahynul snad jejím vlivem.

Odvrať oko své od krasavice, — a nekochej se pohledem na krásu cizí. — Pro krásu ženskou mnozí zahynuli, — ta lásku vášnivou jak oheň rozněcuje. — Každá žena, která je smilná, — jako výkal na cestě pošlapána bude.

Se ženou vdanou dokonce nesedej, — aniž opírej se s ní o lokty, — by snad srdce tvé se nepřiklonilo k ní, — abys krví svou nepadl do záhuby.

Nezáviď cti a bohatství hříšníkovi, — vždyť nevíš, jaký bude někdy jeho převrat. — Nelíbiž se tobě křivda nespravedlivých, — věz, že nebude bezbožný v přízni až do hrobu!

Lakomství a pýcha.

10.

Nad lakomce nic není nešlechetnějšího. — Proč se pyšní prach a popel? — Nic není nepravějšího než milovati peníze. — Neboť takový i duši svou na prodej má. — Králem je dnes a zítra mrtvolou. — Když člověk zemře, dostane v úděl — plazivou havěť, žížaly a červy.

Počátek lidské pýchy bývá odpad od Boha. — Od svého Tvůrce odvrací se srdce jeho, — ježto počátek všelikého hříchu jest pýcha. — Kdo se jí přidrží, bude číšeti kletými činy, — a podvrátí jej venkoncem.

Trůny pyšných vládců zvrací Bůh, — a posazuje ponížené místo nich.

Kořeny národů pyšných vytrhuje Bůh — a štípí pokorné místo nich.

Není člověk stvořen proto, aby pyšný byl, — aniž zrozený ze ženy, aby zuřil hněvem.

Neoceňuj člověka jen dle zevnějšku!

11.

Moudrost poníženému hlavu zdvihá — a mezi velmože ho posazuje.

Nechval muže pro krásu jeho, — aniž pohrdej člověkem pro jeho podobu. — Malá mezi létavci je včelka, — ale vrchol slad-kosti má výrobek její.

Oděvem nechlub se nikdy, — aniž v den cti své se vynášej, — neboť divné jsou skutky Nejvyššího, — a slavná a skrytá a nevídaná jsou díla jeho lidem.

Mnoho ubohých zasedlo na trůn, — a na koho nikdo si ne-vzpomněl, nesl korunu. — Mnozí vznešení stali se velmi opovr-ženými, a slavní vydáni byli do rukou jiných. —

Nebuď ukvapený a nerozptyluj se ve svých pracech.

11.

Dokud nevyšetříš, nehaň, — až se vyptáš, kárej spravedlivě! — Dokud nevyslechneš, slova neodpovídej, — a prostřed mlu-vení nevskakuj do řečí. — O věc, do které ti nic není, nehádej se, — a když prou se hříšníci, nevstávej. — Synu, nebuď mno-ho tvých zaměstnání, — neboť budeš-li se rozptylovat, nebudeš bez viny. — Co totiž budeš honiti, nechytíš, — a neutečeš, když budeš utíkati. —

Než umřeš!

14.

Synu, máš-li co, čiň sobě dobře, — a podávej oběti Bohu jak se patří. — Pamatuj, že smrt nemešká, — a že zákon pod-světí byl ti ukázán. — Neboť zákon tohoto světa jest: „Jistě zemřeš.“ —

Před smrtí čiň dobře příteli svému, — a dle možnosti podávej a dávej chudému. — Nezbavuj se dne dobrého, — u úděl dobré radosti ať nemíjí tě.

Zdaž nemusíš jiným zůstavit ovoce svých námah, — a vý-sledek svých prací, aby dělili se o něj losy? — Dávej a ber, veď sebe samého. — Před skonáním svým čiň spravedlnost, — neboť na onom světě nelze najíti pokrmu. —

Každý člověk jako seno zvadne. — Jako listí zelené na stromě hustém: — jedno se pučí a druhé opadává — tak i pokolení z těla a z krve: — jedno skonává a druhé se rodí. — Každé dílo pomíjející konec konců zhyne, — a kdo je dělá, půjde s ním. — Ale každý skutek výborný bude spravedlivě oceněn, — a kdo jej činí, bude míti z něho čest.

Člověk jest zodpovědný za své skutky.

15.

Neříkej: Bůh je příčina, že moudrosti a chvály nemám. — Neříkej: „On mne uvedl v blud!“ — Neboť nepotřebuje Bůh lidí bezbožných. — Všelikou ohavnost a blud má v nenávisti Pán, — a není to milé těm, kteří se ho bojí.

Bůh na počátku stvořil člověka, — a zanechal ho v moci rozhodnout se. — K tomu dal mu nařízení a příkazy své. —

Chceš=li, můžeš příkazy jeho zachovávati, — a na věky, jak mu libo, věrným zůstat, — i zachovají tebe. — Před=ložil tobě vodu i oheň. — K čemu chceš, vztáhni svou ruku. — Před člověkem jest život i smrt, — dobré i zlé, co se za=líbí mu, bude mu dáno. —

Neboť hojná jest moudrost Boží, — silný jest Bůh svou mocí a vidí všecko ustavičně. — Oči Páně hledí na ty, kteří se ho bojí, — a on zná každý lidský čin. —

Nikomu nepřikázal, aby bezbožně činil, — aniž dal komu povolení, aby hřešil.

Bezbožné dítky.

16.

Netěš se z dětí bezbožných. — Množí se, neraduj se z nich, — není=li bázně Boží v nich. —

Nespoléhej se na život jejich, — a neohlédej se na práce jejich, — Neboť lepší jest jeden bohabojný než=li tisíc synů bezbožných, — a lépe jest umříti bez dětí než=li zůstaviti děti bezbožné. — Neboť jeden rozumný zalidní vlast, — ale kmen bezbožných bude vylidněn.

Milosrdenství a hněv Boží.

Jeť milosrdenství, ale i hněv u něho. — Je veliký v upro=šení, ale vylévá i hněv. — Podle velikosti milosrdenství jeho je trest jeho. — Soudí člověka podle skutků jeho. — Neuteče s kořistí svou hříšník, — a nezůstane dlouho nesplněna naděje milosrdného. — Každý skutek milosrdenství zjedná místo — každému podle zásluhy jeho, — a dle toho, jak rozuměl své životní pouti. —

Vlídnost, opatrnost a zbožnost.

18.

Synu, k dobrodiní nepřidávej výtky, — a k žádnému daru nepřidávej zarmucujícího slova zlého. — Zdaliž rosa neochla=zuje vedra? — Tak i dobré slovo lepší jest než dar. — Ale obé jest u člověka spravedlivého. — Blázen ostře domlouvá, — a dar neukázněného žene slzy do očí. —

Prve nežli mluvíš, uč se, — a před nemocí o zdraví pečuj. — Před soudem vyšetřuj sebe, — i najdeš před Bohem smilování. — Prve nežli jsi nemocen, poniž se, — a v čas nemoci ukaž, že ses obrátil.

Nedej si překážet, aby se's modlil ustavičně, — a neostýchej se až do smrti dbáti spravedlnosti. — Neboť mzda Boží zůstává na věky. — Před modlitbou připrav duši svou, — a nebuď jako člověk, jenž pokouší Boha. — Pamatuj na hněv v den skonání, a na čas odplaty, až Bůh odvrátí se od tebe. — Pamatuj na hlad v čas hojnosti, a na chudobu i nedostatek v den bohatství. — Od jitra do večera mění se časy, — a všecko kvapí před očima Božíma. —

Člověk moudrý při všem je starostlivý, — a za dnů hříchů pilně se varuje lhostejnosti. — Každý rozumný zná moudrost — a blahoslaví toho, kdo ji nalézá.

Ovládej své vášně!

Po svých žádostech nechoď, — a od své vůle odvracuj se. — Vyplníš-li duši své žádosti její, — učiní tebe radostí nepřátelům tvým. —

Neoblibuj sobě v trošce rozkoše, — neboť dvojnásobně bolí pak nedostatek její.

Neochuzuj se o závod platě penízem vypůjčeným, — takže nebudeš ve měšci nic míti. —

19.

Dělník opilec nezbohatne, — a kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu zhyne.

Mírni se, když kářáš bližního!

Promluv s přítelem, neboť často bývá to pomluva, — a každému slovu nevěř! — Leckdo klesá jazykem, ale ne z úmyslu. — A kdo jest, jenž neprovinil se jazykem svým? —

Promluv s přítelem prve než mu pohrozíš, — a popřej místa bázni Nejvyššího! —

Co je lepší před Bohem.

Lepší je člověk, jemuž se nedostává učenosti, — a jenž postrádá rozumu, ale bojí se Boha, — nežli ten, který má hojnost rozumu, ale přestupuje zákon Nejvyššího. —

Ovládej ústa!

23.

Poučení o ústech slyšte, synové! — Kdo ho dbáti bude, nezahyne, — aniž dá se pokaziti skutky ničemnými. Nerozumem rtů bývá chycen hříšník, — zpupný a zlolajný jimi klesají. —

Přísahám ať nepřivykají si tvá ústa, — neboť mnoho jimi padlo. — Jméno Boží nebývej ustavičně v ústech tvých, — a jménům svatým si nenavykej, — neboť nebyl bys tím bez viny.

Jest i jiná řeč vedoucí vstříc smrti, — kéž ta se nenaléza v dědictví Jakobovu! — Neboť od zbožných to všecko je daleko, — a ve hříších se neválejí. — Surové mluvě ať nezvykají tvá ústa, — jsoutě v ní slova hříšná. — Pamatuj při řeči na otce i matku svou, — aby snad nezapomněl na tebe před nimi Bůh, — a návykem svým jsa zmámen, abys netrpěl hanu, — že bys raději byl se nenarodil, — a abys dni svého narození nezlořečil. — Člověk navyklý slovům potupným — nebude celý svůj život ukázněn.

Střež se nemravnosti!

Kdo dopouštěje se nemravnosti si myslí: „Nikdo nevidí mne, — tma kolem mne a stěny mne ukrývají, — nikdo nevidí mne, koho bych se měl ostýchati? — Nejvyšší na mé hříchy nebude pamatovat;" neví, že všecko vidí oko jeho, — že vyhání od sebe bázeň Boží, — takovou bázní lidskou, která lidských očí se bojí, — neví, že oči Páně tisíckrát — jasnější jsou nežli slunce, — na všecky cesty lidské že patří, — i do hlubin propasti i do lidských srdcí, — že vidí do nejtajnějších záhybů.

Lepší je zdraví a veselá mysl nežli bohatství.

30.

Lépe jest chuďasu zdravému a silnému, — nežli boháči mdlému a trápenému neduhem. — Zdraví duše ve svaté spravedlnosti jest lepší než všecko zlato — a tělo silné jest lepší nežli bohatství nesmírné. — Není bohatství nad zdraví těla, — a není rozkoše nad radostnou mysl.

Zasmušilosti se neoddávej, — a netrap sám sebe svým přemítáním. — Veselost srdce — toť je člověkův život, — a radost muže — dlouhý věk. — Mnohé totiž zasmušilost zahubila, — a užitku z ní není. — Závist a hněv ukracují života, — a starostlivost přivádí před časem stáří.

Blahoslavený boháč, který se bohatstvím nedává svésti k hříchům.

31.

Šťasten boháč, který shledán byl bez vady, — který za zlatým kovem nehonil se, — po penězích, po pokladech nedychtil. — Kdo je takový? Abychom ho chválili! — Neboť činil divy v životě svém. — Kdo se osvědčil v bohatství, že zůstal bezvadný? — Budiž jemu věčná sláva vzdávána! — Kdo mohl přestoupit a nepřestoupil, kdo zlé činiti a neučinil? — Proto jest

upevněno štěstí jeho od Pána, — a jeho almužny hlásat bude všecka obec svatých.

Pečuj o své zdraví!

37.

Synu, zkoušej sebe, jak žíti, — a co ti škodí, nedovoluj si. — Neboť ne všecko všem jde k duhu, — a ne každému všecko se zamlouvat může.

Nebuď nenasytný při žádném pamlsku, — a nehltej jakéhokoli pokrmu, neboť ze mnohých jídel bývá nemoc, — a nenasytnost přivádí až ke zvracení. — Pro nestřídmost mnozí zemřeli, — ale člověk zdrženlivý prodlužuje si život.

38.

Važ si lékaře pro případ potřeby, — neboť i jej stvořil lékařem Nejvyšší. — Od Boha totiž má všecko lékařské umění, — a od krále dostává dary. — Umění lékařovo zdvíhá i králi hlavu — a před velmoži bývá chválen.

Nejvyšší tvoří ze země léky — a muž rozvážný jimi nepohrdá. — Zdaliž neosládla ze dřeva voda hořká za časů Mojžíšových, — aby lidé poznali moc léků? — Dal znalost lidem Nejvyšší, — aby ctěn byl v divech svých. — Těmi léky ulevuje lékař bolesti, také lékárník činí vhodné léky, — a skládá masti ke zdraví — i nemají konce díla Boží, — neboť zdraví Boží jest na povrchu země.

Synu, v nemoci nezanedbávej sebe, — ale modli se k Pánu, a on uzdraví tě. — Odvrať se od hříchu, činy tvé buďte správné, — a od všeliké viny očisti své srdce.

Kdo hřeší před obličejem svého Stvořitele, — upadne do rukou lékařových.

Lidská bída ve smrti.

41.

Ó smrti, jak hořká jest vzpomínka na tebe — člověku, který požívá pokoje ve svých statcích, — muži bezstarostnému, jehož cesty šťastny jsou ve všem, — tomu, který ještě s to jest, aby jedl.

Ó smrti, dobrý je tvůj zákon — člověku nuznému, jehož síla hyne, — sešlému věkem, a tomu, který jest ustaraný, — a malomyslnému, který ztrácí trpělivost.

Neboj se zákona smrti! — Pomni na ty, kteří byli před tebou a kteří přijdou po tobě. — Usoudil tak Pán každému, kdo má tělo. — Co tě potká, bude úradek Nejvyššího.

Chvála Boží vyznívající ze stvoření.

42.

Protož pamětliv budu skutků Páně, — a co jsem spatřil, budu vypravovati:

Slovem Páně jsou stvořena díla jeho.

Slunce svítící hledí na vesmír, — a slávy Páně plné jest dílo jeho. — Zdaliž nedal toho Pán svatým, — aby vypravovali všecky divy jeho, — které mocně učinil Pán všemohoucí, — aby vše pevně stálo v slávě jeho.

Moře a srdce lidské zkoumá, — a záměry jejich proniká. — Neboť Pán má všecky vědomosti, — a proniká příznaky budoucnosti, zvěstuje věci minulé i příští, — a odkrývá stopy věcí skrytých. — Neujde mu žádná myšlenka, — a nemůže se ukrýt před ním jediné slovo.

Veledíla moudrosti své krásně ustálil, — ten, který jest před věky a bude na věky. — Nic k nim nebylo přidáno od člověka, nic jim ubráno, — a nepotřebuje žádné rady. — Jak libá jsou všecka díla jeho, — ač jest jen jiskra to, co lze vidět!

Všecko to žije a trvá — a ke každé potřebě ho poslouchá. — Všecko jest podvojné, jedno protějšek druhého, — a neučinil nic neúplného. — Jedna věc utvrzuje blaho věci druhé, — a kdo se může od syta vynadívat na Boží slávu?

* * *

Krása výšin jest obloha, — podoba nebes je skvostný pohled.

Slunce ho hlásá svým zjevem, když vychází, — výtvor to podivný, dílo Nejvyššího. — O poledni vysušuje zemi, — proti žáru jeho kdož obstojí? — Pec bývá vytápěna ku práci, jež horka žádá, ale slunce trojnásobně praží do hor. — Paprsky ohnivé vydychuje, — a blýskajíc jimi zaslepuje oči.

Veliký jest Pán, který učinil je, — a dle slova jeho pospíchá svou cestou.

I měsíc vždycky se objevuje v patřičnou dobu, — aby ukázal čas a naznačil, co přijde. — Od měsíce bývají brány známky svátku, — od světla, kterého ubývá po úplňku. — Nov měsíce má jméno od měsíce, — roste divně až do úplňku. — Měsíc je zbraň vojsk na výsostech, — na obloze nebeské skvěje se slavně.

Okrasou nebe jest nádhera hvězd. — Pán osvěcuje ten svět na výsostech. — Dle slov Svatého stojí v řadě, — neunavují se na svých hlídkách.

Popatř na duhu a dobrořeč jejímu Tvůrci, — neboť překrásná jest ve svém lesku. — Obepíná nebesa nádherným obloukem svým, — ruce Nejvyššího rozpjaly ji.

K jeho rozkazu rychle přichází sníh, — a hbitě pouští blesky svého soudu. — Proto se otvírají zásobárny, — a jako ptáci vyletují mraky.

Ve své velikosti zhušťuje oblaky, — a drobí kameny kru-pobití. — Když se zjeví, kolísají se hory, — a k jeho vůli věje vítr jižní.

Zvuk hřímání jeho třese zemí, — bouře severní a vířící vichor. — Jako když se spouštějí ptáci, by usedli, sype sníh, — a jako když kobylky sletují, tak padá. — Krásné bělosti jeho diví se oko, — a nad přívalem jeho trne srdce.

Jíní jak sůl sype Pán na zemi, — a když umrzne, bývá jak ostny trní.

Mrazivý severní vítr věje, — i zamrzá vody v křišťál, — na každém množství vody se usazuje, — a jako v pancíř obléká vodu.

A stravuje hory, vypaluje poušť, — a usušuje zeleň jako oheň. — Lék tomu všemu rychle přináší mlha, — a rosa vycházející vstříc přicházejícímu žáru, mírní jej.

Ke slovu jeho umlká vítr, — dle úradku svého ukrocuje moře, — na němž rozsázel ostrovy Pán. — Kdož se plaví po moři, vypravují o jeho nebezpečích, — i děsíme se, když o tom slý-cháme. — Tamť jsou vynikající díla a podivuhodná: — rozličné druhy zvířat, všelijakých živočichů a plémě velikánů. — Skrze něho zajištěn jest konec cesty, — a jeho slovem všecky věci se dějí.

I když mnoho mluvíme, nedostává se nám slov, — konec pak řeči jest: „Onť jest ve všech věcech." — Oslavujíce jej, co zmůžeme? — Jeť on všemohoucí nade všecka svá díla. — Hrozný jest Pán, a veliký velmi, — a podivuhodná jest moc jeho.

Vyvyšujte Pána, jak vysoko můžete, — neboť ještě vyšší jest a předivná jest velebnost jeho.

Dobrořečíce Pánu vyvyšujte ho, jak můžete, — neboť větší jest, než jakákoli chvála. — Vyvyšujíce ho seberte všecky své síly, — neumdlévejte, neboť ho nevystihnete.

Kdo ho viděl a může o tom vypravovati? — a kdo jej může velebiti tak, jak jest od počátku? — Jest mnoho skrytých věcí, větších než tyto, neb málo vidíme jeho skutků.

Všecko pak učinil Pán, a pobožným dal moudrost.

DUCH SVATÝ — RÁDCE.

(OBSAH).

I.

OD STVOŘENÍ SVĚTA AŽ DO POVOLÁNÍ ABRAHAMA ZA PRAOTCE VYVOLENÉHO NÁRODA.

PŘED PRVOTNÍM HŘÍCHEM.

PRVOTNÍ HŘÍCH A ROZMNOŽENÍ HŘÍCHŮ AŽ DO POTOPY SVĚTA.

POTOPA SVĚTA A NOVÝ VZRŮST HŘÍŠNOSTI.

II.

OD POVOLÁNÍ ABRAHAMOVA AŽ DO NAROZENÍ JEŽÍŠE KRISTA.

PŘÍPRAVA NA PŘIJETÍ ZÁKONA BOŽÍHO.

DANÍ ZÁKONA BOŽÍHO NÁRODU ISRAELSKÉMU SKRZE MOJŽÍŠE.

DOBA BEZ JEDNOTNÉ A TRVALÉ VLÁDY V NÁRODĚ ISRAELSKÉM.

OD POČÁTKU KRÁLOVSTVÍ AŽ DO JEHO ROZDVOJENÍ.

CO SE DALO V ŘÍŠI JUDSKÉ.

NÁVRAT Z VYHNANSTVÍ. POD VLÁDOU CIZÍCH NÁRODŮ.

ŽIDÉ UTISKOVÁNI ANTIOCHEM IV. KRÁLEM SYRSKÝM.

chudým. — Nebáti se a nestyděti, když se jedná o pravdu o spravedlnost. — Varuj se! — O pravém a nepravém příteli. — Jak chovati se k lidem, kteří mají zvláštní nárok na naši lásku. — Jak jednati s lidmi? — Lakomství a pýcha. — Neoceňuj člověka jen dle zevnějšku! — Nebuď ukvapený a nerozptyluj se ve svých pracech! — Než umřeš! — Člověk jest zodpovědný za své skutky. — Bezbožné dítky. — Milosrdenství a hněv Boží. — Vlídnost, opatrnost a zbožnost. — Ovládej své vášně! — Mírni se, když káráš bližního! — Co je lepší před Bohem. — Ovládej ústa! — Střež se nemravnosti! — Lepší je zdraví a veselá mysl nežli bohatství. — Blahoslavený boháč, který se bohatstvím nedává svésti k hříchům. — Pečuj o své zdraví! — Lidská bída ve smrti. — Chvála Boží vyznívající ze stvoření.

TEXTY PÍSMA
SVATÉHO VY-
BRAL A ÚVAHY
PŘIPOJIL AUG. NAVRÁTIL, FARÁŘ
VYTISKLA SPOLEČENSKÁ KNIH-
TISKÁRNA V LOŠTICÍCH — ŠTOČKY
ZHOTOVILA
CHEMIGRAFIA
V BRNĚ

— SEC. ED. —
NA SVÁTEK SV. AUGUSTINA

ČTENÍ
Z PÍSMA
SVATÉHO

STARÝ ZÁKON